T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MEDHÎ DİVANI

(İNCELEME – TRANSKRİPSİYONLU METİN)

Doktora Tezi

Nezihe SEYHAN

Danışman

Prof. Dr. Orhan BİLGİN

İSTANBUL 2000

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

XVI. yüzyılın ilk yarısından XVII. yüzyıl başlarına kadar uzun bir ömür süren Medhî, meddahlığı dolayısıyla III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed ve muhtemelen II. Osman dönemlerinde sarayda bulunmuş ve devlet ricali ile yakınlık kurmuştur. Gayet başarılı şiirler yazmış bir şair olmakla birlikte, belki de divan edebiyatı şairlerinin meddahları küçümsemesinin sonucu olarak XVI. yüzyılın önde gelen pek çok şairi arasında gölgede kalmış, gerek kendi döneminde gerekse daha sonraki dönemlerde tezkire ve biyografilerde adı anılmamıştır. Hakkında bilgi bulabildiğimiz tek kaynakta adına bir şair olarak değil de meşhur bir meddah olarak rastlanması, yaşadığı dönemde meddahlığının şairliğinin önüne geçtiğini düşündürmektedir. Gerçekten divanında meddahca ve meddahlık hakkındaki şiirleri de bu tezi desteklemekte, hatta unutulan şairliği sebebiyle divanı XX. yüzyıl kaynaklarında başka bir Medhî'ye atfedilmektedir.

Halk söyleyişine yakın akıcı ve sade bir Türkçeyle divan şiiri geleneğini birleştiren Medhî'nin, yazdığı şiirlerinin önemli bir kısmı dervişliği dolayısıyla tasavvufîdir. Ancak, öte yandan dünya nimetlerine kayıtsız olmadığını gösteren şiirleri de az değildir. Meddahlığının etkisiyle çeşitli formlarda yazılmış pek çok medhiyeye divanında yer vermiş, yine meddah olarak anlatığı kıssaları kaleme almıştır. Divanı dışında bu gün bir çoğu ele geçmemiş tercüme, telif ve derleme eserleriyle yaşadığı devrin edebî zenginliğine katkıda bulunmuş olan Medhî, edebiyat tarihi içinde hak ettiği yeri bulamamıştır.

Divanın elde bulunan tek tam nüshasını müntehabat nüshayla karşılaştırarak metni tespit etmeye gayret ettiğimiz bu çalışmada eksikleri tamamlayarak ve yanlışlıkları düzelterek yardımcı olacaklara şimdiden teşekkür ederim.

Çalışmalarım boyunca bana yol gösteren, tezimi sabır ve titizlikle yöneten hocam Prof. Dr. Orhan Bilgin'e ve metin tespitinde karşılaştığım güçlüklerin halledilmesinde yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Günay Kut'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Bu çalışmada eldeki tam ve müntehabat nüshadan hareketle, Medhî Divanı'nın tenkitli metni transkripsiyonlu olarak tespit edilmiştir. Giriş bölümünde Medhî'nin yaşadığı dönem olan XVI. yüzyıl ve XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı Devleti'inin siyasî durumundan ve divan edebiyatının önde gelen şairlerinden kısaca bahsedilmiştir. Üzerinde çalışılan bu divanın Gelibolulu Kara Mahmud'a yanlışlıkla atfedildiği anlaşılmış ve bunun üzerine kaynaklarda adı geçen on bir Medhî mahlaslı şairden hangisinin bu divanı yazmış olabileceği araştırılarak, sonunda bunların dışında kıssa-hanlık yapmış Derviş Hasan adlı Medhî'nin bu divanın sahibi olduğu tespit edilmiştir. Derviş Hasan Medhî''nin divanından ve bugün ona ait olduğu kesin olarak söylenebilecek mevcut üç eserinden derviş olduğu, seyahat ederek halk arasında meddahlık yaptığı, daha sonra III. Murad'ın sarayında kıssa-hanlık görevinde bulunduğu, bu görevine III. Mehmed, I. Ahmed ve muhtemelen II. Osman dönemlerinde devam ettiği anlaşılmıştır.

Medhî'nin divanı dışında, tercüme, telif ve derleme olarak sayısı on biri bulan eserlerinden bugün elde bulunan *Kaside-i Nev-bave, Tercüme-i Şah-nâme-i Firdevsî, Esrar-ı Hikmet ve Hikâye-i Rıdvan Şah* adlı eserlerden bahsedilmiş ve bu eserlerden ilk ikisi hakkında henüz araştırma yapılmadığı belirlenmiştir.

Divan, şekil, muhteva ve üslup açısından üç bölümde incelenmiştir. Şekil özellikleri kısmında divanda kullanılan nazım biçimleri, vezin, kafiye ve redif ile nüshanın imlâsı ele alınmıştır. Muhteva özellikleri bölümünde ilk olarak divandaki kasideler, musammatlar, gazeller, kıta ve müfredlerde işlenen konulara yer verilmiş, daha sonra şiirlerdeki ayet, hadis, peygamber ve din büyükleri olmak üzere dinî unsurlar gösterilmiş, son olarak da mitolojik kahramanlar, aşk kahramanları, şairler ve diğer kişiler ile günlük hayat unsurları tespit edilmiştir. Divandaki dil özellikleri, kullanılan atasözleri ve deyimler, söz ve anlam sanatlarının kullanılışı belirlenmiş, şairliği üzerinde durulmuş, yazdığı tahmisler ve nazireler değerlendirilerek divan edebiyatı içindeki yeri tespite çalışılmıştır. Bu incelemeyle elde edilen bilgiler sonuç kısmında değerlendirildikten sonra nüsha tavsifi yapılmış, metin tespitinde tutulan yol açıklanmıştır.

ABSTRACT

The aim of this study is to establish a critical edition and transliteration of the extant complete and selected texts of Medhî's Divan. In the introductory chapter a brief account is given of the political and historical events of the period spanning across the first half of the 16th and the first quarter of the 17th centuries, roughly corresponding to Medhî's lifetime. A short survey of the achievements of the leading Divan poets who were his contemporaries has also been included. Research on the Divan has revealed that this work had been hitherto mistakenly attributed to Gelibolulu Kara Mahmud. Among the twelve poets who use the pen-name Medhî, one by the name of Derviş Hasan was identified as the writer of the Divan. Based on the divan by Derviş Hasan Medhî and three extant works which are proven conclusively to have been his, it has been inferred that he was a derviş who travelled the country as a *meddah* (story teller) and that he subsequently served in the court of Murad III in the same capacity, a task which he continued to perform under Mehmed III, Ahmed I and possibly Osman II.

Besides the divan, eleven pieces of work are attributed to Medhî. An account has been given of his four extant works, namely*, Kaside-i Nev-bave, Tercüme-i Şah-name-i Firdevsî, Esrar-ı Hikmet* and *Hikaye-i Rıdvan Şah*. It has also been noted that no research has been conducted on the former two.

The Divan has been studied with respect to its form, content and style. The section on form has focussed on the metre scheme, versification, rhyme and *redif,* together with the ortography of the text. In te section on content, space has been devoted primarily to the examination of the subjects treated in panegyrics (*kaside*s), *musammat*s, *gazel*s, stanzas and *müfred*s. An analysis has been made of the use of motifs such as references to holy and religious figures, Koranic verses, hadiths, as well as mythological and legendary heroes, and the protagonists of popular romances. The study has, at the same time revealed the presence of allusions to contemporary figures, poets and events from daily life. The study of the stylistic features of the Divan has concentrated on linguistic characteristics, such as phraseology, the use of proverbial and idiomatic sayings and the employment of figures of speech and poetic artifices. Finally an attempt has been made to evaluate the achievements of Derviş Hasan Medhî as a poet, based mainly on the quality of his compositions, primarily his *tahmis* and *nazire*s. A special section has been devoted at the end to the interpretation of textual characteristics and the exposition of the method used in editing the text.

KISALTMALAR

A : Ali Emirî (Millet Kütüphanesi) Manzum 399

a.g.e. : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

a.g.t. : adı geçen tez

bkz. : bakınız

bs. : baskı

c. : cilt

G. : gazel

H. : Hicrî

haz. : hazırlayan

İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi

K. : kaside

M : Mihrişah Sultan (Süleymaniye Kütüphanesi) 370

M. : Miladî

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

Muh. : muhammes

Müs. : müseddes

ö. : ölümü

s. : saltanatı

TTK : Türk Tarih Kurumu

vd. : ve diğerleri

yy. : yüzyıl

BİBLİYOGRAFYA

Ak, Coşkun, haz., *Muhibbi Divanı –İzahlı Metin- Kanunî Sultan Süleyman*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 4. bs., Ankara, Türk Dil Kurumu, 1984.

Akyüz, K., Beken, S., Yüksel, S. vd., haz., *Fuzulî Divanı*, 2. bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 1990.

Ambros, Edith Gülçin, "So Many Medḥis" *Türkische Miszellen Robert Anhegger Festschrift. Armağanı. Mélanges - Varia Turcica* IX [1987], 25-33.

Ateş, Ahmed, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina" *Türkiyat Mecmuası* XI (1954), 33-40.

---------- "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina" *Türkiyat Mecmuası* XII (1955), 265-275.

Bağdatlı İsmail Paşa, *Hediyetü'l-Arifin Esmaü'l-Müellifin ve Asarü'l-Musannifin*, haz., Kilisli Rifat Bilge ve İ. M. K. İnal, 2 c., İstanbul, MEB, 1951.

Banarlı, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Destanlar Devrinden Zamanımıza Kadar*, 2 c., İstanbul, MEB, 1971.

Blochet, E. *Catalogue des Manuscrits Turcs de la Bibliothèque Nationale*, Paris, Bibliothèque Nationale, 1933.

Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimleri, 2. bs., Ankara, Türk Dil Kurumu, 1996.

Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1333.

Çavuşoğlu, Mehmed, *Necati Bey Divanı, Seçmeler*, İstanbul, Tercüman Yayınları, [t.y.].

---------- haz., *Yahya Bey - Divan - Tenkidli Basım*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, 1977.

---------- , M. Ali Tanyeli, haz., *Hayreti – Divan – Tenkidli Basım*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981

---------- , M. Ali Tanyeli, haz., *Üsküplü İshak Çelebi – Divan – Tenkidli Basım*, İstanbul, Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1989.

Çınar, İsmail, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1970.

Ergin, Muharrem, "Cāmi-ül-Meāni'deki Türkçe Şiirler", *Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* 3 sayı 3-4 (1949), 539-569.

Ergun, Saadettin Nüzhet, *Türk Şairleri,* 2 c., İst., Bozkurt Matbaası, 1936-1944.

Ertaylan, İsmail Hikmet, *Gazi Geray Han, Hayatı ve Eserleri,* İstanbul, Ahmet Sait Basımevi, 1958.

---------- *Türk Edebiyatı Örnekleri.* c. 1, *Varaka ve Gülşah,* İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1945.

Eyice, Semavi, "Gazanfer Ağa Külliyesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* 13. c., İstanbul, TDV Yayınları, 1996.

---------- "İstanbul,Tarihi Eserler". *İslâm Ansiklopedisi,* c. 5/2, İstanbul, MEB, 1993.

Gibb, E.J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi,* çev. Ali Çavuşoğlu, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999.

Gökbilgin, M. Tayyip, "Cigala-zāde", *İslâm Ansiklopedesi,* c. 3, İst., MEB, 1993.

Güleç, Hasan, "Ahīzade Abdülhalim Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedesi,* c. 1, İstanbul, TDV Yayınları, 1988.

Haşimî, *Divan-ı Haşimî,* Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 3335.

İnce, Adnan, "Medhi'nin Rıdvan Şah Hikâyesi", *Bir – Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* Prof. Dr. Kemal Eraslan Armağanı, sayı 9-10, İstanbul, Yesevî Yayıncılık, (1998), s. 273-308.

İpekten, H., İsen, M.,Toparlı, R., vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.

---------- ,İsen, M., Karabey, T., vd., "XVI. Yüzyıl Divan Nazmı", *Büyük Türk Klâsikleri,* İstanbul, Ötüken-Söğüt, 1986.

İpşirli, Mehmet, "Ahīzade Abdülhalim Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedesi,* c. 1, İstanbul, TDV Yayınları, 1988.

İsen, Mustafa, haz., *Usûlî Divanı,* Ankara, Akçağ Yayınları, 1990.

İslâm Ansiklopedisi, 2. bs., 13 c., İstanbul, MEB, 1993.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, İstanbul, MEB, 1943.

Kayaalp, İsa, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili,* İstanbul, Kitabevi, 1999.

Kemal Ümmî, *Kitab-ı Kemal Ümmî,* Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi 3343.; Süleymaniye Kütüphanesi Pertev Paşa 415.

Kırkkılıç, Ahmet, "Sultan III. Murad (Muradî), Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanın Tenkitli Metni", Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1985.

Kocatürk, V. Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara, Edebiyat Yayınevi, 1964.

Köprülü, Fuad, *Edebiyat Araştırmaları,* Ankara, TTK, 1966.

---------- "Fazlî" *İslâm Ansiklopedisi,* c. 4, İstanbul, MEB, 1993.

---------- *Türk Edebiyat Tarihi,* haz., O.F. Köprülü ve Nermin Pekin, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 1986.

---------- "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", *Edebiyat Araştırmaları,* Ankara, TTK, 1966.

Kramers, J. H., "Halil Paşa", *İslâm Ansiklopedisi,* c. 5/I, İstanbul, MEB, 1993.

Kut, Günay, "Anadolu'da Türk Edebiyatı", *Osmanlı Medeniyeti ve Tarihi,* ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, c. 2, İstanbul, IRCICA, 1998.

Kutluk, İbrahim, haz., *Beyanî -Tezkiretü'ş-Şuara,* Ankara, TTK, 1997.

Kutluk, İbrahim, haz., *Kınalı-zade Hasan Çelebi - Tezkiretü'ş-Şuara,* Ankara, TTK, 1989.

Küçük, Sabahattin, haz., *Bakî Divanı,* Ankara, Türk Dil Kurumu, 1994.

Kütükoğlu, Bekir, "Mustafa Paşa, Lala, Kara" *İslâm Ansiklopedesi,* c. 8, İstanbul, MEB, 1993.

Levend, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara, TTK, 1984.

Mazıoğlu, Hasibe, "Türk Edebiyatı, Eski", *Türk Ansiklopedisi,* c. 32, Ankara, MEB, 1983.

Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşahiri Osmaniyye,* 4 c. İstanbul, Matbaa-i Amire, 1308.

Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî,* haz., Nuri Akbayar, 6 c. İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Mengi, Mine, haz., *Mesihî Divanı,* Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1995.

Nev'i-zade Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri , Hadaikü'l-Hakaik fi Tekmileti'ş-Şakaik*, haz., Abdülkadir Özcan, 5 c., İstanbul, Çağrı Yayınları, 1989.

Nutku, Özdemir, *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri*, 2. bs., Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1997.

Oy, Aydın, *Tarih Boyunca Türk Atasözleri*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1972.

Öztuna, T. Yılmaz, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi.* 12 c., İstanbul, Hayat Yayınları, 1965.

Parmaksızoğlu, İsmet, "İbrahim Paşa, Damad", *İslâm Ansiklopedisi.* c. 5/2, İstanbul, MEB, 1993.

Rieu, Charles, *Catalogue of the Turkish Manuscripts in The British Museum,* London, Longmans&Co., 1888.

Riyazî, *Tezkire-i Riyazî Efendi*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 4098.

Salepçi, Afife, "Nihanî Divanı", Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1964.

Saraç, Yekta, "Emrî ve Divanı", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1991.

Selanikî, Mustafa, *Tarih-i Selanikî*, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1281.

Selekler, İnci, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1970.

Şemseddin Sami, *Kamusü'l A'lam*, 6 c., İstanbul, Mihran Matbaası, 1306.

Tarlan, Ali Nihat, haz., *Hayalî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1992.

---------- *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri – Ubeydî – Aşkî - Şem'î – İşretî,* İstanbul, İ.Ü., Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1948.

---------- haz., *Zatî Divanı - Edisyon Kritik ve Transkripsiyon*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1967.

Timurtaş, Faruk K., *Eski Türkiye Türkçesi , XV. Yüzyıl Gramer – Metin – Sözlük,* 2. bs., İstanbul, İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1981.

---------- *Tarihi Türkiye Türçesi Araştırmaları III, Osmanlı Türkçesi Grameri,* 8. bs., İstanbul, Alfa yayınları, 1997.

Tulum, M., Tanyeli, M. A., haz., *Nev'î – Divan – Tenkidli Basım*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977.

Tuman, Nail, *Tuhfe-i Nailî, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri* 2 c., [y.y.], [t.y.].

Tülbentçi, Feridun Fazıl, *Atasözleri*, 2. bs., İstanbul, İnkilap ve Aka Kitabevi, 1977.

Uzun, Mustafa, "Gazi Giray II; Edebî Yönü", c. 13, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedesi*, İstanbul, TDV Yayını, 1996.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c. III/I, Ankara, TTK, 1988.

Ülken, Hilmi Ziya, "İbn Sina", *İslâm Ansiklopedisi*, c. 5/II, İstanbul, MEB, 1993.

Yurtsever, Şükriye, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1971.

I. GİRİŞ

1. Medhî'nin Yaşadığı Döneme Kısa Bir Bakış

XVI. yüzyılın ilk yarısından XVII. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarına dek yaşadığını düşündüğümüz Medhî, Osmanlı devletinin ve Türk edebiyatının en parlak dönemini idrak etmiş bir şairdir. Kanunî Sultan Süleyman (s.1520-1566) devrinde Osmanlı devleti üç kıtaya yayılmış, dünyanın en güçlü ordusuna sahip, zengin bir imparatorluk haline gelmişti. Bu dönemde batıda Belgrad alınmış, bütün Avusturya toprakları ele geçirilmiş, doğuda Tebriz ve Bağdat alınarak Avrupa ve Asya'da sınırlar genişletilmişti. İdarî ve askerî kurumlar yeniden düzenlenmişti.[1] Kanunî'nin ölümünden sonra II. Selim'in saltanatı devrinde devletin büyüklüğü ve ihtişamı devam etmişti. Ancak XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra ve XVII. yüzyıl başlarında gelmiş olan üç Osmanlı hükümdarı (III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed) zamanında devlet idaresi valide sultanlarla padişah kadınları, kapı ağası, kızlar ağası, kadın, erkek musahipler ve diğer bir kısım nüfuzlu şahısların müdahaleriyle bozulmuştu[2]. Muharebelerin uzaması pek muntazam olan askerî teşkilatı bozmuş ve ihtiyaç üzerine ocaklara, devşirme kanununa aykırı olarak kanun harici asker alınmış, tımarlı sipahi ihmal edilmiş, bu suretle pek muntazam olan askerî teşkilat ve disiplin bozulmuştur. Bundan başka ilmiye sınıfının bozularak devletin şer'î ve hukukî kanunlarını tatbike memur olan hakimlerin ve onların naiplerinin irtikap ve ehliyetsizlikleri ve muharebelerin devamı ve birçok sebeplerle çiftini bırakan köylünün Celâlî olmaları dolayısıyla varidatın noksan olması malî vaziyeti çok sarsmış, paranın ayarı bozulmuş ve bütün bunlar memlekette iktisadî ve ticarî geniş buhranlara sebep olmuştur.[3]

---

[1] Y. Öztuna, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi*, c. 7, İstanbul, Hayat Yayınları, 1965, s. 35-38.
[2] İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, 4. bs. c. III/I, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1988, s. 119.
[3] İ. H. Uzunçarşılı, a.g.e., s. 120.

III. Murad'ın ölümünden sonra 1595'te tahta çıkan III. Mehmed (s.1595-1603) devrinde Lehistan-Litvanya Krallığı Osmanlı himayesinden ayrılmıştı. Tebriz birçok defalar alınıp verilerek sonunda İran tarafında kalmış başka toprak kaybı olmamasına rağmen imparatorluk tam bir duraklama devresine girmişti. Devlet kurumlarındaki kargaşa ve yer yer bozulma, birinci sınıf devlet adamları ve askerlerin gittikçe daha az yetişmesi, bazen bütün bir divan-ı hümayun üyeleri içinde bir tek birinci sınıf şahsiyete rastlanmaması artık pek belirgin bir hale gelmişti. Kanunî devri kuşağı tamamen kaybolmuş, tarihe karışmıştı.[4]

Çocuk denecek yaşta padişah olması sebebiyle devlet işlerinde hep tesir altında kalan I. Ahmed, dinî taassubu fazla olup aynı zamanda devlet için çok fedakarlıklar yapmış olan vezirlerin kıymetini bilmemiştir.[5]

Çok genç yaşta hükümdar olan II. Osman (s.1618-1622) devlet işlerini kavramakta büyük kabiliyet göstermiş fakat 1622'de Davud Paşa ve yandaşları tarafından şehid edilince yerine, aklî dengesi yerinde olmayan I. Mustafa getirilmişti. İç idaredeki bu karışıklıklar ve gerilemeye karşılık I. Ahmed'in bıraktığı imparatorluk sınırları aynen muhafaza edilmiş, hatta Almanya cephesinde genişlemiş, üstelik Lehistan-Litvanya tekrar Türk nüfuzuna alınmıştı.[6] Kanunî döneminden II. Osman'a kadar Medhî'nin yaşamış olduğu bu dönem siyasî ve askerî bakımdan zirveden düşüşe geçiş sıkıntılarının baş gösterdiği ve idarî bakımdan hoşnutsuzluğun giderek arttığı bir devir olmuştu.

XVI. yüzyıl boyunca Osmanlı imparatorluğu, sınırlarını bir hayli genişletmiş ve bu büyüme siyasî ve ekonomik alanda da yükselmeyi beraberinde getirmiştir. Bu parlak başarıların kültür ve sanat alanında da önemli sonuçları olmuştur. Yavuz Sultan Selim'in Tebriz'den beraberinde getirttiği sanatkârlar sarayda görevlendirilmiş, başta saray olmak üzere sadrazam veya önemli devlet adamlarının etrafında edebî bir çerve oluşmuştur. Bu kültürel ortamın hem destekçilerinden hem de katılımcılarından olan padişahlar da II. Murad'dan

[4] Y. Öztuna, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi*, s. 107-108.

[5] Uzunçarşılı, I. Ahmed'in Lala Mehmed Paşa ve Kuyucu Murad Paşa'ya karşı gösterdiği vefasızlığı eleştirmektedir. Bkz. İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c. III/I, s. 116-117. Y. Öztuna ise, I. Ahmed'in, III. Mehmed, III. Murad ve II. Selim'den sonra Kanunî'den beri devlet işleriyle ciddî şekilde ve kabiliyet göstererek uğraşan bir hükümdar olduğunu söylemektedir. Bkz. Y. Öztuna, a.g.e., c. 8, s. 215.

başlayarak Fatih Sultan Mehmed, Avnî; II. Bayezid, Adlî; Yavuz Sultan Selim, Selimî; Kanunî Sultan Süleyman, Muhibbî; II. Selim, Selimî; III. Murad, Muradî; III. Mehmed, Adnî; I. Ahmed, Bahtî; II. Osman, Farisî mahlaslarıyla şiirler yazmışlardır. XVI. yüzyılın ortalarında, muhtemelen Medhî'nin gençlik yıllarında Türk edebiyatı, nazım ve nesir yönünden gayet verimli bir çağa ulaşmış, aruz ve Türkçenin uyum içinde kullanımı ve ifade gücü bakımından gayet ihtişamlı bir devre gelmişti. Yüzlerce şair tarafından işlenen divan şiiri sanat ve ahenk yönünden gittikçe mükemmelleştirilmekte idi.

II. Bayezid (s.1481-1512) döneminden itibaren Divanı ve Şem ü Pervane'siyle tanınan Zatî (ö.1546), Kanunî Sultan Süleyman devrine kadar bütün şairlerin üstadı olmuş, özellikle Bakî'yi yetiştirmesi bakımından gayet önemli kabul edilmiştir. Camî'nin eserlerini Türkçeye çeviren ve Câmî-i Rum adıyla tanınan Bursalı Lami'î (ö.1532) divanının yanı sıra mesnevîleri ve mensur eserleriyle şöhret bulmuştur. Lakabı Bekâr Memi olan Hayalî Bey (ö.1556-57), şiirlerindeki samimiyeti ve renkli hayal dünyasıyla tanınmıştır. Hayalî gibi Vardar Yenicesi'inden olan divan sahibi Usulî (ö.1538) ve Hayretî (ö.1534-35) dönemin tanınmış şairlerindendir. Anadolu sahası dışından Fuzulî (ö.1556) divan edebiyatının en büyük şairlerinden biridir. Arapça ve Farsça eserler de veren Fuzulî'nin şiirleri, divan şairlerini çok etkilemiş, Leyla vü Mecnun adlı mesnevîsi Türk edebiyatında kendinden önce yazılan bütün Leyla ve Mecnunları gölgede bırakmıştır.

Bu dönemin hatta Türk edebiyatının Türkçeyi en iyi kullanan şairlerinden biri olan Bakî (ö.1600) divanı ile şöhret bulmuştur. Mahlas kullanmadan şiir yazan devrin ünlü şeyhülislamı Kemalpaşa-zâde (ö.1534), Figanî (ö.1531-32), Amrî (ö.1524), Mealî (ö.1535), İshak Çelebi (ö.1541-42), Zaifî (ö.XVI. yy.), Dukakin-zâde Ahmed Bey (ö.XVI. yy.) Kara Fazlî (ö.1562-63), Ruhî (ö.1605), Şem'î (ö.1591-92), Kabulî (ö.1591-92), Meylî (ö.1593), Celilî (ö.1563-64), Fevrî (ö.1582), Gül-i Sad-berg adlı gazelleriyle ünlü Bursalı Rahmî (ö.1568), Helakî (ö.1575), Taşlıcalı Yahya Bey (ö.1582), Cinanî (ö.1595), Nev'î (ö.1598), Gelibolulu Mustafa Âlî (ö.1600), Emrî (ö.1575) ve Ubeydî (ö.1572-73) bu devrin divan sahibi şairleridir. Şiirde Arapça,

---

[6] Y. Öztuna, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi*, c. 8, s. 284.

Farsça ve Türkçe'nin ahengini meydana getiren şiirler yazmış bu şairlerin yanı sıra Visalî (ö.XVI. yy.), Safî (ö.XVI. yy.), Edirneli Nazmî (ö.1548) ve arkadaşı Tatavlalı Mahremî (ö.1536) yine aruz vezninde gayet sade ve terkipsiz bir Türkçe ile şiirler yazmaya çalışmışlardır. Bu dönemde padişahlardan Yavuz Sultan Selim Türkçe şiirleri ve Farsça divanı ile Kanunî Sultan Süleyman ve III. Murad da çok sayıda ve güzel şiirleriyle bu yüzyıl edebiyatına önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Klâsik dönemde yazılan mesnevîlerde çeşitli konuların işlendiği görülmektedir. Mesnevî tarzında aşk hikâyeleri, şehrengizler, tasavvufî eserler, surnameler, makteller, kırk hadisler yazılmıştır. Lami'î, Taşlıcalı Yahya Bey, Gelibolulu Mustafa Âlî, Kara Fazlî, Cinanî (ö.1595), Azerî (ö.1585), Muîdî (ö.1537), Sevdayî (ö.XVI. yy.), Manisalı Camî (ö.XVI. yy.), Ramazan Behiştî (ö.1571) mesnevî müellifleridir. Mahremî, Şemsi Paşa (ö.1580), Eyyübî, Muradî Osmanlı imparatorluğunun savaş ve gazalarını anlatan önemli eserler vermiştir. Pek çok şairin şiirlerini ve nazirelerini tespit etmek bakımından önemli olan nazire mecmualarından birini Mecmuaü'n-Nezair adıyla Edirneli Nazmî, diğerini de Kanunî'nin bendesi Pervane Bey derlemiştir.

XVI. yüzyılda tezkiretü'ş-şuaralar ve biyografik eserler yazılmaya başlanmış ve Anadolu sahasında ilk tezkireyi Sehî Bey (ö.1548) yazmıştır. Heşt Behişt adlı bu tezkirenin ardından Latifî (ö.1582) tezkiresini Kanunî'ye sunmuştur (1546-47). Üçüncü tezkire Bağdatlı Ahdî Çelebi'nin (ö.1593) 1563-64'te tamamladığı Gülşen-i Şuara'dır. Ahdî tezkiresini 1592-93'te tekrar düzenlemiştir. Âşık Çelebi (ö.1571) Meşairü'ş-şuara adlı tezkiresini 1566 yılında tamamlamıştır. Kınalı-zâde Hasan Çelebi (ö.1603) Tezkiretü'ş-şuara'sını 1586'da bitirmiş ve Hoca Sadüddin Efendi'ye ithaf etmiştir. Beyanî'nin (ö.1598) Tezkiretü'ş-şuarası 1598'de yazılmış olup Hasan Çelebi'nin tezkiresinin özetidir.

Dönemin en önemli biyografik eserleri, Taşköpri-zâde Ebu'l-Hayr İsameddin Ahmed Efendi'nin (ö.1561) eş-Şakayıku'n-Numaniyye fi Ülemai'd-Devleti'l-Osmaniyye adıyla kaleme aldığı Arapça eser ile bu eserin tercümeleri ve zeylleridir. Bu tercümelerden en meşhuru Mecdî'nin (ö.1590) Hadayıku'ş-Şakayık adıyla yaptığı tercüme olup bundan başka Mehmed Hakî (ö.1560) ve Âşık

Çelebi'nin de tercümeleri vardır. Gelibolulu Âlî'nin Künhü'l-Ahbar adlı tarihi, Kemalpaşa-zâde'nin Tevarih-i Âl-i Osman'ı bu dönemin önemli tarih eserleridir.

XVI. yüzyılın tamamını kapsayan klâsik devirde edebî türlerin artması, her türde pek çok eserin yazılması, tezkire biyografi gibi yeni türlerin ortaya çıkması, şairlerin mensur eserler de vermeleri edebiyatın bu devirde zirveye ulaştığını göstermektedir.[7]

XVII. yüzyılın başında gelen şairlerden Nef'î (ö.1635) kasideleriyle tanınmışsa da Farsça ve Türkçe divanı, Siham-ı Kaza adlı hiciv mecmuası vardır. Dönemin ünlü şairleri arasında Bahtî mahlasını kullanan I. Ahmed (ö.1617), Kaf-zâde Faizî (ö.1618), Farisî mahlası ile şiirler yazan II. Osman (ö.1622), Şeyhülislâm Yahya Efendi (ö.1644), Şeyhülislâm Bahaî Efendi (ö.1653), Fehim-i Kadim (ö.1648), Sebk-i Hindî akımının öncülerinden Nailî (ö.1666), Cevrî Çelebi (ö.1654), şeh-nâme yazmış olan Gani- zâde Nadirî (ö.1626), Siyer'i ile tanınan Veysî (ö.1627), mensur bir hamse yazmış olan Nergisî (ö.1635), rubaîleriyle tanınan Haletî (ö.1631), Mantıkî (ö.1635-36), hamsesiyle bilinen Nev'î-zâde Atayî (ö.1635), saki-nâme ve tezkire sahibi Riyazî (ö.1644), Sabrî (ö.1645), Farsça divanı da olan Sabuhî Ahmed Dede (ö.1647), Tıflî (ö.1659-60), Vecdî (ö.1660), Neşatî (ö.1664), Nedim-i Kadim (ö.1670) ve İsmetî (ö.1664) sayılabilir. Bu devirde de tezkire ve biyografi eserleri yazılmaya devam etmiştir. Keşfü'z-Zünun an Esami'l-Kütübi ve'l-Fünun adlı bibliyografik eseriyle batılıların da dikkatini çeken Katip Çelebi (ö.1656-57) pek çok ilmî eser telif etmiştir.

Medhî, saray çevresinde bulunması sebebiyle yukarda adları verilen XVI ve XVII. yüzyılın önemli şairlerinin bir çoğunu tanımış olmalıdır. XVI. yüzyılda Türk edebiyatının klâsikleştiği devri görmüş, klâsik kalıpların az da olsa artık değişmeye başladığı devri idrak etmiş bir şair olan Medhî, kaleme aldığı derleme, telif ve tercüme eserleri ve dönemin özelliklerini yansıtan divanı ile yaşadığı devrin edebî zenginliğine katkıda bulunmuştur.

---

[7] G. Kut, "Anadolu'da Türk Edebiyatı", *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, c. 2, İstanbul, IRCICA, 1998, s. 41-50. Ayrıca bu kısımla ilgili olarak bkz. H. İpekten, M. İsen, T. Karabey, "16. yüzyıl Divan Nazmı" *Büyük Türk Klâsikleri*, c. 3, İstanbul, Ötüken, 1986 s. 195-209; Hasibe Mazıoğlu, "Türk Edebiyatı, Eski", *Türk Ansiklopedisi*, c. 32, Ankara, Millî Eğitim Bakanlığı, 1983, s. 111-129; F. Köprülü, *Türk Edebiyat Tarihi*, haz. O. F. Köprülü ve Nermin Pekin İstanbul, Ötüken Neşriyat, 1986, s. 377-400.

II. HAYATI VE KİMLİĞİ MESELESİ

Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum Eserler 399 numara ile kayıtlı Divan-ı Medhî adlı eserin müellifi, *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*'nda asıl adı Mahmud olan Gelibolulu Medhî olarak bildirilmiştir. Divan'ın bir müntehabat nüshasının da Süleymaniye Kütüphanesi Mihrişah Sultan 370 numarada olduğu belirtilmiştir.[8] Kara Mahmud veya Kara Kadı-zade olarak tanınan Gelibolulu Medhi'nin şeyhülislam Ebu's-Su^cud Efendi'den mülazemet aldığı,[9] önce müderrislik yaptığı H.984/M.1579'da İstanbul'da Şāh-ı Ḫūbān Medresesi'nde bulunduğu, Trablusşam kadısı, H.987/M.1579'da Kefe mütfüsü, H.992/M.1584'de Maraş kadısı, sonra Kütahya ve H.1005/M.1597'den H.1006/M.1597-98'e kadar da Gelibolu kadısı olduğu, H.1006/M.1597-98'de Gelibolu'da öldüğü Nev'i-zade'nin Şakaik zeylinde anlatılmaktadır.[10] Yine aynı eserde Gelibolulu Na'tî Çelebi'nin Medhî'nin ölümüne söylediği tarih verilmektedir.

Fātiḥā Maḥmūd Efendi rūḥına

mısraından Nev'i-zade'nin H.1006/M.1597-98 tarihini çıkarmasını Nail Tuman yanlış bulur ve doğrusunun H.1007/M.1598-99 olması gerektiğini söyler.[11] Riyazî'de bu tarih üzerinde hem-fikirdir.[12] İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu'nda ise Medhî'nin ölüm tarihinin Sicill-i Osmanî de yanlışlıkla H.1000/M.1591-92 olarak verildiği söylenmiştir. Fakat bu tarih Sicill-i Osmanî'de

---

[8] *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, c. 2, İstanbul, Millî Eğitim Bakanlığı, 1943, s. 184.

[9] İbrahim Kutluk, haz., *Beyanî, Tezkiretü'ş-Şuara*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1997, s. 258; İbrahim Kutluk, haz., *Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şuara*, c. 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1989, s. 885-86.

[10] Nev'i-zade Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri, Hadaikü'l-Hakaik fi Tekmileti'ş-Şakaik*, haz. Abdülkadir Özcan, c. 2, İstanbul, Çağrı Yayınları, 1989, s. 415; Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşahiri Osmaniyye*, c. 4, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1308, s. 315.

[11] N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri* c. 2, [y.y.], [t.y.], s. 942-43.

[12] Riyazî, *Tezkire-i Riyazî Efendi*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 4098, 148b.

Gelibolulu Mehmed Çelebi için verilmiştir.[13] Oysa Medhî Mahmud Çelebi maddesinde ölüm tarihi H.1006/M.1597-98 olarak yazılmıştır. Nail Tuman, Gelibolu'da Gazi Süleyman Paşa Camii havalisinde gömülü olan Medhî'den söz eden diğer kaynakları[14] şimdiye kadar bahsedilen eserler de dahil olmak üzere vermektedir. Bütün bu kaynaklarda Medhî'ye ait bu divanda yer almayan dört matla[15] zikredilmektedir:

Naᶜlçen naḳş urup ey mihr-i ᶜālem ḫākde
Şevḳden naᶜl kesdi māh-ı nev eflākde

Bādemī naḳş gerek cāme-i zībi yārüñ
Deve ṭabanıdur aġzına düşen aġyāruñ

Mihr-i ruḫ-sāruñı vaṣf it o mehüñ maṭlaᶜda
Ser-i aᶜdā-yı nihāyet añasın maḳtaᶜda

Dem-be-dem ġoncaya gülşende lebüñ vaṣf eyler
Ḥaḳḳ bu kim bülbül-i gūyā ḳatı rengīn söyler

Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu ve Tuhfe-i Nailî dışındaki diğer kaynaklar Medhî'nin divanı olduğundan söz etmez. Ancak Arapça bir Risāle-i Ḳalemiyye'si olduğu Nev'i-zade Ataî'nin zeylinde belirtilerek bu eserinden bir parça kaydedilmiştir.

Bütün bu kaynaklarda divan sahibi Medhî'nin asıl adının Mahmud olduğu belirtilmiş olmasına rağmen, incelenen divanın içindeki müfredlerden birinde,

Maḫlaṣum Medḥīdürür ey sīm-ten
Ḳıṣṣa-ḫᵛānem şāᶜirem nāmum Ḥasan (Müfred I)

diyerek mahlasını, yaptığı işi, şair olduğunu ve asıl ilginç olanı adının Hasan olduğunu söylemektedir. Böylece verilen kaynaklarda adı geçen Gelibolulu Medhî'nin bu divanı yazmış olan Medhî olamayacağı şüphesi ortaya çıkmaktadır. Eğer bu divanı yazmış olan Medhî, H.1007/M.1598-99 ölen Gelibolulu Mahmud

---

[13] Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî.* haz. Nuri Akbayar, c. 4, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996, s. 353.
[14] N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî,* s. 942-43'de Medhî'den bahseden diğer kaynaklar, Bursalı Mehmed Tahir'in *Osmanlı Müellifleri,* Katip Çelebi'nin *Fezleke-i Katib Çelebi,* Kaf-zade Faîzî'nin *Zübdetü'l-Eş'ar,* Ahdî'nin *Gülşen-i Şuara* adlı eserler olarak verilmiştir.
[15] Buradaki ilk üç matla, İ. Kutluk, haz., *Beyanî, Tezkiretü'ş-Şuara,* s. 258 ve İ. Kutluk, haz., *Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şuara,* c. 2 s. 886'da bulunmakta, dördüncüsü ise N. Tuman, a.g.e., s. 943'te yer almaktadır.

Medhî olmayıp adı Hasan olan başka bir Medhî ise hayatı hakkında kaynaklarda verilen herhangi bir bilgi yoktur. Böylece doğum ve ölüm tarihleri henüz tespit edilemeyen Hasan Medhî'nin hiç değilse yaşamış olduğu zaman aralığını belirleyebilmek için Divanı'na müracaat edildiğinde şairin, III. Murad (s.1574-1595), III. Mehmed (s.1595-1603), I. Ahmed (s.1603-1617) ve II. Osman'a (s.1618-1622) şiirler sunduğunu görülür. III. Murad'a şiir yazabilecek duruma gelmesi için yaşça belli bir olgunluğa erişebilmesi gerektiğini ve II. Osman devrini idrak edebilecek kadar da yaşamış olduğunu göz önüne aldığımızda Hasan Medhî herhalde Kanunî Sultan Süleyman (s.1520-1566) devrinde dünyaya gelmiş olmalıdır. Şiirlerinde II. Osman'dan sonra gelen herhangi bir padişahın adı geçmemektedir. Sultan II. Osman'a sunulan şiirlerinden XXXI. ve XXXII. kasideler dışındaki diğer şiirlerin daha önce yaşamış padişahlara ve devlet büyüklerine sunulduğu, daha geç tarihte yazılmış müntehabat nüshada ise bu kişilerin adlarının yerine II. Osman'ın adının konularak padişaha sunulduğu dikkate alınırsa, şairin bu dönemde pek şiir yazmadığı, belki de ömrünün son günlerini yaşadığı düşünülebilir. I. Ahmed'e sunduğu bir kasidesindeki (K.XXXIII-30)

Medḥī çü vaṣf-ı ḳasruña hīç ḳādir olmadı
Ammā bilür ḳuṣūrını ol pīr-i nā-tüvān

ve bir gazelindeki (G:CCXXXI-5),

Yaşaduḳça Medḥiyā yaşardı göz
Yüz yaşaduḳ başdan aşdı yaşumuz

şeklindeki sözlerinden oldukça uzun yaşadığı anlaşılan Hasan Medhî'nin bu beyti doğum tarihi üzerindeki tahmini de kuvvetlendirmektedir.

XVI. yüzyılın ilk yarısından XVII. yüzyılın ilk çeyreğinin sonuna dek uzunca bir süre yaşadığını kabul edebileceğimiz asıl adı Hasan, kıssa-han ve şair olan Medhî'den tezkireler ve biyografiler hiç bahsetmemektedir. Fakat buna karşılık sözü edilen kaynaklarda XVI. yüzyılın başından itibaren XVIII. yüzyılın sonlarına dek yaşamış on bir Medhî'nin adı geçmektedir. E. G. Ambros "So Many Medḥīs" adlı makalesinde[16] Medhî mahlasıyla şiir yazan şairlerden yedisini Hammer-Purgstall'ın *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst bis auf Unsere Zeit*

[16] E. G. Ambros, "So Many Medḥīs" *Türkische Miszellen Robert Anhegger Festschrift. Armağanı. Mélanges,* Varia Turcica IX [1987], s. 25-33.

adlı eserinden tespit ederek şiirleriyle birlikte tanıtmıştır. Bu Medhîlerden ilki Ladikli Hacı Musa Efendi'dir. Yalnızca Latifî Tezkiresi'nde adı geçen bu şair, "hayatta olmayan, Mekke'de medfun" biri olarak tanıtılır.[17] Latifî, tezkiresini 1546'da yazdığına göre bahsi geçen Medhî her halde adını XVI. yüzyıl başlarında duyurmuş ve bu tarihte çoktan ölmüştür. Ahdî'nin 1563 tarihinde yazdığı Gülşen-i Şuara'sında kayıtlı olan Bursalı Medhî Çelebi hakkında pek bilgi yoktur.[18] Ona ait olduğu söylenen iki matla ile bir beyit bu çalışmanın konusu olan divanda yer almadığından kıssa-han Hasan Medhî ile bu şairin aynı kişi olması uzak bir ihtimaldir. Üçüncü Medhî İstanbullu Haydar-zade Medhî Çelebi'dir.[19] Yine yalnızca Ahdî'de adı geçen Haydar-zade'nin şiirlerine örnek olarak Gülşen-i Şuara'da bir gazeli verilmiştir. Ambros, Hammer-Purgstall'ın Haydar-zade Medhî Çelebi'ye ait bir gazeli Edirneli Nazmî'nin 1523'te yazdığı Mecma'ün-nezair'inde bulduğunu, fakat bu gazelin Haydar-zade'ye ait olma gerekçelerini bildirmediğini söylemektedir. Ambros, dördüncü Medhî olarak, daha önce niçin bu divanı yazmış olamayacağı açıklanan Kara Mahmud ya da Kara Kadı-zade olarak tanınan Gelibolulu Medhî'den söz eder.[20] Beşinci olarak Bursalı Nuh-zade Seyyid Mustafa Çelebi yer alır.[21] Bu Medhî önce müderrislik, sonra kadılık yapmış ve sonunda meddah olmuştur. H. 18 Recep 1091/M. 14 Ağustos 1680'de ölen meddah Medhî, Bursa'da Emir Sultan Camii haziresinde gömülüdür. Safayî ve Salim tezkirelerinde adı geçen Derviş Medhî ise Bağdatlı olup Kadirîdir.[22] Ambros'un bu makalesinde yer alan son Medhî ise Yusuf Dede'nin oğlu Üsküdarlı Mustafa Efendi'dir.[23] Hammer-Purgstall'ın eserinde bulunan bu Medhîler dışında, Ambros, ayrıca III. Mustafa (s.1757-1774) döneminde ölmüş Ereğlili İsa Efendi'nin adını Sicill-i Osmanî'den tesbit ettiğini bildirmektedir.[24] Nail Tuman buraya kadar bahsedilen bütün Medhîlere eserinde yer vermiş, ilâve olarak H.1009/M.1600-1'de

---

[17] E. G. Ambros, "So Many Medḥīs", s. 26. Ambros, Hammer-Purgstall'ın Hacı Musa'dan bahs etmediğini, onun yerine H.1008/M.1599'da Reisülküttap olan Medhî Çelebi'den bahsettiğini söyler.; N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî*, c. 2, s. 944.
[18] E. G. Ambros, a.g.m., s. 27; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 943.
[19] E. G. Ambros, a.g.m., s. 27; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 943.
[20] E. G. Ambros, a.g.m., s. 29; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 942.
[21] E. G. Ambros, a.g.m., s. 30; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 943.
[22] E. G. Ambros, a.g.m., s. 32; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 944.
[23] E. G. Ambros, a.g.m., s. 32; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 944.
[24] E. G. Ambros, a.g.m., s. 26; N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 944.

Reisülküttab olmuş adı İlyas Bey olan Medhî Çelebi (ö.H.1011/M.1602-3) ile I. Mahmud (s.1730-1754) devri şairlerinden kadılık yapmış, Kilisli İsa Medhî Efendi'ye de yer vermiştir.[25] Ambros ve Tuman'ın söz etmediği fakat Gelibolulu Kara Mahmud ile karıştırılan bir Medhî de Sicill-i Osmanî'de yer alan Gelibolulu Medhî Mehmed Çelebi'dir. H.1000/M.1591-92'de ölen Mehmed Çelebi'nin şair olduğu bildirilmiştir.[26]

Böylece buraya kadar Medhî mahlası ile şiir yazan şairlerden on biri tesbit edilmiş olmaktadır. Bu on bir Medhî hakkında çeşitli kaynaklarda verilen bilgilere göre her hangi birine ait bir divan henüz ele geçmemiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan, fakat yanlışlıkla adı Kara Mahmud olan Gelibolulu Medhî'ye atfedilen bu divanın müellifi olan Medhî'nin, hayatı ve kimliğiyle ilgili bilgi edinebilmek için divanında kendisinden bahseden kısımlara başvurmak gerekecektir. Daha önce yukarda zikredilen I. müfredte kıssa-han olduğunu bildirmiş olan Medhî'nin, divanı bu sözlerini destekleyecek beyitlerle doludur. Bu beyitlere geçmeden önce kıssa-hanlık hakkında kısaca bilgi vermek Medhî'nin hayatı hakkında daha iyi fikir sahibi olmak bakımından yararlı olacaktır.

Özdemir Nutku, Kaşifî'nin "Fütüvvet-nâme-i Sultanî" adlı eserinden naklen meddahlığı başlatanın Hassan Sabit olduğunu bildirmekte, daima Peygamber'i övdüğünü ve ehl-i beytin erdemlerini dile getirdiğini söylemektedir.[27] Fuad Köprülü ise bu konudaki ilk kapsamlı eser olan makalesinde[28] kıssa-hanlığın tarihî gelişimini anlatırken Arapların halk hikâyecilerine kussas, Acemlerin ise aynı manaya gelecek şekilde kıssa-han dediklerini belirtir.

Hz. Ömer'den sonra kussaslar, Cahiliye devri kahramanları ile İslâmî kahramanların hikâyelerini karıştırarak ve buna Acem hikâyelerini de katarak hikâyeler anlatmaktaydı.[29] İran'da da şeh-nâme-hanlık geleneği vardı. Bu şeh-nâme-hanlar halk arasında ve saraylarda Şeh-nâme'yi okurlardı. İyi terbiye almış kıssa-hanlar gerek Arap halifelerinin sarayında gerekse İran sarayında

---

[25] N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî*, c. 2, s. 943-44.
[26] Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşahiri Osmaniyye*, c. 4, s. 353.
[27] Özdemir Nutku, *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri*. 2. bs. Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1997, s. 12.
[28] Fuad Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", *Edebiyat Araştırmaları*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1966, s. 362.

bulunabilirdi.[30] İran'da önceleri peygamber kıssaları söyleyenlere kıssa-han, Firdevsî Şeh-nâmesi'nden parçalar okuyanlara şeh-nâme-han deniyordu.[31] Daha sonraları şeh-nâme-han ve kıssa-han aynı anlamda kullanılmaya başlandı. [32]

İslâmiyetten önce, bilhassa göçebe hayatı yaşayan Türk zümrelerinde halk hikâyecisi görevini ozanlar yapıyordu. İslâmiyetten sonra ise ellerinde kopuzla diyar diyar dolaşan ozanların yerini aşık-sazşairleri aldı. Anadoluya geldikten sonra da Oğuz Han'ın hatıraları anlatılmaya devam ediliyordu. Bazı Oğuz boylarının kahramanlık hikâyeleri Dede Korkut'a dayandırılarak kuşaktan kuşağa aktarılıyordu.[33] Özdemir Nutku Türk meddahlık geleneğinin doğrudan doğruya Araplardan alınmadığını, Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türklerin kendilerine özgü hikâyeciliği ve anlatım sanatının olduğunu bildirmektedir.[34] İsmail Hikmet Ertaylan, Anadolu Selçuklular döneminde Konya'da ortaya çıkmış olan "Tarikat-ı Mevleviyye"den bazı kişilerin halka Mesnevî'den parçalar okuduklarını ve bunlara mesnevî-han denildiğini bildirmektedir.[35] XIV. yüzyılda Anadolu Beylerinin saraylarında ve halk arasında kıssa-hanlık yapanlar vardı ve bir kıssa-han zümresi oluşmuştu. XV. yüzyıldan itibaren İslâmî kahramanlar ile Şeh-nâme kahramanlarının medhi ile meşgul olan kıssa-hanlara meddah lakabı verilmeye başlanmış, kıssa-han, şeh-nâme-han ve meddah tabirleri aynı anlamda kullanılmıştır.[36] XV. yüzyıldan itibaren Anadolu'da büyük şehir ve kasabalarda az çok edebî terbiye almış meddahlar dolaşmaktadır. Saraylarda ise yüksek tahsil görmüş kıssa-han meddahlar vardı ki bunlar aynı zamanda hükümdarın nedimiydi. Bu devirden itibaren geç dönemlere kadar Osmanlı saraylarında kıssa-hanlar bulunduğu bilinmektedir.[37]

Medhî, Sultan III. Murad'a sunduğu bir medhiyesinde

Medḥî-yi zār yıllar ile ḳıṣṣa-ḫᵛān olup

---

[29] F. Köprülü, a.g.m., s. 363.
[30] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 364-5.
[31] Ö. Nutku, *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri*, s. 9.
[32] F. Köprülü, a.g.m., s. 368.
[33] F. Köprülü, a.g.m., s. 363.
[34] Ö. Nutku, a.g.e., s. 14.
[35] İ. H. Ertaylan, *Türk Edebiyatı Örnekleri*. c. 1. *Varaka ve Gülşah* İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1945, s. 4.
[36] F. Köprülü, a.g.m., s. 371.
[37] F. Köprülü, a.g.m., s. 374.

Medḥ ü s̱enāyı pādişehe kām-kār ider (K.XVII-11)

diyerek kıssa-han olduğunu söylemekte ve bu işi Sultan Murad'ın sarayında yaptığını ise bir gazelinde

Bu serāy-ı ʿālem içre Ḫān Murād'ın Medḥiyā
Vech-i zībāsına baḳmaḳ bir ulu niʿmet baña (G.XII-5)

diyerek belli etmektedir. Saraydaki bu görevini Sultan I. Ahmed döneminde de sürdürdüğü

Biz ki Sulṭān Aḥmed'üñ meddāḥıyuz
Medḥiyā ṣāḥib-kemāle māyilüz (G.CCXXIII-7)

Medḥiyā bir şehriyār-ı ʿādilüñ meddāḥıyuz
Menbaʿ-ı fażl u hüner ehl-i kemāle māyilüz (G.CCXXIV-5)

demesinden anlaşılmaktatır. Hangi padişah için söylediği belli olmayan bir gazelinde

Niçe demdür ki göñül şāh-ı cihān bezminde
Bülbül-i naġme-serā gibi ḫoş elḥān olduñ (G.CCXCI-4)

diyerek yine sultanın bezminde bulunduğunu söylemiş ve kıssa-hanlık yaptığına işaret etmiştir. Yine kim için söylendiği belli olmayan ancak padişahın kılıcı vasfında söylenmiş bir kasidede

Tīġüñi vaṣf idenüñ her birin añduḳda şehā
Luṭf it unutma meded Medḥī-i ḳıṣṣa-ḫ˅ānı (K.XX-14)

demiş ve tekrar padişaha kıssa-hanlık yaptığına işaret ederek onun lutfunu beklediğini ifade etmiştir. Medhî, bir şakirdinin yaradılışın başlangıcı hakkındaki sorularına cevap olmak üzere yazdığı kasidesine,

Gerek meddāḥ-ı ʿālem ol gerek dehrüñ suḫān-dānı
Merātib üzre medḥ eyle ḳamu ṣāḥib-ḳırānānı (K.XI-1)

diyerek meddahlığına işaret ederek başlamaktadır. Medhî'nin saray dışında halk arasında da meddahlık yaptığı,

Nice bir bu ḫalḳa meddāḥ olasın sen Medḥiyā
Ḥaḳḳ Resūl'in medḥ idüp Ḥassān-ı devrān olsaña (G.CDXCI-7)

demiş olmasından bellidir. Fuad Köprülü, Evliya Çelebi'den naklen meddahların kıyafetinden bahsetmekte, bir meddahın elinde kıssa anlatırken kullanmak üzere

bir çevgan, belinde de mecmuası olduğunu aktarmaktadır.[38] Medhî, zamanın padişahına şiirle halini arz etmek üzere sunduğu "cönk" redifli gazelinde

1. Dār-ı ġurbetde muṣāhib gibidür yārāna cönk
   Naẓm-ı gevher-bār-ile pür bir güzel şāhāne cönk

2. Her kime dūş olsa söyler keşf idüp esrārını
   Beñzer ol mest ü ḫarāb u vālih ü ḥayrāna cönk

3. Ḳıṣṣa-i derd-i derūnın naḳl ider ʿāriflere
   Ġonca-veş açılmaz ammā cāhil ü nādāna cönk

4. Bāl ü per açmış şehā bezmüñde pervāz itmege
   Ġālibā olmış cemālüñ şemʿine pervāne cönk

5. Açdurup aġzum benüm söyletme hicrān ḳıṣṣasın
   Ḳorḳaram āhum şerārından ṭutuşup yana cönk

6. Medḥiyā eşʿār-ile aḥvālüm işʿār itmege
   Baña lāzım oldı ṣunmaḳ ḫusrev-i devrāna cönk (G.CCCIII)

diyerek meddahlık yaparak gurbette gezip dolaşırken cönkün, kendisine arkadaş olduğunu, ariflere derd kıssaları anlattığını ifade ederek padişahla birlikte "cönk"ü de övmektedir.

Âşıkane gazellerinde güzel sevgiliyi medh ederken kıssa-han olarak bunu nasıl yapabileceğini ise,

Varayın gülşene bülbül gibi efġān ideyin
Gül yüzüñ vaṣfını ʿālemlere destān ideyin (G.CCCXC-1)

Medḥ-ile ben izinüñ tozını ʿarşa çıḳarup
Ḫāk-i pāy-i keremüñ efser-i keyvān ideyin (G.CCCXC-3)

diyerek ifade eder. Hatta sevgilinin güzelliğini anlatırken bundan yeni bir kıssa ortaya çıkarabileceğini

Ḳıṣṣa-i ḥüsnüñ rivāyet eylerem ben Medḥīyem
Vāmıḳ u ʿAẕrā gibi bir ḳıṣṣa peydā eyledüm (G.CCCLVI-5)

sözleriyle ortaya koyar. Sevgiliye yalnızca vuslattan bahsetmek istediğini, ayrılığı ağzına almak istemediğini bir kıssa-han olarak nükteli bir biçimde

Vaṣluñ rivāyetini buyur Medḥīye disün
Hicrān ḥikāyetini dimez ol ṭavīldür (G.CXXIII-5)

diyerek dile getirmektedir. Kendisini,

---

[38] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 380.

Zülf ü rūyuñ her nefes medḥ itmede
Gice gündüz Medḥī-i ḥāżır- cevāb (G.XLIII-5)

sözleriyle hazırcevap, medhetmede kolay söz bulan biri olarak vasfeder ve

Ḫāl-i rūy-ı dil-beri bir vech-ile vaṣf eyleyüp
Medḥiyā vaṣṣāflar içre ferīd olsam gerek (G.CCXCIV-5)

vassaflar içinde tek olduğunu söyler.

Anlattığı kıssaların hisse ile dolu olduğunu, bu kıssaları ehl-i dile ve uşşaka anlattığını yek-aheng bir gazelinde söyleyen Medhî'nin, kıssalarını nazm, nesir, şiir ve inşa biçimlerinde dile getirdiği yine aynı gazelden anlaşılmaktadır.

1. Ḳıṣṣa kim naḳl eylerem pür ḥiṣṣedür her ᶜāḳile
   Āḳil iseñ cān ḳulağın ṭut kelām-ı nāḳile

2. Merd-i ᶜāḳil ḥiṣṣe-dār olsun bu şīrīn ḳıṣṣadan
   Ḥiṣṣe yoḳdur gelmesün bu bezme her bir bāṭıla

3. Naẓm u neṡr ü şiᶜr ü inşā vü ḳıṣaṣdur naḳlümüz
   Ehl-i diller hem-nişīnüm ṣohbetüm ᶜuşşāḳ-ile

4. Esb-i ṭabᶜum çābük u tīğ-i zebānum mū-şikāf
   Rezme girsem ṭañ mıdur at u yarağ u yat-ıla

5. Eylemez buġż u ḥased bu şiᶜre ᶜārif Medḥiyā
   Şol ki ḥāsiddür dili nār-ı ḥasedle yaḳıla (G.DIII)

Ayrıca bu gazelde kıssa söylemeye başlamadan çeşitli kısa hikâyelerden sonra asıl hikâyeye giriş yapmak isteyen ve dinleyenlerin dikkatini çekmek isteyen bir meddahın çağrısı vardır. Bilhassa üçüncü beyitte bu durum oldukça belirgindir ve bu gelenek Karagöz oyunlarında da son dönemlere kadar yaşamıştır.[39] Diğer kıssa-hanların Ferhad, Kays ve Vamık hikâyelerini adeta birer dasitan gibi anlattığını fakat bunların aslında "aşk"ın hikâyesi için efsane olduklarını söyleyerek bu hikâyelerin ancak birer vasıta olduğunu

Ferhād u Ḳays u Vāmıḳ bir dāsitān mıdur kim
Efsānedür ḳamusı ᶜaşḳuñ ḥikāyetinde (G.DVII-4)

sözleriyle ifade eder ve hemen ardından

---

[39] Hacivat'ın perdeye girip semaisini tamamladıktan sonra "Of hay Hak" dedikten sonra okuduğu perde gazelleri de böyledir. Perde gazelleri için bkz. Muhittin Sevilen, *Karagöz.* Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1986.

Medḥī bu ḳıṣṣalardan bildüm ki bī-ḫabersin
Rāvīler ağız açmaz ʿaşḳuñ rivāyetinde (G.DVII-5)

diyerek ravilerin "aşk"ı anlatmadıklarını bu kıssaları duyunca anladığını söyleyerek dervişliğinin meddahlığına yaptığı etkiyi göz önüne serer. Böylece Medhî'nin bu kıssaları herhangi bir aşk hikâyesi gibi görmediğini, ilâhî aşkın anlatılmasına bir vesile olarak kullandığını, hikâyeleri tasavvufî bir içerikle ele aldığını düşünebiliriz. Kıssaları bu yönden ele alışı Fuzulî'nin Leyla vü Mecnun'unu hatırlatmaktadır.

Medhî, kıssa-hanlıktaki tecrübesini "Naṣīḥat Kerden Ḳıṣṣa-ḫˇānān" başlıklı XI. kasidesinde diğer kıssa-hanlara nasihat ederek aktarmaktadır. Birinci beyitteki

Gerek meddāḥ-ı ʿālem ol gerek dehrüñ suḫān-dānı
Merātib üzre medḥ eyle ḳamu ṣāḥib-ḳırānānı

nasihatine kendisi de riayet etmiş III. Murad'dan itibaren II. Osman'a kadar Osmanlı tahtında bulunan hükümdarlara ve devlet ricaline kaside, gazel, müseddes ve kıta formunda medhiyeler yazmıştır.[40] Bu medhiyelerde övdüğü kişiyi, Şeh-nâme kahramanlarıyla karşılaştıran, onların ad ve özellikleriyle vasıflandıran Medhî'nin Şeh-nâme'yi gayet iyi bildiği açıktır. Derviş İbrahim Vasfî adlı bir şakirdinin yaradılış hakkındaki sorularını cevaplandırdığı kasidesinde (K.X), yaradılış silsilesini Firdevsî'nin Şeh-nâme'de tuttuğu yol üzre Hz. Adem'den başlayarak Şeh-nâme kahramanları ve İslâmî şahsiyetler ile birlikte anlatmaktadır. Bu bilgiler için Firdevsî'den istifade ettiğini sekizinci beyitte

Bunı Şeh-nāme'de şöyle rivāyet eylemiş gördüm
Belāğat mülkine sulṭān olan Firdevsī-i dānā

diyerek bildirmektedir.

Meddahlar İslâmiyetin ilk devirlerinde dinî konulu kıssalar anlatmaktaydılar. Dinî toplantılarda ve camilerde, münacaat, naat ve hükümdarlar için medhiye okuyan meddahlar veya saraylardaki siyerciler konularını dinî maksatlarla seçiyorlardı. Fakat daha sonraları bu hikâyelere lâ-dinî konular da eklendiğinden bu meddahlara kıssa-han adı da veriliyor ve bu kıssa-hanların çoğu konularını Şeh-nâme'den alıyorlardı.[41] Bu geleneğe uygun şekilde Medhî,nin bir

[40] Bu medhiyeler ilerde ayrıca ele alınacaktır.
[41] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 367-68.

meddah olarak Şeh-nâme konulu kıssalar anlattığını ve Şeh-nâme okuduğunu, şiirlerinde Şeh-nâme ile ilgili unsurları bolca kullanmasına bakarak da tahmin edebiliriz. Yukarda bahsedilen X. kasidenin 31. ve 32. beyitlerinde

Zamān-ı Ḥamza'da kimler ḳarār itdügini dirdüm
Bilürsin defter ü dīvāna ṣığmaz eylesem inşā

Yigirmi dört olupdur Ḥamza'nuñ evlādı bilmiş ol
Biri ḳızdur yigirmi üçi olupdur nerre-şīr-āsā

diyerek Hamza ve onun neslinden bahsetmektedir. İslâm edebiyatındaki kahramanlık hikâyelerinin önemli bir kısmının Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında teşekkül ettiği, gerek Araplar ve Acemlerde gerekse Türklerde büyük bir şöhret ve önem kazandığı bilinmektedir.[42] Medhî, Hz. Hamza'yı medh ettiğini, onun kıssalarını anlattığını

Medḥīyem meddāḥ-ı ᶜamm-i Muṣṭafā
Rūḥı-çün baña raḥim it yā Raḥīm (G.CCCLXXXII-5)

diyerek ifade eder. Kıssa-hanlara nasihat ettiği kasidesinde medh edilmesi gereken kişilerden söz ederken ilk sıraya Hz. Hamza'yı koyar ve onun medhini herkesten daha iyi yaptığını

Ḫuṣūṣā kim ᶜamū-yı Muṣṭafā seyf-i Ḫüdā el-ḥaḳḳ
Güneş gibi şuᶜā-yı tīġi ḳıldı dehri nūrānī (K.XI-2)

Ben ol Medḥī-i üstād-ı suḫan-dānem ki ᶜālemde
Kimesne virmedi ᶜamm-ı Resūl'e virdügüm şānı (K.XI-12)

sözleriyle anlatır. Hz. Hamza'nın bazı meşhur devler ve pehlivanlarla cenklerini gösteren bir takım minyatürler halk arasında pek fazla rağbet bulmuş[43] Medhî de halk arasıda çok sevilen bir konu olan Hz. Hamza'nın dev ile olan mücadelesine

Raḳīb-i dīvi başdum Ḥamza-āsā
Didi anı görenler lendhādur (G.CLXXVII-4)

diyerek benzetme yoluyla telmihte bulunmuştur.

Yukardaki şiirlerinden kıssa-han, şeh-nâmeci ve meddah[44] vasıflarına sahip olduğu görülen Medhî'nin, gerek tasavvufî şiirlerinden, gerekse bağlı olduğu

---

[42] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 369.
[43] F. Köprülü, "a.g.m, s. 369
[44] Medhî'nin meddahlığına işaret eden diğer beyitleri için bkz. K.X-1,41; K.IX-35; K.XI-14, 15, 29; K.XXIX-26; G.CXXIII-5; G.CCCI-4; G.CDIX-5.

pirine yazdığı medhiyelerden aynı zamanda derviş de olduğu anlaşılmaktadır. CXCI. gazelinin 7., 8. ve 9. beyitlerinde,

ᶜAzīzüm ḥażret-i Ḫākī Efendi
Ṭarīḳ-i evliyāda gerçek erdür

Bi-ḥamdiʾllāh añadur intisābum
Kim ol merd-i Ḫüdā vālā güherdür

Benüm pīrümdür ol kān-ı mürüvvet
Baña hem reh-nümādur hem pederdür

diyerek piri Hakî Dede'yi övmekte ve onun kendisine hem mürşid hem de baba olduğunu söylemektedir. Bir gazelinde

Medḥī-i bī-çāre dāyim ᶜālemi geşt eyleyüp
Ḥażret-i Ḫākī gibi bir ᶜāşıḳ-ı ṣādıḳ arar (G.CXCV-3)

demekte ve yine Hakî Dede'yi övdüğü bir diğer gazelinde

Zāhidā zāhirde gel var ise vir ṭoğrı ḫaber
Ḥażret-i Ḫākī gibi bātında gerçek er mi var

Luṭf-ile maᶜmūr ide her dem ḫarābe dilleri
Bir ᶜimāret ṣāḥibi mīr-i suḫan-perver mi var (G.CXCIX-3-4)

diyerek Hakî Dedeʾyi, yıkılmış gönülleri mamur eden, imaret sahibi, güzel söz söyleyebilen biri olarak tarif etmektedir. Dervişlere nasihatte bulunduğu bir gazelinde ise

Varalum ḫāk-i reh-i ḥażret-i Ḫākī Dede'ye
Yüz sürüp pāyine teslīm-i irādet ḳılalum

demekte ve Hakî Dede'ye teslimiyyetten söz etmektedir. Divanda birinci sırada yer alan ve 9., 10. beyitlerinde

İşüm luṭfuña ḳaldı yā Rabbenā
Sepīd oldı rīşüm siyehdür yüzüm

Çün ağardı rīşüm ḳarardı yüzüm
Ḳılur mı eṭibbā bu derde devā

demesinden yaşlılığında yazmış olduğu tahmin edilen kasidesinde

Gözüm nūrı yaᶜni ki Ḫākī Dede
Ola merkadi nūr ile pür żiyā

İlāhī bihişt-i berin içre ol
Ola hem civār-ı şeh-i enbiyā

O şāhuñ müdāmī revānı içün
Bize farż olupdur du'ā vü senā (K.I-24, 25, 26)

diyerek pirinin ölümü ardından ruhuna dua etmektedir. Nev'i-zâde Ataî, Hakî Dede'nin Buhara'dan Sultan III. Mehmed zamanında İstanbul'a gelip Ali Paşa Tabhanesi'ne[45] yerleştiğini ve burada daima ud ve anber yakıp, sükkerî palûde, kâbûnî pilav, tozlu tütün, kokulu kahve ve haşhaş dağıttığını bildirmektedir. Ataî, Derviş Hakî'nin Sultan I. Ahmed devrinin sonlarında ölüp tabhanede defn olunduğunu söyler.[46] Medhî, onun ardından dua ettiği bu kasidesini bu tarihlerde yazmış olmalıdır. Nev'i-zâde, Hakî Dede'nin ölümünden sonra musahibi olan Kıssa-han Derviş Hasan'ın *"pirimüz seccadesini bana vasiyyet eyledi"* diyerek bir vasiyyet-name ortaya çıkardığını söyler ve devamında "Ammā nezle vü zükām hücūmından ḥāli ḫarāb u meżāyıḳadan bī-tāb olup suḫre-i rūzgār u kiẕbi āşikār oldı. Ḥālā Dede'nin dervīşi Nevrūz Dede ol ḫidmete ḳā'imdür" diyerek Kıssa-han Derviş Hasan'ın postu elde edemediğini anlatır.[47] Adı geçen Kıssa-han Derviş Hasan, Hakî Dede'ye medhiye yazan, onun hem piri hem de pederi olduğunu söyleyen Medhî'den başkası olmamalıdır. Medhî'nin tekke ehlini eleştirdiği bir gazelinde söylediği

Rāh-ı mecāza gitdi vü güm oldı 'āşıḳān
Nām u nişān-ı mihr ü maḥabbet de ḳalmadı

---

[45] Bu tarihten evvel İstanbul'da Atik Ali Paşa tarafından yaptırılmış üç eser bulunmaktadır. Bunlardan biri, harabe halindeki eski Bizans dinî yapılarını, İslâmî ibadet yeri haline getirmede devlet ricalinin âdeta yarıştığı dönem olan II. Bayezid döneminde Ali Paşa'nin, az çok değişikliğe tabii tutmak ve etrafına bazı ilaveler yapmak suretiyle küçük bir külliye haline getirdiği Khora manastırı kilisesidir. (Kariye Camii) İkincisi Çemberlitaş'taki Atik Ali Paşa Camii, üçüncüsü de Edirnekapı yolu üzerinde evvelce Zincirlikuyu denilen semtte yaptırılan bir camiidir. Hakî Dede'nin bu yapılardan hangisine yerleştiği meselesine gelince ilk akla gelen Çemberlitaş'taki camidir. Çünkü plân bakımından zaviyeli camiiler bir adı da ters "T" plânlı grubuna girmekte ve bu tip yapıların da son cemaat yerine yakın kısımlarının tabhane olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu planın geçirdiği aşamanın aynı zamanda bir örneği olan bu yapıda camii ve tabhane kısmını birbirinden ayıran duvarların ta başından beri olmadığı bilinmekte, böylece bu yapının bir tabhanesi olamayacağından ihtimal dışında kalmaktadır. Edirnekapı yolundaki cami plân bakımından altı kubbe altında tek bir mekandan ibarettir ve zaten burada bir tabhaneden bahsedilmemektedir. Hakî Dede'nin yerleşmiş olduğu tabhanenin şimdi Kariye olarak adlandırılan ve Ali Paşa'nın çevresine bazı ilavelerde bulunarak küçük bir külliye haline getirdiği yapıda yer alması kuvvetle muhtemeldir. Atik Ali Paşa yapıları hakkında bilgi için Bkz. Semavi Eyice "İstanbul,Tarihi Eserler" *İslâm Ansiklopedisi* İstanbul, c. 5/II MEB, 1993, s. 1214/63-65.

[46] Nev'i-zâde Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri, Hadaikü'l-Hakaik fi Tekmileti'ş-Şakaik*, c.2., s. 608.

Ḳalbümde ṣūfī saña maḥabbet de yoġ ise
Buġż-ı ḥasedle kīn ü ʿadāvet de ḳalmadı

Evvelki gibi mey-kedenüñ hīç ṣafāsı yoḳ
Rindān ayaġa düşdi vü hürmet de ḳalmadı (G.DXLVIII-2,3,6)

beyitler, Hakî Dede'nin ölümünden sonra Medhî'nin postu elde edemeyince, küskünlükle bu sözleri söylemiş olabileceğini akla getirmektedir.

Medhî dünyevî tarafı olan meddahlığının yanı sıra tasavvufî manada bir nefs mücadelesi içinde olduğunu, dervişliğinde menzilleri aşmak istediğini şiirlerinde ifade etmiştir. Hak yolunda hakikati arayan bir derviş olduğunu

Ḳılup nefsüñ çerisi birle uġraş
Şeh-i Merdān ḥaḳı merdāne geldük

Ṣoyunup ḫān-kāh-ı ʿaşḳ içinde
Bugün abdāl olup ḳurbāna geldük (G.CCCXVI-3,12)

diye anlatan Bu yolda verdiği mücadeleyi

Reh-i ʿirfāna yüz urdum ṭarīḳat ehline ṣordum
Dirīġā olmadı gitdi ḥaḳīḳatden ḫaber peydā (G.XXVII-6)

şeklinde ifade eden Medhî, yaralı bir derviş olduğu ise

Ḫadeng-i çeşm-i ḫūn-rīzüñ baña ḳan aġladur her dem
Teraḥḥum ḳılmadı ḥayfā men dervīş-i dil-rīşe (G.CDLXXIII-2)

sözleriyle anlatır.

Medhî, tasavvuf düşüncesini işlediği şiirlerinde dervişlere, tarikat ehline ve bu arada kendisine pek çok nasihatler eder. Hatta kendisine ettiği nasihatleri tutamadığını

Cān ḳulaġın ṭutmadum ey dil çü kendi pendüme
Ben hele ẓulm itmedüm aġyāra illā kendüme (G.DII-1)

Hep bu pend u bu naṣīḥatler ser-ā-ser Medḥiyā
Ḥaḳḳ bilür ġayre degül illā ki kendi kendüme (G.DII-5)

diyerek ifade eder. Şiirlerinde nasihatin ağırlıklı olarak göze çarpmasında meddahlığının tesiri olması muhtemeldir. Ancak bu şiirler, kendi nefsiyle olan mücadelesini sürdüren bir dervişin hissiyatının ifadesi gibidir.

Jengden āyīne-i ḳalbüñ mücellā ḳılsaña
Pāk olup her vech-ile dīdāra lāyıḳ olsaña (G.CDXC-2)

---

[47] Nev'i-zâde Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri*, c. 2, s. 608.

Ṭalbınursın irmedin ᶜummān-ı ᶜaşḳuñ ḳaᶜrına
Ḳaṭre iken saᶜy idüp deryā-yı ᶜummān olsaña (G.CDXCI-2)

Maṭlebüñ ger Ḥaḳḳ ise sen ṭālib-i Ḥaḳḳ olsaña
Ġafleti terk eyleyüp kendüñde anı bulsaña (G.CDXCII-1)

Ḫalḳa ḳarşu nice bir bu hāy u hūyı bī-meʾāl
Bārī benden Medḥiyā gelseñ naṣīḥat alsaña (G.CDXCII-5)

ᶜİbādet ḳıl yüri Ḥaḳḳ'a saña emr olanı işle
Yabānda ḳalma ey ġāfil bu iẕᶜān u bu dānişle (G.CDXCIV-5)

Ādem iseñ Medḥiyā işbu enāniyyet nedür
Benligüñ şehrin yıḳup alan u tālān itseñe (G.CDXCIV-5)

Māsivādan merd iseñ ḳatᶜ-ı ᶜalāḳa ḳılsaña
ᶜAbd-i bī-miḳdār iken ᶜālemde ḫünkār olsaña (G.CDXCV-4)

Medḥiyā ḳo ᶜaybuñı görsün senüñ ḫalḳ-ı cihān
Sen Ḫüdā'nuñ ḳulları ᶜaybına settār olsaña (G.CDXCV-5)

Dilā şol ki şerᶜüñ yolın bağladı
Aña Ḥaḳḳ'a varmaġa rāh olmaya (G.CDXCVII-7)

Ehl-i cihāna ᶜayş u ṣafā birle mülk ü māl
Dervīş olana kūşe-i künc-i ġınā gerek (K.XXVIII-2)

Ey dil çü rāżı olmayasın sen şerīᶜate
Yoluñ ṭutıldı nice girersin ṭarīḳate (G.CDXCIX-1)

Medḥī-i zār kes̱ret-i dünyāda ḳaldı āh
ᶜĀlemde mālik olmadı kes̱retde vaḥdete (G.CDXCIX-7)

Bu beyitlerden ve bir derviş için pîre bağlanmanın önemini vurgulayan

Yolında pīriñün ḫāk olmayınca
Olur mı sālike Ḥaḳḳ'dan hidāyet (G.LII-3)

ᶜĀrif odur ki yār ola bir pāk ẕāt-ile
Ẕāt-ı şerīf gösteriş itmez ṣıfāt-ile (G.CDXCVIII-1)

beyitlerinden Medhî'nin seyr-i sülûk menzillerini[48] aşmaya çalışan bir derviş kimliği ortaya çıkmaktadır. Bu şiirler onun dervişlikte bulunduğu merhaleler hakkında fikir verebilir. Mütekerrir bir müseddesin vasıta beyti olan

Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm (Müs.X)

beyti onun istigna haline, diğer bir müseddeste ise

Medḫiyā oldum vaṭandan ayru düşdüm ġurbete
Ḫāke yeksān olduġum demde irişdüm rifᶜate
Bir nice demler vücūdum urmuş iken keṡrete
Bezm-i keṡretden ayaḳ çekdüm irince vaḥdete
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ (Müs.VI-5)

vahdete/hakikate ulaştığını söylemektedir. XVIII. tahmisin 4. bendinin

Gerçi ḳıldum ᶜırż u nāmūsuñ çerisin tār-mār
Çekdüm el cümle cihāndan eyledüm terk-i diyār

şeklinde olan ilk iki mısraında dünyadan elini çektiğini söylemektedir. Böylece bu şiirlerle âdeta dervişlik menzillerini tamamladığını söyleyen Medhî'nin bu beyitleri bir bakıma divan edebiyatının tasavvufî şiir söyleme geleneğine de bağlanabilir. Ancak yalnızca gelenekten böyle yazmadığı kendisinin Derviş İbrahim Vasfî adlı bir şakirdi olduğu da X. kasidesinin başlığından anlaşılmaktadır. Öğrencisi olmasından onun dervişlikte bazı aşamalar kaydetmiş olduğunu anlaşılmaktadır. Fakat anlaşılan ulaştığı mertebe, Hakî Dede'den sonra onun postuna oturmaya yetmemiştir.

Medhî'nin bazı beyitlerindeki Kalenderîlikle ilgili sözleri onun Hakî Dede ile tanışmadan önce bir dönem Kalenderîliğe intisap etmiş olabileceğini akla getirmektedir.

Ser-bürehne terk-i tecrīdüz ḳalender-ḫānede
Biz ne taḫt-ı dāver ü ne tāc-ı Dārāb isterüz (G.CCII-4)

Şām-ı ᶜademde biz de bir ḳaç ışıḳlar idük
Şemᶜ-i cemāl-i yāre şevḳ-ile yana geldük (G.CCXCV-3)

Baş açup ḫānḳah-ı ᶜaşḳa ḳalender olayın
Ḳaş-ile kirpigümi pāk-tırāş eyleyeyin (G.CCCXCV-3)

---

[48] Tasavvuf ehlinin aşmaya çalıştığı seyr-i sülûk menzilleri için bkz. M. Ertuğrul Düzdağ, *Tasavvuf*, haz. Mahir İz. 5.bs. İstanbul, Kitabevi, 1990, s. 9-12.

Medḥiyā olmaz ḳalender ol kişi
Gevher-i pendi ḳulağa ṭaḳmaya (G.DIX-5)

Zira Nev'i-zâde'nin Şakayık zeylinde Hakî Dede'nin İstanbul'a III. Mehmed'in saltanatının sonlarında (1590'lar civarı) geldiği söylendiğine göre Medhî'de bu dönemlerde Hakî Dede'ye intisap etmiş olabilir. Şu halde Medhî'nin Mevlevîliğe duyduğu yakınlığı dile getiren şiirleri bu dönemden sonra yazılmış olmalıdır. "Ḳaṣīde Der Beyān-ı ᶜaşḳ-ı Pāk" başlığını taşıyan IV. kasidesinin 9. beytinde

Pīr-i gerdūn muttaṣıl eyler semāᶜ
Vecde gelmiş ṣañ ki Mevlānā-yı ᶜaşḳ

diyerek feleğin dönüşünü aşk Mevlâna'sının semaına benzetmektedir. Yine

ᶜAşḳ ayağı çıḳmasun ḥadden diyu
Devr ider eṭrāfını pergār-ı ᶜaşḳ (K.V-21)

sözleriyle sema ayini benzetme aracı olarak kullanılmaktadır. Sultan I. Ahmed'in Mevlâna ile ilgili gazeline, nazire (G.CCCXIII) yazmasının sebebi tesadüfi değil, Mevlevîliğe intisabından dolayı olmalıdır.

1. Şehriyāre ne ᶜaceb luṭf-ider ol Mevlā'nuñ
   Şāh iken ḳulı olur Ḥażret-i Mevlānā'nuñ

2. Meṣnevī gevheri çün gūşına olmış mengūş
   Evliyā nuṭḳı ḳabūlı olup ol ṣulṭānuñ

3. Şems-i Tebrīz ile Sulṭān Veled ü Mevlānā
   Saña yārān olıcaḳ çekme ġamın aᶜdānuñ

4. Mihr ü meh girdi semāᶜa nitekim Mevlevīler
   Ṭolaşurlar işigin ol şeh-i dervīşānuñ

5. Medḥiyā böyle dimiş Ḥażret-i Monlā'ya bu şāh
   Taḫt-ı maᶜnīde odur pādişehi dünyānuñ

Ancak bir gazelinde de Mevleviyette istediği mertebeye ulaşamadığını

Ḥayf kim bitdi işüm bitmez murādum mīvesi
Hey dirīġā geçdi ᶜömrüm ḥaşre dek eyvā-y-ile

Sālikān-ı rāh-ı Ḥaḳḳ cümle merātib üzredür
Bir midür her Mevlevī bu yolda Mevlānā-y-ile

Ağlaruz dünyā belāsı-y-la döküp bīhūde yaş
Medḥiyā örtildi gözler keṣret-i dünyā-y-ile (G.D-3,4,5)

sözleriyle ifade eder. Medhî'nin divanındaki bu çeşit sözlerinden onun istediğini tam olarak elde edememiş, istediği mertebeye ulaşamamış bir derviş olduğu düşünülebilir.

Adının Hasan olduğunu kendisi ifade eden, derviş olduğu da yukarda verilen şiirlerinden anlaşılan Medhî ile ilgili ne yazıktır ki kendi döneminde bilgi veren bir kaynağa henüz rastlanmamıştır.[49] Onun hakkındaki bilgilerimiz divanında kendi verdiği bilgiler ile Fuad Köprülü'nün makalesinde yer alan bir iki satırlık ancak oldukça önemli malumattır. Köprülü'nün Urfî tarihi ve Ataî'nin Şakayık zeylinden aktararak verdiği bilgiye göre III. Murad mukallid ve mudhiklere, kıssa-han ve meddahlara pek ziyade meraklı idi. Kendisinden bahseden bütün tarihçiler, onun bu merakını pek ehemmiyetle kaydetmişlerdir.[50] Hükümdarın bu merakı hakkındaki bilgileri o dönemde Osmanlı topraklarına gelen yabancı tarihçi Stephan Gerlach da doğrulamaktadır. Özdemir Nutku, bu konuyla ilgili eserinde bu tarihçinin söylediklerini şöyle aktarır: "Bu padişah, sarayında bulunan mukallitler ve meddahlarla eğlenirdi. Hemen her gün oyuncu Yahudiler, çalgıcılar, akrobatlar, hokkabazlar kimsenin yapamadığı hünerlerini gösterirlerdi.[51] III. Murad'ın meddahlara ve kıssa-hanlara sarayda yer vermesi sebebiyle bu kişilerin adları da tarihçiler tarafından kaydedilmiştir. Şeh-nâme-hanlık yapan Şirvanlı Nutkî, Meddah Eğlence ve şair Bursalı Cenanî'nin bu dönemde sarayda bulunduğu bilinmektedir.[52] III. Murad'ın sarayındaki

---

[49] Kaynaklarda mahlası Medhî olmayıp ancak Derviş Hasan veya Derviş Hasan Çelebi adıyla bir şairden daha bahsedilmektedir. Kamusü'l-A'lam'da "Şuʿarā-yı ʿOsmāniye'den olup İnebaḫtılı idi. Devr-i Sulṭān Murād Ḫān-ı Sālişde baʿżı küberā maʿiyyetinde pek çok seyr ü seyāhat itmiş" olduğu söylenmekte Bkz. Şemseddin Sami, *Kamusü'l A'lam*, c.3, s. 2137.; Tuhfe-i Nailî'de de "İnebaḫtlı, Sulṭān Murād-ı Sāliş devri ortalarında vefat itdi" denilip incelediğimiz divanda bulunmayan iki şiiri verilmektedir. Bkz. N. Tuman, Sicill-i Osmanî, c.1, s. 278, Ayrıca Kınalı-zâde Hasan Çelebi'de, Derviş Hasan'dan bahsetmekte gezdiği yerleri söylemekte ve yine incelediğimiz divanda yer almayan ancak ikisi Tuhfe-i Nailî'de geçen dört şiirini vermektedir. Bkz. İbrahim Kutluk, haz., *Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şuara*, c.1, s. 378-79. Her üç kaynak da, şiirlerinde Derviş Hasan mahlasını kullanan bu şairin divanı olup olmadığından söz etmemektedir. Ayrıca onun III. Murad devri ortalarında öldüğünün söylenmesi, bu kişinin, divanını incelediğimiz Meddah Derviş Hasan olma ihtimalini oldukça zayıflatmaktadır. Ancak bu kaynaklardan en eskisi Kınalı-zâde olduğundan ve incelelenen Medhî'nin uzun yaşaması dolayısıyla hayatının erken döneminde (Kanuni devri) Derviş Hasan mahlasını kullandığı ve kaynaklarda geçen şiirlerin her nedense divanda yer almamış olabileceği düşünüldüğünde ise bu konuda kesin bir şey söylemek için acele etmemek gerekecektir.

[50] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 384.

[51] Ö. Nutku, Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri, s. 21.

[52] F. Köprülü, a.g.m., s. 384.

meddahlardan biri de La'lin Kaba lakabıyla tanınan Bursalı Mustafa Baba'dır. Köprülü'nün özel kütüphanesinde bulunan Natıkî Divanı'nı da içine alan bir mecmuada "Şūret-i nāme-i Fātiḥī Efendi" başlıklı manzum bir mektupta La'lin Kaba Baba'nın ileri bir yaşta olduğu ve o zamanlarda Derviş Hasan adlı bir başka meşhur kıssa-hanın bulunduğunu bildirmektedir.

Ne ᶜālemde ola pīr-i cihān Laᶜlīn Ḳabā Baba
Muḳarrer muḳtedādur pīşvādur ḳışṣa-ḫˇānāna

ᶜAceb Dervīş Ḥasan yārāna yine ḳışṣa oḳur mı
Dilīr-āne s̱enā eyler mi rūḥ-ı şīr-i merdāna

beyitlerinin bulunduğu bu manzumede Baki'nin henüz hayatta olduğu ifade edildiğinden Köprülü, manzumenin H.1008/M.1599-1600'den biraz önce yazıldığı fikrini ileri sürmüştür.[53] Diğer yandan Nihat Sami Banarlı, III. Murad'ın sarayına giren aynı kıssa-hanların adını vererek bunların az çok divan şiiri kültürüne sahip olduklarını, meselâ bunlardan Medhî mahlasıyla şiir söyleyen Derviş Hasan'ın böyle bir şahsiyet olduğunu bildirmektedir. Fakat divanının nerede olduğu hakkında bilgi vermemektedir.[54] Köprülü'nün bahsettiği XVI. yüzyılda yazılmış manzum mektuptaki Derviş Hasan ve Banarlı'nın bahsettiği Medhî mahlaslı Derviş Hasan ile yaşadığı dönem itibarıyla ve divan sahibi olması dolayısıyla bu çalışmanın konusu olan divanın müellifi Meddah Derviş Hasan Medhî'nin aynı kişi olduğu, divanda verilen bilgilerle de birleştirilince kesin olarak ortaya çıkmaktadır. Zaten Derviş Hasan Medhî, yaşamının bir döneminde meddahlık yaparak gezip dolaştığını çeşitli beyitlerinde ifade etmekte,

Dār-ı ġurbetde muṣāhib gibidür yārāna cönk
Naẓm-ı gevher-bār-ile pür bir güzel şāhāne cönk (G.CCCIII-1)

diyerek gurbette olduğunu, hatta,

Medḥī-i zāra zār u nizāra
Ol pür-figāra ol ḫˇār u zāra
Ḳıl bir işāret ol bī-diyāra
Olmadı çāre urduñ çü yāra
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā (Müs.XXXIV-6)

---

[53] F. Köprülü, "Türklerde Halk Hikâyeciliğine ait Bazı Maddeler, Meddahlar", s. 392.
[54] Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Destanlar Devrinden Zamanımıza Kadar*, c.2, İstanbul, MEB, 1971, s. 633.

sözleriyle kendisine "bī-diyār" diyerek hiçbir yerde yerleşik olmadığını ifade etmekte,

Raḫt u baḫtum ṭağıdup bu kār u bārı terk idüp
Cān-ile serden geçüp nāmūs u ʿārı terk idüp
Başum alup gideyin sen gül-ʿiẕārı terk idüp
ʿAzm-i ġurbet ideyin işbu diyārı terk idüp
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşāma dek (Müs.XXXI-4)

sözleriyle yine gurbete çıkacağını söylemektedir. XIX. müseddesin vasıta beytinde

Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

diyerek yaşadığı yerden memnuniyetsizliğini ve oradan ayrılma sebebini dile getirmektedir. Başka bir beyitte ise

Nice bir ey dil cihānı geşt idersin serserī
Mesken it künc-i ḫarābātı bizümle gel beri (G.DXV-1)

böyle serseri dolaşmaktan yakınmakta, bu şikâyetini başka beyitlerde de

Yel gibi yeldüm bütün dünyāyı gezdüm ser-be-ser
Bulmadum būy-ı vefādan bāġ-ı dehr içre es̱er (K.XXX-1)

Der-be-der gezdüm ki dirdüm derdüme bulam devā
Bir ṭabībe irmedüm kim görmeyem andan żarar (K.XXX-3)

dile getirmektedir. Derviş İbrahim Vasfî adlı şakirdinin sorularına cevabına yazdığı X. kasidesinin başlığından Medhî'nin bu kasidesini Edirne'de bulunduğu bir sırada yazdığı ve İstanbul'a gönderdiği anlaşılmaktadır. III. Murad'ın sarayında bulunduğunu kaynaklardan ve kendi söylediği

Bu serāy-ı ʿālem içre Ḫān Murād'ın Medḥiyā
Vech-i zībāsına baḳmaḳ bir ulu niʿmet baña (G.XII-5)

beytinden anlaşılmaktadır. I. Ahmed'in ve II. Osman'ın tahta çıkışları için yazdığı cülûsiyyelerden 1603'te ve 1618'te İstanbul'da olduğu belli olmakta, hatta II. Osman için yazdığı cülûsiyyede

Şehr-i Sitanbul'a naẓar ḳıl yā Ḥaḳḳ
Her ṭarafı şāḫ u gül ü erġavān

diyerek İstanbul'un baharda erguvanlarla bezenişini gerçekçi olarak dile getirmektedir. Medhî'nin III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed ve II. Osman'a

sunduğu şiirler onun uzun bir dönem İstanbul'da saray çevresinde kaldığına işaret etmektedir.

İstanbul'da aynı zamanda devlet ricali ile yakınlık kurduğu bu kişilere sunduğu medhiyelerden ve bu şiirler aracılığı ile onlardan beklediği lutf ve ihsanlardan bellidir. Halil Paşa'ya sunduğu kasidesinde (K.XIX) baştan 16. beyte kadar Paşa'nın lutfuna mazhar olduğu söylemekte, onuncu beyitte de

Cur^ca gibi meskenüm ḫāk eylemüşken rūzigār
Şimdi el üzre tutarlar zümre-i ᶜirfān beni

diyerek itibarının arttığını ifade etmektedir. Cağaloğlu'nun medhiyesinde

Ẓād-ġam-ı hicrānuñ ile ḳıldı ḳanāᶜat
Beñzer ki ġamuñ daḫı senüñ ḳalbe ġınādur (K.XVIII-26)

Peyġūle-i hicrān u sitem oldı ṭurağı
ᶜUryān oturur yalıñ ayaḳ başı ḳabadur (K.XVIII-27)

sözleriyle caize istediğini ima etmekte ve yine onu övdüğü bir gazelindeki

Nādir-i devrān Caġaloġlı Sinān Paşa benüm
Cānumı şād eyleyüp yapdı dil-i vīrānumı (DLXVI-8)

beytiyle de Paşa'nın kendisini şad ettiğini ifade etmektedir. Bir sıkıntısını Reisülküttap Yahya Efendi'ye şiir ile bildirdiğini XXII. kasidede söylemekte, Derya-emini İbrahim Paşa'nın bir muradını yerine getirdiğini de XXIV. kasidesinde ifade etmektedir. Ahmed Ağa'dan lutf beklediğini

Pāy-māl itdi beni dest-i cefā-yı rūzigār
Umaram destüm ṭuta meydān-ı luṭfuñ dāveri (K.XXVII-17)

söyleyen Medhî, Mahmud Paşa'ya defter ü divan arzettiğini

Geldüm ḳapuña Medḥī'yem ey şāh-ı pür-kerem
ᶜArż eyledüm cenābuña dīvān u defteri (K.XIX-32)

beytiyle ifade eder. Mustafa Paşa'nın elinden tuttuğunu

Çün bugün destüñ ṭutup yirden götürdi ol seni
Dest-gīr olsun aña yarın Ḫüdā-yı dād-ger (K.XXX-22)

diyerek anlatmakta, Gazanfer Ağa'nın kendisine şefkat gösterdiğini

Bugün sen Medḥīye şefḳat idersüñ
Şefīᶜüñ ola yarın şāh-ı maḥşer (G.CLIV-8)

beytiyle söylemektedir. Medhiye olarak bir muvaşşah gazel yazdığı Fazlî Efendi'ye kendisine lütufta bulunduğu için

Ebr-i luṭfı çizginür dāyim felekde başuma
Muttaṣıl aña Ḫüdā luṭf itsün iḥsān eylesün (G.CDXXXIV-8)

diye dua etmektedir. Adı belli olmayan Ağa'lardan birine kıta-i kebire sunmuş ve

Bir yetīm inci gibi kiçi ḳarındaşum var
Menzili līk ṣadef gibi olupdur sāḥil (Kıta-6)

beytiyle ondan küçük kardeşi için iş istemiştir.

Uzun bir müddet saray çevresinde bulunduğu anlaşılan Medhî yüksek zümreden insanlarla olan ilişkilerinde kırgınlığa da uğramış ve bu durumu

Devlet ehline varup ḳılmaḳdan ᶜarż-ı iḥtiyāc
Künc-i miḥnetde baña biñ kerre ölmek yegdür ac

Gerçek erler devlet-i dünyāya ḳılmazlar naẓar
Anlaruñ yanında taḫta deñlü yoḳdur taḫt-ı ᶜāc (G.XCI-1,2)

beyitlerinde dile getirmiştir. Şiirlerinden birinde

Medḥiyā ḥażret-i Ḥaḳḳ Bārī ḳılursa varalum
Cān-ile ḥacc-ı şerīf itmege niyyet ḳılalum (G.CCCLXXV-7)

diyerek hacca gitmek niyetini ifade eden şairin bu arzusunu gerçekleştirip gerçekleştiremediği belli değildir.

Meddahlık yaparak dolaştığı, sonra oldukça uzun süre saray çevresinde bulunduğu şiirlerinden anlaşılan Medhî, I. Ahmed devrinin sonlarında öldüğü bilinen Hakî Dede'nin ölümü üzerine yazdığı kasidesinde kendisinin de yaşlandığını

Sepīd oldı rīşüm siyehdür yüzüm
İşüm luṭfuña ḳaldı yā Rabbenā

Çün ağardı rīşüm ḳarardı yüzüm
Ḳılur mı eṭibbā bu derde devā

Bu derd-ile āḫir büküldi belüm
Ser-encām eger cān virürsem revā (K.I-9, 10, 11)

beyitleriyle ifade eder. LXXIV. muhammeste 7. beytin son iki mısraında

Kendü ẕātuñ añlamazsın Medḥiyā
ᶜÖmrüñüñ eyyāmı altmış sāl olur

diyerek altmış yaşına vardığını bildirmekte, Bir şiirinde ise

Ṣaç ağardı ṣūretā olduḳ naẓarda iḫtiyār (Muh.LXXVIII-5a)

diyerek saçının ağardığını söylemektedir. Başka şiirlerinde de

İrdi ʿömrüm ġāyet pāyāne līk
Yāduma gelmez daḫı rūz-ı ḥisāb (K.II-5)

Medḥī-i zār ḥāṣılı pīr itdi hecr-i yār
Ḳaddi büküldi ḳahr-ile rıḥlet nişānıdur (G.CXXVI-6)

ömürün sonuna yaklaştığından söz etmektedir. Uzun yaşadığını hatta yüz yaşını aştığını

Yaşaduḳça Medḥiyā yaşardı göz
Yüz yaşaduḳ başdan aşdı yaşumuz (G.CCXXXI-5)

beytiyle bildiren Medhî'nin, II. Osman döneminden (1618-1622) sonra yazılmış şiirleri tespit edilemediğinden ömrünü bu sıralarda tamamladığı düşünülebilir.

III. ESERLERİ

Derviş Hasan Medhî'nin yazdığı şiirleri Türkçe Divanı'nda toplanmıştır. Eserin tamam tek nüshası Millet Kütüphanesi Ali Emirî Manzum Eserler 399 numarada bulunmaktadır. Medhî bir kıtasında

Ṣorarsa ṭārīḫin diñ bu kitābuñ
Elifle ġayn aña tāriḫ olupdur

diyerek H.1001/M.1592-93 tarihinde divanını tamamlamış görünmekle birlikte bu eser daha geç tarihte istinsah edilmiş olmalıdır. Divanın H.1054/M.1644 tarihinde istinsah edilmiş müntehabat bir nüshası ise Süleymaniye Kütüphanesi Mihrişah Sultan 370 numarada kayıtlıdır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Divan şekil ve muhteva bakımından sonraki bölümlerde incelenecektir.

Medhî'nin divanından başka tesbit edilebilen eserlerinden biri İngiltere'de British Museum'da Or.1134 numarayla kayıtlı bulunan "Ḳaṣīde-i Nev-bāve" adlı eseridir. 194 varak, 8x5,5 inç ölçülerinde, on bir satır ve unvan sayfası altın yaldızlı olan eser H. Cemaziyelevvel 1003/M. Ocak 1595 tarihinde yazılmıştır. [55] Ebū Naṣr ᶜUtbī'nin Arapça yazdığı ve Gazneli Mahmud ile babası Sebük Tekin'den söz eden *Tārīḫu Yemīnī* adlı eser, VII. yüzyılda Ebu'ş-Şeref Nāṣıḥ-ı Gülpāyegānī tarafından *Tārīḫ-i Yemīnī* adıyla Farsçaya çevrilmiş, Derviş Hasan Medhî ise eseri Farsça versiyonundan Ḳaṣīde-i Nev-bāve adıyla tercüme etmiştir. Eseri Farsçaya tercüme edenin adını Ebu'ş-Şeref Nāṣıḥ bin Ẓafer bin Saᶜd el-Munşī olarak veren Rieu, Medhî'nin bu eserin mukaddimesinde varak 5b'de Sultan Murad Han bin Selim Han için bir yıl içinde dört eser yazdığını bildirdiğini belirtir. Bunlar:

1. Şīr-i Dilīr ve Mihr-i Münīr
2. Hikāyet-i Ebū ᶜAlī Sīnā
3. Sehlān bin Şīr
4. Sulṭān Maḥmūd birle bir bengīnüñ baᶜżı leṭāifi

adlarını taşımaktadır. Kaside-i Nev-bave 2b'de Medhî'nin mukaddimesi ile başlamakta 6b'de ise eserin Farsça tercümanının mukaddimesi, 12b'den itibaren de

---

[55] Charles Rieu, *Catalogue of the Turkish Manuscripts in The British Museum,* London, Longmans&Co., 1888, 42-43.

Nasirüddin Sebüktegin ve Gazneli Mahmud'un tarihi yer almaktadır. Eser Şemsü'l-Meᶜālī Ḳābūs bin Veşmegīr ile ilgili kısımla 194. varakta son bulmaktadır. Medhī'nin bu eserin mukaddimesinde sözünü ettiği dört eserinden Hikāyet-i Ebū ᶜAlī Sīnā adıyla bilinen Esrār-ı Ḥikmet hariç henüz elde bilgi yoktur. Bu eser hakkında ilk bilgileri Rieu vermektedir. Rieu, Seyyid Ziyaeddin Yahya'nın Gencine-i Hikmet adlı eserinin mukaddimesinde Medhī'nin eserinden söz ettiğini söyler. British Museum Kütüphanesi'nde Harl. 5456 numarada kayıtlı ve H. 1088 (M.1677) tarihli Gencine-i Hikmet nüshasının mukaddimesinde Seyyid Ziyaeddin Yahya, İbn Sina ve kardeşi Ebu'l-Haris hakkında yazdığı hikâyesinin daha önce Derviş Hasan Medhî adında biri tarafından yazıldığını söylemektedir.[56] Fakat Seyyid Yahya, III. Murad'a sunulan bu hikâyenin sultan tarafından iyi düzenlenmediği için beğenilmediğini ve reddedildiğini yazmıştır.

"Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina" adlı araştırmasında Ahmed Ateş, "*Anadolu'da İbn Sina'nın hayatının daha doğrusu halkın tasavvurunda ona isnad edilen maceraların bir halk hikâyesi şeklinde anlatıldığının ilk deliline 16. asrın sonlarında rastlıyoruz. O zaman Derviş Hasan Medhî adlı biri duyduğu Ebu Ali İbn Sina hikâyelerini toplamış ve bir kitap haline getirerek 1574-1595 yıllarında hüküm sürmüş olan Osmanlı hükümdarı Sultan III. Murad'a takdim etmiştir. Bu eserin elimizde hiçbir nüshası yoktur. Onun için mahiyet ve muhtevası hakkında bir şey söylemek mümkün değildir. Bu hikâyeleri ikinci defa toplayıp onlara şimdilik son şeklini vermiş olan Seyyid Ziyaeddin Yahya'dır.*" diyerek Gencine-i Hikmet ve onun esin kaynağı olan Derviş Hasan Medhî'nin eserinden bahsetmektedir.[57] Ateş, Gencine-i Hikmet'in İstanbul'daki tek yazma nüshasının Topkapı Sarayı Revan Köşkü Kütüphanesi nr. 1478'de bulunduğunu, ancak eserin en az on defa olmak üzere tekrar tekrar basıldığını, hatta Arapçaya da çevrildiğini yazmaktadır. Seyyid Yahya, Derviş Hasan Medhî'nin eserini görüp mahiyetini

---

[56] Charles Rieu, a.g.e., s. 230-31. Yine Rieu eserin 1051 tarihli nüshasının Viyana'da ve diğer iki nüshasının da Upsala no. 119 ve Gotha no. 250'de olduğunu söyler. Ayrıca bu eserin Paris Bibliothèque Nationale'de S.621 numarada H.1100/M.1688-89 tarihli nesihle yazılmış ve S.645 numarada nesihle yazılmış 17. yüzyıla ait iki nüshası daha vardır. Bkz. E. Blochet, *Catalogue des Manuscrits Turcs de la Bibliothèque Nationale* c. 2, Paris, Bibliothèque Nationale, 1933, s. 15,21.
[57] Ahmed Ateş, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina" *Türkiyat Mecmuası* XI, 1954, s. 33-40

anladıktan sonra Ebu Ali İbn Sina hikâyesini yeniden düzenlemiş, eserin sonundaki

Dedi musannif bunı tārīḫ içün
Buldı bu Gencīne-i Ḥikmet şu'ab

beytiyle H.1038/M.1629 tarihinde tamamladığını söylemiştir.[58]

Ahmed Ateş adı geçen çalışmasından sonra aynı mecmuada bir yıl sonra 1955'te Derviş Hasan Medhî'ye ait Kıssa-i Ebu Ali Sina ve Ebu'l-Haris adıyla bilinen Esrar-ı Hikmet adlı eserin yegane yazmasının İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 690 numaralı yazma olduğunu haber vermektedir.[59] Medhî'nin Esrar-ı Hikmet adlı bu eserinin Paris Bibliothèque Nationale'de üç nüshası bulunmaktadır.[60] Ahmed Ateş, İstanbul'daki nüshanın 77 varaklık yıpranmış bir nüsha olduğunu bildirerek

Ḫüdā birdür naẓīr olmaz Ḫüdā'ya
Hem ol evveldürür her ibtidāya

beytiyle başlayan eserin sonlarında yer alan

Bu ʿacā'īb ḳışṣayı ben ey hümām
Biñbirinde hicretüñ ḳıldum tamām

beytinden H.1001/M.1592-93 tarihinde tamamlandığının anlaşıldığını söyler.[61] Fakat eserin Seyyid Yahya'nın da Gencine-i Hikmet'te söylediği gibi önce III. Murad'a sunulduğu, Medhî'nin

Ki şun sulṭān Mehemmed bin Murād'a
Murādı ol virür her nā-murāda

beytine göre de reddedildiğini sonra tekrar ele alınıp, düzenlenip bu defa III. Mehmed'e sunulduğu sonucuna varmaktadır. Ahmed Ateş, kendisi hakkında hiçbir yerde bilgiye tesadüf etmediği Derviş Hasan Medhî için, Esrar-ı Hikmet'in mukaddimesindeki manzum sözlere bakarak onun serseri bir hikâyeci derviş

---

[58] Ahmed Ateş, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina", *Türkiyat Mecmuası* XI, s. 34-35.
[59] Ahmed Ateş, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina", *Türkiyat Mecmuası* XII, 1955, s. 265-275. Bahsi geçen bu eser 17. yüzyıla ait, nesih, 77 yk., 14x20 8,8x15,6 cm., 19 st., yıpranmış kağıt, yıpranmış yarı meşin cilt içinde, istinsah tarihi olmayan bir eserdir.
[60] E. Blochet, *Catalogue des Manuscrits Turcs de la Bibliothèque Nationale*, c.1, s. 248, 256, 257. Birinci nüsha S.177 numarada, Safer 1004/M.Ekim 1595 tarihli, nesih ve nestalik, 70 yk., 21x15 cm. ölçülerindedir. İkincisi S.194 numarada, H.997/M.1589 tarihli, harekeli nesih, 112 yk., 14,5x10 cm. ölçüsündedir. Üçüncü nüsha ise S.195 numaradadır. İbrahim Efendi adına H. Rebiyü'levvel 1131/M. Şubat 1719 tarihinde istinsah edilmiştir. Harekeli nesih, 162 yk., 20,5x15 cm. ölçüsündedir.
[61] Ahmed Ateş, a.g.m., s. 267.

olduğunu söylemektedir.[62] Bu manzum mukaddimeden sonra Medhî, 3b'den nesirle devam ederek eserini nasıl yazdığını ve eserine Esrar-ı Hikmet adını verdiğini söylemektedir. Ahmed Ateş, "kendisine kıssa-perdaz sıfatı veren Medhî bu eserini yazarken kendisinden beklenmeyen bir zamanda hikâye istenen ve hikâyeye başladığında sonunu nasıl getirebileceğini, vak'aları, birbirine nasıl bağlayacağını bilmeyen bir hikâyeci gibi hareket etmektedir" der. Fakat Medhî'nin asıl hikâyeleri anlattığı ve kendini bir edib gibi göstermediği yerlerde o zaman için bayağı ve tatsız , bugün için canlı ve cazib sayılabilecek bir anlatış tarzı olduğunu söyler ve hikâyenin düzenini Seyyid Ziyaeddin Yahya.'nın *Gencine-i Hikmet*'i ile karşılaştırarak *Gencine-i Hikmet*'in daha iyi tertip edildiğini vurgular.[63] Medhî, hikâyesinin kaynaklarını bildirirken İbn Sina'nın *Kanun* adlı eserinin mukaddimesinden, *Netayic el-fünun*'dan, *Tevarih-i küll-i zaman*'dan ve seyahati sırasında rastladığı dervişler arasındaki bazı fuzela ve ukala dediği kimselerden işittiği hikâyelerden faydalandığını söylemişse de Ahmed Ateş bunların tarihi dayanağı olmayacağını söyler. Zira İbn Sina'nın Kanun'unda müellifinin hayatı hakkında hiçbir bilgi yoktur der. Medhî'nin, eserini beğenmediği için onun böyle kaynakları okuyabileceğinden şüphe eder. Medhî'nin kaynaklarının, fuzela ve ukala dediği belki hepsi kendisi gibi az tahsil görmüş veya hiç görmemiş kimselerin şifahî rivayetleri olduğu, kütüb-i tevarih ve hikâyet dediği eserlerinde Türkçe yazılmış alelâde hikâye kitapları olacağı sonucuna varır.[64] Fakat Medhî, İbn-i Sina'nın *Kanun* adlı eserini okuduğunu Divanı'nda şu beytinde

> Oḳudum gördüm *Şifā* ʿilmini *Ḳānūn* ögrenüp
> Derd-i ʿaşḳuñ ẕerrece anda devāsın görmedüm (G.CCCLXV-3)

diyerek belirtmektedir. Ahmed Ateş'in Medhî'nin üslubu hakkındaki bu kanaatine karşılık Nihat Sami Banarlı, Medhî'nin İbn Sina'nın olağanüstü hikâyesini anlatırken hikâyesini epey dağıtmasına rağmen Derviş Hasan Medhî'nin üslubunun, bir halk hikâyecisi için yeter derecede çekici ve muvaffakiyetli bulur. Sihir ve keramet vakalarını birbiri ardınca merak ve alâka uyandırarak anlatan ustalıklı bir tahkiye sanatı olduğunu belirtir. Dilinin XVI. yüzyılda halk diline de

[62] Ahmed Ateş, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina", *Türkiyat Mecmuası* XII, s. 268-69.
[63] Ahmed Ateş, a.g.m., s. 270.
[64] Ahmed Ateş, a.g.m., s. 271.

nüfuz etmiş ve Türkçeleşmiş kelimelerle dolu, fakat sade ve tabii olduğunu, lisanında yüksek zümreye mahsus dil ve ifade çizgilerinin aşikâr olduğunu söyleyerek, bunun sebebini nazım sahasında olduğu gibi nesir ve hikâye sahasında da halk sanatkârlarının aydınların tesiri altında kalmaları ve onların eserlerinden yayılan kültürü az çok elde etmiş bulunmalarına bağlamaktadır.[65]

Esrar-ı Hikmet'e manzum bir mukaddime ile başlayan Medhî, hikâyesini nesirle anlatmıştır. İbn Sina ve kardeşi Ebu'l-Haris'in başından geçtiği tasavvur edilen bir takım hayalî fakat ilgi çekici maceralarını anlatırken İbn Sina'yı elinde olağan üstü bir güç bulunduran, fakat bunu ancak olayların tesiri ve ortaya çıkışıyla kullanan bir şahsiyet olarak göstermiştir. Onun ilim öğrenmek için ciddî gayretler sarfettiği ilk gençlik yıllarından sonraki hayatı, sık sık parasız kalarak simya ile kağıt para yapıp lüzumlu şeyleri temin ederek ve bir yerde yerleşemeden, yalnız ya da zevcesiyle dolaşarak geçer. Medhî, hikâyesine yine manzum sözlerle son verir:

Gülşen-i ᶜālemde her kim iş ider
Devrānuñ nūşını bir gün nīş ider
Bir duᶜādur dünyede ancaḳ murād
Er ölür ḳalur cihānda yaḫşı ad[66]

Derviş Hasan Medhî'ye ait olduğu tesbit edilebilen son eser *Tercüme-i Şāh-nāme-i Firdevsī* adlı eserdir. Şimdilik bilinen tek nüsha Paris Bibliothèque Nationale'de S.326 numarayla kayıtlı, XVII. yüzyıla ait, nestalik, 308 yk, 33x22 cm. ölçüsündeki nüshadır.[67] Eser Firdevsî'nin (ö.1022 veya 1025-26) Şeh-nâme'sinin bir kısmının tercümesidir. Feridun'un annesinin ölümüne kadar olan kısmı nesir ile çeviren Medhî, her bölümün başına Firdevsî'nin *Şeh-nâme*'sineden manzum parçalar koymuştur. Medhî, eserinin 2b-3b sayfaları arasında yer alan mukaddimesinde kendisinin ardarda III. Murad (s.1574-1595), III. Mehmed (s.1595-1603), I. Ahmed'in (s.1603-1617) hizmetlerinde bulunduğunu, Mustafa Ağa tarafından da Sultan II. Osman'a takdim edildiğini bildirmektedir. Bu tercümesinin de Sultan II. Osman tarafından ısmarlandığını söyler. III. Murad

---

[65] Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Destanlar Devrinden Zamanımıza Kadar*, c.2 s. 634.
[66] Ahmed Ateş, "Türk Halk Hikâyelerinde İbn Sina", *Türkiyat Mecmuası* XII, s. 270, 273.
[67] E. Blochet, *Catalogue des Manuscrits Turcs de la Bibliothèque Nationale*, c.1, s. 314-315.

döneminden I. Ahmed dönemine kadar on bir tercüme ve telif eser kaleme aldığını ifade ederek bunların arasında Sultan I. Ahmed'e sunduğu *Edib-nâme* adlı bir ahlâk kitabı, Şeh-nâme'den bir hikâye olan *Gürşasb-nâme, Süleyman-nâme,* Muin İbn Hacı Muhammed el-Ferahî'nin *Me^caric el-nübüvvet* tercümesi, *Selçuklu, Samanî, Buyidî Tarihleri* ile *Tevarih-i al-i Osman, Tarih-i Yeminî*'nin ve III. Murad zamanında bir yıl içinde yazdığı *Şir-i Dilîr* ve *Mihr-i Münir, Ebu Ali İbn Sina hikâyesi, Sehlan İbn Şîr, Sultan Mahmud birle Bengî'nin Bazı Letaifi*'nin bulunduğunu yazmıştır. Medhî'nin sözünü ettiği bu eserlerden bugün elde olanlar *Kaside-i Nev-bâve* adını verdiği *Tarih-i Yeminî* tercümesi, *Esrar-ı Hikmet* adını verdiği *Kıssa-i Ebu Ali Sina ve Ebu'l-Haris* ve *Tercüme-i Şah-nâme-i Firdevsî* adlı eserlerdir. Anlaşılan Medhî'nin Divanı'nın yanı sıra meddah olarak anlattığı hikâyeleri de kaleme aldığı ayrı eserleri mevcuttur, ancak bu hikâyelerinin bir kısmı gün ışığına çıkmamıştır.

Hacı Selim Ağa Kütüphanesi'nde Kemankeş 388/2 numarada kayıtlı olan ve adı yanlışlıkla Divan-ı Medhî olarak kart kataloğuna geçmiş olan eser yine Medhî'ye ait baş tarafı eksik bir mesnevîdir. Nesihle yazılmış, 30 yk, 21 st, 16x21 (11x17) cm. ölçüsünde olan bu eser İsmail el-Basırî tarafından H. Şaban 1079/M.Ocak 1669 tarihinde istinsah edilmiştir. Erdevan ve Rıdvan Şah olarak iki ayrı adla anılan bir şehzade ile Hurizad adlı peri kızının aşk hikâyesini konu alan bu eser

Bu zamānda geldi oldı āşikār
Bir gemi imiş götürdi rūzigār

beytinden itibaren başlamakta ve

Ḳādir iseñ sen de ey Medḥī-i zār
Cehd ḳıl kim ḳala senden yādigār

Āḫir oldu uşbu ḳavl-i müsteṭāb
Söz budur Allāhu a^clem bi'ṣ-ṣavāb

beyitleriyle sona ermektedir. Bu eserin H. 19 Muḥarrem 1289/M. 29 Mart 1872 tarihinde istinsah edilen tam bir nüshası Muş İl Halk Kütüphanesi'nde 379 numarada kayıtlıdır. Yıpranmış, 18x25 (14x19) cm. ölçülerinde, 17 satırlı, nesih ile yazılmış olan bu nüsha "Hikâye-i Rıdvan Şah" başlığını taşımaktadır.[*] Eserin

---

[*] Adnan İnce, "Medhî'nin Rıdvan Şah Hikâyesi", *Bir – Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Prof. Dr. Kemal Eraslan Armağan Sayısı, sayı 9-10, İstanbul, 1998, s. 274.

mensur girişinde hikâyenin ilk olarak 773 tarihinde yazıldığını söyleyen Medhî, hikâyeyi temize çekerek manzum hale getirdiği ifade etmektedir. Adnan İnce, makalesinde muhtemelen sözlü gelenekte yaşayan bu hikâyenin Medhî tarafından tahkiyeci bir üslupla, kıssa-han edasıyla fakat sağlam olmayan bir hikâye örgüsüyle ve teknik bakımdan dağınık bir biçimde yazıldığını söylemekte, ayrıca mensur geçiş kısımları ve üslubun yakınlığı dolayısıyla mesnevî formundaki bu eserin Derviş Hasan Medhî'nin Esrar-ı Hikmet adlı hikâyesi ile olan benzerliğine işaret etmektedir.* Yine eserin sondan üçüncü beyti olan

Ḳıṣṣadan bir ḥiṣṣe var ancaḳ murād
Er ölür ḳalır cihānda yaḫşı ad

beytiyle, Esrar-ı Hikmet'in son beyti olan

Bir duᶜādur dünyede ancaḳ murād
Er ölür ḳalır cihānda yaḫşı ad

beyti arasındaki benzerliğe de dikkat çekerek her iki hikâyenin yazarının aynı kişi olması gerektiğini söyler. Ancak Medhî, II. Osman'a sunduğu Tercüme-i Şah-nâme-i Firdevsî adlı eserinin mukaddimesinde saydığı on bir eserinin arasında "Hikâye-i Rıdvan Şah" adlı bu eserden bahsetmemektedir. Belki de bu eser Medhî'nin adını andığı ancak bu gün elde olmayan eserlerinden birinin adıyla veya o eserlerden birinin içinde ayrı bir hikâye olarak yer almış veyahut eser daha sonra kaleme alınmış olmalıdır.

Bunlardan ayrı olarak X. kasidenin 41. beytinde şakirdi İbrahim Vasfi'ye hitaben

Şu kim şeş māh içinde ḳıṣṣayı çünkim temām itdüm
Anuñla baḥs̱ idersin sen bu mıdur sende ġayret yā

diyerek Adem'den sonra insan soyunun silsilesi hakkında bir eser yazdığını söylemektedir. Ayrıca bir gazelinde yer alan

Bitdi Medḥī ḳıṣṣa-i Mihr ü Vefā
Ḥāżır ol ṭūmār-ı ᶜaşḳı dürmege (G.DIV-5)

beyti Medhî'nin Mihr ü Vefa adında bir hikâye yazmış olabileceğini düşündürmekte,

Ḳıṣṣa-i ḥüsnüñ rivāyet eylerem ben Medḥīyem
Vāmıḳ u ᶜAẕrā gibi bir ḳıṣṣa peydā eyledüm (G.CCCLVI-5)

beyti ise ya Vamık u Azra adında veya ona benzeyen başka bir hikâye kaleme almış olduğu şüphesi uyandırmaktadır.

---

* A. İnce, a.g.m., s. 275-276.

IV. SANATI

1. Şekil Özellikleri

Medhî Divanı şekil özellikleri bakımından incelenirken, tertip şekli kısmında nazım şekilleri yönünden divandaki bölümler ve bu bölümlerdeki şiir ve beyit sayısı tesbit edilmiştir. Nazım şekli ve türleri kısmında divanda kullanılan nazım şekilleri türleriyle birlikte verilerek kafiye ve redif özellikleri verilmiştir. Bir sonraki kısımda ise Medhî'nin şiirindeki terkipler, sadelik, imlâ, atasözü ve deyimler, akrostiş, aliterasyon, bazı gramer özellikleri, ifade tarzı özellikleri işlenerek dilin işleniş ve kullanım özellikleri belirlenmiştir.

1.1. Tertip Şekli

Medhî Divanı şiirlerin sıralanışındaki düzen ve kullanılan nazım şekilleri itibariyle mürettep bir divan olarak karşımıza çıkar. Divanda 33 kaside, 128 musammat (41 müseddes, 87 muhammes), 572 gazel, 36 kıta (31 rubai, 3 kıta-i kebire, 2 tarih), 7 müfred bulunmaktadır. Kaside, gazel, kıta, tarih ve müfredlerde toplam 3999 beyit, musammatlarda 4080 mısra olmak üzere müstakil 776 manzume vardır. Beyit sayısı bakımından en geniş yeri 3136 beyit ile gazeller tutar. 4080 mısralık musammatlar kısmında ise 40 müseddes ve 1 tesdis ile 5 muhammes ve 82 tahmis, son bölümde de 105 beyitlik 5 kıta-i kebire (ikisi tarih kıtası), 31 rubaî ve 7 müfred yer almaktadır.

1.2. Nazım Şekilleri

Medhî Divanı'nda divan şiiri nazım şekillerinden kaside, gazel, müseddes, muhammes, kıta ve müfred kullanılmıştır. Kaside bölümünde beyit sayısı bakımından farklılıkları olan 33 kasideden ikisi on bir(XVII, XXXII), biri on iki (XIV), ikisi on dört (XV, XXVI), ikisi on beş (XXII, XXVIII), üçü on yedi (XIII, XX, XXVII), ikisi on sekiz (VII, XII), dördü on dokuz (XVI, XIX, XXI, XXIII), üçü yirmi iki (III, V, XXX), biri yirmi üç (XXIV), biri yirmi yedi (VI), biri yirmi sekiz (XXV), biri yirmi dokuz (XI), ikisi otuz (I, XVIII), biri otuz bir (XXXI), biri otuz iki (IV), biri otuz

dört (II), ikisi otuz altı (XXIX, XXXIII), biri otuz yedi (IX), biri kırk üç (X) beyitliktir. Bu bölümdeki VIII. şiir aslında mesnevî formunda yirmi iki beyitlik bir sakinamedir. Fakat mesnevî, divanda bu kısma yerleştirildiğinden metin tespiti esnasında bu manzumenin divandaki orijinal yeri muhafaza edilmiştir. VI. kaside ise Kemal Ümmî'nin "kondı göçdi" redifli gazeline yazılmış bir naziredir.[68] IV. kaside olan "Der Beyān-ı ᶜAşḳ-ı Pāk" başlıklı kaside ise matla beyti musarra olmadığından kıta-i kebire biçiminde yazılmıştır. Âşıkane yazılmış bir gazele benzeyen XIII. şiir ise na-tamam bir kaside olmalıdır. Beyit sayıları bakımından birbirinden oldukça farklı kasidelerde padişahlar ve diğer devlet büyüklerine sunulanlar dışında geleneksel kasidede bulunması gereken bölümler her zaman tamam değildir. Fakat bu kasidelerin her biri konu bakımından bütünlük arz etmektedir.

128 şiirin yer aldığı musammatlar bölümündeki 40 mütekerrir müseddesten ikisi yedi bentlik (III, XXXVIII), biri on bir bentlik (I), geri kalan otuz yedisi ise beş bentliktir. Musammatlar arasında yer alan tek mütekerrir tesdis ise beş bentliktir (IV). Yine bu bölümdeki 5 muhammesten üçü beş,[69] ikisi yedi bentliktir (LIV, LXXIV). Medhî'nin yirmi şairin gazelinin yanı sıra kendi gazellerini de tahmis ettiği 82 şiirin, onu altı bentlik,[70] on altısı yedi bentlik,[71] üçü sekiz bentlik (X, XV, XIX), üçü dokuz bentlik (XXV, XXXVII, LXXXI), ikisi on iki bentlik (XVII, XXIX), biri yirmi üç bentlik (I), biri yirmi dokuz bentlik (LXXXVI), geri kalan elli beşi ise beş bentliktir.

Muhammeslerde ise Medhî'ye ait beş muhammesin dışında geri kalan 82 manzume tahmistir. Bu beş muhammesten[72] biri divan tertip edilirken iki defa istinsah edilmiştir. Şair kendi gazellerini de tahmis etmiştir.[73] Kendi gazellerini

---

[68] Latifî Tezkiresi'nde ve Gelibolulu Ali'nin Künhü'l-ahbar'ında 5 beyti nakledilmiştir. Bkz. E.J. Wilkinson Gibb, *Osmanlı Şiir Tarihi*, çev. Ali Çavuşoğlu, c. 1-2, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. 261.
[69] Bunlar şunlardır, XXVI. muhammes ile tertip hatası sonucunda ayrı yerlere yazılmış ancak aynı olan XXVIII. ve LXXXV. muhammesler.
[70] Bu tahmisler şunlardır, IV, VII, XXXIV, XLI, XLII, XLIV, XLV, LXI, LXXXIII.
[71] Bu tahmisler şunlardır, XVI, XVIII, XXIII, XXXIII, XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XLIII, LXVI, LXX, LXXVII, LXXVIII, LXXIX, LXXXII, LXXXVII.
[72] XXVI, XXVIII [ve LXXXV], LIV, LXVIII, LXXIV. muhammesler. XXVIII. ve LXXXV. muhammesler aynıdır.
[73] XXXI, LX, LXVI, LXVII, LXX, LXXV, LXXVI. muhammesler.

tahmis ederken şair gazellerdeki bazı kelimeleri değiştirerek almıştır. Bu değişiklikler metin kısmında dip notlarda gösterilmiştir. Diğer tahmisler arasında I. Ahmed'in gazeline yapılan tahmis,[74] Kemal Ümmî'nin gazeline yapılan tahmis,[75] ve Nihanî'nin iki gazeline yapılan tahmisler[76] iki ayrı yerde iki defa istinsah edilmiştir.

3136 beyitlik 572 gazel Medhî Divanı'nın en hacimli kısmını oluşturmaktadır. Bu gazellerin dördü dört,[77] on altısı altı,[78] yetmiş sekizi yedi,[79] beşi sekiz,[80] on ikisi dokuz,[81] dördü on,[82] üçü on bir,[83] biri on,[84] geri kalan dört yüz kırk dokuzu ise beş beyitliktir. Bu sayılardan şairin geleneğe uygun olarak daha ziyade beş ve yedi beyitlik gazel yazmayı tercih ettiği anlaşılmaktadır.
Dörder beyitlik dört gazel-i nakıstan biri (G.CXCV) bî-matladır.

Medhî'nin gazel-i müzeyyel olarak adlandırılabilecek iki gazeli olup ikiside on beyittir. Bunlardan biri (G.CVII) nevruziye türünde olup I. Ahmed'in gazeline naziredir. Diğeri ise (G.DLIX) Gazanfer Ağa için yazılmış olup şairin mahlası her iki şiirde de dokuzuncu beyitte yer alır.

Bu farklı gazellerden başka divanda üç muvaşşah (akrostiş) gazel bulunmaktadır. Medhî, bunlardan CDXXXIII. gazelin mısraının ilk harfleriyle "Muḥammed-i Mümtāz", CDXXXIV. gazelin mısraının ilk harfleriyle "Ḥażret-i Fażlī Efendi kām-yāb" ve CDLXIII. gazelin mısraının ilk harfleriyle "Muḥteşem" kelimelerini oluşturmuştur.

---

[74] XIV ve XLVII. tahmisler
[75] XVIII ve LXXVII. tahmisler.
[76] LXXVIII ve LXXXVII. tahmisler ile XL. ve LXXIII. tahmisler
[77] CXXXII, CLVIII, CXCV, CCCXLIV.
[78] I, L, CIII, CXIX, CXXVI, CXXXI, CLXXII, CXCVI, CCIII, CCLXXXIX, CCCIII, CCCXLVII, CCCLXVIII, CCCLXXX, CDXXX, DXLVII.
[79] XX, XXIII, XXIV, XXV, XXVII, XXX, XXXIV, XXXV, XL, XLIX, LIV, LXII, LXV, LXVI, LXVII, LXVIII, LXXVIII, LXXXIII, LXXXVIII, XCIII, CI, CXXV, CXXXIII, CXLVIII, CLXI, CLXXIII, CLXXV, CLXXIX, CXC, CXCII, CXCIII, CXCVII, CC, CCV, CCX, CCXXIII, CCXXVII, CCXL, CCXLII, CCXLV, CCLXVI, CCLXVII, CCLXXIII, CCLXXXVII, CCXCIX, CCCI, CCCXIV, CCCLIV, CCCLVIII, CCCLXII, CCCLXXV, CCCLXXXI, CDIII, CDVII, CDXII, CDXVIII, CDXXVI, CDLIII, CDLVIII, CDLXI, CDLXVII, CDLXXI, CDLXXIV, CDLXXVII, CDLXXXVIII, CDXCI, CDXCVI, CDXCVIII, CDXCIX, DV, DX, DXXII, DXXIV, DXLIV, DXLVI, DXLVIII, DLVI, DLXXI.
[80] CLIV, CLXXXIX, CCXXII, CCXXXVII, CCXLVII.
[81] XXXVI, CCXI, CCLXXXV, CCCLXXIX, CDXX, CDXXXIII, CDLVII, CDLXXXIV, CDXCVII, DLVII, DLXVI, DLXXII.
[82] CVIII, CLXIII, CLXXVI, CDXXXIV.
[83] II, CXCI, DLIX.
[84] CCCXVI.

Şair,

Ḳanum içsün şu gibi ol ġonca-leb
Vireyin cān eylesün cānum ṭaleb (G.LIX)

Baña acı söz virür ġayra şeker güftār olur
Şol şekerci-zādecik ne ḫoşca şīrīn-kār olur (G.CLXIV)

Ḫışm-ile ḳarşudan ol ġamzesi ḫūn-ḫ˅ār gelür
ᶜAḳlum ġāret iden gözleri Tātār gelür (G.CLXXX)

Merd-i Ḫüdā dünyede kām istemez
ᶜĀrif olan neng-ile nām istemez (G.CCVII)

Aġlayup yollarıñı ḳan-ile yaş eyleyeyin
Sırr-ı ᶜaşḳuñ meyidür ᶜāleme fāş eyleyeyin (G.CCCXCV)

Dīdeden bārān olup yaġar sirişküm sū-be-sū
Ol boyı servi arar gülşende ṭurmaz cū-be-cū (G.CDXXXVII)

ᶜAzm-i ġurbet eyledüm hecr-i ġam-ı dil-dār ile
Hem-dem oldum nāle vü feryād u āh-ı zār ile (G.CDXLIX)

matlalı gazellerin birinci mısralarını makta beytinin ikinci mısralarında tekrar ederek,

Seyl-i sirişk-i çeşmüm ḳavuşdı cūy-bāra
Bād-ı ṣabā selāmum irgürse şehriyāra (G.CDLXII)

matlalı gazelde ise beytin ikinci mısraını makta beytinin ikinci mısraında tekrar ederek redd-i matla yapmıştır.

Şiirlerinin önemli kısmı gazel olan Medhî, Arap alfabesinde bulunan yirmi sekiz harfin hepsiyle biten gazeller yazmıştır. "Elif"ten kırk bir, "be ve pe"den yirmi, "te"den on dokuz, "s̱e"den dört, "cim ve çim"den sekiz, "ḥa"dan iki, "ḫı"dan dört, "dal"dan sekiz, "ẕel"den bir, "re"den doksan üç", "ze"den otuz dört, "sin"den beş, "şın"dan on beş, "ṣad"dan bir, "ḍat"dan bir, "ṭı"dan bir, "ẓı"dan bir, "ᶜayn" bir, "ġayn"dan üç, "fe"den üç, "ḳaf"tan on beş, "kef"ten otuz sekiz, "lam"dan yirmi altı, "mim"den otuz altı, "nun"dan elli beş, "vav"dan yedi, "he"den yetmiş bir, "ye"den elli dokuz gazel yazmıştır. Şiirlerinde mümkün olabildiğince Türkçe kelimelere yer veren, samimî duygularını Türkçe sözlerle ifade eden Medhî, diğer divan edebiyatı şairlerinin yaptığı gibi Türkçe söyleyişlere uygun gelen "re", "ze", "kef", "lam", "mim", "nun","he", "ye" gibi harfleriyle biten gazellere daha çok yer vermiştir.

Divanın kıtalar ve müfredler bölümündeki kıtalardan biri üç (XXII.), ikisi dört (XVIII, XXI), biri beş (XXIII), biri on beş (I), geri kalan otuz biri de iki beyitliktir. Kıtaların hemen ardından yedi müfred yer almaktadır. Divanda ruba'iyyat adı verilen kıtalar bölümünün başında bulunan manzume şekil bakımından kıta-i kebiredir. Kıtalar arasında üç, dört, beş ve on beş beyitlik olmak üzere toplam beş kıta-i kebire olup bunlardan XXII. ve XXIII. kıtalar tarih kıtasıdır.

1.3. Vezin

Medhî divanında aruz vezninin on altı kalıbını kullanmıştır. Bunlar arasında en çok kullandığı kalıp aruzun mu'telife dairesinden remel bahrinin "*Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*" kalıbı olup bunu hemen aynı bahirden "*Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün*" kalıbı ile muhtelife dairesinin muzari bahrinden "*Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün*" kalıbı izlemektedir. Bu kalıpların nazım şekillerine göre dağılımı çalışmanın sonunda vezin indeksi kısmında gösterilmiştir. Şiirlerinde sade, konuşma diline yakın, samimî bir söyleyişe sahip Türkçesiyle aruz veznini uyum içinde kullanan Medhî'nin aruz veznini kullanmada başarılı olduğu görülmektedir. Türk diline en uygun vezinler olan ve aruzla şiir söyleyen saz şairlerinin de "divan" ve "selis" adını verdikleri remel bahrinin iki kalıbını tercih etmesi de bu başarıda rol oynamıştır. Bunun yanı sıra bazı vezin kusurlarına da rastlanmaktadır. Şair vezin zarureti dolayısıyla zaman zaman imale ve zihaflara başvurmuştur.

Kendi mahlası olan Medhî kelimesinin son hecesinde çoğunlukla zihaf yapmıştır.[85]

Ġam iḳlīmine ṣaldı beni şimdi rūzigār (Müs.XXVIII-2ç)

mısraında "iḳlīmine" kelimesinde ikinci hecede zihaf olduğu gibi, olması gereken "ye" harfi de yazılmamıştır.

Esrār-ı 'aşḳ-ı Bārī'ye herkes irişmeye (Muh.LXVIII-1a)

mısraında "Bārī" kelimesinin ikinci hecesi kısa okutulmuştur.

Ten-i bīmārumı bī-cān ḳomaduñ cān olduñ
Ey ṭabīb dil ü cān-ı derdüme dermān olduñ (G.CCXCI-1)

beytindeki "cān" ve

Sūy-ı Mıṣr'a revān olduñ velī ey serv-i āzādem
Esīr-i bend-i ġam ḳılduñ dil-i Yaʿḳūb-ı nālānı (G.DXXXVIII-2)

beytinde yer alan "sūy" kelimelerinde olduğu gibi Arapça, Farsça kelimelerde uzun okunması gereken hecelerde yaptığı zihafların yanında Türkçe kelimeler ve eklerde imale yapmak zorunda kalmıştır.

O cihān cihāndur cihān cisme beñzer
Ḳılup ḫalāyıḳ bu maʿnāya ṭanıḳ (K.XII-12)

beytinde "ṭanıḳ" kelimesinin ilk hecesinde,

Ḳılmaya tünd-bād-ı ecel kūyına güẕer
Bāġ-ı cihānda ṣolmaya gül gibi ruḫları (K.XXIX-35)

beytinde "kūyına" kelimesinin datif eki almış son hecesinde

İçeli ʿaşḳuñ şarābın gāh mestem geh ḫumār (Muh.LXXVII-4ç)

mısraında "İçeli" kelimesinin ilk hecesinde bu durum görülmektedir. Ayrıca Türkçe kelimelerde imale-i memduda vezin zaruretinden sık sık başvurmuş ve bu kelimeleri bir buçuk hece değerinde okutmuştur.

Müstensih hatası olarak görülebilecek bazı hece eksiklikleri veya fazlalıkları metin üzerinde tamir edilmiş, dipnotta belirtilmiştir. Fakat birkaç yerde düzeltme yapılamayacak kadar büyük olan vezin kusurları da vardır.

ʿĀşıḳ firāḳ-ı yār-ile bīmār gerekdür
Her dem belā-yı hecr-ile ġam-ḫᵛār gerekdür
Dīdāra ḳarşu dīdesi ḫūn-bār gerekdür
Ey her kime ki ruʾyet-i dīdār gerekdür
Her laḥẓa anuñ gözleri bīdār gerekdür (Muh.XXXVII-1)

bendindeki ilk üç mısrada veznin ikinci tefilesinde arızalar vardır.

Muttaṣıl nefes-i temennāsı-y-ıla
Nice bir rūḥa biz ʿaẕāb idelüm (G.CCCLXXIX-2)

beytinde birinci mısrada veznin üçüncü tefilesi bozuk,

Revnaḳ-ı ser-defter-i dīvānum olsun Medḥiyā
Bir naẓīre söyledüm Ġāzī Giray Ḫān içün (G.CCCLXXXVI-5

beytinde de ikinci mısrada veznin son tefilesinde hece eksiktir. Vezin kusuru bakımından en kötü örnek olan CDXCVI. gazel ise "*Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün*"

[85] Bu durum şiirlerinin çoğunda görülebilir. Örnek için bkz. K.V-22; K.VIII-21; G.XLIII-5, G.CXXIII-5.

kalıbı kullanılmış gibi görünmekle beraber 1, 2, 3, 4, ve 6. beyitlerde heceler kalıba uymamaktadır. Her beyitteki hece sayılarının değişik oluşu şiirin hece vezninde söylenmiş olabileceği ihtimalini de ortadan kaldırmaktadır. Sözü edilen bu vezin bozuklukları dışında Medhî, dilde sadeliği elden bırakmadan ve Türkçenin cümle yapısını bozmadan aruz veznini başarılı kullanmış, ahenginden istifade etmiştir.

1. 4. Kafiye ve redif

Medhî'nin şiirlerinde en çok tam kafiye denilen bir sesli ve bir sessiz harften oluşan kafiye kullanılmıştır. Bununla birlikte tek harfin benzeşmesiyle yapılan yarım kafiyeye de yer verilmiştir. Üç harfin benzeşmesinden oluşan mukayyed kafiyeye ise az da olsa rastlanmaktadır (K.XXVII, G.CXX).

Şiirlerinde ses ahengini sağlamak için vezin, kafiye, redifin yanı sıra asonansa da önem veren Medhî hem asonans hem de kafiyeleri için "a" vokalini kullanmayı tercih etmiştir. Genel olarak şairin kafiye kullanışı başarılı olmakla birlikte bazı kafiye kusurları da mevcuttur. XI. müseddesin 3. bendinde "–ā" kafiyesini "-nuñ" ek redifiyle ilk iki mısrada kullanırken aynı bendin c ve ç mısralarında "-ān" kafiyesini "-uñ" ek redifiyle kullanmıştır.

Medhî, görev bakımından farklı kelimelerin birbiriyle kafiyeli kullanılması pek uygun sayılmadığı halde böyle kelimeleri kafiyeli olarak bir araya getirmiştir. CCCXLVIII. gazelde ālām, ser-sām, fercām, inᶜām, Behrām kelimelerinin kafiye olarak kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir. CCCLXVII. gazelde "-ān" seslerinin sonuna datif eki getirilerek cānāna, tābāna, Süleymāna, hayvāna kelimeleriyle kafiye yapılırken beşinci beyitte "mestāne" kelimesi kafiye kelimesi olarak seçilmiştir. Yine buna benzer bir diğer örnek de CCCLXXVI. gazelde bīmāra, dīdāra, gaddāra, gül-zāra kelimeleriyle "çāre" kelimesinin kafiyelendirilmesidir. Her ne kadar rūh ve serv kelimeleriyle ayrı ayrı tamlama olarak görülse de "revān" kelimesi

Kelāmuñ mürdeye cānlar bağışlar
Tekellüm ḳıl benüm rūḥ-ı revānum

Seni gözler göz açup nergis-i bāġ
Ḫırām it nāz-ile serv-i revānum (G.CCCXLIX-2, 3)

beyitlerinde olduğu gibi arka arkaya getirilerek kafiye yapılmıştır. Medhî, XXXIV. müseddeste bütün bendleri zû-kafiyeteyn biçiminde yazmıştır.

Kasidelerinde gazeler ve musammatlara göre daha az kafiye redif kullanan Medhî'nin şiirlerindeki bu redifler çoğunlukla Tükçedir ve ek, kelime, ek ve kelime redif biçimindedir. Kimi zaman,

Cevr iden cānān elinden el-ġıyāṡ
Ẓulm ider sulṭān elinden el-ġıyāṡ (G.LXXXIII)

Ḳanlu yaşuñı dökme şarāb olmaya dirsen
Ḳadd çenge dönüp nāle rebāb olmaya dirseñ (G.CCCXIV)

Hecre ṣabr itmezse ᶜāşıḳ ᶜazm-i rāh itmek gerek
Dūd-ı āhı āsumānı simsiyāh itmek gerek (G.CCCXVIII)

Bezm-i dilde dem-be-dem āh u güdāz eksük degül
Ehl-i ᶜaşḳuñ meclisinde söz ü sāz eksük degül (G.CCCXXVII)

matlalı gazellerde olduğu gibi kelime grupları halinde redifler kullanmıştır. Bazen de

Bir bī-nevādurur dil ᶜaşḳuñ vilāyetinde
İḳlīm ü cān ser-ā-ser ᶜaşḳuñ himāyetinde (G.DVII)

matlalı gazelde olduğu gibi kafiyeden önce ve sonra redif kullanmıştır.

1. 5. İmlâ

Eski Anadolu Türkçesi döneminde görülen ḳ-ḫ değişikliğinin izleri Medhî'nin divanının eldeki tek nüshasında da göze çarpmaktadır. Baḳ-baḫ (G.XCVIII-3), yaḳ-yaḫ (G.XCVIII-5), yoḳsul-yoḫsul (K.VI-4), uyḳu-uyḫu (K.XXIX-12; Müs.XVII-12) yazılışlarının yanı sıra ḳ-ġ değişikliği de çoḳ-çoġ (Muh.LXXVIII-4), artuḳ-artuġ (Muh.LXXVIII-4), yaraḳ-yaraġ (K.VI-3), yoḳ-yoġ kelimelerinde görülmektedir. Aynı şekilde t-d değişikliğine işaret eden tükendi-dükendi (Muh.II-1), dökdi-tökdi (K.XXV-15), ṭar-dar (Müh.LXXVI-1) şeklindeki yazılışları da görmek mümkündür.

Divanda göze çarpan bir diğer imlâ özelliği de akkuzatif ekinin "hemze" ile yazılmasıdır. Şairin mahlası olan "Medhî" akkuzatif eki aldığı hallerin çoğunda hemze ile yazılmıştır.[86] Bunun dışında bazı kelimelerde de bu ekin aynı şekilde

[86] Hemze ile yazılmış birkaç örnek için bkz. Müs.III-7, Muh.XIV-5, G.CDLVIII-5, G.DI-5.

hemze ile yazıldığı görülmektedir. Meselâ, "kimseyi" (G.CCCXCIII-5, G.CDLXVIII-1), "kabeyi" (G.CCXLV-2), "bendeyi" (Müs.III-1), "nesneyi" (Müs.III-5), "avareyi" (K.XVIII-25), "hasteyi" (G.CXXXII-4), "Tanrı'yı" (G.CLXXV-5) kelimelerinde bu durum görülebilir. Hatta "he" harfinden kafiyeli gazellerin bulunduğu kısımda CDXLVII. gazelde aşağıdaki

Fetḥ it ey pīr-i muġān luṭf it der-i mey-ḫāneyi
Himmet eyle sāḳīyā şun destüme peymāneyi

matla beytinde olduğu gibi kafiyenin "he" olarak görünmesi için "āne" kafiyesinden sonra gelen akkuzatif eki olan "yi" redifi bütün beyitlerde hemze ile yazılmıştır. Unut-, git-, it-, gibi "te" ile biten fiillere getirilen görülen geçmiş zaman eki yazılırken "t" ve "d" harfleri yanyana geldiğinde "t" üzerine şedde konmuştur. Bu hareke "d" sessizi ile başlayan ekin "t" gibi okunacağına işaret etmektedir. Örnek olarak, "itdüm" (K.XXIV-10; K.XXV-23), "işitdi" (K.XXIV-18), "unutduñ" (G.CLXIII-5), "tutdılar" (Müs.XIV-4) kelimeleri verilebilir. Ayrıca divanda "itmek" fiili kimi zaman "itmek" kimi zaman "etmek" şeklinde yazılmıştır.

Divanda teklik ikinci şahıs iyelik eki yardımcı sesi yuvarlak vokal "-(u)ñ" yerine kimi zaman "ḳaşlarıñı" (K.XVIII-4), "ebrūlarıñı" (K.XVIII-6), "dāğıñı" (Muh.LIV-5), "varıñı" (G.XLI-2, G.CCCLXXXIX-2), "yādıña" (G.CXLVI-1), "başıña" (G.CCC-1), "yollarıñı" (G.CCCXCV-1,5) kelimelerinde olduğu gibi "-(ı)ñ" düz vokaliyle; "-(ü)ñ" yerine de "yüziñi" (K.XVIII-11), "gözleriñi" (K.XXI-8) "-(i)ñ düz vokaliyle yazılmış, bir yerde ise çokluk ikinci şahıs emir eki yardımcı sesi yuvarlak vokal yerine yine düz vokalle "şonıñuz" (G.CLXXIV-1) şeklinde yazılmıştır. Fakat çokluk birinci şahıs iyelik ekin yardımcı vokalinin yuvarlak olduğu "üstümüze" (Müs.VII-2), "elümüze" (Muh.V-2) kelimelerinde olduğu gibi "vav" ile belirtilmiştir.

XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde istinsah edilmiş olması çok muhtemel olan bu nüsha klâsik yazım formunun değişmeye başladığı dönemin özelliklerini aksettirmektedir. "Dimek" fiilinin çokluk ikinci şahıs emir şekli olan "diñ" kelimesinin kafiye zarureti dolayısıyla "deñ" şeklinde okutulması (Muh.XXIX-6) bu değişikliğe örnek olarak gösterilebilir. Aynı şekilde gazellerden birinde (G.CCCXXIV) redif olarak kullanılmış "degül" kelimesi Arap alfabesiyle yazılışı

bakımından bütün beyitlerde göz kafiyeyesine uygun olmakla birlikte 5. beyitte "söyle" anlamını verebilmesi için "degil" şeklinde okutulmuştur. Bu durum, "degül" kelimenin artık "degil" şeklinde söylenmeye başlamış olabileceğine dair bir işaret sayılabilir. Yine CCXXXII. gazelde mısra sonlarında ek redif olan çokluk birinci şahıs iyelik eki, "-umuz" olarak değil "-ımuz" olarak okunsun diye "ye" harfi koyulmuştur. Arapça kelimelerden hemzeli olan "dā'imā", "kā'ināt" gibi kelimeler ise genellikle hemzenin yanı sıra "ye" harfi de ilâve edilerek veya yalnızca "ye" harfi ile yazılarak "dāyimā" (Müs.IV-4) , "kāyināt (Müs.XIV-5)" şeklinde okutulmuştur.

2. Muhteva Özellikleri

2. 1. İşlenen Konular

Bu bölümde önce kasideler ve musammatlar, ardından gazeller son olarak da kıtalar ve müfredler ele alınıp öncelikle bu manzumelerde işlenen konular genel olarak değerlendirilecektir. Daha sonra bu şiirlerde geçen dinî unsurlar, dinî ve mitolojik kişiler, aşk kahramanları, şairler ve diğer tarihî kişiler ile günlük ve sosyal hayat belirlenecektir.

2.1.1. Kasidelerde İşlenen Konular

Medhî'nin sırasıyla Sultan III. Murad, Sultan III. Mehmed, Sultan I. Ahmed ve Sultan II. Osman için yazılmış toplam dokuz kasidesinden başka yine bu padişahlardan bir veya ikisine sunulmuş olması muhtemel iki kasidesi daha bulunmaktadır. Padişahlar için yazılan bu kasidelerin yanı sıra devlet ve tarikat büyüklerine sunulmuş kasideler dokuz adettir. Derviş İbrahim Vasfi adlı şakirdinin sorularına verdiği cevabını da bir kaside biçiminde yazmıştır. Hz. Hamza için yazılmış olup meddahlık hakkında öğütlerin yer aldığı kaside ile tasavvufî manada aşkı açıklayan ve nasihatlarda bulunan, dünyanın geçiciliğini anlatan kasideler yine bu bölümde yer almaktadır.

Medhî, divanın ilk kasidesini ölümüne çok üzüldüğü Hakî Dede için yazmıştır. 13. beyitte girizgâh yaparak medhiyeye geçen şair 24. beyitte piri, Hakî

Dede'nin adını anarak mezarının nur içinde olmasını diler ve dua ile kasidesini tamamlar.

Sultan III. Murad'a sunulmuş dört kasideden ilkinin (K.XV) nesib kısmında Şeh-nâme kahramanlarına benzetilen savaşçıların bulunduğu bir savaş sahnesi tasvir edilmiştir. Şair, 8. beyitteki girizgâhtan sonra 9. beyitten itibaren Sultan III. Murad'ın medhiyesini geçer ve son iki beyitte dua ederek bitirir. Aynı padişaha sunulmuş bir sonraki kaside ise ıydiyyedir (K.XVI). "ᶜĪd" redifli bu kasidenin dokuz beyitlik nesib kısmında bahara rastlayan bayramın uyandırdığı sevinç anlatılır. 11. beyitte,

Sulṭān Murād ṣāḥib-i dīvān-ı salṭanat
Gördüm serāy-ı saḳfına ḳonmuş hümā-yı ᶜīd

diyerek "ṣāḥib-i dīvān-ı salṭanat" ifadesiyle III. Murad'ın hem sultanlık divanının sahibi olduğunu hem de şiirlerinin bir divan şeklinde o tarihte toplanmış olduğunu tevriyeli olarak söyler ve 19. beyite Sultan'a dua eder. Yine Sultan III. Murad için yazdığı diğer kasidesine (XVII) sevgili vasfında söylenmiş bir teşbib ile başlar. 7. beyitten itibaren medhiyeye geçerek 10. beyitte

Sulṭān Murād yaᶜni sezā-vār-ı tāc u taḫt
Ḳulluġı ile şāh-ı ᶜAcem iftiḫār ider

diyerek Acem şahının Sultan Murad'a kulluk etmekle övündüğünü söyler. Beyitte bir mübalağa unsuru gibi görünen bu ifade şairin aslında dönemin Osmanlı askerî başarılarını bir çırpıda söylemesinden ibarettir. İranlılara karşı 1578'de Özdemiroğlu Osman Paşa tarafından kazanılan Çıldır, Koyungeçidi, I. Şamahı zaferleri; Lala Mustafa Paşa'nın Şirvan zaferi, 1583'te Özdemiroğlu Osman Paşa'nın Meşaleler zaferi, 1585'te Tebriz'in alınması, Özdemiroğlu Osman Paşa'nın İran Azerbaycan'ını Türkiye'ye ilhak etmesi, 1588'de tahta geçen Şah Abbas'ın Osmanlı padişahının hükümranlığını kabul etmesi, 1590'da Gence Kalesi'nin alınması ve Sultan Murad adına hutbe okunması hep III. Murad döneminde gerçekleşmiştir.[87] Şairin, Sultanın bütün bu başarılarına tanıklık ettiğini ise yıllardır kıssa-hanlık yaparak padişahı medh ettiğini söylediği son beyitten anlarız.

[87] İ. H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1950, s. 21, 24, 30, 86, 87, 107, 108, 109, 111; Y. Öztuna, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi*, c. 7, s. 241-279.

III. Murad'a sunulan son kaside (K.XXIII) ise gece ve gündüzün savaşının tasvir edildiği iki beyitlik çok kısa bir nesib kısmıyla başlar. 3. ve 4. beyitlerdeki girizgâhtan sonra 5. beyitte Sultan Murad'ın adı anılarak medhiye başlar. 13. beyitten itibaren 19. beyite kadar da dua kısmı yer alır. Medhî, III. Murad'ın ölümünün (1595) ardından aynı yıl tahta çıkan III. Mehmed için yalnızca bir kaside yazmıştır (K.XXV). Kılıç redifli bu kasidesinin nesib kısmında kılıcın övgüsü yapıldıktan sonra 21., 22., 23. beyitlerdeki girizgâhın ardından 24. beyitte III. Mehmed'in adını verir. 25. ve 26. beyitlerde Sultan'ı methettikten sonra son iki beyitte dua eder. Kılıcı konu alan diğer bir kasidesinde (K.XX) Medhî, kılıç, şemşir, tig kelimelerini kullanarak tüm beyitlerde "kılıc"a yer vermiştir. 13. ve 14. beyitlerde padişahtan ihsan beklediğini açıkça söylediği halde bu kasidenin sunulduğu padişahın adı geçmemektedir. Komposizyon bütünlüğü içinde yazılan bu kaside padişahın kılıcına edilen dua ile son bulmaktadır.

Medhî Sultan I. Ahmed için iki kaside yazmıştır. Bunlardan ilki I. Ahmed'in 1603'te tahta çıkışı dolayısıyla kaleme alınmıştır (K.IX). Gece vaktinde gökyüzünü ve yıldızları tasvir ettiği nesib kısmında, 11. beyitten itibaren yeryüzündeki insanların şem ve fanus yaktıklarını ve böylece yıldızlar yere düşmüşcesine yeryüzünün süslendiğini anlatır. Kasidenin 16. beytinde

Pür nücūm oldı ṣanur her kişi şehr ü bāzār
Ṣanasın reşk-i sipihr idi Sitanbul ol ān

diyen şair, 17. beyitte bu ışıklı eğlencenin ne olduğunu sorarak girizgâh yapar ve 21. beyitte Sultan Ahmed'in tahta çıkışından bahsederek cevabını verir. 23. beytin Sultan'ın tahta çıkışına dair bir tarih beyti olduğu anlaşılmakla birlikte ikinci mısra ya müstensih hatası olarak unutulduğundan veya uygun tarih henüz düşürülemediğinden daha sonra koyma düşüncesiyle istinsah edilmemiştir. İkinci ihtimale göre bu kasidenin padişaha asla sunulamadığını da kabul etmek gerekecektir. 25. beyitte

Evliyā meşvereti birle olupdur Sulṭān
Baña bir pīr-i ḫıred eyledi bu remzi ʿayān

sözleriyle Sultan'ın dindar kişiliğine işaret etmektedir. Sultan Ahmed duygulu ve sanatkâr kişiliğinin yanı sıra derviş bir kimliğe de sahipti. Döneminin büyük şeyhlerinden biri olan Aziz Mahmud Hüdayî'ye pederim diyecek kadar bağlıydı

ve şeyhine büyük bir saygı ve hayranlık besliyordu.[88] Sultan, Bahtî mahlasıyla şiirler yazmış ve mutasavvıfane düşüncelerini bu şiirlerinde dile getirmiştir. Bir gazelinde ise Mevlevî ayininde bulunduğunu ve Mevlâna'dan himmet istediğini ifade etmiştir.[89] Medhî, 24. beyitten itibaren 32. beyte kadar medhiye yaparak duaya geçer. 35. beyitte mahlasını söylerken medh ve senanın işi olduğunu bildirir.

I. Ahmed'e sunulan diğer kaside ise medhiye ile başlar (K.XXXIII). 3. beyitteki girizgâhtan sonra 4. beyitte Sultan Ahmed'i medh ettiğini açıklar. 29. beyte kadar medhiyesini sürdüren şair mahlas beyti olan 30. beyitten sonra son beyit olan 36. beyte kadar dua eder.

Medhî'nin kaside sunduğu son padişah Sultan II. Osman'dır. Padişah'a sunduğu iki kasideden birinin (K.XXXI) nesib kısmında, III. Murad'a için yazılan kasidelerden birinde (K.XXIII) olduğu gibi gece ve gündüzün mücadelesini işlemiştir. Sabahın olmasıyla güneşin doğduğunu, sabah rüzgarının esmesiyle İstanbul'da her yerin güzelleştiğini anlatan şair, girizgâh beyitleri olan 6. ve 7. beyitlerde Sultan'ın gelip tahta geçtiğini söyler. 26. beyte kadar medhiye yaparak 27. beyitte bu padişahın Sultan II. Osman olduğunu açıklar. 31. ve son beyte kadar da dua eder. Birinci beytinde II. Osman'ın mahlası olan "Faris" kelimesine de yer verdiği diğer kaside (K.XXXII) ise yalnızca medhiyeden oluşur. On bir beyitlik bu kısa kasidede 6. beyitte Ahmed Han'ın oğlu olduğunu söylediği Sultan Osman'ı hazret-i Osman diye tevriyeli bir ifadeyle över.

Şairin ifadesinden yine bir padişah için yazıldığı anlaşılan fakat kime olduğu anlaşılamayan kasidesinde (K.XXVI) ise nesib kısmında padişahın güzelliği övülür. 4. beyitte düşünde sultanın eşiği taşına geldiğini söyleyen Medhî son beyit olan 14. beyte kadar övgü ve dua ile kasidesini tamamlar.

III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed ve II. Osman'a sunduğu kasidelerden yaşadığı dönemi tahmin ettiğimiz şair bu dönemin devlet ricaline de kasideler yazmıştır. Cağaloğlu Sinan Paşa vasfında yazdığı kasideye (K.XVIII) hemen medhiye ile başlayan şair, 17. beyitte

---

[88] İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, İstanbul, Kitabevi, 1999, s. 71-79.
[89] İ. Kayaalp, a.g.e., s. 134.

Yaᶜni ki Caġaloġlı Sinān Paşa kim anuñ
Tīġ ü teberi millet-i Efrence vebādur

diyerek Paşa'nın Eğri seferine ve Haçova meydan muharebesine katılmış olmasına telmihte bulunur. Cağaloğlu Sinan Paşa (ö.1605) Kanunî Süleyman devrinde Enderun-ı Hümayun'dan yetişmişti. Aslen İtalyan olan Paşa, Cigala ailesine mensuptu ve adı daha sonra halk arasında Cağaloğlu olarak değişmiştir.[90] 25. beyite kadar övgüyü sürdüren şair, 26. beyitte paşadan uzak kaldığı için şikâyet eder ve 27. beyitte de caize istediğini hissettirerek duaya geçer.

Halil Paşa[91] için yazdığı kasidesine (K.XIX) sevgili vasfında söylediği teşbible başlayan şair 6. beyitte

Ḫātırum alup ele bir kaᶜbe bünyād eyledi
Ol Ḫalīl-i cān u dil kim eyledi mihmān beni

diyerek Hz. İbrahim'e telmih ile Halil Paşa'nın adını anmaktadır. Paşanın kendisine yaptığı iyilikleri sıralayarak 16. beyitte

Ol Ḫalīl Paşa k'anuñ esrārına irmez ᶜuḳūl
Āsitānınuñ ġubārıdur ḳılan ḥayrān beni

diyerek Halil Paşa'nın adını söyler. Dua kısmında da ömrü boyunca ona meddah olmak istediğini belirtir.

İbrahim Paşa'ya[92] sunduğu kasidesine (K.XXIV), canan lebinin bile merhem olamayacağı bir derdi yüzünden uykusuz kaldığını ilk beş beyitte anlatarak

---

[90] M. Tayyip Gökbilgin, "Cigala-zāde", *İslâm Ansiklopedesi,* c. 3, İstanbul, MEB, 1993, s. 161-164.
[91] Halil Paşa I. Ahmed ve IV. Murad devri sadrazamlarından olup Kayseri civarında Zeytun veya Rusvan köyünde doğmuş bir Ermenidir. Sarayda iç oğlanı olarak yetiştirildikten sonra doğancıbaşı olmuş, Macaristan seferinde III. Mehmed'in yanında bu sıfatla bulunmuştur. 1607'de yeniçeri ağası olmuş, 1608'de kapudan paşa tayin edilmiştir. 1609'da Maltalılara karşı bir savaşta Kıbrıs civarında Türklerin "Kara Cehennem" adını verdikleri büyük ve meşhur bir kalyonu ele geçirmiştir. Bu başarısı üzerine vezirlik almıştır. 1613'te tekrar kapudan paşalığa getirildi. Bu görevi sırasında İspanya'ya karşı Felemenk ve Fas ile bir ittifak kurmaya çalışarak büyük bir siyasî faaliyet gösterdi. 1617'de sadrazam tayin edildi. I. Ahmed'in 1617'de ölümünden sonra I. Mustafa'nın tahta çıkması ve üç ay sonra II. Osman'ın 1618'de onun yerine geçmesi sırasında önemli rol oynamıştır. 1618'de İran'a karşı gönderilen ordunun kumandasını almıştı. Erdebil üzerine yürüyerek İran şahına eski muahede şartları ile bir muahede imzalattı. Payitahta döndüğünde sadrazamlıktan azledildi 1619. Daha sonra üçüncü defa kapudan paşalığa getirildi. 1622'de II. Osman'ın yeniçeriler tarafından katli üzerine I. Mustafa tekrar tahta çıktı. Yeniçerilerin bu olayın ardından tethiş hareketleri sırasında Halil Paşa onlara temayül göstermedi. 1623'te Malkara'ya sürüldü. 1626'da Erzurum'da hükumete karşı isyan eden Abaza Paşa'ya karşı sadrazamlık görevi verilerek gönderildi. Erzurum muhasara edildi fakat şiddetli kış yüzünden ordu Tokat'a çekildi. Bu seferin sonunda azledilen Paşa İstanbul'a döndüğünde ertesi yıl 1628'de ölmüştür. Halil Paşa itidali, adaleti ile takdir edilmiş bir devlet adamıydı. Bkz. J. H. Kramers, "Halil Paşa", *İslâm Ansiklopedisi,* c. 5/I, İstanbul, MEB, 1993, s. 160-161; İ. H. Danışmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi,* c. 3, s. 638.

başlayan şair 6. beyitte bu sıkıntılarla rüyaya daldığını, rüyasında Lokman gibi bir zatın kendisine ne yapması ve kime başvurması gerektiğini söylediğini adeta kıssa gibi anlatır ve 15. beyitte çare olacak bu kişinin Derya Emini İbrahim Paşa olduğunu

İbrāhīm oldı nāmı ol baḥr-ı luṭf u cūduñ
Oldur emīn-i deryā ber ḥükm-i ẓıll-ı Yezdān

diyerek açıklar. 18. beyitten itibaren de meselesinin hallolduğu anlaşılan şair son dört beyitte dua ederek kasideyi bitirir.

III. Murad ve II. Osman'a sunduğu kasidelerde olduğu gibi Mahmud Paşa[93] için yazılan kasidenin (K.XXIX) nesib kısmında da gece ve gündüz karşıtlığı işlenmiştir. Gündüz ve gecenin değişimini devamlı bir savaş olarak tasvir eden şair karanlıklar şahının her tarafa askerlerini saldığını söyledikten sonra 11. ve 12. beyitlerde uykuya daldığını ve rüyasında yine bir savaş gördüğünü ifade eder. Bu savaş sahnesi içinde övgüsüne başlayan Medhî, övdüğü kişinin cihan şahının veziri Mahmud Paşa olduğunu 24. beyitte

---

[92] Derya emini İbrahim Paşa, Sultan III. Mehmed zamanında üç defa sadrazamlık yapan, III. Murad'ın kızı Ayşe Sultan ile evlenmesinden dolayı Damad ve Kanije kalesini aldığı içinde Kanije Fatihi ünvanlarıyla meşhur sadrazam İbrahim Paşa'dır. Aslen Bosnalı olan Paşa 1531'de devşirilmiş, Sultan III. Murad'ın cülusunda rikabdarlığa kadar yükselmişti. Silahdarlık ve yeniçeri ağalığı, mirahurluk görevlerinde bulunmuştu. 1581'de Rumeli beylerbeyliğine tayin olundu. III. Murad'ın kızı ile nişanlandıktan sonra kubbe vezirleri arasına girdi. Daha sonra da vezir-i sani payesini aldı. Kılıç Ali Paşa'nın ölümü üzerine pek kısa bir süre için kapudan-ı deryalığa getirilmiştir. III. Mehmed'in tahta çıkışından 1595 önce bu görevde bulunduğuna göre Medhî de kasidesini bu sırada İbrahim Paşa'ya sunmuş olmalıdır. III. Mehmed döneminde 1595'de vezir-i sani payesiyle sadaret kaymakamlığına getirildi. 1596'da sadaret makamına çıktı. Haçova meydan muharebesinin kazanılmasını İbrahim Paşa'nın mı Cigala-zade Sinan Paşa'nın mı temin ettiği konusundaki tartışmalar yüzünden görevden alınıp kısa bir süre sonra iade edildi. 1599'da üçüncü kez aynı göreve geldi. Aynı yıl Belgrad'a doğru hareket etti. Burada serhaddeki kalelerin tamir ve tanzimi ile ve bilhassa uzun süren savaşlar sonunda dağılan veya Türkler aleyhine cephe alan yerli halkı kazanmak için lüzumlu tedbirler aldı. 1600'de Kanije kalesini feth etti. Avusturya ile barış yapılması için müzakere hazırlığı yaparken 1601'de Zemon'da öldü. Bkz. İsmet Parmaksızoğlu, "İbrahim Paşa, Damad", İslâm Ansiklopedisi, c. 5/II, İstanbul, MEB, 1993. s. 915-19; İ. H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, s. 643.

[93] Kasidenin sunulduğu Mahmud Paşa'nın, Medhî'nin kapısında kul olmak istediği, gönlünü alarak kendisine iltifatta bulunduğunu söylediği Cağaloğlu Sinan Paşa'nın oğlu Mahmud Paşa olması muhtemeldir. Ancak kasidenin, aynı dönemde sadaret kaimmakamlığında bulunan kubbe vezirliği yapan Güzelce Mahmud Paşa (ö. 1605)'ya da (Bkz. Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmanî, c. 6, s. 1744.) sunulmuş olabileceği ihtimali gözden uzak tutulmamalıdır. Mehmed Süreyya, Cağaloğlu-zade Mahmud Paşa'dan uysal ve başarısız diye söz etmekle birlikte (Bkz. Mehmed Süreyya, a.g.e., s. 925-926.) Paşa önce mirliva ve sonra beylerbeyi olmuş, 1604-5 yıllarında ise kubbe vezirliği yapmıştır. Medhî'nin, Paşa'nın babası Cağaloğlu Sinan Paşa ile de ilişkilerinin iyi olması ve daha önce babasına da kaside söylemiş olması dolayısıyla, kaside (K. XXIX) ve gazellerini (G.CI ve CII) sunduğu Mahmud Paşa'nın Cağaloğlu-zade Mahmud Paşa olması daha muhtemeldir.

Maḥmūd Paşa yaᶜnī vezīr-i şeh-i cihān
Cāy-i neberdüñ sipeh-dār u ṣaff-deri

diyerek açıklar. 25. beyitten itibaren 28. beyite kadar meddahlığını anlatan şair 30. beyitte hasta olarak paşanın kapısına geldiğini ifade eder, 32. beyitte ona divan ve defter arz ettiğini söyledikten sonra son üç beyitte dua ederek kasideyi tamamlar.

Medhî bir diğer kasidesinde (K.XXX) de çektiği sıkıntıları ve dertlerinden kurtulmak için çare aradığını başlangıçtan 9. beyite kadar anlatır. Bu beyitte bir kamil kişinin dertlerine çare bulduğunu söyler. 12. beyitte

Bilmek isterseñ o ẕāt-ı pāküñ ism ü resmini
Muṣṭafā Paşa kim oldur menbaᶜ-ı fażl u hüner

diyerek fazl ve hüner kaynağı olarak vasfettiği Mustafa Paşa'nın[94] adını verir. 13. beyitte Paşa'nın meclisinde ayet, tefsir, hadis zikredildiğini söyleyerek medhiyesine geçer ve üç beyitlik dua bölümüyle kasideyi tamamlar.

---

[94] Medhî'nin, elimizdeki bilgilere göre eserlerini sunduğu ilk padişah III. Murad olduğuna göre, bu dönemden itibaren saray çevresinde olduğunu kabul edebiliriz. İşte bu dönemde saray çevresinde bulunan Mustafa Paşalardan, şairin kasidesini sunduğu Paşa'nın hangi Mustafa Paşa olduğu meselesi müphemdir. Çavuşbaşı, Bölükağası, Zağra ve Niğbolu beyi, Halep beylerbeyi olup 1595'te şehid olan Kırkkiliseli Mustafa Paşa (M. Süreyya, Sicill-i Osmanî, c. 4, s. 1181); Lala Mustafa Paşa'nın kethüdası, 1594-95'te şehid olan Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s.1181); Sinan Paşa'nın kethüdası, kapıcıbaşı ve Revan beylerbeyi olan 1599-1600'de İran savaşında şehid olan Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1181-82); Murad Hanzadelerden Trabzon hanedanından beylerbeyi olup 1607-8'de idam edilen Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); Lala Mehmed Paşa'nın akrabasından, Kastamonu ve Adana beylerbeyi olup 1608-9'da şehid olan Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); Enderunlu mirahur-ı evvel, beylerbeyi, vezir ve damad-ı padişahî, kubbe veziri olup 1610'da ölen Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); Musahibe Raziye Kadın'ın damadı olan, kapıcıbaşı, yeniçeri ağası, Bosna beylerbeyi, vali, kubbe veziri olarak çeşitli görevlerde bulunan ve 1619'da ölen Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); beylerbeyi payesi alan 1619'da ölen Moralı Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); müteferrika, kapıcıbaşı, mirahur, yeniçeri ağası, vali, nişancı, vezir olup 1624-25'te Bağdad'ta savaşta şehid olan Hamidli Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1182); Nasuh Paşa'nın kethüdası, Diyarbakır beylerbeyi olup 1625-26'da şehid olan Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1183); Dişlek Hüseyin Paşa'nın oğlu, 1626-27'de İran'da savaşta şehit olan Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1183); Enderun'dan yetişip silahdar-ı şehriyarî, vezir, 1622'de dördüncü vezir ve sadrazam olmuş ve 1648'de ölen Lefkeli Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1183); Sadrazam Ahmed Paşa'nın oğlu, Semendire, Belgrad ve Kilis beylerbeyi olup 1592-93'te Almanya ile yapılan savaşta şehid olan Hanım Sultanzade Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1196); bostancıbaşı, mirahur-i evvel, 1605'te Rumeli beylerbeyi ve vezir olan ve 1624-25'te ölen Hunnak Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1196); Manastır Usturovalı, Sadrazam Osman Paşa'ya tezkireci olmuş, beylerbeyi ünvanı aldıktan sonra 1592-93'te ölen Kadı Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1197); Enderun'dan yükselerek mirahur-ı evvel, yeniçeri ağası, vezirlik görevlerinde I. Ahmed'in damadı olmuş, 1626-27'de katledilmiş Kara Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1197); Kurd Mehmed Paşa mensuplarından olup kapıcıbaşı ve sonra beylerbeyi olan ve İran'da 1605-6'da şehid olan Kurd Paşalı Boşnak Mustafa Paşa (M. Süreyya, a.g.e., c. 4, s. 1202); yine Bosna'dan gelip Enderun'a giren, Kanunî devrinde küçük mirahur ve çaşnigir olmuş, daha sonra II. Selim'e lalalık yapmış, Tameşvar beylerbeyi, vezirlikle Yemen serdarı, altıncı vezir, İran seferinde serdar ve nihayet ikinci vezir olup

Medhî, Reisü'l-küttab Yahya'ya[95] halini arz ettiği kasidesinin (K.XXII) nesib kısmına, tıpkı Derya Emini İbrahim Paşa'ya sunduğu kasidede olduğu gibi gece tasviriyle başlar. Bir müşkili sebebiyle uykusuz kaldığını 5. beyte kadar anlatır. 6. beyitle beraber gördüğü rüyada temiz sözlü bir nasihin verdiği akılla Reisü'l-küttab Yahya'ya şiirle halini arz etmesi gerektiğini öğrendiğini 12. beyte kadar ifade eder. Yine bir kıssa anlatır gibi yazdığı kasideyi dua ile bitirir.

Dokuz beyitlik nesib kısmı bahariyye olan bir kasidesini (K.XXVII) Nāḫitī mahlaslı Ahmed Ağa'ya[96] sunan Medhî, 10. beyitte girizgâh yaparak 13. beyitte

Nāḫitīdür maḫlaşı Aḥmed Aġadur nāmı hem
Aḥmed-i Muḫtār ola rūz-ı cezāda yāveri

diyerek Ahmed Ağa'nın adını verir. 14. beyitte medhe geçen şair, 17. beyitte ondan yardım isteyen duasıyla kasidesini bitirir. Ahi-zâde'ye[97] sunduğu kasidesinde

---

1580'de ölen Kıbrıs ve Şirvan fatihi Lala Kara Mustafa Paşa (M. Süreyya, Sicill-i Osmanî, c. 4, s. 1202-3; Bekir Kütükoğlu, "Mustafa Paşa, Lala, Kara" *İslâm Ansiklopedesi* c. 8, İstanbul, MEB, 1993, s. 732-36.; İ. H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi,* c. 2, s. 482, c. 3, s. 661) tesbit edilebilen paşalardır. Bu paşaların arasından Medhî'nin kaside sunarak yardım istediği kişinin siyasî kudret sahibi vezirlerden biri, daha çok da akıllı, adil, alimleri seven ve bir hayli hayrat ve evkaf tesis etmiş olan Lala Kara Mustafa Paşa olması ihtimali daha yüksektir.

[95] Yahya Paşa Çelebi, Şeyh Şüca Efendi'nin damadı olup onun sayesinde yetişecek tezkire-i sani, 1591-92'de tezkire-i evvel, 1592-93'te ve 1595'te olmak üzere iki defa reisü'l-küttab, sonra defter emini ve 1598-99'da üçüncü defa reisül-küttab olmuş, nihayet Gence valiliğine tayin edilmiş ve beylerbeyi payesiyle nişancı olmuştur. 1599-1600'de azledilmiş, sonra da ölmüştür. Bkz. İ. H. Danişmend, a.g.e., c. 3, s. 603; M. Süreyya, a.g.e., c. 5, s. 1675 ve c. 6, s. 1779, 1781.

[96] Şair ile aynı dönemde yaşamış olan ve kaynaklarda sözü edilen Ahmed Ağa pek çok olmakla birlikte Nahitî mahlaslı olanına rastlanmamıştır Bkz. Haluk İpekten, Mustafa İsen, Recep Toparlı vd. *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü* Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988; N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî*; Bağdatlı İsmail Paşa, *Hediyetü'l-Arifin,* haz. Kilisli Rifat Bilge, İstanbul, MEB,1951; A. S. Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1984; Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri,* İstanbul, Matbaa-i Amire, 1333; Mehmed Süreyya, *Sicill-ı Osmanî.* Tespit edilebilen Ahmed Ağalardan 1590'larda kapıcılar kethüdası olup aynı yıl ölen Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 1, s. 146); Tiryaki Hasan Paşa'nın Kanije'de bulunduğu sırada 1601'de topçubaşı olan 1634-35'te mirahur olan İnce Kara Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 1, s. 152 ve c. 6, s. 1736); 1594-95'te kapıcılar kethüdası, 1596-97'de büyük mirahur sonra kapıcıbaşı, 1603-4'te yeniçeri ağası olan Türk Koca Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 1, s. 153 ve c. 6, s. 1765; İ. H. Danişmend, a.g.e., c. 3 s. 621); 1615'te mirahur olan hasodabaşı Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1736); 1611'de mirahur olan bir başka Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1736); 1624'te silahdar-ı şehriyarî olan Melek Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1732); 1613'te yeniçeri ağası, 1614'te vezir olan Enderunlu Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1765); 1615'te yeniçeri ağası olan Nişancı Ahmed Ağa (Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1765); III. Mehmed'in veliahdlik dönemindeki 1595'ten önce emirahuru, sonradan Musul valisi ve Damad olan Ahmed Ağa'nın sonra Ahmed Paşa (İ. H. Danişmend, a.g.e., c. 3, s. 621) adları bilinmektedir. Bu durumda Medhî'nin lutfunu ümid ettiği Ahmed Ağa'nın kim olduğuna karar vermek son derece güçtür.

[97] Medhî'nin yaşadığı dönemde Kazasker olmuş iki Ahî-zâde vardır. II. Selim devri kazaskerlerinden Ahî-zâde Mehmed Efendi'nin oğulları olan Ahî-zâde Abdülhalim Efendi ve Ahî-zâde Hüseyin Efendi. Ahî-zâde kardeşlerin büyüğü olan Abdülhalim Efendi, Pir Mehmed

(K.XII) doğrudan Ahî-zâde'nin iç ve dış güzelliğini, ilmini, bahtını medheder ve 13. beyitte

Aḫī-zāde Rumili ṣadrı ki olmuş
Du'ā vü senāya sezā-vār u lāyıḳ

Ahi-zâde'nin adını anarak onun Rumili sadrı olduğunu söyler ve son üç beyitte dua eder.

Padişahlar ve devlet ricali, tarikat büyüğüne yazılan bu kasidelerden başka başlığından Medhî'nin kendi şakirdi olduğu anlaşılan Derviş İbrahim Vasfî'nin sorduğu sorulara cevaben yazdığı bir kasidesi vardır (X). Bu kasidede Şeh-nâme kahramanlarıyla izah edilen yaradılış silsilesi yine Medhî'nin üslûbuna uygun bir biçimde kıssa edasıyla anlatılır.

Bunı Şeh-nāme'de şöyle rivāyet eylemiş gördüm
Belāġat mülkine sulṭān olan Firdevsī-i dānā

Şeh-nâme'yi gayet iyi bilen şair, 41. beyitten itibaren aslında kıssayı altı ay içinde tamamladığını fakat bu kasideyi şakirdinin sorularına cevap olmak üzere nazm güzeline nice dibalar giydirmesi kabilken iki gün içinde aceleyle yazdığını söyler ve kasidesini bitirir.

Medhî'nin kıssa-hanlığı, meddahlığı ile ilgili önemli bir delil olması bakımından "Naṣiḥat kerden-i ḳıṣṣa-ḫ˘ānān" başlıklı kasidesi dikkat çekicidir (K.XI). İlk beyitte meddahlara seslenen şair, 2. beyitle beraber meddahların en çok anlattığı hikâyelerden biri olan Hamza-nāme'nin[98] kahramanı ve Hz.

Dede'den sülüs ve nesih yazıyı öğrenmiş müderrislik ve Bursa, Edirne İstanbul kadılıklarında bulunmuş, 1596 ve 1599 yıllarında iki defa Anadolu kazaskeri, 1601'de de Rumeli kazaskeri olmuştur. Halimî mahlasıyla şiir yazmıştır. Âlim, şair ve hattat olan bu zatın tertip ettiği vakfiyeler, şer'î hüccet ve temessükler kendisinden sonra örnek alınmıştır. Fakat kardeşinden daha erken 1604 tarihinde ölmüştür (Hasan Güleç, "Ahîzade Abdülhalim Efendi" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedesi,* c. 1, İstanbul, TDV Yayınları, 1988, s. 548; Mehmed Süreyya, Sicill-ı Osmanî, c. 1, s. 111.) Ahî-zâde Hüseyin Efendi ise ağabeyi gibi müderrislik ve Bursa, İstanbul kadılıkları yapmış, 1604 ve 1632 yılları arasında iki kez Anadolu, üç kez de Rumeli kazaskerliği görevinde bulunmuştur. Aynı zamanda şair olan Hüseyin Efendi Hüdaî mahlasını kullanmıştır. 1632 yılında da Şeyhülislam Yahya Efendi yerine şeyhülislam olmuş, fakat kendisini çekemeyenlerin oyunu sonunda 1634'te IV. Murad tarafından öldürtülmüştür. (Mehmet İpşirli, "Ahîzade Abdülhalim Efendi" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedesi,* c. 1, İstanbul, TDV Yayınları, 1988, s. 548-49; Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 3, s. 709-10 ve c. 6, s. 1759; İ. H. Danişmend, a.g.e., c. 3, s. 641.) Bu kasidenin her ikisi de müderrislik, kadılık ve Rumeli kazaskerliği yapmış olan Ahî-zâde kardeşlerden birine sunulduğu muhakkak olmakla birlikte hangisine sunulduğu anlaşılamamaktadır.

[98] Meddah hikâyelerinin kaynakları hak. Bilgi için bkz. Ö. Nutku, Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri, s. 76-79.

Muhammed'in amcası olan Hz. Hamza'nın övgüsüne geçerek bu övgüyü 11. beyte kadar sürdürür. 12. ve 28. mahlas beytinde fahriye yapan şair, kasidenin tamamına hakim olan komposizyon bütünlüğü içinde diğer beyitlerde meddahlara nasihat eder.

Divanda yer alan diğer kasideler, hikmet-amiz sözlerle desteklenmiş zamaneden şikâyet eden ifadelere yer veren, Hak yoluna girenlere nasihatler eden ve tasavvufî olarak ilahî aşkın sırlarını anlatan manzumeler olup konu bakımından bütünlük göstermektedirler. "Ḳaṣīde der-Beyān-ı Aḥvāl-i ʿĀlem ü Ādem" başlıklı kasidesinin (K.II) girişinde zamaneden, cahillerden şikâyet eden şair 16. beyitte kendi günahlarından bahseder, 27. beyitte Allah'tan affını dileyerek duaya geçer. Bir münacaat olan kasidede ariflerin aşağılanması, cahillerin davranışları, insanların doğru yolu terk etmesi mesellerle anlatılır. VII. ve XXVIII. kasidelerde yek-ahenk bir biçimde hakîmane, meseller getirerek tasavvuf ehline nasihatlerde bulunur. Medhî, tasavvufî görüşlerini "Ḳaṣīde Berāy-i ʿAşḳ-ı Pāk" (K.III), "Ḳaṣīde Der-Beyān-ı ʿAşḳ-ı Pāk" (K.IV), "Ḳaṣīde-i Esrār-ı ʿAşḳ" (K.V) başlıklı kasidelerinde dile getirir. Bunlardan IV. kasidenin matla beytindeki mısralar birbiriyle kafiyeli olmadığından kıta-i kebire biçimindedir. 26. beyitte

Hamdülillah ben mürīd ü çākeri
Geldi irşād etdi bir dānā-yı ʿaşḳ

diyerek aşk bilgesinin kendisini irşad ettiğini açıklar. Şair, aşkın kaynağının Hz. Muhammed'in nuru olduğunu ifade ederek kasidesini bitirir. Aşk esrarı hakkındaki kasidesinde (K.V) ise tasavvufî aşkı, zahidi bir yandan eleştirip bir yandan da ona açıklamalar yaparak anlatır. İlahî aşkı elde etmenin zorluklarını ve vazgeçilmez olduğunu ifade ederek sözlerini tamamlar.

VI. kaside ise Kemal Ümmî'nin "kondı göçdi" redifli 35 beyitlik şiirine[99] 27 beyitlik bir naziredir. Şiirin tamamında dünyanın geçiciliği anlatılmıştır. 11. beyitten 21. beyte kadar efsanevî kahramanlar, peygamberler ve din büyükleri sayılmış ve hepsinin nasıl bu dünyaya gelip gittikleri anlatılmıştır.

---

[99] Gibb, bu şiirin Latifî Tezkiresi'nde ve Gelibolulu Ali'nin Künhü'l-ahbar'ında nakledilen 5 beyitlik kısmını yayınlamıştır. Bkz. E.J. Wilkinson Gibb, *Osmanlı Şiir Tarihi*, s. 261. Şiirin aslı için bkz. Kemal Ümmî, *Kitab-ı Kemal Ümmî*, Süleymaniye Kütüphanesi - Hacı Mahmut Efendi 3343, 21b-22b; Süleymaniye Kütüphanesi - Pertev Paşa 415, 76a-77a.

XIII. şiir kasidelerin genel olarak sahip olduğu bölümleri barındırmayan âşıkane bir gazele benzeyen ve eksik bırakılmış na-tamam bir kaside olmalıdır. Kasidelerin arasında bulunan VIII. Şiir ise mesnevî formunda bir saki-namedir. Tasavvufî bakımdan aşk şarabının vasıflarını anlatıp medhetmektedir.

2.1.2. Musammatlarda İşlenen Konular

Medhî Divanı'nda musammatlar bölümü müseddesler ve muhammesler olarak iki grupta değerlendirilecektir. Tamamı mütekerrir olan müseddesler arasında III. Murad'a sunulmuş iki medhiye, III. Mehmed'in tahta çıkışı için yazılmış olan bir cülûsiye, yine bir padişaha sunulduğunu zannettiğimiz bir medhiye ve Halil Paşa'ya sunulan bir medhiye yer almaktadır. Müseddeslerden yalnızca biri Taşlıcalı Yahya Bey'in bir beytine yapılmış tesdisdir. Bu tesdis ve diğer müseddeslerin hepsinde yaradılışın başlangıcının aşk olduğu, ilahî aşka nasıl ulaşılacağı, dünya nimetlerine kapılmanın boş olduğu, nefse uymamak gerektiği, Hak yolunda Hak âşığının çektiği sıkıntılar anlatılmış, kasidelerde olduğu gibi meseller getirilerek nasihatlar verilmiştir. Tasavvufî olarak değerlendirilebilecek müseddeslerde de aynı üslûp kullanılmıştır.

Sultan III. Murad'a yazılan iki medhiyeden biri olan XXIX. müseddesin ilk iki bendinde sultanı medheden şair, son üç bentte ise dua eder. XXXVIII. müseddes ise Medhî'nin en güzel medhiyelerinden biridir. Vasıta beyti

Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ʿuḳbāda olsun ber-murād

olan müseddes, dua bendi ile başlar medhiye ile devam eder. Sultan Murad'ın Cem, İskender, Dara gibi efsaneleşmiş hükümdarlar ile Türk hükümdarı Sencer'in vasıflarına sahip olduğunu ifade eden şair, Arap hükümdarlarının, kayserlerin onun eşiğine yüz sürdüğünü anlatarak III. Murad'ın Selçukluların ve Osmanlıların övüncü olduğu söyler. Şiir, 6. ve 7. bentlerde dua ile sona erer.

III. Mehmed'in tahta çıkışı dolayısıyla yazdığı cülûsiyede (XX) birinci bentde sultanın tahta çıkışı anlatıldıktan sonra medhiye yapılarak 4. ve 5. bentde sultana dua edilir. Padişah-ı devranum, sultanum, şeh-i iklim-i cemal, şeh-i devran seslenişleriyle adeta bir padişaha söylendiği zannını uyandıran müseddeste (XIII)

sevgiliye yalvarılıp merhamet istenmektedir. Yine XXIX. müseddesin de bir padişah medhiyesi olduğu ifadelerden anlaşılmaktadır. Halil Paşa'yı övdüğü medhiyesinde (XXX) şair, ondan bir süre ayrı kaldığını, ancak sonunda kavuştuğunu her bendin sonunda tekrar edilen vasıta beytiyle

Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

diyerek ifade eder ve son bentte paşanın lutfuna mazhar olduğuna söyler. IV. müseddeste Medhî, Taşlıcalı Yahya Bey'in "Kitab-ı Usûl" adlı mesnevisinin nakarat beyti olan

Ne lāzım nizāᶜ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı uṣūl ile eyle ᶜamel

beytine beş bentlik bir tesdis yazmıştır. Yahya Bey'in hamsesinde yer alan "Kitab-ı Usûl" mesnevisi adalet, cesaret gibi ahlâkî değerler ile konuşma adabı gibi günlük hayat kurallarını ele alan bu konularda nasihatler veren ve bu nasihatleri uygun hikâyelerle destekleyen bir komposizyona sahip olduğundan,[100] meseller getirerek nasihatler vermeyi seven Medhî bu eseri beğenmiş olmalıdır. Medhî de bu nakarat beytini Kitab-ı Usûl'ün konusuna uygun olarak nasihatlerle tesdis etmiştir. Son bentte

Müdām eyle bu pendi dilde revān
Sen iy Medḥī-i ᶜārif-i nükte-dān
İşitdüm ki böyle dimiş bī-gümān
Uṣūlinde Yaḥyā-yı pīrīn-zebān
Ne lāzım nizāᶜ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı uṣūl ile eyle ᶜamel

diyerek Yahya Bey'i de övmüş, beğenisini dile getirmiştir.

Medhî müseddeslerine dünyadaki her şeyi Allah'ın yarattığını ifade eden, on sekiz bin âlemin ve insanın yaradılışını anlatan bir şiirle(I) başlamıştır. Her mısraı "aşk imiş" ibaresiyle başlayan diğer bir müseddeste (III) dünyada olan her şeyin yoktan var oluşunun sebebinin ilahî aşk olduğunu anlatır. Bir münacaat sayılabilecek VII. müseddeste nefsine uyarak ömrünü boşa geçirdiğini, bu yüzden pişmanlık duyduğunu ifade eden Medhî, Hak yolunda giderken işlediği günahlar için bağışlanmayı diler. XL. müseddes ise bir tevhiddir. II. müseddeste dünya

---

[100] E.J. Wilkinson Gibb, *Osmanlı Şiir Tarihi*, c. 3,4,5, s. 97-98.

nimetlerine kapılanların ömürlerini boşa geçirdiklerini, V. müseddeste mesellerle nasihatler vererek dürüstlük, olgunluk ile amel edilmesini, XXIII. müseddeste Hak yoluna girenlere nasihat ederek bu tehlikeli yolda korkusuz olmak gerektiğini, XI. Ve XII. müseddeslerde Hak âşıklarının ne türlü sıkıntılar çektiklerini anlatan şair, XIX. müseddeste felekten, ayrılıktan, zalimin cevrinden çektiklerini gayet başarılı bir şekilde işlemiş, "bir yaña" ifadesini beş bentte de kullanarak konu birliğinin yanı sıra şekil bakımından da bütünlük sağlamıştır.

Kerbela şehidi Hz. Hüseyin'e seslendiği XVII. müseddesinde Medhî, aşk derdinin hastalığına deva istemektedir. Vasıta Beyti

Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-murtażā ḥaḳḳı

olan bu müseddese çok benzeyen bir diğer müseddes de XXXVI. müseddestir. Bu şiirin vasıta beyti ise

Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ᶜaliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

şeklindedir. Hz. Hüseyin vasfında söylenmiş gibi görünen bu müseddesin 3. bendine

Bu ben dil-ḫasteyi gördükde bārī bir cevāb eyle

mısraı ile başlayan şair ihtimalen yaşayan bir kişiye şiirini sunmuş olmalıdır.

XXIV. müseddeste taliinden, XXV., XXVI., XXVII., XXXVII., ve XLI. müseddeslerde sevgiliden ve felekden şikâyet etmektedir. İç kafiyeye sahip XXXIV. müseddeste yine sevgiliden gayet akıcı bir dille şikâyet eden şair güzel sesleniştlerle merhamet dilemektedir. Medhî VIII., XXII., XXXI., XXXIX. müseddeslerini âşıkane tarzda yazmış, sevgiliye yalvararak ondan lutf beklediğini ifade etmiştir. Âşıkane görünen bütün bu müseddesler, Medhî'nin şiirlerinin geneline bakıldığında ortaya çıkan üslûbu göz önüne alınırsa, tasavvufî olarak da değerlendirilebilir.

Tasavvufî mahiyette yazıldığı açıkça belli olan bir müseddeste (IX) şair, ilahî aşka vasıl olmak için çektiği sıkıntıları, XIV. müseddeste zahidlerin muhalif öğütlerini tutmak yerine ilahî aşkın şarab kadehinin tutulması gerektiğini, XV. müseddeste Hak yolunda merhale kat etmek için çektiği sıkıntıları ve Allah'tan yardım istediğini ifade etmiştir. Bahariye gibi ele alınan XVIII. müseddeste bahar ve tekke arasıda paralellik kurularak gül devrinde şarap içilmesi gerektiğini, XXI.

müseddeste adını vermek istemediği kara gözlü, kara elbiseli güzel sevgilinin sebep olduğu dertleri, XXXIII. müseddeste ayrılıktan ve sevgiliden çektiklerini, XXXV. müseddeste seyr ü temaşa ve yaradılışı ele alıp anlatmıştır.

Padişahlara ve önemli kişilere yazdığı şiirleri dışında Medhî'nin muhtemelen derviş kişiliği ile ilgili olarak diğer manzumelerinin tasavvufî mahiyette olduğu daha önce de belirtmişti. Fakat bu tasavvufî manada değerlendirilecek müseddesler arasındaki iki müseddesin şairin dervişlikte katettiği merhalelere işaret etmesi bakımından ayrı bir önemi vardır. III. müseddeste Medhî âşıkların müridi olarak ilahî aşka vasıl olma yolunda vatanından ayrı düştüğünü ancak kesretden uzaklaşarak vahdete ulaştığını anlatır. X. müseddeste ise masiva ile alakasını kestiğini, vasıta beyti olan

Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm

Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭʿā benüm

beytiyle istigna mertebesine ulaştığını ifade etmektedir.

Tasavvufî bakımdan önem arz eden iki şiir de muhammesler arasında yer alır. Kemal Ümmî'nin bir gazelini tahmis (XVIII) ederken marifet menzilinde olduğunu tasvir eder gibidir. Başka bir muhammeste (XXVI) ise tasavvufî manada sultan olduğundan bahsetmektedir. Medhî'nin muhammesler bölümündeki şiirlerinden beşi (XXVI, XXVIII, LIV, LXXIV, LXXXV) başka bir şairin veya kendi gazellerinden birini tahmis olmayıp muhammes formundadırlar. Bunlardan XXVIII. ve LXXXV. muhammesler aynı olup iki defa yazılmıştır. Bu muhammeslerde tasavvufî konular işlenmiştir. Şair, XXVI. muhammeste Hak yolunda rütbe elde ettiğini, XXVIII. (ve aynısı olan LXXXV.) muhammeste tasavvufî manada sevgilisinden derdine derman olmasını istediğini belirtir.

Ẓannum bu ki sen serv-i ḫırāmān olacaḳsın
Cān gülşenine bir gül-i ḫandān olacaḳsın
Yaḳmaġa beni āteş-i sūzān olacaḳsın
Ey meh bilürem āfet-i devrān olacaḳsın
Çok ḫastelerüñ derdine dermān olacaḳsın

bendiyle başlayan LIV. muhammeste son derece güzel lirik bir tarzda âşıkane duygularını, LXXIV. muhammeste Hak yolunda çektiği sıkıntılarla birlikte, bu yolda tutulması gereken nasihatleri dile getirmiştir.

Bu muhammeslerin yanı sıra Medhî kendi yazdığı yedi gazelini tahmis etmiştir. Bunlardan âşıkane bir ifadeye sahip olan iki gazel yine aynı üslûpta tahmis edilmiştir (XXXI, LXXVI). Tasavvufî ifade tarzına sahip beş gazelini tahmis ettiği muhammeslerinde (LX, LXVI, LXVII, LXX, LXXV) yine tasavufî terim ve ifadeler kullanmış ayrıca bu muhammeslerden üçünde (LXVI, LXX, LXXV) Hak yolunda yürüyecek diğer saliklere nasihatlerde bulunmuştur.

Medhî'nin yirmi şairin gazellerine yazdığı gayet başarılı tahmislerden, kimlerin fikirlerini, üslûplarını benimsediğini, hangi şairlerin gazellerini beğendiğini görmekteyiz. Gazellere yazmış olduğu çok sayıdaki tahmis yoluyla başarılı bulduğu şairlerin adeta bir listesini elde etmekteyiz. Bu şairlerin çoğunlukla tasavvufî tarzda yazdıkları anlaşılmakta olup Medhî bu tahmisler aracılığı ile aynı tasavvufî görüşleri özellike nasihatlerde bulunarak dile getirmektedir. Şiirleri tahmis edilen şairlerin yalnızca Medhî tarafından değil bir ölçüde de dönemin tasavvuf ehli tarafından kabul gördüğü sonucu çıkartılabilir.

Medhî'nin bilhassa Kemal Ümmî'nin 16 gazeline ve Nihanî'nin 31 gazeline yazdığı tahmislerin[101] sayısından bu iki şaire hayranlığı açıkça belli olmaktadır. Medhî, şair padişahlardan I. Ahmed'in iki gazeline (XIV[102], L) II. Selim'in bir gazeline (XIII) tahmis yazmıştır. Diğer şairlerden Zatî (XXVII), Halilî (XXX), Hamdî (LI), Kalender (LII), Bîcan (LIII.), Usûlî (LV), Mesihî (LVII), Cami'î (LVIII), Hayalî (LIX), Beliğî (LXII), Nev'î (LXIV), Derûnî (LXV), ve Şem'î 'nin (LXXI) birer gazeline, Behiştî (LVI, LXXXIV), Ubeydî (XLIX, LXIX)ve Emrî'nin (LXIII, LXXII) ise ikişer gazeline tahmis yazmıştır.

Medhî kendi meşrebine uygun olarak Nacak Fazıl olarak da tanınan Arnavut asıllı Nihanî'nin (ö.1519) tasavvufî gazellerini tahmis etmiştir. Bu tahmislerde ağırlıklı olarak Hak âşığına verilen nasihatler,[103] bu yolda çekilen acılar (XL, XLVI), nefis mücadelesi (XLII), günahlardan, masivadan sıyrılma isteği (V,

---

[101] Kemal Ümmî'ye yapılan tahmisler, I,X, XII, XV, XVI, XVII, XVIII ve aynısı olan LXXVII, XIX, XXIII, XXV, XXIX, XXXVI, XXXVII, LXXXI, LXXXII, LXXXVI. Nihanî'ye yapılan tahmisler, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XX, XXI, XXII, XXIV, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVIII, XXXIX, XL, XLI, XLII, XLIII, XLIV, XLV, XLVI, XLVIII ve aynısı olan LXXIII, LXI, LXXVIII ve aynısı olan LXXXVII, LXXIX, LXXX, LXXXIII.

[102] Divanda XIV. muhammes, ayrıca XLVII. muhammes olarak iki kere yazılmıştır.

[103] Nasihatin ağırlıkta olduğu tahmisler şunlardır, III, IV, V, VI, VIII, X, XI, XIV, XXXVIII, XXXIX, XLV, LXI.

VIII, XXIV), dünyanın geçiciliği ve sonunda ölüm olduğu (IX, XXIV, XLVIII), dünya malının kalıcı olmadığı (XX, XLIII) konuları ele alınarak insanlar Hak yoluna davet edilir (XXXII). Bu tahmislerde dile getirilen nefis mücadelesi, gönle söz geçirilmeye çalışılması, bu yolda nasihatler arasında, IV. muhammeste olduğu gibi bazen tevhidi mahiyette bentler de yer almaktadır. Yine II. muhammeste 2. bent tevhidî mahiyette iken diğer bentlerde Hak aşığının kendisini günahlardan arındırması için yalvarması işlenmektedir. VII. ve XXI. muhammes ise yek-ahenk olarak münacaat niteliğindedir. Yine V. muhammeste şair münacaat mahiyetinde suçlarının bağışlanmasını isterken Hak âşığının kendisine doğru "yâr"i seçmesini öğütler. Öte yandan Medhî, Nihanî'nin gazelini tahmis ettiği XXXIII. muhammesinde dünya malına karşı gınasından bahsederken bir diğerinde (XLIV) ise halk ile hiçbir alâkası kalmadığını, tamamen Hakk'a yöneldiğini, dünya malına hiç kıymet vermediğini, Mevlâ'dan isteklerinin gerçekleştiğini ifade etmektedir.

Nihanî'nin şiirlerini tahmis ederken kendi tasavvufî görüşlerini aktarma fırsatı bulan şair, halk arasında efsaneleşmiş dervişlerden olan Kemal Ümmî'nin (ö.1475) de yine tasavvufî nasihatlerle dolu şiirlerini aynı nedenlerle tercih etmiş olmalıdır. Kemal Ümmî'ye yaptığı tahmislerden birinde (I) bir bent tevhidî olarak işlenirken diğerinde salike verilen nasihatler yer almıştır. Çoğu tahmiste[104] Nihanî'ye yapılan tahmislerde olduğu gibi dervişlere nasihatler verilmektedir. Bu nasihatler, Hak yolunda yapılması ve sakınılması gerekenler, geçici dünyaya kapılmamak gerektiği, İslâm'a aykırı amel edilmemesi, gaflet uykusundan uyanılması gerektiği, her salikin kendisine bir mürşid bulması gibi konularda kaleme alınmış nasihatlerdir. Medhî'nin Kemal Ümmî'nin bir gazeline yaptığı tahmiste[105] kullandığı ifadeler tasavvufî mertebe olarak marifet menziline ulaştığını düşündürmektedir. LXXXI. muhammes ise münacaat mahiyetindedir. Şairin Kemal Ümmî'nin gazellerine yazdığı tahmislerin konuları arasında yine Hak âşığının çektiği sıkıntılar (XV, XVII, XIX), nefse uyarak yapılan kötülükler (XVI) de yer almaktadır.

---

[104] Böyle olan tahmisler şunlardır, X, XII, XVII, XXIII, XXV, XXIX, XXXVII, LXXXVI.
[105] Bu tahmis divanda XVIII ve LXXVII. muhammes olarak iki kere yazılmıştır.

Medhî, Nihanî ve Kemal Ümmî dışında başka şairlerin de gazellerini tahmis etmiştir. Vahdet arzusunu dile getirirken sevgiliden şikâyet ettiği muhammesi (XLIX) Ubeydî'nin (ö.1572-73) gazelini tahmistir. Hak âşığının sakınması gerekenleri sıralayıp sevgilinin güzelliğinin kendine yettiğini Hamdî'nin (ö.1508) gazeline yazdığı tahmiste (LI) anlatmıştır. Şairliğini ve şiirini ne kadar beğendiğini tahmisinin (LVI) 5. bendinde ifade ettiği Behiştî'nin, Bîcan'ın (LII), Hayalî'nin (ö.1556) (LIX), Beliğî'nin (ö.XVI.yy.) (LXII), Ubeydî'nin (XLIX, LXIX), Şem'înin (ö.1591-92) (LXXI), Emrî'nin (ö.1575) (LXXII) tasavvufî gazellerini yine aynı üslûpta tahmis etmiştir.

Divandaki tahmisler arasında geniş bir yer tutan tasavvufî şiirlerin yanı sıra âşıkane tahmisler de vardır. Bunlar Zatî'nin (ö.1546) (XXVII), Halilî'nin (ö.1485) (XXX), Kalender'in (LII), Usûlî'nin (ö.1538) (LV), Mesihî'nin (ö.1512) (LVII), Cami'î'nin (ö.XVI.yy.) (LVIII), Emrî'nin (LXIII), Nev'î'nin (ö.1599) (LXIV), Derunî'nin (ö.XVI.yy.) (LXV) ve Behiştî'nin (LXXXIV) gazellerine yapılan tahmislerdir. Medhî, Selimî mahlaslı Sultan Selim'in fahriye olarak değerlendirilebilecek gazelini tahmis (XIII) ederken kendi fahriyesini de yapmayı ihmal etmemiştir. I. Ahmed'in gazellerine yazdığı tahmislerde (XIV, L) ise sultan için dua etmekte, onun başarısı ve sağlığı için Allah'a yakarmaktadır.

2.1.3. Gazellerde İşlenen Konular

Medhi Divanı'nda gazeller mühim bir yer işgal eder. Hemen tamamına yakını yek-aheng olan bu gazellerde daha çok tasavvufî ve âşıkane konular ele alınmıştır. İki naat (G.I, G.III), yedi münacaat,[106] bir maktel (DXLVII) ve beş dua[107] türündeki gazelin yanı sıra medhiyelerin sayısının fazla oluşu da dikkat çekicidir.

Tasavvufî gazellerinde şair, tarikat yolunun ne denli zor olduğunu (G.CLXXI), Hak âşığı olarak geçirilen aşamaları[108] anlatır. Hak yolunda tutulması gereken dervişane nasihatler[109] verir. Medhî din yolunda gayret edilmesini

---

[106] G.III, VI, XXXVIII, CXCII, CXCVI, CXXXII, CCCLXXXII.
[107] G.CDLIV, CDLV, CDLXVIII, CDLXXII, CDLXXVIII.
[108] G.XXVII, CCXXXI, CDXCI, CDXCIX
[109] G.LXVI, CXXXIII, CLXXII, CCXLVIII, CCLXXIII, CCLXXXV, CCLXXXIX, CCCXIV, CCCXLIII, CCCLXXXV, CDXCII, CDXCIII, DI, DII.

öğütlerken (G.CCCIV) önce şeriat menzilini geçip sonra tarikate girmek gerektiğini anlattığı bir gazelinde (G.LXVI-7),

> Boyun vir Medḥīyā şerᶜ-i Resūl'e
> Nice bir nefs-i şūma bu iṭāᶜat

diyerek şeriate uymanın şart olduğunu, "leẕīẕ" redifli gazelinde (G.CVII) fazl ehline Kur'an ayetlerinin hoş geldiğini ve kendisinin de din ile imana önem verdiğini anlatır. Din ve imana zarar gelmemesi için can ve serden geçilmesi gerektiğini söyleyip (G.DXXIII), piri Hakî Dede'ye teslim olalım diyerek dervişlere öğüt verir (G.CCCLXXV). Bir gazelinde (G.DXLVIII) feragatin, himmetin, hürmetin kalmadığına, Hak âşıklarının yollarını kaybedip mecazî aşkla megul olduklarına işaret eden şair tekke ehlinden şikâyet etmekte, dünyayı bir tekkeye benzettiği diğer bir gazelinde ise (G.CCCXLI-1) burada ibadet edilmesi gerektiğini anlatarak, başka bir gazelinde de (G.CCVII) aşk erinin sahip olması gereken vasıfları meseller getirerek hikemî bir üslupla ifade etmektedir. Gazellerinden birinde (G.CCCXLV) hatalarını samimiyetle itiraf eden şair bir çok gazelinde[110] kendisine de nasihat etmeyi ihmal etmez. Kesret perdesinin gözleri kapadığını ifade eden şair ömrünün pişman olarak geçtiğini, Hak yolundaki her salikin, her Mevlevînin Mevlana ile bir olamayacağını (G.D) anlatır. Kendine nasihat ettiği bu şiirlerinde dervişlikte aşama katetmek isteğini, Hak yoluna girip sebat edip çalışmak gereğini, masivadan el çekip vahdete ermek istediğini dile getirir. Bir gazelinden (G:CDLXXXVIII) şairin bu yolda nefs mücadelesi içinde olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Dervişlikte menzilleri aşmak istediğini söylerken (G.CDXCI-2) aynı zamanda nazm mülküne de söz emiri olmak istediğini ifade eder (G.CDXCI-5). Bir gazelinde (G.CDXCVIII) arifin bir şeyhe yar olmasının öneminden bahseder ve CDLXI. gazelin 7. beyitinde "*tarzı şahane, sözleri dervişane bir şeh-i devrana*" kalben bağlandığını söyler. Medhî tasavvufî görüşleri doğrultusunda dünyanın geçiciliğinden,[111] zamanın akıp gittiğinden (G.DLX), devrandan (G.CLXXXIII, DLXII), zamaneden (G.DXLII), ömrün boş yere geçtiğinden (G.CCXCVII), kendi halinden, mihr ü vefanın kalmadığı bir devirde yaşadığından (G.CCXCV) şikâyet etmektedir.

---

[110] G.CDLXXXVIII, CDLXXXIX, CDXC, CDXCII, CDXCIV, CDXCV, CDXCVII, CDXCVIII.

Medhî'nin gazellerinin yarıdan fazlası âşıkane gibidir. Kesin olarak âşıkanedir diyemememizin sebebi, bu tür gazeller ilk plânda âşıkane tarzda söylenmiş görünmekle birlikte gerek şairin derviş meşrebi gerek şiirde seçilen kelimelerin diğer anlamları göz önünde bulundurulduğunda tasavvufî şiirler olarak da değerlendirilebilir olmasıdır.[112] Bununla birlikte kimi gazellerinde ise açıkça dünyevî aşkı ifade ettiği anlaşılmaktadır. Raziye adlı sevgilisine söylediği gazellerinde divan şiiri kalıplarını kullanarak oldukça gerçekçi bir dille hissiyatını dile getirmektedir. Divan şiir geleneğinden farklı olarak kadın olduğu açıkça belli olmaktan başka adı da verilen bu sevgiliye Medhî gazelinin (G.CCCLX) matla beytinde

Rāżiyem yārüm nigārum Rāżiyem
Nev-bahārum gül-ʿiẕārum Rāżiyem

diyerek seslenmekte ve devamında onun her türlü cevrine razı olduğunu ifade ederek sevgilisini övmektedir. Yine Raziye için yazdığı gazelinde (G.CCCLIX)

Benüm ey Rāżiyem gün yüzlü yārüm
Senüñle bu mudur ḳavl ü ḳarārum

diyerek şikâyet de etmektedir. Şair, CCCLIX. gazelle aynı kafiye ve vezindeki CCCLXII. gazelinde yine aynı üslupla ancak bu defa sevgilisinin adını vermeden seslenirken 4. beyitte

Baña pīrüm güzel sevme dir ammā
Degül elde dirīġā iḫtiyārum

diyerek ona duyduğu sevginin derecesini belirtir. "Gerek" redifli gazelinin (G.CCCVIII) 5. beyitinde

Dil-ber oldur ʿişve vü nāz eylese ʿāşıḳlara
Medḥiyā veʾl-ḥāṣılı dil-berde istiġnā gerek

sözleriyle "güzel"in nasıl olması gerektiğini açıklar. "Ḥasan" redifli gazelinde ise (G.CDXXVII) redif tevriyeli kullanılarak güzelliğin âşığı nasıl etkileyeceği anlatılmaktadır. Medhî "güzel" redifli gazelinde (G.CCCXXI) ela gözlü güzeli bir çok güzel arasından beğendiğini söyler. CCCLXVIII. gazelde pek beğendiği civan bir sevgiliden, CCCXXXIX. gazelde yine gönlünü çalan bir güzelden söz eder. Bir

---

[111] G.IX, CXCVIII, CCCXV, CDLIII.
[112] Bu tür şiirlere örnek olarak bkz. G. CLVII, CLXII, CXCVII, CCXL, CCLVII, CCLXVIII, CCXCIII, CCCXII, CDLXXVII, CDLXXXIX, CDXCVI.

başka gazelde ise (G.XLII) Türkçe bilmeyen ela gözlü bir Arap güzelini sevdiğini anlatır. DXLVI. gazelinde dünyevî aşkını, sevgilinin visaline ermek arzusuyla dile getirir. Bu duygularını 6. beyitte samimiyetle şöyle ifade eder:

Çü gördüm cāme-ḫˇābında o yāri mest-i ḫˇāb olmış

Uyurken ḳoynına āyā ṣoyunsam girsem olmaz mı

Bir bahariye olan CCXCVIII. gazel ve ıydiyye olan CIV. gazel ile yine dünyevî aşktan bahsetmektedir. Medhî bir zamanlar sevdiği, hoşça vakit geçirdiği sevgilisini DXVII. ve DLXVIII. gazellerde "var idi" redifiyle tahkiyeci bir üslupla anlatmaktadır. Medhî gazellerinde yalnızca aşkın ve sevgilinin güzelliklerinden söz etmez, bu aşkın acılarını da dile getirir (G.CCLXIX), âşıkane şikâyetlerde bulunur.[113] XCVIII. gazelde Sarrafoğlu adında birinin ilgisizliğinden, CIII. gazelde ise Şekerci-zâde'nin cevrinden yakınmaktadır. CCCLV. gazelde şair, rakibe karşı savaştığını ancak hasta gönlünün nihayetde yenik düştüğünü söyler. Şairlerin gonca ağızlı güzeli gördüklerinde bülbül gibi dile geldiğini, güzele teşne olduklarını anlattığı gazelinde (G.XXIII) Medhî, âşıkane bir tarz ile şairlerin asıl ilham kaynağı olan güzel sevgilinin yanında bir yer tutması gerektiğini ifade eder.

Bazen gazellerde günlük yaşayışın rüya yorumlatmak gibi adetlerine (G.CCCLXIX-5)rastlanırken bazen bir gazelini hammamiye (G.CCCLIII) şeklinde ele alıp hamam ve malzemelerine yer vermektedir. Yazılmasında belki piri Haki Dede'nin tatlıcılığının da etkisi olan "zerde" redifli yek-aheng gazelinde (G.CDLXXIX) şair tatlı dilli, sarışın bir dilbere benzeyen iyi pişmiş bir zerdenin ağzının suyunu akıtacağını anlatır.

Medhî'nin kaside ve musammat formundaki medhiyelerinin yanında gazelleri arasında da padişahlara, vezirlere, ağalara, kendi piri Haki Dede'ye ve çevresindeki sevdiği, saydığı kişilere yazdığı medhiyeler, onun divanını farklı kılmakta ve meddah vasfını ortaya koymaktadır. Padişahlar arasında en çok medhiye yazdığı Sultan III. Murad'ı överken, sultanın kendisine şefkat gösterdiğini ve onun yüzünü görmenin kendisi için büyük bir nimet olduğunu söyler (G.XII). XX. gazelinde Acem şahlarının Sultan Murad'ın hizmetinde olmasının yaraşacağını belirtirken, LV. gazelinde Frenk illerine hakim olması için

[113] G. XXXIV, CXXVII, CL, CLXXXIV, CCCXII, CDXLIX.

dua eder. Padişahtan uzak kaldığında çektiği sıkıntıyı ve kavuştuğunda duyduğu sevinci de dile getiren şair, şahının İslâm askerine zafer kazandırması için dua eder (G.LXX). CLII., CDXVIII. ve CDXV. gazellerde padişahı medh ederek ona dua eder. Sultan Murad'ın beylerinin Habeş memleketinden baç aldığını söylediği gazelde (G.XC) kendisinin sultana kul olduğunu ve sultanın kendisini kimseye muhtaç etmediğini anlatır. Hatta CCXLVII. gazelin 7. ve 8. beyitlerinde

> Sulṭān Murād ol ki şehin-şāh-ı baḥr u berr
> Şāhān-ı Türk ü Hind ü Ḥabeş ḳulları imiş
>
> Medḥī o şehriyāre nice ḳul olabilür
> Şāh-ı ᶜAcem o pādişehüñ çākeri imiş

diyerek kendisinin böyle bir hakana kul olmağa bile layık olamayacağını söyler. Diğer yandan kendisini övdüğü az sayıdaki manzumelerden birinde (G.CDXIV-5) Han Murad'ın devrinde kendisini Şeh-nâme kahramanları gibi hissettiğini

> Ḫān Murād'uñ devletinde her nefesde Medḥiyā
> Geh Ferīdūn geh Sikender gāh Dārā'yem bugün

diyerek ifade eder. Kurban bayramı vesilesiyle padişahı övdüğü CDL. gazelinin 5. beytinde Han Murad'ın lutf sofrasının daima nimetlerle dolu olmasını diler. DXLIX. gazelde ise adaletli padişahın cemalinin güzelliğini ve yine lutfunu, ihsanını över.

Medhî, Sultan III. Mehmed'in 1595'te tahta çıkışı dolayısıyla gazel formunda iki cülûsiyye yazmıştır (G.LXVIII, DLIV). Her iki gazelde de padişahı tahta çıkması vesilesiyle öven şair, LXVIII. gazelin 5. beytinde

> Umaram Rūm illerin gün gibi açsun ser-be-ser
> Tīġ-i cevher-dār-ile çeksün livā-yı salṭanat

diyerek Rum illerini feth etmesi için dua etmektedir.[114]

Sevgili vasfında yazdığı "māyilüz" redifli gazelinin (G.CCXXIII) son beyti olan 7. beyitte Medhî Sultan I. Ahmed'in meddahı olduğunu açıklamaktadır. "Aḥmedüñ" redifli bir diğer gazelinde (G.CCCI) Sultan Ahmed'in kulu ve onun

---

[114] III. Mehmed 1595'te tahta çıktıktan sonra vezir-i azam serdar-ı ekrem Koca Sinan Paşa, Eflak seferine çıkar. Fakat paşanın başarısızlıkları neticesinde 1596'da III. Mehmed bizzat kendisi Eğri seferine çıkmaya karar verir ve sefer Eğri kalesinin fethi ile sonuçlanır. Medhî'nin bu duası her halde III. Mehmed'in bu seferi sırasında söylenmiş olmalıdır. III. Mehmed döneminde ayrıca 1599'da Damad İbrahim Paşa serdar olarak Uyvar seferine çıkar. 1600'de Kanije kalesi feth edilir. Bkz. İ.H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, s. 147, 163, 173, 192, 206.

bülbül-i nâlânı olduğunu söyleyerek meddahlığına atıfta bulunur. Baḫtī mahlaslı I. Ahmed'in Mevlâna'ya medhiye olarak söylediği gazelin,

Baḫtiyā bendesi ol Ḥażret-i Mevlānā'nuñ
Taḫt-ı maᶜnīde odur pādişehi devrānuñ

şeklinde olan makta beytinin ikinci mısraını CCCXIII. gazelinin son beytinde aynen tekrar ederek

Medḥiyā böyle dimiş Ḥażret-i Monlā'ya bu şāh

Taḫt-ı maᶜnīde odur pādişehi dünyānuñ

demiş ve gazelin diğer bölümlerinde padişahın Hz. Mevlâna'ya kul olduğunu, Mesnevî'yi kulağına küpe ettiğini, sema ayinine katıldığını ifade etmiştir.[115] Sultan I. Ahmed'in mahlas beyti,

Çengini alup ele bezm-i felekde Baḫtiyā
Ḳıldı Nāḫīd-i felek bir ḫoş havā nevrūzdur[116]

şeklinde olan nevruziyyesine, nazire (G.CVIII) söylemiş ve Sultan'ın aynı gazeldeki

Ḥoḳḳa-i yāḳūtdur yinse müferriḥ vaḳtidür
İdelüm laᶜlüñ bugün ruḥa ġıdā nevrūzdur

şeklinde olan beytine karşılık naziresinin 9. beytinde

Ḫoş dimiş bu mıṣraᶜı ol şāh-ı ᶜālem Medḥiyā
İdelüm laᶜlin bugün rūḥa ġıdā nev-rūzdur

diyerek Sultan'ın mısraını zikr etmiştir. Sultan I. Ahmed'in batı cephesinde kazanılan zaferin sevincini ifade ettiği ve doğu cephesinde de zafer haberi beklediğini söyleyerek ordularına saba ile selam gönderdiği gazeline[117] de bir nazire söyleyen Medhî naziresinin (G.DLXXII) 3. beytinde

Umaruz Peşte gibi Pīç'i daḫı ala sipāh
Gūş-ı ḥünkāra ire māl-ı ġanīmet ḫaberi

ve 6. beytinde

Ḥaḳḳ vire şāh-ı Ḳızılbaşa muṣībetle belā
Vara Efrenc içine ṣoñra muṣībet ḫaberi

diyerek Sultan Ahmed'in tahta çıkışından hemen sonra vezir-i azam Malkoç Ali Paşa'nın doğu ve batıya serdar gönderilmesiyle açılan seferlerle kazanılmış olan ve

---

[115] Bkz. İsa Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, s. 207 ve 134.
[116] Gazelin metni için bkz. İ. Kayaalp, a.g.e., s. 216-217.
[117] Gazelin metni için bkz. İ. Kayaalp, a.g.e., s. 209.

kazanılması ümid edilen zaferlerden söz etmektedir. 1604'te Lala Mustafa Mehmed Paşa, Peşte ve Hatvan'ı, Vaç kalesini alır, 1605'te de Estergon'u fetheder. Kazanılan bu başarıların üstüne Peç'in de alınması için Medhî dua etmektedir. Diğer yanda Cigala-zâde Sinan Paşa serdar olarak İran'a gönderilmiştir ve bu cepheden de zafer haberi beklenmektedir.[118]

Sultan II. Osman'a sunulan gazeller ise şairin daha önce farklı padişahlara ve devlet ricalinden kişilere söylediği gazellerdir. Bu gazellerde medh edilen ya da dua edilen memduhun yalnızca adı ve/veya vezin zaruretinden dolayı yanındaki bir iki kelime çıkartılarak Sultan II. Osman'ın adı yazılmıştır. Fakat böyle olan gazellerin hiç biri bu çalışmaya esas alınan ve yegane tam nüsha durumunda olan Millet Kütüphanesi Ali Emirî Manzum 399 numaralı nüshada II. Osman'ın adıyla yer almamıştır. Bu gazeller, daha sonra H.1054/M.1644-45 yılında istinsah edilmiş bir müntehab nüsha olan Süleymaniye Kütüphanesi Mihrişah Sultan 370 numaralı nüshada bulunmaktadır. Önce Sultan Murad için yazılmış medhiye (G.LVI), Sultan III. Mehmed için yazılmış cülûsiyye (G.LXVIII), adı verilmeyen bir padişaha yazılmış bir medhiye (G.CDXVI) ve İshak Efendi'ye yazılmış bir medhiye (G.XLVIII) daha sonra 1618-1622 yılları arasında hüküm süren Sultan II. Osman'a sunulmuştur. A nüshasında Hasan Ağa'ya dua olarak yazılmış olan gazelde "Hasan Ağa"nın adı yerine M nüshasında her hangi bir padişah adı da söylenmeden "şeh-i ekrem" sıfatı yazılmıştır. Bu sıfat dolayısıyla bu gazelinde sonradan Sultan II. Osman'a sunulmuş olması ihtimali söz konusudur. Bu duruma göre ad verilmeden yazılmış fakat bir padişaha sunulduğu anlaşılan diğer medhiyeler de muhtemelen Sultan III. Murad, Sultan III. Mehmed veya Sultan I. Ahmed için yazılmış olmalıdır. Bunlardan XIII. gazelde Medhî, padişahtan iltifat beklediğini, CXVIII. gazelde lütufla anılmayıp unutulduğunu ifade eder. CXXI., CXLV., CXLVI. gazellerde padişahın savaş meydanlarındaki maharetlerini öven şair, CXLVII. gazelde padişaha yakın olma isteğini dile getirir ve ölünceye dek sultanın medhini elden bırakmayacağını söyler. Sultan Ahmed'in meddahı olduğunu söylediği "mâyilüz" redifli gazelini (G.CCXXIII) I. Ahmed'e

---

[118] İ. H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, c. 3, s. 233, 235, 239; Y. Öztuna, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi*, c. 8, s. 152.

sunduğu açıktır. Aynı kafiye, redif ve aynı üslupla söylediği bir sonraki gazelini (G:CCXXIV) de Sultan Ahmed'e sunmuş olmalıdır. CCLXVI. gazelde adını vermeden yine bir padişah için dua eden şair, doğuda kızılbaşın, batıda kralın yüzlerinin kararmasını diler. CCXCI. gazelin 4. beytinde

Niçe demdür ki göñül şāh-ı cihān bezminde
Bülbül-i nağme-serā gibi ḫoş elḥān olduñ

diyerek sarayda padişahın bezminde güzel sesle, güzel sözler söylediğini anlatan Medhî, 5. beyitte de adil sultana kul olduğunu belirtir. CDXVI. gazelde de yine her hangi bir padişah adı vermeden yazılmış bir medhiyedir. Şair, 5. beyitte,

Gül-i ruḫ-sārına ḳarşu olup bülbül gibi gūyā
Senā-ḫ˅ānı hemīşe Medḥī-i şīrīn-zebān olsun

diyerek övdüğü kişinin sena-hanının daima kendisi olmasını dileyerek gazelini tamamlar.

Medhî, kaside (K.XXIX) de sunduğu Mahmud Paşa için yazdığı bir gazelinde (G.CI), Paşa'ya dua etmektedir. Kasidesinin 24. beytinde

Maḥmūd Paşa yaᶜnī vezīr-i şeh-i cihān
Cāy-i neberdüñ sipeh-dār u ṣaff-deri

diyerek nasıl Mahmud Paşa'nın vezir olduğunu belirtmişse, gazelinin 2. beytinde de

Günin günden yeg it yā Rabb serīr-i ṣadr-ı ᶜizzetde
Müyesser ḳıl cenābından ne kim isterse ol maḳṣūd

sözleriyle Paşa'nın vezir olduğunu dile getirmiştir. CII. gazelde, kendisinden uzak kaldığından dolayı şairin kırgın olduğu, fakat yine de lutfunu beklediği kişi olan ve 4. beyitte,

Baña cevr eylemek lāyıḳ degüldür
Senüñ ism-i şerīfüñ oldı Maḥmūd

diyerek adını verdiği Mahmud'un yine bu Mahmud Paşa olması muhtemeldir.

DLXVI. gazelinde Medhî, daha önce kaside de sunmuş olduğu (K.XVIII) Cağaloğlu Sinan Paşa'nın kapısında kul olduğunu, ondan ayrı kalmanın gönlünü kırdığını ancak Sinan Paşa'nın sonunda gönlünü aldığını anlatarak onu daima hayr ile anacağını söyler. Cağaloğlu Sinan Paşa'nın 1604'teki şark seferi esnasında yazıldığı anlaşılan DX. gazelde Medhî, o tarihte şark seferi serdarlığına getirilen ve

uhdesinde kapudan-ı deryalığı da bulundurarak Revan'a giden Paşa'nın[119] zafer kazanması, Acem şahının dize getirilmesi için dua etmektedir.

Medhî Macar asıllı Gazanfer Ağa için iki gazel yazmıştır. II. Selim devrinde saraya giren Gazanfer Ağa, III. Murad ve III. Mehmed'in saltanatı boyunca sarayda önce babü'ssaâde ağalığı, sonra hasodabaşılık yapar. 30 yıl hizmet vermiş olan bu nüfuzlu ağa 1602-3'te öldürülür. Kendi adına yaptırdığı külliyesi, vakıfları ve hayratı olan Gazanfer Ağa için pek çok risaleler yazılmıştır.[120] Medhî'nin alimleri ve şeyhleri desteklediği anlaşılan Gazanfer Ağa'yı medh ettiği 11 beyitlik şiiri (G.DLIX) medhiye ile başlayan ve dua ile biten müzeyyel bir gazeldir. Ağa'nın güzelliğini öven şair onun lutfun gazanferi olduğunu söyler. CLIV. gazeli de Gazanfer Ağa'yı medhetmek için söyleyen şair onun şefkatine mazhar olduğunu söyleyerek Ağa'ya dua eder.

Şairin medhiyeler (G.CCCXL, CCCXCIII) yazdığı bir diğer ağa da Hasan Ağa'dır. Medhî'nin saray çevresinde bulunduğu dönemlerde yaşayan Hasan Ağalar[121] arasında kendisine medhiye yazılan Hasan Ağa'nın III. Murad devrinde 1591-92'de Silahdar-ı şehriyarî, 1594-95'de de mirahur olan Hasan Ağa olması ihtimali daha fazladır. Ancak 1592'de mirahur olan Hasan Ağa[122] ile yine uzak bir

---

[119] Kanunî'nin teveccühünü kazanan Cigala-zâde önce silahdar sonra da kapıcıbaşı olur. 1577'de açılan İran seferleri sırasında daha üst seviyede görevler alır. 1583'te Van beylerbeyi olan Paşa, Tebriz'in alınmasında önemli rol oynamıştır. 1585'te Özdemiroğlu Osman Paşa ölünce serdar kaimmakamlığına geçmiştir. Paşa Bağdad'ta beylerbeyi ve serdarlık görevindeyken Dizfûl seferini de başarıyla tamamlamıştır. 1590'da İran ile barış akdi yapılması nedeniyle İstanbul'a dönmüştü. Fakat Paşa, İranlıların bu akidde samimi olmadıklarını biliyor ve İstanbul'dan asker gönderilmesini istiyordu. Önce Erzurum beylerbeyi sonra da 1591'de Kapudan Hasan Paşa'nın ölümü üzerine kapudan-ı derya oldu. Cigala-zade vezir olarak Eğri seferine katılır. Haçova meydan muharebesinin kazanılmasında oynadığı rol Hoca Saadettin ve kapuağası Gazanfer Ağa'nın da iltimasıyla sadaret mührü kendisine verilir. Kırk gün süren sadaretten sonra Celalî hareketlerine ve Kırım'da isyan çıkmasına sebep olduğu için gözden düşer. 1599'da ikinci defa kapudan-ı derya olur. 1604'de şark seferi serdarlığına getirilir, fakat muvaffak olamaz. 1605'te bir rivayete göre kahrından zehir içmek suretiyle, bazılarına göre de teessüründen ölür. Bkz. M. Tayyip Gökbilgin, "Cigala-zâde", *İslâm Ansiklopedesi,* c. 3, s. 161-164. Ayrıca bkz. İ. Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi,* c. 3, s. 669; M. Süreyya, *Sicill-i Osmanî,* c. 5, s. 1513.

[120] İ. H. Danişmend, a.g.e., c. 3, s. 635; Sicill-i Osmanî, a.g.e., c. 2, s. 546 ve c. 6, s. 1729; Semavi Eyice, "Gazanfer Ağa Külliyesi" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* c. 13, İstanbul, TDV Yayınları, 1996, s. 432.

[121] Hasan Ağalar için bkz. İ. H. Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi,* c. 3, s. 638; Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmanî, c. 2, s. 606 ve c. 6, s. 1732, 1736, 1765.

[122] Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 6, s. 1736.

ihtimal olarak 1625-26'da Cafer Paşa yerine kapudan olan Hasan Ağa[123] da Medhî'nin övdüğü kişiler olabilirler. CCCXCIII. gazelde Hasan Ağa'ya dua ederken, CCCXL. gazelde Ağa'nın yay kullanmaktaki maharetini över ve kendisinin ona kul olduğunu belirtir.

Medhî'nin değer verdiği anlaşılan bir başka kişi de Fazlî Efendi'dir. Onu için yazdığı muvaşşah (akrostiş) gazelinin (G.CDXXXIV) her mısraının ilk harfleri yanyana getirildiğinde "Fazlî Efendi kâm-yâb" ibaresi ortaya çıkar. 10 beyitlik bu manzumesiyle şair, bir kerem kânı olduğunu söylediği Fazlî Efendi için dua eder ve onun marifet mülküne sultan olmasını diler. Fakat şiirde bu Fazlî Efendi'nin kimliği hakkında ipucu olabilecek fazla bir bilgi maalesef yoktur. Medhî'nin bu gazelin son beytindeki

Bir kerem kānıdurur Fażlī Efendi Medḥiyā
Ḥaḳḳ taʿālā maʿrifet mülkine sulṭān eylesün

şeklindeki sözleri bu kişinin Kanunî Sultan Süleyman devri şairlerinden Kara Fazlî adıyla tanınmış ünlü şair olabileceğini de akla getirmektedir. Medhî ayrıca bu gazeli dışında Fazlî Efendi'nin baş katib oluşu için bir tarih kıtası (Kıta XXIII) yazmıştır. Kara Fazlî'nin önce Kanunî'nin oğullarından Şehzade Mehmed Manisa sancağına çıktığında onun maiyyetine divan katibi tayin edildiği, şehzade Mehmed'in ölümü üzerine şehzade Mustafa'nın divan katibi olduğu, onun da katli ardından Şehzade Selim'in divan katipliğine getirildiği ve sonunda 1562-63 yılında Reisülküttap olduğu kaynaklarda kayıtlıdır.[124] Her ne kadar Medhî'nin tarih kıtasında Fazlî Efendi'nin başkatib oluşunun tarihi, bir çok kaynakta görülen H.970/M.1562-63 tarihinden farklı olarak H.1006/1597-98 çıkmaktaysa da sözü edilen kişinin yine Kara Fazlî olması ihtimali mevcuttur. Zira Nail Tuman'ın verdiği bilgiye göre yalnızca Keşfü'z-Zünûn'un eski tab'ında diğer kaynakların bildirdiği tarih olan 1563 tarihinin hilafına Kara Fazlî'nin ölüm yılı H. 1022/M.1613/14 olarak verilmektedir.[125] Eğer Katip Çelebi'nin verdiği tarih doğru ise bu takdirde diğer

---

[123] Nev'i-zâde Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri, Hadaikü'l-Hakaik fi Tekmileti'ş-Şakaik*, c. 2, s. 769.
[124] F. Köprülü, "Fazlî" *İslâm Ansiklopedisi*, c. 4, İstanbul, MEB, 1993, s. 533-34; Haluk İpekten, Mustafa İsen, Turgut Karabey vd., "XVI. Yüzyıl Divan Nazmı" *Büyük Türk Klâsikleri*, c. 3, İstanbul, Ötüken-Söğüt, 1986, s. 398; N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî*, c. 2, s. 1253-54; E.J.W. Gibb, *Osmanlı Şiir Tarihi*, c. 3,4,5, s. 86-87.
[125] N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 774-75.

kaynaklardaki başkatip olduğu tarihin, ölüm tarihi gibi yanlış olması söz konusu olabilir veya Fazlî, Medhî'nin vermiş olduğu tarihte ikinci kez başkatip olmuş olabilir. Ancak bütün bunlar şimdilik bir faraziyeden ibaret olup Kanunî döneminde yaşamış Fazlî mahlaslı başka şairler de vardır. Ancak bu Fazlîlerin kısa süreli de olsa başkatip olup olmadıklarını kaynaklardan tespit edemedik. Bunlardan Ebu'l-Fazl Mehmed Efendi aynı zamanda defterdar da olmuş ve 1563'te ölmüştür.[126] Enderunlu Fazlî Bey,[127] Edirneli Fazlullah Fazlî Çelebi veya Lenk Fazlî,[128] 1598'de ölen III. Mehmed dönemi şairlerinden Edirneli Fazlî Çelebi[129] bu dönem şairlerindendir.

Medhî'nin bir diğer gazelinde (G.XLVIII) kendisine dua ederek medhettiği İshak Efendi'nin de kim olduğu anlaşılamamaktadır. Şairin,

Ḳorḳum oldur Medḥī-i bīmāra luṭfuñ olmaya
Ey ṭabīb-i cān u dil ey server-i ʿālī-cenāb

demesinden kendi yaşadığı dönemde hayatta olan bir kişiye seslenerek lutf beklediği anlaşılmaktadır. Nev'i-zâde'nin zeylinde adı geçen Kanunî döneminde yaşamış Celal-zâde Salih'in oğlu İshak Efendi,[130] Mehmed Bey'in, Dülger-zâde'nin ve Köse Bedreddin'in hocası İshak Efendi,[131] III. Murad döneminde 1595'te Bursa'da ölen Nakşibendî İshak Efendi,[132] 1601-2'de ölen Edirne Darülhadis müderrisi olmuş, İzmir ve Yenişehir kadılıklarında bulunmuş Gaferyadlı Küçük İshak Efendi,[133] Acem Ali Efendi'nin oğlu olup 1646'da ölen müderris İshak Efendi[134] bu dönemde adları kaynaklarda tespit edilen kişilerdir. Fakat Medhî'nin överek kendisinden bir inayet beklediği İshak Efendi'nin kim olduğu hakkında yukarda sayılan İshak Efendiler hakkında verilen bilgiler de bir açıklık getirememektedir.

Medhî buraya kadar bahsedilen devlet büyüklerine yazdığı gazellerin yanı sıra kendi piri Hakî Dede için de gazeller söylemiştir. Hakî Dede'nin acı sözlerinin

---

[126] N. Tuman, *Tuhfe-i Nailî*, c. 2, s. 774-75.
[127] N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 776.
[128] N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 776.
[129] N. Tuman, a.g.e., c. 2, s. 1254.
[130] Nev'i-zâde Ataî, *Şakayık-ı Numaniyye ve Zeylleri*, c. 2, s. 48.
[131] Nev'i-zâde Ataî, a.g.e., c. 2, s. 58, 125, 157.
[132] Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, s. 3,804.
[133] Nev'i-zâde Ataî, a.g.e., c. 2, s. 452; Mehmed Süreyya, a.g.e., c. 3, s. 804.

kendisine şeker gibi geldiğini, aşk yüküne tahammül edebildiğini anlattığı gazelinde (G.CXCI) Hakî Efendi'nin tarîk-i evliyada gerçek er olduğunu söyleyerek pirini medheder. Dört beyitlik nakıs gazelinin (G.CXCV) 3. beytinde

Medḥī-i bī-çāre dāyim ʿālemi geşt eyleyüp
Ḥażret-i Ḫākī gibi bir ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ arar

diyen şair Hakî Dede'nin payinden nasibini dileyerek dua eder. CXCIX. gazelinde ise imaret sahibi, mîr-i suhan-perver olarak vasfettiği Hazret-i Hakî gibi gerçek er olmadığını söyleyerek pirini övmektedir. Medhî dervişlere seslendiği CCCLXXV. gazelinde abdest alıp, namaz kılalım, hatayı bırakıp şeriat yolunu tutalım diye nasihat eder ve 5. beyitte

Varalum ḫāk-i reh-i ḥażret-i Ḫākī Dede'ye
Yüz sürüp pāyine teslīm-i irādet ḳılalum

sözleriyle Hakî Dede'nin manevî makamının derecesini ortaya koyar.

Ġubār-ı maḳdeminden ben saʿādet
Bulam pīrüm baña eylerse himmet

matlalı LXII. gazelinin 3. beytinde

Yolında pīriñün ḫāk olmayınca
Olur mı sālike Ḥaḳḳ'dan hidāyet

diyerek adını vermeden medhettiği kişinin yine Hakî Dede olduğu onu övdüğü diğer gazellerinden ve Dede'nin ölümünden sonra yazdığı kasidesinden (K.I) anlaşılmaktadır. Tasavvufî aşkı ve Hak yolunda âşığın düştüğü sıkıntıları dile getirdiği diğer bir gazelinin (G.CDLXI) son beytinde "tarzı şahane sözleri dervişane bir şeh-i devran"a gönül verdiğini söyler ki CXCIX. gazelinde de mir-i suhan-perver olduğunu söylediği bu kişi şüphesiz Hakî Dede'dir. DXLIII. gazelinde "maarif kişverinin serveri, sultan-ı aşk" olarak medhettiği kişinin de Hakî Dede olması muhtemeldir.

Medhî bazı gazellerini tanıdığı güzelleri, sevdiği, saydığı kimseleri medhetmek için yazmıştır. "Ferruḫ" redifli gazelinde (G.XCVI) Ferruh adında bir güzelin serdar-ı huban olduğunu, onsuz cihanın kuru bir cisme benzeyeceğini söyler. XCVIII. gazelinde Sarrafoğlu dediği birini överek cemalinin şevkine canını vereceğini ifade eder . Şekerci-zâde için ise üç gazel yazmıştır. CIII. gazelde bir

[134] Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, c. 3, s. 804.

name ile kendini anmayan, acı sözlerle tatlı canını alan Şekerci-zâde'den şikâyet etmektedir. CLXIV. gazelde başkalarına şeker gibi sözler söyleyen fakat kendisine acı sözler sarfeden Şekerci-zâdecik diye seslendiği güzelin vasıflarını şekerle ilgili çeşitli benzetmelerle anlatarak redd-i matla yaptığı son beyitte onun canını yaktığını söyler. Gönlünü bir güneş yüzlüye kaptırdığını, sonra da terk-i can edip diyar-ı aşka revan olduğunu, mecazî aşktan geçip ilahî aşk yolunda pirinin ayağına vardığını anlatan Medhî, bu gazelin (G.CCV) ikinci beytinde kendisine daima zulmeden Şekerci-zâde'den şikâyetini de dile getirir.

CIX. gazelinde Medhî, sevdiğim, azizim, hem-demim diye seslendiği Ömer'i överek onun lutfunu dilemektedir. Güzeller içinde server olarak vasfettiği Osman adlı bir kişiyi de medhederek, aşkının kendisini yakıp kül ettiğini CLIII. gazelinde anlatmaktadır. "İbrāhīm" redifli gazelinde (G.CCCLXXIV) ise bu zatın güzeller şahı olduğunu, kendisinin ona esir olduğunu ve lutfunu beklediğini söylemektedir. CDLXVI. gazelde herkesin hayran olduğu güzellikteki Çavuş-zāde'yi medh eder ve kendi adını lutfedip anmasını ister. Medhî'nin, medhettiği sevgili güzelin alemi kendisine hayran ettiğini, bir hatır sormasınının bile âşıklarını adeta aleme sultan edeceğini ifade ettiği "idersin" redifli gazeli muvaşşah olup (G.CDXXXIII) her beytinin ilk harfi ile "Mehmed Mümtaz" adı ortaya çıkmaktadır. Diğer muvaşşah gazelinde (G.CDLXIII) de her beytin ilk harfinden "Muhteşem" adı ortaya çıkmakta, Muhteşem adlı bu kişinin güzelliğini överek yüzünü âşıklarına göstermesini istemektedir.

2.1.4. Kıtalar ve Müfredlerde İşlenen Konular

Medhî, kıtalarında daha ziyade "sevgili"ye olan hislerini aşıkane tarzda dile getirmiş,[135] aşk şarabından (III, V, XXVIII), aşk acılarından,[136] rakibden (XII) bahsetmiştir. Hikmetin önemini, hikmet sahibi olanın ab-ı hayat içmiş gibi olacağını söyleyerek vurgular (XI). Divanın diğer bölümlerine olduğu gibi kıtalarına da tasavvufî tarz hakimdir. XXXIV. kıtasında sufîye seslenerek bu cihandan geçip şah-ı cihana ulaşmak istediğini söyler. XXI. kıtada Hüda cemaline

---

[135] I, II, III, VIII, X, XVI, XIX, XX, XXV, XXXIII. kıtalar.
[136] VII, IX, XXVII, XXIX, XXX, XXXI, XXXV. kıtalar.

erişmek için nasihatler verir. XXXII. kıtada ise cömertlik ve iyi huylu yaradılışa sahip insanların mutlu olduğunu ifade eder. Medhî'nin meddah kişiliği kıtalarında da ortaya çıkar. Bir devlet yahut tarikat büyüğüne söylendiği anlaşılan XIII. kıtasında önem verdiği bu kişiye dua etmektedir. Bir kıta-i kebirede (XVII) adını vermediği bir padişahı, dileğinin yerine gelmesi vesilesiyle medhetmektedir. Kıtaların bulunduğu rubaᶜiyet kısmından hemen önce 196a'da yer alan kıtaᶜi kebirede ise yine adını vermediği fakat 10. beytinde

Söyle var ḥālüñi Aġa-yı kerīmü'ş-şāna
Seni çün menzil-i maḳṣūda ol eyler vāṣıl

diyerek devlet ricalinden birisi olduğunu ifade ettiği bu kişiden kardeşi için bir mansıb istediği anlaşılmaktadır. Kasidelerinde olduğu gibi burada da bir rüya gördüğünü, rüyasında bir pirin kendisine yardım edecek kişinin "Aġa-yı kerīmü'ş-şān" olduğunu öğrendiğini, bunun üzerine halini şiir ile bu kişiye bildirdiğini, eğer dileği olursa kendisinin duacısı olacağını anlatmıştır. XIV. kıtada "Kul oğlu" dediği bir kişiyi görme arzusunu, XVII. kıtada da "Bıçakçı-zāde" dediği bir kişiye sitemini dile getirmektedir. XXVI. kıtanın ilk ve son mısraının yeri yazılmayarak boş bırakılmıştır. Şair, XV. kıtada şiirine inanmayanların bir mısra ile şüphelerini giderebileceğini söylemiştir. Bu kıtalar arasında hezel-amiz bir kıta da yer almıştır (Kıta XXIV). Divanda bulunan iki tarih kıtasından birinde (XXII),

Ṣorarsa ṭārīḫin diñ bu kitābuñ
Elifle ġayn aña tāriḫ olupdur

beytinin ikinci mısraı ile H. 1001/M. 1592-93 tarihinde divanını tamamladığını bildirmektedir. Diğer tarih kıtasında (XXIII) ise Fazlî Efendi'nin başkatip olduğu tarihi

Eyledi bu mıṣraᶜı tārīḫ-i ḫūb
Baş kātib oldı ol ṣāḥib-kemāl

beytinin ikinci mısraı ile H. 1006/M. 1597-98 olarak vermektedir.

2. 2. Dinî Unsurlar

2. 2. 1. Ayet ve hadisler

Medhî, divan şiirinin, Kur'an ayetleri ve hadis gibi kaynaklarını çok olmamakla beraber şiirlerinde kullanmış, çeşitli ayetlerden iktibaslar yapmıştır.

"*Küllü şey'in ḫālikün*" dir ol İlāh
Fehm iden anı nice ḫandān ola (K.XIV-12)

dediği beyitte 28. surenin (Kasas) 88. ayetinden *"Küllü şey'in hālikün* illā vechehū [O'nun yüzünden (zatından) başka] *her şey yok olacaktır"* ifadesi iktibas yapılmıştır. X. gazelinin 1. beytinde

Vaṣf-ı ruḫuñla zülfüñe kim ḳıldum ibtidā
İtdi ḫuṭūr ḫāṭıra *" ve'l-leyl ve'ḍ-ḍuḥā"*

" ve'l-leyl ([kararıp ortalığı bürüdüğü zaman]*gece'ye and olsun)* " diyerek 92. surenin (Leyl) 1. ayeti, *" ve'ḍ-ḍuḥā "* (*kuşluk vaktine and olsun*) diyerek de 93. surenin (Duha) yine 1. ayeti iktibas yoluyla, yine

İki kaşuñ nişān-ı *"ḳābe ḳavseyn"*
Ruḫuñ şevḳi delīl-i leyl-i miʿrāc (G.XC-2)

beytinde Necm (53) suresinin 9. ayeti *"ḳābe ḳavseyn (iki yay arası)"* ifadesi iktibas yoluyla beyte dahil edilmiştir.

Medhî, şiirlerinde ayetlere iktibasların dışında telmihlerde de bulunmuştur.

Pertev-i nūr-ı Ḫüdā'dur cām-ı ʿaşḳ
Maṭlaʿ-ı *" şems-i ḍuḥā"* dur cām-ı ʿaşḳ (G.CCLXXIV-1)

Medḥiyā bir gün ola ṭalʿat-i yār ola be-dīd
ʿĀleme şuʿle ṣala *" şems-i duḥā"* şeklinde (G.CDLXIV-5)

dediği beyitlerde 91. surenin (Şems) 1. ayeti olan "ve'ş-şemsi ve'ḍ-ḍuḥā (Güneş'e ve onun ışığına)" ayetine telmih yapılmış ve "şems-i ḍuḥā" denilerek aynı zamanda maddî ve manevî açıdan dünya halkını en iyi aydınlatan Hz. Muhammed'in ünvanı söylenmiştir. I. müseddesin

Böyle tezyīn olmamışdı āsumān
Bī-nişān idi henüz ins-ile cān
Kimse bilmezdi nedür rūḥ-ı revān
Gelmemişdi ẓāhire bu *" kün fe-kān"*
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep görindi āşikār

5. bendinde, Kur'anda "kün fe-yekūn (Ol, hemen olur)" şeklinde Bakara (2/117), Âl-i İmrân (3/47, 59), En'âm ((6/73), Nahl (16/40), Meryem (19/35), Yâsîn (36/82) ve Mü'min (40/68) surelerinde yer alan ibare, *"kün fe-kān (ol dedi, oldu)"* olarak edebiyattaki yaygın şekliyle kullanılmıştır.

Düşse ḫūrşīd-i ruḫuñ şevḳi dile dil berlenür
Sūre-i *" ve'ş-şems"* ile *" nūr"* āyeti ezberlenür (G.CXCIV-1)

(Sevgili'nin) yanak güneşinin ışığı gönle düşse gönül dolarak Şems suresi ile Nur âyeti ezberlenür, denilen beyitte Şems (91) suresi ile Nur (24) suresinin 35. ayetine telmihte bulunulmaktadır. Yine,

Ḫāṭırında rūz u şeb ʿaşḳ ehlinüñ
Āyet-i "*Nūr u Duhān*" ezber gerek (G.CCLXXXIX-6)

O ḫūrşīd-i münevver çün götürdi burḳaʿın yüzden
Anuñçün āyet-i "*Nūr*"ı dilümde ḳılmışam ezber (G.CXLVIII-6)

Şevḳ-i ruḫ-ı dildārum-ile ṭūṭī-yi ṭabʿum
"*Nūr*" āyetini oḳıya ezber ne dimekdür (G.CXCVII-3)

beyitlerinde Nur (24) suresinin 35. ayetine ve Duhan (44) suresinin 10. ayetine telmih vardır.

Ne yaña gitmek isterseñ nigeh-bānuñ Ḫüdā olsun
Refīḳüñ evliya dā'īm delīlüñ āyet-i "nuṣret" (G.LXX-2)

Delīlüm evliyā dāyim refīküm āyet-i "nuṣret"
Şefīʿüm rūz-ı maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā olsa (G.CDLIV-4)

diyerek "*nuṣret*" kelimesiyle Saf (61) suresinin 13. ayetinde yer alan "naṣrun min Allāh (yardım Allah'tan)" ifadesine ve

Gūyā ola bir ḳand-i mükerrer ne dimekdür
Yādında ola sūre-i "Kevs̱er" ne dimekdür (G.CXCVII)

diyerek Kevser (108) suresine telmihte bulunur.

Âyetlerden başka,

Sen bir ʿanḳāsın dilā beñzetme ẕātuñ kerkese
Şāhbāz-ı evc-i himmet ḳonmadı ḫār u ḫasa
Nāẓır olma cīfe-i dünyā içün pīş ü pese
İtme ʿarż-ı iḥtiyāc ey dil ṣaḳın her nā-kese
Pādişāhuñ var iken rızḳın virici herkese (Muh. XXIV-1)

ve

Māsivā cīfedürür bir naẓarı pāk olana
Pāk olan meyl ide mi göz göre nā-pāk olana
Ne dimek lāzım anı ṣāḥib-i idrāk olana
Yaraşur mı heves-i tāc u ḳabā ḫāk olana
Yā düşer mi ki güle āḫiri ġam-nāk olana (Muh.LXI-1)

bendlerinde ve

Cīfedür dünyā didi çün kim Resūl
Ḳonmayan bu cīfeye şehbāzdur (G.CLXXXIX-7)

dediği beytinde dünyaya kıymet verilmemesi gerektiğini hatırlatmak üzere aynı hadise üç kere, bir beytinde de

Kişi ölmezden evvel ölmeyince
Ḫalāṣ olmaḳ müyesser mi belādan (G.CDII-4)

diyerek tasavvuf ehlince "aşk hadisi" olarak bilinen "ölmeden evvel ölünüz" ifadesine telmihte bulunmuştur.

2. 2. 2. Peygamberler ve Din Büyükleri

Medhî, peygamberlerin adlarını çeitli vesilelerle anar. Naat türünde olan I. gazelde

Emr-i Ḥaḳḳ-ile şefāᶜat eyle yarın Medḥîye
Dāmen-i luṭfuñ ṭutup her dem s̱enā-ḫˇāndur saña (G.I-6)

diyerek Hz. Muhammed'in adını anmadan ondan şefaat dileyerek her dem ona sena-han olduğunu ifade eder. On bir beyitlik II. gazelinin ilk dört beytinde Hz. Muhammed'in övgüsünü yapan şair, yine naat olan III. gazelinin 2. beytinde

Arż u semāya nāẓır iken ḫalḳ-ı kāyināt
Gün gibi ẓāhir ola o dem rūy-i Muṣṭafā

diyerek onun adını anar.

Yine rūz-ı maḥşer bu ᶜiṣyān-ile
Umaram şefîᶜüm ola Muṣṭafā (K.I-8)

dediği beyitte mahşer gününde Peygamber'den şefaat dileyen Medhî, başka bir beytinde

Nūr-ı pāk-i Muṣṭafādur Medḥiyā
ᶜĀleme mihr-i cihān-ārā-yı ᶜaşḳ (K.IV-31)

diyerek tasavvufî inanca göre yaradılışın başlangıcına telmihte bulunarak, onun pak nurunun, aşkın dünya süsleyen güneşi olduğunu söyler. Hz. Muhammed'den başka Adem, Nuh, Şit, İshak, İbrahim, Yakub, Yusuf, Süleyman, İsa, Yahya, İdris, Musa peygamberlerin ve peygamber oldukları rivayet edilen Hızır ve Circis'in adlarını anmaktadır. Bunların yanı sıra diğer dinî kişiliklerden de bahsetmektedir. Şit'in oğlu Anuş, Süleyman'ın veziri Asaf, Adem peygamberin oğulları Habil ve Kabil, Hz. Havva, Çar-yâr, Hz. Ali ile oğulları Hasan ve Hüseyin, Hz. Hamza ve çocukları Alem-şah, Bedî, Kasım ve Haşim, sahabeden ve aşere-i mübeşşereden Zübeyr, Talha, Abbas, Sa'd-ı Vakkas, Abd-ı Rahman ve Hz. Muhammed'in düşmanı Bu cehl, Medhî'nin şiirlerinde adları geçen kişilerdir.

Meddahlar için Hz. Ali ve onun yakınları ve bilhassa Hz. Muhammed'in amcası Hz. Hamza ilgili hikâyelere özel önem verdiklerinden, meddah Medhî'nin şiirlerinde Hz. Hamza'nın adına daha çok rastlanır. Münacaat olan CCCLXXXII. gazelin 5. beytinde

Medḥīyem meddāḥ-ı ʿamm-i Muṣṭafā
Rūḥı-çün baña raḥim it yā Raḥīm

diyerek Hz. Muhammed'in amcası olan Hz. Hamza'nın meddahı olduğunu söylemektedir.

2. 3. Mitolojik Kahramanlar

Divan edebiyatının önemli kaynaklarından biri olan Firdevsî'nin (d.934?-ö.1020?) Şeh-nâme adlı eserinin mitolojik kahramanlarına Medhî bütün divanında geniş ölçüde yer vermiştir. Bilhassa medhiyelerinde gerek benzetme, gerekse karşılaştırma maksadıyla bu kahramanların adını zikretmiştir. Derviş Hasan Medhî'nin Şeh-nâme'den aldığı hikâyeleri halk önünde veya sarayda anlattığı anlaşılmaktadır. Anlattığı bu hikâyelerden bazılarını kaleme aldığını, Şeh-nâme'nin bir kısmının tercümesi olan *Tercüme-i Şeh-nâme-i Firdevsî* adlı eserinin mukaddimesinde bildirmiştir. Bu yüzden divanını okurken hemen farkedilen Şeh-nâme kahramanları hakkındaki bilgisine şaşmamak gerekir. Hatta X. kasidesinin 7. beytinde

Keyūmers ibn-i ādem bitdi dirler ot gibi yirden
Velī ehl-i şerīʿat ḳāʾīl olmaz bu söze aṣlā

diyerek Şeh-nâme'deki yaradılış nazeriyesine itiraz etmekte, 8. beyitte

Bunı Şeh-nāme'de şöyle rivāyet eylemiş gördüm
Belāġat mülkine sulṭān olan Firdevsī-i dānā

diyerek Şeh-nâme'yi okuduğu ifade etmekte ve

Dimiş kim biñ yıla irdükde ʿömr-i Ḥażret-i Ādem
Anuñ evlādı ḳırḳ biñ oldı dir ol merd-i bī-dānā

dediği 9. beyitten itibaren yaradılış silsilesini Şeh-nâme'de geçen kahramanların adlarını da dahil ederek vermektedir. Baştan başa Şeh-nâme kahramanlarının adlarıyla dolu divanda, bu durumun en güzel örneklerinden biri 2, 3, ve 6. bentleri

Ḫusrev-i Īrān u Tūrān oldurur
Ḍāver ü Dārā-yı devrān oldurur
Berr ü baḥre şimdi sulṭān oldurur
Sāye-i Yezdān el-ān oldurur
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ʿuḳbāda olsun ber-murād

Sencer ü Ḫusrev-nişān u Cem-veḳār
Hem Sikender-şevket u Dārā-tebār
Tubbaʿ u ḳayser gibi yüz şehriyār
Eşigine yüz sürer leyl ü nehār
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ʿuḳbāda olsun ber-murād

Ol şeh-i encüm ḥaşem ḫūrşīd-fer
Ṣöhre-i Āṣaf ṣaf-ı Cemşīd-der
Dilerem vire Ḫüdā fetḥ ü ẓafer
Ḫıżr ola her ḳande gitse rāh-ber
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ʿuḳbāda olsun ber-murād

şeklinde olan Sultan III. Murad'a sunulmuş müseddes formundaki medhiyede görülür.

2. 4. Aşk Kahramanları

Divanda dikkat çekecek ölçüde adı geçen Şeh-nâme kahramanları dışında aşk kahramanlarının da adları görülmektedir. Bunlar Leyla ve Mecnun, Vamık u Azra, Ferhad u Şirin'dir.

Kūy-ı Leylā'ya irem dir Ḳays'ı gör
Cehd ider uçmaġa varup girmege (G.DIV.4)

Umaram ola vaṣfı dillerde meẕkūr
Çü Şīrīn u Ḫusrev çü ʿAẕrā vü Vāmıḳ (K.XII-16)

Bu kahramanların adlarını çoğu kez cinaslı olarak kullanılmıştır.

Sen bilürsin söyleye ey ḫusrev-i şīrīn-suḫan
Ḳanḳı mecnūndur ki leylī zülfüñe bend olmadı (DLXIV-3)

2. 5. Şairler ve Diğer Kişiler

Medhî, bazı şiirlerinde, şiirlerini tahmis ettiği şairler dışında Türk, Arap ve İran şairlerinden bahsetmektedir. Bir kasidede (K.IV-9) ve iki gazelde (G.CCCXIII-1, 3; G.D-4) Mevlâna'nın (d.1207-1273) adını anmakta bunlardan birinde

Şems-i Tebrīz ile Sulṭān Veled ü Mevlānā
Saña yārān olıcaḳ çekme ġamın aᶜdānuñ (G.CCCXIII-3)

diyerek ayrıca Şems-i Tebrizî ile Sultan Veled'in de adını anmaktadır. Bir beytinde

Aña var ḥālüñi eşᶜār-ile işᶜār eyle
Tuḥfe çek şāhid-i maᶜnī yüzine çekme niḳāb (K.XXII-12)

diyerek Şahidî'nin (ö. 1550) Tuhfe'sine telmihte bulunmuştur. Taşlıcalı Yahya'nın (ö.1582)[137] Kitab-ı Usul Mesnevi'sindeki nakarat beytini bir mütekerrir müseddesinde (Müs.IV) vasıta beyti olarak kullanmış ve bu müseddesin 5. bendinde

Müdām eyle bu pendi dilde revān
Sen ey Medḥī-i ᶜārif-i nükte-dān
İşitdüm ki böyle dimiş bī-gümān
Uṣūl'inde Yaḥyā-yı şīrīn-zebān
Ne lāzım nizāᶜ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ᶜamel

diyerek Yahya Bey'i övgüyle anmıştır. XVI. yüzyıl şairlerinden Nakş-ı Hayal mesnevisiyle ünlü ve tahmis,tesdis yazmada özel bir kabiliyeti olan Azerî'den[138] (ö.1585) bahsettiği beyitte

Āteş-i āhı yaḳardı kāyinātı ser-be-ser
Şiᶜr-i āteş-bārumı görseydi bir dem Āẕerī (G.DXV-3)

diyerek Azerî adını telmihli kullanmış ve ondan üstün olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir beytinde yine şiirinin üstünlüğünü dile getirmiş ve

Medḥiyā bu şiᶜr-i dil-sūzuñ görürlerse revān
Defterin odlara yaḳar Ḫāver-ile Āẕerī (DXVIII-5)

diyerek hem Azerî'inin hem de Haverî'nin adını anmıştır. İran şairlerinden Emir Husrev-i Dihlevî (ö.1325) ve Kemal-i Hocendî (ö.1390 veya 1400) ile Selman-ı Saveci ve kendi döneminin şairi Muhteşem-i Kaşanî'ye (ö.1588)

Taḥsīn iderse naẓmuma ger Ḫusrev-i suḫan
Baş egmezem cihānda Kemāl-i Ḫocend'e ben

Medḥī kemāl-i şiᶜrüme Selmān reşk ider
Aḳrān içinde Muḥteşem oldum suḫanda ben (G.CDXXVI-6, 7)

diyerek beyitlerinde yer veren Medhî,
Ṭutalum Selmān imişsin Medḥiyā
Maᶜrifet ehline raġbet ḳalmadı (G.DLXII-5)

---

[137] H. İpekten, M. İsen, T. Karabey vd., "16. yüzyıl Divan Nazmı" *Büyük Türk Klâsikleri*, c. 4, s. 22; V. M. Kocatürk, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, Edebiyat Yayınevi, 1964, s. 362.

dediği beyitte Selman'ın adını, maarifet ehline itibar kalmadığını söyleyerek bir kez daha anar.

Süleymān bār-gāhın Āṣaf-ile Keyḳubād itdi
Süleymān-nāme'de yazdı anı çün Şevḳī-i dānā (K.X28)

dediği beyitte Süleyman-nâme müellifi Şevkî'den bahseder. Medhî, Hz. Muhammmed'in muasırı olan Hassan'ın adını (d.563-ö.582),

Nice bir bu ḫalḳa meddāḥ olasın sen Medḥiyā
Ḥaḳḳ Resūl'in medḥ idüp Ḥassān-ı devrān olsaña (G.CDXLI-7)

diyerek anar ve Peygamber'in övgüsüyle devrinin Hassan'ı olmak istediğini belirtir.

Medhî, ilmî şahsiyetlerden Bû Ali Sina'nın adını,

Bilürler ṣūret-i ḥālüm görenler ṣūretā ammā
Derūnum derdini bilmez gerek aʿlā gerek ednā
Gerek Cāmasb-ı dānādur gerekse Bū ʿAlī Sīnā
Benüm nabżum görüp derdüm ʿilācın ḳılmasun ḳatʿā
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

diyerek tabibliği ile birlikte anmıştır. İbn Sina ile birlikte şah-ı maran efsanesinde padişahı iyileştiren Danyal peygamberin oğlu Camasb'ın adı da bu efsaneye telmihle iyileştirici vasfı ile geçmektedir. İbn-i Sina'nın tıp kitabı olan *Kanun*'u, mantık, tabiat ve metafizik konularında yazılmış olan *Şifa*'yı, kendi felsefe sistemini anlattığı *İşarat* adlı eserlerini[139] okuduğunu Nihanî'nin gazelini tahmis ettiği muhammeste

Şu dem kim ḥāṣıl itdüm nār-ı ḥikmetle ḥarārātı
Oḳudum cümle *Ḳānūn [u] Şifā* birle İşārāt'ı
Varup mey-ḫāne küncinde geçürdüm niçe evḳātı
Şarāb-ı cām-ı ʿaşḳ ile benem mest ü ḫarābātī
Ḫarābāt içre ʿarż itsem n'ola her dem münācātı (Muh. XXII-1)

diyerek ifade etmiş, ayrıca

Oḳudum gördüm *Şifā* ʿilmini *Ḳānūn* ögrenüp
Derd-i ʿaşḳuñ ẕerrece anda devāsın görmedüm (G.CCCLXV-3)

Böyle midür ey ṭabībüm sizde *Ḳānūn [u] Şifā*
Añmaduñ hīç pister-i ġamda yatan bī-māruñı (G:DXXX-4)

beyitlerinde Ḳanun ve Şifa'nın adlarını anmıştır. Medhî, bu kişilerin yanı sıra İskender, Lokman, Karun, Sencer gibi tarihî şahsiyetlerin adlarını da benzetme veya telmih sebebiyle anmaktadır.

---

[138] H. İpekten, M. İsen, T. Karabey, vd., "16. yüzyıl Divan Nazmı" *Büyük Türk Klâsikleri*, s. 41; V. M. Kocatürk, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 375.

2.6. Günlük Hayat Unsurları

Medhî, bazı şiirlerinde yaşadığı dönemin sosyal âdetlerini, geleneklerini, günlük hayatla ilgili bilgileri aksettirmektedir. I. Ahmed'in 1603'te tahta çıktığı zaman İstanbul'da havaî fişek gösterilerinin yapıldığını

Ṣöyle zeyn oldı zemīn ṣaḥnı ḳanādīl ile kim
Yandı reşk āteşine çarḫ-ı zeberced-eyvān

Ṣandılar düşdi yire ḫayl-i kevākib o gice
Ḳaldı ḥayretle ṭaña ḥāṣılı māh-ı tābān

Pür nücūm oldı ṣanur her kişi şehr ü bāzār
Ṣanasın reşk-i sipihr idi Sitanbul ol ān (K.IX-14, 15, 16)

diyerek anlatan şair, II. Osman'ın tahta çıkışı vesilesiyle yazdığı kasidesinin nesib kısmında

Şehr-i Sitanbul'a naẓar ḳıl yā Ḥaḳḳ
Her ṭarafı şāḫ u gül ü erġavān (K.XXXI-5)

diyerek baharda İstanbul'un arzettiği manzarayı tarif eder. Yavuz Sultan Selim'den sonra padişahların Hz. Peygamber'in kılıcını kuşanarak tahta çıktıklarına III. Murad'a sunduğu bir medhiyede

Çün Resūl'üñ tīġini aña Ḫüdā ḳıldı naṣīb
Kāfirüñ ḳaç başı var kim olmaya fermān aña (G.XX-3)

diyerek işaret eder.

Tasavvufî manada canın aşk için kurban edilmesi gerektiğini söylediği beytinde

Kebş-i cānı aña ḳurbān eyledüm
Geldi çün dil-şehrine mihmān-ı ᶜaşḳ (K.III-3)

diyerek misafir ağırlamak için hayvan kesilmesi,

Bezme geldi şevḳ-ile rez-duḫteri
Pāyine yaḳdı güzel ḥınnā-yı ᶜaşḳ (K.IV-14)

beytinden ayağa kına yakma adetinin varlığı,

ᶜAşḳuñda senüñ ṣābitüm ey şāh-süvārum
Çignetme cefā raḫşına bu cism-i nizārum
Bāzār-ı cihān içre benüm ḳalmadı kārum
Bir ḳılca ḳalupdur ten-i zārumda ḳarārum
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür (Müs.XV-4)

---

[139] Hilmi Ziya Ülken, "İbn Sina" *İslâm Ansiklopedisi*, c. 5/II, İstanbul, MEB, 1993, s. 807.

bendinden insanın ölüp ölmediğinin anlaşılması için nefesine ayna tutulduğu,

> Başum kūh-ı melāmetdür fiġānum raᶜd u āhum berḳ
> Dem olur ey güneş yüzlüm ṭolar āhumla ġarb ü şarḳ
> Senüñ ḫaṭṭ-ı ġubāruñdur beni ḥayrān iden el-ḥaḳḳ
> Bu beyti vird idinmişdür çeküp abdāllar sancaḳ
> Yoluña ser fedā olsun Ḥüseyn'üm Kerbelā ḥaḳḳı
> Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı (Müs.XVII-3)

bendinden Kalenderî'lerin toplu halde ellerinde bayraklarıyla davul, nefir sesleri arasında dolaştıkları,[140]

> Ölürsem ol şaçı leylî güẕār itdükde kabrümden
> Selāmın kesmesün disün ki mecnūnum mezārıdur

beytinden kabristan yanından geçerken selam verilmesi,

> Dile cîm-i zülfin ḥamāyil ḳılam
> El urmaya tā kim o cîme recîm (G.CCCXLVI-2)

beytinden kötülüklerden korunmak için hamayil takılması âdet ve geleneklerine işaret edilmiştir.

> Ẓulm-ile ṭoldı cihān cevr ü sitem oldı ᶜayān
> Ehrimenler görinür ḫalḳa vebā şeklinde (G.CDLXIV-4)

dediği beyitte 1590'da İstanbul'daki veba salgınına işaret eder.[141]

Zerde redifli gazelinden (G.CDLXXIX) şairin yaşadığı dönemde bu tatlının Türk mutfağında yer aldığı anlaşılmakta ve 1. beytinde

> Bengîyüz girse ele bir ḳaşıcıḳ ter zerde
> Aġzumuz ḳaldı açıḳ ḥaşre dek ister zerde

denilerek bengîlerin afyon çiğnedikten sonra tatlı yediklerine de işaret edilmektedir. Gazellerde günlük yaşayışın rüya yorumlatmak gibi adetlerine (G.CCCLXIX-5) rastlanırken, CCCLIII. gazelinde şane, sabun, külhan gibi hamamla ilgili olan kelimeleri kullanarak günlük hayatın bir parçasını nükteli olarak aksettirmiştir. Medhî'nin tekkedeki törenler dolayısıyla belki biraz da meddahlığı sebebiyle musikî hakkında bilgi sahibi olduğu şiirlerinden anlaşılmakta ve musikî terimlerini beyitlerinde (G.CCCXCIV-3, 5; G.CDXXVIII-2; G.CDXXXV-2; DLXIX-4) kullanmaktadır.

---

[140] İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, 2.bs. Ankara, Akçağ, [t.y.], s. 297.
[141] Selanikî, Mustafa, *Tarih-i Selanikî*, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1281, s. 273.

3. Üslup

3. 1. Dil özellikleri

Medhî'nin şiirlerinde kullandığı dil, XVI. yüzyılda halk diline yerleşmiş ve Türkçeleşmiş kelimelerle dolu, sade ve tabii bir söyleyişe sahiptir. XVI. yüzyılda edebî dil, daha önceki yüzyıllara göre Arapça ve Farsça'dan yeni kelimeleri alarak daha farklı, süslü bir dil haline gelmiştir. Aruz kalıplarına daha kolaylıkla uyan bu kelimeler Türkçe kelimelerin yerini almıştır. Ancak buna karşılık Türkçe cümle yapısı kendisini hissettirmeye başlamış, kelimeleri kısmen yabancı, söyleyişi Türkçe olan bir şiir dili geliştirilmişti.[142] Fakat öte yandan XV. yüzyıl sonlarından itibaren Necatî (ö.1509) ile başlayan, Türk şiirine halk ağzındaki deyimleri, atasözleri ve mahallî özellikleri dahil etme eğiliminin XVI. yüzyılda da devam ettiği görülmektedir.[143] Mahremî ve Nazmî gibi şairler tarafından bu eğilim daha da ileri vardırılarak Arapça ve Farsça kelimelere pek yer vermeden, sade, terkipsiz, Türkçe kelimelerle aruz vezniyle şiir yazılmaya çalışılmış hatta bu akım edebiyat tarihinde Türkî-i Basit akımı olarak adlandırılmıştır.[144] Medhî'nin, şiirlerinde klâsik dönem divan şiirinde kullanılan Arapça ve Farsça kelimelerden uzak durmamakla birlikte Türkçe kelimelere de çokça yer verdiği görülmektedir. Yaptığı tercümelerden Farsçayı bildiğini, halk arasından hikâye derlemesi dolayısıyla da Türkçenin mahallî kelimelerine gayet aşina olduğunu göz önüne alırsak kelime ve üslup tercihinde her iki uçta da yer almamasını daha iyi anlayabiliriz.

Medhî oldukça sade bir biçimde halkın kullandığı Türkçeyi ifade aracı olarak kullanmıştır. Divanından bu sade söyleyişe örnek olarak pek çok beyit ve mısra vardır. Aşağıda verilen beyitler, Türkçe kelimelerle beraber Arapça ve Farsça kelimelerin kullanımından çok da kaçınmadan gerçekleşmiş, akıcı ve sade söyleyişe bazı örneklerdir.

Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ʿāşıḳ
Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açıḳ (Müs.VIII-1d,e)

---

[142] F. Köprülü, *Türk Edebiyat Tarihi*, haz. O.F. Köprülü ve N. Pekin İstanbul, Ötüken Neşriyat, 1986, s. 382-383, Haluk İpekten, Mustafa İsen, Turgut Karabey, vd., "16. yüzyıl Divan Nazmı" *Büyük Türk Klâsikleri*,, c. 3, s. 203.
[143] Mehmed Çavuşoğlu, *Necati Bey Divanı, Seçmeler,* İstanbul, Tercüman Yayınları, [t.y.], s. 20.
[144] F. Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları* Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1966, s. 281-88.

Dünye içün oda düşüp yanma kim
Dünyenüñ balına barmaḳ banma kim (Muh.XLV-5a,b)

Ḳanum içsün şu gibi ol ġonca-leb
Vireyin cān eylesün cānum ṭaleb (G.LIX-1)

Geldi seḥerde ḫāneme ol meh-liḳā ferāḥ
İşte gelince böyle gele dil-rübā ferāḥ (G.XCIV-1)

Didüm yolıña cānı fedā eylesem didi
Añma yanumda anı ki şeyʾ-i ḳalīldür (G.CXXIII-3)

Cevher-i rūḥuñ şu kim ḳadrini bilmez er degül
Ṣanma kim cān-ı ʿazīzüñ ot gibi yirden biter (G.CXXXIII-2)

Ey dil cehennem āteşi ġurbet degül midür
Bilsem ölüm didükleri furḳat degül midür (G.CLXI-1)

Ḥasret-i laʿlüñ ile ḳan aḳıdur dīdelerüm
A benüm iki gözüm saña temāşā mı gelür (G.CLXVI-4)

Medḥiyā odlara yaḳdı bir yaluñ yüzlü bizi
Ṭañ mıdur ḫākister olsa sīne-i sūzānumuz (G.CCVIII-5)

Gelmez cihāna sencileyin kām-rān güzel
Çoḳ yaşayası pīr olası nev-cihān güzel (G.CCCXXXVIII-1)

Tīrüñi gönder berü ey ḳaşları yā ṭogrusı
Ol ḳonuġa sīnem üzre bir güzel cā eyledüm (G.CCCLVI-4)

Gözlerüm çıḳsun eger ġayra ḳılursam naẓarı
Cigerüm pāresi ol rūḥ-ı revānum çıḳsun (G.CDXXXI-2

Ṣorup laʿlin görüp dendānını didüm nedendür bu
Didi dürc-i dehānumda nihān dürr-i ʿAden'dür bu (G.CDXLI-1)

Didi cānān seg-i kūyum sifālin başuña tāc it
Didüm vaʾllāh biʾllāh n'ola baş üzre cān üzre (G.CDLX-4)

Saña müjde kim bugün aġyārı ṣatmış ol melek
Şād ol ey Medḥī müşerrefsin yine dil-dār-ile (G.CDXLV-5)

Medhî, halk şiiri üslubuna yakın bir üslupla yazdığı

Yalan degül sözüm ey gerçek erler
Ṣakalsuzdur bizüm yerde püserler

matlalı gazelinde olağan şeyleri, olağanüstü gibi takdim ederek nükteli bir şekilde yazmış ve bu şiirini sanatlara başvurmadan sade olarak yazdığını makta beytinde

Senüñ Medḥī bu şiʿr-i sūz-nāküñ
Libāsı yoḳ yetīm oğlandur ağlar (G.CLXIII-10)

diyerek ifade etmiştir. Çok sade olarak ve yansıma ses tekrarlarıyla yazdığı

Ṭañla gördüm ṭañ yüzüñ ṭañ ṭañ didüm
Ürdi göñlüm köpegi fañ fañ didüm (G.CCCLXI)

matlalı gazel halk şiiri gibidir. Yine halk şiirine yakın bir eda olarak "didüm-didi" karşılıklı söyleşine her halde onun tahkiyeci üslubuna da uygun olduğu için

Medḥiyā cānum fedā olsun didüm cānānuma
Didi daḫı ölmedüñ mi var mıdur cānuñ senüñ (G.CCXCIX-7)

Medḥiye āb-ı viṣālüñ didüm iḥsān itseñ
Tīġini çekdi didi gel saña iḥsān ideyin (G.CCCXC-5)

Didüm ey gül senüñçün bülbül oldum
Didi miskīn senüñ gibi hezārı (G.DLVI-2)

Medḥī o yāre saña gice varurın didüm
Didi nice senüñ gibi var sen de gel beri (DLXX-5)

gibi beyitlerinin dışında pek çok şiirinde[145] yer vermiştir. "Ey" ünlemi yerine "be" seslenişi kullandığı

Be zāhid kūy-ı cānān içre ölmek
Bize yaḫşı saña ġāyet yamandur (G.CC-3)

beyti Medhî'nin kullandığı dilin halk diline zaman zaman ne kadar yaklaştığını göstermektedir. Sevgilinin güzellik unsurlarını sıraladığı gazelinde

Şeb-i deycūra beñzer ḳara ṣaçuñ
Ḳarañuda cemālüñ aya beñzer

Femüñ bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı aḥmer
Dişüñ yā lüʾlü-yi lālāya beñzer

Gözüñde kirpigüñ tīr-i ḳażāya
İki ḳaşuñ ḳurulmuş yaya beñzer (G.CLXXIII-2,3,4)

diyerek bu unsurlardan bazılarını Türkçe söyleyişlerle ifade eder.

[145] Didüm-didi" şeklinde kurulan diğer şiirler için bkz. Muh.LVIII-3; Muh.LXX-4; G.LXXXVI-4; G.LXXXVIII-6; G.XCVI-3; G.CXXIII-3; G.CLIII-2, 3; G.CCXX-3; G.CCLXXVII-5; G.CCLXXXVII-4; G.CCXCIII-5; G.CCCLXXXVII-5; G.CDXXV-3, 4, 5; G.CDXXVIII-3; G.CDXXXV-4; G.CDXLI-1,3; G.CDLX-4; G.DV-7; G.DXX-3; Rubaî X.

Şām ilinden baña göster gün yüzüñ
Yaᶜni refᶜ olsun ruḫuñdan ḳara saç (G.LXXXVI-2)

Ḳara ṣaçı sihr idüp ḳıldı perīşān göñlümi
Zülfinüñ her tārını cān boynına ḳıldı kemend (G.C-2)

beyitlerinde de bu Türkçe söyleyiş görülmektedir.

Esrārum söylerem n'ola gice gündüz ben
Ṣular gibi çağlarsam n'ola gice gündüz ben
Neyler gibi iñlersem n'ola gice gündüz ben
Bülbül gibi āğlarsam n'ola gice gündüz ben
Sen gülşen-i ḥüsn içre güller gibi ḫandān ol (Muh.LIII-3)

Elüñ iller senüñ yüz yüz öperler anı saymazsın
Geçende pāyüñe düşdüm anı yüz biñ ḥisāb itdüñ (G.CCCII-4)

bent ve beytinde görüldüğü gibi halk ağzından alınmış söyleyiş biçimlerine şiirinde yer verir.

Medhî Divanı'nın incelediğimiz nüshasında Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösteren ekler ve kelimeler bulunmaktadır. Eski Anadolu Türkçesindeki "-n" akkuzatif ekinin Medhî'nin şiirinde halen kullanıldığı görülmektedir. "ᶜAbasın", "ḳabāsın" (K.I-21), "ayakların" (K.II-8), "nāmesin" (K.III-2), "ḳuzısın" (K.VI-9), "ruḫların" (K.XV-10), "evin" (G.CCXLI-2) kelimelerinde görülen ekler bu duruma örnek teşkil eder.

Yer yer bazı isim hal eklerini vezin gereği düşürerek kullanmıştır. "Gözüm[üñ] nūrı" (K.I-24), "göñli[nüñ] evin" (G.CCXLI-2) tamlamaları genetif düşmesine; "ben ol yārüm[i]" (G.CCCLXVI-1) akkuzatif düşmesine örnek olarak gösterilebilir.

Bazı kelimelerde "iki cihāna ᶜāşıḳa" (G.DXIII-5), "ḳavlüme ṭurmazsam" (Müs.XVII-2) örneklerinde görüldüğü gibi lokatif eki yerine datif ekini kullanmıştır. Bazı kelimelerde ise "ağlanuz şol ᶜāşıḳı kim" (Müs.IX-1), "yatmasun ḫāki ki" (Muh.LXXXIII-5) örneklerinde görüldüğü üzere datif eki yerine akkuzatif eki kullanılmıştır. "-madan / -meden" gerundium ekleri yerine Eski Anadolu Türkçesinde görülen ""-madın / -medin" ekleri için "ḳapu daḳ olmadın" (K.VI-3), "bunlar daḫı ᶜālem içinde olmadın" (K.X-3), "Tevbe ḳapusı ḳapanmadın" (Muh.I-21), "3. "görmedin, ṣormadın, dirmedin, yirmedin" (Muh.XXIII-3), "biñde bir işin bitmedin" (Muh.LXXXVI-28), "Ölmedin irgüregör" (G.CCCLXXVI-2) örnek olarak verilebilir.

Medhî Divanı'nda kullanılan Eski Anadolu Türkçesi ek formlarından olan teklik birinci şahıs emir eki olan "-ayın / -eyin" eklerine, "ideyin" (K.IX-19, Müs.XXII-2), "süreyin, göreyin" (Muh.LIII-4), "düşeyin, içeyin" (G.CDIV-2), "göstereyin" (CCCLXXXV-2), "yanayın" (DXIV-1), "varayın, sorayın" (CDV-1) ile çokluk ikinci şahıs eki olan "-ñ (-uñ, üñ, uñuz, üñüz)" eklerine, "eyleñüz" (K.IV-18, K.XXVII-2), "turmañuz, ağlañuz" (Müs.IX-5), "itmeñüz" (Muh.XIX-3) "deñ" (Muh.XXIX-6), "söyleñüz" (G.XIII-3, G.CCCXXIII-5) "sanmañuz" (G.CLXXX-4) örnek olarak verilebilir. Eski Anadolu Türkçesinde emir kipinin teklik ikinci şahsına manayı pekiştirmek için eklenen "-e/-a" ekini Medhî bir yerde "gel e" (Muh.XLVIII-2) kelimesiyle birlikte kullanmıştır.

Eski Türkiye Türkçesinin bir dil özelliği olarak "–ıncaya / -inceye kadar anlamlarında kullanılmış[146] olan zaman gerundiumlarından –ınca / –ince ekleri divanda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, şairin meddahlığının şiirine bir katkısı olarak değerlendirilebileceğinden dikkate değerdir. Genellikle mısra ortalarında görülen bu eklerin sonundaki –ca / –ce sesleri aslında imale gibi görünmektedir. Fakat bu gerundiumlar genelllikle –ıncaya /-inceye kadar anlamlarında kullanıldığından uzun okunabilmekte, böylece Medhî'nin, bu eklerlerdeki vurgu ve ses yükselmesin etkisiyle şiirine bir ahenk sağladığı görülmektedir. –ınca eki, daha çok ol- mastarıyla birlikte kullanılmıştır.

Haşr olınca şolmasun gül-zār-ı ᶜaşḳ (K.V-14b)

Tā ḥaşr olınca vire cemālüñ żiyā-yı ᶜĭd (K:XVI-19b)

Tā ḥaşr olınca şuᶜle vire gökde aḫteri (K.XXIX-36b)

Rūz-ı ḥaşr olınca ābād olmayup şöyle ḳalur (Muh.XVIII-2b)

Tā ḫaşr olınca ᶜaks-i cemālüñ gider mi hĭç (G.LXXXVII-2b)

Ḥaşr olınca olmadum ben ᶜāşıḳ-ı nā-şād şād (G.CVI-3b)

Tā ḥaşr olınca cān-ile dāyim duᶜādayuz (G.CCXV-5b)

Rūz-ı ḥaşr olınca maᶜmūr olmasun (G.CCXXVII-3a)

Olmışam tā ḥaşr olınca mest ü ḥayrānuñ senüñ (G.CCXCIX-3b)

Ḫayāli ḥaşr olınca gözde ḳaldı (G.CCCXLII-2)

---

[146] F. K. Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl Gramer – Metin – Sözlük.* 2.bs. İstanbul, İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1981, s. 138.

Gice tā ṣubh olınca zār u bīmār olmayan bilmez (Müs.XI-1b)

Gice tā ṣubḥ olınca kārumı zār eyleyen ṭāliᶜ (Müs.XXIV-1c)

Benüm ol Medḥī-i bīdār giceler ṣubḥ olınca zār (Muh.II-5a)

Ṭañ degüldür ṣubḥ olınca gözlerüm görmezse ḫˇāb (G.XLVIII-4b)

Her gice tā ṣubḥ olınca giryeden encüm miṣāl (G.LII-2a)

Her gice ṣubh olınca bīdārem (G.CCCLXIII-2b)

Çekdi dil bir būseñi alınca biñ dürlü belā (Muh.LXV-3ç)

Alınca naḳd-i cānuñ her dem eyler āşinālıḳlar (Muh.LXXV-3ç)

Alınca dāmenüñi yād elinden (G.CCCXCVII-5b)

Bir göz açınca virmeye ḫaṣma emān ḳılıc (K.XXV-1b)

Emdürmedi ṭoyınca meger imtihān imiş (G.CCXLV-6b)

Cān çıḳınca yügürüp cān-ı cihāna yitdüm (Muh.LXIX-2b)

Aḫşām olınca burc-ı felekde gezer güneş (G.CCL-3b)

Ṭoyunca ḳuçmaġa ḳādir degül dil (Rubai XIXa)

-ince ekinin ise iki anlama gelecek şekilde (–e kadar ve -ince) cinaslı kullanıldığı görülür

Laᶜl-i lebin görince gözüm dürrler aḳıdur (K.XVII-3a)

Bezm-i keṡretden ayaḳ çekdüm irince vaḥdete (Muh.VI-5ç)

Çeşmüm görince dürc-i lebüñ dürr niṡār ider (G.X-2a)

İçince sāḳiyā ben cām-ı ᶜaşḳı (G.CCCXCVII-2a)

Lüʾlüʾ dişüñ görince gözüm dürrler aḳıdur (G.CDLII-2a)

Gözüm nūrını ḫarc itdüm görince (Rubai XIXç)

Dilden ölince fikr-i viṣālüñ gider mi hīç (G.LXXXVII-1b)

Cān virince rūy-ı dil-dāra nigāh itmek gerek (G.CCCXVIII-5b)

Ṣaçuñ zincīridür cānā ölince baña endīşe (G.CDLXXIII-3b)

Bu eklerden başka "birle" (K.V-5, Müs.I-1), "ancılayın" (K.XXII-13), "sencileyin" (G.CCCXXXVIII), "bular" (G.CLVII-3), "apar-" (Muh.XIX-2), "kanda" (XX-9, Müs.VII-1), "yahşı" (Muh.LXXXVI-4, G.CXXXI-2), "depret-" (Muh.XX-5), "düriş-" (Muh.XXV-8), "oñ-" (Muh.XXXIII-2), "sın-" (Muh.XXXVIII-7, G.CCCLXVI-4), "sağışa gel-" (Müs.I-4), "kayurmaz" (Müs.IV-3), "çak" (Müs.XIII-1), "çapan" (Muh.XXXVI-5), "çizgin-" (G.CXII-3), "öykün-" (G.DXXVIII-3), "ır-" (G.DLXVI-3),

"senderet-" (G.CCCL-2), "gözgü" (G.CCCXXXVI-2), "busarık" (K.XII-8), "yügrüş-" (K.XXVII-8), "döy-" (K.XXIX-23), "depren-" (Müs.XIV-1), "söyün-" (G.XLIV-4), "uğur-" (G.XLVIII-1), "ürküt-" (G.CCCLXXI-1), "ög" (Muh.V-4), "talbın-" (CDXCI-2) gibi bugün artık çoğu kullanımdan düşmüş ancak Eski Anadolu Türkçesinde çok kullanılan kelimelere yer verir. Arapça bazı kelimeleri Türkçeleşmiş haliyle kullanan Medhî, şükr, bezm, haşr gibi kelimeleri halkın söylediği gibi, vokal ekleyerek şükür (G.CCCL-5), bezim (G.CXVI-2), haşir (G.CD-2) şeklinde kullanmıştır. Az olmakla beraber Türkçe kelimelerle Arapça veya Farsça kelimeleri bir araya getirerek "ẓalām-ı busarıḳ" (K.XII-8), "ʿişyān-ı şu" (Muh.XLI-2), "gün-be-gün" (Muh.XXXI-4), "güneş-manẓar" (G.CCCXXI-1) gibi tamlama veya birleşik sözcükler yapmıştır.

Medhî sade bir Türkçe ile duygu ve düşüncelerini ifade ederken seçtiği Türkçe kelimeleri, aruz veznine gayet uygun gelecek şekilde ve Türkçenin cümle yapısını bozmadan kullanmıştır. Divanındaki

Gülşen-i ʿālemde dāyim gül gibi sen gül şen ol
Ehl-i diller pāyüñe aḳsun mis̱āl-i cūy-bār (G.CLII-4)

Pāk-meşreb ʿāşıḳ-ı dīdār olanlar meyl ider
Bir içim ṣudur leṭāfetde hemān rūyuñ senüñ (G.CCLXXXIV-3)

Ayuñ on dördi gibi dehre żiyā virdi gice
Dil-berā mihr-i ruḫuñ ġurre-i ġarrādan yig (G.CCXC-4)

Aldı göñlüm al-ile bir cāmesi gül-gūn güzel
ʿÖmri efzūn olası bir ḳāmeti mevzūn güzel (G.CCCXXIII-1)

Zülfüñ ṭağıdup nergis-i şehlāñı süzersin
Bu sihr nedür iki gözüm yā ne ol efsūn (G.CDVI-2)

gibi beyitler buna örnektir. Buna karşılık yalnız birkaç yerde kusurlu sayılabilecek ifade biçimlerine rastlanmaktadır.

Sen neden bilmemek ol dāver-i dārā ḥaşemi
İdeyin saña bu şiʿr-ile şimdi beyān (K.IX-19)

Ḥaḳḳ-ile olsa-y-dı eger bir kişi
Düşmen-i dīn *aña olur mı ẓafer* (G.CLXXII-5)

Dil bağlamaḳda tāc-ı zer ü taḫt-ı ʿāca sen
Taḫt-ı serāya gitdi nice nice tāc-dār (G.CLXXIX-5)

Medhî'nin şiirlerini anlaşılır, açık bir dille yazmasında şüphesiz meddahlığının da rolü olmuştur. Duygularını ifade ederken,

> Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
> Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni (Muh.XXX)

beytinde görüldüğü gibi dilindeki akıcılık, şiirlerinde samimî bir hava meydana gelmesine yardımcı olur.

> Gerek bir ḳāmeti ṭūba gerekse bir semen-būdur
> Ya ḫud bāğ-ı melāḥatde gerekse serv-i dil-cūdur
> Gerek aʿlā gerek ednā gerekse bir melek-ḫūdur
> Hele ey Medḥī-i şeydā benüm de bildigüm budur
> Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
> Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez (Müs.V-5)

dediği bendinde vefalı, olgun insanlar hakkındaki tecrübesini "benüm de bildigüm budur" diyerek mütevazi bir şekilde anlatmakta hatta bazen bu mütavazilikte

> Ser-be-ser gezdüm cihānı derde dermān arayu
> Ehl-i ʿirfān arasında kendümi ṣandum ayu (Muh.XIX-6b,c)

diyecek kadar ileri götürmektedir. Âşıkane plânda ele alındığında

> Ḳıbleye ṭutsam yüzüm gāhī ʿibādet ḳılmağa
> Fikrüme ol dem ḫayāl-i gūşe-i ebrū gelür (G.CXXXIV-3)

beytinde âdeta itiraf gibi sevgilisini hiç aklından çıkaramadığını samimî olarak söyleyen Medhî,

1. Dünyāya gelüp ḥırṣ-ile dīnāra yapışdum
   Ḥayfā ki ḳoyup yārümi ağyāra yapışdum

2. ʿAşḳuñ ḳuşanup cān-ile zünnārını vardum
   Bir deyre girüp bir büt-i ʿayyāra yapışdum

3. Dil ṭıflını meftūn idüp efsūn-ile ṭolmış
   ʿAḳl-ile varup ol gözi seḥḥāra yapışdum

4. Bir Ḥaḳḳ'a yarar işümüz olmadı cihānda
   Ne fāriġem ʿālemde ne bir kāra yapışdum

5. Ferhād-ı sitem-dīdeyi n'etdüñ diyu Medḥī
   Daʿvācı düşüp dāmen-i kuh-sāra yapışdum (G.CCCXLV)

gazeliyle bu samimiyeti kalenderane bir üslup içinde yansıtır. Yeni bir mazmun bulduğunda, geleneksel motif olan daima rakibe saldırmak yerine

Bir daḫı ey meh görürsem ben seni aġyār-ile
Yaḳaram kūyuñ senüñ āh-ı āteş-bār-ile (G.CDXLV-1)

diyerek sevgiliyi nükteli bir şekilde tehdit etmesi sanki içinden geldiği gibi duygularını ifade ediyormuş hissini uyandırır. Bu içten söyleyişlerin yanı sıra

Gūyiyā ḳan ḳarpuzı ḫūn içre ġalṭān kelleler
Seyr idüñ bu rūzigāruñ būsitānı ḳandadur (G.CLXXVI-2)

beytinde görüldüğü gibi gayet etkileyici tasvirler yapmakta,

Ağzına alsa ne dem şekker lebi-y-le zülfini
La[c]lden şekker olur daḫı şekerden mār olur (G.CLXIV-4)

beytinde zülfünü ağzına alıp ısırarak işve yapan sevgiliyi canlı bir şekilde tasvir etmekte,

Ṭañ mı göz yummasalar her gice efġānumdan
Gitse yārān-ı ṣafā [c]āciz olup yanumdan
Ben daḫı fāriġ olup baş u ten u cānumdan
Ṭutsa hecr āteşi muḥkem beni dāmānumdan
Şem[c]-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan (Müs.XXXIX-1)

bendinde ise aşk derdiyle inleyişini mübalağalı fakat etkili bir şekilde anlatmaktadır.

Yārüñ kemend-i ṭurresi ejder degül midür
Bādī naẓarda kirpigi ḫançer degül midür (G.CLXXXVI-1)

Bende çekdi göñlümi zülf-i perīşānuñ senüñ
Ḥabse ṣaldı cānumı çāh-ı zenaḥdānuñ senüñ (G.CCXCIX)

Göklere irgürdi nālem bir ḳadi bālā güzel
Bir perī-peyker güneş-manẓar melek-sīmā güzel (G.CCCXXI)

matlalı beyitlerde görülen akıcı, âdeta konuşma diliyle yazılmış, kolayca söylenmiş gibi görünen üslup XVIII. yüzyılda Nedim'le zirveye ulaşacak olan tarzın erken habercilerinden gibidir.

Medhî gerek halk içinde gerekse sarayda meddah olarak yer edindiğine göre sözleriyle dinleyenlerini etkilediği muhakkakdır. Onun bu etkili hikâye anlatma tarzının şiirine de yansıdığını söylemek mümkündür. Derviş İbrahim Vasfi'ye cevaben yazdığı kasidesi baştan sona tahkiyevî bir üslupla kaleme alınmıştır. Bu tahkiyeci üslup yalnızca kaside gibi uzun şiirlerinde olmayıp

Bir zamān-ile benüm bir ḫoşca ḫālüm varidi
Bir göñül eglencesi ṭūṭī-maḳālüm varidi (G.DXVII)

Pister-i miḥnetde ḳaldum yār-ı cānum gelmedi
Başın alup göklere gitdi fiğānum gelmedi (G.DXXXIII)

Bir gözi āhū ṣaçı miskīn kemendüm var idi
Ġayra nice ḳul olam boynumda bendüm var idi (G.DLXVIII)

matlalı gazellerinde de açıkça görülmektedir. Devlet ricalinden bazı kimselere bir dileğini bildirmek üzere yazdığı şiirlerinde niyetini yine aynı üslupla dile getirmektedir. Çok sıkıntı çektiği günlerde bir rüya gördüğünü, rüyasında bir pirin derdine çare olacak kişiyi kendisine bildirdiğini ve bu kişinin şiiri sunacağı zat olduğunu bir hikâye gibi anlatmaktadır. Hemen hemen benzer biçimlerde bu hikâyeyi, Derya Emini İbrahim Paşa (K.XXIV), Mahmud Paşa (K.XXIX) ve Reisülküttab Yahya Efendi'ye (K.XXII) sunduğu kasideler ile adını vermediği bir ağa'dan kardeşine bir iş istemek için yazdığı kıta-i kebiresinde kullanmıştır. Medhî'nin rüya motifini, istihare âdetine işaret etmenin yanı sıra kasidelerde kullanmış olması, mesnevîlerde, halk hikâyeleri ve masallarda rüya motifinin sıklıkla kullanıldığı göz önüne alınırsa, Medhî'nin meddah yönünün şiirine etkisi olarak değerlendirilebilir.

3. 2. Atasözü ve deyimler

Medhî, meddahlığının da katkısıyla, örnek vermek veya açıklama getirmek için sıklıkla "meseldür veya fi'l-mesel" diyerek atasözlerine yer vermektedir. Şiirlerin konularına bakıldığında nasihata oldukça önemli bir yer veren Medhî'nin, öğütlerini, genellikle atasözü olan ders alınacak hikemî sözlerle süslediği görülür. Atasözlerini kimi beyitlerde hemen hemen hiç değiştirmeden kullanan şair, kimi beyitlerde kısmen iktibas, kiminde de telmih yoluyla kullanmıştır.

Derd veren dermanını da verir (Dermansız derd olmaz)[147]
Derd yoḳdur kim devāsı olmaya
Ḳaldı ṣıḥḥat bulmadı bīmār-ı ᶜaşḳ (K.V-16)

Dikensiz gül olmaz (Gül dikensiz olmaz)[148]
Fenā bāğında gör ey bülbül-i zār
ᶜAceb bir gül biter mi ḫārı yoḳdur (K.VII-2)
Yār içün ağyārdan āzurde-ḫāṭır olmazuz
Ġonca bitmez gülşen-i ᶜālemde zīrā ḫārsuz (G.CCX-2)

---

[147] Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri.* 2.bs. İstanbul, İnkilap ve Aka Kitabevi, 1977, s. 175.
[148] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* 4. bs. c. 1, Ankara, TDK, 1984, s. 205.

Ne ekersen onu biçersin (Herkes ektiğini biçer)[149]
Nihāduñda senüñ dervīşligüñ var ise kim söyler
Ne ekdiyse anı ḥaşıl ider her merd-i dihḳānī (K.XI-19)

Bugünün işini yarına bırakma (Bugünkü işi ferdaya salma)[150]
Bugün vir borcuñı ferdāya ṣalma
Ki zīrā yoḳdur ol ferdāda ferdā (G.II-5)

Aç anansa kaç (Aç anansa da kaç, Aç yanından kaç)[151]
Ḫˇān-ı vaṣluñ ben didüm itme dirīġ
Didi dil-ber aç atañ olursa ḳaç (G.LXXXVI-4)
Ben didüm diş bilerem cānā viṣālüñ ḫˇānına
Didi dil-ber bu meṡeldür aç atañ olursa ḳaç (G.LXXXVIII-6)

Arif olan anlar, horoz banlar (Arif olan anlar, sağır dinler)[152]
Gel ḳabul it pendümi oldur saña re᾿y-i ṣavāb
Bu meṡeldür ʿārif olan ādeme bir söz yiter (G.CXXXIII-3)

Hamama giren terler[153]
Sīne-i sūzānuma girdüñ ṣıḳılduñ ter düşüp
Lā-cerem ey ġonca-fem ḥammām içinde derlenür (G.CXCIV-2)

Su bulanmazsa durulmaz[154]
Gözüm şaşı didüm ḳan oldı yāre
Didi ṣudur bulanmazsa ṭurulmaz (G.CCXX-3)

Yol ile giden yorulmaz[155]
Reh-i kūyuñda gezmekden üşenmem
Meṡeldür yolca gidenler yorulmaz (G.CCXX-4)

Gözden ırak olan gönülden de ırak olur[156]
Yād olunmaz Medḥiyā Ferhād u Mecnūn ḳıṣṣası
Çıḳdılar ḫāṭırdan anlar k'oldılar gözden ırağ (G.XXLXI-5)

Kılavuzsuz kuş uçmaz[157]
Reh-i ʿaşḳ içre tenhā gitme zinhār
Ḳulağuzsuz ḳuş uçmaz ey ḳarındaş (G.CCXLVIII-4)

---

[149] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.*, c. 1, s. 322.
[150] Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 132
[151] Aydın Oy, *Tarih Boyunca Türk Atasözleri* İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1972, s. 246, 247; Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 20-21.
[152] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 61; Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimleri. 2.bs. Ankara, Türk Dil Kurumu, 1996, s. 45.
[153] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 1, s. 251; Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 272
[154] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 1, s. 351; Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 490
[155] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 1, s. 386; Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 565
[156] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 1, s. 246; Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 258
[157] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 360.

Hastanın halini ne bilir sağlar[158]

Acımaz ḥāl-i perīşānum görüp baña ḥabīb
Pister-i ġamda ne bilsün ḫastenüñ ḥālini sağ (G.CCLXI-4)
Ṣubḥa ḳarşu seg raḳīb uyur ben efġān eylerem
Bende bildüm bilmezimiş ḫastenüñ ḥālini sağ (G.CCLXII-3)

Kişi ettiğini bulur[159]

Başıña yazılan çü gelse gerek
Her kişi itdügini bulsa gerek (G.CCCXV-1)

Ne dilersen eşine o gelir başına[160]

İrmesün başına yol ṭaşı ṣaḳınsun merd olan
Ne ṣanursa başına ṣansun anı yoldaşına (G.CDLXXVII-4)

İktibas veya telmih yoluyla atasözlerini hatırlatan hikemî sözlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

Aña beñzer cāhile pend eylemek
Bir ᶜimāret idesin muḥkem ber-āb (K.II-2)

Bu ᶜālemde defāīn var mı bilmem
Kim anuñ çevresinde mārı yoḳdur (K.VII-11)

Dimişler gelme gelme dönme dönme bir mes̱eldür bu
Velī dönmez bu meydānda ḳapanlar gūy-ı ᶜirfānı (K.XI-18)

Bizüm yirde güzel sevmek be ṣūfī
Ẓarāfetdür ẓarāfetdür ẓarāfet (G.LXVII-4)

Ẓālim gider yerinde ḳalur çirkin işleri
ᶜĀdil giderse nāmı ḳalur ḫalḳa yādigār (G.CLXXIX-2)

Bilüñüz elde iken cān u tenüñ ḳıymetini
Ṣanmañuz ᶜāleme ādem yine tekrār gelür (G.CLXXX-4)

Benüm göñlüm gözüm bir dem açılmaz eşk-i çeşmümden
Melālet defᶜ ider dirler mes̱eldür gerçi aḳar ṣu (G.CDXXXVI-2)

Naḳdi-i sirişküm itdi ġamuñ şāhı pāy-māl
Māl-i yetīme al karup ol rāygān olur (G.CLXXXVII-3)

Naẓardan düşdi gitdi ṭıfl-ı eşküm pāy-māl oldı
Felekde yıldızı düşmiş yetīme iᶜtibār olmaz (G.CCXV-3)

---

[158] Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 276.
[159] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 371.
[160] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 488

Baḥr-ı ᶜaşḳa ġarḳ olan ᶜuşşāḳa taᶜlīm eylemek
Ālet oñarmaḳ gibidir fi'l-meŝel ol ḳaradan (G.CCCLXXXI-3)

Atasözlerinin yanı sıra bugün kullanımdan düşmüş olanlar da dahil olmak üzere hala sıklıkla kullanılan çok sayıda deyim Medhī'nin şiirlerinde görülmektedir.

Gönülden çıkarmak[161]
ᶜAşḳa rām ol fikrüñi ḫām eyleme
Çıḳmasun her dem göñülden rāy-ı ᶜaşḳ (K.IV-22)

Göz kulak olmak[162]
Ṭālib isen rūz u şeb ol çeşm gūş
Görinür bir gün saña dīdār-ı ᶜaşḳ (K.V-4)

Boyun kesmek, baş eğmek[163]
Rıżāsın gözlemek isterse Ḥaḳḳ'uñ bir kişi dāyīm
Rıżā-yı pīre boyın virdi anuñ oldı ḳurbānı (K.XI-27)

Kan ağlamak[164]
Ol baḥr-ı cūdı gördüm şu gibi aña irdüm
Ayağına sürüp yüz ḳan ağladum firāvān (K.XXIV-8)

Ayağa salmak(Ayağa düşmek/düşürmek)[165]
Şöyle ṣaldı ayağa dest-i cefā-yı rūzigār
Ne ḳarāra ḳādirem ne eylerem ᶜazm-i sefer (K.XXX-6)
Devr-i gerdūn kim beni ayaḳlara ṣalmışdurur (Muh.XV-3a)
Ayağa ṣaldı beni gerdūn-ı dūn (Muh.XXVI-3a)
Üftāde gibi herkesüñ ayağına düşer
Ayağın alur al-ile āḫir yıḳar şarāb (G.XLVI-3)

El birliği[166]
Nefs ile el bir idüp cānı ṭutup ḳılduḳ zebūn (Müs.VII-3ç)
Baş ḳoyup kākül-i perçem-ile el bir ideyin (Müs.XXII-2b)
Nefsüñ el bir itdi Şeyṭān ile ey bī-çāre āh (Muh.VIII-2c)
İy dirīġā nefsüm iblīs ile el bir eyledi (Muh.XV-1ç)
Nefs-i ẓālim ṭurdı iblīs ile el bir eyledi (Muh.XLII-2a)
El bir idüp ser-be-ser dünyāyı ẓulmet ḳıldılar
Meh-liḳālar ṭutdılar hep nāz u istiġnā yüzin (G.CDVIII-3)

---

[161] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, c. 2, s. 674.
[162] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 682.
[163] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, c. 2, s. 548.
[164] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 761.
[165] *Yeni Tarama Sözlüğü*, haz. Cem Dilçin Ankara, TDK, 1983, s. 18; Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 80.
[166] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 208.

Gözden geçirmek[167]
Ḥāṣılı gözden geçürdüm kāyinātı ser-be-ser (Müs.VI-4ç)

Yok yere[168]
Naḳd-i ʿömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā (Müs.VII-3e)

İler tutan kalmamak[169]
İler çekerüm ḳalmadı bu dār-ı fenāda (Müs.VIII-2b)

El çekmek[170]
Şol dem ki çekem destümi ben cān-ile serden (Müs.VIII-4a)

Yol kesmek (basmak)[171]
Dün yolum başdı benüm yağmaladı her neki var (Müs.XXI-1-5d)

Can atmak[172]
Cān atup ʿazm ideyin şol zülf-i ʿanber-fāma dek (Müs.XXXI-1ç)

Ana sütü gibi helal olmak[173]
Ṭutalum kim şol anañ südi gibi oldı ḥelāl (Muh.XLIII-1b)

Göz dikmek[174]
Göz diküp ḳaldum senüñ rūşen münevver māhuña (Muh.LXVI-6c)

Yüz sürmek[175]
Yā Muḥammed yüz süre geldüm senüñ dergāhuña (Muh.LXVI-6ç)

Yüz çevirmek[176]
Yüz çevürdüm şāhid ol yüz dil-ber-i meh-pāreden (Muh.LXVI-6d)

Ateş almağa gelmek[177]
Ayağuñ depredegör bunda geldüñ sen od almağa (Muh.LXXX-7b)

Göze girmek[178]
Ṣadef-i dil ʿāşıḳlaruñ gir göñline vü gözine (Muh.LXXXIV-4)

---

[167] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, c. 2, s. 679.
[168] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 947.
[169] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 740.
[170] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 647.
[171] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 950.
[172] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 557.
[173] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 470.
[174] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 690.
[175] Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 570.
[176] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 570.
[177] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 484.
[178] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 680.

Dünya gözüne zindan olmak[179]

Şu kimse kim ola nā-merde muḥtāc
ᶜAceb mi olsa ᶜālem çeşmine dāc (G.XCII-1)

Canına minnet[180]

Çekmek hemīşe bār-ı cefāsını ol mehüñ
Medḥī senüñ de cānuña minnet degül midür (G.CLXI-7)

Kan eylemek/etmek[181]

Ṣūfiyā bāde içersek n'ola ḳan eylemezüz
Māl ü cāna ḳıyaruz saña ziyān eylemezüz (G.CCXXIX-1)

Bī-güneh biñ kez helāk itseñ beni incinmezem
Çünki muᶜtāduñdurur nā-ḥaḳḳ yine ḳan eylemek (G.CCCVI-2)

Ḫançer-i hicrān-ile yüz yara urduñ cānuma
Ey gözi kāfir saña n'itdüm ki yüz ḳan eyledüñ (G.CCCVII-2)

Günaha girmek / Vebali boynuna olmak[182]

Tīġ-i sitemle ḳara yire ḳarma ḳanumı
Girme günāha boynuña alma vebālümüz (G.CCXVII-4)

Ṣurāḥī-veş döküp ḳanum vebālüm boynuña alma
Ṣaḳın ey dil o ḫūnī ser-ḫoş oldı ḳana yüz ṭutdı (G.DLXIX-3)

Canı ağzına gelmek[183]

Leb-i cān-baḫşuñı gördükde geldi ağzuma cānum
Benüm rūḥum beni luṭf it ayırma ṭatlu cānumdan (G.CDIX-2)

*Göz göre (*göre) [184]

İki çeşmüñ göz açdurmaz ururlar tīr-i müjgānı
Alurlar göz göre cān-ı ᶜazīzüm şol iki ḳanlu (G.CDXXXVI-3)

Elümüz bir şofraya şunsun didüm çekdüñ ayaġ
Aġu ḳatduñ göz göre ben mübtelānuñ aşına (G.CDLXXVII-3)

Başına gün doğmak[185]

Gün ṭoġardı başına Medḥī-i zāruñ fiʾl-meṡel
Bir gice ey meh müşerref eyleseñ ġam-ḫāneyi (G.CDXLVII-5)

---

[179] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, c. 2, s. 616-17.
[180] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 559.
[181] Feridun Fazıl Tülbentçi, *Atasözleri*, s. 332.
[182] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 695, 927.
[183] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 558.
[184] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 681.
[185] Feridun Fazıl Tülbentçi, a.g.e., s. 100.

Gelse bir gice benüm ḫāneme ol mihr-i münīr
Gün ṭoġar başuma hem rūşen ola kāşāne (G.CDLXI-2)

Başını alıp gitmek[186]
Pister-i miḥnetde ḳaldum yār-ı cānum gelmedi
Başın alup göklere gitdi fiġānum gelmedi (G.DXXXIII-1)

Alan talan olmak (etmek)[187]
Ādem iseñ Medḥiyā işbu enāniyyet nedür
Benligüñ şehrin yıḳup alan u tālān itseñe (G.CDXCIV-5)

Atasözü ve deyimler hakkında yazılmış kaynaklarda rastlanmayan, ancak sözlüklerde bulunabilen veya bilinen deyimlerden biçim yönünden az çok farklı ancak anlamca benzerliği olan deyimlerden bazıları da şunlardır:

Kevn-i mekānı virseler *almaya ḥabbeye*
Şol ʿārif-i cihāna ki dār-ı beḳā gerek (K.XXVIII-3)
Ḥabbeye almaz virürseñ aña dünyā mālini (Muh.XLII-6c)
Yel gibi yeldüm bütün dünyāyı gezdüm ser-be-ser
Bulmadum būy-ı vefādan bāġ-ı dehr içre eşer (K.XXX-1)
Sözümden dönmezem hergiz ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı (Müs.XVII-1-5)
Āh itme ṣaḳın ʿaşḳa ziyāndur diyu muḥkem
Mihr urdı benüm aġzuma bir mühr-i dil-ārā (G.IV-4)
Gülşende ġayrlarla varup yār içer şarāb
Baġrum kebāba döndi *gözümde uçar* şarāb (G.XLVI-1)
Açdurup aġzum benüm söyletme hicrān ḳıṣṣasın
Ḳorḳaram āhum şerārından ṭutuşup yana cönk (G.CCCIII-5)
Aġlamaḳdan dīdeden çıḳdum ġam-ı hicrān-ile
Bilmezem ḥālüm n'olur bu dīde-i giryān-ile (G.CDLVIII-1)
Elümüz bir ṣofraya ṣunsun didüm *çekdüñ ayaġ*
Aġu ḳatduñ göz göre ben mübtelānuñ *aşına* (G.CDLXXVII-3)
Medḥiyā *ḳana yudı* aġzını aġyāruñ yār
Ol següñ ḥāli bugün ḫayli diger-gūn oldı (G.DXXXI-5)

3. 3. Söz ve Anlam sanatlarının kullanılışı

Medhî şiirlerinde kulağa hoş gelecek, dinleyeni etkileyecek şekilde ses tekrarlarına özel bir önem vermiştir. Meddahlığının şiirine aksetmesi olarak kabul edilebilecek bu hususla divanda sıkça karşılaşılmaktadır. Sevgiliye seslendiği XXXIV. müseddes,

---

[186] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, c. 2, s. 514.
[187] Ömer Asım Aksoy, a.g.e., c. 2, s. 459.

Ey şūḫ-ı zībā ey şāḫ-ı ṭūbā
Sen verd-i raᶜnā ben murġ-ı şeydā
Şol çeşm-i şehlā eyledi yağma
Hem ḳıldı ḥayfā ḫışmın hüveydā
Raḥmuñ yoġ aşlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

bendiyle başlamakta ve baştan sona tekrarlanan ünlülerle gayet hoş bir ses ahengi sağlayarak asonans yapmaktadır. Medhî'nin seslenişlerle ahenkli etki bırakan bu tarz şiirlerini topluluk önünde okuduğunu düşünmek pek yanlış olmayacaktır. Âşıkane bir gazelinin matlaında

Nice bir iki gözüm ᶜāşıḳa bu cevr ü cefā
Nice bir yāduña gelmez ᶜacebā mihr ü vefā (G.XXXVII)

diyerek mısra ortalarında ve sonlarında, bir başka gazelde

Medḥiyā ḳadd ü leb ü ṭalᶜat-i cānānumı ben
Ḳatı aᶜlā ḳatı zībā ḳatı ġarrā bilürin (G.CCCXCII-5)

diyerek ikinci mısrada "a" seslerini tekrar ederek ahenk sağlamıştır. Bazen de CLXIV. gazelinde olduğu gibi

1. Baña acı söz virür ġayra şeker güftār olur
   Şol şekerci-zādecik ne ḫoşca şīrīn-kār olur

2. Ḳāmeti ney- şekker olmış lebleri ḳand-i nebāt
   Ḳanda olur bir nihāl-i tāze sükker-bār olur

3. ᶜAks-i ruḫ-sārı düşer gāhī leb-i şīrīnine
   Nārdan şekker olur gāhī şekerden nār olur

4. Aġzına alsa ne dem şekker lebi-y-le zülfini
   Laᶜlden şekker olur daḫı şekerden mār olur

5. Cān-ı şīrīnüm acıtdı Medḥiyā ol ḥāşılı
   Baña acı söz virür ġayre şeker güftār olur

diyerek her beytinde en az bir kere şeker kelimesini tekrarlamış, şekeri çağrıştıran ve şeker anlamına gelen diğer kelimelerle bu etkiyi güçlendirmiştir.

Geh vefāsı az ider gāhī cefāsı bī-şumār
Geh vefāsı geh cefāsı çoġ u az eksük degül (G.CCCXXVII-3)

beyti ile

Zebūn it merd iseñ Ḳıṭmīr-i nefsi
Ḳanāᶜat ḳıl ḳanāᶜat ḳıl ḳanāᶜat (LXVI-6)

beytinde de aliterasyon görülmektedir. LXVII. gazelinde bu art arda söyleyişler bütün beyitlerde tekrar edilmiştir.

1. Ṣalınsa yaraşur ol serv-ḳāmet
   Ḳıyāmetdür ḳıyāmetdür ḳıyāmet

2. Uyurken būsesin almaḳ o yārüñ
   Nezāketdür nezāketdür nezāket

3. Viṣālüñ āḫiri dirler meṡeldür
   Nedāmetdür nedāmetdür nedāmet

4. Bizüm yirde güzel sevmek be ṣūfī
   Ẓarāfetdür ẓarāfetdür ẓarāfet

5. Düşenler vādī-yi ᶜaşḳa dimişler
   Melāmetdür melāmetdür melāmet

6. Ḫalāṣ iden yaḳasın ᶜaşḳ elinden
   Selāmetdür selāmetdür selāmet

7. Ḳıyāmetden o yārüñ ḳaddi Medḥī
   ᶜAlāmetdür ᶜalāmetdür ᶜalāmet

Ayrıca,

Yed-i beyżāsını öpdürmez ol yār
Elinden dād elinden dād elinden (CCCXCVII-4)

Seg-i kūyum dimiş Medḥī saña yār
Zihī devlet zihī ᶜizzet saᶜādet (G.LXXV-5)

beyitlerinde de görülen bu tekrarlar, CVI. gazelde değişik bir şekilde ele alınmıştır. Matla beyti hariç diğer beyitlerin ilk mısralarının sonlarında "z" sessizinin, tüm ikinci mısraların sonlarında "d" sessizinin tekrarıyla aliterasyon sağlanmış, yine her mısraın sonunda uzun "a" vokalinin iki kere tekrarlanmasıyla yüksek bir asonans etkisi sağlanarak, üç mısraın başındaki "a"lar ile gazelin tümündeki uzun "a"lar bu etkiyi gayet yüksek bir seviyeye çıkarmıştır.

1. Dād elinden yıḳdı göñlüm şehrin ol bī-dād dād
   Āşinā vīrān ide eyler mi hīç bünyād yad

2. Bulmadum ben bezm-i ġamda nāleme dem-sāz sāz
   Āşināmuz yoḳ bizüm çün eylemez feryād yād

3. Aġladuḳça ben ḳılur ol dil-ber-i ṭannāz nāz
   Ḥaşr olınca olmadum ben ᶜāşıḳ-ı nā-şād şād

4. Göñlüm aldı göz göre bir gözleri şeh-bāz bāz
İşidüp geldi didi aña mübārek-bād bād

5. Ser virür dönmez sözinden Medḥī-i ser-bāz bāz
Ṭoğrı sözden dād olupdur dönmez ol üstād-dād

Yol bizüz hem dil bizüz hem iz bizüz
Görmege Ḥaḳḳ'uñ cemālin göz bizüz CCXXX-1

Ṣafā geldüñ benüm serv-i bülendüm
Efendüm sevdügüm çābük-levendüm (CCCLXVIII-1)

Bī-kesem bī-çāreyem bī-aḳrabāyem ḥāṣılı
Dār-ı dünyāda benüm bir yār-i ġārum ḳalmadı (DXLV-2)

beyitlerinde hem sesli hem de sessiz harfler aynı beyitte tekrarlanarak asonans ve aliterasyonun bir arada gerçekleşmiştir.

Medhî şiirlerinde ses ahengi yaratmak için daha ziyade asonans ve bazen de aliterasyon kullanırken yine aynı sesin tekrarlanmasına imkan veren cinas sanatından da büyük ölçüde istifade etmiştir.

Eşk-i ḫūn-ālūd-ile ṣaḥrāyı pür-ḫūn eyledüñ
Kimse bilmez başını ḳandan çıḳar ḳandan gelür (G.CLXII-1)

Dil-berüñ bildüñ mi tīġ-i ḫūn-feşānı ḳandadur
Ey göñül sen ḳandasın ʿaşḳuñ nişānı ḳandadur (G.CLXXVI-1)

beyitlerinde "ḳandan" kelimeleri cinaslı olarak kullanılmıştır.

Yā İlāhī dilerem bāb-ı hümāyūnunda
Ḳılıc-ile nice Dārā'yı ḳıla der-bānı (K.XX-16)

beytinde "bāb-ı hümāyün",

Kūyuñdan itme bendeñi gel ey perī ıraġ
Ādem cināndan ayrılıcak çok çeker ʿaẕāb (G.L-2)

beytinde "ādem",

Gördüm çemende bülbüli çün gülsitān oḳur
Ben de bahār-ı ḥüsnüñe yazdum risāleler (G.CXLIII-3)

beytinde ise "gülsitān" kelimelerini özel isim anlamlarını da çağrıştıracak şekilde kullanmıştır. Sondaki cinaslı kelimelerden birinin ötekinin son hecesinin

tekrarından oluşan cinas-ı mükerrerli bir gazel örneği (G.CVI) yukarda verilmişti. Medhî Divanı'nda bundan başka matla beyitleri

Bāġ-ı dehri eyleyelden başuma dildār dar
İtdi bülbül gibi kārum ol ruḫ-ı gülzār zār (G.CLVI)

ʿĀşıḳa k'ol dem ola naḳd-i meḥāṣıl ḥāṣıl
ʿĀḳıbet olur aña ehl-i mevāṣıl vāṣıl (G.CCCXXXVI)

şeklinde olan iki cinas-ı mükerrerli gazel daha mevcuttur.

Yārine vir cānı ṣalma yarına
Çünki var yārine iḳrāruñ senüñ (G.CCLXXXIII-4)

beytinde "yarine/yarına" kelimeleriyle cinas yapan Medhî, XXVI. muhamesin 2. bendinde

Aradum bir dürlü derde çāre yüz
Didiler kim bulmazsın ara yüz
Minnet itdüm āḫir ol dīdāra yüz
Gün yüz-iyle bir gün olduḳ yüz-be-yüz
Yüz gün oldı ol yüzüñ ḥayrānıyuz

diyerek "yüz" kelimesini cinaslı olarak kullanmıştır. Altı beyitlik

İlāhī ʿācizem zār u güneh-kār
Be-ġāyet eyledi cāna güneh kār (CXCVI)

matlalı gazelinde her beytin iki mısraında da cinaslı kelimelerle kafiye yapmıştır. Gazellerinden birinde ise (G.CLXX) "perva-nedür" lafzıyla cinaslı gazelin en güzel örneklerinden birini ortaya koymuştur:

1. Ṭutuşur şemʿ-i ruḫuñ şevḳı-y-le dil pervānedür
Sen ḫu-bī-pervā güzelsin bilmedüñ pervā nedür

2. Emrimüz var her yaluñ yüzlüyi daʿvet ḳılmaġa
Her kimüñ destinde hükm-i şāhī var pervānedür

3. Ḳahramān mı Rüstem-i Destān mı yā ḳāhir midür
Ḳırdı ʿālem ḫalḳını o yār-i bī-pervā nedür

4. Şol gözi āhū göñül murġın şikār itdi velī
Bilmedi murġ-ı dili ol bāz-ı bī-pervā nedür

5. Medḥiyā kūy-ı ḫarābātuñ bugün şeh-bāzısın
Mest-i ʿaşḳ ol dil-beri ṣayd itmege pervānedür

Medhî'nin gerek asonans ve aliterasyon gerek kelime tekrarları ve gerekse cinas sanatı ile şiirine belirli bir ahenk, âdeta müzikli bir ses sağlamaya çalıştığı ve bunu da başarıyla gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

Medhî şiirinde söz sanatlarıyla hitabetinin tesirini kuvvetlendirirken diğer taraftan mana ile ilgili, tezat ve mübalağa gibi sanatlardan da faydalanmıştır. Nihanî'nin gazelini tahmis ettiği bir şiirinde

Nār-ı ᶜaşḳuñ çün firūzān itdi sūzān göñlümi
Cüzʾī cemᶜ itme benüm küllī perīşān göñlümi
Şādān itme ᶜanā küncinde nālān göñlümi
Ḳo ḫarāb olsun ᶜimāret itme vīrān göñlümi
Genc hīç eksük degül künc-i dil-i vīrāneden (Muh.XXXIV-5)

cüz, küll ve cem, perişan kelimelerinin zıtlığından yararlanılmıştır. Hayalî'nin gazelini tahmis ettiği şiirinde ise

Küfr-i zülfüñ görmeyen īmāna gelmez dünyede
Anuñ-içün aña dil virdüm boyun miḥnet-zede
Ḳākülüñdür dil-berā sermāye ᶜömr-i sermede
Rūy-i gülgūnuñda ḫālüñ Hindū-yı āteş-gede
Laᶜl-i cān-baḫşuñda ḫaṭṭuñ kāfir-i ᶜĪsī-perest (Muh.LIX-2)

küfr ve imanı tezatlı kullanmıştır. Bir başka beytinde

Ḳaralar geymiş bugün gördüm ser-ā-pā ol perī
Kim ḳarañu gicede seyr itdi şems-i ḫāveri (DXVIII-1)

diyerek çok güzel bir teşbihte bulunmuş, karanlık ve aydınlık karşıtlığını dile getirmiştir. Şiirlerinde sayıca mübalağaya çok fazla yer vermeyen şair,

Yedi deryā ᶜaceb teskīn ider mi
Beni şol resme yaḳdı nāz-ı firḳāt (G.LXXV-4)

Ḫūrşīd-i rūy-ı yāre taḳarrüb dilerse dil
Āh u şerārı ᶜarşa anuñ nerdübān gerek (G.CCLXXXVII-5)

beyitlerinde görüldüğü gibi zaman zaman mübalağadan kaçınmaz. LXXIII. gazelin 4. beytinde,

Ṣaḥrā-yı dile gelse ne dem cünd-i ḫayālüñ
Fikrüm çerisin anda perīşān ider ey dost

diyerek sevgilinin hayalinin gönle gelişini gayet ince olarak bir savaş mazmunu içinde işlemiştir.

Her zamān ben yār içün bārān iderdüm eşkümi
Medḥiyā şimdi nigār-ı dil-sitān ağlar baña (G.XIV-5)

dediği beyitte, divan şiiri geleneğinde mâşuk için gözyaşını yağmur gibi akıtan âşık hayalini tersine çevirerek ifadesini kuvvetlendirmiştir. Bir beytinde,

Fürḳat şebinde baña rūyuñı şeb-çerāġ it
Refᶜ it niḳāb-ı zülfüñ ṣubḥuñ yüzini aġ it (G.LXXVI-1)

diyerek sevgilinin yüzünün güneşe benzediğini telmih yoluyla, ince bir hayal ile ifade eden şair diğer bir beytinde,

Gāh sāyeñ gibi ey serv-i revān mevcūduz
Gāh dürc-i dehenüñ fikri ile nā-būduz (G.CCXII-1)

diyerek sevgilinin boyunun uzunluğunu ve ağzının yokluğunu ifade ederken, tezatı ve mübalağayı gayet ince bir hayal ile işleyip aynı beyitte vererek, XVII. yüzyıl divan şiirinde belli başlı bir çok şairin meyl ettiği bir akım olan sebk-i Hindi'nin ipuçlarını verir.

Kūs-ı ẓuhūr-ı ᶜaşḳ-ı dil-ārāyı çalmaġa
Sulṭān-ı ᶜaşḳ-ı mālik-i mülk-i bekā gerek (K.XXVIII-7)

beyti de dörtlü terkib yapısıyla bu akımın başka bir ipucu sayılabilir. Yine vuslat için döktüğü göz yaşlarının vuslata mani olduğunu söylediği

Reh-güẕārın bağlamış yārüñ sirişk-i çeşm-i ter
Vuṣlata māniᶜ olan bu dīde-i ḫūn-bār imiş (G.CCXLIV-2)

beyti ile benzetmenin yönünü zarif bir şekilde tersine çevirdiği

Genc-i ḥüsnüñde ṭolanup iki ejderhā yatur
Devr-i ruḫ-sāruñda anlar ṣūretā gīsū imiş (G.CCXLVI-3)

Vücūdum ṣūret-i dīvāra dönmişdür düşünmekden
Beni ol büt görüp ādem ḫayāl eyler bu ṣūretde (G.CDLXXVI-2)

beyitleri XVI. yüzyıla göre değişik ifade tarzları olarak göze çarpar.

Ol büt-i Çīn'de kerāmet yoḳ mıdur kim Medḥiyā
Sāye-i zülfi ḳara ṭopraġı müşgīn eylemiş (G.CCLI-5)

diyerek sevgilinin saçının değil saçının gölgesinin kara toprağa misk kokusu verdiğini söylediği beytinde, ve

Medḥī yüzüñe şimdi ḳadem başmadı ol yār
Bir dem gele kim kuḥl içün araya ġubāruñ (G.CCCIX-5)

diyerek çoktan toprak olduğunu söylemeden, ölümünü ancak ima yoluyla anlatması, ve yine

Ben ol yārüm bütün dünyāya virmem
Vişāli fikrini ᶜuḳbāya virmem (G.CCCLXVI-1)

beytinde sevgilinin visal zevkini değil de visal fikrini bile ukba ile değiştirmeyeceğini söylemesi belki de değişen şiir anlayışının habercisi olarak görülebilir. İnce işlenmiş hayaller, tezatlı söyleyişler ve değiştirilen benzetmelerin yanı sıra Medhî, orijinal sayılabilecek bazı benzetmeleri de şiirlerinde kullanmıştır. Dönen felekleri vecde gelip de durmadan sema eyleyen aşk Mevlâna'sına benzettiği beyti,

Pīr-i gerdūn muttaṣıl eyler semāᶜ
Vecde gelmiş ṣañ ki Mevlānā-yı ᶜaşḳ (K.IV-9)

ve,

Göñül virdüm kemend-i zülf-i dil-dāre esīr oldum
Yitürdüm ᶜaḳlumı Mecnūn-ı şeydāya naẓīr oldum
Ṣafā vü şādumānı gitdi dilden ġam-peẕīr oldum
Yaşum taḫt-ı revān oldı ṣanurlar ben emīr oldum
Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm ağardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum (Müs.XXXII-1)

dediği bendteki, kendi göz yaşlarından oluşmuş bir taht-ı revanda giden emir benzetmesi hem mübalağalı hem de değişiktir. Medhî, su mimarisi ile ilgili benzetmelere ayrı bir ilgi göstermiştir.

Cevrden ḳaddüm büküldi göz yaşı oldı revān
Her ne yirde kim kemer bağlana lā-büdd ṣu gelür (G.CXXXIV-4)

Ḳaddümi büküp eşk-i firāvānum aḳıtdum
Ṣular getürüp şehr-i vücūd içre kemerden (G.CDIII-4)

beyitlerinde sıkıntı ile bükülen boyunu su kemerine, göz yaşlarını da kemer aracılığı ile şehre gelen suya benzetmiştir.

Büküldi ḳadd gözümden çıḳdı ṣular
Terāzūdür gözüm ḳaddüm kemerdür (G.CXCI-5)

diyerek yine bükülen boyunu su kemerine benzetirken gözlerini de su yolları üzerinde kurulan ve su basıncını kontrol eden su terazisine teşbih ettiği beyitden başka,

İki cārī çeşmelerdür çeşmümüz
İki gözli cisre beñzer ḳaşumuz (G.CCXXXI-4)

diyerek durmadan göz yaşları akıtan gözlerini çeşmeye, kaşlarını da iki gözlü köprüye benzetmiştir. Şair,

Baḫr-ı āhen gibi cūş itse n'idem ḫayl-i ʿadū
Er aña dirler o dem ola demürden cigeri (G.DXXIII-3)

diyerek zırhlar içinde düşman ordusunu demirden bir denize benzetmiş,

Bir demürden ḳalʿadur peykān-ı fürḳatle beden
Tīr-i ḥasret eyleyelden cismümi cāndan cüdā (G.XXIV-6)

dediği beytinde ise vücudunu, ayrılık oklarının "beden"e saplanmasından meydana gelmiş demir bir kaleye teşbih ederek aynı zamanda cismin ayrılık sebebiyle cansız kalan halini, demir soğukluğu ile birleştirmiştir.

3. 4. Şairliği

Gerek tezkirelerde, gerekse biyografilerde adına rastlanamadığı için Medhî'nin kendi döneminde sanatı bakımından nasıl değerlendirildiğini öğrenmek mümkün olamamaktadır. Medhî şiir hakkındaki ve kendi şiiri konusundaki görüşlerini bazı beyitlerinde dile getirmiştir. Kendi şairlik kudretini

Tīġ-i naẓmumla şehā şöyle dil-āverlik idem
Diyeler ʿaṣrumuzuñ şimdi budur Selmān'ı (K.XX-12)

diyerek İran şairlerinden Selman-ı Savecî ile karşılaştırmıştır.
Benzer karşılaştırmayı

Taḥsīn iderse naẓmuma ger Ḫusrev-i suḫan
Baş egmezem cihānda Kemāl-i Ḫocend'e ben

Medḥī kemāl-i şiʿrüme Selmān reşk ider
Aḳrān içinde Muḥteşem oldum suḫanda ben (G.CDXXVI-6, 7)

dediği beyitlerde Emir Husrev-i Dihlevî, Kemal-i Hocendî ile de yapmaktadır.
Kendi sözlerinin yeni ilk defa söylenmiş olduğunu, kendi tarzını meydana getirdiğini

Kimseden ben böyle bir eşʿār-ı zībā görmedüm
Medḥiyā bu ṭarz-ı ḫās-īcād dirsem yaraşur (G.CXXXVII-5)

Silk-i naẓma muntaẓam sözler gerek lüʾlüʾ gibi
Neylerüz ḫar mühreyi biz dürr-i nā-yāb isterüz (G.CCII-3)

Sözlerüñ lüʾlüʾ-yi terdür Medḥiyā
Silk-i nazmuñ dürr-i nāb olmaḳ gerek (G.CCLXXXI-5)

Dürc-i dilden dür-i nā-süfte iderdüm ẓāhir
Medḥiyā gevher-i eşʿāra ḫarīdār olsa (G.CDLLXVIII-5)

beyitlerinde söylemiştir. Kendi tarzındaki bu şiirlere

Çoḳ neẓāyir söylenüp dillerde yād olsun diyu
Bu zemīni ṭarḥ idüpdür Medḥī-i şeydā güzel (G.CCCXXI-5)

diyerek çok nazireler yazılıp dillerde yad olmasını de istemektedir. Belagatde muvaffak olduğunu

Bi-ḥamdi'llāh belāġat mülkine mālik olup bizde
Semend-i ṭabᶜumuz ḫusrevler-ile hem-ᶜinān itdük (G.CCCIV-3)

beytiyle ifade etmiş, şiir söyleme kabiliyetinin derecesini

Genc-i esrār-ı maᶜāniye yetürdüm destümi
Tīġ-i ṭabᶜumdur açan iḳlīm-i naẓmı ser-be-ser (G.CXI-3)

diyerek ifade etmiştir. Kendi şiirinin başkaları tarafından takdir edildiğini

Kim gördi ise naẓm-ı dürer-bāruñı Medḥī
Didi ki suḫan gevherine kān olacaḳsın (G.CDXII-5)

Medḥiyā ehl-i naẓarlar göricek şiᶜr-i terüñ
Didiler bu ġazelüñ ol şeh-i ḫūbāne gibi (G.DXIV-5)

beyitlerinde dile getirmiştir. Öte yandan şiir ve marifet ehlinin kıymetinin her zaman bilinmediğinden

Dürr-i naẓmı kimse almaz gūşına
Gevher-i şiᶜr oldı Medḥī bī-revāc (G.LXXXV-5)

Ṭutalum Selmān imişsin Medḥiyā
Maᶜrifet ehline raġbet ḳalmadı (G.DLXII-5)

diyerek şikâyet etmektedir. Şiirin nasıl olması gerektiğini

Naẓm-ı pāk oldur kim anuñ Medḥiyā olmaḳ gerek
Her ḥurūf-ı cevheri dünyā deger dürr-dāneler (G.CXC-7)

dediği beyitte ifade eden Medhî, kendi mucizevî sözleri için

Luṭf-ı Ḥaḳḳ'ı-y-la sözüm İcāzdur
Her nefes biñ şükr ider ki azdur (G.CLXXXIX-1)

diyerek şükreder. Belagat kılıcıyla nazm ülkesine sahip olmak istediğini

Mülk-i naẓma çalışup tīġ-i belāġat çekseñe
Mālikāne mülk idüp mīr-i suḫan-dān olsaña (G.CDXCI-5)

beytiyle ifade eden Medhî,'nin kendi döneminin önde gelen şairlerinin şiirleriyle kıyaslanabilecek güzellikte şiirler yazdığına

Her ne dem muṭrib senüñ gülşende rūyuñ yād ider
Gül yaḳalar çāk idüp murġ-ı çemen feryād ider (G.CLXXXV)

Firāḳuñla derūnumdan ʿalev çıḳdı cihān yandı
Şerār-ı nār-ı āhumla zemīn ü āsumān yandı (G.DL-1)

matlalı gazelleri yalnızca iki örnek olup şairin, XVI. yüzyılda divan şiirinin gelmiş olduğu seviyeye uygun şiirler yazabildiği diğer manzumelerinden de anlaşılmaktadır.

3. 5. Etkiler

Divan şiirinin en parlak örneklerinin verildiği, büyük şairlerin yetişdiği bir dönemde yaşayan Medhî'nin şiirlerinin en çok hangi şairin etkisinde olduğunu tesbit edebilmek pek mümkün değildir. Ancak en çok nazire yazdığı veya gazellerini tahmis ettiği şairler, böyle bir değerlendirme yaparken başlıca ölçülerden biridir. Medhî'nin yirmi şaire yazdığı tahmisler onun bu şairlerin şiirlerini beğendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle Nihanî ve Kemal Ümmî'nin tasavvufî şiirlerine yazdığı tahmisler, bu şiirleri kendi derviş meşrebine uygun bulduğu ve kendi düşüncelerini de ifade edebileceği şiirler olarak gördüğünü düşündürmektedir. Medhî'nin tahmis ettiği bu gazellerin bulunduğu eserler tespit edilmeye çalışılmış ve metin kısmında nazire veya tahmis olan şiirlerin altında dipnotlarda belirtilmiştir. Fakat özellikle divanı elde bulunmayan şairlerin gazelleri mecmualardan aranmışsa ancak yine de tahmis edilen bu gazellere rastlanmamıştır. Tahmis edilen gazellerden biri Hamdî mahlaslı bir şaire ait olup, bu kişinin Hamdî mahlasını kullanan şairler arasında en tanınmışı olan Hamdullah Hamdî (ö. 1508) olması muhtemeldir (Muh. LI). Ancak bu gazel Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi 2626 numaralı ve Millet Kütüphanesi Ali Emirî Manzum 120 numaralı Hamdî Divanı nüshalarında bulunamamıştır.

Medhî Divanı'nda gazeli tahmis edilen şairlerden biri de Behiştî'dir. XV. yüzyılda yaşamış Behiştî ile XVI. yüzyılda yaşamış Behiştî 'den (ö.1569-70) hangisinin gazelinin tahmis edildiği anlaşılamamıştır. Saadettin Nüzhet Ergun'un Türk Şairleri[188] adlı eserinde her iki Behiştî'nin mecmualardan alınmış şiirleri arasında Medhî'nin tahmis ettiği (Muh.LVI, Muh.LXXXIV) gazeller yoktur. Yine

[188] Saadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri,* c. 2, İstanbul, Bozkurt Matbaası, 1936-1944, s. 787, 794.

Medhî'nin tahmis (Muh.LVIII) ettiği, XVI. yüzyıl şairlerinden Manisalı Camiî'nin şiiri S. N. Ergun'un adı geçen eserinde[189] ve bakılan mecmualarda bulunamamıştır. Medhî, XVI. yüzyılda yaşamış derviş yaradılışlı bir şair olan Deruni'nin[190] gazeli ile (Muh.LXV) Beliğî'nin gazelini (Muh.LXII) de tahmis etmiş ancak bu gazellere bakılan kaynaklarda rastlanamamıştır.[191] Ali Nihat Tarlan'ın "Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Divan Şiiri" adlı eserinde Ubeydî (ö.1573-74) ve Mevlevî bir şair olan Şem'î'nin (ö.1591-92) şiirleri arasında Medhî'nin tahmis ettiği (Muh.XLIX ve Muh.LXIX Ubeydî, Muh.LXXI Şem'î') şiirler yoktur.[192] Ubeydî'nin Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 272 numaralı divan nüshasında da bu gazeller bulunamamıştır. Ayrıca Germiyanlı Kalender'in (Muh.LII), adına hiçbir kaynakta tesadüf edilemeyen Bican'ın (Muh.LIII), Sultan I. veya II. Selim'in mahlası olan Selimî'nin (Muh.XIII) gazelleri de Medhî tarafından tahmis edilenler arasındadır. Kemal Ümmî'nin (ö.1475) tahmis edilen gazelleri arasında ise yalnız üçü bulunamamıştır[193] (Muh.XXIII, Muh.XXV, Muh.XXXVI). Gazelleri tespit edilemeyen bu şairlerin şiirleri için ayrıca Eğridirli Hacı Kemal'in Camiü'n-Nezair (Beyazıd Ktp., 5782) başta olmak üzere numaraları belirtilen nazire ve şiir mecmuaları[194] taranmış fakat Medhî'nin tahmis ettiklerine rastlanmamıştır. Medhî tahmisleri dışında, Taşlıcalı Yahya Bey'in (ö.1582) Kitab-ı Usul adlı mesnevîsinin nakarat beytini tesdis etmiştir (Müs.IV). Bu tesdisin son bendinde Yahya Bey'in şirin-zeban olduğunu söyleyerek beğenisini dile getirmiştir.

Bir şairin diğer şairlerden nasıl etkilendiğinin anlaşılması için nazirelerin önemli bir yeri olduğu şüphesizdir. Medhî bir gazelinde şiirini, Gazi Giray Han'ın (ö.1607) şiirine nazire olarak yazdığını ifade etmektedir (G.CCCLXXXV). Giray

---

[189] Saadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, s. 905.
[190] H. İpekten, M. İsen, R. Toparlı v.d., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988, s. 98.
[191] Saadettin Nüzhet Ergun, a.g.e., c. 3, s. 1165.; c. 2, s. 820.
[192] Ali Nihad Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri – Ubeydî – Aşkî - Şem'î – İşretî*, İstanbul, İ.Ü, Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1948, s. 3-31; s. 61-76.
[193] Kemal Ümmî Divanı karşılaştırmalı tezler için bkz. İnci Selekler, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1970; Şükriye Yurtsever, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1971; İsmail Çınar, "Kemal Ümmî Divanı", Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1970. Bu gazeller için ayrıca Süleymaniye Kütüphanesi - Hacı Mahmud Efendi 3343 ve Pertev Paşa 415 numaralı divan nüshalarına da başvurulmuştur.

Han, Gazayî ve Han Gazi mahlaslarıyla Farsça, Arapça, Kırım ve Osmanlı Türkçesiyle şiirler yazmıştır.[195] Gazi Giray Han'ın bazıları Kırım ve Çağatay Türkçesiyle olmak üzere 42 gazelini ihtiva eden divançesi İsmail Hikmet Ertaylan tarafından yayımlanmıştır.[196] Ancak Medhî'nin nazire yazdım dediği gazeliyle aynı redif, kafiye ve konuda olan her hangi bir şiirine bu eserde rastlanmamıştır.

Fuzulî'nin

Ġarḳ-ı ḫūn-āb-ı dil itdi dīde-i giryān beni
Anca ḳan dökdüm ki bu reng ile ṭutdı ḳan beni[197]

matlalı gazeline karşılık

Ey gözi mest eyledüñ çün vālih ü ḥayrān beni
Vādī-i ḥayretde ḳaldum ḳoma ser-gerdān beni (G.DXL)

matlalı gazelini söyleyen Medhî'nin yine Fuzulî'nin söyleyişini andıran gazelleri (G.DXXV ve DXL), onun şiirlerinden etkilenmiş ve tarzını beğenmiş olduğuna işaret etmektedir. Yine Yahya Bey'in Divanı'ndaki

Görmedi anuñ gibi bu nüh peder çār ümmühāt
Kām-bīn ü kām-yāb u kām-baḫş u kām-rān[198]

beytindeki ikinci mısraına karşılık Medhî

Ḥażret-i İsḥāḳ Efendi menbaᶜ-ı luṭf u kerem
Kām-kār u kām-baḫş u kām-bīn ü kām-yāb (G.XLVIII-3)

beytinde sıralaması değişik olmak üzere aynı kelimeleri kullanmıştır. Medhî'nin

Ādem oldur dünyede adı yaman yād olmaya
Medḥiyā bāḳī ḳalan ᶜālemde yaḫşı ad imiş (G.CCXLI-5)

şeklindeki beytinin ikinci mısraı Bakî'nin

Āvāzeyi bu ᶜāleme Dāvud gibi ṣal
Bāḳī ḳalan bu ḳubbede bir ḫoş ṣadā imiş[199]

---

[194] Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 6, 674, 681; Süleymaniye Kütüphanesi Çelebi Abdullah 315, Tahir Ağa 285, Esad Efendi 3418.
[195] Mustafa Uzun, "Gazi Giray II; Edebî Yönü", *Türkiye Diyanet Vakfı İslām Ansiklopedesi*, c. 13, İstanbul, TDİAV, 1996, s. 452.
[196] İsmail Hikmet Ertaylan, *Gazi Geray Han, Hayatı ve Eserleri*, İstanbul, Ahmet Sait Basımevi, 1958.
[197] K. Akyüz, S. Beken, S. Yüksel vd., haz., *Fuzulî Divanı*, 2. bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 1990, 274-275, G.293.
[198] M. Çavuşoğlu, haz., *Yahya Bey - Divan - Tenkidli Basım*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, 1977, s. 25, K.II-25, Ayrıca bu divanda 64. sayfadaki

Ey çerāġ-ı nūr-ı ᶜayn-ı ᶜādilān u ᶜālimān
V'ey emīr-i kām-rān u kām-baḫş u kām-bīn K.XIII-27

beytindeki ikinci mısraa da bu bunlara benzemektedir.
[199] Sabahattin Küçük, haz., *Bakî Divanı*, Ankara, TDK, 1994, s. 234, G.218-3.

beytindeki ikinci mısraı hatırlatmaktadır.

Bu hatırlatmalardan farklı olarak Medhî'nin şiirleri arasında nazire olduğu anlaşılan gazelleri de vardır. I. Ahmed'in üç gazeline yazdığı nazirelerde şekil ve konu bakımından benzerlik açıkça görülmektedir. I. Ahmed'in,

Meşnevī'sin işidüp Ḥażret-i Mevlānā'nuñ
Gūş-vār oldı ḳulağumda kelāmı anuñ[200]

matlalı gazeline Medhî

Şehriyāre ne ᶜaceb luṭf-ider ol Mevlā'nuñ
Şāh iken ḳulı olur Ḥażret-i Mevlānā'nuñ (G.CCCXIII-1)

matlalı naziresini yazmıştır. Sultan Ahmed'in,

Minnet Allāh'a ki irişdi beşāret ḫaberi
Geldi cān ḳulağına yine meserret ḫaberi[201]

matlalı gazeline Medhî

Ḥamdü liʾllāh ki şehā geldi bu nuṣret ḫaberi
Ṭoldı hep dār u diyār içre meserret ḫaberi (DLXXII-1)

matlalı naziresini yazmış ve ayrıca I. Ahmed'in yukardaki matlaının birinci mısraını, 8. beytinin ikinci mısraında

Medḥiyā gör ne dimiş şāh-ı Ferīdūn-fermān
Minnet Allāh'a ki irişdi beşāret ḫaberi

diyerek kullanmıştır. Son olarak I. Ahmed'in

Ṣaḥn-ı ᶜālem merg-zār dilā nevrūzdur
Tāze cān baḫş itdi ezhāra żiyā nevrūzdur[202]

matlalı gazeline Medhî,

Miḥnet idi āḫir oldı ibtidā nev-rūzdur
İrdi murġāndan yine ṣīt u ṣadā nev-rūzdur (G.CVIII-1)

matlalı gazelini söylemiştir. Ayrıca Kanunî'nin

ᶜAbīrüm ᶜanberüm varum ḥabībüm māh-ı tābānum
Enīsüm maḥremüm varum güzeller içre sulṭānum

matlalı meşhur gazeline nazire olarak Medhî

Benüm ḫānum benüm cānum ṭabībüm derde dermānum
Yüzi gül-berg-i ḫandānum boyı serv-i ḫırāmānum (G.CCCLXX)

---

[200] İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, s. 207.
[201] İ. Kayaalp, a.g.e., s. 209. Eserde bu beyitteki "Minnet Allāh'a ki" ibaresi yanlışlıkla vezni bozacak şekilde "minnetullah ki" olarak okunmuştur.

matlalı gazelini söylemiştir. Ayırca Kemal Ümmî'nin

> Bu ḫān içre nice ḫān ḳondı göçdi
> Bu taḫta nice sulṭān ḳondı göçdi

matlalı 35 beyitlik uzun bir gazeline[203] yazdığı

> Bu yurda nice kārvān ḳondı göçdi
> Nice şöhretlü ḫāḳān ḳondı göçdi

matlalı naziresi Medhî Divanı'nda 27 beyit olarak kasideler arasında yer almaktadır.

Açıkça kim için söylediği belli olan nazireler dışında Medhî'nin çağdaşlarından kimlere nazireler yazdığını tam olarak söyleyebilmek güçtür. Çünkü bir şiirin diğerine nazire olduğunu söyleyebilmek için aynı vezin, kafiye, redif ve bunlara ilave olarak konu benzerliği aranır. Ancak bu açıdan bakıldığında birbirine benzeyen ve nazire şartlarını yerine getiren aynı döneme ve öncesine ait çok fazla şiir bulunabilir. Bu benzer şiirlerden şairin hangisinden hareketle naziresini kaleme aldığını söylemek zordur. Ne yazık ki şairin kimlerden etkilendiğini ararken de bu şekilde yapılan nazire araştırmalarının dışında çok fazla seçenek yoktur. Hangi şairlerden etkilenmiş olabileceğini tahmin edebilmek için Medhî'nin sonu "elif" ile biten gazelleri, nazire olup olmadığı yönünden yaşadığı dönemin şairlerinin yine sonu "elif"le biten gazelleriyle bir deneme olmak üzere karşılaştırılmıştır.

Fuzulî'nin,

> Ey melek sīmā ki senden özge ḥayrāndur saña
> Ḥak bilir insān dimez her kim ki insāndur saña[204]

matlalı gazeline karşılık, Medhî

> Ey ḫalīl-i cān u dil diller çü mihmāndur saña
> Ol sebebden ehl-i ᶜaşḳuñ varı ḳurbāndur saña (G.I)

matlalı gazelini ve ayrıca Fuzulî'nin bu beytine, redif ve kafiyesi farklı olmakla birlikte anlam yönünden çok benzeyen

> Ger melek dirsem saña luṭf eyle incinme baña
> Ṣūretā gerçi melek reşk-i melāīksin şehā (G.XXXI-1)

---

[202] İ. Kayaalp, a.g.e., s. 216-17. Eserde bu beytin birinci mısraı vezin bakımından hatalı olup ikinci mısradaki "cān baḫş" ibaresi yanlışlıkla "cān-baḫş" olarak birleşik yazılmıştır.
[203] Kitab-ı Kemal Ümmî, Süleymaniye Kütüphanesi - Hacı Mahmud Efendi, 3343, 21b-22b
[204] K. Akyüz, S. Beken, S. Yüksel vd., haz., *Fuzulî Divanı*, s. 140-41, G.21.

beytini söylemiştir. Ancak Fuzulî'nin beyti tasavvufî açıdan değerlendirilmeye daha müsait iken Medhî daha âşıkane söylemiştir. Yine Fuzulî'nin

Ey olup Miʿrāc bürhān-ı ʿuluvv-i şān saña
Yire inmiş gökden istiḳbāl içün Fürḳān saña [205]

matlalı gazeline karşılık, Medhî

Ben nice dil virmeyem kim ey melek her ān saña
Ḳuṭb-ı ʿālemsin felekde mihr u meh ḥayrān saña (G.VIII)

Ben miyem ancaḳ cihānda zār u ser-gerdān saña
Mihr-i ʿālem ṭaña ḳalmışdur olup ḥayrān saña (G.XI)

matlalı gazellerini, Fuzulî'nin

Her zamān manẓūr bir şūḫ-ı sitem-gerdür baña
Ḫanda olsam bir belā Ḥaḳḳ'dan muḳarrerdür baña[206]

Faḳr mülki taḫt ü ʿālem terki efserdür baña
Şükr li'llāh devlet-i bāḳī müyessürdür baña[207]

matlalı gazellerine karşılık, Medhî

Teşne-i cām-ı lebüñ dārū-yı hūş-perdür baña
Kirpügüñ ʿaksi derūn-ı dilde ḫançerdür baña (G.XXIX)

matlalı gazelini söylemiştir.

Bakî'nin,

Ḥüsn ile saña öykünemez çün gül-i raʿnā
Ḥüzn ile baña beñzeyemez bülbül-i şeydā[208]

matlalı gazeline karşılık Medhî,

Ey bāġ-ı leṭāfetde lebüñ ġonca-i ḥamrā
Gülşende ruḫuñ vaṣf ider bülbül-i gūyā (G.XVIII)

matlalı gazelini söylemiştir.

Muradî mahlaslı III. Murad'ın

Gördügi dem aña didüm ol dil ḥayrān aña
Nice nice saʿy ḳıldı bulmadı pāyān aña

matlalı gazeline karşılık Medhî

Tīrüñi gönder siperdür sīne-i ʿüryān aña
Ey ḳaşı yā Tañrı ḥaḳḳı cānımuz ḳurbān aña

---

[205] K. Akyüz, S. Beken, S. Yüksel vd., haz., *Fuzulî Divanı*, s. 133, G.6.
[206] K. Akyüz, S. Beken, S. Yüksel vd., haz., a.g.e., s. 137, G.14.
[207] K. Akyüz, S. Beken, S. Yüksel vd., haz., a.g.e., s. 137-38, G.15.
[208] Sabahattin Küçük, haz., *Bakî Divanı*, s. 104, G.5.

matlalı gazelini söylemiştir.

Taşlıcalı Yahya Bey'in,

Şol cefā ṭaşı ki senden irişür ḳat ḳat baña
Laᶜlden ḳıymetlidür ey ḫᵛāce-i behcet baña[209]

Zatî'nin,

Şevḳ ile bir gün eger kim ol ḳamer-ṭalᶜat baña
Gösterürse yüzini yüz gösterür devlet baña[210]

ve İshak Çelebi'nin,

Dostum ġāyetde teʾsīr eyledi fürḳat baña
Başum alup gideyin eglencedür ġurbet baña[211]

matlalı gazellerine karşılık Medhî

Görmemek mihr-i ruḫuñ oldı şehā fürḳat baña
Ayda bir gün görür-isem el virür vuṣlat baña (G.XII)

matlalı gazelini söylemiştir.

Hayretî'nin

Rāżīyem ḳıl bu teni pejmürdemi cāndan cüdā
Yā İlāhī eyleme tek cānı cānāndan cüdā[212]

matlalı gazeline karşılık Medhî,

Bilmezem ḥālüm ne olur māh-ı tābāndan cüdā
Olmışam pervāne-veş şemᶜ-i şeb-istāndan cüdā (G.VII)

ve

Hecr-i laᶜlüñ ehl-i derdi ḳıldı dermāndan cüdā
Ḳılmaduñ derd ehlini sen daḫı hicrāndan cüdā (G.XXIV)

matlalı gazelleri söylemiştir. Zatî'nin vezin ve redif bakımından yukardaki beyitlerle aynı olan

---

[209] M. Çavuşoğlu, haz., *Yahya Bey - Divan - Tenkidli Basım,* s. 286, G.11.
[210] A. N. Tarlan, haz., *Zatî Divanı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon,* İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1967, s. 15, G.15.
[211] M. Çavuşoğlu, M. A. Tanyeli, haz., *Üsküplü İshak Çelebi – Divan – Tenkidli Basım,* İstanbul, Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1989, s. 116-17, G.8.
[212] Hayreti, *Hayreti – Divan – Tenkidli Basım,* haz. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeli İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981, s. 135-36, G.5. Hayretî'nin bu gazeline benzeyen aynı vezin, redif ve kafiyede üç gazeli daha vardır. G.6, 7, 8. Coşkun Ak, Muhibbi Divanı adlı çalışmasında, Hayreti'nin bu gazeline Kanunî'nin

İñlerem ney gibi her dem bezm-i cānāndan cüdā
Bir ḳurı cismüm ki düşdüm dostlar cāndan cüdā

matlalı bir nazire yazdığını söylemişse de bu matlalı gazel, Muhibbi Divanı adlı çalışmada bulunamamıştır. Bkz. Muhibbî, *Muhibbi Divanı –İzahlı Metin- Kanunî Sultan Süleyman,* haz. Coşkun Ak, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987, s. 23.

Şāhuñ oldum südde-i devlet-penāhından cüdā
Olmasun ᶜālemde bende pādişāhından cüdā [213]

matlalı gazeli ise "ān" kafiyesi yerine "ın" kafiyesiyle yazılmıştır.

Zatî'nün,

Merḥabā ey būy-ı zülf-i dil-rübā
Ḳanḳı yiller esdi geldüñ bu yaña[214]

Merḥabā ey sāġar-ı ᶜişret-fezā
Çekmedi devrüñde ġamdan dil cefā[215]

matlalı gazelleri ve Bakî'nin,

Nev-bahār irişdi vü gitdi şitā
Keyfe yuhyi'l-arża baᶜde mevtihā[216]

matlalı gazeline Medhî,

Destüñe bir lāle ṣundum dil-berā
Dāġ-ı sīnem āşikār etdüm saña (G.XXII)

Kūy-ı yāre yüz sürerseñ ey ṣabā
Būy-ı çīn-i zülfin al gel bu yaña (G.XXV)

Mihr umarken ḳıldı ol meh çoḳ cefā
Bāl-i ümmīd eyledüm irdi belā (G.XXVI)

Ḥadden aşdı ẓulm u cevrüñ dil-berā
Bī-vefāsın bī-vefāsın bī-vefā (G.XXXIII)

Yüz günāhuñ ey göñül bir gün aña
Sen de inṣāf eyle bir kerre saña (G.XXXVIII)

I. Ahmed'in,

Gidelden ᶜasker-i İslām hīç olmadı ḫaber peydā
ᶜAdūya āteş-i ḥarbde ricām ola şerer peydā[217]

Hayalî'nin,

Gören naẓmum ᶜuyūnuñdan ider ḫūn-ı ciğer peydā
Nice ḳanlar yutar ḳan eyleyince bir güher peydā[218]

ve Usulî'nin,

---

[213] A. N. Tarlan, haz., *Zatî Divanı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon,* s. 7, G.7.
[214] A. N. Tarlan, haz., a.g.e., s. 20, G.20.
[215] A. N. Tarlan, haz., a.g.e., s. 37, G.37.
[216] Sabahattin Küçük, haz., *Bakî Divanı,* 108, G.11.
[217] İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili,* s. 208.

Vücūd-ı Muṭlaḳ'ın bahri ne mevci kim ider peydā
Enelhaḳ sırrını söyler eger maḫfī eger peydā[219]

matlalı gazellerine Medhî,

İki zülfin arasından olupdur bir ḳamer peydā
ᶜAceb ḥikmetdür ola ẓulmet içre nūr u fer peydā (G.XXVII)

Bu ḳarn içre ẓuhūr itse olup bir gerçek er peydā
Aña beñzer ki ẓulmetden ola nāgeh seḥer peydā (G.XXXV)

matlalı gazellerini söylemiştir.

Hayalî'nin,

Kendini itse bugün her kim fenā-ender-fenā
Şāhid-i maḳṣūd vechiyle baḳa ḳalır beḳā[220]

Yahya Bey'in,

Kāşkī göñüldekin bildürse Allāh'um baña
Sen güzeller şāhınuñ göñlince olsam dāyimā[221]

Zatî'nin,

Murġ-ı zerrīn-per zümürrüd-āşiyān lüʾlüʾ-ġıdā
Bāl açup uçmaḳ diler her ṣubḥ kūyuñdan yaña

Bakî'nin,

Yār işiginde diñildi ᶜāşıḳ-ı şeydā baña
Ḥaḳḳ dimişler tenzīlü'l-esmāʾ ü min ṣavbiʾs-semā

matlalı beyitlerine karşılık Medhî

Ger melek dirsem saña luṭf eyle incinme baña
Ṣūretā gerçi melek reşk-i melāīksin şehā (G.XXXI)

Ṭañ mı ᶜālem gevheri çıḳsa gözümden dil-berā
Sen dür-i nā-yāb içün ḫarc eyledüm varum saña (G.XXXVI)

matlalı gazellerini söylemiştir.

Bu şekil ve konu yönünden benzeyen gazellerin yanı sıra yalnızca şekil yönünden benzeyip konu yönünden pek benzemeyen yine sonu "elif"le biten gazeller de Medhî'nin yine hangi şairlerin şiir tarzına yakın olduğunu göstermesi açısından burada verilmiştir. Nev'i'nin,

Eḥibbā muntaẓır meclis müheyyā
Seni gözler ḥabāb-ı cām-ı ṣaḥbā[222]

---

[218] A. N. Tarlan, haz., *Hayalî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1992 s. 96, G. 22.
[219] M. İsen, haz., *Usulî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1990, s. 97, G.1.
[220] A. N. Tarlan, haz., a.g.e., s. 95-96, G. 20.

matlalı gazelini karşılık Medhî'nin,

Göñül derde giriftār oldı derdā
Baña yerden göge ẓulm oldı ḥayfā

yine Nev'î'nin,

İsterseñ egnüñe biçesin cübbe-i fenā
Mıḳrāż-ı lā ile idegör ḳatᶜ-ı mā-sivā[223]

ve

Gelse hevā-yı göñlüme laᶜlüñ virür ṣafā
Keyfiyyetin şarābuñ egerçi bozar hevā[224]

matlalı gazellerine karşılık Medhî'nin,

Vaṣf-ı ruḫuñ-la zülfüñe kim ḳıldum ibtidā
İtdi ḫuṭūr ḫāṭıra *" veᵓl-leyl veᵓḍ-ḍuḥā"*

matlalı gazeli mevcuttur.

Bakî'nin,

Nedür bu ḫandeler bu ᶜişveler bu nāz u istiġnā
Nedür bu cilveler bu şîveler bu ḳāmet-i bālā[225]

Nev'î'nin,

Görüp āyîne-i ruḫsāruñı ben ṭūṭî-i gūyā
Bugünden ᶜāşıḳuñ olmaḳ görindi ey gül-i raᶜnā[226]

Ögüp göge çıḳarsam n'ola ḫurşîd-i cihān-āsā
Leṭāfet kesb idüpdür şimdi ḫayli ol melek-sîmā[227]

matlalı gazellerine karşılık Medhî'nin

Bugün bu gülşen-i ᶜālemde ḳopdı bir gül-i raᶜnā
Ṣaçı sünbül ᶜiẕārı gül dehānı ġonca-i zîbā (G.XXVIII)

Beni çün ümmet itdüñ Muṣṭafā'ya ey ġanî Mevlā
Derūnumda anuñ mihrinden özge ḳalmasun ḳaṭᶜā (G.XL)

Ḫüdā'nuñ bād-ı luṭfından şu dem kim cūş ider deryā
Eneᵓl-Ḥaḳḳ sırrını iẓhār ider her ᶜāşıḳ-ı şeydā (G.XLI)

matlalı gazelleri mevcuttur. İshak Çelebi'nin,

ᶜĀşıḳuñ der-māndedür derdüñ yiter dermān aña
Derdden ḳurtulmasın hergiz eger dermān aña[228]

---

[221] M. Çavuşoğlu, haz., *Yahya Bey - Divan - Tenkidli Basım*, s. 281, G. 3.
[222] M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., *Nevʿî – Divan – Tenkidli Basım*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977, s. 237, G.11.
[223] M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., a.g.e., s. 231, G.1.
[224] M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., a.g.e., s. 232, G.2.
[225] Sabahattin Küçük, haz., *Bakî Divanı*, s. 105, G. 6.
[226] M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., a.g.e., s. 234, G. 5.
[227] M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., a.g.e., s. 232, G. 3.

ve Hayalî'nin,

Ol melek-sîmā perî kim beñzemez insān aña
Cān ile dilden fedā olsun hezārān cān aña[229]

matlalı beyitlerine karşılık Medhî'nin,

Tîrüñi gönder siperdür sîne-i ʿüryān aña
Ey ḳaşı yā Tañrı ḥaḳḳı cānımuz ḳurbān aña (G.XVII)

Nāmın ger ben faḳîrüñ raḥm idüp sulṭān aña
Raḥmet ide rūz-ı maḥşer ḥażret-i Sübḥān aña (G.XX)

Ḫaṭṭ-ı sebzüñ seyr idenler didiler reyḫān aña
Ben benefşe teg boyun egdüm ḳalup ḥayrān aña (G.XXXII)

matlalı gazelleri vardır. Hayalî'nin,

Şol deñli attı cevr oḳın ol ḳaşı yā baña
Raḥm eyler oldı şimdi belā vü ḳażā baña

Fuzulî'nin,

Yā Rabb hemîşe luṭfuñı ḳıl reh-nümā baña
Gösterme ol ṭarîḳi ki yetmez saña baña

matlalı gazellerine karşılık Medhî'nin,

Ḳılsañ raḳîbe dürlü vefā vü cefā baña
Senden efendi her ne gelürse ṣafā baña (G.XXX)

matlalı gazeli bulunmaktadır.

Medhî'nin sanatıyla ilgili buraya kadar yapılan tespitlerin sonucunda şairin, sade, halk diline yakın bir Türkçeyi aruzla birlikte ustalıkla kullandığı, şiirinde meddahlığının da tesiriyle ses ahengini ve tahkiyevî bir üslubu öne çıkarttığı, klâsik divan şiirinin kalıplaşmış ögelerini kullanmakla birlikte yeni benzetmelere, biraz daha incelmiş hayallere yer verdiğinden hem XVI. yüzyıl klâsik dönem divan şiiri özelliklerini hem de XVII. yüzyıl da değişen divan şiiri söyleyiş özelliklerini şiirinde yansıttığı söylenebilir.

[228] M. Çavuşoğlu, M. A. Tanyeli, haz., *Üsküplü İshak Çelebi – Divan – Tenkidli Basım*, s. 115, G.6.
[229] A. N. Tarlan, haz., *Hayalî Divanı*, s. 90-91, G.6.

V. SONUÇ

Tezkirelerde ve biyografi kaynaklarında hakkında bilgi bulunmayan Medhî'nin divanı *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*'nda yanlışlıkla asıl adı Kara Mahmud olan Gelibolulu Medhî'ye atfedilmiştir. Kaynaklarda tespit edilebilen on bir Medhî'ye ait bilgilerin hiç biri bu çalışmanın konusu olan divan sahibi, asıl adının Hasan olduğunu söyleyen kıssa-han derviş Medhî ye ait değildir. Önce memleket memleket dolaşarak meddahlık yaptığı anlaşılan daha sonra ise III. Murad'ın sarayında kıssa-han olarak bulunan Medhî, bu görevine III. Murad, I. Ahmed ve muhtemelen II. Osman'ın saltanatı sırasında da devam etmiştir. Uzun yaşadığını şiirlerinde kendisi de ifade eden şair, XVI. yüzyılın ilk yarısından XVII. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarına dek yaşamış olmalıdır.

Divanından başka anlattığı kıssaları hikâyeler halinde kaleme alan Medhî şimdilik yalnızca Paris Bibliothèque Nationale'de tespit edilen *Tercüme-i Şeh-nâme-i Firdevsî* adlı eserinin mukaddimesinde tercüme ve telif on bir eser yazdığını bildirmektedir. Ancak bugün bu eserlerden *Tercüme-i Şeh-nâme-i Firdevsî* dışında British Museum'da bulunan *Kaside-i Nev-bâve*, Paris Bibliothèque Nationale ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde nüshaları bulunan *Esrar-ı Hikmet* elde bulunmaktadır. Ayrıca, Selim Ağa Kütüphanesi'nde baş tarafı eksik bir nüshası ve Muş İl Halk Kütüphanesi'nde tam bir nüshası bulunan *Hikâye-i Rıdvan Şah* adlı mesnevî de Medhî'ye aittir. Şairin divanındaki sözlerinden başka eserler de yazmış olması ihtimali ortaya çıkmaktadır.

Medhî'nin şimdilik tek nüshası bulunan mürettep divanında kaside, gazel, müseddes, muhammes, tahmis, kıta, rubaî ve müfred formunda şiirleri toplanmıştır. Kasidelerinin bir kısmını saltanat dönemlerinde yaşadığı ve kıssa-han olarak hizmetinde bulunduğu padişahlara medhiye olarak sunmuş ve zamanın ileri gelen devlet adamlarından kasideleri vasıtasıyla bazı isteklerde bulunmuştur. Müseddesleri arasıda bulunan beş medhiye dışında müseddes ve muhammeslerinde daha ziyade tasavvufî, dervişane konuları işlemiştir. Bu

türdeki müseddeslerinden birinde Taşlıcalı Yahya'nın bir beytini mütekerrir beyit olarak kullanmıştır. Muhammeslerinde ise yirmi şairin, yetmiş üç şiirini tahmis etmiştir. En çok Nihanî ve Kemal Ümmî'nin, kendi derviş meşrebine uygun tasavvufî gazellerini tahmis eden Medhî, diğer şairlerin de genellikle tasavvufî şiirlerini tahmis etmiştir. Bu tahmisleriyle kendi beğendiği şiirleri bir araya getirmiş olan Medhî, öte yandan da yaşadığı dönemin tasavvuf ehlinin itibar ettiği şairler hakkında bir fikir vermektedir. Gazellerinde ise âşıkane ve tasavvufî konuları ele alan Medhî'nin çoğunlukla yek-ahenk olan bu şiirlerinde tasavvufî aşkın yanı sıra dünyevî aşka da önem verdiği, dünyevî arzularını dile getirdiği görülmektedir. Medhî'nin gazelleri arasında dikkat çekecek sayıda medhiyeler de bulunmaktadır.

Kaside, müseddes, gazel, kıta formunda medhiyeler söyleyen Medhî her fırsatta meddahlığından söz ederek bunu vurgulamış ve meddahlığını adeta şiirlerine aksettirmiştir. Halka veya mümtaz topluluklara hitab ettiği sırada naklettiği kıssalardan hisse alınmasını isteyen Medhî tahkiyevî bir üslupla nasihatlerini şiirlerinde de dile getirmiştir.

Sade, akıcı bir Türkçeyle duygularını son derecede samimîyetle ifade etmiş, topluluğa hitab etme yeteneğini halk söyleyişine yakın bir ifade tarzıyla birleştirerek, kullandığı bu dili atasözleri, deyimler ve bilhassa mesellerle bezemiştir. Yine şiirlerinde, yüksek sesle okunduğunda yapacağı etkiyi artırmak maksadıyla ses ahengine çok özel bir önem vermiştir. Bu ahengi, aruzu başarılı bir biçimde Türkçe söyleyişle kaynaştırarak kafiye ve redifin yanı sıra asonans, aliterasyon ve cinaslarla sağlamıştır.

Kendisini İran şairlerinden Selman-ı Savecî, Kemal-i Hocendî, Muhteşem-i Kaşanî, Emir Husrev-i Dihlevî gibi şairlerle karşılaştırarak şiir söylemede onlara denk, hatta üstün olduğunu ifade eden Medhî, gerçekten de kendi dönemindeki şairlerle kıyaslanabilecek şiirler yazmıştır. Fuzulî'nin söyleyişini andıran gazelleri, Yahya Bey ve Bakî'nin bazı beyitlerine benzeyen ifadeleri Medhî'nin bu şairlerin tarzını beğenmiş olduğunu düşündürmektedir. Kanunî'nin, I. Ahmed'in, Kemal Ümmî'nin gazellerine yazdığı açıkça belli olan nazireler dışında çağdaşı olan şairlerle ortak vezin, kafiye ve konuda şiirleri vardır. Bununla beraber bu şairlerin

Medhî'yi doğrudan etkilemiş şairler olduğunu ve şiirlerinin de nazire olduğunu kesin olarak söylemek güçtür. Ancak böyle şiirlerin dönemin ortak zevkini yansıttığını, Medhî'in kendi şiirleriyle bu ortak beğeniyi paylaştığını veya katkıda bulunduğunu söylemek mümkündür.

Medhî'nin III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed ve II. Osman'a sunduğu şiirler onun uzun bir dönem İstanbul'da saray çevresinde kaldığına, işaret etmektedir. Aynı zamanda devlet ricali ile yakınlık kurduğu bu kişilere sunduğu medhiyelerden belli olan Medhî, divan şiirinin kalıplaşmış unsurlarını kullanmakla birlikte az da olsa yeni benzetmeleri, kimi zaman biraz daha incelmiş hayalleri şiirine katmış, böylece XVII. yüzyılda değişen şiir üslubunun ilk işaretlerini vermiştir. Halk kültürü ile divan şiiri geleneğini ustalıkla birleştirmiş, yaşadığı dönemin özelliklerini de yansıtarak eserlerini vücuda getirmiştir. Henüz incelenmemiş ve büyük bölümü ele geçmemiş tercüme, derleme ve telif, eserler kaleme almış olan Medhî, divanının dışında elde olan diğer eserlerinin de incelenmesiyle Türk edebiyatında hak ettiği yeri bulacaktır.

VI. METİN TESPİTİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

1. Nüsha Tavsifi

1. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum Eserler 399.

207x135 (166x77) mm. ölçülerinde, 200 yaprak, iki sütun, 19 satırlıdır. Talik hatla yazılmıştır. 1b'de serlevha tezhipli, söz başları kırmızı mürekkeplidir. 1b-8b arasında siyah mürekkep ve altın yaldızla cetvel çekilmiştir. Kağıt aharlı, ince ve krem rengindedir. Mukavva cilt ebru ile kaplıdır. 200b'de Ali Emirî Efendi'nin vakıf mührü, Haşimî'nin (ö.1630) Bakî'nin ölümüne düşürdüğü tarih[230] ve kime ait olduğu belli olmayan üç beyit vardır. Müstensih adı olmayan nüshanın istinsah tarihi 200a'da H.1001/M.1592-93 olarak yazılmıştır.

Başı (1b): Meded ey Ḫüdāvend-i arż u semā
Beni derd-i ʿaşḳuñla ḳıl mübtelā

Sonu (200a): Vefā būyını virmez gülden ise ḫār hem yigdür
Vefāsuz dil-rubādan ṣūret-i dīvār hem yigdür

Bu nüshada 30 kaside, 39 müseddes, 87 muhammes, 83 tahmis, 4 muhammes, 569 gazel, 1 kıta, 33 rubai, 2 tarih, 7 müfred vardır.

2. Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişah Sultan 370.

170x120 (123x80) mm. ölçülerinde, 56 yaprak, iki sütün, 11 satırlıdır. Talik hatla yazılmış, 1b ve 11b'deki ser-levhalar tezhipli, cetveller altın yaldızlıdır. Kağıt aharlı ve incedir. Kahverengi, meşin cilt, şemseli ve mikleplidir. 1a'da Mehmed Ata'ullah Efendi'nin vakıf mührü, 58b'de ise yine aynı kişinin vakıf kaydı vardır. Bu kayıtta H.1264 /M.1847/48 tarihinde Mihrişah Sultan Kütüphanesi'ne vakfedildiği belirtilmiştir. 56b'de eserin H.1054/M.1644-45 tarihinde Mir Seyyid Hasan-ı Şirâzî tarafından istinsah edildiği kayd edilmiştir.

Başı (1b): Rāyet-i ṣubḥ oldı seḥer zer-feşān
Ḫayl-i nücūm oldı o dem bī-nişān

---

[230] Haşimî, *Divan-ı Haşimî*, Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 3335, 57a. Haşimî Divanı'nın bu nüshasındaki beş beyitlik tarih kıtasıyla Medhî Divanı'nın arkasında bulunan yine beş beşitlik tarih kıtası arasında çok az benzerlik olup yalnızca beşinci beyitteki ikinci tarih mısraları (Fenāya virdi cismi Bāḳī ḳaldı ismi ʿālemde) aynıdır.

Sonu (56b): Devlet hümāsı sāye şala farḳuña müdām
Ḳuṭb-ı murāduñ üzre döne çarḫ çenberi

Müntehabat olan bu nüshada 3 kaside, 5 müseddes, 2 tahmis, 153 gazel vardır.

2. Nüshaların Değerlendirilmesi

Medhî Divanı'nın Millet Kütüphanesi AE 399 numaralı nüshası bugün elde bulunan tek tam nüshadır. Nüshanın istinsah tarihi 200a'da H.1001/M.1592-93 olarak kaydedilmiştir. Medhî'nin, divanın tamamlanmasına düşürdüğü tarih kıtası (Kıta XXII) da H.1001 tarihini vermektedir. Fakat bu nüshada I. Ahmed'in 1603 tarihinde tahta çıkışı vesilesiyle söylenmiş kasidenin (K.IX) yer alması, nüshanın H.1001'den sonra bir tarihte istinsah edildiğini ortaya koyar. Her halde Medhî'nin H.1001'de belki de divanını ilk olarak tertip etmesinden sonra yazdığı yeni şiirler de ilave edilerek başka bir divan daha tertip edilmiş ancak ilk nüshada bulunan tarih kıtası ve bilgileri olduğu gibi aktarılmıştır. Yine, müntehabat nüshada bulunan ve daha sonra yazılmış oldukları II. Osman'a sunulmuş kasidelerden anlaşılan şiirlerin, tam nüsha içinde bulunmamasından bu divan nüshasının H.1001'den sonra ancak II. Osman döneminden önce yani I. Ahmed döneminde yazıldığını düşündürür.

Müstensihin bazı harflerin noktalarını unuttuğu, bazı kelimeleri yanlış yazdığı (ḫ˘ār yerine ḫor yazılması Müs.XXX-3, batduḳ yerine batduñ Muh.LXXXI-5 yazılması gibi) görülmekle birlikte oldukça dikkatli yazmaya çalıştığı yaptığı düzeltmelerden anlaşılmaktadır. 123a'da CLXXVIII. gazelin 5. beytinde "gör" ve "Ḫüdā" kelimelerinin takdim tehir harfleriyle doğru yeryde okunmalarını sağlamıştır. Benzer düzeltmeleri başka yerlerde de tekrarlamıştır (K.XXVI-11). 44a'da XXXIX. müseddesin 1. bendindeki üçüncü mısrayı yanlış yazmış sayfa kenarına düzeltme koymuştur. 182b'de DV. gazelde eksik kalan beyti sayfa kenarında vermiştir. 178b'de CDLXXXVI. gazelin 4. beytindeki düzeltmeyi sayfa kenarında göstermiştir.

Medhî Divanı'nın bir müntehabat nüshası olan Süleymaniye Kütüphanesi Mihrişah Sultan 370 numaralı nüshasında ise seçme bazı şiirlerle beraber Medhî Divanı'nın Millet Kütüphanesi AE 399'da mevcut olmayan üç kaside, iki müseddes

(Müs. XL, XLI) ve üç gazel (G.CCXXXIV, G.CCCXLIV, G.CDXLII) bulunmaktadır. Bu kasidelerden ilk ikisi (K.XXXI, K.XXXII) II. Osman'a, diğeri (K.XXXIII) I. Ahmed'e sunulmuştur. Gazeller arasında ise şairin daha önce III. Murad, III. Mehmed ve İshak Efendi için yazdığı şiirlerde (G.LVI, G.LXVIII, G.XLVIII) onların isimleri değiştirilerek II. Osman'ın adı yazılmıştır. II. Osman döneminde (s.1618-1622) bir hayli yaşlı olan şairin pek fazla şiir yazmadığı ve divanından seçilen şiirlerden oluşturulan bir nüshanın II. Osman'a sunulduğu düşünülebilir. Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan müntehabat nüsha ise daha geç bir dönemde, 1644-45 yılında, II. Osman'a sunulmuş olan müntehabat bir nüshadan istinsah edilmiş olmalıdır. Fakat bu nüshada bir hayli müstensih hatası vardır. Bu iki nüsha metin kısmında karşılaştırılmış nüsha farkları da farklı kelime ve ibarelerin arasına iki nokta üst üste (:) işareti ile dipnotlarda belirtilmiştir. Mihrişah Sultan 370'de yer alan şiirler metinde verilirken bu yazmadaki şiir sırası ve varak numaraları dipnotta belirtilmiş Ali Emiri Manzum 399'da bulunmayan şiirler metne dahil edilerek yine dipnotta gösterilmiştir. Billhassa redif kelimelerinde görülen müstensihin ihmali sebebiyle yazılmayan kelimeler ile gerek vezne uydurmak için yapılan metin tamiri gerekse yanlış yazım dolayısıyla yapılan diğer ilâveler köşeli parantez "[ ]" içinde gösterilmiştir.

3. Tenkitli Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol

3. 1. Tükçe bazı ekler ve kelimelerin yazımı

3. 1. 1. Ekler

İyelik ekleri

Birinci ve ikinci teklik ve çokluk şahıs eklerinin yardımcı vokalleri yuvarlak okundu.

işüm (K.I-4) üstüñe (K.III-19) gözüñ (K.VI-27)

Ancak metinde düz okunması gerektiği "ye" harfi ile belirtildiyse buna göre düz okundu.

bağrımuzı (Müs.XXXIII-5) bilimüzi (G.CCXV-3)

ağzımuza (G.CDLXXIX-3) ḳaşlarıñı (K.XVIII-4)

Bildirme ekleri:

a) Teklik birinci şahıs ekinin vokali düz-geniş olarak okunmuştur.

meddāḥıyem (K.XI-14)

b) Diğer şahıslarda ekin vokali yuvarlak okunmuştur.

ḳulıyuz (G.CCXIV-2)

Yapım ekleri:

Yapım eklerinin yardımcı vokalleri XVI. yüzyılda yerleşmiş olan imlâya göre okundu

görindi (Müs.I-1) idindüm (Müs.VI-3) yitürdüm (G.XXXVIII-3)

Fiil çekim ekleri:

Fiil çekim eklerinin vokalleri XVI. yüzyılda yerleşmiş olan imlâya göre okundu.

irsün (G.XXXVI-9) vireyin (G.LIX-1)

bildüm (G.I-4) emdürmedüñ (G.CXII-5)

3. 1. 2. Kelimeler

a) "içün" edatının başındaki vokal yazılmadığında veya vokal yalnızca "ye" harfi ile yazıldığında kelimeye bitişikse transkripsiyonlu metinde de kelimeye bitişik yazılarak araya tire (-) konmuştur.

anuñ-çün (Müs.V-1)

Aynı şekilde "ile" instrumental eki ve "imek" fiili çekim eki aldığında baştaki vokal "elif ve ye" (ای) ile yazılmayıp yalnız "ye" harfi ile yazılmışsa transkripsiyonlu metinde kelimeye bitişik olarak tire (-) ile yazılmıştır.

itmiş-idi (Müs.XIX-5) cān-ile (G.CLXXXIV-4)

yoġ-imiş (Müs.XXII-5) aġlar-iken (G.LXIII-3)

b) "dimek" fiilinin çokluk ikinci şahıs emir şekli olan "diñ" kelimesi bir yerde kafiye zarureti dolayısıyla "deñ" şeklinde okunmuştur (Muh.XXIX-6). "itmek" fiili kimi yerde "etmek" şeklinde yazılmıştır. Fakat baştaki "i" vokalinin "ای" ile yazılmış olduğu örneklerin daha çok olduğu ve müstensihin noktalı harflerin noktalarını ihmal ettiği veya unuttuğu dikkate alınarak tamamı "itmek" şeklinde okunmuştur.

etdi→ itdi (G.LVIII-4) etsün→ itsün (G.CVIII-10)

c) Vokal ile biten bir kelime vokalle başlayan bir kelime ile yanyana geldiğinde vezin zaruretiyle ilk kelimenin sonundaki vokal düşmüş ise iki kelime birleşik yazılarak araya apostrof (') işareti koyulmuştur.

k'olar (K.V-8) nic'olur (G.LXXVII-5)

k'irişüp (K.II-12) n'ola (G.LXXXIX-4)

3. 2. Farsça, Arapça Terkipler ve Kelimelerin Yazımı

3. 2. 1. Terkipler

a) Arapça Terkipler şöyle yazılmıştır : dārü'ş-şifā (G.XI-3)

"Allah" adı ile yapılan terkipler ise şöyle yazılmıştır:

ḥamdü li'llāh (G.LVI-1) ḥāşe li'llāh (K.II-10)

b) İzafet-i matlub ve izafet-i maktu ile yapılan birleşik isim ve sıfatlarda iki kelime arasına tire konmuştur.

güneş-ṭalᶜat (G.I-5) ḫāṭır-perīşān (G.XII-2)

ṣaḥib-naẓar (G.XXVII-4) ġonca-leb (G.XXVIII-3)

c) Farsça isim ve hal kökü ile yapılan birleşik kelimeler tire (-) ile yazıldı.

s̱enā-ḫᵛān (G.I-6) tevbe-kār (G.VI-5)

ḫūn-feşān (G.XIV-1) dil-sitān (G.XIV-5)

3. 2. 2. Ekler

a) Fiilden ve isimden isim yapan ekler tire (-) ile yazılmıştır.

pervāne-vār (G.III-3) ġam-nāk (G.X-5)

Yaᶜḳūb-veş (G.VII-4) ᶜandelīb-āsā (G.XXVIII-3)

b) Ön edatlar kelimeye tire (-) ile birleştirilmiştir.

bī-vefā (G.XXXIII-1) nā- (G.LXXXV-4)

ber- (G.CCXXV-5) der- (Müs.VII-4)

c) Aynı iki kelime arasında edatlar tire (-) ile yazılmıştır.

dem-ā-dem (G.IX-4) ser-be-ser (XXXIII-2)

3. 2. 3. Kelimeler

a) Ḥaḳḳ, berr, semm gibi muzaaf kelimeler vezne göre tek veya çift sessiz harf ile okunmuştur.

ḥaḳḳ (CCXXIX-3) ḥaḳ (K.II-27)

berr (Muh.XXXIII-3) ber (Muh.XXVIII-3)

b) Çün, ḫoş, ḫod gibi Farsça kelimelerin yuvarlak vokalleri uzatma işareti ile gösterilmemiştir.

çün (Muh.XLVIII-2) ḫoş (G.XXXIII-3) ḫod (G.LXI-3)

c) Rūzgār, āşnā, dāstān gibi Farsça kelimelerde iki hece arasında dar ünlü türeyerek Türkçeleşen kelimeler aşağıdaki gibi okunmuştur.

rūzigār (G.LXXXI-3) āşinā (G.CIII-6) dāsitān (G.CDIX-5)

ç) Ḳā'il, dā'im, kā'ināt gibi hemzeli kelimeler Arapça imlâsına uygun olarak yazılmış ise,

dā'imā (G.CCLVIII-2) kā'ināt (Muh.XLIX-6)

şeklinde yazılmıştır. Ancak böyle kelimeler metinde genellikle hemze ve "ye" harfi birlikte veya yalnızca "ye" harfi ile yazılmıştır. Bu durumdaki kelimelerin transkripsiyonu ise şu şekilde yapılmıştır.

dāyimā (Muh.LII-4) kāyināt (G.III-2)

3. 3. Transkripsiyon Alfabesi

ء	: ᵓ	ش	: Ş, ş
آ, ا	: A, a, Ā, ā, E, e	ص	: Ṣ, ṣ
ب	: B, b	ض	: Ḍ, ḍ, Ż, ż
پ	: P, p	ط	: Ṭ, ṭ
ت	: T, t	ظ	: Ẓ, ẓ
ث	: S̱, s̱	ع	: ᶜ
ج	: C, c	غ	: Ġ, ġ
چ	: Ç, ç	ف	: F, f
ح	: Ḥ, ḥ	ق	: Ḳ, ḳ
خ	: Ḫ, ḫ	ك	: G, g, K, k, ñ
د	: D, d	ل	: L, l
ذ	: Ẕ, ẕ	م	: M, m
ر	: R, r	ن	: N, n
ز	: Z, z	و	: V, v, o, ö, u, ü, ū
ژ	: J, j	ه	: H, h, a, e
س	: S, s	ى	: Y, y, ı, i, ī

VII. MEDHÎ DİVANI'NIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

KASİDELER

I

Feūlün feūlün feūlün feūl
• – – / • – – / • – – / • –

1b

1. Meded ey Ḫüdāvend-i arż u semā
Beni derd-i ᶜaşḳuñla ḳıl mübtelā

2. Baña zecr ü ḳahruñla eyle devā
Ḥakīmüñ devāsı gerekmez baña

3. Nice şerḥ idem derdüm ṭapuña
Ḳamu rāz-ı pinhān ᶜayāndur saña

4. Güneh-kār u ᶜāṣī vü mücrim ḳulam
Eşigüñde işüm dem-ā-dem ḫaṭā

5. İşüm görseler ḫalḳ diyelerdi kim
Bu işler düşer mi Müselmāna yā

6. Şu kim ḫalḳa yarar yarar Tañrı'ya
Benüm ḫalḳa yarar işüm yoḳ şehā

7. Velī ḳorḳarum bu nihān işlerüm
ᶜAyān ola ḫalḳ içre rūz-ı cezā

8. Yine rūz-ı maḥşer bu ᶜiṣyān-ile
Umaram şefīᶜüm ola Muṣṭafā

9. Sepīd oldı rīşüm siyehdür yüzüm
İşüm luṭfuña ḳaldı yā Rabbenā

10. Çün aġardı rīşüm ḳarardı yüzüm
Ḳılur mı eṭibbā bu derde devā

11. Bu derd-ile āḫir büküldi belüm
Ser-encām eger cān virürsem revā

12. Kimüñ eşigine sürem yüzümi
Sepīd ola rūyum çü şems-i ḍuḥā

13. Yā kime varup ʿarż-ı ḥācāt idem
İde nā-murāduñ murādın edā

14. Şefīʿüm refīḳüm delīlüm ola
Ḳanı bir kerem issi merd-i Ḫüdā

15. Elüm ṭuta dest-i vilāyet ile
Ḳıla cānı bu nefs elinden rehā

2a 16. Ḥadīs ola Kurʾān ola sözleri
Gerek ibtidā vü gerek intihā

17. Ḳıla emr ü nehyi ʿayān u beyān
Şerīʿatde s̱ābit ola dāyimā

18. Şerīʿāt içinde ola mū-şikāf
Ṭarīḳatde ammā gerek bī-riyā

19. Bunuñ gibi pīrüñ ṭutam dāmenin
Gerek cāna cevr ide gerek cefā

20. Berāber ola dergehinde anuñ
Şeh-i kāmrān ile bāy u gedā

21. Gözetme ʿabāsın ḳabāsın anuñ
ʿAbā giysün ol yāḫūd zerrīn ḳabā

22. ʿAbā ile faḫr eyleme ʿārif ol
Degülsün bilürsün çü āl-i ʿabā

23. Gel imdi ḳıl ey Medḥī-i müstemend
Revānına pīrüñ dem-ā-dem duʿā

24. Gözüm nūrı yaʿni ki Ḫākī Dede
Ola merkadi nūr ile pür żiyā

25. İlāhī bihişt-i berin içre ol
Ola hem civār-ı şeh-i enbiyā

26. O şāhuñ müdāmī revānı içün
Bize farż olupdur duʿā vü senā

27. Ola dār-ı ʿuḳbāda baña enīs
Murādum Ḫüdā'dan budur Medḥiyā

28. Ḫüdā'ya be-Ḥaḳḳ-ı resūl-i güzīn
Ola ḥācetüm dergehüñde revā

29. Baña fażl u tevfīḳüñ eyle refīḳ
Şu dem ki ola cān benden cüdā

30. Yarın Ḥaḳḳ cemālin göreler bugün
Bu ḥācāt içün her kim eyler duʿā

II
Ḳaṣīde der-Beyān-ı Aḥvāl-i ʿĀlem ü Ādem

Fāilātün fāilātün fāilātün fāilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Cāhil ü dūn denī maġlūb-ı ḫᵛāb
ʿĀlemüñ pendinden olmaz kām-yāb

2. Aña beñzer cāhile pend eylemek
Bir ʿimāret idesin muḥkem ber-āb

2b 3. Cāhil almaz gūşına söz gevherin
Ḫar ḳulaġında yaraşmaz dürr-i tāb

4. ʿĀḳil ü dānā sözünden fiʾl-meṣel
Cāhil ü nādān olur pür ıżṭırāb

5. Her oḳuyan kişiye ʿālim dime
ʿĀlim oldur kim ide Ḥaḳḳ'dan mücāb

6. Dād elinden cehd ü nādānlaruñ
Mülk-i dīni ḳıldılar ḫaylī ḫarāb

7. Ḥaḳḳ ḳapusın yapdılar gitdi temām
Rūz-ı ḥaşr olunca olmaz feth-i bāb

8. Rāh-ı Ḥaḳḳ'dan kesdiler ayaḳların
Olmasa ṭañ mı duʿālar müstecāb

9. Gitdi dād u ʿadl u luṭf u merḥamet
Kimse yoḳdur kim ide Ḥaḳḳ'dan hicāb

10. İḫtiyār itdükleri maʿnāları
Ḥāşe liʾllāh müʾmin ide irtikāb

11. Oldılar ḳavm-i şeyāṭinle ḳamu
Hem-gürūh u hem-ᶜinān u hem-rikāb

12. Yād olunmaz k'irişüp bāz-ı ecel
Murġ-ı cānı ḳapa mānend-i ᶜuḳāb

13. Rū-yı arżı ṭutdı ġūl u ehrimen
Ḫalḳ-ı ᶜālem cümlesi pür inḳılāb

14. Başları ᶜarşa iren ᶜāriflerüñ
Yüzleri yerde yatur miṡl-i turāb

15. Merḥamet şefḳat mürüvvet ḳalmadı
Bī-mürüvvet oldı cümle şeyḫ ü şāb

16. Biz daḫı olduḳ olaruñ peyrevi
Eyledük cürm u ḫaṭālar bī-ḥisāb

17. Rāh-ı Ḥaḳḳ'ı biz daḫı güm eyledük
Emr-i Ḥaḳḳ'a ḳılmaz olduḳ intisāb

18. Çekmez illā göñlümüz mey-ḫāneye
Ṭutmaz illā destümüz cām-ı şarāb

19. Bir yalıñ yüzlüyi görsem der-güẕār
Nār-ı şevḳinden olur bağrum kebāb

20. Murġ-ı cānum kūyine uçmaḳ diler
Bir melek ṣūret görürse bī-niḳāb

21. Şöyle mağrūrem yanumda şey degül
Sām u Neyrem Rüstem ü Efrāsiyāb

3a 22. İrdi ᶜömrüm ġāyet pāyāne līk
Yāduma gelmez daḫı rūz-ı ḥisāb

23. Ger benüm aᶜmām-i cürmüm yazsalar
Yüz ḳarası yazıla yüz biñ kitāb

24. Bār-ı cürmi şöyle yüklenndüm ki ben
Bī-mecāl oldum tenümden gitdi tāb

25. Yüz ḳarasın yüzüme her kim urur
Çehresi rūşen ola çün āfitāb

26. Kim ḫaṭāmı bildürürse yazıla
Defter-i aᶜmāline yüz biñ s̱evāb

27. Server-i ᶜālem ḥaḳ içün yā İlāh
Cürmümi ᶜafv it benüm ḳılma ᶜiḳāb

28. Luṭf u cūduñ ābına dil-teşneyem
Gözlerüm ṣu üzredür gūyā ḥabāb

29. Bu ḳararmış yüzümi aġ it benüm
Nitekim ẓulmet şebinde māh-tāb

30. Raḥmetin deryāsına ġarḳ it beni
Līk ḳādirsin ḳılursañda ᶜaẕāb

31. Medḥī-i bī-çāre kim zār u zebūn
Ḫane-i ḳalbüm ḫarāb-ender-ḫarāb

32. Sensin ᶜālem yıḳduġun maᶜmūr iden
Sensin ol bennā-yı çarḫ-ı nüh ḳıbāb

33. Cürmüm oldı armaġānum ḥażrete
Ey kerīm-i lem-yezel ᶜālī-cenāb

34. Nefs-i ẓālimden beni sen ḳıl ḫalāṣ
Söz budur vallāhu aᶜlem biʾṣ-ṣavāb

III

Ḳaṣīde Berāy-i ᶜAşḳ-ı Pāk

Fāilātün fāilātün fāilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṭurdı ᶜāşıḳlar bugün dīvān-ı ᶜaşḳ
ᶜĀleme ḥükm eyledi sulṭān-ı ᶜaşḳ

2. Yazdılar şol demde ᶜaşḳuñ nāmesin
Çekdi ḳudret kātibi ᶜünvān-ı ᶜaşḳ

3. Kebş-i cānı aña ḳurbān eyledüm
Geldi çün dil-şehrine mihmān-ı ᶜaşḳ

4. Tīr-i miḥnet ger ṭokunsa cānına
Ehl-i derde oldurur dermān-ı ᶜaşḳ

5. Ḥıżr gibi vādī-i ẓulmetde gez
Tā bulasın çeşme-i ḥayvān-ı ᶜaşḳ

3b 6. Ṭālib-i dīdār ola gör ᶜāḳibet
Görinür bir gün ruḫ-ı cānān-ı ᶜaşḳ

7. Cān u başın terk idenler ṭurmasun
Açılupdur ser-be-ser meydān-ı ᶜaşḳ

8. Şuᶜle şaldı on sekiz biñ ᶜāleme
Ṭoğduġunda ol meh-i tābān-ı ᶜaşḳ

9. Nice yüz bin Ḫusrev ü Dārā gelür
Ḫoş ᶜacāīb kubbedür eyvān-ı ᶜaşḳ

10. Keştī-i Nūḥ olsa ger bulmaz necāt
Cūşa gelse her ne dem ṭūfān-ı ᶜaşḳ

11. Cismine ḳavs-i ḳudretden ᶜāşıḳuñ
Yerleşübdür tā ezel peykān-ı [ᶜaşḳ]

12. Zülfüñe yüz virme ey ḳāfir şaḳın
Küfre yaḳın olmasun īmān-ı ᶜaşḳ

13. Tīr-i ᶜaşḳa ḳarşu ṭur ᶜāşıḳ iseñ
Budurur ben bildügüm fermān-ı ᶜaşḳ

14. Derd-i ᶜaşḳa düşmüş ister çāresin
Ṭurmayup dermān arar Loḳmān-ı [ᶜaşḳ]

15. Pādişahlar aña muḥtāc oldılar
Her kimüñ destinde vardur nān-ı [ᶜaşḳ]

16. Baḥr-ı ᶜaşḳ içre ḫalāṣa çāre yoḳ
Çevre yanum ḳapladı ᶜummān-ı [ᶜaşḳ]

17. Sāḳī-i ᶜaşḳuñ elinden bir ḳadeḥ
Nūş ide gör kim geçer devrān-ı [ᶜaşḳ]

18. Pūte-i ᶜaşḳ içre ḳal olmaz cesed
Yaḳmayınca āteş-i sūzān-ı [ᶜaşḳ]

19. Saña ber virmez nihāl-i maᶜrifet
Yaġmaz ise üstüñe bārān-ı [ᶜaşḳ]

20. Gülşen içre dem-be-dem bülbül gibi
Nāle eyler Medḥī-i nālān-ı [ʿaşḳ]

21. Rāh-ı ʿaşḳ içre geçürdüm ʿömrümi
Bilmedüm ammā nedür pāyān-ı ʿaşḳ

22. Cānımı ḳayd-ı bedenden ḳıl ḫalāş
Eyle yārab bendeñi ḳurbān-ı ʿaşḳ

4a

IV
Ḳaṣīde Der Beyān-ı ʿaşḳ-ı Pāk

Fāilātün fāilātün fāilün
— • — — / — • — — / — • —

1. ʿĀleme ḥükm eyledi dārā-yı ʿaşḳ
Çün vezīr oldı aña dānā-yı ʿaşḳ

2. ʿĀlem-i ʿulvīde pervāz itmege
Açdı bāl u perrini ʿanḳā-yı ʿaşḳ

3. Ġarḳa virdi on sekiz biñ ʿālemi
Cūşa geldi bir nefes deryā-yı ʿaşḳ

4. Nātüvān ḳaddüm büküp pīr eyledi
Ayaġa ṣaldı beni bernā-yı ʿaşḳ

5. Dil diler rüsvā-yı ʿālem olmaġa
Ġālib oldı ġālibā sevdā-yı ʿaşḳ

6. Aç olur muḥtāc olur bī-derd olan
Seyr ider ʿāşıḳları ālāy-ı ʿaşḳ

7. Silk-i naẓma bir naẓar ḳıl ḫusrevā
Nice olur gör lūlū-yı ʿaşḳ

8. Gel berü uçmaḳ dilerseñ ey melek
Oldı göñlüm cennetüʾl-mevā-yı [ʿaşḳ]

9. Pīr-i gerdūn muttaṣıl eyler semāʿ
Vecde gelmiş ṣañ ki Mevlānā-yı [ʿaşḳ]

10. Görsen anı benzemez bir ᶜāleme
Özge ᶜālemdür şehā dünyā-yı [ᶜaşḳ]

11. Ṭoġmaġa ᶜaşḳ āfitābı ṭutdı yüz
Ṭoldı ᶜālem ser-be-ser ġavġā-yı [ᶜaşḳ]

12. Yandurup ḫākister eyler cismüni
Ḥürmet itmez kimseye germā-yı [ᶜaşḳ]

13. Leẕẕetinden bī-ḫabersin zāhidā
Zehr-i ḳātil ᶜāşıḳa ḥelvā-yı ᶜaşḳ

14. Bezme geldi şevḳ-ile rez-duḫteri
Pāyine yaḳdı güzel ḥınnā-yı ᶜaşḳ

15. Düşmen olsun ḫalḳ-ı ᶜālem tek saña
Māʾil olsun şāhid-i maᶜnā-yı [ᶜaşḳ]

16. Māsivā ᶜaşḳı giderse ġam degül
Ber-devām olsun hemān ᶜuḳbā-yı [ᶜaşḳ]

17. Pādişāh-ı ᶜaşḳa ḳul oldum bugün
Egnime alsam n'ola dībā-yı ᶜaşḳ

18. Sāḳī-i ᶜaşḳa temennā eyleñüz
Ḳalmasun luṭf eylesün ferdā-yı [ᶜaşḳ]

4b

19. Yūsufın seyr eylesün Yaᶜḳūb-ı dil
Rūşen olsun çeşm-i nā-bīnī-yı ᶜaşḳ

20. Geldi virdi vaṣl-ı cānāndan ḫaber
Cān-ı pāke peyk-i dil-peymā-yı ᶜaşḳ

21. Ḥaḳḳ taᶜālā ḳulların dūş itmesün
Öldürür derd ehlin istiġnā-yı [ᶜaşḳ]

22. ᶜAşḳa rām ol fikrüñi ḫām eyleme
Çıḳmasun her dem göñülden rāy-ı [ᶜaşḳ]

23. Taᶜn iderken ehl-i ᶜaşḳa ᶜāḳıbet
Geldi düşdi cānuma sevdā-yı [ᶜaşḳ]

24. Nālemi ᶜayb itmez idüñ giceler
Yār oldı saña hūy u hāy-ı ᶜaşḳ

25. ᶜAşḳ-ı aᶜlā birle baḥs̱ itmek muḥāl
Ādemi ḫünkār ider ednā-yı ᶜaşḳ

26. Ḥamdü liʾllāh ben mürīd ü çākeri
Geldi irşād etdi bir dānā-yı ᶜaşḳ

27. Vardum anuñ dergehine görügör
İrdi nāgeh gūşuma āvā-yı ᶜaşḳ

28. Ḥaddüñi bil dāyireñ gözle yüri
Tañrıya şükr eyle k'olduñ yay-ı ᶜaşḳ

29. Bekledüm ol menzili erkānile
Himmet ile ḥāṣıl oldı cāy-ı ᶜaşḳ

30. Ḥaḳḳ müyesser eylesün ᶜāşıḳlara
Nuṣret itsün ᶜālem-i bālay-ı ᶜaşḳ

31. Nūr-ı pāk-i Muṣṭafādur Medḥiyā
ᶜĀleme mihr-i cihān-ārā-yı ᶜaşḳ

32. ᶜAşḳ-ı inkār eyleyen münkirlerüñ
Girmeye gūşına kerrenāy-ı ᶜaşḳ

V

Ḳaṣīde-i Esrār-ı ᶜAşḳ

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ḥalḳ-ı ᶜālem ser-be-ser aġyār-ı ᶜaşḳ
Bilmezem ᶜālemde kimdür yār-ı ᶜaşḳ

2. Dāl ḳıldı ḳāmet-i ḥam-geştemi
Cism-i zerdüm ḫaste itdi bār-ı ᶜaşḳ

5a 3. Baña ᶜarż eyler metāᶜ-ı fürḳatin
Ḥamdü liʾllāh ḫᵛāce-i bāzār-ı ᶜaşḳ

4. Ṭālib isen rūz u şeb ol çeşm gūş
Görinür bir gün saña dīdār-ı ᶜaşḳ

5. Cūy-ı vuṣlat birle teskīn it şehā
Yaḳdı yandurdı vücūdum nār-ı ᶜaşḳ

6. Dönmezem ᶜahdümden ey zāhid yüri
Tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı ᶜaşḳ

7. ᶜAşḳa iḳrār eylemezseñ ḳıl haẕer
Kāfir eyler ādemi inkār-ı ᶜaşḳ

8. Şeh degül anlar ki derd-i ᶜaşḳı yok
Çok gedālar var k'olu[r] ḫünkār-ı ᶜaşḳ

9. Nefse uyup ᶜāşıḳ oldum dime kim
Āḫiretde ḫ˘ār olur murdār-ı ᶜaşḳ

10. Serkeş olma ḫod-nümālıḳ eyleme
Başuñ alur dir dimez ser-dār-ı ᶜaşḳ

11. Ġaflet itme ṭālib-i didār iseñ
ᶜĀşıḳ oldur kim ola bī-dār-ı ᶜaşḳ

12. Sözümi fikr it düşün maᶜnāsına
Cān u dilden gitmesün efkār-ı ᶜaşḳ

13. Gelmesün dünyāya bed-nām olmasun
Baña beñzer bir daḫı ġam-ḫ˘ār-ı ᶜaşḳ

14. Ḫurrem olsun nev-bahār-ı maᶜrifet
Haşr olınca ṣolmasun gül-zār-ı ᶜaşḳ

15. Ḳalmadı bir müşkil iş ḫall olmaya
Gitdi ḥall olmadı ammā kār-ı ᶜaşḳ

16. Derd yoḳdur kim devāsı olmaya
Ḳaldı ṣıḥḥat bulmadı bīmār-ı ᶜaşḳ

17. Zīnet efzā-ı ser-i dīvān ola
İşbu naẓm-ı lūlū-ı şeh-vār-ı ᶜaşḳ

18. Yıḳmaya dest-i cefā-yı rūzigār
Şöyle müstaḥkem durur dīvār-ı ᶜaşḳ

19. Vādī-i ḥayretde ḳalduḳ ḥaşre dek
Öyle ḥayrān eyledi esrār-ı ᶜaşḳ

20. Şevḳle yārüñ cemālin görmege
Rūşen oldı dīde-i ḫūn-bār-ı ᶜaşḳ

21. ᶜAşḳ ayağı çıḳmasun ḥadden diyu
Devr ider eṭrāfını pergār-ı ᶜaşḳ

5b

22. Gülşenüñden her dem eksük olmasun
Medḥī gibi ᶜandelīb-i zār-ı ᶜaşḳ

VI[231]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Bu yurda nice kārvān ḳondı göçdi
Nice şöhretlü ḫāḳān ḳondı göçdi

2. Cihān bir ḳālıb-ı fersūde ancaḳ
Ḥisābı yoḳ nice cān ḳondı göçdi

3. Ḳapu daḳ olmadın evvel yarağ it
Bu ḫāna nice mihmān ḳondı göçdi

4. Nice ḫᵛāce nice yoḫsul nice bay
Nice ᶜizzetlü sulṭān ḳondı göçdi

5. Kimi ᶜayş u ṣafāda şād u ḫandān
Kimi giryān u nālān ḳondı göçdi

6. Ṭarīḳat menzilinde ḳodılar baş
Nice biñ ehl-i erkān ḳondı göçdi

7. Velī bilmediler sūd u ziyānın
Bu şehre nice aᶜyān ḳondı göçdi

8. Nice şehbāz uçurmuş āşiyāndur
Gürūh-ı ḫayl-i murgān ḳondı göçdi

9. Nice ḳoyun ḳuzusın ḳurda virdi
Bu menzilde perīşān ḳondı göçdi

10. Ḳoyup tuğ u otağ u tabl u kusı
Nice ṣāḥib-kırānān ḳondı göçdi

---

[231] 27 beyitlik bu şiir Kemal Ümmī'nin 35 beyitlik gazeline naziredir. *Kitab-ı Kemal Ümmî,* Süleymaniye Kütüphanesi - Hacı Mahmut Efendi 3343, 21b-22b; Pertev Paşa 415, 76a-77a; Tez çalışmasında bu gazel 34 beyit olarak görünmektedir. Bkz. İnci Selekler, "Kemal Ümmī Divanı" Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1970, s. 61-65.

11. Ḳanı Kārūn ḳanı Gerşasb-ı[232] pür-zūr
Nice Sām u Nerīmān ḳondı göçdi

12. Ḳanı Ādem ḳanı Ḥavvā cināndan
Bu mülke zār u giryān ḳondı göçdi

6a

13. Ḳanı Şīt u ḳanı İdrīs ile Nūḥ
Daḫı Mūsī-i ᶜİmrān ḳondı göçdi

14. Ḳanı Isḥāḳ u İbrāhīm ü Yaᶜḳūb
Bularla Şāh-ı Kenᶜān ḳondı göçdi

15. Ḳanı İskender ü Loḳmān u Āṣaf
Bular birle Süleymān ḳondı göçdi

16. Ḳanı Circīs ü ᶜĪsā birle Yaḥyā
Olar gibi firāvān ḳondı göçdi

17. Ḥabīb-i Ḥaḳḳ ḳanı Sultān-ı kevneyn
Ḳamu asḥāb-ı iḫvān ḳondı göçdi

18. Ḳanı ol çar-yār-ı pāk-gevher
Zübeyr ü Ṭalḥa-ı ᶜumrān ḳondı göçdi

19. Ḳanı ᶜAbbās u Ḥamza ḳanı Ḳaydār
Gelüp bu deñlü merdān ḳondı göçdi

20. ᶜÖmer ḳanı ḳanı yā Saᶜd-ı Vaḳḳāṣ
Bularla ᶜAbd-ı Rahmān ḳondı göçdi

21. Resūl'üñ ehli vü aṣḥāb u āli
Cihāndan cümle yeksān ḳondı göçdi

22. Bize geldi bulardan ṣoñra nevbet
Bizüm gibi hezārān ḳondı göçdi

23. Göçersin çünki ḳonduñ sen de Medḥī
Ki zīrā çoḳ herīfān ḳondı göçdi

24. Bularuñ ḳıṣṣasından ḥisse al kim
Nice ḳıṣṣa-güẕārān ḳondı göçdi

25. Ṣalābetle bisāṭ-ı mülk-i Rūma
Yekāyek āl-ī ᶜOsmān ḳondı göçdi

[232] Hem "sin" hem de "sad" ile yazılan Gerşasb adı yalnızca bir defa bu beyitte "sin" ile yazılmış, divanda geçtiği diğer yedi yerde "sad" ile yazılmıştır.

26. Bi-ḥamdi'l lāh vücūdum kişverine
Sipah-ı ʿaşḳ-ı cānān ḳondı göçdi

27. Gözüñ öñindedür seyrān iderseñ
Ḳamu aḥbāb ile'l-ān ḳondı göçdi

VII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Bu dil kim bende var miḳdārı yoḳdur
Bütün dünyāda anuñ yāri yoḳdur

6b 2. Fenā bāġında gör ey bülbül-i zār
ʿAceb bir gül biter mi ḫārı yoḳdur

3. Şol erler kim geçüpdür māsivādan
Olaruñ ḫalḳ-ile bāzārı yoḳdur

4. Şerār-ı ʿaşḳa yoḳ inkāra imkān
Velī kāfirlerüñ iḳrārı yoḳdur

5. Nice nādānı zer eyler dil-āzār
Zeri olmayanuñ āzārı yoḳdur

6. Çü çār yār olupdur çār-dīvār
O olmaz kim anuñ dīvārı yoḳdur

7. Resūl'üñ dīnine iḳrār idenler
Anuñ aṣḥābına inkārı yoḳdur

8. Ne bilsün kim nedür şevḳ-i İlāhī
Şunuñ kim sīnesinde nārı yoḳdur

9. Vücūdum mülkini gāret ḳılurlar
Sipāh-ı ʿaşḳ anuñ ser-dārı yoḳdur

10. Didiler leyle-i ḳadri görenler
Şebi var anuñ ammā tārı yoḳdur

11. Bu ʿālemde defāīn var mı bilmem
Kim anuñ çevresinde mārı yoḳdur

12. Sebük-bar olmayanlar menzil almaz
Zihī merd-i Ḫüdā kim bārı yoḳdur

13. Görür iki cihānda Ḥaḳḳ cemālin
Şu göz kim perde-i pindārı yoḳdur

14. Şu ᶜāşıḳ kim dilin ᶜuḳbāya virdi
Anuñ dünyā içün bāzārı yoḳdur

15. Göñülden ᶜālemüñ varını sürdüm
Ḫüdā'dan ġayrısınuñ varı yoḳdur

16. Ḳamu aḥcār u eşcāruñ cihānda
Ḳıyās eylermisin k'eẕkārı yoḳdur

17. Vücūdun çeng idüpdür çeng-i miḥnet
Enīni var o çengüñ tārı yoḳdur

18. Ḳamu cürmine vardur iᶜtirāfı
Şu Medḥī'nüñ hele inkārı yoḳdur

7a

VIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Gel ey sāḳī irüşdür cām-ı yāḳūt
Bize ḳuvvet gerekmez mi veya ḳūt

2. Biz ol maḥmūr-ı ᶜaşḳuz bī-ser ü pāy
Bize ᶜaşḳuñ meyinden yoḳ mudur pay

3. Meded ey mey-fürūş-ı cām-ı vaḥdet
Elüm ṭut kim ayaġum aldı miḥnet

4. Nice deryā gibi ben ḳılmayam cūş
Beni ᶜaşḳuñ şarābı ḳıldı serḫoş

5. Şınıḳ saġār miṡāli pāy-mālem
Şikeste-ḫāṭıram hem bī-mecālem

6. Ṭutup destüm ṣunarsañ ger ayaġı
Yaḳarsın öz elüñle bir çerāġı

7. Senüñde ḥaşre dek yansun çerāġuñ
Benüm sen ol senüñ cennet ṭuraġuñ

8. Baña şol meyden iḥsān it ki sāḳī
Ṣafā vü ẕevḳi ḳala dilde bāḳī

9. Ḫumārı olmaya hergiz o cāmuñ
Vuḳūfı olmaya ondan ʿavāmuñ

10. İçinde ola āteşler nihānī
Yaḳa bir curʿası iki cihānı

11. İçüp ol meyden olam şöyle bī-hūş
Ṭurup rūz-ı ḳıyāmetde idem cūş

12. Varup sāḳī-i kevs̱erden idem cerr
O dörd sāḳī öñinde indirem ser

13. Ḫüdā andan daḫi vire naṣībüm
Yüzüme luṭf-ile baḳa ṭabībüm

14. Ṭutam ser-mestler içre anda mesken
Görem luṭf u kerem ol ẕüʾl-keremden

15. İlāhi bāde-i ʿaşḳ-ı ezelden
Naṣīb it dil ḫalāṣ olsun keselden

16. Be-ḥaḳḳ-ı sūre-i *Ṭāhā vü Yāsīn*
Be-ḥaḳḳ-ı ʿarş u mihr ü māh u pervīn

17. Be-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i Ādem ü Ḥavvā
Be-ḥaḳḳ-ı āyet-i esmā-i ḥüsnā

18. Be-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i Şīt ibn-i Ādem
Şarāb-ı ʿaşḳı şun baña dem-ā-dem

7b 19. Anūş u ḥażret-i İdrīs ḥaḳḳı
Nice nice olan Circīs ḥaḳḳı

20. Maḥabbet bādesinden eyleme dūr
Ola dil cām-ı şevḳüñ birle mesrūr

21. Ayırma Medḥīyi dīvānelerden
Şarāb-ı ʿaşḳıla mestānelerden

22. Şu resme ḳıl Ḫüdāyā mest ü maḫmūr
Ki ṭuymayam ger İsrāfīl ura ṣūr

IX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. İḳtiżā eyledi nāgāh be-emr-i Sübḥān
Ser-be-ser zeyn ola pīrāye-i ᶜadl ile cihān

2. Şarḳdan ġarba degin zīnet ola rūy-ı zemīn
Reşk ide seyr idüp ol ḥāli ḳamu ehl-i zamān

3. Nev ᶜarūs-ı çemene zīb-ile fer virmek içün
Şemᶜ ü fānūs evire her yaña necm-i raḫşān

4. Encümi şemᶜine cem eyleye Nāhīd-i felek
Taḫt-ı fīrūzesine otura şāh-ı necmān

5. Ola ol encümine zīnet-i eyvan Keyvān
Baġlaya bir kemer-i zer beline Kāhkeşān

6. İmtişāl oldı çü bu emr-i celīlü'l-ḳadre
Gördiler her yañadan yirlü yirinde erkān

7. Oturup yirine yüz şevḳet ile şāh-ı nücūm
Oldılar sürᶜat-ile ḫayl-i kevākib pūyān

8. Tek ü pū ḳılmaġa başladı hemān peyk-i sürūr
Ḳıldı ġam kendüyi peyġūle-i ḥayretde nihān

9. Tīr-i gerdūn o dem yazdı ᶜadālet-nāme
Meh-i nevden aña Bercīs-i felek çekdi nişān

10. Eyleyüp māh-ı felek encüme ḥükmin icrā
Oldı bir şāh-ı kevākib-i ḥaşem-mülk-sitān

11. Çarḫuñ ol ḥāline reşk eyleyüben ehl-i zemīn
Oldılar nice dem ol ḥāline cümle nigerān

12. Yaḳdı ol ḥayretle her kişi şemᶜ ü fānūs
Neyyīr-i baḫtı o dem herkesüñ oldı tābān

13. Şemᶜ yirine göñül yaḳmaġa ḳandīl velī
Rişte-i cānı fetīl itdi o şevḳ-ile hemān

8a 14. Şöyle zeyn oldı zemīn ṣaḥnı ḳanādīl ile kim
Yandı reşk āteşine çarḫ-ı zeberced-eyvān

15. Ṣandılar düşdi yire ḫayl-i kevākib o gice
Ḳaldı ḥayretle ṭaña ḥāṣılı māh-ı tābān

16. Pür nücūm oldı ṣanur her kişi şehr ü bāzār
Ṣanasın reşk-i sipihr idi Sitanbul ol ān

17. Didüm ol dem ki nedür bunca bu dārāta sebeb
Neden oldı ᶜaceb gül gibi ᶜālem ḫandān

18. Gūş-ı hūşa bu nidā irdi o dem hātıfdan
Didi ey ṣāḥib-i ᶜaḳl u ḫıred u nuṭḳ u beyān

19. Sen neden bilmemek ol dāver-i dārā ḥaşemi
İdeyin saña bu şiᶜr-ile şimdi beyān

20. Meh-i gerdūn-ı ᶜaṭā mihr-i sipihr-i ᶜaẓamet
Ser-i şāhān-ı cihān şāh-ı Ferīdūn-fermān

21. Ṣāhib-i tīġ u ḳalem Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
Sāye-i ᶜadli ile buldı cihān emn ü emān

22. Ḥāmī-i dīn ü düvel ᶜārif-i pākīze güher
Ḥāfıẓ-ı mülk-i cihān zübde-i ehl-i ᶜirfān

23. Gördiler taḫt-ı saᶜādetde didiler tārīḫ[233]

24. Aḳıdup çeşme-i iḥsānını ol kān-ı seḫā
Nice ᶜaṭşānı nem-i luṭf-ile ḳıldı reyyān

25. Evliyā meşvereti birle olupdur Sulṭān
Baña bir pīr-i ḫıred eyledi bu remzi ᶜayān

26. Çıḳdı devletle ḳarār eyledi taḫtında o şāh
Oldı ḫāk-i ḳademi birle müşerref eyvān

27. O şehüñ her yañadan bāriḳa-i şemşīri
Şuᶜle-i mihr-i cihān gibi ola pür lemeᶜān

28. Ṭāliᶜüñ mihr-i münīr oldı anuñçün olmaz
Pādişāhān-ı cihān saña naẓīr ü aḳrān

29. Dāverā ṭāliᶜ-i ferḫunde ki vardur sende
Sendedür tīġ ü teber tīr ü kemān gürz-i girān

[233] Metinde bu beytin ikinci mısraı yazılmamıştır.

30. Bağlayup bellerine himmet ü ġayret kemerin
Şarḳ-ile ġarba sipāh emrüñ-ile oldı devān

31. İrişüp her ṭarafa ṣit ü ṣadā-yı ᶜadlüñ
Ṭopṭolu oldı senüñ ᶜadlüñ ile kevn ü mekān

8b 32. Melce-i ḫāṣ u ᶜavām oldı eşigüñ ṭaşı
Ṭañ mı ḫāk-i rehüñi sürme idinse aᶜyān

33. Rifᶜatüñ şemᶜi güneş gibi münevver olsun
ᶜÖmrüñi devletüñi ide Ḫüdā bī-pāyān

34. Umaram ḥażret-i Ḥaḳḳ'dan senüñ ey şāh-ı kerem
Ḳande ᶜazm eyler iseñ yārüñ ola Ḫıżr-ı zamān

35. Medḥī'yem pādişehüm medḥ ü senādur kārum
Devletüñ edᶜiyesi oldı baña vird-i zebān

36. Nitekim saḳf-ı sipihr üzre yanar şemᶜ-i nücūm
Nitekim mihr ü meh olmaḳda ᶜayān u pinhān

37. Ṭalᶜatüñ mihri güneş gibi fürūzān olsun
İrmesün gün yüzüñe ẕerrece noḳṣān u ziyān

X

Cevāb Dāden-i Medḥī-i vaṣṣāf be-şākird-i ḫodeş Dervīş İbrāhīm Vaṣfī ki ez-Maḥrūsa-i Edirne be-Maᶜmūre-i Ḳosṭanṭiniyye Firistāde Būdend

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – /• – – – /• – – –

1. İşit meddāḥ-ı ᶜālemden sözi ey ṭālib-i maᶜnā
Nice yazdı cevābın bu suᵓālüñ Medḥī-i gūyā

2. Suᵓālüñ evvelinde bu cevābı diñle sen andan
Dimişsin kim nedendür evvela bu ḫilḳat-i dünyā

3. Egerçi ḫāk ü bād ü āb ü āteşden mürekkebdür
Velī bunlar daḫı ᶜālem içinde olmadın peydā

4. Yaratdı yoġ iken ḳudret eliyle ḳādir-i muṭlaḳ
Mücellā vü müdevver pür żiyā bir gevher-i yektā

5. Aña bir dem tecellī ḳıldı ol dem şu gibi aḳdı
Neye teşbīh idem anı ki o resme görmedüñ deryā

6. Yaratdı yer ü gök ü ʿarş u kürsī birle baḥri
O gevherden ẓuhūr itdi muḥaṣṣal cümle-i eşyā

7. Keyūmers ibn-i ādem bitdi dirler ot gibi yirden
Velī ehl-i şerīʿat ḳāʾīl olmaz bu söze aṣlā

8. Bunı Şeh-nāme'de şöyle rivāyet eylemiş gördüm
Belāġat mülkine sulṭān olan Firdevsī-i dānā

9. Dimiş kim biñ yıla irdükde ʿömr-i Ḥażret-i Ādem
Anuñ evlādı ḳırḳ biñ oldı dir ol merd-i bī-dānā

10. Bir oġlı oldı anlar içre başı irdi eflāke
Vücūdı birle pür oldı ṣanursın ʿālem-i bālā

11. Aña virdi yirini ṣaġlıġında Ḥażret-i Ādem
Ṣadā-yı ʿadl u dādından pür oldı ḳubbe-i mīnā

9a 12. Ġazāyı[234] işte evvel ol idüptür nesl-i Ādemden
Bu söze bil ki Şeh-nāme olupdur ḥüccet-i zībā

13. Didüñ ẓālim elinden kimdür ölen bī-güneh añla
Kelāmum cān ḳulaġıyla idersen gel beru ıṣġā

14. Bu ẓulmı Ḳābil itdi Hābil'üñ dökdi yire ḳanın
Eñ evvel Hābil olmışdur didiler vāṣıl-ı ʿuḳbā

15. Didüñ kim geydi enīn-i cāme evvel pehluvānlardan
Anuñ ismiyle resmin eyledüm saña yine ifşā

16. Gelüpdür Ḳābil-i ḳātil belinden ol şeh-i ʿāḳil
O merdüñ Ḳāren-i dīvbend didiler nāmına ḥaḳḳā

17. Velī Gerşaṣb-ı āhen-dest elinden oldı bī-ṭāḳat
Süleymān-nāme'nüñ evvel cüzʾinde ḳıldılar imlā

18. Kimüñ īcādıdur nīze diyu çünkim sūʾāl itdün
Anı Gerşaṣb-ı āhen-dest idüpdür ibtidā peydā

19. Meger bir çiftçi ṣaḥrāda seḥerde çift sürer gördi
Elinden cām-i cismin ser-ā-ser çāk ider ṣaḥrā

---

[234] Metinde gāzānı yazılmıştır

20. Şabanı nīze-i peykān idüp Gerşaṣb-ı āhen-dest
Getürdi rezm-i Ḳāren'de anı ol merdüm-i hey cā

21. Ḳul itdi kendüye Ḳāren didügüm merdi ol server
Süleymān-nāme içre böyle taḥḳīḳ oldı bu maᶜnā

22. Didüñ kim iki fırḳa geldi dehre pehlevānlardan
Dilīrān-ı zamān ṣāḥib-ḳırān u fātiḥ-i dünyā

23. Biri Gerşaṣb-ı āhen-dest belinden geldi onların
Biri evlād-ı Ḳāren'dür bularuñ şöyle bil yārā

24. Ḳapup Ḳāren'i dīvler ḳulle-i Ḳāf'a iletdiler
Anuñ ardınca gitdi Ḳāf'a Gerşaṣb-ı yel-i ᶜanḳā

25. Semendūn-ı hezār yek dest-ile Gerşaṣb-ı āhen-dest
Niçe rezm itdiler anı daḫı bildürem icmāla

26. Ṣavup bir ḥamlesin evvel semendūnuñ ol āhen-dest
Dönüp bir müşt-ile dīv-i leᵓīmi yıḳdı ol bernā

27. Tevāriḫ ehline ṣor kim bilürler niçe olmuşdur
Hubūṭ-ı Ādem-ile hem suᶜūd-ı Ḥażret-i ᶜĪsā

28. Süleymān bār-gāhın Āṣaf-ile Keyḳubād itdi
Süleymān-nāme'de yazdı anı çün Şevḳī-i dānā

29. İçinde biñ yidi yüz ṣandalı vardı anuñ evvel
Ṭoḳuz biñle ṭoḳuz yüz daḫı oldı ᶜāḳıbet cānā

30. İrec-nāme[235] tamām olduḳda oldı şöyle māl-ā-māl
Yire igne bıraḳsañ düşmez idi öyle bil sen hā

9b 31. Zamān-ı Ḥamza'da kimler ḳarār itdügini dirdüm
Bilürsin defter ü dīvāna ṣığmaz eylesem inşā

32. Yigirmi dört olupdur Ḥamza'nuñ evlādı bilmiş ol
Biri ḳızdur yigirmi üçi olupdur nerre-şīr-āsā

33. Anuñ da on sekizi yümn-ile ṣāḥib-ḫurūc oldı
Beşi anlaruñ olmuşdur bulardan bir nesl-i ednā

34. Bularuñ ismini dimek ne lāzım itdi rāvīler
Dirüz iḳdām olursa bir żiyāfet isterüz ammā

---

[235] "Īrec" kelimesindeki uzun "Ī" vezin gereği kısa yazılmıştır.

35. Merātib üzre bunları su'āl itdüñse bizden sen
Diyem tekmīl ʿarż idenlerüñ nāmın olup gūyā

36. ʿĀlemşāh u Bedīʿ ü Ḳāsım u Hāşim durur el-ḥaḳḳ
Gürūh-ı ḫayl-i merdān içre bunlar cümleden aʿlā

37. Bedīʿ itdi velī tek mīl-i ʿarżı ol gürūh içre
Atası yirin aña virdi āḫir ḥażret-i Mevlā

38. Peder yirine ḳaṣd idüp tecāvüz itmedi hergiz
Merātib ḳaṭʿ idüp aḳrān içinde oldı müsteṣnā

39. İrec'le Tūr-ı dehrüñ ḳıṣṣası gerçi mufaṣṣaldur
Bedīʿ ile yine Ḳāsım gibi bunları faražā

40. Daḫı Şeh-nāme'de ḳaçdur didün ser ḥalḳa-i merdān
Bu sözler baḥs̱-i āḫirdür bularuñ terk ider evlā

41. Şu kim şeş mah içinde ḳıṣṣayı çünkim temām itdüm
Anuñla baḥs̱ idersin sen bu mıdur sende ġayret yā

42. Su'āle bir cevāb içün didüm bu sözleri yoḫsa
Geyürmek ḳābil idi şāhid-i naẓma nice dībā

43. Bu naẓmı ben iki gice içinde eyledüm taḥrīr
Dime Medḥī kelāmını işitdükde ṣaḳın sen lā

XI
Naṣīḥat Kerden Ḳıṣṣa-ḫᵛānān

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Gerek meddāḥ-ı ʿālem ol gerek dehrüñ suḫān-dānı
Merātib üzre medḥ eyle ḳamu ṣāḥib-ḳırānānı

2. Ḫuṣūṣā kim ʿamū-yı Muṣṭafā seyf-i Ḫüdā el-ḥaḳḳ
Güneş gibi şuʿā-yı tīġi ḳıldı dehri nūrānī

3. Ser-ā-ser ḍarbet-i şemşīr ile açmışdı dünyāyı
Ḫarāca kesmiş idi ḳayser ü faġfūr u ḫāḳānı

4. Niçe biñ şehlerüñ ḳıldı vücūdın ḫāk-ile yeksān
Ṣalındı şarḳ u ġarba ol şehüñ şemşīr-i bürrānı

5. Olurdı bendesi devrinde gelse Rüstem-i destān
Yıḳardı ṭaᶜn-ı nīz-ile nice Sām u Nerīmānı

10a 6. Ḳapusı ḳullığın minnet bilürdi cānına Hürmüz
Riḳābında yürür idi nice Gerşaṣb-ı devrānı

7. Ḳılurdı tīġ-i ḳahrı sīne-i Rūyīn-ten'i ṣad çāk
Bölerdi ḥamle-i ūlāda çalsa nice sindānı

8. Ol itdi ḳulle-i Ḳāf'uñ nice ᶜanḳāların bī-cān
ᶜAceb mi kendüye bende ḳılursa şāh-ı Īrān'ı

9. Çekeydi leşker-i encüm-şumārın berr-ile baḥre
Anı İskender oḳurdı cihān İskender'i s̱āni

10. Nice şīr-i jiyāna pençe ṣalmış pāy-māl itmiş
ᶜAceb bu bīşe-zār ᶜālem içre var mı aḳrānı

11. Ne deñlü medḥ iderlerse muḥaṣṣal ondan artuḳdur
Ñice künh-ile medḥ itmek olur ol şīr-i ġarrānı

12. Ben ol Medḥī-i üstād-ı suḫan-dānem ki ᶜālemde
Kimesne virmedi ᶜamm-ı Resūl'e virdügüm şānı

13. Hezārān medḥin eyler vardur ol şīr-i cihān-girüñ
Güneşde z̤erre deñlü medḥe ḳādir var mıdur anı

14. Egerçi ben daḫı meddāḥıyem ol merd-i meydānuñ
Velīkin vaṣfa ḳādir olmadum ol şāh-ı merdānı

15. Anuñ meddāḥı olmaḳ ḫayli müşkildür didi üstād
Aña meddāḥ olan kimse gözetsün ᶜahd ü peymānı

16. Zebūn itmek gerekdür diyu nefsi evvelā ṣoñra
Ḥalīmü'ṭ-ṭabᶜ olup terk eyleye ol kibr ü ᶜünvānı

17. Ṭamaᶜ terkin urup dilden ġınā-yı ḳalb ide ḥāṣıl
Maḥalli düşdügi yerde ide her merde iḥsānı

18. Dimişler gelme gelme dönme dönme bir mes̱eldür bu
Velī dönmez bu meydānda ḳapanlar gūy-ı ᶜirfānı

19. Nihāduñda senüñ dervīşligüñ var ise kim söyler
Ne ekdiyse anı ḥaṣıl ider her merd-i dihḳānī

20. Ḳabāḥat-fehm olan ādem cihānda yār-ı ġam çekmez
Sever cānı gibi ādem ḳabāḥat-fehm olan cānı

21. Yüri kendü günāhın bildüñ ise ġam yime hergiz
Kim olsa cürmine ḳāīl irişür luṭf-ı Rabbānī

22. Saña benden naṣīḥat bu yiter ᶜālemde ve'l-ḥāṣıl
Belī diyüp belā çekmem dir iseñ ġayretüñ ḳanı

23. Niçeler ḳaṭre deñlü yoġ iken irişdi ᶜummāna
Bulanık ṣu gibi gezdüñ yeter deşt ü beyābānı

24. Mürīdüñ şeyḫ-ile mābeynini fehm eylemez kimse
Niçe ḫarlar olur yenür ṣanur āyin u erkānı

10b 25. Şu kim pīri kelāmın gūşına mengūş idüp aṣmaz
Başar bağrına anuñ nār-ı miḥnet dāġ-ı ḥırmānı

26. Şefāᶜat küfrdür anı bilürsin ḫod ṭarīḳatde
Bu maᶜnāyı bilen fārislik itdi aldı meydānı

27. Rıżāsın gözlemek isterse Ḥaḳḳ'uñ bir kişi dāyīm
Rıżā-yı pīre boyın virdi anuñ oldı ḳurbānı

28. Dimişler Medḥīyā tercīḥ olındı cümleden üstād
Ulular böyle görmişler ezelden resm ü erkānı

29. Suḫan fehm olana besdür bu pend ü bu naṣīḥatler
Bu sözlerden alur ḥiṣṣe anuñ kim ola iẕᶜānı

XII

Ḳaṣīde Berāy-ı Aḫī-zāde

Feᶜūlün feᶜūlün feᶜūlün feᶜūlün
• — — / • — — / • — — / • — —

1. Zihī rūy-ı zibā zihī ṣunᶜ-ı Ḫālıḳ
Zihī mihr-i rūşen zihī ṣubḥ-ı ṣādıḳ

2. Zihī naḫl-ı bālā zihī ḳadd-ı dil-keş
Zihī sāye-güster çü naḫl-ı ḥadāīḳ

3. Ḫaṭ u rūy-i būyına olmaz müşābih
Ne reyḥān u lāle ne verd ü şaḳāyıḳ

4. Ne dem ağız açsa ol ᶜĪsī tekellüm
Kelāmı maḥalle münāsib muvāfıḳ

5. Derūnında bāhir żamīrinde ẓāhir
Künūz-ı ḥaḳāyıḳ rumūz-ı daḳāyıḳ

6. O ẕāt-ı şerīfe duᶜāda s̱enāda
Semāda melāʾīk s̱erāda ḫalāyıḳ

7. Anuñ ᶜilm ü ḥilm-ile memlū ser-āser
Bilād-ı meġārib diyār-ı meşārıḳ

8. Ṭulūᶜ itdi ol meh çü mihr-i münevver
Çekildi cihāndan ẓalām-ı busarıḳ

9. Aña ẕerrece ġayb ü bühtān idenüñ
Ḳarara yüzi hem çü ḳalb-i münāfıḳ

10. Vire şehre şöhret çü ḫūrşīd-i tābān
O ferḫunde ṭāliᶜ o baḫtı uyanıḳ

11. Yüzin görse çeşmüm ṭolar ḳanlu yaşlar
Bahār olsa ṣular olur hep bulanıḳ

12. O cihān cihāndur cihān cisme beñzer
Ḳılup ḫalāyıḳ bu maᶜnāya ṭanıḳ

11a

13. Aḫī-zāde Rumili ṣadrı ki olmuş
Duᶜā vü senāya sezā-vār u lāyıḳ

14. O ẕātı görüp ṣadr-ı devletde dirler
Ne raᶜnā ne zībā ne ġarrā yaraşıḳ

15. Olur mı anuñ medḥine Medḥī ḳādir
Ne deñlü ola ger suḫan-dān u fāʾīk

16. Umaram ola vaṣfı dillerde meẕkūr
Çü Şīrīn u Ḫusrev çü ᶜAẕrā vü Vāmıḳ

17. Ne yaña giderse ola sāye-bānı
Bu devr-i felekde sipihr-i sürādıḳ

18. Güneş gibi ber-ter ide pāyesini
Cihān-dār-ı Ḫāliḳ ḫüdāvend-i Rāzıḳ

XIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ehl-i diller maḳdemüñ şevḳ-ile ḫandān oldılar
Gördiler dīdāruñı ser-mest u ḥayrān oldılar

2. Oḳ gibi ṭoġruldılar meydān-ı ʿaşḳa girdiler
Bir uġurdan şol kemān ebrūña ḳurbān [oldılar]

3. Oḳlaruñla tīġ-i bürrānuñ sinān u ḫançerüñ
Ḫātır-ı mecrūḥumuñ derdine dermān oldılar

4. Ġamze-i ser-mestle Tātār-ı çeşmüñ serverā
Devlet ü iḳbāl-ile mülk-i dile ḫān oldılar

5. Nice Ḫusrev niçe Cem nice Sikender nice Rāy
Terk-i tāc u taḫt idüp ḳapuñda der-bān oldılar

6. Fetḥ idüp dil mülkini ḫayl-i sipāh-ı derd ü ġam
Ḥāṣılı biñ cān-ile ol mülke sulṭān oldılar

7. Rūy-ı gül-fāmuñ görüp şermende oldı ġoncalar
Sünbülüñ seyr eyleyüp ḫaylī perīşān oldılar

8. Nār-ı hicrüñle yanup tennūr-ı ġamda cān u ten
Ḫān u mānı terk idüp ʿuryān u biryān oldılar

9. Aġlamaḳdan serverā sen gevher-i nā-yāb içün
Göz göre gözyaşları lūlū-yı mercān oldılar

10. Sañā cān virmez diyüben nā-tüvānı geçdiler
Ben helāk oldum olar ḳavlınde yalan oldılar

11. Mihnet-i hecrüñ baña cān virdi ölmişken yine
Ḳālib-i bī-rūḫuma her vech-ile cān oldılar

12. Sen gidelden ebrū-veş kūyuñ ṭolanurlar senüñ
Gün yüzün ṭālibleri hep dīde-giryān oldılar

11b 13. Ḥamdü liʾllāh ey ḳamer ṭalʿat cemālüñ gördiler
Ġamdan āzād oldılar mesrūr u şādān oldılar

14. Ḳadlerin çevgān idüp meydān-ı ʿaşḳuñda yelüp
Başların ṭop eyleyüp ḫāk üzre ġalṭān oldılar

15. Dürr olaldan cān u dil senden firāḳuñ nārına
Ṭutuşup tennūr-ı hicrān içre biryān oldılar

16. Ey ḫalīlüm miḥnet ü hecr ü firāḳuñ dün gice
Medḥī-yi bīmār ile kūyuñda mihmān oldılar

17. Kaᶜbe-i kūyuñ görüp diller ṣafādan çīn seḥer
ᶜĪd-i aḍḥā-yı ruḫuñ şevḳ-ile ḳurbān oldılar

XIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Cism içinde baña ᶜaşḳuñ cān ola
Cān u başum cümleten ḳurbān ola

2. Şöyle yaḳsun kim seni ᶜaşḳ āteşi
Dil tenūrında ciger biryān ola

3. Ḫalḳ-ı ᶜālem düşmen olsa ġam yemez
Her şunuñ kim yāver-i Yezdān ola

4. Niçe maġrūr olsunᶜāḳil aña kim
Biñ yıl ᶜömri Ādem'üñ bir ān ola

5. Cān şu dem kim terk-i cānān eyleye
Ādem ol dem valih ü ḥayrān ola

6. Geç şu cāndan terk-i cānān eyleme
Tā ki cānān derdüñe dermān ola

7. Sür göñülden māsivānuñ ḳaydını
Gevher-i ᶜaşḳa derūnuñ kān ola

8. Her kim olursa gedā-yı kūy-ı ᶜaşḳ
Lā-cerem ᶜuḳbāda ol sulṭān ola

9. ᶜAşḳ odından düşse ḫāke bir şerer
Yidi ḳat yir nüh felek sūzan ola

10. Geydürürsin cisme zerrīn cāmeler
Hīç dimezsin ki ᶜāḳibet ᶜuryān ola

11. Yidüñ içdüñ yatduñ uyduñ dimedüñ
Yidügüñ semm içdügüñ hep ḳan ola

12. "*Küllü şey'in hālikün*" dir ol İlāh
Fehm iden anı nice ḫandān ola

12a

XV

Fe^cūlün fe^cūlün fe^cūlün fe^cūl

• – – / • – – / • – – / • –

1. Eger taġ olursa yıḳar düşmeni
Dili fāyıḳ ol kim cihān pehlevān

2. Neberd içre şāhā iki ġāzīler
Biri Rüstem olur biri Ḳahramān

3. Atup ḳapmada vü urup ṭutmada
Kimi Ehrimān'dur kimi Erdevān

4. Maḥall-i rezmde iki ḳullaruñ
Biri dāver olur biri ḳahḳaşān[236]

5. Kimi yaġmada vü kimi yormada
Kimi ḳāhır olmış kimi ḳahṭarān[237]

6. Kimi elde nīze ṭutar kimi tīġ
Kimi ḫūn-feşāndur kimi cān-sitān

7. Muḳābil olur mı bulara ^cadū
Ḳaçan buldı düşmen bulardan āmān

8. Bu deñlü cihāngirlik medḥini
Neye mālikem ben ki idem beyān

9. Murādum Murād Ḫān'ı medḥ itmedür
Velī medḥe ḳādir degüldür lisān

10. Nice vaṣf idem ben anuñ ruḫların
Bu rūşen cemāli ki günden ^cayān

11. Daḫı medḥe mālik degüldür anı
Ola bir dehende nice biñ zebān

---

[236] "ḳahḳaşān" kelimesi bulunamamıştır.
[237] "ḳahṭarān" kelimesi bulunamamıştır.

12. Murād oldur ey Medḥī Sulṭān Murād
Cemāliyle ʿālem ola gülistān

13. Ola hem belādan ḳażādan emīn
Budurur duʿāmuz bizüm her zamān

14. Ḫüdāyā be-ḥaḳḳ-ı Resūl-i güzīn
Ola kām-bīn u ola kām-rān

XVI

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Geldi irişdi yār-ile çün merḥabā-yı ʿĪd
İrdi dimāġ-ı ʿāşıḳa būy-ı vefā-yı ʿĪd

12b

2. Gül-zār-ı dehr içinde gelüp şevḳe bülbülān
Dirler çemende olsa gerekdür ṣafā-yı ʿĪd

3. Bülbül terennüm eyler ise ḫoş zamānıdur
Zīrā bahāra geldi bu yıl ibtidā-yı ʿĪd

4. Bülbüllerüñ çemende görüp böyle şevḳini
Güller gülüp ferahdan açıldı liḳā-yı ʿĪd

5. Göñlüm diler ki şevḳe gelüp sīne-çāk olam
Bu demde budur ey yüzi gül muḳteża-yı ʿĪd

6. ʿUryān ḳomışdı her şeceri gerçi kim şitā
Geldi yetişdi luṭf-ı Ḫüdā'dan ḳabā-yı ʿĪd

7. Geldi töküldi ayağına dürlü mīveler
Bāġ-ı bihişte beñzedi cennet-serā-yı ʿĪd

8. ʿĀrif odur ki ḫoş göre bu demleri müdām
Zīrā ki üç gün ancaḳ olur intihā-yı ʿĪd

9. Bizde duʿāya başlayalum ittifāḳ-ile
Her dem sürūr-ı ẕevḳ-ile geçsün ṣafā-yı ʿĪd

10. Bir şehriyār-ı ʿādil ü Yūsuf cemāle Ḥaḳḳ
Virmiş kemāl ü fażl-ile ḥüsn ü bahā-yı ʿĪd

11. Sulṭān Murād ṣāḥib-i dīvān-ı salṭanat
Gördüm serāy-ı saḳfına ḳonmuş hümā-yı ʿĪd

12. Bir ehl-i dil bu şevḳi görüp biñ sürūr ile
Dimiş bu beyt-i dil-keşi ol dem berāy-ı ʿĪd

13. Bülbül çemende ṭurmayup eyler ṣalā-yı ʿĪd
Ṭoldı cihāna şevḳ-ile ṣīt u ṣadā-yı ʿĪd

14. Urdum yüzümi ḫāk-i der-i Ḫān Murād'a ben
Rūy-i zemīni geşt iderek çün gedā-yı ʿĪd

15. Medḥī ġubār-ı reh-güẕer-i şehriyārı ben
İki gözüme çeksem olur tūtiyā-yı ʿĪd

16. Ölsem elemle ḥāl-i dilüm kimseye dimem
Gelmez cihāna bencileyin bī-nevā-yı ʿĪd

17. Bir pādişāha ḥāl-i dilüm söylerem ki hep
Ḫalḳ-ı cihāna andan irişür ġıdā-yı ʿĪd

13a 18. Ḫūrşīd gibi ʿarż-ı cemāl it bu ʿāleme
Tā kim münevver ola cemālüñle cāy-ı ʿĪd

19. ʿÖmrüñ füzūn u gün gibi tābān ola ruḫuñ
Tā ḥaşr olınca vire cemālüñ żiyā-yı ʿĪd

XVII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gül-zāre gelse ol yüzi gül nev-bahār ider
İrse bahāra nāle-i bülbül hezār ider

2. Çīn ü Ḫotan vilāyetine ire būy-i misk
Şol dem ki yār ṭurrelerin tār-mār ider

3. Laʿl-i lebin görince gözüm dürrler aḳıdur
Yāḳūt-ı nābı eşk-i terüm şerm-sār ider

4. ʿAyş eyledükçe yāduma gelse firāḳ-ı yār
Nūş itdügüm şarābı baña zehr-i mār ider

5. Her kim içerse bāde-i cām-ı maḥabbeti
Her ḳaṭresi gedāy-ise de şehriyār ider

6. Yārüñ kemend-i zülfine diller şikār olur
Her dem ḫadeng-i ġamzeleri cāna kār ider

7. Luṭfı yıḳıḳ göñülleri ābād ider velī
Ḳahrı cihānı dāver ü dārāya ṭar ider

8. Ednā ḳulını luṭf idicek Mıṣra şāh ider
Aʿlā ḳulını ḫışm idicek ḫāk-sār ider

9. Küffār-ı ḫāk-sāra çeküp tīġ-i ḫūn-feşān
Rūşen cihānı gözlerine teng ü tār ider

10. Sulṭān Murād yaʿni sezā-vār-ı tāc u taḫt
Ḳulluġı ile şāh-ı ʿAcem iftiḫār ider

11. Medḥī-yi zār yıllar ile ḳıṣṣa-ḫ˅ān olup
Medḥ ü s̱enāyı pādişehe kām-kār ider

XVIII
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
— — •/ • — — •/• — — •/ • — —

1. Rūyuñ güneşi āyine-i nūr-ı Ḫüdā'dur
Ol nūr-ı velī ḳalbe żiya rūḥa ġıdādur

2. Laʿlüñle senüñ dürr dişüñ ey kān-ı melāḥat
Her ḫasteye emdür daḫı her derde devādur

13b

3. Şol sende olan merdümek ey dīde-i bīnā
Beñzer ki benüm iki gözüm ḳıble-nümādur

4. Rā ḳaşlarıñı ṣafḥa-i cebheñde gören dir
ʿĀşıḳları ḳurbān idicek işte buradur

5. Göñlümi ḳapar laḥẓada çün gevher-i çeşmüñ
Olmasa siyeh dirdüm aña kāh-rübādur

6. Ebrūlarıñı ḳavs-i ḳuzaḥ didi görenler
Kirpiklerinüñ her biri bir tīr-i ḳażādur

7. Māhuñ yüzini mihr-i cemālüñ ider altun
Āyāt-ı ruḫuñ ṭālibe iksīr-i duʿādur

8. Bālā ḳadüñi dirsem eger sidreden aᶜlā
Ṭūbā ḥaḳ-içün ṭoġru direm rāst edādur

9. Cevrüñ göricek şād oluram cān u göñülden
Zīrā bilürem vāsıṭa-i mihr ü vefādur

10. Düşdükce şehā ṭıfl-ı dile bir naẓar eyle
Kūyuñda yatur yıllar ile bī-ser ü pādur

11. Dil ṭālib olup kūyuña ey ḳıble-i ḥācāt
Kaᶜbe yüziñi görmege saᶜy itse ṣafādur

12. Mirāt-ı dile bir naẓar it şevḳüñ olursa
Feyż-i naẓaruñ āyine-i ḳalbe cilādur

13. Bir ḫande ile biñ dil ü cān naḳdin alursın
Ey rūḥ-ı revān bu ne ᶜaceb ᶜaḳl u ẕekādur

14. Yūsuf gibi sen şāhı ᶜazīz eyleyen ey māh
Aḥlāḳ-ı pesen-dīde ile ḥüsn ü bahādur

15. Zībā yaraşur şānına destār-ı ᶜadālet
And içe anuñ başına her kimse sezādur

16. Dīdār-ı ṣafā baḫşı ider dilleri rūşen
Ḫāk-i ḳademi dīdelere kuḥl-ı cilādur

17. Yaᶜni ki Caġaloġlı Sinān Paşa kim anuñ
Tīġ ü teberi millet-i Efrence vebādur

18. Ḳadḥ itse anı merdüm-i nādān u kem idrāk
Ol merd-i denī lāyıḳ-ı şemşīr-i ḳażādur

19. Tab düşse n'ola cānumuza tāb-ı ruḫından
ᶜĀlem yüzine şuᶜle ṣalan māh-liḳādur

20. Gören yüzini neyler anuñ cān u cihānı
Biñ şevḳ-ile bu cān u cihān aña fedādur

14a 21. Degül görinen ḳavs-i ḳuzaḥ evc-i semāda
Zāl-i felegüñ mihrüñ-ile ḳadd-i dü-tādur

22. Ṭas-ı felegi gökde şafaḳ birle gören dir
Bezmüñde ṭolu bāde ile cām-ı ṣafādur

23. Ṣavt-ı keremüñ oldı senüñ ġulġule-endāz
Gūş-ı felegi çekelden ol ṣīt u ṣadādur

24. Dil murġı n'ola farḳuña ger sāye ṣalarsa
Sen şāh-ı cihān iseñ o da murġ-ı hümādur

25. Dūr itme ḳapuñdan dil-i āvāreyi zīrā
Her nice çıḳar ise naẓar-gāh-ı Ḫüdādur

26. Ẓād-ġam-ı hicrānuñ ile ḳıldı ḳanāᶜat
Beñzer ki ġamuñ daḫı senüñ ḳalbe ġınādur

27. Peyġūle-i hicrān u sitem oldı ṭurağı
ᶜUryān oturur yalıñ ayaḳ başı ḳabadur

28. Her şām u seḥer şevḳuñ ile Medḥī-i gūyā
Bāġ-ı ruḫuña ḳarşu senüñ naġme-serādur

29. Bu naẓm-ile gerçi degül ol medḥüñe ḳādir
Ancaḳ ġaraẓı ḥażret-i paşaya duᶜādur

30. Bu şiᶜri aña söyle diyüp söyledin Allāh
Ḫallāḳ-ı cihān ḳādir-i bī-çün ü çirādur

XIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Bülbül itdi gülşeninde bir gül-i ḫandān beni
Nev-bahār-ı hüsnine ḳarşu ḳılup nālān beni

2. Fürḳatinden ẕerrece faṣl-ı bahāruñ ġam yemem
Şād idüpdür vuṣlat-ı būy-ı gül-i cānān beni

3. Sāḳīyā ṣunma baña cām-ı şarāb-ı erġavān
Mest ü medhūş eyleyüpdür sāḳī-i devrān beni

4. Muṭribā çeng ü neyüñ hergiz ṣadāsı çıḳmasun
Bezm-i ġamda egler oldı nāle vü efġān beni

5. Hüzne muᶜtad eylemişdi cānumuz Yaᶜḳūb-ı ġam
Şād u ḫandān eyledi ol Yūsuf-ı Kenᶜān beni

6. Ḫātırum alup ele bir kaᶜbe bünyād eyledi
Ol ḫalīl-i cān u dil kim eyledi mihmān beni

14b

7. Ol Ferīdūn fer Sikender ḳadr ol Dārā ḥaşem
Tīġ-i naẓmum birle ḳıldı Rüstem-i Destān beni

8. Rūzigār ile beni irgürdi āḫir menzile
Zāl-i gerdūn eylemişken zār u ser-gerdān beni

9. Ebr-i cūdı nev-bahār-ı ḳalbi ḫandān eyledi
Eylemişdi ġuṣṣa-i faṣl-ı şitā ʿuryān beni

10. Curʿa gibi meskenüm ḫāk eylemüşken rūzigār
Şimdi el üzre tutarlar zümre-i ʿirfān beni

11. Şol ḳadar yaġdurdı bārān-ı seḫāyı üstüme
Ġarḳa virdi ḥāṣılı ol baḥr-i bī-pāyān beni

12. Āb-ı ihsān-ile teskīn itmişidi fiʾl-mes̱el
Yandururdı ser-be-ser bu sīne-i sūzān beni

13. Geşt iderken ʿālemi öz başuma āzād iken
ʿĀḳıbet sen şāha meftūn eyledi devrān beni

14. Rūz u şeb luṭfuñ añup medḥ ü senā ḳılsun diyü
Saña meddāḥ eylemişdür Ḥażret-i Sübḥān beni

15. Medḥīyā veʾl-ḥāṣılı bir merd-i bī-miḳdār iken
İltifāt-ile ḳılupdur ʿāleme sulṭān beni

16. Ol Ḫalīl Paşa k'anuñ esrārına irmez ʿuḳūl
Āsitānınuñ ġubārıdur ḳılan ḥayrān beni

17. Ḥaḳḳ taʿālā ol kerem kān-ı seḫāvet issine
Cān u dilden eylemişdür bende-i fermān beni

18. Cān virürdüm ʿīd-ı aḍḥā-yı cemāli şevḳine
Kāʿbe-i kūyında ḳılsa çīn seḥer ḳurbān beni

19. Yā İlāhi ʿömrüm olduḳça aña meddāḥ olam
Gül ruḫundan ayru ḳılma bir nefes bir ān beni

XX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Niçe taᶜrīf ideyin tīġ-i şeh-i devrānı
Berḳ-i ḫāṭıf gibi ṭoḳunsa böler sindānı

2. Çarḫ ḳan-ile yudı dāmeni ṣanma şafaḳ
Şol ḳadar tökdi ᶜadūdan ḳılıc-ile ḳanı

3. Ḳılıcı bendine ben daḫı yemīn itsem olur
Cümle şāhān-ı cihān oldı anuñ fermānı

15a 4. Teşnedür ḫūn-ı ᶜadūya ḳılıcuñ ḫünkārum
Düşmenüñ rezm-gehe varısa çıḳsun cānı

5. Ḫışm içün leşker-i ᶜadāya sinānuñ gönder
Ḍarbet-i tīġüñ ile ḳahr ide bir dem anı

6. Ne ḳadar lā-yuᶜad-i bī-ḥad olursa aᶜdā
Ṭaġıdur şaᶜşaᶜa-i tīġ-i cihān-tāb anı

7. Demidür başlayalum bizde duᶜā-yı seyfe
Tīġ-i elmāsı ile aça Firengistānı

8. Şarḳ u ġarbı ṭuta şemşīr-i cihān-gīr ile
Fetḥ ide memleket-i Sind ile Hindūstān'ı

9. Ḳılıcı üstün ola ḳanda giderse yā Rabb
Fetḥ ü nuṣret aña her demde ola erzānı

10. Tīġ-i ṭabᶜum ne ḳadar pāk ü mücellā ise de
Medḥe ḳādir degülem ḫusrev-i ᶜālī-şānı

11. Ḳılıcuñ ḥaḳḳı içün ey şeh-i şāhān-ı cihān
Raḫş-ı ṭabᶜumla bugün ḫarbī alam meydānı

12. Tīġ-i naẓmumla şehā şöyle dil-āverlik idem
Diyeler ᶜaṣrımuzuñ şimdi budur Selmān'ı

13. Cevher-i naẓmumla tīġini tezyīn itdüm
Umaram pādişehüñ baña ola iḥsānı

14. Tīġüñi vaṣf idenüñ her birin añduḳda şehā
Luṭf it unutma meded Medḥī-i ḳıṣṣa-ḫ˘ānı

15. Devlet ü baḫtı füzūn ola ḳılıcı keskin
Ḳanda ᶜazm eyler ise yügrük ola yek-rānı

16. Yā İlāhī dilerem bāb-ı hümāyūnunda
Ḳılıc-ile nice Dārā'yı ḳıla der-bānı

17. Dilerem tīġ-i ẓafer düşmeye destinden anuñ
Ḥaşre dek ḳāyim ola bār-geh-i dīvānı

XXI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Rāh-ı belāda ᶜāşıḳ olan pāy-māl imiş
Bār-ı cefā vü miḥnetle ḳaddi dāl imiş

2. Her kim ki çekdi kend'özini bed-maᶜāşdan
İnsān-ı kāmil ol kişidür ḫoş ḫıṣāl imiş

15b 3. Şol sīm ü zerle ḫ˘ānuñ eger māl-ā-māl ola
Saña ṣoñunda māl ü menālüñ melāl imiş

4. Virme cihānda pīrezen-i dehre göñlüñi
Ṭāliblerine kārı anuñ mekr ü al imiş

5. Bir pāre etmek ile ġınā tāc u ḫırḳāya
Her kim ki ḳāniᶜ oldı o ḫod ehl-i ḥāl imiş

6. ᶜĀḳil o dur ki dimeye irdüm kemāle ben
Bil ki kemālüñ ᶜāḳibeti hem-zevāl imiş

7. Māl-i ḥelāli kiẕb-ile hem eyleme ḥarām
Māl-i ḥelāle vārid olan ḫod suᵓāl imiş

8. Yumdı dirīġ gözleriñi ġaflet uyḫusı
Ġaflet ziyāde olsa uyanmaḳ muḥāl imiş

9. Gel imdi bunda zīnet-i eyvān u ḳaṣrı ḳo
Dār-ı beḳāya āḫiri çün intiḳāl imiş

10. Ey bunda māla mālik olan ḫ˘āce-i cihān
ᶜĀlī maḳāmuñ anda çü ṣaff-ı niᶜāl imiş

11. ʿAyş u ṣafā vü ẕevḳüñ ise hīç oranı yoḳ
Ancaḳ cihānda bāḳī ḳalan bir kemāl imiş

12. ʿAşḳuñ belāsı zāhide dūzaḫ ġıdāsıdur
Maʿnī yüzinde ʿāşıḳa cennet mis̱āl imiş

13. Bār-ı firāḳ u zecr-i elem bükdi ḳāmetüm
Kār-ı maḥabbet ʿāşıḳa bir özge ḥāl imiş

14. Cevr ü cefā vü miḥnet ü ġam bī-ḥisāb imiş
Mihr ü vefā ki dirler o ḫod ḳīl u ḳāl [imiş]

15. Gel gel diyār-ı ġamda benüm ḫāṭırum ṣoran
İşbu ḳaṣīde Medḥīye bir ḥasbiḥāl [imiş]

16. Şimdi diyār-ı miḥnetüñ ol pādişāhıdur
Dībā yerine geydügi bir ḳara şāl [imiş]

17. Bir yār-ı mihribāndan ayırmış felek anı
Anuñ yüzüni görmeyeli nice sāl imiş

18. Sīm ü zer ü cevāhiri zāhid bu ʿālemüñ
Yanında ʿāşıḳuñ ḳamu seng ü sifāl imiş

19. Bu mıṣraʿı görince ṣafā buldı cān u dil
Şām-ı firāḳuñ āḫiri ṣubḥ-ı viṣāl imiş

16a

XXII

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – –/ • • – –/ • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Bir gice yaḳdı ciger pāresini nār-ı ʿaẕāb
Ṣubḥa dek döne döne bağrumı ḳılmışdı kebāb

2. Yummadum gözlerümi ol gice seyyāre gibi
Girmedi ẕerre ḳadar çeşm-i cihān-bīnüme ḫᵛāb

3. Görmedi dīdelürüm ṣubḥa dek uyḫu yüzini
Ḳalmadı cism-i żaʿīfümde daḫı ẕerrece tāb

4. Bāde-i ġaflet alup ʿaḳlumı mest itdi beni
Sāġar-ı dīdelerümden ṭökülür yire şarāb

5. Nāgehān her ṭarafum ḳapladı hicrān çerisi
Perde-i ḥayret o dem gözlerüme oldı ḥicāb

6. Vāḳıᶜamda baña bir nāṣiḥ-i pākīze-suḫan
Didi ey bāde-i ġafletde olan mest-i ḫarāb

7. Çekme bār-ı sitem ü cevr ü cefāsın dehrüñ
Tīre tabᶜ olma iñen ḳahr-ile mānend-i turāb

8. Cān ile pendümi gūş eyle saña lāzım olur
Gūş-vār olsa n'ola gūşuña dürr gibi cevāb

9. Nice bir baḥr-i ġam u fürḳate ṣalup özüñi
Bād-ı āhuñla vücūduñ geze mānend-i ḥabāb

10. Yüri şol luṭf u kerem ṣāḥibinüñ pāyine düş
Reh-güẕārında ġubār ol budurur saña ṣavāb

11 Kimdürür dirseñ eger ol şeh-i erbāb-ı suḫan
İsmi Yaḥyā'dur anuñ yaᶜnī reʾīsü'l-küttāb

12. Aña var ḥālüñi eşᶜār-ile işᶜār eyle
Tuḥfe çek şāhid-i maᶜnī yüzine çekme niḳāb

13. Gelmeye ancılayın ᶜāleme bir ẕāt-ı şerīf
Var mıdur rūyı gibi bir meh-i seyyāre cenāb

14. Dilerem ḳavs-i ḳażā zümre-i aᶜdāña şehā
Yaġdura sehm-i ġam u mihneti mānend-i seḥāb

15. Bār-ı miḥnetle ḫam olsun ḳadi düşmenlerünüñ
Medḥīyā ḫurrem ide ḳalbini Rabbüʾl-erbāb

16b

XXIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣubḥ dem maşrıḳdan oldı ḫusrev-i ḫāver ᶜayān
Ḳarşu varup cenge ṭurdı ᶜasker-i ẓulmāniyān

2. Şāh-ı ḫāver germ olup bir tīġ-i āteş-bār-ile
Cünd-i şāmı bir dem içre tār-mār itdi hemān

3. Şarḳ u ġarbı açdı ol dem ḍarbet-i şemşīr-ile
Göricek bu ḳudret-i ʿibret-nümāyı ins ü cān

4. Didiler kimdür bu fetḥüñ ṣāḥibi kim rūz u şeb
Kevkeb-i baḫtı anuñ şems ile ḳılmış iḳtirān

5. Didi hātıf ẓıll-ı Yezdān ḥażret-i Sulṭān Murād
Kām-baḫş ü kām-kār u kām-bīn u kām-rān

6. Şehr-i yār-ı Cem-vaḳār u dāver-i Dārā tebār
Pādişāh-ı dīn ü īmān zübde-i ʿOs̱māniyān

7. Ḫıżr-ı devrān hem-ʿinān u fetḥ u nuṣret hem-rikāb
Rüstem ü ḳāhir-ṣalābet Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān

8. Menbaʿ-ı ḥilm u ḥayā vü maʿden-i ṣıdḳ u ṣafā
Mehdī-yi dünyā vü dīn ẓıll-ı İlāh-ı müsteʿān

9. İntiḫāb-ı āl-i ʿOs̱mān iftiḫār-ı ḫāṣ u ʿām
Server-i şāhān-ı ʿālem Sencer ü Dārā-nişān

10. Ḳalb-i pāki maḫzen-i esrār-ı ġayb-ı ẕüʾl-celāl
Nūr ṣarf itmiş vücūdın Ḫāliḳ-i kevn ü mekān

11. Gūş idüp bu nükte-i esrār-ı ġaybı şevḳ-ile
Oldılar ol müjdeden cümle ḫalāʾiḳ şādumān

12. Didiler gül-zār-ı ʿālemde livā-yı devleti
Bād-ı nuṣretle ṣalınsun nitekim serv-i revān

13. Her nihāl-i tāzesi olsun ber-āb-ber farḳında
Gülşeninde esmesün tā ḥaşre dek bād-ı ḫazān

14. Gelmesün hergiz keder mirāt-i ṭabʿ-ı pāküñe
Ṣolmasun gül-zār-ı ḥüsni irmesün aña ziyān

15. Nitekim şāh-ı ʿAcem olmış bir ednā bendesi
Emrine fermān-peẕīr ola ḳırāl-ı ḳaltabān

16. Luṭf u cūdın ol şehüñ vird-i zebān it Medḥīyā
Ḫulḳ u ḥüsni muttaṣıl dillerde olsun dāsitān

17. Gün gibi tābān ola ḫurşīd-i ruḫ-sāruñ şehā
Devr ide ḳuṭb-ı murāduñ üzre dāʾim āsumān

18. Devr-i ᶜadlüñde açılsun ser-be-ser Rūm illeri
Ḳılıcuñ keskin ola ey ḫusrev-i gītī-sitān

17a 19. Dād u ᶜadl ü şevketüñ günden güne efzūn ola
ᶜAyş u nūşuñ ber-devām u ᶜömr ü devlet cāvidān

XXIV

Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Ol dem serā-yı ġamda bir gice dīde giryān
Nār-ı firāḳa yatup olmışdı yine biryān

2. Dūd-ı duḫān-ı āhum ebr-i siyāha döndi
Tökildi ḳaṭre ḳaṭre yaşum miṣāl-i bārān

3. Fetḥ itdi leşker-i ġam şehr-i beden ḥiṣārın
Ḫāṭır müşevveş idi dil ḫānesi perīşān

4. Yaḳdı birisi cānum deldi birisi baġrum
Bir yañā nār-ı fürḳat bir yaña ḫār-ı hicrān

5. Tīġ-i firāḳ u ḥasret zaḫmı erişdi cāna
Merhem degüldür aña ammā ki laᶜl-i cānān

6. Bu deñlü derd ü ġamla dün gice ḫᵛāba vardum
Ruᵓyāda anı gördüm irişdi şāh-ı merdān

7. Şemᶜ-i ruḫından anuñ ᶜālem münevver oldı
Eṭrāfa şuᶜle şaldı şandum ki mihr-i raḫşān

8. Ol baḥr-ı cūdı gördüm şu gibi aña irdüm
Ayaġına sürüp yüz ḳan aġladum firāvān

9. Zaḫm-ı ḫadeng-ī cevri gösterdüm aña fevrī
Didüm bu zaḫma cānā kimden irişe dermān

10. Ahvāl-i pür-melālüm aña ḥikāyet itdüm
Ḫayli şikāyet itdüm ḳıldum öñinde efġān

11. Gūş eyleyüp kelāmum aḥvāl-i pür-melālüm
Fehm itdi ḳīl ü ḳālüm gül gibi oldı ḫandān

12. Evvel tekellüm itdi şoñra tebessüm itdi
Bildüm teraḥḥum itdi ben ḫastesine Loḳmān

13. Didi ki ey suḫan-ver eyle kelāmum ezber
Zaḫm-ı dilüñ ʿilācı isterseñ ola āsān

14. Sen ḫastenüñ ṭabībi kimdür işit ḥabībi
Ol menbaʿ-ı maʿānī ol ʿārif-i suḫan-dān

15. İbrāhīm oldı nāmı ol baḥr-ı luṭf u cūduñ
Oldur emīn-i deryā ber-ḥükm-i ẓıll-ı Yezdān

17b 16. Varısa ittiḥāduñ ḥāṣıl olur murāduñ
Var işigüñde anuñ cān kebşin eyle ḳurbān

17. Her ne dilerseñ āḫir gün gibi ola ẓāhir
İrer murāda lā-büdd olan ḥalīle mihmān

18. Çünkim işitdi anı Medḥī-i pür-melālet
Defʿ oldı renc ü miḥnet ġāyetde oldı şādān

19. Bī-ṣabr u ṭāḳat oldı ṣoñ demde oldı rāḥat
Kūy-ı ḥalīle ṭoġru yel gibi oldı pūyān

20. El ḳaldurup duʿāya yüzin ṭutup semāya
Maḳbūl ide duʿāsın anuñ Ḫüdā-yı Rahmān

21. Nergis gibi açulsun gül gibi ḫurrem olsun
Yā Rabb ḳalb-i pākin ḳılma anuñ perīşān

22. Destinde cām-ı bāde ʿayş u ṣafāda olsun
Ney gibi bezm-i ġamda aʿdāsı ola nālān

23. ʿİzz ü celāl ü ḥaşmet gün günden ola efzūn
Ṭoġduḳca mihr-i raḫşān döndükce çarḫ-ı gerdān

XXV

Mefʿūlü faʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Şāhā elüñde ḥāżır ola her zamān ḳılıc
Bir göz açınca virmeye ḫaṣma emān ḳılıc

2. Leyl ü nehār ḫıdmetüñe baġlaya belin
Gündüz ṣubaşuñ ola gice pāsbān ḳılıc

3. Cism-i ᶜadūda ḳılmaya hīç ẕerrece ḳarār
Keskin ḥarāmī gibi ola lā-mekān ḳılıc

4. Geh cān evinde sākin olup ḳan içe müdām
Gāhī nihān olursa ola geh ᶜayān ḳılıc

5. Ṣāḥib-ḳırān-ı maᶜreke-ārā-yı rezm olup
Rūz-ı veġāda olsa n'ola ḫūn-feşān ḳılıc

6. Ḥaḳḳında vārid oldı anuñçün duᶜā-yı seyf
Fetḥ āyetini ezber oḳur bī-zebān ḳılıc

7. Āᶜdā-yı dīni ḳırdı niẓām virdi ᶜāleme
Oldı cihānda ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān ḳılıc

8. Ḥaṣmuñ düketdi dānesini āsiyāb-ı çarḫ
Āb-ı memāt aḳıtdı aña nāvdan ḳılıc

18a 9. Cān-ı ᶜadūyı tenden alur kehrubā gibi
Olsa ḥavāle farḳına çün kehkeşān ḳılıc

10. Ṣaldı metāᶜ-ı naḳd-ı ḥayātını ayaġa
Āᶜdā-yı dīne ḳıldı bügün çoḳ ziyān ḳılıc

11. Gülzāre döndi rūz-ı veġā ṣaḥn-ı sebze-zār
Meydān-ı rezmi ḳıldı gül ü ergavān ḳılıc

12. Ẕātında cevher olmaġıla buldı raġbeti
Ṣadr-ı ᶜadūya geçse n'ola kām-rān ḳılıc

13. Āᶜdā-yı dīni ḳahr-ile ḳıldıḳca ḫāk-ser
Dīn ehline ᶜaceb ki virür tāze cān ḳılıc

14. Rūz-ı veġāda Rüstem ü Zāl-i zamān olur
Dillerde olsa n'ola yine dāsitān ḳılıc

15. Şol deñlü tökdi yeryüzine ḫūn-ı düşmeni
Bārān gibi eyledi seyl-i revān ḳılıc

16. Cān murġı uçdı gitdi tehī ḳaldı cism-i zār
Şehbāz gibi eyleyeli āşiyān ḳılıc

17. Bir pehlevān ki anda demürden yürek ola
Ḳalb ü cenāḥı sökse n'ola bī-kemān ḳılıc

18. Rūz-ı veġāda görse Nerīmān'ı nerm ider
Var-ise[238] oldı zūr-ile şīr-i jiyān ḳılıc

19. Ḳaç başı var ki ḳarşu ṭura ḫaṣm-ı nā-bekār
Alsa eline dāver-i gītī-sitān ḳılıc

20. Şimşek şaḳur ṣanurdı gören anı fi'l-meṣel
Şāhā ᶜadūña çekdi bugün āsumān ḳılıc

21. Her dem birisi cāna biri başa ḳaṣd ider
Destüñden eksik olmaya gürz-i girān ḳılıc

22. Zaḫm-ı ᶜadūya ḫışmıla ḳan aġladur revān
Şāh-ı cihānı ḳılsa n'ola şādumān ḳılıc

23. Bir ḫusreve ḳul itdi bugün nice şehleri
Çekdi şu dem ki ḫusrev-i ḫusrev-nişān ḳılıc

24. Sulṭān Mehemmed ol ki miyānında yaraşur
Zerrīn-niyām ḫançer ile zer-nişān ḳılıc

25. Bir tīġ urdı düşmene kim Medḥīyā o şāh
Hīç böyle ḫaşma urmadı Īrāniyān ḳılıc

26. Gün gibi ṭoldı pertev-i ᶜadl ile kāᶜīnāt
Gūyā ki çekdi Mehdī-i ṣāḥib-zamān ḳılıc

18b 27. Ḥaḳḳ'dan murādum oldurur ey şāh-ı kām-kār
Āᶜdā-yı dīne nāzil ola her zamān ḳılıc

28. Baḫtuñ küşāde salṭanatuñ pāyidār ola
Ura ᶜadūña her yañadan ġāziyān ḳılıc

XXVI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Senüñ ey pādişāh-ı heft kişver
Lebüñ ḳand-i mükerrerdür mükerrer

2. Ṭapuñda ey şeh-i ᶜādil şeb ü rūz
İder ḫidmet nice dārā vü dāver

---

[238] "Var ise" beyitte "öyleyse, eğer, belki, galiba" anlamı ile ele alınabilir ve beyit "*Eğer kuvvetle kılıç kükremiş arslan gibi olsa bile savaş gününde Neriman'ı görse erir.*" şeklinde nesre çevrilebilir.

3. Neden oldı benüm ᶜĪsī dehānum
Mükerrem nuṭḳ-ı pāküñ rūḥ-perver

4. Ḥabībüm āfitāb-ı rūyuñ el-ḥaḳḳ
Meh-i ġarrādurur yā mihr-i enver

5. Düşümde işigüñ ṭaşına düşdüm
Benüm kaᶜbe-naṣībüm ola beñzer

6. Ne burcuñ āfitābıdur ᶜiẕāruñ
Ser-ā-ser ḳılmış āfāḳı münevver

7. Leẕīẕ ancaḳ şekerden cūy-ı vaṣluñ
Ṭabībüm ol degül mi āb-ı kevs̱er

8. Āyā şāh-ı cihān her dem Ḫüdā'dan
Ne maḳṣūd eyleseñ ola müyesser

9. Muḥaṣṣal her ne yaña ᶜazm iderseñ
Rikābuña yüz ursun nice ḳayṣer

10. Elüñde nīze-i zehre şikāfuñ
Dem-i aᶜdāya ġarḳ olsun ser-ā-ser

11. Maᶜānī şehrinüñ ṣarrāfı sensin
Dür-i naẓm-ı kelāmuñ oldı gevher

12. Ḥarām olsun baña sensüz-hemīşe
Yerüm gül-geşt-i cennet olsa yekser

13. Cinān gül-zāridur cāna cemālüñ
Leb-i cān-baḫşuñ oldı ḥavż-ı kevs̱er

14. Bugün Medḥī ḳuluñ sürme ḳapuñdan
Yaraşur ḫidmetüñde ol suḫan-ver

19a

XXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṭoġdı maşrıḳdan seḥer çün āfitāb-ı ḫāverī
Gülşen-i dehre ser-ā-ser virdi zīb ü zīveri

2. Şehr-i gül-zāre gelüp irgördi peyġamın ṣabā
Didi kim ʿayş eyleñüz geldi ṣafānuñ demleri

3. Şāh-ı gül dīvān idüp ḳurdı otağın läleler
Nergis ayağın ṭurur başında zerrīn efseri

4. Läleler geymişdi laʿlīn cāmeler ser-tā-ḳadem
Şuʿle ṣalmış şems-i ḫāver teg ḳızarmış ruḫları

5. Gördiler kim şāh-ı gül geldi libās-ı al-ile
Ġoncalar güldi açıldı bāġ-ı dehrüñ gülleri

6. Ḫusrev-i gül şevḳine sūsen ṭakınmış ṣaġ u ṣol
Şol zümürrüdden niyām içre müselsel ḫançeri

7. Ṭuġ-ı şāhı ḫayl-i ezhāra olupdur zer-ʿalem
Ṣandılar gökden yere inmişdi mihr-i enveri

8. Bād öñünce yügrüşür miskīn benefşeler yabān
Ḫidmete bel baġlayup miskīnlik eyler her beri

9. Dil meşāmını muʿaṭṭar ḳıldı çün zülf-i nigār
Misk-i Rūmīlerle cānān bāġınuñ sünbülleri

10. Bū ṣafāsın gülşen-i dehrüñ görüp ḳıldum suʾāl
Kimdürür bilsem didüm bu bezm-gāhuñ serveri

11. Didiler kān-ı seḫā ol maʿden-i luṭf-ı kerem
Ol maʿārif gülşeninüñ ġonca-i nāzük-teri

12. Bir sehī-ḳad läle-ḫad bir ġonca-femdür şöyle kim
Şekl-i insānda görinmiş yā melekdür yā perī

13. Nāḫitīdür maḫlaṣı Aḥmed Aġadur nāmı hem
Aḥmed-i Muḫtār ola rūz-ı cezāda yāveri

14. Medḫiyā ḳaldur elüñ başla duʿāya ṣāniyen
Ayaġına düş yüri gezme cihānda serserī

15. Cān ḳulaġına sezā dürr ü güherdür sözleri
Ḫāk-i pāyi fiʾl-meṣel iksīr-i ʿaşḳuñ cevheri

16. Ben ġubāruñ üstüne tek bir ḳadem baṣsun dilā
Meskenüm olsun benüm şimden girü ḫāk-i deri

17. Pāy-māl itdi beni dest-i cefā-yı rūzigār
Umaram destüm ṭuta meydān-ı luṭfuñ dāveri

19b

XXVIII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Aṣḥāb-ı ṣıdḳ ehl-i dil ü pür ṣafā gerek
Erbāb-ı ʿaşḳ sālik-i rāh-ı Ḫüdā gerek

2. Ehl-i cihāna ʿayş u ṣafā birle mülk ü māl
Dervīş olana kūşe-i künc-i ġınā gerek

3. Kevn-i mekānı virseler almaya ḥabbeye
Şol ʿārif-i cihāna ki dār-ı beḳā gerek

4. Nādān odur ki cemʿ ide dünyāda sīm ü zer
ʿĀḳil hemīşe ṭālib-i faḳr u fenā gerek

5. Her kim olursa rāh-ı tecerrüdde rehberüm
Ol da bu yolda bencileyin bī-nevā gerek

6. Ṭūṭī-i ḳuds bu ḳafes-i tende zār ola
Aña müdām sükker ü berg ü nevā gerek

7. Kūs-ı ẓuhūr-ı ʿaşḳ-ı dil-ārāyı çalmaġa
Sulṭān-ı ʿaşḳ-ı mālik-i mülk-i bekā gerek

8. Himmet odur ki şuʿle ṣala āfitāb-ı ʿaşḳ
Bu ẓulmet-i vücūda çü nūr u żiyā gerek

9. Yāduñda ise sırr-ı *elestü bī-Rabbiküm*
Dilden hezār cānıla *ḳāl u belā* gerek

10. Ḫˇān-ı ʿaṭā vü luṭf u kerem Ḥaḳḳ'dan irdi çün
İşbu ʿaṭā vü niʿmete şükr ü senā gerek

11. Sīmurġ-ı ʿaşḳ çıḳdı şu dem ġār-ı sīneden
Uçmaġ olursa menzili ʿarş-ı ʿalā gerek

12. Pür ḳıl şarāb-ı ʿaşḳıla peymāne-i dili
ʿAşḳ ehlinüñ derūn-ı dili pür ṣafā gerek

13. Altun ider seḫāsı o bir laḥẓada hemān
ʿĀşıḳ odur ki kem naẓarı kīmiyā gerek

14. Her kim ki rāh-ı ᶜaşḳa düşer Ḥaḳḳ-ı isteyü
ᶜAşḳuñ yolunda Medḥī gibi bī-riyā gerek

15. Zühd ü riyāyı terk idicek ᶜāḳibet aña
Lā-büdd ṭariḳ-i Ḥaḳḳ'da yine reh-nümā gerek

20a

XXIX

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Bir ṣubḥ-dem ki ḫusrev-i ḫūrşīd-i ḫāveri
Farḳ-ı sipihre dikdi livā-yı muẓafferi

2. Çekdi seḥerde şevḳ-ile bir tīġ-i şuᶜle-dār
Ṭutdı żiyā vü şaᶜşaᶜası heft kişveri

3. Cünd-i ẓalāmı eyledi bir demde münhezim
Şol dem ki çekdi bir ᶜalem-i şīr-peykeri

4. Mihrüñ żiyāsı çünki çıḳup ṭutdı ᶜālemi
Maḥv itdi gitdi şuᶜle-i māh-ı münevveri

5. Sūz-ı ḥarāret-ile bugün tāb-ı āfitāb
Ṣaldı miyān-ı āteşe iḳlīm-i Berberī

6. Rūy-ı semāda bād-ı ṣabā şöyle ḳızdı kim
Cūşa getürdi gökde olan baḥr-ı aḫżarı

7. Rūy-i zemīn neyledi kim geydüre anı
Cellād-ı çarḫ başına bir tās-ı āzeri

8. Dūzaḫ göründi tābiş-i mihr-ile k'āfitāb
Āteş ṣanurdı her kişi çarḫ-ı müdevveri

9. Mihrüñ çerāġı maġribe varduḳda oldı kim
Ġarḳ oldı Baḥr-ı Ḳulzum'e fi'l-cümle leşkeri

10. Ṣubḥuñ ḥiṣārın aldı yine ceyş-i zeng-bār
Şāh-ı ẓalām ṣaldı çü her cānibe çeri

11. Peyġūle-i ġınāda yaturdum çü ben zebūn
Bālīn-i renc ü miḥnete ḳomış idüm seri

12. Uyḫu girince dīde-i ġam-dīdeme revān
Gördüm düşümde heybet ile niçe erleri

13. Düşme gümāna ḥāṣılı beñzer disem dilā
Zāl-i zamāna Rüstem-i Destāna her biri

14. Ṭutmış elinde her biri bir dürlü laʿb-ile
Gürz-i girān u nīze vü şemşīr ü ḫançeri

15. Ḳaldum o demde fikr-ile ḥayrān u mest olup
Gördüm ṭutar çü her biri dārāt-ı dāveri

16. Bir merd-i pāk gördüm o ḫayl içre ser-firāz
Her sū sürürdi depredüp esb-i tekāveri

17. Ol şeh-süvār-ı maʿreke-ārā-yı kār-zār
Gösterdi baña cāh u celāl-i Sikender'i

18. İrmez ġubār-ı pāy-i semendine rūzigār
Ser-geşte ḳıldı sürʿat-ile bād-ı ṣarṣarı

20b 19. Yerden çıḳan ġubārını ḳapduḳça bād-ı ṣubḥ
Gördüm felekde mihr ü mehüñ oldı efseri

20. Görüp düşümde ol şehi biñ şevḳ-ile didüm
Ḳande giderse ḥażret-i Ḫıżr ola rehberi

21. Ṣāḥib-vaḳār u merdüm-i dānā vü pür-ḫıred
Ḳul eylese özine n'ola nice Sencer'i

22. ʿAyş eyledükçe bezm-geh-i rūzigārda
Lāyıḳ ṭutarsa elde o şeh ṣāġar-ı rezi

23. Bebr-i beyān döymeye bir ḍarb-ı gürzine
Rūz-ı veġānuñ olsa ʿaceb mi ġażanferi

24. Maḥmūd Paşa yaʿnī vezīr-i şeh-i cihān
Cāy-i neberdüñ sipeh-dār u ṣaff-deri

25. Şāhā ṣenā vü medḥüñe ḳādir midür senüñ
Zār u zebūn u bī-kes olan merd-i serserī

26. Geldi bu şiʿri ʿarż ide Paşa-yı ʿādile
Meddāḥ-ı dehr yaʿnī bu devrüñ suḫan-veri

27. Bir nev-ᶜarūsa beñzedi bu şiᶜr-i dil-firīb
Medḥ ü senā-yı luṭfuñ anuñ zīb ü zīveri

28. Medḥüñ semāya şöyle çıḳardıki murġ-ı dil
Gitdi felekde ḳalmadı bir dāne şehperi

29. Murġ-ı revān ḫaste düşüp geldi ḳapuña
Dārü'ş-şifā-yı ᶜālemi geşt itdi serserī

30. Vaṣf-ı cemīlüñ itmek-ile dil bulur ṣafā
Sen şāh-ı ᶜadlüñ olsam ᶜaceb mi s̱enā-geri

31. Ḫāk-i cenāb-ı ḥażret-i Paşaya ben degül
Çıḳdı felekde mihr-ile meh daḫı müşterī

32. Geldüm ḳapuña Medḥī'yem ey şāh-ı pür-kerem
ᶜArż eyledüm cenābuña dīvān u defteri

33. Her sū bu şiᶜri ṭurmaz oḳur ṣu gibi revān
Gördüm ṣafā-yı ḫātır ile bir ḳalenderī

34. Olsun cihānda Ḫıżr nebī yār u rehberi
Rūz-ı cezāda ḥażret-i Ḫıżr ola yāveri

35. Ḳılmaya tünd-bād-ı ecel kūyına güẕer
Bāġ-ı cihānda ṣolmaya gül gibi ruḫları

21a 36. Yā Rabb bi-ḥaḳḳın arż u semā ol şehinşehüñ
Tā ḥaşr olınca şuᶜle vire gökde aḫteri

XXX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yel gibi yeldüm bütün dünyāyı gezdüm ser-be-ser
Bulmadum būy-ı vefādan bāġ-ı dehr içre es̱er

2. Çekmedüm şol derdi ben kim dil anı taḳrīr ide
Çekdügüm bār-ı ġamı çekmiş degül nevᶜ-i beşer

3. Der-be-der gezdüm ki dirdüm derdüme bulam devā
Bir ṭabībe irmedüm kim görmeyem andan żarar

4. Bulmadum bir derdi yoḳ ādem ki derdüm yād idem
Ṭolmış ehl-i derd ile arż u semā baḥr ile berr

5. Derde dermān istemekden çekdüm el nā-çār olup
Çār-nā-çār eyledi devrān beni zīr ü zeber

6. Şöyle şaldı ayağa dest-i cefā-yı rūzigār
Ne ḳarāra ḳādirem ne eylerem ᶜazm-i sefer

7. Nāleden bir kimse gelmez oldı hergiz yanuma
Künc-i miḥnet içre yatup iñlerem şām u seḥer

8. Niçeler feryādumı gūş eyleyüp ağlar revān
Niceler ben ḫasteyi öldürmege dermān arar

9. Gördi pā-māl eylemiş ben zār u bīmārı felek
Ḫākden refᶜ eyledi bir merdüm-i ṣāḥib-naẓar

10. Derd u ġuṣṣa renc ü ġam refᶜ oldı benden dilerem
Bād-ı miḥnet ḥaşre dek ḳılmaya kūyından güzer

11. Cism ü cāna rāḥat u ṣıḥḥat çün andan irdi hep
Yā İlāhī görmeye ol daḫı hergiz derd-i ser

12. Bilmek isterseñ o ẕāt-ı pāküñ ism ü resmini
Muṣṭafā Paşa kim oldur menbaᶜ-ı fażl u hüner

13. Meclisinde ẕikr olan āyāt u tefsīr ü ḥadīs̱
Olmasun mu böyle er iki cihānda muᶜteber

14. Nuṭḳ-ı pāki mürdeye cānlar bağışlar gūyiyā
Her kelāmı dem-be-dem enfās-ı ᶜĪsī'dür meger

15. Yir ü gögi rūz u şeb rūşen ḳılurlar ġālibā
Ay ile gün ruḫlarınuñ şuᶜlesinden aldı fer

16. Yaḳdı ṣabrum ḫırmenin ḫākister itdi ḥāṣılı
Düşdi cāna meşᶜal-i rūyinden anuñ bir es̱er

21b 17. Fehm ider mi ẕāt-ı pāki gevherinüñ ḳıymetin
Baḥr-ı ᶜaşḳuñ mā-verāsın görmeyen her bī-başar

18. İy diyen ṣarrāfıyem dehrüñ kemāl-i ᶜaḳl-ile
Baña söyle bir midür ḳıymetde elmās u ḥacer

19. Yaᶜnī bir görme ṣaḳın ol ẕāt-ı pāki herkese
İrmesün dirseñ żarar īmānuña eyle ḥaẕer

20. Medḥīyā şimden gerü sen de duᶜāya başla kim
Ṭūṭī-i ṭabᶜuñ şu resme oldı çün kim cilve-ger

21. Ḳıl devām-ı devlet-i Paşa-yı ᶜādil ḥaḳḳına
Şol duᶜāyı kim ide gerdūn-ı gerdāndan güẕer

22. Çün bugün destüñ ṭutup yirden götürdi ol seni
Dest-gīr olsun aña yarın Ḫüdā-yı dād-ger

XXXI[239]
Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün
– • • – / – • • – / – • –

1. Rāyet-i ṣubḥ oldı seḥer zer-feşān
Ḫayl-i nücūm oldı o dem bī-nişān

2. Ḳalmadı ẓulmetden eṡer ẕerrece
Mihr-i felek olduġı demde ᶜayān

3. Yaᶜnī ṭulūᶜ itdi çıḳup āfitāb
Ġarḳā-i nūr olsa n'ola āsumān

4. Virdi nebātāta ṣafā rūzigār
Tāze revān buldı ser-ā-ser cihān

5. Şehr-i Sitanbul'a naẓar ḳıl yā Ḥaḳḳ
Her ṭarafı şāḫ u gül ü erġavān

6. Reşk-i cinān oldı cihān gördiler
Geldi ḫırām itdi şeh-i kām-rān

7. Geçdi saᶜādetle gelüp taḫtına
Şāh-ı cihān-bān ᶜadālet-mekān

8. Böyle gerek şāh-ı saᶜādet-ḳarīn
Böyle gerek ḫusrev ü ḫusrev-nişān

9. Böyle gerek dāver-i Dārā-ḫaşem
Böyle gerek şāh-ı memālik-sitān

10. Böyle gerek kevkebe-i dāverī
Böyle gerek şöhret-i ᶜOṡmāniyān

[239] Bu kaside A nüshasında yoktur. Bu şiir M nüshasında I. kasidedir ve 1b'den başlamaktadır.

11. Böyle gerek şāh-ı Sikender-ẓafer
Böyle gerek mehdī-yi ṣāḥib-zamān

12. Görse mehābetle seni serverā
Ḳahr ola bir demde nice Ḳahramān

13. Şāh-ı ᶜAcem ḳahr-ile bī-iştibāh
Heybetüñi görse virür cān-ı revān

14. Ḳahrı eli kūhı gehi gāh ider
Ḳulzüm-i iḥsānı yine bī-girān

15. Ḳılsa naẓar ḫāke olur müşk-i ter
Gülse [o de]m ᶜālem olur gülsitān

16. Böyle gerek luṭf u kerem birle cūd
Böyle gerek genc ᶜayān u nihān

17. Devlet-ile yüz yıl ola pādişāh
Böyle di[d]i nuṭḳa gelüp ins ü cān

18. Ṭañ mıdur ey ḫusrev-i ᶜālī-tebār
Saña duᶜā [ḳ]ılsa kihān u mihān

19. Demler olur himmet-i merdān-ile
Dest[idürür] ᶜarşa olur nerdibān

20. Ey şeh-i bālā-ḳad [ü] vālā-neseb
Gey yaraşur ḳāmetüñe perniyān[240]

21. Başuña gün ṭoġa eyā ẓıll-ı Ḥaḳḳ
Nüh felek üstüñe olur nerdibān

22. Ḳılmaz iseñ ᶜaybına ḫalḳuñ naẓar
Ḥażret-i Ḥaḳḳ gün gibi olur ᶜayān

23. Ḫıżr seni manṣūr u muẓaffer ḳılur
Ġayrıyı ḳo sen yüri Ḥaḳḳ'a ṭayan

24. Medḥī senüñ pāyüñe yüzler sürer
Ḫāk-ile yeksān olup ol nā-tüvān

25. Merḥamet eylerseñ eger ᶜāşıḳa
Yāver olur saña Ḫüdā bī-gümān

---

[240] Metinde "pernihān" şeklinde yazılmıştır.

26. Destümi ṭut derde düşüp[241] ḳalmışam
Pādişehüm luṭf-ile ol mihribān

27. Ḥażret-i ʿOs̱mān'a duʿā idelüm
El götürüp ḥāżır oluñ ḥāżırān

28. Ḥaḳḳ'dan ümīdüm budurur rūz u şeb
Devletüñe irmeye hergiz ziyān

29. Taḫt-ı saʿādetle ḳarār idesin
ʿİzz ü saʿādetle olup kām-rān

30. Gülşen-i ʿālemde eyā serv-ḳadd
ʿAyş u ṣafālar idesin cāvidān

31. Devlet-ile baḫtuñ ide imtizāc
Yüz yıla dek birbirine tevʾemān

XXXII[242]
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Şehā bu devr içinde fāris-i meydān[243] olan sensin
Ḫüdā luṭfına maẓhar ḳudret-i Yezdān olan sensin

2. Vücūd-ı pāküñ eksüklügin göstermesün Allāh
Cihān bir ḳālib-i bī-cāndur aña cān olan sensin

3. Yaman dilden yavuz gözden seni dūr eylesün Mevlā
Yidi iḳlīme zīrā merkez-i īmān olan sensin

4. Gerek İskender [ü] Dārā gerek Key-ḫusrev-i dānā
Olaruñ devri gitdi mehdī-yi devrān[244] [olan sensin]

5. ʿAceb mi ḥāfıẓ-ı Kurʾān olup ẕātuñ şeref bulsa
Ḥaḳīḳat cānişīn-i Ḥażret-i ʿOs̱mān olan [sensin]

6. Dem-ā-dem ẕāt-ı pāküñle ḥayāt-ı nev bulur ʿālem
Ki zīrā naḳd-i vaḳt-i rūḥ-ı Aḥmed Ḫān olan [sensin]

---

[241] Metinde "ṭuşup" şeklinde yazılmıştır.
[242] Bu kaside A nüshasında yoktur. Bu şiir M nüshasında II. kaside olarak 3a'dan başlamaktadır.
[243] II. Osman'ın "Fārisī" olan mahlasına telmihte bulunuyor.
[244] Metinde vezni bozacak şekilde "mehdī-yi devr-i zamān" olarak yazılmıştır.

7. Şeref virdi senüñ ṭuġrā-yı ᶜadlüñ berr-ile baḥre
Sipeh-sālār-ı ᶜālem ṣāḥib-i ᶜünvān olan sensin

8. Meh-i tābān gibi her dem günüñ günden ziyād olsun
Kemāl ü maᶜrifetle mefḫar-ı aḳrān olan sensin

9. Kelām-ı dil-peẕīrüñ rūḥ-baḫş-ı mürde-i hicrān
Ṭabībüm ehl-i derdüñ derdine dermān olan [sensin]

10. Nūrından n'ola ᶜömr-i cāvidān bulsa ḳamu ᶜālem
Esīr-i derd-i hecr ü miḥnete Loḳmān olan [sensin]

11. Cemālüñ ᶜarż idüp şādān [u] ḫandān itdüñ ol pīri
Muḥaṣṣal dest-gīr-i Medḥī-i giryān olan sensin

XXXIII[245]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Bādā hezār ḥamd-i Ḫüdāvend-i āsumān
K'oldur ḳadīm-i Ḳādir-i Ḫallāḳ-ı ins ü cān

2. Ḫalḳ-ı cihānı Ḫāliḳ u Rezzāḳ odur k'anuñ
Maḫlūḳa luṭfı bī-ḥad [u] iḥsānı bī-girān

3. Şükr ü sipās cūd u ᶜaṭā ḳıldı ᶜāleme
Geldi ḳadīmi taḫtına Sulṭān-ı kām-rān

4. Sulṭān Aḥmed ol ki anuñ ḫāk-i ᶜizzeti
Aᶜyān-ı devletüñ gözine kuḥl-ı Iṣfahān

5. Bī-rūh cisme dönmiş iken taḫt-ı şehriyār
Esdi nesīm-i rūḥ-fezā buldı tāze cān

6. Çeşm-i ᶜalīle nūr u żiyā virdi gün gibi
Gītī-fürūz ḫusrev-i fermānde-i cihān

7. Ḳaṣr-ı cedīde şöyle ṣafā virdi Rūm'a kim
Reşk itse ol ṣafāya n'ola ravża-i cinān

8. Görse bu ᶜizz ü şevketi Kisriyy-i dād-ger
Der-bān olurdı saña eyā şāh-ı dil-sitān

[245] Bu kaside A nüshasında yoktur. Bu şiir M nüshasında III. kaside olarak 3b'den başlamaktadır.

9. Dillerde ḳaldı ḳıṣṣa-i Cemşīd-i rūzigār
Añılmaz oldı nām u nişān-ı keyāniyān

10. Görseydi şevketüñi irüp devr-i ᶜadlüñe
Cānın niṣār iderdi saña Erdevān revān

11. Ṭut kūh-ı āhen oldı ten-i ḫaṣm-ı nā-bekār
Bir berg-i kem-ter olmaya gönderse ger sinān

12. Dāmān-ı zāl-ı çarḫı görenler ṣanur şafaḳ
Reng aldı tāb-ı tīġini gördükde āsumān

13. Ẓālimleri şu resme ḳırar tīġ-i ḳahr-ile
Teb düşdi çarḫ-ı ẓālimüñ aᶜşāsına hemān

14. Cevlān deminde ḥāṣılı ṭāvūs-ı himmetün
Oldı firāz merḥale-i sidre āşiyān

15. Tā ki derūn-ı mihre ṭuşup ḥavfuñ āteşi
Odlara yandı āteş-i tīġüñle Kehkeşān

16. Her dem ᶜuyūn-ı baḫt-ı saᶜādet küşādedür
Ḥācet-[mekān] ḳapuñda nigeh-bān u pās-bān

17. Gülgūn ḳabā-y-ile ḳad [u] rūyuñ gören didi[246]
Güller bitürdi ḳudreti gör naḫl-i erġavān

18. Açup niyām-ı deşne ağız çeşm-i ḳahr-ile
Aᶜdā-yı dīne ḫançer-i ser-tīz olur zebān

19. Ṭoḳunduġunca ḫaṣma açar zaḫm-ı bī-şumār
Peykān-ı tīr ü nīzeñ açar ḳana ḳana ḳan

20. Ursuñ ᶜadūya gürzüñi ḫurd ola taġıla
Serden sepīd-i maġz-ı vücūdından üstüḫ᾽ān

21. Tīġüñ ḳażā vü tīr-i kemānuñ ḳader yiter
Her kim ki ẕāt-ı pāküñi ger ḳılsa imtiḥān

22. Firdevsī'ye ki virdi Ḫüdā naẓm-ı iḳtidār
Ḳılmış cihāna Rüstem-i Destān'ı dāsitān

23. Bir kez göreydi şevketüñ ey şāh-ı bī-naẓīr
Böyle diyeydi ẕātuña bī-şekk u bī-gümān

---

[246] Metinde "gibi" şeklinde yazılmıştır.

24. Rüstem-neberd ü Zāl-hüner Key-ḳubād-dād
Ḫusrev-ḫıṣāl ü Sām-dil ü Ḳahramān-ḳırān

25. Yaḳar yıḳar vücūdını naᶜruñ ᶜadūlaruñ
Ṣarṣar olur o naᶜra veyā ejder-i demān

26. Rūz-ı veġāda gözüñ bulmaya rehā
Ḳahruñ elinden ister idi Ḳahramān emān

27. Cān ṭūṭīsi ki görse meserret-i rūyuñı
Dil-beste ḫaste böyle ḳalur lāl olur zebān

28. Tīġüñ çü ḫūn deşneyi içdükde dil didi
Saña bu demde şerbet-i merg olsa nūş cān

29. Eksildügünce düşmenüñ ᶜömri senüñ mezīd
Ẕevḳ ü sürūr-ı ḥażret-i şeyḫ ḳala cāvidān

30. Medḥī çü vaṣf-ı ḳasruña hīç ḳādir olmadı
Ammā bilür ḳuṣūrını ol pīr-i nā-tüvān

31. Dilden duᶜāya başlayalum ki ᶜaṭā ḳıla
Her bir nihāl-i tāze ki Ḥaḳḳ ᶜömr-i cāvidān

32. Artsun ṣafā vü ẕevḳ-ile eyyām-ı devletüñ
Sen pīr-i ber-kemāl olasın devletüñ civān

33. Açsun nesīm-i ṣubḥ-ı seḥer ġonca güllerüñ
Gül-zār-ı ᶜizz ü rifᶜatüñe irmesün emān

34. Ḳaṣr-ı vücūduñ olmasa hergiz ḫalel-peẕīr
Amīn diye duᶜāmıza iḫvān-ı ḥāżırān

35. Her gün güneş ki şaᶜşaᶜadan zer nişār ider
Her şeb serāy-ı ḳadrüñe şemᶜ ola aḫterān

36. Her rūzuñ emr-i Ḥaḳḳ-ile nev-rūz-ı ᶜĪd ola
Giceñ Berāt u Ḳadr ide dārende-i cihān

MÜSEDDESLER

I

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Gūşuña bu ḥaḳḳ söz olsun gūş-vār
ᶜAḳla şığmaz ḳudret-i perverdigār
Āb u āteş birle ḫāk u rūzigār
Her ne kim gördüñse gizlü āşikār
Ḥaḳḳ taᶜālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep görindi āşikār

2. Murġ-ı perrān mūr u mār u ins ü cān
Üştür ü ester ü esb ü mādiyān
Kūh u deşt ü berr ü baḥr u āsumān
ᶜĀlem içre āşikārā vü nihān
Ḥaḳḳ taᶜālā o didükde oldı var
Sırr-ı pihnān hep görindi āşikār

3. Bu leṭāfet bu melāḥat bu cemāl
Bu maᶜārif u maᶜānī bu kemāl
Bāġ-ı dehr içre biten her bir nihāl
Gülşen-i ᶜālemde bunca verd-i al
22a Ḥaḳḳ taᶜālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep görindi āşikār

4. Ḳādir ü ḳayyūmdur ol ḥaḳḳ ṭutma şekk
Birligine ṭurma şāhid iste tek
Sebᶜa-i seyyāre birle nüh felek
Nüh felekde şağışa gelmez melek
Ḥaḳḳ taᶜālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep görindi āşikār

5. Böyle tezyīn olmamışdı āsumān
Bī-nişān idi henüz ins-ile cān
Kimse bilmezdi nedür rūḥ-ı revān
Gelmemişdi ẓāhire bu *"kün fe-kān"*
Ḥaḳḳ taᶜālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep görindi āşikār

6. Dürlü ezhār ile ṭoldı kāīnāt
İrdi cism-i ḫāke şulardan ḥayāt
Tev'emān oldı ḥayāt-ile memāt

Ḥāṣılı ʿālemde bunca mümkināt
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

7. Ḥaḳḳ çü bir gevher yaratdı tāb-dār
ʿAḳl u dāniş ger saña olursa yār
Ol güher neydügin idrāk eyle var
Ol güherdendür ḳamu naḳş u nigār
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

22b 8. Şol zamān kim oldı ẓāhir baḥr u berr
Bu ikidendür ḳamu laʿl ü güher
Baḥr içinde dürr ü berde sīm ü zer
Bunca eşcār u nebātāt u ḥacer
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

9. Ne ezel bu çarḫ-ı gerdūn var idi
Vü ne Ḳulzüm u ne Ceyḥūn var idi
Vü ne Leylī vü ne Mecnūn var idi
Ne gice ne gündüz ne ay gün var idi
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

10. Böyle maʿmūr olmamışdı bu serāy
Yoġidi bu hāy u hūy u deff ü nāy
Farḳ olunmazdı daḫı yoḫsul u bay
Cümle müşkil oldı ser-ta-ser ḳolay
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

11. Ḥamdü liʾllāh kim bilindi ṣubḥ u şām
Luṭf-ı Ḥaḳḳ'a maẓhar oldı ḫaṣṣ u ʿām
Medḥiyā söz āḫir oldı ve's-selām
On sekiz biñ ʿālem u ādem tamām
Ḥaḳḳ taʿālā ol didükde oldı var
Sırr-ı pinhān hep górindi āşikār

II

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• — — —/• — — —/• — —

1. Metāʿ-ı pendümi virme kesāda
Peşīmān olasun yarın ziyāde

Ne işler işler iseñ bu fenāda
Görürsin anları dār-ı beḳāda
[Şu kim yidi vü içdi beng ü bāde
Virür maḥṣūl-i ᶜömri ṣoñra bāda]

23a 2. Şu kim bezm-i cihānda eyledi dem
Velī virmedi Ḥaḳḳ yolına dirhem
Virür merhem recā idene verhem
Yimez bir kerre cürmin yād idüp ġam
Şu kim yidi vü içdi beng ü bāde
Virür maḥṣūl-i ᶜömri ṣoñra bāda

3. Kimesne olmasun ᶜālemde bed-kār
Ḳılur dār-ı fenāda kend'özin ḫᵛār
Bu bed işden ider ᶜāḳil olan ᶜār
Yaraşmaz müʾminüñ ḳalbinde murdār
Şu kim yidi vü içdi beng ü bāde
Virür maḥṣūl-i ᶜömri ṣoñra bāda

4. Buları ḫoş görenler kūr ü kerdür
Yer-ile ḫayr u şerden bī-ḫaberdür
Ḳabūl eyle bu pendi söz güherdür
Bular ḫod ᶜaḳla vü cānā żarardur
Şu kim yidi vü içdi beng ü bāde
Virür maḥṣūl-i ᶜömri ṣoñra bāda

5. Bunı ben Medḥiyā bildüm özümden
Ṭuyar ᶜārif olan alur sözümden
Bilür esrārumuñ keyfin yüzümden
Ṣafā dilden żiyā gitdi gözümden
Şu kim yidi vü içdi beng ü bāde
Virür maḥṣūl-i ᶜömri ṣoñra bāda

III

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • —

1. ᶜAşḳ imiş gül ġoncasın ḫandān iden
ᶜAşḳ imiş bülbülleri nālān iden
ᶜAşḳ imiş ᶜāşıḳları giryān iden
ᶜAşḳ imiş ṣādıḳları ḥayrān iden
23b ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

2. ᶜAşḳ-ıla ḳāyim durur mülk-i cihān
ᶜAşḳ-ıla dāyim döner nüh āsumān
ᶜAşḳ-ıla Ḥaḳḳ'a irişür ᶜāşıḳān
ᶜAşḳ-ıla ābād olur kevn ü mekān
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

3. ᶜAşḳ imiş bu deñlü devlet ādeme
ᶜAşḳ imiş bu ᶜizz ü rifᶜat ādeme
ᶜAşḳ imiş baḫt u saᶜādet ādeme
ᶜAşḳ imiş tāc-ı kerāmet ādeme
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

4. ᶜAşḳ imiş bu gözleri giryān iden
ᶜAşḳ imiş şol dilleri biryān iden
ᶜAşḳ imiş bu ᶜālemi seyrān iden
ᶜAşḳ imiş sīmurġ ile ṭayrān iden
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

5. ᶜAşḳ imiş ᶜāşıḳları bed-nām iden
ᶜAşḳ imiş ᶜāşıḳ ḳafāsın cām iden
ᶜAşḳ imiş her işlere iḳdām iden
ᶜAşḳ imiş her nesneyi itmām iden
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

6. ᶜAşḳ imiş hep yoḳları var eyleyen
ᶜAşḳ imiş Manṣūr'ı ber-dār eyleyen
24a ᶜAşḳ imiş ᶜāşıḳları zār eyleyen
ᶜAşḳ imiş ᶜārifleri ḫᵛār eyleyen
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

7. ᶜAşḳ imiş Yaᶜḳūb'ı giryān eyleyen
ᶜAşḳ imiş āḫirde şādān eyleyen
ᶜAşḳ imiş düşvārı āsān eyleyen
ᶜAşḳ imiş Medḫīyi insān eyleyen
ᶜAşḳ imiş her bendeyi sulṭān iden
ᶜAşḳ imiş sulṭānları ᶜüryān iden

IV

Fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūl

• – – / • – – / • – – / • –

1. Dilerseñ ki irmeye ^c^aḳla ḫalel
Seni devr-i dūn ḳılmaya mübtezel
Gerek dilde ezber ola bu mes̱el
Nizā^c^ itme nādān-la her maḥal
Ne lāzım nizā^c^ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ^c^amel

2. İşit pendüm ey merd-i ferruḫ-liḳā
Yā düşnām idesin baña yā du^c^ā
^c^İnād ehline uyma çekme cefā
Ḳabūl eyle bu ḳulı ḳılma ḫaṭā
Ne lāzım nizā^c^ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ^c^amel

3. Olur merd-i nā-pāk u nādān fużūl
Sözüñ gevher olursa ḳılmaz ḳabūl
Ḳayurmaz elem çekme olma melūl
Hemān dāyireñ gözle bekle
Ne lāzım nizā^c^ u ne ḥācet cedel
24b Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ^c^amel

4. Ne ġam saña nādān irürse ^c^itāb
Çeker ehl-i daniş ^c^itāb u ^c^ıḳāb
Aġız açma ḫāmūş ol itme ḫitāb
Yeter ^c^ārif iseñ saña bu cevāb
Ne lāzım nizā^c^ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ^c^amel

5. Müdām eyle bu pendi dilde revān
Sen ey Medḥī-i ^c^ārif-i nükte-dān
İşitdüm ki böyle dimiş bī-gümān
Uṣūl'inde Yaḥyā-yı şīrīn-zebān
Ne lāzım nizā^c^ u ne ḥācet cedel
Kitāb-ı Uṣūl ile eyle ^c^amel

V[247]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Çü gördüm dil-rübālardan dilā hergiz vefā gelmez
Anuñ-çün ḳalb-i maḥzūna niçe demdür ṣafā gelmez
Bu ḳavli gūş iden dānālara derd ü belā gelmez
Ki yaᶜnī yaḫşı ādemden yer-ile kem edā gelmez
Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez[248]

2. Şu kim yār-ı ḳadīmüñdür ᶜadū-yı bī-emān olmaz
Göñül sen iḥtirāz itme saña andan ziyān olmaz
Mes̱eldür tā takeddümden bu söz hergiz yalān olmaz
Yamanlar yaḫşı vü yaḫşı olanlar hīç yaman olmaz
Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez

3.[249] Marīż-i derd-i ᶜaşḳ olan kişi ister mi dermānı
Şeb-i vaṣluñ ṣoñında yoḳ mıdur yā rūz-ı hicrānı
25a Cefāya ṣabr ider her dem anuñ kim ola izᶜānı
Oḳur bu maṭlaᶜı gördüm bu dehrüñ bir suḫan-dānı
Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez

4. Gerekür mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı ḥüsn ü bahā olsun
Gerek rāh-ı meẕelletde yatur bir bī-nevā olsun
Gerekse pādişā[250] olsun gerekse bir gedā olsun
Gerek bī-gāne veᵓl-ḥāṣıl gerekse āşinā olsun
Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez

5. Gerek bir ḳāmeti ṭūba gerekse bir semen-būdur
Ya ḫud bāġ-ı melāḥatde gerekse serv-i dil-cūdur
Gerek aᶜlā gerek ednā gerekse bir melek-ḫūdur
Hele ey Medḥī-i şeydā benüm de bildügüm budur
Vefā resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez
Uṣul azmaz cihānda merd-i kāmilden ḫaṭā gelmez

---

[247] Bu şiir M nüshasında II. müseddes olarak 6b'den başlamaktadır.
[248] Bu mısradaki "gelmez" redifi M nüshasında eksiktir.
[249] 3. hane M nüshasında yoktur.
[250] pādişā : pādişāh M

VI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ehl-i ᶜaşḳa zāhidā sende niçün iḳrār yoḳ
Biz mürīd-i ᶜāşıḳānuz bizde ḫod inkār yok
Māniᶜ-i bezm-i viṣāl olmaġa hīç deyyār yoḳ
Cān gözi rūşen naẓarda perde-i pindār yoḳ
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ

2. Raḳṣa girdi ẕerre-veş her yaña dil-āvāreler
Gül gibi gülşende ḫurrem oldılar meh-pāreler
İşidüñ ey tīġ-i fürḳat birle baġrı pāreler
Müjde olsun şād olun ey ᶜāşıḳ-ı bī-çāreler
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
25b Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ

3. Ḫāk-pāy-i yāre göz diksem ᶜaceb mi dāʾīmā
Her işi altun ider bādī naẓarda kīmyā
Bu işi ben kendüme ᶜādet idindüm serverā
Cān gözine ḫāk-pāy-i yāri ḳıldum tūtiyā
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ

4. Ḳāfirüñ küfrine baḳup görmedüm andan żarar
Baña zīrā kim irişmez gördüm andan ḫayr u şer
Rāst-bīn olmaġa iḳdām itdüm ey nūr-ı başar
Ḥāṣılı gözden geçürdüm kāyinātı ser-be-ser
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ

5. Medḥiyā oldum vaṭandan ayru düşdüm ġurbete
Ḫāke yeksān olduġum demde irişdüm rifᶜate
Bir nice demler vücūdum urmuş iken keṣrete
Bezṃ-i keṣretden ayaḳ çekdüm irince vaḥdete
Bāġ-ı dehre ṭoġru baḳdum gül ḳamu bir ḫār yok
Bir naẓar ḳıldum cihāna cümle yār aġyār yoḳ

VII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yādumuzda yoḳ hevā-yı menzil-i mülk-i beḳā
Ṣanuruz kim mülk bāḳīdür bize dār-ı fenā
Eyledük iblīs ü nefsi ḳanda gitsüñ pīşvā
İki düşmen bize reh-zenlik iderler yā Ḫüdā
Naḳd-i ᶜömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā
Bu ne ḥasretdür ᶜaceb vā-ḥasretā vā-fürḳatā

2. Egri yola giderüz göze görinmez şāh-rāh
Üstümüze şuᶜle ṣalmazsa ᶜaceb mi mihr ü māh
26a İsterüz Ḥaḳḳ'dan yine iki cihānda ᶜizz ü cāh
Fażluña bel bağladuḳ senden ināyet yā İlāh
Naḳd-i ᶜömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā
Bu ne ḥasretdür ᶜaceb vā-ḥasretā vā-fürḳatā

3. Bize cevr ü ḳahr u ẓulm itse ᶜaceb mi devr-i dūn
Baḫt-ı nā-hem-vārumuz ḳılsa revādur ser-nigūn
Nefs ile el bir idüp cānı ṭutup ḳılduḳ zebūn
Ḥīle-bāzārında idindük be-ġāyet çoḳ düyūn
Naḳd-i ᶜömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā
Bu ne ḥasretdür ᶜaceb vā-ḥasretā vā-fürḳatā

4. Ḫidmet-i Ḥaḳḳ'da dirīġā cān-ile der-kār yoḳ
Ḫışm-ı Ḥaḳḳ'dan ḫavf idüp bir dīdesi ḫūn-bār yoḳ
Gūyiyā dünyā tehī ḳalmışdurur deyyār yoḳ
Ḫalḳ-ı ᶜālem de uyḫuda ᶜālemde bir bīdār yoḳ
Naḳd-i ᶜömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā
Bu ne ḥasretdür ᶜaceb vā-ḥasretā vā-fürḳatā

5. Medḫiyā bir kerre fikr it bu ne neng u ᶜār olur
Hīç dimezsin başuña bu dār-ı dünyā ṭār olur
Besleme şol cismi kim ḳabre girince ḫˇār olur
Hey dirīġā rūz-ı rūşen ol maḥalde tār olur
Naḳd-i ᶜömri ṭağıdup yoḳ yerlere ḳılduḳ hebā
Bu ne ḥasretdür ᶜaceb vā-ḥasretā vā-fürḳatā

VIII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. Sīnemde olan dāğlarum ḳana boyanıḳ
Dīdāruñı seyr itmege gözlerdür uyanıḳ
Vaṣluñ gicesi göz mü yumar ᶜāşıḳ-ı ṣādıḳ
Ey rūḥ-ı revānum saña yetmez mi bu ṭanıḳ
Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ᶜāşıḳ
26b Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açıḳ

2. Gitdüm çü ᶜadem mülkine ben zār u fütāde
İler çekerüm ḳalmadı bu dār-ı fenāda
Çün cünd-i ecel baña hücūm itdi ziyāde
Cān çıḳdı revān oldı gözüm ḳaldı küşāde
Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ᶜāşıḳ
Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açıḳ

3. Ben ḫaste-dile gūşe-i gül-zāruñı göster
Cān bülbüline sen gül-i bī-ḫāruñı göster
Cānum vireyin şevḳ-ile ruḫsāruñı göster
Āḫir nefesümdür baña dīdāruñı göster
Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ᶜāşıḳ
Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açık

4. Şol dem ki çekem destümi ben cān-ile serden
Dil fāriġ ola cān-ile ferzend ü pederden
Dem-beste olup söylemeyem hayr-ile şerden
Ol dem kerem it iki gözüm gitme naẓardan
Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ᶜāşıḳ
Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açıḳ

5. Çekdürme dil-i Medḥīye gel āh u fiġānı
Yaḳar şerer-i āhı ile kevn ü mekānı
Ol ḫaste lebüñ şevḳüñe teslīm ide cānı
Göster yüzüñi ṣoñ nefes ey Yūsuf-ı s̱ānī
Ṣoñ demde seni görmek ümīd itmese ᶜāşıḳ
Öldükde anuñ ḳalmaz idi gözleri açıḳ

IX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ʿĀşıḳ oldur bezm-i ġamda ney gibi nālān ola
Sīnesi külḫān derūnı āteş-i sūzān ola
27a Cāme-i ṣabrın ser-ā-ser çāk idüp ʿüryān ola
Dem-be-dem tennūr-ı ʿışk içre yanup biryān ola
Aġlañuz şol ʿāşıḳı kim dīdesi giryān ola
Kendü bir dānā-yı ʿālem sevdügi nādān ola

2. Derde düşdüm bulmadum bu derde dermānlar meded
Bir nefes benden cüdā olmadı efġānlar meded
Yād olunmaz öldi gitdi luṭf u ihsānlar meded
Raḥm idüñ Allāh içün aña Müselmānlar meded
Aġlañuz şol ʿāşıḳı kim dīdesi giryān ola
Kendü bir dānā-yı ʿālem sevdügi nādān ola

3. Ġamdan āzād eyledüm murġ-ı dil-i şeydāyı ben
Bāl açup pervāz idüp gezdüm bütün dünyāyı ben
Eşkini bārān ider gördüm nice dānāyı ben
Oḳudum ḳān aġlayup bu maṭlaʿı ġarrāyı ben
Aġlañuz şol ʿāşıḳı kim dīdesi giryān ola
Kendü bir dānā-yı ʿālem sevdügi nādān ola

4. Dostlar hercāyī dil-ber mihrine dil baġlamañ
Dem-be-dem nār-ı firāḳ-ile cigerler ṭaġlamañ
Dīdeden yaşlar döküp seyl-i revān teg çaġlamañ
ʿĀşıḳa mihr ü vefā ḳılmaz diyu ḳan aġlamañ
Aġlañuz şol ʿāşıḳı kim dīdesi giryān ola
Kendü bir dānā-yı ʿālem sevdügi nādān ola

5. Ol meh-i nā-mihribān cevr ü cefāda dem-be-dem
Medḥī-i miḥnet-zede renc ü ʿanāda dem-be-dem
Özgeler ol yār-ile ẕevḳ u ṣafāda dem-be-dem
Ṭurmañuz ey ʿāşıḳān dar-ı fenāda dem-be-dem
Aġlañuz şol ʿāşıḳı kim dīdesi giryān ola
Kendü bir dānā-yı ʿālem sevdügi nādān ola

27b

X

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Çūbça gelmez ᶜaynıma bu devlet-i dünyā benüm
Şey degül yanumda hīç dünyā vü mā-fī-hā benüm
Şāh-ı ᶜaşḳam ḳullarumdur Ḫusrev ü Dārā benüm
Ḳāf-ı ᶜālemde miṣālüm varısa ᶜanḳa benüm
Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm

2. Sāḳī-yi devrān elinden irse ger cām-ı memāt
Yine bī-minnet olursa ol virür cāna ḥayāt
Minnet-ile baḥr-ı ġamdan istemem hergiz necāt
Ẕevḳ içün ve'l-ḫāsılı nā-merde ḳılmam iltifāt
Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm

3. Dil-rubālarla[251] dise ḳaṭᶜ-ı ᶜalāḳa ḳıldı dil
Sen ṣanursun kim ferāġat eylemek āsān degül
And içersem yaraşur ey yār-ı cānum şöyle bil
Nefse uyup ᶜömrüm içre olmadum ḫᵛār u ḫacel
Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm

4. Merd-i nā-pāke benüm yoḳdur yer-ile raġbetüm
Pāk-bāzem pārsālar birledür cemᶜiyyetüm
Eksük itmez bir nefes Rezzāḳ-ı ᶜālem niᶜmetüm
Ḥaḳḳ'dan özge kimseye bir ẕerre yoḳdur minnetüm
Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm

5. Ḫāke ger yeksān olursam himmetüm bālā yine
Ehl-i diller içre zīrā ḳaderümüz aᶜlā yine
Ḫᵛāce-i dehr-i denīnüñ baḳmazam kālāyına
Medḥiyā el ṣunmazam ᶜucb ehlinüñ alāyına
Bekleyelden yanumı şemşīr-i istiġnā benüm
Dökmemişdür āb-ı rūyum yerlere ḳaṭᶜā benüm

[251] Metinde vezne uygun olmaksızın "Dil-rubālarınla" şeklinde yazılmıştır.

XI[252]

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bu ben dil-ḫastenüñ derdin dil-efgār[253] olmayan bilmez
Gice tā ṣubh olınca zār u bīmār olmayan bilmez
28a Ne ḳanlar yutduġum her demde ġam-ḫˇār olmayan bilmez
Ġam-ı hicrān-ı yāre neydügüm yār olmayan bilmez
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

2. Bilinmez ʿaḳl-ile kār-ı maḥabbet özge ḥāletdür
Maḥabbet ḥāṣılı benden ṣorarsañ derd ü mihnetdür
Bilür ḥālim şular kim hem-dem-i derd ü maḥabbetdür
Bunı her kim bilürse bil kim ol ṣāḥib-kerāmetdür
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

3. Bugün esrārına vāḳıf olanlar cümle eşyānuñ
Temāşa eyleyenler berr ü baḥrin işbu dünyānuñ
Bilenler leẕẕetin ẓulmet içinde āb-ı ḥayvānuñ
Buña ʿaḳlı irişmez feylesofuñ belki Loḳmān'uñ
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

4. Bilürler ṣūret-i ḥālüm görenler ṣūretā ammā
Derūnum derdini bilmez gerek aʿlā gerek ednā
Gerek Cāmasb-ı[254] dānādur[255] gerekse Bū ʿAlī Sīnā
Benüm nabżum görüp derdüm ʿilācın ḳılmasun ḳatʿā
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

5. Cefā vü cevr ider cān-ı ʿazīze muttaṣıl cānān
ʿAceb mi Medḥiyā ḳılsam dem-ā-dem nāle vü efġān
Maḥabbet nārına yandı yaḳıldı sīne-i sūzān[256]
Görüp ḥālüm baña taʿn itse ṭañ mı zāhid-i nādān
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

---

[252] Bu şiir M nüshasında III. müseddes olarak 7b'den başlamaktadır.
[253] dil-efgār : giriftār M
[254] Cāmasb : Cāmist A. Kelimenin aslı Cāmāsb olup Cāmas, Cāmasf şekilleri de mevcuttur.
[255] dānādur : bir ḥakīmdür
[256] sīne-i sūzān : muttaṣıl cānān M

28b

XII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Dil şīşesine seng-i ġamuñ virdi inkisār
Aḳdı sirişküm oldı firāḳuñla cūy-bār
Budur hemīşe ehl-i dile ḥāl-i rūzigār
Ṭurmaz cefālar aña ider devr-i bī-ḳarār
Yazuḳ degül mi nice bir ey çarḫ-ı kīne-dār
Derd ü ġam-ile iñledesüñ bizi zār zār

2. Nice ḫadeng-i ḳahruña sīnem nişān olur
Her dem ġamuñla çeşm-i tenim ḫūn-feşān olur
Yaşum aḳar ṣular gibi seyl-i revān olur
Raḥm it sirişk-i dīdeme v'allahi ḳan olur
Yazuḳ degül mi nice bir ey çarḫ-ı kīne-dār
Derd ü ġam-ile iñledesüñ bizi zār zār

3. Rāh-ı belāda niceye dek böyle ḫāk olam
Cevr ü cefā vü miḥnetle derd-nāk olam
Tīġ-i firāḳ ü ḥasretle sīne-çāk olam
Lāyıḳ mıdur ki hecrüñ ile ben helāk olam
Yazuḳ degül mi nice bir ey çarḫ-ı kīne-dār
Derd ü ġam-ile iñledesüñ bizi zār zār

4. Ten ḫāke vardı derd ü ġam-ı hecr-i yār-ile
Kūy-ı nigāra varımadum rūzigār-ile
Ṭoldı derūn-ı sīne daḫı ḫār ḫār-ile
ᶜÖmr āḫir oldı geçdi günüm āh u zār-ile
Yazuḳ degül mi nice bir ey çarḫ-ı kīne-dār
Derd ü ġam-ile iñledesüñ bizi zār zār

5. Medḥī cihānda hep elemüm dehr-i dūnadur
Ol ḥīle-kāra ḥāṣılı ol pür füsūnadur
Rengi hemīşe ehl-i dile gūne gūnedür
Her dem cefāsı ġayre degül ben zebūnadur
29a Yazuḳ degül mi nice bir ey çarḫ-ı kīne-dār
Derd ü ġam-ile iñledesüñ bizi zār zār

XIII

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – / – –

1. Ḳana ġarḳ itdi tenüm dide-i ḫūn-efşānum
Bī-güneh yā niçe bir aḳıda tīġüñ ḳanum
Sīnede derd ü ġam-ı ʿaşkuñ olup mihmānum
Kaʿbe ḥaḳḳ-ı çün ayā pādişeh-i devrānum
Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ẓerrece yoḳ noḳṣanum
Yā nedür çaḳ bu ḳadar cevre sebeb sulṭānum

2. Ḫidmet-i ḫāk-i derüñ daḫı edā eyleyeyin
İki destüm götürüp saña duʿā eyleyeyin
Başumı sen şeh-i devrāna fedā eyleyeyin
Aġlayup derd-ile kūyuñda nidā eyleyeyin
Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ẓerrece yoḳ noḳṣanum
Yā nedür çaḳ bu ḳadar cevre sebeb sulṭānum

3. Ḳāmetüm bār-ı cefā niceye dek eyleye dāl
Dāġlar-ile tenümi pür ḳıla rūyuñdaki ḫāl
Lāle-veş baġrumı ḫūn itdi benüm ol ruḫ-ı āl
Sözümi diñle benüm ey şeh-i iḳlīm-i cemāl
Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ẓerrece yoḳ noḳṣanum
Yā nedür çaḳ bu ḳadar cevre sebeb sulṭānum

4. Ne ʿaceb başuma dār olsa benüm dār-ı fenā
Yaḳdı yandurdı beni āteş-i hicrān-ı belā
ʿAdetüñdür senüñ aġyāra vefā baña cefā
Buña bir kimse taḥammül idebilmez cānā
Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ẓerrece yoḳ noḳṣanum
Yā nedür çaḳ bu ḳadar cevre sebeb sulṭānum

29b

5. Zerrece ey yüzi gün ʿāşıḳa raġbet gereke
Şāhdan ḳullara iḥsān u mürüvvet gereke
Maʿrifet ehline her vech-ile raġbet gereke
Medḥī-i ḫaste-dilüñ ḥāline şefḳāt gereke
Rāh-ı ʿaşḳuñda senüñ ẓerrece yoḳ noḳṣanum
Yā nedür çaḳ bu ḳadar cevre sebeb sulṭānum

XIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Olma meftuñ-ı zen-i dünyā özüñ şīrāne ṭut
Merd iseñ er gibi depren işüñi merdāne ṭut
Geç ḳarār eyle ḳanāᶜat taḫtına mīr-āne ṭut
Māl-ı Kārūn ister iseñ ḳalbini vīrāne ṭut
Ey esīr-i dām-ı ġam bir gūşe-i mey-ḫāne ṭut
Ṭutma zühhāduñ muḫālif pendini peymāne ṭut

2. Yār içün aġyāra ey ydil sen seni yār eyleme
Bir gül içün bāġ-ı ġamda hem-demüñ ḫār eyleme
Çekme her dūnuñ cefāsın kāruñı zār eyleme
Gel ḫarābāta ḳadem baş kimseden ᶜār eyleme
Ey esīr-i dām-ı ġam bir gūşe-i mey-ḫāne ṭut
Ṭutma zühhāduñ muḫālif pendini peymāne ṭut

3. Şol ġanī kim māl ü mülk ü devlete maġrūr olur
Şöyle ṣanur kim bularla āḫiret maᶜmūr olur
Meclis-i meyden ṣafāsı yoḳ anuñ-çün dūr olur
Ḫāre-i pīr-i muġāna her gelen mesrūr olur
Ey esīr-i dām-ı ġam bir gūşe-i mey-ḫāne ṭut
Ṭutma zühhāduñ muḫālif pendini peymāne ṭut

4. Laᶜl-i şīrīnin ḥabībüñ derdüme em ṭutdılar
Telḫ güftārın raḳībüñ ḳatlüme semm ṭutdılar
Her nefes kim yār-ile geçdi anı dem ṭutdılar
ᶜAyş içün her bir gedā bir cāy-ı ḫurrem ṭutdılar
Ey esīr-i dām-ı ġam bir gūşe-i mey-ḫāne ṭut (30a)
Ṭutma zühhāduñ muḫālif pendini peymāne ṭut

5. Bāġ-ı ġamda bülbül-āsā kāruñ āh u zār ise
Aġlayup zār olmadan maḳṣūd eger dīdār ise
Munṭazırdur göz açup dāʾim saña dil-dār ise
Medḥiyā ṭurma hemān başuñda devlet var ise
Ey esīr-i dām-ı ġam bir gūşe-i mey-ḫāne ṭut
Ṭutma zühhāduñ muḫālif pendini peymāne ṭut

XV

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ten murġ-ı dil-i zāruma muḥkem ḳafesümdür
Yā deyr-i maḥabbet bedenüm dil ceresümdür
Göñlüm ki gider kūyuña çābük feresümdür
Her gün ruḫ-ı zībāña erişmek hevesümdür
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür

2. Eflāke çıḳarsa yiridür āh ü fiġānum
ᶜUmmāna dönerse demidür eşk-i revānum
Ārām idemez sīnede sensüz dil ü cānum
Yollara düşüp hecr-ile ey şāh-ı cihānum
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür

3. Cānāne içün cān virüben cāna irişdüm
Ḳan aġlayaraḳ bir lebi mercāna irişdüm
Bir gevher-i tābende idüm kāna irişdüm
Bir ẕerre idüm mihr-i dıraḫşāna irişdüm
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür

30b 4. ᶜAşḳuñda senüñ s̱ābitüm ey şāh-süvārum
Çignetme cefā raḫşına bu cism-i nizārum
Bāzār-ı cihān içre benüm ḳalmadı kārum
Bir ḳılca ḳalupdur ten-i zārumda ḳarārum
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür

5. Ḳanlara dönen dīde-i ḫūn-bārı esirge
Demdür kerem it ᶜāşıḳ-ı dīdārı esirge
Raḥm eyle meded Medḥī-yi bīmārı esirge
Öldür anı öldürmez iseñ bārī esirge
Görmek yüzüñi ḫayl-i zamān mültemesümdür
Ṭut āyīne-i rūyuñı āhir nefesümdür

XVI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bugün rūḫ-ı mükerremsin bu cism-i nā-tüvān içre
Ḫayālüñ şāhına mesken ḳılursam n'ola cān içre
Ḳadüñ teg bir nihāl-i tāze bitmez būsitān içre
Dehānuñ gibi bir ġonca bulunmaz gülsitān içre
Güzellik sende ḫatm olmuş benüm cānum cihān içre
Meleksin yaraşur olsa ṭuraġuñ ger cinān içre

2. Leb-i laʿlüñ senüñ cānā ölmelü ḫasteye emdür
Meded öldüm firāḳuñla anı ben ḫasteye emdür
Cemālüñ āfitābından cihān gül-zārı ḫurremdür
Meh ü ḫurşīdi eflāküñ yanuñda ẕerreden kemdür
Güzellik sende ḫatm olmuş benüm cānum cihān içre
Meleksin yaraşur olsa ṭuraġuñ ger cinān içre

3. Senüñ zülf-i girih-gīrüñ dil-i ʿuşşāḳa bend olmış
Benüm göñlüm esīr-i kākül-i müşgīn-kemend olmış
Ten-i ṣad-pāremüz hecrüñ ġamıyla derd-mend olmış
Ḳapuñda ben gibi yüz biñ esīr-i müstemend olmış
31a Güzellik sende ḫatm olmuş benüm cānum cihān içre
Meleksin yaraşur olsa ṭuraġuñ ger cinān içre

4. ʿĀlemsin ḫayl-i ḫūbān içre cānā serv-ḳāmetsin
Ḫırāmān olduġuñ demde ḳıyāmetden ʿalāmetsin
Serīr-i ḥüsne lāyıḳ bir şeh-i Dārā mehābetsin
Leṭāfet āsumānında meh-i burc-ı melāḥatsin
Güzellik sende ḫatm olmuş benüm cānum cihān içre
Meleksin yaraşur olsa ṭuraġuñ ger cinān içre

5. Ḳadüñ ṭūbā-yı cennetden ser-efrāz u dil-ārādur
Dehānuñ ʿayn-ı kevs̱er ruḫlaruñ dürd-i muṭarrādur
Lübüñ ʿuşşāḳa cān virmekde ṣan Ḥıżr u Mesīhādur
Ruḫuñ şevḳıyle her gün Medḥī-i dīvāne gūyādur
Güzellik sende ḫatm olmuş benüm cānum cihān içre
Meleksin yaraşur olsa ṭuraġuñ ger cinān içre

XVII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Marīż-i derd-i ᶜaşḳ oldum ṭabībüm ben Ḫüdā ḥaḳḳı
Meded bir çāre ḳıl luṭf it Resūl-i Kibriyā ḥaḳḳı
Cemālüñ āfitābından ᶜayān olan żiyā ḥaḳḳı
Be-ḥaḳḳ-ı muᶜciz-i ᶜĪsī daḫı āl-i ᶜabā ḥaḳḳı
Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

2. Gözüm uyḫu yüzin görmez cemāl-i yāre irmezsem
Ḳafesde murġ-ı cān ṭurmaz o gül-ruḫsārı görmezsem
O benden cān recā itsün eger ben anı virmezsem
Vücūdum ġam tebāh itsün şehā ḳavlüme ṭurmazsam
Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

31b

3. Başum kūh-ı melāmetdür fiġānum raᶜd u āhum berḳ
Dem olur ey güneş yüzlüm ṭolar āhumla ġarb ü şarḳ
Senüñ ḫaṭṭ-ı ġubāruñdur beni ḥayrān iden el-ḥaḳḳ
Bu beyti vird idinmişdür çeküp abdāllar sancaḳ
Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

4. Beni ḳullāb-ı zülfünde meded çāh-ı belādan çek
Taᶜalluḳ eylemiş cānā göñül senden degül münfekk
Sevinsün çeşm-i giryānum aḳıtma seyl-i eşküm pek
Efendüm ben dirīġ itmem senüñ maḳbūlüñ olsun tek
Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

5. Gözüm giryān olur cānā varup aġyārı şād itme
Saña lāyıḳ degüldür bu şaḳın ẓulm-ile ad itme
Kelām-ı Medḥīyi gūş it ᶜadū pendini yād itme
Saña cān virmez ol dirmiş sözine iᶜtimād itme
Yoluña ser fedā olsun Ḥüseynüm Kerbelā ḥaḳḳı
Sözümden dönmezem hergiz ᶜAliyyü'l-Murtażā ḥaḳḳı

XVIII

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – •/ • – – •/• – – •/ • – –

1. Nāṣiḥ bize gel eyleme ibrāmı ḳo şimdi
Ḫarc itme sözüñ yoḳ yire iḳdāmı ḳo şimdi
İrdi çü ṣafā demleri ālāmı ḳo şimdi
Gel sen ḳadeḥe bāde-i gül-fāmı ḳo şimdi
Ṣūfī kerem it nūş idelüm cāmı ḳo şimdi
Gül devridürür fikr-i ser-encāmı ḳo şimdi

2. Luṭf it bizi yandurma gel ol māhı seversen̄
Dil kişverine hükm iden ol şāhı seversen̄
Kaʿbe ḥaḳ-içün ol ulu dergāhı seversen̄
Yoḳdan seni var eyleyen Allāhı seversen̄
Ṣūfī kerem it nūş idelüm cāmı ḳo şimdi
Gül devridürür fikr-i ser-encāmı ḳo şimdi

3. Başına geyüp tāc-ı zerīn nergis-i şehlā
Gül bezmine geldi nitekim ġonca-i zībā
Başladı seher naġmelere bülbül-i şeydā
Salındı çemen seyrine her naḫl-ı dil-ārā
Ṣūfī kerem it nūş idelüm cāmı ḳo şimdi
Gül devridürür fikr-i ser-encāmı ḳo şimdi

4. El çekdi cihān bir niçe dem bezm-i vefādan
Zār olmışidi ḫaste göñül cevr ü cefādan
Dūr olmışidi ḫayl-i zamān cām-ı ṣafādan
Ḳurtar kerem it sāḳī bizi derd ü belādan
32a Ṣūfī kerem it nūş idelüm cāmı ḳo şimdi
Gül devridürür fikr-i ser-encāmı ḳo şimdi

5. Gülşende gezersem n'ola Medḥī gibi nālān
Hecr āteşine yaḳdı beni bir gül-i ḫandān
Kār itmiş-idi cān u dile fürḳat-i cānān
Gül-zāre çıḳupdur bugün ol ḫusrev-i ḫūbān
Ṣūfī kerem it nūş idelüm cāmı ḳo şimdi
Gül devridürür fikr-i ser-encāmı ḳo şimdi

XIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir yañadan ẓulm ider dā'īm bu çarḫ-ı kīne-dār
Bir baña ṭurmaz cefā ḳılmaḳda devr-i bī-ḳarār
Fürḳat eyler bir yañadan eşk-i çeşmüm cūy-bār
Raḫt u baḫtum seyl-i ġam bir yaña eyler tār-mār
Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

32b 2. Bir yañadan sīne-i sūzāna düşdi iżṭırāb
Bir yañadan nār-ı ġayret bağrumı eyler kebāb
Bir yañadan merdüm-i dīde olupdur ġarḳ-ı āb
Ḥücre-i ten bir yaña oldı ḫarāb-ender-ḫarāb
Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

3. Bir yaña çekdi ḫadeng-i ḳahr u miḥnet cānuma
Tīġ-i ḥasret dirdimez bir yaña girdi ḳanuma
Āşinādan bir yaña bir kimse gelmez yanuma
Bir yañadan raḥm ḳılmaz kimseler efġānuma
Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

4. Ṣarṣar-ı ġam bir yaña ᶜömrüm bināsın yıḳmada
Nār-ı firḳāt bir yaña ṣabrum libāsın yaḳmada
Cūy-bār-ı çeşm-i ter her dem yabāna aḳmada
Bir yañadan kevkeb-i baḫtum muḫālif baḳmada
Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

5. Bir yaña munaẓẓam ehline bir ẕerre rağbet ḳalmadı
Bir yañadan cām-ı mey bezmine ḥürmet ḳalmadı
Birbirine bir yaña ādemde ᶜizzet ḳalmadı
Medḥiyā ve'l-ḥāṣılı ᶜālemde leẕẕet ḳalmadı
Cevr-i ẓālim ẓulm-i ḥākim ḳahr-ı düşmen hecr-i yār
Cāna yetdi çār u nā-çār eyledüm terk-i diyār

XX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Bir seher ki vāriş-i mülk-i cihān
Ḫusrev-i ḫāver gibi oldı ʿayān
Didiler gördükde anı ins ü cān
Taḫta geçdi devlet-ile kām-rān
33a Sāye-i Yezdān şeh-i kişver-sitān
Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed kār-dān

2. Ol Sikender-şevket ü Dārā-tebār
Ol Nerīmān heybet ü Suhrāb-kār
Ol meh-i burc-ı şeref gerdūn-medār
Ol saʿādet iḳlīmine şehriyār
Sāye-i Yezdān şeh-i kişver-sitān
Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed kār-dān

3. Ḳaşlarıdur evc-i ḥüsn içre hilāl
Ḳāmetidür ʿadl bāġında nihāl
Ol şeh-i ʿĪsī-nefes ṭūṭī-maḳāl
Kimdürür diyu iderlerse suʾāl
Sāye-i Yezdān şeh-i kişver-sitān
Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed kār-dān

4. Ol çerāġ-ı pertev-i nūr-ı Ḫüdā
Ol Ferīdūn maʿdelet Yūsuf-liḳā
Budurur aña duʿāmuz dāʾimā
Ḫıżr ola ḳande giderse reh-nümā
Sāye-i Yezdān şeh-i kişver-sitān
Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed kār-dān

5. Medḥiyā döndükçe çarḫ-ı bī-ḳarār
Ola gün gibi cemāli tāb-dār
Her ne deñlü olsa aʿda bī-şumār
Tīġ-i nuṣret birle ḳılsun tār-mār
Sāye-i Yezdān şeh-i kişver-sitān
Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed kār-dān

33b

XXI

Fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^c^ilātün) (fā^c^lün)
– • – – – –

1. Benem āşüfte-i sevdā-zede zülf ü ^c^iẕār
Yaḳdı yandurdı beni āteş-i rūy-ı dildār
Baña ẓulm oldı meded ḫusrev-i ^c^āli-miḳdār
Dün gice ṣubha degin eyler idüm nāle vü zār
Bir siyeh-çeşm ü siyeh-pūş u siyeh-çerde nigār
Dün yolum başdı benüm yaġmaladı her neki var

2. Begler ol ḫūnī bizüm baġrumuzı ḫūn itdi
Göz göre gözlerimüz yaşını Ceyḥūn itdi
Neyled-ise bize ol ḳāmeti mevzūn itdi
Ṭoġrusı bu hele her vech-ile meftūn itdi
Bir siyeh-çeşm ü siyeh-pūş u siyeh-çerde nigār
Dün yolum başdı benüm yaġmaladı her neki var

3. Görinür çeşm-i derüm başuma çün ḳadd-i nigār
Bir gümiş serv bitürmiş yine ṣaḥn-ı gül-zār
Pāyüñe yüz süre geldüm nitekim cūy-ı bahār
Ġarażum saña şikāyet degül ammā ḫūn-kār
Bir siyeh-çeşm ü siyeh-pūş u siyeh-çerde nigār
Dün yolum başdı benüm yaġmaladı her neki var

4. Ḫāne-i dil naẓarı olmadı vīrān oldı
Ṣoyunup tekye-i ġamda göñül ^c^üryān oldı
Görüp esrār-ı leb-i la^c^lini ḥayrān oldı
^c^Aḳl u fikr ü dil ü cān cümlesi nālān oldı
Bir siyeh-çeşm ü siyeh-pūş u siyeh-çerde nigār
Dün yolum başdı benüm yaġmaladı her neki var

5. Ḳulı ḳurbānı olup bir şeh-i ^c^ālī-şānuñ
Umaram mihrini dilden o meh-i tābānuñ
34a Elem-i hecr ü firāḳ-ile çıḳarsa cānuñ
Medḥiya nām-ı şerīfin dime zinhār anuñ
Bir siyeh-çeşm ü siyeh-pūş u siyeh-çerde nigār
Dün yolum başdı benüm yaġmaladı her neki var

XXII

Fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^c^ilātün) (fā^c^lün)
– • – – – –

1. Sırr-ı pinhānumı fāş eyledi esrār-ı femüñ
Murġ-ı cānum ḳafes-i tenden uçurdı elemüñ
Görmedüm gitdi şehā ẕerrece luṭf u keremüñ
Demüñ olsun senüñ ey ġamzesi ḫūn-rīz demüñ
Bağrumı pāreledi ḫançer-i cevr ü sitemüñ
Ṣabrumuñ cāmesini ṭoğradı mıḳrāż-ı ġamuñ

2. Bend-i zülfüñ dil-i dīvāneme zencīr ideyin
Baş ḳoyup kākül-i perçem-ile el bir ideyin
Bilmezin n'eyleyeyin ya nice tedbīr ideyin
Saña dil derdini cānā nice taḳrīr ideyin
Bağrumı pāreledi ḫançer-i cevr ü sitemüñ
Ṣabrumuñ cāmesini ṭoğradı mıḳrāż-ı ġamuñ

3. Aḳıdup gözlerümüñ yaşını Ceyḫūn itdüñ
Çehre-i zerdümi eşküm-le diger-gūn itdüñ
Beni ey gözleri ḫūnī ḳatı maġbūn itdün
Cigerüm deşne-i hicrān-ile pür-ḫūn itdün
Bağrumı pāreledi ḫançer-i cevr ü sitemüñ
Ṣabrumuñ cāmesini ṭoğradı mıḳrāż-ı ġamuñ

4. Tīġ-i hicrānı çeküp sīne-i ṣad-pāremüze
Acımazsın güzelüm bu ten-i bī-çāremüze
34b Merḥamet eylemedüñ hīç dil-i āvāremüze
Merhem itseñ demidür la^c^l-i lebüñ yāremüze
Bağrumı pāreledi ḫançer-i cevr ü sitemüñ
Ṣabrumuñ cāmesini ṭoğradı mıḳrāż-ı ġamuñ

5. Medḥīyi zār u zebūn eyledüñ ey ġonca-i ter
Merḥametden yoġ-imiş ẕerrece ḳalbüñde eṡer
Naẓaruñdan beni dūr ideli ey nūr-ı başar
Sen ṣorarsañ benüm aḥvāl-i perīşānum eger
Bağrumı pāreledi ḫançer-i cevr ü sitemüñ
Ṣabrumuñ cāmesini ṭoğradı mıḳrāż-ı ġamuñ

XXIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Dem-be-dem ehl-i dilüñ ḫāṭırı ġam-nāk ancaḳ
Tīġ-i ġamdan cigeri pāresi ṣad-çāk ancaḳ
Āteş-i ᶜaşḳa girenler ḳatı bī-bāk ancaḳ
Ṣaḳınan kend'özini ṣāḥib-i idrāk ancaḳ
Ey göñül maᶜreke-i ᶜaşḳ ḫatar-nāk ancaḳ
Düşmenüñden ḥaẕer it çābük u çālāk ancaḳ

2. Çıḳdı serden reh-i ᶜaşḳ içre nice serverler
Nice Key-ḫusrev ü Dārā nice İskenderler
Zehr-i ġam birle helāk oldı nice ejderler
Tökülür yir yüzine tīġ-i sitemden serler
Ey göñül maᶜreke-i ᶜaşḳ ḫatar-nāk ancaḳ
Düşmenüñden ḥaẕer it çābük u çālāk ancaḳ

3. Bāde-i ᶜaşḳı dilā şevḳe gelüp nūş eyle
Neş'esinden o meyüñ baḥr gibi cūş eyle
35a Elem-i dehri ġam-ı devri ferāmūş eyle
Līk gāhīce benüm pendümi de gūş eyle
Ey göñül maᶜreke-i ᶜaşḳ ḫatar-nāk ancaḳ
Düşmenüñden ḥaẕer it çābük u çālāk ancaḳ

4. Var-ise bir kişide mihr ü maḥabbet eṡeri
ᶜAşḳ meydānına girmekdürür anuñ hüneri
Kim ayaḳ başsa bu meydāna virür cān u seri
Şīr-i ᶜaşḳ aldı ayaġ altına çoḳ nām-veri
Ey göñül maᶜreke-i ᶜaşḳ ḫatar-nāk ancaḳ
Düşmenüñden ḥaẕer it çābük u çālāk ancaḳ

5. Çekme eflāke iñen āh-ı fīrūzānı ṣaḳın
Yaḳma āfāḳı meded ol meh-i tābānı ṣaḳın
Medḥiyā başuñı vir virme o cānānı ṣaḳın
Cān u başuñ saña ger lāzım ise anı ṣaḳın
Ey göñül maᶜreke-i ᶜaşḳ ḫatar-nāk ancaḳ
Düşmenüñden ḥaẕer it çābük u çālāk ancaḳ

XXIV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Benüm dār-ı cihānı başuma ṭar eyleyen ṭāliᶜ
Yine kendü vücūdum kendüme bār eyleyen ṭāliᶜ
Gice tā ṣubḥ olınca kārumı zār eyleyen ṭāliᶜ
Beni kālā-yı hicrāna ḫarīdār eyleyen ṭāliᶜ
Yüri hey yāri şemᶜ-i bezm-i aġyār eyleyen ṭāliᶜ
Ḳara baḫtum gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭāliᶜ

2. Beni künc-i belāda zār u giryān eyledüñ gitdüñ
Vücūdum nār-ı hicrān-ile biryān eyledün gitdüñ
Ṣurāḥī-veş ġamuñla baġrumı ḳan eyledüñ gitdüñ
Dirīġā ḥaşre dek ḥālüm perīşān eyledüñ gitdüñ
Yüri hey yāri şemᶜ-i bezm-i aġyār eyleyen ṭāliᶜ
Ḳara baḫtum gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭāliᶜ

35b

3. Beni her dem cemāl-i yārdan dūr eyleyen sensin
Viṣāl-i yār-ile aġyārı mesrūr eyleyen sensin
Dilüm künc-i ġınāda zār u mehcūr eyleyen sensin
Giceler ḫāne-i aġyārı pür nūr eyleyen sensin
Yüri hey yāri şemᶜ-i bezm-i aġyār eyleyen ṭāliᶜ
Ḳara baḫtum gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭāliᶜ

4. Neden nār-ı firāḳuñ-la benüm baġrum kebāb itmek
Sirişküm mey figānum ney dil-i zārum rebāb itmek
Saña mı ḳaldı ᶜālemde benüm ḥālüm ḥarāb itmek
Nedendür bilmezem benden bu deñlü ictināb itmek
Yüri hey yāri şemᶜ-i bezm-i aġyār eyleyen ṭāliᶜ
Ḳara baḫtum gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭāliᶜ

5. Diyār-ı ġurbete gitdüm melāmet iḫtiyar itdüm
Çeküp el ᶜāfiyetden derd ü miḥnet iḫtiyār itdüm
Dil-i Medḥī gibi derd ü ḳanāᶜat iḫtiyār itdüm
Hevā-yı meh-liḳālardan ferāġat iḫtiyār itdüm
Yüri hey yāri şemᶜ-i bezm-i aġyār eyleyen ṭāliᶜ
Ḳara baḫtum gibi rūzum şeb-i tār eyleyen ṭāliᶜ

XXV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Nice demdür göremem ḫusrev ü şīrīn deheni
Zehr-i fürḳat ġam-ı hicrān-ile öldürdi beni
Bilmezem n'eyleyeyüm ṭāliᶜ-i güm-geşte seni
Cāme-i faḳr u fenā şıḳdı be-ġāyet bedeni
Ḳatı teng oldı benüm başuma dünyā-yı denī
Be yüri adın añup bir daḫı bunda geleni

2. Çekmege bār-ı ġamın bu felegin ṭāḳat yoḳ
Bu fenā dünyede bir laḥẓa bize rāḥat yoḳ
36a Seyr-i bāġ itmege bir serv-i sehī-ḳāmet yoḳ
Defᶜ-i ġam ḳılmaġa bir vech-ile bir ḥālet yoḳ
Ḳatı teng oldı benüm başuma dünyā-yı denī
Be yüri adın añup bir daḫı bunda geleni

3. Aradum bulımadum ol gül-i gül-zārı bugün
N'ola bülbül gibi artursa göñül zārı bugün
ᶜAcabā n'eyleyem ol yār-ı dil-āzārı bugün
Yine aġyār-ile gördüm o sitem-kārı bugün
Ḳatı teng oldı benüm başuma dünyā-yı denī
Be yüri adın añup bir daḫı bunda geleni

4. Ḳadünüñ kimseye yoḳ mihr ü vefāsı ne ᶜaceb
Bu yalan dünyenüñ olmazsa beḳāsı ne ᶜaceb
Ġamına degmez imiş ẕevḳ u ṣafāsı ne ᶜaceb
Bize bu deñlü anuñ cevr ü cefāsı ne ᶜaceb
Ḳatı teng oldı benüm başuma dünyā-yı denī
Be yüri adın añup bir daḫı bunda geleni

5. Gerçi kim derd ü belā ᶜāşıḳ-ı ġam-ḫ˅āra gerek
Tīġ-i fürḳat-le anuñ sīnesi ṣad-pāre gerek
Şerbet-i vaṣlı ṭabībüñ dil-i bīmāra gerek
Medḥī-i ḫaste-dilüñ derdine bir çare gerek
Ḳatı teng oldı benüm başuma dünyā-yı denī
Be yüri adın añup bir daḫı bunda geleni

XXVI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Baña cevr itme luṭf it ey perī-zād
Saña ḫayr eylemez bu āh u feryād
Elüñden kime varup eyleyem dād
Vücūdum bād-ı ḳahruñ ḳıldı berbād
Didüñ itmeyem ayruḳ saña bīdād
36b Mübārek oldı andan ḳılduñ āzād

2. Müjeñle bağrumı ney gibi deldüñ
Ten-i pür-yāremi ṣad-pāre ḳılduñ
Dilüm minşār-ı fürḳat birle deldüñ
Götürdüñ meyyitüm yābāna ṣalduñ
Didüñ itmeyem ayruḳ saña bīdād
Mübārek oldı andan ḳılduñ āzād

3. Çü sensin ḫusrev-i ḫūbānı şehrüñ
Meh-i tābānısın gerçi sipihrüñ
Dil-i üftādeye yoḳ ẕerre mihrüñ
Beni öldürdi gördüñ tīġ-i ḳahruñ
Didüñ itmeyem ayruḳ saña bīdād
Mübārek oldı andan ḳılduñ āzād

4. Benüm ey ġonca-leb ᶜĪsī-dehānum
Yetürdüñ göklere āh u fiġānum
ᶜAyān itdüñ ḳamu rāz-ı nihānum
Vedāᶜ idüp tenümden çıḳdı cānum
Didüñ itmeyem ayruḳ saña bīdād
Mübārek oldı andan ḳılduñ āzād

5. Gerek bād-ı belā girdāba ṣalsun
Gerek tīġ-i sitem biñ pāre ḳılsun
Dil-i Medḥī bu yolda żāyiᶜ olsun
Ḥabībüm minnetüñ yanuñda ḳalsun
Didüñ itmeyem ayruḳ saña bīdād
Mübārek oldı andan ḳılduñ āzād

XXVII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

37a

1. Ẓulmetde ḳaldum al elüm ey meh-liḳā yetiş
Düşdüm ayaġa Ḫıżr-ṣıfat gel baña yetiş
Ṭar oldı cism ü cānuma dār-ı fenā yetiş
Ġam pisterinde yanuma gel dil-berā yetiş
Ḳanlara döndi göz yaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü daḫı oldı geçen mācerā yetiş

2. Ben nā-tüvāna eylemedüñ hergiz iltifāt
Baḥr-ı firāḳa düşdi göñül bulmadı necāt
Ḫūn-ı cigerle seyl-i sirişk oldı çün Furāt
Merdümlük eyle iki gözüm irmeden memāt
Ḳanlara döndi göz yaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü daḫı oldı geçen mācerā yetiş

3. Düşdüm belā-yı hecre ḫalāṣ olmadum dirīġ
Fürḳat şebinde n'olduġum bilmedüm dirīġ
Her dem sirişk-i dīdelerüm silmedüm dirīġ
Geldüm cihāna aġlayurak gülmedüm dirīġ
Ḳanlara döndi göz yaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü daḫı oldı geçen mācerā yetiş

4. Ey cān ṭabībi ḫaste ḳodun cān-ile teni
Āh u fiġān u nālelerüm ḳor mı hīç seni
Ben aġladuḳça gel baña güldürme düşmeni
Gözden bıraḳma başuñ içün luṭf idüp beni
Ḳanlara döndi göz yaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü daḫı oldı geçen mācerā yetiş

5. Cānā unutma Medḥī gibi yār-ı ġāruñı
Hicrān deminde hem-dem olan ġam-güsāruñı
Çekdürme yıllar ile aña intiẓāruñı
Göñül gözine sürme idünsün ġubāruñı
Ḳanlara döndi göz yaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü daḫı oldı geçen mācerā yetiş

37b

XXVIII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Bezm-i ezelde yār idüm ol yār-ı cān-ile
Mest eyler idüm anı mey-i erġavān-ile
Dil şīşesi ṭolarsa n'ola şimdi ḳan-ile
Mābeynümüz yaman olup ol nev-civān-ile
Gitdüm diyār-ı ġurbete āh u fiġān-ile
Seyl-i sirişk-i dīde-i gevher-feşān-ile

2. Cellād-ı çarḫ kīnesini ḳıldı āşikār
ᶜAksine döndi üstümüze devr-i bī-ḳarār
Yād-ı ruḫuñ-la oldı gözüm yaşı cūy-bār
Ġam iḳlīmine ṣaldı beni şimdi rūzigār
Gitdüm diyār-ı ġurbete āh u fiġān-ile
Seyl-i sirişk-i dīde-i gevher-feşān-ile

3. Ol meh hemīşe ᶜāşıḳına mihr-bān iken
Göñlüm viṣāli birle anuñ şādumān iken
Dilde ṣafā vü elde mey-i erġavān iken
İḳlīm-i ᶜaşḳa pādişeh-i kām-rān iken
Gitdüm diyār-ı ġurbete āh u fiġān-ile
Seyl-i sirişk-i dīde-i gevher-feşān-ile

4. Ṣandum o yāri ᶜāşıḳ-ı ġam-ḫᵛāra meyl ider
Ol cān ṭabībi yaᶜni ki bīmāra meyl ider
Biñ yara ursa sīneme bir pāre meyl ider
Gördüm o ḫūnī muttaṣıl aġyāra meyl ider
Gitdüm diyār-ı ġurbete āh u fiġān-ile
Seyl-i sirişk-i dīde-i gevher-feşān-ile

5. Yıllardurur ki ḫusrev-i ḫūbānı görmedüm
Dil kişverine ḥākim olan ḫānı görmedüm
Bāġ-ı cihānda ol gül-i ḫandānı görmedüm
Medḥī ne çāre çünki o cānānı görmedüm
38a Gitdüm diyār-ı ġurbete āh u fiġān-ile
Seyl-i sirişk-i dīde-i gevher-feşān-ile

XXIX[257]

Fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^c^ilātün) (fā^c^lün)
– • – – – –

1. Murġ-ı dil gülşen-i kūyuñda şehā zārūn ola
Bezm-i ^c^ālemde senüñ ^c^ayş u ṣafā kāruñ ola
Zümre-i ehl-i naẓar ṭālib-i dīdāruñ ola
Muttaṣıl peyk-i ẓafer yār-i hevā-dāruñ ola
Ḳande ^c^azm eyler iseñ luṭf-ı Ḫüdā yārüñ ola[258]
Ḥażret-i Ḫıżr nebī ḳāfile-sālāruñ ola

2. Kūyuña Ka^c^be dimişler senüñ erbāb-ı naẓar
Ḳaşuñı ḳıble idinsem n'ola ey nūr-ı başar
Seni medḥ eylese şimdi yeridür[259] ehl-i hüner
Oḳusa her biri bu maṭla^c^-i ġarrāyı seḥer
Ḳande ^c^azm eyler iseñ luṭf-ı Ḫüdā yārüñ ola
Ḥażret-i Ḫıżr nebī ḳāfile-sālāruñ ola

3. Ḳılıcuñ üstün ola ḥażret-i Ḥaḳḳ'dan dilerem
Saña erzāni ola himmet-i merdān-ı ḳadem
İrmeye ẓerre ḳadar ṭab^c^-ı ṣafā-baḫşuña ġam
Budurur vird-i zebānum benüm[260] ey kān-ı kerem
Ḳande ^c^azm eyler iseñ luṭf-ı Ḫüdā yārüñ ola
Ḥażret-i Ḫıżr nebī ḳāfile-sālāruñ ola

4. Düşmenüñ zār u dil-efgār olup efġān itsün
Tīġ-i ḫışmuñ dilerem kim cigerin ḳan itsün
Bād-ı ḳahrūn nice küffārı perīşān itsün
Ḳulları̇ñ māl-ı firāvānını tālān itsün
Ḳande ^c^azm eyler iseñ luṭf-ı Ḫüdā yārüñ ola
Ḥażret-i Ḫıżr nebī ḳāfile-sālāruñ ola

38b 5. Dilerem Ḥażret-i Ḥaḳḳ ide belālardan emīn
Medḥiyā ġālib ola ḫaşmına ol şāh-ı güzīn
Herkesüñ şimdi du^c^āsı budurur aña hemīn
Üstine ḳuṭb-ı murādınca döne çarḫ-ı berīn

---

[257] Bu şiir M nüshasında IV. müseddes olarak 8a'dan başlamaktadır. M nüshasındaki şiirde 2., 4. ve 5. hanelerde vasıta beyitlerinda her halde başarılı bir istif yapmak kaygısıyla mısraların önce baş, orta ve son kısımları yazılmış, ancak sonra boş kalan kısımlar doldurulamamıştır. Böylece M nüshasındaki bu vasıta beyitleri şu şekildedir.
Ḳande ^c^azm luṭf-ı Ḫüdā ola
Ḥażret-i Ḫıżr ḳāfile-sā ola

[258] luṭf-ı Ḫüdā : yār-ı Ḫüdā M
[259] eylese şimdi yeridür : eyler ise pek yeridür M
[260] benüm : hele M

Ḳande ᶜazm eyler iseñ luṭf-ı Ḫüdā yārüñ ola
Ḥażret-i Ḫıżr nebī ḳāfile-sālāruñ ola

XXX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey ruḫuñ şehr-i leṭāfetde melāḥat gülşeni
Burc-ı ḥüsnüñ māh-ı tābānı vü şems-i rūşeni
Sāye-i serv-i bülendüñ ehl-i ᶜaşḳuñ meskeni
Çoḳ zamān andan cüdā ḳıldı felek cān u teni
Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

2. Ḳāmetüm dāl itdi cānā rūzigāruñ şiddeti
Ṭāḳatüm ṭaḳ eyledi çarḫuñ belā vü miḥneti
Senden ayru görmedüm birr laḥẓa ḫ˅āb-ı rāḥatı
Rūz-ı hicrānuñ baña biñ yılcadur bir sāᶜati
Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

3. Nice demdür āsitānuñ ḫidmetinden dūr idüm
Vuṣlat eyyāmında güyā luṭfuña mağrūr idüm
Ṣūretā ağyār-ı bed-ḫor ğamına mesrūr idüm
Düşmenüm ḫandān idi her laḥza ben mehcūr idüm
Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

4. Geşt iderken ᶜālemi bir gülsitān buldum yine
Gülşen-i dünyāda bir serv-i revān buldum yine
Yaᶜnī bir nev-res nihāl-i dil-sitān buldum yine
Ḳālıb-ı fersūdeme rūḥ-ı revān buldum yine
39a Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

5. Medḥī-i bī-çārenüñ göñlin bugün şād eyledüñ
Ḫāṭırın alup ele bir kaᶜbe bünyād eyledüñ
Dest-i luṭfuñla ḫalīlüm anı ābād eyledüñ
Ḫayra girdüñ ᶜālem içre bir eyü ad eyledün
Günde biñ kerre helāk eylerdi hicrānuñ beni
Ḥaḳḳ'a yüz biñ şükr ü minnet ṣağ iken gördüm seni

XXXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Görmez isem gün yüzüñ ey meh şeb-i hengāma dek
Çıḳsun āhum şuᶜlesi bu çarḫ-ı mīnā-fāma dek
Yanayın nār-ı firāḳuñla nice eyyāma dek
Cān atup ᶜazm ideyin şol zülf-i ᶜanber-fāma dek
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşā[ma] dek

2. Bezm-i aᶜdāya ruḫuñ şemᶜ-i fürūzān eyledüñ
Ḫayra girdüñ yaᶜnī kim luṭf itdüñ iḥsān eyledüñ
Ben saña n'itdüm baña cevr-i firāvān eyledüñ
Devr-i zülfüñde beni ḫāṭır-perīşān eyledüñ
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşāma dek

3. Baña kūyuñda şehā bir segce raġbet ḳalmadı
Anda ben āvāreye cāy-ı ferāġat ḳalmadı
Uyḫu girmez çeşmüme cismümde rāḥat ḳalmadı
N'eyleyem ṣabr itmege bir ẕerre ṭāḳat ḳalmadı
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşāma dek

39b 4. Raḫt u baḫtum ṭağıdup bu kār u bārı terk idüp
Cān-ile serden geçüp nāmūs u ᶜārı terk idüp
Başum alup gideyin sen gül-ᶜiẕārı terk idüp
ᶜAzm-i ġurbet ideyin işbu diyārı terk idüp
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşāma dek

5. Medḥiyā ol ṭūṭī-yi şīrīn-maḳāle irmedüm
Bāġ-ı ᶜālemde hem ol tāze nihāle irmedüm
Ġam şebinden ḳurtulup rūz-ı viṣāle irmedüm
Āh kim sen dil-ber-i Yūsuf-cemāle irmedüm
Gideyin sevdā-yı zülfüñle diyār-ı Şām'a dek
Ṭurmayup āh ideyin her gün ḳara aḫşāma dek

XXXII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Göñül virdüm kemend-i zülf-i dil-dāre esīr oldum
Yitürdüm ᶜaḳlumı Mecnūn-ı şeydāya naẓīr oldum
Ṣafā vü şādumānı gitdi dilden ġam-peẕīr oldum
Yaşum taḫt-ı revān oldı ṣanurlar ben emīr oldum
Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum

2. Şu dem kim mezraᶜ-ı dilde maḥabbet toḫmını ekdüm
Belālar ḥāṣıl itdüm ḳāmet-i ḫam-geştemi bükdüm
Maḥabbet bezmine ayaḳ baṣaldan ben neler çekdüm
Libās-ı cismi çāk itdüm şu deñlü gör yaş tökdüm
Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum

3. Düşelden vādī-yi ᶜaşḳa ᶜaceb zār u zebūn oldum
Ayaḳdan ṣaldı gerdūn pāy-māl-i devr u dūn oldum
Cefālar çekmede Ferhād u Mecnūn'dan füzūn oldum
Başum döndi gözüm ḳarardı düşdüm ser-nigūn oldum
40a Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum

4. Şarāb-ı ᶜaşḳ evvel nūş ḳıldum şād olup geldüm
Ayaġa düşdüm āḫir curᶜa gibi pāy-māl oldum
Elümle şīşe-i ᶜārı götürdüm yirlere çaldum
Maḥabbet şāh-ı rāhından geçenler geçdi ben ḳaldum
Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum

5. Belā vü miḥnet ü derd-i maḥabbet iḫtiyār itdüm
Nice yıl rāh-ı ᶜaşḳ içre vücūdum ḫāk-sār itdüm
Çürütdüm varumı Medḥī bu yolda tār-mār itdüm
Sirişk-i dīdemi deşt-i fenāda cūy-bār itdüm
Tükendi naḳd-i eşküm gözlerüm aġardı pīr oldum
Civānum baña raḥm itmez mi pīr oldum faḳīr oldum

XXXIII

Fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilātün fe^c^ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^c^ilātün) (fā^c^lün)
– • – – – –

1. Dar ider başumı bu dār-ı cihānı dil-dār
Rūz-ı rūşen görinür çeşm-i cihān-bīnüme tār
^c^Ālemi ġarḳa virür seyl-i sirişküm her bār
Ṭolsa feryād u fiġānumla n'ola dār u diyār
Āh idersem bile āh itmege başlar kuh-sār
Āh ider āh işidür şimdi muḥaṣṣal dil-i zār

2. Aylar-ile göremem gitdi yüzi māhumı ben
Ser-be-ser mülk-i dile ḥākim olan şāhumı ben
Bilmezem n'eyleyeyin bu dil-i güm-rāhumı ben
Nice żabt eyleyeyin āh-ı seḥer-gāhumı ben
Āh idersem bile āh itmege başlar kuh-sār
40b Āh ider āh işidür şimdi muḥaṣṣal dil-i zār

3. Dem-be-dem nāle vü feryād iderem ^c^ārum yoḳ
Bundan özge bu cihān içre benüm kārum yoḳ
Bu hevā-ile bugün eylemişem varum yoḳ
Ṣanma ^c^ālemde benüm yār-ı hevā-dārum yoḳ
Āh idersem bile āh itmege başlar kuh-sār
Āh ider āh işidür şimdi muḥaṣṣal dil-i zār

4. Dār-ı ġurbetde beni bī-kes ü tenhā ḳodı yār
Ḳatı teng oldı baña künbed-i çarḫ-ı devvār
Bilmezin n'eyleyeyin nice olur āḫir-i kār
Hem-demüm hem-nefesüm oldı benüm leyl ü nehār
Āh idersem bile āh itmege başlar kuh-sār
Āh ider āh işidür şimdi muḥaṣṣal dil-i zār

5. Medḥiyā derdümüze ḳanı o dermān idici
Tīr-i ġamze-ile bizüm bağrımuzı ḳan idici
Cigerüm nār-ı ġam-ı hecr ile biryān idici
Nālemi diñlemez ol ^c^āşıḳı giryān idici
Āh idersem bile āh itmege başlar kuh-sār
Āh ider āh işidür şimdi muḥaṣṣal dil-i zār

XXXIV

Müstefᶜilātün müstefᶜilātün

– – • – – / – – • – –

1. Ey şūḫ-ı zībā ey şāḫ-ı ṭūbā
Sen verd-i raᶜnā ben murġ-ı şeydā
Şol çeşm-i şehlā eyledi yaġma
Hem ḳıldı ḥayfā ḫışmın hüveydā
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

41a

2. Ben ḫˇār u zārem ber-ḫāk-sārem
Bī-iᶜtibārem kem-ter ġubārem
Ḫāṭır-figārem rüsvā vü zārem
Bī-kār u bārem bī-iḫtiyārem
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

3. Gözümde ḫālüñ dilde ḥayālüñ
Nedür bu alüñ yoḳ mı viṣālüñ
Refᶜ it celālüñ göster cemālüñ
Añla meʾālüñ bu ḳīl u ḳālüñ
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

4. Ey gül-ᶜiẕārum ey cūy-bārum
Tāze bahārum arturma zārum
Yār-ı nigārum hep gitdi varum
Dār u diyārum ey şīve-kārum
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

5. Ey dil-sitānum ey bū-sitānum
Tāze civānum rūḥ-ı revānum
Ṭaraldı cānum devletlü ḫānum
Boynuña ḳanum gūş it figānum
Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

6. Medḥī-i zāra zār u nizāra
Ol pür-figāra ol ḫˇār u zāra
Ḳıl bir işāret ol bī-diyāra
Olmadı çāre urduñ çü yāra

41b

Raḥmuñ yoġ aṣlā ey māh-ı ġarrā
Hecrüñle cānā ben öldüm ammā

XXXV

Mef'ūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gül-zār-ı dehri seyr ü temāşāya başladuñ
ʿAyş u ṣafā-yı sāġar-ı ṣahbāya başladuñ
Mest olduġunca ʿaḳlumı yaġmaya başladuñ
İçdün şarābı naġme-i zībāya başladuñ
Būse ile mürde dilleri iḥyāya başladuñ
İḥyā-yı muʿcizāt-i Mesīḥā'ya başladuñ

2. Virdüñ ḥayāt luṭf-ile ʿuşşāḳa dil-berā
Luṭfuñ mezīd eyledüñ ʿaşḳ ehline devā
Farż oldı saña eyleyeler cān-ile duʿā
Cān virmiş idi hecr-ile ʿāşıḳları şehā
Būse ile mürde dilleri iḥyāya başladuñ
İḥyā-yı muʿcizāt-i Mesīḥā'ya başladuñ

3. ʿArż eyledüñ cemālüñi ey mihr-i pür-kemāl
Diller yoluñda sāye gibi oldı pāy-māl
Ḫāṭır-şikeste cism-i nizār ise bī-mecāl
Cāndan ümīdi kesmiş idüñ ey şeh-i cemāl
Būse ile mürde dilleri iḥyāya başladuñ
İḥyā-yı muʿcizāt-i Mesīḥā'ya başladuñ

4. Hecrüñ ġamıyla çıḳmış-idi göklere fiġān
Ḳan aġlar idi bir nice dem çeşm-i ḫūn-feşān
Ölmişdi zehr-i ḳahr-ı firāḳuñda ʿāşıḳān
Ey mürde-cisme rūḥ-ı revān yār-ı mihribān
Būse ile mürde dilleri iḥyāya başladuñ
42a İḥyā-yı muʿcizāt-i Mesīḥā'ya başladuñ

5. Yanmışdı nār-ı hecr-ile Medḥī-i sīne-çāk
Cevr ü sitemden olmış idi cism-i derd-nāk
Az ḳalmış idi zehr ġamuñdan ola helāk
Ey cān ṭabībi rūḥ-ı mükerrem ġıdā-yı pāk
Būse-ile mürde dilleri iḥyāya başladuñ
İḥyā-yı muʿcizāt-i Mesīḥā'ya başladuñ

XXXVI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Sözin gūş itme aʿdānuñ ḥabībüm gel Ḫüdā ḥaḳḳı
Baña bühtān ider anlar Resūl-i Kibriyyā ḥaḳḳı
Bu yolda bī-günāhem ben cemīʿ-i enbiyā ḥaḳḳı
Baña ẓulm eyleme luṭf it esirge evliyā ḥaḳḳı
Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı

2. Beni ḳahruñ zebūn itdi kelāma iktidārum yoḳ
Yine senden şikāyet itmezem feryād u zārum yoḳ
Ser-i kūyuñdan özge hīç benüm cāy-ı ḳarārum yoḳ
Seni sevmek ḫaṭā ise elümde iḫtiyārum yoḳ
Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı

3. Bu ben dil-ḫasteyi gördükde bārī bir cevāb eyle
Bu ḫışm u kīn ü ḳahr-ile yeter baña ʿitāb eyle
Bu pend-i bī-naẓīri cān-ile gūş it ṣavāb eyle
Ḫaṭāmı bildür evvel baʿdehu yüz biñ ʿaẕāb eyle
Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı

4. Firāḳuñ bādesin içdüm ʿaceb şūrīde-ḥāl oldum
Çekildüm āşinādan seglerüñle hem-sifāl oldum
42b Ṭağıtdı ʿaḳlumı ḥayret dilüm ṭutuldı lāl oldum
Gice gündüz düşünmekden żaʿīf ü bī-mecāl oldum
Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı

5. Delindi ḫancer-i ġamdan dil-i pür-yāre sulṭānum
Dem-ā-dem ḳana ġarḳ oldı ten-i ṣad pāre sulṭānum
Teraḥḥum eyle luṭf it ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛāra sulṭānum
Niçün raḥm eylemezsin Medḥī-i bīmāra sulṭānum
Günāhum neydügin bilmem Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥüseynüm var ise luṭf it ʿAliyyüʾl-Murtażā ḥaḳḳı

XXXVII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Şehā raḥm eylemezsin ġūşuña efġānum almazsın
Sirişk-i dīdem dest-i mürüvvet birle silmezsin
Ḥamāyil eyleyüp dir dem ḳoluñ boynuma ṣalmazsın
Saña lāyıḳ mıdur cānā vefā semtine gelmezsin
Nice yıllardurur bir gün ḳadem rencīde ḳılmazsın
Ḳo ya ey āfitābum ẕerrece hīç ḥāl bilmezsin

2. Taʿaccüb eyleme cānā ġamuñla derd-nāk olsam
Ḳayurmaz dest-i ḥasretle dem-ā-dem sīne-çāk olsam
N'ola ey serv-ḳaddüm reh-güzāruñ üzre ḫāk olsam
ʿAceb mi intiẓār-ile bu yolda ben helāk olsam
Nice yıllardurur bir gün ḳadem rencīde ḳılmazsın
Ḳo ya ey āfitābum ẕerrece hīç ḥāl bilmezsin

3. Gözüm yaşın firāḳuñ birle ʿummān eyledüñ gitdüñ
Beni ney gibi bezm-i ġamda nālān eyledüñ gitdüñ
Tenūr-ı sīnemüñ nārın fürūzān eyledüñ [gitdüñ]
Unutduñ ʿahdüñi aḳlum perīşān eyledüñ [gitdüñ]
Nice yıllardurur bir gün ḳadem rencīde ḳılmazsın
43a Ḳo ya ey āfitābum ẕerrece hīç ḥāl bilmezsin

4. Şerār-ı āhuma yandı felekler iḥtirāz eyle
Meleklerden ḥicāb idüp cefāñı baña az eyle
Saña kim dir maḥabbet ehline cevrüñ dırāz eyle
Beni öldürdüñ ey ẓālim yeter şīve vü nāz eyle
Nice yıllardurur bir gün ḳadem rencīde ḳılmazsın
Ḳo ya ey āfitābum ẕerrece hīç ḥāl bilmezsin

5. Göñül cemʿiyyetin zülfüñ miṣāli tār-mār itdüñ
Ten-i fersūdemi deşt-i belāda ḫāk-sār itdüñ
Dil-i Medḥī-i bīmārı ṭabībüm ḫˇār u zār itdüñ
Melāmet reh-güzārında sirişkin cūy-bār itdün
Nice yıllardurur bir gün ḳadem rencīde ḳılmazsın
Ḳo ya ey āfitābum ẕerrece hīç ḥāl bilmezsin

XXXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Dilegüm budur ki yā Rabbü'l-ᶜibād
Şehriyāruñ ᶜömrini sen ḳıl ziyād
Ḳalmasun devrinde bir ehl-i fesād
Ser-be-ser Rūm illerin ḳılsun küşād
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

2. Ḫusrev-i Īrān u Tūrān oldurur
Ḍāver ü Dārā-yı devrān oldurur
Berr ü baḥre şimdi sulṭān oldurur
Sāye-i Yezdān el-ān oldurur
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

3. Sencer ü Ḫusrev-nişān u Cem-veḳār
Hem Sikender-şevket u Dārā-tebār
Tubbaᶜ u ḳayser gibi yüz şehriyār
Eşigine yüz sürer leyl ü nehār
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

43b

4. İftiḫār-ı zümre-i Selçūḳiyān
İntiḫāb-ı zümre-i ᶜOs̱māniyān
Ḫusrev-i dehr ḫusrev-i ḫusrev-nişān
Dāver-i her Dāver-i gītī-sitān
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

5. Rāyet-i iḳbāli ᶜunvān-ı cemāl
Nām-i aᶜmāli bürhān-ı kemāl
Ḳaşları ᶜaksidürür gökde hilāl
Devletin efzūn ḳılsun ẕu'l-celāl
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

6. Ol şeh-i encüm ḥaşem ḫūrşīd-fer
Şöhre-i Āṣaf ṣaf-ı Cemşīd-der
Dilerem vire Ḫüdā fetḥ ü ẓafer
Ḫıżr ola her ḳande gitse rāh-ber
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ᶜuḳbāda olsun ber-murād

7. Gün yüzinden ʿālem oldı pür-żiyā
Rūyıdur āyīne-i gītī-nümā
Medḥiyā söz bunda bulsun intihā
Āfitāb salṭanat ẓıll-ı Ḫüdā
Pādişāh-ı heft-kişver Ḫān Murād
Dünye vü ʿuḳbāda olsun ber-murād

44a

XXXIX

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Ṭañ mı göz yummasalar her gice efġānumdan
Gitse yārān-ı ṣafā ʿāciz olup yanumdan
Ben daḫı fāriġ olup baş u ten u cānumdan
Ṭutsa hecr āteşi muḥkem beni dāmānumdan
Şemʿ-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan

2. Ṣarṣar-ı miḥnet ü hicrān u sitemle yıḳılam
İrmeye cāna yine ẕerre ḳadar derd ü elem
Tañrı ḥaḳḳ-içün eyā dil-ber-i ferḫunde-ḳadem
Ṭutuşup nār-ı ġam-ı ʿaşḳ-ıla yanup yaḳılam
Şemʿ-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan

3. Ne ḳadar başuma dar olsa benüm dār-ı fenā
Ne ḳadar zār u zebūn itse beni renc ü ʿanā
Ne ḳadar yaḳsa tenüm āteş-i hicrān-ı cefā
Daḫı mıḳrāż-ı cefā ile meselsel cānā
Şemʿ-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan

4. Eyleseñ cevr ü cefālar dile her gūne maḥal
Bu-imiş çünki baña ḳısmet olan rūz-ı ezel
Saña ey şāhid-i zībā diyeyin diñle meẕel
Tīġ-i bī-dāduñı çekseñ benüm ey ḫūnī güzel
Şemʿ-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan

5. N'ola Medḥī yoluña cān vire ey serv-i revān
Saña her vech-ile meyl eyledi gördi dil u cān
Ṭopṭolı oldu senüñ şevḳüñ-ile kevn ü mekān

Gün yüzüñ Ḥaḳḳ içün ey ruḫı ḫūrşīd-i cihān
44b Şem[c]-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
Yine bir baş çıḳa şevḳ-ile girībānumdan

XL[261]
Mefā[c]īlün mefā[c]īlün fe[c]ūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ḫüdāyā sırr-ı pāküñ sırrı muġlaḳ
Yine bu sırra sensin vāḳıf ancaḳ
[c]Ubūdiyyet saña farż oldı muṭlaḳ
Sücūdı saña eylerler ḳamu ḫalḳ
Ṭapuñdur cümlenüñ ṭapduġı ey Ḥaḳḳ
Ṣanem ortada bir ṣūretdür ancaḳ

2. Niceler yañılup yoldan ṣaparlar
Binerler nefsüñ itine çaparlar
Niyāz içün kilīsālar yaparlar
Tażarru[c] eyleyüp büte ṭaparlar
Ṭapuñdur cümlenüñ ṭapduġı ey Ḥaḳḳ
Ṣanem ortada bir ṣūretdür ancaḳ

3. Ḳılur kimi büt-i tersāya secde
Kimi deyr-i felek-fersāya secde
Kimi mihr-i cihān-ārāya secde
Kimi yıldız kimisi Ay'a secde
Ṭapuñdur cümlenüñ ṭapduġı ey Ḥaḳḳ
Ṣanem ortada bir ṣūretdür ancaḳ

4. Ararlar her biri bu derde çāre
Yüzini aġ idüp kūyuña vara
Kimi şemse ṭaparlar kimi nāra
Ḫüdā yoḳ senden ayru yoġ u vara
Ṭapuñdur cümlenüñ ṭapduġı ey Ḥaḳḳ
Ṣanem ortada bir ṣūretdür ancaḳ

5. Bilür vaṣfını Medḥī cāna minnet
Senüñ vaṣf-ı cemīlüñ aña [c]izzet
Dem-ā-dem saña lāyıḳdur [c]ibādet
[c]İbādet saña eyler cümle millet
Ṭapuñdur cümlenüñ ṭapduġı ey Ḥaḳḳ
Ṣanem ortada bir ṣūretdür ancaḳ

---

[261] Bu müseddes A nüshasında yoktur. M nüshasında I. müseddes olarak 5b'de yer almaktadır.

XLI[262]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Dil ḫalāṣ olmadı gitdi miḥnet ü ālāmdan
Tañ mıdur şekvā idersem tāliᶜ-i nā-kāmdan
Sāḳiyā devrān ayağum aldı geçdi cāmdan
Düşdi baḫtum aḫteri tā bām-ı mīnā-fāmdan
Ṭoğmadı ṭıfl-ı ümīdüm māder-i eyyāmdan
Kime feryād ideyin bu çarḫ-ı nā-fercāmdan

2. Zāl-ı gerdūnuñ dili āhen veyā mermer gibi
Pūte-i miḥnetde ḳal oldı vücūdum zer gibi
Ben yetīme şefḳat itmez mihribān māder gibi
Ḫayli iḳdām eyledüm gerçi çalışdum er gibi
Ṭoğmadı ṭıfl-ı ümīdüm māder-i eyyāmdan
Kime feryād ideyin bu çarḫ-ı nā-fercāmdan

3. Dest-i hicrān u sitemden niye çālāk oldum yine
Tünd-bād-ı ḳahr-ile yollarda ḫāk oldum yine
Gerdiş-i gerdūn elinden derd-nāk oldum yine
İntiẓār-ile bu ğamdan ben helāk oldum yine
Ṭoğmadı ṭıfl-ı ümīdüm māder-i eyyāmdan
Kime feryād ideyin bu çarḫ-ı nā-fercāmdan

4. Medḥiyā bir kimse idrāk itmedi māhiyyetüm
Uşda bu ğamdan beni gitdükçe aldı ḥayretüm
Rāḥatum kim olduğınca ğālib oldı miḥnetüm
İntiẓār-ile ḳadīd oldum dükendi ṭāḳatüm
Ṭoğmadı ṭıfl-ı ümīdüm māder-i eyyāmdan
Kime feryād ideyin bu çarḫ-ı nā-fercāmdan

[262] Bu müseddes A nüshasında yoktur. M nüshasında V. müseddes olarak 9a'da yer almaktadır.

MUHAMMESLER

I[263]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. İᶜtibār ehline hergiz iᶜtibār olmaz kişi
İᶜtibār ile cihānda baḫtiyār olmaz kişi
Başına her tāc uranlar tāc-dār olmaz kişi
İḫtiyārı ḳomayınca iḫtiyār olmaz kişi
Iżṭırārıdur ki ḳulda iḫtiyār olmaz kişi

2. Ṣanma eẕkāruñ kişi nefsinde öz kāruñdurur
Āşikārā vü nihān işler o Ḳahhār'uñdurur
Her ne iş kim işledüñ emr ol cihān-dāruñdurur
İḫtiyār-ı külli ol Faᶜᶜāl-i muḫtāruñdurur
Cüzʾ olanda cüzʾ ḳuṣūr u ıżṭırār olmaz kişi

3. Hem Samīᶜ ü hem Başar oldur işidür hem görür
Aña dirler pādişeh kim dāyim[ā] ḳāʾīmdurur
Diler ise eyler iḥsān ü dilemezse urur
Baḫt-ı devlet Tañrı'nuñdur kime dilerse virür
Kendi cehdi birle aṣlā[264] baḫtiyār olmaz kişi

4. Merd-i ḥaḳḳ oldur kim anuñ himmet-i bālā gerek
Hem-ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a sālik olmaġa dānā gerek
Her kime kim āḫiretde cennetüʾl-meʾvā gerek
Vusᶜ u ṭāḳat yetdügince ṭāᶜat u taḳvā gerek
Fāriġ ü baṭṭāl oturmaḳ zinhār olmaz kişi

5. Çünkim istiᶜdādı yoḳ aña ne lāzım cüst ü cū
Degme bir gümiş ile taḥṣīl olunmaz bunda bu
Ḥisse-dār ol bu sözi gūş eyle pendümi ey ᶜamu
ᶜĀşıḳ oldur kim işin maᶜşūḳa ışmarlar ḳamu
Yoġ u fānī olmayınca bāḳī var olmaz kişi

6. Derd-i ᶜaşḳ aña dirüz kim dünyede dermānı yoḳ
Buña dermān itmege hīç bir ḥakīmüñ cānı yoḳ
45a Miḥnet ü hecr ü firāḳ u ġuṣṣanuñ oranı yoḳ
Baḥr-ı vaḥdetde bu keẕret mevcinüñ pāyānı yoḳ
Ġarḳ olur baḥrīler anda kim kenār olmaz kişi

---

[263] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmistir. Beyit sıralaması değişik olup Kemal Ümmî'nin gazelinde bulunan dokuz beyit Medhî tarafından tahmis edilmemiştir. Bkz. İnci Selekler, a.g.t., s. 4-6.
[264] "cehdi birle aṣlā" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "cehdiyle cihānda" ibaresi yer alır.

7. ᶜĀlem-i kes̱retde bezm-i vaḥdet içre sāḳī bir
Bezm ḳanı nice yüz biñ vardur ammā bāḳī bir
Ādemüñ hem on sekiz biñ ᶜālemüñ Ḫallāḳ'ı bir
Yirde gökde ḳamu ḫaḳḳuñ Ḫāliḳ u Rezzāḳ'ı bir
Kim ola kim Rabb diye ol Kirdigār olmaz kişi

8. ᶜĀşıḳ oldur kim ola ṣu gibi içi ṭaşı pāk
Himmeti ᶜarşdan yüce ola vücūdı zīr-i ḫāk
Çünki bile Ḥaḳḳ kelāmın ola cismi çāk çāk
"Külli şeyʾin hāliḳün"[265] dir ḥaḳḳ bu her nesne helāk
Olısar illā hemān ol Kirdigār olmaz kişi

9. Ḥaḳḳ taᶜālā baña ṭapuñ ġayriye ṭapmañ didi
Ṭoġru yolı ḳoyup egri yollara ṣapmañ didi
Kimsenüñ aġzında olan loḳmasın ḳapmañ didi
Muṣṭafā'ya dünyā köpridür geçüñ yapmañ didi
Köpri üstünde ᶜimāret pāyidār olmaz kişi

10. Sen bu dehri bāḳī ṣanma kim efġānı olısar
Gözlerüñ toz u ṭopraḳ ile ṭaşı ṭolısar
Bu ḳabā-yı cismi ol virdi saña ol alısar
ᶜAşḳ u ᶜaḳl u cān u dil bünyādı bāḳī ḳalısar
Yoḫsa muḥkem bād u ḫāk u āb u nār olmaz kişi

11. İşbu dünyā-yı denī ẕevḳ idecek ᶜālem degül
Dünyānuñ ᶜayş u ṣafāsındna ḳalan ādem degül
Ḳanḳı meydür içdügüñ kim semm degül yā dem degül
Ḳanḳı ᶜayş u nūş u şādī ṣoñı yinmiş ġam degül
Ḳanḳı dirnek ṭaġıluban tār-mār olmaz kişi

12. Ḳanḳı meclisde müʾebbed ḳalısar ᶜayş u ṣafā
Ḳanḳı server çekmedi bu devr-i gerdūndan cefā
Ḳanḳı ādem buldı dehrüñ zehr ü ḳahruñdan rehā
Ḳanḳı ṭatlu bal-ile yoḳdur bile aġu belā
45b Ḳanḳı gülüñ çevresinde bunca ḫār olmaz kişi

13. Var mıdur bir cānavar kim cānı virmez ᶜāḳıbet
Çeşm-i ᶜAzrāʾīl ṣanursın k'anı görmez ᶜāḳıbet
Var mıdur bir ᶜömr kim pāyāna irmez ᶜāḳıbet
Ḳanḳı cāh u manṣıb ehli çāha girmez ᶜāḳıbet
Ḳanḳı şāh u bendenüñ ḫāki ġubār olmaz kişi

---

[265] 28 Kasas 88.

14. Çarḫ-ı gerdānı bilürsin ḫod degüldür ber-ḳarār
Devr içinde bir ḳarār üzre eser mi rūzigār
ᶜĀleme şuᶜle ṣalarsa da çü mihr-i tāb-dār
Çün bu ḳamu nesnenüñ lābüdd zevāli żıddı var
Hīç leyāli var mıdur k'āḫir nehār olmaz kişi

15. Bunda bugün görmeyen yārini yarın göremez
Cānını cānānına fırṣat deminde viremez
Gülsitān-ı yāre cānın virmeyince iremez
Yirine diken diken vaḳtinde ḥāṣıl diremez
Acı aġu aġacından ṭatlu bār olmaz kişi

16. Şol ki şer işler dem-ā-dem ḫayr işe irmez eli
Ḫalḳı çoḳ çoḳ yād ider bir Ḥaḳḳ'ı yād itmez velī
Āḫiri müşkil anuñ çün böyle geçdi evveli
Şūr u dikenli yeri ḳurtarmaḳ olurdı velī
Ḳatı ṭaş ṣu vü ırmaġ-ıla lāle-zār olmaz kişi

17. Şol cemāl ıssı ki ḥüsni baḥs̱ ide ger māh-ile
Kend'özin yeksān bile bir şāh-ı ᶜālī-cāh-ile
Ẕerrece ḳılma naẓar beg de olursa cāhile
Cāhile ne faḫr ola bu mülk ü māl u cāh ile
Zīra ᶜacb u kibr-ile hīç iftiḫār olmaz kişi

18. Vāṣıl-ı cennet olur bir kişi ṭoġru yār ile
Emr ber-ᶜaks olur ammā gitse ger aġyār-ile
Dūzaḥa[266] ilter seni bir nā-sezā güftār ile
Ehl-i maᶜnī muᶜteberdür āyet ü aḫbār ile
Cehl-ile daᶜvī ḳılana iᶜtibār olmaz kişi

46a

19. Cāhil u fāsıḳ baḫilüñ cümlesi bī-tāb olur
Bunlaruñ aᶜmālinüñ ḫayrı ḳamu nā-yāb olur
Bunlaruñ medḥ ü s̱enāsın gūş iden pür ḫᵛāb olur
Fāsıḳ u cāhil baḫīlüñ mādiḥi keẕẕāb olur
Fısḳ u cehl ü buḫl-ile medḥe yarar olmaz kişi

20. Yād idüp Ḥaḳḳ'ı Resūl'i ẕevḳ-ile söz eyleyen
Aġız açduḳça ṣafā-yı ḳalb-ile Allāh diyen
Dār-ı ᶜuḳbā yādına her demde biñ ġuṣṣa yiyen
Ḳal içinde sızuban ḥālini ṣāfī eyleyen
ᶜĀḳıbet ṣarrāf öñünde kem ᶜayār olmaz kişi

21. Ey göñül cürmüñ añup gel tevbe eyle dāʾīmā
Tevbe ḳapusı ḳapanmadın yaraġ it ey fetā
Tevbe kim sen eyledüñ tevbe dime hergiz aña

---

[266] "Dūzaḥ" kelimesi yanlışlıkla iki "ze" ile yazılmıştır.

Tevbe-kār-ı aṣfiyādur tevbe-kār-ı etḳiyā
Tevbe-kārān maḥremi her nā-bekār olmaz kişi

22. Rūzigāruñ kārı Medḥī ᶜāşıḳa cevr ü cefā
ᶜĀrif olan ᶜömrini yoḳ yirlere ḳılmaz hebā
Devr-i gerdūndan vefā ummaḳ ḫaṭā-ender-ḫaṭā
Ḥaḳḳ'dan ayru[267] kimseden umma Kemāl Ümmī vefā
Çün faḳīre dünye ḫalḳı[268] sāz-kār olmaz kişi

23. Vüsᶜat eyyāmında ᶜālem merġizār olur velī
Ġam sipāhı bir nefesde tār-mār olur velī
Ol zamān cümle ḫalāyıḳ saña yār olur velī
Niᶜmet ü şādī deminde ṣad hezār olur velī[269]
Ġuṣṣa vaḳtinde birisi ġam-güsār olmaz kişi

II[270]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Dirīġā bitmedi yārem dükendi ḳalmadı çārem
Şeb-i miḥnetde bīmārem giceler ṣubḥa dek zārem
Hele ṣūretde bī-kārem velī sīretde der-kārem
Şarāb-ı cām-ı ġafletden ḫarābem mest-i evgārem
Ne ḳılam n'eyleyem yā Rabb güneh-kārem güneh-kārem

46b 2. Velāyet iḳlīminüñ pādişāhum sen emīrisin
Kerāmet göklerinüñ ḥaḳḳ bu kim mihr-i münīrisin
Şerīᶜat mesnedinüñ serverā ṣāḥib-serīrisin
Ḳamu düşmişlerüñ püşt ü penāh u dest-gīrisin
Senüñ ḳapuñ ḳoyup varam yüz urup kime yalvaram

3. Şu deñlü olmışam ḫalḳ-ı cihāna ben melāmet kim
Şu deñlü ḳılmışam bār-ı taᶜālāya ihānet kim
Şu deñlü itmişem İslām içinde hem şeḳāvet kim
Şu deñlü işledüm cürm ü günāh-ı bī-nihāyet kim
Ḳarardı ḳalmadı aġum aġarmaz āh kim ḳaram

---

[267] "ayru" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "artuḳ" kelimesi vardır.
[268] "ḫalḳı" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ehli" kelimesi vardır.
[269] "hezār olur velī" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "hezārān dost olur" ibaresi vardır.
[270] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan iki beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şunlardır,

2. Dükenmez ḳıṣṣadur ġuṣṣam ġam-ı endūhdur ḥiṣṣem
Devāsuz derddür derdüm oñulmaz yāredür yārem
6. Günāhuma nihāyet yoḳ ᶜadetsüz cürmüm iñen çoḳ
Ṣavābumdan ḫaṭām artuḳ nice ben ṭoġ

Bkz. Afife Salepçi, "Nihanī Divanı" Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1964, s. 160.

4. ᶜAceb kim gördi benden kim ḳılurlar baña verhem hem
Gözümi görmedüm bī-nem dil-i pür-yāremi bī-ġam
Bu derde bulmadum bir em cihānda gülmedüm bir dem
Nice bir aḳıdam her dem gözümden nem yirine dem
Nice bir çāk idem sīnem nice bir yüregüm yaram

5. Benüm ol Medḥī-i bīdār giceler ṣubḥ olınca zār
Delüpdür bağrumı dil-dār olupdur ṣūretüm evkār
Ḳıluram nāleler her bār meded ey Ḳādir ü Settār
Nihānīye gerek tīmār idüpdür maᶜṣiyet bisyār
Sen eyle çāre ey ġaffār dükendi ḳalmadı çārem

III[271]
Mefᶜūlü faᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. ᶜĀşıḳ hemīşe Ḥaḳḳ yolına yürümek gerek
Ḳande baḳarsa Ḥaḳḳ'ı görüp Ḥaḳḳ dimek gerek
Derde taḥammül eylemege göñli berk gerek
Döymege tāb-ı ᶜaşḳa[272] demürden yürek gerek
Şemmler içüp ṭolu ṭolu ġamlar yimek gerek

2. ᶜĀrif ṣafāya virmedi fürḳat cefāsını
ᶜĀḳil odur ki itmeye vuṣlat recāsını
Dervīş gerek ki terk ide kes̱ret sivāsını
Kes̱retde kimse görmedi[273] vaḥdet ṣafāsını
Her kim bisāt-ı ḳurb diler ferd u tek gerek

47a 3. Aġyāra yaramak dileyüp yār olam dime
Her ġonca-leb hevāsı-y-ile zār olam dime
Yoġ itmeyince varuñı hem-vār olam dime
Cān virmeyince lāyıḳ-ı dīdār olam dime
İrmeye vaṣl-ı dil-bere ḫayli emek gerek

4. Gözüñ yaşına ġarḳ ola şol dem ki bāġ u rāġ
Sīneñ ser-ā-ser olur ise lāle gibi dāġ
Bāġ içre ṭurma serv-ṣıfat görme bend ü bāġ
Girmege dost bāġına[274] şu gibi çāġ çāġ
Dollab gibi döne döne iñilemek gerek

---

[271] Bu şiir Nihanī'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 125.
[272] Nihanî Divanı'nda "tāb-ı ᶜışḳ" yerine "nār-ı ᶜışḳ" tamlaması yer alır.
[273] Nihanî Divanı'nda "görmedi" yerine "sürmedi" kelimesi yer alır.
[274] Nihanî Divanı'nda "dost bāġına" yerine "bāġ-ı devlete" tamlaması yer alır.

5. Medḥī-i ġarībüñ añlamaduñ müddeᶜāsını
Oldur çeken hemīşe bu çarḫuñ cefāsını
Bir ẕerre deñlü görmedi mihr ü vefāsını
Yārüñ Nihānī çekmege bār-ı cefāsını[275]
Bir ṭaş bağırlu göñli ḳatı cānı berk gerek

IV[276]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cümleden geçdi göñül bir māsivādan geçmedi
Birlige dil virmedi çūn u çirādan geçmedi
Bezm-i ġamda ney gibi şīt u ṣadādan geçmedi
Āh kim işbu dil-i şeydā hevādan geçmedi
ᶜİşreti terk itmedi ẕevḳ u ṣafādan geçmedi

2. İmdi ey dil fāriġ ol gel māsivādan vāz geç
Baş açuḳ abdāl olup tāc u ḳabādan vāz geç
Yüz kez ol biñ miḥnet-ile bu recādan vāz geç
Derde düş var ey göñül fikr-i devādan vāz geç
ᶜĀşıḳ-ı bī-derddür her kim devādan geçmedi

3. Gerçek ᶜāşıḳ miḥnet ü hecr u firāḳa yār olur
Gāh ölür kim nūh felek başına anuñ ṭar olur
Dem gelür kim çeşmine ᶜālem ser-ā-ser tār olur
Zāhid-i sālūs ḳaçan vāḳıf-ı esrār olur
Zühd-i ḫuşkı ḳomadı zerḳ u riyādan geçmedi

47b

4. Görinen gören ḳamu Ḥaḳḳ'ın ṣıfātıdur velī
Ẕikr-i Ḥaḳḳ ẕākirlerüñ ḳand ü nebātıdur velī
Bu kelām mü'minlerüñ cümle cihātıdur velī
"Lā vü illā"dan ġaraż tevḥīd-i Ẕāt'ıdur velī
Ehl-i tevhīd olmadı her kim ki "lā"dan geçmedi

5. Şol ki ġaflet bādesinden dünyada ayıḳ degül
Meclis-i ᶜaşḳ u maḥabbet içre ol fā'īḳ degül
Bu söze cinn ü beşerde var mıdur ṭanıḳ degül
Bende-i Ḫallāḳ bī-çūn olmaġa lāyıḳ degül
Şol ki benlik terk idüp çūn u çirādan geçmedi

---

[275] Nihanî Divanı'nda "cefāsını" yerine "belāsını" kelimesi; alttaki mısradaki "berk" yerine ise "pek" kelimesi yer alır.

[276] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan bir beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

6. Lāyıḳ-ı dīdār olur mı ᶜāşıḳ-ı ṣūret-perest
Naḳşına aldandı bu dār-ı fenādan geçmedi

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 230.

6. Medḥiyā her ᶜāşıḳuñ göñlinde bir sır vardur
Kiminüñ māl ü menāl vü kiminüñ dil-dārdur
Kiminüñ eglencesi āh u fiġān u zārdur
Her nefes rā'yī Nihānī'nüñ viṣāl-i yārdur
Geçdi cümle rāydan ammā buradan geçmedi

V[277]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Āḫiret fikri gibi gitdi göñülden keselüm
Çün bu ġaflet bize keyf oldı ne gūne keselüm
Dimezem ṭuta giribānumı bir gün ecelüm
Āh kim maᶜṣiyet ü cürm ü ḫaṭādur ᶜamelüm
Bilmezem daḫı yine irişe ṭūl-i emelüm

2. Kim ki ᶜuḳbāya yarar pend ide ger saña dilā
Yār odur iki gözüm dünya vü ᶜuḳbāda saña
Heves it şol işe kim lāyıḳ olasın sen aña
Bulmadum dünyede bir yār-ı muvāfıḳ ki baña
Diye gel dāmen-i dünyādan elümüz çekelüm

3. Çekerem gerçi ᶜadū ḳaṣdına ben tīġ ü teber
Eylerem kendi dıraḫt-ı tenümi zīr ü zeber
Kendi ᶜaybum göremem gör beni ey nūr-ı baṣar
Dünye fānī direm ammā dererem sīm-ile zer
Beñzer ol yüzi ḳara şāhid-i zūra meṯelüm

48a

4. Şol ḳadar eyledi ᶜaşḳ āteşi ᶜüryān beni kim
Dem-i hicrān şu ḳadar eyledi giryān beni kim
Vaṣl-ı dil-ber şu ḳadar eyledi ḥayrān beni kim
Cām-ı ġaflet şu ḳadar eyledi sekrān beni kim[278]
Girmeyince gözüme ögüme düşmez ecelüm

---

[277] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Nihanî Divanı'nda beyit sıralanışı farklıdır. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

3. Delü göñlüm n'ideyüm çāre yoḳ uslanmaġa hīç
Gözüm aġara meger çoḳdan aġardı ṣaḳalum

4. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyarmaġa kerīmā kerem it
Sen gider dest-i kerīmüñle gözümden sebelüm

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 150.

[278] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Şol ḳadar cām-ı ġurūr eyledi serḫoş beni kim

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 150.

5. Şu ḳadar cūş u ḫurūş eyledi bu göz yaşı kim
Şu kadar yandı ġamuñ nārına bağrum başı kim
Medḥiyā müşkil imiş derd-i miḥnet işi kim
Yaḳdı şol ḥadde Nihānī beni ᶜaşḳ āteşi kim
Ṭutuşur şemᶜ gibi her kim işitse ġazelüm

VI[279]

Mefᶜūlü faᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Allāh seni ᶜibādet içün eyledi çü ḫalḳ
Şeyṭān senün yoluña velī ḳurdı çoḳ duzaḳ
ᶜĀrif sözini āḳil iseñ diñle ur ḳulaḳ
İsterseñ ey göñül olasın āşinā-yı Ḥaḳḳ
Neylerseñ eyle ṭālib-i dünyādan ol ıraḳ

2. Dergāh-ı ḥaḳḳdan ayru giden reh-nümūnı ḳo
ᶜAḳluñ eger ki yār ise semt-i cünūnı ḳo
Diñle bu pendi cān-ile var anı bunı ḳo
Dānā iseñ maḥabbet-i dünyā-yı dūnı ḳo
Dāne hevā vü ḥırşdurur dünye bir duzaḳ

3. Cān ḳulağıyla diñle direm saña bir cevāb
Taḥtında oldı sözlerümüñ nice biñ ṣavāb
Yāduñda ola ḥāṣılı bu ḳavl-i müsteṭāb
ᶜAllāme ise daḫı degül ḳābil-i ḫitāb
ᶜAşḳuñ kitābın oḳumadı kim varaḳ varaḳ

4. Ḥāl-i derūn-ı derd-i dili kime söyleyem
Şu gibi ḳanḳı bāğa irem ḳanda çağlayam
Dīvāne oldı ṭıfl-i dili nice bağlayam
Bir ehl-i derd bulamadum ḥālüm ağlayam
Gezdüm cihānı gūşe-be-gūşe bucaḳ bucaḳ

48b 5. Medḥī benem esīr-i ġam u zār u müstemend
Dām-ı belāda derd-i kemend-ile ḳayd-ı bend
Yāduñda ola ḥāṣılı bir ḳavl-i dil-pesend
Nāṣiḥ Nihānī'ye kerem it itme nuṣḥ u pend
Ḥāl-i zamāna ᶜāḳil olana yeter sebāk

---

[279] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

5. Ṭabᶜ-ı selīmdür sebeb olan selāmete
Ṣūfī ᶜabā vü tāc-ı ridāyı var oda yaḳ

6. Dünyā imāret itmege saᶜy itme zinhār
Seyl-i fenā şu ḳoymadığı var mı bir ocaḳ

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 109.

VII[280]
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Derūnum nār-ı sūzān eyle yā Rabb
Söyündürme fürūzān eyle yā Rabb
Ḥabībüñ ḥaḳḳı iḥsān eyle yā Rabb
Benüm derdüme dermān eyle yā Rabb
Refīküm her dem īmān eyle yā Rabb

2. Vücūdum ser-be-ser dāġ-ı nedāmet
Derūnum ṭopṭolu nār-ı ḥarāret
Ḥüdāyā olmışam ḫalḳa melāmet
Mey-i ʿaşḳ-ıla tā rūz-ı ḳıyāmet
Beni ser-mest ü ḥayrān eyle yā Rabb

3. Beni dest-i melāmet ḳıldı beste
Benem bu dār-ı miḥnet içre ḫaste
Saña yüz süre geldüm pīş ü peste
Tehī-destem faḳīrem dil-şikeste
Baña inʿām u iḥsān eyle yā Rabb

4. Benem künc-i ġınāda zār u mehcūr
Hīç olmaz bu dil-i ġam-dīde mesrūr
Ḫarāb itdi vücūdum çarḫ-ı pür-zūr
Göñül olmadı ʿaşḳuñ birle maʿmūr[281]
ʿİmāret itme virān eyle yā Rabb

5. İlāhī ben ḳuluña ḳılma dil-āzār
Ki zīrā ṭoġru yolından dil azar
Mezārum rūşen it ḳılma şeb-i tār
Ḥalīl'üñ ḥaḳḳı k'itdüñ nārı gül-zār
Benüm ḳabrüm gülistan eyle yā Rabb

---

[280] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Nihanî Divanı'ndaki 4. beyit Medhi Divanı'nda 3. bentte yer alır. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

6. Şu dem ki cān ide tenden vedāʿı
Dilümde ẕikrüñ āsān eyle yā Rabb

7. Enīsüm hem-demüm yārüm refīküm
Dem-i āḫirde Kurʾān eyle yā Rabb

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 109.

[281] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Göñül kim olmadı ʿaşḳuñla maʿmūr

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 39.

49a 6. Şerār-ı āhumuzdan yandı ṭağlar
Ne ṭağlar ḳaldı Medḥī vü ne bāğlar
Aḳup göz yaşı deryā gibi çağlar
Nihānī cürmin añup ḳanlar ağlar
Sen anı şād u ḫandān eyle yā Rabb

VIII[282]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bu ᶜacebdür kendüye dil bir eyü fāl eylemez
Cürm ü ᶜişyān var mıdur kim anı derḥāl eylemez
Şālını aṭlās idüp aṭlāsını şāl eylemez
Ey göñül sen itdügüñ efᶜāli eṭfāl eylemez
Mest ü ḥayrān vālih ü şeydā bir abdāl eylemez

2. Defter-i aᶜmālüñe baḳ kim yazılmış her günāh
Bī-günehsin gūyā kim itmedüñ hīç bir gün āh
Nefsüñ el bir itdi Şeyṭān ile ey bī-çāre āh
Her işüñ sehv ü ḫaṭā[283] vü cürm ü ᶜişyān-ı günāh
Hay utanmaz bende bunuñ gibi efᶜāl eylemez

3. ᶜĀḳıbet ḫayr olmağ-içün işlene bir pīşe kim
Ḥaḳḳ'ı bilmek ḳaṣdına olmaḳ gerek endīşe kim
Cānumuz ḳurbān ola ol ᶜārif-i dil-rīşe kim
Ṣad-hezārān āferīn aḥsent ol dervīşe kim
Pādişāh-ı ᶜāleme baş egmez iḳbāl eylemez

4. Merd-i meydān ol yüri merdān içinde er gibi
Seng-dil olma ṣovuḳlıḳ eyleme mermer gibi
ᶜAşḳ daᶜvāsın iden yanmaḳ gerek āzer gibi
Ḫāliṣ olmaz ġıll u ġışşdan ehl öñinde zer gibi[284]
Pūte-i ᶜaşḳ içre her kim ḳalbini ḳal eylemez

---

[282] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanî'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

5. Pāda iken yüz bulup ṣanur çıḳanlar başa kim
ᶜĀḳıbet bu dehr-i bed-mihr anı pāy-māl eylemez

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 91.

[283] "Her işüñ sehv ü ḫaṭā" ibaresi Nihanî Divanı'nda "Her nefes işüñ ḫaṭā" şeklindedir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 91.

[284] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Ġıll u ġışşdan sīm ü zer gibi ḳaçan ḫāliṣ olur

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 91.

5. Gey şu zühdüñ cāmesin taḳva silāḥını ṭaḳın
Çek silāḥuñ leşkerin nefs iḳlīmine ḳıl aḳın
Medḥiyā ol ḳalb-i iblīse çeküp ḳahhār oḳın
Gördügüñ ṣanma Nihānī ehl-i maᶜnī gey ṣaḳın
49b Her ney olmaz ḳand-perver her meges bal eylemez

IX[285]

Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Diñle benüm kelāmum ḳılma ṣaḳın bahāne
Çıḳma ṭarīḳ-i ḥaḳdan gitme yüri yabāna
Luṭfına olma maġrūr aldar seni zamāne
Aldanma ᶜāḳil iseñ biʾl-lāhi bu cihāna
Kim murġ-ı ādemīdür dünyā bir āşiyāne

2. Yenür ḥarām bī-ġam derdā ki ġuṣṣa yemez
Dinür çü kiẕb ü bühtān Ḥaḳḳ'uñ rıżāsı dinmez
Hīç bu zamāne ḫalḳı döyünmez ü didinmez
Her kim ki bunda geldi gitmek murād idinmez
Gūyā ki mālik oldı bu mülke mālikāne

3. Ger mihr-i ᶜālem olsañ kendüñi görme ẕerre
Gürg-i ecel öñinde sensin miṡāl-i berre
Maġrūr olur mı ādem bir iki günlük ᶜömre
Evvel bahār-ı ᶜömre olma iñende ġarre
K'anuñ bahārı āḫir bir gün irer ḫazāna

4. Çarḫ-ı berīne başuñ olsa eger ber-ā-ber
Kerm olma ger olursañ mülk-i cihāna server
Gerekse Key-ḳubād ol dehre gerek Sikender
Bir bī-emāndurur bu gerdūn-ı dūn-perver
Şu gibi ḳanuñ içer ḫışm-ile ḳana ḳana

---

[285] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

5. Pervāne gibi ᶜaşḳ āteşine par par yandum
Feryād u āh u nālem irişdi āsumāna

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 216.

5. Şükr eyle Ḥaḳḳ'a Medḥī k'andan iridşi fermān
Çün ḳıldı luṭf-ı Bārī cān-ı ʿazīze dermān
Ġaflet şarābı itdi zīrā ki ḫalḳı sekrān
ʿĀrifden ey Nihānī çoḳdur cihānda nādān[286]
Her biri bir oyuḳdur ḥaḳḳā ki būsitāna

50a

X[287]
Müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
– • • –/ – • • –/– • –

1. Ey dil-i bī-çāre belādan ṣaḳın
Rāh-ı maḥabbetde ḫaṭādan ṣaḳın
Ḳalma ikilikde bu rāʾdan ṣaḳın
Ey yol eri nefs ü hevādan ṣaḳın
Yol urucı kibr ü riyādan ṣaḳın

2. İşle şol işi kim ola bī-riyā
ʿĀrife lāzım degüle bu riyā
Terk-i ḳabā eyle degülseñ ḳaba
Çün ki ḳabā ṭonuñı ḳılduñ ʿabā
Girme ḳabāya bu ʿabādan ṣaḳın

3. Binme ṣaḳın nefs atına yügürüp
Ṣaġ u ṣola esb-i tek-āver sürüp
Kendüñi Şeyṭān gibi aʿlā görüp
ʿİlmüñe vü zühdüñe tekyelenüp[288]
Olma emīn mekr-i Ḫüdā'dan ṣaḳın

4. Dār-ı fenā ʿārife olmaz ṭuraḳ
Ḳaldı çoġın Ḥaḳḳ'dan ıraḳ ṭuraraḳ
Eñsesine çūb-ı cefā uraraḳ
Çoḳları bu dār-ı beḳādan ıraḳ
Ḳaldı bu mekkāre fenādan ṣaḳın

5. Öñce gelen dehre yigit genc olur
Āḫir o da bār-ı belā-senc olur
Ṣan kim anuñ rūz [u] şebi benc[289] olur

---

[286] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Dime Nihānī dānā her gördügüñ denīye
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 216.
[287] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelinde bulunan dokuz beyit Medhî tarafından tahmis edilmemiştir. Şükriye Yurtsever, "Kemal Ümmī Divanı" Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1971, s. 20.
[288] "tekyelenüp" kelimesi yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "kibr eyleme" ibaresi mevcuttur.

Çünkim öñi genc ü ṣoñı renc olur
Ṭaşı ṣafā içi cefādan ṣaḳın

6. Dünye evi ᶜārife oldı ḥarām
ᶜĀrif iseñ imdi yüri alma kām
Gūşiş idüp Ḥaḳḳ-ıla ol ṣubḥ u şām
Ṭāḳatüñi[290] ṭāᶜata ṣarf it müdām
50b Ḳılma telef ᶜömri hebādan ṣaḳın

7. Nice düşer ᶜucb u tekebbür ḳula
Ḳılma naẓar ᶜucb-ile ṣaġ u ṣola
Medḥī özüñ żāyiᶜ ola kim bile
Girme Kemāl Ümmī delīlsiz yola
Ṭoġrı yüri sehv ü ḫaṭādan ṣaḳın

8. Diler iseñ Ḥaḳḳ'a bulasın vüṣūl
Ṭoġru yüri baḳma ṣaḳın ṣaġ u ṣol
Gel bu sözi ezber it ey pür-uṣūl
Her nereden kim seni yıġdı Resūl
Uġrama zinhār oradan ṣaḳın

XI[291]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Ḥaḳḳ yolında ey göñül bir kerre der-kār olmaduñ
Hey dirīġā kendü kāruñdan ḫaber-dār olmaduñ
Bir gice Ḥaḳḳ ḳorḳusından dīde-ḫūn-bār olmaduñ
Ḫᵛāb-ı ġafletden dilā cefāna[292] bī-dār olmaduñ
Yolda ḳalmazsañ ᶜacebdür kim sebük-bār olmaduñ

2. Zühd-ile ṣūfī yeter ᶜālemde dāyim derhem ol
Bir zamān kūy-ı ḫarābata ḳadem baş sersem ol
Hāy u hūdan vāz gel şol ġonca-mānend ebkem ol

---

[289] "benc" kelimesi metinde "penc" gibi yazılmıştır.
[290] "Ṭāḳatüñi" kelimesi yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "saᶜātüñi" ibaresi mevcuttur.
[291] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanî'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

2. Zāhidā zerḳ ü riyādan vāz gel var epsem ol
Saña yitmez mi bu devlet ki ehl-i zünnār olmaduñ

4. Derd ü ġamlar yidügüñ ḫūn-ı ciğerdür içdügüñ
ᶜĀşıḳ olduñsa n'ola ey dil günāh-kār olmaduñ

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 130.
[292] "cefāna" yerine Nihanî Divanı'nda "hayfā ki" kelimesi vardır.

Zahīdā zühd ü riyādan fāriġ ol var epsem ol
Saña bu devlet yeter kim ehl-i zünnār olmaduñ

3. Ġālib olmışdur saña dünyā hevāsına heves
Nice bir rām olasın seg-i nefse menend-i ᶜases
ᶜĀrif iseñ var ṣudāᶜa bāᶜis̱ olma sözi kes
Maᶜrifet lāfını urursın güzāf ey bü'l-heves
Ṭurfe bu kim[293] kendi nefsinden ḫaber-dār olmaduñ

4. Kendü ẕātuñ kiẕb idüp beñzetme gerçek erlere
Gerçek er Ḥaḳḳ'ı ḳoyup dil virmedi dil-berlere
51a Bilmedüñ ḥaddüñi bühtān eyleyüp serverlere
Naḳd-i ᶜömrüñ varını itdüñ telef yoḳ yerlere
Derde hem-dem bir nefes ᶜaşḳa giriftār olmaduñ

5. Bāde-i şevḳ-i maḥabbet gitmesün dilden müdām
Medḥiyā ᶜaşḳ ehlinüñ olsun ṣafāsı ber-devām
N'ola gezseñ āteş-i ᶜaşḳ-ile ᶜüryān ṣubḥ u şām
Ṣāḳī-i bāḳīden içdük çün Nihānī ṭolu cām[294]
Mest-i bī-ḫod anuñ-içün hīç hūşyār olmaduñ

XII[295]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Dime dervīş aña kim ġamdan ruḫı zerd olmaya
Sözde çoḳ germ olmaya Ḥaḳḳ'dan füzūn serd olmaya
Miḥnet ü ġamdan çekmede aḳrānı bir ferd olmaya
Şol göñülden bizerüz kim anda bir derd olmaya
Her kimesne kim belādan iñler ol merd olmaya

2. Yār eşiginde gedā olan cihāna şāh ola
Tā sipihr-i maᶜrifet üstinde mihr ü māh ola
Ġuṣṣa vü derd ü belā vü miḥnet aña rāh ola
Ādemī oldur ki anda derd-i ᶜaşḳ u āh ola
Līk ḥayvāndur şu kim ter-çeşm ü rū-zerd olmaya

[293] "bu kim" yerine Nihanî Divanı'nda "budur" kelimesi vardır.
[294] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Ṣāḳī-i bāḳīden içmişsin Nihānī bir ḳadeh
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 130
[295] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup aslında dokuz beyitliktir. Bkz. *Kitab-ı Kemal Ümmî*, a.g.y., 70b-71a.

3. Şol kesüñ ḳalbine kim naẓar ola perverdigār
Yaḳmaz anuñ göñlini dest-i cefā-yı rūzigār
Cūş ider deryā gibi olur dem-ā-dem bī-ḳarār
Her kimüñ göñlinde kim bir ẕerre derd-i ᶜaşḳı var
Hem özi vü hem sözi germ ola vü serd olmaya

4. Özüñe yār it anı kim ol saña hem-rāz ola
Zümre-i ehl-i ṭarīḳat içre ol mümtāz ola
Neylerüz biz anı kim ẕemmām ola ġammāz ola
Yoldaş oldur kim bizümle maḥrem u dem-sāz ola
Düşmen ol dostdan delim yegdür ki hem-derd olmaya

5. İftiḫār eyler şu kim ᶜālemde tāc u taḫtı var
Āḫiretde anlaruñ ġāyetde kār-ı saḫtı var
51b Neylesün dünyā evinde bunca raḫt u baḫtı var
ᶜĀşıḳ-ı ṣādıḳ aña dirler ki terk-i raḫtı var
Cennet u dīdār umanlar nite çü merd olmaya

6. Ḫalḳ-ı ᶜālem Medḥiyā Ḥaḳḳ'dan müdām iḥsān diler
Zinde ḳılmaġ-içün andan çeşme-i ḥayvān diler
Kimi ḳapusında sāʾīl kimi ṭurmış nān diler
Ol Ḥakīm'üñ ḥażretinden ḳamular dermān diler
Bu Kemāl Ümmī dili diler ki bī-derd olmaya

XIII[296]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. ᶜİẕāruñ şemᶜinüñ biz ᶜāşıḳ-ı giryānıyuz cānā
Ṣaçuñ sevdāsınuñ mecnūn-ı ser-gerdānıyuz cānā
Ṭarīḳ-i ᶜaşḳ-ı pāküñ bī-ser ü sāmānıyuz cānā
Maḥabbet şāhınuñ biz bende-i fermānıyuz cānā
Gedā-yı kūy-ı ᶜaşḳuz ᶜālemüñ sulṭānıyuz cānā

2. Maḥallüñ yādına gözden n'ola eşki revān itsek
Sirişk-i lāle-reng-ile zemīni gülsitān itsek
Bu yüzden māCerāmuz ṭañ mıdur saña ᶜayān itsek
Ruḫuñ anup n'ola kūyuñda feryād u fiġān itsek
Cinān gül-zārınuñ biz bülbül-i nālānıyuz cānā

3. Bi-ḥamdiʾllāh ḫalāṣ olduḳ cihānda ġuṣṣa vü ġamdan
Götürdük ayaġı bir dem çekildük bezm-i ᶜālemden
Meyüñ keyfiyyetin bilmezdi kimse nesl-i Ādem'den

---

[296] Bu şiir M nüshasında I. muhammes tahmis olarak 9b'den başlamaktadır.

ᶜAdemden gelmeyen bezm-i vücūda bāde ol demden
Lebüñ esrārınuñ biz vālih ü ḥayrānıyuz cānā

4. Bize ṣun sāḳīyā ᶜaşḳuñ meyin kim biz Cem-i ᶜaşḳuz
Biz ey rūḥ-ı muṣavver tā ezelden hem-dem-i ᶜaşḳuz
Bizi bīgāne ẓann itme ṣaḳın biz maḥrem-i ᶜaşḳuz
Nice demdür muḳīm-i vādī-yi derd ü ġam-ı ᶜaşḳuz
Ser-i kūy-ı vefānuñ ṣanma kim mihmānıyuz cānā

52a 5. Bizi zāhid muḳayyeddür ṣanur ᶜayş u müdām-ile
Degül perverde cismüm Ḥaḳḳ bilür nān-ı ḥarām-ile
N'ola Medḥī gibi meşhūr olursam neng u nām-ile
Selīmī-veş lebüñ vaṣfın idüp şīrīn kelām-ile
Zamānuñ himmetüñle ḫüsrev-i devrānıyuz cānā

XIV[297]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – –/ • – – – /• – – – /• – – –

1. Ḫüdāyā maẓhar-ı ḳahr it bugün küffār-ı bed-kārı
Daḫı şol çār yārı sevmeyen şāh-ı sitem-kārı
Perīşān olduġın göster baña sen ceyş-i küffārı
İlāhī cānibeyne ṣalmışam ben iki serdārı
Kerem ḳıl düşmeni ḳahr-ile manṣūr eyle anları

2. Biri serdār-ı ser-bāzuñ ᶜAcem iḳlīmine irsün
Biri raḫş-ı ẓafer encāmını küffāre dek sürsün
İki serdār iki yüzden ᶜadūyı yüz-be-yüz görsün
Biri şol çār yāri sevmeyen ẓālimleri ḳırsun
Biri varsun helāk itsün senüñ emrüñle küffārı

3. Sipāh-ı pür-şükūha teng-destlik virme vüsᶜat vir
Çü sen rezzāḳ-ı ᶜālemsin olara ḳūt ḳuvvet vir
ᶜAdūya āb-ı ḥasret nān-ı fürḳat birle miḥnet vir
Ḥabībüñ hürmetine ᶜasker-i İslām'a nuṣret vir
Kemāl-i luṭf-ı vücūdundan ol anlaruñ nigeh-dārı

4. Nice dem künc-i ᶜuzlet içre cān gibi nihān oldum
Resul-i Kibriyāya ṣıdḳ-ıla medḥ ü s̱enā ḳıldum
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a girdüm ḥamdüʾl-lāh ṭoġru yol buldum

---

[297] Bu şiir M nüshasında II. muhammes tahmis olarak 10b'den başlamaktadır. Ayrıca yine A nüshasındaki XLVII numaralı muhammes ile aynı olup Sultan I. Ahmed'in gazelini tahmistir. Bkz. İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, s. 214.

Teveccüh[298] eyleyüp der-gāhuña çün yüz süre geldüm
Ḥabībüñ yüzi ṣuyına irişdür ᶜavnüñ ey Bārī

5. Zebān-ı Medḥī'yi gūyā idüp iḥsān iden sensin
Şeh-i ᶜālī cenāba bende-i fermān iden sensin
O şāh-ı kām-rānı ḫusrev-i devrān iden sensin
Yoġ-iken var idüp çün Aḥmed'i sulṭān iden sensin
Yine sen vir anuñ maḳsūdın ey ᶜālemlerüñ varı

52b

XV[299]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bār-ı miḥnet ḳāmetüm bükdi beni pīr eyledi
Reng-i rūyum nā-tüvānlıḳ birle muġberr eyledi
Cürm ü ᶜiṣyān iplerin boynuma zencīr eyledi
İy dirīġā nefsüm iblīs ile el bir eyledi
ᶜAḳl u cānum ḳalᶜasın yıḳmaġa[300] tedbīr eyledi

2. Ehl-i ᶜaşḳuñ tīġ-i fürḳat birle kesdi serlerin
Tār-mār itdi maḥabbet şehrinüñ serverlerin
Ser-be-ser rāh-ı ᶜadem ḳıldı olaruñ yirlerin
Ḥāṣılı nefsüm çerisi ṣar bu ᶜaḳlum leşkerin
Baḫtlu oldur ki ᶜaḳlın nefse şer-gīr eyledi

3. Devr-i gerdūn kim beni ayaḳlara ṣalmışdurur
Cism-i zārum rāh-ı ġamda pāy-māl olmışdurur
Küştigīr-i derd ü miḥnet ayaġum almışdurur
Dostlar bu ᶜālem içre kim kime ḳalmışdurur
Şol cefālar kim baña bu nefs-i şerīr eyledi

4. Gitdi pīr oldı bu dil aġı ḳaradan seçmedi
Geydi rāḥat cāmesin miḥnet ḳabāsın biçmedi
Ṭāᶜat-i Ḥaḳḳ'dan ḳaçar dāyim ḥarāmdan ḳaçmadı
Nitekim virdüm naṣīḥat bātıl işden geçmedi
Uşta bugün uşta yarın diyü teʾḫīr eyledi[301]

---

[298] M ve A nüshalarında "tevekkül" şeklinde olan bu kelime Sultan I. Ahmed'in divanında "teveccüh" şeklinde olup anlamca daha uygun düşmektedir. Bkz. İ. Kayaalp, a.g.e., s. 214.
[299] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmistir. Beyit sıralaması değişik olup Kemal Ümmî'nin gazelinde bulunan yedi beyit Medhî tarafından tahmis edilmemiştir. İnci Selekler, a.g.t., s. 14-16.
[300] "yıḳmaġa" kelimesi yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "basmaġa" kelimesi yer alır.
[301] Dördüncü ve beşinci bentlerde Kemal Ümmî'ye ait olan beyitlerin mısraları, Kemal Ümmî Divanı'ndakilerden yerleri bakımından farklıdır.

5. Göz göre ḥīle kemendi-y-le ṭurup bağlar beni
Ḫoş mülāyim āteş-ile dem-be-dem dāğlar beni
Bī-ḳarār olduğuma baḳup güler ṭañlar beni
Her ḳaçan yol ᶜazmin itdüm gitmege egler beni
Ḥırṣ-ı dünyāyı ṭaḳup boynuma zencīr eyledi

6. Ḥasret-i dīdār-ı yārüñ gözlerüm giryān ḳılur
Bağrum nār-ı firāḳı dem-be-dem biryān ḳılur
Ṣarṣar-ı miḥnet vücūdum şehrini vīrān ḳılur
Ne eṭibbā dünyede bu derde bir dermān ḳılur[302]
Ne muᶜabbir işbu düşi fehm ü taᶜbīr eyledi

53a 7. Ḳanḳı iş bitdi cihānda ālet-i tezvīr ile
Ehl-i fażl olmaḳ olur mı yalıñuz taḥrīr ile
Bu sözüñ maᶜnīsini fehm eyle bu taḳrīr ile
Bozmaya[303] yüz biñ selāṭin leşkeri tedbīr ile
Ḥaḳḳ taᶜālā bir işi kim emr ü taḳdīr eyledi

8. Medḥīnüñ ᶜiṣyānı gitdi oldı gün günden mezīd
Zühd ü taḳvāsını kim ḳılduḳça cürm oldı pe-dīd
Oldı künc-i fürḳat içre intiẓār ile ḳadīd
Ol Raḥīm'üñ raḥmetinden kesmedi hergiz ümīd
Bu Kemāl Ümmī nitekim cürm ü taḳsīr eyledi

XVI[304]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Nice bir Ḥaḳḳ ḳapusını yaparsın
Varup devletlüler bābın ḳaḳarsın
ᶜAbes yollara ṣu gibi aḳarsın
Eyā ġāfil niçün yoldan ṣaparsın
Ki binüp ġaflet atına çaparsın

2. Niçün yoḳ sende bir ẕerre ḳanāᶜat
O ẓālim nefse eylersin iṭāᶜat
Uyursın ġaflet ile geçdi sāᶜat
O Bāḳī şāha ḳılmazsın ᶜibādet
Bu fānī ḳullaruñ elin öpersin

[302] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Ne ṭabībler işbu derde dünyāda dermān ḳılur
[303] "Bozmaya" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "Bozamaz" kelimesi yer alır.
[304] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelinde bulunan beş beyit Medhî tarafından tahmis edilmemiştir. Şükriye Yurtsever, a.g.t., s. 19-20.

3. Cihān gül-zārına şu gibi aḳduñ
Saña yüz virdilerse başa çıḳduñ
Bisāṭ-ı ᶜadl ü dādı oda yaḳduñ
Uvarup ṭurası mülkiñi[305] yıḳduñ
Bu ḳoyup gidesi mülki yaparsın

4. Ḥarāmı yirmeyüp yirsin dem-ā-dem
Virürsin merhem isteyene verhem
Ṣunarsın şehd ü şekker yirine semm
İşüñ maẓlūma ẓulm itmekdürür hem[306]
Varup[307] ẓālimler arḳasın yaparsın

53b 5. ᶜÖmr bir şu gibi aḳmaḳdadur çün
Ya bir cūş u ḫurūş itmek ne içün
İrişdi semᶜüme bu demde bir ün
Demürden ṭaġ olursañ daḫı bir gün
Ecel geldükde yirüñden ḳoparsın

6. Cihānuñ añladuñsa māverāsın
Daḫı hem yir ile gökler arasın
Seni şol dem ki ᶜAzrāʾil arasın
Ölümden ḳurtılup[308] ḳanda varasın
Çü çarḫ oḳlarına ḳarşu sipersin

7. Ululıḳ daᶜvīsin eyler mi bende
Bu daᶜvī Medḥiyā olmaz erende
Ne deñlü ḳuvvetüñ varsa bedende
ᶜAmel yoḳ uçmaġa uçmaġā sende
Kemāl Ümmī gibi[309] bī-bāl u persin

XVII[310]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Gözüm yaşı revān olmaz dem olmaz
Göñül bu demde niçün derhem olmaz
Anuñçün baña kimse hem-dem olmaz

---

[305] "mülkiñi" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "yirüñi" kelimesi vardır.
[306] "itmekdürür hem" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "itmekdür andan" ibaresi vardır.
[307] "Varup" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "Dönüp" ibaresi vardır.
[308] "ḳurtılup" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ḳaçuban" ibaresi vardır.
[309] "gibi" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ᶜacep" ibaresi vardır.
[310] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmistir. İsmail Çınar, "Kemal Ümmī Divanı" Mezuniyet Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1970, s. 52-54.

N'idem[311] kim hîç bu göñlüm ḫurrem olmaz
Yanar derd-ile her dem bî-ġam olmaz

2. Her ʿâşıḳuñ dil-i âvâresi var
Ṣanevber gibi yüz biñ pâresi var
Kimüñ kim sînesinde yaresi var
Ḳamular yaresinüñ çâresi var
Benüm bu zaḫmuma merhem bulunmaz[312]

3. Bulunmaz arasañ ins-ile cânda
Ki ġamsuz kimsene kevn ü mekânda
Gerek rûy-i zemînde âsumânda
Ezelden tâ ḳıyâmet bu cihânda
Kimesne râḥat olmadı hem olmaz

54a 4. Bu devr-i bî-vefâdan dâd u bî-dâd
Bizi bir laḥẓa ḳılmaz ġamdan âzâd
Ġam-ile oldı bu dil şehri âbâd
Meger mü'minler uçmaḳda da şâd
Ki zindân içre ḳayġusuz dem olmaz

5. Dür-i pâkîzedür gûya bu sözler
Bilür ṣarrâf olan bu sözi özler
Seni maḥrûm ider yüzden bu yüzler
Beḳâ bilen beḳâ bünyâdın özler[313]
Fenâ mülküñ binâsı muḥkem olmaz

6. Nice fehm ideler cânı bedensüz
Ne sen ansuz olursın ne o sensüz
Ne persiz murġ olur ne şeh-perinsüz
Ne bal u gül var arusuz dikensüz
Ne dügün var ki âḫir mâtem olmaz

7. Şu kim ṣûretde ḳaldı oldı ḥayvân
Beşer ṣûret gezerler nice dîvân
Ḳulaḳ ur sözüme ey ehl-i ʿirfân
Ola ṣûretde yüz biñ âdem insân
Olaruñ biñde biri âdem olmaz

8. Çü ʿÎsî daʿvet-i dîn itdi vâfir
Şu deñlü kim daḫı ḳalmadı kâfir
Olur mı ġayr-ı âdem buña ḳâdir

---

[311] Metinde "Ne dem" şeklinde yazılmıştır.
[312] Kemal Ümmî Divanı'nda bu mısra şöyledir,
Bu benüm zaḫmuma hîç merhem olmaz
[313] "özler" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "gözler" kelimesi vardır.

Mesīḥ olur mı her yayaḳ müsāfir
Ḳamu ᶜĪsī anası Meryem olmaz

9. Şular kim göñlini Mevlā'ya virmez
Ol Allāh'ı vü Allāh anı görmez
Bu varlıḳdan geçüp yoḳluğa girmez
Ḳamu yoḫsul maḳām-ı faḳra irmez
Daḫı her ḫırḳa geyen Edhem olmaz

10. Olur mı söze beñzer sīm-ile zer
Deger dünyā ṭolısı dürr ü gevher
54b Ya ḳanı gevherüñ ḳadrin bilür er
Mes̱el yüzünden olur mı[314] ber-ā-ber
Ḳamu Aḥmed Resūl-i Ekrem olmaz

11. Daḫı söz çoḳdur ammā kimse ṣormaz
Er olup menzilinde şöyle ṭurmaz
Bu göz nūrı güher-vārdur ki görmez
Nice iş var velī aña[315] el irmez
Daḫı söz var kim anı disem olmaz

12. Dil-i Medḥī cihānda gülmesem dir
Sürūr-ı ẕevḳ u şevḳı bilmesem dir
Elüm dünya işine ṣunmasam dir
Kemāl Ümmī nice kim ṭınmasam dir
Yine[316] söyler bu dili epsem olmaz

XVIII[317]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜAḳl umar bilmem niçün ḫalḳ-ı cihān dīvāneden
Āşinàyı ḫod olur farḳ eylemez bīgāneden
Çıḳmadı ġam bayḳuşı hergiz dil-i vīrāneden
Ey ᶜaceb ben bilmezem kim baña bu sevdā neden
Kim bu göñlüm ḳuşı uçdı geçdi mülk-i ḫāneden

2. Bilürem şehri-i vücūdum ᶜāḳibet vīrān olur
Rūz-ı ḥaşr olınca ābād olmayup şöyle ḳalur

[314] "yüzünden olur mı" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "yönünde olursa" kelimesi vardır.
[315] "velī aña" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "şunaram" kelimesi vardır.
[316] "Yine" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "Girü" kelimesi vardır.
[317] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelindeki altı beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. Şükriye Yurtsever, a.g.t., s. 17-18.

Çoḳ çalışma düzmege bütün ḳafesi bozulur
Her ne nefes cānum hümāsı lā-mekān seyrin ḳılur
Gerçi nefsüm bayḳuşı geçmedi bu vīrāneden

3. Keṡret-i işġāle düşdüm uğradum ġavġāya ben
Bunuñ içün gönderildüm gūyiyā dünyāya ben
Bāl açup uçmak dilerken ᶜālem-i bālāya ben
Düşdüm ol bī-hūş olanlar düşdügi sevdāya ben
İçdüm ol serḫoş olanlar içdügi peymāneden

4. Gerçi ḳıldum ᶜırż [u] nāmūsuñ çerisin tār-mār
Çekdüm el cümle cihāndan eyledüm terk-i diyār
55a Bezm-i ġamda curᶜanuñ ayaḳda ḳaldum ḫᵛār u zār
İçeli ᶜaşḳuñ şarābın gāh mestem geh ḫumār
Hergiz ayılmaḳ gelür mi ᶜāşıḳ-ı mestāneden

5. ᶜĀrifem ben miḥnetüñ hergiz çalışmam menᶜine
Żerrece ḳılmam naẓar iki gözümüñ demᶜine
Dāḫil olsam żevḳ-ile bir ehl-i ᶜirfān cemᶜine
Bī-tekellüf cemᶜ içinde ᶜaşḳ-ı maᶜnā şemᶜine
Żevḳ şevḳi-y-ile tīzrek düşerem pervāneden

6. Ṭağıdup cemᶜiyyetüm ᶜālemde yektā olmışam
Ṣūretā Mecnūn velī sīretde dānā olmışam
Pā-bürehne baş açuḳ abdāl-ı şeydā olmışam
N'eylerem esbābı çünkim terk-i dünyā olmışam[318]
Kim ṣaḳalından geçerse fāriġ oldı[319] şāneden

7. Ta ezel kim var olupdur Medḥiyā dünyā-yı dūn
Maᶜrifet ehlinüñ olmışdur ser-i baḫtı nigūn
Dāniş ehline ᶜadū nādāna ammā reh-nümūn
Bu Kemāl Ümmī gibi bīçāre āvāre zebūn
ᶜĀlem içre ne ṭoğısardur ne ṭoğdı anadan

---

[318] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
N'iderem esbābı çünki terk-i dünyā ḳılmışam
[319] "oldı" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "olur" kelimesi vardır.

XIX[320]

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Żulmet-i hicrānda ḳaldum ol yüzi māhum ḳanı
Żāyi^c ittüm kūy-ı dildārı güẕer-gāhum ḳanı
Dostlar āgāh idüñ ol ulu dergāhum ḳanı
Ey dirīġā bilmezem kim menzil-i rāhum ḳanı
Kār-bāndan ayru[321] ḳaldum zād u hem-rāhum ḳanı

2. Ġaflet-ile rāh-ı ^caşḳ içre yetürdüm özümi
Yol yañıldum gice ṣandum gözgöre gündüzümi
Ṣıdḳ-ile dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ḳarşu ṭutdum yüzümi
Mürşidüm uydum giderken almış uyḫu gözümi[322]
Raḫtumı uğrı aparmış[323] bār u bengāhum ḳanı

3. Çünki dervīş olduñuz idrāḳ idüñ öz ḥālüñüz
Ḥaḳḳı ḳoyup ḫalḳa iẓhār itmeñüz aḥvālüñüz
55b Yoḳluḳ olsun genc-i vaḥdet içre mülk ü mālüñüz
Ḳarañu oldı ḳamu ^cālem baña uş yaluñuz
Gice gündüz iñlerem kim güneşüm māhum ḳanı[324]

4. Yāduma geldükçe ^cişyānum ḳamu ^caḳlum şaşar
Ḳılduğum ^cişyānı hergiz ḳılmadı nev^c-i beşer
Ma^cṣiyyet deryasınuñ emvācı başımdan aşar
Derd-ile āh itdügümce yüregüm ḳaynar ṭaşar
Ağlaram çağlar gözümden yaşumuz āhum ḳanı[325]

5. Māl ile oldum ġanī vü ṣabr ile oldum faḳīr
^cĀlemüñ endīşesi göñlümde oldı cāy-gīr
Nefs-i ẓālim dirdimez ṭutdı beni ḳıldı esīr
Ben bu zindān içre maḥbūs u ġarībem gey ḥaḳīr
Ol dükenmez ḫān-mān u milket ü cāhum ḳanı

6. Ġurbete düşdüm felāket-dīdeyem başum ḳayu
Ser-be-ser gezdüm cihānı derde dermān arayu

---

[320] 320 Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelinde bulunan 1 beyit Medhî tarafından tahmis edilmemiştir. İnci Selekler, a.g.t., s. 6-7.

[321] "ayru" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "girü" kelimesi vardır.

[322] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Mürşidüm uyup giderken uyḫu almış gözümi

[323] "uğrı aparmış" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ṭarrār iletmiş" ibaresi vardır.

[324] Bu beyit Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Ḳarañu oldı baña ^cālem ḳamu uş yaluñuz
Dün ü gün ben iñlerem kim ol güneş māhum ḳanı

[325] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Ağlaram çıḳar gözümden yaş ile āhum ḳanı

Ehl-i ᶜirfān arasında kendümi şandum ayu
Daᶜvī-i bāṭıl ḳaluram ehl-i maᶜnīyem diyü
Bī-ḫaber ġāfil yürürem Ḥaḳḳ'dan āgāhum ḳanı

7. Dostlar saᶜy itmedi bir kerre ḥālüm şormaġa
N'ola beñzerse gözüm yaşı naẓarda ırmaġa
Ḥaddümüz yoḳdur cemāl-i yāre ḳarşu ṭurmaġa
ᶜĀcizem yol varmaġa ḳaldı işüm yalvarmaġa
Fażlını ḳılsa ḳulaġuz baña Allāh'um ḳanı

8. Medḥiyā yalvarmaġa ḳalmadı ol yāre yüzüm
Beñzer ol meh-pārenüñ yanında düşdi yılduzum
Añladı eksüklügüm çün iḫtiṣār oldı sözüm
Gerçi adumdur Kemāl Ümmī velī noḳṣān özüm[326]
Ad u ḳāle göre ḥāl-i gāh u bī-gāhum ḳanı

XX[327]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Mihr ü vefāsını bu cihānuñ cefā bilüñ
Her dem sürūr-ı ẕevḳini renc ü ᶜanā bilüñ
56a Gül-zār-ı dehrüñ āḫirini hep belā bilüñ
Ey diñleyen[328] seḥerde fiġānın belābilüñ
Balın bi dehr-i köhnenüñ añlañ belā bilüñ

2. Geçse cihānda ᶜömrüñ eger yaḫşı ḥāl-ile
Cān u göñül ṣafā ide māl ü menāl-ile
Dehr-i denīye şıġmaz iseñ yāl u bāl-ile
Ḳārūn-ı dehr olur iseñ genc ü māl-ile
Bes bir kefendür āḫiri dünyāda ḥāṣıluñ

3. İşbu zamāne ādeme çoḳ dürlü iş ider
Baġrın hemīşe tīġ-i sitem birle rīş ider
Bezm-i cihānda kim ki bu gün nūş u ᶜayş ider[329]
Kime şunarsa cāmını nūşını nīş ider
Dünyā-yı dūn ki kāsesidür zehr-i ḳātilüñ

---

[326] [326] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Gerçi ad imiş Kemāl Ümmī velī noḳṣan işüm

[327] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Beyit sıralanışı farklıdır. Eksik olan beyit Nihanî'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,
5. Ḳaṣr u sarāy u ṭāḳ u revāḳ itme ārzū
Çün kim bilürsin āḫir olur gūr menzilüñ
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 122.

[328] Metinde "dinleyen" şeklinde yazılmıştır.

[329] Metinde "idüp" şeklinde yazılmıştır.

4. Başı ber-ā-ber olsa anuñ gökde māh-ile
Cāhil degülse ʿömri geçer faḳr-ı cāh-ile
ʿĀrif belā-yı faḳra düşer āh u vāh-ile
Virür hemīşe ʿizzet-ile cāh cāhile
ʿÖmri geçer felāket-ile merd-i kāmilüñ

5. Rüstemlik ile er gibi bend it miyānuñı
Cānāne vir virürseñ eger baş u cānuñı
Medḥī bu demde depredigör sen zebānuñı
Bağlar Nihānī dehr eli bir gün dehānuñı
Ḥaḳḳı hemīşe yād idegör var iken dilüñ

XXI[330]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Kimdür ki luṭfuñ añmaya ey pādişā senüñ
Medḥ ü s̱enāñı eylemeye bī-riyā senüñ
İstek ḳapuñda bendelerüñdür seḫā senüñ
Yā Rabb kemīne çākeri kim ben gedā senüñ
Cürm ü ḫaṭā hemīşe benümdür ʿaṭā senüñ

2. Ger āh u āteş oldı veyā ḫāk u rūzigār
Deşt-i fenāda ḳanḳısı olmaya tār-mār
56b Ḫūrşīd öñinde ẕerreye olur mı iʿtibār
Ben bir avuc ġubār-ı ḥaḳīrem ẕelīl ü ḫˇār
Ālāvu niʿmet ü ʿaẓamet kibriyā senüñ

3. Virdüñ kimine ṭopraġ iken çün ki cān baña
Görüp bu luṭfu cūduñı ben ḳalmışam ṭaña
Ḥayretdeyem ki n'eyleyeyim maʿden-i vefā
Ben kim olam ki medḥ ü s̱enā eyleyem saña
Şükr ü sipās u minnet ü ḥamd ü s̱enā senüñ

4. Her şol ki aña ḳıldı senüñ ʿaşḳuña heves
Şevḳüñle sürdi her yaña cevlān idüp feres

---

[330] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Beyit sıralanışı farklıdır. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

5. Ẕātuñ ḳadīm ü lem-yezel ü ḥayy-i lā-yemūd
Ġayruñ fenā vü maḥvdur ancaḳ beḳā senüñ

7. Ḥükm-i cihān-muṭāʿuña ʿālem muṭīʿdür
Kimdür ki diye emrüñe çūn ü çirā senüñ

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 8.

Oldı muḥīt-i ᶜaşḳuña düşdükde ḫār u ḫas
Sensin heme memālike mālik hemīn ü bes
Fermān senüñdür emr senüñdür recā[331] senüñ

5. Taḳvā silāḥını gey ü tīġ-i ẓafer ṭaḳın
İḳlīm-i nefse eyleyüñüz cehd idüp aḳın
Medḥī ne pīş ü peste ne ṣaġ ü ṣola yaḳın
Yoḳdur Nihānī püşt ü penāhum dime ṣaḳın
Dünyāda āḫiretde penāhuñ Ḫüdā senüñ

XXII[332]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Şu dem kim ḥāṣıl itdüm nār-ı ḥikmetle ḥarārātı
Oḳudum cümle *Ḳānūn [u] Şifā* birle İşārāt'ı
Varup mey-ḫāne küncinde geçürdüm niçe evḳātı
Şarāb-ı cām-ı ᶜaşḳ ile benem mest ü ḫarābātī
Ḫarābāt içre ᶜarż itsem n'ola her dem münācātı

2. Senüñ ᶜaşḳuñ yoġ ey zāhid hemān maᶜnīde bir ḫarsın
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a girmezsin yine ben ādemem dirsin
Zen-i dünyāya dil virdüñ ṣanursın kendüñi ersin
Muḥibb ü ᶜāşıḳam dirsin yine dünyā ġamın yirsin
Yüri var ḳalbiñi ṣāf it ḳo bu bāṭıl ḫayālātı

3. Görüp bir ehl-i derdi ẓāhirā giryān olur ancaḳ
Namāzı cümle ḫalḳa gösteriş idüp ḳılur ancaḳ
57a Görürüz bezm-i uşşāḳa sögüp gāhī gelür ancaḳ
Hemān zerḳ ü riyā-y-ıla başın ṣalmaḳ bilür ancaḳ
Ne bilsün bī-ṣafā ṣūfī semāᶜ vü vecd ü ḥālātı

4. Her işi gizlü işlersin dimezsin kim Ḫüdā ḥāżır
Seni var eyleyen Tañrı yine yoġ itmege ḳādir
Ḫüdā birdür naẓar olmaz aña çün ẓāhir ü bāṭın
Niçün sen anı bilmezsin kim oldur Ḥāżır u Nāẓır
Cemīᶜ-i ẕerreden ẓāhir görinür gün gibi ẕātı

---

[331] "ricā" yerine Nihanî Divanı'nda "rıżā" kelimesi vardır.
[332] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

2. Baña āh-ı ciger-sūzum yiter seyl-āb-ı eşkümle
Saña ey zāhidī ḫuşḳı ibārātı vü ṭāᶜatı

6. Ḳo bu resmi vü ᶜādātı düriş kesb it kemālātı
Ġanīmet gör bu eyyāmı bu evḳātı bu sāᶜatı

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 260.

5. Naẓar ḳıl cümle eşyāda görinen Ḥaḳḳ'durur ḥaḳḳā
Bu sözi ḥaḳḳ bilüp söyle yüri ey Medḥī-İ gūyā
Görinmez Ḥaḳḳ'dan ayru ḳanda baḳsam gözüme cānā
Nihānī ḥüsn-i vāḥiddür ibāret muḥtelif ammā
Ḥaḳīḳatde işāret bil aña sen bu ʿibārātı

XXIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ey göñül sen bāṭıl işden geçmedüñ
Cürm ü ʿişyān u ḫaṭādan ḳaçmaduñ
Uçmaġ içün perr ü bālüñ açmaduñ
Hey dirīġā ḫayrı şerden seçmedüñ
Būsitān-ı mezbeleden göçmedüñ

2. Żāyiʿ olduñ baḥr-ı ʿişyāna ṭalup
Ḥaḳḳ'a ṭālib olmaduñ giryān olup
Ḥaḳḳ ḳatınnda kendüñi rüsvā ḳılup
Ten ṭavuġı birle çöplükde ḳalup
Cān hümāsı birle göge uçmaduñ

3. Her maḳāmı hoş bilürsin görmedin
Vāḳıf-ı esrār olursın ṣormadın
Ḫˇāce olursın cevāhir dirmedin
Her ṭaʿāmı ḫod yimezsin yirmedin
Yā ḥarāmı niçe yirüp biçmedüñ

4. Ṭālib-i dünyāsın ey āvāre sen
Āḫiret fikr itmedüñ bir pāre sen
57b Hey meded bu derde dermān ara sen
Çoḳ peşīmān yirsin ey bī-çāre sen
Çün ḳanāʿat şerbetinden içmedüñ

5. Māl-ı Ḳārūn çün senüñdür nidesin
ʿĀḳıbet çün kim anı terk idesin
Bir iki gün ṣoñra ḳoyup gidesin
Ḥaḳḳı bāṭıldan ḳaçan farḳ idesin
ʿAḳl ile göñül gözini açmaduñ

6. Maʿbed-i İslām'a var ḳo maṭbaḫı
Buḫlı terk it ey Müselmān ol seḫī
Geçemezsin gey ṣaḳın bu berzaḫı

Şerden artuḳ nesne biçmezsin daḫı
Ṭarlaña çün ḫayr toḫmın şaçmaduñ

7. Medḥiyā ᶜaybına baḳma kimsenüñ
Ḫalḳa devrān gösterür ᶜaybuñ senüñ
Göziñi aç terkin ur kem-pīşenüñ
Ġaflet ile ey Kemāl Ümmī senüñ
Geçdi ᶜömrüñ sen cihāndan geçmedüñ

XXIV[333]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sen bir ᶜanḳāsın dilā beñzetme ẓātuñ kerkese
Şāhbāz-ı evc-i himmet ḳonmadı ḫār u ḫasa
Nāẓır olma cīfe-i dünyā içün pīş ü pese
İtme ᶜarż-ı iḥtiyāc ey dil ṣaḳın her nā-kese
Pādişāhuñ var iken rızḳın virici herkese

2. ᶜĀlemüñ ᶜārif olan neyler bu mülk ü mālını
Añladı bildi ser-ā-ser dünyenüñ aḥvālini
Zehr-i ḳātil bildi ᶜāḳiller bu dehrüñ balını
Şol gedāya bendeyem kim virmez eski şālını
Ṣad hezārān altun işlenmiş Firengī aṭlasa[334]

3. Gūşvār itseñ benüm pendümi gūşuñda maḥall
Gitme yābāna dilā bu pendi benden diñle gel
58a Ehl-i dünyādan kesildüñse gider dilden kesel
Cīfedür dünyā-yı dūn ᶜārif ḳatında fiʾl-meṡel
Ṭālibi anuñ hemān maᶜnīde beñzer kerkese

4. Pīr-i maᶜnī sözlerini gūşvār it gör ne der
Ḳılma bir ḥarfini żāyiᶜ ᶜaḳluñı başuña der
Göñlüñi dünyā hevāsından alup Mevlā'ya ver
Bir dil-i vīrān ᶜimāret itmege saᶜy idegör
Eyleme ḥācet degül bünyād-ı mescid medrese

---

[333] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

2. Raḥmeti deryāsına nisbet dü ᶜālem ḳaṭredür
Ḥāşe liʾllāh yüzüñe ᶜaybuñ ura rızḳuñ kese

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 214.

[334] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Ṣad ehzār altuna alınmış Firengī aṭlasa

5. Añladuñ mı dünyeye geldüñ nedür nef^c^ u żarar
Ḳor gidersin ^c^āḳıbet ḳalmaz yanuñda sīm ü zer
Dār-ı dünyā Medḥiyā çün kim degül cāy-ı maḳarr
Zāduñ it ḥāżır Nihānī bir gün eylersin sefer
Her gelen bunda gider ḳılmaz[335] naẓar pīş ü pese

XXV

Fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūl
• – – / • – – / • – – / • –

1. Niçün luṭf-ı Ḥaḳḳ'ı penāh itmedüñ
Ya gün var mı yüzüñ siyāh itmedüñ
Çü dost eşigin secde-gāh itmedüñ
Sen ey ḫ^v^āce beñzer günāh itmedüñ
İdüp tevbe bir günde āh itmedüñ

2. Gice tā seḥerler fiġānuñ ḳanı
Derūñuñda genc-i nihānuñ ḳanı
Gözüñde sirişk-i revānuñ ḳanı
Eger ḳul iseñ pes nişānuñ ḳanı
Ki sen ḫidmet-i pādişāh itmedüñ

3. Zebānuñ hüsām u sinān gibi tīz
Ḳılursın Müselmānlar ile sitīz
İdersin yine luṭf-ı Ḥaḳḳ'ı ümīz[336]
Sözüñ ādem ammā özüñ bī-temiz
Niçün farḳ-ı māhī vü māh itmedüñ

4. Yatursın mülāyim döşek döşenüp
Reh-i Ḥaḳḳ'a yüz ṭutmaġa üşenüp
58b Ṭurup bend-i emmāreden boşanup
Bilüñe ^c^amel ḳuşaġın ḳuşanup
Başuña rıżāyı külāh itmedüñ

5. Çün bunda ḫaṭā ṣuyı cismüñ yudı
Yaḳar cānuñ anda bu ^c^işyān odı

---

[335] "ḳılmaz" yerine Nihanî Divanı'nda "itmez" kelimesi vardır.
[336] "Ümīd" yerine kullanıldığı açıkça anlaşılan bu kelime acaba bendin kafiye yapısına uygun olsun diye "ümīz" şeklinde mi yazılmıştır. Timurtaş, "ẕel" harfinin XV. yüzyıla kadar "dal"dan önce uzun veya kısa sesli bulunduğu zaman "dal" yerine kullanıldığını ifade etmiştir Bkz. F. K. Timurtaş, *Tarihi Türkiye Türçesi Araştırmaları III, Osmanlı Türkçesi Grameri.* 8bs. İstanbul, Alfa yayınları, 1997, s. 18. Eğer bu durumun XVI. yüzyılın sonlarında da ara sıra görülebileceğini varsayarsak ya "zel" harfi yerine kafiyeye uydurmak için "ze" harfi bilerek yazılmış yahut "dal" "ze" değişimi yapılmış ve okuyucunun anlayacağı varsayılmıştır. Her iki durumda da hata söz konusudur.

Ḳanı ḫavf-ı dīn ü ya īmān odı
Seni şekk ü inkār yoldan ḳodı
Ki gāh itdüñ iḳrār u gāh itmedün

6. Reh-i maᶜṣiyetde olursın dilīr
Görürsin köpek nefsi çün nerre şīr
Nice cāna ẓulm idesin ey emīr
Niçe ᶜaḳlı nefse idesin esīr
Niçün ᶜaḳlı nefs üzre şāh itmedüñ

7. Cihānda ne deñlü ṣafā sürse dil
Olur dār-ı ᶜuḳbāda ḫᵛār u ḫacīl
Benüm pendümi gūş idüp şöyle bil
Saña ṣon peşīmānlıḳ aṣṣı degül
Yaraġuñ görüp ᶜazm-ı rāh itmedüñ

8. Çü ḳādir degülsin atup urmaġa
Vü ne menzilüñ bekleyüp ṭurmaġa
Dürişüp müdām ilerü varmaġa
Ten ü şehvetüñ leşkerin ḳırmaġā
Dil ü cānı mīr u sipāh itmedüñ

9. İşit gör ne dir Medḥi-i pāy-māl
Ḳılur ol bir ehl-i kemāle suʾāl
Suʾālüñ cevābında budur māl
Ne hercāyī ṣūfīsin Ümmī Kemāl
Geh ᶜālemde bir ḫānḳāh itmedüñ

XXVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – –/– • – – /– • –

1. Biz ki iḳlīm-i ġamuñ sulṭānıyuz
Gizlü gencüñ gūşe-i vīrānıyuz
59a ᶜAşḳ-ıla biz mürde-cismüñ cānıyuz
Ehl-i ᶜaşḳuñ ḳulıyuz ḳurbānıyuz
Ehl-i derdüñ āteş-i sūzānıyuz

2. Aradum bir dürlü derde çāre yüz
Didiler kim bulmazsın ara yüz
Minnet itdüm āḫir ol dīdāra yüz
Gün yüz-iyle bir gün olduḳ yüz-be-yüz
Yüz gün oldı ol yüzüñ ḥayrānıyuz

3. Ayaġa ṣaldı beni gerdūn-ı dūn
Baḫt-ı nā-hem-vārum itdi ser-nigūn
Ḥamdü li'llāh āḫir olduḳ ẕū-fünūn
Dīv-i nefsi eyledük çün kim zebūn
Yetmiş iki milletüñ sulṭānıyuz

4. Bağrumı tīġ-i sitemle yardı yār
Gūyīyā fetḥ oldı baña bir diyār
Çehre-i cānān görindi āşikār
Derd-i ᶜaşḳ eyler kişiyi yāre yār
Ehl-i ᶜaşḳuñ derdi bir dermānıyuz

5. Ġarḳa varduḳ dīde-i pür-nemde biz
Terkin urduḳ ᶜālemüñ bir demde biz
Bulmaduḳ bir yāri biñ ādemde biz
Mülk-i faḳruñ Medḥiyā ᶜālemde biz
Tāc u taḫtın terk iden sultānıyuz

XXVII[337]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Dil-berüñ ᶜuşşāḳa kārı dem-be-dem şeh-nāz olur
Her ne deñlü nāzı artarsa daḫı mümtāz olur
Mübtelānuñ ṣabr u ārāmı be-ġāyet az olur
ᶜĀşıḳuñ āhı felekde Zöhre'ye dem-sāz olur
Ḳaddi çeng ü cismi ḳıldan ince beñzi sāz olur

2. Vaṣluña cān virmeseydüm ey gözi āhū senüñ
Çekmezidüm bunca cevrüñ ey kemān ebrū senüñ
59b Ṣabr iderdüm cevrüñe ey ḳāmet-i dil-cū senüñ
Āşikāre eylemezdüm mihrüñ ey meh-rū senüñ[338]
ᶜĀşıḳuñ āh-ı derūnı āh kim ġammāz olur

3. Ġonca-femler kārıdur ᶜuşşāḳı bülbül eylemek
Ṣaçların sünbül yüzin gül leblerin mül eylemek
Ḫūyıdur ᶜaşḳ ehlinüñ yāre tenezzül eylemek
ᶜĀdeti ᶜāşıḳlaruñ cevre taḥammül eylemek
Ṣanᶜatı dil-berlerüñ cevr ü cefā vü nāz olur

[337] Bu şiir Zatî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Zatî, *Zatî Divanı I*, haz. Ali Nihad Tarlan İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1967, s. 387.
[338] "mihrüñ ey meh-rū senüñ" yerine Zatî Divanı'nda "mihrüñi ey meh velī" ibaresi vardır.

4. Sen ne cevr itdüñ baña kim ben taḥammül itmedüm
Ṣāye-i serv-i ḳadüñ ḳoyup yabāna gitmedüm
Ḳāmet-i bālāña çoḳ eller uzatdum yitmedüm
Az dil-ber sevmedüm az memleket seyr itmedüm[339]
Sen ḳadar çoḳ cevr ider cānā cihānda az olur

5. Dāyim ellerler benüm iller hevāyī göñlümi
Medḥiyā dil bilmeyen diller hevāyī göñlümi
Semt-i yāre rūzigār ilter hevāyī göñlümi
Döne döne oynadur dil-ber hevāyī göñlümi
Dil-rubālar Ẕātīyā ekser kebūter-bāz olur

XXVIII[340]
Mefᶜūlü mefāᶜīlün mefᶜūlü mefāᶜīlün
– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Aldum ele bir cām-ı pür-bāde-i gül-fāmı
Rām idemedüm ammā ol yār-i gül-endāmı
Defᶜ itmege yoḳ çāre gördüm ġam-ı ālāmı
Mey-ḫāne-i ᶜaşḳuñda biñ şevḳ-ile bir cāmı
Çekdüm bir ayaġ üzre bilmem n'ola encāmı

2. Sāḳī-i mey-i vaḥdet çün kim beni mest itmiş
Laᶜli hevesi göñlüm[341] ḫoş bāde-perest itmiş
Bir al-ile ayaḳdan ṣalmış beni pest itmiş
Ḫammār-ı mey-i vaḥdet[342] pāyini şikest itmiş
Ḫum-ḫāne-i vaḥdetde buldum dil-i bed-nāmı

3. Öz başuñ içün cānā yap ḫāṭır-ı ᶜuşşāḳı
Cūd u kerem ü luṭfuñ dillerde ḳala bāḳī
60a Ṭutdı meded it nālem baḥr u ber ü āfāḳı
Curᶜa gibi pā-mālem ṭut destümi ey sāḳī
Devrān ayaġa ṣaldı ben ᶜāşıḳ-ı nā-kāmı

4. Ey dil-ber-i pür-ᶜişve dil derdine dermān it
Şemşīr-i sitem birle yeter cigerüm ḳan it
Ey ḥüsn ilinüñ şāhı Allāh içün iḥsān it
Cünd-i ġam-ı hicrānı bir demde perīşān it
Öldüm meded ey ḫūnī ṣun bāde-i gül-fāmı

---

[339] Bu mısra Zatî Divanı'nda şöyledir,
Az dil-ber görmedüm çoḳ memleket seyr eyledüm
[340] Bu muhammes LXXXV. muhammesle aynıdır.
[341] LXXXV. muhammeste "gönlüm" kelimesinin yerinde "cānum" kelimesi vardır.
[342] LXXXV. muhammeste "vaḥdet" kelimesinin yerinde "kesret" kelimesi vardır..

5. Bī-maᶜrifet insānı seng-ile ber-ā-ber bil
El ṣunma aña[343] hergiz ger ten ola pāder gil
Ḫūrşīd-i cihān olsa dil niçe olur māyil
Bir ḥabbeye almazam ey Medḫī-i rūşen-dil
Ger pūte-i miḥnetde sīm olsa daḫı ḫāmī

XXIX[344]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Girdi bezm-i çengümüze çeng ü def
Hem ururuz çarḫa girüp aya kef
Eylemişüz biz bu yola cānı ṣarf
Āh ᶜömür naḳdini ḳılduḳ telef
Genc-i cevāhir virüp alduḳ ḫazef

2. Sen çü ezel ḫ˅āce idüñ bay idüñ
Ḳābil idüñ her işe aᶜlā idüñ
Ḳıymeti yoḳ bir dür-i yektā idüñ
Ḳadrüñi bilsen ki ne deryā idüñ
Her nefesüñ dürr dehenüñ pür-ṣadef

3. Diñle sözüm saña dirüz serverā
Pendüm işit görmeyesin tā cefā
Rāżī ola ḥāṣılı senden Ḫüdā
Maᶜrifeti rūḥuña idüp[345] ġıdā
Azma uyup nefsüñe az vir ᶜalef

4. Ḥaḳḳ-ile ol ẓāhir ü bāṭında kim
Gezme ṣaḳın diyu ṣafā tende kim
60b Olma ḳavī dünye cihātında kim
Ḳalma cehālet ẓulumātında kim
ᶜİlm-ile olur kişiye her şeref

5. Ḳılma naẓar ṣaġ u ṣola ṭoġru git
Ḥaḳḳ-ile ol ḥaḳḳı gözet Ḥaḳḳ'a yet
Tā ki saña ḥāṣıl ola maᶜrifet
Atañа uy yā dedeñ itdügin it
Yāda uyup olma ṣaḳın nā-ḫalef

---

[343] LXXXV. muhammeste "El ṣunma aña" yerine "ṭutmasun elüñ" yazılmıştır.
[344] Bu şiir Kemal Ümmī'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmī'nin gazelindeki dört beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. İsmail Çınar, a.g.t., s. 63-65.
[345] Metinde "idüben" yazılmıştır.

6. Bu sözi bir ḫoşca işit merd iseñ
Merd-ile zen ḫod-pederüñ vālideñ
Siz bu sözin maʿnisini şöyle deñ
Aḥmed u Ādem'dürür atañ dedeñ
Yād didügümdür o Şeyṭān ḫaref[346]

7. ʿĀdet ola her şuña kim ḫūrd u ḫᵛāb
Cismüm olur miḥnetle pīç ü tāb
Bayḳuşa cennet görinür her ḫarāb
Cīfe sever[347] cümle ġurāb u kilāb
Ṭūṭī şekker ister ü bülbül gülef

8. Ḥīle ile şol ki gider yārına
Ṭoġrı varam dir yine dil-dārına
Baḳ bu benüm göñlümüñ efkārına
Çarḫ-ı felek yā senüñ oḳlarına
Ḳanı siper çün sen olasın[348] hedef

9. Niçeye dek ḥālümüz olsun ḫarāb
Niçeye dek cān u tene ıżṭırāb
Niçeye dek çalına çeng ü rebāb
Niçeye dek beng ü şarāb u kebāb
Nice nice çeng ü ḳopuz nāy u def

10. Niçeye dek ẕevḳ u ṣafā-yı sürūr
Niçeye dek olmayasın bī-ḥużūr
Eylemedüñ ẕevḳ ü ṣafāda ḳuṣūr
Nice nice cürm ü ḫaṭā vü ġurūr
61a Nice nice fısḳ u fücūr u seref

11. Ḥaḳḳ'a dil ü cān-ile ver ṭālib ol
Ḳul gibi gez her ṭarafa ṣalma ḳol
Gözleme nādānlıġ idüp ṣaġ u ṣol
Çevre yaña baḳma yüri[349] azma yol
İkiligi terk idü[p] ṭut bir ṭaraf

12. Medḥī-i bīmār u faḳīre baḳuñ
Rāh-ı ḍalāletde ḳalupdur ḳaḳuñ
Şāh ile ne oyını var beydaḳuñ

---

[346] Bu mısra Kemal Ümnmî Divanı'nda şöyledir,
Yād didügüm İblīs ü pīr ḫaref
[347] "sever" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ḳovar" kelimesi vardır.
[348] "olasın" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "olupsın" kelimesi vardır.
[349] "baḳma yüri" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ṭaġuluban" kelimesi vardır.

Fażlın umar Ümmī Kemāl ol Ḥaḳḳ'uñ
Ḳorḳu güninde diye kim "*lā-teḫaf*"[350]

XXX[351]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Şol ki il 'aybın görür kendi günāhın gözlemez
Biñ günāhı var iken hīç bir gün āhın gözlemez
Ḳul mıdur ol kim rıżā-yı pādişāhın gözlemez
Her kim öz ḥaddini bilmez ṭoğru rāhın gözlemez
Müşrik-i rāh-ı ḥaḳīḳatdür İlāh'ın gözlemez

2. Nefs-i şūm aṣlā uşanmaz gezse cümle 'ālemi
Bir nefes bir kimsenüñ olmaz cihānda hem-demi
İster elden ḳomaya tā ḥaşre dek cām-ı Cem'ī
Nefs-i bed-baḫtuñ ġurūrın gör ki miskīn ādemi
Cümle ef'ālin[352] s̱evāb añlar günāhın gözlemez

3. Şāh-ı 'aşḳa ḳul olursañ gel berü açıldı rāh
Ḳıl naẓar rūşen delīlüñdür felekde mihr ü māh
Ḳılma 'ömrüñ manṣıb-ı dünyā-yı dūn içün tebāh
Bende-i sulṭān-ı 'aşḳ olan olur ma'nīde şāh
Ṣūretā gerçi bu dünyā taḫt-gāhın gözlemez

4. Ey bu ẓulmet 'āleminde isteyen āb-ı ḥayāt
Sāḳī-yi devrān saña ṣunmaḳ diler cām-ı memāt
Aç gözüñ kim ser-be-ser ṭūfān oluptur kāyināt
Kend'özin terk eyleyen 'ārif bulur rāh-ı necāt
61b 'Ālemüñ bī-reng olup surḫ u siyāhın gözlemez

5. Ser-be-ser dehri Sikender gibi ṭutduñ tamām
Düşmen-i bed-ḫ˅āhdan 'ālemde alduñ intiḳām
'Ārif olan Medḥiyā ḳılmaz bu kāra ihtimām
İbn-i vaḳt olup ḳanā'at gūşesin iden maḳām
Ey Ḫalīlī rūzigāruñ sāl[353] u māhın gözlemez

---

[350] 20 Ta-Ha 21, 68; 27 Neml 10; 28 Kasas 25, 31.
[351] Bu şiir Ḫalīlī'nin gazelini tahmis olup, aslı 7 beyittir. Medḥī bu gazelin makta beytinden önceki iki beytini tahmis etmemiştir. Ayrıca 3. ve 4. beyitlerin yerleri değişmiştir. Bkz. Muharrem Ergin, "Cāmi-ül-Meāni'deki Türkçe Şiirler" *Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 3 sayı 3-4 1949, s. 555.
[352] "ef'ālin" yerine Ḫalīlī'nin gazelinde "aḥvālin" kelimesi vardır. Bkz. M. Ergin, a.g.m., s. 555.
[353] Metinde "sālin" yazılmıştır.

XXXI[354]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Dil virme mübtez̲el gözle gezme serserī
Sevme melek olursa da hercāyī dil-beri
Her bī-vefādan olsa n'ola cān u dil beri
Dil-ber degüldür aña baña şol sitem-geri
Dil-ber odur ki tā bile āyīn-i dil-beri

2. Terk it anı ki her sözi laġv u dürūġ ola
Şemᶜ-i cemāli virmeye ferr bī-fürūġ ola
ᶜAşḳ ehline cefālar ide mihri yoġ ola
Medḥ itme şol civānı k'anuñ cevri çoġ ola
Yābāna atma ᶜāḳil iseñ naẓm-ı gevheri

3. ᶜArż eyledüm bugün varup ol yāre yaramı
Ol cān ṭabībi aradı bulmadı çāremi
Yā Rabb ne çāre n'eyleyem ol māh-pāremi
Ruḫsār-ı yāre māyil idüm gör sītāremi
Çıḳdı felekde mihr ile meh aña müşterī

4. Ol şāh-ı ḥüsni görsem eger ᶜaḳlumuz şaşar
Hicrān çerisi görmez isem başuma üşer
Ben naḳd-i eşki aña ṣayarken beşer beşer
Ḫāk-i derine ol ṣanemüñ gün-be-gün düşer
Üftāde gibi bencileyin mihr-i ḫāveri

5. Yiter firāḳuñ āteşine ṭagla göñlüñi
Düşdüñ diyār-ı ġurbete çün añla göñlüñi
Öz kendi başuñ aġlamasın aġla göñlüñi
Deyr-i cihānda bir ṣaneme baġla göñlüñi
62a Medḥī eger ki ᶜārif iseñ gezme serserī

[354] Bu şiir DXXXIV. gazelin tahmisidir.

XXXII[355]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Şu kim ᶜāḳildür ᶜālemde şen olmaz
Cihān külḫāndur aña gülşen olmaz
Maḥabbet ehli cān olur ten olmaz
Muḥibb-i Ḥaḳḳ olanda sen ben olmaz
Esīr-i māl u ferzend u zen olmaz

2. Varup bir gerçek ere yitmeyince
Ṭarīḳ-i Ḥakk'a ṭoğru gitmeyince
Ḳamu varlığı hīçe ṣatmayınca
Dü ᶜālemden ferāġat itmeyince
Ke-māhī cümle eşyā rūşen olmaz

3. Şu kim gerçekdür olur sözi gerçek
Bu söz ḳalsun ḳulaġuñda güher tek
Ol Allāh'a irem dir iseñ ol tek
Eger dānā iseñ dünyādan el çek
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'da andan reh-zen olmaz

4. ᶜAdūsından şu er kim oldı derhem
Zebān zaḫmına dūş olmışdur ol ham
Aña merhem urup çalışma her dem
Açılur yarası urduḳça merhem
Şu zaḫmuñ kim devāsı Ḥaḳḳ'dan olmaz

5. Dil-i Medḥī ṣafā bulsa ᶜaceb mi
Şarāb-ı ᶜaşḳ eṣer ḳılsa ᶜaceb mi
O deryādan güher alsa ᶜaceb mi
Nihānī ẕū-fünūn olsa ᶜaceb mi
Bilen ᶜaşḳuñ rumūzın yek fen olmaz

---

[355] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanī'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

4. Geçer vaṣl isteyenler cān u tenden
Ki olarda ġuṣṣa-i cān u ten olmaz

6. Açılmaz ṭaġda bir lāle bī-ġam
Dikensüz bu çemende gülşen olmaz

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 87.

XXXIII[356]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜĀşıḳuñ iki gözi her dem gerekdür ḫūn-feşān
Çün bilürsin kim bulunmaz vaṣl u dil-ber rāygān
62b Cevri terk idüp olursa ᶜāşıḳa ol mihribān
ᶜĀşıḳa kem nesnedür yārüñ yolunda terk-i cān
Z̠errece gelmez gözine āfitāb olsa cihān

2. Ṣūretā o yāre tebdīl eyledüm iḳbālümi
Virmezem dībāsına dehrüñ bu köhne şālumı
Tār-mār itdüm fenā deştinde mülk ü mālümi
Dünyede dünyām yoḳ ᶜuḳbāda bilmem ḥālümi
Oñdı ᶜālem āh kim ḳaldum ben oñmaduḳ hemān

3. Ṭutuşur āhum odından çarḫ-ı mīnā baḥr u berr
Ḳāyināti ḳapladı dūd-ı siyāhum ser-be-ser
Yir ile gök arası olsa ᶜaceb mi pür şerer
Āsumāna āh-ı āteş-bārum irişdi meger
Āsumānīler yaḳar encüm yirine āsumān

4. Dünyeden kām aldı mı bir kimse bī-renc ü taᶜab
Vāṣıl-ı bezm-i viṣāl olmaġa bunlardur sebeb
Çoḳ görüpdür bezm-i ġamda sāl ü māh [u] rūz u şeb
Çeng pīr olduġı çün iñilese olmaz ᶜaceb
Ney neye ṣataşdı kim ṭurmaz ider āh u fiġān

5. Merd olan ḳāniᶜ olur dünyāda aç olsa ya ṭoḳ
Ḳısmetine rāżıdur ger acı ṭatlu az u çoḳ
Sūz yoḳ hīç sözlerinde vāᶜizüñ ḳalbi ṣovuḳ
Zāhidüñ reʾyi riyā ṣūfīde ṣāfī ḳalb yoḳ
Fitne-i āḫir zamān gün gibi olmışdur ᶜayān

6. Āh kim şeydā göñül cevr ü cefā eyler baña
Naḳd-i ᶜömri ḥayf kim yoḳ yerlere ḳıldum hebā
Ey göñül sen itdügüñ efᶜāli itmez bī-nevā
Nice bir ḥırṣ u hevā ṭūl-i emel ey dil saña
Fırṣātı fevt eyleme hey ḫᵛāb-ı ġafletden uyan

7. Sen güzelsin Medḥiyā ᶜālemde neylersin güzel
Ḥaḳḳ taᶜālā kendi luṭfuñdan saña virmiş göz el
Ḥaḳḳ ile ḥaḳḳ olasın yāduñda olsa bu maḥall
Çek Nihānī ᶜāşıḳ iseñ sūd-ı sevdāsından el
63a ᶜĀşıḳa bāzār-ı ᶜaşḳ içinde sūd olmaz ziyān

---

[356] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 177.

XXXIV[357]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳanlar aġla ey göñül gel ṭaşra çıḳ ġam-ḫāneden
Ne gülersin k'aġlayu aġlayu ṭoġduñ anadan
Şimdi ᶜaşḳuñ āteşin görür ḳaçarsın yā neden
Yanmaġa ey dil saña ᶜaşḳ odına pervā neden
Bāl ü per yaḳmada sen üstādsın pervāneden

2. Bir avuç ṭopraġ-ıla bir ḳaṭre ṣudur baḥr u berr
Bu ikiye şol ki ᶜārifdür ider mi bir naẓar
Varuñı yoġ idesin görmezsin ᶜālemde żarar
Ṣūfī-i ṣūret-pereste açma yoḳluḳdan ḫaber
Yüzi ṭopraḳ meste ṣor şimdi gelür mey-ḫāneden

3. Ser-güẕeştüm diyeyin gūş eyle bir bir saña kim
İstimāᶜ idüp benüm nuṭkum ḳalasın ṭaña kim
Ben daḫı bu ana dek ḥayrān u mestem aña kim
Sāḳī-yi bezm-i ezel bir curᶜa ṣundı baña kim
Vāz geldüm cām-ı meyden el yudum peymāneden

4. Rifᶜat-ile ger bu gün mihr-i cihān-ārā iseñ
Ḫāke yüz urmaḳ muḳärrer her nice aᶜlā iseñ
Gel ḳanāᶜat Ḳāf'ını bekle eger ᶜanḳā iseñ
Dāne-i ḥırṣa muḳayyed olma ger dānā iseñ
Bunca ẕillet ādeme irişdi ḥırṣ-ı dāneden

5. Nār-ı ᶜaşḳuñ çün firūzān itdi sūzān göñlümi
Cüzᵓī cemᶜ itme benüm küllī perīşān göñlümi
Şādān itme ᶜanā küncinde nālān göñlümi
Ḳo ḫarāb olsun ᶜimāret itme vīrān göñlümi
Genc hīç eksük degül künc-i dil-i vīrāneden

6. Yā İlāhī ᶜaşḳa yār it Medḥī-i efgendeñi
ᶜAşḳ rāhından çıḳarma ᶜāşıḳ-ı cūyendeñi
Behremend it vaṣfuña āġāz iden ḫᵛānendeñi
Āşinādan eyle yā Rabb bu Nihānī bendeñi
63b Ẕāt-ı pāküñ ḥaḳḳı-çün ᶜadd eyleme bī-gāneden

---

[357] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

5. Şöyle mecnūn eyledi sevdā-yı leylī göñlümi
Görse ᶜāşıḳlar meni farḳ eylemez dīvāneden

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 175.

XXXV[358]
Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün
– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Seg nefsini ḳatl iden insāna naẓīr olmaz
Meydān-ı maḥabbetde anuñ gibi şīr olmaz
ʿĀlemde baña beñzer bir merd-i dilīr olmaz
Bir rind-i ġulāmem[359] kim nefsine esīr olmaz
Nefsine esīr olan ʿabd[360] olur emīr olmaz

2. ʿAşḳ āteşi olmazsa bir ẕerre ḳadar tende
Dem urma maḥabbetde āteş yoġısa sende
Şevḳümi görüp baña niceler ider ḫande
Dirler baña pīr oldun ʿaşḳı ḳo direm bende
ʿAşḳ ehli civān olur biñ yaşasa pīr olmaz

3. Ḥavvā'ya göñül virdi cenneti ḳoyup Ādem
Ol ʿālemi terk itdi ʿaşḳ[ı] ḳomadı bir dem
ʿĀlemde hemān ṣanmañ ben āşıḳ-ı dil-şādem
Bir dil-ber-i zībānuñ üftadesidür ʿālem
Ḥüsn-ile aña hergiz hem-tā vü naẓīr olmaz

4. Söz ḳadrini fehm eyler şol dürr-i güher ehli
Bu ʿilmi bilen kişi dilden giderür cehli
Fāʾīde ne nādāna biñ yıl viresin mehli
Ol dil ki bugün bunda olmaz çü naẓar ehli
Şekk ṭutma kim ol yarın bīnā vü baṣīr olmaz

5. Zehr-i elemi Medḥī bal itmege saʿy eyle
Bār-ı ġam-ile ḳaddüñ dāl itmege saʿy eyle
ʿĀriflik idüp ḳāli ḥāl itmege saʿy eyle
Dībāñı Nihānī sen ṣāl itmege saʿy eyle
Kim ḫāk olanuñ āḫir dībāsı ḥarīr olmaz

---

[358] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanî'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

2. Geç ʿaşḳ-ı mecāzīden cehd eyle ḥaḳīḳīye
Ḳıymetde zer-i ḫāliṣ zerrīn ile bir olmaz

3. Ṣabr ile ḳanāʿat kim gencīne-i ġaybīdür
Her kim ki olur mālik ʿömrinde faḳīr olmaz

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 86.

[359] "Bir rind-i ġulāmem" yerine Nihanî Divanı'nda "Şol rinde ġulāmem" ibaresi yer alır.

[360] "ʿabd" yerine Nihanî Divanı'nda "ḳul" kelimesi yer alır.

XXXVI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Eyā şol ḫidmet-i Ḥaḳḳ'dan ḳaçanlar
Dem-ā-dem bāl açup yüksek uçanlar
64a Ḳanı sizden ḳamu öñdin göçenler
Baḳuñ ey cān u dil gözin açanlar
Beḳā mülkin fenā evden seçenler

2. Ḳanı şol emr-i Ḥaḳḳ'dan dūr olanlar
Ḳanı ᶜişyān idüp mesrūr olanlar
Ḳānı şol germ olup pür zūr olanlar
Ḳanı şol dünyeye maġrūr olanlar
Ḳanı şol menzile ḳonup göçenler

3. Ḳanı şol māl-i eytāmı yiyenler
Ḥarām ekl itmege maᶜnī diyenler
Ḫüdā mülkine ḳanı el ḳoyanlar
Ḳanı şol illere bizüm diyenler
Ḳanı şol yollara gelüp geçenler

4. Ḳanı maẓlūmlara bī-dād idenler
Ḳanı nefs atına binüp yedenler
Ḳanı şol gülşene güller dikenler
Ḳanı şol bāġları diküp gidenler
Ḳanı şol yirleri eküp biçenler

5. Ḳanı deyre girüp büte ṭapanlar
Ḳanı güm-rāh olup yoldan ṣapanlar
Binüp şol devlet atına çapanlar
Ḳanı şol kalᶜalar burclar yapanlar
Ḳanı anda ṭurup yiyüp içenler

6. Ḳanı şol dünyeye göñül virenler
Ḳanı maġrūr olup kendin görenler
Ṣurāhīnüñ ḳanı ḳanın ṣoranlar
Ḳanı şol ᶜişret idüp raḳṣ uranlar
Ḳanı şol başlara ṣaçı ṣaçanlar

7. Uyan uyḫudan ey Medḥī gözün aç
Vużūᵓ it yüzüñe raḥmet ṣuyın ṣaç
Seni ḳılmaz Ḫüdā çün ġayre muḥtāc
Kemāl Ümmī sen ol Ḥaḳḳ'dan yaña ḳaç
64b Ḳaçan ḳurtulur ölümden ḳaçanlar

XXXVII[361]
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. ʿĀşıḳ firāḳ-ı yār-ile bīmār gerekdür
Her dem belā-yı hecr-ile ġam-ḫʷār gerekdür
Dīdāra ḳarşu dīdesi ḫūn-bār gerekdür
Ey her kime ki ruʾyet-i dīdār gerekdür
Her laḥẓa anuñ gözleri bīdār gerekdür

2. Ġafletde olur gözleri her merd-i kesīfüñ
Uġrama ṣaḳın yanına sen öyle ḥarīfüñ
Ṣıḥḥat yüzini görmez olur cān-ı żaʿīfüñ
Uyḫu mı uyur ʿāşıḳı ol şāh-ı laṭīfüñ
Dün ü gün işiginde işi zār gerekdür

3. Ḥaḳḳ ister iseñ ey yol eri gezme yabānda
Tende arama sen de ara rūḥ-ı revānda
Her gördügüne virme göñül kevn ü mekānda
Aġyārdurur ġayr-ı Ḫüdā iki cihānda
Settār yeter kime ki bir yār gerekdür

4. Şol dost içün cāna ḳıyan merd-i fedāyī
Elden ḳoma sen ḥāṣılı teslīm-i rıżāyı
Görsün bu cihān mülkini ol Ḥaḳḳ'ı arayı
Kim cān u göñül birle severse o Ḫüdā'yı
Öz kārı anuñ cān-ile eẕkār gerekdür[362]

5. Ṭīġ-i sitem-i yār ile pür yara düşenler
Derd ile varup kūyına bī-çāre düşenler
Zaḫm acısına doymayup āvāre düşenler
İnkārını elden ḳoya inkāra düşenler
İnkār gerekmez aña k'iḳrār gerekdür[363]

6. Yār olma dilā ʿārif iseñ degme ḥarīfe
Bir ẕāt-ı şerīf lāzım olur yine şerīfe

[361] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelindeki beş beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. İsmail Çınar, a.g.t., s. 34-35.
[362] Bu beyit Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Kim cān u göñül birle severse ol nigārı
Dilinde hemīşe adı tekrār gerekdür
[363] Bu beyit Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
İnkārı elden ḳoyalar ol kārı ṭutalar
İnkār gerekmez ere iḳrār gerekdür

Her kişiye miķdārı ķadar ola vaẓīfe
Bayķuşlara vīrāne gerek ķarġaya cīfe
Ṭūṭīye şeker bülbüle gül-zār gerekdür

65a 7. Çāk ile çeküp cāme-i nāmūsuñı her bār
Tīġ-i sitem-i yār-ile var sīneñi sen yar
Yüz şerḥa çeküp gögsüñe ol şöhre-i bāzār
Mecrūḥ-ı ciger-ḫastesine merhem urur yār[364]
Bīmār gerek kime ki tīmār gerekdür

8. ᶜAşķ erlerinüñ göñli olur gūşe-i vaḥdet
Vaḥdet kim ele girdi olur cāy-i ferāġat
Göñlüñi ġanī ṭut yüri ey kān-ı mürüvvet
Dil dar gerekmez ki ṣıġa sırr-ı maḥabbet
Göñli giñ ola kimse ki dil-dār gerekdür

9. Medḥī n'ola sen kaᶜbe-i maķṣūda varasın
Yār işigüne saᶜy idüben ger yüz urasın
El bağlayuban ķarşusına şöyle ṭurasın
Maᶜşūķı Kemāl Ümmī dilerseñ ki göresin[365]
Göñlüñ evi ᶜaşķı ile envār gerekdür

XXXVIII[366]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cismüñi rāh-ı melāmetde dilā ḫāk itseñe
Ķadrüñi bilseñ yirüñ gün gibi eflāk itseñe
Ḥaķķ cemālin yād idüp ķalbüñi ġam-nāk itseñe
Gelüñ ey ġāfil[367] niçün ḫalķ olduñ idrāk itseñe
Ġayr naķşından göñül āyīnesin pāk itseñe

2. Ey göñül sen eyledüñ ᶜişyān çerin şöyle çoķ
Keṣreti şol ḥaddedür kim geçmeye anlara oķ
Ḥaķķ'a ķulluķ itmezsin k'eyledüñ ķarnını ṭoķ
Tañrı'dan ķorķmaķ utanmaķ ḫod senüñ ķalbinde yoķ
Hay ṭaş bağırlu bārī ölmeden bāk itsene

---

[364] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Mecrūḥ-ı ciger olana merhem urur ol dost
[365] "göresin" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "bulasın" kelimesi vardır.
[366] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 203.
[367] "Gelüñ ey ġāfil" yerine Nihanî Divanı'nda "Gelseñ ey ᶜārif" ibaresi mevcuttur.

3. Rāh-ı Ḥaḳḳ'da ḫar gibi ger ayağın oldıysa terk
Yüküñi yükledüp eyle kār u bār-ı dehri terk
Ġayrısın n'eylerseñ it dīnüñ yarağın eyle berk
Ḫāke ṣalmadan[368] seni bād-ı fenā seylāb-ı merg
Meskenet bābında miskīn[369] sen seni ḫāk itsene

65b 4. Oḳuduñ yazduñ ise ehl-i maḥabbet nāmesin
Pīr-i inşāduñ ʿaṣā ile elüñde ḫāmesin
Ṭağıt elden geldügünce nefsüñüñ hengāmesin
Çāk ider dest-i ecel bir gün ḥayātın cāmesin
Başuña ḫāk-i siyeh ḳoyup yaḳañ çāk itsene

5. Dünyeye mağrūr olup olma iñende kām-rān
ʿĀlem-i ʿuḳbāda seyrān eyle bārī bir zamān
Ol yüri ʿanḳā ṣıfat Ḳāf-ı cihānda lā-mekān
İtmedin pervāz bu ḫākī ḳafesden murġ-ı cān
Menzilüñ ʿĪsī-yi Meryem[370] gibi eflāk itseñe

6. Ṭut ki dehrüñ şāhısın hükmüñde oldı baḥr u berr
Şarḳdan ġarba degin tīğüñle açduñ ser-be-ser
Aşşı itmez olsa dünyā ṭulumınca sīm ü zer
Nice bir dünyā ġamın yirsin yir āḫir seni yer
Vuṣlat-ı dīdār-ile cānuñ ferah-nāk itseñe

7. Her ne kim ḳısmet olupdur Medḥiyā rūz-ı nuḫust
Eyle şınmış göñlüñi dest-i duʿā birle dürüst
Ḫidmet-i Ḥaḳḳ'da hemān cehd eyle ol çālāk u cüst
Çün Nihānī rāh-ı Ḥaḳḳ'da merkeb-i nefs oldı süst
Raḫş-vār anı riyāżet birle çālāk itseñe

XXXIX[371]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ehl-i derdüñ hep devāsı dā imiş
İḫtiyār-ı dā iden dānā imiş
Ṣūfīnüñ kārı çü hūy-ı hā imiş
Varı bu dünyā-yı dūnuñ vā imiş
Nāle vü feryād-ile eyvā imiş

[368] "Ḫāke ṣalmadan" yerine Nihanî Ḍivanı'nda "Ḫāk itmedin" ibaresi mevcuttur.
[369] "miskin" yerine Nihanî Ḍivanı'nda "bārī" ibaresi mevcuttur.
[370] Metinde "ʿĪsī-yi ibn Meryem" yazılmıştır.
[371] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 103.

2. Ġırra olma ʿömre ey gerden-firāz
Ḥaḳḳa şükr eyle dem-ā-dem çoġ u az
Ṭutalum ḫalḳ içre bulduñ imtiyāz
Müddet-i ʿömri ṣaḳın ṣanma dırāz
Biñ yılı bir hafta vü bir ay imiş

66a 3. Ey göñül ʿuḳbāya ḳılmaduñ heves
Yoluñı bağladı gūyā ḫār u ḫass
İrdi gūş-ı cāna çün bang-i ceres
Ḥubb-ı dünyā-yı denī ey bü'l-heves
Ḥabbe degmez bir ḳurı sevdā imiş

4. Terk iderseñ ger bu ʿayş u ʿişreti
Dār-ı ʿuḳbāda bulursın rāḥatı
Yoḳ yire bīhūde çekme zaḥmeti
Vaḥdet isterseñ dilā ḳo keṡreti
Devlet anuñ kim tek u tenhā imiş

5. ʿĀrifi bi'l-lāh olan ey nükte-dān
Fehm ider bāḳī degüldür cisme cān
Ḥāżır ol yola yöneldi kār-bān
Nesl-i Ādemdür sefer ehli cihān
Bir ucı dönmez uzaḳ ṣaḥrā imiş

6. Yār olur ṣanma bu çarḫ-ı kīne-dār
Sāyesinde kimi gördüñ ber-ḳarār
Ten bināsın bir gün ider tār-mār
Merg ider āḫir ġıdā-yı mūr u mār
Kim dimez bu mīr veyā paşa imiş

7. Medḥiyā ḳalbüñi ġam-nāk eyle kim
Çeşmüñi her demde nem-nāk eyle kim
Tīġ-i ġamla sīneñi çāk eyle kim
Ey Nihānī sen seni ḫāk eyle kim[372]
Her ġubāruñ aṣlı ḫāk-i pā imiş

[372] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Sen seni ḫāk it Nihānī baş çoḳ
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 103.

XL[373]

Fā^{c}ilātün fā^{c}ilātün fā^{c}ilātün fā^{c}ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Oldı dil murġı Ḫüdāyā küyuñuñ āvāresi
Ḳaldı ser-gerdān gezer bir ġayrı yir yoḳ varası
Āh kim oñulmadı gitdi cigerde yarası
Yā İlāhī ḥażretüñdür çāresüzler çāresi
Ben ġarīb üftādeyem bī-çāreler bī-çāresi

66b

2. Āh-ı āteş-bārum itdi āsumānı pür-şerer
Cism-i zārum ṭañ mıdur ḫākister olsa ser-be-ser
Dest-i devrān muttaṣıl urmaḳtadur tīġ u teber
Pāre pāre vaṣla vaṣla şerḥa şerḥadur ciger
Senden olmazsa eger dermān oñulmaz yarası

3. Baña beñzer zār u giryān görmedi dünyā daḫı
Hem ḫarābāt ehli içre ser-ḫoş u rüsvā daḫı
Var mıdur ^{c}ālemde hīç bir merd-i bī-pervā daḫı
Yoḳdurur benüm gibi bir vālih ü şeydā daḫı
Vardurur gerçi iñen çoḳ ^{c}aşḳunuñ āvāresi

4. ^{c}Ārifān bīhūde efġān eylemezler rūz u şeb
Zāhidā budur bu deñlü hāy u hū renc ü ta^{c}ab
Ehl-i diller bunı istifsār iderler saña hep
Ṣūfiyā saña siyeh-ser olmaġa n'oldı sebeb[374]
Yiter artar yüz senüñ gibiye yüzüñ ḳarası

5. Medḥiyā dāyim tażarru^{c} eyle sen Allāh'uña
Ṭurma ^{c}arż it vaḳtidür aḥvālüñi ol şāhuña
Yā İlāhī ṭoġrulup girdi çü şāh-rāhuña
Nice sürmesün Nihānī yüzini dergāhuña
Kim senüñ ḳapuñdan özge yeri yoḳdur varası

---

[373] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 239.

[374] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Ṣūfiyā bilsem siyeh-ser olduġuña sırr nedür

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 239.

XLI[375]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Yā Rabb ne çāre n'eyleyeyin nefs-i ẓālimi
Ey ehl-i derd diñle biraz ḳīl u ḳālümi
Bükdi bilümi maᶜṣıyet aldı mecālümi
Ey ḫāṭırum ṣoran kerem it añma ḥālümi
Ṭağlar büyüklügince götürmez vebālümi

2. Yaḳdı ḳara yüzümi benüm maᶜṣiyet odı
Çeşm-i terümde ᶜibret içün iki göz ḳodı
ᶜIṣyān-ı ṣuyla dest-i ḫaṭā yüzümi yudı
Bende ne Tañrı ḳorḳusı var ne Resūl ödi
Beñzer ki āsyāda ağartdum ṣaḳalumı

67a 3. Şer işler işlemek benüm olmışdur ᶜādetüm
Gizlü vü āşikāre budur işte ṣağınum
Ḥayfā ki Ḥaḳḳa yaramadı gitdi niyyetüm
Ḥırṣ u hevā vü ṭūl-i emeldür firāsetüm
Añma bunuñ gibi nice bāṭıl ḫayālümi

4. Vādī-yi ẓulme şu gibi göñlüñ müdām aḳup
Cürm iplerini alup ele boynuña ṭaḳup
Ḫalḳı biribirine nifāk eyleyüp çaḳup
Dünyā yaparsın āḫiretüñi yıḳup yaḳup
Hey ẓālim alma boynuña bunca meẓālimi

5. Ey güçlü kişi ḳılma şu ḫalḳa cefāları
Dergāh-ı Ḥaḳḳ'da eyleme sehv ü ḫaṭāları
Ey şol begenmeyen nice şāl u ᶜabāları
Ey pīre-zen gibi geyen aṭlas ḳabāları
Ṣanma ḥarīriñüze virem eski şālumı

6. Medḥī dem-ā-dem eyler ise n'ola āh u zār
ᶜİṣyān yükini çekemeyüp oldı şerm-sār
Dār-ı cihān başına ṭañ mı olursa ṭar
Yā Rabb Nihānī bendenem iñen günāh-kār
Deryā-yı raḥmetüñden irişdür nevālümi

---

[375] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 255.

XLII[376]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. İḫtiyār it evliyā yanında sen der-bānlıġı
Dervīşānuñ üşte böylece olur sulṭānlıġı
Nice biñ yıl salṭanat deger anuñ bir anlıġı
Geç mey-i ġafletden ey dil var unut ḥayrānlıġı
İçme ol ḳan olacaġı dileme bu ḳanlıġı[377]

2. Nefs-i ẓālim ṭurdı iblīs ile el bir eyledi
ᶜAḳl u cānum ḳalᶜasın yıḳmaġa tedbīr eyledi
Cürm ü ᶜişyān riştesin boynuma zencīr eyledi
Nev-civān iken ġam-ı devrān beni pīr eyledi[378]
Ṭurfe budur göñlümüñ gitmez daḫı oġlanlıġı

67b 3. ᶜĀrif iseñ başuña alma cihān ġavġāsını
ᶜĀlemüñ seyr eyle dāyim ᶜālem-i bālāsını
Ḳandedür fikr eyle dehrüñ dāver-i dārāsını
Sūd ṣanma sen sen ol ḳo salṭanat sevdāsını
Pādişāhlar bendedür sürer gedā sulṭānlıġı

4. Sākin ol bir yerde her dem çaġlama deryā iseñ
Ḳuvvet iẓhār itme ḫalḳa merd-i bī-pervā iseñ
Ḳulluḳ it maᶜbūduña şāh-ı cihān-fermā iseñ
Yapma dünyā-yı denī ḳaṣrın şeh-i dānā iseñ
Gün gibi rūşendürür yarın anuñ vīrānlıġı

5. El çek erkenden yüri cām-ı şarāb-ı nābdan
Var vücūduñ zevraḳın ḳurtaragör girdābdan
Pür żiyā olsun derūnuñ ṣubḥa dek meh-tābdan
Āb u ḫorden vāz gel uyan ḫayāl-i ḫˇābdan
Ādemī olmaġa saᶜy eyle gider ḥayvānlıġı

6. Şol kişi kim Medḥiyā fehm itdi kendi ḥālini
Evliyānuñ sırrına uydurdı ḳīl ü ḳālini

---

[376] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

5. Hem-demüñ zerḳ ü riyādur hem-nişīnüñ rūz u şeb
Yiter itdüñ ṣūfiyā var epsem ol şeyṭānlıġı

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 240.

[377] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Tepme gel ḳan olacaġı dime gel bu ḳanlıġı

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 240.

[378] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Pīr itdi nev-civān iken ġam-ı devrān beni

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 240.

Ḥabbeye almaz virürseñ aña dünyā mālini
Ṣanma zerrīn aṭlasa vire Nihānī şālını[379]
Cāme-i aṭlas geyen yād eylemez ᶜüryānlıġı

XLIII[380]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Bilmem ey ḫᵛāce senüñ neñe gerek māl ü menāl
Ṭutalum kim şol anañ südi gibi oldı ḥelāl
Dār-ı ᶜuḳbāda muḳarrer mi degül aña suʾāl
Dār-ı dünyā-yı denīnüñ heme evhām u ḫayāl
Görinen göze hemān[381] rūz u şeb u māh-ile sāl

2. Mey-i ġaflet seni mest eyler aña ḳanma ṣaḳın
Bāliġ olduñ kiçi oġlan gibi aldanma ṣaḳın
Kūşiş it ḫidmet-i Ḥaḳḳ'a yüri aldanma ṣaḳın
ᶜÖmr ser-māyesi bir demdür iki ṣanma ṣaḳın
Ḳurı efsānedürür māżī vü müstaḳbel u ḥāl

68a 3. Kaᶜbe yārüñ yüzidür nūrıdurur dilde żiyā
Ḥaẕer it degme dile ḳılma ḥaḳāretle cefā
Rūz u şeb dilde revādur kim ola mihr ü vefā
Dile dirsem yaraşur bil ki[382] naẓar-gāh-ı Ḫüdā
Pāsdan pāk ü mücellādurur āyīne miṡāl

4. ᶜĀrif ol kim ḳala senden bu cihān içre eṡer
Eṡeri ḳalmayanuñ bil ki yirinde yil eser
Ṣaña pendüm budurur cān-ile ey nūr-ı başar
İtme ḫāk-i siyehe çeşm-i ḥaḳāretle naẓar
Kimi ᶜārıżdur anuñ kimi leb ü kimisi ḫāl

5. Görmedi kaᶜbe yüzin başına ḳara ṣarınan
Egnine ḥırḳa alup farḳına kisve urınan
Dervīş olur mı ḳamu arḳasına şāl bürinen
Ṣūret uġrusıdurur ḳande baḳarsañ görinen
Biñde bir ḳalmadı[383] derdā vü dirīġ ehl-i kemāl

[379] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Şālını ṣanma Nihānī vire zerrīn aṭlasa
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 240.
[380] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 137.
[381] "hemān" yerine Nihanî Divanı'nda "hemīn" kelimesi vardır.
[382] "bil ki" yerine Nihanî Divanı'nda "n'ola" ibaresi vardır.
[383] "ḳalmadı" yerine Nihanî Divanı'nda "gelmedi" kelimesi vardır.

6. Nice bir baḥs̱ ü cedel yā nice bir ḳīl-ile ḳāl
Nice bir bār-i enāniyyet ide ḳaddüñi dāl
ᶜĀrif iseñ ola gör muᶜtekif-i künc-i melāl
Ḳīl ü ḳāli ḳo olayın dir iseñ vāḳıf-ı ḥāl
Ḳīl ü ḳāl ehli vara vāḳıf-ı ḥāl ola muḥāl

7. Medḥiyā göz ḳulaḳ ur er sözine ger er iseñ
Vire ṭoġrı söze cān u seri server iseñ
Der-i maḳṣūda irürsin hele ḫāk-i der iseñ
Pāda iken çıḳayın başa Nihānī der iseñ
Bende-vār eyle yüri var yerüñi ṣaff-ı niᶜāl

XLIV[384]

Feᶜilātün mefāᶜilün feᶜilün
• • – – / • – • – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Hīç bu ḫalḳdan bizüm recāmuz yoḳ
Bunlara medḥümüz s̱enāmuz yoḳ
Ḫırḳamuz tācumuz ridāmuz yoḳ
Şükr kim zerḳumuz riyāmuz yoḳ
Ehl-i zerḳ olmaġa rıżāmuz yoḳ

68b 2. Ehl-i derdüñ ḳarīn u reh-beriyüz
Hāy u hūdan ne ḥāl ise beriyüz
Cümle ḫalḳ-ı cihānuñ aḥkārıyuz
Fuḳarānuñ kemīne çākeriyüz
Cemᶜ-i dünyāda dest ü pāmuz yok

3. Şükrümüz var Ḫüdā'ya ṣubh u mesā
Ḳısmete rāżıyuz be-ḥaḳḳ-ı Ḥüdā
Cānā minnet degül mi faḳr u fenā
Virmişüz ṣabr-ile bu ḳalbe ġınā
Ḫᵛācegānuz bizüm gedāmuz yoḳ[385]

---

[384] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanî'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

5. Hele bir ṣūret uġrısı degülüz
Tācumuz ḫırḳamuz ridāmuz yoḳ

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 115.

[385] Bu beyit Nihanî'nin Divanı'nda şöyledir,

İrmişüzdür ġınāya faḳr ile
Ḫᵛācemüzdür ġanī gedāmuz yoḳ

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 115.

4. Olsa dünyā ṭolısı sīm-ile zer
Dünyenüñ ṭaşları çü laᶜl u güher
Yoḳdur aña çü bizde ẕerre naẓar
Yansa ᶜālem ocaġa ser-tā-ser
Bir tüter eski būriyāmuz yoḳ

5. Pend işitdük cihānda dānādan
Göñlümüz nār-idi temennādan
İstegümüz hep irdi Mevlā'dan
Ḥamdü liʾllāh kim ehl-i dünyādan
Hīç bir vechle recāmuz yoḳ

6. Bundan artuḳ olur mı mihr ü vefā
Medḥiyā bu degül mi cāna ṣafā
Yār ide her nefesde cevr ü cefā
Dostdan ger Nihānī gelse belā
Çekerüz tā ölünce lāmuz yoḳ

XLV[386]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Nehy-i münkirden bu göñlüm dūrdur
Ḥaḳḳ ṭarīḳinden çıḳarsa kūrdür
Ḥaḳḳ'ı şol göz kim görür pür nūrdur
Her göñül kim ᶜaşḳ-ile maᶜmūrdur
Tā ebed ġam görmez ol mesrūrdur

69a 2. ᶜAşḳ-ı bārī k'oldı şol dilde ḳonuḳ
Olmadı āyīne-i ḳalbi ṭutuḳ
Ḥāṣılı olmaḳ gerekdür az u çoḳ
Ḳanḳı dilde kim ṣafā-yı ᶜaşḳ yoḳ
Fiʾl-meṡel bir bī-ᶜasel zenbūrdur

3. ᶜĀşıḳa bu dār-ı dünyā dārdur
Ṭarīḳ-i dünyā olan dīn-dārdur
İstegi ᶜaşḳ ehlinüñ ol yārdur
ᶜĀşıḳuñ maḳṣūdı bir dīdārdur
Ẓāhidüñ ẓāhir ḳuṣūr u ḥūrdur

---

[386] Bu şiir aslında 7 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

4. Dār-ı dünyā nārdur maᶜnīde pür
Dār-ı uḳbā nūr üzre nūrdur

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 72.

4. Ḳalmışuz dünyā evinde bī-maḥall
Ḳılmaduḳ ammā ki bī-maᶜnā cedel
Olmaduḳ dünyā evcinden mübteẕel
Çekmişüz biz dāmen-i dünyādan el
Dest uran ursun hemān destūrdur

5. Dünye içün oda düşüp yanma kim
Dünyenüñ balına barmaḳ banma kim
Ehl-i dünyāya ṣaḳın aldanma kim
Gördügün sālusı ᶜārif ṣanma kim
Şimdi ehl-i maᶜrifet mestūrdur

6. Medḥīnüñ her kim ki rūy-ı zerdine
Nāẓır oldı bildi anuñ derdi ne
Yüz süregör rāh-ı ᶜaşḳuñ gerdine
Düşmeyen ᶜaşḳuñ Nihānī derdine
Bil ki der-gāh-ı Ḫüdā'dan dūrdur

XLVI[387]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Esīr oldum dem-ā-dem āh u zāra
Kimesne düşmesün bir böyle kāra
Vücūdum yār idüpdür yara yara
Nice ṣabr ideyüm[388] ben derd-i yāra
Dil oldı vaṣla vaṣla pāre pāre

69b 2. Ezelden derd imiş ey dil naṣībüñ
Ne ġam ger çāre ḳılmazsa ṭabībüñ
İşi düşvār olupdur ben ġarībüñ
İşidelden fiġānın ᶜandelībüñ
Çemende başladı her lāle zāra

3. Götür yirden göge dest-i duᶜāyı
Bıraḳ elden ü dilden māsivāyı
Ḳabāyı terk idüp gey bir ᶜabāyı
N'idersin tāc u destār u ḳabāyı
Olursın ᶜāḳıbet hem-reh ġubāra

[387] Bu şiir Nihanī'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 215.
[388] "ideyüm" yerine Nihanî Divanı'nda "eyleyem" kelimesi vardır.

4. Saña kim dir ki göz ü ḳaşı gözle
Didiler mi içi ḳo ṭaşı gözle
Yüri ayaḳda ḳalma başı gözle
Dilā var naḳşı ḳo naḳḳāşı gözle[389]
Hey aldanma ṣaḳın naḳş u nigāre

5. Ne müşkil ola seng-i ḫāresine
Bu derdüñ kim bilür kim çāresi ne
Şu Medḥī'nüñ dil-i bī-çāresine
Nihānī derd-mendüñ yāresine
Yine senden olur olursa çāre[390]

XLVII[391]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫüdāyā maẓhar-ı ḳahr it bugün küffār-ı bed-kārı
Daḫı şol çār yārı sevmeyen şāh-ı sitem-kārı
Perīşān olduġın göster baña sen ceyş-i küffārı
İlāhī cānibeyne ṣalmışam ben iki ser-dārı
Kerem ḳıl düşmeni ḳahr eyle manṣūr eyle anları

2. Biri ser-dār-ı ser-bāz ki ᶜAcem iḳlīmine irsün
Biri raḫş-ı ẓafer encāmını küffāre dek sürsün
İki ser-dār iki yüzden ᶜadūyı yüz-be-yüz görsün
Biri şol çār-ı yārı sevmeyen ẓālimleri ḳırsun
Biri varsun helāk itsün senüñ emrüñle küffārı

70a 3. Sipāh-ı pür-şükūha teng-destlik virme vüsᶜat vir
Çü sen rezzāḳ-ı ᶜālemsin olara ḳut u ḳuvvet vir
ᶜAdūya āb-ı ḥasret nān-ı fürḳat birle miḥnet vir
Ḥabībüñ ḥürmetine ᶜasker-i İslāma nuṣret vir
Kemāl-i luṭf u cūduñdan ol anlaruñ nigeh-dārı

4. Niçe dem künc-i ᶜuzlet içre cān gibi nihāñ oldum
Resūl-i kibriyāya ṣıdḳ-ile medḥ ü s̱enā ḳıldum
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a girdüm ḥamdü li'llāh ṭoğru yol buldum
Tevekkül eyleyüp der-gāhuña çün yüz süre geldüm
Ḥabībüñ yüzi ṣuyına irişdür ᶜavnüñ ey Bārī

---

[389] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Dilā naḳḳāşı gözle ᶜāḳil iseñ
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 215.
[390] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Ḫüdāyā senden olur yine çāre
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 215.
[391] Bu muhammes XIV numaralı muhammesle aynıdır.

5. Zebān-ı Medḥīyi gūyā idüp iḥsān iden sensin
Şeh-i ᶜālī-cenāba bendeyi ḳurbān iden sensin
O şāh-ı kām-rānı ḫusrev-i devrān iden sensin
Yoġ-iken var idüp çün Aḥmed'i sulṭān iden sensin
Yine sen vir anuñ maḳṣūdın ey ᶜālemlerüñ varı

XLVIII[392]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Var mı bir gül bu göñül murġını zār eyleyecek
Ḳanı bir ṣaḥn-ı çemen geşt ü güẕār eyleyecek
İḫtiyār ile hemān terk-i diyār eyleyecek
Yir degüldür bu cihān dār-ı ḳarār eyleyecek
Ḳaṣr-ı maᶜmūr idecek naḳş u nigār eyleyecek

2. Kimseye bāḳī degül çün ki bilürsin bu cihān
Ṭurmayup sürᶜat-ile geçmededür rūh-ı revān
Gel e bu pendi ḳabūl eyle eyā ᶜārif-i cān
Bu riyādan yiter ey dil saña bir hücre ḥemān
Ṭaşı dīvārı n'ider terk-i diyār eyleyecek

3. Nice bir ᶜayş u neşāṭ u nice bir ẕevḳ u sürūr
Nice bir cān-ı göñül der-geh-i Ḥaḳḳ'dan ola dūr
Nice bir[393] cürm ü ḫaṭā vü nice bir ᶜacz ü ḳuṣūr
İçme ġaflet meyini vü yime esrār-ı ġurūr
Seni ḥayrān idecek mest ü ḫumār eyleyecek

70b 4. Ne ḳadar güller ile zeyn ola bu ṣaḥn-ı çemen
Ne ḳadar şīve vü reftāra gele serv-i semen
Böyledür gülşen-i dünyāya gül ü lāle diken
Güle baḳduġına gül ġoncaya açılma iñen
ᶜĀḳıbet oldur anı hem-dem-i ḫār eyleyecek

5. Medḥiyā sen beni ḳo ṭurma ḫalāṣ eyle seni
Seni de aldamasun bencileyin dehr-i denī

---

[392] Bu şiir aslında 6 beyit olan Nihanī'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanī'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,
5. Zerdürür zehr-i efᶜāl vü semi sīm anuñ
Nicesi sīm ü zeri var şumār eyleyecek
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 120.
[393] Metinde yanlışlıkla fazladan "mim" harfi yazılmıştır.

Ḳıl ḥaẕer saña yaḳın olmaya şol pīre-zeni
Ey Nihānī özüñe yār ideyin Yaradan'ı[394]
Yoḳdan oldur seni āḫir yine var eyleyecek

XLIX
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Göñlüm diler ki[395] yümn-ile ḫāḳān-ı ᶜaşḳ olam
Aḳrān içinde Rüstem-i Destān-ı ᶜaşḳ olam
Bezm-i ṣafāda server-i rindān-ı ᶜaşḳ olam
Ḳaṣdum budur ki ḫusrev-i devrān-ı ᶜaşḳ olam
Ḥükm eyleyem ġam iline sulṭān-ı ᶜaşḳ olam

2. Ey cān tabībi ḫasteye derdüñ devā mıdur
Merhem yerine verhem idersin ṣafā mıdur
Cānā cihānda senden ümīdüm cefā mıdur
Künc-i murāda irmeyem andan revā mıdur
Ben nice yıllar ola ki vīrān-ı ᶜaşḳ olam

3. Dil yandı sūz-ı ᶜaşḳ-ile nār-ı felākete
Ten mülkini sipāh-ı ġamuñ virdi ġārete
Bunca taḥammül eyleyeyin ben bu ḥālete
Ḳoñ atayın vücūdumı cūy-ı melāmete
Şāyed ola ki vāṣıl-ı ᶜummān-ı ᶜaşḳ olam

4. Dil- teşnelige cān virene virmedük ḥayāt
Ey cān ṭabībi dime misin irişe memāt
Hecr āteşine yana göñül bulmaya necāt
Nār-ı firāḳ-ile kül ola küll-i kāʾināt
Ben daḫı mihr-i yār-ile sūzān-ı ᶜaşḳ olam

71a

5. Baḳī degül çü kimseye dünyā-yı bī-vefā
Naḳd-i revānuñ eyleme gel yoḳ yire hebā
Ḥaḳḳ'uñ kemāl-i luṭfını fehm eyle Medḥiyā
Esrār-ı Ḥaḳḳ'a vāḳıf olıgör ᶜUbeydiyā
Dirseñ bu ḫanḳāhda ḥayrān-ı ᶜaşḳ olam

---

[394] Bu mısraı Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Degmeye yār Nihānī dime yār aña di kim
Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 120.
[395] Metinde "dirler ki" şeklinde yazılmıştır.

L

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. İşitdük kim şikestlik virmiş Allāh
Vücūd-ı şehriyāre eyledük āh
Bi-ḥamdi'llāh yine böyle dimiş şāh
Ḫüdā'ya şükr idersem n'ola her gāh
İrişdi cismüme ṣıḥḥat çü nāgāh

2. Felek virmişdi baña derd ü miḥnet
Gözümde uçar idi ḫ˅āb-ı rāḥat
Vücūdum var idenden irdi ṣıḥḥat
Yatup ġam bisterinde[396] niçe müddet
İderken āh u zārı gāh u bī-gāh

3. Odur rūḥ-ı revānı ehl-i dīnüñ
Yüzi ṣuyıdurur rūy-ı zemīnüñ
Şükür Ḥaḳḳ'a ḳamu ins ü perīnüñ
Ḳabūl oldı duᶜāsı müslīmīnüñ
Selāmet irdi Ḥaḳḳ'dan ḥamdü li'llāh

4.[397] Duᶜā ḳıldum Resūl-i kibriyāya
Daḫı ervāḥ-ı pāk-i evliyāya
Şu demden kim ḳadem başdum ṣenāya
Ṣığındum tā ezelden ben Ḫüdā'ya
Odur şāh u gedāya çün[398] penā-gāh

5. Ḫüdāyā vir o şāha ᶜömr-i sermed
Be-ḥaḳḳ-ı hürmet-i āl-i Muḥammed
Gelür Medḥī naṣībüñ nīk eger bed
Tevekkül üzre ol her yirde Aḥmed
Muᶜīn ola saña her demde Allāh

---

[396] Bu tahmisteki "döşeginde" kelimesi Sultan I. Ahmed'in divanındaki gazelde "bisterinde" şeklindedir ve vezne daha uygundur. Bkz. İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, s. 222.

[397] Sultan I. Ahmed'in gazelinde 5. beyit olarak
Tevekkel üzre ol her demde Ahmed
Muᶜīn ola saña her yirde Allāh
şeklinde olan mısralarda "yirde" ve "demde" kelimeleri anlamı bozmadan yer değiştirmiş olup, ayrıca "tevekkül" kelimesi maddi hata sonucu "tevekkel" şeklinde çıkmıştır. Bkz. İ. Kayaalp, a.g.e., s. 222.

[398] A nüshasında "hem" olarak yazılı olan kelime, Sultan I. Ahmed divanında "çün" şeklindedir ve anlamca daha uygundur. Bkz. İ. Kayaalp, a.g.e., s. 222.

71b

LI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Bilmezem ᶜāşıḳ olan neng-ile ᶜārı n'eyler
ᶜAşḳ kārını ḳoyup ġayr-ile kārı n'eyler
Kūy-ı dildāre iren özge diyārı n'eyler
Der-i dilberde olan geşt ü güẕārı n'eyler
Ruḫ-ı gül-fāma baḳan bāġ u bahārı n'eyler

2. Güle virmem güle baḳarsa o gül ruḫ-sārı
Baña sünbül yeter ol kākül-i yārüñ tārı
Baḳmazam ġayre ḳoyup gülşen-i rūy-ı yāri
Var-iken dil-berümüñ kākül-i ᶜanber-bārı
Bāġ-bān besleyüben zülf-i nigārı n'eyler

3. Vuṣlat ümīdin idüp eyleme ᶜizzet yāre
ᶜĀşıḳ olmaz ide bu niyyete ḫidmet yāre
Yoḳ yire s̱ıḳlet idüp eyleme ġılẓet yāre
Büʾl-heves olan ider ġılẓet u s̱ıḳlet yāre
ᶜĀşıḳ u ṣādıḳ olan būs u kinārı n'eyler

4. Ḫaste gördüñse beni gülme raḳībā luṭf it
Ḥālümi ṣorma benüm bilme raḳībā luṭf it
Cān virürken baña bār olma raḳībā luṭf it
Merḳadüm üzre benüm gelme raḳībā luṭf it
Kuşte-i ġurbet olan seng-i mezārı n'eyler

5. Medḥiyā yār oluruz zecr ü firāḳ u ḳahre
Budur ᶜaşḳ ehline dünyā-yı denīde behre
Virmezüz göñlümüzi biz bu ḫarābe şehre
İltifāt eylemezüz zīb-i ᶜarūs-ı dehre
Ḥamdiyā merd-i cihān naḳş u nigārı n'eyler

LII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Hicrān şebinde ḥücreme ey meh gelür misin
Ẓulmet serāma şemᶜ-i şebistān olur mısın
Yoḫsa ölünce baña cefālar ḳılur mısın
Bīmār-ı ᶜaşḳuñ oldı göñül hīç bilür misin
Cānā cefāña ṣabr idemez öldürür misin

72a

2. Dārü'ş-şifāda ḫasteñi görmez gider misin
Öldüm ġamuñla ḥālümi ṣormaz gider misin
Āh u fiġān u nāleme irmez gider misin
İy ḫoş-ḫırām ʿahdde ṭurmaz gider misin
ʿUşşāḳa nāz u şīveler eyler yürür misin

3. Didüm o yāre gitme beni ḳoma derd-nāk
Tīġ-i firāḳuñ ile tenüm oldı çāk çāk
Ḳıldum o demde derd-ile bir āh-ı sūz-nāk
Kūyuñda seg raḳībi didüm eylerem helāk
Nāz-ile geldi didi ki daḫı ṭurur mısın

4. Ḥadden aşurma cevr-i firāvānı dil-berā
Aġyāre ḳılma luṭf-ile iḥsānı dāyimā
Ben aġladuḳça düşmeni güldürme gül baña
Açılmaz ise aġlamadan gözlerüm n'ola
İy tıfl-ı nā-resīde beni güldürür misin

5. Baña dirīġ ẓulm-i ṣarīḥ eyledi o şāh
Āhumdan ıżṭırāba düşer oldı mihr ü māh
Medḥī ġarībe ḳılmadı bir ẕerrece nigāh
Göstermez oldı gün yüzüni ey Ḳalender āh
Cevr u cefāya başladı ol meh görür misin

LIII

Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün
– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Ben ḫasteye gel rūḥum luṭf eyle meded cān ol
Şol ʿĪsī-i Meryem-veş dil derdine dermān ol
Mülk-i dile ḥükm eyle bir şāh-ı cihān-bān ol
Laʿlüñ saña ḫātemdür şevketle Süleymān ol
ʿAyş ile neşāt-ile çün Āṣaf-ı devrān ol

2. Sen ṣūret-i zībāsın āyīne dürür ʿālem
Mir'āta nazar eyle gör kim nedürür ādem
Gülzār-ı cihān içre ey ġonca-i nāzük-fem
Var mülk-i melāḥatde nice lebi cām-ı Cem
72b Şīrīn dehenüñ vardur sen ḫusrev-i ḫūbān ol

3. Esrārum söylerem n'ola gice gündüz ben
Ṣular gibi çaġlarsam n'ola gice gündüz ben
Neyler gibi iñlersem n'ola gice gündüz ben

Bülbül gibi āğlarsam n'ola gice gündüz ben
Sen gülşen-i ḥüsn içre güller gibi ḫandān ol

4. Ḫāk-i rehüñe her dem yüzüm süreyin cānā
Bir kerre ruḫuñ göster cānum vireyin cānā
Ḫūbān-ı cihān içre ṣalın göreyin cānā
Ẕerre gibi şevḳ-ile ben çarḫ urayın cānā
Evc-i felek-i ḥüsne sen mihr-i dıraḫşān ol

5. Medḥī bu cihān içre ᶜārifler olur ᶜuryān
ᶜĀşıḳ aña dirler kim her laḥẓa ola giryān
Dünyāda geze ammā ᶜuḳbāyı ide seyrān
Bu ᶜālem-i fānīye meyl itme ṣaḳın Bīcān
Baḳ naḳş u nigārına naḳḳāşına ḥayrān ol

LIV

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. Ẓannum bu ki sen serv-i ḫırāmān olacaḳsın
Cān gülşenine bir gül-i ḫandān olacaḳsın
Yaḳmağa beni āteş-i sūzān olacaḳsın
Ey meh bilürem āfet-i devrān olacaḳsın
Çok ḫastelerüñ derdine dermān olacaḳsın

2. Ḥarc itme dilā ᶜārif-iseñ yoḳ yire varuñ
Çıḳmaya göge bād-ı ṣabā birle ġubāruñ
Bilsem nice bir olmaya bir yirde ḳarāruñ
Ṣabr ile göñül kaᶜbe-i kūyında o yārüñ
ᶜĪd olsa gerek sen daḫı ḳurbān olacaḳsın

3. Her dem o mehüñ mihr ü vefāsını cefā bil
Mihr itdi diyü ẕevḳ ü ṣafā eyleme ḥāṣıl
Ger ᶜāḳil iseñ sen ḍaḫı ol bu söze ḳāyil
Şād ol ṣaḳın ol ṣanemüñ vaṣlına ey dil
73a Demler gele kim hecr-ile giryān olacaḳsın

4. Ger renc ü belā refᶜ ola dirseñ bedenüñden
Nūş eyle fenā cāmını geç pīrehenüñden
Ṭağıt yiridür kevkebe-i ᶜaḳlı yanuñdan
Çāk eyle çeküp cāme-i nāmūsı tenüñden
Zīrā bilürem āḫiri ᶜüryān olacaḳsın

5. Żaᶜf irdi diyu fürḳat-ile cism-i nizāra
Dāġ urdı ġamuñ nārı diyu başlama zāra
Dāġıñı ᶜayān eyleme ol lāle ᶜiẕāra
Çoḳ baḳma dilā diḳḳat-ile ᶜārıż-ı yāre
Ḫaṭṭın göricek vālih ü ḥayrān olacaḳsın

6. Çoḳ ᶜāşıḳ olup vādī-yi ᶜaşḳ içre yügürdüñ
Şu gibi aḳup ol ṣanemüñ pāyine irdüñ
Dīvāne olup ᶜaḳla ḥalel irmeye dirdüñ
Varduñ o ṣaçı leylīye çün göñlüñi virdüñ
Mecnūn gibi ᶜālemlere destān olacaksın

7. Keşf eyleyüp ᶜālemler[üñ] esrāruñı Medḥī
Medḥ itdüñ ᶜaceb laᶜl-ı leb-i yārüñi Medḥī
Rengīn u laṭīf eyledüñ eşᶜāruñı Medḥī
Kim gördi ise naẓm-ı dürer-bāruñı Medḥī
Didi ki suḫan gevherine kān olacaḳsın

LV[399]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Çıḳmasun eflāke cānā āh u efġānum yetiş
Ḥālümi ġarḳ itmesün eşk-i firāvānum yetiş
Pāy-māl oldı ġamuñdan cism-i ᶜüryānum yetiş
Ḳapdı göñlüm Yūsuf'ın gürg-i belā cānum[400] yetiş
Ḳurtar anı gel ᶜAlī'lik eyle arslanum yetiş

2. Ehl-i ᶜaşḳuñ tīġ-i fürḳat birle kesdi serlerin
Ḳırdı geçürdi maḥabbet şehrinüñ serverlerin
Ḥāṣılı rāh-ı ᶜadem ḳıldı olaruñ yirlerin
Şāh-ı miḥnet her ṭarafdan ṣaldı ġam leşkerlerin
73b Cān u dil mülki ḫarāba vardı sulṭānum yetiş

3. Ey ṭabībüm hecr çağında seni özler göñül
Leẕẕet-i vaṣluñ dimāġında seni özler göñül
Bend olup zülfüñ ṭuzağında seni özler göñül
Ḫaste yatur ġam bucağında seni özler göñül
İntiẓār-ile helāk oldum meded cānum yetiş

[399] Bu şiir Usûlî'nin gazelini tahmistir. Bkz. M. İsen, haz., *Usûlî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1990, s. 148.
[400] "cānum" yerine Usûlî Divanı'nda "ḫānum" kelimesi vardır.

4. Gerdenümden ideli ḳaṭᶜ-ı ᶜalāḳa kākülüñ
Gülşen-i cānı muᶜaṭṭar ḳılmaz oldı sünbülüñ
İrmez oldı dil meşāmmına senüñ būy-ı gülüñ
Gül yüzüñsüz ġam ḫazānında ḳalalı[401] bülbülüñ
Göñlü açılmaz gel ey tāze gülistānum yetiş

5. Görmez oldı ey şeker-leb luṭf-ile bir ḫandeni
Luṭfa lāyık görmedüñ sen ᶜāşıḳ-ı cūyendeñi
Ḫākden refᶜ eylemesin Medḥī-i efgendeñi
Ayaġuñ ṭopraġı ḥaḳḳ-içün Uṣūlī bendeñi
Ġamdan āzād eyle gel devletlü sulṭānum[402] yetiş

LVI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – –/ • – – –/• – – –/• – – –

1. Gül-i ruḫ-sāruñ añup bülbül-āsā āh u zār itdüm
Fiġān u nāle vü zārı hezār-ender-hezār itdüm
Nice dem reh-güẕāruñda sirişküm cūy-bār itdüm
Seni aġyār-ile bir kez görüp terk-i diyār itdüm
Eger bir daḫı görürsem ölümüm iḫtiyār itdüm

2. Ṣaḳın ey nūr-ı dīde ᶜālemi çeşmüm ḳılur ġarḳ-āb
Ḥaẕer ḳıl seyl-i eşkümden benüm ey gevher-i nā-yāb
Taᶜaccüb itme feryādum görüp ey ruḫları pür-tāb
Ḥavāle olduġı-çün ḳasruña ey mihr-i ᶜālem-tāb
Ṣipihri ṣarṣar-ı āhumla yaḳdum ḫāk-sār itdüm

3. Saᶜādet yoġ-imiş gördüm bu çarḫuñ mihr ü māhında
Ḳadīd-i maḥż olup ḳaldum anuñ-çün ġam bucaġında
Düşüp dem-beste ḳaldum murġ-ı cānum zülfüñ aġında
Bu oldı fāyidem ancaḳ maḥabbet ṣayd-gāhında
74a Ki şehbāz-ı firāḳuñla ecel murġın şikār itdüm

4. Müyesser olmadı gülmek dirīġā bezm-i vuṣlatda
Dem-ā-dem ḳan döker ṭurmaz bu cismüm künc-i firḳatde
Çeküp yillerle bār-ı miḥnetüñ rāh-ı meşaḳḳatde
Ġam-ı ᶜaşḳa taḥammül itmegi bu dār-ı miḥnetde
Sen ögretdüñ baña ammā seni ben şīve-kār itdüm

5. İşit kim gör ne dir Medḥī cihānuñ bir suḫandānı
Serīr-i mülk-i naẓmuñ oldurur şāh-ı cihān-bānı

---

[401] "ḳalalı" yerine Usûlî Divanı'nda müstensih hatası olarak "belâlı" yazılmıştır.
[402] "gel devletlü sulṭānum" yerine Usûlî Divanı'nda "ey serv-i ḫırāmanum" ibaresi vardır.

^{c}Aceb zībā dimiş ḥaḳḳā bu beyti ol kerem-kānı
Selāmet şīşesin benden ṭaleb itmege ben anı
Melāmet sengine urdum Behiştī tār-mār itdüm

LVII

Fe^{c}ilātün fe^{c}ilātün fe^{c}ilātün fe^{c}ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^{c}ilātün) (fā^{c}lün)
– • – – – –

1. Vaṣf iderken lebüñi ey gül-i nāzük-bedenüm
Nār-ı ^{c}aşḳuñ ^{c}alevi ḳapḳara yandurdı tenüm
^{c}Ahdüm olsun ne ḳadar yanar ise yine benüm
Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḫanum

2. Beni cellād-ı ḳażā eylese biñ kerre helāk
Tīġ-i hicrān-ile ḳılsa siper-i sīnemi çāk
Tañrı'nuñ adı içün ey dür-i yek-dāne-i pāk
Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
Yüzinüñ aḳlıġına ide şehādet kefenüm[403]

3. Şu ḳadar ḫışm-ile çeng urdı ḥavādiṡ baña kim
Şu ḳadar ḳahr-ile seng urdı ḥavādiṡ baña kim
Şu ḳadar tīr-i ḫadeng urdı ḥavādiṡ baña kim
Şu ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādiṡ baña kim
Raḫneden ḳal^{c}alaruñ burcına döndi bedenüm

4. Ġam degül gürg-i ecel üstüme bir gün gelicek
Deşt-i miḥnetde beni zār u şikeste göricek
Bu fenā terkin urup dār-ı beḳāya iricek
Ḫār-ı kūyuñ bulunursa ayaġumda ölicek
74b Ḥūrlar sūzen-i ġamze-y-le çıḳara dikenüm

5. Ṭālib ü rāġıb ola şi^{c}r-i terüm görmeksüz
İşidüp ^{c}āşıḳ ola bil ki beni bilmeksüz
Medḥiyā gevher-i naẓmı aña göstermeksüz
Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şekksüz
Ger ire gūş-ı Kemāl'e kelimāt-ı ḥasenüm

---

[403] Tahmisin bu mısraındaki "yüzinüñ" kelimesi Mesihī Divanı'nda maddî hata sonucu "yüzümüñ" şeklinde çıkmıştır. Yine bu mısrada yer alan "ide" kelimesi "vire" şeklinde olup nüsha farklarında "ide" şeklinin varlığına işaret edilmiştir. Aslında yedi beyitlik olan Mesihî'nin bu gazelinin 3. ve 4. beyitlerinin yerleri değiştirilerek ancak beş beyiti tahmis edilmiştir. Bkz. M. Mengi, haz., *Mesihî Divanı*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1995, s. 215.

LVIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Dilā çün var imiş başında devlet
Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan irdi ᶜizz ü rifᶜat
N'ola yār-ile itsen ᶜayş u ᶜişret
Raḳībüñ olmuş ey dil ḥaḳḳa minnet
Okı ol Bū-Leheb rūhına "*Tebbet*"[404]

2. Yine deryā gibi cūş itdi ḳanuñ
Vücūduñ şehrine ṣığmadı cānuñ
Bugün sūd eyledi dünki ziyānuñ
Saᶜādet buldı baḫt-ı kām-rānuñ
Aradan gitdi çün ol bī-sāᶜadet

3. Didi dil-ber raḳībüñ oldı bīmār
Didüm ey cān ṭabībi ḳılma tīmār
Çü gördüm şāyiᶜ oldı işbu iḫbār
Didüm cānāne sağ ol ölmiş ağyār
Didi bir kelb itdi cāna[405] laᶜnet

4. Esüp bād-ı seḥer olmış hevā-baḫş
Olup güller nücūm-āsā żiyā-baḫş
Çü geldi zāra murġān-ı nevā-baḫş
Getür sāḳī yine cām-ı ṣafā-baḫş
Dem-i şādī gelüp gitdi ḳasāvet

5. Gel açıl Medḥiyā ġam zāyil oldı
Yine ẕevḳ u ṣafā eyyāmı geldi
Gedālar destine cām-ı Cem aldı
Şükür ḳıl[406] Cāmiᶜi çün rūzi ḳıldı
75a Ḫüdā yār ile bī-ağyār ṣoḥbet

---

[404] 111 Tebbet 1-5.
[405] Metinde "cānına" şeklinde yazılmıştır.

[406] Metinde "ḳıldı" olarak yazılmıştır.

LIX[407]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir benem ancaḳ cihānda bāde-i ḥamrā-perest
ᶜĀşıḳ-ı şūrīde-meşreb sāġar-ı ṣahbā-perest
Hem-dem-i pīr-i muġān rind-i ḳadeh peymā-perest
Göz yaşı baḥrinde oldum ᶜāşıḳ-ı sevdā-perest
Bir nehengem fāriġ-i dām-ı cihān deryā-perest

2. Küfr-i zülfüñ görmeyen īmāna gelmez dünyede
Anuñ-içün aña dil virdüm boyun miḥnet-zede
Ḳākülüñdür dil-berā sermāye ᶜömr-i sermede
Rūy-i gülgūnuñda ḫālüñ Hindū-yı āteş-gede
Laᶜl-i cān-baḫşuñda ḫaṭṭuñ kāfir-i ᶜĪsī-perest

3. Ẓāhidi gördüm bugün mest-i ḫarāb olmuş gibi
Şol çıḳacak gözleri peymāne eylemiş gibi
Bāde-i gül-reng içüp aġzın yine silmiş gibi
Hāy u hūdan geçmedi mey-ḫāneden gelmiş gibi
Görmedüm ṣūfī gibi dünyāda[408] bir ġavġā-perest

4. Āsitānuñ ṭaşını ben āsumāna virmezin
Ḫidmet-i ḫāk-i derüñ kevn ü mekāna virmezin
Ḳaᶜbe ḥaḳḳı kūyuñı bāġ-ı cinān virmezin
Derdüñüñ bir dāġını iki cihāna virmezin[409]
ᶜAşḳ bāzārında oldum ḫ˅āce-i dünyā-perest

5. ᶜĀşıḳ olmaz şol kişi kim olmaya bed-nām-ı ᶜaşḳ
ᶜAḳlı terk eyle yüri ᶜālemde ol ser-sām-ı ᶜaşḳ
Medḥiyā ᶜaşḳ ehline ser-māyedür ālām-ı ᶜaşḳ
Ḫūn-ı dil nūş it Ḫayālī elde iken cām-ı ᶜaşḳ
Çün ezel bezminde olduñ ᶜāşıḳ-ı rüsvā-perest[410]

---

[407] Bu şiir Hayalî'nin gazelini tahmistir. Bkz. A. N. Tarlan, haz., *Hayalî Divanı,* s. 100.

[408] "dünyāda" yerine Hayalî Divanı'nda "ᶜālemde" kelimesi vardır.

[409] "virmezin" yerine Hayalî Divanı'nda "ᶜvirmezem" kelimesi vardır.

[410] Bu mısra Hayalî Divanı'nda şöyledir,

Bu demi ḫoş gör ṣaḳın olma ġam-ı ferdā-perest

LX[411]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Devr olaldan dīde-i terden cemāl-i dil-rübā
Ṭāḳatüm ṭaḳ eyledi hecr-i melāl-i dil-rübā
75b Ṣabrumı yaġma ider rūy-ı celāl-i dil-rübā
Her ḳaçan kim ḫāṭıra gelse visāl-i dil-rübā
ᶜAḳlumı tālān ider fikr-i ḫayāl-i dil-rübā

2. Seyr iden esrār-ı ḫaṭṭın vālih ü ḥayrān ḳalur
Nice diller zülfinüñ ṭārında ser-gerdān olur
Ṭatlu diller birle gāhī ol lebi sükker gelür
Ṣan nebāt-ile baña varu virüp ᶜaḳlum olur
Her ne dem kim rū-be-rū olsam maḳal-i dil-rübā

3. Āh kim hicrān ġamı-y-la derd-nāk oldum velī
Tābiş-i nār-ı sitemle sīne-çāk oldum velī
Rāh-ı ᶜaşḳında ḥabībüñ ben helāk oldum veli
Ārzū-yı ḳadd-i mevzūnı-y-la ḫāk oldum velī
Üstüme bir sāye ṣalmadı nihāl-i dil-rübā

4. Ḫayl-i ᶜuşşāḳ içre ben de bir zamān meşhūr idüm
Her nefesde fürḳat ü derd ü belādan dūr idüm
Yāduma gelmezdi hicrān ġuṣṣası mesrūr idüm
Vuṣlat eyyāmında yārüñ luṭfuña maġrūr idüm
Gözde ḳalsa n'ola şimdi ᶜaks-i ḫāl-i dil-rübā

5. Evc-i ḥüsn içre ruḫı mihr-i cihān-ārā gibi
Cennet-i kūyında bālā-ḳāmeti ṭūbā gibi
Seyl-i eşküm pāyine aḳsa n'ola deryā gibi
Medḥiyā muᶜciz degül mi ḥażret-i ᶜĪsā gibi
Mürdeler iḥyā ider āb-ı zülāl-i dil-rübā

LXI[412]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Māsivā dīfedürür bir naẓarı pāk olana
Pāk olan meyl ide mi göz göre nā-pāk olana

[411] Şair XXI numaralı kendi gazelini tahmis etmiştir.
[412] Bu şiir Nihanī'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 195.

Ne dimek lāzım anı ṣāḥib-i idrāk olana
Yaraşur mı heves-i tāc u ḳabā ḫāk olana
Yā düşer mi ki güle āḫiri ġam-nāk olana

2. Ġam degül semmler içüp miḥnet ü ġuṣṣa yir isem
Nice biñ ehl-i hüner gitdi cihāndan yidi semm
76a Niye assı durur āyā ya bu dīnār u direm
Yiridür bağrına ṭaş göñlüñe āhen dirsem[413]
ᶜĀḳibet tīġ-i ecelden cigeri çāk olana

3. Düşe ger dünye içün āyine-i ḳalbe melāl
Göñül āyinesi nā-pāk ola ḳala meh ü sāl
Tek u pū eylemeden ḳalmaya cisminde mecāl
ᶜAybdur ḥaḳḳı ḳoyup ġayrilere ᶜarż ide ḥāl[414]
Ṭālib-i maᶜrifet ü ṣāḥib-i idrāk olana

4. Bu cihān niᶜmetine ṭālib olup ġuṣṣa yime
Rāżı ol ḳısmetüñe baḳma yüri bīş ü keme
ᶜAḳluñı cemᶜ idegör ᶜārif iseñ düşme ġama
ᶜĀlimi ᶜālem-i ġaybuñ olmaz kimse dime
Gün gibi ẓāhir olur āyinesi pāk olana

5. Ḳalbüñi āteş-i ᶜaşḳ içre yaḳup ḳal idegör
Saᶜy idüp gūşiş ile ḳālüñi hem-ḥāl idegör
Zerd dībāñı çıḳar aṭlasını şāl idegör
Evc-i rifᶜatde iken sen seni pā-mal idegör
Tā ki ḳadrüñ irişe menzili eflāk olana[415]

6. Medḥiyā yol erisin dār-ı fenādan güẕer it
Ḳıl ticāret yüri var dār-ı beḳāya sefer it
Ḳaḥbe-zendür bu cihān ᶜārif iseñ gel ḥaẕer it
Zīnet-i dehre göñül virme Nihānī naẓar it
Ḫākden pīrehen ü bisteri ḫāşāk olana

---

[413] Bentteki Nihanî'ye ait olan bu beyteki her iki mısra da aslında Nihanî Divanı'nda başka mısralarla tamamlanmış olup iki beyit halindedir. Medhî Divanı'nda bulunmayan mısralar şunlardır.

2. Yiridür...
Ölmeden ġam yimeyüp fāriġ ü bī-bāk olana

3. Hāy düşmez feraḥ u ḫande vü şādī vü sürūr
ᶜĀḳıbet...

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 195

[414] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,
ᶜAybdur ḥaḳḳı ḳoyup ᶜarż ide ġayriye ḥāl

[415] Metinde "olana" kelimesi yerine yanlışlıkla "idegör" yazılmıştır.

LXII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Benüm rūḥum nedür sende bu nāzu şīve vü ḥālet
Nedür bu zülf-i sünbül-bū nedür bu ʿārız u ḳāmet
Ḫayāl-i küfr-i zülfüñ kim ḳılur dil mülkini ġāret
Virelden ey ṣanem naḳşuñ bu deyr-i ʿāleme ṣūret
Nigāristān-ı Çīn'üñ aldı her taṣvīrini ḥayret

2. Ele āyīne alup naḳşını seyr eyle naḳḳāşuñ
Ṣaḳın göz yaşın aḳıtma o naḳşı bozmasun yaşuñ
76b Nice baḳsun gözi ruḫsāruña bir rind-i ḳallāşuñ
Atılmış tīr ü tartılmış ḳılıçdur ġamze vü ḳaşuñ
Helāk itmek midür ḳasduñ cihān ḫalḳuñ be hey āfet

3. Beni öldürseler varmam cehennemdür senüñ kūyuñ
Baña ḫoş gelmedi bilmem nedür zāhid senüñ ḫūyuñ
Ḳoḳar aġzuñ yaḳın gelme helāk eyler beni būyuñ
Ṣanemlerle mey içmişsin ḳızarmış düşmeden rūyuñ
Yüzüñ aġ olsun ey ṣūfī bu yüzden mi yine ṣūret

4. Alur būy-ı vefāsın ʿanberīn sünbüllerüñ bir bir
Ṭaġıdur şevḳ-ile cemʿiyyetin kāküllerüñ bir bir
Kelāmın gūş ider her demde ġonca-femlerüñ bir bir
Ṭutup meclisde alur būsesin dil-berlerüñ bir bir
Göre biʾl-lāh ẕevḳin meyde ṣūfī çoḳdurur ṣoḥbet

5. Cemāl-i yāri Medḥī ben hemān meh-tāba beñzetdüm
Lebi vaṣfında şiʿrüm gevher-i nā-yāba beñzetdüm
Çü gördüm ġayrüñ eşʿārın ḫayāl-i ḫˇāba beñzetdüm
Belīġī şiʿrini ben şol şarāb-ı nāba beñzetdüm
Ṣafā vü ẕevḳ u şevḳ-ile virür nūş idene ḥālet

LXIII[416]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Gülşen-i cāna boyuñ serv-i ḫırāmān olmış
Çevre yanında ṣaçuñ sünbül ü reyḥān olmış
Gül ruḫuñ yādına dil bülbül-i nālān olmış

---

[416] Bu şiir Emrî gazelini tahmistir. Bkz. Yekta Saraç, "Emrî ve Divanı" Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1991, s. 307.

Leblerüñ ġonca yañaġuñ gül-i ḫandān olmış
Ḥüsnüñ ey serv-i sehī tāze gülistān olmış

2. Bāġ-ı ḥüsn içre ruḫuñ dil güle beñzetdügini
Kend'özin ʿāşıḳ olup bülbüle beñzetdügini
Tūġ-ı şāhīyi görüp kāküle beñzetdügini
ʿAnberīn kākülini sünbüle[417] beñzetdügini
İşidüp ol ṣanemüñ zülfi perīşān olmış

3. Devr-i zülfinde anuñ n'ola perīşān ola dil
Görmedi gün yüzini ḳarañuda ḳaldı ḫacel
77a Didi bir pīr-i ḫıred ey dil-i dāna anı bil
Ḥalḳa ḥalḳa görinen kākül-i pür-çīn degül
Dīdelerdür kim anuñ ḥüsnine ḥayrān olmış

4. Şīvesi nāzük u ter ḳāmeti ġāyet mevzūn
Ruḫı gül-berg-i muṭarrā lebi ammā mey-gūn
Beni bu ān u leṭāfetle idüpdür meftūn
Kākülí cīm anuñ ḳaddi elif ḳaşları nūn
Ne diyem aña ki başdan ayaġa cān olmış

5. Ey ṭabīb eylemedüñ Medḥī-yi bīmāra devā
Ser-i kūyuñda helāk ola anı görme revā
Merḥamet eyle güzel başuñ içün aña şehā
Ḥasret-i laʿlüñ ile cān virür Emrī ṣanemā
Gözleri[418] ḳan aḳıdur üstine giryān olmış

LXIV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil-ber-i sīmīn-beden yār-i semen-bersin hele
Yā melāḥat gülşeninde verd-i aḥmersin hele
Bir göñüller alıcı dil-dāra beñzersin hele
Nāz iderseñ yaraşur mümtāz dil-bersin hele
Öldürürseñ ġam degül sulṭān-ı kişversin hele

2. Dürc-i dilde cān deger yektā gühersin dostum
Neylerem ben ġayri yāri sen yetersin dostum
Gel gül-i rūyuñ dürüp ḳaşuñ çatarsın dostum
Ḫande ḳılsañ vechi var gül-berg-i tersin dostum
ʿİşveler ḳılsañ düşer bir nāz-perversin hele

[417] "kākülini sünbüle" yerine Emrī Divanı'nda "kākülüñe sünbüli" ibaresi vardır.
[418] "Gözleri" yerine Emrī Divanı'nda "Gözlerüm" kelimesi vardır.

3. Dil saña ṭālib nigārā sen aña maṭlūbsın
Saña dil virmez mi ʿāşıḳ bir büt-i merġūbsın
Āşinālıḳ ḳılmaz iseñ ġam degül maḥcūbsın
Gülmez iseñ şīveden bir ġonca-i maḥcūbsın[419]
Söylemezseñ nāzdan rūḥ-ı muṣavversin hele

4. Nāz-ile reftāre gel göster ḳıyāmetden nişān
Sen bir āfet serv-ḳadsin fitne-i āḫir-zamān
77b Mürdeye luṭfuñ Mesīḥā gibi virse ṭañ mı cān
Rāḥat-ı cānsın otursañ ṭursañ āşūb-ı cihān
Ṣalınup seyr eyleseñ naḫl-i ṣanevbersin[420] hele

5. Medḥiyā şād olmadı gitdi dil-i ġam-ḫ˅āre hīç
Ẕerrece pendüñ senüñ kār itmedi dil-dāre hīç
Fāriġ olmadı varup yār olmadan aġyāre hīç
Nevʿiyā aġyār-ile ṣoḥbet yaraşmaz yāre hīç
Saña meyl itse ne söz merd-i suḫan-versin hele

LXV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġamze-i ḫūn-rīzüñüñ çoḳdur efendi azışı
Günde biñ merdüm helāk itmek be-ġāyet az işi
Çeşm-i şehbāzuñdan ögrendi kebūter bāzişi
Ġunc-ı laʿlüñ ġonca gördükde unutdı nāzişi
Şīve-kārum sende ḳalmışdur maḥaṣṣal nāz işi

2. Vażʿ-ı nā-hem-vār idersem şevḳ-ile dīvāne-vār
Baña ṭaʿn itme ṭoḳunma geç yüri dīvāna var
Pendümi gūş eylesün ger ʿaḳl olursa aña yār
Kār-ı ʿaşḳ içre beni ḫ˅ār itmesün Mecnūn-ı zār
Bir kişi üstādına münkir ola oñmaz işi

3. Şol zamān kim göñlümüz olmışdı saña mübtelā
Ḳaldı zencīr-i ser-i zülfüñde bulmadı rehā
Gerçi genc-i ḥüsnüñi beklerdi iki ejdehā

---

[419] Bu tahmisteki "dil-ber-i maḥbūbsın" tamlaması Nevʿī Divanı'nda "ġonca-i maḥcūbsın" şeklinde olup anlamca daha uygundur. Bkz. M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., *Nevʿī Divanı*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, 1977, s. 487.

[420] A nüshasındaki "serv ü ṣanevbersin" ifadesi Nev'i Divanı'nda "naḫl-i ṣanevbersin" şeklinde olup anlamca daha güzeldir. Ayrıca nüsha farklarında "serv ü ṣanevbersin" şekli de belirtilmiştir. Bkz. M. Tulum, M. A. Tanyeli, haz., *Nevʿī Divanı*, s. 487.

Çekdi dil bir būseñi alınca biñ dürlü belā
Dostum ḥırs u ṭamaᶜ lābüdd çoġ eyler az işi

4. Gülşene geldi ṣabā evrāḳ çıḳdı göklere
Al u rengīn nice biñ yapraḳ çıḳdı göklere
Ḥażret-i ᶜĪsā olup müştāḳ çıḳdı göklere
Zühre-āsā nāle-i ᶜuşşāḳ çıḳdı göklere
Muṭribā götür ḳopuzı öldi söz ü sāz işi

5. Medḥiyā dönmekdedür dāyim bu çarḫ-ı kīne-dār
Çün bilürsin kimseye bāḳī degüldür rūzigār
78a İmdi bir kār eyle kim ᶜālemde ḳala yādigār
Ey Derūnī gerçi çoḳdur sanᶜatinde pīşe-kār
Pīşe-kār oldur kim anuñ yazıya ḳalmaz işi

LXVI[421]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yār ola dirseñ saña işbu cihānı yaradan
Şerhālar çek şöyle kim ṭolsun vücūdun yaradan
Cānuñı cānāna teslīm eyle sen çıḳ aradan
Sen saña yār olduñ ise saña nāẓır Yaradan
Ḥāżır ol sen vaḳtinde her yerde ḥāżır Yaradan

2. Ḥaḳḳ taᶜālādur kimin ḫandān kimin zār eyleyen
Tārı rūşen eyleyen rūşen güni tār eyleyen
Oldurur manṣūrı ᶜālem içre berdār eyleyen
On sekiz biñ ᶜālemi bir nuṭḳ-ile var eyleyen
Bir muraḳḳaᶜ ḫırḳa virdi baña biñ bir pāreden

3. Ḳalbini lāzımdurur ᶜaşḳ ehli pür bīm eylemek
Rūy-i zerden zer idüp eşk-i terīn sīm eylemek
Mümkin olmaz mest ü bī-hūş-ile terḳīm[422] eylemek
Baḥr-ı ᶜaşḳa ġarḳ olan ᶜuşşāḳa taᶜlīm eylemek
Ālet oñarmaḳ gibidür fi'l-meṣel ol ḳaradan

4. Levḥini pāk eyleyen naḳş u nigārı n'eylesün
Māsivāyı terk iden bu kār u bārı n'eylesün
Kūy-ı dil-dāra iren özge diyārı n'eylesün
Bāde-i ᶜaşḳı içen nāmūs u ᶜārı n'eylesün
Zāhidā ᶜār istemezler ᶜāşıḳ-ı mey-ḫᵛāreden

---

[421] Bu şiir CCCLXXXI numaralı gazelin tahmisidir.
[422] Metinde "terkīm" olarak yazılmıştır.

5. ᶜĀrif ol dil bilmeyen dil-dāra virme göñlüñi
Key ṣaḳın bir şāhid-i bāzāra virme göñlüñi
Bülbül-āsā bir gül-i pür-ḫāra virme göñlüñi
Zülf ü rūyi her peri-ruḫsāra virme göñlüñi
İkilikden geçmeyen geçmez bu aġ u ḳaradan

6. Yoldan azdum ṭoġrı yol göster bu ben güm-rāhuña
Ṣıdḳ-ile başdum ḳadem girdüm çü şāh-ı rāhuña
Göz diküp ḳaldum senüñ rūşen münevver māhuña
Yā Muḥammed yüz süre geldüm senüñ dergāhuña
Yüz çevürdüm şāhid ol yüz dil-ber-i meh-pāreden

7. Çoḳ zamāndur isterem Ḥaḳḳ'dan kerāmet yaġmurın
Ebr-i Nisān yaġdura her sūya raḥmet yaġmurın
Teşne-leb bir ḫasteyem görsem ināyet yaġmurın
Sīne saḥrāsına yaġdursa hidāyet yaġmurın
Ḥaḳḳ taᶜālā Medḥiyā tā sebᶜa-i seyyāreden

78b

LXVII[423]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫusrevā şīrīn lebüñ ab-ı zülāl olmış yine
Hükmin icrā eylemiş sihr-i ḥelāl olmış yine
Bāġ-ı dilde ḳāmetüñ nāzük nihāl olmış yine
Tāb-ı mülden ruḫlaruñ gül-berg-i al olmış yine
Bülbül-āsā göñlümüz şūrīde-ḥāl olmış yine

2. Gülşen-i ḥüsnüñdeki sümbülleri cemᶜ eyle kim
Bād-ı āhumdan ṣaḳın kākülleri cemᶜ eyle kim
Deste deste açılan ter gülleri cemᶜ eyle kim
Ey perī-şānum perīşān dilleri cemᶜ eyle kim
Kākülüñ devrinde anlar pāy-māl olmış yine

3. Bir nemed-pūş ᶜāşıḳam virgil zekāt-ı laᶜlüñi
Ṣun dirīġ itme baña āb-ı ḥayāt-ı laᶜlüñi
Yazdı naḳḳāş-ı ezel dilde ṣıfāt-ı laᶜlüñi
Seyredüp āyīnede ḳand-ı nebāt-ı laᶜlüñi
Şāᶜirüñ murġ-ı dili ṭūṭī-maḳāl olmış yine

4. Dilde cilve eyleye Bār-ı tecelli aṣlı ne
Ḥāṣılı āsān degül kār-ı tecelli aṣlı ne

[423] Bu şiir CDXLIII numaralı gazelin tahmisidir.

Ṭūr-ı Mūsā'yı yaḳar nār-ı tecelli aṣlı ne
Söyle ey Ḫūrşīd envār-ı tecelli aṣlı ne
Māh-ı tābān gün yüzüñ ḳaşuñ hilāl olmış yine

5. Deyr-i sīne pāk idi bī-gāne ṣūret yoġ idi
Nār-ı mihrüñ var idi hergiz burūdet yoġ idi
Mum idi yanmaġā dil ammā żarūret yoġ idi
Medḥīnüñ ḳalbinde ḫod gerd-i küdūret yoġ idi
Yana düşdi pūte-i ᶜaşḳ içre ḳal olmış yine

LXVIII

Mefᶜūlü faᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Esrār-ı ᶜaşḳ-ı Bārī'ye herkes irişmeye
Ḫayl-i ḫavāṣa zümre-i nādān ḳarışmaya
Rüstem de olur ise bāke berāber dürişmeye
ᶜĀşıḳlaruñ odına semender girişmeye
Geçmeye ḫora her ki bu od-ile pişmeye

79a 2. ᶜĀşıḳ mıdur ki beñzi ḫazān gibi ṣolmaya
Cān gülşeninde būy-ı maḥabbet de bulmaya
Şevḳ-i İlāhī ile anuñ ḳalbi ṭolmaya
Biñ bir kitāb oḳursa kişi ᶜārif olmaya
ᶜĀrif odur ki ḥaḳḳı göricek itişmeye

3. ᶜĀḳil midür şu kimse ki dünyā ġamın yiye
ᶜUḳbāya mālik olmaya dünyā benüm diye
ᶜĀşıḳ o dur ki ḫᵛān-ı ġam-ı ᶜaşḳı yermiye
Dervīş odur ki ᶜālemi bir loḳma eyleye
İki cihānı nūş ide ḳursaġı şişmeye

4. Ey dil naṣīḥat eyleme kendüyi bilmeze
Aña naṣīḥat eyle ki sende güher seze
Derd ehli oldur ki felek baġrını eze
Abdāl odur ki dīne de lā-ḳayd olup geze
Dāmānı ḫār-ı gülşen-i dehre ilişmeye

5. Medḥī ne deñlü erlik irerse olup dilīr
Rüstemler ile ḳarşu ṭurup ḳılsa dār u gīr
Yāḫūd olursa kūh-ı şecāᶜatde nerre şīr
Ḥaḳḳ'uñ ināyeti eger olmazsa destgīr
Ḳala ḥüsn bu yolda murāda[424] irişmeye

---

[424] Bu mısradaki "murād" kelimesinin III. Murad'ın mahlası olma ihtimaline karşılık Süleymaniye Kütüphanesi'indeki III. Murad'a ait bütün yazma nüshalar ile bir doktora tezine bakılmış (bkz. Ahmet

LXIX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Kārı başa çıḳamaz ḳaddini dāl eyleyenüñ
Zerd olur ruḫları hem eşkini al eyleyenüñ
Ey baña vuṣlat-ı dildārı suʾāl eyleyenüñ
Göñli dīvānedür ümīd-i viṣāl eyleyenüñ
ᶜAḳlı vardur diyemem fikr-i muḥāl eyleyenüñ

2. Çin seher gün çıḳaraḳ kūy-ı nigāra gitdüm
Cān çıḳınca yügürüp cān-ı cihāna yitdüm
Hele bildüñ mi beni n'eyledüm anda n'itdüm
Laᶜllerle eşigi ṭaşlarını zeyn itdüm
Mihr-i ruḫsārı ile yaşumı al eyleyenüñ

79b

3. N'ola mirāt-ı dil-i ᶜāşıḳa ger irse ġubār
Ḫaṭṭ-ı ruḫsārını ᶜarż eyledi ol lāle-ᶜizār
Ser-be-ser çeşmüme ẓulmet görinür dār u diyār
Żaᶜfdan şöyle ḫayāl oldı ten-i zār u nizār
Göñline gelse olur anca ḫayāl eyleyenüñ

4. Beni hecr āteşine yaḳdı o meh ammā kim
Baḥr-ı Ḳulzüm anı teskīn idemez derdā kim
Şöyle bil [bunı] ey ferhunde-ḳadem farżā kim
Ġam u endūh ile geçdi günümüz ḥayfā kim
Öldürür reşki bizi def-i melāl eyleyenüñ

5. Eşk-i çeşmüñ demidür Medḥī bugün sebīl itsek
Ẕevḳ-i dünyāyı ġam-ı dil-bere tebdīl itsek
Şeb-i hicrān şerer-i āhuñı ḳandīl itsek
ᶜAşḳ fennini ᶜUbeydī n'ola tekmīl itsek
ᶜİzzeti artar imiş kesb-i kemāl eyleyenüñ

Ahmet Kırkkılıç, "Sultan III. Murad Muradî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanın Tenkitli Metni" Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, 1985.) ancak böyle bir gazel bulunamamıştır.

LXX[425]

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Baña ne mülk ü mâl ü ne ḫânmân gerek
Ne iltifât-ı ḫalḳ ne kevn ü mekân gerek
Ne ism ü resm ü ne ten-i na-tüvân gerek
Mülk-i vücûdı n'eyleyeyin baña cân gerek
Dil kişverine bir şeh-i gîtî-sitân gerek

2. 'Âşıḳ hemîşe 'aşḳ u maḥabbetle hem-reh ol
Derd ü belâ vü miḥnet ü firḳâtle hem-reh ol
Ümîd-i ṣıḥḥat eyleme miḥnetle hem-reh ol
Dâġ-ı firâḳ u eşk-i nedâmetle hem-reh ol
Saña diyâr-ı ġamda dilâ âb u nân gerek

3. Dursun yerinde her güzele virme göñlüñi
Her bed-nijâd u bed-'amele virme göñlüñi
Lâyıḳ budur ki bî-maḥale virme göñlüñi
Cehd it cihânda mübteẕele virme göñlüñi
Dil-ber efendi ġâyet-ile kâm-rân gerek

80a 4. Oldı efendi luṭfuña dil mübtelâ didüm
Aña cefâyı terk idüp eyle vefâ didüm
Ḳılsuñ ṣafâ-yı ḳalb-ile saña du'â didüm
Rûḥum yoluña sîm ü zerüm hep fedâ didüm
Ol cân ṭabîbi geldi didi câna cân gerek

5. 'Âşıḳ odur ki olmaya 'aşḳ içre münfa'il
'Aşḳuñ nişânı uşta budur anı şöyle bil
Gûş eyler ise pendümi ger olmaya ḫacîl[426]
Ḫûrşîd-i rûy-i yâre taḳarrüb dilerse dil
Âhı şerârı 'arşa anuñ nerdübân gerek

6. İçdüm firâḳ-ı la'lüñ ile çoḳ piyâleler
Ṣaḥrâ-yı dilde gül gibi açıldı lâleler
Yaḥûd sipihr-i sînemi devr itdi hâleler
Dilden ki çıḳdı kâfile-i âh u nâleler
Kemter konağı evvel anuñ âsumân gerek

7. Aḳrân içinde 'aşḳ-ile fâyiḳ olanlaruñ
Rûz-i viṣâl dil-bere lâyıḳ olanlaruñ
Dâ'im ḳarâr u ḳavline ṣâdıḳ olanlaruñ

---

[425] Bu şiir CCLXXXVII. gazelin tahmisidir.
[426] Metinde "ḫacil" şeklinde yazılmıştır.

Bir gözi ḳanlu ḫūnīye ʿāşıḳ olanlaruñ
Her demde Medḥī dīdeleri ḫūnfeşān gerek

LXXI

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • — — / • • — — / • • — — / • • —
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
— • — — — —

1. Ne çıḳar ṣūfī saña nāle vü efġānumdan
Eşk-i gülgūn ile yā dīde-i giryānumdan
Ḳulıyam dönmezem ol ḫusrev-i ḫūbānumdan
Beni menʿ eyleme zāhid yüri cānānumdan
Gözgöre ayrılayın mı varayım cānumdan

2. Ruḫ-ı dil-ber giceler bir meh-i tābānumdur
Çin seḥer şāma degin mihr-i dıraḫşānumdur
Niçe terk idem anı sīnede īmānumdur
Ḫasteyem yār benüm derdüme dermānumdur
Hey meded öldüm ayırmañ beni dermānumdan

80b 3. Bir leṭāfet ḳomış Allāh o mehüñ şānında
İns ü cinn oldı anuñ cān-ile fermānında
Yazın şevḳ-ile bu mıṣraʿı eyvānında
Sāye-veş ḫāk-ile yeksān olayın yanında
Tek cüdā olmayayın serv-i ḫırāmānumdan

4. Gün gibi rāz-ı ġam-ı ʿaşḳı ʿayān eyleyeyin
Saña keyfiyyet-i esrārı beyān eyleyeyin
Yaḳamı çāk ideyin āh u fiġān eyleyeyin
Mest-i ʿaşḳ olduġumı niçe nihān eyleyeyin
Görinür dāġlarum çāk-i girībānumdan

5. Medḥiyā ḳanlu yaşum ṣu gibi her sūya aḳar
Sedd-i İskender'e dūş olsa anı ḍarbı yıḳar
Āteş-i ʿaşḳa bulunmazsa n'ola cāy-i maḳarr
Şemʿiyā dil uzadup her gice eflāki yaḳar
Nār-ı āhum ki çıḳar sīne-yi sūzānumdan

LXXII[427]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Germ olup döne döne āteş-i ᶜaşḳ-ile kebāb
Raḳṣa girdi çalınup her yañadan ceng ü rebāb
Refᶜ olup gitdi aradan ġam u endūh u ḥicāb
Sāġār-ı meyde şişüp çatladı bir demde ḥabāb
Lebüñ içün nefse uġradı varısa şarāb

2. Miḥnet ayaġum alur ġurbete gitmek dilesem
Maḥv olur cān u tenüm vaṣluña yitmek dilesem
Ter düşersin leb-i cān-baḫşuñı öpmek dilesem
Cām-ı ṣahbāyı[428] ḳaşuñ yāduña çekmek dilesem
Cām olur kāse-i nun noḳṭası üstinde ḥabāb

3. ᶜAks-i ḫāl ü ruḫıdur aġ u ḳarada görinen
ᶜĀşıḳuñ derdidürür reng-i devāda görinen
Dūd-ı dildür ḳararup rūy-ı semāda görinen
Dehri ġarḳ itdi gözüm yaşı hevāda görinen
Pāre pāre kef-i seylidür anuñ ṣanma seḥāb

81a 4. Yaḳamı ḫışm-ile muḥkem ṭutalı miḥnet eli
Cān-ı ġam-nākümüzüñ gitmedi dilden keseli
Bu imiş ᶜāşıḳa çün ḳısmet-i rūz-ı ezelī
Ġamzesi ḫançer-ile pāreleyüp[429] murġ-ı dili
Ġam ocaġında ider mest gözi pāre[430] kebāb

5. Çāha düşdi dil Medḥī göreli ġabġabını
Görmedi zülf ü ruḫın bilmedi rūz u şebini
Devşirür dīdelerümden yaşumuñ kevkebini
Göricek eşk-ile āmiḫte ᶜaks-i lebini
Düşdi mābeynümüze yār-ile Emrī şeker-āb

---

[427] Bu şiir Emrî gazelini tahmistir. Bkz. Yekta Saraç, a.g.t., s. 164-65.
[428] "Cām-ı ṣahbāyı" yerine Emrî Divanı'nda "Mey-i ṣahbāyı" tamlaması vardır.
[429] "ḫançerle pāreleyüp" yerine Emrî Divanı'nda "pāreleyüp ḫançer ile" tamlaması vardır.
[430] "pāre" kelimesi Medhî Divanı'nda "yāre" şeklindedir.

LXXIII[431]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Var mı bir gül bu göñül murġını zār eyleyecek
Ḳanı bir ṣaḥn-ı çemen geşt ü güẕār eyleyecek
İḫtiyār ile hemān terk-i diyār eyleyecek
Yir degüldür bu cihān dār-ı ḳarār eyleyecek
Ḳaṣr-ı maᶜmūr idecek naḳş u nigār eyleyecek

2. Kimseye bāḳī degül çün ki bilürsin bu cihān
Ṭurmayup sürᶜat-ile geçmededür rūh-ı revān
Gel e bu pendi ḳabūl eyle eyā ᶜārif-i cān
Bu riyādan yiter ey dil saña bir hücre ḥemān
Ṭaşı dīvārı n'ider terk-i diyār eyleyecek

3. Nice bir ᶜayş u neşāṭ u nice bir ẕevḳ u sürūr
Nice bir cān-ı göñül der-geh-i Ḥaḳḳ'dan ola dūr
Nice bir cürm ü ḫaṭā vü nice bir ᶜacz ü ḳuṣūr
İçme ġaflet meyini vü yime esrār-ı ġurūr
Seni ḥayrān idecek mest ü ḫumār eyleyecek

4. Ne ḳadar güller ile zeyn ola bu ṣaḥn-ı çemen
Ne ḳadar şīve vü reftāra gele serv-i semen
Böyledür gülşen-i dünyāya gül ü lāle diken
Güle baḳduġına gül ġoncaya açılma iñen
ᶜĀḳıbet oldur anı hem-dem-i ḫār eyleyecek

81b 5. Medḥiyā sen beni ḳo ṭurma ḫalāṣ eyle seni
Seni de aldamasun bencileyin dehr-i denī
Ḳıl ḥaẕer saña yaḳın olmaya şol pīre-zeni
Ey Nihānī özüñe yār ideyin Yaradan'ı
Yoḳdan oldur seni āḫir yine var eyleyecek

LXXIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Eşk-i ḫūn-bārumla cismüm al olur
Bu ne reng ü bu ne dürlü al olur
Bu ne ḥikmet bu ne güne ḥāl olur
Bār-ı cürm altında ḳaddüm dāl olur
ᶜÖmrümüñ sermāyesi pā-māl olur

---

[431] Bu muhammes XLVIII numaralı muhammesle aynıdır.

2. Devr-i gerdūn baña çoḳ zūr eyledi
Ẕevḳ-i dünyādan beni dūr eyledi
Dīdemi bir demde bī-nūr eyledi
Ḫ˘āb-ı ġaflet gözlerüm kūr eyledi
Yā İlāhī bu ne müşkil ḥāl olur

3. Tīr-i hecrüñ bendi cāna degdügi
Ḳāmetümi yāya nisbet egdügi
Sırr-ı maḫfī ehli ᶜaşḳuñ neydügi
Şāh-ı ᶜaşḳuñ mālikāne geydügi
Aṭlas u dībā yirine şāl olur

4. Diñle pendüm ġayrisin ġuş itme sen
Bir kemāl ehlinden aldum anı ben
Ḫoş maḥalldür ᶜāşıḳa dār-ı miḥen
Nār-ı faḳre yatmaz ise cān u ten
Pūte-i ᶜaşḳ içre niçe ḳal olur

5. Ṭoġru giden ḥaḳḳā şaşmaz degmede
Ḥaḳḳı bilen oldur ancaḳ dünyede
Bunda hergiz aṣṣı yoḳ hiç nesnede
Zühd ü taḳvā yarın anda ey dede
Uçmaġ içün saña perr ü bāl olur

82a 6. İşiden Ḥakk'dur gören Ḥaḳḳ söyleyen
Ḥaḳḳ degül mi ḥaḳḳı bilen ḥaḳḳ diyen
Ḥaḳḳ celālin yād idüp ġuṣṣa yiyen
Dīv-i nefsi dürişüp ḳatl eyleyen
Sām u Neyrem yāḫū Rüstem Zāl olur

7. Ṣaḳın inkār eyleme birdür Ḫüdā
ᶜAḳluña ṣıġmaz celāl-i kibriyā
Nefs elinden eyle gel cānı rehā
Kendü ẕātuñ añlamazsın Medḥiyā
ᶜÖmrüñüñ eyyāmı altmış sāl olur

LXXV[432]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ṭamaᶜ bir dām-ı miḥnetdür o dāma dānedür dünyā
Ṡebātı yoḳdur aldanma ḳurı efsānedür dünyā

[432] Bu şiir IX. gazelin tahmisidir.

Ḳıyāsuñ bu senüñ kim ᶜayş u ᶜişret-ḫānedür dünyā
Mis̱āl-i ḫāṭır-ı ᶜāşıḳ dilā vīrānedür dünyā
Ṣanursın bir muṣavver muᶜteber ķāşānedür dünyā

2. Umūr-ı dünyevī yirlü yirinde hep mürettebdür
Ḥaḳiḳatle naẓar ḳılsan görinen rūz-ile şebdür
Ser-ā-ser ḳaṣr u eyvānlar münaḳḳaşdur müzehhebdür
Bināsı āb u ḫāk u bād u āteşden mürekkebdür
Ne bildüñ yā ne añlarsın ne ṣanduñ yā nedür dünyā

3. İnanma ḳahbe-zen dünyā iderse dil-rubālıḳlar
Ṣanursın terk olunmış gitmiş andan bī-vefālıḳlar
Anuñ devrinde dil-ḫaste olan bulmaz ṣafālıḳlar
Alınca naḳd-i cānuñ her dem eyler āşinālıḳlar
Dem-i āḫir seni bilmezlenür bīgānedür dünyā

4. Zer ü sīme olursın vālih ü ḥayrān ṭutup elde
ᶜİnān-ı esb-i dīni ṭurmaduñ bir ān ṭutup elde
Ḥarāma nice ṣalduñ āteş-i sūzān ṭutup elde
Ṣeni gözler dem-ā-dem sāḳī-yi devrān ṭutup elde
Şarāb-ı zehr-i ḳātil bir ṭolu peymānedür dünyā

5. Fenā-dārın nice Dārālaruñ başına dār itmiş
Nice İskenderüñ ḫayl ü sipāhın tār-mār itmiş
Nice Key-Ḫusrev ü Cemşīdi ṣalmış ḫāke ḫ˅ār itmiş
Nice Medḫī gibi bāz [u] hümā ṣaydı şikār itmiş
Nice murġān uçurmış bir kebūter-ḫānedür dünyā

LXXVI[433]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Rūzumı ḳıldı benüm ol gözleri Ṭātār tār
İtdi cāna her ṭarafdan nāvek-i efkār kār
Sīneden eksük degül derd-i firāḳ u ḫārḫār
Bāġ-ı dehri eyleyelden başuma dil-dār dar
Ḳıldı[434] bülbül gibi kārum ol yüzi gülzār zār

2. Dağıdur ᶜaḳlum benüm zülf-i perīşānuñ senüñ
Ẓulm bī-dād eylemekdür luṭf u iḥsānuñ senüñ
Nā-tüvān itdi beni cevr-i firāvānuñ senüñ
Şerha şerha ḳıldı bağrum tīġ-i hicrānuñ senüñ
Tīġ-i bī-dāduñla gel gör sīnemi ey yār yar

[433] Bu şiir CLVI. gazelin tahmisidir.
[434] CLVI. Gazelde "ḳıldı" kelimesi "itdi" şeklindedir.

3. Bilmedi ol ġonca-leb berg-i ḫazān teg ṣolduġum
Kendi ḫandān olduġın ben zār u giryān olduġum
Acımaz görüp benüm rāh-ı belāda ḳalduġum
Bār-ı hicrāna bilür dā'īm taḥammül ḳılduġum
Yükledür baña anuñçün dil-berüm her bār bār

4. Ol perī-veş gözlerüm yaşını ᶜummān eyledi
Dürlü dürlü reng virdi laᶜl u mercān eyledi
Ol sebebden kārumı feryād u efġān eyledi
Şol siyeh zülfi gibi ᶜaḳlum perīşān eyledi
Gözüme ḳıldı cihānı ol gözi Tātār tār

5. Ol şeh-i vālā-neseb ben bendeden ᶜār eyledi
İşbu dehr-i bī-s̱ebātı başuma dar eyledi
Miḥnet u derd ü firāḳı cānuma kār eyledi
Naḳd-i ṣabrum aldı dil-ber döndi inkār eyledi
Medḥiyā ḳılsa ᶜaceb mi cānuma inkār kār

83a

LXXVII[435]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜAḳl umar bilmem niçün ḫalḳ-ı cihān dīvāneden
Āşināyı ḫod olar farḳ eylemez bī-gāneden
Çıḳmadı ġam bayḳuşı hergiz dil-i vīrāneden
Ey ᶜaceb ben bilmezem kim baña bu sevdā neden
Kim bu göñlüm ḳuşı uçdı geçdi mülk-i ḫāneden

2. Bilürem şehr-i vücūdum ᶜāḳıbet vīrān olur
Rūz-ı ḥaşr olınca ābād olmayup şöyle ḳalur
Çoḳ çalışma düzmege bu ten ḳafesi bozulur
Her nefes cānum hümāsı lā-mekān seyrin ḳılur
Gerçi nefsüm bayḳuşı geçmedi bu vīrāneden

3. Kes̱ret-i işġāle düşdüm uġradum ġavġāya ben
Bunuñ içün gönderildüm gūyiyā dünyāya ben
Bāl açup uçmaḳ dilerken ᶜālem-i bālāya ben
Düşdüm ol bī-hūş olanlar düşdügi sevdāya ben
İçdüm ol ser-ḫoş olanlar içdügi peymāneden[436]

---

[435] Bu muhammes XVIII numaralı muhammesle aynıdır, ancak son mısrada farklar vardır.
[436] Metinde "peymāneben" şeklinde yazılmıştır.

4. Gerçi ḳıldum ᶜırż u nāmūsuñ çerisin tār-mār
Çekdüm el cümle cihāndan eyledüm terk-i diyār
Bezm-i ġamda curᶜa teg ayaḳda ḳaldum ḫᵛār u zār
İçeli ᶜaşḳuñ şarābın gāh mestem geh ḫumār
Hergiz ayılmaḳ gelür mi ᶜāşıḳ-ı mestāneden

5. ᶜĀrifem ben miḥnetüñ hergiz çalışmam menᶜine
Ẕerrece ḳılmam naẓar iki gözümüñ demᶜine
Dāḫil olsam ẕevḳ-ile bir ehl-i ᶜirfān cemᶜine
Bī-tekellüf cemᶜ içinde ᶜaşḳ-ı maᶜnā şemᶜine
Ẕevḳ u şevḳi-y-ile tīz-rek düşerem pervāneden

6. Ṭağıdup cemᶜiyyetüm ᶜālemde yektā olmışam
Ṣūretā mecnūn velī sīretde dānā olmışam
Pā bürehne baş açıḳ abdāl-ı şeydā olmışam
Neylerem esbābı çünkim terk-i dünyā olmışam
Kim ṣaḳalından geçerse fāriġ oldı şāneden

83b 7. Tā ezel kim var olupdur Medḥiyā dünyā-yı dūn
Maᶜrifet ehlinüñ olmışdur ser-i baḫtı nigūn
Dāniş ehline ᶜadū nādāna ammā reh-nümūn
Bu Kemāl Ümmī gibi bī-çāre āvāre zebūn
ᶜĀlem içinde ne ṭoğısar ne ṭoğdı anadan

LXXVIII[437]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. İçmişüz ġaflet şarābından ᶜaceb sekrānlaruz
Dehri yaḳup yağmaya biz āteş-i sūzānlaruz
Şūr u şerden menᶜ ider yoḳ rāygān sulṭānlaruz
Urma dāniş lāfın ey dil ḥaḳḳ bu kim nādānlaruz
Ṣūretā insānuz ammā maᶜnīde ḥayvānlaruz

2. Çünki ᶜuḳbāda bu fānī dehre döndürdüñ yüzi
Giceden farḳ eylemez olduḳ dirīġā gündüzi
Hīç taᶜaccüb eylemeñ bīhūde söylersek sözi
Cām-ı ġaflet şöyle ser-ḫoş eylemişdür kim bizi
Mest ü lā-yaᶜḳillerüz bī-ḫodlaruz ḥayrānlaruz

3. Dünyeye iḳrār idüp ᶜuḳbāyı inkār eyleme
Ol diyāruñ yolların ṣor kimseden ᶜār eyleme

---

[437] Bu muhammes LXXXVII. muhammesle aynı olup Nihanī'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 82.

Ġāfil olma aç gözüñ rūşen günüñ tār eyleme
Yañılup ṭūl-i emel fikrini zinhār eyleme
Bir iki günlük veyā bir gicelik mihmānlaruz

4. Nūş idüp dāyim ġam-ı esrār-ı ʿaşḳı sersem ol
Artuġ eksük söyleme ednādan ednā vü kem ol
Çoġ açılma gül gibi şol ġonca-mānend ebkem ol
Ḥālümi şorma ṭabībā var a bi'l-lāh epsem ol
ʿĀşıḳ-ı dermānde vü derd ehli bī-dermānlaruz

5. Şaç aġardı şūretā olduḳ naẓarda iḫtiyār
Eylerüz cürm ü ḫaṭā ḳıldukça dāyim iftiḫār
Bize her kim pend ider biz eylerüz andan firār
Dilde nice şabr u ārām eylesün bir dem ḳarār
Deng ü vālih ser-girān u bī-ser ü sāmānlaruz[438]

84a 6. Yārümüz yoḳdur fenā rāhında illā sāyemüz
Ḫāke yeksān olmadur bu yolda ʿālī pāyemüz
Var-ise mülk-i ʿadem içindedür hem-sāyemüz
Yoḳdurur yoḳluḳdan özge görinür ser-māyemüz
Kimse bilmez kim ne tācirler ne bāzār-gānlaruz

7. Baḥr iseñ de dilde pinhān idegör emvācuñı
Medḥiyā aġardasın cehd ile rūy-i dācuñı
Gel ḳadem baş yoḳluġa tā bulasın miʿrācuñı
Ḳo ḳabāñı ey[439] Nihānī terk idegör tācuñı
Biz ḳabāyı çāk u tācı terk iden ʿüryānlaruz

LXXIX[440]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ʿAyş u ʿişretden elüñ çek fāriġ ol ey şūḫ u şeng
Merd-i ḥaḳḳ olmaġa cehd it kim bulasın nām u neng
Nice şehler taḫtı oldı taḫta-i tābūt-ı teng
Ey beyābān-ı hevāda vālih ü ḥayrān u deng
Nice ʿayş u nūş u ʿişret nice ḫamr u nice bang

2. Ḥayf kim terk itmedüñ hīç bir cihān kārını sen
Sīm ü zer laʿl ü güher cemʿ eyledüñ varını sen

---

[438] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,
Deng ü vālih nā-ser ü sāmān ser-gerdānlaruz
[439] "ḳabāñı ey" yerine Nihanî Divanı'nda "ḳabā fikrin" ibaresi yer alır.
[440] Bu şiir Nihanî'nin gazelini tahmistir. Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 127.

Dīn-i İslām'uñ yitürdüñ ġayret ü ʿārını sen
Niçe bir taʿmīr idersin bu fenā dārını sen
Meskenüñ ḫod ʿāḳıbet taḫt-ı s̱erāda gör [ne] teng

3. Rāh-ı ʿuḳbāda saña olmadı hem-pā hīç kes
Nāle vü zāruñ cihānı ṭutdı yoḳ feryād-ves
Nefsüñ el bir itdi iblīs-ile mānend-i ʿases
Merd iken aldar seni nefsüñ zeni ey büʾl-heves
Ḳanı ʿār u ḳanı ġayret[441] ḳanı nām u ḳanı neng

4. Miḥnet u ġam çeşmüme tār itdi rūşen rūzumı
Ceyş-i ġuṣṣa pāy-māl itdi dil-i pīrūzumı
Nice gündür görmedüm mihr-i cihān-efrūzumı
Deldi ney bağrın işidüp nāle-i dil-sūzumı
Def döger gögsini vü bükdi belini pīr-çeng

84b 5. Bu zen-i gerdūnı sen māder ṣanursın ey göñül
Ṭıfl-ı māder gibi ṭurmaz aldanursın ey göñül
Sen ki bu naḳş u nigāra dil virürsin ey göñül
Rūzigār-ı bī-s̱ebātı kim görürsin ey göñül
Bir ʿarūs-ı bī-vefādur cāmesi[442] heftād-reng

6. Hīç küdūret istemez mirāt-ı pāküñ ẕerrece
Ġarḳ-ı āb oldı cihān ṭoymadı ḫāküñ ẕerrece
Ḳurıdı yeşermedi bu cism-i tāküñ ẕerrece
Yoḳdurur ḫāk olmadan göñlüñde bāküñ ẕerrece
Yüregüñ āhen midür hey ṭaş bağırlı yoḫsa seng

7. Cüzʾ ü külli gider gitsün dilüñden kīneñi
Āteşe yandur kül olsun ḫırḳa-i peşmīneñi
Medḥiyā pāk idegör ʿucb u riyādan sīneñi
Cām-ı ʿaşḳ-ile Nihānī ṣāf ḳıl āyīneñi
Tā ki[443] mirāt-ı dile irişmeye ās̱ār-ı jeng

---

441 "ġayret" yerine Nihanî Divanı'nda "ʿizzet" kelimesi yer alır.
442 "bī-vefādur cāmesi" yerine Nihanî Divanı'nda "bī-vefā hercāyi" ibaresi yer alır.
443 Metinde "tā ki" yerine "tāk" yazılmıştır.

LXXX[444]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ġamından çarḫ-ı gerdūnuñ iki göz ṭopṭolu demdür
Bu iki merdüm-i pür-nem ᶜaceb bilmem benüm nemdür
Firāḳ-ı laᶜl-i yār-ile baña her emsemi semmdür
Göñül ḥālüñ nedür bilsem[445] ki her dem hem-demüñ ġamdur
Refīḳüñ eşk-i çeşmüñdür ḥarīfüñ āh u nālemdür

2. Vücūdum bī-mecāl itdi bu endīşe şu deñlü kim
Urupdur dest-i devrān cānuma tīşe şu deñlü kim
Ḳavs-i ḳażā atar tīrin bu dil-rīşe şu deñlü kim
Beni aġlatdı bu çarḫ-ı cefā-pīşe şu deñlü kim
Gözümden dökülen ṣanma ki nemdür nem degül demdür

3. Dirīġā görmedüm bir dem gözüm merdümlerin bī-nem
Şikāyet ṭāliᶜümden kim beni dāyim ḳılur pür ġam
İrişür ġam yime ey dil naṣībüñ saña pīş ü kem
Ġanīmet gözle bu ᶜömr-i ᶜazīzüñ varını bir dem
Ḥaḳiḳat gözleseñ ᶜālem hemān maᶜnīde bir demdür

85a 4. Ḳarañu dünde ḳalduḳ biz reh-i ᶜuḳbāda göz görmez
Şu yolları ki göz görmez anı sen bil ᶜaḳl irmez
Bu dehr-i dūna dil virme niçün kim saña el virmez
Gelen bunda gider ṭurmaz ḥużūr itmez ṣafā sürmez[446]
ᶜAceb bilsem bu dünyānuñ nesine şād u ḥurremdür

5. Ġam u hicrān u miḥnet derd ü ḥasret sende var ey dil
Daḫı feryād-ile nāle fiġān u āh u zār ey dil
Yiridür rāh-ı ᶜaşḳ içre olursañ pür-ġubār ey dil
Ne deñlü ḫāk-i pāy ise ġubāra baḳma ḫˇār ey dil
Ḳ'anuñ her ẕerresi Kisrā veyā Dārā veyā Cem'dür

---

[444] Bu şiir aslında 9 beyit olan Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyitler Nihanî'nin gazelindeki beyit numaralarıyla şudur,

6. Şu kim ġayret ider ġayra naẓar itmez ḳoyup Ḥaḳḳ'ı
Naẓar bābında ḥaḳḳ bu kim naẓīri yoḳ müsellemdür

9. Göñül ḳo āh u feryādı bizüm içündür ġam u şādi
Düzed uḳbā içün zāhid ḳamudan ol muḳaddemdür

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 64.

[445] "Göñül ḥālüñ nedür bilsem" yerine Nihanî Divanı'nda "Dilā bilsem nedür ḥālüñ" ibaresi yer almaktadır.

[446] Bu mısra Nihanî Divanı'nda şöyledir,

Gelen bunda ᶜaceb bilsem nesine şād u ḫurremdür

6. Ḫüdāyā var-iken ẕātuñ cihānda kimdürür bī-kes
Kesi bī-keslerüñ sensin āyā sulṭān-ı pīş ü pes
Cihānuñ varı yoğı baḥr-ı cūduñ içre ḫār u ḫas
ᶜAṭā-yı bī-ᶜaded ᶜālī-cenābuñ ᶜādetidür bes
Ḫaṭādan olmaz ḫāli beşer kim nesl-i Ādem'dür

7. Heves ḳılma ṣaḳın ey dil fenā dārında ḳalmaġa
Ayaġuñ depredegör bunda geldüñ sen od almaġa
Ḫüdā'nuñ ᶜaşḳını Medḥī heves ḳıl sen de bulmaġa
Nihānī kimseye yer yoḳ bu evde rāḥat olmaġa
Cefā taşı-y-la yapılmış der ü dīvārı aᶜẓamdur

LXXXI[447]
Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ey bār-i Ḫüdā rāz-ı nihān saña ᶜayāndur
Sūd añladuġı ḳullaruñun kārı ziyāndur
Dil-teşneleri cümle ḥayāt ābına ḳandur
Yā Rabb bizi bu ġaflet içinden sen uyandur
Hem şunları kim bizcileyin nefse uyandur

2. Bu ḫastelerüñ derdine luṭfuñla devā ḳıl
Raḥm eyle cefa-keşlerüñe mihr ü vefā ḳıl
Bīmār-ı ġam-ı ᶜaşḳ olana luṭf u ᶜaṭā ḳıl
Ḥācetlerümüz gel keremüñ birle revā ḳıl
Her ne dir iseñ ḥażretüñe cümle ᶜayāndur[448]

85b

3. Ḳalduḳ ser-i kūyuñda senüñ zār-ı dil-efgār
İḳrār iderüz cürmümüzi ḳılmazuz inkār
Şol yüzi ḳara ḳullaruñuz zār u dil-efgār
Fāş itme bizüm ᶜaybumızı ey yüce Settār
Ger ḫalḳa nihān ise saña cümle ᶜayāndur

4. Düşdük işigüñ ṭaşına ḳalduḳ ser ü pāsuz
Derdā ki dirüz kim ḳala ᶜālemde devāsuz
Yā Rabb şu bizüm göñlümüzi ḳoma ṣafāsuz
Daḫı şu bahādırlaruñ içün ki riyāsuz
Yoluña senüñ māl u ser ü cāna ḳıyandur

---

[447] Bu şiir Kemal Ümmī'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmī'nin gazelindeki dört beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. İsmail Çınar, a.g.t., s. 27-28.
[448] Bu beyit Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Ḥācetlerümüzi keremüñ birle revā ḳıl
Ne dilerüz çünki saña bellü beyāndur

5. Dünyāya gelüp ṭoġru vü egri yola gitdük
Gūyā ki ṣafā eyleyicek ʿāleme yetdük
Āḫir giderek baḥr-ı ġam u ġuṣṣaya batduḳ[449]
Sermāyeleri kim bize virdüñ telef itdük
Hīç aṣṣı görünmez işimüz küll-i ziyāndur

6. Maḥv oldı o meh zümre-i aġyāruñ içinde
Bir ġonca-i ḥamrā gibi yüz ḫāruñ içinde
Dil ḳaldı semender-ṣıfat ol nāruñ içinde
Aṣṣı ṣular itdi ki bu bāzāruñ içinde
İḫlāṣ-ile her varlıġını yoġa ṣayandur

7. Seyr itdi bizi cān-ile niʿmetleri nefsüñ
Ḫˇār itmek imiş ādemi ġayretleri nefsüñ
Ḥayfā vü dirīġ bitmedi istekleri nefsüñ
Çün bilümüzi bükdi aġır yükleri nefsüñ
Ṭut elümüzi luṭfuñ ile bizi ṭayandur

8. Şol ḳul ki senüñ luṭfuñı ḳılmadı ferāmūş
Āşḳuñ meyini ṣun aña şevḳüñle ide nūş
Luṭf u keremüñ çoḳdur eyā şāh-ı ḫatā-pūş
Raḥmetlerüñüñ baḥri ide mevc uruban[450] cūş
Bir ḳaṭresi yüz biñ yüzi ḳarayı yuyandur

9. Medḥī düşünüp ḳaldı serāsime yabānda
Nādānlıġ idüp aramadı ʿışḳuñı cānda
86a Sen ḳandasın ey bār-i Ḫüdā ol delü ḳanda
Ayurma Kemāl Ümmī'yi yā Rabb bu[451] cihānda
Şol gerçek erenden ki bu esrārı ṭuyandur

LXXXII[452]
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Seḥer şāh ol bu şehr-i Çīn içinde
Güneş gibi görün aydın içinde
Ḳomaz deyn āstin-i çirkīn içinde
ʿAceb müʾmin ṭutar mı kīn içinde
Ya kibr ü kīn olur mı dīn içinde

[449] Metinde "batduñ" şeklinde yazılmıştır.
[450] "ide mevc uruban" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "çü mevc ura ḳıla" ibaresi vardır.
[451] "Ümmī'yi yā Rabb bu" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "Ümmī-yi pīri dü" ibaresi vardır.
[452] Bu şiir Kemal Ümmî'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmî'nin gazelindeki altı beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. Şükriye Yurtsever, a.g.t., s. 50-51.

2. Düşen İslām'a şefḳāt merḥametdür
Bular cān u dile hem ᶜāfiyetdür
Bulardan ġayrısı ḫod maᶜṣiyetdür
Çü ṣofılıḳ ṣafā vü meskenetdür
Küdūret mi olur[453] miskīn içinde

3. Ḳulaḳ ol ᶜārif ol añla kelāmı
Bu sözi ezber it dilde müdāmī
Ṣaḳın bozulmasun dīnüñ ḳıyāmı
Eger dervīş iseñ ḳo intiḳāmı
Ki ᶜādet budur ol āyīn içinde

4. Güle baḳsun dir iseñ yüzüñe yār
Ḥaẕer ḳıl sırruña irmesüñ aġyār
Bu pendi gūş-vār it ey dil-i zār
Ṭaşı ṣāfī içi ḳalb olma zinhār
Ki ṣıġmaz ḳarañu aydın içinde

5. Yaraşmaz ehl-i dīne kiẕb ü bühtān
Bunuñ ehline dirler ehl-i nīrān
Ḳo ᶜucbı hey müselmān ol müselmān
Refīḳüñ olmasunlar kibr ü ᶜünvān
Ki İslām az olur ḫod-bīn içinde

6. Yeter kibr eyledüñ ᶜünvānı terk it
Bıraḳ bu defter ü dīvānı terk it
86b Saña yār olmayan yārānı terk it
Dilüñ ṭut ġıybet ü bühtānı terk it
Uyarma ḳo yılanı in içinde

7. İçüñ vīrān idüp ṭaşuñ düzetme
Ḥaẕer ḳıl kimsenüñ ᶜaybın gözetme
Dilüñ ṭut Medḥiyā artuḳ söz etme
Kemāl Ümmī di ḥaḳḳ sözi uzatma
Ki ḳılıç nesne kesmez ḳın içinde

---

[453] "olur" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ṭutar" kelimesi vardır.

LXXXIII[454]
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Pendümi gūş eyle zinhār itme şekk
Āsumāna yerden urulmaz direk
Er sözin fehm itmege gey er gerek
Ey göñül olmaḳ dilerseñ ferd ü tek
Kim saña yoldaş olayın dirse ek

2. Her şu kim gūş itdi pīrüñ pendini
Māsiva ḳaydından aldı kendüni
Raḫş-ı tab'uñ al yüri peyvendini
Pāy-i dilden kes ta'alluḳ bendini
Hay miskīn kendü ölüñ ağla tek

3. Nic'olur āḫir bileydüñ işbu ḥāl
Bār-ı ġamdan ḳāmetüñ olaydı dal
Cism-i zāruñ olısardur pāy-māl
Sen gidersin ġayre ḳalur mülk ü māl
Kim saña ḳalur hemān ḳuru emek

4. Māyil olma ni'met-i dünyāya çoḳ
Bunda aç olan olur 'uḳbāda ṭoḳ
Urdı anlar cān-ı iblīse bir oḳ
Ḳadr-i dünyā her kimüñ ḳatında yoḳ
Ḳadrinüñ kim pāyesidür nüh felek

5. 'Aşḳ-ı Bārī āteş-i sūzān olur
Cāna düşdükde ciger biryān olur
87a Ten serāyı hem o dem vīrān olur
Yatmasun ḫāki ki ḫāristan olur
Mezra'-ı dilde maḥabbet toḫmın ek

6. Ṭutalum mu'tād olduñ rāḥata
Ṣoñra nice ṣabr idersin miḥnete
Çünki yanduñ Medḥī nār-ı fürḳate
Āteş-i 'aşḳa Nihānī ṭāḳate[455]
Sīne āhenden gerek ṭaşdan yürek

---

[454] Bu şiir aslında 7 beyit olup Nihanî'nin gazelini tahmistir. Eksik olan beyit Nihanî'nin gazelindeki beyit numarasıyla şudur,

6. Bende iseñ sen sen ol ḳo benligi
Ben dime şeyṭān işidür ben dimek

Bkz. Afife Salepçi, a.g.t., s. 126.

[455] "ṭāḳate"yerine Nihanî Divanı'nda "döymeye" kelimesi vardır.

LXXXIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ol gözi cādū cānı geşt idüp seyrān ider
Ḫayli ᶜuşşāḳı ser-ā-ser vālih ü ḥayrān ider
Ḥüsn meydānında esb-i nāz-ile cevlān ider
Gül yüzi üzre ḳaçan kim sünbülin çevgān ider
ᶜArşa-i ḥayretde ben mecnūnı ser-gerdān ider

2. Ol şeh-i ḫūbān baña didi ki dād itsem gerek
Dil-rubālar arasında yaḫşı ad itsem gerek
Göñlüñi iḥsān-ı luṭfum birle şād itsem gerek
Didi bayram gün seni ben ber-murād itsem gerek
Şöyle beñzer ol kemān ebrū beni ḳurbān ider

3. Rūy-ı yāri pür ṣafā gördüm dimiş kāfir raḳīb
Ḫāk-i pāyin tūtiyā gördüm dimiş kāfir raḳīb
Ḳalb-i pākin pür ṣafā gördüm dimiş kāfir raḳīb
Ol cefā-ḫūdan vefā gördüm dimiş kāfir raḳīb
İᶜtimād itmeñ müselmānlar aña bühtān ider

4. Al ede ehl-i kemālüñ dillerin gül yüzine
Bir göñül yapmaḳ deger şırça serāyın yüzine
Ṣadef-i dil ᶜāşıḳlaruñ gir göñline vü gözine
Ey ᶜazīzüm ṣūfī-i ḫalvet-nişīnüñ sözine
Uyma yoḫsa Yūsuf-ı cānuñ yirin zindān ider

5. Naẓm-ı pāk öyle gerek kim rūḥ ala andan ġıdā
Ġonca-i ḳalb açıla gül gibi ola pür-ṣafā
87b Ḳıl terennüm bülbül-āsā gülşen içre Medḥiyā
Nefḫā-i şiᶜrüñ Behiştī irse mānend-i ṣafā
Ġonca gibi göñli ṭar olanları ḫandān ider

LXXXV

Mefᶜūlü mefāᶜīlün mefᶜūlü mefāᶜīlün

– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Aldum ele bir cām-ı pür-bāde-i gül-fāmı
Rām idemedüm ammā sen yār-ı gül-endāmı
Defᶜ itmege yoḳ çāre gördüm ġam-ı ālāmı
Mey-ḫāne-i ᶜaşḳunda biñ şevḳ-ile bir cāmı
Çekdüm bir ayaġ üzre bilmem n'ola encāmı

2. Sāḳī mey-i vaḥdet çünkim beni mest itmiş
Laʿli hevesi cānum hoş bāde perest itmiş
Curʿa gibi ayaḳdan ṣalmış anı pest itmiş
Ḫammār-ı mey-i keṣret[456] pāyini şikest itmiş
Ḫumḫāne-i vaḥdetde buldum dil-i bed-nāmı

3. Öz başuñ içün cānā yap ḫāṭır-ı ʿuşşāḳı
Cūd u kerem [ü] luṭfuñ dillerde ḳala bāḳī
Ṭutdı meded it nālem baḥr ü ber ü āfāḳı
Curʿa gibi pāmālem ṭut destümi ey sāḳī
Devrān ayaġa ṣaldı ben ʿāşıḳ-ı nā-kāmı

4. Ey dil-ber-i pür-işve dil derdine dermān it
Şemşīr-i sitem birle yeter cigerüm ḳan it
Ey ḥüsn ilinüñ şāhı Allāh içün iḥsān it
Cünd-i ġam u hicrānı bir demde perīşān it
Öldüm meded ey ḫūnī ṣun bāde-i gül-fāmı

5. Bī-maʿrifet insānı seng ile berāber bil
Ṭutmasun elüñ[457] hergiz ger ten ola pā-der-gil
Ḫūrşīd-i cihān olsa dil niçe olur māyīl
Bir ḥabbeye almazam ey Medḥī-i rūşen-dil
Ger pūte-i miḥnetde sīm olsa daḫı ḫāmī

88a

LXXXVI[458]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Puḫte eyle işlerüñ dil āteş-i sūzān iken
Bulmaġa cānānı cehd it āşinā-yı cān iken
Bāġ-ı dehr içre cemālüñ gül gibi ḫandān iken
Tañrı'ñı ẕikr eyle dā'īm dil saña fermān iken
Tevbe ḳıl ḳamu günāhuñ derdine dermān iken

2. Şol ki bāṭıldır anı bilme dilā var ḥaḳḳı bil
Bāṭıl işlerden ḫaẕer ḳılsa yaraşur cān u dil
Fikr-i ʿuḳbā ḳıl göñül dünyā hevāsından kesil
Dostı şād eyle velī ḳıl düşmeni ḫˇār u ḫacil
ʿAdl ü dād eyle vücūduñ mülkine sulṭān iken

---

[456] XXVIII. muhammeste "kesret" kelimesi yerine "vaḥdet" kelimesi yazılmıştır.
[457] XXVIII. muhammeste "Ṭutmasun elüñ" yerine "El ṣunma aña" yazılmıştır.
[458] Bu şiir Kemal Ümmī'nin gazelini tahmis olup Kemal Ümmī'nin gazelindeki dört beyit Medhī tarafından tahmis edilmemiştir. Şükriye Yurtsever, a.g.t., s. 23-25.

3. Ḫāke yeksān olıcaḳdur rūzigār-ile tenüñ
Yād idüp ol demleri çāk itseñe pirāhenüñ
Geldi fürḳat demleri eyyāmı gitdi gülmenüñ
Żāyiᶜ itme her nefes kim çıḳar aġzuñdan senüñ
Ḳıymeti yer gök ṭolusı lüʾlüʾ vü mercān iken

4. Bunda şādān olma kim anda fiġān itmeyesin
Yaḫşı aḥvālüñ ṣaḳın ṣoñra yaman itmeyesin
Pendümi gūş idesin yañlış gümān itmeyesin
Naḳdüñi dir bir metāᶜ al kim ziyān itmeyesin
Anda yoḫsul olma bunda bay u bāzargān iken

5. ᶜĀḳil iseñ ġāfil olma ey göñül diñle beni
Bu naṣīḥat birle tā kim şād idem bende seni
İḥtirāz it gey ṣaḳın aldar seni dehr-i denī
Elde furṣat var-iken zinhār fevt itme anı
Gey ġanīmet gör saña her müşkilüñ āsān iken

6. Çekme zaḥmet bu geñiş dünyāda düşme ṭarlıġa
Bār-keş ol ḳıl taḥammül degme bir aġırlıġa
Ṭut ḳulaġuñ bu yaña urma özüñ ṣaġırlıġa
Anda varup irmek isterseñ dükenmez varlıġā
Bunda al yoḳluḳ metāᶜın rāygān erzān iken

7. Ey içüp ġaflet şarābın cāme ḫᵛāb içre yatan
Āḫiret aşşısını dünyā metāᶜına ḳatan
88b Göz göre ey şol metāᶜ-ı dīni yābāna atan
Ey cevāhir gencini ṣaksı bahāsına ṣatan
Ḳaṭreye sen niçe muḥtāc olasın ᶜummān iken

8. Añladuñ mı bunda ey ḫᵛāce nedür sūd u ziyān
Çünki bildüñ Ḥaḳḳ sözi ḳıl rūz u şeb vird-i zebān
Aşşı ḳılmaz ṣoñ peşīmānlıḳ bilürsin bī-gümān
Bil bu ᶜömrüñ yazını ḳadr-ile olmadan ḫazān
Dir ẕaḫīre ḳonaġuñ pür-mīve-i rummān iken[459]

9. Gey ṣaḳın kim ḳıldan incedür Ḥüdā'nun yolları
Ehl-i ᶜaşḳuñ şerḥa şerḥadur ser-ā-ser dilleri
Gülşen içre görseñe pejmürde olan gülleri
Söz ne ḥācet çün görürsin kim esen güz yelleri
Niçe bozar tāze vü ter gülşen u bustān iken

---

[459] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Dir ẕaḫīre ḳonı bāġuñ mīve-i rummān iken

10. ᶜĀḳil iseñ ehl-i ᶜuḳbānuñ nedür fikrini bil
Ḥakk'a ẕākir olanuñ tevḥīdini ẕikrini bil
Pendümi gūş it maᶜānī fikrinüñ bikrini bil
Ṭaş u ṭopraḳ arasına girmedin şükrini bil
Altuña yir döşek ü üstüñe gök yorġan[460] iken

11. Ṭut elüñden geldügünce Tañrı'nuñ fermānını
Derdi ol virdi dile andan yine dermānını
Māsivādan sil süpür pāk it göñül meydānını
Ġāfil olma al elüñe himmetüñ[461] çevgānını
Urıgör devlet ṭopını dört yanuñ meydān iken

12. Niçe bir kendi günāhuñ yādına sen gülesin
Gül gibi ḫandān iken bir gün ola kim ṣolasın
Teşne-dil bir ᶜāşıḳ ol k'āb-ı ḥayātı bulasın
Ḥayf eger bu ẓulmet içinde ṣusuz sen ölesin
ᶜÖmrüñ ırmagı revān bir çeşme-i ḥayvān iken

13. Dīn metāᶜın ala gör naḳd-i revānuñ bitmeden
Yetegör sen Tañrı'ya ecel ḳafādan yetmeden
Nefsüñe ḳahr idegör tā ol saña ḳahr itmeden
Murġ-ı rūḥı ḫoş ṭut ikrām-ile uçup gitmeden
89a Bu ḳafes cismüñde bir ḳaç gün nefes mihmān iken

14. Gerçi yoḳdur bīm-i Ḥaḳḳ'dan nefs-i şūmun āgehi
Rişte-i tevḥīd ile bend eyle ol mārı gehi
Olmaġ isterseñ ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'da merd-i müntehī
Ṭāᶜate ṣarf it ḳamu aᶜżāñı olmadan tehī
Gel yola gir menzile ir ḳālıbuñ pür-cān iken

15. Lālenüñ gör kim ecel ḫavfından olmış bagrı ḫūn
Bāde-i ġaflet senüñ ḳılmış cemālüñ lāle-gūn
Ayaġuñ alur ṣaḳın ġafletle eyler ser-nigūn
Ṣaġlıġuña şād olup çoḳ gülme kim bu çarḫ-ı dūn[462]
Niceleri ᶜāḳıbet giryān ider ḫandān iken

16. Ḥubb-ı dünyā şemᶜe beñzer ḫalḳ aña pervāneler
Külḫāna eyler maḥabbet lā-cerem dīvāneler
Gūş-ı hūş ol kim ḳala yāduñda bu efsāneler
ᶜİbret –ile baḳ cihāna gör ki bu vīrāneler
Ne ḫarāb olmış yatur her biri ābādān iken

---

[460] "yorġan" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "sayvan" kelimesi vardır.
[461] "himmetüñ" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "furṣatuñ" kelimesi vardır.
[462] Bu mısra Kemal Ümmî Divanı'nda şöyledir,
Ṣaġlıġuña gülme çoḳ aġla ki bu çarḫ-ı felek

17. İḫtiyāruñla ḳul olma sen bu dehrüñ şāhına
Yüz süregör şāh-ı ᶜaşḳuñ dem-be-dem dergāhına
Asumāna yüz ṭutup göz dikme mihr ü māhına
Ġırre olma bu cihānuñ mülk ü māl u cāhına
Kim nice cāh ıssı gördük çāha düşdi ḫān iken

18. Nār-ı ᶜaşḳa düş olursa bāl u per yaḳar melek
Cān u başuñ gey ṣaḳın geçmez aña zīrā dilek
Mezraᶜ-ı cān-ı dile çalış maḥabbet toḫmın ek
Yirde çoḳ ser-keşleri maḥbūs idüpdür bu felek
Pehlevān Behrām-ı Gūr u Rüstem-i Destān iken

19. Gūşiş it kesb-i kemāl ü maᶜrifet ḳıl ᶜāḳıbet
Dār-ı ᶜuḳbāda saña uçmaġa anlardur ḳanat
Ḥāṣılı ben bildügüm budur kemāl ü maᶜrifet
Vusᶜ-ı ṭāḳat yetdügince aç ṭoyur yalın ṭonat
Şol Kerīm içün ki ṭoylar ṭonadur ᶜüryān iken

20. Şol Sikenderler gibi dünyāyı ṭutduñ ṭut tamām
Ḫaṣm-ı dīn ü devlet-i dünyādan alduñ intiḳām
Fāriġ ol her nesneden eyle ᶜibādet ṣubḥ u şām
Ol ġanī Vehhāb'a şükr it kim seni besler müdām
Rızḳuñı kesmez her işüñ ẕillet ü ᶜiṣyān iken

89b

21. Ey birāder bir naṣīḥat yād idem diñle saña
Baña yā düşnām idesin ᶜāḳıbet yāḫūd duᶜā
Pür-cefādur işbu dünyā-yı denī ḳılmaz vefā
Geç bu dünyā köprüsinden ḳaçagör Ḥaḳḳ'dan[463] yaña
Yoldaşuñ İslām u Īmān tevbe vü Ḳurᵓān iken

22. Ey şu rūḥ-ı pāki nefs-i şūm-ile hem-dem ḳılan
Ey nice ᶜāḳilleri esrār-ile sersem ḳılan
Bülbül-i cānuñ mekānın gülşen-i ᶜālem ḳılan
Ol ᶜademden ᶜāleme iltüp[464] seni ādem ḳılan
Şāha ḳullıḳ ḳıl ki dānā eyledi nādān iken

23. Tek hemān sen ādem ol Ḥaḳḳ saña niᶜmetler virür
Tāc ü taḫt u raḫt u baḫt u ᶜizz ü rifᶜatler virür
Bir naẓar ḳıl gözüñ aç gör ne kerāmetler virür
Gör bu bol aydın cihānda nice rifᶜatler[465] virür
Saña ol ḳarañu yir içre zevāduñ ḳan iken

---

463 "Ḥaḳḳ'dan" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "dostdan" kelimesi vardır.
464 "iltüp" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "ṭartup" kelimesi vardır.
465 "rifᶜatler" yerine Kemal Ümmî Divanı'nda "niᶜmetler" kelimesi vardır.

24. Arḳa vir dehre yüzüñ ṭut ᶜālī Sübḥān'dan yaña
ᶜAbd iseñ ᶜazm idegör dergāh-ı sulṭāndan yaña
ᶜAḳla yoldaş ol yüri var kūy-ı cānāndan yaña
Nefse uyma kim dönesin giri ḥayvāndan yaña
ᶜAḳla uy tā kim melekden geçesin insān iken

25. Vir rıżā cümle ḳażāya ᶜāḳil ol çekme emek
Ḥaḳḳ rıżāsıyla ṭurur yir devr ider dāyim felek
Emr-i Ḥaḳḳ'dan bir nefes olmaz ziyāde söz demek
Öldürüp girü diri ḳılmaġa ḳādirdür ne şekk
Ol yoġ-iken var idüp pīr eyledi oġlan iken

26. Serverā nefs iḳlīmine ḳılmaġ isterseñ aḳın
Çek ṣalāḥuñ tīġini taḳvā silāḥını ṭaḳın
Gör kim ardınca ne dirler ṣaġa geh ṣola baḳın
Yazuġı ḥadden geçürme ᶜaybuñı bil gey ṣaḳın
90a Ḫāliḳ'a dön ḫalḳa rüsvā olmadan pinhān iken

27. Nār-ı ᶜiṣyān cānuña ġafletle urdı bir dögün
Ne ṭurursın elüñe ṭaşlar alup ṭurma dögün
ᶜAyş u nūş-ı rūzigārı ṣanma ey ġāfil dügün
Acısın yarın ayılıcaḳ ṭuyasın kim bugün
Cānuña ne zaḫm urursın serḫoş-ı ḥayrān iken

28. Medḥiyā gel bir duᶜā ḳıl k'irmeye dīne zevāl
Lezẕet-i dünyādan el çek ol yüri şūrīde-ḥāl
Saña ḫod kār eylemek pendüm muḥāl-ender-muḥāl
Ah eger bu dirlik içre olasın Ümmi Kemāl
Gidesin biñde bir işin bitmedin noḳṣān iken

29. Luṭf idüp ey ᶜāşıḳān el ḳaldurup eyleñ duᶜā
Diyelüm bir dilden istiġfār idüp yā Rabbenā
Tevbe ḳılduḳ fāriġ olduḳ ibtid[ā] vü intihā
Ol ḥabībüñ Muṣṭafā vü müctebā vü muḳtedā
Ḥürmet-içün ᶜāḳıbet şād it bizi giryān iken

LXXXVII[466]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. İçmişüz ġaflet şarābından ᶜaceb sekrānlaruz
Dehri yaḳup yaġmaya biz āteş-i sūzānlaruz

466 Bu tahmis LXXVIII numaralı tahmisle aynıdır.

Ṣūr u şerden menʿ ider yoḳ rāygān sulṭānlaruz
Urma dāniş lāfın ey dil ḥaḳḳ bu kim nādānlaruz
Ṣūretā insānuz ammā maʿnīde ḥayvānlaruz

2. Çünki ʿuḳbāda bu fānī dehre döndürdüñ yüzi
Giceden farḳ eylemez olduḳ dirīġā gündüzi
Hīç taʿaccüb eylemeñ bīhūde söylersek sözi
Cām-ı ġaflet şöyle ser-ḫoş eylemişdür kim bizi
Mest ü lā-yaʿḳilleruz bī-ḫodlaruz ḥayrānlaruz

3. Dünyeye iḳrār idüp ʿuḳbāyı inkār eyleme
Ol diyāruñ yolların ṣor kimseden ʿār eyleme
Gāfil olma aç gözüñ rūşen günüñ tār eyleme
Yañılup ṭūl-i emel fikrini zinhār eyleme
90b Bir iki günlük veyā bir gicelik mihmānlaruz

4. Nūş idüp dāyim ġam-ı esrār-ı ʿaşḳı sersem ol
Artuġ eksük söyleme ednādan ednā vü kem ol
Çoġ açılma gül gibi şol ġonca-mānend ebkem ol
Ḥālümi ṣorma ṭabībā vara bi'l-lāh epsem ol
ʿĀşıḳ-ı dermānde vü derd ehli bī-dermānlaruz

5. Ṣac aġardı ṣūretā olduḳ naẓarda iḫtiyār
Eylerüz cürm ü ḫaṭā ḳıldukça dāyim iftiḫār
Bize her kim pend ider biz eylerüz andan firār
Dilde nice ṣabr u ārām eylesün bir dem ḳarār
Deng ü vālih ser-girān u bī-ser ü sāmānlaruz

6. Yārümüz yoḳdur fenā rāhında illā sāyemüz
Ḫāke yeksān olmadur bu yolda ʿālī pāyemüz
Var-ise mülk-i ʿadem içindedür hem-sāyemüz
Yoḳdurur yoḳluḳdan özge görinür ser-māyemüz
Kimse bilmez kim ne tācirler ne bāzār-gānlaruz

7. Baḥr iseñ de dilde pinhān idegör emvācuñı
Medḥiyā aġardasın cehd ile rūy-i dācuñı
Gel ḳadem baş yoḳluġa tā bulasın miʿrācuñı
Ḳo ḳabāñı ey Nihānī terk idegör tācuñı
Biz ḳabāyı çāk u tācı terk iden ʿüryānlaruz

GAZELLER

Ḥarfü'l-elif

I

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey ḫalīl-i cān u dil diller çü mihmāndur saña
Ol sebebden ehl-i ᶜaşḳuñ varı ḳurbāndur saña

2. Ey şeh-i her dü-serā ser-dār-ı ḫayl-i enbiyā
Yirde gökde her ne var fi'l-cümle ḥayrāndur saña

3. Ṭarfetü'l-ᶜayn içre ᶜarş-ı kürsī cevlān eyledüñ
Ḥażret-i Ḥaḳḳ'dan ḥabībüm bu ne iḥsāndur saña

4. Faḳr-ile faḫr eyledüñ ey pādişāh-ı her dü kevn
ᶜĀlemüñ maᶜmūresi bildüm ki vīrāndur saña

91a
5. Olsa yüz biñ Bū Cehl gibi bed-aḫter münkirüñ
Ey güneş-ṭalᶜat dimezler ẕerre noḳṣāndur saña

6. Emr-i Ḥaḳḳ-ile şefāᶜat eyle yarın Medḥīye
Dāmen-i luṭfuñ ṭutup her dem s̱enā-ḫ˅āndur saña

II [der-kenar]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Çü ḫūrşīd-i ruḫuñ oldı hüveydā
ᶜAyān oldı ḳamu pinhān u peydā

2. Yüzüñ mihri zemīne şuᶜle ṣaldı
Başın ḳaldurdı yirden cümle eşyā

3. Senüñ ol gün yüzüñden nūr urupdur
ᶜAceb mi māh-ı tābān olsa ġarrā

4. Şu dem baḥr-i vücūduñ urdı emvāc
Ol emvāc içre ḳaldı kūh u ṣaḥrā

5. Bugün vir borcuñı ferdāya ṣalma
Ki zīrā yoḳdur ol ferdāda ferdā

6. Resūl'üñ ümmeti olmaġa saʿy it
Anuñ sünnetlerin terk itme ḳaṭʿā

7. Götürmez ʿucb ider cabbār olur nefs
Ṣaḳın maġrūr olursın geyme dībā

8. Çekil ḫalḳdan gider sūd u ziyānı
Yiter ey dil saña bu pend-i zībā

9. İki dünyāyı biz bir yāre ṣatduḳ
Senüñdür zāhidā dünyā vü ʿuḳbā

10. Aña dirler ki tecerrüd ehli ḳʾanuñ
Yanında şey degüldür ehl-i dünyā

11. Degüldür Medḥiyā miḳdār-ı ẕerre
Ne dünyā bil ki mülk-i dār-ı ʿuḳbā

III

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Maḥşer güninde cemʿ ola mecmūʿ-ı enbiyā
Ṭurduḳda yaʿnī ʿadl ile dīvān-ı kibriyā

2. Arż u semāya nāẓır iken ḫalḳ-ı kāyināt
Gün gibi ẓāhir ola o dem rūy-i Muṣṭafā

3. Şemʿ-i cemāli şevḳine biñ iştiyāḳ-ile
Pervāne-vār per yaḳa ervāḥ-ı aṣfiyā

4. Bu ben zebūn u zār u güneh-kār u güm-rehe
Yā Rabb ḥabībüñ eyle meded anda reh-nümā

5. Añ ol güni ki ḳādī ola şāh-ı bī-zevāl
Cümle ʿuyūb ẓāhir ola anda Medḥiyā

IV

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. Ṣāniʿ ki seni ṣunʿı ile eyledi peydā
Her rūz gelür ayaġuña niʿmet-i dünyā

2. Gel imdi eger ʿāḳil iseñ şükr-i Ḫüdā ḳıl
Şol niʿmeti kim virdi saña ḥażret-i Mevlā

3. Yazduḳda ezel kātibi ser-nāme-i ʿaşḳı
Meh-veşlerüñ ebrūsını çekmiş aña ṭuġrā

4. Āh itme ṣaḳın ʿaşḳa ziyāndur diyu muḥkem
Mihr urdı benüm aġzuma bir mühr-i dil-ārā

5. Gördüm yoġ-imiş zümre-i yārānda ḥaḳīḳat
Medḥī n'ola ġurbetde gezersem tek ü tenhā

V

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

— • — — / — • — — / — • —

1. Ey ṣanem-i serv-ḳadd ü dil-rubā
Ḫāk-i rehüñ ʿaynuma kuḥl-i cilā

2. ʿAşḳ u maḥabbetle ṭolu sīnemüz
Ḥubb-ı ezel gencidür olmaz bahā

3. Gel berü ey pādişeh-i mülk-i dīn
Gel berü ey nūr-ı cemāl-i Ḫüdā

4. Rūz-ı ḥaşr ey şeh-i cennet-mesīr
Ben ḳuluñı itme ḳapuñdan cüdā

91b 5. Medḥī benüm derd ü ziyānumdurur
Ṣalli ʿalā seyyidine'l-Muṣṭafā

VI [der-kenar]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Varduğumda ṭapuña rūz-ı cezā
Raḥmet it ben ᶜāṣīye yā Rabbenā

2. Kār-ı ᶜiṣyān cānuma kār eyledi
Kārumuz oldı ḫaṭā-ender-ḫaṭā

3. Gitdi ber-bād oldı āb u ḫāk u nār
Cān u dilden çıḳmadı ḳaldı hevā

4. Nefsümüz her dem ḥarāma meyl ider
Böyle ḳalursa ḳabūl olmaz duᶜā

5. Bir nefesde maḥv olur yüz biñ günāh
Tevbe-kār ol tevbe-kār ol Medḥiyā

VII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bilmezem ḥālüm ne olur[467] māh-ı tābāndan cüdā
Olmışam pervāne-veş şemᶜ-i şeb-istāndan cüdā

2. Ḳan-ile ṭoldı derūnum ġonca-i ḥamrā gibi
Eyledi devrān beni bir verd-i ḫandān cüdā

3. ᶜĀşıḳ-ı bī-çāreyem bir müstemend āvāreyem
Derdmendem ḫasteyem olsam n'ola cāndan [cüdā]

4. Devr irdi Yūsuf'umdan cevr-ile ben ḫasteye
Olmışam Yaᶜḳūb-veş şan māh-ı Kenᶜān'dan cüdā

5. Ḫār-ı hicrān Medḥiyā pür-ḫūn idüpdür bağrumı
Bülbül-i şūrīdeyem oldum gül-istāndan cüdā

---

[467] Metinde "ol" kelimesi fazladır. Bilmezem ḥālüm ne olur ol māh-ı tābāndan cüdā

VIII[468]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ben nice dil virmeyem kim ey melek her ān saña
Ḳuṭb-ı ʿālemsin felekde mihr u meh ḥayrān saña

2. Gāh dilde geh göñülde mesken etseñ yaraşur
Geh gül-istān geh kenār-ı cūylar seyrān saña

3. Sen ḫalīlüm gülşen-i ʿālemde her dem ḫurrem ol
Biñ benüm gibi ḳuluñ her laḥẓada ḳurbān saña

4.[469] Ḳuṭb-ı ʿālem hem ʿinān u hem rikāb olsun müdām
Ḳande kim ʿazm idesin ey ḫusrev-i devrān saña

5. Cān u başın virmede yoluñda ihmāl eylemez
Medḥī-yi vaṣṣāf oldı bende-i fermān saña

IX[470]

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Miṣāl-i ḫāṭır-ı ʿāşıḳ dilā vīrānedür dünyā
Ṣanursın bir muṣavver muʿteber kāşānedür dünyā

2. Bināsı ḫāk u bād u āb u āteşden mürekkebdür
Ne bildüñ yā ne añlarsın ne ṣanduñ yā nedür dünyā

3. Alınca naḳd-i cānuñ her dem eyler āşinālıḳlar
Dem-i āḫir seni bilmezlenür bīgānedür dünyā

4. Seni gözler dem-ā-dem sāḳī-yi devrān ṭutup elde
Şarāb-ı zehr-i ḳātil bir ṭolu peymānedür dünyā

5. Nice Medḥī gibi bāz [u] hümā ṣaydı şikār itmiş
Nice murġān uçurmış bir kebūter-ḫānedür dünyā

---

[468] Bu şiir M nüshasında I. gazel olarak 11b'den başlamaktadır.
[469] Bu beyit A nüshasında yoktur.
[470] Bu gazel şair tarafından tahmis edilmiştir. Bkz. LXXV. Muhammes.

92a

X

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Vaṣf-ı ruḫuñla zülfüñe kim ḳıldum ibtidā
İtdi ḫuṭūr ḫāṭıra *"ve'l-leyl ve'ḍ-ḍuḥā"*

2. Çeşmüm görince dürc-i lebüñ dürr niṣār ider
Maᶜlūm olsun iki gözüm saña mācerā

3. Zülfin ṭağıtdı ruḫlarına siḥr ider nigār
Her bir ḳılını ḳatlüm içün ḳıldı ejdehā

4. Ḳaç başı var ḳanda gider ḳanda ḳurtılur
Bulmaz kemend-i zülfin ucından göñül rehā

5 Ġam-nāk ḳoma şöyle dil-i Medḥīyi meded
Saña ṣafā-yı ḫātır ile eylesün duᶜā

XI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ben miyem ancaḳ cihānda zār u ser-gerdān saña
Mihr-i ᶜālem ṭaña ḳalmışdur olup ḥayrān saña

2. Ṭağlarca cevr idersün ẕerre deñlü ġam yimem
Olmışam cān u göñülden bende-i fermān saña

3. Gördiler dārü'ş-şifāda didiler ben ḫasteye
Ol ṭabīb-i cān u dilden irişür dermān saña

4. Niçe yüz biñ cānum olsa cism-i zārumda benüm
Kāşki ḳurbān ideyidüm laḥẓada biñ cān saña

5. Tīr-i hicrān Medḥīyā biñ yara urdı sīneñe
Gör ne gūne işler etdi ᶜāḳibet hicrān saña

XII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Görmemek mihr-i ruḫuñ oldı şehā fürḳat baña
Ayda bir gün görür-isem el virür vuṣlat baña

2. Devr-i ᶜadlüñde şehā ḫātır-perīşān olmadum
Eyledüñ ḥāl-i perīşānum görüp şefḳat baña

3. Kaᶜbe-i kūyuñ ḥaḳı-y-çün ey yüzi mihr-i münīr
Pāyüñe yüz sürmek oldı pāye-i rifᶜat baña

4. Ẕilletüm yoḳ devletüñde şad u ḫandānem bugün
İtlerüñden ᶜadd olundum bu yeter devlet baña

5. Bu serāy-ı ᶜālem içre Ḫān Murād'ın Medḥiyā
Vech-i zībāsına baḳmaḳ bir ulu niᶜmet baña

92b

XIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Gelmez oldı giceler şemᶜ-i şebistānum baña
Ayda bir gün de görinmez māh-ı tābānum baña

2. Ġamze-i dildār ucından şerḥa şerḥa sīnemüz
Deb-be-dem ḳan aġlasun bu çeşm-i giryānum baña

3. Raḫş-ı ṭabᶜum ᶜarṣa-i naẓm içre cevlān eylesün
Himmet itsün söyleñüz devletlü sulṭānum baña

4. Gerçi ḫāk oldı tenüm rāh-ı maḥabbetde benüm
Sāye salmaz n'eyleyem serv-i ḫırāmānum baña

5. Şiᶜrümi siḥr-i ḥelāl itmek olurdı Medḥiyā
İltifāt itse eger şāh-ı cihān-bānum baña

XIV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġam şebinde iki çeşm-i ḫūn-feşān aġlar baña
Zaḫm-ı sīnem acıyup her demde ḳan aġlar baña

2. Tīġ-i müjgānuñ ucından bī-nāṣīb olduñ diyü
Ey kemān ebrū tenüñde üstüḫˇān aġlar baña

3. Ṣanmañuz bārān yaġar gökden mezārum üstine
Küşte-i ʿaşḳ olduġum-çün āsumān aġlar baña

4. Aġladuġum ġam şebinde yana yana gördi şemʿ
Seyl idüp gözüm sirişkin her zamān aġlar baña

5. Her zamān ben yār içün bārān iderdüm eşkümi
Medḥiyā şimdi nigār-ı dil-sitān aġlar baña

XV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her seg-i kūyuñ sifāli tāc-ı devletdür baña
İtlerüñ ḳarşu gelürse ḫayl-i ʿizzetdür baña

2. Ruḫlaruñdur verd-i aḥmer ḳāmetüñ tūba senüñ
Sidre ḥaḳı-y-çün cemālüñ bāġ-ı cennetdür bānā

3. Şol raḳīb-i rū-siyeh kim yār ile ṣoḥbet ider
Kāse kāse ḳanın içmek ʿiyş u ʿişretdür baña

4. İt raḳībüñ dergehüñden dūr olup ḫˇār olduġı
Tañrı ḥaḳḳı-y-çün ḥabībüm ol bir ʿibretdür baña

5. ʿĪd-gāhı seyr ider aġyār-ile gördüm o yār
Medḥiyā ölmek muḳarrer rūz-ı ġayretdür baña

XVI

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

— — •/ • — — •/• — — •/ • — —

1. Ġamzeñ ḳılıcı bağrumı ḳan eyledi cānā
Dil anı görüp āh u fiġān eyledi cānā

93a 2. Naḳḳāş-ı ezel ṣūret-i zībāñı ḳılup naḳş
Ol naḳşı baña mūnis-i cān eyledi cānā

3. Dil-sūz-ı derūnum ne ḳadar[471] eyledi pinhān
Āhum şereri anı ᶜayān eyledi cānā

4. Vaṣluñı senüñ āb-ı ḥayāt eyleyen Allāh
Ben mürde-dile rūḥ-ı revān eyledi cānā

5. Medḥīyi saña bende ḳılan ḥażret-i Sübḥān
Mihriñi göñül mülkine ḫān eyledi cānā

XVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — —/— • — —/— • — —/— • —

1. Tīrüñi gönder siperdür sīne-i ᶜüryān aña
Ey ḳaşı yā Tañrı ḥaḳḳı cānumuz ḳurbān aña

2. Dāġ-ı sīnem ḥaşre dek bitmez oñulmaz yaradan
Şol ḳadar işler geçüpdür ġamze-i bürrān aña

3. Caᶜd-ı zülfüñ ḥüsn meydānında çevgān eyledüñ
Başumuz bu ᶜarṣada bir gūy-ı ser-gerdān aña

4. Ay u gün ḳulluġın itse ol şehüñ olmaz ᶜaceb
Şevket ü ᶜizzet virüpdür ḥażret-i Sübḥān aña

5. Medḥīye bir būse virmez yār ider aġyārı şād
Dem-be-dem ḳan ağlasun bu dīde-i giryān aña

---

[471] Metinde "ki" kelimesi fazladır. Dil-sūz-ı derūnum ne ḳadar ki eyledi pinhān

XVIII[472]

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ey bāġ-ı leṭāfetde[473] lebüñ ġonca-i ḥamrā
Gülşende ruḫuñ vaṣf ider bülbül-i gūyā

2. Bālā ḳadüñüñ uydı hevāsına meger kim
Ṣalındı çemen seyrine her naḫl-i dil-ārā

3. Cennet görinür baña senüñ ḳaṣr-ı bülendüñ
Ṭūbā görinür ʿaynuma ol ḳāmet-i bālā

4. Her dem ṭolaşur zülfüñe bu bād-ı ṣabā gör
Şol sünbül-i gül-būdan alur ʿanber-i sārā

5. Bāġ-ı ruḫuña ḳarşu ṭurup ey gül-i ḫandān
Bülbül gibi ġulġuller ider Medḥ-i şeydā

XIX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Göñlümi rūşen ḳılur şemʿ-i cemāl-i dil-rubā
Cānuma āteş ṣalur rūy-ı celāl-i dil-rubā

2. Fürḳat-i yāre taḥammül ḳılduġum-çün ʿāḳıbet
Ḥamdü liʾllāh kim naṣīb oldı viṣāl-i dil-rubā

93b 3. Yār cevri bir nefes cānumdan eksük olmasun
ʿĀşıḳa eglencedür her dem melāl-i dil-rubā

4. Şöyle ḥayrān olmışam esrār-ı laʿl-i yār-ile
Baña sükkerden leẕīẕ oldı maḳāl-i dil-rubā

5. Genc-i ʿaşḳın żāyiʿ itdüñ sīneden ol meh-veşüñ
Vārid oldı Medḥiyā saña suʾāl-i dil-rubā

---

[472] Bu şiir M nüshasında II. gazel olarak 11b'den başlamaktadır.

[473] Metinde "leṭāfet" kelimesinin hemen üstüne ayrıca "melāḥat" yazılmıştır, ancak M nüshasında da bu kelime "leṭāfet" şeklindedir.

XX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Nāmın ger ben faḳīrüñ raḥm idüp sulṭān aña
Raḥmet ide rūz-ı maḥşer ḥażret-i Sübḥān aña

2. Ḫıżr-ı devrān reh-nümā ola o şāh-ı ʿādile
Ḳande gitse fetḥ u nuṣret yār ola her ān aña

3. Çün Resūl'üñ tīġini aña Ḫüdā ḳıldı naṣīb
Kāfirüñ ḳaç başı var kim olmaya fermān aña

4. Bir demürden ṭaġ olursa cism-i ḫasm-ı nā-bekār
Himmetüñle pādişahum ilmeye peykān aña

5. Kulluġ-ile iftiḫār eyler şeh-i Aʿcām anuñ
Yaraşur şāhān-ı ʿālem olsalar der-bān aña

6. Ḫān Murād'uñ āfitāb-ı ḳadri bulmaya zevāl
Ol sebebdendür dimişler sāye-i Yezdān aña

7. Medḥī-i zār u zebūn itdi firāk u hecr-i yār
Gel ṭabībüm şerbet-i vaṣluñla ḳıl dermān aña

XXI[474]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her ḳaçan kim ḫātıra gelse viṣāl-i dil-rubā
ʿAḳlumı tālān ider fikr-i ḫayāl-i dil-rubā

2. Şan nebāt-ile baña dārū virüp ʿaḳlum alur
Her ne dem kim rū-be-rū olsam maḳāl-i dil-rubā

3. Ārzū-yı ḳadd-i mevzūnı-y-la ḫāk oldum velī
Üstüme bir sāye ṣalmadı nihāl-i dil-rubā

4. Vuṣlat eyyāmında yarüñ luṭfına maġrūr idüm
Gözde ḳalsa n'ola şimdi ʿaks-i ḫāl-i dil-rubā

5. Medḥiyā muʿciz degül mi ḥażret-i ʿĪsī gibi
Mürdeler iḥyā ider āb-ı zülāl-i dil-rubā

[474] Bu gazel şair tarafından tahmis edilmiştir. Bkz. LX. muhammes.

XXII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Destüñe bir lāle ṣundum dil-berā
Dāġ-ı sīnem āşikār etdüm saña

94a 2. Cism-i zerdüm dün gice gördüm hilāl
Ey meh-i nā-mihribān ḳalduñ ṭaña

3. Yüzüme urduñ melāmet sillesin
Ḫoş ġarāīb reng ḳılduñ sen baña

4. Kebş-i cānı saña ḳurbān eyledüm
Dergehüñde ḥācetüm oldı revā

5. Rāh-ı ᶜaşḳa Medḥiyā başdum ḳadem
Hem-demüm miḥnet meşaḳḳat reh-nümā

XXIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Ġonca-femler görüp açıldı dehān-ı şuᶜarā
Bülbül-i naġme-serā oldı lisān-ı şuᶜarā

2. Ḳaldılar vādī-yi ẓulmetde Ḫıżır gibi yetiş
Teşnedür cām-ı leb-i laᶜlüñe cān-ı şuᶜarā

3. Dehenüñ vaṣfın idüp maḥv-ı vücūd eylediler
Ḳalmasa gitse n'ola nām u nişān-ı şuᶜarā

4. Yoluña çünki fedā eylediler cān u seri
Leb-i cān baḫşuñı ṣun şād ola cān-ı şuᶜarā

5. Ẕerre-veş mihrüñ ile bī-ser ü sāmānlar iken
Gün gibi oldı ᶜayān rāz-ı nihān-ı [şuᶜarā]

6. Yeter Allāh'ı seversen̄ bize bu cevr ü cefā
Meded öldük meded ey rūḥ-ı revān-ı [şuᶜarā]

7. Medḥiyā mālik iseñ sen daḫı bir yir ṭuta gör
Cennet-i kūy-ı nigār oldı mekān-ı [şuᶜarā]

XXIV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Hecr-i laʿlüñ ehl-i derdi ḳıldı dermāndan cüdā
Ḳılmaduñ derd ehlini sen daḫı hicrāndan cüdā

2. Gel berü uyma raḳībe gitme yābāna didüm
Gitdi ḥayfā ol melek olmadı şeyṭāndan [cüdā]

3. Seglerüñle hem-sifāl idüm beni ayırdı çarḫ
Ḥaḳḳ taʿāla ḳılmasun yārānı yārāndan cüdā

4. Ḥāline itler gülermiş dār-ı ġurbetde anuñ
Bende-i muḳbil ger olsa ḳurb-ı sulṭāndan [cüdā]

5. Biñ kez öldürdi beni tīġ-i firāḳ-ı hecr-i yār
Ṣaġ olur mı ḫaste ʿāşıḳ olsa cānāndan [cüdā]

6. Bir demürden ḳalʿadur peykān-ı fürḳatle beden
Tīr-i ḥasret eyleyelden cismümi cāndan cüdā

94b 7. Ḳıl ʿināyet yā İlāhī Medḥī-i bī-çāreye
Luṭf idüp ḳılma anı ṣoñ demde īmāndan cüdā

XXV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Kūy-ı yāre yüz sürerseñ ey ṣabā
Būy-ı çīn-i zülfin al gel bu yaña

2. Ḳara saçı gerdenümde ol mehüñ
Fāl-ı iḳbāl-i saʿādetdür baña

3. Dil ṣabādan ṣaḳınur izüñ tozın
Cān gözine eyleyelden tūtiyā

4. Zehr-i ġamdan cānı eyledüñ ḫalāṣ
Eyleseñ tiryāk-i laʿlüñden ʿaṭā

5. Dūd-ı āhum kākül-i dildār ile
Eylemiş ser-menzilin evc-i semā

6. Gülşeninde ḳorḳarın āh itmege
Ḫoş degül ol ġoncaya bārid hevā

7. Yüz ṭutarsa Medḥiyā ol ġonca-leb
Tevbe olsun baḳmayam gülden yaña

XXVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Mihr umarken ḳıldı ol meh çoḳ cefā
Bāl-i ümmīd eyledüm irdi belā

2. Ḫāl-i rūyından ferāġat yüz belā
Çīn zülfinden geçersem yüz ḫaṭā

3. Çekdi el çünkim ᶜilācumdan ṭabīb
Başuma üşdi benüm renc ü ᶜanā

4. Maḳdem-i yārümden irgür bir ḫaber
Ey berīd-i bād-ı ṣubḥ-ı dil-küşā

5. Cevr-i yāre Medḥiyā ṣabr itmedüm
Ben baña itdüm dirīġā ben baña

XXVII[475]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. İki zülfin arasından olupdur bir ḳamer peydā
ᶜAceb ḥikmetdür ola ẓulmet içre nūr u fer peydā

2. Cemālin ḳılsa maşrıḳdan o dil-ber ᶜāleme ᶜarża
Güneş'dür şan Esed burcundan oldı çin-seher peydā

3. Ezel cām-ı lebüñ yādına kim mey nūş iderdüm ben
O dem ḳalbümde olmazdı ġamuñdan bir eṡer peydā

95a 4. Görüp ḫūrşīd-i yāri āfitāba secde ḳılmazdı
Eger Hind ehli içre olsa bir ṣāḥib-naẓar peydā

[475] Bu şiir M nüshasında III. gazel olarak 12a'dan başlamaktadır.

5. Şarāb-ı fażl-ile bāġ-ı vücūduñ naḫline şu vir
Maᶜārif şāḫ-sārında ola dürlü s̱emer peydā

6. Reh-i ᶜirfāna yüz urdum ṭarīḳat ehline ṣordum
Dirīġā olmadı gitdi ḥaḳīḳatden ḫaber peydā

7. Görenler Medḥīnüñ naẓm-ı dürer-bārın dimişler kim
Ṣadef-veş ḳalb-i pākinde ḳılur dürr ü güher peydā

XXVIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bugün bu gülşen-i ᶜālemde ḳopdı bir gül-i raᶜnā
Ṣaçı sünbül ᶜiẕārı gül dehānı ġonca-i zībā

2. Yaḳasın bezm-i gülşende çeküp çāk itmiş o gül-ruḫ
ᶜAceb mi her yaḳadan olsa yer yer naᶜralar peydā

3. Benümle seyr-i bāġa gitmedi ol ġonca-leb bir dem
Yeridür nāleler ḳılsam çemende ᶜandelīb-āsā

4. Dem-ā-dem ḫārlar-la ṣalınur gülşende ol ġonca
Bu ġamdan ḫançere düşse yaraşur bülbül-i şeydā

5. Ṣafādur faṣl-ı gülde ġonca-femlerle şarāb içmek
Bu gül-zār-ı cihān içre müdām ey Medḥī-i gūyā

XXIX
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Teşne-i cām-ı lebüñ dārū-yı hūş-perdür baña
Kirpügüñ ᶜaksi derūn-ı dilde ḫançerdür baña

2. Ey ṭabībüm şerbet-i vaṣluñ dilerler özgeler
Fürḳatüñ zehri velī tiryāk-i ekberdür baña

3. Āfitāb-ı talᶜatüñ māha muḳābil görseler
Yoġ u varı ᶜālemüñ ol gün ber-ā-berdür baña

4. Seng-i ḳahruñ dişlerüm ḳırsa dişüm ol taşı hem
Ḳadr ile ḳıymet viren ol dürr ü gevherdür baña

5. Sükkerī helvā dimişdüm laᶜl-i yāre Medḥiyā
Ol şeker-leb daḫı ol demden beri terdür baña

XXX

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ḳılsañ raḳībe dürlü vefā vü cefā baña
Senden efendi her ne gelürse ṣafā baña

2. Rūz-ı ezelde her ḳula baḫş etdi ḫaṣṣasın
Cevr ü cefā ki ḳısmet idüpdür Ḫüdā baña

95b 3. Çekdün kemān-ı cevrüñi ṭutduñ cefāya yüz
Urduñ firāḳuñ oḳlarını dil-berā baña

4. Ṣabr u ḳarār u can u göñül gitdi kūyuña
Ḫoş geldi gitdi her biri senden yaña baña

5. İçsün şarābı vāde-i vaṣl etdügin o yār
Mest olduġında yañıla şāyed aña baña

6. Düşdüm işigi ṭaşına bir gice ṣubḥa dek
Ol meh görince ḥālümi ḳaldı ṭaña baña

7. Kimi miyānı vaṣfın ider kimisi lebin
Ortada nesne ḳalmadı Medḥī saña baña

XXXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ger melek dirsem saña luṭf eyle incinme baña
Ṣūretā gerçi melek reşk-i melāīksin şehā

2. Kişver-i ᶜaşḳuñ nice sulṭānı isem ben gedā
Mülk-i ḥüsnüñ şāhısın Tañrı ḥaḳı-y-çün serverā

3. Ten ġubār oldı ser-i kūyuñda cān özler seni
Bir kez aratmaz mısın bu ḫāk-i pāyüñden yaña

4. Devr-i ḥüsnüñde senüñ ṭūmār-ı mihri dürdiler
Yād olunmazsa ᶜaceb mi ḳıṣṣa-i Mihr ü Vefā

5. Sīnesin eyler siper tīr-i ġam-ı hicrānuña
Ey ḳaşı yā Medḥī-yi bīmārı gözle dāyimā

XXXII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫaṭṭ-ı sebzüñ seyr idenler didiler reyḥān aña
Ben benefşe teg boyun egdüm ḳalup ḥayrān aña

2. Biñ kez öldürse beni cānum dirīġ etmem yine
Cān u dilden olmışam ben bende-i fermān aña

3. Ḳādir olmaz çıḳmaġa burc-ı bedenden cānumuz
Bir demürden kalᶜadur cismüñdeki peykān aña

4. Ḳaṣr-ı ḥüsnin ol melek şöyle çıḳarmış ᶜarşa kim
Yetmedi gitdi kemend-i nāle vü efġān aña

5. Medḥiyā cān vir yüri cānāna ihmāl eyleme
ᶜĀşıḳ u maᶜşūk olupdur cān aña cānān aña

XXXIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ḥadden aşdı ẓulm u cevrüñ dil-berā
Bī-vefāsın bī-vefāsın bī-vefā

96a 2. Ḳayd-ı bend-i dām-ı tenden ḳurtulup
Murġ-ı cān uçmaḳ diler senden yaña

3. Vāṣıl olmaḳ dil-bere bādeʾl-firāḳ
Ḫoş ṣafādur ḫoş ṣafādur ḫoş ṣafā

4. Öldügümde rūḥumı şād eyle gel
Ḳabrüm üstinden geçer-ken sög baña

5. Cān virürken Medḥī-i bīmāruña
Gün yüzüñ göster yetiş ey meh-liḳā

XXXIV
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Göñül derde giriftār oldı derdā
Baña yerden göge ẓulm oldı ḥayfā

2. Duḫān [u] dūd-ı āhumdan semāda
ʿAlemler oldı yeryerden hüveydā

3. Ser-efrāz-ı cihān oldur kim ola
Maḥabbet ʿarṣasında bī-ser ü pā

4. Eğerçi ʿırż u nāmūsı yetürdüñ
Hele ḳānūn-ı ʿaşḳı itdüñ icrā

5. Demüñ olsun senüñ ey āh-ı dil-sūz
Yerüñ çarḫ-ı berīn oldı çü ʿĪsā

6. Gözüm yaşı firāḳuñla dem-ā-dem
Yine cūş eyledi mānend-i deryā

7. Tebessüm ḳıldı ruḫ-sārında yārüñ
Açıldı Medḥiyā şan verd-i ḥamrā

XXXV
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bu ḳarn içre ẓuhūr itse olup bir gerçek er peydā
Aña beñzer ki ẓulmetden ola nāgeh seḥer peydā

2. Dünümüzle günümüz farḳ olınmaz gözümüz görmez
Bir özge ʿāleme irdük ne şems ü ne ḳamer peydā

3. Ayaḳlar cümle baş oldı nice başlar ayağ oldı
Ne ayaḳ n'eydügi bellü ne ten ẓāhir ne ser peydā

4. Metāʿ-ı dīn ü dünyāyı ḳılurlar yoḳ yire żāyiʿ
Bu bāzār-ı fenā içre iderler sīm ü zer peydā

5. Zebānīler gibi ḫalḳı yıḳup yaḳmaḳda her ẓālim
ᶜAceb mi nār-ı dūzaḫdan ola yir yir şerer peydā

6. Vücūdın böyle günlerde ider mi gerçek er ẓāhir
Mücāhidler nihān oldı olaldan şūr u şer peydā

96b

7. İşitdüm gerçek erlerden didiler Medḥiyā daḫı
Yalancı ḳoca dünyāda ola çoḳ fitneler peydā

XXXVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṭañ mı ᶜālem gevheri çıḳsa gözümden dil-berā
Sen dür-i nā-yāb içün ḫarc eyledüm varum saña

2. Gün ṭoġardı başuma ᶜarż-ı cemāl itseñ seḥer
Şevḳ-ile āyine-i ḳalbüm olurdı pür-żiyā

3. Her neye ḳılsam naẓar hergiz teḫallüf itmeyüp
Ayaġuñ ṭopraġı ḥaḳḳı-y-çün olurdı kīmyā

4. Gözlerüm çıḳsun eger ey nūr-ı çeşm-i ᶜāşıḳān
Çeşm-i cāna ḫāk-i pāyüñ eylemezsem tūtīyā

5. Ol hümā ṭalᶜat yanından geçme dir baña raḳīb
Didi dil-ber luṭf-ile ḫoş geçse n'olur bir gedā

6. Zār-ı ġamdur yidügüm nūş itdügüm ḫūn-ı ciger
Ġam yimezdüm şerbet-i laᶜlüñle em ḳılsañ baña

7. On sekiz biñ ᶜālemi gelsün temāşā eyleyen
Oldı ḫurşīd-i ruḫuñ āyīne-i gītī-nümā

8. Gerd-i rāhın her ṭarafdan kuḥl içün ḳapışdılar
Yār peyġāmın getürdi gördiler peyk-i ṣabā

9. Dest-i miḥnet Medḥiyā çeksün kemān-ı cismüñi
Menzil-i maḳṣūda irsün dir iseñ tīr-i duᶜā

XXXVII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Nice bir iki gözüm ᶜāşıḳa bu cevr ü cefā
Nice bir yāduña gelmez ᶜacebā mihr ü vefā

2. Nice bir nār-ı firāḳuñla kebāb ola ciger
Nice bir yār ola ben ḫaste-dile renc ü ᶜanā

3. Nice bir cām-ı lebüñ yādına ben ḳan yudayın
Nice bir ġayr-ile sen eyleyesin ᶜayş u ṣafā

4. Nice bir şöyle gidüp ᶜahde vefā ḳılmayasın
Ẓulme meyl eylemegil şānuña düşmez bu şehā

5. Ārzū-yı gül-i rūyuñla senüñ Medḥī-i zār
Ser-i kūyuñ nice bir geşt ide mānend-i ṣabā

XXXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Yüz günāhuñ ey göñül bir gün aña
Sen de inṣāf eyle bir kerre saña

97a

2. Yüzüme yüzüm ḳarasın urma kim
Yönümi ṭutdum saña yā Rabbenā

3. Ḳarañu dünde yitürdüm rāhumı
Sen ḳulavuz ol baña senden yaña

4. Gice gündüz nālemi gūş itdiler
Ḥayret aldı ay u gün ḳaldı ṭaña

5. Ġayri terk it Ḥaḳḳ'a yüz ṭut Medḥiyā
Budurur pendüm saña öñden ṣoña

XXXIX

Mef^c^ūlü mefā^c^īlü mefā^c^īlü fe^c^ūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Cām-ı lebüñe teşnedürür cümle-i eşyā
Ol cām bugün ḳıldı bizi ^c^āleme rüsvā

2. Deryā gibi cūş itdi yine sīnede ^c^aşḳuñ
Vehmüm bu ki ġarḳ-āb ide bu ^c^ālemi deryā

3. Her kim ki mey-i ^c^aşḳ-ile ser-mest-i cihāndur
Huşyār olanuñ vaż^c^ı gelür aña temāşā

4. Dünyāda nice şād ola ^c^irfānı olan dil
Ḥayvān mıdur ol ḫāṭırına gelmeye ^c^uḳbā

5. Medḥī naẓar it Ḳāf-ı celālinde Ḫüdā'nuñ
Serçe diñele per-i meges olmaya ^c^anḳā

XL

Mefā^c^īlün mefā^c^īlün mefā^c^īlün mefā^c^īlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Beni çün ümmet itdüñ Muṣṭafā'ya ey ġanī Mevlā
Derūnumda anuñ mihrinden özge ḳalmasun ḳaṭ^c^ā

2. Anuñ her pāresi yüz biñ ṣalātı-y-la selām itsün
Ṣanevber gibi pāre pāre olsun bu dil-i şeydā

3. Cemālüñ görmek içün cū olup aḳsun revān eşküm
Ki tā olsun ḥabābından nice biñ dīdeler peydā

4. Münevver eyle gün gibi gönüller mülküñi dāyim
Senüñ bir ẕerrece ^ʾ^ışḳuñ olur mihr-i cihān-ārā

5. Dil-i ^c^uşşāḳı şevḳüñdür dem-ā-dem eyleyen pür-cūş
Çü sensin ẓāhir ü bāṭın bahāne Vāmıḳ u ^c^Aẕrā

6. Senüñ dīvān-ı ^c^adlüñde gedālar şāh ile yeksān
Gerek Cemşīd ü Keyḫusrev gerek İskender ü Dārā

7. Ḫüdāyā ḳullaruñ içre iñen çoḳ mücrim ü ^c^āṣī
Velī Medḥī güneh-kāruñ olupdur cümleden rüsvā

97b

XLI

Mefā^c^īlün mefā^c^īlün mefā^c^īlün mefā^c^īlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫüdā'nuñ bād-ı luṭfından şu dem kim cūş ider deryā
Ene'l-Ḥaḳḳ sırrını iẓhār ider her ^c^āşıḳ-ı şeydā

2. Yüri varıñı yoġ it kim varasın dergeh-i Ḥaḳḳ'a
Tecerrüd ^c^āleminden çıḳdı çarḫa Ḥażret-i ^c^Īsā

3. Şular kim luṭf-ı Bārī'den dilerler vuṣlat-ı bāḳī
Bu fānī ^c^āleme anlar ^c^alāḳa eylemez ḳaṭ^c^ā

4. Ḳaradur pek ḳara ṭaşdan ḳararmada benüm göñlüm
Ḳara[ñu][476] dünde ḳaldum kār-ı saḫte uġradum ḥayfā

5. Dil-i Medḥī gibi zārem dem-ā-dem mest u evgārem
Benem ol ^c^āşıḳ-ı rüsvā benem ol merd-i bī-pervā

Ḥarfü'l-bā

XLII

Fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Bir güzel sevdüm lebi miṣl-i ^c^ineb
Bir elā gözlü siyeh-çerde ^c^Arab

2. Zülf ü rūyı ẕikrüm oldı rūz u şeb
Dilde geh ġamdur naṣībüm geh ṭarab

3. Türkçe bilmez söyler ammā ḫoş laṭīf
Ben ^c^Arapça söylerem oldur ^c^aceb

4. Şīve vü nāzı yaraşur kendüye
Ḫaylice ḫoşca güzelce bā-edeb

5. Bil ki Medḥī ol ^c^Arab sulṭānınuñ
Yaraşur ser-^c^askeri olsa ......

[476] Metindeki bu eksik hece "Ḳara [bir]" şeklinde de tamamlanabilir.

XLIII
Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Cāna eylerken gözüñ yüz biñ ^citāb
Ġamze-i mestüñ ḳılur ḥālüm ḫarāb

2. Ey cemāli cennetü'l-me'vā olan
Nār-ı hecrüñle yeter ḳılduñ ^caẕāb

3. Günde yüz biñ kerre öldürdüñ beni
Hey ḳıyāmet yoḳ mıdur rūz-ı ḥisāb

4. Cān virürken baña göster ruḫlaruñ
Rūḥumı şād eyle isterseñ s̱evāb

5. Zülf ü rūyuñ her nefes medḥ itmede
Gice gündüz Medḥī-i ḥāżır- cevāb

XLIV[477]
Mefā^cīlün mefā^cīlün mefā^cīlün mefā^cīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Vücūdumda nitekim vardur cāndan es̱er yā Rabb
Müyesser ḳıl baña dīdār-ı yāri bir naẓar yā Rabb

98a 2. Ne envār-ı tecellīdür ^caceb ruḫsār-ı cānāna
Melek giryān perī ḥayrān aña mā'il beşer yā Rabb

3. Ölürsem pāy-māl olsun vücūdum rāh-ı ^caşḳ içre
Ḳadem başsun yüzüm üzre nice ṣāḥib-hüner yā Rabb

4. Ḥayātum şem^ci şol dem kim söyüne ḳabrüm it rūşen
Ḥidāyet şem^cini yandur ola şāmum seḥer yā Rabb

5. O yārüñ tīr-i müjgānı dil-i Medḥīyi ḫūn itdi
Ucından ḳorḳaram anuñ ire cāna żarar yā Rabb

---

[477] Bu şiir M nüshasında IV. gazel olarak 12b'den başlamaktadır.

XLV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Mihr-i rūyuñdan alurken mihr-i ᶜālem-tāb tāb
Ḳomadı cismümde cānā ṭurre-i pür-tāb tāb

2. Bād-ı fürḳat ḳaṣr-ı cismüm yaḳdı vīrān eyledi
Dest-i luṭfuñla nigārā anı yapsañ yap yap

3. Gelmege ᶜahd eyleseñ bir şeb benüm ġam-ḫāneme
Aġzuñ iḳrārın alup öpsem ṭudaġuñ şap şap

4. ᶜĀşıḳa cevr eylemezdüñ ḫavf idüp Allāh'dan
Oḳuyayduñ sen eger ᶜaşḳuñ kitābın bāb bāb

5. Medḥiyā ṭut pendümi rāh-ı mecāza uġrama
Pür ḫaṭardur ᶜāḳil iseñ gel bu yoldan sap sap

XLVI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gülşende ġayrlarla varup yār içer şarāb
Baġrum kebāba döndi gözümde uçar şarāb

2. Ḳande gezerse yer yüzini lāle-reng ider
Laᶜlüñ ḫayāli ile gözüm kim şaçar şarāb

3. Üftāde gibi herkesüñ ayaġına düşer
Ayaġın alur al-ile āḫir yıḳar şarāb

4. Var kuy-ı yāre mest olıcaḳ eyleme ḥicāb
Ẓāhir budur ki cümle ḥicābı açar şarāb

5. Bir reng-ile yaḳarsa seni Medḥī ġam degül
Mekr ü sitemde Rüstem-i Destān geçer şarāb

XLVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Çeşm-i giryān tökmese üstine āb
Nār-ı fürḳat baġrumı eylerdi kebāb

98b 2. Sāḳī-yi devrān elinden içmişem
Bāde-i gül-reng ü ṣāf u bī-hisāb

3. Gül ḳızarup ġoncalar olur ḥacel
Seyr-i gül-zār itseñ ey gül bī-niḳāb

4. Seg raḳīb-ile ḳıtālüm seyr idüñ
Ceng ider Rüstem'le ṣan Efrāsiyāb

5. Bu ḳadar cürme cevābuñ var mıdur
Ṣorsalar ger Medḥiyā rūz-ı ḥisāb

XLVIII[478]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey cemālüñ şemᶜinüñ pervānesidür āfitāb
Āfitāb ṭalᶜatüñden nūr uġurlar māh-tāb

2. Saña dāʾīm ẕevḳ ü şevḳ u ᶜizz ü nāz olsun naṣīb
Düşmen-i bed-ḫᵛāha renc ü miḥnet ü yüz ıżṭırāb

3. Ḥażret-i İsḥāḳ Efendi[479] menbaᶜ-ı luṭf u kerem
Kām-kār u kām-baḫş u kām-bīn ü kām-yāb

4. Ey yüzi şemᶜ-i münevver her gice encüm miṣāl[480]
Ṭañ degüldür ṣubḥ olınca gözlerüm görmezse ḫᵛāb

5. Ḳorḳum oldur Medḥī-i bīmāra luṭfuñ olmaya[481]
Ey ṭabīb-i cān u dil ey server-i ᶜālī-cenāb

---

[478] Bu şiir M nüshasında V. gazel olarak 12b'den başlamaktadır.
[479] İsḥāḳ Efendi : Sulṭān ᶜOsmān M. Ayrıca bu beytin ikinci mısraındaki "kām-bīn" ifadesi M nüshasında eksiktir.
[480] miṣāl : seḥer M
[481] Bu beytin birinci mısraı M nüshasında tamamen farklı olup şöyledir,
Medḥī-i bīmārı iḥyā itdi luṭfuñ şerbeti

XLIX

Müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün

– • • – / – • • – / – • –

1. Pādişehüm ister iseñ ger s̱evāb
İtme göñül mülkini hergiz ḫarāb

2. Meclis-i rindāne ẓarīfāne gel
Terk-i edeb ḳılma içerseñ şarāb

3. Āyīne-i ḳalbüñe toz ḳonmasun
Eyle begüm her lekeden ictināb

4. Şol ki emer sāġar-ı laʿlüñ senüñ
Ṣanma ki ṣorulmaya rūz-ı ḥisāb

5. Bezm-i mey itdükçe sen aġyār-ile
Nār-ı ġamuñ bağrumı eyler kebāb

6. Ṣanma ḫatı geldi sen ol meh-veşüñ
Gün yüzine sāye ṣalupdur seḥāb

99a

7. Medḥīye bir ẕerre naẓar ḳılmadı
Ḥüsnine mağrur imiş ol āfitāb

L

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Dil ḫānesini ḳahr-ile çün eyledüñ ḫarāb
Gel sen ḫalīlüm anı yine luṭfuñ ile yap

2. Kūyuñdan itme bendeñi gel ey perī ıraġ
Ādem cināndan ayrılıcak çok çeker ʿaẕāb

3. Bir āfet urdı mülk-i dili yaḳdı ser-be-ser
Cān-ı żaʿīfe anuñ-içün düşdi ıżṭırāb

4. Bir ẕerreyem vücūdum o dem bī-nişān olur
Vaḳt-i seḥerde ʿarż-ı ruḫ itse ol āfitāb

5. Depret ayağı bezme gel ey sāḳī ṭurmasun
Çeşmüm ḳabağı ʿaynı ile ṭopṭolu şarāb

6. Medḥī zemīne şöyle tök eşküñ sitāresin
Görüp teraḥḥum eylesün ol müşterī-cenāb

LI

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. İt raḳībe ḫidmet eyler cān-ile gördüm ḥabīb
Ben daḫı cān-ı 'azīzüñ terkin urdum yā naṣīb

2. Dār-ı dünyādan ne yār u ne diyārum var benüm
Gelmedi gelmez cihāna baña beñzer bir ġarīb

3. Hecr-i la'l-i yār-ile bir derde düşdüm şöyle kim
Derdümüñ dermānına bir çāre ḳılmaz ol ṭabīb

4. Gün yüzin seyrān iderken kākülin ṭağıtdı yār
Rūz-ı vuṣlatdan didi şām-ı firāḳ olur ḳarīb

5. Medḥiyā yārümden ayırdı dirīġā ẓulm ile
Göreyin olsun īmānından cüdā kāfir raḳīb

LII

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir cefā-cū dil-rubā itdi benüm ḥālüm ḫarāb
Nār-ı hicrānı-y-la yaḳdı bağrumı ḳıldı kebāb

2. Her gice tā ṣubḥ olınca giryeden encüm miṡāl
Dīde-i gevher-feşānum ṭañ degül görmezse ḫ˅āb

99b 3. Gice gündüz müşterīlerdür metā'-ı ḥüsnine
Ruḫlarından nūr alurlar āfitāb u māh-tāb

4. Çekmege ḳādir degüllerdür kemān-ı 'aşḳum
Nice Sām u nice Rüstem nice biñ Efrāsiyāb

5. Pāre pāre ḳıl tenüñ ṭağıt libās-ı 'āruñı
Medḥiyā lāzım degüldür 'āşıḳa hergiz ḥicāb

LIII[482]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ruḫlaruñdan nūr uġurlar āfitāb
Olmasun münfekk cemālüñden niḳāb

2. Meh felekden ḳaṣruña eyler nigāh
Gün yüzüñ gördükde itmez mi ḥicāb

3. Ey yüzi mihr-i münevverden münīr
Pertev-i ḥüsnüñden irdi māha tāb

4. Açmadı aġzın dirīġā ol ṭabīb
Virmedi ben ḫasteye şāfī cevāb

5. ᶜAşḳ odı yaḳsun vücūduñ Medḥiyā
Söz budur vaʾl-lāhu aᶜlem biʾṣ-ṣavāb

LIV

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün

– • • – / – • • – / – • –

1. Şehr-i beden ġuṣṣadan oldı ḫarāb
Cān u dile düşse n'ola ıżṭırāb

2. Sāḳī meded al elümi düşmişem
Başuñ içün vir baña cām-ı şarāb

3. Bār-ı cefā ḳāmetümüz ḳıldı çeng
Nālemüze öyküni bilmez rebāb

4. Şām u seḥer şuᶜle virür ruḫlaruñ
Baḥs̱ idemez rūyuñ-ile āfitāb

5. Oldı cihān ẓulmet-i şebden beri
Şevḳ-i ruḫuñ ay u güne virdi tāb

6. Ṣan ki raḳīb-ile bizüm cengümüz
Maᶜreke-i Rüstem ü Efrāsiyāb

7. Medḥī ṣaḳın derd-ile āh itme kim
Zīr ü zeber olmaya bu nüh ḳıbāb

100a

482 Bu şiir M nüshasında VI. gazel olarak 13a'dan başlamaktadır.

LV[483]

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün

– • • – / – • • – / – • –

1. Bir seḥeri ol şeh-i ᶜālī-cenāb
Ẕerreye pertev ṣala çün āfitāb

2. Ṭāliᶜümüz gün gibi mesᶜūd olur
Refᶜ olıcaḳ māh-ı ruḫuñdan niḳāb

3. Biri atın biri riḳābın ṭutar
Ḳullarıdur Rüstem ü Efrāsiyāb

4. Aça ḳılıç ile Firenk illerin
Ola Ḫüdādan dilerin fetḥ-i bāb

5. Medḥī duᶜā eyleyelüm Ḫān Murād
Taḫt-ı ᶜadāletde ola kām-yāb

LVI[484]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḥamdü li'llāh kim Ḫüdā ḳıldı duᶜāmuz müstecāb
Bir daḫı gördük cemālüñ ey şeh-i ᶜālī-cenāb

2. Munṭaẓır üftādeler göster cemālüñ mihrini
Ẕerrelerden ictināb itmez bilürsin āfitāb

3. Kaᶜbe-i kūyuñda bulmışdum bihiştüñ ẕevḳini
Gülşen-i ḥüsnüñden ayru çekmişem nār-ı ᶜaẕāb

4. Ḳanḳı dilde kim ḫayālüñ olmaya vīrānedür
Bir diyāruñ şehriyārı olmasa olur ḫarāb

5. Dilerem kim Medḥiyā Sulṭān Murād-ı kām-rān
Mesned-i ᶜizzetde ola kām-bīn u kām-yāb

[483] Bu şiir M nüshasında VII. gazel olarak 13a'dan başlamaktadır.
[484] Bu şiir M nüshasında VIII. gazel olarak 13b'den başlamaktadır.

LVII[485]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜAks-i rūyuñ ṣuya düşmiş bir seḥer ay āfitāb
Bī-ḳarār olmış gezer bir yirde ṭurmaz şimdi āb

2. Āteşīn ruḫ-sāruñı gördükde oldı şerm-sār
Derledi dirler töküp devr-i ᶜiẕāruñda gül āb

3. Nice Ḫusrev nice Cem gördüm nice Dārālaruñ
Bezm-i ġamda üstüḫˇān-ı kellesin cām-ı şarāb

100b 4. Vādī-yi miḥnetde gördi ḫāṭırum ṣordı o yār
Aġlayup didüm nigārā ġuṣṣadan ḥālüm ḫarāb

5. Medḥiyā ben ᶜāşıḳam ᶜaşḳuñ kitābın görmişem
Her sözüm bir nüktedür her nüktesi yüz biñ kitāb

LVIII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Geldüm şu dem ki bezmüñe baġrum kebāb idüp
Göz kāsesini eşk-ile cām-ı şarāb idüp

2. Çeng-i ġam-ile ḳāmetümi çenge döndürüp
Āh u fiġān u nālemi anda rebāb idüp

3. Urdum eşigi ṭaşına çārūb idüp yüzüm
Vardum ayaġı tozına cismüm turāb idüp

4. Yüzden niḳābı refᶜ idüp ᶜarż itdi ruḫların
Bir nuṭḳa ḳādir olmadum andan ḥicāb idüp

5. Gördi ḥicāba düşdügümi Medḥiyā o māh
Ṣaldı yüzine zülfini müşgīn niḳāb idüp

---

[485] Bu şiir M nüshasında IX. gazel olarak 13b'den başlamaktadır.

LIX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ḳanum içsün şu gibi ol ġonca-leb
Vireyin cān eylesün cānum ṭaleb

2. Berg-i güldür şol dehen yā ġoncadur
Yā müdevver laʿldür yāḫūd ʿineb

3. Şemʿ-i rūyın ḳıldı dīdemden nihān
Şām-ı hicrānında çekdüm çün taʿab

4. Māl u genci n'eylerem andan ıraġ
Eşküm aḳça rūy-ı zerdümdür ẕeheb

5. Mey yirine devr-i gülde Medḥiyā
Ḳanum içsün şu gibi ol ġonca-leb

LX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Odur ʿāḳil k'ola dīvāne meşreb
Hem ʿaḳl u ḫūş-ile bīgāne meşreb

101a 2. Şarāb-ı ʿaşḳ-ı Bārī'den dem-ā-dem
Gerek ʿāşıḳ geze mest-āne meşreb

3. Tecerrüd ʿāleminde bī-ser u pāy
Gedālar var yürür şāhāne meşreb

4. Civānān içre ey yār-ı civān-baḫt
Şeh-i vālā-neseb ferzāne meşreb

5. Ḳuluñ Medḥī-i zārı bezm-i ġamda
Bilür misin ʿaceb cānāne meşreb

LXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Derd-i hecr-i yār içün dermān gerekmez ey ṭabīb
Çün ki elden çıḳdı cānān cān gerekmez ey ṭabīb

2. Mülk-i ten yeksān olup ḫāke yıḳıldı ser-be-ser
Mülk kim vīrān ola sulṭān gerekmez ey ṭabīb

3. Şemᶜ geçüp ḳarşuma giryān u sūzān ṭurmasun
Ḫastenüñ yanında ḫod giryān gerekmez ey ṭabīb

4. Cān bedenden çıḳdı çün ġam ḳaldı anda yalıñuz
Kimse yoḳ ġam-ḫānede mihmān gerekmez ey ṭabīb

5. Derd ü miḥnet zecr ü ġam Medḥīden olsunlar ıraġ
Yārsuz ḳalmışdur ol yārān gerekmez ey ṭabīb

Ḥarfü'l-tā

LXII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ġubār-ı maḳdeminden ben saᶜādet
Bulam pīrüm baña eylerse himmet

2. Bugün rūz-ı viṣāle irmiş-iken
Yine ferdāya ṣaldı ol ḳıyāmet

3. Yolında pīriñün ḫāk olmayınca
Olur mı sālike Ḥaḳḳ'dan hidāyet

4. Seg-i kūyuñ sifālin tāc idindüm
İderler anuñ-içün baña ᶜizzet

5. Metāᶜ-ı ḥüsninüñ ser-māyesidür
Leṭāfetle nezāketle ẓarāfet

6. Ḳıya baḳsa geçer müjgānı dilden
Ḳatı ḫūnī dil-āverdür ol āfet

101b 7. Nice medḥ itmesün Medḥī o şāhı
K'anuñ şānında ḫatm olmış mehābet

LXIII[486]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Āb-ı zülāl-i vaṣluñı ey çeşme-i ḥayāt
Her kim içerse Ḫıżr gibi görmeye memāt

2. Ey mıṣr-ı ḥüsne Yūsuf-ı Kenᶜān olan ᶜaceb
Başa çıḳar mı yaşum ile Nīl eger Furāt

3. Zülfüñ ġamı-y-la ḫaṭṭ-ı ruḫuñ geldi yāduma
Hicrānuñ añup aġlar-iken leyle-i Berāt

4. Ḳılduñ ḫadeng-i ġamzeñ-ile baña merḥabā
İḥsānuñ ile ḫaste göñül buldı iltifāt

5. Bulmaz cihānda Medḥī şu kim bī-vefā sever
Baḥr-i belāda[487] mevc-i ġam u ġuṣṣadan necāt

LXIV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Döşenüp rūyına ol zülf-i muᶜanber ḳat ḳat
Miskī came-y-le bezendi meh-i envār ḳat ḳat

2. Yaġdurur sehm-i ḳażāyı yire dā'im gökden
Bize işler geçer ol çarḫ-ı sitem-ger ḳat ḳat

3. Ṣanuram çarḫ-ı kebūd içre ṭulūᶜ itdi ḳamer
Ḳaçan ol māh geyer māyī ḳabālar ḳat ḳat

4. Ḫayl-i ᶜuşşāḳa vefālar ider ol şūḫ-ı cihān
Anuñ-içün ṭolanur kūyını anlar ḳat ḳat

5. Medḥiyā mihr ü vefā fennini bilmez o nigār
Ḥāṣılı cevr ü cefāyı ider ezber ḳat ḳat

---

486 Bu şiir M nüshasında X. gazel olarak 14a'dan başlamaktadır.

487 Baḥr-i belāda : Mevc-i belāda M ve A. "Şu vefasız yāri seven Medhi cihanda bela denizinde gam ve tasa dalgasından kurtuluş bulmaz" şeklinde nesre çevirebileceğimiz beyitde eger bahr kelimesi yerine mevc girerse anlamın aksayacağı açıktır. Üstelik M nüshasında ayrıca "mevc-i ġam u ġuṣṣa" ifadesi yerine "baḥr-i ġam u ġuṣṣa" yazılmıştır ki deniz dalgada değil, dalga denizde olabileceğinden bu da anlam yönünden terstir.

LXV

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ey Yūsuf-ı gül-çehre eyā kān-ı melāḥat
Gün gibi ʿayān nūr-ı cebīnüñde saʿādet

2. Nāzük suḫanuñ ġonca dehenüñ daḫı nāzük
Ḫatm oldı senüñ şān-ı şerīfüñde nezāket

3. Emsem lebüñi şevḳ-ile ʿaḳlum gider ol dem
Ey sāḳī nedür bāde-i ḥamrāda bu ḥālet

102a 4. Mihr olmasa ruḫ-sāruñ eyā nūr-ı İlāhī
Virmezdi benüm ḳalbüme çoḳ böyle ḥarāret

5. Müjgān-ı ciger-dūzı anuñ ḳatlüme ḥāżır
Cānum vireyin eylesün ol bir kez işāret

6. Ṣanmış ki beni ġayrlara oldı hevā-dār
Ḳopardı gelüp başuma ol serv ḳıyāmet

7. Sen daḫı ṣaḳın kendüñi ey Medḥī-yi bīmār
Bir ġamze ile aldı benüm cānum ol āfet

LXVI [der-kenar]

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Dilā hīç eylemezsin meyl-i ṭāʿat
Gözüñ aç ġāfil olma geçdi sāʿat

2. Perīşān dilleri cemʿ eyle cānā
Şikāyet ḳılmasun senden cemāʿat

3. Nezāketden ṣaḳın īmān u dīnüñ
Dime nāzüklük itdüm yā ẓarāfet

4. Biri luṭf u biri ḥilm ü biri cūd
Saʿādet sende ger olsa se ʿādet

5. Bu üç nesne gerekdür dīn erine
Ṣalābetle meḥābetle şecāᶜat

6. Zebūn it merd iseñ Ḳıṭmīr-i nefsi
Ḳanāᶜat ḳıl ḳanāᶜat ḳıl ḳanāᶜat

7. Boyun vir Medḥīyā şerᶜ-i Resūl'e
Nice bir nefs-i şūma bu iṭāᶜat

LXVII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ṣalınsa yaraşur ol serv-ḳāmet
Ḳıyāmetdür ḳıyāmetdür ḳıyāmet

2. Uyurken būsesin almaḳ o yārüñ
Nezāketdür nezāketdür nezāket

3. Viṣālüñ āḫiri dirler mes̱eldür
Nedāmetdür nedāmetdür nedāmet

4. Bizüm yirde güzel sevmek be ṣūfī
Ẓarāfetdür ẓarāfetdür ẓarāfet

5. Düşenler vādī-yi ᶜaşḳa dimişler
Melāmetdür melāmetdür melāmet

6. Ḫalāṣ iden yaḳasın ᶜaşḳ elinden
Selāmetdür selāmetdür selāmet

7. Ḳıyāmetden o yārüñ ḳaddi Medḥī
ᶜAlāmetdür ᶜalāmetdür ᶜalāmet

LXVIII[488]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün[489]
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳalb-i pāküñ içün ġonca-veş açsun hevā-yı salṭanat
Gül gibi gey yaraşur şāhum ḳabā-yı salṭanat

---

[488] Bu şiir M nüshasında XI. gazel olarak 14b'den başlamaktadır.
[489] ḳabā-yı salṭanat : hevā-yı salṭanat M

2. Nice yıllardur cemālüñ şemᶜinüñ müştāḳıdur
Ārzū eyler seni cennet-i serāy-ı salṭanat

3. Şeh-suvārum himmetüñ raḫşını depret yiridür
El virür cevlān yerinde[490] saña cāy-ı salṭanat

4. Şemᶜ-i ruḫ-sāruñ Ḫüdā bād-ı fenādan ṣaḳlasun
Sāye ṣalsun farḳuña perr-i hümā-yı salṭanat

102b 5. Umaram Rūm illerin gün gibi açsun ser-be-ser
Tīġ-i cevher-dār-ile çeksün livā-yı salṭanat

6. Ḫān Meḥemmed[491] çün ḳadem başdı serīr-i devlete
Fetḥ olur küffār yek-ser ibtidā-yı salṭanat

7. Ḫıżr ola ḳande gidherseñ pādişāhum reh-berüñ
Medḥīye vird-i zebān olsun duᶜā-yı salṭanat

LXIX[492]

Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Hicrān ġamın iderdüm saña bugün ḥikāyet
Sen şāh-ı ᶜadle ammā lāyıḳ degül şikāyet

2. İḥsān-ı luṭfuñı ben nice ḥikāyet idem
İḥsānuña ne ḥadd var ne luṭfuña nihāyet

3. Yūsuf göreydi rūyuñ ḥaḳḳında böyle dirdi
Nevᶜ-i beşerde olmaz sende olan melāḥat

4. Kimi cemālüñi meh kimisi mihr oḳurlar
Ḥüsnüñ ḥikāyetinde vardur nice rivāyet

5. Medḥiyā dest-gīr ol düşdükçe rāh-ı ᶜaşḳa
Ey maᶜden-i mürüvvet ey ṣāḥib-i vilāyet

---

[490] yerinde : deminde A
[491] Meḥemmed : ᶜOṣmān M
[492] Bu şiir M nüshasında XII. gazel olarak 14b'den başlamaktadır.

LXX

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Segān-ı kūyuñuñ serde sifāli efser-i devlet
Ġubār-ı reh-güẕāruñ çeşmüme çün sürme-i ʿizzet

2. Ne yaña gitmek isterseñ nigeh-bānuñ Ḫüdā olsun
Refīḳüñ evliya dāʾīm delīlüñ āyet-i "nuṣret"

3. Murād oldı şehā ism-i şerīfüñ ber-murad olduñ
Ḥabībüm sendedür ḳuvvet ḫalīlüm sendedür ḳudret

4. Ṭayanmaz leşker-i aʿdā yer-ile cünd-i İslām'a
Şarāb-ı ʿaşḳuñ anlara şu deñlü virdi keyfiyyet

5. Gice gündüz duʿā eyler ḳuluñ Medḫī velī şāhum
Gerekdür hem cenāb-ı ḥażretüñden anlara himmet

103a

LXXI

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Dil kişverini cünd- ġam-ı yār ide ġāret
Miʿmār-ı felek ḳılmaz anı hergiz ʿimāret

2. Mührüñle bugün dehre Süleymān-ı zamānsın
Mihr eyle meded eyleme ben mūra ḥaḳāret

3. Dil milketine şuʿle ṣalup meşʿal-i ḥüsnüñ
Yaḳdı cigerüm ḫānesini tāb-ı ḥarāret

4. Cān naḳdini ṣarf eyle dilā vuṣlat-ı yāre
Bāzār-ı maḥabbetde yüri eyle ticāret

5. Hep saña nisār eyler idi cevher-i cānı
Ḳılsaydı eger Medḫī bīmāra işāret

LXXII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳaṭre ḳaṭre derlemiş gül gibi gördüm rūy-ı dost
Cān dimāġını muʿaṭṭar ḳılsa ṭañ mı būy-ı dost

2. Vādī-yi hecre ṣalup fi'l-cümle maḥrūm eyledi
ʿAḳl u fikr ü cān u tenden ġamze-i cādū-yı dost

3. Zāhidā egri ḫayāl itme burada şöyle bil
Kaʿbe ḥaḳḳı ḳıblemüzdür gūşe-i ebrū-yı dost

4. Mestler bezminde ey vāʿiẓ taʿaccüb eyleme
Ḳubbe-i eflāke irse naʿra-i yāhūy-ı dost

5. Rāh-ı ʿaşḳ içre ġubār oldı vücūdum Medḥiyā
Üstüme bir sāye ṣalsa ḳāmet-i dil-cū-yı dost

LXXIII

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Şīrīn suḫanuñ ʿaḳlumı tālān ider ey dost
Esrār-ı ġamuñ vālih ü ḥayrāñ ider ey dost

2. Hicrānuñ oḳı sīnemüzi deldügi yetmez
Tīġ-i sitemüñ bagrumuzı ḳan ider ey dost

3. Vaṣl olmaġa dün etmiş-idük ʿahd-ile peymān
Kim dir ki yine ṣoñra peşīmān ider ey dost

4. Ṣaḥrā-yı dile gelse ne dem cünd-i ḫayālüñ
Fikrüm çerisin anda perīşān ider ey dost

5. ʿĪd oldı bugün Ka'be-i kūyuñda Ṣafā'dan
Medḥī yoluña cānını ḳurbān ider ey dost

103b

LXXIV[493]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Āfitāba pençe ṣalmışdur yed-i beyżā-yı dost
Rūşen itmiş gökleri mihr-i cihān-ārā-yı dost

2. Gūşına irmez daḫı ol meh-liḳānuñ āh u vāh[494]
Göklere irgürdi nālem ḳāmet-i bālā-yı dost

3. Ḳaşları yayına ḳurbān eylerem cān u teni
Ḳāmet-i ḫam-geştemi ger dāl iderse rā-yı dost[495]

4. Niᶜmet-i dünyāya ṭoydum ṭoymadum dīdāra ben
Niᶜmet-i cennet midür bilmem nedür ālāy-ı dost

5. Gezdürüp mevc-i ġam u miḥnetle Medḥī cismümi
Gūyiyā kem-ter giyāh itmiş beni deryā-yı dost

LXXV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Dile senden ne gelse cāna minnet
Dile çūb ur dile seng-i melāmet

2. Fedā olsun saña her laḥẓa biñ cān
Hemān cādū gözüñ ḳılsun işāret

3. Beni biñ kerre öldür rāżıyem ben
Tek aġyār-ile bir kez itme ṣoḥbet

4. Yedi deryā ᶜaceb teskīn ider mi
Beni şol resme yaḳdı nāz-ı firḳāt

5. Seg-i kūyum dimiş Medḥī saña yār
Zihī devlet zihī ᶜizzet saᶜādet

---

[493] Bu şiir M nüshasında XIII. gazel olarak 15a'dan başlamaktadır.
[494] vāh : zār M
[495] M nüshasında "dost" kelimesi eksiktir.

LXXVI

Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün

– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Fürḳat şebinde baña rūyuñı şeb-çerāġ it
Refʿ it niḳāb-ı zülfüñ ṣubḥuñ yüzini aġ it

2. Bāġ-ı cünūna düşdi sünbüllerüñ görince
Zincīr-i bend-i zülfüñ dil gerdenine bāġ it

3. Gül meclisinde lāle elde ṭutar piyāle
Ey verd-i pür-leṭāfet sen daḫı seyr-i bāġ it

4. Hergiz viṣāl-i yāre el ṣunmasun per-ile
Zāġ-ı raḳībi ey gül öldür yāḫūd yasaġ it

104a 5. Ḫāl-i ʿiẕārını gör odlara yaḳ vücūduñ
Medḥī ten-i nizāruñ başdan ayaġa dāġ it

LXXVII[496]

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – • / • – – •/• – – •/ • – –

1. Yaḳdı cigerüm āteş-i sūzān-ı maḥabbet
Raḥm eylemedüñ ey meh-i tābān-ı maḥabbet

2. Envār-ı ruḫuñ şemʿ-i şebistān-ı İlāhī
Zülf-i siyehüñ şām-ı ġarībān-ı maḥabbet

3. Kimdür ki gelüp ḫāneḳah-ı ʿāleme olmaz
Esrār-ı ġam-ı ʿaşḳ-ile ḥayrān-ı maḥabbet

4.[497] Giryān gözüme bir naẓar it nice ṭolıdur
Yāḳūt [u] dür-i nāb-ile dükkān-ı maḥabbet

5. Gir göñlüñe Medḥīnüñ eyā ġonca-i zībā
Gel gör nic'olur sende gülistān-ı maḥabbet

[496] Bu şiir M nüshasında XIV. gazel olarak 15a'dan başlamaktadır.
[497] 4. beyit M nüshasında yoktur.

LXXVIII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Çün girdi benüm destüme çevgān-ı maḥabbet
Açıldı o dem şevḳ-ile meydān-ı maḥabbet

2. Dil şevḳe gelüp mā-melekin odlara yaḳdı
Āvāre gezer bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

3. ᶜAşḳuñ ḳılıcın çekdi bu dil kişverin açdı
Żabṭ itdi göñül mülkini sulṭān-ı maḥabbet

4. Ġam ḫırḳasını egnüme vü başuma tācın
Geydürdi baña sālik-i erkān-ı maḥabbet

5. Kim ḳaṭreleri ṭaᶜne urur ḳulle-i Ḳāf'a
Yaşum deñizi göstere Ṭūfān-ı maḥabbet

6. Biñ cān-ile ḳapuñda senüñ derdüñe düşdüm
Bu derde imiş derde çü dermān-ı maḥabbet

7. Bu ġonca femüñ gülşen-i kūyında o Medḥī
Olsa yeridür bülbül-i nālān-ı maḥabbet

LXXIX

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Bükdi belümi bār-ı civānān-ı maḥabbet
Pīr itdi beni himmet-i merdān-ı maḥabbet

104b

2. Yerleşdi şehā tīr-i müjeñ ḳaldı tenümde
Alışdı dil-i zār-ile peykān-ı maḥabbet

3. Zencīr-i ser-i zülfüñ-ile göñlümi bend it
Āvāre gezer zār u perīşān-ı maḥabbet

4. Ḳan yutdurup öldürdi beni ḥasret-i laᶜlüñ
Ḳan agladılar üstüme iḫvān-ı maḥabbet

5. Her aḫkeri Medḥī gözine bir gül-i ḫandān
Gülşen görinür āteş-i sūzān-ı maḥabbet

LXXX

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Gül-zār-ı cihān içre benüm zār-ı maḥabbet
Feryādum işit ey gül-i gül-zār-ı maḥabbet

2. Feryādumı gūş eylemedi ol gül-i zībā
Deldi cigerüm fürḳat-ile ḫār-ı maḥabbet

3. Yüz şevḳ-ile yüzden götürüp burḳaʿın ol māh
Baḫş oldı göñül mülkine envār-ı maḥabbet

4. Cān naḳdini dil şaḥneleri eyledi teslīm
Ṣaḥrā-yı dile ḳondı çü serdār-ı maḥabbet

5. Cān virdi şehā aldı senüñ derdüñi Medḥī
Raḥmet aña kim ḳılmadı iẓhār-ı maḥabbet

Ḥarfü'l- s̱ā

LXXXI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Firāḳuñ olmış iken zār u giryān olmaġa bāʿis̱
Viṣālüñ oldı yine şād u ḫandān olmaġa bāʿis̱

2. Benüm bir ḳaṭre deñlü yoġ-iken ʿālemde miḳdārum
Nedür cū-yı sirişküm böyle ʿummān olmaġa bāʿis̱

3. Ṭaġıtduñ ʿaḳl u fikrin ben perīşān rūzigāruñ hem
ʿİẕāruñda budur zülfüñ perīşān olmaġa bāʿis̱

4. Dem-ā-dem bir yalıñ yüzlü civānuñ ḥasretindendür
Ciger tennūr-ı hicrān içre biryān olmaġa bāʿis̱

5. Tamāmet devr-i ʿadlüñde şehā ḫalḳ-ı cihān ḫurrem
Ne oldı Medḥī-i şeydāya nālān olmaġa bāʿis̱

105a

LXXXII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Her bir deminde eylemek iḥsān recā ᶜabes̱
ᶜÖmr-i ᶜazīzi yoḳ yere ḳılmaḳ hebā ᶜabes̱

2. ᶜĀḳil odur ki ehl-i dile hem-nişīn ola
Nādānlar-ile ḫāṣılı ᶜayş u ṣafā ᶜabes̱

3. Bezm-i ṣafāda neyki ol aġyār-ı bed-zebān
Ḳılmaḳ hemīşe ehl-i ṣafāya cefā ᶜabes̱

4. Lā-büdd fiġānın irgürür ᶜuşşāḳuñ ol mehe
İtmez güẕār kūy-ı civāndan ṣabā ᶜabes̱

5. Medḥī şu yāri sev ki saña mihribān ola
Sevmek cihānda bir kişi bir bī-vefā ᶜabes̱

LXXXIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Cevr iden cānān elinden el-ġıyās̱
Ẓulm ider sulṭān elinden el-ġıyās̱

2. Yaḳdı yandurdı vücūdum şehrini
Āteş-i hicrān elinden el-ġıyās̱

3. Her ṭarafdan urdılar hicrān oḳın
Leşker-i ḫūbān elinden el-ġıyās̱

4. Añlamaz esrārumuz keyfiyyetin
Merdüm-i nādān elinden el-ġıyās̱

5. Seyle virdi ḫān-mānum cümleten
Dīde-i giryān elinden el-ġıyās̱

6. Ḳaldı dil zülf u zeneḫdānında āh
Bend ile zindān elinden el-ġıyās̱

7. Medḥiyā nār-ı cehennem kendidür
Sīne-i sūzān elinden el-ġıyās̱

LXXXIV[498]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Cemālüñdür şehā ᶜālem gülistān olmaġa bāᶜiṡ
ᶜİẕāruñ şevḳidür çāk-i girībān olmaġa bāᶜiṡ

2. Lebüñ şevḳi-y-le ḳan mestem velī ey gözleri sāḥir
Ġubār-ı ḫaṭṭ-ı sebzüñ oldı ḥayrān olmaġa bāᶜiṡ

105b 3. Senüñ gül-zār-ı ḥüsnüñle cihān bāġı cinān oldı
Firāḳuñ oldı ᶜālem baña zindān olmaġa bāᶜiṡ

4. Delüpdür ney gibi baġrum senüñ peykān-ı hicrānuñ
Budur bezm-i ṣafā-baḫşuñda nālān olmaġa bāᶜiṡ

5. Nice demlerdür aġlardı viṣālüñ yādına Medḥī
Bi-ḥamdiᵓllāh ol oldı yine ḫandān olmaġa bāᶜiṡ

Ḥarfüᵓl-cim

LXXXV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Gel eṭibbā şerbetinden içme ḳaç
Ḫaste-i hicrāna çün olmaz ᶜilāc

2. Çeşm-i ẓāhir beste olsa ġam degül
Ġafleti terk eyle göñlüñ gözin aç

3. Vādī-yi hicrānda ey kāfir beni
Küfr-i zülfüñ ḳıldı sevdāyī mizāc

4. Pīre-zen dünyāya ḳılma ser-fürū
Eyleme nā-merde ᶜarż-ı iḥtiyāc

5. Dürr-i naẓmı kimse almaz gūşına
Gevher-i şiᶜr oldı Medḥī bī-revāc

[498] Bu şiir M nüshasında XV. gazel olarak 15b'den başlamaktadır.

LXXXVI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Dil metāᶜından gözüñ aldukda bāc
Çīn zülfüñ cāna ṣalmışdı ḫarāc

2. Şām ilinden baña göster gün yüzüñ
Yaᶜni refᶜ olsun ruḫuñdan ḳara saç

3. İncinürsin yoḳ yere ben ḫasteye
Ḳatı nāzükdür mizācuñ çün gülāc

4. Ḫᵛān-ı vaṣluñ ben didüm itme dirīġ
Didi dil-ber aç atañ olursa ḳaç[499]

5. Zāl-ı dehrüñ ḥīlesinden gey ṣaḳın
Medḥiyā er gibi depren gözüñ aç

106a

LXXXVII
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gözden ḫayāl-i noḳṭa-i ḫālüñ gider mi hīç
Dilden ölince fikr-i viṣālüñ gider mi hīç

2. Mirʾāt-ı ḳalb-i ᶜāşıḳa ḳılsañ ṣafā-naẓar
Tā ḥaşr olınca ᶜaks-i cemālüñ gider mi hīç

3. Naḳḳāş-ı dest-i ḳudret anı yazdı çün ezel
Deyr-i tenümde naḳş-ı miṣālüñ gider mi hīç

4. Cān teşne āb-ı vaṣluña ey çeşme-i ḥayāt
Dil şīşesinden āb-ı zülālüñ [gider mi hīç]

5. Dāġ oldı ḳaldı dīde-i Medḥīde dil-berā
Gözden ḫayāl-i noḳṭa-i ḫālüñ gider mi hīç

---

[499] Bu atasözündeki "atañ" kelimesi doğru da yazılmış olabilir veya "nun" harfi yerine yanlışkla "t" harfide konulmuş olabilir. Bu atasözüne yakın atasözleri şu şekillerde mevcuttur.

Aç anansa da kaç
Aç yanından kaç.

Bkz. Aydın Oy, *Tarih Boyunca Türk Atasözleri*, s. 246, 247.

LXXXVIII[500]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Şol dili kim ḳara zülfüñ ḳıldı sevdāyī mizāc
Defᶜine cümle eṭibbā ḳılsalar olmaz ᶜilāc

2. Gözlerüñ āhū-yı Çīn'i siḥr-ile eyler şikār
Çīn-i zülfüñ yaraşur dil mülkine ṣalsa ḫarāc

3. Vaṣluñı sūzān göñül cānā temennā eylemez
Āb u āteş birbiriyle itmemişdür imtizāc

4. Ben seg-i kūyuñ[501] sifālin tāc idindüm başuma
Mülk-i ᶜaşḳuñ şāhıyam başumda olduḳça bu tāc

5. Nāṣiḥüñ pendi derūn-ı sīnede ḳoymaz ṣafā
Zehre ṭayanmaz iñen nāzük olur zīrā zücāc

6. Ben didüm diş bilerem cānā viṣālüñ ḫˇānına
Didi dil-ber bu mes̱eldür aç atañ olursa ḳaç

7. Ḫˇān-ı vaṣl-ı dil-beri gördüm müyesser olmadı
Medḥiyā ḥālüm mükedder ḳarnumuz ġāyet de aç

LXXXIX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Derd-i ᶜaşḳuñla göñül şöyle alışdurdı mizāc
Demidür aña ṭabīb-i ecel eylerse ᶜilāc

2. Şehr-i ḥüsnüñde senüñ ḫāl-i siyāhüñ merġūb
Rūm'da olmaz iken muḳbil-i Hindū'ya revāc

3. Bir yalıñ yüzlü civān oldı gelüp bezmüñe şemᶜ
Şuᶜlesinden urınup başına bir ḳırmızı tāc

106b 4. Āteş-i ḥasret-ile yaḳsa derūnum n'ola yār
N'eyler ol ḳandīli kim olmaya içinde sirāc

---

500 Bu şiir M nüshasında XVI. gazel olarak 16a'dan başlamaktadır.
501 seg-i kūyuñ : senüñ kūyuñ M

5. ᶜArż-ı ḥāl itme ṣaḳın kimseye ger ᶜārif iseñ
Medḥiyā ehl-i hüner herkese olmaz muḥtāc

XC
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ḳılur çeşmüm göñül mülkini tārāc
Ḥabeş mülkinden alur beglerüñ bāc

2. İki kaşuñ nişān-ı "ḳābe ḳavseyn"
Ruḫuñ şevḳi delīl-i leyl-i miᶜrāc

3. Ġamuñ pālāsıdur egnüme ḫilᶜat
Ġubār-ı ḫāk-i pāyüñ başuma tāc

4. Ḫalīlüm baña böyle niᶜmet olmaz
Cemālüñi görelden olmadum ac

5. Ḳul oldum Medḥiyā Sulṭān Murād'a
Ne kimseye zebūn oldum ne muḥtāc

XCI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Devlet ehline varup ḳılmaḳdan ᶜarż-ı iḥtiyāc
Künc-i miḥnetde baña biñ kerre ölmek yegdür ac

2. Gerçek erler devlet-i dünyāya ḳılmazlar naẓar
Anlaruñ yanında taḫta deñlü yoḳdur taḫt-ı ᶜāc

3. Bezm-i ġamda cām-ı ᶜaşḳuñ görseler keyfiyyetin
Pādişehler terk iderdi mülk ü māl u taḫt u tāc

4. Dāver-i Key Ḫusrev ü Cemşīd'e ḳılmaz iltifāt
Bir gedā keyfiyyet-i bāde-y-le ḳılsa imtizāc

5. Medḥiyā ben derd-i ᶜaşḳ-ı yār ile oldum zebūn
Ḫaste-i cānān olan ummaz eṭibbādan ᶜilāc

XCII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Şu kimse kim ola nā-merde muḥtāc
ᶜAceb mi olsa ᶜālem çeşmine dāc

107a 2. Metāᶜ-ı ḥüsnine dil virme zinhār
Şu yārüñ k'olmaya ẕātında ....

3. Cemālüñ her kim aya beñzedürse
Ḥüdādan dilerem ola yüzi zāc

4. Göñül virme şu yār-ı bī-vefāya
Uya her kişiye her demde çün māc

5. Sözümden dönmezem oḳ [gibi] Medḥī
Benüm meydān-ı ᶜaşḳ içinde omaç

[Ḥarfü'l-ḥā]
XCIII[502]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Enfās-ı laᶜl-i dil-ber olupdur ṣafā-yı rūḥ
Andan irişdi cān-ı ᶜazīze ġıdā-yı rūḥ

2. Pehlūya çekdüm al-ile ol yār-ı canumı
Dinse ᶜaceb mi sīneme cennet-serāy-ı rūḥ

3. Cānum gibi severdüm o rūḥ-ı muṣavveri
Ol dem ki oldı Ādem'e Ḥaḳḳ'dan ᶜaṭā-yı rūḥ

4. Şimdi gamuñla ḫaste olan cān-ı nā-tüvān
Rūz-ı ezelde olmuşidi āşinā-yı rūḥ

5. Ṭāvus-ı ḳudsı aña ezel hem-cenāh idi
Ṭañ mı ḳażā-yı ᶜarşa çıḳarsa hümā-yı rūḥ

6. Her bir kelāmı mürde-dile tāze cān virür
ᶜĪsī nefeslü bir mehe ḳıldum fedā-yı rūḥ

[502] Bu şiir M nüshasında XVII. gazel olarak 16a'dan başlamaktadır.

7. Medḥī raḳībi yār-ile görmek belā imiş
Andan ziyāde ʿāşıḳa olmaz belā-yı rūḥ

XCIV

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Geldi seḥerde ḫāneme ol meh-liḳā ferāḥ
İşte gelince böyle gele dil-rübā ferāḥ

2. Ey dil senüñle ʿayş idelüm nev-bahārdur
Virür derūn-ı sīneye ʿayş u ṣafā ferāḥ

3. ʿĀḳil odur ki vuṣlat içün ḫurrem olmaya
Ādem ṣoñında ġuṣṣa çeker ibtidā ferāḥ

4. Ṣun sāḳī cām-ı laʿl-i lebüñ mübtelālara
Rindāne meclis içre virür merḥabā ferāḥ

107b 5. Medḥī cihānda aġlar iseñ baña aġla kim
Dār-ı miḥende olmaz-imiş çün gedā ferāḥ

[Ḥarfüʾl-ḫā]
XCV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Cām ʿayşı ḳılmadın eyyām-ı telḫ
Sāḳīyā ṣun yine bir ḳaç cām-ı telḫ

2. Acıdur cānum ḫadeng-i çeşm-i yār
Kim görüpdür sükkerī bādām-ı telḫ

3. Yār-ile zehr içsem olur ḳand-i nāb
Dil-rubāsuz bāde-i gül-fām telḫ

4. Vaṣl-ı dil-ber gerçi sükkerden leẕīẕ
Derd-i hicrān miḥnet ü ālām telḫ

5. Dil virürseñ bī-vefāya Medḥiyā
Zehr ider ʿayşuñ senüñ nā-kām telḫ

XCVI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Yetiş ey cānumuñ cānānı Ferruḫ
Çü sensin derdümüñ dermānı Ferruḫ

2. Yazılmış ṣafḥa-i rūyuñda gördüm
Zamānuñ ḫusrev-i devrānı Ferruḫ

3. Didüm kimdür ᶜaceb serdār-ı ḫūbān
Didiler ol melāḥat kānı Ferruḫ

4. Cihān ansuz ḳuru bir cisme beñzer
Olupdur bu cihānuñ cānı Ferruḫ

5. Dil-i Medḥī'yi cāy itseñ yaraşur
Göñüller taḫtınuñ sulṭānı Ferruḫ

XCVII[503]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Baña şeker lebüñsüz olur ḳand-i nāb telḫ
Şīrīn lebüñle sükker olur her şarāb-ı telḫ

2. Vuṣlat güninde içdügümüz bādeler leẕīẕ
Fürḳat şebinde çekdügümüz ıżṭırāb telḫ

3. Miskīn ṣaçuñ hevāsı dil-i cāna ḫoş gelür
Mülk-i Ḫotan'da ḥāṣıl olan müşg-i nāb telḫ

108a 4. Dün vāᶜiżüñ kelām-ı dil ü cān-ḫırāşını
Gūş eyledükde didi göñül bu cevāb-ı telḫ

5. Nār-ı firāḳa yaḳma iñen Medḥīyī şaḳın
Āteş ziyāde olsa olur çün kebāb telḫ

[503] Bu şiir M nüshasında XVIII. gazel olarak 16b'den başlamaktadır.

XCVIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Olupdur ol mehe ḳaṣr-ı felek kāḫ
Aña bir kimse itmez ẕerrece rāḫ

2. Dehānuñ sırrını senden ṣorarsam
Ḥaḳīḳat söyle luṭf eyle dime lāḫ

3. Ḳara ṭoprağa ḳardı naḳd-i eşküm
O ṣarrāf oğlı ne eyler baña baḫ

4. Yüzin görse şu ḫaste bula ṣıḥḥat
Cemālinden ırağ olursa dir vāḫ

5. Cemālüñ şevḳine Medḥī virür cān
Gerek öldür gerek dirgür gerek yaḥ

Ḥarfü'l-dāl

XCIX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Āh kim olmadı çāre dil-i bīmāra meded
Ġam-ı fürḳatle ben öldüm baña bir çāre meded

2. Laḥẓada tīr-i müjeñ sīneme yüz pāre urur
Bunca hicrāna ṭayanmaz ten-i ṣad-pāre meded

3. Ağlamaḳdan ġam-ı hicrān-ile gözden çıḳdum
Ayağuñ tozını çek dīde-i ḫūn-bāra meded

4. Gözlerüm gülşen-i ḥüsnüñ ḳo temāşā ḳılsun
ᶜArż-ı dīdār idegör ᶜāşıḳ-ı dīdāra meded

5. Ser-i zülfüñle dil-i Medḥī-yi ber-dār eyle
Beni cānumdan uṣandurdı bu āvāre meded

C

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir şaçı leylī beni ḳıldı esīr ü müstemend
ᶜAşḳ vādīsinde mecnūn gibi oldum behremend

108b 2. Ḳara şaçı sihr idüp ḳıldı perīşān göñlümi
Zülfinüñ her tārını cān boynına ḳıldı kemend

3. Ḫāk-i pāyüñle müşerref olmaḳ ister ḫaste-dil
Eşigüñ dārü'ş-şifāsında yatur ol derdmend

4. Ger başum daḫı giderse kūyuñı terk etmezem
Baña zencīr-i ser-i zülfüñ olupdur pāy-bend

5. Reh-güẕārında vücūdum ḫāk olaldan Medḥiyā
Üstüme bir sāye ṣalmadı o naḫl-ı ser-bülend

CI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫüdāyā eyle nāmı gibi ẕātın ol mehüñ Maḥmūd
İdüp burc-ı saᶜādet üzre necm-i ṭāliᶜin mesᶜūd

2. Günin günden yeg it yā Rabb serīr-i ṣadr-ı ᶜizzetde
Müyesser ḳıl cenābından ne kim isterse ol maḳṣūd

3. Fütūh ebvābın aç yā Rabb aña dā'īm nigeh-dār ol
İdüp her dem der-i dārü'l-ḳażāyı vechine mesdūd

4. O servi[504] sāye-i ẓıll-ı Ḫüdā'da ser-firāz eyle
ᶜAdūsın dergehüñden eyle dā'īm ḫāsir ü merdūd

5. Duᶜāmuz budurur ṣubḥ u mesā dergāh-ı ᶜizzetden
Ola senden şehā ḫallāḳ-ı ᶜālem rāżī vü ḫoşnūd

6. Duḫān-ı āteş ü āh-ı derūnumdan ṣuᶜūd itdi
Degül ebr-i siyeh rūy-ı hevāyı eyleyen pür-dūd

7. Duᶜā-yı devlütüñ eyler senüñ bī-ḥaddürür ammā
N'ola luṭfuñdan itseñ Medḥīyi ol zümreden maᶜdūd

---

[504] Metinde "serviyi" şeklinde yazılmıştır.

CII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Göñülde derd-i hicrān oldı mevcūd
ᶜAceb mi ṭāliᶜüm olmazsa mesᶜūd

2. Ġarībüñdür dil-i āvāre ḫoş ṭut
Ḫüdā senden dilerseñ ola ḫoşnūd

3. Çıḳarma dūd-ı āhum āsumāna
Beni hecr āteşine yaḳma çün ᶜūd

4. Baña cevr eylemek lāyıḳ degüldür
Senüñ ism-i şerīfüñ oldı Maḥmūd

109a 5. Elem çekme bugün Medḥī ḳuluñdan
Ki devrān yādın eyler anı nā-būd

CIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Beni bir nāme birle ḳılmadı yād
Dil-i nā-şādumı yār itmedi şād

2. Cihānda bī-vefā dil-ber sevenler
Zamānuñ ġuṣṣasından olmaz āzād

3. Ḳara ṭaġı ḳoparur bād-ı āhum
Ne var cism-i żaᶜīfüm ḳılsa ber-bād

4. Acı sözlerle alur ṭatlu cānum
Elinden şol şekerci-zādenüñ dād

5. Ḫalīlüm Kaᶜbe'yi yapmaḳ dilerseñ
Yıḳılmış göñlümi gel eyle ābād

6. Be-ġāyet sevmezem Medḥī raḳībi
Gerekse āşinā olsun gerek yād

CIV[505]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Şol dem ki geldi ḫāṭıruma çün ḫayāl-i ᶜĪd[506]
Gördüm felekde ẓāhire geldi hilāl-i ᶜĪd

2. Levḥ-i sipihre eyle naẓar gör debīr-i çarḫ
Ser-nāmesinde yazdı ḫaṭ-ı bī-miṣāl-i ᶜĪd

3. Gel ᶜĪd-gāha seyre çıḳ ey şehriyār-ı ḥüsn
Ḫalḳ-ı cihāna luṭf-ile göster cemāl-i ᶜĪd

4. Ḳaşuñ hilāle beñzedi ḫūrşīde ruḫlaruñ[507]
Bāġ-ı ṣafāda ḳāmetüñ olmış nihāl-i ᶜĪd

5. Yüz sürmek ister ayaġuña ey şeh-i cemāl
Medḥī-i zār yaᶜnī ki ol pāy-māl-i ᶜĪd

CV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • — — / • • — — / • • — — / • • —
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
— • — — — —

1. Sīnemi tīġ-i firāḳuñla benüm yar meded
Murġ-ı cānum talabır ten ḳafesi ṭar meded

2. İşigüñ dār-ı şifāsında yatur ḫaste göñül
Ey ṭabībüm aña ḳıl luṭf-ile tīmār meded

109b 3. Beni yād eylemeyüp yād-ile seyrāna giden
Ḳana ġarḳ oldı yetiş dīde-i ḫūn-bār meded

4. Dām-ı zülf-ile göñül murġını yār itdi şikār
Başuma ᶜālemi ṭar eyledi dildār meded

5. Medḥīyi tīġ-i ġamuñ aldı helāk itdi yetiş
Meded Allāh'ı severseñ meded ey yār meded

---

[505] Bu şiir M nüshasında XIX. gazel olarak 17a'dan başlamaktadır.
[506] ḫayāl-i ᶜıyd : hilāl-i ᶜıyd M
[507] benzedi : döndi vü M, ruḫlaruñ : zīr-i ḫāk M

CVI[508]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dād elinden yıḳdı göñlüm şehrin ol bī-dād dād
Āşinā vīrān ide eyler mi hīç bünyād yad

2. Bulmadum ben bezm-i ġamda nāleme dem-sāz sāz
Āşināmuz yoḳ bizüm çün eylemez[509] feryād yād

3. Aġladuḳça ben ḳılur ol dil-ber-i ṭannāz nāz
Ḥaşr olınca olmadum ben ᶜāşıḳ-ı nā-şād şād

4. Göñlüm aldı göz göre bir gözleri şeh-bāz bāz
İşidüp geldi didi aña mübārek-bād bād

5. Ser virür dönmez sözinden Medḥī-i ser-bāz bāz
Ṭoġrı sözden dād olupdur dönmez ol üstād-dād

]Ḥarfüʾl-ẕāl]

CVII[510]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫaste-dil ᶜuşşāḳa cānā luṭf-ı iḥsāndur leẕīẕ
Derdmend olanlaruñ derdine dermāndur leẕīẕ

2. Nite kim ṭūṭīlere ḳand-i mükerrer ḫoş gelür
Bülbül-i şūrīdeye seyr-i gülistāndur leẕīẕ

3. Nār-ı ᶜaşḳa urma kendüñ cehd idüp cānuñ ṣaḳın
Ġāfil olma ey birāder cümleden cāndur leẕīẕ

4. Cāhil ü nādān olan fısḳ u fücūra meyl ider
Ehl-i fażl olanlara āyāt-ı Kurʾān'dur leẕīẕ

5. İrmesün yā Rabb be-ḥaḳḳ-ı Muṣṭafā ᶜilme[511] ziyān
Medḥiyā ben bildügüm dīn ile īmāndur leẕīẕ

---

[508] Bu şiir M nüshasında XX. gazel olarak 17a'dan başlamaktadır.
[509] eylemez : eyleye M
[510] Bu şiir M nüshasında XXI. gazel olarak 17b'den başlamaktadır.
[511] ᶜilme : aña M

110a

[Ḥarfü'l-rā]

CVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Miḫnet idi āḫir oldı ibtidā nev-rūzdur
   İrdi murġāndan yine ṣīt u ṣadā nev-rūzdur

2. Ġam libāsı eskidi yeñi yaḳası ḳalmadı
   Geydi rengīn cāmeler deşt ü s̱erā nev-rūzdur

3. Añma geçen günleri hicrān şebi-y-le geçdi hep
   Sāḳīyā gelsün şarāb-ı dil-küşā nev-rūzdur

4. Evvel ü āḫir bela vü ġuṣṣanuñ vaḳti degül
   Evvelā evvel bahār u s̱āniyen nev-rūzdur

5. ᶜAyş u nūşuñ çaġıdur hem vuṣlatuñ eyyāmıdur
   Furṣatı fevt itme hergiz ḫusrevā nev-rūzdur

6. Būselikde ḳavl-i ᶜuşşāḳī muḥayyer eyleme
   Rāstī bu mutribā dinsün ṣabā nev-rūzdur

7. Günde yüz biñ şükr iderseñ yaraşur ey şehriyār
   Bize şol rūşen cemālüñ dā'īmā nev-rūzdur

8. Ḥak taᶜāla luṭf idüp virüp iki şeh-zādeler
   İki vech-ile saña ᶜālem şehā nev-rūzdur

9. Ḫoş dimiş bu mıṣraᶜı ol şāh-ı ᶜālem Medḥiyā
   İdelüm laᶜlin bugün rūḥa ġıdā nev-rūzdur

10. ᶜAleme nev-rūzı rūzī eyleyen Perverdigār
    Her dem itsün ḳalb-i pāküñ pür-ṣafā nev-rūzdur

CIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey vücūdum şehrine sulṭān-ı ḫūbānum ᶜÖmer
   Sevdügüm rūḥum ᶜazīzüm hem-demüm cānum ᶜÖmer

2. Derde düşdüm çār yār-ı bā-ṣafā ḥaḳḳı yetiş
Ey ṭabīb-i çāre-sāzum derde dermānum ᶜÖmer

3. Bülbül-āsā kārum feryād u efġān eyledüñ
Bād-ı āhından ṣaḳın ey verd-i ḫandānum ᶜÖmer

4. Murġ-ı dil pervāne-veş düşdi cemālüñ nārına
Yaḳdı yandurdı beni şemᶜ-i şebistānum ᶜÖmer

5. Ġam şebinde Medḥī-i bīmāra göster ṭalᶜatüñ
Māhtābum devletüm mihr-i dıraḫşānum ᶜÖmer

110b

CX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Nice bir sāġar lebüñden kām alur
Göz göre rūḥ-ı revānum cām alur

2. Ṭatlu cānum zecr ü ḳahr-ile benüm
ᶜĀḳıbet bu miḥnet u ālām alur

3. Saña taḳrīr idemem aḥvālümi
ᶜAḳl u fikrüm bāde-i gül-fām alur

4. Aḳıdur ṣu gibi ḫāk-i pāyine
Göñlümi bir serv-i sīm-endām alur

5. Siḥr idüp Medḥī-i zāruñ cümleten
ᶜAḳl u hūşın ol gözi bādām alur

CXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Var mıdur cennetde cānā ruḫlaruñ teg verd-i ter
Yā biter mi ḳāmet-i bālāña beñzer ney-şeker

2. Küfr-i zülfin seyr idelden oldı īmānum dürüst
İᶜtiḳāduñ böyle olsun ey mürīd-i der-be-der

3. Genc-i esrār-ı maʿāniye yetürdüm destümi
Tīġ-i ṭabʿumdur açan iḳlīm-i naẓmı ser-be-ser

4. Pertev-i şemʾ-i ruḫuñdan bir şererdür cān u dil
İctinãb itme ṣaḳın anlardan ey nūr-ı başar

5. Çīn seḥer kūy-ı vefāyı geşt ider gördüm o yār
Şöyle beñzer Medḥiyā bir ʿāşıḳ-ı ṣadıḳ arar

CXII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Nāle vü feryād u zārum ol gül-i gül-zāradur
Ḫār-ı hicrānından anuñ sīne pāre pāredür

2. Pāre pāre cismümüz her dem ḫadeng-i yārdan
Tīġ-i fürḳat birle ammā bağrımuz yüz pāredür

3. Çigzinürken murġ-ı dil ger düşse zülfüñ ağına
Ol ġarībi luṭf idüp ḫoş ṭut ki bir āvāredür

4. Cevr-i ḳahr u miḥnetüñ her dem dil-i nā-şādadur
Luṭf-i iḥsānuñ dirīġā muttaṣıl aġyāradur

5. Medḥī-i zār u zebūna leblerüñ emdürmedüñ
Hecr-i laʿ[l]üñle żaʿīf olmış yatur bī-çāredür

111a

CXIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Rūy-ı āteş-nāküñ ʿaksi-y-ile gülşen nār olur
Naḫl-i ḳaddüñ bu ne ḥikmetdür ki āteş-bār olur

2. Ṭāliʿümdür ol ḳamer-ruḫ-sāra māʾīl olalı
Her kimi yār añladumsa ol baña aġyār olur

3. Ey gül-i tāze ʿaceb girmez mi bilsem gūşuña
Gülşen-i kūyuñda her dem bunca āh u zār olur

4. Ṭolaşur gerçi kemend-i zülf-i yāre muttaṣıl
Ḳorkum oldur bu sebebden düzd-i dil ber-dār olur

5. Çeşm-i yāre Medḥiyā dil vireli oldum zebūn
Ḫasteye māʾīl olanlar ġālibā bīmār olur

CXIV
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Mest-i ʿaşḳam tā ezelden meskenüm mey-ḫānedür
İki çeşmüm ḳan ile ṭolmış iki peymānedür

2. Gülşen-i ʿālemde hīç būy-ı vefādan yoḳ eṡer
Lāle ruḫlardan vefā ümīd iden dīvānedür

3. Uçmaġ ister kūyuña murġ-ı revānum dil-berā
Bāl ü perr yaḳmaġa şemʿ-i rūyuña pervānedür

4. Aġladı Ādem cihāna geldi ḫandān olmadı
Bu serāy-ı ʿālemi bildüm ki miḥnet-ḫānedür

5. Ḳoma elden dāmen-i pīr-i muġānı Medḥiyā
Söz budur vaʾl-lāhu aʿlem özgesi efsānedür

CXV
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Meded öldüm baña dermān gerekdür
Bu mürde cismüme bir cān gerekdür

2. Ḥaḳīḳat nār-ı ʿaşḳa yanduñ ise
Vücūduñ ser-be-ser ʿüryān gerekdür

3. Muḥaṣṣal ʿāşıḳ-ı zār u nizāruñ
Dem-ā-dem dīdesi giryān gerekdür

4. Dili dīdār-ı yāre baḳduġınca
Esīr ü vālih ü ḥayrān gerekdür

5. Dil-i Medḥīye geldi ʿaşḳı yārüñ
Didi bu şehre bir sulṭān gerekdür

111b

CXVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Āteşīn ruḫ-sāruña ḳarşu yaşum[512] gülnār olur
Gülşen-i ᶜālem cemālüñsüz baña pür ḫār olur

2. Mihr ü māhuñ şemᶜ-i pür-dūduñ żiyāsın n'eylerem
Her ne dem kim şol bezimde ol ḳamer-ruḫ-sār olur

3. Seg raḳīb uyur ser-i kūyuñda ḫınzīrler gibi
ᶜĀşıḳ-ı bī-mār-ı vaṣluñ ṣubḥa dek bīdār olur

4. Sünbül alsam destüme būy-ı vefā ümmīd idüp
Zülfüñüñ her tārı ḳatlüm ḳasdına bir mār olur

5. Bār-ı hecrüñ çekse Medḥī ḥaşre dek āsān velī
Ṭaᶜn-ı aġyāra taḥammül eylemek düşvār olur

CXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Görmedüm bāġ-ı cihānda gezdüm ammā biñde bir
Ḳāmet-i dil-dāra beñzer serv-i bālā biñde bir

2. Gülşen içre ben gülüñ gerçi hezārın görmişem
Rūy-ı yāre beñzemez hīç verd-i raᶜnā biñde bir

3. Ben senüñ biñ cān-ile ḳurbānuñ olmaḳ isterem
Biñ yıl ᶜömrüm olsa gelmez nevbet illā biñde bir

4. Bulmaya biñ yıl gezüp bir saña beñẓer meh-liḳā
Çarḫ-ı gerdān muttaṣıl devr itse cānā biñde bir

5. Medḥiyā zarıncınup biñ kerre feryād eylesem
Diñlemez feryādumı ol māh-ı ġarrā biñde bir

[512] Metinde "yaşum yaşum" olarak iki kere yazılmıştır

CXVIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ṭabībüm şerbet-i laᶜlüñ ölümlü ṣayruya emdür
Leb-i laᶜl-i şeker-bāruñ meded ben ḫasteye emdür

2. Senüñ peykān-ı ḫūn-rīzüñ ᶜadū bağrın ider pür-ḫūn
Men-i dil-rīşüñ ammā cümleten zaḫmına merhemdür

3. Bugün serdār-ı ḫūbāna dinilmiş bir ġazeldür bu
Başında tuġ-ı şāhīdür görinen ṣanma perçemdür

4. Lebüñ hecri-y-le sāḳī ḳan olupdur çeşm-i pür-ḫūnum
Müyesser olmadı cām-ı viṣālüñ bir nice demdür

112a 5. Raḳīb-i dīvi luṭfuñla añarsın ey perī-peyker
Unutduñ Medḥī-i zārı dimezsün ol da ādemdür

CXIX[513]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḥabībüm[514] Kaᶜbe'dür küyuñ yaḫūd Firdevs-i aᶜlādur
Cemālüñ meşᶜal-i ḳudret yaḫūd nūr-ı tecellādur

2. Kelām-ı dil-peẕīrüñ mürdeye cānlar virür cānā
Dem-i feyż-i Ḫüdā'dur ol yaḫūd nuṭḳ-ı Mesīḥā'dur

3. Gözüñ yā vaḥşī āhūdur veyāḫūd[515] mest-i cādūdur
Ḳadüñ yā serv-i bālādur veyāḫūd şāḫ-ı ṭūbādur

4. Cefāña ṣabr ider göñlüm perīşāndur velī ᶜaḳlum
Ya Ferhād-ı belā-keşdür yaḫūd Mecnūn-ı şeydādur[516]

5. Münevver ṭalᶜatüñ ey meh melāḥat āsumānında
Ya mihr-i ᶜālem-ārādur veyāḫūd māh-ı ġarrādur

6. Fiġān u zārı Medḥīnüñ eṡer itmez ne ḥikmetdür
Nigārā ḳalbüñ āhendür veyāḫūd seng-i ḫārādur

---

[513] Bu şiir M nüshasında XXII. gazel olarak 17b'den başlamaktadır.
[514] Ḥabībüm : Ḥabībüñ M
[515] veyāḫūd : yāḫūd M
[516] yaḫūd Mecnūn-ı şeydādur : veyāḫūd şāḫ-ı tūbādur M

CXX[517]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Sīnem benüm ki gevher-i ʿaşḳuñ ḫazīnedür
Esrār-ı yār anuñ içinde defīnedür

2. Ol ḳaşı yā ḫadeng-i cefā çekdi ḳatlüme
Her dem ḳażāya ḳarşu ṭuran işbu sīnedur

3. Kimi lebüñe ġonca didi kim bilüñe mū
O yoḳ bu yoḳ arada hemān bir ḳarīnedür

4. Mevc-i belā-yı eşkümi gör gezdürür beni
Baḥr-i muḥīt içinde tenüm bir sefīnedür

5. Medḥī şarāb-ı ʿaşḳ-ile rüsvā-yı ʿālem ol
Nāmūs u ʿār ʿāşıḳ olanuñ nesinedür

CXXI[518]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Meydān-ı rezme ol şeh-i Dārā-nişān çıḳar
Ṣan ḫaṣm-ı dīne Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān çıḳar

2. Mirrīḫ-i çarḫ rūyine āhen siper çeküp
Burc-ı felekde ʿaskerüñe dīde-bān çıḳar

112b 3. Aʿdāya ḳarşu yüz-be-yüz olduḳda ḫusrevā
Bir dem gelür ki yüzine bir pehlevān çıḳar

4. Gördükde tīġ-i heybetüñi yüz sürüp ḳırāl
Pāy-i semendüñ öpmege ol ḳaltabān çıḳar

5. Medḥī öñince sen daḫı sür raḫş-ı himmetüñ
Rüstemlik eyle er gibi ol ad u şan çıḳar

---

[517] Bu şiir M nüshasında XXIII. gazel olarak 18a'dan başlamaktadır.
[518] Bu şiir M nüshasında XXIV. gazel olarak 18b'den başlamaktadır.

CXXII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Sevdügüñ çün ey göñül mümtāzdur
Günde yüz biñ cevr iderse azdur

2. Rāz-ı pinhānuñ ṣaḳın fāş eyleme
Çün o yār aġyār-ile hem-rāzdur

3. Kūyuñ içre dāmenüm ulur ṭutar
Seg raḳībi luṭf it ey şeh azdur

4. Murġ-ı dil ṣaydına pervāz eyleyen
Bir perī-veş gözleri şeh-bāzdur

5. Medḥiyā tīġ-i sitemle yār eger
Yaralarsa sīneñi şeh-nāzdur

CXXIII[519]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Cānā ruḫuñ bihişt ü lebüñ selsebīldür
Her dem ġubār-ı pāyüñe kevs̱er sebīldür

2. Evc-i ḥasende ṭalᶜatüñ ey mihr-i pür-żiyā
Ḥaḳḳ'uñ kemāl-i ṣunᶜına rūşen delīldür

3. Didüm yoluña cānı fedā eylesem didi
Añma yanumda anı ki şey'-i ḳalīldür

4. Ey mıṣr-ı ḥüsne Yūsuf-ı Kenᶜān olan benüm
Eşk-i revānı gözlerümüñ reşk-i Nīl'dür

5. Vaṣluñ rivāyetini buyur Medḥīye disün
Hicrān ḥikāyetini dimez ol ṭavīldür

[519] Bu şiir M nüshasında XXV. gazel olarak 18b'den başlamaktadır.

113a

CXXIV[520]

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/• – – •/ • – –

1. Cānā naẓarum kaᶜbe-i kūyuñda sañadur
Beñzer ki benüm iki gözüm ḳıble-nümādur

2. Şād olma eger ᶜārif iseñ ᶜömr-ile cisme
Ten ḫāke varur ᶜömr-i ᶜazīz ise hebādur

3. Ḫarc itme bugün yoḳ yire sen naḳd-i revānuñ[521]
Ey ḫˇāce ṣaḳın ṣanma ki dünyāyı beḳādur

4. Ṭoġmadı anuñ başına hīç mihr-i saᶜādet
Her gördügüni şol ki ṣanur māh-liḳādur

5. Yıḳma kerem it ḫāṭırını Medḥī-i zāruñ
Ne deñlü ḥaḳīr ise naẓar-gāh-ı Ḫüdā'dur

CXXV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜĀşıḳ-ı dil-ḫasteye ṣanmañ ṣafā gelmekdedür
Her nefes ᶜaşḳ ehline derd ü belā gelmekdedür

2. Yārdan cevr ü cefā eksük degül her gün gelür
Nice yıldur gözlerüz mihr ü vefā gelmekdedür

3. Rızḳ içün dünyā ġamın çekme eger ᶜāḳil iseñ
Rızḳ-ı ḳassām-ı ezel her gün saña gelmekdedür

4. Göñlümüñ ẕevḳ ü sürūrı muttaṣıl gitmekdedür
Kūy-ı dil-dāra raḳīb-i bed-liḳā gelmekdedür

5. Ger iderlerse benüm derd-i derūnumdan suᵓāl
Cān bedenden çıḳmada renc ü ġınā gelmekdedür

6. Bīsütūn-ı ᶜaşḳ ezel Ferhād'ı nālān eyledi
Kim çaġırsa dem-be-dem daḫı ṣadā gelmekdedür

7. Medḥiyā Dādār-ı dehrüñ bār-gāh-ı ᶜadline
Pādişehler gitmede bāy u gedā gelmekdedür

[520] Bu şiir M nüshasında XXVI. gazel olarak 19a'dan başlamaktadır.
[521] naḳd-i revānuñ : ᶜömr-i revānuñ M

CXXVI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Ḳaddüñ nihāl-i bāġ-ı melāḥat nişānıdur
Rūyuñ żiyāsı mihr-i saᶜādet nişānıdur

2. Bāġ-ı cihānda her görinen serv-i sāye-dār
Erbāb-ı ᶜayş u ᶜişrete ṣoḥbet nişānıdur

3. Dāl eyler ise ḳaddüñi bār-ı cefā-yı yār
Ey dil taḥammül eyle ki devlet nişānıdur

113b 4. Tīġüñ olursa n'ola şafaḳ gibi ḳana ġarḳ
Aᶜdā-yı ḫāk-sāra ḳıyāmet nişānıdur

5. Cevr oḳlarını ṭurmaz atar ḳatlüme o şūḫ
Ġālib bu sīne tīr-i melāmet nişānıdur

6. Medḥī-i zār ḥāṣılı pīr itdi hecr-i yār
Ḳaddi büküldi ḳahr-ile rıḥlet nişānıdur

CXXVII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. ᶜĀşıḳ şu dem ki āh-ı dil-i pür-şerer çeker
Ehl-i caḥīm defᶜine anuñ siper çeker

2. Bozdı ḳabā-yı cismini ḫayyāṭ-ı rūzigār
Āvāre gibi döndürüp anı iler çeker

3. Naḳd-i ḳarār u ṣabr-ı dili aldı çeşm-i yār
ᶜAyyārı gör ki burcı bedenden neler çeker

4. Dil ṭıflı ᶜaḳla uymadı cān oldı şerm-sār
Oġul hevāya uysa hicābı peder çeker

5. Medḥī ṭutuşdı yandı diyü çāh-ı sīneden
Eşküm yetīmi aġlayuraḳ çoḳ ṣular çeker

CXXVIII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Kef-i sāḳī ḳadeḥden maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i raḫşāndur
Dehān-ı mey-perestān maḫzen-i laʿl-i Bedaḫşān'dur

2. Cünūn-ı ʿaşḳ-ile mestem özüm ʿāşıḳ mıyam bilmem
Ki dil āşüfte vü ten ḫaste vü ḫāṭır perīşāndur

3. ʿİẕāruñ görse dil ḫurrem olur görmezse göz aġlar
Tenüm ol şemʿe beñzer gāh ḫandān gāh giryāndur

4. Libāsın pāre pāre eyleyüp ʿāşıḳ firāḳuñdan
Yanup nār-ı maḥabbetle gezer kūyuñda ʿüryāndur

5. Cemālüñ şevḳine her gün yaḳasın çāk ider Medḥī
Dem-ā-dem ʿāşıḳuñ cānā senüñ çāk-i girībāndur

114a

CXXIX

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Çekdi ol meh ḳatlüme bir tīġ-i ʿüryān çin seḥer
Şuʿle ṣaldı farḳuma ṣan mihr-i raḫşān çin seḥer

2. Gice gördüm vāḳıʿamda hücreme gelmiş o māh
Buldum ṭurdum yirümden dīde giryān çin seḥer

3. Cān bedenden ḥaşre dek olmazdı ḳaṭʿā münḳaṭıʿ
Yanuma ḫaste yaturken gelse cānān çin seḥer

4. Ey ḫalīlüm kes başum tök ḳanumı kūyuñda gel
ʿĪd-ı aḍḥāda revādur olsa ḳurbān [çin seḥer]

5. Medḥiyā ḳalbe ḥarāret virdi şevḳ-i rūy-ı yār
Gün gibi olsam n'ola çāk-ı girībān çin seḥer

CXXX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her ki vuṣlat diler ol terk-i dil ü cān eyler
Cigerin erre-i firḳātle diler ḳan eyler

2. Dem olur varlığını var olanuñ yoġ eyler
Dem olur varını yoġ idene iḥsān eyler

3. Āteş-i ʿaşḳ yaḳup nūr ider eczāsın anuñ
Nārınuñ her şererüñ mihr-i dıraḫşān eyler

4. ʿĀşıḳ-ı pāk-naẓar ḫūn-sirişk itse revān
Bir ḳara ṭaşı hemān laʿl-i Bedaḫşān eyler

5. Medḥiyā bir ḳulına ḳılsa naẓar Rabb-i ġafūr
Ne ḳadar cürm ü ḫaṭā ḳılsa peşīmān eyler

CXXXI

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Yārüñ ḫadeng-i ġamzeleri dil-sitān olur
Cellād-ı çeşmi ḳātil olur bī-emān olur

2. ʿĀrif gözine yaḫşı görinmez viṣāl-i yār
Zīrā firāḳı ṣoñra anuñ pek yamān olur

3. Bilsem ne ʿişve eyler ʿaceb ol perī baña
Geh gün gibi ẓuhūra gelür geh nihān olur

4. Bu ʿişvelerle nāz-ile bu ṭarz-ı ḫāṣ-ile
Ol meh serīr-i ḥüsne şeh-i kām-rān olur

5. Yārüñ firāḳ-ı laʿli ile dem-be-dem benüm
Fürḳat şebinde dīdelerüm ḫūn-feşān olur

6. Ayaġa ṣaldı başdı beni küştigīr-i ʿaşḳ
Medḥī añunla başa çıḳan pehlevān olur

CXXXII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Nem gördi yār bilsem eyā nemden incinür
Ẓāhir budur ki dīde-i pür-nemden incinür

2. Bir dem sirişk-i alumı dīdemde gördi yār
Baḳmaz yüzüme ẕerrece ol demden incinür

3. Vir leblerüñi aġzuma ḳıl derdüme devā
Ṣanma ölümlü ḫasteyi sen emden incinür

114b 4. Bir gün raḳīb ḫaste görüp eyledi duᶜā
Medḥī-i zār daḫı o verhemden incinür

CXXXIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Rüstem-i Destān olursa ger şecāᶜatde bir er
Anda kim olmaya ġayret olur zenden beter

2. Cevher-i rūḥuñ şu kim ḳadrini bilmez er degül
Ṣanma kim cān-ı ᶜazīzüñ ot gibi yirden biter

3. Gel ḳabul it pendümi oldur saña reʾy-i ṣavāb
Bu mes̱eldür ᶜārif olan ādeme bir söz yiter

4. Evvel ü āḫir budur saña sözüm ey nev-civān
Ger er iseñ eyle dāʾīm ḳaḥbe dünyādan ḥaẕer

5. Maḫzen-i dilden çıḳar esrār-ı maᶜnī muttaṣıl
Tīġ-i ṭabᶜum anuñ-içün bir ḳılı yüz biñ yarar

6. Bu naṣīḥat ḳalb-i rūşenden olupdur āşikār
Nükte-i pendüm çerāġı mihr-i enverden yaḳar

7. Ṭut sözüm iki cihānda olmayasın nā-murād
Budurur pendi saña Medḥī-i zāruñ muḫtaṣar

CXXXIV[522]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her ḳaçan kim ḫāṭıra ol zülf-i ᶜanber-bū gelür
Çīn'den ṣaḥrā-yı Rūm'a ṣanuram āhū gelür

2. Ol gözi āhū ġamından cān virür her ᶜāşıḳuñ
Türbesinden dem-be-dem āvāze-i yā Hū gelür

3. Ḳıbleye ṭutsam yüzüm gāhī ᶜibādet ḳılmaġa
Fikrüme ol dem ḫayāl-i gūşe-i ebrū gelür

4. Cevrden ḳaddüm büküldi göz yaşı oldı revān
Her ne yirde kim kemer baġlana lā-büdd ṣu gelür

5. Göñlümüz ṣu gibi aḳsa ṭañ degüldür Medḥiyā
Ḳarşudan biñ nāz-ile ol dil-ber-i dil-cū gelür

CXXXV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Baña ḳan aġladan her dem o yārüñ gül-ᶜiẕārıdur
Benüm eşk-i dem-ālūdum bahāra ḳarşu cārīdür

115a 2. Ten-i ṣad çākūm üzre dāġlar kim ḳapḳara yanmış
Hep anlar bir yalıñ yüzlü civānuñ yādigārıdur

3. Yaşum seyl-i revān oldı fiġānum raᶜd u āhum berḳ
Başum miḥnet diyārınnda melāmet kūh-sārıdur

4. Ölürsem ol ṣaçı leylī güẕār itdükde kabrümden
Selāmın kesmesün disün ki mecnūnum mezārıdur

5. Perī-rūlar ḫayāli-y-le muṣavver dīde-i pür-nem
Ṣanasın Medḥiyā çeşmüm perīler çeşme-sārıdur

[522] Bu şiir M nüshasında XXVIII. gazel olarak 19b'den başlamaktadır.

CXXXVI

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Ey gül ne ᶜaceb al ruḫuñ ġonce-femüñ var
Efġān-ı hezār-ile senüñ ḫayl-i demüñ var

2. Ben ḫāk-i reh-i curᶜa-keş-i pīr-i muġānem
Gül gibi senüñ elde şehā cām-ı Cem'üñ var

3. ᶜĀlem yıḳılup ḳubbe-i gerdūn yire geçsün
Şol dem ki senüñ ḫāṭır-ı pāküñde ġamuñ var

4. Emdür meded it cān virene laᶜl-i lebüñ sen
Dermān idegör ḫastelere çün ki emüñ var

5. Öldür güzelüm tīġ-i firāḳuñla ḳayurmaz
Şol Medḥī-yi bīmārı ki andan elemüñ var

CXXXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġamze-i ḫūn-rīzüñe bī-dād dirsem yaraşur
Ẕüʾl-ḫumār-ı çeşmüñe cellād dirsem yaraşur

2. Ruḫlaruñ gül leblerüñ mül kākülüñ sünbül velī
Ṭoġrusı bu ḳaddüñe şimşād dirsem yaraşur

3. Fenn-i cevri ḫūblar senden taᶜallüm itdiler
Ḫayl-i ḫūbāna seni üstād dirsem yaraşur

4. Bād-ı āhumla vücūdum şöyle çıḳdı çarḫa kim
Tā ḳıyāmet cismümi berbād dirsem yaraşur

5. Kimseden ben böyle bir eşᶜār-ı zībā görmedüm
Medḥiyā bu ṭarz-ı ḫās-īcād dirsem yaraşur

115b

CXXXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil ḥaḳīr oldı-y-sa anuñ bir penāhı yoḳ mıdur
Yoḫsa iḳlīm-i fenānuñ pādişāhı yoḳ mıdur

2. Günde biñ kez öldürür şimşīr-i hicrānuñ beni
Ẓulm-ile ḳan itmenüñ āyā günāhı yoḳ mıdur

3. Devr-i ruḫsāruñda yārüñ ay u gün lāzım degül
Ey felek rūy-ı zemīnüñ mihr ü māhı yoḳ mıdur

4. Ebr-i ġam çigzenmesün bārān-ı miḥnet yaġmasun
ᶜĀşıḳuñ seyl-i sirişk ü dūd-ı āhı yoḳ mıdur

5. Medḥiyā ᶜāşıḳ ḫaṭāen bir günāh eylerse ger
Ol günāh içün anuñ hīç bir gün āhı yoḳ mıdur

CXXXIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cevr-i aᶜdādan ḫalāṣ olmaḳ ᶜaceb ḳābil midür
Bī-vefālardan vefā ümmīd iden āḳil midür

2. Tīġ-i müjgānın çeküp ḳırdı cihān ḫalḳın tamām
Yaᶜni anuñ ġamze-i cellādı da ḳātil midür

3. Zāl-ı dehre mihr ü mah olmış iki çarḫ-ı siper[523]
Göreyin tīr [ü] ḫadeng-i āhuma ḥāyil midür

4. Cevriñi bī-ḥadd idersin luṭfuñı ġāyetde az
A benüm çoḳ sevdügüm ᶜāşıḳ buña ḳāyil midür

5. Her naẓarda Medḥiyā ḫūn-ı ciger eyler ṭaleb
Çeşm-i mesti bilmezem ḳan içmege māyil midür

---

[523] Metinde "çarḫı siper" şeklinde yazılmıştır

CXL

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Şehā ḳaldur niḳābuñ tā görem nūr
Ḥicāb altında ḳalmış şemᶜ-i kāfūr

2. Lebüñdür bir müdevver laᶜl-sāġar
Ṣurāḥī gerdenüñ maᶜnīde billūr

3. Viṣāl-i yār-ile iller ṣafāda
Benem ancaḳ cihānda zār u mehcūr

4. Murāduñsa ḫalīlüm Kaᶜbe yapmaḳ
Ḫarābe göñlümi gel eyle maᶜmūr

5. Firāḳa ṣabr olunmaz çünki Medḥī
116a Viṣāl-i dil-rubāya olma mesrūr

CXLI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Göñlüm cefā-yı dil-beri mihr ü vefā bilür
Bī-çāre dil ne çekdügin ol bī-vefā bilür

2. Ġamdan hilāle döndi tenüm kimse bilmedi
Ancaḳ cihānda derdümi bir meh-liḳā bilür

3. Ol cān ṭabībi ṣanma ki ᶜuşşāḳı bilmeye
Ḫalḳ-ı cihānı kendüye hep mübtelā bilür

4. Göñlüm hemīşe ḫāk-i derüñ kīmyā ṣanur
Çeşmüm ġubār-ı maḳdemüñi tūtiyā bilür

5. Medḥī ṣanur ki sevdügüni bilmeye o yār
ᶜĀşıḳlarını cümleten ol dil-rubā bilür

CXLII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Rindāna sāḳī cām-ile ḳūt-i revān virür
Ṣūfī ṣanur ki anı mey-i erġavān virür

2. Yārüñ cefā vü miḥnetinüñ bir zamānı yoḳ
Ammā viṣālin añsañ aña çoḳ zamān virür

3. Dārā olursa ṣoñ ucı ber-dār ider anı
Cellād-ı çarḫ kimseye ṣanmañ emān virür

4. Ġamzeñ ḫadengi miġfer-i çarḫı deler geçer
Ḳaşuñ felekde ḳavs-i ḳuzaḥdan nişān virür

5. Emdür bu demde laʿl-i lebüñ teşne gitmesün
Medḥī-i zāra yoḫsa firāḳuñla cān virür

CXLIII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Ṣaḥrā-yı dilde gül gibi açıldı lāleler
Bezm-i ṣafāda destüme geldi piyāleler

2. Dürrler dizildi ḥoḳḳa-i laʿ[l]inde dil-berüñ
Gūyā dehān-ı ġoncada zeyn oldı jāleler

3. Gördüm çemende bülbüli çün gülsitān oḳur
Ben de bahār-ı ḥüsnüñe yazdum risāleler

116b 4. Tā kim ḫadeng-i ġamzelerüñ naḳd-i cān ola
Gönder efendi üstüme keskin ḥavāleler

5. Medḥī ne çāre irmedi gūş-ı civāna āh
Eflāke çıḳdı gerçi ki feryād u nāleler

CXLIV

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ḳaddüñ ṣanemā ḳāmet-i ṭūbāya ber-ā-ber
Kimdür ki diye serv-i dil-ārāya ber-ā-ber

2. Sünbül ne ḳadar ḳılsa dil ü cānı muᶜaṭṭar
Olmaz yine şol zülf-i semen-sāya ber-ā-ber

3. Eşküm güheri ḫāk-ile yeksāndur ammā
Āhum şereri ḳubbe-i mīnāya ber-ā-ber

4. Dil murġı ᶜitāb itdi görüp zāġ-raḳībe
Görme özüñi bu dil-i şeydāya ber-ā-ber

5. Gördükde yüzi ḳara ola Medḥī anuñ kim
Şol ṭalᶜat-ı ġarrāyı göre aya ber-ā-ber

CXLV[524]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Tīġüñ şehā ᶜadūya dilīr-āne ṣarmaşur
Āhen yüreklü er gibi merdāne ṣarmaşur

2. Rūz-ı veġāda bendelerüñ Ḳahramān olur
Rüstem olursa ḫaṣmına ḫaṣmāne ṣarmaşur

3. Tīrüñ mekān ṭutarsa n'ola ḳalb-i deşmeni
Tenden geçer o ḫūnī varur cāna ṣarmaşur

4. Gözi felekde kelle-i Behrām'ı ḫurd ider
Mār-ı kemendi gerden-i Keyvān'a ṣarmaşur

5. Medḥī ḳuluña himmet-i ᶜālīñ olursa ger
Şīr-i jiyān olur da Nerīmān'a ṣarmaşur

---

[524] Bu şiir M nüshasında XXIX. gazel olarak 19b'den başlamaktadır.

CXLVI[525]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḳaçan kim ol şeh-i ᶜādil[526] cemālin āşikār eyler
Eger bir ḳaṭreye ḳılsa naẓar anı biḥār eyler

117a 2. Çıḳup ᶜarż-ı cemāl itse felekde māh u ḫūrşīde
Birini ḫˇār u zār eyler birini şerm-sār eyler

3. Seḥerden ᶜazm-i bāġ itse Ḫıżır gibi vilāyetle
Ne cānib kim ḳadem başsa ser-ā-ser lāle-zār eyler

4. Hilāle dönse żaᶜfından eger bir ṭālibüñ cismi
Naẓar ḳılsa zer-i ḫāliṣ gibi kāmil-ᶜayār eyler

5. Eger sīmurġ olup Ḳāf'a ḳaçarsa Medḥiyā ḫaṣmı
Kemend-i dest-i himmetle anı lā-büdd şikār eyler

CXLVII[527]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ġubār-ı ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı ᶜayn-ı ᶜizzetdür
Segān-ı kūyuñuñ serde sifāli tāc-ı devletdür

2. Erenler ḥaḳḳı içün niᶜmet-i dünyā degül lāzım
Senüñ dīdāruña baḳmaḳ ḫalīlüm özge niᶜmetdür

3. Cemālüñ āfitābı şuᶜle ṣalsun māh u ḫūrşīde
Girībānuñ ser-ā-ser maṭlaᶜ-ı envār-ı ḳudretdür

4. Sirişk-i dīdeme ᶜayn-ı ᶜināyetle nigāh eyle
Şaçılsun reh-güẕāruñda yaşum bārān-ı raḥmetdür

5. Ölünce medḥüñi dilden komāz virdi-i zebān eyler
Muḥaṣṣal pādişāhum Medḥī-i bīmāra ᶜādetdür

---

[525] Bu şiir M nüshasında XXX. gazel olarak 20a'dan başlamaktadır.
[526] ᶜādil : ᶜāli M
[527] Bu şiir M nüshasında XXXI. gazel olarak 20a'dan başlamaktadır.

CXLVIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bugün bir meh-liḳā sevdüm ineñ nāzük ineñ dil-ber
Gözi nergis ṣaçı sünbül cemāli mihr-i pür-enver

2. Lebi gūyā Mesīḥā'dur ḳadi mānend-i ṭūbādur
Ruḫı verd-i muṭarrādur melek-ḫaṣlet perī-peyker

3. Serīr-i ḥüsne sulṭāndur femi mühr-i Süleymān'dur
Olupdur ḥükmine fermān nice dārā nice dāver

4. Meh-i nev görmege çıḳmış kenār-ı bāma ol meh-rū
Zihī devlet zihī ṭāliᶜ sevinsün çarḫ-ı pür-aḫter

5. Bahār-ı ḥüsnine ḳarşu yaşum bārāna dönmişdi
Dirīġā şādmān oldı görüp aġyār-ı bed-gevher

6. O ḫūrşīd-i münevver çün götürdi burḳaᶜın yüzden
Anuñçün āyet-i "Nūr"ı dilümde ḳılmışam ezber

117b 7. Nihāl-i serv-ḳāmetdür ḳıyāmetden ᶜalāmetdür
Görenler Medḥiyā ḳaddin didiler Sidre'ye hem-ser

CXLIX[528]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Nişān olmaḳ dilā her dem ḫadeng-i yāre müşkildür
Taḥammül zaḫm-ı tīr-i ġamze-i ḫūn-ḫ˅āre müşkildür

2. Derūn-ı sīnede derdüm o yāre ᶜarż idem dirdüm
Ḥaḳīr aḥvālini añmaḳ velī ḫūn-kāre müşkildür

3. Ṭabībā hecr-i yār-ile olan derde devā olmaz
ᶜİlāc itmek anuñçün bu dil-i bīmāra müşkildür

4. Ṭolaşma bend-i zülfine ḥazer ḳıl ey dil-i miskīn
Esīr olmaḳ kemend-i kākül-i dildāre [müşkildür]

5. Gül-i rūyuñdan ayru Medḥī-i bīmārı zār itmek
Saña āsāndur ammā ᶜāşıḳ-ı dīdāra müşkildür

---

[528] Bu şiir M nüshasında XXXII. gazel olarak 20b'den başlamaktadır.

CL

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Elüñ çek ḫaste-i ᶜaşḳa ṭabībüm çāre müşkildür
ᶜİlāc itmek be-ġāyet bu dil-i bīmāra müşkildür

2. Firāḳuñ tīġi biñ yara urupdur sīneme ammā
Ṭayanmaḳ bunca hicrāna ten-i ṣad-pāre müşkildür

3. Görüp aġyār-ile her dem seni ey gözleri ḫūnī
Dem-ā-dem ḳan aḳıtmaḳ dīde-i ḫūn-bāra müşkildür

4. Saña āsān cemālüñ çeşm-i ᶜāşıḳdan nihān itmek
Velī ey āfitābum ṭālib-i dīdāra müşkildür

5. Tenüñ şemᶜ eyledüñ hicrān şebinde gerçi yandurduñ
Taḥammül Medḥiyā dāyim ᶜaẕāb-ı nāra müşkildür

CLI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Sāḳī ᶜaks-i ruḫ-ı alın mey-i gül-fāma ḳoyar
Ṣūfī tesbīḥ ü ᶜaṣāsını ṣatup cāma ḳoyar

2. Ṭağıdup kākül-i tārını ᶜiẕārına o şūḫ
Hecr-ile mihr-i münīri ḳara aḫşama ḳoyar

118a 3. Bir eşer ḳor-idi dildāruñ eger bād-ı ṣabā
Būy-ı zülfini şu dem kim dil-i nā-kāma ḳoyar

4. Nıṣf-ı dünyā niye dirler bilür oldum anı
Kim ki bir mīzer ile dil-beri ḥammāma ḳoyar

5. ᶜÖmrüm olduḳça ben elden ḳomayam Medḥī k'anuñ
Nāmını nāme-i dil-dāra ki şol ḫāme ḳoyar

CLII[529]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ẓıll-ı Yezdān ḳuṭb-ı ᶜālem şehriyār-ı Cem-vaḳār
ᶜÖmr ü devlet salṭanat olsun hezār-ender-hezār

2. Ṣaġ olaydı Erdeşīr'e göstereydüñ ᶜadl ü dād
Luṭf u iḥsān u mürüvvet sendedür ey şehriyār

3. ᶜÖmrüm olduḳça cihān mülkinde ey şāh-ı cihān
Midḥat-ı ẕātuñdan özge kār olupdur baña ᶜār

4. Gülşen-i ᶜālemde dāyim gül gibi sen gül şen ol
Ehl-i diller pāyüñe aḳsun miṡāl-i cūy-bār

5. Bundan artuḳ medḥ iderdüm Ḫān Murād'ı Medḥīyā
Bāde-i ᶜaşḳı eger ḳılmasa ᶜaḳlum tār-mār

CLIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Gülüp her dem açılmaḳ ol gül-i ḫandāna ḳalmışdur
Bahāra ḳarşu zār olmaḳ dil-i nālāna ḳalmışdur

2. Didüm mest-i mey-i ᶜaşḳam beni mihmān idüñ[530] cānā
Didi dil-ber ser-i kūyumda çoḳ mestāne [ḳalmışdur]

3. Didi ol meh ᶜiẕārum şevḳine yaḳ sīneñe yüz dāġ
Didüm ben nār-ı ᶜaşḳuñla kül oldum ya ne [ḳalmışdur]

4. Güzeller içre serverdür cemāli mihr-i enverdür
Tamām āyīn-i ḫūbānı bugün ᶜOṡmān'a [ḳalmışdur]

5. Cihān ḫalḳı tamāmet ol şaçı leylāya meftūndur
Hemān dār-ı cihān da Medḥī-i dīvāne ḳalmışdur

---

[529] Bu şiir M nüshasında XXXIII. gazel olarak 20b'den başlamaktadır.
[530] Metinde "iden" şeklinde yazılmıştır.

118b

CLIV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Cemālüñden cihān oldı münevver
Kelāmuñdan dimāġ-ı cān muᶜaṭṭar

2. Cebīnüñdür senüñ mihr-i cihāngīr
Bu rūşendür ne minnet günden iẓhār

3. Müberrāsın ḥabībüm ġıll u ġışşdan
Derūnuñ ṣāf u bīrūnuñ muṭahhar

4. Ne deñlü bī-şumār olursa aᶜdā
Ḫüdā ḳılsun seni dāyim muẓaffer

5. Sen olduñ devlet ü ᶜizzetle el-Ḥaḳḳ
Aġa-yı şehriyār-ı heft-kişver

6. Ḥasan ṣūret ᶜAlī sīretli ersin
Anuñçün nāmına dirler Ġażanfer

7. Bizüm her rūz u şeb budur duᶜāmuz
Ḫüdā maḳṣūduñı ḳılsun müyesser

8. Bugün sen Medḥīye şefḳat idersüñ
Şefīᶜüñ ola yarın şāh-ı maḥşer

CLV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Kirpigüñ ḫançer çeküp şol dem ki ḳaṣd-ı cān ider
Ger nigeh-bān olmasañ bir laḥza yüz biñ ḳan ider

2. Ġamzesi tīġinden ol yārüñ çevürmem gerdenüm
Ölmegi ben ᶜāşıḳ-ı bīmārına āsān ider

3. Cām-ı laᶜ[l]üñle ġubār-ı ḫaṭṭ-ı sebzüñ dil-berā
Ṭālib-i dīdār olanı mest ider ḥayrān ider

4. Ol ṭabīb-i cān u dil geldükçe ben bī-çāreye
ᶜAḳlumı alur gider bilmem niçe dermān ider

5. Medḥī-i zār u zebūnuñ nālesin gūş eylemez
Murġ-ı dil kūyuñda yārüñ yoḳ yire efġān ider

CLVI[531]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bāġ-ı dehri eyleyelden başuma dildār dar
İtdi bülbül gibi kārum ol ruḫ-ı gülzār zār

2. Şerḥa şerḥa ḳıldı bağrum tīr-i hicrānuñ senüñ
Tīġ-i bī-dāduñla gel gör sīnemi ey yār yar

119a 3. Bār-ı hicrāna bilür dāyim taḥammül ḳılduġum
Yükledür baña anuñçün dil-berüm her bār bar

4. Şol siyeh zülfi gibi ᶜaḳlum perīşān eyledi
Gözüme ḳıldı cihānı ol gözi Tātār tār

5. Naḳd-i ṣabrum aldı dil-ber döndi inkār eyledi
Medḥiyā ḳılsa ᶜaceb mi cānuma inkār kār

CLVII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Şol yaluñ yüzlü civānlar kim cihānı yaḳdılar
Mübtelālar āh idüp kevn ü mekānı yaḳdılar

2. Küfr-i zülf-i dil-bere dil secde eyler gördiler
Bu günāh ile ṭutup ol nā-tüvānı yaḳdılar

3. Ehl-i derdüñ āhın alma ey felek yoḫsa bular
Çenber-i eflāk-ile nüh āsumānı yaḳdılar

4. Dāğlarla tenlerin zeyn eyleyen abdāllar
Cübbe vü destārı cümle ḫān-mānı [yaḳdılar]

5. Cevher-i ᶜaşḳa bedel bir cevher olmaz Medḥiyā
Bulmadılar arayup āḫir dü-kānı yaḳdılar

---

[531] Şair bu gazelini tahmis etmiştir. Bkz. LXXVI numaralı muhammes.

CLVIII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Maḥabbet būyı virmez gülden ise ḫār yigrekdür
Vefāsız dil-rubādan ṣūret-i dīvār yigrekdür

2. Vefāsı yoḳ cefāsı çoḳ yār-ı māh-peykerden
Vefā semtin bilür bir şāhid-i bāzār yigrekdür

3. Hep iller vaṣluña ṭālib cemāl-i yāre ḥayrānum
Bihişt-i cāvidāndan ʿāşıḳa dīdār yigrekdür

4. Vücūdın nār-ı hicrānuñ yaḳupdur Medḥī-i zāruñ
Yine dir her nefesde ḳādir-i settār yigrekdür

119b

CLIX

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Cihānuñ dil-berānı ey sehī-ḳadd pāy-mālüñdür
Melāḥat bāġına revnaḳ viren tāze nihālüñdür

2. ʿİẕāruñ şemʿine gūyā megesdür bāl u perr yaḳmış
Görenler verd-i rūyuñda ṣanurlar anı ḫālüñdür

3. Leṭāfet āsumānında cemālüñ mihr-i enverdür
Cihāna ferr viren her dem ruḫ-ı ferḫunde-fālüñdür

4. Tecellī nārına yaḳan vücūdum şehrini ey meh
Ḥaḳīḳat pertev-i nūr-ı cemāl-i bā-kemālüñdür

5. Dil-i Medḥīyi her dem mest ü ḥayrān eyleyen cānā
Leb-i laʿl-i şeker-bāruñla şol şīrīn-maḳālüñdür

CLX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Göñül sīmurġ-ı Ḳāf-ı lā-mekāndur
Göñül ṭāvus-ı sidre-āşiyāndur

2. Nedendür ne ṣadefden oldı ḥāṣıl
Ne gevherdür ʿaceb bilsem ne kāndur

3. Ḫarāb olur ten-i fersūdem ansız
Vücūdum şehrine şāh-ı cihāndur

4. Çeker ṭağlar ḳadar bār-ı cefāyı
Egerçi bī-mecāl ü nā-tüvāndur

5. Ṣorarsañ Medḥiyā şehr-i bedende
Nihānlardan nihāh günden ʿayāndur

CLXI

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ey dil cehennem āteşi ġurbet degül midür
Bilsem ölüm didükleri furḳat degül midür

2. Ṭūbā degül mi ḳāmet-i bālāsı dil-berüñ
Kūy-ı nigār gülşen-i cennet degül midür

3. Bir curʿası-y-la ʿāleme sulṭān ider seni
Cām-ı şarāb neşʾesi devlet [degül midür]

4. Meydān-ı ʿaşḳ içinde fedā eyle başuñı
Aḳrān içinde saña bu rifʿat degül midür

5. Dünyāya māyil olmadı ʿālemde merd olan
Meyl eyleyen zamāneye ʿavrat degül midür

120a 6. Ey dil hevā-yı nefse uyup cemʿ-i mālı ḳo
Dār-ı beḳāya āḫiri rıḥlet degül midür

7. Çekmek hemīşe bār-ı cefāsını ol mehüñ
Medḥī senüñ de cānuña minnet degül midür

CLXII[532]
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sīneme ey ḳaşı yā tīrüñ senüñ ḳandan gelür
Bunca demler ḳanda idi bilmezem ḳandan gelür

2. Eşk-i ḫūn-ālūd-ile ṣaḥrāyı pür-ḫūn eyledüñ
Kimse bilmez başını[533] ḳandan çıḳar ḳandan gelür

3. Ḳana ġarḳ etdi sirişk-i ḫūn-feşānum yolların
Baña ol serv-i revān şimden gerü ḳandan [gelür][534]

4. Pençe-i mercāna döndürmiş yed-i beyżāsını
'Āşıḳın ḳatl eylemiş ḳan eyleyüp ḳandan [gelür]

5. Allar geymiş o meh olmış şafaḳ teg ḳana ġarḳ
Medḥiyā ol gözleri ḫūnī 'aceb ḳandan gelür

CLXIII[535]
Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Yalan degül sözüm ey gerçek erler
Ṣaḳalsuzdur bizüm yerde püserler

2. Güneş ṭoġar seḥerden ol diyāra
Gice olduḳda ammā mūm yaḳarlar

3. 'Acāyibden bular daḫı 'acebdür
Kedi otluḳ köpek ṣaman yimezler

4. Biri daḫı ġarāyibden budur kim
Dişi ḳulun ṭoġurmaz ester-i ner

5. Oruç ṭutsa o şehrüñ ḫalḳı cümle
Seḥerden şāma dek etmek yimezler

6. İnan bu sözüme Tañrı ḥaḳıçün
Ölüyi anda ṭopraġa gömerler

---

[532] Bu şiir M nüshasında XXIV. gazel olarak 21a'dan başlamaktadır.
[533] başını : yaşını A
[534] revān şimden gerü ḳandan [gelür] : revānum bilmezin ḳandan gelür M
[535] Bu şiirdeki "Şi'r-i nefsü'l-emriyyāt" şeklinde okunan başlığa bir anlam verilememiştir.

7. Sitanbulda ben anı görmedüm hīç
O yirde ṭarlaya buġday ekerler

8. Daḫı sūḳ ehlinüñ ʿādetlerin gör
Et ü etmegi aḳça-y-la ṣatarlar

120b 9. Bu söze iʿtimād it Tañrı ḥaḳḳı
Odunı daġda balta-y-la keserler

10. Senüñ Medḥī bu şiʿr-i sūz-nāküñ
Libāsı yoḳ yetīm oġlandur aġlar

CLXIV
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Baña acı söz virür ġayra şeker güftār olur
Şol şekerci-zādecik ne ḫoşca şīrīn-kār olur

2. Ḳāmeti ney- şekker olmış lebleri ḳand-i nebāt
Ḳanda olur bir nihāl-i tāze sükker-bār olur

3. ʿAks-i ruḫ-sārı düşer gāhī leb-i şīrīnine
Nārdan şekker olur gāhī şekerden nār olur

4. Aġzına alsa ne dem şekker lebi-y-le zülfini
Laʿlden şekker olur daḫı şekerden mār olur

5. Cān-ı şīrīnüm acıtdı Medḥiyā ol ḥāṣılı
Baña acı söz virür ġayre şeker güftār olur

CLXV
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Müdām ey sāḳī-i gül-ruḫ lebüñden laʿl-i nāb ister
Düşüp mey-ḫāne-i ʿaşḳa benüm göñlüm şarāb ister

2. Bunı ḳānun idinmiş ol şeh-i ḫūbān-ı devrānum
Ḳadüm çeng eyleyüp her dem dil-i zārum rebāb [ister]

3. ᶜİẕāruñ göster ey meh-rū ḳara zülfüñ arasında
Ḳarañu gicede ehl-i ṭarīḳat māh-tāb [ister]

4. Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur bī-tāb olup göñlüm
Cemālüñ āfitābından meded bir ẕerre tāb [ister]

5. Mürüvvet ḳapusın yapduñ unutduñ Medḥī-yi zārı
Niçe yıllardurur luṭfuñ yüzinden fetḥ-i bāb ister

CLXVI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. ᶜĀleme sencileyin bir gül-i zībā mı gelür
Gülşene bencileyin bülbül-i şeydā mı gelür

121a 2. Bāl açup bülbül-i dil gülşen-i dünyāyı gezer
Saña beñzer göre bir serv-i semen-sā mı gelür

3. O perī ağız açup daᶜvet-i ᶜuşşāḳ idicek
Ḫaste diller didiler kim dem-i ᶜĪsā mı gelür

4. Ḥasret-i laᶜlüñ ile ḳan aḳıdur dīdelerüm
A benüm iki gözüm saña temāşā mı gelür

5. Gül yüzüñ ġonca-femüñ medḥine kim ḳādir olur
Dehre Medḥī gibi bir bülbül-i gūyā mı gelür

CLXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣūfī-i bī-meẕhebüñ zerḳ ü riyāsı özgedür
Ehl-i tecrīdüñ bilür Ḥaḳḳ būriyāsı özgedür

2. Ey ṭabīb el çek benüm derdüm ᶜilācından yüri
Derd-i bīmār-ı ġam-ı ᶜaşḳuñ devāsı özgedür

3. Şemᶜe beñzetme benüm mihr ü ruḫ-ı cānānumı
Şuᶜle-i nār özgedür nūruñ żiyāsı özgedür

4. Merve ḥaḳḳı kaᶜbe-i rūyuñda vardur yüz ṣafā
Māʾ-ī Zemzem ḥaḳḳıçün laᶜlün ṣafāsı özgedür

5. Medḥiyā cām-ı mey-i ᶜaşḳun ṣafāsı başḳadur
Ṣāḳī-i gül-çehrenüñ ḫod merḥabāsı özgedür

CLXVIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġonca bitmez bāġda şol laᶜl-i zībālar[536] ḳadar
Sünbül ü reyḥān mı var zülf-i semen-sālar ḳadar

2. Şöyle ṣaçdum reh-güẕārında sirişküm naḳdini
Ol şeh-i sīmīn-tenüm ḥaẓẓ itdi dünyālar ḳadar

3. Bir şeh-i Dārā-ḥaşem Rüstem-neberde māliküz
Ḳullarınuñ kem-teri Cemşīd ü Dārālar ḳadar

4. Bir der-i pākīzeden ayurdı dest-i rūzigār
Seyl-i eşküm ġam degül cūş itse deryālar ḳadar

5. Āfitāba yüz ṭutardum cān u dilden Medḥiyā
Rūşen itse çeşmümüz ol rūy-ı zībālar ḳadar

121b

CLXIX[537]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gül meclisinde laᶜl-i lebin gösterüp nigār
Gülşende ḫayl-i ġoncaları ḳıldı şerm-sār

2. İçdi şarābı ruḫlarınuñ oldı alı al[538]
Al-ile aldı göñlümi ol şūḫ-ı şīve-kār

3. Ḫalḳı hevā-yı ᶜaşḳ-ile rüsvāy idüp gider
Kim gördi böyle fitne-i āşūb-ı rūzigār

4. Şöyle ṣaçıldı ḳanlu yaşum meclisinde kim
Ḳandan töküldi didi o şeh dāne-i enar

[536] "laᶜl-i zībālar" tamlamasındaki "laᶜl" kelimesi zor okunmaktadır.
[537] Bu şiir M nüshasında XXXV. gazel olarak 21a'dan başlamaktadır.
[538] alı al : tār u mār M

5. Medḥī firāḳ-ı yār-ile ḳılsam ᶜaceb midür
Derd-i derūn-ı sīne-i sūzānum āşikār

CLXX
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṭutuşur şemᶜ-i ruḫuñ şevḳı-y-le dil pervānedür
Sen ḫu-bī-pervā güzelsin bilmedüñ pervā nedür

2. Emrimüz var her yaluñ yüzlüyi daᶜvet ḳılmaġa
Her kimüñ destinde hükm-i şāhī var pervānedür

3. Ḳahramān mı Rüstem-i Destān mı yā ḳāhir midür
Ḳırdı ᶜālem ḫalḳını o yār-i bī-pervā nedür

4. Şol gözi āhū göñül murġın şikār itdi velī
Bilmedi murġ-ı dili ol bāz-ı bī-pervā nedür

5. Medḥiyā kūy-ı ḫarābātuñ bugün şeh-bāzısın
Mest-i ᶜaşḳ ol dil-beri ṣayd itmege pervānedür

CLXXI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Dem-ā-dem āteş-i ᶜaşḳı gel ey pervāne benden ṣor
Bir oddan pīrehendür anı başından geçenden ṣor

2. Belā kuh-sārın evvel nāhun-ı miḥnetle ben açdum
Benüm ne çekdügüm bilmek dilersen kūh-kenden ṣor

3. Benümle gülşen-i kūyuñda nālān olmayan bilmez
Ṣadā-yı bülbüli ey ġonca sen murġ-ı çemenden ṣor

4. Yüri der-bend-i ᶜaşḳı geçmege ḳādir degülsin sen
Bu deşt-i vaḥşetüñ ḫavfın dilā var bir bilenden ṣor

122a 5. Dilerseñ Medḥiyā laᶜl-i lebi-y-le dürr-i dendānın
Bedaḫşān illerinden geç varup şehr-i ᶜAden ṣor

CLXXII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṭoġrılara eyleme egri naẓar
Kīni gider sīneden ey kīne-ver

2. Ḥaḳḳ-ile ol ṭoġrı gözet menzilüñ
Tīr-i duᶜā ṣanma yabāna gider

3. Tīġ urasın ḫaṣma döner ᶜāḳıbet
Acısı öz cānuña te'ṣīr ider

4. Ṭoḳınıcaḳ başuña maᶜlūm olur
Çūb-ı cefā ḍarbı ile derd-i ser

5. Ḥaḳḳ-ile olsa-y-dı eger bir kişi
Düşmen-i dīn aña olur mı ẓafer

6. Şol dile kim ide tecellī Ḫüdā
Kendünüñ öz cānına dir Medḥiyā

CLXXIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Nihāl-i ḳāmetüñ ṭūbāya beñzer
Dehānuñ ġonca-i zībāya beñzer

2. Şeb-i deycūra beñzer ḳara ṣaçuñ
Ḳarañuda cemālüñ aya beñzer

3. Femüñ bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı aḥmer
Dişüñ yā lü'lü-yi lālāya beñzer

4. Gözüñde kirpigüñ tīr-i ḳażāya
İki ḳaşuñ ḳurulmuş yaya beñzer

5. Ġamuñdan bezm-i fürḳatde dem-ā-dem
Ḳadüm çeng u fiġānum nāya beñzer

6. Ya laᶜlin kāseye beñzer şu ruḫ-sār
Lebüñ yā sükkerī ḫalvāya beñzer

7. Gül-i ruḫ-sār-ı yāre ḳarşu Medḥī
Hemān bir bülbül-i gūyāya beñzer

CLXXIV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ḳāmetinden bilüñüz şīve-i reftār nedür
Leblerinden ṣorıñuz leẕẕet-i güftār nedür

2. Rūşen eyler gicemüz gün gibi ol şemᶜ-i cemāl
Bir ᶜalev mi ᶜaceb ol āteş-i ruḫ-sār nedür

3. Ṭoġrı söyle yüziñün nūrı ḥaḳ içün ey meh
Cigerüm pāresini yanduran ol nār nedür

4. Yıḳdı yaḳdı dil ü cān mülkini yaġmacı gibi
Göriñüz uġrı mıdur ol gözi Tātār nedür

5. Bildiler ḫalḳ-ı cihān mihrüñi ol māha tamām
Medḥiyā ẓāhir olan nesneye inkār nedür

122b

CLXXV [der-kenār]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey duᶜā-gū söyle yā[539] bunca münācātuñ nedür
ᶜArż-ı ḥācāt eyledüñ bilsem ki ḥācātuñ nedür

2. Ṣūfīyā ḫalvet-güzīn olduñ Ḫüdāyı görmedüñ
Çün fütüvvet ehliyem dirsin fütūḥātun nedür

3. Daᶜvā-yı ᶜaşḳ eyledüñ ᶜuşşāḳ arasında bugün
Rast-gū ṣādıḳ iseñ göster ki iṡbātuñ nedür

4. Nār-ı ᶜaşḳa yanduġum gördükçe urduñ āteşi
Dimedüñ raḥm eyleyüp bunca ḥarāretüñ nedür

5. Ḫalvetüñde Tañrı'yı bir kerre yād itmek muḥāl
Ḫalḳ içinde āşikārā bu ṣalāvātuñ nedür

---

539 Metinde "söyleye" şeklinde yazılmıştır.

6. Gerçi dirsin kim cenābından vücūdum arıdur
Vir ṭarīḳatden ḫaber söyle ṭehāratuñ nedür

7. Çün beşāretden ḫayır dirdüñ muḥaṣṣal Medḥiyā
Remz-ile göster bize şimdi işāretüñ nedür

CLXXVI[540]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil-berüñ bildüñ mi tīġ-i ḫūn-feşānı ḳandadur
Ey göñül sen[541] ḳandasın ᶜaşḳuñ nişānı ḳandadur

2. Gūyiyā ḳan ḳarpuzı ḫūn içre ġalṭān kelleler[542]
Seyr idüñ bu rūzigāruñ būsitānı ḳandadur

3. Cürmi neydi Hābil'üñ bir kerre ṣorsañ Ḳābil'e
Ḳanda gitdi iki kardeşler ya ḳanı ḳandadur

4. Ḳana ġarḳ olmış fenā iḳlīmi cānlar yoḳ velī
Merd ü zen ulu kiçi pīr ü civānı ḳandadur

5. Dem-be-dem ḳan aġlayup arar yürür ᶜaşḳ erleri
Şāh-ı ᶜaşḳuñ söyleşürler kim mekānı ḳandadur

6. Ḳanla ṭolsun ciger-i peymāne olsun çeşm ter
Göresin ᶜāşıḳlaruñ sūd u ziyānı ḳandadur

7. Erre-i firḳātle yārüm yarım itdi cismümi
Ten ḫarāb oldı anuñ rūḥ-ı revānı [ḳandadur]

8. Ḥisse-dār ol ḳıṣṣasın gūş it geçen serverlerüñ[543]
Rüstem ü İsfendiyāruñ dāsitānı [ḳandadur]

9.[544] Ḫayl-i ḫūbān arasında ṭursa ol sulṭān-ı ḥüsn
Şāh-ı ᶜışkuñ söyleşürler kim mekānı ḳandadur

10. Şol ḳadar içmiş o ġonca ḳanını ᶜāşıḳlaruñ
Kimse görmez Medḥiyā ġonca dehānı [ḳandadur]

---

[540] Bu şiir M nüshasında XXXVI. gazel olarak 21b'den başlamaktadır.
[541] sen : sende A
[542] kelleler : geldiler M
[543] serverlerüñ : serverleri M
[544] 9. beyit A nüshasında yoktur.

CLXXVII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Göñül gerçi civānuñ tünd-ḫūdur
Cefāsın çek ḳayırmazsa da rūdur

2. Düşüp dil murġı zülfüñ aġına dir
Murādum gülşen-i ḥüsnüñde budur

3. Leb-i laᶜl-i dürer-bāruñ ġamı-y-la
Dem-ā-dem kāse-i çeşmüm ṭoludur

4. Raḳīb-i dīvi başdum Ḥamza-āsā
Didi anı görenler lendhādur[545]

5. Dil-i Medḥīyi zülfüñ birle bend it
Ṣaḳın dīvānedür baġlamaludur

CLXXVIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Şāhid-i dünyā ne dem rūy-ı saᶜādet gösterür
Ṣoñra yüz biñ cevr ider yüz renc ü miḥnet gösterür

123a 2. Ehl-i ᶜaşḳa gösterür gün başına yüz biñ belā
Ṣanma ey ᶜāşıḳ felek cāy-i ferāġat gösterür

3. Gāh mest eyler dilā geh vālih ü ḥayrān ider
Çehre-i dil-ber bize çoḳ dürlü ḥālet gösterür

4 Zāhidā kim ḳaṭresi sulṭān-ı dehr eyler seni
Neşʾe-i cām-ı ṣafā gör ne kerāmet gösterür

5. Medḥiyā mirāt-ı rūy-ı dil-rubāya şevḳ-ile
Bir naẓar ḳıl gör Ḫüdā saña ne ṣūret gösterür

---

[545] Metinde "lendhū" şeklinnde yazılmıştır.

CLXXIX [der-kenār]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ber-bād ider bu taḫt-ile bu raḫtı rūzigār
Ne merzibūm-ı şehr ḳalur ne de şehriyār

2. Ẓālim gider yerinde ḳalur çirkin işleri
ʿĀdil giderse nāmı ḳalur ḫalḳa yādigār

3. Cān üştürine zād u zevāduñ götür de gör
Gel gir ḳaṭara niçeye dek seyr-i sebze-zār

4. Ey şol ḥarāma diş bileyen ejdehā gibi
Olmış mezāruñ aġız açup saña intiẓār

5. Dil baġlamaḳda tāc-ı zer ü taḫt-ı ʿāca sen
Taḫt-ı serāya gitdi nice nice tāc-dār

6. Kār itmedi naṣīḥatumuz gitdi ẓerrece
Göñlüñde līk ḳaldı senüñ kār-ı bī-şumār

7. Dīdār-ı yār gördi dil-i Medḥī çün ezel
Aḳar ṣu gibi n'ola müdām olsa bī-ḳarār

CLXXX

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Ḫışm-ile ḳarşudan ol ġamzesi ḫūn-ḫˇār gelür
ʿAḳlum ġāret iden gözleri Tātār gelür

2. Seni seyr eylemege kendü gözinden ṣaḳınur
Ṣanma kim bencileyin ʿāşıḳ-ı dīdār gelür

3. Gülşen-i kūyuña uçmaḳ dileyüp şām u seḥer
Talabır murġ-ı dile ten ḳafesi ṭar gelür

4. Bilüñüz elde iken cān u tenüñ ḳıymetini
Ṣanmañuz ʿāleme ādem yine tekrār gelür

5. Didi bu mıṣraʿı Medḥī bu gice vāḳıʿada
Ḫışm-ile ḳarşudan ol ġamzesi ḫūn-ḫˇār gelür

CLXXXI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Bülbül hemīşe gül yüzüñi vaṣf ider yürür
Ġonca çemende şerm-ile başın ṣalup ṭurur

2. Kāfir raḳībi öldürem diyu muttaṣıl
Ṭurmaz ol kelbi ol gözi āhū daḫı sürür

3. Dil murġını görince şikār itse ṭañ mıdur
Şehbāz-ı tīr-i ġamze seni cāna ḳondurur

4. Ol serv-i nāz ṭıfl-ı dili bād-ı ḳahr ile
Sāye-ṣıfat ayaġa ṣalup ḫoş sürür yürür

5. Bir dil-rubā ki māyil-i aġyār-ı dūn ola
Medḥī maḥabbet āteşini ol söyündürür

123b

CLXXXII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Gün yüzüñ geh maṭlaᶜ-ı çāk-i girībāndan çıḳar
Geh ḳamer gibi şeb-i zülf-i perīşāndan çıḳar

2. Gün ṭoġar yārüm gice ḫᵛāb içre yaturken meger
Şemᶜ-i rūy-ı şāhid-i zībā şebistāndan çıḳar

3. Ebr içinde ṣan güneşdür şuᶜle ṣalmış ruḫlaruñ
Yā bir āteşdür ki zülf-i ᶜanber-efşāndan çıḳar

4. Cūş ider deryā-yı dil aḳar gözümden ḳanlu yaş
Laᶜllerdür ṣanasın kān-ı Bedaḫşān'dan çıḳar

5. Dem-be-dem gözden aḳan eşk-i dem-ālūdum benüm
Kimse bilmez Medḥiyā ḳandan gelür ḳandan çıḳar

CLXXXIII

Mefᶜūlü mefāᶜīlün mefᶜūlü mefāᶜīlün

– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Bu gerdiş-i gerdūnuñ devrinde melālet var
Sīnemde nücūm-āsā çoḳ dāġ-ı nedāmet var

2. Ḳavs-ı ḳadirüñ tīri cānumda ḳarār itdi
Göñlümde ferāġat yoḳ ḳalbümde cerāḥat var

3. Yārān-ı ṣafā benden yaşum gibi dūr oldı
Çeşmüme cihān ẓulmet başumda felāket var

4. Cevr ü sitem ü miḥnet ᶜaşḳ ehline ādetdür
ᶜĀşıḳlaruñ ey meh-rū başında saᶜādet var

5. ᶜAşḳuñ ġamını Medḥī şerḥ itmege kim ḳādir
Ḥaḳḳında anuñ zīrā çoḳ dürlü rivāyet var

CLXXXIV

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Dil gitdi iżṭırārı eḥibbādan oldı dūr
Ḳalmadı cān u tende n'ola ẕerrece ḥużūr

2. Baḫtum gibi ḳarardı gözüm ṣubḥum oldı şām
Ḳan aġlaram ki ḳalmadı giryān gözümde nūr

3. Naḳd-ı sirişk-i dīdemi elden çıḳardum āh
Ṣarrāf-ı dehr virdügini aldı bī-ḳuṣūr

4. Ḳanı o yār-ı cān-ile nāz u niyāzumuz
Ḳanı o şevḳ u ẕevḳ u ṣafā ḳanı ol sürūr

124a 5. Medḥī ḫayāl-i ḫᵛāb imiş ol demlerüñ senüñ
Neydi vaṣf-ı yār-ile ol sendeki ġurūr

CLXXXV

Fā^{c}ilātün fā^{c}ilātün fā^{c}ilātün fā^{c}ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her ne dem muṭrib senüñ gülşende rūyuñ yād ider
Gül yaḳalar çāk idüp murġ-ı çemen feryād ider

2. Ṣan Medāyin'dür ruḫuñ gūyā femüñ Nūşīrevān
Ḫusrevā şīrīn lebüñ ^{c}uşşāḳa çün kim dād ider

3. Ṣabr eyvānın yıḳup bir demde eyler tār-mār
Şehr-i dilde dil-ber ammā şīveler bünyād ider

4. Ṣarṣar-ı āhum ṣaḳın kim ey ḳamer-ṭal^{c}at esüp
Ṭāḳ-ı zer-kār-ı zer-endūduñ senüñ berbād ider

5. Āşinālıḳ niçe mümkin Medḥiyā şol meh-liḳā
Yādı maḥrem maḥrem-i esrār olanı yād ider

CLXXXVI

Mef^{c}ūlü fā^{c}ilātü mefā^{c}īlü fā^{c}ilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Yārüñ kemend-i ṭurresi ejder degül midür
Bādī naẓarda kirpigi ḫançer degül midür

2. Āyā felekde ruḫlarınuñ miṡli var mıdur
Māh-ı münīr ü mihr-i pür-enver [degül midür]

3. Hecr āteşine düşdi çıḳup uçmaġ istemez
Bu dil miṡāl-i murġ-ı semender degül midür

4. Naḳd-i sirişküm eylemedi ẕerrece eṡer
Ḳalbüñ efendi söyle ya[546] mermer [degül midür]

5. Hoş-bū iden meşāmm-ı dil ü cānı Medḥiyā
Durur ruḫında zülf-i mu^{c}anber degül midür

[546] Metinde "söyleye" şeklinde yazılmıştır.

CLXXXVII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Laᶜl-i lebin virürse o meh naḳd-i cān alur
Ol gevhere muḳābele genc-i revān alur

2. Bilsem metāᶜ-ı ᶜaḳl u dil ü cānı n'eyler ol
Şol kim eline cām-ı mey-i erġavān alur

124b 3. Naḳdi-i sirişküm itdi ġamuñ şāhı pāy-māl
Māl-i yetīme al karup ol rāygān olur

4. Cān oḳ gibi o demde çıḳup ḳarşular anı
Ele ḫadeng-i cevrüñ o ḳaşı kemān alur

5. Medḥī-i pīr yā nice dīvāne olmasun
ᶜAḳl u ḳarār u ṣabrunı bir nev-civān alur

CLXXXVIII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Cām-ı şarāb keyfini ehl-i mecāza ṣor
Ḥaḳḳ'uñ kemāl-i luṭfını ehl-i niyāza ṣor

2. Çāreñ dükendi derdüñe bir çāre ḳılmaduñ
Bī-çāre ṭurma derdüñi bir çāre-sāza ṣor

3. Dil mühresini dürc-i dehen içre ḳıldı kim
Göñlümi aldı n'eyledi ol ḥoḳḳa-bāza ṣor

4. Cān Yūsuf'ı o çāh-ı ẕeḳan ḳıṣṣası bilür
Zemzem ḥikāyesini var ehl-i Ḥicāz'a ṣor

5. Dil ṭıflı düşdi sāye-ṣıfat oldı pāy-māl
Medḥī o ḫāk-sārı var ol serv-i nāza ṣor

CLXXXIX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Luṭf-ı Ḥaḳḳ'ı-y-la sözüm īcāzdur
Her nefes biñ şükr ider ki azdur

2. Oldurur ol bī-naẓīr ü bī-vezīr
Şāh aña dirler ki bī-enbāzdur

3. Biñ bir esmāsı ḥaḳı-y-çün Tañrı'nuñ
Dīn-i Aḥmed cümleden mümtāzdur

4. Şāh-ı ʿaşḳa virdi cān u başını
Sırr-ı Ḥaḳḳ'a her şu kim hem-rāzdur

5. Dir misin cān görmedi cānānı
İrişen ser-menzile ser-bāzdur

6. Lā-mekān seyrin ḳılan ʿanḳālaruñ
Her biri murġ-ı hümā-pervāzdur

7. Cīfedür dünyā didi çün kim Resūl
Ḳonmayan bu cīfeye şehbāzdur

125a 8. İbtiẕāle düşme cehd it Medḥiyā
İbtiẕāl ehli ḳatı yolpazdur

CXC

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣundılar bezm-i elest içre baña peymāneler
Pür ṣafā olsun bu günden ṣoñra hep mey-ḫāneler

2. Bāde-i şevḳı-y-le ser-mest oldılar ʿaḳl aldırup
Cümle ḫalḳı mest-i müstaġraḳ bilür dīvāneler

3. Āteş-i ʿaşḳa ururlar cānların ʿaşḳ erleri
Bāl ü per yaḳmaġa bī-pervā gerek pervāneler

4. Ġıll u ġışşdan ḫāliṣ olmaḳ isteyenler zer gibi
Pūte-i nār-ı maḥabbet içre muḥkem yanalar

5. Mescid ü miḥrāb u minberler güzel maᶜmūr iken
Göz göre lāyıḳ degül vīrān ola mey-ḫāneler

6. Naḳş-ı ġayrı zāhidā dilden çıḳarmazsın ᶜaceb
Beyt-i Ḥakk'dan nice farḳ ola eyā büt-ḫāneler

7. Naẓm-ı pāk oldur kim anuñ Medḥiyā olmaḳ gerek
Her ḥurūf-ı cevheri dünyā deger dürr-dāneler

CXCI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Senüñ acı sözüñ ġayra żarārdur
Baña ger ṣorsalar şehd ü şekerdür

2. Cefādan ḥāṣıl olur niçe ᶜālem
Bu ᶜālemden nice ḫar bī-ḫaberdür

3. Cefāya yüz ṭutarsa yüz gün ol māh
Benüm ᶜaşḳum aña yüz ol ḳadardur

4. Taḥammül bār-ı ᶜaşḳa lāzım ammā
Velī ṭāḳat getürmek gey hünerdür

5. Büküldi ḳadd gözümden çıḳdı ṣular
Terāzūdür gözüm ḳaddüm kemerdür

6. Nedür bildüñ mi ey dil ᶜaşḳ-ı cānān
Sürūr-ı cān u dil nūr-ı baṣardur

7. ᶜAzīzüm ḥażret-i Ḫākī Efendi
125b Ṭarīḳ-i evliyāda gerçek erdür

8. Bi-ḥamdiʾllāh añadur intisābum
Kim ol merd-i Ḫüdā vālā güherdür

9. Benüm pīrümdür ol kān-ı mürüvvet
Baña hem reh-nümādur hem pederdür

10. Beşer yoḳdur aña beñzer beşerde
Egerçi ṣūretā nevᶜ-i beşerdür

11. Anuñ şemᶜ-i cemāli şuᶜlesinden
Revān-ı Medḥī ṣan kim bir şererdür

CXCII [der-kenār]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey kerīm-i lem-yezel ey pādişāh-ı dād-ger
Niᶜmetüñ şükrin edā ḳılmaġa ḳādir mi beşer

2. Baḥr-ı elṭāfuñ senüñ şol resme ṭuġyān itdi kim
Merdüm-i çeşmüm gibi yoḳdur naẓarda baḥr u berr

3. Her ne ḳısmet eyledüñ rūz-ı ḳasemnāda bugün
Ḳudretüñ desti ṣunar ger nīk ü bed ger ḫayr u şerr

4. Virdüñ ᶜālem ḫalḳına iẓhār-ı ḳudret eyleyüp
Seng-i ḫārādan güher ḫāk-i siyehden verd-i ter

5. Nice Dārā vü Sikender ter-i tāc ü taḫt ider
Şāh-rāh-ı ᶜaşḳuña bir kerre eylerse güẕer

6. ᶜÖmrüm olsa nice biñ yıllar ᶜibādet eylesem
Bir nefes ᶜömre bahā olmaz degül kim bir naẓar

7. Ḳanda ḳalduñ ḳanda sen ḳanda dilüñde ᶜaşḳ-ı yār
Ḳandadur yā ᶜaşḳ-ı cānān ḳandadur yā derd-i ser

CXCIII

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün
– • • – / – • • – / – • –

1. Kim ki bugün bunda gelür dād ider
Dār-ı beḳā menzilin ābād ider

2. Çün yıḳılur mülk-i cihān ser-be-ser
Ādem anı ṭurmayup ābād ider

3. Zāl-i felek zehr-i ġamuñ keyfine
Cān u dil-i ᶜāşıḳı muᶜtad ider

4. Böyle durur kār-ı sipihr-i bülend
Kimini ġam-nāk u kimin şād ider

5. Gördügüñ ur görmeze gördüm dime
Ṭut sözi bu söz seni irşād ider

6. Gördi ṣabā berg-i güli ṭağıdur
Murġ-ı revān gör nice feryād ider

7. Dāneñi dihḳān-ı fenā Medḥiyā
Bir gün eser yil gibi berbād ider

CXCIV[547]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Düşse ḫūrşīd-i ruḫuñ şevḳi dile dil berlenür
Sūre-i "veʾş-şems" ile "nūr" āyeti ezberlenür

2. Sīne-i sūzānuma girdüñ ṣıḳılduñ ter düşüp
Lā-cerem ey ġonca-fem ḥammām içinde derlenür

3. Ḫayl-i ḫūbān arasında ṭursa ol sulṭān-ı ḥüsn
Ṣan melāḥat gülşeninde serv olur serverlenür

126a 4. Zevraḳ-ı mey bir delüḳanlu levend iken görüñ
Meclis içre pāyine ḥınnā yaḳup duḫterlenür

5. Medḥī-i merdi felek yüz ḳahr ile ḳıldı helāk
Pīre-zen dünyāyı gör yüz buldı şimdi erlenür

CXCV[548] [der-kenār]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġam diyārına gidersеñ rāh-ı hecr ü ġuṣṣadan
Fürḳat u mihnet yiter saña delīl ü rāh-ber

2. ʿĀşıḳ olduñ ʿaşḳ meydānına başduñ çün ḳadem
Yidi iḳlīmi ayağ altına alsañ ser-be-ser

3. Medḥī-i bī-çāre dāyim ʿālemi geşt eyleyüp
Ḥażret-i Ḫākī gibi bir ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ arar

4. Yā İlāhī ḫāk-i pāyinden naṣīb it pāyümi
Cān gözin açup anı gözler dem-ā-dem çeşm-i ter

[547] Bu şiir M nüshasında XXXVII. gazel olarak 22a'dan başlamaktadır.
[548] Bu gazel bî-matladır.

CXCVI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – –/• – – –/• – –

1. İlāhī ᶜācizem zār u güneh-kār
Be-ġāyet eyledi cāna güneh kār

2. Ḫüdāya sen beni ḳılma dil-āzār
Ki varup ṭoġrı yolından dil azar

3. Gözümde ḳanlu yaşum dilde hemm var
Vücūdum ḳapladı her ġuṣṣa hem-vār

4. Göñül şehrine gelmez oldı dil-dār
Firāḳ u miḥnet-ile oldı dil dar

5. Dil oldı mār-ı zülfüñ gördi bīmār
Yine ayrıldı ḳaldı daḫı bī-mār

6. Göñül naḳdin alup yār itdi inkār
Baña Medḥī ᶜaceb güc geldi īn kār

CXCVII
Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – •/ • – – •/• – – •/ • – –

1. Gūyā ola bir ḳand-i mükerrer ne dimekdür
Yādında ola sūre-i "Kevs̱er" ne dimekdür

2. Sükker lebinüñ üstine yüz vech-ile yārüñ
Pālūde-ṣıfat ruḫları ditrer ne dimekdür

3. Şevḳ-i ruḫ-ı dildārum-ile ṭūṭī-yi ṭabᶜum
"Nūr" āyetini oḳıya ezber ne dimekdür

4. Sen yatur-iken vaḳt-i seher gün gibi nāgāh
Teşrīf ide ġam-ḫāne-i dil-ber ne dimekdür

5. Mecmūᶜa-i ᶜālemde gülistān-ı cihānda
Şiᶜrüñ oḳıya ġonca-dehenler ne dimekdür

6. Ṣaḥrāda perī yüzlülerüñ cilvelerinden
Uçmaġa döne ṣahn-ı çemenler ne dimekdür

7. Medḥī kim ide vaṣf-ı leb-i dil-bere āġāz
126b Gūyā olalar cümle ṣanemler ne dimekdür

CXCVIII

Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün

– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Egerçi cümle kārın ehl-i dünyā ber-kemāl eyler
Ḫüdā bir anda ammā ol kemāli hep zevāl eyler

2. Felekde zāl-i gerdūna berāber olsa ger başuñ
Döner bir laʿb-ile alur ayaġuñ pāy-māl eyler

3. Dilā çoḳ çekdüñ ol ḳaşı kemān cevrin çekil andan
Ṣaḳın ḳullāb-ı zülf-ile elif ḳaddiñi dāl eyler

4. ʿArūs-ı dehre dil virme k'anuñ meşşāta-i devrān
Gül-i rūyın ḳızardur dürlü dürlü reng ü al eyler

5. Zen-i dünyāya hergiz iltifātum yoḳdur ey Medḥī
Ne deñlü şīve vü nāz itse baña bī-meʾāl eyler

CXCIX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Vaṣfa ḳābil ey göñül ʿālemde bir dil-ber mi var
Ehl-i dilden ḫaẓẓ ider yār-ı ṣafā-güster mi var

2. Baḳsa bir dem ḫışm-ile baġrum deler ḳanum döker
Yoḫsa çeşm-i ḫūn-feşānında anuñ neşter mi var

3. Zāhidā zāhirde gel var ise vir ṭoġrı ḫaber
Ḥażret-i Ḫākī gibi bātında gerçek er mi var

4. Luṭf-ile maʿmūr ide her dem ḫarābe dilleri
Bir ʿimāret ṣāḥibi mīr-i suḫan-perver mi var

5. Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm var naẓarda Medḥiyā
Bundan artuḳ bilmezem dünyāda sīm ü zer mi var

CC
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Güzeldir ḥüsn-i vaᶜde dil-sitāndur
Ḫilāf-ı vaᶜde derd-i merg-i cāndur

2. Şu ten kim tīġ-i ᶜaşḳa virdi cānın
Aña ᶜāşıḳlaruñ göñli revāndur

3. Be zāhid kūy-ı cānān içre ölmek
Bize yaḫşı saña ġāyet yamandur

127a 4. Nişāndur ḳalb-i ᶜāşıḳ tīr-i yāre
Şunuñ kim ᶜaşḳı yoḳdur bī-nişāndur

5. Göñül virdüm ḳaşı-y-la kirpigine
Dilüñ maḳṣūdı çün tīr ü kemāndur

6. Güneş nūrına müstaġrıḳdur ol yir
Göñül gūyā ki mülk-i ḫāverāndur

7. Siliḥ-dār oldı şāh-ı ᶜaşḳa Medḥī
Silāḥı ṭāᶜat ü tīġi zebāndur

[Ḥarfü᾽l-ẓā]
CCI [der-kenār]

Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – – / – – • / – • – –

1. Daᶜvī-i ᶜaşḳ-ı cānān degme dehāna ṣıġmaz
Vaṣf-ı ṣıfāt-ı Bārī şerḥ ü beyāna ṣıġmaz

2. Nūr-ı kemāl-i Ḫālıḳ her dilde cilve ḳılmaz
Envār-ı lā-yezāli iki cihāna ṣıġmaz

3. Cūy-ı sirişk-i ᶜāşıḳ rūy-ı zemīne ṣıġdı
Derd ehlinüñ fiġānı nüh āsumāna ṣıġmaz

4. Sīmurġ-ı ᶜaşḳ-ı Yezdān Ḳāf-ı vücūd içinden
Uçmaġa bāl açarsa kevn ü mekāna ṣıġmaz

5. Medḥī o yārüñ ᶜaşḳı mülk-i vücūda ṣıġdı
Dil bu ṣafādan ammā iḳlīm-i cāna ṣıġmaz

CCII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Evvelā ᶜayş itmege bir nice aḥbāb isterüz
Sāḳī-i gül-çehreden cām-ı mey-i nāb isterüz

2. Görmeyelden gün yüzüñ ġāyetde bī-tāb olmışuz
Āfitāb-ı ṭalᶜatüñden ẕerrece tāb isterüz

3. Silk-i naẓma muntaẓam sözler gerek lüʾlüʾ[549] gibi
Neylerüz ḫar mühreyi biz dürr-i nā-yāb isterüz

4. Ser-bürehne terk-i tecrīdüz ḳalender-ḫānede
Biz ne taḫt-ı dāver ü ne tāc-ı Dārāb isterüz

5. Ḫāneḳāh-ı ᶜaşḳa çün geldüñ yüz urduñ Medḥiyā
Cānı ḳurbān itmege üstād-ı ḳaṣṣāb isterüz

CCIII[550]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Derd-i ᶜaşḳ-ı yār içün dermāna gelmişlerdenüz
Rāḥat-ı cān isteyü Loḳmān'a gelmişlerdünüz

2. Virmezüz ḳullıġını iki cihāna zāhidā
Yaᶜnī biz bir ḫusrev-i ḫūbāna gelmişlerdenüz

3. Şevḳ-i rūy-ı dil-bere biz yana geldük yanaruz
Ḥāṣılı pervāne-veş biz yana gelmişlerdenüz

4. Ser-be-ser fetḥ eylerüz iḳlīm-i ᶜaşḳı serverā
Neyrem ü Rüstem gibi merdāne gelmişlerdenüz

5. Mest-i cām-ı ᶜaşḳ olup rüsvāy-ı ᶜālem olmaġā
Devr-i dūnuñ bezmine mestāne gelmişlerdenüz

6. Ḥaḳḳ taᶜālā Medḥiyā ḳılmış bizi rüsvā-yı ᶜaşḳ
127b Yir ü gögi bilmezüz dīvāne gelmişlerdenüz

---

[549] Metinde "lülü" şeklindedir.
[550] Bu şiir M nüshasında XXXVIII. gazel olarak 22b'den başlamaktadır.

CCIV[551]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Bāġ-ı ᶜālemde bizüm ol ḳāmet-i şimşādumuz
Ser-firāz olsun nitekim nāle vü feryādumuz

2. Yād olunmaz āşinā dirler egerçi bilmiş ol
Dār-ı ġurbetde bizüm hep āşinādur yādumuz

3. Gözlerüm yaşı gibi yüz cāriyem var yügrüşür
Ey şeker-leb yoḳ mıdur ṣanduñ bizüm de dadumuz

4. Bu binā-yı cismi muḥkem ṣanmañ ey ehl-i ġurūr
Āb u ḫāk ü āteş ü bād oldı çün bünyādumuz

5. Ḫākümüz berbād idüp dest-i cefā-yı rūzigār
Bir dem ola Medḥiyā dillerde ḳala adumuz

CCV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Luṭfuñı yād itmese bir dem dil-i nā-şādumuz
Ḫayr-ile yād olmasun iki cihānda adumuz

2. Ẓulm ider dā'īm bize yā Rabb ᶜadālet vaḳtidür
Luṭf u iḥsān it Şekerci-zāde'den al dādumuz

3. Rāh-ı ᶜaşḳı açmaġı Ferhād'a taᶜlīm eyledük
Bī-sütūn-ı ġamda vardur bir nice īcādumuz

4. Göñlüm alup bir güneş-ṭalᶜat gözümden oldı dūr
Göklere çıḳsun fiġān u nāle vü feryādumuz

5. Terk-i cān itdük diyār-ı ᶜaşḳa çün olduḳ revān
Renc ü miḥnet derd ü ġam oldı bu yolda zādumuz

6. Çār yārüñ ᶜaşḳını dilde dem-ā-dem ṣaḳlaruz
Çār ᶜunṣurdan mürekkeb olalı bünyādumuz

---

[551] Bu şiir M nüshasında XXXIX. gazel olarak 22b'den başlamaktadır.

7. Dest ü pāyin öperüz pīr-i muġānuñ Medḥiyā
Böyle irşād eylemişdür pīrümüz üstādumuz

CCVI
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Āh kim ol ḫusrev-i şīrīn-dehen dād eylemez
Ḫaste-dil Ferhād-veş bīhūde feryād eylemez

128a 2. Bād-ı āhumdan şikāyet itmezem zīrā benüm
Bir dem olmaz cümleten cezāmı berbād eylemez

3. Aġladur şol ġonca-leb her dem beni güldür disem
Ol gül-i ḫandān beni bilmem n'içün şād eylemez

4. Muttaṣıl düşnām ider dīv-i raḳībe ḳahr idüp
Bir gün ādemlik idüp ben bendesin yād [eylemez]

5. Medḥī-i zāruñ yıḳılmış göñlini taʿmīr idüp
Ol ḫalīl-i cān u dil bir kaʿbe bünyād eylemez

CCVII [der-kenār]
Müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
– • • – / – • • – / – • –

1. Merd-i Ḫüdā dünyede kām istemez
ʿĀrif olan neng-ile nām istemez

2. Baġlama dil her ṣanemüñ zülfine
Ḫaste düşen ṣubḥını şām istemez

3. Sāḳī-i ʿaşḳuñ ṭolusın nūş iden
Kelle-i key-ḫusrevī cām istemez

4. ʿAşḳ erinüñ cigeri biryān olur
Puḫte kişi aşını ḫām istemez

5. Medḥī benüm daḫı budur bildügüm
Merd-i Ḫüdā dünyede kām istemez

CCVIII[552]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṭāliʿ oldı gün gibi çün ol meh-i tābānumuz
Ḫānemüz ḳılsun müşerref alma yā Rabb cānumuz

2. Dil serā-yı bād-ı āhumdan olurdı pāy-māl
Dest-i iḥsān-ile taʿmīr itmese sulṭānumuz

3. Ẕerrece mihr ü maḥabbet zāyil olmaz sīneden
Her ne deñlü cevr iderse cāna ol cānānumuz

4. Yār-ile gördüm şarāb-ı al içer kāfir raḳīb
Ḳan şaçar peymāne-veş bu dīde-i giryānumuz

5. Medḥiyā odlara yaḳdı bir yaluñ yüzlü bizi
Ṭañ mıdur ḫākister olsa sīne-i sūzānumuz

CCIX[553]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Biñ yıl yatursa rāh-ı fenāda ġubārumuz
Nāḳış vücūda[554] ẕerrece yoḳ iʿtibārumuz

2. Ḳaṣr-ı cināna dāḫil olur kāfir öldüren
Oldur raḳīb-i kāfir ile kār-zārumuz

3. Laʿn eylerüz añılsa ol aġyār-ı ḥīle-kār
Bī-iḫtiyār Zāl de degül iḫtiyārumuz

4. Āhum yeli-y-le cism-i żaʿīf oldı der-kenār
Girdāba şaldı fülk-i teni rūzigārumuz

5. Merʿā-yı dilde Medḥī ol āhūyı ṣayd idüp
ʿAnḳā-yı Ḳāf-ı ḳudretüz alduḳ şikārumuz

[552] Bu şiir M nüshasında XL. gazel olarak 23a'dan başlamaktadır.
[553] Bu şiir M nüshasında XLI. gazel olarak 23a'dan başlamaktadır.
[554] vücūda : yatursa M

128b

CCX [der-kenār]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil riyāż-ı tende ārām eylemez dil-dārsuz
Cennet olsa dūzaḫ-ı pür-mār olur ol yārsüz

2. Yār içün aġyārdan āzurde-ḫāṭır olmazuz
Ġonca bitmez gülşen-i ᶜālemde zīrā ḫārsuz

3. Mezraᶜ-ı cāndan dilüñ maḥṣūlin aldı rūzigār
Ḥāl düşvār oldı ḥayfā ḳaldı dil tīmārsuz

4. Kārı artardı dile tīr ursa ger ol ġamze-kār
Nice demdür bī-mecāl āvāre ḳaldı kārsuz

5.[555] .... cān u mihmān-ı dil pür ḫūn idi
Ḫaste düşdüm yārsuz ol nāvek-i ḫūn-ḫᵛārsuz

6. .... kesdi ṣabrum riştesin bükdi bilüm
Bu ne cengdür kim yine artar ṣadāsı tārsuz

7. Nār olur Medḥī ser-ā-ser gülşen-i cennet baña
Nūr-ı Aḥmed ḥaḳḳı içün ol yüzi gül-nārsuz

CCXI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Benüm yārüm benüm cānum görinmez
Ṭabībüm derde dermānum görinmez

2. Gözüm yıllardurur yollarda ḳaldum
Şeh-i ḫūbān-ı devrānum görinmez

3. Dirīġā vādī-yi ẓulmetde ḳaldı
Benüm ol māh-ı tābānum görinmez

4. Ḳapusından cüdā düşdüm o şāhuñ
Dimez bir kerre der-bānum görinmez

---

[555] 5. ve 6. beyitlerin başındaki kelimeler yazmada kağıdın yanlış kesilmesi sonucunda eksik kalmıştır.

5. ᶜAceb bu dīdemi görem mi bī-nem
Yaşumdan çeşm-i giryānum görinmez

6. N'ola bülbül gibi efgān idersem
Bugün ol verd-i ḫandānum görinmez

7. Ben ansuz n'eylerem mülk-i cihānı
Benüm şāh-ı cihān-bānum görinmez

8. Düşüp deryā-yı ᶜaşḳā şöyle ṭaldum
Yir-ile cism-i ᶜüryānum görinmez

9. Helāk oldı cefā yolında Medḥī
Vefā semtinde sulṭānum görinmez

CCXII[556]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Gāh sāyeñ gibi ey serv-i revān mevcūduz
Gāh dürc-i dehenüñ fikri ile nā-būduz[557]

2. Gāh göz yaşı ile baḥr-ı muḥīte ḳavuşup
Gāh nāle-y-le varur ᶜarşa çıḳar bir dūduz

3.[558] Gāh bir ẕerre şerer gibi nümāyan oluruz
Gāh gün gibi ruḫuñ şevḳi ile mesᶜūduz

4. Gāh şu gibi aḳup vāṣıl-ı dīdār oluruz
Gāh nār-ı ġam-ı fürḳatle yanar çün ᶜūduz

5. Gāh Medḥī gibi hicrān gicesi zār oluruz
Gāh vuṣlat günini yād iderüz ḫoşnūduz

---

[556] Bu şiir M nüshasında XLII. gazel olarak 23b'den başlamaktadır.
[557] nā-būduz : mevcūduz M
[558] Bu gazelde 3. beytin ikinci mısraı ile 4. beytin birinci mısraı M nüshasında yoktur.

129a

CCXIII [der-kenār]

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün

– • • –/ – • • –/ – • –

1. Naḳd-i ḥayāt-ile mekān olmışuz
Sūd u ziyān añlamayup ḳalmışuz

2. Gözlerümüz aġ u ḳara göremez
Ḳulzüm-i ᶜiṣyāna ᶜaceb ṭalmışuz

3. Üstümüze mest ayaḳ başdı yār
Şöyle ṣafā eylemişüz k'ölmişüz

4. İstegümüz ilde degül eldedür
Biz çü bugün rūḥ-ı revān olmışuz

5. Cismümüze ġayr-i Ḫüdā Medḥiyā
Ṣıġmaz anuñ ᶜaşḳı-y-ile ṭolmışuz

CCXIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – –/ – • – –/ – • – –/ – • –

1. Bāġ-ı ᶜālemde biz ol ġonca dehāna māyilüz
Ol yüzi gül ḳāmeti serv-i revāna māyilüz

2. Ḳahramān baḳışlu bir ḳattāl-i dehrüñ ḳulıyuz
Yaᶜnī kim biz Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırāna māyilüz

3. Ġamzesi tīr ile ḳaşı yayınuñ ḳurbānıyuz
Rüstem-i dehrüz bugün tīr ü kemāna māyilüz

4. Cūy-bār-ı vuṣlat-ı dil-dāra ġāyet teşneyüz
Pāk-meşreb ᶜāşıḳuz āb-ı revāna [māyilüz]

5. Tīr-i hicrān-ile biñ kez öldürürse dönmezüz
Medḥiyā ol āfet-i devr-i zamāna māyilüz

CCXV

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Devrüñde sāḳī bāde ile ḫoş-ṣafādayuz
Her bir ṭoluda dil-ber ile merḥabādayuz

2. ᶜAşḳ āteşine cübbe vü destārı yaḳmışuz
Tāc u ḳabāyı n'eylerem biz fenādayuz

3. Ṭoġrusı bu ki bilimüzi büklü zāl-ı çarḫ
Devrān elinde baġrı ṣınıḳ bir kiyādeyüz

4. Binmiş semend-i nāza bugün ol şeh-i cemāl
Atı öñince biz de anuñ bir piyādeyüz

5. Dil-ber sögerse Medḥī bize biz daḫı aña
Tā ḥaşr olınca cān-ile dāyim duᶜādayuz

CCXVI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Bizi ṣanur o perī kendü gibi nā-būduz
Pāyine düşdük anuñ sāye gibi mevcūduz

2. ᶜAyn-ı altun iderüz her neye ḳılsaḳ naẓarı
Biz bir iksīr-i vilāyet şeh-i ṣāḥib-cūduz

3. Dem olur ᶜĪd-ı viṣāle irişür şād oluruz
Dem olur nār-ı firāḳuñla yanar bir ᶜūduz

4. Cennet-i kūy-ı nigāra yine mihmān olduḳ
Yirimüzden ṣanemā ġāyet-ile ḫoşnūduz

5. Medḥiyā dün bize yār itmişidi ᶜahd u vefā
129b Yine ol ḳavl-i yalan-ile bugün maᶜhūduz

CCXVII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Hercāyī oldı gün gibi ḳaşı hilālümüz
Ḥaẓẓı ġamı-y-la artmada her şeb melālümüz

2. Devr-i lebüñde bādeye dil şöyle düşdi kim
Mey-ḫāne güşesinde yatur köhne şālumuz

3. Hicrān vilāyetinde belā vādīsindeyüz
Evvelki gibi yār ile yoḳ ittiṣālümüz

4. Tīġ-i sitemle ḳara yire ḳarma ḳanumı
Girme günāha boynuña alma vebālümüz

5. Vaṣf eylerüz o ḫusrev-i ḫūbānı Medḥiyā
Şīrīn olursa ṭañ mı şekerden maḳālümüz

CCXVIII[559]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Hükm ider dil mülkine bir pādişāha māliküz
ᶜArş ḥaḳḳı serverā ẓıll-ı İlāh'a māliküz

2. İki ruḫsārı anuñ biri birinden pür-żiyā
Gündüzin mihre gice raḫşende māha māliküz

3. Mescide yüz urmasam ᶜayb eyleme ḳıblem beni
Eşigüñ ṭaşı gibi bir secde-gāha māliküz

4. Gerçi ᶜālemde bizüm cürm ü ḫaṭāmuz çoḳdurur
Bir ḫaṭā etsek ᶜaceb mi yüz günāha māliküz

5. Şehr-i ġamdur kişverüm Medḥī belādur leşkerüm
Mülk-i miḥnet şāhıyuz ḫayl u sipāha māliküz

---

[559] Bu şiir M nüshasında XLVI. gazel olarak 24b'den başlamaktadır.

CCXIX[560]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Bāġ-ı ʿālem lāle-zār oldı gözüm giryān henüz
Nev-bahār oldı aḳar eşk-i revānum ḳan henüz

2. Ṣaldı girdāba beni rūz-ı ezelde rūzigār
Zevraḳ-ı dil baḥr-ı ġamda zār u ser-gerdān [henüz]

3. Seyl-i eşküm ġarḳa virmişdi ezel bünyādını
Bu vücūdum şehri ol demden berü vīrān[561] [henüz]

130a 4. Kāyinātuñ māverāsın añladum bildüm velī
Menzil-i ʿaşḳa dirīġā irmedüm āsān henüz

5. Şöyle bī-hūş eyledi pīrüm beni esrār-ı ʿaşḳ
Medḥī-i dīvāne gibi ḳalmışam ḥayrān henüz

CCXX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• — — — / • — — — / • — —

1. Töker tīr-i müjen ḳanum yorulmaz
Lebüñ devrinde bu ḳanlu ṣorulmaz

2. Baḳılmaz gün yüzüñe göz ḳamaşur
Dehānuñ ẕerre miḳdārı görülmez

3. Gözüm şaşı didüm ḳan oldı yāre
Didi ṣudur bulanmazsa ṭurulmaz

4. Reh-i kūyuñda gezmekden üşenmem
Mes̱eldür yolca gidenler yorulmaz

5. Kemend-i ʿaşḳa çün düşdüñ çekinme
Demür zincīrdür ol Medḥī ḳırılmaz

---

[560] Bu şiir M nüshasında XLVII. gazel olarak 24b'den başlamaktadır.

[561] vīrān : giryān M

CCXXI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Benem mest-i mey-i engūr-ı vaḥdet rind-i şāhid-bāz
Benem bāz-ı sepīd-i mey-kede zāġ-ı siyeh ġammāz

2. Menem ehl-i ḫarābāt içre ser-ḫoş rind-i dürd-āşām
Benem nāṣiḥler ile eyleyen ġavġālara āġāz

3. Menem kūy-ı melāmet içre düşkün mest u lā-yaᶜḳıl
Benem bir cām içün başdan geçen şol ᶜāşıḳ-ı ser-bāz

4. Menem curᶜa ṣıfat pāy-i ḳadehden dūr olan mehcūr
Benem pāy-māl-i devr-i çarḫ-ı ser-keş ᶜārif-i bī-nāz

5. Benem maḥbūb u mey vaṣfın ḳılan ᶜālemlere destān
Menem vaṣṣāf-ı bī-ġam Medḥī-i rind suḫan-pervāz

CCXXII[562]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Biz bu bezm-i ᶜāleme mestāne gelmişlerdenüz
Başumuz ayaġ idüp meydāna gelmişlerdenüz

130b

2. Biz bihişti ıżṭırārī beyᶜ idüp bir dāneye
İḫtiyārī āteş-i sūzāna gelmişlerdenüz

3. ᶜĀlemi maᶜmūre bir dārü'ş-şifā ḳılduḳ ḳıyās
Cān-ı bīmār-ile bu vīrāna gelmişlerdenüz

4. Ṣanma zāhid ᶜaşḳa şimdi eyledük iḳrār biz
Ḥaḳḳ bilür rūz-ı elest īmāna gelmişlerdenüz

5. Gayrı yāri terk idüp yārānı bilmiş ᶜārifüz
Sanmañ anı terk idüp yārāna gelmişlerdenüz

6. Cürm ü ᶜiṣyān işlemekde hīç naẓīr olmaz bize
Bī-naẓīrüz ᶜāleme bir dāne gelmişlerdenüz

7. Gāh nāṣiḥ oluruz pend eylerüz geh bāde-nūş
Gāh olur ᶜāḳil gehī dīvāne gelmişlerdenüz

[562] Bu şiir M nüshasında XLVIII. gazel olarak 25a'dan başlamaktadır.

8. Kūy-ı yāre ḳarşu dāyim ṣaf-be-ṣaf el bağlaruz
Medḥiyā biz dergeh-i sulṭāna gelmişlerdenüz

CCXXIII[563]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṣu gibi seyr-i cemāle māyilüz
Teşneyüz āb-ı zülāle māyilüz

2. Şehr içinde gün gibi meşhūr olan
Bir güzel ḳaşı hilāle māyilüz

3. Geh miyānuñ geh lebüñ yād eylerüz
Dil-berā biz ḳīl u ḳāle māyilüz

4. Fürḳatüñde var bir özge ʿālemi
Gerçi kim ẕevḳ-i viṣāle māyilüz

5. Ol yüzi gül luṭf-ile geldi didi
Bülbül-i şūrīde-ḥāle māyilüz

6. Şāʿirüz bir ṭūṭī-yi gūyā gibi
Dil-ber-i şekker-maḳāle māyilüz

7. Biz ki Sulṭān Aḥmed'üñ meddāḥıyuz
Medḥiyā ṣāḥib-kemāle māyilüz

CCXXIV[564]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣanma ey ḫˇāce bizi māl ü menāle māyilüz
İki ʿālemde hemān seyr-i cemāle māyilüz

131a 2. Acı sözle ʿayşumuz telḫ eyleme nāṣiḥ bizüm
ʿĀşıḳuz biz dil-ber-i şīrīn-maḳāle māyilüz

3. Ġam şebinde miḥnet-i hicrüñle miḥmānuz velī
Ey güneş yüzlüm yetiş ṣubḥ-ı viṣāle [māyilüz]

---

[563] Bu şiir M nüshasında XLIII. gazel olarak 23b'den başlamaktadır.
[564] Bu şiir M nüshasında XLIV. gazel olarak 24a'dan başlamaktadır.

4. Nār-ı fürḳat nice demdür yaḳdı yandurdı bizi
Teşnelikden çıḳdı cān āb-ı zülāle [māyilüz]

5. Medḥiyā bir şehriyār-ı ᶜādilüñ meddāḥıyuz
Menbaᶜ-ı fażl u hüner ehl-i kemāle māyilüz

CCXXV [der-kenār]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Dem olmaz cān-ı bīmāra ten-i fersūde bār olmaz
Göñül ḫaste gözüm beste ayaġum pāyidār olmaz

2. Şeb-i fürḳatde ḳaldum ẓulmet-i hicrāna ġāyet yoḳ
Cemālüñ āfitābı şuᶜle virmez āşikār olmaz

3. Naẓardan düşdi gitdi ṭıfl-ı eşküm pāy-māl oldı
Felekde yıldızı düşmiş yetīme iᶜtibār olmaz

4. El irmez çoḳ çalışma zāhidā gel geç bu sevdādan
Sözüm ṭut bu ṭutuşla şāhid-i maᶜnā şikār [olmaz]

5. Gözün aç Medḥiyā başuñ yaraġın gör sefer düşdi
Musāfir-ḫānedür ᶜālem kimesne ber-ḳarār olmaz

CCXXVI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Biz şu şemᶜ-i rūy-ı yāre per yaḳan pervāneyüz
Yana geldük iş bu āteş-dān-ı dehre yanayuz

2. Kākül-i müşgīnini yārüñ taġıtmış mū-be-mū
Ol perīşānuñ ruḫı devrinde buldı şāne yüz

3. Yüz naṣīḥat ḳılsañ ey nāṣiḥ taḥammül eylerüz
Bir nice yüz biñ belā-bārın çeken dīvāneyüz

4. Ey deliḳanlu benüm göñlümi yaḳduñ ḳaçma gel
Genc sensin genc içün bir gūşe-i vīrāneyüz

5. Bir zamān mecnūn idüñ leylī-yi ᶜaşḳa Medḥiyā
Şimdi ḫalḳuñ dillerinde söylenür efsāneyüz

CCXXVII[565]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Cānumuz Yūsuf beden zindānumuz
Çıḳsa görsek ṭalᶜat-i cānānumuz

2. Ser viren meydāna gelsün serverā
Açılupdur ser-be-ser meydānumuz

3. Rūz-ı ḥaşr olınca maᶜmūr olmasun
Ḳoñ ḫarāb olsun dil-i vīrānumuz

4. Baḥr-ı Ḳulzüm niçe teskīn eylesün
Dehri yaḳdı āteş-i sūzānumuz

5. Bāl açup bālāda pervāz itmedi
Bir ḳafesde ḳaldı murg-ı cānumuz

6. Yūsuf'ın arar gezer Yaᶜḳūb-veş
Görmez oldı dīde-i giryānumuz

131b 7. Yir yüzinde gezmedük yir ḳalmadı
Çarḫa çıḳdı Medḥiyā efġānumuz

CCXXVIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṣūretā deryā-yı ᶜaşḳa ṭalmışuz
Ṣan yanar āteş içinde ḳalmışuz

2. Āteş içre irmişüz bir baḥre kim
Ḳaṭresinden dürr-i gevher almışuz

3. Ser-be-ser gözden geçürdük ᶜālemi
Gūyiyā biz ᶜayn-ı ᶜālem olmışuz

---

[565] Bu şiir M nüshasında XLV. gazel olarak 24b'den başlamaktadır.

4. Yār içün bu rūzigārı geşt idüp
Āḫir anı kendümüzde bulmuşuz

5. Ṣığmaz oldı cisme aṣla nuṣḥ u pend
Medḥiyā ᶜaşḳ-ile şöyle ṭolmışuz

CCXXIX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ṣūfīyā bāde içersek n'ola ḳan eylemezüz
Māl ü cāna ḳıyaruz saña ziyān eylemezüz

2. Ḫalḳuñ āzādesiyüz Ḫāliḳ-i bī-çūna ḳuluz
Ḥāṣılı sīm ü zeri vird-i zebān eylemezüz

3. Bizi mey içdi didüñ gerçi helāl eylemedüñ
Sözüñüz ḥaḳḳ bilirüz sizi yalan eylemezüz

4. Düşerüz ᶜaşḳ odına şevḳ-ile pervāne-ṣıfat
Gice gündüz yanaruz āh u fiġān eylemezüz

5. ᶜIşk-ı dildārı bugün dilde nihān eylemişüz
Medḥiyā cān virürüz sırrı ᶜayān eylemezüz

CCXXX[566]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Yol bizüz hem dil bizüz hem iz bizüz
Görmege Ḫaḳḳ'uñ cemālin göz bizüz

2. Bāġ-bānı Ḥaḳḳ cihān-bālā dıraḫt
Berg ü bārı her kim ise öz bizüz

132a 3. Bizi söylerler bu ḫalḳuñ dilleri
Kimi ağız kimi dildür söz bizüz

4. Her şeb eylerler bizi vird-i zebān
Gice anlar ġālibā gündüz bizüz

---

[566] Bu şiir M nüshasında XLIX. gazel olarak 25b'den başlamaktadır.

5. Ḫar raḳībüñ gözi bizde Medḥiyā
Bize dir kimsin dirüz kim biz bizüz

CCXXXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṣāfdur ṣūfī içimüz ṭaşumuz
Ẓāhir ü bāṭın Ḫüdā yoldaşumuz

2. Ara yirde Ḥaḳḳ bilür bī-gāne yoḳ
Cümle müʾminler bizüm ḳardaşumuz

3. ᶜĀşıḳuz biz gerçi kim bī-pā vü ser
Pāyümüz serde ayaḳda başumuz

4. İki cārī çeşmelerdür çeşmümüz
İki gözli cisre beñzer ḳaşumuz

5. Yaşaduḳça Medḥiyā yaşardı göz
Yüz yaşaduḳ başdan aşdı yaşumuz

CCXXXII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ger bizümle yār olursa bārımuz
Ġam degül olsa cihān aġyārımuz

2. Bükdi ḳaddüm kār u bār-ı rūzigār
Çekdük el ḳalmadı ḳār u bārımuz

3. ᶜĀşıḳ olduḳ terk-i nām u neng idüp
ᶜAşḳa düşdük gitdi neng ü ᶜārımuz

4. Gül yüzine ḳarşu yārüñ bülbülüz
Ġālib olur faṣl-ı gülde zārımuz

5. Derd-i dil-ber ḳaldı dilde Medḥiyā
Oldurur ᶜālemde yār-i ġārımuz

132b

CCXXXIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Sipihr-i sīnede mihr-i dil-ārā olmasa olmaz
Göñül āyīnesi pāk ü mücellā olmasa olmaz

2. Ağız açsam lebüñ esrārını keşf eylesem ḫalḳa
Nice biñ mürdeler bir demde iḥyā olmasa olmaz

3. İçen āb-ı ḥayāt-ı vaṣl-ı yāri ölmez ammā kim
Velīkin Ḫıżr-ı zinde anda gūyā olmasa olmaz

4. Seḥer olmaz ḳarañu dünde ḳalur göñlümüz şehri
Güneş teg ᶜaks-i rūyuñ şevḳ-i peydā olmasa olmaz

5. Gülistān-ı cihānda Medḥiyā ᶜālem olur ammā
Cemāl-i dil-rubā seyr ü temāşā olmasa olmaz

CCXXXIV[567]

Mefᶜūlü mefāᶜīlün mefᶜūlü mefāᶜīlün
– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Biz tīr-i ġam-ı ᶜaşḳa biñ cān-ile umacuz
Ḥamd eylerüz Allāh'a ᶜaşḳ ehline ser-tācuz

2. Ḫᵛān-ı ġam u miḥnetle seyr itdi bizi gerdūn
Ṭoḳluḳ bizi öldürdi ṣanur ki yine acuz

3. Çār ᶜunṣurumuz Allāh ḫalḳ eyleyeli vaʾllāh
Ne ẕerre ḳadar acuz ne kimseye muḥtācuz

4. Bir mūnis u yāri yoḳ bir yerde ḳarārı yoḳ
Baḥr-ı ġam u fürḳatde pāyānı yoḳ emvācuz

5. Hep varlığı terk itdük dil kaʾbesine yetdük
Şükr eyleyelüm Medḥī Allāh'a ki hüccācuz

---

[567] Bu gazel A nüshasında yoktur. M nüshasında L. gazel olarak 26a'da yer almaktadır.

[Ḥarfü'l-sīn]
CCXXXV
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Berḳ-i hicrānuñ görüp ger āh idersem bir nefes
Nār-ı āhumdan felek yanar nitekim ḫār u ḫass

2. Zād-ı ġam yüklen metāᶜ-ı renc ü miḥnet cemᶜ idüp
Şehr-i ᶜaşḳa gitmege ey ᶜāşıḳ eylerseñ heves

3. Eşkümüñ kim ḳaṭresi baḥr-ı muḥīte taᶜn ider
ᶜAynuma bir ḳaṭrece gelmez benüm Nīl u Aras

4. Rūḥ-ı ḳuds-ile olur murġ-ı revānı hem-cenāḥ
Fi'l-meŝel ᶜaşḳ ehlinüñ yanında ᶜanḳā bir meges

5. Mest-i cām-ı ᶜaşḳ olup ḫayl-i raḳībi ḳır geçür
Ḳarşu ṭurmaz şīr-i ᶜaşḳa Medḥiyā yüz biñ ᶜases

CCXXXVI[568]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Murġ-ı cānum dem-be-dem uçmaġa eylerdi heves
Tīr-i miḥnet ḳılmasa cismüm müşebbek bir ḳafes

2. Seyl-i eşkümden benüm aġyār ġāfil ṭurmasun
Aḳsa Ḳulzüm bir yaña māniᶜ degüldür ḫār u ḫass

3. Gel uzatma pendüñi ṭutmaz dil-i dīvānemüz
Nāṣiḥā luṭf it ṣudāᶜa bāᶜiŝ olma sözi kes

4. Ol Kerīm'üñ kibriyāsı baḥrine olmaz kenār
Ḳāf-ı luṭfında anuñ sīmurġ-ı ᶜanḳā bir meges

5. Yā İlāhī gerçi kim cürm ü ḫaṭā ḥadden füzūn
133a Medḥī-i bī-çāreye iḥsānuñ oldı mültemes

568 Bu şiir M nüshasında LI. gazel olarak 26a'dan başlamaktadır.

CCXXXVII[569]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her gice ey dil leb-i cānāna eylersin heves
Ẓulmet içre çeşm-i ḥayvāna eylersin heves

2. Ḳaṣr-ı ḥüsnine kemend-i ᶜaḳl-ile irmek muḥāl
Tā felekde bir meh-i tābāna eylersin heves

3. Mıṣr-ı dilde şāhid-i maḳṣūdı eylersin ṭaleb
Ey birāder Yūsuf-ı Kenᶜāna eylersin heves

4. Zülf ü laᶜlin yād idüp ᶜaḳluñ perīşān eyledüñ
Ṣeyr-i dīdār itmege mestāne eylersin heves

5. Ehl-i dillerden ḳaçarsın gün gibi hercāyīsin
Ey ḳamer-veş ṣoḥbet-i nādāna eylersin heves

6. Bu ne ḥikmetdür eyā ṭıfl-ı sirişk-i dīdemüz
Ḳaṭre iken muttaṣıl ᶜummāna eylersin heves

7. Seg raḳībüñ raġmına ṣaḥrā-yı dilde ey göñül
Dil-beri ṣayd itmege şīrāne eylersin heves

8. Medḥiyā bilsem saña ḥūr-ı bihişti kim ṣorar
Kūy-ı dil-ber var iken yābāna eylersin heves

CCXXXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Gördiler zehr-i ġam-ı devrānı içdüm ṭās ṭās
Ḥālüme raḥm eyleyüp ṭutdı melekler baña yas

2. Nice ḫurrem olsun ādem bu fenā dünyāda kim
Cünd-i şādīden eṡer yoḳ ᶜasker-i ġam bī-ḳıyās

3. Ġam beyābānında gezdüm nice yıllar serserī
Şehr-i miḥnet şāhıyam geydüm pelās üzre pelās

4. Ẓulm u bī-dād eyleme gel luṭf ḳıl ᶜāşıḳlara
Budurur ey şāh-ı ᶜādil senden ancaḳ iltimās

---

[569] Bu şiir M nüshasında LII. gazel olarak 26b'den başlamaktadır.

5. ᶜĀşıḳ oldum egnüme geydüm melāmet ḫırḳasın
ᶜAşḳ-ı şāhī Medḥiyā virdi baña fāḫir libās

133b

CCXXXIX[570]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bülbüle her dem olur seyr-i gülistān mültemes
ᶜĀşıḳ-ı dil-ḫasteye dīdār-ı cānān mültemes

2. Āb-ı vaṣluñ ger naṣīb olmaz ise ben teşneye
Ḫıżr elinden olsa itmem āb-ı ḥayvān mültemes

3. Devr-i laᶜlüñde ġubār-ı ḫaṭṭuñuñ ḥayrānıyam
Sükkerī pālūdedür ḥayrāna her ān mültemes

4. Gülşen-i kūyuñda görse verd-i rūyuñ murġ-ı dil
Bāġ-ı cennet içre ḳalmaz verd-i ḫandān [mültemes]

5. Medḥiyā bir pādişāh-ı ḥüsne ḳul olduñ ki sen
İzinüñ tozın ider ḥūr-ile ġılmān mültemes

Ḥarfü'l-şīn
CCXL[571]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳaṭre ḳaṭre derlemek ol gül ᶜiẕāra ḫū imiş
Dil meşāmmını muᶜaṭṭar eyleyen gül bu imiş

2. Dāne dāne eyleyen dendān-ı ġamla bağrumı
Cānuma işler geçen ol dişleri lü'lü'[572] imiş

3. Deste deste tökilen ruḫ-sār-ı cānān üstine
Sünbül-i gül-bū imiş ol kākül-i şeb-bū imiş

4. Laḥẓa laḥẓa ṣūret-i ḥālüm diger-gūn eyleyüp
Vālih ü ḥayrān iden ol ġamzesi cādū imiş

---

[570] Metinde "sin" harfinin olduğu yere yanlışlıkla ve üstelik "ḫ" harfiyle "Ḥarfü'l-ṣā" yazılmıştır.
[571] Bu şiir M nüshasında LIII. gazel olarak 27a'dan başlamaktadır.
[572] Metinde "lülü" şeklinde hemzesiz yazılmıştır.

5. Vara vara vādī-i hicrāna varur ayağı
Seyl-i eşki ᶜāşıḳuñ ṭaşḳın aḳar bir cū imiş

6. Ṭaşa ṭaşa dem-be-dem eşk-i revānı çeşmümüñ
Ġarḳa virdi ᶜālemi ḥayfā ne ḳanlu şu imiş

7. Pāre pāre ḳıldı tīġ-i nār-ı fürḳat sīnesin
Medḥiyā ḳısmet olan rūz-ı ezelde bu imiş

CCXLI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫāne-i dehr-i denī bir dār-ı bī-bünyād imiş
Rūzigār-ile anuñ her bir ṭaşı ber-bād imiş

134a 2. Ey ṣoran göñli evin ben ᶜāşıḳ-ı bī-çārenüñ
Gāh ḳahr-ile fenā geh luṭf-ile ābād imiş

3. Ṭālib-i dünyā olanlar nefs-i şūmā ḳul olur
Māsivāyı terk idenler ġuṣṣadan āzād imiş

4. ᶜĀşıḳ-ı bī-dillere derd ü belā-yı hecr-i yār
Rāh-ı ᶜaşḳa gitmege ḥāżır zevād u zād imiş

5. Ādem oldur dünyede adı yaman yād olmaya
Medḥiyā bāḳī ḳalan ᶜālemde yaḫşı ad imiş

CCXLII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yār olur ṣandum o yārüñ ġayr yāri var imiş
Şimdi bildüm ġayrlerle özge kārı var imiş

2. Geldi ben bīmār-ı ᶜaşḳı görmege didi ṭabīb
Gör bu bīmāruñ daḫı feryād u zārı var imiş

3. Ṭāliᶜ u devlet anuñ baḫt u saᶜādet aña yār
Her kimüñ kim dünyede gün yüzlü yāri [var imiş]

4. Aldı mirāt-ı dili dil-ber yine redd eyledi
Didi bu āyinenüñ ḫod inkisārı var imiş

5. Kākülin dil-ber gösterdi gün yüzi oldı ᶜayān
Ol şeb-i deycūruñ āḫirde nehārı var imiş

6. Zülf ü rūyından anuñ oldı muᶜaṭṭar cān u dil
Müşkden zülfi anuñ gülden ᶜiẕārı var imiş

7. İtlerinden ᶜadd idermiş Medḥīyi ol pādişāh
Ḥamdü liʾllāh seg ḳadarca iᶜtibārı var imiş

CCXLIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Vuṣlatuñ āḫiri hicrān didiler gerçek imiş
Laᶜlüñi derdüme dermān didiler gerçek imiş

2. Kūyuña ehl-i naẓarlar n'ola cennet diseler
İşigüñ ravża-i rıżvān didiler gerçek imiş

3. Devr-i rūyuñda ḫaṭun ᶜaynuma ẓulmet görinür
Dehenüñ çeşme-i ḥayvān didiler gerçek imiş

4. Seyr idüp muṣḥaf-ı ḥüsnüñ didi bir ehl-i naẓar
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuña reyḥān didiler gerçek imiş

134b 5. Medḥiyā emrine rām olsa o şāhuñ n'ola ḫalḳ
Andadur mühr-i Süleymān didiler gerçek imiş

CCXLIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil-berüm ḥayfā dirīġā bī-vefā dil-dār imiş
Şimdi bildüm ol perī-veş māyil-i aġyār imiş

2. Reh-güẕārın baġlamış yārüñ sirişk-i çeşm-i ter
Vuṣlata māniᶜ olan bu dīde-i ḫūn-bār imiş

3. Ḳaddümi yay eyleyen ḳullāb-ı zülf-i dil-rubā
Sīnemi mecrūh iden her dem ḫadeng-i yār [imiş]

4. Şāh-ı gül üzre biten her ġonca-i zībā içün
Nice biñ bülbül cihān gül-zārı içre zār [imiş]

5. Bil[me]düm tā şerbetini içmeyince Medḥiyā
Ṭatlu cānum acıdan ol ḫançer-i ḫūn-ḫᵛār imiş

CCXLV[573]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. ᶜĀşıḳ ki dūd-ı āhı aña sāye-bān imiş
Seyl-i sirişk-i dīdesi taḫt-ı revān imiş

2. Rāh-ı maḥabbet içre şu kim pāy-māl olur
İḳlīm-i ᶜaşḳa pādişeh-i kām-rān imiş

3. Yaḫşı ṣanurdum ᶜaşḳuñı evvel naẓarda ben
Evvel kişiye yaḫşı görinen yaman imiş

4. Başdan ayaġā ṣaldı beni yār-ı hecr-i yār
ᶜAşḳ-ile şol ki başa çıḳar pehlevān imiş

5. Ḳaş-ile kirpigine göñül virdügüm bu kim
Lāzım olan kişiye çü tīr-i kemān imiş

6.[574] Sükker lebini ṣundı benüm aġzuma o yār
Emdürmedi ṭoyınca meger imtihān imiş

7. Medḥī-i zāra ḳıydı meded virmedi emān
Cānā ḫadeng-i ġamzeñ ᶜaceb bī-emān imiş

135a

CCXLVI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey melek-ṣūret cefā saña ezelden ḫū imiş
Ben ḫaber aldum sizüñ illerde ᶜādet bu imiş

---

[573] Bu şiir M nüshasında LIV. gazel olarak 27b'den başlamaktadır.
[574] 6. beyit M nüshasında yoktur.

2. Görinen mirāt-ı rūyuñda degül ḫāl-i siyāh
Āfitāba secde eyler bir ḳara Hindū imiş

3. Genc-i ḥüsnüñde ṭolanup iki ejderhā yatur
Devr-i ruḫ-sāruñda anlar ṣūretā gīsū imiş

4. Seyr-i bāġa göñlümi her laḥẓa meyyāl eyleyen
Bir yüzi gül saçı sünbül ḳāmeti dil-cū imiş

5. İrişür her şeb meşāmm-ı cāna būy-ı zülf-i yār
Şöyle beñzer zülf-i dil-ber Medḥiyā şeb-bū imiş

CCXLVII[575]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Ol pādişeh ki Ḫıżr nebī reh-beri imiş
Atı öñince ḫayl-i melāʾik çeri imiş

2. Nūr istifāde itmek içün rūy-ı şāhidin
Devr-i felekde mihr ile meh serserī imiş

3. Göz yummayup felekde gezer Zühre māh u sāl
Ḫāk-i cenāb-ı pādişehe müşterī imiş

4. Her kim ki rūy-ı pādişehe eyleye naẓar
Derd ü belā vü miḥnet u ġamdan berī imiş

5.[576] Her kim iderse kec naẓar ol şāh-ı ʿādile
Çıḳsun gerekse iki gözünüñ[577] biri imiş

6. Geh gün gibi ẓuhūra gelür gāh olur nihān
Ẓāhir budur ki yā melek ol yā perī imiş

7. Sulṭān Murād ol[578] ki şehin-şāh-ı baḥr u berr
Şāhān-ı Türk ü Hind ü Ḥabeş ḳulları imiş

8. Medḥī o şehriyāre nice ḳul olabilür
Şāh-ı ʿAcem o pādişehüñ çākeri imiş

---

[575] Bu şiir M nüshasında LV. gazel olarak 27b'den başlamaktadır.
[576] 5. beyit M nüshasında yoktur.
[577] Metinde "gözümüñ" şeklinde birinci tekil şahıs olarak yazılmıştır.
[578] M nüshasında ol kelimesi yerine "elif" ve "nun" yazılmıştır.

CCXLVIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ciger pergālesinde olsa ger baş
Dem-ā-dem dīdeden ḳanlu çıḳar yaş

2. Gözüñden şöyle tök eşk-i dem-ālūd
Demüñden laᶜl-reng olsun ḳara taş

135b 3. Ṣaḳın seng-i melāmetden geçilmez
Maḥabbet yolları bağlandı yoldaş

4. Reh-i ᶜaşḳ içre tenhā gitme zinhār
Ḳulağuzsuz ḳuş uçmaz ey ḳarındaş

5. Gerekse Medḥiyā ḳardaşuñ olsun
Ḥazer ḳıl itme sırruñ kimseye fāş

CCXLIX
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Benüm teg var mı miḥnetden bükülmiş ḳaddi dāl olmış
Maḥabbet reh-güẕārında vücūdı pāy-māl olmış

2. Götürdi yir yüzinden cism-i zerdüm eşk-i ḫūnīnüm
Görüp bir āşinā didi buña rengīn ḫayāl [olmış]

3. Görince gün yüzüñ cānum ṭağıldı ẕerre-veş varum
Ṭabībüm n'olduğum bilmem baña bir özge ḥāl olmış

4. Bugün ol server-i ḫūbān ᶜiẕārı gün gibi raḫşān
Melāḥat āsumānında meh-i ferḫunde-fāl olmış

5. Ṣorarsañ sīm-i eşkin Medḥī-i zār u dil-efgāruñ
Eriyüp pūte-i mihr ü maḥabbet içere ḳal olmış

CCL[579]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Sen āfitāba ḳıldı naẓar çīn seḥer güneş
Çāk itdi çekdi yaḳasını ser-be-ser güneş

2. Yaḳdı cihānı āhum odı çıḳdı göklere
Nār-ı dilümden oldı benüm bir şerer güneş

3. Yandı ḥiṣār-ı çarḫ-ı felek odlara diyu
Aḫşām[580] olınca burc-ı felekde gezer güneş

4. Odlara yaḳdı cānını bir meh-liḳā meger
Çāk eyleyüp yaḳasını her gün yanar güneş

5. Medḥī gibi yüzini sürer ḫāk-i pāyüñe
Ey meh ġulām-ı kem-türüñ olmış meger güneş

136a

CCLI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ebruvānın ḫışm-ile dil-ber ki pür çīn eylemiş
Tīr-i müjgānın çeküp ᶜāşıḳlara kīn eylemiş

2. Gördi Tātār-ı müjeñ dil mülkini ġāret ḳılur
Ḳara zülfüñ Rūm'a düşmiş ġāret-i dīn [eylemiş]

3. Kend'özin Yūsuf'dan aᶜlā görmiş ol ṣāḥib-cemāl
Göz göre āyīne ol dil-dārı ḫod-bīn [eylemiş]

4. Ḫoş kebūter-bāz imiş şehbāz-ı çeşm-i dil-bere
Döne döne bu dil-i āvāre taḥsīn [eylemiş]

5. Ol büt-i Çīn'de kerāmet yoḳ mıdur kim Medḥiyā
Sāye-i zülfi ḳara ṭopraġı müşgīn eylemiş

---

[579] Bu şiir M nüshasında LVI. gazel olarak 28a'dan başlamaktadır.
[580] Aḫşām : Aḳşām M

CCLII

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Acımaz bu sīnemüñ zaḫmın gören ol bağrı ṭaş
Sırr-ı ᶜaşḳı dil bu demlerde diler kim ide fāş

2. Ṭāḳatüm yoḳ vuṣlat-ı dil-dāra ruḫsat bulmağa
Ḳılmışam cünd-i ġam-ı hicrān-ile şöyle ṣavaş

3. Ḫaṭṭ u ḫāl u kākül ü müjgān u çeşm-i pür-sitīz
Ṣan Celālī leşkeridür Rūm'da ḳaldurdı baş

4. Biñ yaşasun ol civān ben pīri ḳıldı yaşa ġarḳ
Māsivāya baḳmazam başumdan aşdı ḳanlu yaş

5. Çün yaraşmaz Ḥaḳḳ'dan ayruya maḥabbet Medḥiyā
Levḥ-i dilden ḳıl nuḳūş-ı ġayrı ser-tā-ser tırāş

CCLIII[581]

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ol büt-i Çīn zülfini ġāret-ger-i dīn eylemiş
Rūyi üzre deste deste çīn-ber-çīn eylemiş

2. Ḫāṭır-ı ᶜāşıḳ miṡāl ol gül perīşān sünbülin[582]
Ayağa ṣalmış ḳara ṭoprağı miskīn[583] eylemiş

3. Ḳatl-i ᶜuşşāḳ itmek-içün tīr-i müjgānın çeküp
Ebruvānın çīn idüp ᶜaşḳ ehline kīn eylemiş

136b 4. Vaṣfuñ itmiş ḫusrevā vaṣṣāf-ı devr-i rūzigār
Ḳıṣṣa-i ḥüsnüñ senüñ şīrīn ü rengīn eylemiş

5. Medḥiyā sen şiᶜrüñi siḥr-i ḥelāl it kim ḥasūd
Ḫˇāh medḥ ü ḫˇāh ẕemm ü ḫˇāh taḥsīn eylemiş

---

[581] Bu şiir M nüshasında LVII. gazel olarak 28a'dan başlamaktadır.
[582] sünbülin : eylemiş M
[583] miskīn : müşgīn M

CCLIV[584]
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. O ḫūnī teşnegāna deşne-i pür-tāb göstermiş
Ölümlü ḫasteler nūş itmek-içün āb göstermiş

2. Ele şimşīr alup iḳlīm-i cānı çalışup açar
Cigerler pārelenmiş şerḥalar ḫūn-āb [göstermiş]

3.[585] Şeb-i zülfini refʿ itmiş yüzinden ol hilāl-ebrū
Bütün şehre ḳarañu gicede meh-tāb göstermiş

4. Leb-i cān-baḫş-ı yāri ḳudretin izhār idüp Bārī
Gözüm merdümlerine gevher-i nā-yāb göstermiş

5. Demüñ olsun dil-i Medḥī-i zārı pür-ṣafā itdüñ
O pīri sāḳiyā ʿaşḳuñ şarābı şāb göstermiş

[Ḥarfü'l-ṣād]
CCLV[586]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cānuñı ḳılmaduñ ey dil dil-rubālardan ḫalāṣ
Olmaduñ gitdüñ dirīġā bī-vefālardan ḫalāṣ

2. Kime feryād eyleyem çarḫ-ı sitem-gerden ʿaceb
Ḳılmadı bir dem beni derd ü belālardan ḫalāṣ

3. Āb-ı Ḫıżr'ı nūş idersin vādī-i ẓulmetde sen
Kevkeb-i baḫtuñ olursa meh-liḳālardan ḫalāṣ

4. Ṭāʿat ü zühd ü veraʿla iftiḫār itmek neden
Olmaduñ zāhid daḫı sen bu riyālardan ḫalāṣ

5. Dil rubālar zülfine dil bağlayanlar Medḥiyā
Olımazlar ḥaşre dek cevr ü cefālardan ḫalāṣ

---

[584] Bu şiir M nüshasında LVIII. gazel olarak 26b'den başlamaktadır.
[585] 3. beyit M nüshasında yoktur.
[586] Bu şiir M nüshasında LIX. gazel olarak 28b'den başlamaktadır.

137a

[Ḥarfü'l-ḍād]
CCLVI[587]
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣāni''üñ ṣun'ını bilmekdür temāşādan ġaraż
Nūr-ı Ḥaḳḳ'ı görmedür bu seyr-i eşyādan ġaraż

2. 'Āleme 'āşıḳ gelüp 'uḳbāya 'āşıḳ gitmedür
Budurur ben bildügüm dünyā vü 'uḳbādan ġaraż

3. Mü'minüñ ḳalbini yıḳma 'arş vīrān olmasun
Ġāfil olma oldurur 'arş-ı mu'allādan ġaraż

4. Naḳd-i eşküñ ḫarc iderseñ cennet-i a'lā senüñ
Āḫiretde yir idinmek gibi dünyādan ġaraż

5. Gülşeninde Medḥiyi bülbül gibi zār itmedür
Bāġ-ı 'ālemde hemān ol verd-i ra'nādan ġaraż

[Ḥarfü'l-ṭā]
CCLVII[588]

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Gül ṣafḥasında oldı bugün āşikār ḫaṭṭ
Kimse cihānda görmedi böyle ġubār-ḫaṭṭ

2. Eṭrāf-ı gülşen oldı yine ḫoş benefşe-zār
Zībā yaraşdı saña eyā gül-'iẕār ḫaṭṭ

3. Saña mülāzım oldı ḳamu ḫaṭṭ-ı şināslar
Devr-i ruḫuñda buldı 'aceb i'tibār ḫaṭṭ

4. Gördüm ġubār-ḫaṭṭuñı ey lāle-ruḫ didüm
Yazmış debīr-i ḥikmet iñen yādigār ḫaṭṭ

5. Būy-ı vefā meşāmm-ı dile irdi Medḥiyā
Bād esdügünce virdi ṣafā müşg-bār-ḫaṭṭ

---

[587] Bu şiir M nüshasında LX. gazel olarak 29a'dan başlamaktadır.
[588] Bu şiir M nüshasında LXI. gazel olarak 29b'den başlamaktadır.

[Ḥarfü'l-ẓā]
CCLVIII[589]
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Tökdi[590] ḳanunı eyledi dil-ber benüm mestāne ḫaẓẓ
Ḫançer-i bürrān ucından irdi cism ü cāna ḫaẓẓ

2. Dil ṭolaşur ṭurmayup şem'-i cemālüñ şevḳine
Nitekim āteşden eyler dā'imā pervāne ḫaẓẓ

3. Ḳayd-ı bend oldı göñül yārüñ kemend-i zülfine
Bend-ile zincīrden eyler görüñ dīvāne ḫaẓẓ

137b 4. Tār-ı zülfin tār-mār itmiş ṣabā ol meh-veşüñ
Bu ṣafādan ṭañ mıdur irse meşāmm-ı cāna ḫaẓẓ

5. Leblerümden ḫaẓẓ ider misin didi Medḥīye yār
Sükkerī pālūdeden ṣormaḳ 'aceb ḥayrāna ḫaẓẓ

[Ḥarfü'l-'ayn]
CCLIX[591]
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Āfitāb-ı ṭal'atüñden almasa bir ẕerre lem'
Bezmümüz ḳılmaz münevver māh-i tābān olsa şem'

2. Şol ḳara ẓülfüñ gibi 'aḳlum perīşān olmasun
Sen raḳīb-i rū-siyehle ey ḳamer-veş olma cem'

3. Zevraḳ içre yāri gördüm mey içer aġyār-ile[592]
Ġayretümden gözlerümden aḳdı deryā gibi dem'

4. Bir demürden ḳal'a olsa cism-i ḫasm-ı nā-bekār
Ṭab-ı āhum bir nefesde eyler anı ḳal' u ḳam'

5. 'Aşḳ-ı dil-berden baña vā'iẓ ferāġat eyle dir
Ṭutmazam başum giderse Medḥiyā pendine sem'

---

[589] Bu şiir M nüshasında LXII. gazel olarak 29b'den başlamaktadır.
[590] Tökdi : Dökdi M
[591] Bu şiir M nüshasında LXIII. gazel olarak 30a'dan başlamaktadır.
[592] aġyār-ile : dil-dār-ile M

[Ḥarfü'l-ġayn]
CCLX[593]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Farḳına gice ṣubḥa dek āteş yaḳar çerāġ
Ṣanur ki nā-rāh-ile başa çıḳar çerāġ

2. Sen ġonca gibi gülşene gel ᶜayş u nūş ḳıl
Olsun felekde bezmüñe şems ü ḳamer çerāġ

3. Başdan ayaġa gün gibi pür nūr olursa ger
Sen meh-liḳāya beñzemez ey sīm-ber çerāġ

4. Bezm-i belāda ᶜūd gibi yanduġum görüp
Gözden benüm-çün aġlayup āteş ṣaçar çerāġ

5. Medḥī bu gice şemᶜ-i ruḫ-ı dil-rubāya gir
Nāzüklük-ile ᶜāşıḳ olup göz ḳıpar çerāġ

138a

CCLXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Ġarḳ-ı ḫūn oldı şeb-i hicrānda sīnem üzre dāġ
Künc-i miḥnetde dil-i bīmāra yandurdum çerāġ

2. Dil kemend-i kākül-i dil-dāra olmışdur esīr
Sünbül-i gül-būy-ı cānāndan muᶜaṭṭardur dimāġ

3. Ḳayd-ı bend ile şehā zincīr-i zülfüñle bugün
Lāzım olmışdur dil-i dīvāneye zincīr u bağ

4. Acımaz ḥāl-i perīşānum görüp baña ḥabīb
Pister-i ġamda ne bilsün ḫastenüñ ḥālini sağ

5. Yād olunmaz Medḥiyā Ferhād u Mecnūn ḳıṣṣası
Çıḳdılar ḫāṭırdan anlar k'oldılar gözden ıraġ

[593] Bu şiir M nüshasında LXIV. gazel olarak 30b'den başlamaktadır.

CCLXII[594]

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ^cAks-i ḥālüñ sīne-i sūzāna urdı nice dāġ
Ḳoydı nār-ı fürḳat-i hicrān-ile dāġ üzre dāġ

2. Şem^c-i rūyuñ pertev-i nūr-ı Ḫüdā'dur gūyiyā
Rūşen olmışdur anuñ her ẕerresinden yüz çerāġ

3. Ṣubḥa ḳarşu seg raḳīb uyur ben efġān eylerem
Bende bildüm bilmezimiş ḫastenüñ ḥālini saġ

4. Bāġsuz ey ġonca ṣanma murġ-ı dil feryād ider
Bend-i zincīr-i ser-i zülfüñ olupdur aña baġ

5. Bāġ-ı ^cömrüñ ^cāḳıbet vardur ḫarābı Medḥiyā
Gülşen-i ^cālemde bir dem ḳoma destüñden ayaġ

[Ḥarfü^ɔl-fā]

CCLXIII[595]

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Deste deste rūyine tökse[596] ḳaçan cānāne zülf
Bāġ-ı cennet içre beñzer deste-i reyḫāna zülf

2. Devr ider pervāne-veş şem^c-i ruḫ-ı dil-dārı gör
Bu ^cacebdür meyl ider bir āteş-i sūzāna zülf

3. İki ruḫsārında zülfeynin görüp yārüñ didüm
Ḥaḳḳ bu kim zībā yaraşmış ol meh-i tābāna zülf

4. Nice nice derd-mendlerdür kemend olmış yatur
Beñzemez mi ey müselmānlar Firengistān'a zülf

138b

5. Medḥiyā dün gice gördüm pister-i rāḥatda ben
Pāyine düşmiş döşenmiş ol şeh-i ḫūbāna zülf

---

[594] Bu şiir M nüshasında LXV. gazel olarak 30b'den başlamaktadır.
[595] Bu şiir M nüshasında LXVI. gazel olarak 31a'dan başlamaktadır.
[596] tökse : dökse M

CCLXIV [der-kenār]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Merd odur kim ide cürme iᶜtirāf
Nefs-ile uġraş ide rūz-ı meṣāff

2. Merd-i dānā ḳābil-i feyż olsa ger
Kes̱ret ü vaḥdetde ḳābil iᶜtikāf

3. Ḳalbüñi sen pūte-i faḳre ḳoyup
Ol zer-i ḫāliṣ gibi bir ḳalbi ṣāf

4. Bār-ı cürm ü maᶜṣıyet bükdi bilüm
Çekdügüm bārı götürmez kūh-ı Ḳāf

5. Çün ḫaṭāsın bildi sen eyle ᶜaṭā
Medḥī-i zārı Ḫüdāyā ḳıl muᶜāf

CCLXV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sāḳiyā mest olsa muḥkem ceng ider ehl-i meṣāff
Üstüme ġam leşkeri geldi yetişdür cām-ı ṣāf

2. Kūy-ı yāri devr ḳılmaḳdan beni dūr eyledüñ
Vāᶜiẓā bilsem ḫaṭā mı Kaᶜbe'yi ḳılmaḳ ṭavāf

3. ᶜArṣa-i ᶜaşḳ içre cevlān itmege yoḳ cürᶜetüñ
Nice bir bīhūde eylersin dilā lāf u güẕāf

4. N'eylesün göñlüm gibi zār u zebūn u nā-tüvān
Yār cevrin çekmege ḳılmaz taḥammül kūh-ı Ḳāf

5. Ẕüʾl-ḫumār-ı çeşm-i cellāduñ bugün Medḥīnüñ āh
Cismini tīġ-i sitemle ser-be-ser ḳıldı şikāf

[Ḥarfü'l-ḳāf]

CCLXVI[597]
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Duʿā mı var Ḫüdāyā saña lāyıḳ
Ṣenāña nice ḳādirdür ḫalāyıḳ

2. Bize bir şāh-ı ʿādil ḳılduñ iḥsān
Derūnı pür-ṣafā çün ṣubḥ-ı ṣādıḳ

3. Be-ḥaḳḳ-ı nūr-ı pāk-i şāh-ı kevneyn
Gözi açıḳ ola baḫtı uyanıḳ

4. Ẓalām-ı ẓulmı sürdi bād-ı ʿadli
Ṭulūʿ itdi güneş gitdi busarıḳ

5. İki yüzden Ḳızılbaş u ḳırāluñ[598]
Ḳarara yüzleri hem-çün münāfıḳ

6. İrişe nām-ı pāki her diyāra
Ṭola tā kim meġārıb-ile maşrıḳ

7. Şarāb-ı ʿaşḳ-ı Bārī'den dem-ā-dem
Dil-i Medḥī müdām olmaya ayıḳ

139a

CCLXVII [der-kenār]
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ne bī-ġayretsin ey dil sende ġam yoḳ
Ne ṭaş bağırlısın didükde nem yoḳ

2. Dilinde ehl-i ʿaşḳuñ miḥneti çoḳ
Su'āl itseñ şikāyet yoḳ elem [yoḳ]

3. Ne iḥsānuñ var anlara senüñ kim
Benī Ādem'de dirsin kim kerem [yoḳ]

4. Güzel baḳdum güzel gördüm bu ḫalḳı
Ara yirde özümden özge kem [yoḳ]

---

[597] Bu şiir M nüshasında LXVII. gazel olarak 31a'dan başlamaktadır.
[598] ḳırāluñ : münāfıḳ M

5. Yatur ser-ḫoş ḳırılmış gibi ʿuşşāḳ
Velī sāḳī görünmez cām u Cem [yoḳ]

6. Ne dem vardur ʿaceb bilsem ne demsüz
Ne em gördük ser-encām anda semm [yoḳ]

7. Dime her yirde yoḳdur vardur Allāh
Ṣanur mısın dil-i Medḥī'de hemm yoḳ

CCLXVIII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Görinmez oldı cānānum dirīġā yār-ı cānum yoḳ
Ölülere ḳatup aġlañ beni rūḥ-ı revānum yoḳ

2. Senüñ cennet ṭuraġuñ olsun ey vāʾiẓ ben öldükde
Benüm kūy-ı dil-ārāmumdan özge ḫod mekānum yoḳ

3. Beni pīr eyledi ḳaddüm büküp cevri civānānuñ
Döşege düşdüm aġlaram n'içün bir nev-civānum [yoḳ]

4. Ayaġına n'ola pīr-i muġānuñ küp düşürsem ben
İki destüm tehī elde şarāb-ı erġavānum [yoḳ]

5. N'ola dil-beste vü dil-teng olursam her dem ey Medḥī
Benüm bu gülşen-i ʿālemde bir ġonca-dehānum yoḳ

CCLXIX[599]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir devāsuz derde düşdüm kim anuñ pāyānı yoḳ
Bir ḥakīmüñ nabżumı ṭutmaġa aṣlā cānı yoḳ

2. ʿAyşumuz telḫ eyledi devr-i felek ḥayfā bizüm
Sāḳī-i dehrüñ elinde cām-ı mey devrānı yoḳ

3. Ol göñülde kim dem-ā-dem ʿaşḳ-ı cānān olmaya
Bir ḫarābe şehre beñzer kim anuñ sulṭānı [yoḳ]

---

[599] Bu şiir M nüshasında LXVIII. gazel olarak 31b'den başlamaktadır.

4. Vaṣl-ı dil-dār ile mesrūr olma ey dil muttaṣıl
Bir viṣāl ile sevin kim ᶜāḳıbet hicrānı yoḳ

5. Seng-i miḥnetdür yaġan devrān elinden üstüme
Medḥī-i bī-çārenüñ başına hīç dermānı yoḳ

CCLXX
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sīneme yüz yara açar nāvek-i dil-dāra baḳ
Cānuma işler geçer her dem ḫadeng-i yāre baḳ

2. Ẓulm idüp naḳd-i revānum aldı kāfir gözlerüñ
İstedüm inkār ḳıldı göz göre inkāra baḳ

3. Göz yumup biñ pāre ḳılduñ tīġ-i cevrüñle beni
N'eyledüñ ben derd-mendüñ aç gözüñ bir pāre baḳ

4. Bāde-nūş olmış civānum sīnesin çāk eylemiş
Sen daḫı ey rind-i ᶜārif ḳudret-i Settār'a baḳ

5. Derd-i ışḳuñla senüñ yıllardurur kim ḫastedür
139b Ey ṭabībüm raḥm idüp gel Medḥī-i bīmāra baḳ

CCLXXI [der-kenār]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣundı baña cām-ı ᶜaşḳı sāḳī-i devrān-ı ᶜaşḳ
Sözlerümden bildiler keyfiyyetüm ᶜirfān-ı ᶜaşḳ

2. Derd ü miḥnet renc ü ġam ḫānemde mihmān oldılar
Ḥamdü liʾllāh şemᶜine cemᶜ oldılar yārān-ı ᶜaşḳ

3. Ṭañ mıdur ḫākister olsa ser-be-ser şehr-i vücūd
Yaḳdı yandurdı derūnum āteş-i sūzān-ı ᶜaşḳ

4. Dil-rubālar naḳd-i cān ister metāᶜ-ı vaṣlına
Cān alursa cān virür ᶜaşḳ ehline cānān-ı ᶜaşḳ

5. Nīl-i eşküm ġarḳ-ı āb itdi cihānı Medḥiyā
Ḳaynadı tennūr-ı tende cūş idüp ᶜummān-ı ᶜaşḳ

CCLXXII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Benem Mecnūn-ṣıfat dīvāne-i ᶜaşḳ
Benem mest-i mey-i ġam-ḫāne-i ᶜaşḳ

2. Ḫarāb-ābād-ı ᶜālemde ṣorarsañ
Mekānumdur benüm vīrāne-i ᶜaşḳ

3. Ezel bezminde içdüm cām-ı ᶜaşḳı
Anuñ-çün olmışam mestāne-i ᶜaşḳ

4. Cemālüñdür senüñ şemᶜ-i şeb-efrūz
Benüm göñlümdürür pervāne-i ᶜaşḳ

5. Yıḳılmaz Medḥiyā dest-i fenādan
Ḳatı muḥkem olupdur ḫāne-i ᶜaşḳ

CCLXXIII
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. ᶜİbret gözi-y-le ᶜāḳil iseñ bu cihāna baḳ
Encümler ile zīnet olan āsumāna baḳ

2. ᶜÖmr-i ᶜazīz sürᶜat-ile nice geçdügin
Görmek dilerseñ ey göñül āb-ı revāna [baḳ]

3. Kūyında yāri vāḳıᶜada bir gice gören
Ġafletde olma aç gözüñi bir uyana baḳ

4. Virme metāᶜ-ı ᶜömrüñi sen māl içün ṣaḳın
Ey ḫ˅āce gitdi naḳd-i ḥayātuñ ziyāna [baḳ]

5. Yārüm gice gelür yine yārüm gice gider
Ol bī-vefāya ol meh-i nā-mihribāna baḳ

6. Bezm-i cihānda görme ġam u ġuṣṣanuñ yüzin
Sāḳī elinde cām-ı mey-i erġavāna baḳ

7. Görmek dilerseñ ādeme çarḫūn cefāsını
Medḥī-i zāra n'eyledi devr-i zamāna baḳ

CCLXXIV[600]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Pertev-i nūr-ı Ḫüdā'dur cām-ı ʿaşḳ
Maṭlaʿ-ı "şems-i ḍuḥā"dur cām-ı ʿaşḳ

140a 2. On sekiz biñ ʿālemi seyr itdürür
Ġālibā gītī-nümādur cām-ı ʿaşḳ

3. Ayağından çıḳdı Ḫıżr'uñ çeşmesi
Anuñ-içün pür-ṣafādur cām-ı ʿaşḳ

4. Nūş idenler ḳaṭresin görmez memāt
Ṣanmañuz kim bī-bekādur cām-ı ʿaşḳ

5. Medḥiyā gel rāh-ı ʿaşḳa baş ḳadem
Ehl-i ʿaşḳa reh-nümādur cām-ı ʿaşḳ

CCLXXV
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġoncada ey gül senüñ laʿlüñdeki güftār yoḳ
Serv-i bālāda senüñ ḳaddüñdeki reftār yoḳ

2. Serve beñzetdüm boyuñ ṣoñra ḫaṭāsın añladum
Anda bu nāz u girişme anda bu ruḫ-sār yoḳ

3. Laʿl-i şekker-bār-ı yāre ġonca beñzetmiş özin
Bī-ḥayādur ġam degül ʿırż u vaḳār u ʿār yoḳ

4. Ṣordılar ehl-i cinān böyle dimişler ey melek
Gülşen-i kūyuñ gibi cennetde bir gül-zār yoḳ

5. Şol güle beñzer ʿiẕār-ı dil-rubā kim Medḥiyā
Gülşen-i cennetde bitmiş dāmeninde ḫār yoḳ

---

[600] Bu şiir M nüshasında LXIX. gazel olarak 32a'dan başlamaktadır.

CCLXXVI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bu dehr-i bī-beḳānuñ ᶜizz ü cāhı bī-beḳā ancaḳ
Bu gül-zār-ı fenānuñ ᶜayş u nūşı hep hebā ancaḳ

2. Ġam-ı hicrānı yirmezler cefādan yüz çevirmezler
Ġam u miḥnet maḥabbet ehline mihr ü vefā ancaḳ

3. Belürdi ẓulmet-i hicrān yetiş ey şemᶜ-i ruḫ-sārum
Reh-i ġamda ġubāruñ çeşmüme kuḥl-ı cilā ancaḳ

4. Degülsin eh-i ᶜaşḳuñ zāhidā esrārına vāḳıf
İrişmez herkesüñ ᶜaḳlı bu bir sırr-ı Ḫüdā [ancaḳ]

5. Yüri ᶜanḳā-ṣıfat Ḳāf-ı ḳanāᶜat bekle ey Medḥī
Murād olan hemān ᶜālemde ḳalbe bir ġınā ancaḳ

140b

CCLXXVII
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Şol meh-liḳā ki ᶜāşıḳa mihr ü vefāsı yoḳ
Kaᶜbe de olsa saᶜy ḳo zīrā ṣafāsı yoḳ

2. Ṣūretde ger olursa bugün reşk-i āfitāb
Mihr itme şol civāna ki ᶜırż u ḥayāsı yoḳ

3. Dil-ber ki ḥüsne mālik ola ḫulḳı olmaya
Deyr içre beñzer ol şaneme kim edāsı yoḳ

4. Yārüñ viṣāli günleri çün irdi ġāyete
Şām-ı firāḳ derd ü ġamuñ intihāsı yoḳ

5. ᶜÖmrüm yabāna gitme ḳoyup Medḥīyi didüm
Didi yabāna söyleme ᶜömrüñ beḳāsı yoḳ

CCLXXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Tīġ-i hecrüñ dil-berā ḳıldı vücūdum iki şaḳḳ
Çıḳdı tenden şu gibi taḫte'ṡ-ṡerāya irdi çaḳ

2. Zāl-i gerdūn dāmenin ġarḳ itdi aḳan ḳanuma
Āsumānı seyr idenler ṣandılar anı şafaḳ

3. Didi ol meh nūr-ı Ḥaḳḳ oldı cemālümden ᶜayān
Bārek Allāh ol şeh-i ḫūbān-ı şehrüñ sözi ḥaḳḳ

4. ᶜAzm-i dīdār eyleseñ ey dil ṣafā-yı ḳalb-ile
Cūy-veş her dem aḳup bir yirde bir ān ṭurmasaḳ

5. Ārzū-yı lāl-i cān-baḫşuñ ġamı-y-la cān virür
Ey ṭabībüm cān gözi-y-le Medḥī-i bīmāra baḳ

CCLXXIX[601]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Maşrıḳ-ı dilden[602] çıḳup ḫūrşīd-i ᶜālem-tāb-ı ᶜaşḳ
Ḫāver-istān mülki oldı sīne-i erbāb-ı ᶜaşḳ

2. Ḳıymetini kim bilür anuñ ki gözler görmedi
Şeb-çerāġ-ı nūr-ı Yezdān gevher-i nā-yāb-ı [ᶜaşḳ]

3. Tā ezel cānān aña bir dem tecellī eyledi
Anı gözler döne döne ḥaşre dek dollāb-ı [ᶜaşḳ]

4. Sīne ṣaḥrāsına yaġdı dīdeden bārān-ı eşk
Yudı pāk itdi göñül meydānını seyl-āb-ı [ᶜaşḳ]

141a 5. Ḫāliḳe yüz şükr ü minnet yazdılar ᶜünvān ile
Defter-i ᶜuşşāḳ Medḥī nāmını küttāb-ı ᶜaşḳ

---

601 Bu şiir M nüshasında LXX. gazel olarak 32a'dan başlamaktadır.

602 Metinde "dilden dilden" olarak iki defa yazılmıştır.

CCLXXX[603]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Rāyet-i iḳbāli çün merdāne çekdi mīr-i ʿaşḳ
Merd olan meydāna girsün kim budur tedbīr-i ʿaşḳ

2. Ey dil-i dīvāne çün düşdüñ çekinme fāriġ ol
Ḳatı muḥkemdür ḳırılmaz zor-ile zincīr-ı ʿaşḳ

3. Ḳayd-ı ʿālemden müberrā başına āzād iken
Ḳabż u basṭ itdi vücūdum pençe-i dil-gīr-i [ʿaşḳ]

4. Nice Suhrābı helāk itdi nice biñ Rüstemi
Nice Şīrū sīne sīne ceng uran şol şīr-i [ʿaşḳ]

5. Tā ezel taḫmīr olurken ḫāk-i cismüm Medḥiyā
Atılup ḳavs-i ḳaderden ḳaldı anda tīr-i ʿaşḳ

[Ḥarfü'l-kāf]

CCLXXXI
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Nār-ı ʿaşḳa dil kebāb olmaḳ gerek
Eşk-i gül-gūnum şarāb olmaḳ gerek

2. Genc-i ʿaşḳ-ı yāre mālik olmaġa
Dil serayı hep ḫarāb olmaḳ gerek

3. Ḥāṣılı nāmūs u ʿārı terk idüp
ʿAşḳ içinde bī-ḥicāb olmaḳ gerek

4. Leblerüñ ey meh şafaḳdur gūyiyā
Rūy-ı pāküñ āfitāb olmaḳ gerek

5. Sözlerüñ lü'lü'-yi[604] terdür Medḥiyā
Silk-i nazmuñ dürr-i nāb olmaḳ gerek

[603] Bu şiir M nüshasında LXXI. gazel olarak 32b'den başlamaktadır.
[604] Metinde "lülü" şeklinde hemzesiz yazılmıştır.

CCLXXXII
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Devr ider ruḫ-sāruñı zülf-i semen-būyuñ senüñ
Cezb ider ʿuşşāḳı ḳıblem kaʿbe-i rūyuñ senüñ

2. Eşk-i çeşmüm aḳıdur her dem ġubār-ı pāyüñe
Yaşumı seyl-āb ider şol ḳadd-i dil-cūyuñ senüñ

3. Günde biñ kez öldürürsin tīġ-i fürḳatle beni
Muttaṣıl ḳan eylemekdür ġālibā ḫūyuñ senüñ

141b 4. Şol ḳadar geşt eyledüm bir cāy-ı tehnā görmedüm
Ehl-i dillerle pür olmış cennet-i kūyuñ senüñ

5. Ḳıṣṣa-ḫˇān olmış cihān ḫalḳı derilmiş başına
Vaṣf ider gül ruḫlaruñ Medḥī duʿā-gūyuñ senüñ

CCLXXXIII
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ey gözüm ḳan dökmedür kāruñ senüñ
Ḳandasın ya ḳandadur ʿāruñ senüñ

2. Yaşa ġarḳ itdüñ dil ü cān zevrāḳın
Ben yoġ oldum yoġ ola varuñ senüñ

3. Yār-ile vuṣlat ümīdin eyleme
Hecr ü fürḳatdür dilā yārüñ senüñ

4. Yārine vir cānı ṣalma yarına
Çünki var yārine iḳrāruñ senüñ

5. Sebze-zār-ı dehri ḳıldı lāle-zār
Medḥiyā bu çeşm-i ḫūn-bāruñ senüñ

CCLXXXIV[605]
Fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bilmedüm hergiz nedür ey lāle-ruḫ[606] ḫūyuñ senüñ
Bulmadum bu gülşen içre şemme-i būyuñ senüñ

2. Ḳaṭre ḳaṭre şaçılan ḳanlu sirişkümden benüm
Gülşen oldı ey melek-ḫū ser-be-ser kūyuñ senüñ

3. Pāk-meşreb ^c^āşıḳ-ı dīdār olanlar meyl ider
Bir içim ṣudur leṭāfetde hemān rūyuñ senüñ

4. Nice biñ cānlar fedā vü kelleler ġalṭān olur
Her ne yirde dil-berā[607] düşse ser-i mūyuñ senüñ

5.[608] Özgeler ey şeh-suvārum dil virürlerse saña
Yoluña cānın virür Medḥī suḫan-gūyuñ senüñ

CCLXXXV
Fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūlün fe^c^ūl
• – – / • – – / • – – / • –

1. Şehinşāh olanda se ^c^ādet gerek
^c^Ādālet mürüvvet seḫāvet gerek

142a 2. Yüzin görse a^c^dā revān cān vire
Mehābet celādet şecā^c^at gerek

3. ^c^Adālet-peẕīr ü memālik-sitān
Kerem ıssı ṣāḥib-velāyet gerek

4. Hem itmeye aṣḥāba buġż u ġaraż
Derūnında mihr ü maḥabbet gerek

5. Şu kim çār yāre ^c^adūdur dilā
Aña cān u dilden ^c^adāvet gerek

6. Muḥaṣṣal Müselmānlaruñ üstine
Ḫalīfe olanda diyānet gerek

---

[605] Bu şiir M nüshasında LXXII. gazel olarak 32b'den başlamaktadır.
[606] hergiz nedür ey lāle-ruḫ : ey lāle ruḫ hergiz nedür M
[607] dil-berā : serverā M
[608] 5. beyit M nüshasında olmayıp onun yerine ancak A nüshasında olan CCLXXXII. gazelin makta beyti konulmuştur

7. Dil u cāna te'sīr ide sözleri
Bürūdet gerekmez ḥarāret gerek

8. Diye şi'r-i ġarrā çü la'l u güher
Be-ġāyet belāġat feṣāḥat gerek

9. Bular cümle taḥṣīl olur Medḥiyā
Velīkin Ḫüdā'dan hidāyet gerek

CCLXXXVI
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
— • — — / — • — — / — • —

1. Ey göñül sen Ḥaḳḳ'ı idrāk itmedüñ
Çoḳ işitdüñ Tañrı'dan bāk itmedüñ

2. Yaḳañı dest-i nedāmetle ṭutup
Derd ü ḥasretle çeküp çāk itmedüñ

3. Āb u gilden ḳılmaduñ cānı ḫalāṣ
Menzilüñ gün gibi eflāk [itmedüñ]

4. Rūzigāruñ şiddetinden gey ṣaḳın
Sen bu cism-i ḫāki nem-nāk [itmedüñ]

5. Ḳapladı gerd u küdūret ser-be-ser
Medḥiyā āyīneñi pāk itmedüñ

CCLXXXVII[609]
Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Mülk-i vücūdı n'eyleyeyin baña cān gerek
Dil kişverine bir şeh-i gītī-sitān gerek

142b 2. Dāġ-ı firāḳ u eşk-i nedāmetle hem-reh ol
Saña diyār-ı ġamda dilā āb u nān gerek

3. Cehd it cihānda mübtezele virme göñlüñi
Dil-ber efendi ġāyet-ile kām-rān gerek

[609] Bu şiir M nüshasında LXXIII. gazel olarak 33a'dan başlamaktadır. Ayrıca bu gazel şair tarafından tahmis edilmiştir. Bkz. LXX. muhammes.

4.[610] Rūḥum yoluña sīm ü zerüm hep fedā didüm
Ol cān ṭabībi geldi didi cāna cān [gerek]

5. Ḫūrşīd-i rūy-ı yāre taḳarrüb dilerse dil
Āh [u] şerārı ᶜarşa anuñ nerdübān [gerek]

6. Dilden ki çıḳdı ḳāfile-i āh u nāleler
Kemter ḳonağı evvel anuñ āsumān gerek

7. Bir gözi ḳanlu ḫūnīye ᶜāşıḳ olanlaruñ
Her demde Medḥī dīdeleri ḫūn-feşān gerek

CCLXXXVIII[611]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. ᶜAşḳ-ile uğraş iden server gerek
Girmege meydān-ı ᶜaşḳa er gerek

2. ᶜĀşıḳuñ ᶜaşḳ āteşine döymege
Bağrı yā āhen veyā mermer gerek

3. Ġıll u ġışşdan nuṭḳuñı pāk eyle kim
Tīġ keskin olmağa cevher gerek

4. ᶜĀşıḳ-ı dīdār olañuñ ḥāṣılı
Eşki sīm ü rūy-ı zerdi zer gerek

5. ᶜĀlem-i ᶜulvīde pervāz itme kim
Medḥiyā uçmağa bāl ü per gerek

CCLXXXIX[612]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Merd olan rāh-ı Ḫüdā'da er gerek
Çekmege dīn ġayretin server gerek

---

[610] 4. beyit M nüshasında yoktur.
[611] Bu gazel CCCXVII no'lu gazelin varyantıdır.
[612] Bu şiir M nüshasında LXXIV. gazel olarak 33b'den başlamaktadır.

2. Āşiyānı şāh-bāz-ı himmetüñ
Nüh feleklerden daḫı ber-ter gerek

3. Ḳırmaġā[613] iblīs nefsüñ leşkerin
Tīġ ü gürz ü nīze vü ḫançer gerek

143a 4. Oldur ʿāşıḳ kim anı maʿşūḳ aña
Anuñ ism ü resmi der-defter gerek

5. Ḳaḥbe zen dünyāya ḳılma ser-fürū
Ḥāṣılı zen zen gerek er er gerek

6. Ḫāṭırında rūz u şeb ʿaşḳ ehlinüñ
Āyet-i "*Nūr u Duhān*" ezber gerek

CCXC

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Var mı bir serv-i sehī-ḳadd-i dil-ārādan yig
Bāġda gül mi biter şol ruḫ-ı zībādan yig

2. Devr-i laʿlinde bī-minnet-i müdām eyler o yār
Neşʾe-i cām-ı lebi bāde-i ḥamrādan yig

3. Zāḥidā şöyle ḳıyās eyle ki yanumda benüm
Ẕikr-i laʿli o mehüñ cām-ı muṣaffādan yig

4. Ayuñ on dördi gibi dehre żiyā virdi gice
Dil-berā mihr-i ruḫuñ ġurre-i ġarrādan yig

5. Medḥiyā mülk-i cihān içre ṣorarlarsa saña
Ser-i kūyı o şehüñ kişver-i Dārā'dan yig

CCXCI

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Ten-i bīmārumı bī-cān ḳomaduñ cān olduñ
Ey ṭabīb dil ü cān-ı derdüme dermān olduñ

---

[613] Ḳırmaġa : Ḳomaġa M

2. Ḳalᶜa-i cismümi feth̲ itdi sipāh-ı ᶜaşḳuñ
Ḥamdü liʾllāh ki göñül mülkine sulṭān olduñ

3. Ḳaṣr-ı firdevs-i berīn oldı serāyı şāhuñ
Ey melek-çehre bugün sen aña rıḍvān olduñ

4. Niçe demdür ki göñül şāh-ı cihān bezminde
Bülbül-i naġme-serā gibi ḫoş elḥān olduñ

5. Medḥiyā derd ü ġam-ı devri ferāmūş eyle
Bir şeh-i ᶜādile çün bende-i fermān olduñ

CCXCII
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Öldürdi ḫışm-ile beni şol bī-emān gözüñ
Kāfir midür ki virmedi bir dem emān gözüñ

143b 2. Şīr-i jiyān geçürdi göñül deşt-i sīnede
Ḳattālıġ-ıla başdı anı Ḳahramān gözüñ

3. Çīn u Ḫoten memālikinüñ pādişāhıdur
Miskī sütūnlar üzre ḳurar sāyebān [gözüñ]

4. Derd-i derūn-ı sīnemüzi āşikār ider
Naḳd-i ḳarār u ṣabrum alur her zamān [gözüñ]

5. Medḥī-i zāra virmez emān bir dem öldürür
Cellād gibi ḫışm-ile ey bī-emān gözüñ

CCXCIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bāġ-ı ḥüsn içre boyuñ teg serv-ḳāmet görmedük
ᶜÖmrümüzde ḥāṣılı böyle ḳıyāmet görmedük

2. Laḥzada tīr-i müjen biñ ḫasteye eyler helāk
Ey ḳaşı yā biz bunuñ gibi bir āfet [görmedük]

3. Merdüm-i çeşmüm benüm āb üzre ḳılmuşdur ḳarār
Devr içinde böyle bir ṣāḥib-kerāmet [görmedük]

4. Rūy-ı yāri görmeyelden her günüm aḫşām olur
Vādī-yi ẓulmetdeyüz rūz-ı saᶜādet [görmedük]

5. Ḳadd-i yāri Medḥiyā gördüm ḳıyāmetdür didüm
Ehl-i diller didiler böyle ᶜalāmet görmedük

CCXCIV[614]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Pīr-i ᶜaşḳ-ı şāh Ḥüseyn'e ben mürīd[615] olsam gerek
Kerbelā-yı kūyına varup şehīd olsam gerek

2. Ol ṭabīb-i cān u dil irmezse ben bīmārına
Künc-i ġamda intiẓār-ile ḳadīd olsam gerek

3. ᶜAşḳ ṣaḥrāsında cism-i lāġaram ber-bād olup
Bu hevā-y-ile miṣāl-i berg-i bīd olsam gerek

4. Şāhid-i maḳṣūda irmezse eger dest-i ümīd
ᶜAḳl u fikr ü cān u tenden nā-ümīd [olsam] gerek

5. Ḫāl-i rūy-ı dil-beri bir vech-ile vaṣf eyleyüp
Medḥiyā vaṣṣāflar içre ferīd olsam gerek

144a

CCXCV
Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Dār-ı beḳādan ey dil biz bunda yana geldük
Yanmaḳ degül mi maḳṣūd dünyāya yā ne geldük

2. Ter ġoncalar ṣaçılmış berg-i semen ṣaçılmış
Nergisleri açılmış bir gülsitāna geldük

3. Şām-ı ᶜademde biz de bir ḳaç ışıḳlar idük
Şemᶜ-i cemāl-i yāre şevḳ-ile yana geldük

[614] Bu şiir M nüshasında LXXV. gazel olarak 33b'den başlamaktadır.
[615] mürīd : şehīd M

4. Derd ü belā iñen çoḳ cevr ü cefāya ḫadd yoḳ
Mihr ü vefā bilinmez özge zamāna geldük

5. Bir Medḥī bir de ṭāliᶜ bir baḫt u bir sitāre
Ḫayl-i şikāyet-ile şāh-ı cihāna geldük

CCXCVI[616]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Kendü ḥüsnüñ ḫūblar rūyında peydā eyledüñ
Anı çeşm-i ᶜāşıḳān birle temāşā eyledüñ

2. Āb u gilden gösterüp kendü cemālüñ ᶜaksini[617]
Şemᶜ-i gül-ruḫ-sār u māh serv-i bālā eyledüñ

3. Kevkeb-i ḥüsnüñ senüñ arż u semāya ṣığmadı
Aña ḥayrānum ḥarīm-i sīnemi cā[618] eyledüñ

4. Gerçi kim maᶜşūḳsın[619] ᶜāşıḳ libāsın örtünüp
Cilve-i ḥüsnüñ yine kendüñ temāşā eyledüñ

5. Medḥiyā güm eylüdüñ ᶜaşḳ içre ism ü resmüñi
Āferīn olsun saña bu resmi peydā eyledüñ

CCXCVII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Vuṣlat-ı dil-dār içün ṭağıldı varı ᶜömrümüñ
Yoḳ yire ḫarc oldı ḥayfā rūzigārı ᶜömrümüñ

2. Gitdi hengām-ı ṣafā irişdi eyyām-ı firāḳ
Muttaṣıl eksilmede ṣabr u ḳarārı ᶜömrümüñ

3. Çekdi destin dāmenin silküp ᶜalāyıḳdan ḳamu
Tār-mār oldı bu günden kār u bārı [ᶜömrümüñ]

---

[616] Bu şiir M nüshasında LXXVI. gazel olarak 34a'dan başlamaktadır.
[617] ᶜaksini : vaṣfını M
[618] cā : çāk M
[619] maᶜşūḳsın : maᶜşūḳa sen M

4. Ol ḳamer-veşden beni dūr itdi çün kim rūzigār
Ẕerrece yoḳdur yanumda iᶜtibārı ᶜömrümüñ

144b 5. Bād-ı miḥnet ḫışm-ile yaḳdı dıraḫt-ı cismümi
Medḥiyā yābāna gitdi berg ü bārı ᶜömrümüñ

CCXCVIII[620]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ey dil hemīşe vaṣf-ı ruḫ-ı yāra başlasañ
ᶜUşşāḳ içinde sen daḫı bir kāra başlasañ

2. Güller açıldı faṣl-ı bahār oldı ṭurmayup
Bülbül-ṣıfat bu demde n'ola zāra başlasañ

3. Bulur ḥayāt ser-be-ser emvāt-ı kāyināt
Açup dehān-ı pāküñi güftāra başlasañ

4. Sürsem yüzümi sāye-ṣıfāt ḫāḳ-i pāyüñe
Ey serv-i nāz nāz-ile reftāra başlasañ

5. Ey cān ṭabībi Medḥī-i bī-çāre ölmesün
Bīmār-ı ᶜaşḳa luṭf-ile tīmāra başlasañ

CCXCIX
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bende çekdi göñlümi zülf-i perīşānuñ senüñ
Ḥabse ṣaldı cānumı çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

2. Zülf-i şeb-būyuñ gibi sevdāya ṣaldı göñlümi
Bilmezem cādū mıdur şol çeşm-i fettānuñ senüñ

3. Nūş idüp cām-ı leb-i laᶜlüñ ezel bezminde ben
Olmışam tā ḥaşr olınca mest ü ḥayrānuñ senüñ

4. Aña şādem ḥıfẓ idüp şehr-i bedende cānumı
Bir demürden ḳala bünyād itdi peykānuñ senüñ

---

[620] Bu şiir M nüshasında LXXVII. gazel olarak 34a'dan başlamaktadır.

5. Sen unutma tek hemān cevr ü cefālar ḳılduġuñ
Dil ferāmūş eylemez bu luṭf u iḥsānuñ senüñ

6. Göklere irişdi nālem gūşuña irmez henüz
Yine dirsin çıḳmasun eflāke efgānuñ senüñ

7. Medḥiyā cānum fedā olsun didüm cānānuma
Didi daḫı ölmedüñ mi var mıdur cānuñ senüñ

145a

CCC[621]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Ten cāmesini n'eyleyeyin baña cān gerek
Deyr-i bedende bir ṣanem-i dil-sitān gerek

2. Vuṣlat gününde ḫāṭırı mesrūr olanlaruñ
Fürḳat şebinde dīdeleri ḫūn-feşān [gerek]

3. ʿĀşıḳ odur ki cevr ü cefāyı vefā bile
Dil-ber hemīşe ʿāşıḳına mihribān gerek

4. Bāġ-ı cihānda bir yüzi gül ḳaddi ʿarʿaruñ
Eşk-i revān pāyine her dem revān gerek

5. ʿAnḳā-yı Ḳāf-ı ʿaşḳ olalı lā-mekānlaruz
Medḥī cihānda ʿāşıḳ olan bī-nişān gerek

CCCI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Bendesiyem Aḥmed-i muḫtār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ
Ṭālib-i dīdārıyam dīdār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

2. Terk idüp cān u ten u esbāb-ı ʿömri cümleten
ʿAşḳını terk itmezem Cebbār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

3. Cāy iderse yaraşur her dem serāy-ı dīdemi
Ḫāk-pāy-i dīde-i ḫūn-bār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

---

[621] Bu şiir M nüshasında LXXVIII. gazel olarak 34b'den başlamaktadır.

4. Gül yüzinden ayru efġān eylerem şeb-tā-seḥer
Bülbül-i nālānıyam gül-zār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

5. Göñlümüz āzādedür ḫūbān-ı ᶜālemden velī
Ḳulıyuz ḳurbānıyuz ḫūnkār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

6. Ḳıble-gāhumdur naẓarda şol muḳavves ḳaşlaruñ
Cebhesinden berḳ uran envār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

7. Medḥiyā sevmekden özge yoḳ günāhum Ḥaḳḳ bilür
Vālih u ḥayrānıyam Ġaffār ḥaḳḳı Aḥmed'üñ

CCCII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḥabībüm çeşm-i mestüñle beni ġāyet ḫarāb itdüñ
Bu āteş-dān-ı sīnemde yaḳup bagrum kebāb itdüñ

2. Döner başum aḳar yaşum dögüp ṭaşlar ile gendüm
Bu devr-i bī-ḳarār içre beni sen āsiyāb itdüñ

3. Niçün rūyuñ żiyāsın çeşm-i ᶜāşıḳdan nihān itdüñ
Cemālüñ üzre gīsū-yı girih-gīrüñ niḳāb itdüñ

145b 4. Elüñ iller senüñ yüz yüz öperler anı saymazsın
Geçende pāyüñe düşdüm anı yüz biñ ḥisāb itdüñ

5. Bi-ḥamdiʾllāh ġarīḳ-i baḥr-ı ᶜaşḳa āşinā ḳılduñ
Ḫüdāyā Medḥī-i zāruñ duᶜāsın müstecāb itdüñ

CCCIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dār-ı ġurbetde muṣāḥib gibidür yārāna cönk
Naẓm-ı gevher-bār-ile pür bir güzel şāhāne cönk

2. Her kime dūş olsa söyler keşf idüp esrārını
Beñzer ol mest ü ḫarāb u vālih ü ḥayrāna cönk

3. Ḳıṣṣa-i derd-i derūnın naḳl ider ᶜāriflere
Ġonca-veş açılmaz ammā cāhil ü nādāna cönk

4. Bāl ü per açmış şehā bezmüñde pervāz itmege
Ġālibā olmış cemālüñ şemᶜine pervāne cönk

5. Açdurup aġzum benüm söyletme hicrān ḳıṣṣasın
Ḳorḳaram āhum şerārından ṭutuşup yana cönk

6. Medḥiyā eşᶜār-ile aḥvālüm işᶜār itmege
Baña lāzım oldı ṣunmaḳ ḫusrev-i devrāna cönk

CCCIV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫadeng-i āha biz ḳadd-i dü-tāmuz bir kemān itdük
Sipihrüñ çarḫ-ı ḳalḳanuñ delüp yir yir nişān itdük

2. Gehī ser-ḥadd-i Ḳāf-ı ᶜālem-i ᶜaşḳa idüp pervāz
Gehī murġ-ı dili ᶜanḳā gibi biz lā-mekān itdük

3. Bi-ḥamdiʾllāh belāġat mülkine mālik olup bizde
Semend-i ṭabᶜumuz ḫusrevler-ile hem-ᶜinān itdük

4. Gürūh-ı ḫayl-i aᶜdāyı ᶜadem ṣaḥrāsına ṣalduḳ
Vücūd-ı ḫasm-ı dīni zīr-i ḫāk içre nihān itdük

5. Çalışduḳ dīn yolında cān u başuñ terkini urduḳ
Ne şekvā eyledük Medḥī ne āh u ne fiġān itdük

146a

CCCV[622]

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün
– • • – / – • • – / – • –

1. Āh göñül baġrumı ḳan eyledüñ
Kārumı feryād u fiġān eyledüñ

2. Nīze-i hicrāna diküp başumı[623]
Tīr-i ġam-ı ᶜaşḳa nişān eyledüñ

---

[622] Bu şiir M nüshasında LXXIX. gazel olarak 34b'den başlamaktadır.
[623] diküp başumı : urup başını M

3. Kellemüzi kūh-ı belā eyleyüp
Āhumuz ol kūha tuman eyledüñ

4. Zād-ı ġam-ı ᶜaşḳını cānānumuñ
Ḳālib-i fersūdeme cān eyledüñ

5. Medḥī-i bīmār-ı ġamuñ ḫāṭırın
Yaḫşı idi ḫaylī yaman eyledüñ

CCCVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yādıña gelmez ṭabībüm derde dermān eylemek
Yā ne zaḥmetdür baña bīhūde efġān eylemek

2. Bī-güneh biñ kez helāk itseñ beni incinmezem
Çünki muᶜtāduñdurur nā-ḥaḳḳ yine ḳan [eylemek]

3. Dil-berā düşmez saña hīç kākülüñ devrinde bu
Ḫāṭırum zülfüñ gibi her dem perīşān [eylemek]

4. Bāġ-ı hicrānda beni bülbül gibi zār eyleyüp
Yā neden aġyār-ile seyr-i gülistān [eylemek]

5. Sūz-ı ᶜaşḳı ṣaḳladuñ gerçi göñülde Medḥiyā
Müşkil işdür āteş-i sūzānı pinhān eylemek

CCCVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dem-be-dem ey ġonca kārum āh u efġān eyledüñ
Bülbül-āsā bāġ-ı hicrān içre nālān eyledüñ

2. Ḫançer-i hicrān-ile yüz yara urduñ cānuma
Ey gözi kāfir saña n'itdüm ki yüz ḳan [eyledüñ]

3. Seng-i bī-dāduñla ābād eyledüñ dil kaᶜbesin
Ey ḫalīl-i cān u dil luṭf itdüñ iḥsān [eyledüñ]

4. Derd-i ᶜaşḳuñdan ırağ olsam helākümdür yaḳın
Ḳālib-i fersūdeme derdüñle dermān eyledüñ

5. Medḥī-i zāruñ perīşān göñlini cemᶜ itmedüñ
146b Devr-i ruḫ-sāruñda kim zülfüñ perīşān eyledüñ

CCCVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bāna bir ġonca-dehen serv-i semen-sīmā gerek
Ruḫları gül-zār-ı cennet ḳāmeti ṭūbā gerek

2. Alnı meh ḳaşı hilāl u beñleri necm-i Ḫüdā
Evc-i ḥüsne çehresi mihr-i cihān-ārā [gerek]

3. Degme bir tāze civānuñ cevrini çekmez göñül
Aña ᶜālī-ḳadr bir mümtāz u müsteṣnā [gerek]

4. ᶜĀşıḳ oldur gül gibi çāk-i girībān eyleyüp
Faṣl-ı gülde bülbül-āsā vālih ü şeydā [gerek]

5. Dil-ber oldur ᶜişve vü nāz eylese ᶜāşıḳlara
Medḥiyā veᵓl-ḥāsılı dil-berde istiġnā gerek

CCCIX

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Ey bülbül-i şūrīde yeter nāle vü zāruñ
Pejmürde ider güllerini gülşen-i yārüñ

2. Biñ nāle ider vaḳt-i seḥer ey gül-i raᶜnā
İrmez mi daḫı gūşuña gül-bangı hezāruñ

3. ᶜArż itme ṣaḳın ḳıymeti çün gevher-i naẓmuñ
Ḫar-mühre ḳadar olmaya yanında nigāruñ

4. Ey dost benüm al elümi düşdüm ayaḳdan
Düşdükçe senüñ ḳande ise Ḫıżr ola yārüñ

5. Medḥī yüzüñe şimdi ḳadem başmadı ol yār
Bir dem gele kim kuḥl içün araya ġubāruñ

CCCX

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Ḫᵛān-ı viṣāle özgeleri hem-dem eyledüñ
Hecrüñ ġamı-y-la dīdelerüm pür-nem eyledüñ

2. Zaḫm-ı ḫadeng-i cevrüñ ile cān virem gibi
Merhem yirine baña ᶜaceb derhem eyledüñ

3. Seng-i cefālaruñla yaḳup ḫāne-i tenüm
Ṭaşdan demürden anı hele muḥkem eyledüñ

147a 4. Ben cevrüñ ile ağlamada gülmede raḳīb
Bezm-i belāda düşmenümi ḫurrem eyledüñ

5. Medḥī ġarībüñ ᶜaḳlın alup bir füsūn ile
Ġam iḳlīmine[624] ṣalduñ anı sersem eyledüñ

CCCXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Yüz ṣafā-yı ḳalb-ile bir şūḫ-ı şeng
Şīşe-i ḳalb-i nizāra urdı seng

2. Çeşm-i cellādı çeküp tīğ-i ġażab
Atdı cāna ġamzesi tīr-i ḫadeng

3. Ṭaralup çıḳmaḳ diler tenden revān
Oldı ġamdan dil dehānuñ gibi teng

4. Gūşiş eyler dil raḳībüñ ḳatline
Rezme girmiş gūşiyā pūr-i Peşeng

5. Şīr-i ᶜaşḳa ḳarşu ṭurmaz Medḥiyā
Pīl-i nerre ejder ü bebr ü peleng

---

[624] Metinde vezne göre "iḳlimīne" şeklinde yazılmıştır.

CCCXII[625]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • —

1. Varduñ aġyāra vefālar eyledüñ
Cān-ı ᶜuşşāḳa cefālar eyledüñ

2. Ḳanın içdüñ ḳana ḳana ᶜāşıḳuñ
Nūş-ı cān olsun ṣafālar eyledüñ

3. Baña sögdüñ bilmedi ol sırrı ḫalḳ
Rāżī olsun çoḳ[626] duᶜālar eyledüñ

4. Āşināya göz ucı-y-la baḳmaduñ
Ġayre gördüm merḥabālar eyledüñ

5. Göñlin alduñ Medḥī-i bī-çārenüñ
Cānına dürlü eẕālar eyledüñ

147b

CCCXIII[627]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • — — / • • — — / • • — — / • • —
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
— • — — — —

1. Şehriyāre ne ᶜaceb luṭf-ider ol Mevlā'nuñ
Şāh iken ḳulı olur Ḥażret-i Mevlānā'nuñ

2. Meṡnevī gevheri çün gūşına olmış mengūş
Evliyā nuṭḳı ḳabūlı olup ol ṣulṭānuñ

3. Şems-i Tebrīz ile Sulṭān Veled ü Mevlānā
Saña yārān olıcaḳ çekme ġamın aᶜdānuñ

4. Mihr ü meh girdi semāᶜa nitekim Mevlevīler
Ṭolaşurlar işigin ol şeh-i dervīşānuñ

5. Medḥiyā böyle dimiş Ḥażret-i Monlā'ya bu şāh
Taḫt-ı maᶜnīde odur pādişehi dünyānuñ

---

[625] Bu şiir M nüshasında LXXX. gazel olarak 35a'dan başlamaktadır.
[626] çoḳ : ḥaḳḳ A
[627] Bu şiir Sultan Ahmed'in gazeline nazire olup makta beytinin ikinci mısraında Ahmedī'nin mısraı tekrarlanmıştır.. Bkz. İ. Kayaalp, *Sultan Ahmed Divanının Tahlili*, s. 207.

CCCXIV
Mef^cūlü mefā^cīlü mefā^cīlü fe^cūlün
— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. Ḳanlu yaşuñı dökme şarāb olmaya dirsen
Ḳadd çenge dönüp nāle rebāb olmaya dirseñ

2. Gūş eyle sözüm ᶜāḳil iseñ kimseye ey dost
Ẓulm itme ṣaḳın ṣoñra ᶜaẕāb olmaya dirseñ

3. Göñli evini yıḳma yüri bunda faḳīrüñ
Ger ḳabrüñ evin anda ḫarāb olmaya dirseñ

4. Ẓāhir gözini açma uyar dīde-i cānı
Yār ile ara yirde ḥicāb olmaya dirseñ

5. Cān Yūsufına ḫāne-i dil cilve-geh olsun
Çeşmüñe eger ẕerrece ḫˇāb olmaya dirseñ

6. Ẓulm āteşini yaḳma şehā kendü elüñle
Dil-suḫtelerün bağrı kebāb olmaya dirseñ

7. Ṭut yirden elin Medḥī-i üftādeyi ḳaldur
Dest-i keremüñ yirde turāb olmaya dirseñ

CCCXV
Fe^cilātün mefā^cilün fe^cilün
• • — — / • — • — / • • —
(Fā^cilātün) (fā^clün)
— • — — — —

1. Başıña yazılan çü gelse gerek
Her kişi itdügini bulsa gerek

2. Çeşmüñi eşküñ ile ṭoldur kim
ᶜĀḳıbet toprağ-ile ṭolsa gerek

148a

3. Ḳırmızı gül gibi gülen yüzler
Ṣararup ṣoñ nefesde ṣolsa gerek

4. Yapular yapdurup çekersin emek
Ser-be-ser düzilen bozulsa gerek

5. Medḥī bunda bu demde ağlayu gör
Ağlayan bunda anda gülse gerek

CCCXVI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. İçüp ᶜaşḳun şarābın ḳana geldük
Maḥabbet bezmine mestāne geldük

2. Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳḳ 'dan Resūl'üñ
Cemāli şemᶜine pervāne geldük

3. Ḳılup nefsüñ çerisi birle uġraş
Şeh-i Merdān ḥaḳı merdāne geldük

4. Bizi kes̱rete ṣaldı nefs-i ẓālim
Bu dehre biz bugün bī-gāne geldük

5. İdüp ᶜiṣyān u cürme iᶜtirāfı
Yüz urduḳ dergeh-i sulṭāna geldük

6. Bugün ᶜaşḳ āteşine yanaruz biz
Ne içün ḫalḳ olunduk yā ne geldük

7. Neye şād olalum bezm-i fenāda
Dem-ā-dem ney gibi efġāna [geldük]

8. Bilinmez ibtidādan intihāsı
S̱ebātı yoḳ ᶜaceb devrāna [geldük]

9. Dirīġā bilmedük sūd u ziyānı
Ḳarañu dünde bir dükkāna geldük

10. Marīż-i derd-i ᶜaşḳ olduḳ süründük
Bu derde çāre vü dermāna geldük

11. Men ü maᶜden geçüp şu gibi aḳup
Fenā gül-zārına seyrāna geldük

12. Ṣoyunup ḫān-kāh-ı ᶜaşḳ içinde
Bugün abdāl olup ḳurbāna [geldük]

13. Ṭutuşduḳ Medḥiyā ᶜaşḳ-ı āteşīne
Bu āteş-dān-ı dehre yana geldük

148b

CCCXVII[628]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. ᶜAşḳ-ile yār olmağa server gerek
Girmege meydān-ı ᶜaşḳa er gerek

2. ᶜĀşıḳuñ ᶜaşḳ āteşine döymege
Bağrı yā āhen veyā mermer gerek

3. Ġıll u ġışşdan ḳalbüñi ṣāf eyle kim
Tīğ keskin olmağa cevher gerek

4. ᶜĀşıḳ-ı dīdār olañuñ ḥāṣılı
Eşk-i çeşmi sīm ü rūyı zer gerek

5. ᶜĀlem-i ᶜulvīde pervāz itmege
Medḥiyā uçmağa bāl ü per gerek

CCCXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Hecre ṣabr itmezse ᶜāşıḳ ᶜazm-i rāh itmek gerek
Dūd-ı āhı āsumānı simsiyāh itmek gerek

2. Yüz günāh itdüm ḳarardı yüz günāhumdan bu yüz
Bir günāh iden kişi ḫod yüz gün āh itmek gerek[629]

3. Dūd-ı āhuñ gökleri ṭutsun sirişküñ yirleri
Mülk-i ᶜaşḳa şāh olan böyle sipāh itmek gerek

---

[628] Bu gazel CCLXXXVIII no'lu gazelin varyantıdır.

[629] Beyt,

Yüz gün āh itdüm ḳarardı yüz günāhumdan bu yüz
Bir günāh iden kişi ḫod yüz gün āh itmek gerek

Yüz gün āh itdüm ḳarardı yüz gün āhumdan bu yüz
Bir günāh iden kişi ḫod yüz gün āh itmek gerek

Yüz gün āh itdüm ḳarardı yüz gün āhumdan bu yüz
Bir gün āh iden kişi ḫod yüz gün āh itmek gerek

şeklinde de okunabilir.

4. Ger dilerseñ ᶜāḳıbet dil şehri vīrān olmaya
ᶜAşḳ-ı yāri ol diyāra pādişāh itmek gerek

5. Ḫaste-i cānān aña dirler ḥaḳīḳat Medḥiyā
Cān virince rūy-ı dil-dāra nigāh itmek gerek

[Ḥarfü'l-lām]
CCCXIX[630]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ey bugün bāde-i ġafletle olan lā-yaᶜḳil
Ey düşüp vādī-yi ḥayretde ḳalan pā-der-gil

2. Saye-veş ḫāle düşüp ḫ̌ār u ẕelīl olmışsın
Felek-i süfle neden menzilüñ itdi sāfil

3. Ḥāṣılı bār-ı cefā dāl idüben ḳāmetüñi
Ne ḳadar derd ü belā eyledüñ andan ḥāṣıl

4. İriş ol luṭf u kerem ṣāḥibinüñ ayağına
Düşegör menzil-i maḳṣūda olursın vāṣıl

149a 5. Ḳıl ḳadar ḫāṭır-ı pāküñde ġubār-ı ġam yoḳ
Yiridür Medḥī senüñ ṭabᶜuña olsam māyil

CCCXX
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ḫam-ı ebrūsı ḫayāli-y-le tenüm olsa hilāl
Ḳatᶜ-ı mihr eylemek andan yine bir emr-i muḥāl

2. Bugün ol Ḫıżr-ı ḫaṭı dil-ber-i ᶜĪsī-nefesüñ
Nefesi rūḥa ġıda oldı sözi āb-ı zülāl

3. Beni şol deñlü zebūn ḳıldı ki cevr ü sitemi
Çekmege bār-ı ġamın ḳalmadı cismümde mecāl

---

[630] Bu şiir M nüshasında LXXXI. gazel olarak 35b'den başlamaktadır.

4. Ser-i kūyında anun it gibi ḳırdum çoğını
Dün gice ḳılmış idüm ḫayl-i raḳīb-ile ḳıtāl

5. Nice vaṣf eyleye Medḥī-i suḫan-perver anı
Deheni ẕerrece yoḳdur bili bir ince ḫayāl

CCCXXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Göklere irgürdi nālem bir ḳadi bālā güzel
Bir perī-peyker güneş-manẓar melek-sīmā güzel

2. Destin öpdüm nergis-i şehlāsına ḳıldum naẓar
Bārek Allāh yaḫşı gördüm ḥaḳḳ bu kim zībā [güzel]

3. Ḫayl-i ḫūbān seyre çıḳmışlar temāşā eyledüm
Anlaruñ içinde gördüm bir gözi elā [güzel]

4. Ṣordılar baña civānānuñ ḳamusın ben didüm
Cümlesi zībādur ammā cümleden mīrzā [güzel]

5. Çoḳ neẓāyir söylenüp dillerde yād olsun diyu
Bu zemīni ṭarḥ idüpdür Medḥī-i şeydā güzel

CCCXXII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ey ᶜaşḳ yiter sīne-i sūzānda nihān ol
Çıḳ nālem ile göklere gün gibi ᶜayān ol

2. Bir serv-ḳadüñ pāyine dil şu gibi aḳdı
Ey eşk-i revān sen daḫı cān-ile revān ol

149b 3. Aġyārla mey içdi bugün dil-berüñ ey dil
Bu dīde-i ġam gibi sen daḫı ḳan ol

4. Cānāne içün ṣaḳlar idüm çünki o gitdi
Ey cān yüri sen de yeter bār-ı girān ol

5. N'eydügüñi fehm itdiler ey Medḥī-yi nālān
Ney gibi fenā bezmine gir beste-miyān ol

CCCXXIII[631]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Aldı göñlüm al-ile bir cāmesi gül-gūn güzel
ᶜÖmri efzūn[632] olası bir ḳāmeti mevzūn güzel

2. Gül gül olmış ruḫları bülbül gibi efġān ider
Kendü gibi bir gül-i nev-resteye meftūn güzel

3. Dem-be-dem mestāne gözler birle alur ᶜaḳlumı
Bir ruḫı gül şaçı sünbül lebleri mey-gūn güzel

4. ᶜAḳl u fikr ü cān u tenden nā-ümīd itdi beni
Ġamzesi cellāda beñzer bir gözi pür-ḫūn [güzel]

5. Söyleñüz Medḥī-yi zāra nālesin terk eylesün
Aña şāyed incinür ol ḫāṭırı maḫzūn güzel

CCCXXIV
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Yanmayan şemᶜ-i ruḫuñ şevḳine pervāne degül
Düşmeyen silsile-i zülfüñe dīvāne degül

2. Virmeyen naḳd-i ḥayātını viṣāl-i yāre
Girmeyen maᶜreke-i ᶜaşḳa o merdāne degül

3. Mest-i cām-ı leb-i cān-baḫşuñ olupdur dil ü cān
Ḳatı mest oldı velī sözleri yābāna degül

4. Ḫārlarla ṣalınup murġ-ı dili zār itdüñ
Naẓaruñ ey gül-i ter bülbül-i nālān degül

5. Dil-i Medḥī ser-i zülfinde neler çekdügini
Yüri ey bād-ı ṣabā ol şeh-i ḫūbāna degil

---

[631] Bu şiir M nüshasında LXXXII. gazel olarak 35b'den başlamaktadır.
[632] efzūn : füzūn A

150a

CCCXXV[633]

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. Yazarın āh iderek defter ü dīvāna ġazel
Āh eger āhum odından ṭutuşup yana ġazel

2. Ne ᶜaceb māyil olup vird-i zebān eyler isem
Ḥālüm işᶜār ider ol ḫusrev-i ḫūbāna ġazel

3. Mis̱li yoḳ Türk ü ᶜArab Rūm u Ḥabeş'de anuñ
Ḫāl-i Hindūsına didüm yine bir dāne ġazel

4. Senden özge güzele dinse[634] ġazel bī-mezedür
Dimedüm ᶜömrüm içinde daḫı yābāna ġazel

5. Medḥiyā mest-i mey-i bezm-i ezeldür dil ü cān
Neşᵓe virse ne ᶜaceb zümre-i rindāna ġazel

CCCXXVI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Zülfüñ ḥavāle şol ruḫ-ı zībāya muttaṣıl
Āyā olur mı ebr-i siyeh Ay'a muttaṣıl

2. Rūşen budur ki her gice hecrüñle ey güneş
Āhum şerārı ᶜarşı muᶜallāya muttaṣıl

3. Ṭurmaz ġamuñla n'eyleyin seyl-i eşküm
Bād-ı firāḳuñ eyledi deryāya muttaṣıl

4. Göñlüm hemīşe būy-ı vefā ḳılmasa ümīd
Meyl eylemezdi ol ṣaçı leylāya muttaṣıl

5. Bilmek gerekdür[635] elde iken Medḥī ḳıymetin
El mi irişür ol ḳad-i bālāya muttaṣıl

---

[633] Bu şiir M nüshasında LXXXIII. gazel olarak 36a'dan başlamaktadır.
[634] güzele dinse : dönse M
[635] Metinde "gerekdük" şeklinde yazılmıştır.

CCCXXVII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bezm-i dilde dem-be-dem āh u güdāz eksük degül
Ehl-i ʿaşḳuñ meclisinde söz ü sāz eksük degül

2. Ben niyāz itmekde dāyim dil-berüm nāz itmede
Ḥamdü liʾllāh yār-ile nāz u niyāz eksük degül

3. Geh vefāsı az ider gāhī cefāsı bī-şumār
Geh vefāsı geh cefāsı çoġ u az eksük degül

4. Her gice ey meh siyāh zülfüñden ayru ṣubḥa dek
ʿĀşıḳ-ı bīmārdan fikr-i dırāz eksük degül

150b 5. Ṭutdı āhum gökleri Medḥī sirişküm yirleri
Ebr ü bārān şehrümüzde ḳış u yaz eksük degül

CCCXXVIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Gözlerüm yaşı firāḳuñ birle ʿummān oldı gel
Yādlarla seyr-i ṣaḥrā ḳılma ṭūfān oldı gel

2. Ey yüzi gül ṣaçı sünbül ḳāmeti ṭūbā senüñ
Şevḳ-i cismüñle cihān tāze gülistān oldı gel

3. Zehr-i hicrānuñ beni bir gün helāk eyler yetiş
Merhem-i vaṣluñ senüñ bu derde dermān [oldı gel]

4. Gülşen-i ḥüsnüñden ayru şol ḳadar ḳan ağlaram
Eşkümüñ her ḳaṭresi bir verd-i ḫandān [oldı gel]

5. Sīnesin peykān-ı fürḳat deldi yir yir Medḥīnüñ
Bezm-i ġamda dem-be-dem ney gibi nālān oldı gel

CCCXXIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫayr-ı maḳdem şevḳi virdüñ ḳalbe ey nūr-ı celīl
Kaᶜbe yapduñ ḫayra girdüñ gözlerüm nūrı ḫalīl

2. Her ḳaçan kim pür ḥarāret ᶜazm-i dīdār eylesem
Dūd-ı āh-ı pür-şerārumdur baña rūşen delīl

3. Ayru düşdüm dostlar ol ᶜārıż-ı ḫūrşīdden
Rāh-ı miḥnet içre ḳaldum sāye-veş ḫ˅ār u zelīl

4. Görmek içün cennet-i kūyuñda ṭūbā ḳaddüñi
Ṣū-be-sū bu çeşmümüñ yaşı olupdur sel-sebīl

5. Medḥiyā cennet baña düzaḫ gelür bī-iştibāh
Gözlerümden her ne dem dūr olsa ol ḥūr-ı cemīl

CCCXXX[636]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳanı bir dil kim senüñ-çün vālih ü şeydā degül
Var mıdur bir sīne kim pür āteş ü sevdā[637] degül

151a

2. ᶜAynına almadı hergiz ḫāk-i pāyüñ dil-berā
Çeşm-i nergis anuñ-içün bāġda bīnā degül

3. Cām-ı ᶜaşḳı sāḳī-yi devrān elinden içmeyen
Bezm-i ᶜālemde muḳarrer ᶜāḳil u dānā degül

4. Serv-i bāġı beñzedürdüm ḳāmet-i dil-dāra ben
Līk alçaḳdur naẓarda ol ḳadar bālā degül

5. Baḥr-ı eşᶜāruñda Medḥī dürr-i maᶜnā k'olmaya
Ḳaṭredür maᶜnā yüzinde şiᶜr-i ter deryā degül

---

[636] Bu şiir M nüshasında LXXXIV. gazel olarak 36a'dan başlamaktadır.

[637] Āteş ü sevdā : vālih ü şeydā M

CCCXXXI[638]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Bitdi ruḫuñda tāze vü ter yādigār gül
Cān gülşeninde bulsa n'ola iᶜtibār gül

2. Pihhānī irdi gūşuma gülşende güldügüñ
Gül vaḳti oldı pādişehüm āşikār gül

3. Gūyā çemende oldı sipāhı şükūfeler
Ḫayl-i bahāra oldı şeh-i tāc-dār gül

4. Devr-i ruḫūnda sāye-i zülfüñde şād olup
Açıl nesīm-i luṭf-ile leyl ü nehār gül

5. Medḥī yüziñe gül didügin istimāᶜ idüp
Ḫaylī ḳızardı oldı iñen şerm-sār gül

CCCXXXII[639]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dil-berā Yūsuf disem saña bu ḥüsn-ile maḥall
Ḫayl-i ḫūbān içre ḥaḳḳā bī-bedelsin bī-bedel[640]

2. Ölmeyince senden ayrılmam didüñ cānā baña
Ḳorkum oldur ayıra senden beni bir gün ecel

3. Dime yārān-ı ṣafādur yāḫud iḫvān-ı vefā
Oḳı Yūsuf ḳıṣṣasın gitme ṣaḳın yābāna gel

4. Ḫırmen-i ᶜömrüñ hevā yolında berbād itme sen
ᶜĀrif iseñ nefse uyma eyle bir yaḫşı ᶜamel

5. Boynuma ṣalmış kemend-i zülf-i yāri Medḥiyā
Bunı ḳısmet eylemişdür baña[641] ḳassām-ı ezel

---

[638] Bu şiir M nüshasında LXXXV. gazel olarak 36b'den başlamaktadır.
[639] Bu şiir M nüshasında LXXXIX. gazel olarak 36b'den başlamaktadır.
[640] bī-bedel : sen M
[641] baña : saña M

CCCXXXIII

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cāhil ü nādān iseñ 'ālemde dāyim ḫurrem ol
'Āḳil ü dānā iseñ ḳan aġla dem-i pür-ġam ol

2. Düşürür bir gün seni çāh-ı belāya rūzigār
Sen gerekse Bījen ol yāḫūd dilerseñ Rüstem ol

3. Zāl-i dehrüñ çengine düşmek muḳarrardür dilā
Sen gerekse Gīv-i Destān ol gerekse Neyrem ol

4. Bu cihānuñ māverāsın añlamaḳ lāzım degül
Ārif iseñ kendü ẕātuñ añla tek sen ādem [ol]

5. Ḳıl zebānuñ ġonca-veş her dem dehānuñ içre kim
Medḥiyā ṭa'n itme ṣaḳın kimseye gel epsem ol

151b

CCCXXXIV[642]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣaḥn-ı gülşende şarāb-ı dil-küşā ister göñül
Sāḳīyā el ṣun senüñle merḥabā ister göñül

2. Yād-ı la'l-i yār-ile cām-ı ṣafādan geçmedi
Pāk-meşrebler[643] gibi her dem ṣafā ister göñül

3. Çoḳ zamān seng-i cefā birle anı yād eyledük
Bir zamān ey seng-dil senden vefā [ister göñül]

4. Cām-ı 'aşḳuñ neş'esi dilden müdām eksülmeye
Dostlar pīr-i muġāndan bir du'ā ister göñül

5. Medḥiyā ben bu fenā bezminde bir cām istemem
Neş'esi biñ cān deger cām-ı beḳā ister göñül

[642] Bu şiir M nüshasında XC. gazel olarak 38a'dan başlamaktadır.
[643] Pāk-meşrebler : Pāk-şerbetler M

CCCXXXV[644]

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. Nedür ol cāh u celāl ü nedür ol ḥüsn ü cemāl
Bārek Allāh zihī ṣun^c-ı Ḫüdā-yı müte^cāl

2. Nedür ol serv-i semen-būy-ı ser-efrāz-ı cihān
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol tāze nihāl

3.[645] Ne ḳamerdür o ki rūşen görinür şām u seḥer
Ne güneşdür o ki irmez aña bir ẕerre zevāl

4. Ḳaddidür sidre-i ṭūbā[646] lebidür ġonca-i ter[647]
Yüzidür gülşen-i cennet sözidür āb-ı zülāl

5. Beni pīr eyledi ol pīr olası ey Medḥī
Cevr-ile bükdi bilüm ḳomadı cismümde mecāl

CCCXXXVI[648]

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. ^cĀşıḳa k'ol[649] dem ola naḳd-i meḥāṣıl ḥāṣıl
^cĀḳıbet olur aña ehl-i mevāṣıl vāṣıl

2. N'ola dil gözgisine ^carż-ı cemāl itse o māh
Ruḫları āyīneye olsa muḳābil ḳābil

3. Nice biñ yıl daḫı devr eylese bu çarḫ-ı felek
Gelmeye sen şeh-i devrāna mu^cādil ^cādil

4. Ġamze-i tīġle gözi gördügini ḳıldı şehīd
Ya^cnī mümkin midür olmaya muḳātil ḳātil

152a 5. Ruḫlaruñdur dil-i Medḥīyi ḳılan ġarḳa-i nūr
Belī rūşendür olur nūr-ı meşā^cil şā^cil

---

[644] Bu şiir M nüshasında LXXXVIII. gazel olarak 37a'dan başlamaktadır.
[645] Bu beytin 2. ve 3. beyitleri M nüshasında yer değiştirmiş, yine M nüshasındaki 2. beyit A nüshasında 3. beyit 4. beyit olarak yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.
[646] sidre-i ṭūbā : sidre vü ṭūbā A
[647] ter : zībā A
[648] Bu şiir M nüshasında LXXXVII. gazel olarak 37a'dan başlamaktadır.
[649] k'ol : ki ol A

CCCXXXVII [der-kenār]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Tīġ-i yāre yüz ṭutup yüz pāre olduñ ey göñül
El çeküp tīmārdan bī-çāre olduñ ey göñül

2. Nār-ı āhuñla yine yaḳduñ ser-ā-ser ᶜālemi
Ḫayli ᶜuşşāḳ içre āteş-pāre olduñ ey göñül

3. Āsitān-ı dil-beri bālin-i rāḥat bilmedüñ
Derdi çoḳ ārāmı yoḳ āvāre olduñ [ey göñül]

4. Ṣan vücūduñ yaradan ḫalḳ itdi ḫalḳı Yaradan
Ser-be-ser şemşīr ile pür pāre olduñ ey göñül

5. Medḥinüñ tīr-i ḫadeng-i āh u zārından ṣaḳın
Ṭutalum āhen ya seng-i ḫāra olduñ ey göñül

CCCXXXVIII
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Gelmez cihāna sencileyin kām-rān güzel
Çoḳ yaşayası pīr olası nev-cihān güzel

2. Derd-i derūñ-ı ᶜaşḳ bī-güft ü gū bilür
Sen şūḫ gibi var mı ᶜaceb nükte-dān güzel

3. Dil küştigiri cevrüñ elinden zebūn oldı
El arḳasını yirde ḳor ey pehlevān güzel

4. Meh-pārelerle gün gibi ṣaḥrāya çıḳ seḥer
Çıḳmış ḳabā-yı al-ile bir mihribān güzel

5. Medḥī baña gürūh-ı civānān ṣorsalar
Dirdüm o māh-ı ḥüsn-ile günden ᶜayān güzel

CCCXXXIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey sehī-ḳadd sāye-veş yoluñda oldum pāy-māl
Dāmenüñ elden ḳomam düşdükçe sen de destüm al

2. ᶜAḳlumı her dem perīşān ḳılma zülfüñ tārı teg
Şānuña düşmez senüñ bu ey şeh-i mülk-i cemāl

3. Cān bedenden ayrıla ben senden ayrılmak muḥāl
Bār-ı cevrüñ ḳāmet-i ḫam-geştemi ger ḳılsa dāl

4. Şehd ü sükkerden leẕīẕ olur baña her bir sözüñ
Nuṭka gelseñ nāz-ile ey dil-ber-i ṭūṭī-maḳāl

5. Her ne deñlü zār u bīmār olsa senden pervera
Yine şekvā eylemez Medḥī-i zār u bī-mecāl

CCCXL

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Ḥasan Aġa kim ol ferḫunda iḳbāl
ᶜAdū baġrın ḳılur peyḳānı ġirbāl

2. Kemān-keşlikde gūyā Saᶜd-ı Vaḳḳāṣ
ᶜAdū-keşlikde gūyā Rüstem-i Zāl

152b 3. Sinān-ı tīri çün elmās-ı raḫşān
Zebān-ı ḫançeri ser-tīz ü ḳattāl

4. Yiridür ᶜarşa irgürse s̱enāñı
Şehā şehbāz-ı ṭabᶜum açdı çün bāl

5. Saña ey server-i ser-ḫayl-i merdān
Ḳul oldı Medḥī-i şūrīde-aḥvāl

CCCXLI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ṣanma ʿĪd-ı vuṣlat-ı cānāna geldüñ ey göñül
Tekye-geh-i dehre sen ḳurbāna geldüñ ey göñül

2. ʿAbd iseñ ṭurma ʿibādet ḳıl ʿibāduʾllāh ile
Ser-fürū ḳıl der-geh-i sulṭāna geldüñ ey göñül

3. Gel hevāya uyma cūlar gibi olma pür ḫurūş
Ġafil olma lücce-i ʿummāna geldüñ ey göñül

4. El çeküp her nesneden mey-ḫāneye başduñ ḳadem
Ayaġuñla bir güzel meydāna geldüñ ey göñül

5. Nār-ı ʿaşḳa yanduġuñ Medḥī'ye işrāb eyledüñ
Sen bu dünyā-yı denīye ya ne geldüñ ey göñül[650]

CCCXLII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Ruḫuñda rūz u şeb peydādur ol ḫāl
Süveydā-yı dil-i şeydādur ol ḫāl

2. Ḫayāli ḥaşr olınca gözde ḳaldı
Siyāh-ı dīde-i bīnādur ol ḫāl

3. Düşüpdür ʿaksi ḳanlu dāġum içre
Derūn-ı lāle-i ḥamrādur ol ḫāl

4. Muʿaṭṭar eyledi cānlar meşāmmın
Yā misk yā ʿanber-i sārādur ol ḫāl

5. Megesdür Medḥiyā yā bir siyeh zāġ
Yāḫūd ʿaşḳ ehline sevdādur ol ḫāl

[650] Beyt, Nār-ı ʿışḳa yanduġuñ Medhī'ye işrāb eyledüñ
Sen bu dünyā-yı denīye yana geldüñ ey göñül
şeklinde de okunabilir.

153a

CCCXLIII

Fe^cūlün fe^cūlün fe^cūlün fe^cūl

• – – /• – –/ • – – /• –

1. Sözüm diñle ^cāḳil iseñ ḳā^ɔil ol
   Ne Mecnūn'a mef^cūl u ne fā^ɔil ol

2. Yüri yıldırım gibi ṭurma raḳīb
   Yiter ebr-i bārān gibi ḥāyil ol

3. Kemāl ehli görmez ferāġat yüzin
   Ḥużūr eyleyem dir iseñ cāhil ol

4. Kimesne su^ɔāl eylemez ḥāṣılı
   Gerek cāhil-i dūn gerek fāżıl ol

5. Cihān ḫalḳınuñ bir yanında ḳamu
   Gerek Medḥī ^cālī gerek sāfil ol

CCCXLIV[651]

Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün

– • – –/– • – –/– • – –/– • –

1. N'ola ḳılsa ḳalb-i pāküm ḫurrem ü ḫandān gül
   ^cAndelīb-i gülşen-i ^caşḳam ruḫ-ı cānān gül

2. Ney gibi bağrı delinsün nāleden bülbüllerüñ
   Gülşen-i ^cālemde sen tek dil-berā her ān gül

3. Nālesi bülbüllerüñ budur ciger-sūz olduġı
   Yaḳasın yırtup ider çün sīnesin ^cüryān gül

4. La^cl-pūş olmış zümürrüd taḫta geçmiş Medḥiyā
   Ḫayl-i ezhāra olursa yaraşur sulṭān gül

[Ḥarfü^ɔl-mīm]

CCCXLV [der-kenār]

Mef^cūlü mefā^cīlü mefā^cīlü fe^cūlün

– – •/ • – – •/• – – •/ • – –

1. Dünyāya gelüp ḥırṣ-ile dīnāra yapışdum
   Ḥayfā ki ḳoyup yārümi aġyāra yapışdum

---

[651] Bu gazel A nüshasında yoktur. M nüshasında LXXXVI. gazel olarak 36b'de yer almaktadır.

2. ʿAşḳuñ ḳuşanup cān-ile zünnārını vardum
   Bir deyre girüp bir büt-i ʿayyāra yapışdum

3. Dil ṭıflını meftūn idüp efsūn-ile ṭolmış
   ʿAḳl-ile varup ol gözi seḥḥāra yapışdum

4. Bir Ḥaḳḳ'a yarar işümüz olmadı cihānda
   Ne fāriġem ʿālemde ne bir kāra yapışdum

5. Ferhād-ı sitem-dīdeyi n'etdüñ diyu Medḥī
   Daʿvācı düşüp dāmen-i kuh-sāra yapışdum

CCCXLVI

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl
• – – / • – – / • – – / • –

1. Baña bir civān-ı ḥalīm ü selīm
   Müyesser ideydi Kerīm u Raḥīm

2. Dile cīm-i zülfin ḥamāyil ḳılam
   El urmaya tā kim o cīme recīm

3. Beni nār-ı hicrāna yaḳdı o yār
   Ḥarām ola ol yāre nār-ı caḥīm

4. Viṣālüñ ṣonuñda çü vardur firāḳ
   Göñülden çıḳar mı şehā ḫavf u bīm

5. Senüñ tīġ-i hecrüñ ġamı dil-berā
   Ten-i zār-ı Medḥīyi ḳıldı dü nīm

CCCXLVII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Söyleme ey meh baña yoḳdur cevāba ḳudretüm
   Ṭaḳ olupdur bār-ı hicrānuñ çekelden ṭāḳatüm

2. İt raḳībi ḳılmaduñ bir kerre yanuñdan cüdā
   Olmadı bir seg ḳadar yanuñda ḥayfā raġbetüm

3. Baña ölmek yegdür aġyār-ile görmekden seni
   Günde biñ kerre helāk eyler beni bu ġayretüm

153b

4. Ṣanmañuz bī-keslerle ġurbetde olmaz āşinā
Eşk-i çeşmüm hem-demüm derd ü belā hem-ṣoḥbetüm

5. Ṭaġıdup kākülleruñ ḳılma perīşān ᶜaḳlumı
Devr-i zülfüñde perīşān olmasun cemᶜiyyetüm

6. Ol ḳamer-ruḫsāra mihrüm bildiler ḫalḳ-ı cihān
Şehr içinde Medḥiyā olsa ᶜaceb mi şöhretüm

CCCXLVIII[652]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Tār-ı zülfin ḳıldı baña ol gözi bādām dām
Ḳāmet-i ḫam-geştem itdi miḥnet u ālām lām

2. Kām-rān eyler felek evvel döner nā-kām[653] ider
Dünyeden kām almamışdur ey dil-i ser-sām sām

3. Curᶜa-veş ṣalup ayaġa pāy-māl eyler yine
Ṣunsa devrān destüñe bir devr-i nā-fercām cām

4. Baña dāyim ẓulm u cevr u ḳahr ider ol şīve-kār
Bir gün itmez luṭf u iḥsān u kerem inᶜām-ı ᶜām

5. Zāl-i gerdūn şöyle ḳattāl-i cihāndur ben degül
Medḥiyā olmışdur anuñ emrine Behrām rām

CCCXLIX[654]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Görinmezse ger ol ᶜĪsī dehānum
Göge çıḳsa gerek āh u fiġānum

2. Kelāmuñ mürdeye cānlar baġışlar
Tekellüm ḳıl benüm rūḥ-ı revānum

---

[652] Bu şiir M nüshasında XCI. gazel olarak 38a'dan başlamaktadır.
[653] nā-kām : ber-bād M
[654] Bu şiir M nüshasında XCII. gazel olarak 38b'den başlamaktadır.

3. Seni gözler göz açup nergis-i bāġ
Ḫırām it nāz-ile serv-i revānum

4. Göricek gülşen-i kūy-ı nigārı
Ṣafādan uçmaḳ ister murġ-ı cānum

5. Ḳuluñ ḳurbānuñ olsun Medḥī-i zār
154a İcāzet vir aña devletlü ḫānum

CCCL [der-kenār]
Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Mestāne düşüp zülf ü ruḫ-ı yāre yapışdum
Ayaḳ ṭolaşup ᶜaḳl şaşup māra yapışdum

2. Ayaġum alup ᶜaşḳ meyi senderedirken
Allāh didüm dāmen-i dil-dāra yapışdum

3. Dil ṭıflı varup āteş-i ruḫ-sāra el urdı
Ol aña vü ben ṭurre-i ṭarrāra yapışdum

4. Bī-kār görüp yār baña nāmeler itdi
N'eyler gördüm ben daḫı bir kāra yapışdum

5. Medḥiyā bugün irdi hevā-dār olup ol pīr
Mevlā'ya şükür dest-i hevā-dāra yapışdum

CCCLI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bāġ-ı cennet dostlar kūy-ı civānumdur benüm
Nār-ı dūzaḫ tābiş-i sūz-ı nihānumdur benüm

2. Öldügümde ḳabrüm üstünde biterse lāleler
Sīnem üzre ḳanlu dāġumdan nişānumdur benüm

3. Bu ṭoḳuz ḳat ḳubbe bir ṭāḳ-ı muᶜallādur baña
Yidi deryā ḳaṭre-i eşk-i revānumdur benüm

4. İzinüñ tozı cilādur dīde-i ḫūn-bāruma
Ḫāk-i rāh-ı yār kuhl-ı Iṣfahān'umdur benüm

5. Devr elinden ben kime feryād idem kim Medhiyā
Baña dāyim cevr iden şāh-ı cihānumdur benüm

CCCLII
Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Bu bāġ-ı dehre ey dil feryād u zāra geldüm
Būy-ı maḥabbet ile gül-zār-ı yāre geldüm

2. Ben bir hümā idüm kim ᶜarş idi āşiyānum
Āḫir hevāya uydum bu merġ-zāra geldüm

3. Şām-ı ᶜademde ey dil bir kār-bāna uydum
Aldum metāᶜ-ı ᶜaşḳı ben bu diyāra geldüm

4. Rūz-ı ezelde göñlüm biñ ᶜişvelerle el-ān
Ol nāzenīn-i ᶜālem ol şīve-kāra geldüm

5. Gün günden artdı cāna sīnemde nār-ı ᶜaşḳuñ
Ben Medḥī-i dil-efġār çün rūzigāra geldüm

CCCLIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Selāmetle ṣıḥḥatler ey gül-endām
Saña dārü'-selām olsun bu ḥammām

2. ᶜArak-rīz olduğun gördükde cānā
Dem-ā-dem derleyüp dürrler döker cām

3. Azaldı kendüsin maḥv itdi ṣābūn
İrince vaṣluña çekdi çoḳ ālām

154b 4. Ten-i ṣad-pārem oldı şekl-i şāne
Ḫam-ı zülfüñ ḳılupdur ḳaddümi lām

5. Yanar külḫān gibi Medḥī derūnum
Anuñ-çün eylemez cān tende ārām

CCCLIV

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ġam bādesinüñ ẕevḳini dünyāya degişmem
Dünyā nedürür ben anı ᶜuḳbāya degişmem

2. Eşküm güherin rişte-i müjgānuma dizdüm
Yüz biñ gühere biñ dür-i yektāya degişmem

3. Ġam ḫırḳasını sūzen-i müjgān-ile dikdüm
Ölsem ben anı aṭlas u dībāya degişmem

4. Gīsūlarını sünbül ü reyḥān-ile müşge
Kākülleriñi ᶜanber-i sārāya degişmem

5. Dostuñ yolına geydücegüm postı çıḳarmam
Bir ḳılcağızın ḥāṣılı dünyāya degişmem

6. Zehri elemin şerbet-i şīrīn-ile şehde
Acı sözini sükkerī ḥelvāya degişmem

7. Eşk-i terinüñ Medḥī-i bīmār u ġarībüñ
Kim ḳaṭresini bir ulu deryāya degişmem

CCCLV[655]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Ḳanı o dem ki ᶜaşḳuñ ile kām-rān idüm
Devr-i felekde reşk-i meh-i āsumān idüm

2. Gögsin gerüp ṭuraydı o dem ḳarşuma raḳīb
Ey Yūsuf-ı zamāne aña ben sinān idüm

3. Rüstem gibi zebūnum idi ḫaṣm-ı nā-bekār
Rūz-ı veġāda ḳāhır-ı devr-i zamān idüm

4. Ḫayl-i raḳībe ẕerre ḳadar acımaz idüm
İtler gibi ḳırardum iñen bī-emān idüm

[655] Bu şiir M nüshasında XCIII. gazel olarak 38b'den başlamaktadır.

5. Devrān beni şu deñlü zebūn itdi Medḥiyā
Şimdi dimez ki ḫaste göñül ben fulān idüm

155a

CCCLVI[656]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Seyr-i dīdār itmege bir dīde peydā eyledüm
On sekiz biñ ʿālemi andan temāşā eyledüm

2. Saʿy idüp idüp ruḫ-sār-ı yāri görmege her vech-ile
Gözlerüm āyinesin pāk ü mücellā eyledüm

3. Ḥaḳḳ budur buġz u ʿadāvet n'eydügin bilmez göñül
Ġıll u ġışşdan ḫāne-i ḳalbüm müberrā eyledüm

4. Tīrüñi gönder berü[657] ey ḳaşları yā ṭogrusı
Ol ḳonuġa sīnem üzre bir güzel cā eyledüm

5. Ḳıṣṣa-i ḥüsnüñ rivāyet eylerem ben Medḥīyem
Vāmıḳ u ʿAẕrā gibi bir kıṣṣa peydā eyledüm

CCCLVII

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Bir bülbül idüm sen gül-i bī-ḫāra irişdüm
Yüzüm sürüyüp şu gibi dīdāra irişdüm

2. Bir ṭūṭī idüm ḳand-i lebüñ şevḳine gūyā
Sen ruḫları gül laʿl-i şeker-bāra irişdüm

3. Şām illerini seyr iderek gūşe-be-gūşe
Şükrüm bu ki ol zülf-i siyeh-kāra irişdüm

4. Tīr-i müjesi ḳanum içüp geçdi tenümden
Şol dem ki ben ol ġamzesi ḫūn-ḫ˘āra irişdüm

5. Bir mürde idüm Medḥī ḥayāt ābına irdüm
Şādem ki bugün ḥażret-i ḫünkāra irişdüm

---

[656] Bu şiir M nüshasında XCIV. gazel olarak 39a'dan başlamaktadır.
[657] berü : beri A

CCCLVIII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Cān oynayarak cān atarak cāna irişdüm
Cān terkini urdum dahı cānāna irişdüm

2. Kim katresi hem beñzer anuñ bahr-i muhīte
Şu gibi akup şöyle bir ᶜummāna irişdüm

3. Dīvümi zebūn eyleyüben ayaġa şaldum
Hakk tutdı elüm mühr-i Süleymān'a irişdüm

4. İhvān-ı vefā şaldı beni çāh-ı belāya
Āhir giderek Yūsuf-ı Kenᶜān'a irişdüm

155b 5. Her curᶜa-keşi bir Cem-i devrāna muᶜādil
Bir bezm-geh-i zümre-i ᶜirfāna irişdüm

6. Hāk olmış-idi rāh-ı mahabbetde vücūdum
Bād-ile yine makdem-i sulṭāna irişdüm

7. Başa çıkarın şanur idüm ᶜaşk-ile Medhī
Bilmezlik-ile āteş-i sūzāna irişdüm

CCCLIX

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Benüm ey Rāżiyem gün yüzlü yārüm
Senüñle bu mudur kavl ü karārum

2. Şikāyet itmesün gökde melekler
Çıkarma ṭāk-ı ᶜarşa āh u zārum

3. Göñülde fikr-i zülfüñ birle rūyuñ
Gice gündüz sañadur intiẓārum

4. Metāᶜ-ı hüsnüñe dil müşterīdür
Budur bāzār-ı ᶜaşkuñ içre kārum

5. Eger senden vefā görmezse Medhī
Hemān dünyāda şaġ ol ey nigārum

CCCLX

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Rāżiyem yārüm nigārum Rāżiyem
Nev-bahārum gül-ʿiz̲ārum Rāżiyem

2. Zār olursam ġam degül dil-dār içün
Çarḫa çıḳsa āh u zārum Rāżiyem[658]

3. Nāz iderse yaraşur ol nāzenīn
Serv-i nāzum şīve-kārum Rāżiyem

4. Sīneme bīn zaḫm urursa dönmezem
ʿİşve-bāzum ġamze-kārum Rāżiyem

5. Medḥiyā yanında yārüñ z̲errece
Yoġ-ise ger iʿtibārum rāżiyem

156a

CCCLXI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ṭañla gördüm ṭañ yüzüñ ṭañ ṭañ didüm
Ürdi göñlüm köpegi fañ fañ didüm

2. Ṣayru oldum sevdügüm incinme sen
Ṭurmaz aġzum yañşarın yañ yañ didüm

3. Ḥiṣṣe[659] bıcaġ-ıla ḳıyma cānuma
Ḳara baġrum doġrama eñ eñ didüm

4. Ṭoñdurur ṣovuḳ gelicek[660] gevdemi
Yatacumda ötmeye ṭoñ ṭañ didüm

5. Ṭañla gördüm بغلغجده[661] Medḥiyā
Çıḳdı meʾzin bañladı bañ bañ didüm

---

[658] "rāżıye" kelimesi 2., 3., ve 4. beyitlerde cinaslı olarak kullanılmıştır.
[659] Metinde "Ḫiṣṣe" şeklinde yazılmıştır.
[660] Metinde "gelecek" olarak yazılmıştır.
[661] Bu kelime "baġlaġucda" şeklinde okunmakta, ancak anlam verilememektedir.

CCCLXII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Benüm ey ḳāmeti serv ü çenārum
Gülistān-ı cihānda gül-i̇zārum

2. Bahār-ı ḥüsnüñe virür ḫazānı
Ṣaḳın alma benüm sen āh u zārum

3. Raḳīb eyler ser-i kūyuñda ārām
Benüm ol segce yoḳ mı iʿtibārum

4. Baña pīrüm güzel sevme dir ammā
Degül elde dirīġā iḫtiyārum

5. Demüñ olsun senüñ ey bād-ı miḥnet
Çıḳarduñ ʿarş-ı aʿlāya ġubārum

6. Vücūdum zevrāḳın girdāba ṣaldı
Muḫālif oldı ḥayfā rūzigārum

7. Benüm ḫalḳuñ dilinde şimdi Medḥī
Güzel sevmekde vardur iştihārum

CCCLXIII[662]

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

• • – – / • – • – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Ṣanma ṣufī beni ki bī-kārem
Ben de ʿālemde bir güneh-kārem

2. Ḫāne-i ṣabrumı idüp vīrān
Her gice ṣubh olınca bīdārem

3.[663] Mār-ı zülfinden ayru cānānuñ[664]
Künc-i ġamda żaʿīf ü bīmārem

---

662 Bu şiir M nüshasında XCV. gazel olarak 39a'dan başlamaktadır.

663 M nüshasında bu gazelin 3. ve 4. beyitleri yer değiştirmiştir.

664 cānānuñ : cānānum M

4. Gülşen-i devr-i bī-ḳarār içre
Bir yüzi gül-ʿiẕāra hem-zārem

156b 5. Medḥiyā derd-i ʿaşḳ-ı cānāna
Cān-ile baş-ile ḫarīdārem

CCCLXIV[665]
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Biḥār-ı luṭfuñ emvācı ṣanurdum ṭaşa sulṭānum
Umardum cūy-ı iḥsānuñ başumdan aşa sulṭānum

2. Senüñ göñlüñe teʾsīr itmemek bilmem nedendür bu
Benüm naḳd-i sirişküm ḫod geçerdi ṭaşa sulṭānum

3. Demüñ olsun beni ṭūfān-ı eşkümden ḫalāṣ itdüñ
Eyü ādemlik itdüñ Nūḥ-veş[666] biñ yaşa sulṭānum

4. Esīr-i bend-i hicrānem zeneḫdānuñ hevāsı-y-la
Ser-i sevdā-yı zülfeynüñ düşelden başa sulṭānum[667]

5. İşitdüm Medḥī-yi zārı firāḳuñ ḫˇānı[668] öldürmüş
Çü bildüm zehr-i ḳātilmiş meger ol aşa sulṭānum

CCCLXV
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Burc-ı ḥüsnüñ dostlar bir meh-liḳāsın görmedüm
Rūy-ı yārün gün gibi çoḳdan żiyāsın görmedüm

2. Ṣaḳlamışdum sīnede ḫāl-i iẕāruñ ʿaksini
Ağlamaḳla dīdeden çıḳdum ḳarasın görmedüm

3. Oḳudum gördüm *Şifā* ʿilmini *Ḳānūn* ögrenüp
Derd-i ʿaşḳuñ ẕerrece anda devāsın görmedüm

---

[665] Bu şiir M nüshasında XCVI. gazel olarak 39b'den başlamaktadır.
[666] Nūḥ-veş : dünyede A
[667] M nüshasında "sulṭānum" kelimesi eksiktir
[668] M nüshasında "ḫˇān" kelimesinin "elif"i eksiktir.

4. Ġam şebinde hücre-i cismüm çerāġın yaḳmaġa
Tīġ-i dil-ber teg yalıñ yüzlü cilāsın görmedüm

5. Medḥiyā mey-ḫānenüñ ẕevḳin cihāna virmezem
Ben bu dünyāda anuñ āb u hevāsın görmedüm

CCCLXVI
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ben ol yārüm bütün dünyāya virmem
Viṣāli fikrini ʿuḳbāya virmem

2. Degişmem ġonca-i zībāya laʿlin
Ḳad-i bālāsını ṭūbāya virmem

157a 3. Ser-i kūyı temāşāsın bihişte
İşigin Kaʿbe-i ʿuḳbāya virmem

4. Kilāb-ı kūyunuñ şınmış sifālin
Cihānda efser-i Dārā'ya virmem

5. Civānuñ āşiyān-ı tende ʿaşḳını
Degişmem Medḥiyā ʿanḳāya virmem

CCCLXVII
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Şükrüm buña bir mürde idüm cāna irişdüm
Cān ḫayli ṣafā eyledi cānāna irişdüm

2. Devlet güneşi başumuza ṭoġsa ʿaceb mi
Fürḳat gicesi sen meh-i tābāna irişdüm

3. Şol mūr gibi ḳalmış idüm vādī-yi ġamda
Feryādum-ile taḫt-ı Süleymān'a irişdüm

4. Dil murġ-ı uçup irdi lebüñ ḥavżına cānā
Şādem ki bugün çeşme-i ḥayvāna irişdüm

5. Medḥī yiridür kūy-ı ḫarābata düşersem
Bir lebleri mül gözleri mestāne irişdüm

CCCLXVIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ṣafā geldüñ benüm serv-i bülendüm
Efendüm sevdügüm çābük-levendüm

2. Seni ey server ü serdār-ı ḫūbān
Civānān içre ġāyetde begendüm

3. ᶜAzīzüm Yūsuf'um cān u cihānum
Ġıdā-yı rūḥ-ı pāküm dil-pesendüm

4. Maḥabbet toḫmın ekdüm sīnem üzre
Begendüm mezraᶜ-ı ᶜālemde kendüm

5. Sirişk-i ala ġarḳ itdüm vücūdum
Yine gül-gūn ḳabālarla bezendüm

6. Görüp Medḥī-i bīmār-ı didi yār
Esīrüm derd-mendüm müstemendüm

157b

CCCLXIX[669]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. İşigin ol ṣanemüñ ᶜarş-ı muᶜallā gördüm
Sidreden ḳāmet-i bālāsını aᶜlā gördüm

2. Pāyine düşmek-ile pāye-i rifᶜat buldum
Reh-güẕārında yatur bir nice Dārā gördüm

3. Götürüp perde-i pīndārumı açdum gözümi
Ḳalbümüñ āyinesin pāk ü mücellā gördüm

4. Kūyine vardum anuñ Ṭūr'a irişdüm gūyā
ᶜArż-ı dīdār idicek nūr-ı tecellā gördüm

5. Medḥiyā ḳādir iseñ gel baña taᶜbir idivir
Vāḳıᶜamda bu gice bir ulu deryā gördüm

---

[669] Bu şiir M nüshasında XCVII. gazel olarak 39b'den başlamaktadır.

CCCLXX

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Benüm ḫānum benüm cānum ṭabībüm derde dermānum
Yüzi gül-berg-i ḫandānum boyı serv-i ḫırāmānum

2. Ḳadi ᶜarᶜar gözi ᶜabher cemāli mihr-i enverdür
Ṣaçı sünbül ᶜiẕārı gül benüm bāġ-ile bustānum

3. Benüm ey çeşm-i mestānum benüm tāze gülistānum
Benüm ey māh-ı Kenᶜān'um yüzi şemᶜ-i şebistānum

4. Be hey cānum helāk itdüñ beni tīġ-i firāḳuñla
Esirge düşmesün luṭf it yazuḳdur boynuña ḳanum

5. Dil-i Medḫīye raḥm eyle esīr ü müstemendüñdür
Benüm cānum benüm ḫānum benüm devletlü sulṭānum

CCCLXXI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Ġamuñ murġānını tenden uçurdum
Ḳamu yārānum ürkütdüm ḳaçurdum

2. Berīd-i āhum itdüm yāre irsāl
Ḳara buluṭ gibi ṭaġlar aşurdum

3. Ciger zaḫmına merhem ḳılmaġ-içün
Ḫadeng-i ġamzeñi dilden geçürdüm

4. O yalıñ yüzlüyi ḳıldum żiyāfet
Cigerüm pāresin biryān bişürdüm

158a 5. N'ola Medḫī müdāmī mest olursa
Şarāb-ı ᶜaşḳdan bir cām içürdüm

CCCLXXII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Yanar āhum odından mihr-i gerdūn ḫayl-i encūm hem
Sitārem yoḳ o meh-ṭalᶜat baña ḳılmaz teraḥḥum hem

2. Hevā-yı ᶜaşḳ-ile cānā perīşān olduğum gördi
Perīşān oldı ᶜaḳlum teg yüzüñde zülf-i pür-ḫam hem

3. Sen ey yār-ı melek-ṣūret götürseñ burḳaᶜuñ yüzden
Perīler mest olup ḥayrān ola şevḳüñle merdüm hem

4. Yatur dār-ı şifā-yı ġamda ġāyet ḫastedür göñlüm
İrişdür şerbet-i laᶜlüñ ṭabībā eyle emsem hem

5. Anı gözden göñülden dūr idüp bīmār-ı ᶜaşḳ itdüñ
Dil-i Medḥī-yi şeydāya nedür yā bunca verhem hem

CCCLXXIII[670]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Tīr-i müjgān-ı ciger-dūzuñ alursa cānum
Ḳanumı ana helāl eyleyeyin sulṭānum

2. Bu senüñ şānuña düşmez ki vefā terkin urup
Bendeñe cevr idesin ey şeh-i ᶜālī-şānum

3. Bezm-i fürḳatde benem şöyle bil ey maḥrem-i rāz
Hem-demüm āh u[671] fiġān miḥnet ü ġam yārānum

4. ᶜAyş u nūş eyledügüñ ġayr-ile gūş eyleyicek
Sīneden cūş u ḫurūş itdi dil-i nālānum

5. Medḥī'yem nār-ı ġamuñ bağrumı biryān itdi
Mest olup ġamzelerüñ daḫı yidi biryānum

---

[670] Bu şiir M nüshasında XCVIII. gazel olarak 40a'dan başlamaktadır.
[671] A nüshasında "vav" eksiktir.

CCCLXXIV
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Beni güldür çoġ aġlatduñ gül-i ḫandānum İbrāhīm
Gözüm yaşına raḥm eyle benüm sulṭānum İbrāhīm

2. Bugün ḫayl-i civānāna n'ola serdār olursañ sen
Melāḥat taḫtına geçdüñ şeh-i ḫūbānum İbrāhīm

158b 3. Gül ü sünbül temāşāsın kim eyler bāġ-ı ᶜālemde
Ruḫuñla kākülüñdür bāġ-ile bustānum İbrāhīm

4. Benüm noḳṣanuma ḳalma şehā bedr-i tamām sensin
Cemālüñ nūrını ᶜarż it meh-i tābānum İbrāhīm

5. Esīrüñ müstemendüñ derdmendüñdür senüñ Medḥī
Ṭabībüm sevdügüm rūḥum efendüm cānum İbrāhīm

CCCLXXV [der-kenār]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Arı ābdest alalum pāk ᶜibādet ḳılalum
Dergeh-i Ḥaḳḳ'a sücūd itmegi ᶜādet ḳılalum

2. İrdi çün şām-ı ḳıyāmet ṭuruñ ey ehl-i namāz
Evvelā farż-ı Ḫüdā āḫiri sünnet ḳılalum

3. Pāy-i ᶜişyānı çeküp rāh-ı ḫaṭādan kesilüp
Dāmen-i şerᶜ-i Nebī ṭutmaġa himmet ḳılalum

4. Düşmenüñ ṭaᶜnasına daḫı taḥammül ideyüm
O bize cevr ü cefā biz aña ᶜizzet ḳılalum

5. Varalum ḫāk-i reh-i ḥażret-i Ḫākī Dede'ye
Yüz sürüp pāyine teslīm-i irādet ḳılalum

6. Çār yārüñ alalum ḥaḳḳını bāṭıllardan
Baş u cān u dil ü şemşīr-ile ġayret [ḳılalum]

7. Medḥiyā ḥażret-i Ḥaḳḳ Bārī ḳılursa varalum
Cān-ile ḥacc-ı şerīf itmege niyyet ḳılalum

CCCLXXVI

Fe^c^ilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Sīnede yaralarum gösterüp ol yāre didüm
Meded öldürdi beni yara baña çāre didüm

2. Ey ḫalīl-i dil ü cān niᶜmet-i vaṣluñ kerem it
Ölmedin irgüregör ᶜāşıḳ-ı bīmāra didüm

3. Şām-ı fürḳatde göñül ṣubḥ-ı viṣāle ṭālib
Göstere gün yüzüñi ᶜāşıḳ-ı dīdāra didüm

4. Sīnemüñ çākini pür ḫūn göricek açdı yara
Cigerüm yarasın ol ġamze-i ġaddāra didüm

5. Medḥī-i ḫaste-dilüñ bülbül-i zār olduġını
Āh u efgān iderek ol gül-i gülzāra didüm

CCCLXXVII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Göñlümi yine bir meh-i tābāna düşürdüm
Pervāne gibi āteş-i sūzāna düşürdüm

2. Ol yār-ile dün gice olup sīne-be-sīne
Cān cāna olup göñlüñi yābāna düşürdüm

3. Dil diler-idi ayaġına düşmege yārüñ
Cām aldı ele al-ile mestāne düşürdüm

4. Ḳul olduñ ise ey dil-i āvāre ḳayurmaz
Ġam çekme seni bir şeh-i ḫūbāna düşürdüm

5. Bilmezlik-ile ḥāṣılı ey Medḥī-i gūyā
Murġ-ı dili bir dil-ber-i nādāna düşürdüm

159a

CCCLXXVIII[672]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳalbümi rūşen ḳılan hep nār-ı āhumdur benüm
Cāmumı ẓulmet ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

2. Ey felek mihr ü mehüñden ben senüñ müstaġniyem
Şol iki ruḫ-sār-ı zībā mihr ü māhumdur benüm

3. Ġam degül seylāb-ı miḥnet aḳsa her dem üstüme
Āsitān-ı dil-rubā cāy-ı penāhumdur benüm

4. Her gice hicrān ġamı-y-la ṣubḥa dek ḳan aġladum
Hep beni güldürmeyen baḫt-ı siyāhumdur benüm

5. Yüz çevürmem Medḥiyā ol ḳaşları miḥrābdan
Ḳıble-gāhum secde-gāhum dil-penāhumdur benüm

CCCLXXIX[673]

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün
• • – – / • – • – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Nice bir ḥālümüz ḫarāb idelüm
Nice bir yüzümüz ṭūrāb idelüm

2. Muttaṣıl[674] nefes-i temennāsı-y-ıla
Nice bir rūḥa biz ʿaẕāb idelüm

3. Nice bir yatalum ḥużūr ile biz
Ḫˇāceye gitmege şitāb idelüm

4. Nice bir sehv-ile bu cürm ü ḫaṭā
Ḳaṣd-ile bāri bir s̱evāb idelüm

5.[675] Nice bir yār yüzine bī-edebi
Edebi ol yüze nikāb idelüm

---

[672] Bu şiir M nüshasında XCIX. gazel olarak 40b'den başlamaktadır.
[673] Bu şiir M nüshasında CII. gazel olarak 41a'dan başlamaktadır.
[674] Muttaṣıl : Nice bir M
[675] 5. beyit M nüshasında eksiktir.

6. Ma^c^ṣiyet āteşinde döne döne
Nice bir bağrumuz kebāb idelüm

7. Rūz u şeb baḳalum aḳarṣuya
Şol geçen ^c^ömri biz ḥisāb idelüm

8. Nice bir mescidin yolın yitürüp[676]
Ṭā^c^at-i Ḥaḳḳ'dan ictināb idelüm

9. Cem^c^ idüp Medḥiyā günāhumuzı
Oḳına vaḳt ola kitāb idelüm

CCCLXXX[677]

Fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Degme bir ḥāl ehline ḥālüm ḥikāyet itmezem
Rāżıyam ben rūzigārumdan şikāyet itmezem

159b

2. Mālikem zīrā bugün dünyā ṭolısı ni^c^mete
Yine ^c^uḳbā isterem buña ḳanā^c^at itmezem

3. Pādişāh-ı mülk-i ^c^aşḳām beni ḫ^v^ār itmeñüz
Siz bilürsüz ben size hergiz ḥaḳāret [itmezem]

4.[678] Laḥẓada biñ bir kerāmet görmesem bir kimseden
Tañrı ḥaḳḳı-y-çün anı bir kez ziyāret itmezem

5. Büt-perestler bütlerin baña emānet virseler
Şol ṣanemler başı çün[679] aña ihānet [itmezem]

6. Söyle dirler söylerem bu güne şi^c^ri Medḥiyā
Şā^c^irāne germ olup iẓhār-ı ḳudret itmezem

---

[676] Yitürüp : itürüp M
[677] Bu şiir M nüshasında C. gazel olarak 40b'den başlamaktadır.
[678] 4. beyit M nüshasında eksiktir.
[679] A nüshasında vezni bozacak şekilde "başı içün" olarak yazılmıştır.

[Ḥarfü'l-nūn]
CCCLXXXI[680] [der-kenār]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sen saña yār olduñ ise saña nāẓır Yaradan
Ḥāżır ol sen vaḳtüñe her yirde ḥāżır Yaradan

2. On sekiz biñ ʿālemi bir nuṭḳ-ile var eyleyen
Bir muraḳḳaʿ ḫırḳa virdi baña biñ bir pāreden

3. Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan ʿuşşāḳa taʿlīm eylemek
Ālet oñarmaḳ gibidir fi'l-meşel ol ḳaradan

4. Bāde-i ʿaşḳı içen nāmūs u ʿārı n'eylesün
Zāhidā ʿār istemezler ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛāreden

5. Zülf ü rūy-ı her-perī-ruḫ-sāra virme gönlüñi[681]
İkilikden geçmeyen geçmez bu aġ u ḳaradan

6. Yā Muḥammed yüz süre geldüm senüñ dergāhuña
Yüz çevirdüm şāhid ol yüz dil-ber-i meh-pāreden

7. Sīne ṣaḥrāsına yaġdursa hidāyet yaġmurın
Ḥaḳḳ taʿālā Medḥiyā tā sebʿa-i seyyāreden

CCCLXXXII[682]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Biñ bir aduñ ḥaḳḳı-y-içün yā Kerīm
Sen naṣīb eyle ṣırāt-ı müstaḳīm

2. Var çü luṭf ḳahruña iḳrārumuz
Luṭfuñ āşārı cinān ḳahruñ caḥīm

3. Ẕātuñı günehle idrāk itmedi
Nice ʿĪsā nice Mūsā-yı kelīm

4. Ehl-i derdüñ dillerinden çıḳmadı
Luṭf u ḳahruñ-ile ümmīd ḫavf u bīm

---

[680] Bu gazel şair tarafından tahmis edilmiştir. Bkz. LXVI. muhammes
[681] Metinde "göñli" şeklinde yazılmıştır.
[682] Bu şiir M nüshasında CI. gazel olarak 41a'dan başlamaktadır.

5. Medḥīyem meddāḥ-ı ᶜamm-i Muṣṭafā
Rūḥı-çün baña raḥim it yā Raḥīm

CCCLXXXIII[683]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Tīr-i ġamzeñ gönder ey ḳaşı[684] kemān
Nāvek-i ḫūn-rīzüñe sīnem nişān

2. Yaḳdı yandurdı derūnum nār-ı ᶜaşḳ
Olmaz imiş penbede āteş nihān

3. Zaḫm-ı sīnemden ḫadeng-i ᶜaşḳ-ı yār
Dil olup dil derdini eyler beyān[685]

4. Rūzigāruñ şiddetinden ṭaş-ile
Dökünüp cūlar ider āh u fiġān

5. Yidi yirden yidiler Medḥī beni
160a Yidi başlu[686] ejdehā gibi cihān

CCCLXXXIV
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Gülşen içre murġ-ı dilden özge şeydā olmasun
Benden artuḳ kimse ᶜālemlerde rüsvā olmasun

2. Yār cevri sīneden bir laḥẓa eksük olmasun
Bundan özge ᶜāşıḳa hergiz temennā olmasun

3. Saña beñzer bir ṣaçı leylī cihāna gelmesün
Baña beñzer ᶜāşıḳ-ı dīvāne peydā olmasun

4. Jeng-i ġamdan göñlümüñ mirātı ḫālī olmasun
Ṭalᶜatüñ āyīnesi gibi mücellā olmasun

[683] Bu şiir M nüshasında CIII. gazel olarak 41b'den başlamaktadır.
[684] ḳaşı : ṣāḥib M
[685] beyān : nihān M
[686] başlu : yaşlu M

5. Cūy-ı eşkin Medḥīnüñ ṭut kim cihānı ṭutmasın
Dil-berā mābeynümüzde böyle deryā olmasun

CCCLXXXV[687]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Çünki teskīn idemem sīne-i sūzānumı ben
Nār-ı ᶜaşḳa yaḳayın bu dil-i biryānumı ben

2. Ol ṭabīb-i dil ü cān bir naẓar itmez yüzüme
Yā kime göstereyin çāk-i girībānumı ben

3.[688] Bezm-i ġamda baña dem-sāz olımaz çeng ü rebāb
Neye teşbīh ideyin nāle vü efgānumı ben

4. Meşᶜal-i āhum olursa baña her[689] gice delīl
Ṣubḥa dek arayayın şemᶜ-i şebistānumı ben

5. Medḥiyā ol şeh-i ḫūbān-ı cihānı baña ṣor
Ḳatı aᶜlā bilürem ḫusrev-i ḫūbānumı ben

CCCLXXXVI[690]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳaṣd-ı aᶜdā eyledük biz āyet-i Ḳurʾān içün
Bī-ġaraż ceng eyledük hem Ḥażret-i Sübḥān içün

2. ᶜĀr u ġayret leşkerin çekdük[691] ṭaġıtduḳ[692] düşmeni
Cān u başuñ terkin urduḳ dīn içün īmān [içün]

3. Tārik-i dünyā olup abdāl-ı ᶜüryān gelmişüz
Ey halīlüm ḫānḳāh-ı ᶜāleme ḳurbān içün

[687] Bu şiir M nüshasında CIV. gazel olarak 42a'dan başlamaktadır.
[688] 3. beyit M nüshasında eksiktir.
[689] Her : bir M
[690] Bu şiir M nüshasında CV. gazel olarak 42a'dan başlamaktadır.
[691] "çekdük" kelimesi M nüshasında eksiktir.
[692] M ve A nüshalarında kelimenin sonu "kef"le "ṭaġıtduk" şeklinde yazılmıştır.

160b 4. ᶜAşḳ derdine devā olmaz bilürsin fāriġ ol
Zaḥmete girme ṭabībā gel baña dermān içün

5. Revnaḳ-ı ser-defter-i dīvānum olsun Medḥiyā
Bir naẓīre söyledüm Ġāzī Giray Ḫān içün[693]

CCCLXXXVII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ḳemān ebrūların ol meh idüp çīn
Kemend-i zülfin aña ḳıldı ber-çīn

2. Yüzinde dāne dāne ḫayl-i ḫāli
Ḳamer üzre miṡāl-i şekl-i Pervīn

3. Ruḫ-ı alı gül-i gül-zār-ı cennet
Ḳızıl gülden leb-i şīrīni rengīn

4. Naẓar ḳıl Medḥiyā mirʾāt-ı ḳalbe
Görüp ruḫ-sāruñ ammā olma ḫod-bīn

5. Ġazel didüm ruḫı vaṣfında yārüñ
Didiler Medḥiyā yüz kerre taḥsīn

CCCLXXXVIII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sūy-ı Mıṣr'a gitme gel ey Yūsuf-ı gül-pīrehen
Baña zindān olmasun Yaᶜḳūb-veş beytüʾl-ḥazen

2. Meh gibi burc-ı melāḥatde żiyā-güster iken
Ẕerrece mihr itmedüñ ey dil-ber-i sīmīn beden

3. Bīsütūnda nālesi Ferhād'uñ irdi göklere
Gūşuña irmez daḫı ey ḫusrev-i şīrīn-dehen

4. ᶜAşḳ meydānında ben ḫod cān u serden geçmişem
Saña ᶜāşıḳ olmasun şimden girü cānın seven

[693] Veznin son tefilesi bozuktur.

5. Gülşen-i kūyuñda Medḥī gibi şeydā var-iken
Ey yüzi gül saña kimdür ʿāşıḳ-ı zārın diyen

CCCLXXXIX
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ dünyede ʿüryān olasın
Dīdeden ḳan aḳıdup hecr-ile giryān olasın

2. Reh-i ʿaşḳ içre çalış terkini ur cān u serüñ
Varıñı bez̠l idegör vāṣıl-ı cānān olasın

3. Çāk idüp cāme-i nāmūsı çıḳar cismüñden
Var gedā şekline gir ʿāleme sulṭān olasın

4. Lebi esrārını gördükçe dilā ol ṣanemüñ
Nice bir aġzuñ açup vālih ü ḥayrān olasın

5. Tevbe ḳılduñ mey ü maḥbūba cihānda ammā
Medḥiyā sen bu işe ṣoñra peşīmān olasın

CCCXC[694]
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Varayın gülşene bülbül gibi efġān ideyin
Gül yüzüñ vaṣfını ʿālemlere destān ideyin

161a 2. Serv ḳaddüñle lebüñ ġoncasını yād ideyin
Āh idüp ḳan dökerek ʿazm-i gülistān ideyin

3. Medḥ-ile ben izinüñ tozını ʿarşa çıḳarup
Ḫāk-i pāy-i keremüñ efser-i keyvān ideyin

4. Şol ḳadar aġlayayın ḥasret-i ruḫ-sāruñ-ile
Eşkümüñ ḳaṭrelerin baḥr-ı firāvān ideyin

[694] Bu şiir M nüshasında CVI. gazel olarak 42b'den başlamaktadır.

5. Medḥiye āb-ı viṣālüñ didüm iḥsān itseñ
Tīġini çekdi didi gel saña iḥsān ideyin

CCCXCI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Hem-dem olma herkese ey meh-veş-i sīmīn ẕeḳan
Pāk-dāmān ol yüri çün Yūsuf-ı gül-pīrehen

2. Ṭatlu cānum acıdur şīrīn-lebüñ emse raḳīb
Buna kim ḳāyil olur ey ḫusrev-i şīrīn-suḫan

3. Sence gevher görmedi ṣarrāf-ı dīde gerçi kim
Saña ḳıymet olmazıdı olmasañ peymān-şiken

4. Anı ġavvāṣ-ı felek deryāda maḥbūs eyledi
Dürr-i dendānına beñzetdi özin dürr-i ᶜAden

5. Saña dil virdi-y-se ey dil-ber güneh-kār olmadı
Medḥiye cevr ü cefālar eylemek bilsem neden

CCCXCII[695]
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Sidreden ol ṣanemüñ ḳaddini aᶜlā bilürin
Verd-i terden gül-i ruḫ-sārını zibā bilürin

2. Gülşen-i kūyını[696] cennet bilürin Merve ḥaḳı
İşigi ṭaşın anuñ Kaᶜbe-i ᶜulyā bilürin

3. Lebi esrārını bilmek hele bir emr-i muḥāl
Baña keşf olmadı ol sırr-ı muᶜammā bilürin

4. Gülşenüñde baña ṣor murġ-ı dili ey yüzi gül
Ben anı gül ruḫuña bülbül-i şeydā bilürin

5. Medḥiyā ḳadd ü leb ü ṭalᶜat-i cānānumı ben
Ḳatı aᶜlā ḳatı zībā ḳatı ġarrā bilürin

---

[695] Bu şiir M nüshasında CVII. gazel olarak 40b'den başlamaktadır.
[696] kūyını : rūyını M

161b

CCCXCIII[697]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḥaḳḳ seni dergāh-ı ʿizzetden şehā dūr itmesün
Seyr-i gül-zār itmedin bir laḥẓa mehcūr itmesün

2. Ney gibi nālān ola bezm-i belāda düşmenüñ
İñledüp Mevlā anı bir demde mesrūr itmesün

3. Ġayret-i Ḥaḳḳ dest-gīr olsun saña ey şeh-suvār
Ey kerem kānı Ḫüdā hergiz seni ḫᵛār itmesün

4. Ol Ḥasan Aġa[698] k'anun dāyim vücūd-ı pākini
Ḥaḳḳ taʿālā dilerem derd-ile rencūr itmesün

5. Medḥiyā bir kimseyi ḫāṭır perīşān itmedi
Ḫāne-i ḳalbüm benüm yā nice maʿmūr itmesün

CCCXCIV

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Görüp derdüm teraḥḥum ḳıldı cānān
Ṣorup ḥālüm tebessüm ḳıldı cānān

2. Ṣafādan cismüme ṣıġmadı cānum
Mesīḥā-veş tekellüm ḳıldı cānān

3. Ṣoyunup raḳṣa girdi ḫayl-i ʿuşşāḳ
Nevādan kim terennüm ḳıldı cānān

4. Giderken ḫāne-i aġyāra dönmiş
Belī andan tevehhüm ḳıldı cānān

5. Bugün Medḥī-i bīmāruñ fenāsın
Görüp ḫayl-i taġannüm ḳıldı cānān

---

[697] Bu şiir M nüshasında CVIII. gazel olarak 43a'dan başlamaktadır.
[698] Ḥasan Aġa : şeh-i ekrem M

CCCXCV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ağlayup yollarıñı ḳan-ile yaş eyleyeyin
Sırr-ı ᶜaşḳuñ meyidür ᶜāleme fāş eyleyeyin

2. Nūş idüp bāde-i ᶜaşḳuñ gireyin meydāna
Ġam-ı fürḳat çerisi birle şavaş eyleyeyin

3. Baş açup ḫānḳah-ı ᶜaşḳa ḳalender olayın
Ḳaş-ile kirpigümi pāk-tırāş eyleyeyin

4. Vuṣlatuñ ḫᵛānına irmezse elüm ġam yimezem
Fürḳatüñ niᶜmetini kendüme aş eyleyeyin

5. Medḥī-yi zārı eger bir daḫı güldürmez iseñ
162a Ağlayup yollarıñı ḳan-ile yaş eyleyeyin

CCCXCVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dem-be-dem şeydā göñül dīvāne olsun ağlasun
Bāde-i ᶜaşḳı içüp mestāne olsun ağlasun

2. Bir şaçı leylīye mecnūn olduğın fāş eyleyüp
Vāmıḳ u Ferhād-veş efsāne olsun ağlasun

3. Bir lebi mey-gūn firāḳı-y-la dem-ā-dem ḫaste-dil
Bezm-i ġamda ḳan yudup peymāne olsun ağlasun

4. Bir yalıñ yüzlü civāna dil viren ᶜāşıḳ müdām
Devr idüp şemᶜ-i ruḫuñ pervāne olsun ağlasun

5. ᶜAşḳ-ı yāre Medḥiyā yoldaş olanlar ṭurmasun
Āşinālardan ḳaçup bīgāne olsun ağlasun

CCCXCVII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Meded öldüm meded ḥussād elinden
O bed-ḫū seglerüñ feryād elinden

2. İçince sāḳiyā ben cām-ı ʿaşḳı
Ne ḳanlar yutmışam zühhād elinden

3. N'ola def gibi pul pul olsa çehrem
Ṭapanca yimişem üstād elinden

4. Yed-i beyżāsını öpdürmez ol yār
Elinden dād elinden dād elinden

5. Neler çekdi göreydüñ Medḥi-i zār
Alınca dāmenüñi yād elinden

CCCXCVIII[699]

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Laʿlüñ ṣanemā çeşme-i ḥayvāna muḳārin
Dil olsa ʿaceb olmaya ol cāna muḳārin

2. Zülf-i siyehüñ āteş-i ruḫ-sāruña meyyāl
Dürr dişleriñüñ her biri mercāna muḳārin

3.[700] Ben umar idüm neyyir-i maḳṣūd ola ṭāliʿ
Oldum giderek āteş-i hicrāna muḳārin

162b 4. Bir ẕerre şerer gāhī olur şemʿ-i münevver
Bir ḳaṭre olur saʿy-ile ʿummāna muḳārin

5. Medḥī o şehüñ gitdügi yollara yüzüñ sür
Dervīş olımaz ḫusrev-i devrāna muḳārin

---

[699] Bu şiir M nüshasında CIX. gazel olarak 43a'dan başlamaktadır.
[700] M nüshasında 3. ve 4. beyitler yer değiştirmiştir.

CCCXCIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Ḳarşudan biñ nāz-ile serv-i bülendümdür gelen
ᶜAḳlumı ġāret ḳılan çābük-levendümdür gelen

2. Ḳul anuñ ḳurbān anuñ ben bendeye fermān anuñ
Ḥüsn ilinüñ pādişāhı hem efendümdür gelen

3. Bulmadı dīvāne-dil zincīr-i zülfinden ḫalāṣ
Ejdehālar bend iden ṣaçı kemendümdür gelen

4. Ṣordılar kūyuñda dil-dāruñ görüp ben ḫasteyi
Didi dil-ber bir belā-keş derdmendümdür gelen

5. Dīde rūşen ḫāne-i dil nice ḫurrem olmasun
Medḥiyā ol nāzenīnüm dil-pesendümdür gelen

CD[701]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Ol ġonca-leb ki gelmeye gül-zārı n'eylerin
Ol gül gelürse murġ-ı dil-i zārı n'eylerin

2. ᶜÖmr āḫir oldı yār-ile ḥaşr olmaduḳ bugün
Yarın ḥaşirde bilmezin ol yāri [n'eylerin]

3.[702] Cellād-ı çarḫ yüksege assun raḳībi ḳoñ
Dār-ı cihānda ben o hevā-dārı n'eylerin

4. Şimdi firāḳ-ı yārledür ṣoḥbetüm benüm
ᶜAyş u ṣafā-yı dil-ber-ile yāri n'eylerin

5. Çeşmüm o şāha şırça serāy oldı Medḥī gör
Şehr-i bedende şāh-ı cihān-dārı[703] n'eylerin

---

[701] Bu şiir M nüshasında CX. gazel olarak 43b'den başlamaktadır.
[702] M nüshasında 3. v 4. beyitler yer değiştirmiştir.
[703] bedende şāh-ı cihān-dārı : cānda şāh-ı hevādārı M

CDI

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. Diler iseñ iki ^cālemde murāda iresin
Ḫayr şan düşmenüñe rūy-i sa^cādet göresin

163a 2. ^cAşḳ yayından o dem tīr-i maḥabbet ki çıḳar
^cĀşıḳ iseñ siper-i sīneñi ḳarşu viresin

3. Saña ey ḥācı emānet iderüm başuñ içün
Varıcaḳ ḫāk-i der-i Ka^cbe'ye yüzler süresin

4. Kūy-ı cānāna düşerse yoluñ ey bād-ı ṣabā
Yārdan ḳıṣṣa-i mihr-ile vefā'yı ṣorasın

5. Seḥer-i bād-ı ṣabāya dimiş ol rūḥ-ı revān
Ḫaber-i ṣıḥḥatümüz Medḥī-i zāra viresin

CDII[704]

Mefā^cīlün mefā^cīlün fe^cūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Vücūdum yoġ-iken anı yaradan
Beni var eyleyen oldur s̱erādan

2. İkilik perdesinden ṭaşra oldum
Kavuşdum birlige çıḳdum aradan

3. Kişi ölmezden evvel ölmeyince
Ḫalāṣ olmaḳ müyesser mi belādan

4. Ḥaḳīḳat nefsüñi fehm eyledüñse
Çerāġuñ yaḳ Resūl-i kibriyādan

5. Cihānuñ intihāsın añladuñsa
Ḫaber vir Medḥiyā gel ibtidādan

---

[704] Bu şiir M nüshasında CXI. gazel olarak 43b'den başlamaktadır.

CDIII[705]

Mef^cūlü mefā^cīlü mefā^cīlü fe^cūlün

– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ḫāk oldı tenüm çekdüm elüm cān-ile serden
Ḫāk-i rehüñem iki gözüm sürme naẓardan

2. Ger ^cāḳil iseñ sille-i üstāda boyun vir
Üstād elemi yaḫşı imiş mihr-i pederden

3. Ey ḳan içici ḥasret-i la^clüñle dem-ā-dem
Reng alsa n'ola dīdelerüm ḫūn-ı cigerden

4. Ḳaddümi büküp eşk-i firāvānum aḳıtdum
Ṣular getürüp şehr-i vücūd içre kemerden

5.[706] Ey meh ḥaẕer it nāvek-i āhum güzer eyler
Ṣanma ki döner ol yidi ḳat çarḫ-ı sipihrden

6. Merdümler imiş çoḳ yaşasın dīdelerüm kim
Pür eylediler dāmenümi la^cl ü güherden

7. Medḥī bu ġazel ḫusrev-i ḫūbāna dinildi
163b Şīrīn ü laṭīf olsa n'ola şehd ü şekerden

CDIV[707]

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fā^cilātün) (fā^clün)

– • – – – –

1. Geçemem kesret-i müjgān-ı ruḫ-ı dil-berden[708]
Nice cān ḳurtaram āyā bu ḳadar ḫançerden

2. Düşeyin la^cl-i lebüñ yādına mey-ḫānelere
İçeyin bāde-i ^caşḳuñ geçeyin sāġardan

3. Cān u başum vireyin yüzümi döndürmeyeyin
^cĀşıḳ oldur[709] geçe her vech-ile cān u serden

---

[705] Bu şiir M nüshasında CXII. gazel olarak 44a'dan başlamaktadır.
[706] 5. ve 6. beyit M nüshasında yoktur.
[707] Bu şiir M nüshasında CXIII. gazel olarak 44a'dan başlamaktadır.
[708] müjgān-ı ruḫ-ı dil-berden : ḫūbān-ı ruḫ-ı dil-berden M
[709] oldur : ol kadar M

4. Yār cevri bize yitmez mi ᶜaceb ᶜālemde
Ṭoḳınur çūb-ı cefā başumıza her yirden

5. Ol lebi sükkeri medḥ itmek-ile Medḥīnüñ
Sözleri ḫayli leẕiẕ oldı yine sükkerden

CDV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Varayın ḫūn dili dīde-i terden ṣorayın
Mā-cerām yine bir ehl-i naẓardan ṣorayın

2. Ḳana ġarḳ oldı gözüm bilmedüm ammā sebebin
Ġār-ı sīnemde yatan ḫaste-cigerden ṣorayın

3. Seyl-i eşküm götürüp gitdi ġubār-ı cismüm
Żāyiᶜ itdüm özümi baḥr-ile berrden ṣorayın

4. Ḳalmadı dīdelerüm nūrı çü ḳan aġlamadan
Yine ol nūrı ben ol nūr-ı baṣardan ṣorayın

5. Ḳan ḥayrānı olup laᶜl-i leb-i dil-berümüñ
Medḥiyā leẕẕetini şehd ü şekerden ṣorayın

CDVI

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Nūr itdi Ḫüdā ruḫlaruñ ey ḳāmet-i mevzūn
Ol nūra niçe nāẓır ola dīde-i pür-ḫūn

2. Zülfüñ ṭaġıdup nergis-i şehlāñı süzersin
Bu sihr nedür iki gözüm yā ne ol efsūn

3. Vardum ruḫ-ı zerdümle aña derdümi ṣordum
Benden o ṭabīb-i dil ü cān istedi altun

164a 4. Devletle gelüp ṣordı benüm ḫātırum ol şeh
Didüm o şehe dāyim ola devletüñ efzūn

5. Cān ṣoḥbetini ḳılduġuñ aġyār-ile ṭuymış
Cān virse n'ola hecrüñ ile Medḥī-i maḥzūn

CDVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir gice ben ol mehüñ mihmānı olmaḳ isterin
Vāḳıᶜamda ᶜālemüñ sulṭānı olmaḳ isterin

2. ᶜĪd-ı aḍḥā-yı ruḫın yād eyleyüp biñ cān-ile
İşigüñde çin seḥer ḳurbānı olmaḳ isterin

3. Mıṣr'a sulṭān itseler gerçi ᶜazīzüm istemem
Dergehinde ol şehüñ der-bānı olmaḳ isterin

4. Tevbe ḳıldum bādeye laᶜl-i şeker-bāruñ görüp
Sükkerī pālūdenüñ ḥayrānı [olmaḳ isterin]

5. Bendesiyem gülşen-i ḥüsninde bend-i zülfinüñ
Ben bu bāġuñ bülbül-i nālānı [olmaḳ isterin]

6. Rāḥat-ı cān istemem mihr ü vefādan fāriġem
Miḥnet ü derd ü ġamuñ yārānı [olmaḳ isterin]

7. Medḥiyā şīrīn lebi yādına deste cām alup
Mülk-i ᶜayşuñ ḫusrev-i devrānı olmaḳ isterin

CDVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dūd-ı āhum ẓulmet eylerse n'ola dünyā yüzin
Ay olur göstermez ol mihr-i cihān-ārā yüzin

2. Faṣl-ı gülde aġlayup bülbül hezār eyler figān
Yılda bir kez gösterür ol ġonca-i zībā yüzin

3. El bir idüp ser-be-ser dünyāyı ẓulmet ḳıldılar
Meh-liḳālar ṭutdılar hep nāz u istiġnā yüzin

4. Ġam ḫumārından helāk olduḳ yitişdür sāḳiyā
Nice demdür görmedük bir dem mey-i ḥamrā yüzin

5. Ceyş-i miḥnet şāhıyam dirsem ᶜaceb mi Medḥiyā
Cünd-i āhum gökleri ṭutdı yaşum deryā yüzin

164b

CDIX

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Dem ursam ḳara zülfüñden ṭolar dünyā duḫānumdan
Ruḫuñ yād eylesem āteş çıḳar ol dem dehānumdan

2. Leb-i cān-baḫşuñı gördükde geldi aġzuma cānum
Benüm rūḥum beni luṭf it ayırma ṭatlu cānumdan

3. Yaḳar bir demde ḳahr-ile bu nüh fīrūze eyvānı
Nefes ṭut ey melek-ṣūret ṣaḳın āh u fiġānumdan

4. Degül mūlar ḫaṭ-ı sebzüñ görüp ben ḫaste cān virdüm
Çemenlerdür çıḳan yir yir bu cism-i nā-tüvānumdan

5. ᶜAceb mi Rüstem-i Destān gibi ger dāsitān olsam
Beni ḫalḳ-ı cihān Medḥī bilürler dāsitānumdan

CDX

Mefᶜūlü faᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Göster yüziñi sāḳī bize ᶜaks-i cāmdan
Ṣun cām-ı laᶜlüñ ile yine şol müdāmdan

2. Devr-i ruḫuñda zülfüñi refᶜ eyle bir daḫı
Kaᶜbe yüzüñi seyr idelüm rāh-ı şamdan

3. Göster yüzüñde ḫālüñi al murġ-ı cānumı
Bir dāne ile ḳurtar anı ḳayd-ı dāmdan

4. Kūyuñdan ayru aġlar isem baña yaraşur
Ādem güler mi dūr ola dārü'ṣ-selāmdan

5. Murġ-ı dili görince didi Medḥiyā o şāh
Ṭurfe kebūter indi yine ṭarf-ı bāmdan

CDXI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Nem var benüm cihānda daḫı nemden aġların
Fürḳat şebinde dīde-i pür-nemden aġların

2. Ol meh yüzine zülf-i siyāhın nikāb ider
Ben ḳara günlü kākül-i pür-ḫamdan aġların

3. Bir dem ḫayāl-i laᶜl-i lebüñ geldi fikrüme
Ḳan oldı dīde ben daḫı ol demden [aġların]

4. Dehrüñ belā vü ġuṣṣasını iltizām ider
Dünyāda bir de ḫāṭır-ı pür-ġamdan aġların

165a 5. Medḫī viṣāl-i dil-ber ile ḫurrem olmadı
Her dem belā-yı hecr-ile ġuṣṣamdan aġların

CDXII[710]

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. Ey meh bilürem āfet-i devrān olacaḳsın
Çoḳ ḫastelerüñ derdine dermān olacaḳsın

2. Ṣabr ile göñül kaᶜbe-i kūyında o yārüñ
ᶜĪd olsa gerek sen daḫı ḳurbān [olacaḳsın]

3. Şād olma iñen ol ṣanemüñ vaṣlına ey dil
Demlerüñle kim hecr-ile giryān olacaḳsın

4.[711] Çāk eyle çeküp cāme-i nāmūsı tenüñden
Zīrā bilürem āḫiri ᶜüryān [olacaḳsın]

5. Çoḳ baḳma dilā diḳḳat-ile ᶜārıż-ı yāre
Ḫaṭṭın göricek vālih ü ḥayrān [olacaḳsın]

6. Bildüm o şaçı leylīye çün göñlüñi virdüñ
Mecnūn gibi ᶜālemlere destān [olacaḳsın]

[710] Bu şiir M nüshasında CXIV. gazel olarak 44b'den başlamaktadır.
[711] 4. ve 6. beyitler M nüshasında yoktur.

7. Kim gördi ise naẓm-ı dürer-bāruñı Medḥī
Didi ki suḫan gevherine kān [olacaķsın]

CDXIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ey göñül niceye dek ᶜāşıķ-ı şeydā olasın
Dilerem bir gün ola ᶜāķil u dānā olasın

2. Sāye teg pāyüñe yüz sürsem ᶜaceb mi şimdi
Umaram kim giderek serv-i dil-ārā olasın

3. Ġoncalar yādına feryād-ile cānuñ çıķsun
Saña kim dirdi göñül bülbül-i gūyā olasın

4. Bilmedüñ kendözüñi vādī-yi ᶜaşķa düşeli
Ben dimezdüm ki seni ᶜāleme rüsvā [olasın]

5. Medḥiyā sür yüzüñi şu gibi ḫāk-i rehine
ᶜĀķıbet bir gün ola vāṣıl-ı deryā olasın

165b

CDXIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Şöhre-i şehrem cihānda rind-i rüsvāyem bugün
Ḥamdü liʾllāh hem-dem-i cām-ı muṣaffāyem bugün

2. Sīnemüz ṣankim ṣadefdür sözlerüm dür-dānedür
Āşinālardan ṣoruñ kim ben ne deryāyem [bugün]

3. Zülfi çevgānına yārüñ bende-i fermān olup
Gūy-veş meydān-ı ᶜaşķa bī-ser ü pāyem [bugün]

4. Ṭaᶜn taşı dest-i aᶜdādan irişmez farķuma
Ṣaḥn-ı gül-zār-ı cihānda serv-i bālāyem [bugün]

5. Ḫān Murād'uñ devletinde her nefesde Medḥiyā
Geh Ferīdūn geh Sikender gāh Dārā'yem bugün

CDXV[712]

Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün

— — • / — • — —/ — — • / — • — —

1. Ey şehriyār-ı ʿādil luṭfuñ ziyāde olsun
Bāb-ı serāy-ı ʿadlüñ her dem küşāde olsun

2. Cevr oḳların ʿadūya ur dāyim itme ihmāl
Ḳavs-i ḳuzaḥ elüñde her dem kebāde[713] olsun

3. Eşrāf-ı nesl-i ādem şāhān-ı cümle ʿālem
Atı öñince anuñ ḫayl-i piyāde olsun

4. Derd ü belā vü ġamdan ṣaḳlasun anı Ḥāfıẓ
Ol pādişāh-ı ʿālem dāyim ṣafāda olsun

5. Gül-zār-ı dehr içinde sulṭān Murād-ı ʿādil
Dāyim ṣafāda olsun Medḥī duʿāda olsun

CDXVI[714]

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• — — — / • — — — /• — — — /• — — —

1. ʿAdālet taḫtın üzre şehriyārum[715] kām-rān olsun
Ayağı başduğı yirler ser-ā-ser gülsitān olsun

2. Selāmet bezm-gāhında müdāmī ʿayş u nūş itsün
Melāmet tīrine cism-i ʿadū her dem nişān olsun

3. Ḳo dönsün tīr-i miḥnetden ʿadūnuñ cismi ġırbāle
Şehā ḳavs-i ḳuzaḥ destünde bir zerrīn kemān [olsun][716]

4. Tağıtsun ʿasker-i nuṣret-penāhı ḫayl-i küffārı
Tamāmet şarḳ u ġarbı fetḥ idüp ṣāḥib-ḳırān [olsun]

---

[712] Bu şiir M nüshasında CXV. gazel olarak 45a'dan başlamaktadır.
[713] her dem kebāde : saña kepāde A

[714] Bu şiir M nüshasında CXVI. gazel olarak 45a'dan başlamaktadır.
[715] şehriyārum : Şāh ʿOs̱mān M
[716] "olsun" redifi M nüshasında da eksiktir.

5. Gül-i ruḫ-sārına ḳarşu olup bülbül gibi gūyā
166a Senā-ḫ˅ānı hemīşe Medḥī-i şīrīn-zebān olsun

CDXVII
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. İşitdüm bu sözi bir nükte-dāndan
Vefā ummaḳ ḫaṭādur bu cihāndan

2. Dilüñ ṭut kimseye taʿn itme zinhār
Ziyān irmez saña illā lisāndan

3. Yiter yürütdüñ ey sāḳī ayaġuñ
Elüñ ṣuñ vir şarāb-ı erġavāndan

4. Baña biñ kerre yegdür künc-i külḫan
Vefā būyını virmez gül-sitāndan

5. Dem-ādem düşmez ey Medḥī dilüñden
Ne lezẕet gördük ol şīrīn-zebāndan

CDXVIII
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Āfitāb-ı ṭalʿatüñ āfāḳı pür nūr eylesün
Dest-i ʿadlüñ ser-be-ser dünyāyı maʿmūr eylesün

2. Pertev-i envār-ı ḳudretdür cemālüñ kaʿbesi
Ḥaḳḳ taʿālā çeşm-i aʿdādan anı dūr eylesün

3. Ruḫlaruñ gül-zār-ı cennet ḳāmetüñ ṭūbā senüñ
Ḥaḳḳ ṭuraġuñ cennet itsün hem-demüñ ḥūr eylesün

4. Gül gibi gülsün özi düşmenleri zār aġlasun
Ḫayl-i aʿdā mātem itsün kendüsi sūr [eylesün]

5. Dilerem ḥaḳḳ-ı Ḫüdā dest-i cefā-yı rūzigār
Saña yavuz ṣananuñ iki gözin kör [eylesün]

6. Rūz u şeb oldur murādum Ḫān Murād-ı ʿādilüñ
Ḫāliḳ-i kevn ü mekān aʿdāsını ḫor [eylesün]

7. Gülşeninde Medḥīyi bülbül gibi şeydā ḳılan
Ḳalb-i pākin gül gibi ḫandān u mesrūr eylesün

CDXIX
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Yeñilmez göñlümi bekler ᶜaceb dīvāne gördüm ben
Dem-ā-dem nār-ı ᶜaşḳ-ile yanar pervāne gördüm ben

166b 2. Nice dārā nice dāver nice ḳayżerlerüñ ḳaşrın
Yıḳılmış bī-nişān olmış yatur vīrāne gördüm ben

3. Düşinde daḫı görmezler Cem ü İskender u Ḫusrev
Ezel bezminde mest oldum ṭoḳuz peymāne [gördüm ben]

4. Vücūdum şemᶜ idüp bezm-i nigāra çoḳ şeref virdüm
Vefāsın görmedüm ẕerre şu deñlü yana [gördüm ben]

5. Dil-i dīvānemüz yāri ṣanur aġyār-ile gezmez
Vefā semtinde ey Medḥī gezer mestāne gördüm ben

CDXX [der-kenār]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dest ü dāmen çekdiler mihr ü vefā-yı yārdan
Ehl-i diller hep ḫalāṣ oldı ġam-ı aġyārdan

2. Mihrine dil baġlayanlar gülşen içre güllerüñ
Yüz çevürmezler yine zaḫm-ı cefā-yı ḫārdan

3. Yoḳ yire ḫarc eyledük toḫm-ı sirişk-i dīdemüz
Ey gözüm nūrı ne ḥāṣıl oldı iş bu kārdan

4. Ġarḳ idüp bir dem emān virmez vücūdum zevraḳın
Dem-be-dem ḳan aġların bu çeşm-i deryā-bārdan

5. Günde yüz zaḫm ursa cisme rāżıyam biñ cān-ile
Ṣanmañuz āzurdeyem zaḫm-ı ḫadeng-i yārdan

6. Yād ider geh zülf-i rūyın ẕikr ider geh leblerin
Şāᶜirüñ her dem dili ḫālī degül eẕkārdan

7. Gevher-i şiᶜre naẓar olmaz diyenler gördiler
Dürlü gevherler yaġar [hem ol] leb-i dil-dārdan

8. Şiᶜrümüz şöhret bulurdı şehr içinde gün gibi
Ẕerre deñlü iltifāt olsa eger ḫünkārdan

9. Pür ṣafā olsa o şāhuñ ḳalb-i pāki Medḥiyā
Bir cevāb-ı bā-ṣavāb irse aña serdārdan

CDXXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḫāṭırum zülfi gibi dil-ber perīşān itmesün
Ayaġa düşmişlere cevr-i firāvān itmesün

2. İstermiş öldüre kūyında aġyārı ḥabīb
Diñ ḫaṭādur Kaᶜbe'de ḫınzîrı ḳurbān [itmesün]

3. Bir gül-i gül-zār-ı cennetdür cemālüñ dil-berā
Murġ-ı dil gördükde anı nice efġān [itmesün]

4. Laḥẓa laḥẓa ġamzeler üstüme ḫançer çekmesün
Ol elā gözlüm benüm her demde biñ ḳan [itmesün]

5. Bād-ı āhından ṣaḳınsun Medḥī-i bī-çārenüñ
Serv-ḳaddüm ġayrlarla seyr-i bustān itmesün

CDXXII
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ᶜĪd-ı ḳurbāndur meded ben ḫasteñi öldür bugün
Ḫayra gir bu derd-mendüñ luṭf-ile güldür bugün

2. Çoḳ zamāndur ṣaḳlar idüñ sīnede ᶜaşḳın anuñ
Cāna yitdüñ gün gibi ᶜālemlere bildür bugün

3. Dil-berüm ᶜazm-i şikār itdi raḳībā n'eyleyem
Uş seni daᶜvet iderse it gibi yeldür bugün

4. Ḳanlu yaşumla libāsum gerçi kim gül-gūn idi
Dūd-ı āhumdan ḳararmış bir.siyeh çuldur bugün

5. Medḥiyā gül-zār-ı dehrüñ bülbül-i nālānısın
Şöyle beñzer sevdügüñ bir ruḫları güldür bugün

167a

CDXXIII

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
— — •/ • — — •/ • — — •/ • — —

1. Ḥaḳḳ ḥażretinüñ luṭfına ser-dār ṭayansun
Deyr içre olan bütlere küffār ṭayansun

2. Sancağı bugün Rūm iline geçdi Resūl'üñ
Şimd'en girü ol ḳavm-i nigūn-sār ṭayansun

3. Elbette ḳırālı düşürür başına bir gün
Ḥaḳḳ'uñ kerem ü luṭfuña ḫünkār ṭayansun

4. Ger tīr-i ḳażā nāzil ola ḳavs-i ḳaderden
Gögsini gerüp ᶜāşıḳ-ı ġam-ḫᵛār ṭayansun

5. Medḥī yiridür gönderelüm tīr-i duᶜāyı
Peykānlarımuz kāfire yek-bār ṭayansun

CDXXIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — —/— • — —/— • — —/— • —

1. Mürdeye cānlar virür ᶜĪsī-dehānumdur gelen
Ḳālib-i bī-rūḥuma rūḥ-ı revānumdur gelen

2. Şevḳden cānum fedā ḳıldum görüp ruḫ-sāruñı
Ben bu cānı n'eylerem zīrā ki cānumdur gelen

3. Bār-ı cevr-ile benüm ḳaddüm büküp pīr eyleyen
ᶜÖmri efzūn olası tāze civānumdur gelen

4. Sāye teg yüz sürmek ister pāyine üftādeler
Gördiler biñ nāz-ile serv-i revānumdur gelen

5. Ḥüsn-ile mümtāz olan ḫūbān-ı dehrüñ serveri
Şöyle beñzer Medḥiyā şāh-ı cihānumdur gelen

CDXXV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Dostlar biñ nāz-ile ol serv-ḳāmetdür gelen
Ey dirīġā bilmedüm andan ḳıyāmetdür gelen

2. Cāme-i gül-gūn ile şehr içre cevlān eyleyen
Laḥẓada biñ ḳan iden bildüm ol āfetdür gelen

3. Didiler cevr ü cefāyı cümleten terk eylemiş
Ben didüm ḥāşā cefāsı bī-nihāyetdür gelen

4. Didiler hīç görmedük rūz-ı ḳıyāmetden nişān
Ben didüm rūz-ı ḳıyāmetden ʿalāmetdür gelen

5. Didiler kim Medḥiyā nāz-ile bir dil-ber gelür
167b Ben didüm kim āfitāb-ı pür-letāfetdür gelen

CDXXVI

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Ol dem esīr-i cān-ile ol şeh-levende ben
Virdüm görince göñlümi ol dil-pesende ben

2. Būy-ı vefā irişmedi cān-dimāġına
Bāġ-ı maḥabbet içre ezel gül dikende ben

3. Odlara yansun ol beni çoḳ yandurupdurur
Acırmıyam varup bu dil-i derd-mende ben

4. Altun iderse ḫāki yaşum cevheri n'ola
Kāmil ʿayār olupdururam işbu fende ben

5. Bir serv-ḳadd [ü] lāle-ḫad ü gül-ʿiẕār ile
Ṣalınmadum ṣafā-y-ile ṣaḥn-ı çemende ben

6. Taḥsīn iderse naẓmuma ger Ḫusrev-i suḫan
Baş egmezem cihānda Kemāl-i Ḫocend'e ben

7. Medḥī kemāl-i şiʿrüme Selmān reşk ider
Aḳrān içinde Muḥteşem oldum suḫanda ben

CDXXVII[717]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • — — / • • — — / • • — — / • • —
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
— • — — — —

1. Dil meşāmmına irüp zülf-i semen būy-ı ḥasen
Müstemend itdi beni ḥāṣılı gīsū-yı ḥasen

2. Tīr-i āhum siper-i çarḫa ṭoḳunsa ne ʿaceb
Ḳāmetüm ḳıldı kemān bu ḫam-ı ebrū-yı ḥasen

3. Ḫayl-i ḫūbān-ı cihān ẕerre görinmez gözüme
Mihr-i enver görinür baña hele rūy-ı ḥasen

4. ʿAḳlumuz yiller ile yirine gelmezse n'ola
Siḥr ider alur anı ġamze-i cādū-yı ḥasen

5. Ḥüsn-i ḫulḳın nice vaṣf eyleye Medḥī kim anuñ
Cümleten vechi ḥasen ḫulḳı ḥasen ḫūyı ḥasen

CDXXVIII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• — — — / • — — — / • — — — / • — — —

1. Ḥabībüm nüh felek mihr-i ruḫuñdan pür żiyā olsun
Cemālüñ fiʾl-meẟel āyīne-i ʿālem-nümā olsun

168a

2. Girībān-çāk olup güller açulsun ġonca-veş dil-ber
Meded ʿuşşāḳa şeh-nāz itme nev-rūz-ı ṣabā olsun

3. Didüm kim saʿy idüp ben kaʿbe-i kūyuñ ṭavāf itsem
Didi dil-ber yüri saʿy it derūnuñ pür ṣafā [olsun]

4. Meded ḳıl baña bir çāre ġam-ı hicrān-ile öldüm
Visālüñ ʿīdına irgür senüñle merḥabā olsun

---

[717] Bu şiirin Hasan adında birisine mi yoksa "güzel" için mi söylendiği kesin değildir.

5. Bugün Medḥī'ye şefḳat ḳıl benüm devletlü sulṭānum
Şefīʿüñ rūz-ı maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā olsun

CDXXIX [der-kenār]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Lāle gibi bağrımuz ġamdan ʿaceb mi ṭolsa ḳan
Kimse görmez var derūnumda nice dāġ-ı nihān

2. Sırr-ı ʿaşḳuñ ṣaḳlaram sīnemde aʿdādan velī
Vaḳt olur cān gibi pinhān gāh olur günden ʿayān

3. Yoḳladum ol ġoncada būy-ı vefādan yoḳ eṡer
Sen bu bāġ içre dilā bīhūde eylersin fiġān

4. Zevraḳ-ı dil bulmadı girdāb-ı miḥnetden ḫalāṣ
Raḥmı yoḳ devrān elinden el-ġıyāṡ u el-emān

5. Görmedüm gülşende ol serv-i revānı Medḥiyā
Yüz sürüp her sūya eşküm cūy-bār oldı revān

CDXXX[718]
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün
• • – – / • – • – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Güllerüñ hem-nişīni ḫār olsun
Bülbülüñ nālesi hezār olsun

2. Şeh-suvārum süm-i semendüñ[719] içün
Rāh-ı ʿaşḳuñda ten ġubār olsun

3.[720] Ey yüzi gül sirişk-i alum ile
Reh-güẕāruñ ḳo lāle-zāruñ olsun

4. Baña külḫan anuñla gülşen olur
Tek hemān ḫānede nigār olsun

---

[718] Bu şiir M nüshasında CXVII. gazel olarak 45b'den başlamaktadır.
[719] süm-i semendüñ : senüñ semendüñ M
[720] 3. beyit M nüshasında eksiktir.

5. Sen hemīşe raķīb-ile gül açıl
Hecrle sīne ḫār ḫār olsun

6. Medḥiyā ol ruḫı bahārum içün
Gözlerüm yaşı cūy-bār olsun

CDXXXI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Mest olup mey-kededen tāze civānum çıķsun
Düşeyin ḫançer-i bürrānına cānum çıķsun

2. Gözlerüm çıķsun eger ġayra ķılursam naẓarı
Cigerüm pāresi ol rūḥ-ı revānum [çıķsun]

3. Ol ķamer ṭalᶜati görmezse gözüm kūyuñda
Muttaṣıl göklere feryād u fiġānum [çıķsun]

4. Yiridür ṣaḥn-ı gülistānda ḫırām eyler-ise
Seyr-i bāġa meded ol serv-i revānum çıķsun

168b 5. Nār-ı ᶜaşķa şu ķadar yandırayın cismümi kim
Medḥiyā küngüre-i ᶜarşa duḫānum çıķsun

CDXXXII[721]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Her gören nūr-ı tecellī ol ruḫ-ı meh-tābdan
Eyledi ķatᶜ-ı naẓar ḫūrşīd-i ᶜālem-tābdan

2. Mest-i cām-ı sāķī-yi bezm-i ezeldür cān-ı dil
Anuñ-içün fāriġem cām-ı şerāb-ı nābdan

3. Heşt bābını bihiştüñ gerçi vāᶜiẓ vaṣf ider
Āsitānuñ baña ammā yegdürür her bābdan

4. Çeşm-i mestüñ ᶜālem-i ruʾyāda görseydi senüñ
Ḥaşre dek çeşmüm benüm olmazdı ḫālī ḫˇābdan

[721] Bu şiir M nüshasında CXVIII. gazel olarak 45b'den başlamaktadır.

5. Cān dimāġı pür olur būy-ı vefādan Medḥiyā
Bād-ı ṣubḥ urduḳça her dem zülf-i müşg-i nābdan

CDXXXIII[722]
Muvaşşaḥ
Her beytinden ki ḥarf-i evvel çıḳmaġla *"Muḥammed Mümtāz"* nümāyān olur[723]

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
— — • / • — — •/ • — — •/ • — —

1. [mim] Mecnūn idüben sen beni ᶜüryān ideceksin
Āvāre ḳılup vālih ü ḥayrān ideceksin

2. [ḥa] Ḥaḳḳā bu ki bir dem gele ey gevher-i nā-yāb
Şol dīdelerüm yaşını ᶜummān ideceksin

3. [mim] Mihr eylemeyüp bezm-i firāḳuñda dem-ā-dem
Baġrumı delüp ney gibi nālān ideceksin

4. [dal] Dil nār-ı firāḳuñla yanup külḫan-ı tende
Āḫir yerümi āteş-i sūzān ideceksin

5. [mim] Meh gibi olup burc-ı melāḥatde żiyā-baḫş
Gün gibi çıḳup ᶜālemi seyrān ideceksin

6. [mim] Merdümlük idüp ḫāṭır-ı ᶜuşşāḳı şorarsañ
Her birisini ᶜāleme sulṭān ideceksin

7. [te] Ten hecrüñ-ile bir ḳafese döndi ġamuñdan
Bülbül gibi murġ-ı dili giryān ideceksin

8. [elif] Ey mürdeleri zinde ḳılan Īsī dehānum
Çoḳ ḫastelerüñ derdine dermān ideceksin[724]

169a 9. [ze] Zār oldı gül-i rūyuña ḳarşu dil-i Medḥī
Ġālib sen anı murġ-ı ḫoş-elḥān ideceksin

[722] Bu şiir M nüshasında CXIX. gazel olarak 46a'dan başlamaktadır.
[723] Gazelin başındaki bu açıklama ile 6. beyit M nüshasında eksiktir.
[724] ideceksin : ide M

CDXXXIV[725]
Muvaşşaḥ
Ki her mısraᶜdan evvelki ḥarf alınsa *"Ḥażret-i Fażlī Efendi kām-yāb"* çıḳar[726]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. [ḥa] Ḥaḳḳ taᶜālā ḳalbüñi mesrūr [u] ḫandān eylesün
[ḍad] Ḍarb-ile düşmenlerüñ giryān u nālān eylesün

2. [re] Rāżıyam Ḥaḳḳ itlerüñle hem-sifāl itsün senüñ
[te] Tek beni şeb ser-i kūyuñda mihmān eylesün

3. [fe] Faḫrum olsun reh-güẕārında beni ḫāk eylesün
[ḍad] Żāyiᶜ itsün cismümi ḫāk içre pinhān eylesün

4. [lam] Lāyıḳ ise ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād itmesün
[ye] Yaraşur göñlümi yıḳsun perīşān eylesün

5. [elif] Āfitāb-ı devleti murġ-ı hümā-pervāz olup
[fe] Farḳına sāye ṣalup ᶜarş üzre cevlān eylesün

6. [nun] Nūh felek üzre murāduñ mihri olsun pür żiyā
[dal] Devletüñ necmin Ḫüdā bir māh-ı tābān eylesün

7. [ye] Yā İlāhī dilerem her demde dest-i ḳudretüñ
[kef] Kūre-i elṭāfını dāyim fīrūzān eylesün

8. [elif] Ebr-i luṭfı çizginür dāyim felekde[727] başuma
[mim] Muttaṣıl aña Ḫüdā luṭf itsün iḥsān eylesün

9. [ye] Yār olur bī-dillere yarına ṣalmaz anları
[elif] Ol melekden kim şikāyet itsün efġān eylesün

10. [be] Bir kerem kānıdurur Fażlī Efendi Medḥiyā
Ḥaḳḳ taᶜālā maᶜrifet mülkine sulṭān eylesün

---

[725] Bu şiir M nüshasında CXX. gazel olarak 46b'den başlamaktadır.
[726] Gazelin başındaki bu açıklama ile 3., 4., 5. ve 9. beyitlerdeki "eylesün" redifi M nüshasında eksiktir
[727] felekde : fīrūzān M

CDXXXV[728]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Geh açar geh setr ider gögsin ol āhū nāzdan
Nāfe-i müşgīnini seyr itdürür açmazdan

2. Dil kemend-i zülfine dil-dāruñ olmışdur esīr
Murġ-ı āvāre ḫalāṣ olsun mı çeng-i bāzdan

3. Yüz virürsen gizlü esrārum ider ḫalḳa ᶜayān
Dād u bīdād ey ṣanem şol ġamze-i ġammāzdan

4. Rāstı bu ḳavl-i uşşāḳa münāsib دون[729] seçer
Būselik şeklüñ bize gösterdi ol şeh-nāzdan

169b 5. Zaġlarla hem-cenāḥ olmaḳ düşer mi şānuña
Ey hümā ṭalᶜat ḳaçup Medḥī gibi şehbāzdan

[Ḥarfü'l-vāv]

CDXXXVI[730]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Alurlar ᶜaḳl-ile fikrüm benüm şol çeşm ü şol ebrū
Ne sihr eyler Müselmānlar göriñüz[731] şol iki cādū

2. Benüm göñlüm gözüm bir dem açılmaz eşk-i çeşmümden
Melālet defᶜ ider dirler meseldür gerçi aḳar şu

3. İki çeşmüñ göz açdurmaz ururlar tīr-i müjgānı
Alurlar göz göre cān-ı ᶜazīzüm şol iki ḳanlu[732]

4. Didüm cānā cemālüñden şeb-i zülfüñ niçün gitmez
Didi miskīn senüñ her rūzuñı aḫşām idendür bu

---

[728] Bu şiir M nüshasında CXXI. gazel olarak 47a'dan başlamaktadır.
[729] Dr. Murat Bardakçı'nın şifaen bildirdiğine göre "don" kelimesi, sözlüklerdeki diğer anlamlarının dışında musikî terimi olarak "makamdan makama geçiş; makama yeni bir biçim vermek" anlamına gelebilir. Kelime "dūn" aşağı, aşağılık, altta olarak okunduğunda bir musiki terimi olarak karşılığı bulunamamıştır.
[730] Bu şiir M nüshasında CXXII. gazel olarak 47a'dan başlamaktadır.
[731] göriñüz : görüñ M
[732] ḳanlu : ḳaşu M

5. O yārüñ ḫançerine cān virüp düşse n'ola göñlüm
Ṣuya perhīz ider mi Medḥiyā ᶜālemde hīç ṣayru

CDXXXVII[733]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dīdeden bārān olup yaġar sirişküm sū-be-sū
Ol boyı servi arar gülşende ṭurmaz cū-be-cū

2. Var ise bir itçe raġbet ḳılmamış aña ḥabīb
Seg raḳībi gördüm āvāre gezerdi kū-be-kū

3. Cān dimāġı bu imiş böyle muᶜaṭṭar olduġı
Zülf-i müşgīnin ṣabā yārüñ ṭaġıtmış mū-be-mū

4. Yüzini dūd-ı siyāhum ḳıldı mirʾātuñ[734] siyāh
Olduġıçün ol ḳamer ruḫ-sāra her dem rū-be-rū

5. Medḥiyā ṭūfān olup ᶜālem ḫarāba ṭutdı yüz
Dīdeden bārān olup yaġar sirişküm sū-be-sū

CDXXXVIII[735]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Eşk-i çeşmüm ṣu gibi dīdārı eyler ārzū
Tā ezel göñlüm alan dil-dārı eyler ārzū

2.[736] Gözlerüm bīdār olur tā ṣubḥa dek encüm misāl
Ol melek-ḫaṣlet ḳamer-ruḫ-sārı eyler ārzū

170a 3. Gül-ruḫuñ ġonca-femüñ yād eyledükçe dil-berā
Bülbül-i dil dem-be-dem gül-zārı eyler ārzū

4. Ḳaṭre ḳaṭre dem-be-dem aḳar cigerden ḫūn-ı ġam
Çaġlayup şol dīde-i ḫūn-bārı eyler ārzū[737]

---

[733] Bu şiir M nüshasında CXXIII. gazel olarak 47b'den başlamaktadır.
[734] Metinde "mirātuñ" şeklinde yazılmıştır.
[735] Bu şiir M nüshasında CXXIV. gazel olarak 48a'dan başlamaktadır.
[736] 2. ve 3. beyitler M nüshasında yer değiştirmiştir.
[737] "ārzū" redifi M nüshasında eksiktir.

5. Küze-i çeşmüm tehī ḳılsa ᶜaceb mi Medḥiyā
Eşk-i çeşmüm şu gibi dīdārı eyler ārzū

CDXXXIX [der-kenār]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫum-ı dilden ṭaşar ḳan yaş gözümdür kim ne ḳandur bu
Göñül didi saña ḫūn-ı cigerden armaġāndur bu

2. Göñülde ṣaḳla peykān-ı ciger-dūzum didi ġamzeñ
Bize müştāk olan ᶜāşıḳlara bizden nişāndur bu

3. Dile tīr urdı dil-ber cāna yitdi nevk-i peykānı
Didi kim ḳıymetin bilmek gereksin cāna cāndur bu

4. Ṭutuşma küştigīr-i ᶜaşḳ-ile benden vaṣıyyet kim
Nice Rüstemleri pā-māl ider bir pehlevāndur bu

5. Ṣaḳın Medḥiyā zāruñ ah-ı dil-sūzından ey meh-rū
Ṭoḳuz ḳat āsumānı ẓulmet eyler bir duḫandur bu

CDXL
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Göñlümüz biñ cān-ile cānānı eyler ārzū
Ḫūr u ġılmān istemez cānānı eyler ārzū

2. Ḳara zülfüñden geçüp laᶜl-i lebüñ eyler ṭaleb
Teşne göñlüm çeşme-i ḥayvānı [eyler ārzū]

3. Bir yalıñ yüzlüye düşdi murġ-ı dil pervāne-veş
Cān atup ol āteş-i sūzānı eyler ārzū

4. Bu ne ḥikmetdür ᶜaceb cān-ı ᶜazīzüm muttaṣıl
Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Kenᶜān'ı eyler ārzū

5. Künc-i miḥnet içre ḳaldı Medḥī-i şeydā dirīġ
Nice yıldur ol şeh-i ḫūbānı eyler ārzū

CDXLI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ṣorup laʿlin görüp dendānını didüm nedendür bu
Didi dürc-i dehānumda nihān dürr-i ʿAden'dür bu

2. Nice Yaʿḳūb'ı giryān eyleyüp gözden çıḳarmuşdur
Gözüñ aç ey göñül ol Yūsuf-ı gül-pīrehendür bu

3. Görüp ḳākülleri tārın didüm per-i hümā ancaḳ
Didi miskīn ḫaṭā itme ṣaḳın misk-i Ḫotan'dur bu

4. Ḫadeng-i ġamzesin gördükde didi merdüm-i dīdem
Benüm cānum alup ḳanum döküp baġrum delendür bu

5. Beyāż-ı ṣafḥa-i rūyın görüp yārüñ didi Medḥī
Ya berg-i lāledür yā gül ya sīm ü yāsemendür bu

CDXLII[738]

Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün

– – • / • – – – / – – • / • – – –

1. Ṣordum dehenüñ yārüñ dir çeşme-i femdür bu
Bīmār-ı ġam-ı ʿaşḳuñ her derdine emdür bu

2. Laʿl-i leb-i devrinde bir dāne görüp ṣordum
Dir ḫırmen-i ḥüsnümde dil murġına yemdür bu

3. Didüm ki siyeh zülfüñ refʿ eyle cemālüñden
Cān u dil-i ʿuşşāḳa zīrā ki elemdür bu

4. Gözden güher-i eşküm ḫarc eyledüm ol yāre
Ol meh yüzüme ḳarşu ṭurdı didi nemdür bu

5. Ey meh dil-i Medḥī'ye yüz dürlü cefā itdüñ
Ḫavf eylemedüñ Ḥakk'dan itme bunı kemdür bu

---

[738] Bu gazel A nüshasında yoktur. M nüshasında CXXV. gazel olarak 48a'da yer almaktadır.

[Ḥarfü'l-hā]

170b

CDXLIII[739]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Tāb-ı mülden ruḫlaruñ gül-berg-i al olmış yine
Bülbül-āsā göñlümüz şūrīde ḫāl olmış yine

2. Ey perī şānum perīşān dilleri cem' eyle kim
Kākülüñ devrinde anlar pāy-māl olmış yine

3. Seyr idüp āyīnede ḳand-i nebāt-ı la'lüñi
Şā'irüñ murġ-ı dili ṭūṭī-maḳāl olmış yine

4. Söyle ey ḫūrşīd-i envār-ı tecellī aṣlı ne
Māh-ı tābān gün yüzüñ ḳaşuñ hilāl olmış yine[740]

5. Medḥīnüñ ḳalbinde ḫod gerd-i küdūret yoġ idi
Yana düşdi pūte-i 'aşḳ içre ḳal olmış yine

CDXLIV[741]

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā'ilātün) (fā'lün)
– • – – – –

1. Yiter ey dost baña cevr-i firāvān eyle
Yiter Allāh'ı severseñ yiter iḥsān eyle

2. Zaḫm-ı tīrüñ beni bī-ṭāḳat idüpdür cānā
Merhem-i la'lüñ-ile gel aña dermān eyle

3. Bī-güneh aldı benüm cānumı cellād-ı müjen
Ḳanḳı ẓālim dir aña yoḳ yire var ḳan eyle

4. Nāleñ itmez eṣer ey dil o gül-i ra'nāya
Gerek ağla gerek iñle gerek efġān eyle

5. Berg-i cismin götür ey bād-ı ṣabā Medḥīnüñ
Anı bir demde çıḳar 'arşa Süleymān eyle

---

[739] Bu şiir M nüshasında CXXVI. gazel olarak 48b'den başlamaktadır. Ayrıca şair bu gazelini tahmis etmiştir. Bkz. LXVII numaralı muhammes.
[740] "yine" redifi M nüshasında eksiktir.
[741] Bu şiir M nüshasında CXXVII. gazel olarak 48b'den başlamaktadır.

CDXLV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir daḫı ey meh görürsem ben seni aġyār-ile
Yaḳaram kūyuñ senüñ āh-ı āteş-bār-ile

2. Hīç dimezsin ʿandelīb-i dil ider āh u fiġān
Ṣalınursun gülşen içre muttaṣıl sen ḫār-ile

3. Dem-be-dem hecr-i leb-i laʿlün ḳan oldı ciger
Baña emsem ḳılmaduñ şol laʿl-i şekker-bār-ile

4. Yār ḳaddin serve beñzetmek neden ey bāġ-bān
Bu aña ġālib degül mi şīve-i reftār-ile

5. Saña müjde kim bugün aġyārı ṣatmış ol melek
171a Şād ol ey Medḥī müşerrefsin yine dil-dār-ile

CDXLVI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bilmezem ḥālüm n'olur ol dil-ber-i ṭannāz-ile
ʿAḳl u fikrüm ġāret eyler ʿişvelerle nāz-ile

2. Vāḳıf-ı esrār olup derd-i derūnum keşf ider
Kimse bilmez ḥālümi ol ġamze-i ġammāz-ile

3. Göz göz oldı nāleden cismüm açılmaz gözlerüm
Uyḫusı ġālib olurmış ehl-i ʿaşḳuñ sāz-ile

4. Hem-cenāḥ olmaḳ müyesser olmadı bir dem baña
Gülsitān-ı ʿālem içre ol gözi şehbāz-ile

5. Oḳıyup ḫayl-i melāʾik rūḥuñı şād ideler
Bu ġazel tā Medḥiyā saḳf-ı semāya yazıla

CDXLVII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Fetḥ it ey pīr-i muġān luṭf it der-i mey-ḫāneyi
Himmet eyle sāḳīyā ṣun destüme peymāneyi

2. Ruḫlaruñla al idüp göñlüm şikār itdüñ yine
Şemʿe yandurmaḳ dilersin[742] ġālibā pervāneyi

3. Ḫacletinden ḳaʿr-ı deryāda nihān itmiş özin
Şerm-sār itdi senüñ lüʾlüʾ dişüñ dürr dāneyi

4. Şimdi bildüm ḳanum içmedi mey-i ḥamrā gibi
Ḳande gördüm der idüm ol gözleri mestāneyi

5. Gün ṭoġardı başına Medḥī-i zāruñ fiʾl-meṣel
Bir gice ey meh müşerref eyleseñ ġam-ḫāneyi

CDXLVIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ruḫlaruñ kim dil-berā berg-i gül-i ḫandān ola
Gülşenüñde murġ-ı dil bülbül gibi nālān ola

2. Ārzū-yı zülf ü ḫaṭṭuñla ölen ʿāşıḳlaruñ
Ser-be-ser ḫāk-i mezārı sünbül ü reyḥān ola

3. Dürr-i dendānuñla laʿlüñ yād idüp ḳan aġlasam
Dāne dāne eşk-i çeşmüm dürr ile mercān ola

171b 4. Ḥüsn meydānında çevgān eylese zülfin o māh
Aña ḫūrşīd-i felek bir gūy-ı ser-gerdān ola

5. Çīn-i zülfüñden senüñ dem ursa Medḥī çin seḥer
Ol nefes enfās-ı bād-ı ṣubḥ müşg-efşān ola

[742] Metinde "dilerseñ" şeklinde yazılmıştır.

CDXLIX

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. 'Azm-i ġurbet eyledüm hecr-i ġam-ı dil-dār ile
Hem-dem oldum nāle vü feryād u āh-ı zār ile

2. Yaḳdı yıḳdı ḫāne-i ṣabr u sükūnum ser-be-ser
Bilmezem ḥālüm n'olur bu āh-ı āteş-bār ile

3. Berg-i cismüm 'aşḳ ṣaḥrāsına ṣaldı rūzigār
Seyr-i bāġa gitmedüm ol ruḫları gül-zār ile

4. Maḥremümdür derd ü miḥnet hem-demümdür eşk-i ter
Yār olan bunlardurur ben 'āşıḳ-ı ġam-ḫ˘ār ile

5. Ṣabr u ṭāḳat ḳalmadı ol dem dirildüm Medḥiyā
'Azm-i ġurbet eyledüm hecr-i ġam-ı dil-dār ile

CDL

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cānumı ḳurbān ḳılsam n'ola ḳaşuñ yayına
Ḥamdü li'llah kim irişdük yine ḳurbān ayına

2. Ḳullaruñ dirler görüp āyine-i ruḫ-sāruñı
Çeşmümüz çaḳ böyle pür-nūr eylemez bir āyine

3. Ḳısmet etdükde ezel tā kim debīr-i lem-yezel
Salṭanat seccādesi düşmiş o şāhuñ pāyine

4. İltifāḳı i'tidāl üzre o şāh-ı 'ādilüñ
Ḳullarınuñ birdür iḥsānı faḳīr ü bayına

5. Ni'met-i luṭfın görenler didiler kim Medḥiyā
Ḫān Murād'uñ sofrasında ḥaşre dek ālā yine

CDLI

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. ᶜÖmr āḫir oldı geçdi günüm āh u zār-ile
Bir dem muṣāḥib olmadum ol gül-ᶜiẕār-ile

172a 2. Geh ᶜişvelerle göñlüm alur gāh ḫışm ider
Ḥālüm n'olur ᶜaceb benüm ol şīve-kār-ile

3. Dünyādan el çeküp baña ölmek ṣafā gelür
Görmekden ise muttaṣıl aġyārı yār-ile

4. Bāġ-ı cihānda serv-i sehī gibi bir nefes
Ṣalınmadum hevāya uyup bir nigār-ile

5. Medḥī çemende ol yüzi gül-zārı görmedüm
Ṭoldı derūn-ı sīne bugün ḫār ḫār-ile

CDLII[743]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Tīr-i müjen ṭoḳundı dil-i nā-tüvānuma
Ey ḳaşı yā vebāle girüp girme ḳanuma

2. Lüʾlüʾ[744] dişüñ görince gözüm dürrler aḳıdur
İnṣāf efendi dīde-i gevher feşānuma

3. Cānān ġamı-y-la eglenürem gice ṣubḥa dek
Gel gör firāḳı ol daḫı gelmezse yanuma

4. Yārüm görinmez eglenimez tende cānumuz
Kimden şikāyet eyleyeyin yār-i cānuma

5. Medḥī gibi nice ḳulı var bir de bendesi
Kimler ḳul olmaz ol şeh-i Dārā-nişānuma

---

[743] Bu şiir M nüshasında CXXVIII. gazel olarak 49a'dan başlamaktadır.
[744] Metinde "lulu" şeklinde yazılmıştır.

CDLIII[745]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Varur aġyār senüñ ḫāneñe maḫremcesine
Heves-i cennet-i kūyuñ ider ādemcesine

2. Şevḳ-i ḫālüñle senüñ ey dür-i yek-dāne-i Çīn
Merdüm-i dīde döker eşkini dirhemcesine

3. Çarḫ-ı ġaddāruñ iñen mekrine aldanma dilā
Nice Suhrāb'ı helāk eyledi Rüstemcesine

4. Girelüm maᶜreke-i ᶜaşḳa dil-āverlik idüp
Raḫş-ı tabᶜı sürelüm her yaña Neyremcesine

5. Vaᶜiẓā bir naẓar it ehl-i ḫarābāt içre
Eñ gedāsı görinür bir şeh-i ekremcesine

6.[746] Dem olur elden ayaḳdan düşürür curᶜa-miṡāl
Dem olur ᶜayş u ṣafālar iderüz Cemcesine

172b 7. Medḥiyā pīre-zen-i dehre göñül virme ṣaḳın
Terk-i dünyā idegör sen daḫı Edhemcesine

CDLIV

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Göñül mey-ḫāne-i ᶜaşḳun meyinden pür ṣafā olsa
Maḥabbet bezmine irsek bize bir reh-nümā olsa

2. Tecerrüd mülkine irsek bu kār u bārı terk itsek
Bize bu yolda reh-ber ṭālib-i faḳr u fenā [olsa]

3. Bugün dünyā ġamın çeksek ġam-ı hicrāna ṣabr itsek
Hemān yarın Ḫüdā'dan luṭf u iḥsān u ᶜaṭā [olsa]

4. Delīlüm evliyā dāyim refīküm āyet-i "nuṣret"
Şefīᶜüm rūz-ı maḥşerde Muḥammed Muṣṭafā [olsa]

[745] Bu şiir M nüshasında CXXIX. gazel olarak 49a'dan başlamaktadır.
[746] 6. beyit M nüshasında eksiktir.

5. Oḳuyup muttaṣıl ḳavm-i şeyāṭīni zebūn itsek
Muḥaṣṣal Medḥiyā dilde şu resme bir duᶜā olsa

CDLV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Derd-i dil-dārı disem baña bir ādem olsa
Ḥālüm aġlasam aña yaşuma hem-dem olsa

2. ᶜĪd-ı ḳurbān irişüp ġuṣṣadan āzād olsam
Cānumı yāre fedā eyleyecek dem olsa

3. Ḫāk-i rāh olsam o yolda nice yıllar yatsam
Tā ki bārān-ile ten ḳaṭre-i şebnem olsa

4. Bārī bir encümen-i bezm-i ṣafāya irsem
Curᶜa-nūşānı anuñ Saᶜdī vü Edhem [olsa]

5. Rūzigārı-y-la ġubārum daḫı eflāke çıḳup
Medḥiyā ḫāne-i dil gün gibi ḫurrem olsa

CDLVI

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – – •/ • – – •/ • – –

1. Bir ġonca-femüñ ṭoldı göñül derd ü ġamı-y-la
Cān çıḳdı revān oldı göñül ḳaldı ġamı-y-la

2. Çün gördi gözüm mey içer aġyār-ile yār
Ḳan oldı ciger gözlerümüñ aḳdı demi-y-le

173a

3. ᶜĪḍ oldı o şeh bir ġanemi eyledi ḳurbān
Ḳurbān olayın ben de anuñ ol ġanemi-y-le

4. Herkes çekemez yayını ol ḳaşı kemānuñ
Dāl oldı ḳadüm çeke çeke zülf-i ḫamı-y-la

5. Medḥī'yi ᶜaceb mest-i ḫarāb eyledi ol yār
Şol gözler ile ruḫlar-ile ġonca-femi-y-le

CDLVII

Fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ol civānuñ raḥmı yoḳdur ^c^āşıḳ-ı şeydāsına
Ṭayanursun ey göñül sen ḫançer-i elmāsına

2. Şöyle taṣvīr eylemiş naḳḳāş-ı ḳudret anı kim
Cümle naḳḳāşān-ı ^c^ālem düşdiler sevdāsına

3. Bir boyı serv-i revānuñ bāġ-ı ^c^ālemde dirīġ
Dil giriftār oldı gitdi ḳāmet-i bālāsına

4. Yā neden ^c^aşḳa giriftār itdüñ ey dil kendüni
Ḫāṭıruñda yoġ-iken düşdüñ cihān ġavġāsına

5. Cān u başum yolına virmekde ihmāl itmedüm
Bilmezem neydi sebeb dil-dāruñ istiġnāsına

6. Yanduran dāyim tenüm mihr ü maḥabbetdür benüm
Āsumānuñ baḳmazam mihr-i cihān-ārāsına

7. Kār u bārı terk idüp geçdüm libās-ı ^c^ārdan
Baş açıḳ yalıñ ayaḳ düşdüm ^c^adem ṣaḥrāsına

8. Her ne isterseñ Ḫüdā'dan ḳıl temennā ey göñül
^c^Ālemüñ baş egme ṣaḳın dāver-i devrānına

9. Bir ^c^amel ḳılmaḳ gerek dünyāda ādem Medḥiyā
Ol ^c^amel lā-büdd gerekdür dīnine dünyāsına

CDLVIII

Fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilātün fā^c^ilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Aġlamaḳdan dīdeden çıḳdum ġam-ı hicrān-ile
Bilmezem ḥālüm n'olur bu dīde-i giryān-ile

2. Bezm-i ġamda giryeden aġardı ḫayfā çeşm-i ter
Olmadum bir dem müşerref sohbet-i cānān-ile

3. Laḥzada yüz cevr idersin ᶜāşıḳ-ı ġam-nāküñe
Göñlüni şād itmedüñ bir kerre bir iḥsān-ile

173b 4. Curᶜa-veş ḳaldum ayaḳda ḫaḳ-ı reh oldum velī
Mey-fürūşuñ yanına düşdüm yine devrān-ile

5. Aylar-ile vādī-yi ẓulmetde ḳaldum serserī
Olmadum bir gün muḳārin ol meh-i tābān-ile

6. Dir dimez bir māh-ı tābāndan cüdā ḳıldı beni
Āsumānuñ çarḫını bozsam n'ola efġān-ile

7. Medḥī'yi kūyuñda mihmān eyle cān virsün saña
Haccı maḳbūl olsun ey ḳıblem anuñ ḳurbān-ile

CDLIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Nālelerden sīnemüz ney gibi nālān olmada
Dīde-i ġam-dīdemüz her demde giryān olmada

2. Dil viṣāl-i yār-ile bir laḥẓa ḫandān olmadı
Gitdügince ḥüzn-ile muᶜtād-ı hicrān olmada

3. Baḥre döndi şehr içinde ḳanları ᶜāşıḳlaruñ
Her ṭarafda yār içün her demde biñ ḳan olmada

4. Leblerüñ yādına iller bādeler nūş itmede
Ben müdāmī laᶜlüñ esrārı-y-la ḥayrān olmada

5. Ḫᵛān-ı ġamdur bezm-i fürḳatde ġıdāsı Medḥīnüñ
Ey ḫalīlüm özgeler kūyuñda mihmān olmada

CDLX[747]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Döşenmiş kāḳülüñ cānā cemāl-i dil-sitān üzre
Ya miskī sāye-bāndur kim ḳurılmış gülsitān üzre

---

[747] Bu şiir M nüshasında CXXX. gazel olarak 49b'den başlamaktadır.

2. Ser-ā-ser laʿl-i nāb olur çiçekler şāḫ-sār üzre
Döşerse pertev-i laʿlüñ dıraḫt-ı erġavān üzre

3. Anı ḳavs-i ḳuzaḥ ṣanma görüp bu çarḫ-ı mīnāda
Şerār-ı nār-ı āhumdur çekilmiş āsumān üzre

4. Didi cānān seg-i kūyum sifālin başuña tāc it
Didüm vaʾllāh biʾllāh n'ola baş üzre cān üzre

5.[748] Belāġat tīġini çekdüm semend-i tabʿumı ṣaldum
Ṭayansun Medḥiyā vardum ʿadū-yı bed-zebān üzre

174a

CDLXI[749]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • — — / • • — —/ • • — —/ • • —
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
— • — — — —

1. Ṭolaşup kākül-i dil-dāre miṡāl-i şāne
Ḳayd-ı bend oldı göñül zülf-i ʿabīr-efşāna

2. Gelse bir gice benüm ḫāneme ol mihr-i münīr
Gün ṭoġar başuma hem rūşen ola kāşāne

3. Ser-fürū ḳılmaz idi dāver ü dārāya ezel
Şimdi meyl eyledi dil dil-ber-i ʿālī-şāna

4. Gözlerüm ḳan aḳıdur laʿl-i lebüñ görmeyeli
Merḥamet ḳıl demidür dīde-i ḫūn-efşāna

5. Yaḳdı hecr āteşi ʿuşşāḳı Ḫıżr gibi yetiş
Demidür ḫayra girüp şu viresin ʿaṭşāna

6. Vāʿiże mey-kedede[750] cām-ı muṣaffā ṣunıcaḳ
Götürüp ayaġı yā Ḫū didi mey-nūşāna

7. Medḥiyā bir şeh-i devrāna düşürdün dili kim
Ṭarzı şāhāne anuñ sözleri dervīşāne

---

[748] 5. beyit M nüshasında eksiktir.
[749] Bu şiir M nüshasında CXXXI. gazel olarak 49b'den başlamaktadır.
[750] mey-kedede : mey-kedeye M

Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Seyl-i sirişk-i çeşmüm ḳavuşdı cūy-bāra
Bād-ı ṣabā selāmum irgürse şehriyāra

2. Eşkümle zevraḳ-ı ten bir yirde ḳılmaz ārām
Baḥr-ı belā vü miḥnet ṣaldı beni kenāra

3. Rāh-ı maḥabbet içre ḳaldum miẟāl-i sāye
Kendi elüm irişmez ol ḳāmet-i çenāra

4. Bir şemme būy-ı zülfüñ irdi meşāmm-ı cāna
Ḳıldum libās-ı ʿārı gül gibi pāre pāre

5. Ḥālini kimse bilmez Medḥī-i zāruñ aṣlā
Bād-ı ṣabā selāmum irgürse şehriyāra

CDLXIII[752]
Muvaşşaḥ
Ki her beytüñ evvelki ḥarfi alına nām-ı "*Muḥteşem*" nümāyān olur.[753]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. [mim] Meh-liḳālar başlasa mihr ü vefālar ḳılmaġa
Çarḫ-ı ẓālim de döner başlar cefālar ḳılmaġa

2. [ḥa] Ḥasret-i laʿlüñden ayru cān viren ʿāşıḳlara
Ey ṭabīb-i cān u dil saʿy it devālar ḳılmaġa

174b 3. [te] Tīr-i miḥnet atılur ḳavs-i ḳażādan muttaṣıl
Tīġ-i fürḳat çalışur cāna ezālar ḳılmaġa

4. [şın] Şāh-ı ḫūbānsın çıḳup ʿuşşāḳa ʿarż it ṭalʿatüñ
Başlasunlar cān-ile saña duʿālar ḳılmaġa

5. [mim] Medḥī-i bī-çāreyem Merve ḥaḳı-y-çün dil-berā
Kaʿbe-i kūyuñ yiter baña ṣafālar[754] ḳılmaġa

---

[751] Bu şiir M nüshasında CXXXII. gazel olarak 50a'dan başlamaktadır.
[752] Bu şiir M nüshasında CXXXIII. gazel olarak 50b'den başlamaktadır.
[753] Bu açıklama M nüshasında yoktur.
[754] ṣafālar : cefālar M

CDLXIV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • — — / • • — —/ • • — — / • • —
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
— • — — — —

1. ᶜĀşıḳ oldur gele dehre budalā şeklinde
ᶜĀrif oldur geze ᶜālemde gedā şeklinde

2. Çeşm ẓāhir göremez her ne ḳadar olsa yaḳın
Pādişehler görürüz biz fuḳarā şeklinde

3. İrişen çūb-ı cefā düşmen elinden nice bir
Ṭoḳunur sīnemüze tīr-i ḳażā şeklinde

4. Ẓulm-ile ṭoldı cihān cevr ü sitem oldı ᶜayān
Ehrimenler görinür ḫalḳa vebā şeklinde

5. Medḥiyā bir gün ola ṭalᶜat-i yār ola be-dīd
ᶜĀleme şuᶜle ṣala *"şems-i duḥā"* şeklinde

CDLXV[755]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• — — —/ • — — —/• — — —/• — — —

1. Leb-i cān-baḫşuñ olmış güm miyān-ı zülf-i şeb-būda
Ḥayāt ırmağınuñ ᶜaynı nihān olmış ḳarañuda

2. Şehā mārān-ı ābī ḫaylini seyr itmek isterseñ
Ḳara ṣaçuñ perīşān ḳıl muṣaffā bir aḳar ṣuda

3. Ḫotan āhūsıdur dirsem ḫaṭādur çeşmüñe cānā
Bu ᶜişve bu girişme bu leṭāfet yoḳdur āhūda

4. Kemān-ı ᶜaşḳı ben ḳullāb urup çekdüm şikest itdüm
Benümle Rüstem-i Zāle ne nisbet zūr-ı bāzūda

5. Nice Medḥī gibi ᶜāḳılleri mecnūn ider baḳsa
Ne ḥāletler ḳomış āyā Ḫüdā ol çeşm-i cādūda

[755] Bu şiir M nüshasında CXXXIV. gazel olarak 50b'den başlamaktadır.

175a

CDLXVI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Anuñ ʿaks-i cemālidür güneş ʿarş-ı muʿallāda
ʿĀceb mi nūr-ı maḥż olsa leṭāfetle Çavuş-zāde

2. Melek ḥüsnine ḥayrāndur beşer mihr-ile ser-gerdān
Naẓīrin görmedük dirler anuñ dünyāda ʿuḳbāda

3. Ḫalāṣ itmek içün murġ-ı revānum bu keş-ā-keşden
Dil-i āvāremüz ḳaldı gidüp zülf-i semen-sāda

4. Maḥabbet baḥrine düşdüñ göñül vehm itmedük ammā
Vücūduñ zevraḳın ġarḳa virürsin sen bu deryāda

5. Ḳulumdur Medḥī-i şeydā diyü luṭfuñla yād itseñ
Bir eyü ad iderdüñ ay efendüm sen bu dünyāda

CDLXVII

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Bizi her demde geçermiş o sitem-kāra hele
Biz de bir ṭokunalum ḫançer-i dil-dāra hele

2. Tīr-i müjgānı gelüp geçdi cigerden ammā
Ṣabr yayın çekelüm biz daḫı bir pāre hele

3. Sen de inṣāf ide ey ġamzesi ḳanlar dökici
Acıya ẕerre ḳadar bu dil-i bīmāra hele

4. Zaḥmete girme benüm ḳatlüm içün çekme emek
Cevr ü ḳahruñ yetüre ʿāşıḳ-ı ġam-ḫˇāra hele

5. Yaralarla yiremez kimseler ol yāre velī
Dil-i mecrūḥuñı göster yüri ol yāre hele

6. Dil-berā luṭf-ile güldürmez iseñ bārī gehī
Ḫışm-ile bir naẓar it dīde-i ḫūn-bāra gele

7. Ne ḳadar mest-i mey-i ġaflet olursañ Medḥī
Dildeki rāzuñı ṣaḳla dime aġyāra hele

CDLXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Kimseye yā Rabb belā-yı ᶜaşḳ-ile bār eyleme
Kimsenün[756] dil-dārını aġyār-ile yār eyleme

2. Çār yār-i bā-ṣafā ḥaḳḳı İlāhī dünyede
Kimse[yi] bīmār idüp çaḳ böyle nā-çār eyleme

3. Göz göz idüp cismini dāġ-ı firāk-ı yār-ile
Nerd-i miḥnetde benüm göñlüm gibi zār eyleme

175b 4. Zülf-i dil-berde esīr ü vālih ü ḥayrān iken
Murġ-ı cānı luṭf-ı ihsān ile ber-dār eyleme

5. Medḥi-i şeydāyı güller şevḳine zār eyleyüp
Bülbül-i şeydā gibi her laḥzayı zār eyleme

CDLXIX[757]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Geldi çün nāz idüp ol lebleri aḥmer ġonca
Güle düşse n'ola gülşende bugün her ġonca

2. Ḥüsn-ile çekse ᶜalem bāġ-ı melāḥatde n'ola
Şimdi mi oldı çemen ḫayline server ġonca

3. Ḫayl-i ᶜuşşāḳ-ile çıḳdı yine seyr-i çemene
Ceyş-i ezhāra çeküp şevḳ-ile leşker ġonca

4. Nice çāk eylemesün şevḳ-ile güller yaḳasın
Mest olup aldı ele nāz-ile sāġar ġonca

5. And içersem yiridür gülşen-i ᶜālemde daḫı
Medḥiyā bitmedi hergiz buña beñzer ġonca

---

[756] Metinde "kimsenenün" şeklinde yazılmıştır.
[757] Bu şiir M nüshasında CXXXV. gazel olarak 51a'dan başlamaktadır.

CDLXX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sīne-i sūzāndan eflāke çekdüm dūd-ı āh
Gördüm ol gün yüzlü yaḳmış gögsine dāġ-ı siyāh

2. Vaṣf-ı ruḫ-sāruñ anuñ şöyle çıḳardum ᶜarşa kim
Tācını eflāke atdı ol meh-i zerrīn külāh

3. Kaᶜbe ḥaḳı-y-çün benüm ḳıblem cihānda şöyle bil
Āsitānuñ ḫākidür her yirde baña secde-gāh

4. Yañılur görse yüzüm yoldan çıḳar aġyār-ı dūn
Şīr-i ᶜaşḳa ḳarşu ṭurmaz rūbeh-i güm-kerde-rāh

5. Medḥiyā cevrinden ol yārüñ şikāyet eyleme
Şākir olsa ḳulına ẓulm eylemez bir pādişāh

CDLXXI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġarḳ olurdum eşke āhum āteş-efşān olmasa
Yanar idüm odlara ger dīde giryān olmasa

2. Neydügüm bilmezdi kimse bezm-i şevḳüñde şehā
Dil firāḳuñ yādına ney gibi nālān olmasa

176a 3. Ḳaᶜbe ḥaḳḳı ḳūyuñuñ terkini urmazdum eger
Ey perī zülfüñ gibi ᶜaḳlum perīşān olmasa

4. Yār cevrinden göñül derdi füzūn olsa ne ġam
Kāşkī tā ḥaşre dek bu derde dermān olmasa

5. Ey yüzi gün göklere çıḳmazdı dūd-ı āhumuz
Dil yanup tennūr-ı hicrānuñda biryān olmasa

6. Kebş-i cānum saña ḳurbān eylesem şol şarṭ-ile
Ḳaᶜbe-i kūyuñda benden özge mihmān olmasa

7. Medḥīyi ḳatl itmege ᶜahd eylemişsin dil-berā
Vaᶜde-i vaṣluñ gibi ol daḫı yalan olmasa

CDLXXII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – –/ • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ḥāl bilse bize ehl-i dil-i ādem olsa
Ṣaḥib-i ᶜilm ü hüner fāżıl-ı ᶜālem olsa

2. Añlasa künhi ile fenn-i rumūz-ı ᶜaşḳı
Şems-i Tebrīz yāḫūd Ḥażret-i Edhem [olsa]

3. Mey gibi baḥri ḳoyup kāse-i dehre ide nūş
Ṭınmayup cūş u ḫurūş itmeyüp epsem [olsa]

4. Cürm ü ᶜiṣyānını fehm eylese ẓāhir bāṭın
Dil[i] pür-ġuṣṣa vü ġam dīdesi pür nem [olsa]

5. Bir naẓarda göz açup görse iki dünyāyı
Medḥiyā üşte bize şöylece ādem olsa

CDLXXIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – /• – – – /• – – –

1. Dil-i dīvānemüz zülfüñ ġamı-y-la ey cefā-pīşe
Ne siḥr oldı aña bilmem ki düşdi ḫayl-i teşvīşe

2. Ḫadeng-i çeşm-i ḫūn-rīzüñ baña ḳan ağladur her dem
Teraḥḥum ḳılmadı ḥayfā men dervīş-i dil-rīşe

3. Perīşān eyledüñ ᶜaḳlum beni sevdālara ṣalduñ
Ṣaçuñ zincīridür cānā ölince baña endīşe

4. ᶜĀceb mi vāᶜizüñ pendi yaḳarsa ḫāne-i ḳalbüm
Göñül bir şırçadur gūyā taḥammül eylemez nīşe

5. N'ola şırça ḳadeḥden bāde çeksem Medḥiyā her dem
176b Hevā-yı ᶜaşḳ-ile ol dem devādur didiler şīşe

CDLXXIV

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. Ten ḫāke vara ḳahr-ile bir rūzigār [o]la
Ṣaḥrā-yı ġamda raḳsa girüp bī-ḳarār ola

2. Dār-ı cihān başuma dar olsa ġam degül
Ḫavfum budur ki ḳabrüm içi[758] teng ü tār ola

3. Sen ṣanma kimse bilmeye bu gizlü işlerüñ
Bir gün ola ki gün gibi hep āşikār ola

4. Müşkil budur ki ol gül-i ḫandānı görmeye
Ten maḥbesinde murġ-ı revān zār zār ola

5. Nūş eyleyüp şol āb-ı ṣafā ṣanduġuñ müdām
Āḫir nefesde bil ki saña zehr-i mār ola

6. ᶜUcb u ġurūr u kibr-ile dünyāya sıġmayan
Dārā olursa āḫir anuñ yiri dar ola

7. Medḥī şu dem ki murġ-ı revān çıḳmaḳ isteye
Deşt-i fenāda ten ḳafesi tār-mār ola

CDLXXV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • — — / • • — — / • • — — / • • —
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
— • — — — —

1. Er odur ġayret-ile raḫş-ı ḥamiyyet ḳopara
Düşmeni ṭaġ ise de nīze-i ġayret ḳopara

2. Luṭf-ile ḫānemüze ol ṣanem-i lāle-ᶜiẕār
Gelse merdümlik ider gitmese ḳāmet ḳopara

3. Giceler zār oluram anuñ-içün çarḫ-ı felek
Beni öldürmek içün irte bir āfet ḳopara

4. Alma āhum ḥaẕer it bāġ-ı ruḫuñdan şāyed
Bād-ı fürḳat esicek sīb-i melāḥat ḳopara

[758] Metinde "içici" şeklinde yazılmıştır.

5. Medḥī bir şāḥid-i meh-peykere vir göñlüñi kim
ᶜArż-ı dīdār idicek dilde maḥabbet ḳopara

CDLXXVI

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Naẓardan dūr olup ḳaldum dirīġā dār-ı ġurbetde
Hep iller ᶜayş u ᶜişretde dil-i āvāre miḥnetde

2. Vücūdum ṣūret-i dīvāra dönmişdür düşünmekden
Beni ol büt görüp ādem ḫayāl eyler bu ṣūretde

177a 3. Dem-ā-dem tīġ-i ḳahruñ baġrumı yüz pāre eylerken
Yaḳup yandurmaḳ ister bir yañadan nār-ı fürḳatde

4. Göñül rāh-ı maḥabbetde ġubār-ālūde olmışsın
Bi-ḥamdiʾllāh yine gördüm seni ᶜizzetde rifᶜatde

5. Bugün Medḥīyi ferdāya ṣalarsın gerçi ey servüm
Dimezsin kim girībānum ṭutar yarın ḳıyāmetde

CDLXXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cān gözi-y-le ol mehüñ baḳdum gözine ḳaşına
Āferīn olsun anuñ naḳşına vü naḳḳāşına

2. Gel baña ḳan aġladup gitme gözüm cānum didüm
Dil-berā gitdüñ teraḥḥum itmedüñ göz yaşına

3. Elümüz bir ṣofraya ṣunsun didüm çekdüñ ayaġ
Aġu ḳatduñ göz göre ben mübtelānuñ aşına

4. İrmesün başına yol ṭaşı ṣaḳınsun merd olan
Ne ṣanursa başına ṣansun anı yoldaşına

5. Ṭıfl iken pend almayan pīr ü civāndan ḥāṣılı
Bāliġ olup ādem olmaz irse ger biñ yaşına[759]

[759] Bu beyitin mısraları diğer beyitlerinki gibi sayfa üzerine yan yana değil, makta beyti gibi alt alta yazılmış ve bunun üzerine yan tarafına "*Miyan beytdür sehvle böyle yazıldı*" notu düşülmüştür.

6. Dest-gīr ola ḳamu pīr-i muġān mey-ḫānenüñ
Rind-i dürd-āşāmına ḳallāşına evbāşına

7. Sām u Zāl u Rüstem u ḳāhır mıdur Medḥī ᶜaceb
Āferīn diyü raḳībi-y-le anuñ uġraşına

CDLXXVIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Baña bir derd-i derūnum bilici yār olsa
ᶜĀrif-i rind-i cihān vāḳıf-ı esrār olsa

2. Dāmeni ḫārla pür gülleri ben n'eyleyeyin
Pāk-dāmen baña bir ġonca-i bī-ḫār olsa

3. Görmese bencileyin her gice uyḫu yüzini
Ṣubḥa dek dīde-i encüm gibi bīdār olsa

4. Yārdan s̱ıḳlet idüp būs u kenār istemeye
ᶜĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan ḳāniᶜ-i dīdār olsa

177b 5. Dürc-i dilden dür-i nā-süfte iderdüm ẓāhir
Medḥiyā gevher-i eşᶜāra ḫarīdār olsa

CDLXXIX [der-kenār]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Bengīyüz girse ele bir ḳaşıcıḳ ter zerde
Aġzumuz ḳaldı açıḳ ḥaşre dek ister zerde

2. Sözi ṭatsuz yüzi ḳutsuz ḳızuñ ᶜayşı ekşi
Ṭatlu dillü ṣaruşun dil-bere beñzer zerde

3. Elümüzden ne gelür bengīlerüz aġzımuza
Ḳāniᶜ-i nān olur girmez ise ger zerde

4. Sīm ü zer raġbetini cān-ile dilden sürdük
Sīm-ber yaġlı pilāv oldı bize zer zerde

5. Medḥiyā aġzumuzun ṣuyın aḳıtsa ne ᶜaceb
Bişirür bir eyi şīrīn bize şekker zerde

CDLXXX[760]
Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Ṣubh-ı saᶜādet-i ebedī saña yār ola
Mihr-i ruḫuñla ḳalb-i cihān tāb-dār ola

2. İçsek şarāb-ı alı çıḳup ṣaḥn-ı gülşene
ᶜAks-i ᶜiẕārun ile çemen lāle-zār ola

3. Devr-i felekde meh gibi tābān ola ruḫuñ
Gün gibi dehre şuᶜle ṣalup āşikār ola

4. Ḳoluñ efendi boynuma ṣalup ḥamāyil it
Başum ber-ā-beri götürüp yādigār ola

5. Bezm-i çemende böyle ṣafā var mı Medḥiyā
Cām-ı şarāb u sāḳī-i lāle-ᶜiẕār ola

CDLXXXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ġonca-veş dil-teng olup cānum be-ġāyet ṭarala
Gülşen içre sen gül-i raᶜnāyı gördüm ḫār-ile

2. Biñ kez ölmekdür baña bir kerre senden ayrılıḳ
N'eyleyem dest-i ḳażā ayırdı zūr u zār-ile

3. Gülşen-i kūyuñda gördüm ağlamaḳdur ḥāṣılum
ᶜAzm-i ġurbet eyledüm bu çeşm-i gevher-bār-ile

4. Ben didüm cevrüñ füzūndur sen didüñ luṭfum ziyād
Bir gedā mālik midür baḥs eyleye ḫünkār-ile

5. Medḥīyi dūr eyledüñ pāy-i ḳadeḥden curᶜā-veş
Gitdi hem-dem olmaduñ ol ᶜāşıḳ-ı ġam-ḫˇār-ile

[760] Bu şiir M nüshasında CXXXVI. gazel olarak 51a'dan başlamaktadır.

CDLXXXII
Mef'ūlü fā'ilātün mef'ūlü fā'ilātün
— — • / — • — —/ — — • / — • — —

1. Ey bād eger giderseñ sen kūy-ı dil-rubāya
Luṭf it selāmum irgür ol şūḫ-ı bī-vefāya

2. Ben ẕerreye cemālin göstermez ol ḳamer-veş
Ṭāḳat getürmek olmaz bir ẕerre bu cefāya

178a 3. Bezm-i belāda döndi ben ḫastenüñ ṣorarsañ
Cism-i żaʿīfi nāle ṣavt-i ḥazīni nāye

4. Luṭf u sitem metāʿın baña su'āl iderseñ
Birisi ẕerreden kem birisi bī-nihāye

5. Niʿmet gerekmez ölse acından ey ṭabībüm
Zehr-i ġamuñdan özge Medḥī-i bī-nevāya

CDLXXXIII[761]
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
— • — —/ — • — — / — • —

1. Mihr-i raḫşāndur dimişler alnuña
Burc-ı mīzāndur dimişler alnuña

2. Mülk-i Rūmuñ ḫalḳı bir dilden tamām
Çīn'e ḫāḳāndur dimişler alnuña

3. Zülf-i şeb-gūn içre ḳara gicede
Māh-ı tābāndur dimişler alnuña

4. İki ḥāciblerdürür rā ḳaşlaruñ
Rūm'a sulṭāndur dimişler alnuña

5. Ṭabʿ-ı Medḥī anda cevlān itmege[762]
Yaḫşı meydāndur dimişler alnuña

[761] Bu şiir M nüshasında CXXXVII. gazel olarak 51b'den başlamaktadır.
[762] "itmege" kelimesi M nüshasında "gayn" ile yazılmıştır.

CDLXXXIV[763]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • — — / — • —

1. Hīç kim mālik degüldür böyle bir cānāneye
Serv-ḳadd meh-veş şeker-leb dişleri dürr-dāneye

2. Ben anuñ ol mest-i kāfir gözlerine ᶜāşıḳam
Kimdür ᶜāşıḳ olmayan ol gözleri mestāneye

3. Ol meh-i nā-mihr ider mihr ü vefālar ġayra çün
Żerre deñlü mihri yoḳ ammā dil-i dīvāneye

4. Yıḳdı göñlüm şehrini ḫayl-i sipāh-ı hecr-i yār
Kār-bān ḳonmaz daḫı bu ḫāne-i vīrāneye

178b 5. Varmaġa ḳādir degül pīr oldı dil mey-ḫāneye
Dest-gīr olsa baña gelse n'ola mey ḫāneye[764]

6. İstimāᶜ eyler sözüñ dil ṭıflı illā añlamaz
ᶜĀḳil iseñ vāᶜiẓā pend eyleme dīvāneye

7. Nev-civānum göñlümi yıḳduñ dönüp bir baḳmaduñ
Genc iseñ lā-büdd gelürsin bir gün ol vīrāneye

8. Āteş-i ᶜaşḳa dem-ā-dem cān yanar yanmaz mı dil
Bāl ü per yaḳmaġa pervā yoḳ dilā pervāneye

9. ᶜAşḳ-ı dil-ber Medḥiyā dilden çıḳaldan beñzer ol
Bādeden hergiz es̱er yoḳ bir tehī peymāneye

CDLXXXV[765]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
— • — — / — • — — / — • —

1. Nā-murād olsañ murāda irseñe
Ḥaḳḳ cemālin āşikāre görseñe[766]

2. Dāmenüñ dest-i taᶜalluḳdan çeküp
Göñlüñi biᵓẕ-ẕāt Ḥaḳḳ'a virseñe

[763] Bu gazelin 5., 6., 7., 8., ve 9. beyitlerinin tekrarıyla DVIII. gazel meydana getirilmiştir.
[764] Bu beyitte matla yenilenmiştir.
[765] Bu şiir M nüshasında CXXXVIII. gazel olarak 51b'den başlamaktadır.
[766] āşikāre görseñe : āşikārā dirseñe M

3. Bir velāyet issinüñ pāyin öpüp
Rūyuñı iksīr-i ᶜaşķa sürseñe

4. Benligüñ şehrin ser-ā-ser yıķsaña
Başı ṭaşa ṭaşı başa ursaña

5. Māsivādan Medḥiyā göz yumsaña
Ḥaķķ cemālin āşikāre[767] görseñe

CDLXXXVI
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Bunda her şol kişi kim girmeye Ḥaķķ'uñ yolına
Gözleri görmez ola gide maķāli yolına

2. Ķanı bir merd-i Ḫüdā rāh-ı maḥabbetde bugün
Ṭoġrulup Ḥaķķ'a vara çıķmaya ṣaġ u ṣolına

3. Her ki aṣḥāba ġaraż ideni ķatl ide dilā
Āferīn ġayret-i pākine vü ķuvvet ķolına

4. Ey olan[768] ṭālib-i Ḥaķķ gezme beyābānda yüri
Bil ki şol araduġuñ rūḥ-ı revānda buluna

5. Medḥiyā şöyle dirilmek gerek ᶜālemde kişi
179a Ölicek rūḥ-ı revānına duᶜālar olına

CDLXXXVII [der-kenār]
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫüdāya şükr idersem ṭañ mıdur yüzler sürüp ḫāke
Düşüpdür nār-ı ᶜaşķuñ bir şerārı cān-ı ġam-nāke

2. Ne deñlü ṭaᶜna ķılsa ehl-i ᶜaşķa merdüm-i nā-pāk
Televvüş̱ ḥāṣıl olmaķ mümkin olmaz ᶜāşıķ-ı pāke

---

[767] āşikāre : āşikārā M
[768] "olan" kelimesi mısra içinde unutularak yer almamış, yan tarafa yazılmıştır.

3. Dilinde ehl-i derdüñ şem[c] olupdur şevḳ-i Yezdānı
Güneşden eẓher u rūşendürür ol ehl-i idrāke

4. Didi dil-ber gözüñ çoḳ yüz görüpdür yüz çevürdüm ben
N'ola ḫūn-ı cigerden perde çeksem çeşm-i nem-nāke

5. El üzre gezdürür berg-i vücūdın Medḥī-yi zāruñ
Tenezzül eyledi seyl-i sirişküm ḫār u ḫāşāke

CDLXXXVIII

Fā[c]ilātün fā[c]ilātün fā[c]ilün

– • – – / – • – – / – • –

1. [c]Aḳl u fikrüñ bāliş-i zer-kārda
Bir göñül var sende yoḳ ḫünkārda

2. İrdiler iḳrār idenler Tañrı'ya
Ġaflet itme ḳalma gel inkārda

3. Gülşen içre ġonceler ḫandān u şād
Bülbül-i bī-çāre āh u zārda

4. Güller açıldı vü bitdi gitdi hep
Ḳalduñ ey bülbül miyān-ı ḫārda

5. Şöyle gez kim görmeye kimse izüñ
Issıda yağmurda ḳışda ḳarda

6. Nice Āṣaf nice Loḳmānlar dilā
Deng olurlar ḳudret-i Settār'da

7. Naḳş-ı ġayri Medḥiyā dilden çıḳar
Yār ile yār ol ne var aġyārda

CDLXXXIX

Fā[c]ilātün fā[c]ilātün fā[c]ilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ey göñül bir gice bīdār olsaña
Çin seḥer ṭursañ sebük-bār olsaña

2. Ḫāk-i pāy-i yāre yüzüñ sürseñe
Cevher olmaġa sezā-vār olsaña

3. Ṭaᶜn-ı aᶜdāya taḥammül itseñe
Gel dilerseñ hem-dem-i ḫār [olsaña]

4. Gülşen-i kūyuñda yārüñ dem-be-dem
ᶜAndelīb-āsā dilā zār [olsaña]

5. Sāyesinde Medḥiyā ḫoş geçseñe
Bir ḳadi serve hevā-dār olsaña

CDXC

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Gelseñ ey ᶜāşıḳ bugün ḳavlüñde ṣādıḳ olsaña
ᶜAḳla uysañ bir nefes yār-ı muvāfıḳ olsaña

179b 2. Jengden āyīne-i ḳalbüñ mücellā ḳılsaña
Pāk olup her vech-ile dīdāra lāyıḳ olsaña

3. ᶜAḳl u fikri ey göñül zerḳ u riyādan ḳurtarup
Terk-i nām u neng idüp ᶜaşḳ içre fāyiḳ olsaña

4. Nice bir ġaflet mey[i] mest u ḫarāb eyler seni
Fikr-i ᶜuḳbā ḳılsaña bir laḥẓa ayıḳ olsaña

5. Cān fedā ḳılsam gerek cānāne dirsin Medḥiyā
Gelseñ ey ᶜāşıḳ bugün ḳavlüñde ṣādıḳ olsaña

CDXCI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey dil öldürdüñ beni ben ḫasteye cān olsaña
Çün elüñden iş gelür bir derde dermān olsaña

2. Ṭalbınursın[769] irmedin ᶜummān-ı ᶜaşḳuñ ḳaᶜrına
Ḳaṭre iken saᶜy idüp deryā-yı ᶜummān [olsaña]

3. Āşinālıḳ ḳılsaña ḫayl-i segān-ı dil-bere
Çünki merdüm-zādesin anlara yārān [olsaña]

[769] Metinde "ṭalcınursın" şeklinde yazılmıştır.

4. Tīġ-i fürḳat pāre pāre ḳıldı[770] bağrum başını
Sende ġayret yoḳ mıdur ey ḫaste-dil ḳan [olsaña]

5. Mülk-i naẓma çalışup tīġ-i belāġat çekseñe
Mālikāne mülk idüp mīr-i suḫan-dān [olsaña]

6. Āh-ı serdüñ nice bir vire burūdet ᶜāleme
Kāyinātı yaḳmaġa bir nār-ı sūzān [olsaña]

7. Nice bir bu ḫalḳa meddāḥ olasın sen Medḥiyā
Ḥaḳḳ Resūl'in medḥ idüp Ḥassān-ı devrān olsaña

CDXCII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Maṭlebüñ ger Ḫaḳḳ ise sen ṭālib-i Ḥaḳḳ olsaña
Ġafleti terk eyleyüp kendüñde anı bulsaña

2. Būsitān-ı dīnüñe reyḫān-ile güller diküp
Dest-i istiġfārla ayruḳları hep yolsaña

3. Gülşeninden ol gülüñ devr itdi çünkim rūzigār
Şol ḫazān bergi gibi her-dem ṣararup ṣolsaña

4. Çün maᶜārif dürrine ṭālib geçersin ey göñül
Ṣoyunup ġavvāṣ olup ᶜummān-ı ᶜaşḳa ṭalsaña

180a 5. Ḫalḳa ḳarşu nice bir bu hāy u hūyı bī-meʾāl
Bārī benden Medḥiyā gelseñ naṣīḥat alsaña

CDXCIII[771]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. ᶜİbādet ḳıl yüri Ḥaḳḳ'a saña emr olanı işle
Yabānda ḳalma ey ġāfil bu iẕᶜān u bu dānişle

2. Şu mīve kim elüñ irmez ḳoparmaġa gücüñ yitmez
Saña kim dir be hey nā-dān anı var yoḳ yire ṭaşla

---

[770] Metinde "kıldı" kelimesinden sonra fazladan bir "mim" mevcuttur.
[771] Bu şiir M nüshasında CXXXIX. gazel olarak 52a'dan başlamaktadır.

3. Vücūduñ naḫline cūy-ı maᶜānī birle ṣular vir
Acı bādām aġacına ṣulu şeftālüler aşla

4. Kişinüñ ẓāhirā ᶜaybın görüp bāṭıl ḫayāl itme
Var anuñ bāṭının yoḳla hele bir kerre ḳarcaşla

5. Yüri Medḥī gibi sen de yiter ḳadḥ eyledüñ ḫalḳı
Ḫüdā'nuñ vaṣfına daḫı Resūl'üñ medḥine başla

CDXCIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Uyanup uyḫudan ey dil āh u efġān itseñe
Çünki ġurbet içresin şām-ı ġarībān itseñe

2. Genc-i esrār-ı Ḫüdā dil maḫzeninde gizlüdür
Varup ol genc üstine ᶜaḳlı nigeh-bān itseñe

3. Leşker-i ᶜaḳlı çeküp nefs iḳlīmine varsaña
Kāfiristān illerin cehd ile vīrān [itseñe]

4. Āteşīn ruḫ-sāra secde ḳıldı gördüñ çünki dil
Ol Mecūsīnüñ ṭuraġın nār-ı sūzān [itseñe]

5. Ādem iseñ Medḥiyā işbu enāniyyet nedür
Benligüñ şehrin yıḳup alan u tālān itseñe

CDXCV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey dil-i āvāre gelseñ sen baña yār olsaña
Hem-dem olsañ āhuma yār-ı hevā-dār olsaña

2. Ey sipāh-ı ᶜaşḳ olup derdine tīmār isteyen
Her ṣafādan el çeküp derd ile bīmār olsaña

180b 3. Cünd-i ᶜiṣyān dögüne gördük zebūn itdi seni
Tīġ-i istiġnā ile sen daḫı der-kār olsaña

4. Māsivādan merd iseñ ḳatᶜ-ı ᶜalāḳa ḳılsaña
ᶜAbd-i bī-miḳdār iken ᶜālemde ḫūnkār [olsaña]

5. Medḥiyā ḳo ᶜaybuñı görsün senüñ ḫalḳ-ı cihān
Sen Ḫüdā'nuñ ḳulları ᶜaybına settār olsaña

CDXCVI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün[772]
– • – – / – • – – / – • –

1. Urmışam dergāhında yüz yāre
Çoḳ mıdur tende olsa yüz yara

2. Ṭolanurken kūyın şol kebūter-veş
Yüz benüm gibi düşkün āvāre

3. Ḳatlüme ṭurmış ider şehādet
Zülf-i müşgīnüñ ol yüzi ḳara

4. Fürḳat u miḥnet baña yār oldı
İrmedüm ḥayfā vuṣlat-ı yāre

5. Yüz gün oldı gün yüzüñi göremez
Kendi özin ursa ṭañ mı dīvāra

6. Ol ṭabīb-i cān benden el çekdi
Olmadı çāre cān-ı bīmāra

7. Yār olur ḫāra ol gül-i raᶜnā
Raḥmı yoḳ Medḥī-yi ᶜāşıḳ-ı zāra

CDXCVII[773]
Feᶜūlün feᶜūlün feᶜūlün feᶜūl
• – – / • – – / • – – / • –

1. Ne gündür o gün ol gün āh olmaya
Ola yüz günāh ol gün āḥ olmaya

2. Güneş gibi bunda yüzüñ aġ iken
Bir iş işle k'anda siyāh olmaya

---

[772] Bu şiir en çok bu vezne uymakla beraber bir çok mısra vezne uymamaktadır. Aynı şekilde on'lu hece veznine göre de bazı mısralar uygun düşmemektedir.
[773] Bu şiir M nüshasında CXL. gazel olarak 52a'dan başlamaktadır.

3. Şevābın görine gözüñe çü Ḳāf
O der-gāha varduḳda kāh olmaya

4. Senüñ ḳaldı göñlüñ gözüñ dünyede
Beḳāya n'içün bir nigāh olmaya

5. N'içün ᶜaşḳa iḳrār idersin[774] saña
Der-i mey-kede secde-gāh olmaya

181a 6. Ḳanı Ḥaḳḳ'a ᶜāşıḳ bir ehl-i fenā
Başında fenā bir külāh olmaya

7. Dilā şol ki şerᶜüñ yolın bağladı
Aña Ḥaḳḳ'a varmağa rāh olmaya

8. Ṣaḳın manṣıbuñdan düşersin ṣaḳın
Bu cāhuñ saña ṣoñra çāh olmaya

9. Çalış Medḥī zerḳuñ sipāhın ṭağıt
Ki tā ᶜaşḳ-ı cānān tebāh olmaya

CDXCVIII[775]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
— — • / — • — • / • — — • / — • —

1. ᶜĀrif odur ki yār ola bir pāk ẕāt-ile
Ẕāt-ı şerīf gösteriş itmez ṣıfāt-ile

2. Külli bahāne eyleme cüzʾvī olanlara
Diñle kelāmum añla benüm külliyāt-ile

3. Hergiz mürīd ḳalmaz idi şeyḫ olurdı hep
Ḳābil olaydı hüccet ü emr ü berāt-ile

4.[776] Bayḳuş gibi ḳılup seḥeri bir ḫarābede
Ḳuşluḳ degül mi ḳuşluḳa dek böyle yatıla

5. Yerme ḥelāli ᶜāḳil iseñ var ḥarāmı yer
Farḳ eyle zehr-i ḳātili ḳand-i nebāt-ile

---

[774] Metinde "iderseñ" şeklinde yazılmıştır.
[775] Bu şiir M nüshasında CXLI. gazel olarak 52b'den başlamaktadır.
[776] 4. ve 5. beyitler M nüshasında eksiktir.

6. Teskīn olur mı dilde ᶜalevlense nār-ı ᶜaşķ
Baḥr-ı muḥīt u Ķulzüm ü Nīl ü Furāt-ile

7. Ķardaşuñ olsa Medḥī yüri eyleme naẓar
Ādem cihānda meyl ide ķābil[777] mi ķātile

CDXCIX

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ey dil çü rāżı olmayasın sen şerīᶜate
Yoluñ ṭutıldı nice girersin ṭarīķate

2. ᶜAşķ-ı mecāzı bārī getür ey faķīr ele
Andan irişdi ḫayl-i erenler ḥaķīķate

3. Bād-ı maḥabbet anda ki var mevc urur gezer
Ķalur kimine ķaṭre düşüp baḥr-ı ḥayrete

4. İrmek gerek velāyet-ile nüh feleklere
Desti kimüñ ki lāyıķ ola dest-i bīᶜate

181b 5. Kimse ḥużūr-ı Ḥaķķ'a varup eylemez ḥużūr
Rāḥat mübeddel olmaz ise bunda miḥnete

6. Ṣaḥn-ı çemende görseñe her lāle kim biter
Cāy oldı cismi her birinüñ dāġ-ı fürķate

7. Medḥī-i zār keṡret-i dünyāda ķaldı āh
ᶜĀlemde mālik olmadı keṡretde vaḥdete[778]

D

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Düşmen oldum ol kemān ebrū içün dünyā-y-ile
Ol sebebden ḫışm idüp yardı başum dün yā-y-ile

2. Dest-i dünyā aġzına bal çaldı nefsi ķıldı rām
Aldamaķ āsān imiş gör bengī[yi] ḥelvā ile

---

777 ķābil : ķāyil M
778 Metinde "vaḥdetde" şeklinde yazılmıştır.

3. Ḥayf kim bitdi işüm bitmez murādum mīvesi
Hey dirīġā geçdi ᶜömrüm ḥaşre dek eyvā-y-ile

4. Sālikān-ı rāh-ı Ḥaḳḳ cümle merātib üzredür
Bir midür her Mevlevī bu yolda Mevlānā-y-ile

5. Aġlaruz dünyā belāsı-y-la döküp bīhūde yaş
Medḥiyā örtildi gözler keṣret-i dünyā-y-ile

DI[779]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Olup bāṭında Ḥaḳḳ'a āşinā ẓāhirde bīgāne
Mey-i ᶜaşḳ-ile mest ol kim disünler saña dīvāne

2. Dilā daᶜvā-yı ᶜaşḳ itme nişān isterler ᶜāşıḳlar
Odur ᶜāşıḳ dem-i vuṣlatda ḳalmaz baş-ile cāna

3. Nice bir cān u başuñ leẕẕetinden geçmedün ey dil
Hele pervāne-veş bir dem maḥabbet nārına yana

4. Seriñe ḳara ṣarma destüñe rengīn ᶜaṣā alma
Ṭoḳunma ᶜaşḳ erine ṭaᶜna ḳılma ehl-i ᶜirfāna

5. Ḫarābāt ehli içre Medḥīyi yād itmedüñ vāᶜiẓ
Cevāhir żāyiᶜ itdüñ sözlerüñ hep gitdi yābāna

182a

DII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Cān ḳulaġın ṭutmadum ey dil çü kendi pendüme
Ben hele ẓulm itmedüm aġyāra illā kendüme

2. Ṣūretā bir bendeyem sīretde sulṭān-ı cihān
Bende ḳalur ḥaşre dek her kim düşerse bendüme

3. And içüp hergiz ihānet itmedüm dirsem dilā
Sāde-dilsin gerçi ammā kim inanma anduma

---

[779] Bu gazel DXI. gazelle aynıdır.

4. Gösderişdür aña meftūn olma ᶜavratlar gibi
Ḳara çenber baġlaram dime ṣaḳın ser-bendüme

5. Hep bu pend u bu naṣīḥatler ser-ā-ser Medḥiyā
Ḥaḳḳ bilür ġayre degül illā ki kendi kendüme

DIII[780]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳıṣṣa kim naḳl eylerem pür ḥiṣṣedür her ᶜāḳile
Āḳil iseñ cān ḳulaġın ṭut kelām-ı nāḳile

2. Merd-i ᶜāḳil ḥiṣṣe-dār olsun bu şīrīn ḳıṣṣadan
Ḥiṣṣe yoḳdur gelmesün bu bezme her bir bāṭıla

3. Naẓm u neṡr ü şiᶜr ü inşā vü ḳıṣaṣdur naḳlümüz[781]
Ehl-i diller hem-nişīnüm ṣohbetüm ᶜuşşāḳ-ile

4. Esb-i ṭabᶜum çābük u tīġ-i zebānum mū-şikāf
Rezme girsem ṭañ mıdur at u yaraġ u yat-ıla

5. Eylemez buġż u ḥased bu şiᶜre ᶜārif Medḥiyā
Şol ki ḥāsiddür dili nār-ı ḥasedle yaḳıla

DIV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Biñ göz olsa bir cemālüñ görmege
Lāyıḳ olsaḳ ᶜīd-ı vaṣla irmege

2. Gice gündüz şu gibi olsaḳ revān
Ḫāk-i pāy-i yāre yüzler sürmege

3. Ol ṭabībe vāṣıl olsaḳ çin seḥer
Ḳādir olsaḳ biz bu cānı virmege

4. Kūy-ı Leylā'ya irem dir Ḳays'ı gör
Cehd ider uçmaġa varup girmege

---

[780] Bu şiir M nüshasında CXLII. gazel olarak 53a'dan başlamaktadır.
[781] naḳlümüz : şiᶜrümüz M

182b 5. Bitdi Medḥī ḳıṣṣa-i Mihr ü Vefā
Ḥāżır ol ṭūmār-ı ᶜaşḳı dürmege

DV[782]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ṣalma ḫalḳuñ ḥaḳḳını sen yarına
Var-ise iḳrāruñ ey dil yārine

2. Varı yoḳdur işbu dehrüñ yoġı var
Yoġ ola her kim baḳarsa varına[783]

3. Arıdur ᶜaşḳ erleri her nesneden
Bir naẓar ḳıl kim vücūduñ arına

4. Ehl-i dünyā māsivā ḳaydındadur
Baḳ bu ḫalḳuñ ᶜaḳlına efkārına

5. Kār-ı ᶜuḳbā idegör ᶜālemde sen
Nesne yoḳ dil virme dünyā kārına

6. Cemᶜ itme Medḥī sen māl [ü] menāl
ᶜĀşıḳuñ māl u menāli kārı ne[784]

7. Yıḳma ᶜırżın Medḥīnüñ didüm didi[785]
ᶜĀşıḳuñ ᶜırż u vaḳār u ᶜārı ne

DVI
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Dīdede ᶜaks-i ruḫuñ naḳş-ı miṣālüñ dilde
Gözde eşküm güheri ẕevḳ-i viṣālüñ dilde

---

[782] Bu şiir M nüshasında CXLIII. gazel olarak 53a'dan başlamaktadır.
[783] varına : yarına M
[784] Bu beyit der-kenar olup 6. beyit olarak araya girmesi gerektigine işaret edilmiş, ancak bu şekilde gazelin iki mahlas beyti olmuştur. Bu beyit M nüshasında yoktur.
[785] Metinde der-kenar olarak "dir her zamān" ibaresi yazılı olup, bu mısradaki "didüm didi" ibaresiyle yer değiştireceği işaret olunmuştur. Ancak bu yapıldığında anlam güçlüğü ortaya çıktığından ve M nüshasında da bu kısım "didüm didi" şeklinde olduğundan olduğu gibi bırakılmıştır.

2. Ḫāl-i rūyuñ gözümüñ merdümidür bir naẓar it
Çeşm-i terde o siyeh mühr cemālüñ dilde

3. Gözde naḳş olsa senüñ ḥüsn ü cemālüñ baña ne
Seyr-i dīdāra ḳomaz rūy-ı celālüñ dilde

4. Nice bir ḳan aḳıdur dīde-i ġam-dīde dilā
Ḳalmadı ağlamadan ṣabr u mecālüñ dilde

5. Göz yaşı gitdi revān oldı gözüñden Medḥī
Ḥaḳḳ'a şükr eyleseñe ḳaldı kemālüñ dilde

DVII[786]
Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün
– – • / – • – –/ – – • / – • – –

1. Bir bī-nevādurur dil ᶜaşḳuñ vilāyetinde
İḳlīm ü cān ser-ā-ser ᶜaşḳuñ himāyetinde

183a 2. Her demde iki gözler dīdār ḥaḳḳı gözler
Mirāt-ı pür-ṣafādur ᶜaşḳuñ ināyetinde

3. Dirler ki murġ-ı ᶜanḳā Ḳāf içlerinde pinhān
Sīmurġ-ı ᶜaşḳ-ı cānān ᶜaşḳuñ nihāyetinde

4. Ferhād u Ḳays u Vāmıḳ bir dāsitān mıdur kim
Efsānedür ḳamusı ᶜaşḳuñ ḥikāyetinde

5. Medḥī bu ḳıṣṣalardan bildüm ki bī-ḫabersin
Rāvīler ağız açmaz ᶜaşḳuñ rivāyetinde

DVIII[787]
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Varmağa ḳādir degül pīr oldı dil mey-ḫāneye
Dest-gīr olsa baña gelse n'ola mey ḫāneye

[786] Bu şiir M nüshasında CXLIV. gazel olarak 53b'den başlamaktadır.
[787] Bu gazel dokuz beyitlik CDLXXXIV. gazelin 5., 6., 7., 8., ve 9. beyitlerinin tekrarıyla meydana getirilmiştir

2. İstimāᶜ eyler sözüñ dil ṭıflı illā añlamaz
ᶜĀḳil iseñ vāᶜiẓā pend eyleme dīvāneye

3. Nev-civānum göñlümi yıḳduñ dönüp bir baḳmaduñ
Genc iseñ lā-büdd gelürsin bir gün ol vīrāneye

4. Āteş-i ᶜaşḳa dem-ā-dem cān yanar yanmaz mı dil
Bāl ü per yaḳmaġa pervā yoḳ dilā pervāneye

5. ᶜAşḳ-ı dil-ber Medḥiyā dilden çıḳaldan beñzer ol
Bādeden hergiz es̱er yoḳ bir tehī peymāneye

DIX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

1. Ey göñül her bī-vefāya baḳmaya
Ṣu gibi her sūya her dem aḳmaya

2. Āteş-i sūz-ı derūnum var dime
Nice āteşdür ki dehri yaḳmaya

3. Müʾmin oldur kim nifāḳı terk ide
Ehl-i dīni bir birine çaḳmaya

4. Olmaya hergiz hem anda dest ü pā
Tā ki bir müʾmin ḳapusın ḳaḳmaya

5. Medḥiyā olmaz ḳalender ol kişi
Gevher-i pendi ḳulaġa ṭaḳmaya

183b

DX [der-kenār]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Bozdı çün ᶜahd-i ḳadīmini o şāh-ı güm-rāh
Boza mülkini ala taḫtını tīz günde İlāh

2. Baḥr ü berrde añılan merd Sinān Paşa'nuñ
Ḳılıcı keskin ola surḫ-seri ḳıla tebāh

3. Her ṭarafdan süñüler erbaᶜatın miḥnet-ile
Çār-yār ᶜaşḳına şemşīr uralar aña sipāh

4. Devr-i Ādem'den eyā şāh-ı cihān bu deme dek
Şeh ki bī-mezheb ola bāḳī degüldür aña cāh

5. Her şu nādān ki işüñ ṣoñuñı fikr eylemeye
Başına çūb-ı cefā ṭoḳunıcaḳ eyleye āh

6. İşi şol demde ire başa Ḳızılbaşuñ kim
Pāy-i ḫūnkāra gele himmet-ile efser-i şāh

7. Medḥiyā el götürüp biz de duᶜā eyleyelüm
Pīş-i ḫūnkāra ire şāh-ı ᶜAcem rūy-i siyāh

DXI[788]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Olup bāṭında Ḥaḳḳ'a āşinā ẓāhirde bīgāne
Mey-i ᶜaşḳ-ile mest ol kim disünler saña dīvāne

2. Dilā daᶜvā-yı ᶜaşḳ itme nişān isterler ᶜāşıḳlar[789]
Odur ᶜāşıḳ dem-i vuṣlatda ḳalmaz baş-ile cāna

3. Nice bir cān u başuñ leẕẕetinden geçmedün ey dil
Hele pervāne-veş bir dem maḥabbet nārına yana

4. Seriñe ḳara ṣarma destüñe rengīn ᶜaṣā alma
Ṭoḳunma ᶜaşḳ erine ṭaᶜna ḳılma ehl-i ᶜirfāna

5. Ḫarābāt ehli içre Medḥīyi yād itmedüñ vāᶜiẓ
Cevāhir żāyiᶜ itdüñ sözlerüñ hep gitdi yābāna

[788] Bu gazel DI. gazelle aynıdır.
[789] Metinde mısraın sonunda "her de" şeklinde bir fazlalık mevcuttur.

DXII[790]

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Cāmı sen cānān elinden içseñe
   Mest olup cām-ı ṣafādan geçseñe

2. Kūy-ı yāre uçmaġ isterseñ dilā
   Himmet itseñ per ü bālüñ açsaña

3. Çin seḥer ḳalḳup yirüñden ṭursaña
   Gül yüziñe āb-ı raḥmet ṣaçsaña

4. Cāme-ḫᵛāb içre nice bir ḫurd u ḫᵛāb
   Ḫᵛāb-ı ġafletden gözüñi açsaña

5. Medḥiyā iblīs-i nefsi sürseñe
   Ṭoġrulup der-gāh-ı Ḥaḳḳ'a ḳaçsaña

DXIII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Dil-ber odur ki ġāyet-ile bī-naẓīr ola
   Ḳaşı hilāl u ᶜārıżı mihr-i münīr ola

2. Ḳaddi bülend ü himmeti ᶜāli cemāli ḫūb
   Dil kişverine ḥükm idici bir emīr ola

3. Ḥāl-i derūn-ı ᶜāşıḳı biʾl-cümle añlaya
   Ṭabᶜı küşāde gün gibi rūşen-żamīr ola

4. ᶜĀşıḳlarına raḥm idüp anları yād ide
   Düşdükçe ehl-i dillere ol dest-gīr ola

184a 5. Medḥī ṭaġıtma ᶜaḳluñı cemᶜ eyle göñlüñi
   İki cihāna ᶜāşıḳa maᶜşuḳ bir ola

[790] Bu şiir M nüshasında CXLV. gazel olarak 54a'dan başlamakta ve yalnızca 1., 2. beyitleri mevcut olup 3, 4, ve 5. beyitleri eksiktir.

[Ḥarfü'l-yā]
DXIV
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Yanayın şemᶜ-i ruḫuñ şevḳine pervāne gibi
Düşeyin silsile-i zülfüñe dīvāne gibi

2. Vireyin naḳd-i ḥayātumı viṣāl-i yāre
Gireyin maᶜreke-i ᶜaşḳına merdāne gibi

3. Bir yalıñ yüzlü civānuñ ġam-ı hicrānı ile
Ser-be-ser mülk-i vücūdum ṭutuşup yana gibi

4. Devr-i laᶜlinde baña bir ṭolu ṣundı cānān
ᶜAḳlumı żāyiᶜ idersem n'ola mestāne gibi

5. Medḥiyā ehl-i naẓarlar göricek şiᶜr-i terüñ
Didiler bu ġazelüñ ol şeh-i ḫūbāne gibi

DXV

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Nice bir ey dil cihānı geşt idersin serserī
Mesken it künc-i ḫarābātı bizümle gel beri

2. Hem-cenāh olmaḳ olurdı rūḥ-ı ḳuds-ile müdām
Murġ-ı dil olsa eger dām-ı taᶜalluḳdan beri

3. Āteş-i āhı yaḳardı kāyinātı ser-be-ser
Şiᶜr-i āteş-bārumı görseydi bir dem Āẕerī[791]

4. Menzil-i maḳṣūduma ᶜaşḳ ehli irgürdi beni
Yolda ḳalmaz her kimüñ kim evliyādur reh-beri

5. Çevre yanum aldılar Medḥī ḫalāṣa yoḳ mecāl
Yıḳdı ṣabrum ḳalᶜasın hicrān u miḥnet ᶜaskeri

[791] Metinde "Āzerī" şeklinde yazılmıştır.

DXVI[792]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. ʿArż-ı ḥüsn itdi civānum mihr-i pür enver gibi
   Tāb düşdi cismüme oldı vücūdum zer gibi

2. Her ne deñlü aḳa seyl-i ḳahr u miḥnet üstüme
   Ṭurmışam ʿaşḳuñ yolında sedd-i İskender gibi

184b 3. Ol ḳamer-veş bu gice ġam-ḫāneme gelmek diler
   Ṣubḥa dek bīdār olursam ṭañ degül aḫter gibi

4. Boynına ṭaḳup ridāsın yāre dimiş seg raḳīb
   Bende-i fermānuñam boġazı iplü ḫar gibi

5. Bu cihānuñ māverāsın añlamazsın Medḥiyā
   ʿĀleme ḥükmüñ geçerse ser-be-ser Sencer gibi

DXVII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir zamān-ile benüm bir ḫoşca ḫālüm varidi
   Bir göñül eglencesi ṭūṭī-maḳālüm varidi

2. Sāyesinde ḫoş geçürdüm bülbül-i şeydā gibi
   Gülşen-i ʿālemde bir tāze niḥālüm varidi

3. Rūze-i hicrāndayam ʿĪd-ı viṣāle çāre yoḳ
   Bir zamān ol māh ile ḫoş ittiṣālüm [varidi]

4. Mihr ü māha ṭaʿn iderdi āfitāb-ı ṭalʿati
   Şems-i enver ruḫları ḳaşı hilālüm [varidi]

5. Medḥiyā veʾl-ḥāṣılı yārüm benümle yār iken
   Ne göñülde ġuṣṣa ne cānda melālüm varidi

[792] Bu şiir M nüshasında CXLVI. gazel olarak 54a'dan başlamaktadır.

DXVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḳaralar geymiş bugün gördüm ser-ā-pā ol perī
Kim ḳarañu gicede seyr itdi şems-i ḫāveri

2. Ayağın başmağa üstine nigārum ᶜār ider
Şol ḳadar bī-ḳıymet olmışdur sirişküm gevheri

3. Bāğ-bānuñ ᶜömri olsun ḳāmeti gibi ḳaṣīr
Şol ḳad-i mevzūnuña beñzetdüg-içün ᶜarᶜarı

4. Şu gibi aḳ pāyine yüz sür o serv-ḳāmetüñ
Nice bir gül-zār-ı dehri geşt idersin serserī

5. Medḥiyā bu şiᶜr-i dil-sūzuñ görürlerse revān
Defterin odlara yaḳar Ḫāver-ile Āẕerī[793]

185a

DXIX[794]

Müfteᶜilün müfteᶜilün fāᶜilün

– • • – / – • • – / – • –

1. Ġamzelerüñ bağrumı ḳan eyledi
Tīr-i ġam-ı ᶜaşḳa nişān eyledi

2. Ḥoḳḳa-i yāḳūta ḳoyup dürr dişin
Ağzı gibi anı nihān eyledi

3. Ay gibi çehre[si][795] nümāyān olup
Gün gibi sırrumı ᶜayān eyledi

4. Derdiñi cān derdine dermān bilüp
Anı göñül şehrine ḫān eyledi

5. Ol ḳaşı yā ḳāmetümüz Medḥiyā
Ṭoğrusı bu bükdi kemān eyledi

---

[793] Metinde "Āzerī" şeklinde yazılmıştır
[794] Bu şiir M nüshasında CXLVII. gazel olarak 54a'dan başlamaktadır.
[795] M nüshasında da "çehre" şeklinde yazılmış olup yine vezin eksik kalmaktadır.

DXX

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Perīşān eyle ᶜaḳluñ iç şarābı
Sen ol mey-ḫānenüñ mest-i ḫarābı

2. Baña ᶜaşḳuñ meyinden şundılar pāy
Ḫarābāt erlerinüñ Şeyḫ Sinān'ı[796]

3. Görüp curᶜa-şıfat ḫāk olduġum yār
Didi kimsin didüm ayaḳ türābı

4. Güneş yüzlü yetiş aḫşama ḳaldum
Żiyā-baḫş ol götür yüzden niḳābı

5. Ḥicāb itme giderseñ kūy-ı yāre
Şarāb iç Medḥiyā refᶜ it hicābı

DXXI[797]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Ey vaṣl-ı yāre ṭālib olan gezme serserī
Güldürme kendi kāruña çarḫ-ı sitem-geri

2. Āteş içinde penbe nihān olsa fi'l-meṣel
ᶜĀşıḳ dilinde ṣaḳlar idi ᶜaşḳ-ı dil-beri

3. Demlerdürür ki gözler anı göz yaşın döküp
Bu çeşme-sāra gelmeye mi bir dem ol perī

4. Cellād-ı çeşmi ol gözi ḳanlu dil-āverüñ
ᶜUşşāḳa çekdi ḫışm-ile şemşīr ü ḫançeri

5. Göz çeşmesine ḳanlu ṣular geldi Medḥiyā
185b Ḫūn-ı cigerle ṭoldı çü ḳalb-i ṣanevberi

---

[796] Metinde "Şeyḫ ü Sinānı" şeklinde yazılmıştır.

[797] Bu gazelin aynısı değişik beyit sıralamasıyla 1, 4, 2, 3, 5 DLXVII numaralı gazelde tekrar edilmiştir. Yine bu şiirdeki beyit sıralamasıyla CXLVIII. gazel olarak M nüshasında 54b'den başlamaktadır.

DXXII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Ṣırāṭum çün reh-i mey-ḫāne oldı
Delīlüm şuʿle-i peymāne oldı

2. Yidi ṭamu ʿaẕābı nār-ı fürḳat
Bihiştüm vuṣlat-ı cānāne oldı

3. Benüm rūḥ-ı revānum murġ-ı cānum
Cemālüñ şemʿine pervāne oldı[798]

4. Naẓar ḳılmayalı ol şāh-ı ḫūbān
Ser-ā-ser mülk-i dil vīrāne oldı

5. Nigārā tār-ı zülfüñ ḥasretinden
Dil-i ṣad-pāre şekl-i şāne oldı

6. Düşüp kūy-ı ḫarābāt içre göñlüm
Yitürdi kendüsin mestāne oldı

7. Ne siḥr itdi ʿaceb ol çeşmi cādū
Dil-i Medḥī ḳatı dīvāne oldı

DXXIII

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Ol şeh-i mülk-i cefā ḳullara ḳılsa naẓarı
Yolına biz de fedā eyler idük cān u seri

2. Aşşı yitmez mi bu kim cenneti tīġ-ile alur
Dīn yolında çalışan gör ki görür mi żararı

3. Baḥr-ı āhen gibi cūş itse n'idem ḫayl-i ʿadū
Er aña dirler o dem ola demürden cigeri

4. Girüde ḳalmayalım dīn yolına ġayret idüp
Yiridür pāy-i ṭaleb her dem olursa ileri

5. Medḥiyā dīn yolına cān ile serden geçelüm
Dīne nokṣān iricek n'eyleyelüm cān u seri

[798] Metinde "oldı" redifi yerine yanlışlıkla "geldi" yazılmıştır.

DXXIV

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Göñül bir küştigīr idi o çeşm-i bī-emān başdı
Nerīmān-ı cihān-sūzı ṣanasun Ḳahramān başdı

186a 2. Beni ṣanmañ raḳīb-i dīv-i bī-dīne zebūn oldum
Ayağum aldı al-ile şarāb-ı erğavān başdı

3. Ḥaẕer ḳıl Zāl-ı gerdūndan seni pāy-māl ider āḫir
Kemend-i dest-i ḳahr-ile nice ṣāḥib-ḳırān [başdı]

4. Ten-i ṣad-pāreme ḳaṭʿā teraḥḥum ḳılmayup cānān
Ḳaşuñ yayın ḳurup ğamzeñ ḫadeng-i cān-sitān [başdı]

5. Ururken tīr-i müjgānı dil-i pür-ḫūna yüz yara
Ṣoḳulup ḫançeri araya girdi yāre yan [başdı]

6. Şebīḫūn eyleyüp diller metāʿın tār-mār eyler
Ḥarāmīler gibi zülfüñ gice-y-le kār-bān [başdı]

7. ʿAdū-yı zāğa dik gelse n'ola Medḥī ḫorūs-āsā
Ayağı altına alup misāl-i mākiyān başdı

DXXV[799]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ḥasretüñle dāğ-ı fürḳat derd-nāk eyler beni
Ḫaste görsem ben seni miḥnet helāk eyler beni

2. Serv ḳaddüñ sāye ṣalmaz ben ğubārum üstine
Ārzū-yı ḳāmetüñ bu yolda ḫāk eyler beni

3. Ḫırmen-i ʿömrüm yaḳar nār-ı firāḳ-ı ruḫlaruñ
Āteş-i mihrüñ ser-ā-ser sīne-çāk eyler beni

[799] Bu şiir M nüshasında CXLIX. gazel olarak 54b'den başlamaktadır.

4. Ḳalmadı gerd-i küdūretden vücūdumda es̱er
Aña şādem göz yaşı her demde pāk eyler beni

5. Medḥī-i bī-çāre kim Tañrı ḥaḳı-çün dil-berā[800]
Ḫaste görsem ben seni miḥnet helāk eyler beni

DXXVI

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. Leb-i la^clüñ hevesi dīdemi pür ḫūn itdi
Eşkümüñ ḳaṭrelerin Dicle vü Ceyḥūn itdi

2. Yüzüme perde-i idbār çeküp dest-i ḳażā
Göz yaşı ṣūret-i iḳbāli diger-gūn itdi

3. Żāyi^c itsem özümi vādī-yi ẓulmetde ne ṭañ
Bir ṣaçı leylī alup ^caḳlumı mecnūn itdi

4. Murġ-ı dil yüksek uçardı nitekim murġ-ı hümā
O perī zülfi kemendi ile meftūn itdi

186b 5. Raḥm idüp ḫastesine bir naẓar itmez o ṭabīb
Medḥī-i zār u zebūnı ḳatı maḥzūn itdi

DXXVII

Fe^cilātün fe^cilātün fe^cilātün fe^cilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fā^cilātün) (fā^clün)
– • – – – –

1. O güneş yüzlüye diḳḳatle kim itse naẓarı
Naẓar-ı nūr-ı Ḫüdā birle pür olsun başarı

2. Başarı nūrı gibi ḳalbi żiyā-güster olup
Şemsden rūşen ola tā ki vücūd-ı ḳameri

3. Ḳameri şu^clesi gün gibi virür dehre żiyā
Müşterīdür aña her ṭālib-i dünyā seḥeri

---

[800] dil-berā : Medḥiyā M

4. Seḥeri gün çıḳıcak kūy-ı nigāra düşegör
Gide tā āyīne-i ḳalbüñüñ anda kederi

5. Kederi def ͨ ola dirseñ dilüñ ey Medḥī-i zār
Yüri bir dil-bere ḳurbān idegör cān u seri

DXXVIII

Mefā ͨ īlün mefā ͨ īlün mefā ͨ īlün mefā ͨ īlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Egerçi nār-ı āhum dem-be-dem ey meh füzūn oldı
Aña şādem baña hicrān şebinde reh-nümūn oldı

2. Dem-ā-dem ḳanlu yaşumdan benüm ey lāle ruḫ-sārum
Yaḳalar ġarḳ-ı ḫūn oldı çemenler lāle-gūn oldı

3. Ḳad-i bālāna öykünmiş işitdüm ben bir āh itdüm
Buñaldı ḳāmet-i ṭūbā anuñ-çün ser-nigūn oldı

4. Nice şīr-i jiyān deşt-i fenānuñ pāy-mālidür
Nice Rüstem cihānuñ dest-i ḳahrından zebūn [oldı]

5. Ruḫında ḳaṭre ḳaṭre dir gören yaşını Medḥīnüñ
Anuñ kim ḳaṭresi ṣaḥrā yüzinde yüz ͨ uyūn oldı

DXXIX

Mef ͨ ūlü mefā ͨ īlü mefā ͨ īlü fe ͨ ūlün

– – • / • – – • / • – – • / • – –

1. Serv-i çemenüñ şevḳe gelüp otı yetişdi
Gördükde anı ol gül-i ra ͨ na güle düşdi

2. İrmez mi daḫı nālelerüm gūşuña ey māh
Āhum şereri ͨ arş-ı mu ͨ allāya irişdi

187a 3. Şol dem ki senüñ ma ͨ reke-i ͨ aşḳuña girdüm
Hicrān sitemi ḫayli benüm başuma üşdi

4. Dūr olmış idi bir nice dem ḫāk-i derüñden
Bīmār göñül ḥasretine irdi ḳavuşdı

5. Yeksān görinür aña visālüñle firāḳuñ
Medḥī elem-i hicrüñ-ile şöyle alışdı

DXXX

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey perī yüzden götür şol ṭurre-i ṭarrāruñı
Kāfir olma Muṣḥaf üstine ḳoma zünnāruñı

2. Derd-i ᶜaşḳuñ çāresin ḳıldum eṭibbādan su'āl
Derdüme em didiler laᶜl-i şeker-güftāruñı

3. Cennete ṭālib olanlar vuṣlatuñ eyler ṭaleb
ᶜĀşıḳ-ı dīdār olanlar seyr ider dīdāruñı

4. Böyle midür ey ṭabībüm sizde *Ḳānūn [u] Şifā*
Añmaduñ hīç pister-i ġamda yatan bī-māruñı

5. Bülbül-āsā gülşen-i kūyuñda Medḥī zār olur
Ḳılma pinhān dīdeden her dem gül-i ruḫ-sāruñı

DXXXI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Fürḳat-i laᶜl-i nigārumla ciger ḫūn oldı
Eşkümüñ ḳaṭreleri Dicle vü Ceyḥūn oldı

2. Pāy-māl olsa n'ola sāye gibi cismüm żaᶜīf
Baña cevri o sehī-ḳāmetüñ efzūn oldı

3. Ey ṣaçı leylī ser-i zülfüñe meftūn olalı
Dil-i āvāre ṣorarsañ ḳatı mecnūn oldı

4. Görüp aġyār-ile ᶜayş eyledügin dil-dāruñ
Reşkden çeşm-i terüm sāġar-ı pür-ḫūn oldı

5. Medḥiyā ḳana yudı aġzını aġyāruñ yār
Ol següñ ḥāli bugün ḫayli diger-gūn oldı

187b

DXXXII [der-kenār]
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Şehā mihr-i ruḫuñdan aldı pertev şemʿi-kāfūrī
Ser-ā-ser ṭutdı nūrı mülk-i Rūmı Çīn u Faġfūrı

2. Görüp cām-ı lebüñ tābān u raḫşān germ olup ṣūfī
Ḥarāretle girüp ḫalvetde ṣıḳdı āb-ı engūrı

3. Bu şehr içre ziyāde bulsa şöhret ṭañ mıdur meh-tāb
Senüñ şol āfitāb-ı ṭalʿatüñden aldı ol nūrı

4. Göreydi gülşen-i kūyuñ ṣafāsın ey melek-ṣūret
Cinānı terk idüp uçmaḳ dilerdi kūyuña ḥūrī

5. Ḥaẕer ḳıl Zāl-ı dehrüñ mekrine aldanma ey Medḥī
Nice Behrām-ı Gūr'ı gūra ḳoymışdur anuñ Gūr'ı

DXXXIII
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Pister-i miḥnetde ḳaldum yār-ı cānum gelmedi
Başın alup göklere gitdi fiġānum gelmedi

2. Künc-i fürḳatde dirīġā her günüm aḫşām olur
Aylar geçdi benüm ol mihribānum gelmedi

3. Göñlümüñ şehri dem-ā-dem hecr-ile vīrān olur
Devlet-ile şehre ol devletlü ḫānum gelmedi

4. İntiẓār-ı yārla bir ḳılca ḳaldı tende cān
Bezmüme bir şeb benüm ol mū-miyānum gelmedi

5. Serv-ḳaddler lāle-ḫaddler ʿazm-i gül-zār itdiler
Seyr-i bāġa Medḥiyā ġonca-dehānum gelmedi

DXXXIV[801]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Dil-ber degüldür añma baña ol[802] sitem-geri
Dil-ber odur ki tā bile āyīn-i dil-beri

2. Medḥ itme ol civānı k'anuñ cevri çoġ ola
Yābāna atma ʿārif[803] iseñ naẓm-ı gevheri

3. Ruḫ-sār-ı yāre māyil idüm gör sitāremi
Çıḳdı felekde mihrle meh aña müşterī

4. Ḫāk-i derine ol ṣanemüñ gün-be-gün düşer
Üftāde gibi bencileyin şems-i ḫāveri[804]

5. Deyr-i cihānda bir saneme baġla göñlüñi
Medḥī eger ki ʿāḳil isen gezme serserī

DXXXV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Göñlümi biñ nāz-ile alsa civānānuñ biri
Emrine rām eylese [hem] ser-i ḫūbānuñ biri

2. Derd-i ʿaşḳa düşeli ḥāli yaman oldı dilüñ
Aña bir yaḫşı naṣīḥat ḳılsa yārānuñ biri

188a 3. Yoḳ yire ḫarc eyledüm gözden sirişküm gevherin
Żāyiʿ itdüm ḳalmadı biñ dürr-i yektānuñ biri

4. Ḥükm ider dil mülkine bir dil-ber-i Yūsuf-cemāl
Kim aña mālik degül şāhān-ı devrānuñ biri

5. Medḥiyā Yūsuf gibi çaḥ-ı belāya düşdüm āh
Dest-gīr olmadı gitdi baña iḫvānuñ biri

---

[801] Bu şiir M nüshasında CL. gazel olarak 55a'dan başlamaktadır. Bu gazel şair tarafından tahmis edilmiştir. Bkz. XXXI. muhammes

[802] XXXI. muhammeste 1. ve 2. beyitteki "ol" kelimesi "şol" şeklindedir.

[803] XXXI. muhammeste 2. beyitte "ʿārif" kelimesinin yerinde "ʿāḳil", 5. beyitteki "ʿʿākil" kelimesinin yerinde ise"ʿārif" kelimeleri bulunmakta ve yer değiştirdiği anlaşılmaktadır.

[804] XXXI. muhammeste "şems-i ḫāveri" tamlaması yerinde "mihr-i ḫāveri" tamlaması bulunmaktadır.

DXXXVI

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Görmeyen esrār-ı laᶜlüñ mest ü ḥayrān olmadı
Bilmeyen keyfiyyet-i esrāruñ insān olmadı

2. Pāye-i maḳṣūda irmez gün gibi bulmaz şeref
Şol göñül kim ẕerre-veş ḫāk-ile yeksān [olmadı]

3. Derd-i hecr-i yār-ile yıllardurur kim ḫasteyem
ᶜAşḳ derdine dirīġā yitdi dermān olmadı

4. Tīġ-i bī-dād-ile sīnem şerḥa şerḥa ḳıldı yār
Ol ḳadar yalvarı gördüm yāre imkān olmadı

5. Medḥiyā dīdār-ı yāri görmege lāyıḳ degül
Dīdeler kim ebr-veş her laḥẓa giryān olmadı

DXXXVII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Yār içün aġyārla ben yār olaydum kāşki
Bir gül içün ḫār-ı ġamda zār olaydum kāşki

2. Sāye ṣalmaz ben ġubārı üstine ol āfitāb
Sāyesi düşdügi yir dīvār olaydum [kāşki]

3. Çār-sū-yı dehr içinde kārum oldı āh u zār
Böyle kārum olmasa bī-kār olaydum kāşki

4. Ṭūr-ı Mūsī-veş yanup her dem tecellī nārına
Tā ḳıyāmet ṭālib-i dīdār olaydum [kāşki]

5. Tīr-i müjgānı-y-la her laḥẓa ciger ḳan olmadan
188b Zülf-i yāre Medḥiyā ber-dār olaydum kāşki

DXXXVIII

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Bugün ᶜazm-i sefer ḳıldı yine ol Yūsuf-ı s̱ānī
Felek dūr eyledi gözden dirīġ ol māh-ı tābānı

2. Sūy-ı Mıṣr'a revān olduñ velī ey serv-i āzādem
Esīr-i bend-i ġam ḳılduñ dil-i Yaᶜḳūb-ı nālānı

3. Yoluña bunca gevherler nis̱ār eyler dirīġ itmez
Esirge ey gözüm nūrı kerem ḳıl çeşm-i giryānı

4. Bir ᶜĪsī-leb güneş-ṭalᶜat meh-i tābāndan ayrıldum
Çıḳarsam göklere ṭañ mı bu günden āh u efġānı

5. Şeb-i vaṣlın temennā ḳıl Ḫüdā'dan yoḫsa ey Medḥī
Seni bir gün helāk eyler o yārüñ rūz-ı hicrānı

DXXXIX

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

1. Ben umardum ḳala yār-ile bu ᶜişret bāḳī
Götürüp ayağı dil-ber didi ṣoḥbet bāḳī

2. Şöyle yandurdı beni nār-ı firāḳı-y-la o yār
Ḥaşre dek ḳaldı ten u cānda ḥarāret [bāḳī]

3. Ġayriden zāyil olur tāb u ṭarāvet ammā
Sende ey Yūsuf-ı gül-çehre melāḥat bāḳī

4. Dār-ı dünyāyı ṣaḳın cāy-ı ḥużūr añlama sen
Bunda miḥnet çekegör andaki rāḥat [bāḳī]

5. Medḥiyā irmez iseñ rūz-ı viṣāl-i yāre
Şeb-i fürḳatde saña derd-ile miḥnet bāḳī

DXL

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Ey gözi mest eyledüñ çün vālih ü ḥayrān beni
Vādī-i ḥayretde ḳaldum ḳoma ser-gerdān beni

189a

2. Gülleri ḫandān idüp bülbülleri nālān iden
Eylemiş rūz-ı ezel ḫandān seni giryān beni

3. Her yiten ḳaşı kemānuñ tīrine sīnem siper
Bir bölük ḫūnīler içre ṣaḳlamış devrān beni

4. Āteş-i şevḳ u maḥabbetle libāsum yandurup
Ḫānḳāh-ı ʿaşḳ içinde eyledüñ ʿüryān beni

5. Dergehinden Medḥiyā sürmiş raḳībi ol melek
Ḫānesine daʿvet eyler ġālibā sulṭān beni

DXLI

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Var mı helākın isteye bir cān benüm gibi
Ġamzeñ oḳına yüz ṭuta her ān benüm gibi

2. Gülşende var mı bilsem eyā serv-i ser-firāz
Reftār-ı serv-ḳaddüñe ḥayrān benüm gibi

3. Hicrān şebinde aġladuġum gördi yāre şemʿ
Ol demde ol daḫı giryān benüm [gibi]

4. Çeşmüm evinde ḳaynadı ṭūfān-ı eşk-i ter
Kimse cihānda görmedi ṭūfān benüm [gibi]

5. Yārüñ ḫadeng-i ġamzesine Medḥiyā ʿaceb
Kimse olur mı cān-ile ḳurbān benüm gibi

DXLII

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Maḥabbet bezminüñ ẕevḳ u ṣafāsı hep yalan oldı
Eḥibbā bir birine bir ʿadū-yı bī-emān oldı

2. Muḳallidler çoġaldı gördiler rāh-ı ḥaḳīḳatde
Erenler kendözin pinhān idüp ʿārif nihān [oldı]

3. Dıraḫt-istān-ı ʿālem zāġlar-ile gördi zeyn olmış
Bu bāġuñ āşiyānından göñül murġı revān [oldı]

4. Bu gül-zār içre ḳalmadı es̱er būy-ı maḥabbetde
Zemīnüñ ziyneti gitdi cihān ṭurfe cihān oldı

189b 5. Efāżıl ḫāk-sār oldı erāzil ṭutdı dünyāyı
ʿAlāmetler görindi Medḥiyā āḫir zamān oldı

DXLIII[805]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

1. Ey maʿārif kişverinüñ serveri
V'ey fеżāyil bāġınuñ verd-i teri

2. Faḫr ider nām-ı şerīfüñle senüñ
Ehl-i ʿirfānuñ dīvān u defteri

3. Nāẓır olan āfitāb-ı ḥüsnüñe
ʿAynına almadı şems-i enveri

4. Dāyima gelsün ḫayālüñ göñlüme
Oldurur sulṭān-ı ʿaşḳuñ kişveri

5. Baġla dil zülf-i kemend-i dil-bere
Medḥiyā ʿālemde gezme serserī

---

[805] Bu şiir M nüshasında CLI. gazel olarak 55b'den başlamaktadır.

DXLIV

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

– – •/ • – – •/• – – •/ • – –

1. Şāh oldı göñül Mısr'ına bir Yūsuf-ı s̱ānī
Ṣaḥrā-yı dile ḳondı gelüp dikdi sinānı

2. Tīr-i müjesi ṭoğrunayam sīneme gelsün
Yolına revān eyleyeyin rūḥ-ı revānı

3. Taḥrīr idemez lerze ider cismi ser-ā-pāy
Taṣvīr idemez ṣūret-i zībāsını Mānī

4. Şemʿi ruḫını görmeyem ʿālemde ben anuñ
Yansun n'ideyin odlara bu ʿālem-i fānī

5. Gün gibi ṣalup şaʿşaʿasın ʿāleme ol māh
Envār-ile ġarḳ eyledi bu kevn ü mekānı

6. Ḥaḳḳ ḳılmış anı ġāyet-ile kān-ı melāḥat
Yūsuf ger anuñ rūyını görse ola s̱ānī

7. Çün irdi ecel Medḥī-i bīmāra ṭabībüm
Gel sen de yetiş ḥasret-ile çıḳmaya cānı

190a

DXLV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – –/ – • – –/ – • – –/ – • –

1. ʿĀşıḳam bir dil-bere ṣabr u ḳarārum ḳalmadı
Gitdi elden çün ʿinān-ı iḫtiyārum ḳalmadı

2. Bī-kesem bī-çāreyem bī-aḳrabāyem ḥāṣılı
Dār-ı dünyāda benüm bir yār-i ġārum ḳalmadı

3. Terk-i tecrīdem libās-ı ʿāriyetden ʿāriyem
Çār-sū-yı dehr içinde kār-bārum ḳalmadı

4. Kāküli devrinde bir mūya dönüpdür cismümüz
Ḳıl ḳadar yanında yārüñ iʿtibārum ḳalmadı

5. Rāh-ı ʿaşḳ içre ġubār olmışdı cismüm Medḥiyā
Seyl-i eşküm şöyle aḳdı kim ġubārum ḳalmadı

DXLVI

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḥabībüm dāmen-i vaṣluñla yaşum silsem olmaz mı
Lebüñ hecri-y-le ḳan oldı ciger bir emsem olmaz mı

2. ʿİẕāruñla baña gülşen görinür ey melek külḫan
Firāḳuñ nārına yandum cemālüñ görsem olmaz mı

3. Nice demlerdürür hecrüñ ġamı-y-la zār-ı giryānem
Viṣālüñ ʿīdına irsem sevinsem gülsem olmaz mı

4. Benüm sen derdüme ey cān ṭabībi çāre ḳılmazsın
Derūnum derdini dārüʾ-şifāda ṣorsam olmaz mı

5. Hep iller saʿy idüp ʿazm-i ṭavāf-ı Kaʿbe eylerler
ʿAceb ben cehd idüp kūy-ı nigāra irsem [olmaz mı]

6. Çü gördüm cāme-ḫˇābında o yāri mest-i ḫˇāb olmış
Uyurken ḳoynına āyā ṣoyunsam girsem olmaz mı

7. Naṣīb olsa viṣāl-i yāre irsem dir imiş aġyār
Raḳīb-i kāfire Medḥī naṣībin virsem olmaz mı

190b

DXLVII

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

1. Gülmenüñ vaḳti gidüp aġlayacaḳ dem geldi
Demidür aġlayalüm māh-ı Muḥarrem geldi

2. Aġlayup ebr-i siyehe baḥr-i firāvān acıdı
Biz de giryān olalum hecr-ile mātem geldi

3. Dest-i aʿdādan iki āl-i Resūluʾllāh'un
Birine tīġ-i sitem birisine semm geldi

4. Dostlar biz bu cihānda nice ḫandān olalum
Aġladı çün ki cihān mülkine Ādem geldi

5. Kerbelā ḫākine aḳmışdı bugün ḫūn-ı Ḥüseyn
Ol güni yād idicek ḫāṭıra bir ġam geldi

6. Medḥiyā gör ne dimiş pādişeh-i heft-iḳlīm
Kim ola kim bu cihān mülkine ḫurrem geldi

DXLVIII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Bezm-i cihānda cāy-ı ferāġat de ḳalmadı
Cām-ı ṣafāda bāde-i rāḥat da ḳalmadı

2. Rāh-ı mecāza gitdi vü güm oldı ʿāşıḳān
Nām u nişān-ı mihr ü maḥabbet de ḳalmadı

3. Ḳalbümde ṣūfī saña maḥabbet de yoġ ise
Buġż-ı ḥasedle kīn ü ʿadāvet de [ḳalmadı]

4. Gülşende būy-ı ġonca-i terden eser de yoḳ
Ḥayfā çemen de gitdi ṭarāvet de ḳalmadı

5. Bāb-ı seḫā vü luṭf u kerem bestedür ḳamu
ʿĀlem yıḳıldı kimsede himmet de ḳalmadı

6. Evvelki gibi mey-kedenüñ hīç ṣafāsı yoḳ
Rindān ayaġa düşdi vü hürmet de ḳalmadı

7. Ol dem firāḳ u ḥasret-ile vaṣla çāre yoḳ
Medḥī bedende ḳuvvet ü ḳudret de ḳalmadı

191a

DXLIX

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – /• – – – /• – – –

1. Elā ey şehriyār-ı āb-ı rūy-ı mülk-i ʿOs̱mānī
ʿAdālet kişverinüñ şimdi sensin şāh-ı devrānı

2. Cemālüñ āfitābı-y-la müşerrefdür bütün dünyā
Ḫüdā birdür anuñ ḥaḳḳı içün ey Yūsuf-ı s̱ānī

3. Anuñ-çün Yūsuf-ı s̱ānī didüm dīdāruña cānā
Güzellik āsumānında ruḫuñdur māh-ı Kenʿānī

4. Bugün şem^c-i cemālüñ şu^clesinden nüh felek rūşen
Görenler rūyuñı dirler çerāġ-ı nūr-ı Yezdānī

5. Düşerler ḫalḳ-ı ^cālem luṭfına iḥsānına maẓhar
Dinilmez Ḫān Murāduñ Medḥiyā in^cām u iḥsānı

DL
Mefā^cīlün mefā^cīlün mefā^cīlün mefā^cīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Firāḳuñla derūnumdan ^calev çıḳdı cihān yandı
Şerār-ı nār-ı āhumla zemīn u āsumān yandı

2. Ḫalīlüm nār-ı hicrāna ṭayanmaz ḳalb-i sūzānum
Ṭutuşdı cümleten a^cżā tenümde üstüḫān [yandı]

3. Saña ḳarşu varup hicrān şebinde ey ḳamer-ṭal^cat
Ġamum şerh eyleyem dirdüm dehānumda zebān [yandı]

4. Tecellā-yı cemālüñ şevḳine pervāne-veş cānā
Taḥammül ḳalmadı bir dem bu cism-i nā-tüvān [yandı]

5. Şafaḳ şanma anı Medḥī şerārı çarḫa çıḳmışdur
Bir āh itdüm ki āhum odına kevn ü mekān yandı

DLI
Fā^cilātün fā^cilātün fā^cilātün fā^cilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Sīneden ^caks-i müjeñ ey māh-peyker çıḳmadı
Paslanup ḳaldı niyām içre o ḫançer çıḳmadı

2. Ebr-i āhumla cihān ẓulmetde ḳaldı ser-be-ser
Ṭāli^cümde gitdi ol mihr-i pür-enver çıḳmadı

3. Cān bedenden çıḳdı tende oḳlaruñ cem^cin görüp
Tīrüñüñ peykānları şaḳlandı yir yir çıḳmadı

191b 4. Mihr-i rūyuñ dün gice eflāke şaldı şu^cleler
Tīre-ṭāb^c oldı ḳamer aña ber-ā-ber çıḳmadı

5. Āh-ı pür-dūdum görüp didi melekler Medḥiyā
Ḫayl-i demdür göklere bir böyle ejder çıḳmadı

DLII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Bāzār-ı dehri geşt ü güẕār itdi serserī
Ṣarrāf-ı dīde görmedi bir sence gevheri

2. Ḫacletden oldı rūyuñı gördükde rū-siyāh
Beñzer diyen cemāline ḫūrşīd-i enveri

3. Her dil-bere iderdi ezel biñ maḥabbeti
Ġayrı güzelden oldı hele şimdi dil beri

4. İster Ḥicāz-ı kūyuña varup ḳarār ide
Dāyire gibi devr iderek çarḫ çenberi

5. Medḥī çemende seyr ideli ḳāmetüñ senüñ
Gözden bıraḳdı ᶜarᶜar u serv ü ṣanevberi

DLIII

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ṭolanur şemᶜ-i ruḫuñ şevḳine pervāne gibi
Ṭutuşup āteş-i mihrüñle göñül yana gibi

2. Yirlere ḳonmaz iken murġ-ı hümā gibi dirīġ
Düşdi dil silsile-i zülfüñe dīvāne gibi

3. Cām-ı laᶜlin içirüp ᶜaḳlumı yaġmaladı yār
Yaḳdı bezminde beni al-ile mestāne gibi

4. Nice bir aġlayalum derd ü ġam-ı fürḳat-ile
Cāy-ı ḫurrem var iken gūşe-i mey-ḫāne gibi

5. Medḥiyā ṣayrafī-i şehr-i vücūd olduñ sen
Naẓm-ı pāküñ ṣadef-i sīnede dürr-dāne gibi

192a

DLIV

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ṭoġup burc-ı saʿādetden güneş teg āşikār oldı
Bugün Sulṭān Meḥemmed kim şeh-i gerdūn-medār oldı

2. Ḫüdā'nuñ fażlını gör kim ser-i Dārā-yı devrāne
O gün bārān-ı raḥmet evc-i aʿlādan niṣār [oldı]

3. Ḥayāt-ı nev bulup ʿālem yine gül-zār-ı ʿālemde
Açıldı ġonca-i bāġ-ı ʿadālet nev-bahār [oldı]

4. Eḥibbā şād-kām oldı küdūret ḳalmadı hergiz
Dil-i ʿadā-yı bed-sīret velīkin ḫāk-sār [oldı]

5. Görince verd-i ruḫ-sāruñ senüñ bülbül gibi Medḥī
Duʿā-yı devletüñ her dem dilinde ṣad-hezār oldı

DLV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Kākül-i pür-çīni birdür zülf-i ʿanber-bū iki
Genc-i ḥüsnüñ birdür ammā ejder-i gīsū iki

2. Düşmeyince ḫançere hergiz ḫalāṣa çāre yoḳ
ʿĀşıḳ-ı bī-çāre birdür ġamze-i cādū iki

3. İki çeşmüñ arasında oldı ser-gerdān göñül
N'eylesün āvāre-dil ṣayyād bir āhū iki

4. Hū didükçe nāleme dem-sāz olurlar ṭaġlar
Mest-i cām-ı ʿaşḳ birdür naʿra-i yā Hū iki

5. Fürḳat-i hecr-i nigār u vuṣlat-ı dil-dār-ile
Medḥiyā dāyim göñülde şādı bir ḳayġu iki

DLVI[806]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün

• – – – / • – – – / • – –

1. Sever dil bir nigār-ı gül-ᶜiẕārı
N'ola bülbül gibi artarsa zārı

2. Didüm ey gül senüñçün bülbül oldum
Didi miskīn senüñ gibi hezārı

192b 3. İrerler menzil-i maḳṣūda āḫir
Çekenler bu cefā-yı rūzigārı

4. Cefā vü şīveden uṣanmaz ol yār
Cefā muᶜtādıdur hem şīve kārı

5. Benüm her dem bahār-ı ḥüsne ḳarşu[807]
Aḳar iki gözümüñ[808] cūy-bārı

6. Ciger zaḫmına çün kim merhemüñ yoḳ
Dem-ā-dem tīġ-i cevrüñ çekme bārī

7. Severseñ ol ṣaçı leylāyı Medḥī
Yüri mecnūn-ṣıfat terk eyle ᶜārı

DLVII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Rā ḳaşlaruñ ki oldı naẓarda hilāl iki
Olmaz felekde böyle meh-i bī-miṡāl iki

2. Dil düşdi ḫāk-i pāyine ten oldı ḫāk-sār
Rāh-ı maḥabbet içre yatur pāy-māl iki

3. Kim laᶜlüñi teẕekkür ider kim miyānuñı
ᶜUşşāḳ içinde oldı bugün ḳīl u ḳāl iki

4. Sükker lebüñle ṭatlu dilüñ bir midür şehā
Ṣordum maḳāl bir imiş ammā meᵓāl iki

---

[806] Bu şiir M nüshasında CLII. gazel olarak 55b'den başlamakta olup 2. ve 7. beyitleri eksiktir.
[807] ḳarşu : ol yār M
[808] gözümüñ : gözünüñ A

5. Gīsūlaruñ hevāsı ile lā-mekān gezer
ᶜAnḳā-yı dil ki olmış aña per ü bāl iki

6. Ḫod-bīn olur ᶜiẕāruña kim ḳılsa bir naẓar
Mirʾāt-ı pür-ṣafāda olur bir cemāl iki

7. Yaşum görince ḥayrete ṭalmış iki civān
Gūyā miyān-ı cūda yetişmiş nihāl iki

8. Żabṭ it efendi gözlerüñüñ ẓuʾl-ḫumārını
Ḫalḳ-ı cihānı ḳırdı geçürdi celāl iki

9. Sevdā-yı zülf ü hecr-i leb-i laᶜl-i yār-ile
Medḥī göñülde olsa ᶜaceb mi melāl iki

193a

DLVIII

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Dūd-ı āhum tīre ḳılmış āfitābuñ şeklini
Gösterür rūy-ı felek üzre seḥābuñ şeklini

2. Naᶜra-i dil-sūz-ile āhum şerārın ṣandılar
Çarḫ-ı mīnāda görüp berḳ u şihābuñ şeklini

3. Mihr-i rūyuñ şuᶜle ṣalsa rūy-ı arża fiʾl-meṡel
Āfitāba döndürür yirde turābuñ şeklini

4. Ṣan ki naḳḳāş-ı ezel iẓhār-ı ḳudret eyleyüp
Bir dürr-i yektāda yazmış laᶜl-i nābuñ şeklini

5. Efser-i Key-ḫusrev ü Dārā'yı Medḥī görmeyen
Bāde-i nāb üzre seyr itsün ḥabābuñ şeklini

DLIX[809]

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Bir serverüñ ki mihr-i felek ola aḫteri
Anuñ felekde ṭāliᶜidür māh u müşterī

[809] Bu şiir M nüshasında CLIII. ve son gazel olarak 56a'dan başlamaktadır.

2. Her gün eşigi ṭaşına cārūb ider yüzin
Beñzer ġulām-ı kem-teridür şems-i ḫāverī[810]

3. Anuñ cemāli şuᶜlesi her ṣubḥ u şām ola
Kim beñzedür ᶜiẕārına ḫūrşīd-i enveri

4. Şöyle çıḳardı ḫāk-i rehin ᶜarşa kim ṣabā
Oldı ġubār-ı maḳdemi keyvānuñ efseri

5. Evvel naẓarda anı gören māh-ı nev ṣanur
Mirrīḫ-i çarḫ düşmenine çekdi ḫançeri

6. Dārā-yı rūzigār Ferīdūn-ı Cem-tebār
Key-ḫusrev-i zamāne cihānuñ Sikenderi

7. Bebr-i yabānı oldı seḫā kūh-sārınuñ
Olsa ᶜaceb mi bīşe-i luṭfuñ ġażanferi

8. Yaᶜnī Ġażanfer Aġa o kim būy-ı ḫulḳ-ile
Bezm-i cihāna virdi bugün zīb ü zīveri

193b 9. Yād eyledükçe luṭfuñ eyā kān-ı maᶜdelet
Medḥī devām-ı devletüñi itmiş ezberi

10. Düşdi ayaḳdan al elini gel ᶜalīlik it
Deşt-i belāda gezmeye bī-çāre serserī

11. Devlet hümāsı sāye ṣala farḳuña müdām
Ḳuṭb-ı murāduñ üzre döne çarḫ çenberi

DLX [der-kenār]
Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün
– – • / • – – •/ • – – •/ • – –

1. İḳlīm-i dile ẕevḳ u ṣafā geldi vü gitdi
Hem nice nice mihr ü vefā geldi vü gitdi

2. Geldi ḳocalıḳ bükdi bilüm gitdi yigitlik
Ġafletde iken ṣubḥ u mesā geldi vü gitdi

3. Olduḳ gice ser-mest velī irtesi mecnūn
Devr āḫir olup ẕevḳ u ᶜanā geldi vü gitdi

[810] Şems-i ḫāveri : şāh-ı ḫāveri M

4. Dil ḫaste düşüp yatur iken pister-i ġamda
Yārān-ile iḫvān-ı vefā geldi vü gitdi

5. Geldük giderüz biz de götür raḫtuñı Medḥī
Çün sencileyin merd-i Ḫüdā geldi vü gitdi

DLXI
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
— — • / — • — •/ • — — •/ — • —

1. Rūyuñ yanında añma baña mihr-i enveri
Laʿlüñle nisbet eyleme yāḳūt-ı aḥmeri

2. Ġālib şu ḳanlu ḫançeri yanuñda gördiler
Allāh ki düşdi ḫançere şehrüñ güzelleri

3. Hecr āteşine döymeye pūlād olursa dil
Nice ṭaḥammül eyleye ḳalb-i ṣanevberi

4. Gül-zār içinde servle şimşād-ı ḫoş-ḫırām
Reftār-ı serv-kaddüñe üftāde her biri

5. Medḥī ḳapuña geldi bu eşʿār-ı pāk-ile
ʿArż eyledi cenābına bu naẓm-ı gevheri

DLXII
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
— • — — / — • — — / — • —

1. Ehl-i dünyāda mürüvvet ḳalmadı
Żaʿf irişdi dīne ḳuvvet ḳalmadı

2. Ser-be-ser tūmār-ı[811] ʿaşḳı dürdiler
Kimsede mihr ü maḥabbet ḳalmadı

3. Gördiler bīmār-ı ʿaşḳa çāre yoḳ
Ḫastede ümīd-i ṣıḥḥat ḳalmadı

4. Bikr imiş evvel bu dünyā ḳarıdı
Ẕevḳi çıḳmaz oldı leẕẕet ḳalmadı

---

[811] Metinde "ṭurmār" şeklinde yazılmıştır.

5. Ṭutalum Selmān imişsin Medḥiyā
194a Maᶜrifet ehline raġbet ḳalmadı

DLXIII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Ḫalīlüm kaᶜbe-i kūyuñ baña ġāyet ıraġ oldı
Ṭavāf itmek anı bu ben güneh-kāra yasaġ oldı

2. Ṭoḳuz ay oldı ben bu nüh sipihre baḳmadum bir gün
Bükādan çeşm-i giryānum miṣāl-i penbe aġ oldı

3. Viṣālüñ ābı irmezse belā deştinde cān virdüm
Firāḳuñ nārına yandı ṭutuşdı sīne dāġ oldı

4. Şeb-i fürḳatde ey mihr ü cemālüñ ᶜaksidür şemᶜüm
Ḫayāl-i pertev-i rūyuñ baña rūşen çerāġ oldı

5. Şehā Medḥī-i bīmāra vefālar ḳılduġuñ demler
Ḫayāl-i ḫ˅āba döndi görmez oldı gitdi lāġ oldı

DLXIV
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Aġlasun şol dil ki zülfüñ tārına bend olmadı
Devr içinde kimseye hīç böyle pā-bend olmadı

2. Ol ḳamer-veş cevrini gün günden efzūn eyledi
Mihribān ol ᶜāşıḳa didükçe her çend olmadı

3. Sen bilürsin söyleye ey ḫusrev-i şīrīn-suḫan
Ḳanḳı mecnūndur ki leylī zülfüñe bend olmadı

4. Bār-ı cevrüñ çekmege bir ẕerre ṭāḳat ḳalmadı
Cism-i ḫākī nice döysün kūh-ı Elvend olmadı

5. Hecr ü ḳahr u fürḳat-ı miḥnetle geçdi günleri
Vuṣlatuñla Medḥī-i bī-çāre ḫūrsend olmadı

DLXV

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Dil-i ṣad-pāremüñ derdin ʿaceb dil-dāre dirler mi
Helāk oldı ġamuñdan ʿāşıḳ-ı bī-çāre dirler mi

194b 2. Dile ilmez geçer her dem o yārüñ tīr-i müjgānı
Ne işler geçdügin ol ġamze-i ḫūn-ḫˇāre dirler mi

3. Güle ḳan mest olup ġonca açılmış keşf-i rāz itmiş
Bu gülşende bu rāzı ʿandelīb-i zāra dirler mi

4. Düşüp peyġūle-i gamda żaʿīf ü bī-mecāl oldum
Göre bu ʿāşıḳ-ı bī-çāreye bir çāre dirler mi

5. Olanlar şeş cihātuñ sırrına vāḳıf yine Medḥī
Yidi iḳlīm ḫarāb oldı varup ḫünkāra dirler mi

DLXVI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Serverā terk eyledüm yoluñda cism ü cānumı
N'eyleyem maḳbūl-i dergāh olmayan ḳurbānumı

2. Al elüm ṣor ḫāṭırum raḥm it şikeste göñlüm
Nālemi diñdür söyündür āteş-i sūzānumı

3. Biñ bir adı ʿaşḳına düşmez saña Allāh içün
İşigüñ ṭaşından ırmaḳ eşk-i bī-pāyānumı

4. Şerbet-i laʿlüñ beni şol resme ḥayrān itdi kim
Alsa ġamzeñ duymazam cānā bedenden cānumı

5. Yirlere çaldı beni sāyem gibi gerdūn-ı dūn
Dir dimez irgürdi ʿarşa nāle vü efġānumı

6. Lerze eyler dem-be-dem bād-ı firāḳuñla tenüm
Yıḳdı bād-ı fürḳat ü hecrüñ ten-i ʿüryānumı

7. Rāżıyam her ne cefā ḳılsañ bu ben bī-çāreye
Ḫançerüñden dönmezem ger dökse yüz kez ḳanumı

8. Nādir-i devrān Caġaloġlı Sinān Paşa benüm
Cānumı şād eyleyüp yapdı dil-i vīrānumı

9. Medḥiyā şimd'en girü Ḥaḳḳ cānum almazsa benüm
Ḫayr ile yād eyleyem ol şāh-ı ʿālī-şānumı

195a

DLXVII[812]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

1. Ey vaṣl-ı yāre ṭālib olan gezme serserī
Güldürme kendi kāruña çarḫ-ı sitem-geri

2. Cellād-ı çeşmi ol gözi ḳanlu dil-āverüñ
ʿUşşāḳa çekdi ḫışm-ile şemşīr ü ḫançeri

3. Āteş içinde penbe nihān olsa fiʾl-meṡel
ʿĀşıḳ dilinde ṣaḳlar idi ʿaşḳ-ı dil-beri

4. Demlerdürür ki gözler anı göz yaşın döküp
Bu çeşme-sāra gelmeye mi bir dem ol perī

5. Göz çeşmesine ḳanlu ṣular geldi Medḥiyā
Ḫūn-ı cigerle ṭoldı çü ḳalb-i ṣanevberi

DLXVIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

1. Bir gözi āhū ṣaçı miskīn kemendüm var idi
Ġayra nice ḳul olam boynumda bendüm var idi

2. Yüz sürerdi ṣu gibi dil ayaġı ṭopraġına
Gülşen-i dünyāda bir serv-i bülendüm var idi

3. Eşk-i ter dirler aña sūy-ı sevād-ı dīdede
Bir delüḳanlu çeri çābük-levendüm var idi

---

[812] Bu gazel DXXI numaralı gazelle aynıdır. Ancak beyit sıralaması diğer gazele göre 1, 4, 2, 3, 5 şeklindedir.

4. Yār cevrin arturursa yaraşur zīrā benüm
Ḥaḳḳ bilür kim bī-vefā sevmege andum var idi

5. Medḥiyā bu deyr-i ālemde benüm de bir zamān
Bir büt-i şīrīn-zebān u dil-pesendüm var idi

DLXIX
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

1. Göñül pervāne-veş şemʿ-i ruḫ-ı cānāna yüz ṭutdı
ʿAceb germiyyet itdi āteş-i sūzāna yüz ṭutdı

2. Sirişk-i dīdemüz ırmaġa döndi çaġlayup ṭaşdı
Firāvān oldı gitdi lücce-i ʿummāna [yüz ṭutdı]

3. Ṣurāḥī-veş döküp ḳanum vebālüm boynuña alma
Ṣaḳın ey dil o ḫūnī ser-ḫoş oldı ḳana [yüz ṭutdı]

195b 4. Ruḫ-ı dil-dārı ögüp ḫayli rengīn naġmeler ḳıldı
Bugün meslisde muṭrib nāle vü efġāna [yüz ṭutdı]

5. Kemend-i zülfüñ-ile bend it anı ey ṣaçı leylī
Dil-i Medḥī varup Mecnūn gibi yābāna yüz ṭutdı

DLXX [der-kenār]
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
– – • / – • – • / • – – • / – • –

1. Kim gördi söyle böylece fāris dil-āveri
Hīç medḥe ḳādir olmaya kes böyle serveri

2. Aldı görince göñlümüzi virmedi baña
Böyle güzelden olsa revā şimdi dil beri

3. İtüñ köpegüñ oldı senüñ ey perī raḳīb
Gezme cihānda sen de köpek birle serserī

4. Nā-merdlik itme vir zen-i dünyāya yüz ṭalāḳ
Er gibi depren erlik it ey ḳahbenüñ eri

5. Medḥī o yāre saña gice varurın didüm
Didi nice senüñ gibi var sen de gel beri

DLXXI
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

1. Ḫüdā rūzī ḳılaydı vaṣl-ı yāri
Olurdum mülk-i ᶜaşḳun şehriyārı

2. Ḫaṭ-ı sebzüñ görelden eyler efġān
Bahār irse ḳılur dil murġı zārı

3. Raḳībi luṭf-ile biñ kez añar yār
Baña bir ḳahr u düşnām itse bārī

4. Ölürsem ḳabrüme gelme raḳībā
ᶜAlāmet istemez ᶜāşıḳ mezārı

5. Urursın ṭaşı mir'āt-i dile sen
Yine dirsin nedendir inkisārı

6. Zen-i dünyā dirīġā bükdi ḳaddüm
Beni ġāyet ḳocatdı işbu ḳarı

7. Tenezzül eyledükçe aña Medḥī
Belā bu kim yükin yıġar yuḳarı[813]

DLXXII
Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

1. Ḥamdü li'llāh ki şehā geldi bu nuṣret ḫaberi
Ṭoldı hep dār u diyār içre meserret ḫaberi

2. Ḥakk'a minnet ki yine şāh-ı Sikender-rāyı
Şād-mān itdi bugün düşmene furṣat ḫaberi

3. Umaruz Peşte gibi Pīç'i daḫı ala sipāh
Gūş-ı ḥünkāra ire māl-ı ġanīmet ḫaberi

[813] "yuḳarı" kelimesi metinde herhalde yanlışlıkla "be"ile yazıldığından "bu ḳarı" şeklinde de okunabilir. Ancak 6. beyitte aynı kelime olduğundan kafiye düzeni ve anlam bakımından kelimenin böyle okunması uygun görünmektedir.

4. Dīn-i İslām'a şeref virdüñ eyā şāh-ı cihān
Ṭutdı dünyā yüzini dīn ü diyānet ḫaberi

19ɒa 5. Münhezim ola hele cümleden evvel küffār
Rāfıżīler şehine ire hezīmet ḫaberi

6. Ḥaḳḳ vire şāh-ı Ḳızılbaşa muṣībetle belā
Vara Efrenc içine ṣoñr[a] muṣībet ḫaberi

7. Dilerüz ġālib ola ḫaṣmına sulṭān-ı güzīn
İki cānibden ire ḳuvvet ü ḳudret ḫaberi

8. Medḥiyā gör ne dimiş şāh-ı Ferīdūn-fermān
Minnet Allāh'a ki irişdi beşāret ḫaberi

9. Yā İlāhī bu şehe baḫt u saʿādet ola yār
Yidi iḳlīme yite baḫt u saʿādet ḫaberi

[Ḳıṭʿa]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāʿilātün) (fāʿlün)
– • – – – –

1. Bir gice ḫˇāba varup yummış idüm dīdelerüm
Öñüme perde-i şām oldı hemān-dem ḫāyil

2. Vāḳıʿamda baña bir pīr-i münevver-dīdār
Didi ey rāh-ı meşaḳḳatde olan pā-der-gil

3. Gün gibi mertebetüñ ẕirve-i ʿalāda iken
Sāye-veş şimdi neden menzilüñ oldı sāfil

4. Didüm ey pādişeh-i ṣūret-i maʿnī-i cemāl
Cümle derdüm dir idüm saña dükenmez biñ yıl

5. İḫtisār üzre saña ḥālümi iʿlām ideyin
Bilmesün kimse benüm ḥālümi illā sen bil

6. Bir yetīm inci gibi kiçi ḳarındaşum var
Menzili līk ṣadef gibi olupdur sāḥil

7. Şükrüm oldur ki hele terbiyete ḳābildür
Nice yıl kesb-i kemāl ü hüner itdi ḥāṣıl

8. Gün gibi bil ki cihān içre bulurdı şöhret
   İᶜtibār eylese ger ẕerrece şāh-ı ᶜādil

9. İşidüp sözlerüm ol pīr-i suḫan-dān didi
   Yüri ey ḫ˅āb-ı ḫayāl içre olan lā-yaᶜḳil

10. Söyle var ḥālüñi Aġa-yı kerīmü'ş-şāna
    Seni çün menzil-i maḳṣūda ol eyler vāṣıl

196b 11. İmdi ey ṣayrafī-i cevher-i manẓūm-kelām
    Yiridür naẓm-ı dürer-bāruma olsañ māyil

12. Gūş ḳıl cān-ile eşᶜār-ı güher-pāşumı kim
    Gevherüñ ḳadrini bilmez yine illā kāmil

13. Ben saña ḥālümi eşᶜār-ile işᶜār itdüm
    Nā-murādum kerem it eyle murādum ḥāṣıl

14. Rūz u şeb ben de duᶜā-gūy u s̱enā-ḫ˅ānuñ olup
    ᶜÖmrüm olduḳça senüñ medḥüñ oḳursam ḳābil

15. Baña bir eylik iderseñ saña biñ ider İlāh
    Dilerem ḥaḳḳ-ı Ḫüdā olmaya eylik zāyil

Rubāᶜiyyāt

I

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – •

Her ḥabāb-ı cām-ı mey bir mihr-i pür-enver olur
Āfitāb-ı ḥüsnüñüñ ᶜaksi düşende bādeye
Curᶜa-i cām-ı leb-i cān-baḫşuñı ṣunmaz mısın
Payumı virmez misin ben ᶜāşıḳ-ı üftādeye

II

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Merhemüñ var-ise zaḫm-ı dil-i Medḥīye eger
Ey ṭabīb-i dil ü cān başuñ içün anı yetür
Aġlamaḳdan gözümüñ yaşı ᶜaḳīḳe döndi
Merḥamet ḳıl meded ol lebleri mercānı yetür

III

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Ġam ḫumārı beni öldürdi yetiş ey sāḳī
Ḳanı şol ḳan olacaḳ bāde-i gül-fāmı getür
Nice bir nūş ideyin zehr-i ġam-ı devrānı
Çekerin n'ola gerek cām-ı ser-encāmı getür

IV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Cān dimāġına irer būy-ı gül-i cānān meger
Āfitāba ḳarşu yatup derlemiş rūy-ı ḥabīb
197a Ṣordum anda lāle ruḫlardan birine didi kim
Ġonca femler arasında budurur ḫūy-i ḥabīb

V

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –
Dilinde ehl-i ᶜaşḳuñ bāde-i şevḳ
Dem-ā-demdür dem-ā-demdür dem-ā-dem
Ṣorarsañ zāhida zünnār-ı ᶜaşḳı
Muḳaddemdür muḳaddemdür muḳaddem

VI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Devlet-i dünyā bilürsin pāyidār olmaz dilā
Mülk ü māla meyli ḳo bunlar ḫayāl-i ḫū imiş
Ḳıymetini bilmedüm elden çıḳardum hey dirīġ
Derd-i ʿaşḳ-ı dil-rubā bir gevher-i nā-yāb imiş

VII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Dīde-i ġam-dīde-i emvāc-ı baḥr-i eşküme
Ben deñiz deryā didüm yā sen ne dirsin dil-berā
Nice biñ Ṭūfān'a irdüm nice dem ḳan aġladum
Nā-tüvān oldum didüm yā sen ne dirsin dil-berā

VIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Ṣanma kim ʿāşıḳ senüñ rāz-ı nihānuñ bilmeye
Añladum bildüm ḥabībüm ben senüñ hep niyyetüñ
Dün gice bezm-i raḳībe şeb-çerāġ olmış ruḫuñ
Ey ḳamer-veş gün gibi rūşen senüñ māhiyyetüñ

IX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

N'içün bu derd-i ʿaşḳuñ yoḳ devāsı
Ne var ey cān ṭabībi çāre ḳılsañ
İdersin āb-ı vaṣluñ ġayre iḥsān
Ol iḥsānı bu ben bīmāra ḳılsañ

197b

X

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

Didi dil-ber ḳaçan ḳopar ḳıyāmet söyle ey ʿāşıḳ
Didüm serv-i ḫırāmānuñ yirinden ḳopduġı sāʿat
Didüm enfās-ı laʿlüñden muʿaṭṭardur meşāmm-ı dil
Didi ol ġonca-leb vardur aġız mimüñde bu ḥālet

XI

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

Sikender gibi ẓulmet vādīsinde
Ararsın yoḳ yire āb-ı ḥayātı
Bugün ḥikmetde ger Loḳmān olursañ
İçersin ʿāḳıbet cām-ı memātı

XII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

Kināyemden benüm dil-ber alınmaz
Raḳīb alınsa ammā kim yaraşur
Ḫırām it dār-ı dünyāda raḳībā
Yigitsin nice ṣalınsañ yaraşur

XIII

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

• • – – / • – • – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

Dilegüm budurur be-ḥaḳḳ-ı Ḫüdā
Maʿrifet milketine mīr olasın
ʿÖmrüñ efzūn ide Ḫüdā-yı celīl
Devlet-ile kemāl-i pīr olasın

XIV

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Ol Ḳul oğlı ḳapuya çıḳmaz görinmez n'eyleyem
Ṭāliʿüm de olmadı gitdi dirīġā fetḥ-i bāb
İntiẓār-ile ḳara ṣular inüpdür pāyüme
Gözlerüm ḳapuda ḳaldı ḥalḳa-veş der-iżṭırāb

XV

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

Benüm şiʿrüme anlar kim inanmaz
Olur bir mıṣraʿ-ile imtiḥānı
Ġazel olsa o mıṣraʿ ol baḥirde
Gidiser añlaruñ ẓann-ı gümānı

198a

XVI

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fāʿilātün) (fāʿlün)

– • – – – –

Ṣubḥa dek ḫāne-be-ḫāne ṭolaşup şehri tamām
Götürüp cānumı cānānuma mihmān itdüm
Dem-i ṣubḥ irdi anuñ kaʿbe-i kūyuñda ṭurup
ʿĪd-ı vaṣluña göñül kebşini ḳurbān itdüm

XVII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Ṭıfl-ı eşküm reh-güẕārında ġubār-ālūdedür
Ol sehī-ḳadd bir naẓar ḳılmaz o merdüm-zādeye
Ḳanum içsün tek varup aġyārla mey içmesün
Dostlar ḳanum ḥelāl olsun Bıçaḳçı-zāde'ye

XVIII

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

ʿAks-i cemālüñ-ile felek oldı nūra ġarḳ
Mihr-i münīre ḳıl naẓar ey şāh-ı nīk-nām
Nūr istifāde itmek-içün gökde māhı gör
Eyler ḳapuna secde ḳılup ʿizzet-iḥtirām
Başdan ayaġa cismüñ eger olmasaydı nūr
Rūy-ı cihānı ḳaplar idi ser-be-ser ẓalām
Olsun hemīşe pādişehüm luṭfuñuz mezīd
Eksüklünüñ murādını siz virdüñüz tamām

XIX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

Ṭoyunca ḳuçmaġa ḳādir degül dil
Çalışdı tā bedenden cān çıḳınca
Miyān-ı yāri dirler mūya beñzer
Gözüm nūrını ḫarc itdüm görince

XX

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

• – – – / • – – – / • – –

Göñül senden cüdā olmaz ḥabībüm
Cefā baña vefā aġyāra ḳılsañ
Cefā tīġin çeküp ben mübtelānuñ
Vücūdın ḫışm-ile biñ pāre ḳılsañ

198b

XXI

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

– • – – / – • – – / – • –

Kimsenüñ ʿaybına naẓar eyleme
Tā göresin nūr-ı cemāl-i Ḫüdā
Kim ki saña ḳahr-ile düşnām ider
Luṭf idüben sen aña eyle duʿā
Ḥaḳḳ saña raḥmet ide ey nīk-ḫū

Ṣoñra olur her işi anuñ hebā
Ḳanlu yaşuñ her dem aḳıt dīdeden
Ḳabrüñ içi ḳırmızı güller ola

XXII

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
• – – – / • – – – / • – –

ʿAdūmı sevmezem it gibi aṣlā
Aña hep sözlerüm tevbīḫ olupdur
Elifle ḥarf-i ġaynuñ[814] noḳtasın gör
Ol kelbüñ ʿaynına ṣan mīḫ olupdur
Ṣorarsa ṭārīḫin diñ bu kitābuñ
Elifle ġayn aña tāriḫ olupdur (1001)

XXIII

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
– • – – / – • – – / – • –

Ġonca-veş dem-beste olma dāyimā
Şöyle gel ey bülbül-i şūrīde-ḥāl
Ḥamdü li'llāh irdi eyyām-ı ṣafā
Refʿ olursa yiridür dilden melāl
Vaṣf idüp erbāb-ı ʿirfānuñ birin
Ṣūret-i medḥinde eyle ḳīl u ḳāl
Ḥażret-i Fażlī Efendi ḥaḳḳına
Yaʿnī Medḥī-yi zebūn u bī-mecāl
Eyledi bu mıṣraʿı tārīḫ-i ḫūb
Baş kātib oldı ol ṣāḥib-kemāl (1006)

199a

XXIV

Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün
– – • / – • – – / – – • / – • – –

Şol oğlanı efendi g.tiñe ṭaḳma her dem
S... elinde ḫalḳa cevr ü cefā idersin
Ḫalḳa ṣatarsın anı yā bize ḥaḳḳa yoḳ mı
Biz ḳıṣṣa eyler iken g.tüñ alup gidersin

---

[814] Metinde "ʿaynuñ" şeklinde yazılmıştır.

XXV

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

Ey 'āşıḳına nāz idici şūḫ u şīve-kār
Vey ḥüsn-i ḫulḳa mālik olan yār-i gül-'iẕār
Bulmaz felekde sencileyin bir melek-'iẕār
Biñ yıl gezerse sür'at-ile çarḫ-ı bī-ḳarār

XXVI[815]

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün feilün

• – • – / • • – – / • – • – / •• –

N'içün güneş yüzine beni müşterī bilmez
Görür yüzümdeki necm-i sirişkümüñ cem'in

XXVII

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

• • – – / • • – – / • • – – / • • –

(Fā'ilātün) (fā'lün)

– • – – – –

'Aşḳ ġālib olıcaḳ ḥāli dilüñ müşkildür
Ne ḳadar fikr-i muḥāl eyler ise bāṭıldur
'Aşḳ-ile ḥāṣıl olur renc ü belā vü miḥnet
Bu söze zümre-i erbāb-ı suḫan ḳāyildür

XXVIII

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

• – – – / • – – – / • – –

Maḥabbet sāḳīsidür Ḫıżr-ı devrān
Şarāb-ı 'aşḳ olupdur āb-ı ḥayvān
Şarāb-ı 'aşḳ-ile ser-mest olanlar
Gice gündüz gezerler mest ü ḥayrān

---

[815] Metinde birinci ve dördüncü mısralar boş bırakılmıştır.

XXIX
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Sīne sūzān olalıdan maḫzen-i esrār-ı ᶜaşḳ
Yaḳdı yandurdı vücūdum ser-be-ser envār-ı ᶜaşḳ
Ṭūr-ı Mūsī-veş n'ola yansam yaḳılsam ḥaşre dek
Maṭlaᶜ-ı dilden tecellī eyledi dīdār-ı ᶜaşḳ

199b

XXX
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

Ṭabībüm bendeñi öldürdi ᶜaşḳuñ
Raḳībi şād idüp güldürdi ᶜaşḳuñ
Beni rüsvāy idüp bāzār-ı ġamda
Melāmet ṭablını çaldurdı ᶜaşḳuñ

XXXI
Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • –

Var ise bir ẕerrece ᶜāruñ senüñ
Yoḳdur ey dil ᶜaşḳ-ile kāruñ senüñ
Şöyle zār ol ᶜaşḳ bāzārında kim
Ḫalḳı bīzār eylesün zāruñ senüñ

XXXII
Mefāᶜīlün mefāᶜīlün feᶜūlün
• – – – / • – – – / • – –

Cihānda şu kişinüñdür saᶜādet
Özinde münderic ola se ᶜādet
Biri luṭf u biri cūd u biri ḫulḳ
Bular kimde bulınursa saᶜādet

XXXIII

Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

– – • / – • – •/ • – – •/ – • –

Ḥaṭṭ-ı ᶜiẕār-ı yār ne ḫoş sebze-zār olur
Faṣl-ı şitāda gül bitürür nev-bahār olur
Gitse raḳīb-i dīv-ile seyrāna ol perī
Eşk-i revānı çeşm-i terüñ çeşme-sār olur

XXXIV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – –/ • • – –/ • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

Ṣūfi yeyinlet yüküñi rıṭl-ı girāna gidelüm
Cāme-i zühdi çıḳar pīr-i muġāna gidelüm
Baş u tenden çıḳalum cān u cihānı n'idelüm
Bu cihānı ḳoyalum şāh-ı cihāna gidelüm

XXXV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

• • – – / • • – –/ • • – –/ • • –

(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)

– • – – – –

Ẕikr-i laᶜlüñle senüñ mest ü ser-efgende benem
Gül gibi şevḳüñ-ile cāme perākende benem
200a Sensin aġyar-ile gülşende ḳılan ᶜayş u ṣafā
Nār-ı fürḳatle yanan gūşe-i külḫanda benem

Müfredler

I

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

– • – –/– • – – /– • –

Maḫlaṣum Medḥīdürür ey sīm-ten
Ḳıṣṣa-ḫᵛānem şāᶜirem nāmum Ḥasan

II

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
– • – – / – • – – / – • – – / – • –

Pertev-i nūr-ı Ḫüdā'dur ceẕbe-i rūy-ı ḥabīb
Merve ḥaḳḳı Kaᶜbe-i ᶜulyādurur kūy-ı ḥabīb

III

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Mey içüp ol ṣanemüñ ruḫları kim gül gül olur
Murġ-ı dil gül-ruḫuna ḳarşu anuñ bülbül olur

IV

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Her ḳaçan kim gözi āhūlara dil māyil olur
Perde-i eşk-i terüm gözlerüme ḥāyil olur

V

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –
(Fāᶜilātün) (fāᶜlün)
– • – – – –

Teşnedür cām-ı leb-i laᶜlüñe cān-ı şuᶜarā
Meded öldük meded ey rūḥ-ı revān-ı şuᶜarā

VI

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
• • – – / • • – – / • • – – / • • –

Leb-i cān-baḫşuñı şun şād ola cān-ı şuᶜāra
Nefesüm ṭut gele ey rūh-ı revān-ı şuᶜarā

VII[816]

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün
• – – – / • – – – / • – – – / • – – –

Vefā būyını virmez gülden ise ḫār hem yigdür
Vefāsuz dil-rubādan ṣūret-i dīvār hem yigdür

Temmet
1001 (1592-93)
es-sene

[816] Bu müfred,
. Muḥabbet būyı virmez gülden ise ḫār yigrekdür
Vefāsız dil-rubādan ṣūret-i dīvār yigrekdür
şeklindeki CLVIII no'lu gazelin 1. beyitine çok benzemektedir.

VIII. İNDEKSLER

1. Metnin İndeksi

Ḫ

I

K

2. Vezin İndeksi

I. MU'TELİFE DAİRESİ

A. Bahr-i Remel

a. Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Kaside: II, XIII, XIX, XXIII, XXVII, XXX

Müseddes: VI, VII, IX, X, XIV, XIX, XXX, XXXI, XLI

Muhammes: I, IV, VIII, XI, XII, XV, XVIII, XIX, XXIV, XXX, XXXIII, XXXIV, XXXVIII, XL, XLII, LV, LIX, LX, LXIV, LXV, LXVI, LXVII, LXXIV, LXXVI, LXXVII, LXXVIII, LXXIX, LXXXIII, LXXXIV, LXXXVI, LXXXVII

Gazel: I, VII, VIII, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVII, XIX, XX, XXI, XXIV, XXIX, XXXI, XXXII, XXXVI, XLV, XLVIII, LI, LII, LVI, LVII, LXI, LXVIII, LXXII, LXXIV, LXXXVIII, XCI, C, CVI, CVII, CVIII, CIX, CXI, CXII, CXIII, CXIV, CXVI, CXVII, CXXV, CXXX, CXXXIII, CXXXIV, CXXXVII, CXXXVIII, CXXXIX, CLII, CLV, CLVI, CLVII, CLXII, CLXIV, CLXVII, CLXVIII, CLXX, CLXXV, CLXXVI, CLXXVIII, CLXXXII, CLXXXV, CXC, CXCII, CXCIV, CXCV, CXCIX, CCII, CCIII, CCIV, CCV, CCVI, CCVIII, CCX, CCXIV, CCXVIII, CCXIX, CCXXII, CCXXIV, CCXXVI, CCXXXV, CCXXXVI, CCXXXVII, CCXXXVIII, CCXXXIX, CCXL, CCXLI, CCXLII, CCXLVI, CCLI, CCLII, CCLIII, CCLV, CCLVI, CCLVIII, CCLIX, CCLXI, CCLXII, CCLXIII, CCLXV, CCLXIX, CCLXX, CCLXXI, CCLXXV, CCLXXVIII, CCLXXIX, CCLXXX, CCLXXXII, CCLXXXIV, CCXCIII, CCXCIV, CCXCVI, CCXCVII, CCXCIX, CCCI, CCCIII, CCCVI, CCCVII, CCCVIII, CCCXVIII, CCCXXI, CCCXXIII, CCCXXVII, CCCXXVIII, CCCXXIX, CCCXXX, CCCXXXII, CCCXXXIII, CCCXXXIV, CCCXXXVII, CCCXXXIX, CCCXLI, CCCXLI, CCCXLIV, CCCXLVII, CCCXLVIII, CCCLI, CCCLVI, CCCLXV, CCCLXXVIII, CCCLXXX, CCCLXXXI, CCCLXXXIV, CCCLXXXVI, CCCLXXXVIII, CCCXCI, CCCXCIII, CCCXCVI, CCCXCIX, CDVII, CDVIII, CDXIV, CDXVIII, CDXX, CDXXI, CDXXII, CDXXIV, CDXXV, CDXXIX, CDXXXII, CDXXXIV, CDXXXV, CDXXXVII, CDXXXVIII, CDXL, CDXLIII, CDXLV, CDXLVI, CDXLVII, CDXLVIII, CDXLIX, CDL, CDLVII, CDLVIII, CDLIX, CDLXIII, CDLXVIII, CDLXX, CDLXXI, CDLXXVII, CDLXXXI, CDLXXXIV, CDXC, CDXCI, CDXCII, CDXCIV, CDXCV, D, DII, DIII, DVIII, DXV,

DXVI, DXVII, DXVIII, DXXV, DXXX, DXXXIII, DXXXV, DXXXVI, DXXXVII, DXL, DXLV, DLI, DLV, DLVIII, DLXIV, DLXVI, DLXVIII

Rubaî: I, VI, VII, VIII, XIV, XVII, XXIX

Müfred: II

b. Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

Kaside: IX, XX, XXII

Müseddes XIII, XXI, XXII, XXIII, XXV, XXIX, XXXIII, XXXIX

Muhammes: V, XLIII, XLVIII, LI, LVII, LXI, LXIII, LXIX, LXXI, LXXII, LXXIII

Gazel: XXIII, XXXVII, LXIV, LXXXIX, XCIX, CV, CXXIX, CLI, CLXVI, CLXXIV, CLXXX, CCXII, CCXVI, CCXXIX, CCXLIII, CCXLIV, CCXC, CCXCI, CCCXIII, CCCXIX, CCCXX, CCCXXIV, CCCXXV, CCCXXXV, CCCXXXVI, CCCLXIX, CCCLXXIII, CCCLXXV, CCCLXXVI, CCCLXXXV, CCCLXXXIX, CCCXC, CCCXCII, CCCXCV, CDI, CDIV, CDV, CDXIII, CDXXVII, CDXXXI, CDXLIV, CDLIII, CDLV, CDLXI, CDLXIV, CDLXVII, CDLXIX, CDLXXII, CDLXXV, CDLXXVIII, CDLXXIX, CDLXXXVI, DVI, DX, DXIV, DXXIII, DXXVI, DXXVII, DXXXI, DXXXIX, DXLVII, DLIII, DLXXII

Kıta-i kebire: I

Rubaî: II, III, IV, XVI, XXVII, XXXIV, XXXV

Müfred: III, IV, V, VI

c. Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

Kaside: III, IV, V, XIV

Müseddes: I, III, XX, XXXVIII

Muhemmes: XXIII, XXVI, XXVII, XXIX, XXXIX, XLV

Gazel: V, VI, XXII, XXV, XXVI, XXXIII, XXXVIII, XLII, XLIII, XLVII, LIII, LIX, LXXXIII, LXXXV, LXXXVI, XCV, CX, CXXII, CLXXII, CLXXXIX, CCXXIII, CCXXVII, CCXXVIII, CCXXX, CCXXXI, CCXXXII, CCLXIV, CCLXXIV, CCLXXXI, CCLXXXIII, CCLXXXV, CCLXXXVI, CCLXXXVIII, CCLXXXIX, CCCXI, CCCXII, CCCXVII, CCCLX, CCCLXI, CCCLXXXII, CCCLXXXII, CDLXXXIII, CDLXXXV, CDLXXXVIII, CDLXXXIX, CDXCVI, CDXCVII, DIV, DV, DIX, DXII, DXLIII, DLXII

Rubaî: XXI, XXIII, XXXI

Müfred: I

B. Bahr-i Hezec

a. Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Kaside: X, XI, XXXII
Müseddes: V, XI, XVI, XVII, XXIV, XXXII, XXXVI, XXXVII
Muhammes: II, XIII, XIV, XXII, XLVII, LVI, LXII, LXXV, LXXX
Gazel: IX, XXVII, XXVIII, XXXV, XL, XLI, XLIV, LXX, LXXXI, LXXXIV, CI, CXVIII, CXIX, CXXVIII, CXXXV, CXLVI, CXLVII, CXLVIII, CXLIX, CL, CLIII, CLVIII, CLIX, CLXV, CLXXI, CCXXI, CCXXV, CCXXXIII, CCXLIX, CCLIV, CCLXVIII, CCLXXVI, CCCII, CCCIV, CCCLXIV, CCCLXX, CCCLXXII, CCCLXXIV, CDIX, CDXVI, CDXIX, CDXXVIII, CDXXXVI, CDXXXIX, CDXLI, CDLIV, CDLX, CDLXV, CDLXVI, CDLXXIII, CDLXXVI, CDLXXXVII, CDXCIII, DI, DXI, DXXIV, DXXVIII, DXXXII, DXXXVIII, DXLII, DXLVI, DXLIX, DL, DLIV, DLXIII, DLXV, DLXIX
Rubaî: X
Müfred: VII

b. Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Kaside: VI, VII, VIII
Müseddes: II, XXVI, XL
Muhammes: VII, XVI, XVII, XXXII, XXXVI, XLVI, L, LVIII, LXXXII
Gazel: II, XXXIV, LX, LXII, LXVI, LXVII, LXXV, XC, XCII, XCVI, XCVIII, CII, CIII, CXV, CXL, CLIV, CLX, CLXIII, CLXXIII, CLXXVII, CXCI, CXCVI, CC, CCXI, CCXX, CCXLVIII, CCLXVI, CCLXVII, CCLXXII, CCCXVI, CCCXL, CCCXLII, CCCXLIX, CCCLIII, CCCLIX, CCCLXII, CCCLXVI, CCCLXVIII, CCCLXXI, CCCLXXXVII, CCCXCIV, CCCXCVII, CDII, CDXVII, DXX, DXXII, DLVI, DLXXI
Rubaî: V, IX, XI, XII, XV, XIX, XX, XXII, XXVIII, XXX, XXXII

c. Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Kaside: XVIII
Müseddes: VIII, XV, XVIII
Muhammes: XXXVII, LIV, LXXXI
Gazel: IV, XVI, XVIII, XXXIX, LXV, LXXI, LXXIII, LXXVII, LXXVIII, LXXIX, LXXX, CXXIV, CXXXVI, CXLIV, CXCVII, CCCIX, CCCXIV, CCCXXII, CCCXLV, CCCL, CCCLIV, CCCLVII, CCCLVIII, CCCLXVII, CCCLXXVII, CCCXCVIII, CDIII, CDVI, CDXII, CDXXIII, CDXXXIII, CDLVI, DXXIX, DXLIV, DLX

d. Mefᶜūlü mefāᶜīlün mefᶜūlü mefāᶜīlün

Muhammes: XXVIII, XXXV, LIII, LXXXV
Gazel: CLXXXIII, CXCVIII, CCXXXIV, CDXLII

e. Mefᶜūlü mefāᶜilün feᶜūlün

Kaside: XXVI

C. Bahr-i Recez

a. Müstefᶜilātün müstefᶜilātün

Müseddes: XXXIV

II. MUHTELİFE DAİRESİ

A. Bahr-i Muzari

a. Mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

Kaside: XVI, XVII, XXI, XXV, XXVIII, XXIX, XXXIII
Müseddes: XII, XXVII, XXVIII, XXXV
Muhammes: III, VI, XX, XXI, XXXI, XLI, XLIX, LII, LXVIII, LXX
Gazel: III, X, XXX, XLVI, L, LVIII, LXIII, LXXXII, LXXXVII, XCIII, XCIV, XCVII, CIV, CXX, CXXI, CXXIII, CXXVI, CXXVII, CXXXI, CXXXII, CXLI, CXLII, CXLIII, CXLV, CLXI, CLXIX, CLXXIX, CLXXXI, CLXXXIV, CLXXXVI, CLXXXVII, CLXXXVIII, CCIX, CCXV, CCXVII, CCXLV, CCXLVII, CCL, CCLVII, CCLX, CCLXXIII, CCLXXVII, CCLXXXVII, CCXCII, CCXCVIII, CCC, CCCX, CCCXXVI, CCCXXXI, CCCXXXVIII, CCCLV, CD, CDX, CDXI, CDXXVI, CDLI, CDLII, CDLXXIV, CDLXXX, CDXCVIII, CDXCIX, DXIII, DXXI, DXXXIV, DXLI, DXLVIII, DLII, DLVII, DLIX, DLXI, DLXVII, DLXX
Rubaî: XVIII, XXV, XXXIII

b. Mefᶜūlü fāᶜilātün mefᶜūlü fāᶜilātün

Kaside: XXIV
Muhammes: IX
Gazel: LXIX, LXXVI, CCI, CCXCV, CCCLII, CDXV, CDLXII, CDLXXXII, DVII
Rubaî: XXIV

B. Bahr-i Müctes

a. Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Rubaî: XXVI

III. MÜTENEVVİ'A DAİRESİ

A. Bahr-i Cedid (Bahr-i Hafif)

a. Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Muhammes: XLIV
Gazel: CCCXV, CCCLXIII, CCCLXXIX, CDXXX
Rubaî: XIII

B. Bahr-i Seri'

a. Müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün

Kaside: XXXI
Muhammes: X
Gazel: XLIX, LIV, LV, CXCIII, CCVII, CCXIII, CCCV, DXIX

IV. MÜTTEFİKA DAİRESİ

A. Mütekarib

a. Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūlün

Kaside: XII

b. Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

Kaside: I, XV
Müseddes: IV
Muhammes: XXV
Gazel: CCCXLIII, CCCXLVI

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MEDHÎ DİVANI

(METİN)

Doktora Tezi

Nezihe SEYHAN

Danışman

Prof. Dr. Orhan BİLGİN

İSTANBUL 2000

İÇİNDEKİLER

KASİDELER

MÜSEDDESLER

MUHAMMESLER

GAZELLER

Ḥarfü'l-elif

Ḥarfü'l-sīn

Ḥarfü'l-şīn

Ḥarfüʾl-mīm

MÜFREDLER

مدد ای خداوند ارض و سما / بنی دردِ عشقکله قل مبتلا

بکا زجر و قهرکله ایلمه روا / حکیمک دواسی کرکمز بکا

نیجه شرح ایدم دردمی طاپوکه / تموراز نهان عیاندر سکا

کنهکار و عاصی و مجرم قولم / اشیکده ایشم دمادم خطا

ایشم کورسه‌لر خلق دیه‌لر دیکم / بو ایشلر دوشرمی مسلمانه یا

شو کیم خلقه یاریزیر از کریه / بنم خلقه یاررایشم یوق شها

ولی قورقرم بو نهان ایشلرم / عیان اوله خلق ایچره روز جزا

بنه روز محشر بو عصیان ایله / اره مارم شفیعم اوله مصطفی

سپید اولدی رشتم سیه‌در یوزم / ایشم لطفکه قالدی یاربنا

چون آغردی ریشم قراردی یوزم / قیلورمی اطبا بو درده دوا

بو دردیله آخر بو کلدی بلم / سرانجام اگر جان ویررسم روا

کیمک اشیکینه سورم یوزمی / سپید اوله رویم چو شمس الضحی

یا کیمه وارب عرض حاجات ایدم / ایدن نامرادک مرادین ادا

شفیعم رفیقم دلیلم اولا / تنی بر کرم ایتی هر خدا

الم طوته دست ولایت الیه / قله جانی نو نفس الندن رها

حدیث اوله قرآن اوله سوزلری — گرک ابتدا اوز گرک انتها

تمام امر و نهی عیان و بیان — شریعتده ثابت اوله دایما

شریعت ایچنده اوله نوز کاف — طریقتده اما گرک بی ریا

بتونک کبی بیرک طوتم دامنی — گرک جانه جوز ایده گرک جفا

برابر اوله درگهنده ایکی — شه کاظم ان ایله بابی زکیدا

گوزتمه عباسن قباسن انک — عبا گیسون اول ای خوبرین قبا

عبا ایله فخر ایلیه عارف اول — دگلسن ملبس چو آل عبا

گل ادمی قل ای مدعی مستمند — روانینه بیرک دمادم دعا

گوزم نوری یعنی که خاکی دده — اوله مرقدی نور ایله پر ضیا

الهی بهشت برین ایچره اول — اوله همسر چار شه انبیا

اوشاق بیک مدامی روانی ایچون — بزه فرض اولوبدر دعا وثنا

اوله دار عقباده پاکه انیس — مرادم خدادن بودر مرحبا

خدایا بحق رسول گزین — اوله حاجتم درگهنده روا

بکا فضل و توفیقک ایله رفیق — شو دمکیم اوله جان بدندن جدا

یاربی حق جمالن گوره لر بگون
بو حاجات ایچون هر کیم ایلر دعا

قصیده در بیان احوال عالم و ادم

جاهل و دون و دنی مغلوب خواب — عالمک بنیادندن اولمز کامیاب

اکه بکزر جاهله بنیاد ایلیک — بر عمارت ایده سن محکم براب

جاهل المز کوشه سوز گوهرین　　خرقو لاغنده پر انشمز دُرّ ناب

عاقل و دانا سوزندن فی المثل　　جاهل و نادان اولور پر اضطراب

هر اوقوین کیشی یه عالم دیمه　　عالم اولدر کیم ایده حقدن حجاب

داد الذن اجهل و نادانلرک　　ملک دینی قیلدیلر خیلی خراب

حق قپوسن بایدیلر کتدی تمام　　روز حشر اولیجه اولمز فتح باب

راه حقدن کیدیلر ایقلرین　　اولمه طلکمی دعالر مستجاب

کتدی داد و عدل و لطف و مرحمت　　کیمسه یوقدر کیم ایده حقدن حجاب

اختیار اتدکلری معالری　　حاشه لله مؤمن ایده ارتکاب

اولدیلر قوم شیاطینله قمو　　همگروه و همعنان و همرکاب

یاوه اولنمز کاربن نوب باز اجل　　مرغ جانی قاپه مانند عقاب

روی ارضی طوتدی غول و اهرمن　　خلق عالم جمله سی پر انقلاب

باشلری عرشه ایرن عارفلرک　　یوزلری یرده یاتور مثل تراب

مرحمت شفقت مروت قالمدی　　بی مروت اولدی جمله شیخ و شاب

بز دخی اولدق اولارک پیروی　　ایلدک جرم و خطانی بی حساب

راه حقدن بز دخی کم ایلدک　　امر حقه قالمز اولدق اجتناب

چکلمز الا کوکلمز منحبسنه　　طوتمز الا دستمز جام شراب

هر بابک یوزرلوی گور رسم درگذار　　نار شوقندن اولور بغرم کباب

مرغ جانم کوبیه اوچمق دیلر　　بر ملک صورت کوره بی نقاب

شوهیله مغرور نامیزه شتی دکل　　سام و نیرم رستم و افراسیاب

ایردی عمرم غایته یا نه لیک — یادمه گلمز دخی روز حساب

گرچه اعمال جرمم یازسه لر — یوز قراسی یازله یوز بیک کتاب

بار جرمی شویله یوکلندم کرچه — بی مجال اولدم تنمدن گتدی تاب

یوز قراسنی یوزمه هر کیم اورر — چهره سی روشن اوله چون آفتاب

کیم خطامی بلدررسه یازله — دفتر اعمالنه یوز بیک ثواب

سرور عالم حسین یا اکرم — جرممی عفو ایت بنم قلمه عقاب

لطف وجودک آینه دل [illegible] — گوزلرم صو اوزره [illegible] یا حباب

بو قدر [illegible] — یته گم ظلمت [illegible] ماهتاب

رحمتک دریاسنه غرق ایت بنی — لیک قالورسن قلورسکده عذاب

مدحی بیچاره کم زار و زبون — خانه قلبم خراب اندر خراب

سن عالم [illegible] معشوق [illegible] — سن اول بنای [illegible] قباب

جرمم اولدی ارمغانم [illegible] — ای کریم لم یزل عالیجناب

عفو ظالملر بنی سن [illegible] — سوز بودر والله اعلم بالصواب

قصیده برای عشق نامک

طوردی عاشقلر بوکون دیوان عشق — عالمه حکم ایلدی سلطان عشق

یازدیلر شول مدده عشقک نامه سین — چکدی قدرت کاتبی عنوان عشق

کبش جانی اگر قربان ایلدم — کلدی چون دل شهر میدان عشق

تیر محنت گر طوتسه جانمه — اهل درده اولدلر درمان عشق

خضر سبکیبی وادی ظلمتده گز — تا بولاسن چشمه حیوان عشق

طالب دیدار اوله گورن عاقبت — گورر نور بر گون رخ جانان عشق

جان و باشن ترک ایدنلر طورمسون — آچلور بر بر سر میدان عشق

شعله صالدی اوت اسکرنیک عالمه — طوغدو عشقده اول مه تابان عشق

پنجه یوزینک خرده وار اکلور — خوش عجایب قبته در ایوان عشق

کشتی نوح اولسه گر بولمز نجات — جوش کلسه هر دم طوفان عشق

جمعه قوس یا تمه ن عاشقک — یرلشوبدر تا ازل بنیان

زلفکه یوز ویرمه ای کافر صقن — کفره یاقن اولمسون ایمان عشق

تیر عشقه قریشو طور عاشقک — بودرر بر بلد وکم فرمان عشق

درد عشقه دوشمش اسر چاره سی — طورمیوبدر زمان ارر لقمان

پادشاهلر اکه محتاج اولدیلر — هر کیمک دستنده وار دربان

بحر عشق ایچره خلاصه چاره یوق — چوره یانمر قابلدی عمان

ساقی عشقک الندن بر قدح — نوش ایده گورزکم ایچر دوران

بوته عشق ایچره قال اولمز حجل — یقمیینجه آتشی سوزان

ساکه بر و پرمز نهال معرفت — یا عمزانیه اوسترکه باران

گلشن ایچره دمبدم بلبل کبی — نالهلر مدحیچی نالان

راه عشق ایچره چوردم عمریمی — بلمدم اماندر پایان

شاه عشقه حال اعلام ایلیه — آه بلبم کیمدر دربان

جامی قید بندلر قیل خلاص
ایله یارب بنده کی قربان عشق

عالمه حكم ايلدى داراى عشق / چون وزير اولدى اكا داناى عشق

عالم علويه پرواز ايتمكه / آچدى بال وپر تنى عنقاى عشق

عزم ويردى اون سكز بيك عالمى / جوشه كلدى بر مغنى درياى عشق

ناتوان قدم بوكوب سير ايلدى / آينه صالدى سينه برناى عشق

[illegible] عالم [illegible] / غالب اولدى [illegible] صحراى عشق

آچ اولوب محتاج اولورلر درون / سير ايدر عاشقلرى الاى

سكلك نظمه بر نظر قل [illegible] / نيجه اولور كورلولوى لالاى عشق

كل بر وار [illegible] درسك اى عشك / اولدى كوكلم جنت الماواى

سير كردون متصل ايلر سماع / وجده كلمش صانكه مولاناى

كورسك آنى بكرمز بر عالمه / اوزكه عالمدر سها دنياى

طوغمغ عشق آفتابى طوغدى يورن / طولدى عالم بر بر غوغاى

ياندروب عالمى كستر ايلر [illegible] / حرمت ايتمز [illegible] يركرماى

لذتندن سنده خبر زاهد / زهر قاتل عاشقه حلواى

بزمه كلدى شوقله [illegible] / ياپينه لقدى كوزل حناى عشق

دشمن اولسون جلوه عالمك [illegible] / سائل اولسون شاهد معناى

ماسوا آتشنه كيدسيم كل / بر دوام اولسون هماى عنقاى

پادشاه عشقه قول اولدم [illegible] / اكمه آتشله دنياى عشق

ساقى عشقه تمنا ايلكوز / قلمسون لطف ايلسون فرداى

یوسفنی ایستر ایلیسون یعقوب دل — روشن اولسون چشم نابینای عشق

کلدی ویردی وصل جانادن خبر — جان ناکه بیکدل بیمای عشق

حق تعالی قوللرین دوست ایتمسون — اولدرر ورد ایلمن استغنای

عشقه رام اول انکرکی کیم اولا — چیقمسون هردم کوکلدن رای

طعن ایدرکن اهل عشقه غافلا — کلدی ویردی جان نه سودای

ناله می حبیب ایتمز ابدک کیجه لر — یار اولیدی بساکه هجو بای

عشق اعلا برالحث ایتمکم — آدی جوخ تکرار ایدر اولمای

حمد لله بن مرید دکاکری — کلدی ایشاد ایتدی بروانای

وار ایدم انکله رکبنه کورو کیر — ایدردی ناکه کوشه آوای

حدکی بل دایروک کوزله یوری — تکر به بشکر ایلدیکم اولدی بای

بکلدم اول منزلی ارکانله — همتیله حاصل اولدی جای

حق میتر ایلیسون عاشقلره — نصرت ایتسون عالم بالای

نور پاک مصطفا دربد جیبا — عالمه مهر جهان آرای

عشقی انکار ایلین منکرلری
کرمیه کوشته کرنای عشق

خلق عالم بستن عنبار عشق — بلبلدم عالمده کیمدر یار عشق

وال قلدی قامت حتم به کی — جسم رزروم جشته ایدی بای

باکه عرض ایلر متاع فرقتی
طالب ایلک روز و شب اول چشم کوشی
جوی حسرت زرلرلنکلن بیت شها
دونمزم عهدن ای زاهد یوری
عشقه اقرار ایلمزسنک قل حذر
شمدکی انلر که درد عشقی یوق
نفسه اویوب عاشق اولدم دیمه کیم
سرکش اولمه خود نمالق ایلمه
غفلت اتمه طالب دیدار ایسک
سوزمی فکر ایت دوشون معناسنه
کلمسون دنیایه بدنام اولمسون
خرم اولسون نو بهار معرفت
قالمدی بر مشکل ایش حل اولمیه
دردیو قدرکم دواسی اولمیه
زینت افزای سر دیوان اوله
یتمیه دست جفای روزکار
وادیء حیرتده قالدق حشره دک
شویله یارک جمالن کورمکه
عشق اتاغی جهنمدن حذر دیو

حمد لله خواجه بازار عشق
کورنیور برکون سکا دیدار عشق
یاقدی یاندردی وجودم نار عشق
تا ازلدن قلمشم اقرار عشق
کافر ایلر ادمی انکار عشق
چوق کدا اولور کاه خنکار عشق
آخرتده خوار اولور مردار عشق
باشنک الوردیردیم سردار عشق
عاشق اولدرکم اوله بیدار عشق
جان ودلدن کیتمسون انکار عشق
باکه بکزر بر دخی غمخوار عشق
حشر اولنجه صولمسون کلزار عشق
کیتدی قل اولمادی اما کار عشق
قالدی صحت بولمدی بیمار عشق
اتشبو نظم لولوی شهوار عشق
شویله مستحکم در دیوار عشق
اویله حیران ایلدی اسرار عشق
روشن اولدی دیده خونبار عشق
دور ایدر اطرافنی پرکار عشق

گلشنکدن هر دم اکلک اولمسون
مدحی کبی عندلیب زار عشق

بو یورده نیجه کاروان قوندی کوچدی　　نیجه شهر بلو خاقان قوندی کوچدی

جهان بر قالب فرسوده ایچون　　سابی یوق نیجه جان قوندی کوچدی

قبودق اولماین اول براغ ایت　　بو خانه نیجه مهمان قوندی کوچدی

نیجه خواجه نیجه یرخسول نیجه بای　　نیجه غزنه‌لو سلطان قوندی کوچدی

کمی عیش و صفاده شاد و خندان　　کمی گریان و نالان قوندی کوچدی

طریقت منزلنده قوردیلار باش　　نیجه بکا اهل ارکان قوندی کوچدی

ولی بلمدیلر سود و زیانین　　بو شهره نیجه اعیان قوندی کوچدی

نیجه شهباز اوچورمش اشیانندن　　گروه جنبل مرغان قوندی کوچدی

نیجه توبوین فروش عمر دردی　　بو منزلده پریشان قوندی کوچدی

قوییب نوغ و اقوتاغ و طبل کوسی　　نیجه صاحب قرانان قوندی کوچدی

قنی قارون قنی کرشاسب پر زور　　نیجه سام و نریمان قوندی کوچدی

قنی ادم قنی حوا جناندن　　بو ملکه زار و گریان قوندی کوچدی

قانی شیث و قنی ادریس ایله نوح | دخی موسی عمران قوندی گوچدی
قنی اسحاق و ابراهیم و یعقوب | بولر له شاه کنعان قوندی گوچدی
قنی اسکندر و لقمان و [illegible] | بولر برله سلیمان قوندی گوچدی
قنی جرجیس و عیسی برله یحیا | انبیا گبی قدردان قوندی گوچدی
حبیب حق قنی سلطان کونین | قمو اصحاب و اخوان قوندی گوچدی
قنی اول چار یار پاک گوهر | زبیر و طلحه عثمان قوندی گوچدی
قنی عباس و حمزه قانی قیدار | گلوب بو گلو مردان قوندی گوچدی
عمر و قانی قنی یا سعد و قاص | بولر له عبد رحمن قوندی گوچدی
رسولک اهلی و اصحاب آلی | جهاندن جمله یکسان قوندی گوچدی
بزه گلدی بولرڭ صکره نوبت | بزم گبی هزاران قوندی گوچدی
گوچرسن چونکه قوندڭ سنده مدحی | که زیرا چوق حریفان قوندی گوچدی
بولارڭ قصه سندن حصه آلگیل | نیجه قصه گذاران قوندی گوچدی
صلا بله بساط ملک رومه | نیجه بیک آل عثمان قوندی گوچدی
بحمد الله وجودم کشوریته | بسی باده عشق جانان قوندی گوچدی

گوزڭ اوگنده درسیرانڭ ایدرسک
قمو احباب الی الان قوندی گوچدی

بو دکلم بنده وار مقداری بو قدر | بتون دنیاده انک یاری بو قدر

فنا باغنده گورالی بلبل زار — عجب بر گل بتری فاری یوقدر

شو ل ارلرکم ایچو بدر ماسوادن — اولارک خلعت بازاری یوقدر

شرار عشقه یوق انکاره امکان — وولی کافرلرک اقراری یوقدر

نیچه نادانی زرایلدل آزار — زری اولمانک آزاری یوقدر

چوچار یار اولوبدر چار دیوار — اولمازکیم انک دیواری یوقدر

رسولک دینه اقرار ایناس — انک اصحابه انکاری یوقدر

نه بلسون کیم ندر شوق الهی — شونک کیم سینه سنده ناری یوقدر

وجودم ملکنی غارت قلورلر — سپاه عشقک انک سرداری یوقدر

ویدیلر لیلی قدری گورنلر — سبیل وار آنک امّا تاری یوقدر

بو عالمده وفایچ واری بلسم — کم انک چورهٔ سنده ماری یوقدر

سبکبار اولمیلر منزل المز — رهی مرد خدا کم باری یوقدر

گورر انکی جهانده حق جمالی — شو گوزکم پردهٔ پنداری یوقدر

شو عاشقکم ولی عقبایه یردی — انک دنیا ایچون بازاری یوقدر

گوکلدن عالمک واری نسوردم — خدادن غیریسنک واری یوقدر

قمو احجار واشجارک جهانده — قیاس ایلرمسن کاذکاری یوقدر

وجودم چنک ایدوبدر چنک محنت — ایکنی واراو چنکک تاری یوقدر

قمو جرمینه واردر اعترافی
شو مذ جینک یعنی انکاری یوقدر

گل ای ساقی ایرشدر جام یاقوت
بزه قوت گرگزمی ویا قوت

بز اول مخمور عشقوز بی سروپای
بزه عشقک میندن یوقیدر پای

مددای می فروش جام وحدت
الم طوتوب کم اباغم آلدی محنت

بنجه دریا کبی بن قلیم جوش
بنی عشقک شرابی قلدی سرخوش

صنق ساغر مثالی پایمالم
شکسته خاطرم هم بی مجالم

طوتوب دستم صونه گور ایاغی
یاقرشن اوزاتله برچراغی

سنکده چشمه دک پاینده چراغک
بنم سن اول سنک جنت طوراغک

بحاشول مئ احسان ایتکه ساقی
صفادر ذوق قالدی باقی

خماری اولمیه هرگز او جامک
وذوقی اولمیه اندن تمامک

ایچنده اوله آتش نهانی
ییقا بر جرعه سی ایکی جهانی

ایچوب اول میدن اولم شویله بیهوش
طوروب روز قیامتده ایدم جوش

طوتوب ساقی کوثردن ایدم جر
او دورده ساقی اوکنده ایدرم سر

خدا اندن دخی ویره نصیبم
یوزومه لطفله باقه طبیبم

طوتم سرمستلر ایچره انده مسکن
کورم لطف وکرم اول ذوالکرمدن

الهی باده عشق ازلدن
نصیب ایت دل خلاص اولسون کسلدن

بحق سوره طه ویس
بحق عرش ومهر وماه وپروین

بحق حضرت آدم وحوا
بحق آیت اسمای حسنا

بحق حضرت شیث ابن آدم
شراب عشق طون بکا دمادم

انوشدی حضرت ادریس حقی
محبت باده سندن ایله دورن
ابرمه مددیچیک دیوانه لردن

نیچه نیچه اولان جرجیس حقی
اوله دل جام شوقک برله مسرور
شراب عشقله مستانه لردن

شو رسمه قیل تماشا مست و مخمور
که طویا بیم کر اسرافیل اوره صور

اقتضا ایلدی ناکاه بامر سبحان
شرقدن غربه دکین زینت ایله روی زمین
نو عروس چمن زینیله فرو زیب ایچون
انجمن شمعنه جمع ایلیه ناهید فلک
اوله اول انجمنه زینت ایوان کیوان
امتثال ایلدی چون بو امر جلیل القدره
اوتوروب بربینه نور میلوکی ایله شاه نجوم
تک و تو لمعه باشلادی جهان بیک سر
بیر کرون اوردم زردی عدالت نامه
ایلوب ماه ملک انجمه حکمنی اجرا
چرخ فلک اول حالته رشک ایلیوب اهل زمین
باقدی اول حیرتله هر کیشی شمع فانوس
شمع بیر یسنه کوکلی یاقمغه قندیل فی

جهان
بر سریر زین اوله بیر اعدل ایله اهل زمان
رشکنا یده و سپر ایدوب اول حالی عیان
شمع و فانوس لو ایده پارکه انجم رخشان
تخت فیروزه اوتوره شاه جهان
بغلیه بر کمر زر سلینه کاهکشان
کوریله بر کادن بریوریشه ارکان
اولدیلر عتله خیل کواکب پویان
قلدی عزم کندویی یقوله حیرتده نهان
مه نو دون اکه بر جبین فلک چکدی نشان
اولدی ساره کواکب حشم ملک سنان
اولدیلر نیجه دم اول حالته حیاکران
بیر بخی اودم هرکس اولدی نابان
رشته جانی کبی ایتدی اوشو قیله جهان

سنو بله زینت اولدی زمین صحن فضا دیل ایله — پایندی رشک آتشنه چرخ زبرجد ایوان

صانه یلردوشدی بر خیل کواکب او کیجه — قالدی حیرتله کاکا حاصلی ماه تابان

پر تجمع اولدی شها نور کیسنی شهر و بازار — صایه سن رشک سپهر یدی استنبول اولان

دیدم اولنده که بدر بوکیجه بود ازدحام سلکت — یاقشدی [illegible] لدی عجب کل کبی عالم خندان

گوش هوشه بو ندا ایردی او دم هاتفدن — دیدی ای صاحب عقل و خرد و نطق و بیان

سن بلن بلمک اول داور دارای جهانی — ایده یین سا که بو شعر ایله ای تمهیدی بیان

مه گردون عطا مهر سپهر عظمت — سر شاهان جهان شاه محمد دن فرمان

صاحب تیغ و قلم حضرت سلطان احمد

سایهٔ عدلی ایله بولدی جهان امن و امان

حامی دین و دول عارف پاکیزه گهر — حافظ ملک جهان زبدهٔ اهل عرفان

گوردیلر تخت سعادتده دیدیلر تاریخ

اقتدو حشمته اصانی او کان تنجا — نیجه عطشانم لطفنه قلدی ریان

اولیا مشورتی برله اولوب بدر سلطان — تنجا بر پیر خرد ایلدی بو رمزی عیان

جدی دولتله قرار ایلدی تخشنده او شاه — اولدی خاک قدمی برله مشرف ایوان

اوشهک هر یکه دن بارقهٔ شمشیری — شعلهٔ مهر جهان کبی اوله بر لمعان

طالعک سهر منیر اولدی ایکجون اولمز — پادشاهان جهان سا که نظیر و اقران

داورا طالع فرخنده که وار درخشنده — سنده در تیغ و تبر تیر و کمان گرز گران

نعلیوب بلابر حکمت و غیرت بکرین — شرقله غرب سپاه امر که اولدی دوان

ایریشوب هر طرفه صیت و صدای عدلک — طوبطلو اولدی سنک عدلک ایله کون و مکان

ملجأ خاص و عوام اولدی سنک طاقی
طاقمی فلک رفعتکی سوزمه ایدر اعیان

رفعتنک شمعی کنش کبی منور اولسون
عمری دولتکی ایده خدا بی پایان

ادرم حضرت معتمددن سنک ای شاه کرم
قاند بحر ملک سنک یارلر کاو ابحر زمان

مدحی بکم یازشم مدح و ثنا در کارم
دولتک ادعیه سی اولدی بکا ورد زبان

نته کم سقف سپهر اوزره یانر شمع نجوم
نته کم مهر مه اولمقده عیان و پنهان

طالعنک اختری کنش کبی عز و زان اولسون
ایرسون کون بوزکه ذره چه نقصان و زیان

که از محروسه ادرنه معموره قسطنطنیه فرستاده بودند

ای متاع عالمک سوزی ای طالب معنا
نیچه یازدی چو بن بو شوکتک مدحی کویا

شوکتک اقلیمنده بو جهانی دیکلسن ابنان
دیمنس ایسکم نه دنر اولا بو خلعت دنیا

اکرچه خاک باد و آب و آتشدن مکبدر
ولی بونلر دخی عالم ایچنده اولمشدر پیدا

یاراتدی بو عجایبکی قدرت ایله قادر مطلق
مجلاده ورد ضیا ایله کوهر یکتا

اکا بر دم تجلی قلدی اولدم صو کبی اقدی
نیچه شبنم ایدم آنی که ادر سه کوهر کی دریا

یراتدی بر دو کوک عرشی و کرسی یر ایله بحری
او کوهردن ظهور ایتدی محصل جمله اشیا

کیومرث ابن آدم ایتدی بر ابتدا دولتکی
ولی اهل شریعت قایل اولمز بو سوزه اصلا

بو نقش شهنامه ده شعرله روایتلمش بر کورهم
بلاغت مملکت سلطان اولان فردوسی دانا

دمیش کیم بیک ایله بردکده عمر حضرت آدم
انکا اولادی فرق بیک اولدی برادر اول فرد

بر ادعالی اولدی انلر ایچره باشی ایردی افلاکه
وجودی بر ایله پر اولدی سوز صنعا عالم

اکه و یردی بری صاغلغنده حضرت آدم
صلدی عدل و دادن پر اولدی قبه مینا

غزانی انسته اوّل اول ایه وندرن اودن
دیدک ظالم الندن کیمدر اولنی که اکله
بو ظلمی قارن تمری ایا تک دوکدی یره قارن
دیدک کیم کیدی امن جامه اول پهلوان قرن
کلوبدر قابل قتل بلندن اول شه عاقل
ولی کرشسب امن دستا الندن اوندی طاقتی
کیمک ایجاد ایدر نیزه دیو چونکم سول الندک
مکر بر جفت جی صحراده بحرده جفت سورر کوردی
صبانی نیزه پیکان ایدوب کرشسب امن دست
قول اندی کندویه قارن دیدو ظلم کردکی سلطان اول سرور
دیدک کیم ایکی فرقه کلدی دره پهلو اکمرن
بری کرشسب امن دست بلندن کلدی انلارک
قاپوب قارنی دیولر قلعه قافه ایلتدیلر
سمندن هزار یک دسته کرشسب امن دست
صاوب بر حمله سن اول سمندن کادل آهن دست
تواریخ اهلنه صورکم بلور رنجه اولمشدر
سلیمان بارگاهن آصفیله کیقباد اندی
الحمد بیک بدی یوز صندلی واردی انک اول
اتیج نامه تمام اولدقده اولدی شویله مالامال

بو سوزده بلکه شهنامه اولوبدر محبت زیبا
کلامم جان قولاغیله ایدر ایسک اکل بر صفا
اک اول حاله اولمشدر دیدیلر اول عقبا
انک اسمیله رستم ایدم سا که نیه فنا
او مردک قارن دیوبند دیرلر نامه جفا
سلیمان نامه یک اندن جزنده قلدی بر علما
انی کرشسب امن دستا ایدر ابدا
الندن جامه جسمن اسرجاک ایدر صحرا
کتوردی رزم قارنده انی اول مردم مسیحا
سلیمان نامه ابجره بویله تحقیق اولدی بو معنا
دلیران زمان صاحبقران فاتح دنیا
بری اولاد قارندر بولارک شویله بل بارا
انک اول دیجه کندی قافه کرشسب بل عنقا
نیجه رزم اتدیلر انی دخی بلدور اجمالا
دونوب بر شکله دیولیمن یقدی اول برنا
هبوط ادمیله هم صعود حضرت عیسا
سلیمان نامه ده یازدی انی چون شوقی دانا
طقوز بیک له طقوز یوز داخی اولدی عادت جانا
یرده اکنه براقسک دشمنه یمیر اویله بل سن یا

زمان حمزه ده کیملر قرار اتدوکنی دردم — بلورسن فترو دیوانه مصغر ابلسم اناتی

یکرمی دورت اولوبدر حمزه نک اولادی اوغل — بری قزدر یکرمی اوچی اولوبدر نره شیر آسا

انکمده اون سکیزی بمنزله صاحب خروج اولدی — بشی انلرک اولمشدر بونلاردن مسیحا دمی

بونلارک اسمنی دیمک لازم ایتدی اولر — دیرز اقدام اولورسه بر ضیافت ایشرز اما

مراتب اوزره بونلاری سؤال اتسکه بزدن سن — دیم تکمیل عرضی ترک تا من اولوب گویا

حلیه سنه اولمدیع وقتمده باشمده زر الحوتی — کرده جیلی ذان ایجره بنالر جمله دن اعلا

بدیع اتدی والی تکمیل عرضی اول کروه ایچره — اتاسی بیرن اگه ویردی آخر حضرت مولا

بدر پیرنه قصده دوب تجاوز ایتمدی پیرکز — مراتب قطع ایدوب قران ایچنده اولدی مستثنا

ارجمله نور دهرک قصه سی گرچه مفصلدر — بدیع ایله بنیه قاسمکیمی بونلری فصا

ذخی شهنامه ده وقاچدر ردیک سر حلقه مردان — بوسوزلر بحث اخردر بولارک زکیدر اولا

شرکیم شش ماه ایچنده قصه یی جز انکم تمام ایدر — انکله بحث ایدر سن بو بیدر سینه غیرت شاه

سوزله برجواب ایچون دیدم بوسوزلری نصیحه — کبور ریمک قابل ایدی شاهد نظمه نیجه دنیا

بو نظمی بن نکمی کیچه ایچنده امیدم تحریر — دیمه مدحی کلامینی ایشندکده صیقبن سن لا

نصیحت کردن قصه خوانان

گرک مداح عالم اول گرک هر کس بخشندانی — مراتب اوزره مدح ایله قمو صاحب قرانانی

خصوصا کیم عموی مصطفا سیف خدا الحی — کیمسکه شجاع تیغی قلدی دهری نورانی

سرسر ضربت شمشیر ایله جمشیدی دنیانی — خراج کیمسه ایدی قیصر و فغفور و خاقانی

نیجه بیک شاهلر قلدی وجودین خاکله یکسان — صالندی شرق وغربه اول شهک شمشیرزانی

اوکوردی بنده سی دوزن گلدی زمننده نشانه — بعزدی طعن نیزه ایله نیجه نام و نشانی

قپوسی ترللغن منّت بلوردی جانبه هر مرز
رکابنده یورودردی نیجه کر شعبِ دورانی

قلوردی تیغ قهری سینه‌ر ویین تنی صید خاک
بوآردی حمله اولی ده چالیه نیجه سندانی

اول اتدی قلعه قانک نیجه عنقازجلی جان
عجمی کیندویه بنده قلورسن آباد ایرانی

چکیدی لشکر انجم شماری نزله بجره
الی اسکندر اوتوردی جهان اسکندر ثانی

نیجه شیر ژیانه نیجه صالمش پایمال اتمش
عجب بو بیشه زار عالم ایچره وار می اقرانی

ندکلو مدح ایدرلرسه محصّل اندن اولور بدر
نیجه کنهیله مدح اتمک اولور اول شیر غرّانی

بن اول شخصی استاد سخندانم که عالمده
کمینه ویردی عقم رسوله ویردوکم ثانی

هزاران مدحن ایلر وار در اول شیر جهانگیرک
کننده ذرّه دکلو مدحه قادر وار میدر انی

اگرچه بن فرخی مدّاحیم اولم د میدانک
ولیکن وصفه قادر اولمدم اول شاه مردانی

انکچون احی اولمق خیلی مشکلدر دیدی استاد
اکا مدّاح اولن کمسه گوزتسون عهد و پیمانی

زبون اتمک گرکدر دیو نفسی اوله کم صکره
حلیم الطبع اولوب ترک ایلیه اول کبر و عنوانی

طمع ترکن اوروب لذّت غنای قلب ایده حاصل
محلّی دوشدکی یرده ایده هر مرده احسانی

دیمشلر کلمه کلمه دونمه دونمه بر مثلدر بو
ولی دونمز بو میدانده قیانلر کوی عرفانی

نهادکره بسنکدر و بسلکک را ایرکم تورلر
نه اکدریسه آنی حاصل ایدر هر مرد دهقانی

قباحت فهم اولن آدم جهانده بار غم چکمز
سور جانی کبی آدم قباحت فهم اولن جانی

یوقدی کیند و کنایک بلدکا یسه غم همه مرکز
کم اولسه جرمنه قائل ایرشور لطف ربّانی

بکاییدن نصیحت بو بیر عالمده والحاصل
بلی دیوب بلا حکیم در ایک غیرتک قانی

نیجه کز قطره دکلو یغیکلر یرشدی عمّانه
بولانق صو گبی گزدک تیز دشت و بیابانی

هر بیری سنبحله مابینی فهم ایلمز کمسه
نیجه قورار اولور بیوز مسنو آبیمز وارکانی

شنوکیم پیری کلامن کوشنه منکوش ایدوب آمیز　　بصر بغزینه آنمک نار محنت داغ حرمانی

شفاعت کنزدر آنی بیلورسن خود دلفریبنده　　بو معنایی بیلن فارسلک اغزی الدی سیلانی

رضاسن کوزلمک استرسه حقک بر کیشی دایم　　رضای پیره بوین بردی انکچون اولدی قربانی

دیمشلر مدحیات زجیح ایندی جمله دن استاد

اولورلر بو بله کورمشلر ازلدن رسم وارکانی

سخن فهم اولنه بسدر بو پند و بو نصیحتلر　　بو سوزلردن الور حصه انکم اوله اذعانی

قصیده　　برای فخی زاده

زهی روی زیبا زهی صنع خالق　　زهی مهر روشن زهی صبح صادق

زهی نخل بالا زهی قد دلکش　　زهی سایه کستر چو نخل حدایق

خط و روی بو بینه اولمز مشابه　　نه ریحان و لاله نه ورد و شقایق

نه دم آغزاجسه اول عیسی تکلم　　کلامی محلله مناسب موافق

درونیده یا هر ضمیرنده ظاهر　　کنوز حقایق رموز دقایق

او ذات شریفه دعاده ثناده　　سماده ملایک ثراده خلایق

انک علم و حلمیله مملو سراسر　　بلاد مغارب دیار مشارق

طلوع ایتدی اول مه چو مهر منور　　چکلدی جهاندن ظلام بوارق

اکا ذره جه عیب و بهتان ایدنک　　قرار یوزی هیچ قلب منافق

دیره شهره شهرت چو خورشید تابان　　او فرخنده طالع او بختی اولایق

یوزین کورسه چشم طورقالمو باشلر　　بهار اولسه صولر اولور بی رونق

او جان جهاندر جهان جسمه مکزر　　قلوب خلایق بو معنایه طائق

اخی زاده روم ایلی صدری که اولمش | دعا و ثنایه سزا و اروا لایق
اوفواتی کوروب صدره وکیلده دیرلر | نه رعنا نه زیبا نه غرایب لایق
اولوردی انک مدح متین مدیحی قادر | نه کلو اولور سخنداندن رفایق
او مرم اوله وصف دللرده مدنکوز | چو شیرین خسرو چو عذرا و وامق
نه یاکه کیدرسه اوله سایه بیانی | بوده رفلکده سپهر سرادق
کنش کبی برتر ایده پایه سینی | جهاندار خالق خداوند رازق

اهل دللر معدن مشوقیله خندان اولدیلر | کوردیلر دیدارکی مست و حیران اولدیلر
اومتی کبی طوغرلدیلر میدان عشقه کردیلر | براوغوردن مشغول کان ابروکه قربان
اوقلکله تیغ ترانک سنان و خنجرک | خاطر بحر و حمک دریده ده درمان
نعره دستیله تا تار چشمک سرورا | دولت و اقبال ملک دله فان
نیچه خسرو نیچه جم نیچه سکندر نیچه رای | ترک تاج و تخت ایدوب قاپکده دربان
فتح ایدوب دل ملکنی چشم سیاه و دردم | حاصلی بیک قاپنده اول ملکه سلطان
روی کلفامک کوروب شرمنده اولدی غنچه لر | سنبلک سیر ایلیوب خیلی پریشان
نار سحر کله یانیوب تیغ غمزه جان و تن | جان و مال چتی ترک ایدوب غریبان
اعتلی قد سرو راستن کورنایاب اچون | کوزکوره کوز یاشلری لولوی مرجان
سنا که جان ویرمز دیو بنی توانی بجیدیلر | بن هلاک اولدم اولرقولنده یالان
محنت سحرک بکا جان ویردی اولمسکین نه | قالدی روحمه هر و جمله جان
سن کیدلدن ابروش کوبک طوقلاورلر | کون یوز کطا البلری هپ دیده کریان

حمد لله ای قطب طریقت چاکرک مه رویلر   غمدن آزاد اولدیلر مسرور و شادان اولدیلر

قدلرین چوکان ایدوب میدان عشقکده یکوب   باشلرین طوب ایلیوب چوکان اوزره غلطان

دور اولدن جان و دلسینده فراقک نارنه   توشوب سوز هجران ایچره بریان

ای حلیلم محنت هجر و فراقکدن کیجه   مدحی بیمار ایله کویکده مهمان اولدیلر

کعبهٔ کویک کوروب للّه صفادن چین سحر

عید اضحای ذبحک سوقیله قربان اولدیلر

جسمم ایچنده یاره عشقک جان اوله   جان و باشم جمله‌سی قربان اوله

سویله یاقسون کم سنی عشقک آتشی   دل تیوزرنده جکر بریان اوله

خلق عالم دشمن اولسه غم یمز   هر سونکم یاوری یزدان اوله

نیجه معذور اولسون عاقل اگر کیم   بیک یل عمری آدمک بر آن اوله

جان سوده‌کم ترک جانان ایلیه   آدم اولدم واله و حیران اوله

کچ سو جاندن ترک جانان ایلیه   تا که جانان دردکه درمان اوله

سور کوکلدن ماسوانک قیدینی   کوهر عشقه درونک کان اوله

هر کیم اولورسه کدای کوی عشق   لاجرم عقباده او سلطان اوله

عشق اودندن دوشسه ناکه بر شرر   یدی قات یرنه فلک سوزان اوله

کیدررسن جسمه زرین جامه‌لر   هیچ دیمزسن که عاقبت عریان اوله

یدکک ایچدک یاتدک اویدک حیدک   ییدکک سنم بجد کک حسابی اوله

کل تسلیم ناکه حیراول آه   فهم ایدن اسنکی نیجه خندان اوله

اگر طاغ اولورسه یقود دشمنی · دلی فایق اولکیم جهان پهلوان

نبرد ابحره شاپا ایکی غازیلر · بری رستم اولور [illegible]

اتوب قابده [illegible] · [illegible] کیمی [illegible]

محل [illegible] ایکی قوللر [illegible] · [illegible] داورا ولوربری قهقنشان

کیمی [illegible] وکیمی پرمشده · کیمی قاهر اولمش کیمی قهقطران

کیمی الده نیزه طوتر کیمی تیغ · کیمی خون نغشاندر کیمی جان نستان

مقابل اولورمی بولاره عدو · نجن بولدی دشمن بولردن امان

بو دکلو جهانکیرلک مدحنی · نیسه مالکم بن کرا ایدم بیان

مرادم مرادخانک مدح ایتمه‌در
دکلی مدحه قادر دکلدر لسان

نجه وصف ایدم بن انک خلقنی · بو روشن جهالی که کوندن عیان

دخی مدحه مالک دکلدر شفیع · اوله بردهنده نجه بیک زبان

مراد اولدر ای مدحی سلطان مراد
جهانلیه عالم اوله کلستان

اوله هم بلادن قضادن امین · بو دردر دعامز بزم هر زمان

خدایا بحق رسول کزین
اوله کامبین و اوله کامران

کلدی ایرشدی باره حیدر حیاتی · ایردی ماغ عاشقه بوی وفای عید

گلزار دهرده چمنده گلوب شگوفه بلبلان — دیرلر چمنده اوله گرگلر صفای عید

بلبل ترنم ایلدی بو خوش زمانیدر — زیرا بهاره گلدی بو سال ابتدای

بلبللر چمنده گوروب بولیه شگوفه‌نی — گللر گلوب فرحدن اچلدی نوای

گوکلم ولر شگوفه گلوب بیتابجا اک اولسم — بودمده بو ورای یوزی گل اقتضای

عریان قومشدی هر شجری کرچه قیشتا — گلدی بتشدی لطف خدادن قبای

گلدی بو گلدی آینه دورلو میوه‌لر — باغ بهشته بکزدی جنت سرای

عارفلر اوررکر خوش گوره بو دمده مدام — زیرا که اوج کونی انجق اولور انتهای

بزده دعایه باشلیلم اتفاق ایله — سردم سرور و ذوق ایله گچسون صفای

بر شهریار عادل و یوسف جماله — ویرمش کمال و منظره حسن بهای

سلطان مراد صاحب دیوان سلطنت
گوردم سرای سقفنه قونمش همای عید

بر اهل دل بو شوقه گوروب بیک سرور ایله — دیمش بو بیتی لکنی اولدم برای عید

بلبل چمنده طور میوب ایلر صلای عید
طولدی جهانه شوق ایله صیت و صدای عید

اوردم یوزمی خاک درخان مراده بن — روی زمینی گشت ایدرک جگرکدای عید

مدحی غبار رهگذر شهریاریدر
ایکی گوزمه چکسم اولور توتیای عید

اولسم ملال حال دلم کیمسه دیمم — گلمز جهانه بجلیس بی نوای عید

بر پادشاه حال دلم سویلرم که هب — خلق جهانه اندن ایریشور عطای عید

خورشید کبی عرضِ جمال ایت عوالمه   تا کیم حضور اوله جمالکله جابی عید

عمرک فزون و کون کبی تابان اوله فلک

تا حشر اولنجه ویره جمالک ضیالی عید

گلزاره گلدوکنده یوزی گل نوبهار ایدر   ایرسه بهاره نالهٔ بلبل هزار ایدر

چین خطِ فزا ایتسه ایره بوی مشک   شول دمکه یار طرّه‌لرین تارمار ایدر

لعل لبن کورنجه کوزم درلر آقیدر   یاقوت نابی اشک ترم سر نثار ایدر

عیش ایلدوکجه یادمه کلسه فراق یار   نوش ایتدوکم شرابی بکا زهر مار ایدر

هر کم ایچرسه بادهٔ جام محبتی   هر قطره سی گدایی ده شهریار ایدر

یاره کمندِ زلفِ دللر شکار اولور   هر دم خدنگِ غمزه لری جانه کار ایدر

لطفی یتیم کوکلری آباد ایدر ولی   قهری جهانی داور دوار آره طار ایدر

ادنا قولن لطفی ایدنجک معزّز شاه ایدر   اعلی قولن بینی خشم ایدنجک خاکسار ایدر

کفارِ خاکساره چکوب تیغ خونفشان   روشن جهانی کوزره تنک و تار ایدر

سلطان مراد یعنی سزاوار تاج و تخت

قوتلوغی ایله شاه عجم افتخار ایدر

مدحتِ حیده زاریلر ایله قصه خوان   مدح و ثنای پادشه کامکار ایدر

روینک کنشی آینهٔ نور خدادر   اول نور ده لی قلبه ضیا روحه غذا در

لعلنک سنک دردینکه ای آب حیات   هر خسته یه امدر دفی هر دردده دوا در

شو گلسنده اولان مردمک ای دیده بینا بکزر که نهم ایکی گوزم قبله نمادر

راقملر یکی صفحه خد جهکده گوزن دیره عاشقلری قربان ایده بچک انسته بورادر

گوکلم ایبر طفل ده جهت گوز مرحسمک اولمادسه دیردم اکه کاه زبا

ابرولریکی قوس قزح دیدی گوزلر گر بکلرنکک هر بری بر تیر قضادر

ماهک نی یوزنی مهر جمال ایله آرتون آیات رخک طالبه اکسیر دعادر

بالا قدکی دیرسم اگر سدره دن اعلا طوبا جنتی جنان طوعزودیده بهشت آدادر

جورک گوزنجک شادا اولورم جان او گوکلده زیرا بلورم واسطه مهر وفادر

دوشدی بکه شها طعن دلبر نظر ایله گوزنکده یاتور بیلر ایکی سرو بادر

دل طالب اولوب کوبک ای قبله حاجات کعبه یوزیکی گورمک سعی اتسه صفادر

مرآت دلبر نظر ایت شوقک اولور فیض نظرک آینه قلبه جلادر

برخنده ایله بیک دل وجان نقدین اولورسن ای روح روان بو نه عجب لعل دوکادر

یوسف کبی سن شاهی عزیز ایلدی ایماء اخلاق پسندیده ایله حسن و بهادر

زنبار بر شور نشانه و دستار عدالت آندن ایک باشنه هر گیمسه سزادر

دیدار صفا بخشنی ایده ردلری ز... خاک قدمی دیده لره کحل جلادر

یعنی که جغال اوغلی سنان پاشا کیم آنک

تیغ و تبری ملکت افرنجه وبادر

قدغ ایتسه نی مردم نادان دکلم اوزرا اول مرد دنی لایق شمشیر قضادر

تب دوشه نور عالمه تاب رخندن عالم یوزینه شعله صلبی ماه لقادر

گورن یوزینی سنبل ایک عالم وجهانی بیک کسوقله بوجان و جهان اکه فدادر

دكل كورينن بو قوس قزح اوج سماده   زال فلكك مهر كله قدی دوتادر

طاس فلكی كوكده شفق برله كورن دير   بزمكده طولو باده ايله جام صفادر

صوت كرمك اولدی سنك غلغله انداز   كوش فلكی چاكلدی اول صيت وصدادر

دل مرغی نوله قونمغه كر سايه صاكر   شهنشاه جهانك ايكاده مرغ همادر

دور اتميه قهقوكدن دل آوازه زيرا   هر نجه حقير ايسه منظركاه خدادر

زاغ غم هجرانك ايله قلدی قناعت   بكزر كه غمك داغی سنك قلعه غنادر

بيغوله هجران و ستم اولدی طواغی   عريانه اتورر يالك ايق باشی قبادر

هر شام و سحر شوقك ايله مدحك كويا
باغ زنككه قرشو سنك نغمه سرادر

بو منظمله كرچه دكل اول ملكه قادر   انجق غرضی حضرت پادشاهه دعادر

بو شعری اكه سويله ويوب سويلدن الله
خلاق جهان قادر بيچون و چرادر

بلبل اتدی كلشنده بر كل خندان بنی   نوبهار حسنه قرشو قلدی نالان بنی

فرقتنده ذره جه مضين بهارك غيم غم   شاد ايدر بدر وصلت بوی كل جانان بنی

ساقيا صونمه بكا جام شراب ارغوان   مست و مدهوش ايليوبدر ساقی دوران بنی

مطربا چنك و نيك هركز صداسی حقتنده   بزم غمنده اكلر اولدی ناله و افغان بنی

حزنه معتاد ايلمشدی جانم يعقوب غم   شاد و خندان ايلدی اول يوسف كنعان بنی

خاطرم الوب الی بر كعبه بنياد ايلدی   اول خليل جان نعدل كيم ايلدی مهمان بنی

اول فریدون فر سکندر قدر آرا اول دارا حشم — تیغ نظم برله قلدی رستم و دستان بنی

روزگار ایله بنی ایرکوردی آخر منزله — زال گردون ایلمشکن زار و سرگردان بنی

ایرجودی نو بهار قلبی خندان ایلدی — ایلمشدی غصه فصل شتا بریان بنی

جرعه کبی سکنم خاک ایلمشکن رهگذار — شمس اقبال اوزره طوتدیلر زمرۀ عرفان بنی

شول قدر یاغدردی باران سخاسی دمبدم — غرقه و بردی حاصلی اول بحر بی پایان بنی

آب احسانیله تسکین ایتدی فی المثل — یاغدرردی ابر بو سینه سوزان بنی

کشت ایدرکن عالمی اوزرینه آنزه آیکی — عاقبت بس شاه معنون ایلدی حیوان بنی

روز و شب لطفک کبی مدح و ثنا قلسون دیو — ساکه مداح ایلمشدر حضرت سبحان بنی

مدحیا اول حاصلی بر پرده بیمقدار ایکن
التفاتیله قلوبدر عالمه سلطان بنی

اول خلیل پاشاکه اسرار عشقی اول — آستانینک غباریدر ملکن حیران بنی

حق تعالی اول کریم کافی سخاوت ایستنه — جان و دلدن ایلمیشدر بنده فرمان بنی

جان ویررم عید اضحای عطای شو — کعبه کوینده قلیه جبین سحر قربان بنی

یا الهی عمرم اولدوقجه اکا مداح دلم
کل رختندن ایرو قلمه بر نفس بر آن بنی

نجه تعریف ایده بن تیغ شه دورانی — برق خاطف کبی طوفن بوکر سندانی

چرخ مانیله بودی دامنی اصحاب سموق — شولقدر توکدی عدودن قلیجله قانی

قلیجی بنده بیا و حی یمین اتیم اولور — جمله شاهان جهان اولدی انکه فرمانی

تشنه در خون عدویه قلیجک خونخوارم دشمنک زخمنه دار ایسه چشمهٔ حیوانی

خشمم اچون لشکر اعدایه سنانک کوندر ضربت تیغک ایله قهر ایده بر دم آنی

نه قدر لا یعد و تحد او کورسه اعدا طاغیدر شعشعهٔ تیغ جهانتاب آنی

دمیدر سلیلم یزده و تا سیفه تیغ الماسی ایله آچه فرنکستانی

شرق و غربی طوته شمشیر جهانگیری ایله فتح ایده مملکت سند ایله هندوستانی

قلیجی دستون اوله قنده کدرسه یا رب فتح و نصرت اکه هر دم مدد اوله ارزانی

تیغ طبعم نه قدر پاک مجلا ایسه ده مدحه قادر دکلم خسرو عالیشانی

قلیجک حقی ایچون ای شه شاهان جهان رخش طبعمله نکو ضرب ایلم میدانی

تیغ نظمله شهاشویله دلاورکیم دیه‌لر عصر میزک شمدی بودر سلمانی

جوهر نظمله تیغمی تزیین ایدم او مرمم یاد شهنک باکه اوله احسانی

تیغکی وصف ایده نک هر بر بیت اکدقده شها
لطف ایت او نیمه مدد و مدحی فقط خوانی

دولت و بختی فزون اوله قلیجی کسکین قنده عزم ایلرسه یوکرک اوله یکرانی

یا الهی دیلرم باب همایوننده قلیجله بخت و آراییی قلدر یانی

دیلرم تیغ ظفر دو سمیه دستندن انک
حشره دک قایم اوله بارکه دیوانی

راه بلاده عاشق اولن پایمال امش بار جفاو محنتله قدی ال امش

هر کیمکه چکدی کندوزنی بد معاشدنا انسان کامل اول کشیدر خوش خصال امش

سنوک سیم و زرله قانکا کر ماله مال اوله   ساکه صوکنده مال منالک ملال المش

ویرمه جهانده بیرزن دهره کوکلکی   طالبلرینه کاری انک مکر و آل المش

بر پاره امک ایله قنا آت و خرقه یه   هر کیمکه قانع اولدی او خود اهل حال المش

عاقل اوور که دیمیه ایردم کماله بن   بلکه کمالک عاقبتی هم زوال المش

مال حلالی کیزله هم ایلمه حرام   مال حلاله وار و اولی حوز و سوال المش

بو مدتی و زیغ کوزرکی غفلت اوخوی   غفلت زیاده اولسه او یمنی محال المش

کل امدی بو بنده زینت ایلون و فخری قو   دار بقایه آخری چون انتقال المش

ای بونده مال مالک اولان خواجه جهان   عالی مقامک انده چو حیف بقال المش

عیش و صفا و ذوقک اسبح اوزرنی   انجق جهانده باقی قلان بر کمال المش

عشقک بلاسی زاهده دوزخ عذابیدر   معنی بو زنده عاشقه جنت مثال المش

بار فراق و زجر الم بوکدی قامتم   کار محبت عاشقه براوزکه حال المش

جور و جفا و محنت و غم بجیاب المش   مهر و وفا که دیرلر او خود قیل و قال

کل کل و یار غمزه بنم خاطرم صورتا   ال قصیده مدحیه بر حسب حال

سعدی و یار محسنک اول پادشاهیدر   دنیا بر سیر کیدیکی بر قاره شال

بر پاره مصر پا بندن ایرشن ملکمانی   انک بو زنی کورمیلی بنجه سال المش

سیم و زر و جواهر کانیدر بو عالمک   یا بنده عاشقک چو سنک و سفال

بو مصرعی کورنجه صفا بولدی جان و دل
شام فراقک آخری صبح وصال المش

بر کیجه بعیدی جکر پاره‌سنی یار غذا　　صبحه دک دورنه دوره بعذری ملشدی کباب

یدیمدم کوزلری اول کیجه یساره کبی　　کیرمدی ذره قدر چشمم حبابینه خواب

کورمدی دیده‌لرم صبحه دک اخترجی یوزنی　　قالمدی جسم ضعیفمده دخی ذره جه تاب

باده غفلت الوب عقلمی مست ایتدی ینه　　ساغر دیده‌لرمده توکلور بیره شراب

ناکهان باطرف قابلدن هجرانی جریسی　　پرده حیرت ایکی کوزلرمه اولدی حجاب

واقعمده بکا بر ناصح پاکیزه سخن　　دیدی ای باده غفلتله اولن مست خراب

چکمه یاره ستم و جور و جفاسن و هرکز　　تیره طبع اولمه ایکن قهریله مانند تراب

جان ایله پندمی کوش ایله سکا لازم اولور　　کوشوار اولسه نوله کوشکه در کبی جواب

نیجه بر بحر غم و فرقتده حباب اوزیکی　　باد آهکله وجودک کره مانند حباب

یوری بشوول لطف و کرم ایلجنک یار ینه دوش　　رهکذارنده غبار اول بو در رسالکه صواب

کیمدر و بو سبک اکر اولسه ارباب سخن
اسمی یحیی در انک یعنی رئیس الکتاب

اکر وارسا کلکی اشعار له اشعار ایله　　تحفه چک شاهد معنی یوزینه چکمه نقاب

کلمیه انجلین عالمه برذات شریف　　وارمیدر روی کبی بر مستیار جناب

دیلرم قوس قضا زمره اعدا کشها　　یا غدرسه سهم غم و محنتی مانند سحاب

بار محنتله خم اولسون قدی دشمنلرینک
مدحیا خرم ایده قلبنی رب الارباب

صبحدم مشرقدن اولدی خسرو خاور عیان — قره سودا روب چکلدی طوردی عسکر ظلمانی نهان

شاه خاور کرم اولوب تیغ آتشبار ایله — جنده شامی بردم ایچره تار و مار ایتدی همان

مشرق و مغربی اچدی اولدم ضربت شمشیر ایله — کوریجک بو عبرت نمایی (قلب عبرت) لشنی جان

دیدیلر کیدر بو فتحک صلحجی کیم روز و شب — کوکب بختی انک شمس ایله قلمش اقتران

دیدی هاتف ظل یزدان حضرت سلطان مراد

کامبخش و کامکار و کامبین و کامران

شهریار جم وقار و داور دارا تبار — پادشاه دین و ایمان زبدهٔ عثمانیان

خضر دوران همعنان فتح و نصرت همرکاب — رستم و قاهر صلابت حمزهٔ صاحبقران

منبع حلم و حیا و معدن صدق و صفا — مهدی دنیا و دین ظل اله مستعان

انتخاب آل عثمان افتخار خاص و عام — سرور شاهان عالم بحر و ور انسان

قلب پاکی مخزن اسرار غیب ذوالجلال — نور صرف ایتمش وجودن خالق کون و مکان

کوش ایدوب بو نکتهٔ اسرار غیبی شاه تکلو — اولدیلر اول مژده‌دن جمله خلایق شادمان

دیدیلر کلزار عالمده لوای دولتی — باد نصرتله صالنسون سنیله کم سرو روان

هر نهال تازه‌سی اولسون برابر قدر حشمته — کلشننده اسمسون تا حشره دک باد خزان

کلمسون هرگز کدر مرآت طبع پاکنه — صولمسون کلزار حسنی اسمسون اکر زمان

نیچه کم شاه عجم اولمش براو نا بنده‌سی — امرینه فرمان پذیر اوله قزل ملکتبان

لطف وجودن اولسه‌ک ورد زبان ابن عبد حیا — خلق و حسنی مفصل و للّه اولسون داستان

کون کبی تابان اوله خورشید چرخ رک شها — دور ایده قطب مرادک اوزره دائم آسمان

دو رعدکده اولسون منبر بسر روام ملکی — قلیجک سکه‌یی اوله ای خسرو کیتی ستان

داد وعدل شهنشه‌نك كوندن كونه افزون اوله
عيش ونوشنك بر دوام وعمر ودولت جاودان

اولدم اسیر غمزه بر كیجه دیده كریان | نار فراقه یانوب اولمشدی سینه بریان
دود دخان آهم ابر سیاه اولوب دوندی | توكلدی قطره قطره یاشم مثال باران
فتح ایتدی لشكر غم شهر بدن حصارین | خاطر مشوش ایدی دل افكار وپریشان
یاقدی بریسی جانم دلدی بریسی بغرم | بریاكه نار فرقت بریاكه خار هجران
تیغ فراق وحسرت زخمی رسیده جانه | مرهم دكلدر اكر اما كه لعل جانان
بو كلودرد وغمله دون كیجه خوابه واردم | رؤیاده آنی كوردم ایرشدی شاه مردان
شمع رخندن انك عالم منور اولدی | اطرافه شعله صالدی صاندم كه مهر رخشان
اول بحر جودی كوردم صوینی اكا ایردم | ایاغنه سوروب یوز قان اغلادم فراوان
زخم خدنك جوری كوستردم اكا زاری | دیدیم بو زخمه جانا كرك ایرشه درمان
احوال پرملالم اكر حكایت ایتدم | خیلی شكایت ایتدم قلدم اوكنده افغان
كوش ایلیوب كلامم احوال پرملالم | فهم ایتدی قیل وقالم كل كبی اولدی خندان
اول تكلم ایتدی صكره تبسم ایتدی | بلدم ترحم ایتدی بن خسته‌یه لقمان
دیدیكه ای سخنور ایله كلامم ازبر | زخمك علاجی استرسك اوله آسان
حسن تكلمینی كیدر ایشت حبیبی | اولدر منبع معانی اول عارف سخندان

ابراهیم اولدی نامی اول بحر لطف وجودك
اولدر امین دریا بر حكم ظل یزدان

واریسه تجاوزک حاصل اولور مرادک　　وار ایسه کننده انک حاجتن کیشن ایله قربان

مهر دلرسک آخر کون کبی اوله ظاهر　　ایرر مراده لابد اولان خلیله مهمان

چونکم ایشتدی آنی مدحی پر ملالت

دفع اولدی رنج و محنت غایتده اولدی شادان

بی صبر و طاقت اولدی صوکره دمده اوزره حرکت　　کوی خلیله طوغرو یل کبی اولدی پویان

ال قالدروب دعایه یوز ویروب طوتوب سمایه　　مقبول ایده خداسی انک فدای قربان

نرکس کبی جلیسون کل کبی خرم اولسون　　یا رب قلب پاکین قلمه انک پریشان

دستنده جام باده عیش و صفاده اولسون　　نی کبی بزم غمده اعداسی اوله نالان

عز و جلال و حشمت کون کوندن اوله افزون

طوغدقچه مهر رخشان دوندکچه چرخ گردان

شاها الکده حاضر اوله هر زمان ظفر　　برکوز اچنجه ویره خصمه امان قلج

لیل و نهار خدمتکه بغلیه بیلن　　کوندز هر صوباشنک اوله پاسبان قلج

جسم عدوده قلمیه هیچ ذره جه قرار　　کسیلی چرخ کبی اوله لامکان قلج

که جان اونده ساکن اولوب کب ایده مدام　　کاهی نهان اولورسه اوله عیان قلج

صاحب قران معرکه آرای رزم اولوب　　بر دزدغاده اولسه یوز خونفشان قلج

حقنده وار اولدی انک حرز و سلطنت　　فتح آیتیتی زبر اوقوری زبان قلج

اعدای دینی قیردی نظام ویردی عالمه　　اولدی جهانده خضر و صاحب قران قلج

خصمک دوکدی قانینی اغیار نخچ　　آبحیات ایچدی اکا نادوان قلج

جان عدویی تندن الور کهربا کبی   اولسه جوال فرقه چون کهکشان قلج
صالدی متاع نفعته حیاتینی آیغه   اعدای دینه قلدی بکون جوق زیان قلج
گلزاره دوندی روز وغا صحن سبزه زار   میدان رزمی قلدی گل و ارغوان قلج
ذاتنده جوهر اولمغله بولدی عجب تاب   صفدر عدویه بجه نوله کامران قلج
اعدای دینی قهر ایله قلدیغچه خاکسار   دین اهلنه عجب که ویره تازه جان قلج
روز وغاده رستم و زال زمان اولور   دلاورده اولسه نوله یگانه داستان قلج
مشغول اولوب تو کدی بر یوریته خون دشمنی   باران کبی ایلدی سیل روان قلج
جان مرغنی اوچردی کمتدی تهی الدی جسم زار   شهباز کبی ایلدی آشیان قلج
بر پهلوان که اندن دم ورن یورک اوله   ملک جهانی مسخر اوله بی گمان قلج
روز وغاده کورسه نریمانی نزم ایدر   وار ایسه اولدی زور ایله شیر ژیان
حاجب باشی وارکه قرشو طوره خصم نابکار   السه الینه او کبی مستان قلج
شمشک شفق صنوردی کورنجه آنی فی المثل   شاها عدوکه چکدی بکون آسمان قلج
هر دم بر پیسی جانه بری باشه قصد ایدر   دستکده اکسک اولمیه کرز گران قلج
زخم عدویه خشمله قان اغلدر روان   شاه جهانی قلسه نوله شادمان قلج
بر جنرده قول اتدی بکون نیجه سنکرا   چکدی شو دمکه خنجر و خنجر نشان

سلطان محمد اولکه میانده یار سور
زرین نیام خنجر ایله زرنشان قلج

بر تیغ اوردی دشمنه کم مرحبا اکا   صبح بویله خصمه اوزمدی ایرانیان قلج
کون کبی طوغدی برتو عدل ایله کاینات   کویا که چکدی مهدی صاحب زمان قلج

حقدن مرادم اولدر رای شاه کامکار اعدای بنه نازل اوله هر زمان قلج

برجنک کشاده سلطنتنک پایدار اوله

اوره عدوکه هر نکادن غارتینا قلج

سنسک ای پادشاه هفت کشور لبک قند مکرر در مکرر

طلبکده ای شه عادل شب و روز ایدر خدمت سپهر نوازا دوار

جبینک آفتاب و رویک اجلی مه عذرا در یا مهر انور

دو شهره ایشیکک طاشینه دولتم نیم کعبه حضیتم اولا پکرز

نه برجک آفتاب بیدر عذارک سراسر ملکش آفاقی منور

لذیذ ایچی شکردن جوی وصلک طبیبم اولدی کلمی آب کوثر

ایا شاه جهان هر دم فدانک نه مقصود ایلیسک اولا میسر

محصل همتی بایکه عزم ایدرسنک رکابیک یوزا اورسون سپهر مقفر

الکده نیزه نه زهره شکافنک دم اعدایه غرق اولسون سراسر

معانی شهرینک سن صرافی سن در نظم کلامک اولدی گوهر

حرام اولسون نجاسه ستریک همیشه یرزم جنت کلکشت اولسه یکسر

جنان کلستاریدر خانایک لب خانجنک اولدی حوض کوثر

بکعن مدحی فوتک سوز قبو کدر

برا سوز رخنه منکده اول سخنور

طلوع ایدی شرقدن تا سحر چون آفتاب خاوری
گلشن دهره سرور ویردی زیب و زیوری

شهر گلزاره کلوب ابر گوردی پیغام صبا
دیدیکیم عیش ایلکوز کلدی صفانک دملری

شاه گل تا یوزنا ایدوب قیودی اوتاغن لالهلر
نرگس اما نظر باشنده زرین افسری

لالهلر گیمشدی لعلین جامهلر سرتا قدم
شه صبالمش شمس خاور تک قرمزی مغفری

گوردیلر کیم شاه گل کلدی لباس آل ایله
غنچهلر کلدی اچلدی باغ دهرک گللری

جنبر و گل سنوقنه سوسن طرفه منقش صنایع دن
سنبل زمرددن بنام پنجره مسلسل خنجری

طشنا پچی صل از باره اولو بر زرد علم
صاندیلر کوکدن بره اینمشدی مهر انوری

باد اوکنجه یوزر سنبل مسکین بنفشهلر بیان
خدمت بلبل غلوب مسکینلک ایلر هر بری

دل مشامنی معطر قلدی چون زلف نگار
مسک و عنبر ایله جانان باغمک سنبللری

بو صفا ایله گلشن دهرک گورر قلدم سؤال
کیمدر ایلر بزم بو بر مکان هک سروری

دیدیلر کان سخا او دل معدن لطف و کرم
اول معارف گلشنینک غنچه نازکتری

بر سهی قد لاله خد بر غنچه عنبر مو بر کیم
شکل انسانده گورنمش ملکدر یا پری

ناخی در مخلصی احمد آغا در نامی هم
احمد مختار اوله رونق زاده یاوری

مرحبا قالدق ایاشله دعا ثنا
ایلیغنه دوش یوری کز مه جهاندن سروری

جان قلاغنه سز اوتره گهر در شوری
خاکپای فی المثل اکسیر عشقک جوهری

بن غبار کوتونک بر قدم باصبسون دلا
مسکنم اولسون بنم سمند نکر وفاک دری

پایمال ایتدی بنی دست جفای روزگار
او مرم دستم طوته میدان لطفک داوری

اصحاب صدق اهل دل پر صفا گرک
ارباب عشق سالک راه خدا گرک

اهل جهانه عیش و صفا بر ملکدر مال
درویش اولانه گوشهٔ کنج عنا گرک

کون و مکانی ویرسه‌لر المایه جیفه یه
شول عارف جهانه که دار بقا گرک

نادان اودر که جمع ایده دنیاده سیم و زر
عاقل همیشه طالب فقر و فنا گرک

هر کم اولورسه راه تجردده رهبرم
اول ده بو یولده بنجلین بینوا گرک

طوطئ قدس بو قفس تنده زار اوله
اکه مدام شکر و برگ و نوا گرک

کوس ظهور عشقی دلا ر آتی چالمغه
سلطان عشق مالک ملک بقا گرک

همت اودر که شعله صاله آفتاب عشق
بو ظلمت وجودده چو نور و ضیا گرک

یاد ایلدکده بزم الستی بریکم
دلدن هزار ناله قالو بلی گرک

خوان عطا و لطف و کرم حق ایلدی چون
اشبو عطا و نعمته شکر و ثنا گرک

سیمرغ عشقی چیقدی شو دم غار سینه‌دن
اوچماغه اولورسه منزلی عرش علا گرک

بر قول شرب عشقله پیمانه‌دن ولی
عشق اهلنک درون دلی پر صفا گرک

التون ایدر نحاسی و بر لحظه‌ده همان
عاشق اودر که کم نظری کیمیا گرک

هر کیمکه راه عشقده دوشر حقی ایستیو
عشقک بولنده مدحی کبی بی ریا گرک

زهد و ریایی ترک ایده چون عاقبت اکا
لابد طریق حقده بر رهنما گرک

بر صبحدم که خسرو خورشید خاوری / فرق سپهره دیکدی لوای مظفری

چکدی سحر شوقله بر تیغ شعله‌دار / طولدی ضیا و شعشعه‌سی هفت کشوری

جند ظلامی ایلدی بر دم مدد سپهر / شوله‌لندیروب دیکدی بر علم شیر پیکری

مهرک ضیاسی چونکه جیقوب طوتدی عالمی / محو ایتدی کندی شعله‌سی ماه منوری

سوز جگر ز تیغله بوکون تاب آفتاب / صالدی همان آتشه اقلیم بربری

روی سماده باد صبا شوله قزدیکم / جوش ایتدی کوکده اولان بحر اخضری

روشنی مهین ایلدیکم کیدره انک / جلاد چرخ باشنه بر طاس آن زری

دوزخ کورندی تابش مهر ایله کافتاب / آتش صاوردی مهر کبی چرخ مدوری

مهرک چراغی مغربه وارد قده اولدی کم / غرق اولدی بحر قلزمه فی الجمله لشکری

صبحک حصارین الدی پس جیش زنکبار / شام ظلام صالدی چو هر جانبه جری

بیغوله غباده یاتوردم چو بند زبون / بالین رنج و محنته قومش ایدم سری

اوجوکی بجز دیده غم دیده مه روان / کوردم دوشمده حبیب ایله بجز ارلری

دوشمه کانه حاصلی بکز زرد تمسم لا / زال زمانه رستم و دستانه هر بری

طوتمش النده هر بری بر درلو لعبه / کرز کران و نیزه و شمشیر خنجری

قلدم او دمده فکر ایله حیران و مبهت اقلیب / کوردم طوتر چو هر بری دارا قاوری

بر مرد پاک کوردم او خیل الجیره کسر فراز / هر سو سوردی و پرده او اسب تکاوری

اول شه سوار معرکه آرای کارزار / کوستردی بارکه جاه و جلال سکندری

ایرمز غبار پای سمندینه رهگذر / سرگشته قلدی سرعتله باد صرصری

یردن چقان غباری قابدوقجه باد صبح   کوردم فلکده مهر و مهک اولدی افسری

کوردم دوشمده اول شهی بیک تیغ قیام   قتنده کیدر حضرت خضر اولر رهبری

صاحب وقار دیمردم وای پیر جز د   قول ایلر اوزینه نوانیچه سنجری

عشق ایلدوکجه بزم هکبروز کارده   لایق طورشه الده اونک ساغرزری

بیر بیابان دو میبه بوضرب کزینه   دون و غانک اولسه عجمی غضنفری

محمود پاشه یعنی تنه پیشه جهان
حامی بزرک اولدی سپهر رضه غندری

شاها ثناء مدحکه قادر دکل سنک   نه اودز بون ببکلیش ایمیلان مرد سیری

کلدی بو شعری عرض ایده پاشای عادله   مداح دهر یعنی بو دورک سخنوری

برنو عروس بکزدی بو شعر دلفریب   مدح ثنا و لطفک انک زیب و زیوری

مدحک سمایه شعر ایله چقردیکه مرغ دل   کمدی فلکده قالمدی پروانه شهپری

مرغ روان خسته دو شعوب کلدی حالیله   دار الشفای عالمی کشت ایتدی سربسری

وصف جمیلک ایتمکله دل بولور صفا   سن شاه عدلک اولسم عجیبی ثناگری

خاک جناب حضرت پاشایه یوز و کل   چیندی فلکده مهر ایله مه داخی مشتری

کلدم قپوکه مدحسیم ای شاه پر کرم
عرض ایلدم جنابکه دیوان دفتری

هر سو بو شعری طورمزاده قورصوکیبی رزا   کوردم صفاسی خاطر ایله بر قلندری

اوشبو جهانده خضر نبی یار و رهبری   روز جزاده حضرت خضر اوله یاوری

ملتمسی ایتسیند باد اجل بو بنه کدنه   باغ جهانده صولمیه کل کبی چلری

یارب بحق ارض و سما اول شهنشهک
تا حشر اوله شعله ویره کوکده اختری

بیلکبی بیلدیم تهوّدن دنیایی گزدم سربسر / بولمدم بویی وفادن باغ دهرک اثر

چکمدم شول دردی تا کیم دل آفاقی تیر ایله / چکدیکم بار غمی چکمش دکل نوع بشر

دربدر کزدم کزدیردم دردمه بولدم علاج / بر طبیب بولمدم کیم کورهیم اندن اثر

بولمدم بر دردی یوق آدم که دردم آکلیه / طولمش اهل درد ایله ارض و سما بحر ایله بر

درده درمان اسکدن چکدم الم چاره‌ی طبیب / چاره‌نا چار ایلدی دوران بنی زیر و زبر

شوله صالدی بنی وحشت جفای روزکار / نه قراره قادرم نه ایلرم عزم سفر

ناله و زاریم کلمز اولدی هرکز بانمه / کنج محنت ایچره یاتوب اگلرم شام و سحر

نیچه ایلر یاد می کوزیش ایلیوب اغلر روان / نیچه لر بستهٔ بی اولدیرمکه دربان ازر

کوردی بابال ایلمش بن زار و بیماری فلک / خاکدن رفع ایلدی سرمردم صاحب نظر

درد و غصه رنج و غم رفع اولدی بندن دیلرم / یا دخی محنت حشره دک قلمایه کوزیدن کذر

جسم و جانه راحت و صحت چون اندن ایرشه / یا آتی کورمیه اول داعی هرکز درد و سر

بلمک استرسک او ذات پاکک اسم و رسمنی / مصطفی پاشا کیم اولدر منبع فضل و هنر

مجلسنده ذکر اولنور آیات و تفسیر و حدیث / اول مسمّی بو بلیه ارایکی جهانده معتبر

نطق پاکی مرده یه جان بخشلر کویا / هر کلامی دمبدم انفاس عیسی در مکر

پیر و کوکی روز و شب روشن قلور غالبا / آی ایله کون رخلرینک شعله‌سندن الدی فر

یاقدی صبرم خرمنن خاکستر ایتدی حاصلی / دوشدی جانه مشتعل روینکدن اتکلره

فهم ایده‌رمی ذات پاکی کو هر بیلک قیمتین   عجز سمکت ماوراسن کورمین هر بی بصر

ای وجودی حرف قسم هر کمال عقله   باکر سوله بر بیله ر قیمتیده الماس حجر

یعنی بو که ز مخصوص اول ذات پاکی هر کسه   ایرسون و هر بیلک ضرر ایما یکا ایله حذر

مدحیا شمد نکر و سیده دعایه باشله کیم

طوطی طبعک سوز سیمه اولدی خوش جلوه کر

قل دوام دولت پاشای خاور حضرت   سول دعایی کم ایده کردون کردان کدر

چون بکون دستک طوتوب بردن کوتوردی اول سنی

دستکیر اولسون اکا یارب خدای داد کر

کوشکه بو حق سوز اولسون کوشوار   عقله صغمز قدرت پروردکار

آب و آتش برر خاک و روزکار   هر بکم کوروک کز او آشکار

حق تعالی اول دیدکده اولدی وار

سر پنهان هپ کورندی آشکار

مرغ پران مور و مار و بیشه و جان   اشتر و استر و اسپ و مادیان

کوه و دشت و بر و بحر و آسمان   عالم ایچره آشکار و نهان

حق تعالی اول دیدکده اولدی وار

سر پنهان هپ کورندی آشکار

بو لطافت بو ملاحت بو جمال   بو معارف بو معانی بو کمال

باغ دهر ایچره بتن هر نهال   کلشن عالمده بو جو ر و آل

حق تعالی اول دیده وکده اولدی وار
سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

قادر وقیوم مدر اول حق تنزه سنک — برلکنده طورر شاهد آسته تک
سبحه‌سی پاره برله نه فلک — ذاکر ایده صباح عشقه کلمز ملک

حق تعالی اول دیده وکده اولدی وار
سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

بو ایکی تنزیهی اولمامشدی آسمان — بی نشان ایدی هنوز انسیله جان
کیمسه بلمزدی ندر روح روان — کلمشدی ظاهره بو کن فکان

حق تعالی اول دیده وکده اولدی وار
سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

دورلو ازهار ایله طولدی کائنات — ایردی جسم خاکه صورلردن حیات
توأمان اولدی حیاتیله ممات — حاصلی عالمده بونجه ممکنات

حق تعالی اول دیده وکده اولدی وار
سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

حق چو بر گوهر یارتدی تابدار — عقل ودانش کرسکا اوکوریار
اول گهر شندوکی دره کا یدی وار — اول گهردن در قمو نقش ونگار

حق تعالی اول دیده وکده اولدی وار
سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

شول زمانکم اولدی ظاهر بحر و بر   بو ایکی دن ندر قمو لعل و گهر

بحر ایچنده دُرّ و برده سیم و زر   بو بجه اشجار و نباتات و حجر

حق تعالی اول دیدوکده اولدی وار

سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

نه ازل بودی نه گردون وار ایدی   ونه قلزم ونه جیحون وار ایدی

ونه لیلی ونه مجنون وار ایدی   نه بجه گوندز نه آی گون وار ایدی

حق تعالی اول دیدوکده اولدی وار

سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

بو یله معمور اولمدی بو سرای   یوغیدی بو نای و هوی دف و نای

فرق اولنمزدی دخی بچنول بای   جمله مشکل اولدی سر تا سر قولای

حق تعالی اول دیدوکده اولدی وار

سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

حمد لله کم بلندی صبح و شام   لطف حقدن مظهر اولدی خاص و عام

مدحیا سوز آخر اولدی والسلام   اون سکز بیک عالم و آدم تمام

حق تعالی اول دیدوکده اولدی وار

سرّ پنهان هپ گورندی آشکار

متاع بندی ویرمه کساده   پشیمان اوله سن یارین زیاده

نه ایشلر ایشلر ایبک بو غفلتده   گوره سن انی دار بقاده

شوکیم بزم جهانده ایلدی دم   دلی ویرمدی حق بو سینه درهم

ویررمرحمم رجا ایدر ورحم   یمزبرگره جرمن یاد ایدوب غم

شوکیم بیدی واچدی بنکده باده

ویرر محصول عمری شکره باده

کیمسه اولمسون عالمده بدکار   قلوردار فناده کندنی خوار

بو بدایشدن ایدر عاقل اولن عار   یار شمخر مؤمنک قلبنده مردار

شوکیم بیدی واچدی بنکده باده

ویرر محصول عمری صکره باده

بولاری خوش گورنلر کوررگور   بربله خیر و شردن بی خبردر

قبول ایله بو بندی سوز کهردر   بولر خود عقله و جانه ضرردر

شوکیم بیدی واچدی بنکده باده

ویرر محصول عمری صکره باده

بونی بن مدحیا بلدم اوزمدن   طوبیر عارف اولن آلور سوزمدن

بلور اسرار کیمین یوزمدن   صفا ولدن ضیا کندی گوزمدن

شوکیم بیدی واچدی بنکده باده

ویرر محصول عمری صکره باده

عشق ایلمیش گلی غنچه سن خندان ایدیه   عشق ایلمیش بلبللری نالان ایدیه

عشق ایلمیش عاشقلری گریان ایدیه   عشق ایلمیش صادقلری حیران ایدن

عشق ایمش هر بنده سلطان ایدن
عشق ایمش سلطانلری عریان ایدن

عشقله قایم دورر ملک جهان　　عشقله دایم دونر آسمان
عشقله حقه ایرشور عاشقان　　عشقله آباد اولور کون ومکان

عشق ایمش هر بنده سلطان ایدن
عشق ایمش سلطانلری عریان ایدن

عشق ایمش بو دکلو دولت آدمه　　عشق ایمش بو عز ورفعت آدمه
عشق ایمش بخت وسعادت آدمه　　عشق ایمش تاج کرامت آدمه

عشق ایمش هر بنده سلطان ایدن
عشق ایمش سلطانلری عریان ایدن

عشق ایمش بو کوزلری کریان ایدن　　عشق ایمش شول دللری بریان ایدن
عشق ایمش بو عالمی سیران ایدن　　عشق ایمش سیمرغ ایله طیران ایدن

عشق ایمش هر بنده سلطان ایدن
عشق ایمش سلطانلری عریان ایدن

عشق ایمش عاشقلری نالان ایدن　　عشق ایمش عاشقی قفس جان ایدن
عشق ایمش هر ایشلره اقدام ایدن　　عشق ایمش هر ایشی اتمام ایدن

عشق ایمش هر بنده سلطان ایدن
عشق ایمش سلطانلری عریان ایدن

عشق ایمش هب قلبری ویران ایلین　　عشق ایمش منصوری بر دار ایلین

عشق ایلمیش عاشقلری زار ایلین   عشق ایلمیش عارفلری خوار ایلین
عشق ایلمیش هر بنده‌یه سلطان ایدن
عشق ایلمیش سلطانلری عریان ایدن

عشق ایلمیش یعقوبی گریان ایلین   عشق ایلمیش آخرده شادان ایلین
عشق ایلمیش دشواری آسان ایلین   عشق ایلمیش مدحی انسان ایلین
عشق ایلمیش هر بنده‌یه سلطان ایدن
عشق ایلمیش سلطانلری عریان ایدن

دیلرسک که ایرمیه عشقه خلل   سنی دورره‌دون قلبیه مبتلا
گرک ولده از براوله بو مثل   نزاع ایتمه ناداننه هر محل
نه لازم نزاع ونه حاجت جدل
کتاب اصول ایله ایله عمل

ایشیت پندمی مرد فرخ لقا   یا دشنام ایده‌سن بجا یا دعا
عناد اهلنه اویمه حکمه جفا   قبول ایله بو قوللی قلمه خطا
نه لازم نزاع ونه حاجت جدل
کتاب اصول ایله ایله عمل

اونوره مرد ناپاک ونادان فضول   سوزک کو مراد اولوره قلم قبول
قایرمز الم چکما اولمه ملول   همان دایره که کوزله بگله اصول
نه لازم نزاع ونه حاجت جدل

کتاب اصول ایله اهل عمل

نه غم بساکر ناداں ایدرسه عتاب چکر اهل دانش عتاب عقاب

اغزا جمه خاموش اول ایتمه خطاب یتر عارف ایسک سکا بو جواب

نه لازم نزاع و نه حاجت جدل

کتاب اصول ایله اهل عمل

مدام ایله بو پندی ورد زبان بسن ای مدحی عارف نکته دان

ایشتدک بویله دیمش ایکن اصولنده یحیای شیرین زبان

نه لازم نزاع و نه حاجت جدل

کتاب اصول ایله اهل عمل

چو کوردم دلربا یردن ولا هرکز وفا کلمز انکچون قلبنه مجروحه نه بحر و مدح صفا کلمز

بو قوه لی کوکلی ایدی داماره ورد و بلا کلمز که یعنی یحیی یا آدمدن یر ایله کم دا کلمز

وفا رسمن مجرد وفهم ایدنلردن جفا کلمز

اصل آن رمز جهانده مرد کاملدن خطا کلمز

شکوه کیم یار قد ممکن رعد و نی امان ویلمز کوکل ستا خیرا ایتمه سکا اندن زبان اولمز

مسلد ریا تعدمدن بو سوز هرکز بلا اولمز بیانلر یحیی یا یحیی و لنلر صحیح یا اولمز

وفا رسمن مجرد وفهم ایدنلردن جفا کلمز

اصل رمز جهانده مرد کاملدن خطا کلمز

مریض درد عشق اولان کیشی استرمی درمانی نه وصالک صوکنده بو تحمید یار روز هجرانی

جفایه صبر ایدر بهردم انکچون اولدی عاشق — اوقور بو مطلعی کوردم بوبهرک بر سخندانی

وفا رسمن مجرد فهم ایدنلردن جفا کلمز

اصل ازمز جهانده مردکاملدن خطا کلمز

کرکر مصر دلده یوسف حسن بها اولسون — کرکر او زلفده بیتوز بر بینوا اولسون

کرک پادشا اولسون کرکسه برکدا اولسون — کرک بیکانه یا اصل کرکه آشنا اولسون

وفا رسمن مجرد فهم ایدنلردن جفا کلمز

اصل ازمز جهانده مردکا ملدن خطا کلمز

کرک قامتی طوبی کرک برسمن بوی ور — یه خود باغ ملاحتده کرکه سرو دلجو ور

کرک اعلی کرک ادنی کرک بر ملک خو ور — بهای مدحی شیدا ایمده بلبه دکم بو ور

وفا رسمن مجرد فهم ایدنلردن جفا کلمز

اصل ازمز جهانده مردکا ملدن خطا کلمز

اهل عشقه زاهدسنده یوق اقرار یوق — بزم رند عاشقانه نزده خود انکار یوق

مانع بزم وصال اولماغه شیخ دیار یوق — جان کوزی روشن منظره پرده پندار یوق

باغ دهره طوغرو باقدم کل قمو بر خار یوق

بر نظر قلدم جهانه جمله یار اغیار یوق

رقص کرده ی ذره وش بهر یار کلدم اوزار — کل کبی کلشنده خرم اولدیم بهار

السنکدکای تیغ فرقت ایله بغری پاره لر — مژده اولسون اولسا واولکی عاشق بیچاره لر

باغ دهره طوغرو باقدم کل قمو بر خار یوق

بر نظر قلدم جهانه جمله یار اغیار یوق

خاکپای یاره گوزدیکیم عجبمی وایما | هر نفسی آلتون ایدر بادی نظرده کیمیا
بو ایشی بن کننده عاشق ایدینم سرور | جان گوزینه خاکپای یاری قیلدم توتیا

باغ دهره طوغدو باقدم گل قمو بر خار یوق
بر نظر قلدم جهانه جمله یار اغیار یوق

کافر که نفسه باقوب گوزیم اولدی زر | باکه زیرکم ایرشمز گوزه ام اندن شیر و شر
راست بلن اولمیا اقدام ادم ای نیوبصر | حاصلی گوزدون چوردم کاینات سر بسر

باغ دهره طوغدو باقدم گل قمو بر خار یوق
بر نظر قلدم جهانه جمله یار اغیار یوق

مدحیا اولدم وطن دن ایرده نشدم غربت | خاکه یکسان اولدم غم دمده ایرشدم رغبت
بر بنجه وملو جو دم وحشتی اکنی کثرة | بزم کثردن ایق چکدم ایرجه وحدة

باغ دهره طوغدو باقدم گل قمو بر خار یوق
بر نظر قلدم جهانه جمله یار اغیار یوق

یا وزده یوق بهوی منزل ملک بقا | صانورزکم ملک باقید بزه وار فنا
ایلدکرابلیس و نفسی قتده کشتک بینوا | ایکی دشمن بزه ره زنلک ایدرلر یا خدا

نه عمری طاعت دیوب یرلره قلدق جفا
بو نه خسران عجب وا حسرتا وا وقتا

اکرتی یوله کیدرز گوزه گوزمز شاه راه | اوستومزه شعله صالمز عجبمی مهر و ماه

ایسترز حضرتنه ایکی جهانده عز وجاه　　فضلکه بن غلدق ستنده عنایت یا اله

نقد عمری طاغدوب یوق یره قلدق هبا

بو نه حسرتدر عجب واحسرتا وافرقتا

بره جور و ظلم و جفا اتدی عجبمی دوردی فلک　　بخت ناهموار قلدی روا دربدر نیکون

نفس ایله ال ویردی و جانی طوتوب قلدی فلک　　حیله بازار زنده اینک بغایت چوق دیوانه

نقد عمری طاغدوب یوق یره قلدق هبا

بو نه حسرتدر عجب واحسرتا وافرقتا

خدمتنده دریغا جانله در کار یوق　　خشم حضرتنده خوف ایله بر دیده سی خونبار یوق

کو بیاد و بیناتی قالمدی ره یار یوق　　خلق عالمده او کوده عالمده بر بیدار یوق

نقد عمری طاغدوب یوق یره قلدق هبا

بو نه حسرتدر عجب واحسرتا وافرقتا

حیف بر کره فکر ایت بو نیک و عار اولور　　هیچ کیمسه باشکه بو دار دنیا طار اولور

بلمه مشغول جسمی کم قبر کیرجه خوار اولور　　هی دریغا روز روشن اول محلده تار اولور

نقد عمری طاغدوب یوق یره قلدق هبا

بو نه حسرتدر عجب واحسرتا وافرقتا

سینه مده اول طاغلرم یانه بو یانق　　دیده لرمی سیر ایکه کوزلردر اوپانق

وصلک کیجه سی کوزمی یتیر عاشق صادق　　ای روح روانم سکا تیمری بو طالق

صوکدمده سنی کورمک امیدلمت عاشق

اولدوکده انک قالمز ایدی کوزلری اچق

کتدم چو عدم ملکنه بن زار وفتاده — ایلر چکرم قالمدی بو دار فناده
چون چکدی اجل ناکه تجوم اندی زیاده — جان چقدی روان اولدی کوزم قالدی کشاده

صوک کونده سنی کورمک امیدیله عاشق
اولدکده انک قالمز ایدی کوزلری اچق

بن خسته‌دل کوزنده کلزارکی کوستر — جان بلبله سن کل نجارکی کوستر
جانم دیده‌یه سن فلک رخسارکی کوستر — آخر نفسمده بکا دیدارکی کوستر

صوک دمده سنی کورمک امیدیله عاشق
اولدکده انک قالمز ایدی کوزلری اچق

شول دمکه چکم دستمی بن جانه سردن — دل فارغ اوله جانه فرزند و پدردن
دم بسته اولوب سویلمیم خیر بشردن — اول دم کرم ایت بکا کوردم کمه نظردن

صوک دمده سنی کورمک امیدیله عاشق
اولدکده انک قالمز ایدی کوزلری آچق

چکدرمه دل مدحی یه کل آه و فغانی — باقوشر آهی ایله کون و مکانی
اول خسته لیک سوقته تسلیم ایده جانی — کوستر یوزوکی صوک نفسی ای یوسف ثانی

صوک دمده سنی کورمک امیدلت عاشق
اولدکده انک قالمز ایدی کوزلری آچق

عاشق اولدر بزم عنده فی کتابی الان — سینه‌سی کلخن دریده‌فی آتش سوزان اوله

جامهٔ صبرینی سراسر چاک ایدوب عریان اوله   دمبدم تنور عشق ایچره یانوب بریان اوله

اغله کوز شول عاشقک کم دیده‌سی کریان اوله

کندو بردانای عالم سوده کی نادان اوله

درده دوشدم بولمدم بو درده درمان تن مدد   برنفس تندن جدا اولمادی افغانلر مدد

یاد و انلمز اولدی کندی لطف و احسانلر   رحم ایدوک الله ایچون اکه مسلمانلر مدد

اغله کوز شول عاشقک کم دیده‌سی کریان اوله

کندو بردانای عالم سوده کی نادان اوله

غمدن آزاد اولمدم مرغ دل شیدای بن   بال اچوب پرواز ایدوب کزدم تمام دنیای بن

اشکمی باران ایدر کوردم بنجه دنیای   اوقودم قان اغلیوب بو مطلع غرای بن

اغلکوز شول عاشقک کم دیده‌سی کریان اوله

کندو بردانای عالم سوده کی نادان اوله

دوستلر هر جایی دلبر مهرینه دل باغلمک   دمبدم نار فراقیله جکرلر طغلمک

دیده‌دن یاشلر دوکوب سیل زمان بیک ضغلمک   عاشقک مهر وفا قلمز دیو قان اغلمک

اغلکوز شول عاشقک کم دیده‌سی کریان اوله

کندو بردانای عالم سوده کی نادان اوله

اول نا مهربان باجور و جفاده دمبدم   مدحی محنت زده رنج و عناده دمبدم

اوزکه‌لر اول یار ایله ذوق و صفاده دمبدم   طالعکز ای عاشقان دار فناده دمبدم

اغلکوز شول عاشقک کم دیده‌سی کریان اوله

کندو بردانای عالم سوده کی نادان اوله

چونکه کلمز عینمه بو دولت دنیا بنم — نیجه کل بایلمدم هیچ دنیا و ما فیها بنم
شاه شمعم قوللرمیدر حضرت ذاتم — قاف عالمده مثالم وار ایسه عنقا بنم

بکلیملرن یانمی شمشیر استغنا بنم
دوکمه مشدر آب رویم یر یره قطعا بنم

ساقی دوران الندن ایسه کر فانم — نیه بی منت اولور دل دیر رحامات حیات
منت ایله بحر عمدن استمم بر کز نجات — ذوق الحون عالحاصلی نا مرده قیلمم التفات

بکلیملرن یانمی شمشیر استغنا بنم
دوکمه مشدر آب رویم یر یره قطعا بنم

دل ربادن اسه قطع علاقه قلدی دل — کیش صنوبر سنکلم فارغ ایکی بستان آو کل
آنده بحر ایسم بار سوزای یار رجانم بلیله — نغنه دن بوسه عزم ابحر ادلدم خار و خجل

بکلیملرن یانمی شمشیر استغنا بنم
نوکمه مشدر آب رویم یر یره قطعا بنم

مرد ناپاکه بنم یوقدر یریله عزتیم — ها کیا ذوم بار سالر بر ذره جمعیتم
اکسک اتمز بر بغش رزاق عالم قسمتم — حمد نا اوزره کمتر بردزه یوقدر منتم

بکلیملرن یانمی شمشیر استغنا بنم
نوکمه مشدر آب رویم یر یره قطعا بنم

بو بن دخسته نک دردی فلکاران اولمیلن بلمز — کیجه تا صبحه دک ناله و زار و بیمار اولدیغن بلمز

[illegible]

نه قانلر یوتدوم غم هر مده مخمور اولمیش بلمز   غم هجران یاره نیدوکم یار اولمین بلمز

بنم دردو درونم عاشق زار اولمین بلمز

محبت بر بلادر کم گرفتار اولمین بلمز

بلنمز عقلله کنه محبت اوزگه حالتدر   بو بت حاصلی نیدر صورسک درد و محنتدر

بلور حالم سنوکلرکم همدم درد و محنتدر   بونی هر کم بلورسه بلکم اول صاحب کرامتدر

بنم درد و درونم عاشق زار اولمین بلمز

محبت بر بلادر کم گرفتار اولمین بلمز

بو کون اسرار وقوفه نیلر جمله اشیانک   تماشا ایلیلر بر بحرین آشوب دنیانک

بلنمز تلخ ظلمت ایچنده آب حیوانک   بو که عشقلی ایرشنز فیلسوف بلکه لقمانک

بنم دردو درونم عاشق زار اولمین بلمز

محبت بر بلادر کم گرفتار اولمین بلمز

بلور صورت حالم کورنلر صورتا اما   درونم دردنی بلمز کرک اعلا کرک ادنا

کرکسه جامست وانادر کرکسه بوعلی سینا   بنم نبضم کورر بو دردمه علاج قلمسون قطعا

بنم دردو درونم عاشق زار اولمین بلمز

محبت بر بلادر کم گرفتار اولمین بلمز

جفا و جور ایدر جان عزیزه متصل جانان   عجب مد حیا قلدم همدم ناله و افغان

محبت یار نه یاندی یاقلدی سینه سوزان   کوره بو حالمی عجب طعن اتسه ظلملر ایلهدر نادان

بنم دردو درونم عاشق زار اولمین بلمز

محبت بر بلادر کم گرفتار اولمین بلمز

دل شیشهٔ سنک تنکه یردی اکسار   اقدی سرشکم اولدی فراقکله جویبار
بو دوره یمده شیمدی امل دلده قال روزکار   طورمز جفالر اکه ایدر درد ربیقرار

یا رب کلمی بنجه برای چرخ کینه دار
درد و غمیله ایکلده سن بزی زار زار

بنجه خدنگ قهر که سینم نشان اولور   هردم غمکله چشم ترم خونفشان اولور
یا نسیم اقصولر کبی سیل روان اولور   رحم ایت سرشک دیده مه والتقان اولور

یا رب کلمی بنجه برای چرخ کینه دار
درد و غمیله ایکلده سن بزی زار زار

راه بلاده بنجه یه جوک بویده خاک اولم   جور و جفا و محنتله دردناک اولم
تیغ فراق و حسرتله سینه چاک اولم   لایعید رکه هجر کاریله بن هلاک اولم

یا رب کلمی بنجه برای چرخ کینه دار
درد و غمیله ایکلده سن بزی زار زار

تن خاکوار وی درد غمه بیجر یاریله   کوی نکاره وارمیدم روزکاریله
طولدی درون سینه دخی [illegible] اغاریله   عمر آخر اولدی یکدی کونم آه و زاریله

یا رب کلمی بنجه برای چرخ کینه دار
درد و غمیله ایکلده سن بزی زار زار

مدحی جهانده جیبان رهبر و دورنه   اول جیبه کاره حاصلی اولابر شوردر
رنکی همیشه اهل دله کونه کونه در   هردم جفاسی غیره دکل تن زبونه در

یازق کلی نیجه برای چرخ کینه وار
دردو غمیله ایکلده سن بزی زار زار

جانه غرق ایتدی تنم دیده‌ده جوشن افغانم — نی کبی نیجه براقده تیتره‌تک قانم
سینه‌ده درد و غم عشقک اولوب مهمانم — کعبه جنتی نیچون آیا باشده دورانم

راه عشقکده سنک ذره‌جه یوق نقصانم
یاندرجاق بو قدر جوره سبب سلطانم

خدمت خاک درکاهی اداء ایلیین — ایکی دستم کوتورب ساکه دعا ایلیین
باشمی شنه دورانه فدا ایلین — اغلیوب دردیله کویکده ندا ایلین

راه عشقکده سنک ذره‌جه یوق نقصانم
یاندرجاق بو قدر جوره سبب سلطانم

قامتم بار جفا نیجه بوکا ایلیسه دال — داغلره تنمی برقله روبکده کی خال
لاله وش بغرمی خون ایتدی بنم اول ابک — سوزمی و کلمه بنم ای شه اقلیم جمال

راه عشقکده سنک ذره‌جه یوق نقصانم
یاندرجاق بو قدر جوره سبب سلطانم

نه عجب باشمه دار اولسه بنم دار فنا — یاقدی یاندردی بنی آتش هجران بلا
عادتکدر سنک اغیاره وفا باکه جفا — بو که بر کیمسه تحمل ایده بلمز جانا

راه عشقکده سنک ذره‌جه یوق نقصانم
یاندرجلق بو قدر جوره سبب سلطانم...

ذره‌جه ای یوزی کونش عاشقه رغبت کرکه　　شاهدن لازم احسان و مروت کرکه

معرفت اهلنه هر وجهله رغبت کرکه　　مدحی خسته دلکه حاله شفقت کرکه

راه عشقکده سنک ذره‌جه یوق نقصانم

یا ندر حق بو قدر بوره سبب عصیانم

اولمه معشوقه‌نک دنیا اوزرکه شمیرانه طوت　　مرد ایسک ارکیمی پرنا ایسکی مردانه طوت

کنج عزلت ایله قناعت تحته میرانه طوت　　مال قارون استرایسک قلبکی ویرانه طوت

ای اسیر دام غم برکوشه میخانه طوت

طوتمه زنهار کل مخالف بندنی پیمانه طوت

یار ایچون اغیاره هیچ کس‌منی یار ایله　　برکل ایچون باغ غنچه همدم خار ایله

چکمه هجرونک جفاسن کار کی زار ایله　　کل خرابانه قدم بس کیمسه‌دن عار ایله

ای اسیر دام غم برکوشه میخانه طوت

طوتمه زنهار کل مخالف سندی پیمانه طوت

شول غنی کم ملک و مال و دولته مغرور اولور　　شویله صانور کم بولرله آخرت معمور اولور

مجلس میدن صفاسی یوق انکچون دور اولور　　خانه پیر مغانه هر کلن مسرور اولور

ای اسیر دام غم برکوشه میخانه طوت

طوتمه زنهار کل مخالف بندنی پیمانه طوت

لعل شیرینن حبیبک دردم طوتدیلر　　تلخ کفتارین رقیبک قلبمه سم طوتدیلر

هر نفس کم یار ایله کچدی انی دم طوتدیلر　　عیش ایچون هر برکدا بر جای خرم طوتدیلر

ای اسیر دام غم بر گوشهٔ میخانه طوت
طوتمه زنهار وکل مخالف پندنی بیمانه طوت

باغ غمده بلبل آسا کارکر آه و زار ایسه
اغلیوب ارا اولمدن معشوقه اکر دیدار ایسه

منتظر در کوزه چوب دائم سکا دلدار ایسه
مدتی آخر کوره مهمان باشکده دولت وار ایسه

ای اسیر دام غم ... شهٔ میخانه طوت
طوتمه زنهار وکل مخا... پندنی بیمانه طوت

تن مرغ دل زارمه محکم قفسمدر
یادی ز محبت بدیم دل جرسمدر

کوکلم که کیدر کویکه چابک فرسمدر
هر کون رخ زیباکه ارشمک هوسمدر

کورمک یوزکی خیل زمان ملتمسمدر
طوت آینهٔ رویکی آخر نفسمدر

افلاکه چقر شیمدی بو آه و فغانم
عمانه دونر شیمدی دیدهٔ اشک روانم

آرام ایده مز سینه ده بو سنمز دل جانم
یوللاره دوشوب بکلرم ای شاه جهانم

کورمک یوزکی خیل زمان ملتمسمدر
طوت آینهٔ رویکی آخر نفسمدر

جانانه ایچون جانه ویرن جانه اثرم
قان اغلیرم بر لبی مرجانه ایرشدم

بر کوهر تابنده ایدم کانه ایرشدم
بر ذره ایدم مهر درخشانه ایرشدم

کورمک یوزکی خیل زمان ملتمسمدر
طوت آینهٔ رویکی آخر نفسمدر

عشقکده سنک تابتم ای شاه سوارم — چکلینمه جفا رخنه بو جسم نزارم

بازار جهان ایچره نیم قالمدی کارم — بر قلبه قالوبدر تن زارمده قرارم

کورمک یوزکی خیلی زمان ملتمسدر

طوت آینه یه یوزکی آخر نفسمدر

قانلار توکن دیده خونباره ای سرکه — ومدر کرم ایت عاشق دیداره ای سرکه

رحم ایله مدد [illegible] مددی بیچاره ای آرکه — اولدرانی اولدرز [illegible] باره ای سرکه

کورمک یوزکی خیلی زمان ملتمسدر

طوت آینه یه یوزکی آخر نفسمدر

بو کون روح مکرم سن بو جسم ناتوان ایچره — خیالک شاهنه مسکن قلورم نو جان ایچره

قدک تک بر نهال تازه یتمز بوستان ایچره — دهانک کبی بر غنچه بولنمز گلستان ایچره

کوزلرک سنده جنتم اولمش نیم جانم جهان ایچره

ملکسن یا رحور اولسه طوراغک کر جنان ایچره

لب لعلک سنک جانا اولملو تشنه یه امدر — مدد دولدم فراقکله ایچن تشنه یه امدر

جمالک آفتابندن نه تنم جهان کلزاری خرمدر — مه خورشیدی افلاکه یاکنده ذره در کمدر

کوزلرک سنده جنتم اولمش نیم جانم جهان ایچره

ملکسن یا رحور اولسه طوراغک کر جنان ایچره

سنک زلفک کره گیر دل عشاقه بند اولمش — نیم کوکلم اسیر کاکل مشکین کمند اولمش

تن چندپاره مز بیجرک غمیله دردمند اولمش — هنوز کده بن کبی یوز بیک اسیر مستمند اولمش

کوزلرک سنده خستم اولمش بنم جانم جهانا بجره
ملکسن یار سنور اولسه طوراغک کر جهانا بجره

علمسن عقل خوبانا بجره جانا سرو قامتسن — خرامان اولدوغک مدینه قیامتدن علامتسن
سریر حسنه لایق ترسم وآزمه هیبتسن — نهایت آسماننده مه برج ملاحتسن

کوزلرک سنده خستم اولمش بنم جانم جهانا بجره
ملکسن یار سنور اولسه طوراغک کر جهانا بجره

قده کم طوبایی سنده نا سرافرازه دل آکه — دهانک عینی کوثر زلفلرک ورد مطرا
لبک عشاقه جان ویرمکده خضر و مسیحا — رفیک سوقیده هر کوم برج دیوانه کویا

کوزلرک سنده خستم اولمش بنم جانم جهانا بجره
ملکسن یار سنور اولسه طوراغک کر جهانا بجره

دیکرهم

مریض روح عشقم طبیبم بن خدا حقی — مدد بر چاره قیل لطف ات رسول کبریا حقی
جهانک آفتابنده نا عیان اولن ضیا حقی — نجی متجز عیسی و فخر آل عبا حقی
یولوکه سر فدا اولسون حسینم کربلا حقی
سوزمدنا دونمزم هرکز علی المرتضا حقی

کوزیاشم دیکه دیزین کورمز جمال یاره ترسم — قفسده مرغ جانا طوبی ز اوکل رخساری کورمز سم
اونیده جان زجا اتسون اکر نیقی ویرر بخرم — وجود غم نباه اتسون شها تو لومه طوکرمز سم
یولوکه سر فدا اولسون حسینم کربلا حقی
سوزیدن دونمزم هرکز علی المرتضا حقی

باشمده کوه ملامت فغانم رعد و آهم برق — دم اولور ای کمنش یوزلم طولرب آهمله و غرب سرق

سنک خط عنبار کدر سنی بجیراه ایدی کحلی — بو سنی ورد ایدنشدر چکوب ابرکر جفا

یولوکه سر فدا اولسون حسینم کربلا حقی

سوزمده دونمزم هرگز علی المرتضی حقی

نتی فلک لعلک مدد چاه بلادن — تعلق ایلمیش جان با کوکل سنده وفا نک

سونشو جسمم کربانم اقیمه تشنل شلم بلد — افندم سنی در بیغ ایتم سنک محبوبکنده اولسون

یولوکه سر فدا اولسون حسینم کربلا حقی

سوز دیدنا دونمزم هرگز علی المرتضی حقی

کوزم کرمانده اوبر جام باده ادب اغیارشی کیمسه — سکالا بق وکلدر حیفن ظلمیله ادا

کلام مدحی کوشش ایت عهد بینی ایتمه — سکاقلق و بزه اولیر بس سوزیه اعتماده

یولوکه سر فدا اولسون حسینم کربلا حقی

سوزمده دونمزم هرگز علی المرتضی حقی

ناصح بزه گل ایلمه ابرامی قوشدی — خرج ایتمه سوزک بو قاپیره آقلی آمی قوشدی

اردی چو صفا و ملکی اکامی قوشدی — گلشن قدح باده کلشانی قوشدی

صوفی کرم ایت نوش ایدلوم جامی قوشدی

گل دوری ورر فکر سرانجامی قوشدی

لطفات بزی یاد ایدرمه گل اول آماهها سورسک — دل کشور حکم ایدنادل شاهی سورسک

کعبه حقیقت اول اولور رکاهی سکور بحو — یوقدر سن واریلیبن الهی سورسک

صوفی کرم ایت نوش ایدلم جامی قوشدی
گل دوری ایرر فکر سرانجامی قوشدی

باشینه گیوب تاج زرین نرگس شهلا　　گل بزمنه گلدی نته کیم غنچه زیبا
بشلادی سحر نغمه لره بلبل شیدا　　صالندی چمن سیرینه هر نخل دلارا

صوفی کرم ایت نوش ایدلم جامی قوشدی
گل دوری ایرر فکر سرانجامی قوشدی

آل جکدی جهان بر نجه دم بزم وفادن　　زار اولمشیدی خسته گوگل جور جفادن
دور اولمشیدی جمله زمان جام صفادن　　قورتار کرم ایت ساقی بزی درد و بلادن

صوفی کرم ایت نوش ایدلم جامی قوشدی
گل دوری ایرر فکر سرانجامی قوشدی

گلشنده گزرسم بوله مدحی کبی نالان　　بیچاره تشنه یا قدی بنی بر گل خندان
کار ایتمشیدی جان وده فرقتله بر آن　　گلزاره چقوب بر یکون اول خسرو خوبان

صوفی کرم ایت نوش ایدلم جامی قوشدی
گل دوری ایرر فکر سرانجامی قوشدی

بر یکادن ظلم ایدر دائم بو چرخ کینه دار　　بر یکادن جور جفا قلمقده دور اغیارلر
فرقت ایلر بر یکادن اشک چشمم جویبار　　ریخت بختم سیل غم بر باکرا ایلر یار
جور ظالم ظلم حاکم قهر دشمن بحر بار
جان نه بیدی چاره ده ناچار ایلدم ترک دیار

بر یکادن سینهٔ سوزانه دوشدی اضطراب — بر یکادن نار غربت بغرمی ایلدی کباب
بر یکادن مردم دیده اولوبدر غرق آب — ججره دن بر یکا اولدی خراب اندر خراب

جور ظالم ظلم حاکم قهر دشمن هجر یار
تا نه بیتدی چاره ناچار الیدم ترک دیار

بر یکا کچدی خدنک قهر محنت جانمه — تیغ حسرت دیردی بز بر یکا کیردی قانمه
آشنادن بر یکا کیمسه بکمز یانمه — بر یکادن رحم قلمز کیمسه لر افغانمه

جور ظالم ظلم حاکم قهر دشمن هجر یار
جانه یتدی چاره ناچار الیدم ترک دیار

صرصر غم بر یکا سهرم بنیانی یقدی — نار فرقت بر یکا صبرم لباسنی یاقدی
جونیار چشم ترم مردم بیانه اقدی — بر یکادن کوکب بختم مخالف یقدی

جور ظالم ظلم حاکم قهر دشمن هجر یار
جانه یتدی چاره ناچار الیدم ترک دیار

بر یکا نظم اهلنه بر ذره رغبت قالمدی — بر یکادن جام می پر سینه حسرت قالمدی
بر بریمنه بر یکا اودده عزت قالمدی — مرحبا ولی حیلی عالمده لذت قالمدی

جور ظالم ظلم حاکم قهر دشمن هجر یار
جانه یتدی چاره ناچار الیدم ترک دیار .

بر سحرکه وارث ملک جهان — خسرو خاورکبی اولدی عیان
دیده ملک کوردکده آنی انس وجانا — تخته کچدی دولتیله کامران

سایهٔ یزدان شه کشورستان
حضرت سلطان محمد کاردان

اول سکندر شوکت دارا نشان اول زمان هیبت و سهراب کار
اول مه برج شرف گردون فراز اول سعادت اقلیمنه شهریار

سایهٔ یزدان شه کشورستان
حضرت سلطان محمد کاردان

قللدی رادوج حسن ایچره هلال عاصیدر عدل باغنده نهال
اول شه عیسی نفس طوطی مقال کیمدرر دیوایدر کسه سؤال

سایهٔ یزدان شه کشورستان
حضرت سلطان محمد کاردان

اول چراغ پرتو نور خدا اول فریدون معدلت یوسف لقا
بودر اکدعا حرزدا ایتیا حفظ اوله قنده گیدرسه رهنما

سایهٔ یزدان شه کشورستان
حضرت سلطان محمد کاردان

مدحیادوندکچه چرخ بیقرار اولکونا کبی جهانی تابدار
هرنه کلو اولسا اعدا بلیشیار تیغ نصرت برلقلسو تارمار

سایهٔ یزدان شه کشورستان
حضرت سلطان محمد کاردان

بنی آشفته ایسه ازده زلف و عذار   یا قدی یا نظر دی بنی آتش حسن دلدار
بکه اظلم اولدی مدد خسرو عالی مقدار   دون کیجه صبح و کتی ایلدیم ناله و زار

بر سیه چشم و سیه پوش و سیه چرده نگار
دون بولدم مقصدیمی نغلدی هر کار

بکلر اول خوبی بنم بغرمزی یا خون ایتدی   کوز کوره کوزلریمز یاشنی جیحون ایتدی
تیلده لب سبزه دل تا می موزون ایتدی   طو عروسی بو هله هر وجهله مفتون ایتدی

بر سیه چشم و سیه پوش و سیه چرده نگار
دون بولدم مقصدی بنم نغلدی هر کار

کورینور چشمه دم یا بنم چون قد نگار   هر کمیش سرو تبورسیا صحن کلزار
بایکه یوز سوره کلدم نه کم خوبی بهار   غرضم سانکه شکایت کل اما نگار

بر سیه چشم و سیه پوش و سیه چرده نگار
دون بولدم مقصدی بنم نغلدی هر کار

خانهٔ دل نظری اولدی ویران اولدی   صو نبوت یکیت غمزه کوکل عریان اولدی
کوروب اسرار لب لعلی حیران اولدی   عقل و فکر و دل و جان جمله سی تالان اولدی

بر سیه چشم و سیه پوش و سیه چرده نگار
دون بولدم مقصدی بنم نغلدی هر کار

قولی قربانی اولوب بن شه عالیشانک   اوغرم مهر فی دلدار و تا بانک

الم هجر و فراقیله چو پرسه جانک   مدحیانام سز بیلن دیده نز نهار آنک
بر سیه چشم و سیه پوش و سیه چهره نگار
دون یولم تسبدی قانم ایشلدی مهره گوار

سر پنهانمی فاش ایلدی بیرازمنک   مرغ جانم قفس تنده چوروردی الملک
کورمدم گندی شها ذره جه لطف و کرمک   دیمک اولسون انک ای غمزه سی خانه ریز
بغرمی پاره لدی خنجر جور و ستمک
صبر مک جامه سنی طوغردی مقراض غمک

بند زلفک دل دیوانه یه زنجیر ایده بن   باشنه شوب کاکل پرچینله ال ابر ایده بن
بلمزن بلبلش یانجه نه بیر ایده بن   سکا دل دردنی نه جه تقریر ایده بن
بغرمی پاره لدی خنجر جور و ستمک
صبر مک جامه سنی طوغردی مقراض غمک

آیده وب گه زلرمک باشنی چون ایده دک   چهره زردمی اشکلا دکر گون ایده دک
بنی ای گوزلری خونی قتی مغبون ایده دک   جگرم دشنه هجر انله پرخون ایده دک
بغرمی پاره لدی خنجر جور و ستمک
صبر مک جامه سنی طوغردی مقراض غمک

تیغ هجرانی ایچکوب سینه صد پاره مزه   اچمزسن گوزلرم بونن بیچاره مزه

مرحمت ایلمدک هیچ دل آواره مزه   مرهم ایسنک مبدر لعل لبک یاره مزه

بغرمی پاره لدی خنجر جور و ستمک

صبر ملک جامه سنی طوغرادی مقراض غمک

مدعی زار و زبون ایلدک ای غنچۀ تر   مرحمتدن یوقمیش ذره جه ملکده اثر

نظر کیم یا بنی دورابه ده لی ای نوز پسر   سن جور رسمک بنم احوال پریشانم کر

بغرمی پاره لدی خنجر جور و ستمک

صبر ملک جامه سنی طوغرادی مقراض غمک

ایچی

ویدم اهل دلک خاطری غمناک ایچی   تیغ غمدن جگری پاره سی صد چاک ایچی

آتش عشقه گیرنلر قتی بی باک ایچی   صادقن کیتدوزنی صاحب ادراک ایچی

ای کوکل معرکۀ عشق خطرناک ایچی

دشمنکدن حذر ایت چابک و چالاک ایچی

چقدی سروون ره عشق ایچره نیجه سرورلر   نیجه تسخیر و دارا ایچره اسکندرلر

زهر غم برله هلاک اولدی نیجه اژدرلر   توکلور یر یوزینه تیغ ستمدن سرلر

ای کوکل معرکۀ عشق خطرناک ایچی

دشمنکدن حذر ایت چابک و چالاک ایچی

بادۀ عشقه لا مشوقله رغبت ایله   نشئه سندن اومیک جگری جوش ایله

الم دهری غم دوری فراموش ایله   لیک گاهیجه بنم بندمی ده گوش ایله

ای کوکل معرکهٔ عشق خطرناک ایمش

دشمنکدن حذر ایت چابک و چالاک ایمش

وار ایسه بر کیشیده مهر و محبت اثری   عشق میداننه کیرمکدر انک هنری

سکیم یوق بصبو میدانده دیر رها باد سحری   شیر عشق اولدی یا باغ الیچه قواموری

ای کوکل معرکهٔ عشق خطرناک ایمش

دشمنکدن حذر ایت چابک و چالاک ایمش

چکمه افلاکه ایکم آه فروزان صفتین   یاقمه آفاقی مدد اول مه تابان صفتین

مدد چیا باشکی ویره وره اوجانانی صفتین   جان ویر باشنگ سکاکر لازم ایسه آنی صفتین

ای کوکل معرکهٔ عشق خطرناک ایمش

دشمنکدن حذر ایت چابک و چالاک ایمش

بنم دار جهانده باشمه طاش ایلین طالع   نه کمند وجودم کمند همه یار ایلین طالع

کیچه تا صبح الیچه کارمی زار ایلین طالع   بنی کالای هجرانه خریدار ایلین طالع

یوری ماهی یاری شمع بزم اغیار ایلین طالع

قرا اکسنم کبی روزیم شب تار ایلین طالع

بنی کنج بلاده زار و گریان ایلدک کیتدک   وجودم نار هجر ایله بریان ایلدک کیتدک

صراحی وش غمکله بغرمی قان ایلدک کیتدک   دریغا حشره دک حالم پریشان ایلدک کیتدک

توری بهاریس ١٢

بنی حسرتده جمال یاردن دور ایلین سنسن — جمال یار ایله اغیاری مسرور ایلین سنسن
دلم کنج عناده زار و مهجور ایلین سنسن — کهی رخسارهٔ اغیاری پرنور ایلین سنسن

یوری هی یاری شمع بزم اغیار ایلین طالع
قرا بختم کبی روزم شب تار ایلین طالع

بندن یاری جدا ایتدکله بغرم کباب ایلمک — سرشکم می فغانم نی دل زارم رباب ایلمک
سنکا می قالدی عالمده بنم عالم خراب ایلمک — نه بندر بلمزم سنبه بوداکلو احتجاب ایلمک

یوری هی یاری شمع بزم اغیار ایلین طالع
قرا بختم کبی روزم شب تار ایلین طالع

دیار غربته گتدم ملامت اختیار ایتدم — چکوب ال عافیتدن درد و محنت اختیار ایتدم
دل مدحی کبی درد و قناعت اختیار ایتدم — هوای مهلقالردن فراغت اختیار ایتدم

یوری هی یاری شمع بزم اغیار ایلین طالع
قرا بختم کبی روزم شب تار ایلین طالع

بکا مدرکوره مهم خسرو شیرین دهنی — ره غربت غم هجر ایله اولدردی بنی
بلمزم نیلیم ای طالع کم گشته بنی — یا نه فرقتده فنا صعقدی نهایت بدنی
قتی تنک اولدی بنم باشمه دنیای وطنی
به یوری آه بن اکوسب بردخی بونده کلنی
چکمکه یار غمن بونکک طاقتی یوق — بو فنا ونیده بر لطف ایده راحتی یوق

سیر باغ ایتمکه بر سرو سهی قامت یوق دفع غم قلمغه بر وجهله بر حالت یوق

قچتی تنک اولدی بزم باشمزه دنیای دنی

بو یوری آه ین اکوب بردخی بونده کلنی

ارادم بولمدم اول گل گلعذار ایدی نه کون نوله بلبل کبی ارترسم کوکل زاری بکون

عجبا بیلیم اول یاردن آزار ایدی بوکونا بنه اغیار ایله کوردم او ستمکاری بکونا

قچتی تنک اولدی بزم باشمزه دنیای دنی

بو یوری آدین اکوب بردخی بونده کلنی

ارادوم کیمسه یوق مهر و وفاسی نه عجب بو طلاندن بنه تک اوله لرنه بقاسی نه عجب

عمر دکمز ایمش ذوق و صفاسی نه عجب بزه بو دکلو انک جور و جفاسی نه عجب

قچتی تنک اولدی بزم باشمزه دنیای دنی

بو یوری آدین اکوب بردخی بونده کلنی

گرچه کم درد و بلا عاشق غمخواره گرک تیغ فرقتله اینک سینه‌سی صد پاره گرک

شربت وصلی طبیبک دل بیماره گرک مدحی خسته دلک دردینه بر چاره گرک

قچتی تنک اولدی بزم باشمزه دنیای دنی

بو یوری آدین اکوب بردخی بونده کلنی

نجا بچو نیچه لطف ایت ای پری زاد سکا خبر ایلمز بو آه و فریاد

الکدن کیم دارو ب ایلیم داد وجودم باد قهرک قلدی برباد

ویدنکر ایتمایم ایرق سکا پند داد

مبارک اولدی اندن فلدک ازاده

هزکلا بغرمی نی کبی دلدرک　　تنی پر یاره می صد پاره قیلدرک

دلم هنار وقت برله دلدرک　　کوزتوروک میستم یا با ضالدرک

دیدک ایتمایم ایرق ساکه بیداد

مبارک اولدی اندن فلدک آزاد

جو سن خنده خوبان شمرک　　مه تاباق سن که چه سپهرک

دل افتاده یه یوق ذره مهرک　　بنی اولدره ی کوروک تیغ قهرک

دیدک ایتمایم ایرق ساکه بیداد

مبارک اولدی اندن فلدک آزاد

بنم ای غنچه لب عیسی نفسم　　یوزوک کوکلره آه و فغانم

عیان ایتدوک جفو راز نهانم　　وداع ایدوب تندن چقدی جانم

دیدک ایتمایم ایرق ساکه بیداد

مبارک اولدی اندن فلدک آزاد

گرک باد بلا کرده ابر ضالسون　　گرک تیغ ستم بیک پاره قلسون

دل مدحی بو یولده ضایع اولسون　　حبیبم سنکه بانکده قالسون

دیدک ایتمایم ایرق ساکه بیداد

مبارک اولدی اندن ایدک آزاد

ظلمتده قالدم آل الم ای مه لقاتش　　دوشدرم ایاغه خضر صفت کل بکا تیسن

طار اولدی جسم و جانمه دار فنا یتیش غم بسترنده یاتمه گل دلبرا یتیش

قانلاره دوندی گوزیشی ای بیوفا یتیش

بر دورلو داخی اولدی بکون ماجرا یتیش

بن ناتوان ایلمدک سهر کرا التفات بر ذره دوندی کوکل بولمدی نجات

خون جگرله سیل سرشک اولدی چون فرات هر دم ملک ایله ایکی گوزم ایدیدی نجات

قانلاره دوندی گوزیشی ای بیوفا یتیش

بر دورلو داخی اولدی بکون ماجرا یتیش

درد و سلامم بلای هجره خلاص اولمدم دریغ فرقت شبنده نولدوغمی بلمدم دریغ

هر دم سرشک دیده لرم سیلدم دریغ گلدم جهانه اغلیورق گلمدم دریغ

قانلاره دوندی گوزیشی ای بیوفا یتیش

بر دورلو داخی اولدی دل مبتلا یتیش

ای جان طبیبی خسته قودک جان تنی آه و فغان و ناله ایلرم قورمی هجر حسنی

بن اغلارجه گل کجا کلدرمه دشمنی گوزون براقمه باشنک اچون لطف ایدوب بنی

قانلاره دوندی گوزیشی ای بیوفا یتیش

بر دورلو داخی اولدی دل مبتلا یتیش

جانا او نیمه مدح کبی یار غار کی هجرانده منده همدم اولدی غمکسار کی

چکدرمه یللر ایله اکا انتظار کی گل گل گوزنه سورمه ایدیسون غبار کی

قانلاره دوندی گوزیشی ای بیوفا یتیش

بر دورلو داخی اولدی دل مبتلا یتیش

بزم ازلده یار ایدم اول یار جانله — مست ایلیه ایدم آنی می ارغوانله

دل تشنه‌سی طورلره بوزله شمدی قانله — ما بینمز ایدی اول لب ایله بو جانله

کتدم دیار غربته آه و فغانله

سیل سرشک دیدهٔ گوهر فشانله

جا ایدی چرخ کینه سنی فلکده اندر یار — عکسینه دوندی آه تمرقه دور بیقرار

یادر خنکله اولدی کوزم باشی جویبار — غم اقلیمینه صالدی بنی شمدی روزگار

کتدم دیار غربته آه و فغانله

سیل سرشک دیدهٔ گوهر فشانله

اول مهوشه عاشق مهجور نا ایکی — کوکلم وصالی برله اکنک شادمان ایکی

ولده صفا وارده می ارغوان ایکی — اقلیم عشقه پادشه کامران ایکی

کتدم دیار غربته آه و فغانله

سیل سرشک دیدهٔ گوهر فشانله

جانم اولیاری عاشق غمخواره میل ایدر — اول جان طبیبی یعنی که بیماره میل ایدر

بیکیاره اوراسینه بر پاره میل ایدر — کوردم او تونی متصل اغیاره میل ایدر

کتدم دیار غربته آه و فغانله

سیل سرشک دیدهٔ گوهر فشانله

بلبلر دررکرخ خوبانی کورمدم — دل کشور عالم اولالی قانی کورمدم

باغ جهانده اول کل خندانی کورمدم — مدحیه چاره چونکه او جانانی کورمدم

کمدّم دیار غربته آه و فغان ایله
سیل سرشک دیده گوهر فشان ایله

مرغ دل گلشن کویکده پنهان زار اوله | بزم عالمده سنک عیش و صفا کار اوله
زمرهٔ اهل نظر طالب دیدار که اوله | منتظر بیک ظفر یار سهودار که اوله
قنده عزم ایلر ایسک لطف خدا یار که اوله
حضرت خضر نبی قافله سالار که اوله

گویکه کعبهٔ دل مسلک ارباب نظر | قاشلکی قبله ایدینسه نوله ای نور بصر
سنی مدح ایلیه شمدی یاریدیر اهل هنر | اوقوسه هر بری بو مطلع غرای سحر
قنده عزم ایلر ایسک لطف خدا یار که اوله
حضرت خضر نبی قافله سالار که اوله

ملتجا اوسه تونا وله حضرت حقدن دلرم | سکا ارزانی اوله همت مردان قدم
ایرمیه ذره قدر طبع صفا بخشکه غم | بودر روز و شبم بیم ای کان کرم
قنده عزم ایلر ایسک لطف خدا یار که اوله
حضرت خضر نبی قافله سالار که اوله

دشمنک زار ره دل افگار ولوب افغان ایتسون | تیغ خشمکه بلرمیکم جگرین قان ایتسون
باد قهرک نیجه کفاری پریشان ایتسون | قوللرک مال فراوانی تالان ایتسون
قنده عزم ایلر ایسک لطف خدا یار که اوله
حضرت خضر نبی قافله سالار که اوله

دیلرم حضرت حق ایده بلالردن امین   مدحیا غالب اوله کشف اول شاه کرمنا

هر کیمسنک سندی عاصی یوقدر آکا امین   او سنه قطب اوله بجا دونه چرخ برین

قمدن ده عزم ایلیه ایسه‌یك لطف خدا یار اوله

حضرت خضر نبی قافله سالارك اوله

کلشتی

ای رخک شهر لطافتده ملاحت   برج حسنك ماه تابانی و شمس روشنی

سایه سرو بلندک اهل عشقک مسکنی   چوق زمانلر اندجه قلدی فلك جانا وطنی

کونده بیك کره هلاك ایلردی هجرانك بنی

حقه یوز بیك شکر و منت صباح اسن کوردم سنی

قامتم دال اتدی جانا بارفرقتك سندی   قاشلرم طاقی ایلدی چرخك بلاد محنتی

سنده ایرو کورمدم بر لحظه خواب راحتی   روز هجرانك بکا بلیجه در بر ساعتی

کونده بیك کره هلاك ایلردی هجرانك بنی

حقه یوز بیك شکر و منت صباح اسن کوردم سنی

نچه دمدر آستانکدن مقیدا دور ایدم   وصلت ایامنده کویا لطفکله معمور ایدم

صورتا اغیار بدخوردن غمینه مسرور ایدم   دشمنم خندان ایدی هر لحظه بن مهجور ایدم

کونده بیك کره هلاك ایلردی هجرانك بنی

حقه یوز بیك شکر و منت صباح اسن کوردم سنی

کشت ایدرکن عالمی کلشن‌سرا بولدم سنی   کلشن دنیاده بر سرو روان بولدم سنی

یعنی بر نورس نهال و قدرنما بولدم   قالب فرسوده‌مه روح روان بولدم

گونده بیک کره هلاک ایلردی بحر اتنک بسی
حقه یوز بیک شکر و منت ضایع اتمزن گوز یشی

مدحی بحاره تنگ گوکلن بکوشیناو ایلدک / خاطر آئینه مکدر قلبه بنیاد ایلدک
دست لطفکله علیلم آقی آباد ایلدک / خیره گیرک عالم لحره بر آلیوه آلدک

گونده بیک کره هلاک ایلردی بحر اتنک بسی
حقه یوز بیک شکر و منت ضایع اتمزن بوکیم یشی

گورمزایسم گون یوز کاهی شب هنگامه / چقسون آهم شعله سی بو چرخ مینا فامه
باده یی قوافکله بجه ایامه دک / جان اتوب بکرم ادیش سول انرک فاهمه دک

گیدیمی سودای زلفکله دیار شامه دک
طورمیوب آه ایده یم هر گون قرا اخشامه دک

بزم اعدایه زلفک شمع فروزان ایلدک / خیره گیرک بعنی کم لطف ایله کل احسان ایلدک
بی سکاهندم بجا یوز فراوان ایلدک / دور زلفکده بنی خاطر پریشان ایلدک

گیدیمی سودای زلفکله دیار شامه دک
طورمیوب آه ایده یم هر گون قرا اخشامه دک

باغه گوکده شها بر سکه زحمت قالمدی / انده بن اوآره یه جای فراغت قالمدی
اوده گوکرم شمع صحمده راحت قالمدی / بلبلم صبر ایتمکه برذره طاقت قالمدی

گیدیمی سودای زلفکله دیار شامه دک
طورمیوب آه ایده یم هر گون قرا اخشامه دک

رفعت بخشم طاغ دوست بو کارده یاری کبی   جانکه سیردن جکوب ناموس عاری ترک ایدوب
باشم آلوب کیدیین [illegible] ترک ایدوب   عزم غربت ایدیین آشوده یاری کبی ایدوب

کیمیین [illegible] سوداسی زلفکله دیار شامه دک
طوز [illegible] آه ایدیین هر کیمون قرا اخشامه دک

مدتیدر اول طوطی [illegible] شیرین مقاله ایرمدم   باغ عالمده هم اول تازه نهاله ایرمدم
غم شبندن قورتلوب [illegible] وصاله ایرمدم   آه کیم سن دلبر یوسف جماله ایرمدم

کیمیین سوداسی زلفکله دیار شامه دک
طول حبیب آه ایدیین هر کیمون قرا اخشامه دک

کوکلم بردم کمند زلف دلداره اسیر اولدم   بتوردم عقلمی مجنون شبنه بی تدبیر اولدم
صفاده شاد ماتمی کلمدی دل غم پذیر اولدم   یاشم تک روان اولدی صبر ایدینجه پیر اولدم

توکندی نقد اشکم کوزلرم آغردی پیر اولدم
جوانم باکه رحم ایتمزمی پیر اولدم فقیر اولدم

شو دلکم مرتبع دلده مجنونلقنی اکدم   بلالر حاصل ایتدم قامت خمکشتهمی بوکدم
محبت برمیه آنی لعلبله بنا نالو جکدم   لباس حبیبی جاک ایتدم شو کلو کوز یاشمی یکدم

توکندی نقد اشکم کوزلرم آغردی پیر اولدم
جوانم باکه رحم ایتمزمی پیر اولدم فقیر اولدم

دوشلدن وادی عشقه عجب آواره نیاون اولدم   ایتدیکه صالدی کرده باهابال دوره ون اولدم
جفالر چکمهده فرهاد و مجنوندن فزون اولدم   بانیم دوندی کوزم قاره روی دوشنم شکون اولدم

توکندی نقد اسکم کوزلرم آغردی پیر اولدم
جوانم باکه رحم ایتمزمی پیر اولدم فقیر اولدم

شراب عشقی ازل نوش قلدم شاد اولدم ایاغه دوشدم آخر جرعه کبی پایمال اولدم
الملکیه عاری کوتوردم بریره جالادم محبت شاه راهنده تا کخلنک کبی فالک

توکندی نقد اسکم کوزلرم آغردی پیر اولدم
جوانم باکه رحم ایتمزمی پیر اولدم فقیر اولدم

بلاء محبت و درد محبت اختیار ایتدم نجه ییل راه عشقده وجودم خاکسار ایتدم
جورتکدم وارمی مدعی بو یولده یار ایتدم سرشک دیده می دشت فناده جویبار ایتدم

توکندی نقد اسکم کوزلرم آغردی پیر اولدم
جوانم باکه رحم ایتمزمی پیر اولدم فقیر اولدم

دارا یدر با بنمه بودا جهانی فلدار روز روشن کوریلوپ چشم جهان بینمه تار
عالمی عزه و پر سیل سرشکم هر بار طول وز یاده وفغانله یوزده اوردیار
آه ایدرسم بله آه ایتمکه باشلر کهسار
آه ایدر آه ایشیدر سندی چکل دل زار

ایلرکه کوررم کندی یوزی ماهی بن بر بر ملک دله حاکم اولن شاهی بن
بلمزم ندلیه بن بو دل اکمراهی بن نجه ضبط ایلیین آه سحرکاهی بن
آه ایدرسم بله آه ایتمکه باشلر کهسار

آه ایدر آه ایشیدر شهدی محصل دل زار

دمبدم ناله و فریاد ایدرم عارم یوق　　بوندن اوزکه بو جهانده ایجرم کارم یوق

بو محبتله بو کون الیمده دارم یوق　　صانمه عالمده بنم یاره هوادارم یوق

آه ایدرسم بله آه ایتمکه یاشلر کهسار

آه ایدر آه ایشیدر شهدی محصل دل زار

دار غربتده بنی بیکس و تنها قودی یار　　فتنه سنک اولدی بکا گنبد چرخ دوار

بلمز بن نیلیه‌یم بن بیچاره اولور اغیار کار　　همدم همنفسم اولدی بنم لیل و نهار

آه ایدرسم بله آه ایتمکه یاشلر کهسار

آه ایدر آه ایشیدر شهدی محصل دل زار

مدد جیاور دوزه‌ماغه او درمان ایدیجی　　تیر غمزه ایله برنم بغریمی قان ایدیجی

جگرم نار غم هجر ایله بریان ایدیجی　　نازی دلبرلر اول عاشقی گریان ایدیجی

آه ایدرسم بله آه ایتمکه یاشلر کهسار

آه ایدر آه ایشیدر شهدی محصل دل زار

ای شوخ زیبا ای شاخ طوبی　　سن وردر عنابی مرغ شیدا

شول چشم شهلا ایلدی یغما　　هم قلدی جیقا خشمن سویدا

رحمک یوغ اصلا ای ماه غرا

هجرکله جانا بن اولدم املا

بن خوار و زارم بر خاکسارم بی اعتبارم کمتر غبارم
خاطر فکارم رسوا و زارم بی کار و بارم بی اختیارم
رحمک یوغ اصلا ای ماه عذرا
هجرکله جانا بن اولدم امّا

کوزمده قالدک دلده خیالک نذر بو آلک یوقمی وصالک
رفع ایت جلالک کوستر جمالک اکلما آلک بو قیل و قالک
رحمک یوغ اصلا ای ماه عذرا
هجرکله جانا بن اولدم امّا

ای کلعذارم ای نوبهارم تازه بهارم ای نور عذارم
یار نکارم بی تاب کتدی دارم آواره یارم ای شهسوارم
رحمک یوغ اصلا ای ماه عذرا
هجرکله جانا بن اولدم امّا

ای دلستانم ای بوستانم تازه جوانم روح روانم
خارلدی جانم دولتلو خانم بو نه کمانم کوش ایت فغانم
رحمک یوغ اصلا ای ماه عذرا
هجرکله جانا بن اولدم امّا

مدحی نزاره زار و نزاره اول پر نکاره اول خوار و زاره
قل بر اشاره اول بی چاره اولمادی چاره اوردک چو یاره

بو چمنک یوغ اصلا ای ماه عنبرا
هجر کله جانا بن اولدم اما

گلسز اره بهری سیر تماشایه باشلدک عیش و صفای ساغر صهبایه باشلدک
مست اولدو غنچه عقلی یغمایه باشلدک الحمد و کسترلی غمزهٔ زیبایه باشلدک
بوسه ایله مرده دللری احیایه باشلدک
احیای معجزات مسیحایه باشلدک

دیردک حیات لطفله عشاقه دلبرا لطفک مزید ایلیه که عشق اهلنه دوا
فرض اولدی شکر ایلیه لر جان ایله دعا جان ویرمش ایدی هجرله عاشقلری سها
بوسه ایله مرده دللری احیایه باشلدک
احیای معجزات مسیحایه باشلدک

عرض ایلدک جمالکی ای مهر پرکمال دللر بو لکده کتّی اولدی پایمال
خاطر شکسته جسم نزار ایسنه لی مجال جاندن امیدی کسمش ایدکای شه جمال
بوسه ایله مرده دللری احیایه باشلدک
احیای معجزات مسیحایه باشلدک

هجرک غمیله چکمش ایدی گلره فغان قان اغلر ایدی بر بنجه دم چشم خونفشان
اوشدی زهر قهر فزا اکلره عاشقان ای مرده جسمه روح روان یار مهربان
بوسه ایله مرده دللری احیایه باشلدک

احیای معجزات مسیحایه باشلدک

یانمشدی نار هجر ایله مدعی سینه چاک   جور و ستمدن اولمش ایدی جسمی دردناک
از قالمش ایدی زهر غمکدن اوله هلاک   ای جان طبیبی روح مکرم غذای پاک

بو وسیله مرده دللری احیایه باشلدک
احیای معجزات مسیحایه باشلدک

سوز بن گوش ایتمه اعدانک حبیبم کل خدا حقی   بکا بهتان ایدر انلر رسول کبریا حقی
بو یولده بکا با هم بن جمیع انبیا حقی   بکا ظلم ایلمه لطفات سر که اولیا حقی

بکا هم سید و کن بلم شهید کربلا حقی
حسینم وار ایسه لطفات علی المرتضی حقی

بنی قهرک زبون ایتدی کلامه اقتدارم یوق   بنه سندن شکایت ایتمزم فریاد و زارم یوق
سر کویکدن اوزکه هیچ بنم جای قرارم یوق   سنی سومک خطا ایسه الده اختیارم یوق

بکا هم سید و کن بلم شهید کربلا حقی
حسینم وار ایسه عفوات علی المرتضی حقی

بو بن خسته کوردکده یاری جواب ایله   بو خشم و کین قهر ایله بترمه که عتاب ایله
بو بنده نظری جانله کوش ایت صواب ایله   خطا بیلدر اول بعده یوزیک عذاب ایله

بکا هم سید و کن بلم شهید کربلا حقی
حسینم وار ایسه عفوات علی المرتضی حقی

فراقک با دستن الدم عجب بشوریده حال اولدم   چکلدم شادن سکلر کله همصفائی الدم

طغندی عقلمی حیرت دلم طوتلدی لال اولدم　　کیجه کوندز دشمنلرم ضعیف بیمجال اولدم

کنامم نیدوکن بلمم شهید کربلا حقی

حسینم وار ایسه لطف ایت علی المرتضی حقی

دلندی خنجر غمدن دل ریاره سلطانم　　دمادم قانه غرق اولدی تن صد پاره سلطانم

ترحم ایله لطف ایت عاشق غمخواره سلطانم　　نجون رحم ایلمزسن بن دلی بیچاره سلطانم

کنامم نیدوکن بلمم شهید کربلا حقی

حسینم وار ایسه لطف ایت علی المرتضی حقی

شها رحم ایلمزسن کوز شاهه افغانم المزسن　　سرشک دیده می سن مروت برله المزسن

حمایل ایلیوب بردم قولک بو بنده صالمزسن　　سکا لا یحمد جانا و فی سینه کلمزسن

نجه یللر در بر کون قدم رنجیده قلمزسن

قویه ای آفتابم ذره جه هیچ حال بلمزسن

تعجب ایله جانا غمکله دردناک اولسم　　قبر ز دست هجر ایله دمادم سینه چاک اولسم

نوله ای سرو قدم رهگذارکده ذره خاک　　عجبمی انتظار ایله بو یولده بن هلاک اولسم

نجه یللر در بر کون قدم رنجیده قلمزسن

قویه ای آفتابم ذره جه هیچ حال بلمزسن

کوزم یاشین فراقکله عمان ایلدک کیتدک　　بنی نی کبی بزم غمده نالان ایلدک کیتدک

تنور سینه مکنار بن فروزان ایلدک　　اونتدک عهدکی عقلم پریشان ایلدک

نجه یللر در بر کون قدم رنجیده قلمزسن

قویه‌یی آفتابم ذره‌جه هیچ حال بلمزسن

بزاراهمه یاندیمی کلنسر احترازایله | ملکلردن حجاب ایدوب جفاکی باکره آزایله

سکالم دیر محبت اولسه جور کنه رازایله | نیجه ولدر دکلی ظالم تیر غشوه زایله

نچه یللردر بر کون قدم رنجیده قلمزسن

قویه‌یی آفتابم ذره‌جه هیچ حال بلمزسن

کوکل جمعیتن زلفک مثالی تارمار ایتدک | تن فرسوده‌می دشت بلاده خاکسار ایتدک

دل مدحی بمار نیمی بم طبیبم خوار و زار ایتدک | ملامت رهکذارنده سر شکن جو بیمار ایتدک

نچه یللردر بر کون قدم رنجیده قلمزسن

قویه‌یی آفتابم ذره‌جه هیچ حال بلمزسن

دیلکم بودرکه یارب العباد | شهریارک عمرینی قیل زیاد

قالمسون دورنده بر اهل فساد | بسبر روم ایللرین قلمسون گشاد

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه و عقباده اولسون برمراد

خسرو ایران و توران اولدر | داور رودآرای دوران اولدر

بر و بحره شهد سلطانی اولدر | سایهٔ یزدان الان اولدر

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه و عقباده اولسون برمراد

جم سنجر و خسرو نشان جم وقار | هم سکندر شوکت و دارا تبار

تبع وقیصر کبی یوز بیجهز بار ایشکینه یوز سورر ایل ونهار

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه وعقباده اولسون بر مراد

افتخار زمرهٔ سلجوقیان انتخاب زبدهٔ عثمانیان

خسرو هر خسرو نشنان داور هر داور کیتی ستان

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه وعقباده اولسون بر مراد

رایت اقبالی عنوان جمال نامهٔ اعمالی برهان کمال

قتلری عکسیدر کوکده هلال دولتی افزون قلسون ذو الجلال

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه وعقباده اولسون بر مراد

اول شه انجم حشم خورشید فر شهرهٔ آصف صفت جمشید در

دیلرم ویره خدا فتح وظفر خضر اوله هر قنده کیتسه راهبر

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه وعقباده اولسون بر مراد

کون یوزندن عالم اولدی پر ضیا رویدر آیینهٔ کیتی نما

مدحیا سوز یوق بوده بولسون انتها آفتاب سلطنت ظل خدا

پادشاه هفت کشور خان مراد

دنیه وعقباده اولسون بر مراد

ظلمی کوزیومه لر هر کیجه افغانمدن — کتدی یاران صفا عاجز اولوب یانمدن

بنده هیچ فارغ اولوب یاسن تنهامدن — طوتسه هجر آتشی محکم بنی وامانمدن

شمع وش یانمی کسسک تن سوزانمدن

نه بر باشن چقه شو فتیله کبی یانمدن

صبر کتدی و هجران و ستمله یتلم — ایرمدی‌ها بنه قطره قدر دولم

تکری حسبچون ایاق بر غرخنده قدم — طوتوشوب یاریغم عشقله یانوب بالکم

شمع وش یانمی کسسک تن سوزانمدن

نه بر باشن چقه شو فتیله کبی یانمدن

نقدر یانمدوار اوله بم دارقا — نقدر زاری ده بوکن آتشمی بیج وعنا

نقدر یعنه بنم آتش هجران جفا — داغی مقراض جفا ایله مسلسل جانا

شمع وش یانمی کسسک تن سوزانمدن

نه بر باشن چقه شو فتیله کبی یانمدن

ایلسک جور و جفالر دله هر کونه محل — یومشن چونکه بکا قسمت اولن روز ازل

سکا انجق نه یاوه بن دکله مثل — تیغ بیدادی کی چکسک بنم ای خونی کوزل

شمع وش یانمی کسسک تن سوزانمدن

نه بر باشن چقه شو فتیله کبی یانمدن

سوز ایهچی بو کله جانان ویره ن سرد روان — سکا بهره جبله سیلر الدیکی وی دل وفغان

دلبر یطلو اولدن سنکا سو دکله کورن دمکان — کونو نه رکاجق اوان ای رخی خورشید جهان.

شمع وش باشنی کسسک حق سوزانمدن
بینه بر باش حقه سوی قبله کریبانمدن

اعتبار اهلینه هرگز اعتبار اولمز کیشی — اعتبار ایله جهانده بخت یار اولمز کیشی
باشنه هر تاج ادرلر تاجدار اولمز کیشی — اختیاری قومیجه اختیار اولمز کیشی
اضطراریدر کرچه لده اختیار اولمز کیشی

صانمه او کارک کشی غفلتده امرزکار کدرر — آشکار و نهان ایشلر او قهار کدرر
هرنه ایش کیم ایشلیدک امر اول جهانداردر — اختیار کلی اول فعال مختار کدرر
جزؤ ولنده جز قصور و اضطرار اولمز کیشی

هم سمیع هم بصیر اولدر انیسدر کوررر — اکه دیرلر بادشاهم دایم قایم دررر
دیلر ایسه باد ایسنا و دلر مزینه — بخت و دولت نکرینکدر رکیمه دیلرسه ویرر
کندی جهدی ایله اصلا بختیار اولمز کیشی

مرد حق اولدر کیم اکه همتی بالا کرک — هم طریق حقده سابق همیشه دانا کرک
هرکیمه کیم آخرتده جنت المأوا کرک — ورع و طاعتده دکنجه طاعت و تقوا کرک
فارغ و بطال اوتورمق زینهار اولمز کیشی

چونکه استعدادی یوق اکرنه لازم جد و جهد — دکمه بر کوششله تحصیل اولمز بونده بو
حقه وارول بو سوزی کوش ایله ای عبد — عاشقا اولدر کیم ایشین معشوقه اسمررمو
یوغ و فانی و المینه باقی دار اولمز کیشی

درد عشق اکه دیرزکم دنیده درمانی یوق — بو که درمان ایسکه هیچ بر حکیمک فانی یوق

محنت و هجر و فراق غصه‌نک اودر آیونی　　بحر وحدتده کورنمز موجینک پایانی

غرق اولور بحر بلا اندہ کم کنار اولمز کشی

عالم کثرتده بزم وحدت ایچره ساقی بر　　بزم فانی نیجه یوز بیک ادوار ایتمش باقی
آدمک همدن بیلنمز بیک عالمک خلاقی بر　　یر و کوکده تامو خلقک خالقی رزاقی بر

کیم اولورکم ربّ دیه اول کردکار اولمز کشی

عاشق اول او کم اولدر صوفی ایچی طاشی پاک　　همتی عرشده یوجه اوله وجودی زیر خاک
چونکه بیله حق کلامن اوله جسمی چاک چاک　　کل شیء هالک دیر حق بو شهرده هلاک

اولیسر الا همان اول کردکار اولمز کشی

حق تعالی پاک طابق عزیز طانمق دیدی　　طوغری یولی قوتوب اکری یولده صاپمق دیدی
کیمسه‌نک غمزده اولان لقمه‌سین قاپمق دیدی　　مصطفی دنیا کوپریدر کچوب یاپمق دیدی

کوپری اوستنده عمارت پایدار اولمز کشی

سن جهانی باقی صانمه که اعتباری اولمیسر　　کوزلرکه تورکوه پراق ایله طاشینه طولمیسر
بو فنایی جسمی اول دیردی سنکا اولمیسر　　عشق عقل و جان و دل بنیادی باقی قالمیسر

بو جسم محکم باد و خاک و آب و نار اولمز کشی

اشبو دنیای دنی ذوق ایتدیکه عالم کل　　دنیانک عیش و صفاسنده قالن آدم کل
قنقی میدانلره دیکک کیم سیم کل یادم کل　　قنقی عیش و نوش و شادی صوکی نیش غم کل

قنقی ورنک طاغلوبن تا رمار اولمز کشی

قنقی مجلسده مؤبد قالیسر عیش و صفا　　قنقی سرور ایچکی بودور کردون جفا
قنقی ایام یولدی دهرک زهر و قهر ایمدن　　قنقی ملکا ملو بالا بو قدر بلا غم بلا

سعی فلک چورسنده بونجه قار اولمز کسی

وارمیدر بر جانورکم جانی ویرمز رغبت — چشم عزرائیل جانورسن کانی کورمز رغبت
وارمیدر بر عنبرکم یابانه ایرمز رغبت — قنغی جانا مغضب ایسی جانه کیرمز رغبت

قنغی شاه ورنده تکشاکی غبار اولمز کسی

چرخ گردانی بکورسن خود دکلدر برقرار — دور ایدنده برقرار اولمز زره آسمی روزکار
عالمه شعله صالر بسده چو مهر نابدار — چون بوقاموسنه تکلابد زوالی صنعتی وار

هیچ لیالی وارمیدر کاهی نهار اولمز کسی

بونده بو کون کورمین یاری نیاز کورمز — جانی جانانه فرصت وینده دیده مز
گلستان یاره جانی ویرنجه ایره مز — بیرینه دیکنی دیکنی وقتسنده حاصل دیره مز

آجی اغو اچمدن طاتلو یار اولمز کسی

شونکه سیرلر دمادم خیر ایشلر ایله بال — خلقی چوق چوق ایدر حقی یاد ایتمز دلی
آخر مسکل امکچون بو بله چکدی اولی — شوردمکلو بری قورتر ملوی اوروی

قانی طاش صود ارمغیله لاله زار اولمز کسی

شول جمال اتی که حسنی بکتابیده کرما هله — کمند زیبی بکتا بلر بشاه غالی جاهله
ذره به قلمه نظر کندیده اولور سا جاهله — جاهله فخر اولور بو ملکی و مالی جاه ایله

زیره جبه کبر ایله هیچ فقی راولمز کسی

داحسنت ... بر ایسی طوعزو یار ایله — امر بر عکس اولور اولماکتی کر اغیار ایله
دوستلری بلمز سنی بربانیز اکفار ایله — اهل معنی معتبر ور آیت و اخبار ایله

جهله دعوی قلانه اعتبار اولمز کسی

جاهل و احمق جهلک حماقتی بی تاب اولور   بونلرک اعمالنک خیری قمو نایاب اولور
بونلرک مدحی نه ناسزا کوترن انی پرخراب ایلد   فاسق و جاهل بخیلک مادحی کذاب اولور
فاسق و جاهل و بخیله مدح ایدر اولمز کیشی

یا اولیای حقی رسولی وقته سوز ایلین   اغنیا خیر صفای قلبله اتسه دین
وار عجبا بادنه شهرده بیک غصه یتین   قال الحیزه سیز بن حالنی ایلین
عاقبت صراف اولنده کم عیار اولمز کیشی

ای کوکل جرمک اکوبسکل توبه‌یله دائما   توبه قابوسنی قسمندن ایت ای فتا
توبه‌یم سیزن ایلدک توبه‌ده حشره اکا   توبه کار اصفیا در توبه کار اتقیا
توبه کاران محرمی هر نابکار اولمز کیشی

روزگارک کاری مدحی عاشقه جور و جفا   عارف اولان عمرنی یوق یره قلمز هبا
دور گردونده وفا اومق خطا اندر خطا   حقدن ایر کیمسه‌دن اومه کمال ای وفا
چون فقیره دنیه فلقی ساز کار اولمز کیشی

وسعت ایامنده عالم مرغزار اولور ولی   غم سپاهی بر نفسده تارمار اولور دلی
اول زمان جمله خلایق ساکر یار اولور ولی   نعمت و شادی وقتنده هزار اولور دلی
غصه وقتنده بریسی غمکسار اولمز کیشی

در مغایتده بکا بازم دوکندی المدی حالم   شب تختنده بیمارم کیجه کوندز دک زارم
همه صورتده بیکارم ولی سیرتده درکارم   شراب جام غفلتدن خرابم مست افکارم
نه قیلم بیلیم یارب گنهکارم گنهکارم

ولایت اقلیمینینگ پادشاهی سن امیری سن — کرامت کوکلارینینگ حق بو کیم مهر منیری سن

شریعت مسندینینگ سروری صاحب یقینی سن — نمود و مسلک اربابی‌نینگ پناه و دستگیری سن

سنینگ قاپوینگا تویوب قارم یوزا دیب کیم یلوارم

شوذکلو دلشمم خلق جهان‌نی ملامت کیم — شوذکلو قلمشم بار تعالی بی‌نهایت کیم

شوذکلو ایتمشم اسلام ایچینده اهل سعادت کیم — شوذکلو ایشلادم جرم و گناه بی‌نهایت کیم

قورقدی قالمادی آغزیم اغزیزا آه کیم قارم

عجب کیم کوردی نیتم قولار ربا کرد ره‌نهم — کوزیمی کوردم بی‌نام دل پرمانی بی غم

بو دردده بو ملحم بیرام چه‌جانده کیلمدیم برهم — نیچه بر آیدم همدم کوزیدنم نیم بر یبنده دم

نیچه بر جاک ایدیم سینم نیچه بر بو ره کیم بارم

تنم اول مدحی بید بنبه کیم صبح ادی نزار — دلو بر بزگی دلدار اولو بدر صورتم اگار

قلورم بالالر هر بار مددای قادر ستار — نهانی بیر گرک تیار ایدیو بدر معصیت بیمار

سن ایله چاره ای غفار دو کیندی قالمدم چارم

عاشق صحبت حق بولسنه یورومک گرک — قنده بقرسه حقی کورب حق دیمک گرک

درده تحمل ایلیه کوکلی بریک گرک — دو مکه تا عشقده مردن یورک گرک

سملراچوب طولوطولو عملر یمک گرک

عارف صفایه ویرمدی فرقت جفاسنی — عاشق اوددر کاتمیه وصلت رجاسنی

درویش گرک که ترک ایده کثرت یلکونی — گزنده کیمسه کورمدی وحدت صفاسنی

هرکیم بساط قربته ملرفرد و تنگ گرک

اعذار یاره موقوف بولوب یار اولمیه هر غنچه لب بو اسیله زار اولمیه
یوغ ایکن تیغیجه وارکی هوار اولمیه جانانه وبرو بیخه لابی وبدار اولمیه
ایرمکه وصل دلبره چیلی امک کرک

کوزک یاشینه عزق اولدی شول دکبه باغ ور داغ سینگ سیرا اولور ایله لاله کبی داغ
باغ ایچره طور و مسرد صحبت کوز برده باغ گیر حکه دوست با غنچه صوکبی چاغ چاغ
دولاب کبی دونه دونه اکلمک کرک

مدح قدیکا اکلیه دک هیچ عاشقی اولدر چکن همیشه بو جرجلک جفاسنی
بر دره ده کلکو مدی مهر وفاسنی یار کمنهاسنه چکمکه بار جفاسنی
بر لمحه باش بعزلو کوکلی قتی جانی ییرک کرک

جمله دن کچدی کوکل بو ماسوادن کچدی بیر کله دل و مدی غمن و جهاندن کچدی
بزم عنده تی کبی صحبت وصالدن کچدی اهمکم اشبو کل شیدا هودن کچدی
عشقیده ترک ایتدی ذوق و صفادن کچدی

امدی ایدل فارغ اول کل ماسوادن کچی باشن چوق ابدال اولوب تاج و قبادن کچی
یوزکز اول بیک محبت سیله بو جفادن کچی دردده دوش اولای کوکل فکر وفادن کچی
عاشق ایسک درد و درحسرتکم دوادن کچدی

گرچه عاشق محنت و هجر و فراقه یار اولور گاه اولور کم نه فلک باشینه اکثر تار اولور
دم کلور کم چشمه عالم سیر تار اولور زاهد سالوس قاجن واقف اسرار اولور
زاهد خسته کی قومدی زر تونه ربادن کچدی

كوزينى كورنى قيلوجق صفا بيتدروى   ذكر حق ذاكرلرك قلبنده بنا بيتدروى
بو كلام مؤمنلرك جمله حجابن بيتدروى   لا و الا آدن غرض توحيد خدا ايتدروى
اهل توحيد اولمايى هر كيمه كه لا دين كچمدى

شوكه غفلت باده سندن بنده آيق دكل   مجلس عشق و محبتده اولفانق دكل
بو سوزه خبن و بشر ده وار ميد لايق دكل   بنده طلاق بچونا اولمغه لايق دكل
شولكه بيلك ترك ايدوب چون جرادن كچمدى

مدعيا هر شنك كوكلمده بر سروار ور   كيمنك مال و منال و كيمنك دولت دار ور
كيمنك كلنجه سى آه و فغان و زار ور   هر نفس راحتى بها نينك وصال يار ور
كچمدى جمله رايدن اما بورادن كچمدى

آخرت فكرى كبى كتدى كوكلدن كيسلم   چون بو غفلت برله كيم عا اولدى كونكلم
ديمزم طوته كريبانمى بركون اجلم   آه كم معصيت و جرم و خطا در عملم
بلمزم واى بنا اربسه طول املم

كيمكه عقبايه ربند ايده كر ساكه دلا   يارا و دراكى كوزم و بنسه عقبا ده
هوس ايت قول ايسه كم لا ابو لا اشتن اكا   بولمدم دنيده بر يار موافق كه بكا
ديه كل دامن دنيادن الوز خنكلم

جكمم هر چه دنيمده بنا تيغ و تبر   ابلير آكندى و حرت تمنى زير و زبر
كندى حلسيم كوره لم كوزمى اى نوزبر   دنيه فانيده ويرم اما ديرم سيله زر
بكنه اول بونه ى قدره شاهد زر دملم

شول قدر ایلدی عشق آتشی عریان بنی کم   دم عشق ایله شو قدر ایلدی یانی کم

وصل دلبر شو قدر ایلدی حیران بنی کم   غم غربت شو قدر ایلدی گریان بنی کم

کرمیسنجی گوزومه او گونه دشمن اجلم

شو قدر جوش و خروش ایلدی بو گوز یاشلری   شو قدر یاندی غمک نارینه بغرم یانی کم

مرحبا مشکل ایمش درد محبت ایشی کم   یاقدی شول حد ایله نالانی بنی عشق آتشی کم

طوتشور شمع کبی هر گیجه آتشله غزلم

ای سنی عبادت ایلدی ای جوجق   شمع آسا سنی بویلکده قوردی جوجق دوزرق

عارف سوزینی عاقل ایسک دگله اوقو   استر ایسک ای گوکل اوکیش آشنای حق

نیلرسک ایله طالب دنیادن اولاورق

درگاه حقدن ایرو گیدن رهنمونی قو   علمک اگر یار ایسه حجت سونی قو

دگله بو پندی جان ایله وار آنی بوسف قو   دانا ایسک محبت دنیای دونی قو

دانه هوا و حرص در دنیه بر دورق

جان قولغیله دگله دیدیم سکا بر جواب   تحتنده اولدی سوزلریمک نیجه بیک ثواب

یاد کده اوله حاصلی بو قول مستطاب   علامه ایسه آنی دگل قابل خطاب

عشق کتابی بن اوقومدی کم ورق ورق

حال [illegible] لی کیمسه سویلیم   صوکبی قنقی باغه ایرم فقده ججلیم

دیوانه اولدی عقل ولی بیچه بیلمیم   بر اهل درد بولمدم عالم اغلیم

گزدم جهانی گوشه بگوشه بوجق بوجق

منحنی تنم اسیر غم و زار و مستمند   دام بلاده درد کمند بلیه قید بند

یاد کلده اوله خاصی بو قول دل نژند   ناصح نهانی به کرملم بیاتیه نصیح و پند

حال زمانه عاقل اوله نیسه سبق

درونم نار سوزان ایله یارب   سویوندرمه قسترو زان ایله یارب

حبیبک حقی احسان ایله یارب   بنم دردومه درمان ایله یارب

رفیقم هر دم ایمان ایله یارب

وجودم بسر داغ ندامت   درونم طولو بطلو نار حرارت

خدایا اولمشم خلقه ملامت   نی عشقیله نار روز قیامت

بنی سرمست و حیران ایله یارب

بنی دوست ملامت قلدی بسته   بنم بودار محنت ایچره خسته

سکا بوز سوره کلدم بلیش کسته   تهی دستم فقیرم دل شکسته

بکا انعام و احسان ایله یارب

بنم کنج عناده زار و مهجور   هیچ اولمز بو دل غمدیده مسرور

خراب اتدی وجودم چرخ پرزور   کوکل اولمادی عشقک برله معمور

عمارت ایمه ویران ایله یارب

الهی بو قولک قلمه دل آزار   که زیرا طوغرو بولندی دل آزار

مزارم روشن ایت قلمه شب تار   خلیلک حقی کاتدک نار کلزار

بنم قبرم کلستان ایله یارب

شعرا آسمزون یاندی طاغلر　نه طاغلر قالدی مدحی و نه بغلر

اتوب کوز یاشی دریا کبی چغلر　نها سفی جرمی اکوب قانلر اغلر

سوم آنی شاد و خندان ایله یا رب

بو عجیبدر کنده ویره ل بر ابو فا ال الیمز　جرم و عصیانه وار مدر کرم آنی در حال الیمز

شاالنی اطلاس [illegible]　ای کوکل [illegible] اطفال الیمز

مست و حیران واله و شیدا بر ابدال الیمز

دفتر اعمالکه باقی کیم بازلمش هر کناه　بی کس [illegible] کیم ایده کیم صبح و شام آه

نفسک ال بیر ایتدی [illegible]　هر [illegible] سهو و خطا و جرم و عصیان کناه

های اوتمز بنده [illegible] کبی اقبال الیمز

عاقبت خیر او العجون ایشلنه بر [illegible]　حق [illegible] اولمق کرک ایتدکم

جانمز قربان اوله اول عارفه لر [illegible]　صد هزاران افزونی احسنت اول [illegible]

پادشاه عالمه باشش اکمز اقبال الیمز

سرو میدان اول بوری مردان [illegible]　[illegible] اولمه صوفلق ایله مرمر کبی

عشق و دعوا [illegible] یانمق کرک آذر کبی　خالص اولمز غل و غش [illegible] اهل اولکنده زر کبی

بو ته عشق ایچره هر کم قلبنی قال الیمز

کی سنور [illegible]　[illegible] نفسی فلکینه فل اوقو

مدحیا [illegible]　کور و کک صنعه نهانی اهل عینی کی عشق

هر فنی اولمز عقده پرور هر مکس بال ایلمز

دیکلیه بنم کلامم قلمه صیقلین بهانه
چکمه طریق حقدن کمه توزین بیانی
لطفیله اولمه مغرور الدرسی مازنه
الدیمه عاقل ایسک باقیه بو جهانه
کم مرغ آدمیدر دنیا بر آشیانه

یقور حرام بی غم در واکه غصه ییمز
دیمز جو کذب و بهتان حقک رضاسنی دیلمز
هیچ بو زمانه خلقی دیونمز و دیدیمز
هر کیمکه بونده کلدی کیمک مراد ایلمز
کویا که مالک اولدی بو ملکه مالکانه

کر مهر عالم اولسک کندی کوزه ذره
کر کاجل اولکنده سن مثال تره
مغرور اولوری آدم بر ایکی کونلک عمره
اول بهار عمره اولمه ایکنده غره
کانک بهاری آخر بر کون ایرر خزانه

چرخ برینه باشنک اولسه اکر برابر
کرام اولمه کر اولورسنک ملک جهانه سرور
کرکیقباد اولدی هر کز سکندر
بزدن امان ویرر بو کردون پر فسون ور
صوکنی قانک ایجر خشمیله قانه قانه

شکر ایله حقه مدحی کاندن اریشدی بیان
جون قلدی لطف باری جان عزیزه درمان
علمت شرباتنی نیرکیکه خلقی کیدران
عارف نیدر بهانی چوقدر جهانده نادان
هر بری بر اویود حقا که بوستانه

ای دل بیچاره بلادن صقین　　راه محبتده خطادن صقین
قالمه ایکی کلده بوراون صقین　　ای یول ارین نفس هوادن صقین
یول اوزره جی کبر و ریادن صقین

ایشله شول ایشی کم اوله لی ریا　　عارفه لازم دکله بو ریا
ترک قبا ایله دکلسک قبا　　چونکه قبا طونکی قلدک عبا
کیمه قبایه بو عبادن صقین

بیمه صقین نفس ایله بو کوردب　　صاغ و صولا ایب بکا اور سوروب
کندوکی شیطان کبی اعلا کوروب　　علمکه و زهدکه تکیه لنوب
اولمه امین مکر خدادن صقین

دار فنا عارفه اولمز طورق　　قلدی چوغن چقدن ایراق طورق
اکسنه چوب جفا اورق　　چو قلدی بو دار بقادن ایرق
قلدی بو مکاره فنادن صقین

اودجه کلن دهره بیک کنج اولور　　اخراده بار بلا سنج اولور
صنکم انک رده شی بیج اولور　　چونکم او کی کنج دعوی رنج اولور
طاشتی جفا ایچی جفادن صقین

دنیا اوی عارفه اولدی حرام　　عارفا ایسک امدی یوری الم کام
کوششن ایله جمقا وای صبح وشام　　طاقتکی طاعته صرف ایت مدام

قلم تلف عمری هبادن صقین

نیجه دوستر عجب و تکبر قوله — قلمه نظر عجبله صانع وصوله

مدحی اوزکه ضایع اوله کم بله — کیره کمال اتی دلیل سز بوله

طوغری یوری سهو وخطادن صقین

دیلرسک حقه بولاسن وصول — طوغری یوری بقمه صنع صانع وصول

کل بو سوزی اذن ایتسای بر اصول — هرشیدن کم سنی ایتدی رسول

او عمره زنهار اودن صقین

حق یولنده ای کوکل برکره ده کار اولمدک — نی دریغا کمزده کارکلدن خبردار اولمدک

بر کیجه حق قورقوسندن دیده خونبار اولمدک — خواب غفلتدن دلا حیفا که بیدار اولمدک

یولده قالمازسک عجیبدر کم سبکبار اولمدک

زهد ایله صوفی بیت عالمده دایم درهم اول — بر زمان کوی خرابات قدم باص سرسم اول

های وهودن وارکل شول عشقه ماتمکم اول — زاهدا زهد ریادن فارغ اول وار ایسم اول

سا که بو دولت یتر کم اهل زنار اولمدک

طالب اولمدرسکا دنیا هواسی هوس — نیجه بر رام اولمسن سک نفس ما تنده عبس

عارفانه سیکوا اصلده یا عبث قیلمه سوزلری — معرفتلا فیفی اوزرسن کذا ای بو الهوس

طرفه بوکم کندی نفسکدن خبردار اولمدک

کمندو وفاتک کندن ایده یب نکر تمکه رجک ایرلره — کرجک ار حقی قویوب ای مردی البرله

بلمدک حدنکی بهتان ایلیبوب سروز نقد عمرک وارنی اتدک تلف یوق یرره

درده همدم بر نفس عشقه گرفتار اولمدک

بادهٔ شوق محبت ایچمسوندن مدام مدهیا عشق اهلی کبی لاسوز صفایی بر دوام

تولدکز سک آتش عشقیله بر صبح و شام ساقی باقیدن ایچدک چون نهانی طولو جام

مست ایچوب هیچ انکیون هشیار اولمدک

دیده دریشن اکم غمدن رخی زرد اولمیه سوزده چوق گرم اولمیه حددن فزون سرد اولمیه

محنت و غم چکمده اقرانی بر فرد اولمیه سؤال کوکلدن بیزرز کم انده بر درد اولمیه

هر کیمسنه کیم بلادن اکثر اول مرد اولمیه

یار ایستکنده کدا اولنن جهانشاه اوله تا سپهر معرفت اوستنده بهر و ماه اوله

غصه و درد و بلا و محنت اکه راه اوله آدمی اولدرکه انده درد عشق آه اوله

لیک حیولدر شوکم تر چشم زرد اولمیه

سؤال کسک قلبیسنه کیم ناظر اوله پروردگار تیقمر ایک کوکلی دست جفای روزگار

جوش ایدر دریا کبی اولور دمادم بیقرار هر کیمک کوکلنده کیم بر ذره درد عشقی وار

هیم ارزی هم سوزی گرم اوله و سرد اولمیه

اوزکه نار ایستابی کم او بکا همراز اوله زمرهٔ اهل محبت ایچره اول ممتاز اوله

نیلرز بزانکیم ذ تمام اوله غماز اوله بولداشی اولدرکم نه جمله محرم و دمساز اوله

دشمن اول دوستدن و لیکم بکدرکه همدرد اولمیه

افتخار ایلر شوکم عالمده تاج و تختی وار آخرتده انلرکه غاینده کار سختی وار

بیلسون دنیا اونده بو بجه زینت بختی وار   عاشق صادق اگا دیرلرکه ترک رختی

جنت و دیدار او مانلر نیت جیه مرداولمیه

خلق عالم صوحیات تغیش علم احسان ویلر   زنده قلمغه چون اندن چشمهٔ حیوان ویلر

کیمی قابوسنده سایل کیمی طوریش نان ویلر   او حکیمک حضرتندن قامولر درمان دیلر

بو کمال اتمی دسلی ویلرکه نجبا درد اولمیه

عذارک شمعنک بز عاشق کریانیوز جانا   صچک سوداسنک مجنون سرگردانیوز جانا

طریق عشق یاگک بی سر و سامانیوز جانا   محبت شاهنک بز بندهٔ فرمانیوز جانا

گدای کوی عشق عالمک سلطانیوز جانا

محلک یادینه کوزدن نوله اشکی روان اتسک   سرشک لاله رنگیله زمینی گلستان اتسک

بو یوزدن ماجرا مز فلکه پیدا که عیان اتسک   رخک آگونه کوبک کویکده فریاد و فغان اتسک

چمان گلزارینک بز بلبل نالانیوز جانا

محمد الله خلاص اولدق جهانده غصه و غمدن   کوتوردک ایغی بردم چنکلکرمه بزیم عالمدن

میکت کیفیتن بلمزدی کیمسه نسل آدمدن   عدمدن کلمدیک بزم وجوده باده اولدن

بلک اسرار عشقک بز واله و حیرانیوز جانا

بزه صونسا قیا عشقک منکم بز جام عشقدن   بزای روح مصور تا ازلدن همدم عشقدن

بزی بیکانه ظن اتمه صقین بز محرم عشقدن   نجه دمدر مقیم اولدی درد و غم عشقدن

سر کوی وفانک صانمه که مهمانیوز جانا

بزی زاهد ستیدر صنوبر عقلینی ملامیله   دکل پرورده جسم حق بلورنارن جرا
نوله مدحی کبی مشهور اوله لو رسم نکته ناميله   سلیمی وش لیک وصفنی ایده بر شیر کلامیله
زمانک همتکله خسرو دوراینو زمانا

چهار

خدایا مظهر قهرابت کون کفار بدکاری   دخی سنول یاری سومین شاه ستمکاری
پریشان اولدوغن گوستر بکا بیس حلیمکنگ یاری   الهی جانبینه صالمسن بو ایکی سرواری
کرم قل دشمنی قهر ایله منصور ایله انلاری
بری سردار سرباز کلکجم اقلیمنه ایرشسون   بری رخش ظفر انجامنی کفاره دک سورسون
ایکی سردار ایکی یوزدن عدویی یوز یوزه گورسون   بری سنول چاریاری سومینی ظالملری سورسون
بری وار سنو هلاک ایتسون سنکا امر کله کفاری
سپاه پر شکوهنکله ممالکده بره وسعت ویر   چو سن رزاق عالمسن اولاره قوت وپیشه ویر
عدوبه جسرتان فرقت بر له محنت ویر   حبیبک حرمتنه عسکر اسلامه نصرت ویر
کمال لطف وجودکدن اول انلارک نگهداری
نجه دم گنج عزت ابله جان کبی نهان اولدم   رسول کبریا به صد قله مدح وثنا قلدم
طریق حقه کیردم حمد الله طوغرو یوللو اولدم   توکل ایلیوب درکاهکه چوق یوز سوره کلدم
حبیبک یوزی صویبه ایرشدر عزتک ای باری
زبان مدحی گویا ایدوب احسان ایدن سنسن   بنه عالی جنابه بنده فرمان ایدن سنسن
او شاه کامرانی خسرو دوران ایدن سنسن   یوغیکن وار ایدوب چون احمدی سلطان ایدن سنسن
بنه سن و یرانک مقصودن ای اعلا ملک داری

بار محنت قامتم بوکدی بنی پیر ایلدی　　رنکمی ویم یاتو التونه برابر ایلدی

جرم و عصیانلرم بو نفسمی نخجیر ایلدی　　ای دریغا نغمه‌سیم بلبلیله ال بر ایلدی

عقل و جانم قلعه‌سن بقماغه تدبیر ایلدی

اهل عشقک تیغ فرقت برله کسدی سرلرینی　　بار مار اتدی محبت شیشه‌سی سروزرلرینی

بس سر راه عدم قلدی اولار کوزلرینی　　حاصلی نفسم حریصی صبر و عقلم لشکرینی

بختلو اولدر که عقلی نفسی تسخیر ایلدی

دور کردون کم بنی اتیغاره صالمشدرر　　جسمم زارم راه غمده پایمال اولمشدرر

کشتکیر درد و محنت آیمم المشدرر　　دوستلر بو عالم ایچره کم کیمه قلمشدرر

سؤول جفا اهلی کم بکا بو نقش تزویر ایلدی

کمدی پیر اولدی بو دل آغی قرادن چکدی　　کیدی راحت جانمه سن محنت ایتمسن چکدی

طاعت حقدن قاچر دایم حرامی چکدی　　نه کیم ویردم نصیحت جاهل اننی چکدی

اوشته بو کون اوشته یارینی و توبه تأخیر ایلدی

کوز کوره حیله کمند ایله طوزور بعضلرینی　　خوش ملایم آتشیله میدم و آغلر بینی

بی قرار اولدی عمنه بابو بکوزلکلرینی　　هر سخن یول عرض ابدم کیمکه اکلرینی

حرص دنیا بینی طاقوب بو شومه زنجیر ایلدی

حسرت دیدار یارکا کوزلرم کریان قلور　　بغریمی نار فراقی دمبدم بریان قلور

حسرت محنت جو دلم شهرینی ویران قلور　　نه اطبا چاره‌سی بو درده نه درمان قلور

نه معبر اسبو دوشی فهم و تعبیر ایلدی

قنغی ایشی بیدی جهانده آلت تزویر ایله　　اهل جهل اولمق اولوری بالکز جبر بیله
بو سوزک معنیسنی فهم ایله بو تقریر ایله　　بوریسیوز بیک سلاطین لشکری تدبیر ایله
حق تعالی بر ایشی کیم امر و تقدیر ایلدی

میدجینک عصیانی کندی اولدی کوناکون مزیله　　زهد و تقواسینی کیم ملدجه جرم اولدی بو بیدا
اولدی کیم فرقت الحره انتظار ایله قدید　　اول زره جیمک رحمتندا کیمسه یی هرکز امید
بو کمال امتی سنبنه کیم جرم و تقصیر ایلدی

نیجه بر حق قپوسینی یاپرسن　　واروب دولتلولر بابن قاقرسن
عبث بو لکره صوکبی اقرسن　　آیا غافل نیچون یولدن صبرسن
که بو بغفلت آیتنه جا پرسن

نیچون یوق سنده بر ذره قناعت　　او ظالم نفسه ایلرسن اطاعت
او بورسن غفلت ایله کچدی ساعت　　او باقی شاهه قلمزسن عبادت
بو فانی قوللرک الین اوپرسن

جهانده گلزارینه صوکبی اقدک　　سکا یوز ویردیلر بابنه چقدک
بساط عدل و دادی اوده یاقدک　　او وارد بطوره سی ملکیکی یقدک
بو قویوب کیده سی ملکی یاپرسن

حرامی بریوب بسرسن دمادم　　ویررسن مرهم استیقه درهم
صونرسن شهد و شکر برینه سم　　اشک مظلومه ظلم ایتمکدر راهم
واروب ظالملر ارقاسن پیپرسن

عمر بر صو کبی آقمقده در چونکه   یه بر جوش و خروش ایتمکده اچونکه

ایرشدی سمعنه بو دمده بر آوازه   دمردن طاغ اولورسک داخی بر کونا

اجل کلدکده پیر کدن قوپرسن

جهانک ملکنه مالک اولورسن   دخی هم بیر ایله کوکلر اراسن

سنی شول دمکه عزرائیل آراسن   اولومدن قورتلوب قنده وارارسن

چو چرخ اوقلارینه قرشو طورسن

اولورق دعوینی ایلرمی سنده   بو دعوی مدعیا اولمز ارنده

نه کلو قوتک وار اسه بدنده   عمل یوق اوچمغه اوچماغه سنده

کمال آسی کبی سنمی بال و پرسن

کوزم یاشی روان اولمز دم اولمز   کوکل بو دمده بیچون در هم اولمز

انکچون یار که کیمسه همدم اولمز   نه دیمکم هیچ بو کوکلم خرم اولمز

یا بزدرد ایله هردم بی غم اولمز

هر عاشقک دل آواره سی وار   صنوبر کبی یوز بیک یاره سی وار

کیمک کم سینه سنده یاره سی وار   قولر یاره سینک چاره سی وار

بنم یوز خمه مرهم بولنمز

بولنمز آره سک آنسیله جانه   که عمر همسه کون در میانه

کرک روی زمینده آسمانده   ازلدن تا قیامت بو جهانده

کمسنه راحت اولمادی هم اولمز

بو دور بی وفادن داد و بیداد   بزی برلحظه قلمز غمدن آزاد

عمله اولدی بو دل شهری آباد   مکر موسی لرا و چمقده اوستاد

که زندان ایچره قیغوسز دم اولمز

دریا کیسزده کویا بو سوزلر   بلور صدف اولن بو سوزی اوزلر

سنی محروم ایدر یوزدن بو یوزلر   بقا بیلن بقا بنیادن اوزلر

فنا ملکک بناسی محکم اولمز

نیجه فهم ایده لر جانی بدنسز   نه سکن انسز اولورسن نه دو سنسز

نه پرسز مرغ اولور نه پرنسز   نه بال و کل وار آروسز دکنسز

نه دو کوف وار که آخر ماتم اولمز

سنوکم صورتده قالدی اولدی حیوان   بشر صورتده کزرلر نیجه حیوان

قولق اور سوزمه ای اهل عرفان   اولا صورتده یوز بیک آدم انسان

اولارک بیکده بری آدم اولمز

چو عیسی دعوت دین اتدی وافر   شو دکلوکم دخی قالمادی کافر

اولورمی غیر آدم بوکا قادر   مسیح اولورمی هر یاتق مسافر

قمو عیسی اناسی مریم اولمز

شولر کیم کوکلنی مولایه ویرز   اول الهی و الله آنی کورز

بو وارلکدن کچوب قلوفقیرز   قمو یکسول مقام فقره ایرز

دخی هر خرقه کین ادهم اولمز

اولورمی سوزه بکزر سیمله زر   دکر دنیا طولوسی در و کوهر

به قاسمی گوهر که قدریتی بلورلر   مثل بو زندن اولوری ابریز

قمو احمد رسول اکرم اولمز

دخی سوزی چو قدر اما کیمسه صورمز   اراولوب مینزلنده شویله طورمز

بوکوز نوردی که هر وارد ره گورمز   بنچه ایش واردی که ال ایرمز

دخی سوز وار کم آنی دیسم اولمز

دل مدح جهانده کلمسم دیر   سرور ذوق و شوقی بلمسم دیر

الم دنیا ایشینه صوونسم دیر   کمال ایمدی نچه کم طیمنسم دیر

بنه سویلمز بودلی ایسم اولمز

عقل ایرمز بلم بچون خلق جهان دیودن   آشنایی جود اولر قالمز بیگانه دن

هجمدی غم بیوشی اهرکز دل ویرانه دن   ای عجب بن بلمزم یا که بو سوداز دن

کم بوگو کلم قوشی اوچدی که چدی ملک خانه دن

بلورم شهر جودم عاقبت ویران اولور   زور حشر اولنجه آباد اولمیوب شویله قلور

چوقی جالشمه دونکه بونی فعتی بوزلور   هر نقش جانم سماسی لامکان نیتسر قلور

کرچه بغنسم بیوشی که چدی بو ویرانه دن

کثرت اشغاله دوشدم اوغرادم غوغایه بن   بونک ایچون کوندرلدم کویا دنیایه بن

بال ایچولب جمتی دیلرکن عالم بالایه بن   دوشدم اول بیهوش اولنلر دوشدکی سودایه بن

ایچدم اول سرخوش اولنلر ایچدوکی پیمانه دن

کرچه قلدم عرض ناموسنک چریمینی تمار   چکدم ال جمله جهاندن الدم ترک دیار

بزم غمده جرعه تك ایاغده قالدم خوار و زار — ایچه لی عشقك شرابن نگاه ستمكه خمار

هرگز آیلمق كلورمی عاشق مستانه دن

عارضم تن محنتك هرگز بالشم منغنه — ذره جه قلمم نظر انكی كوزمكه معنه

داخل اولسم دفتره اهل عرفان جمعنه — بی تكلف جمع ایچنده عشق معنی شمعنه

ذوق شوقیله تیز ایرك دوشرم پروانه دن

طاعتده بن جمعیتم عالمده یكتا اولمشم — صورتا مجنون و لیلی سیرتده دانا اولمشم

پا برهنه باش آچوق ابدال شیدا اولمشم — بیلدم آیا بی چونكم ترك دنیا اولمشم

كم صفالنذن بحر سه فارغ اولدی شانه دن

تا ازلكیم وار اولوبدر مهد صیاد دنیای دون — معرفت اهلینك اولمشدر سبر بختی نگون

دانش اهلینه عدو نادانه انبار همنون — بو كمال اهلی كبی بیچاره آواره زبون

عالم ایچره نه طوغیسر در نه طوغدی آنه دن

ظلمت هجر ایچنده قالدم اول یوزی ماهم قنی — ضایع اتدم كوكلی دلداری كیزكاهم قنی

دوستلر آگاه ایدك اول دلبر دلخواهم قنی — ای دریغا بیلمزم كم منزل راهم قنی

كاربانندن ایروقالدم زاد و همراهم قنی

غفلتیله راه عشق ایچره یتوردم اوزمی — یول یا كلدم هیچ صاندم كوزكوره كوندوزمی

صدقله درگاه عشقه ترتشو طوتدم یوزمی — مرشدم اویدم كیدركن آلمش اویكو كوزمی

رهنمی اوغری یارشن بار رو بنگاهم قنی

چونكه دروش اولدوگز اوركا ایدیكز جاهلكز — حق قبوی یقلقه لطهار ایمكو اجواكلكز

بو قلق اولسون گنج وحدت ایچره ملک وجودمن الکز قرا کو اولدی تمو عالم بجا اوشن یا لکز
سن گیجه کوندز اکلر ملکم کو نشئه ماهم قنی

یا دمه کلدکجه عصیانم تمو عقلم شاشر قلدوغم عصیانی هرگز قیلمدی نوع بشر
معصیت دریاسنک امواجی باشمدن آشر دردله آه ایتدوکجه یورهکم قیزر طشر
اغلیهم چغلر کوزمدن یاشمز آهم قنی

مال ایله اولدم غنی صبر ایله اولدم فقیر عالمک اندیشه سی کوکلمده اولدی جای گیر
نفس ظالم دیو دیر طوتدی بنی قلدی اسیر بن بو زندان ایچره محبوس غریبم کی حقیر
اولدوغمز خانمان و ملکت و جاهم قنی

غربت ایچره قدم شهر فلاکت دیده یم باشم قنو بر سرکرده جهانی دره دره درمان آره یو
اهل عرفان ارسته کندی صاندم تویه دعوی باطل قلورم اهل معنی یم دیو
بی خبر غافل یوروردم حقدن آگاهم قنی

دوستلر سعی ایتدی بر کره عالم صورته بو له بکرز گوزم باقمز نظر ده ایر معنیه
حدتم یوقدر جمال یاره قرشو طور معنی عاجزم بولوامغه قالدی ایستم یولوامغه
فضلینی قیلسه فخر لاعوز باکر اللهم قنی

مدتی ایلوا رمغه قالمادی اول تاب و توزم یکز اول ایاره نیک یاتنده دوشمدی یلدزم
اکلدی عمرم کسکلکم چون اختصار اولدی سوزم گرچه آدمدر کمال امتی ولی نقصان اوزرم
ایتدوقالرکوره حال کاه و بیگاهم قنی

مهر و وفا نسی بو جهانک خفا ملک هر دم سرور بر ذوق قنی رنج و عنا ملک

گلزار دهرکا آخری هیچ بلابلک — ای گلبن سحرده فغانی بلابلک

بالی بو دهر گلشنینک اگلک بلابلک

بکچه جهانده عمرکا کر بختی حاللغ — جان و کوکل صفا ایده مال و منال اله

اگر

دهر دنیا یه صیغمز ایسنک بال و باللغ — فارغ دهر اولور ایسنک گنج و مال اله

بس بر کفندر آخری دنیاده حاصلک

ایش بو زمانه آدمه چوق دور اولو ایش ایر — بغریمنی همیشه تیغ ستم برله ریش ایدر

نوش و نوش

بزم جهانده کیمکه بو کون عیش ایدور — کیمه صونر جامنی نوشینی نیش ایدر

دنیا دو رنکه کاسه زهر قاتلک

باشی برابر اولسه بولنک کوکده ماه اله — جاهل دیو کلسه عمری بخیر فقر جاهله

عارف بلای فقرده دشنه آه و واله — ویر رهیمنه عزتله جاه جاهله

عمری بخیر قیلا کیله مرد کاملک

رسمینک ایله ایکیپی بنیاد مبانکی — جانانه ویر و ویر دینینک ار باش و جانکی

مدحی بو مده دیره دیکورسن زبانکی — بفکر نهانی دهر الی برگونه دانکی

حقی همیشه یاد ایده کور و اریکلکن ایلک

کیم ایرور لطفنک ایکه ای پادشا سنک — مدح و ثنا کیله المسنده ریا سنک

اسنک قپوکده بنده لرکدر سخا سنک — یارب کمینه چاکر بکم بن گدا سنک

جرم و خطا همیشه بنم در عطا سنک

گر آب و آتش اولدی و یا خاک و روزگار — نیست فنا و قنقسی اولمایه پایدار

خورشید اوکنده ذرّه‌یه اولورمی اعتبار
بن براوج غبار حقیر قلیل و خوار
الا او نعمت و عظمت کبریا سنک

ملکا

ذرّه کی کمینه ظلّ بزرگ ایکن چوکه جان بکا
کوروب نوع لطف وجود کی بن قالمشم
حیرتده یم که بیلمم ای معدن وفا
بن کم اولم که مدح ثنا ایلیم سکا
شکر و سپاس منّت و حمد و ثنا سنک

هر شولکه ملک سنک عشقکه باهوس
شوقکله سوردی هر بکا جولان ایدر فرس
اولدی محیط عشقکه دوشدکده چار و خس
سن بن همه ممالکه مالک همین و بس
فرمان سنکدر امر سنکدر رجا سنک

تقوا سلاحینی کیدی تیغ ظفر طاقتن
اقلیم نفسه ایلیوکوز جهاد ایدر و باقی
مدحی یه پیشی بوینه صلح و صولت
یوقدر پناهی پشت و پناهم دیه صدق
دنیاده آخرتده پناهک خدا سنک

شو دمکم حاصل اتدم نار حکمتله چراغی
اوقودم جمله قانون شفا برله اشاراتی
دارو دب میخانه بخنده کوردم نیچه اذواقی
شراب جام عشقیله نیم مست و خراباتی
خرابات ایچره عرضی ایتمیم نوله بردم مناجاتی

سنک عشقک یوغی ای زاهدان معنیده برترسن
طریق عشقه کیرترسن نیه بن آدم دیرسن
زنار دنیایه دل ویرن صورت پرستی کند وکی ایرسن
محب و عاشق دیرسن نیه دنیا غمن یرسن
یوری وار قلبکی صاف ایت قوبو باطل خیالاتی

کوروب بر اهل درد ظاهره کریان او لاحق
نمازی ... قلور

کوررز بزم عشاقه سکوت کاهی کلوز احوال همان ذوق ربابیله باشن چالمق بلور اچق

نه بلسونلر صفا صوفی سماع و وجد و حالاتی

هر ایشی کزلو ایشلرسن ذبیرسنکم خدا حاضر سنی وارلیغن بکرسنی بوینه ایتمکه قادر

خدا بردر نظر اولمز اکا چون ظاهر و باطن بیلورسن آنی بلمزسن کم او هم حاضر و ناظر

جمیع ذره دن ظاهر کورینور کون کبی ذاتی

نظر قل جمله اشیاده کورینن حق دررحقا بوسوزی حق بیلوب سویله یوریکوره ادعای حقی

کورنمز حق تعالی ایروقنده تقسیم کورزه جانا نهانی حسن وجهی در عبارات مختلف اما

حقیقتده اشارتدر بل الکسن بو عباراتی

ای کوکل سن باطل ایشدن کچمدک جرم و عصیان و خطادن قاچمدک

اوچمغ ایچون پرو بالک اچمدک هی دریغا خیری شردن سچمدک

بوستان عمر بلدن کوچمدک

ضایع اولدک بحر عصیانه طالوب حق طالب اولمدک کریان اولوب

حق قتنده کندوکی رسوا قلوب تن طاوغی برله چو بلکده قالوب

جان هماسی برله کوکه اوچمدک

هر معانی خوش بلورسن کورمدین واقف اسرار اولورسن صورمدین

خواجه اولورسن جواهر درمدین هر طعامی خود یمزسن یرمدین

یا حرامی بنجه بیروب ایچمدک

طالب دنیا [illegible] آه [illegible] ربا ربسن

هی مرد بو درده درمان آره سن　　چوق پشیمان اولورسن ای بیچاره سن

چون قناعت شربتندن ایچمه‌دک

مال قارون چون سکندر بنده سن　　عاقبت چون بکم اقی ترک ایده سن

بر ایکی کون صکره قویوب کیده سن　　حقی باطلدن چون فرق ایده سن

عقل ایله کوکل کوزینی اچمه‌دک

معبد سلامه وارقو مطبخی　　بجلی ترک ایتمای مسلمان اولمیجی

کیجه مرسن کی صفتین بو برزخی　　پشترن ارتوق لسنه یجمرسن دخی

طارلرکه چون خضر بحرندن صاچمه‌دک

مرچا عیبینه بقمیه سنک　　خلقه دوران کوسترر عیبیک سنک

کوز یکی آچ ترکن اوریکم بیننه‌نک　　غفلت ایله ای کال اچمی سنک

بچدی عمرک سن جهاندن کچمه‌دک

سن بر عنقاسن لا بکرمه ذاتک کرکسه　　شاهبار اوج همت قونمدی قار و خس

ناظر اولمه جیفهٔ دنیا ایچون بینش و یسه　　انمه عرض احتیاج ای دل صقین هر ناکسه

پادشاهک ارایکن رزقن ویریجی هر کسه

عالمک عارف اولان نیلر بو ملک و مالنی　　اکلدی بلدی سر دنیانک احوالنی

زهر محنت بلدی عاقلنور زهر بالنی　　شول کدای بنده یم کم ویرز ایسکی شالنی

صد هزاران التون اشلنمش فرنکی اطلسه

کو شولر اتشکت منم بند دوم کوشکده محل　　کتمه یابانه دلا بو بندی بند دکله کل

اهل دنیادن اوسلمسه کیدرلدن کسل   جیفهٔ دنیای دون عارف قتنده فی مثل

طالبی انک همان معنیده بکزر کرکس

بیر معنی سوزلرینی کوتولر ایت کورندر   قلمه بر حرفینی ضایع عقلکی بانکده در

کوکلکی دنیا هواسندن الوب مولایه ور   بر دل ویرانه عمارت ایتمکه سعی ایله کور

ایلمه حاجتده کل بنیاد مسجد مدرسه

اکلدکمی دنیه به کلدک بندر نفع و ضرر   قورکیدر سن عاقبت قالمز یانکده سیم و زر

دار دنیا مدحیاجوکم دکل جای مقر   زاد کل ایت حاضر نهانی برکون ایدرلکسن سفر

هر کلن بونده کیدر قلمز نظر پیش و پسه

بچون لطف حق پناه ایتمدک   یه کون وارمی یوزک سیاه ایتمدک

چو دست ایشلکن سجده کاه آلتمدک   بس ای خواجه بکزر کناه ایتمدک

ایدوب توبه برکونده آه ایتمدک

کیجه تا سحرلر فغانک قنی   درونکده کنج نهانک قنی

کوزکده سرشک روانک قنی   اکر قول ایسک بس نشانک قنی

کسن خدمت پادشاه ایتمدک

زبانک حسام اصفهانی کبی تیز   قلورسن مسلمانلر ایله ستیز

ایدرسن نه لطف حقی امیز   سوزک آدم اما اوزک بی تمیز

بچون فرق ماهی و ماه ایتمدک

یکوش سن ملایم دوشنک دوشوب   ره حقده یوز طوتمغه ایشوب

طورب نفس اماره دن بو آشوب / بیلوکه عمل قوشاغن قورشوب
با شوکه رضا بی کلاه ایتمدک

چو بو نوع خطا صوبی چیکیلدی / یا قوچا بلک ابده بو عصیان اودی
قنی خوف دین و نه ایمان اودی / سنی شک و انکار بولدن قودی
که گاه ایتدوک اقرار و گاه ایتمدک

ره معصیتده اولورسن دلیر / کورورسن کوبک نفسی چون تیره شیر
نیچه جانه ظلم ایده سن ای امیر / نیچه عقلنی نفس ایده سن اسیر
نیچون عقلنی نفس او زره شاه ایتمدک

جهانده نه دکلو صفا سور دل / اولور وار عقباده خوار و خجل
بو هندی کوش ایدوب شو بله بل / سکا صونکر پشیمانلغ اتمی دکل
براغنک کورو ب عزم راه ایتمدک

چو قاور و کلمس اتوب اوز مغز / ونه سنز لک بکلیوب طور مغز
دورشوب مدام ایلرو وار مغز / تن و شهوتنک لشکرینی قرمغز
دل و جانی میر و سپاه ایتمدک

ایشت کوره و پر مدحی با کمال / قلور اول براهل کماله سؤال
سؤالک جوابنده بو در مآل / نه هر جایی صوفی سن ای کمال
که عالمده بر خانقاه ایتمدک

بو نکرا قلم عمنک سلطانمز / کزنلو کیزه سکه شه ورانمز

عشقله بز مرده جسمک جانیوز   اهل عشقک قولیوز قربانیوز
اهل دردک آتش سوزانیوز

آره دم بر درلو درده چاره یوز   دیه بلیرکم بولیمز سن آره یوز
منت ایتدم آخر اولدی دلداره یوز   کون یوزیله برکون اولدی یوز بیوز
یوزکون اولدی اول یوزک حیرانیوز

ایمدی صالدی بنی کردون دون   بخت ناهموارم ایتدی سرنکون
حمد لله آخر اولدی ذوفنون   دیو شعشعنی ایلدک چوکم زبون
یتمش ایکی ملتک سلطانیوز

بغدی تیغ ستمله یاردی یار   کویا فتح اولدی باکه بر دیار
چهره جانان کورندی آشکار   درد عشق ایلدکشی یاره یار
اهل عشقک دردنی بر درمانیوز

عزتی داروق دیده پر نمده بز   ترکن اوروق عالمک بر دمده بز
بولمدق بر یاری بیک آدمده بز   ملک فقرک مدحیا عالمده بز
تاج و تختن ترک ایلیا سلطانیوز

دلبرک عشاقی کاری دمبدم تمناز اولور   هرنده کلونازی ارزتسه حق ممتاز اولور
مبتلانک صبر آرامی بغایت آز اولور   عاشقک آهی فلکده زهره یه دمساز اولور
قدی جسمک جسمی قیلدن اینجه بکزی پیاز اولور
وصلکه جان ویرمیدم ای کوزی آهو شنک   چکه میدم بونجه جور ای کمان ابروسنک

صبر ایدردم جورکه ای قامتی دلجو سنک   آشکاره ایلمزدم مهرکه ای مهرو سنک

عاشقک آه و دردینی آه کم غماز اولور

غنچه‌لرکاریدر عشاقی بلبل ایلمک   صنملرین سنبل یوزن کل لبلرین مل ایتمک

خوییدر عشق اهلنک یاره تنزل ایلمک   عادتی عاشقلرک جوره تحمل ایلمک

صنعتی دلبرلرک جور و جفا و ناز اولور

سن نه جور ایتدک بکا کم بن تحمل ایتمدم   سایهٔ سرو قدک قویوب بیابانه کیتمدم

قامت بالاکه چوق اللر اوزاتدم ییتمدم   آز دلبر سومدم ان مملکت سیر ایتمدم

سن قدر چوق جور ایدر جانا جهانده آز اولور

دایم اللرله بنم ایلک هوایی کوکلی   مدحیا دل بلمیتی دیللر هوایی کوکلی

سمت یاره روزکار ایلتر هوایی کوکلی   دونه دونه اولدیا دلبر هوایی کوکلی

دلربالره اتیا اکثر کبوتر باز اولور

الدم النه بر جام بر باده کلفامی   رام ایده مدم اما اول یار کل اندامی

رفع ایتمکه یوق چاره کوردم غم الامی   میخانهٔ عشقکده بیک شوقله برجامی

چکدم بر ایاغ اوزره بلمم نوله انجامی

ساقی می وحدت چونکم بنی مست ایتمش   لعلی هوسی کوکلم خوش باده پرست ایتمش

بر آلله آیقدن عالمنی بنی پست ایتمش   خمار می وحدت پایینی شکست ایتمش

خمخانهٔ وحدتده بولدم دل بدنامی

اوزباسنک چون جانا یاب خاطر عشاقی   جود و کرم و لطفک اللرده قاله باقی

طوتدی مددایت عالمی بحر و بر و آفاقی	جرعه کبی یا مالم طوت دستمی ای ساقی

دوران ایغه صالدی بن عاشق ناکامی

ای دلبر پر عشوه دل دردینه درمان ایت	شمشیر ستم برله پر جگرم قان ایت
ای حسن ایلنک شاهی تا ایچون احسان ایت	چند غم هجرانی بر دمده پریشان ایت

اولدم مددای خونی صونا باده کلفامی

بی معرفت انسانی سکنیده برابر بل	ال صونما کا هرگز گرتنا اوله یاور کل
خورشید جهان اولسه ال ایچره اوله مایل	بر حبه الماز م ای مدحی روشن دل

گر بوته محنده سیم دلسه مدحی خامی

کردی بزم چنگره چنگ و دف	هم اوررو زجر خه کیرب ایه کف
ایلمشوز بز بوبوله جانی صرف	آه عمر نقدنی قلدق تلف

گنج جواهر وبروب الدق خزف

سن چه ازل خواجه ایدوک بای ایدک	قابل ایدوک هر ایشه اعلی ایدوک
قیمتی یوق بر در یکتا ایدوک	قدرکی بلسک کنه دریا ایدوک

هر نفسک وزد همنک بر صدف

دیکله سوزم سن ایکی دیر رشد ورا	بندم ایشت گور میسن تا جفا
راضی اوله حاصلی سندن خدا	معرفتی روحکه ایدوب غذا

آزمه اویوب نفسکه از دیر علف

حقله اول ظاهر و باطنده کم	گزمه صقن دو صفا تنده کم

اولمه قوی دنیه جهالتده کم   قالمه جهالت ظلماتده کم

علمله اولور کشیده هر شرف

قلمیر نظر صانع و صوره طوغروکیت   جهله اول حقی کورنت حقیقت

تا که سکا حاصل اوله معرفت   اتکه اوی یاد ده کی ایتدوکن ایت

یاده اویوب اولمه صفتن ناخلف

بو سوزی برخوجه ایشت مرد ایسک   مرد له زن خود پدرک والدک

سز بو سوزک معنسنی شویله دک   احمد و آدم دیررا نکه دوک

یاد دیدوکم دراو شیطان خرف

عاشق اوله هر شو که کم جوز دوجواب   جسم اولور محنته پیچ و تاب

بایقوشه جنت کورینور هر خراب   جیفه سور جمله غراب و کلاب

طوطی شکر استر و بلبل کلف

حیله ایله شو نکه کیدر یار ره   طوغری دارم دیر پنه لدار

بق بو بنم کو کلمک اوکا ر ره   چرخ فلک یا سنک اوقلار

قانی نسیر چون سن اولان هدف

نیجه دک عالم اولسون خراب   نیجه دک جان و تنه اضطراب

نیجه دک چالنه چنک و رباب   نیجه دک بنک و شراب و کباب

نیجه نیجه چنک و قوپوز نای و دف

نیجه دک ذوق و صفای سرور   نیجه دک اولمیه سن بی حضور

ایلمدک ذوق و صفاده قصور   نیجه نیجه جرم و خطای و غرور

نتیجهٔ فسق و فجور و سرف

حقه دل وجان ایله واصل اول   قول کبی کزه هر طرفه صالمه قول

کوزلمه نادانلغ ایله وبغی وصول   جوره بکا بقمه یوری آزمه یول

ایکی کلی ترک ایده و طوت بر طرف

مدحی بیارو فقیره باقوک   راه ضلالتده قالوبدر قالقوک

شاه ایله دادینی واربیده قوک   فضلین اومرای کمال اوحقک

قورقو کوننده دیه کم لا تخف

شوکه ایل عیبین کورر کمیدی کناهین کوزلمز   بیکه کناهی اراکن هیچ بر کوشه هین کوزلمز

قولمیدر اولکم رضای پادشاهین کوزلمز   هر کم اوز حدینی بلمز طوغری راهین کوزلمز

منکر راه حقیقتده راهین کوزلمز

نفس شوم لصلاح اوصاغر رسه جمله عالمی   برنفس بر کمسنه یک اولمز جهانده همدمی

استر ادین قومیه تا حشره دک جام جمی   نفس غرورن بدبخت کوره کسکین آدمی

جمله افعالن ثواب انکار کناهین کوزلمز

شاه عشقه قول اولوب سکان پروانه جلادی   قل نظر درویش دیلکده ملکده مهر و ماه

ملک عمر کرا منصب دنیا ایچون اولان تباه   بنده سلطان عشق اولن اولور معنیده شاه

صورتا کرچه بو دنیا تختکاهین کوزلمز

ای ظلمت عالمده استین آب حیات   ساقی دوران سکا صوندی دولاب عجب ممات

ایچ کوزکی کم سر طوفان اولوبدر کلکنات   کندوزینی ترک ایلین عاشق بولور راه نجات

عالمک بی رنک اولوب صبح و مساهن کوزلمز

بیسر دهری سکندر کبی جلوتدن کطورتک تمام　　دشمن بدخواهن عالمده الدک انتقام

عارف اولان مدحیا قلمز بو کاره اهتمام　　ابن وقت اولوب قناعت کوشش ایدن مقام

ای خلیلی روزکارک سالن و ماهن کوزلمز

دل ویرمه مبتذل کوزلرکزمه سرسری　　سوملک اولور ده هر جایی دلبری

هرزه وفادن اولسه نه جان و دل بری　　دلبر دکلدر اکمه بکا شول ستمکری

دلبر اودر که تا بله آیین دلبری

ترک ایت انی که هر سوزی لغو و دروغ اوله　　شمع جمالی ویرمیه فرقی فروغ اوله

عشق اهلنه جفالر ایده مهری یوغ اوله　　مدح ایتمه شول جوانی کانک جوری چوغ اوله

یا بانه اتمه عاقل ایسک نظم کوهری

عرض ایلدم بوکون داروی ال یاره می　　اول جان طبیبی آره دی بولمادی چاره می

یارب چاره نیلیم اول ماه پاره می　　رخسار یاره مایل ایدم کورستاره می

چقدی فلکده مهر ایله مه اکه مشتری

اول شاه حسنی کورسم اکر عقلم شاشار　　هجران جریسی کورمز ایسم باشم اوشار

بن نغمه اشکی اکر قابرسن ابابشر　　خاک درینه اول صنمک کون بکون قدشر

افتاده کبی بیخلین مهر خاوری

بیتر فراقک آتشینه طغله کوکلکی　　دوشدکر دیار غربته چون کلکه کوکلکی

اوزکندی بابنک اغلمسن اغلا کوکلکی　　در بهانده بر صنمه سغله کوکلکی

مدحی اگر که عارف ایسک گزمه سرسری

سوکم عاقل ور عالمده سن اولمز   جهان گلخن دره اگر گلشن اولمز
محبت اهلی جاندن اولور تنها اولمز   محب حق اولان ده سن بن اولمز
اسیر مال و مرزندوزن اولمز

واروب بر کره جک اره یتمینجه   طریق حقه طوغرو گیتمینجه
قمو وارلغی هیچ صانمینجه   دو عالمدن فراغت ایتمینجه
کماهی جمله اشیا روشن اولمز

شوکیم گرچکدر اولور سوزی گرچک   بو سوزه قالنسون قولاغکده کهر تک
اول الله ایرم دیر بیک اولمزتک   اگر دانا ایسک دنیادن ال چک
طریق حقده اندن رهزن اولمز

عدو سندن سوارکیم اولدی رهم   زبان زخمینه دوشنلر اولمدی شاد اولهم
اکا مرهم اوروب جان ایلشم هر دم   اچیلور یاره سی اوردقچه مرهم
سوز زخمنک کم دواسی حقدن اولمز

دل مدحی صفا بولسه عجبمی   شراب عشق ایله ملسه عجبمی
او دریادن گهر السه عجبمی   نهان فی ذو فنون اولسه عجبمی
بلن عشقک رموزین بیگانه اولمز

عاشقک ایکی گوزی هر دم گرکدر خون فشان   چون بیلورسن کم ایلمز وصل دلبر رایگان

جوری ترک ایدوب اولسون عاشقه اول مهربان — عاشقه کم نسنه دیر یارک بولنده ترک جان

ذره جه کلمز کوزینه آفتاب اولسه جهان

صورتا او باره تبدیل ایلدم آفتابلمی — دیر زمم دیباسنده دهرک بو کهنه شالمی

تارمار اتدم فنا دشتنده ملک مالمی — دینه ده دنیام یوق عقبی ده بیلم حالمی

اوکدی عالم اگرکم قالدم بن اوکنادق همان

طوتشور آهم اودنه چرخ مینا بحر و بر — کاینا تی قاپلدی دود دیاهم سر بسر

یا بله کوکره سی اولسه نجمی بر شرر — آسمانه آه آتشبارم ایرکسدی مکر

آسمانیلر یقیسر انجم سر سنه آسمان

دیده نکام الدیغمی بر بی سبب تعب — واصل بزم وصال اولماغه بونلر در سبب

چوق کوریدر بزم غمده بی وصال و ماه روز و شب — جنک بیرار دلده غمنون کلسه اولمز عجب

نی نبی صبا تشدیدیکم طورمز ایدر آه و فغان

مرد اولن قانع اولور دنیاده آج اولسه طوق — قسمتینه راضی در کر آجی طلتلو آز و چوق

سوز یوق هیچ سوزلرینده واعظک قلبی صیوق — زاهدک رایی یاصوفینده صافی قلب یوق

فتنه آخر زمان کون کبی ولمشدر عیان

آه کیم شاد کوکل جور و جفا ایلر بکا — نقد عمری حیف کیم بوق یرلره قلدم هبا

ای کوکل سن اندوکک افعالی ایمز بلنوا — نیجه بر حرص و هوا طول امل ای غافلا

فرصتی فوت ایلمه حق خواب غفلتدن اویان

سن کوزلسن من حیا عالمده سنلرسن کوزل — حق تعالی کندی لطفندن سکا ویرمش کوزل

حق یله حق اولمسن باد کدا اولسن بو محل — جک نهانی عاشقک سو سو سندن ال

عاشقه بازار عشق ایچنده سودادر زیان

قانلر اغلای کوکل کل شره چتی غنچه‌خانه‌دن — نه کورسن کاغلیو اغلای طوغدک آنه‌دن

شمدی عشقک آتشین کوررچه ترسین یانه‌دن — یانمغه ای دل سکا عشق اوددر پروانه‌دن

بال و پر یاقمده سن استادسن پروانه‌دن

بر اوج طپراغانه بر قطره صو و بحر و بر — بو ایکی بیننوکلر عارفدر ابدی بری بر نظر

وارکی یوغ اندیه سن کورمزسن عالمده زر — صوفی صورت پرسته ایچمه بونلو قدن خبر

یوزی طپراق استه صور شمدی کلور میخانه‌دن

سرکد بستم دیدین کوش ایله بربر یسا کرکم — استماع ایدرب بنم نطقم قلاسن طاکرکم

بن داخی بو آنه دک حیران و مستم اکرکم — ساقی بزم ازل بر جرعه صوندی با کرکم

وازکلدم جام میدن ال یودم پیمانه‌دن

رفعت ایسلکر بوکون مهر جهان آرا ایسک — خاکه یوز اورتو مقرر هر نیجه اعلا ایسک

کل قناعت قافنی بحله اکر عنقا ایسک — دانه حرص مقیدا و لمه کر دانا ایسک

بو بجه ذلت آدمه ایرشدی حرص دانه‌دن

نار عشقک چون فروزان ایتدی سوزان کوکلمی — جرذی جمع ایتمه بنم کلی پریشان کوکلمی

شاد ایدن ایتمه عنا کنجنه ما یان کوکلمی — تو خراب اولسون عمارت ایتمه ویران کوکلمی

کنج حسیج ایسک دکل کنج دل ویرانه‌دن

یا الهی عشقه یار رایت مدحی و افکنده‌کی — عشق زاهددن چقرمه عاشق جو بنده‌کی

بحق منداسته صنعکه آغاز ایدن خواننده‌کی — آشنا ایله یاربو نهانی بنده‌کی

ذات پاکک حق ایچون عدا ایله بیگانه دن

سنك نقشنی قبل ایدن انسانه نظیر اولمز میدان محبتده انکبابکی شیر اولمز

عالمده بکا بکزر بر مرد دلیر اولمز بر رند غلامم کم نفسنه اسیر اولمز

نفسنه اسیر اولن عبد اولور امیر اولمز

عشق آتشی اولمسه بر ذره قدر تنده دم اورمه محبتدن آتش یوغیسه سنده

شوقیمی کوروب پاکه بنچه لر ایدر خنده دیرلر بکا پیر اولدوک عشقی قودرم بنده

عشق اهلی جوان اولور بیک یاشنه پیر اولمز

حوّا یه کوکل ویردی جنتی قویوب آدم اول عالمی ترک ایتدی عشقی قومدی بردم

عالمده نهان صنمک بن عاشق دلشادم بر ویبرز بیانك افنادوه سدیر عالم

حسنیله اکا هرکز همتا و نظیر اولمز

سوز قدرنی فهم ایلر سؤال و ترکهر اهلی بو علمی بلن کیشی اولدن کیده ر جهلی

فائده نه دوا نه بیک بیل ویره سن مهلی اولدکه بوکون بونده اولمز جو نظر اهلی

شك طومنه کم اول یارین بینا و بصیر اولمز

زنهار لمی مرجی بال ایتمکه سعی ایله یار غمله قدک دال ایتمکه سعی ایله

عار فلك ایدوب فانی حال ایتمکه سعی ایله دنیاکی نهالکسن شال ایتمکه سعی ایله

کم خاك اولنك آخر دیباسی حریر اولمز

ایا سؤال خدمت حقدن قاچانلر دمادم بال اچوب کوکسك اوجانلر

قنی سیزدن قمو اوکدین کوچنلر   بتون ای جان ودل کوزین اچانلر
بقا ملکن فنا اودن سچنلر

قنی سئول امر حقدن دور اولنلر   قنی عصیان ایدوب سرور اولنلر
قنی سئول کرم اولوب بزور اولنلر   قنی سئول دنیه یه مغرور اولنلر
قنی سئول منزله قونوب کوچنلر

قنی سئول مال ایتامی ییننلر   حرام اکل ایتمکه معنی دینلر
خدا ملکینه قانی ال قویانلر   قنی سئول ایللرده بزم دینلر
قنی سئول یوللره کلوب اچنلر

قنی مظلوملره بیداد ایدنلر   قنی نفس آمره بینوب یدنلر
قنی سئول کلشنه کللر دیکنلر   قنی سئول باغلری دیکوب کدنلر
قنی سئول یرلری اکوب بچنلر

قنی دیره کیروب بوته طپنلر   قنی کمراه اولوب یولدن صپانلر
بنوب سئول دولت آتنه چپنلر   قنی سئول قلعه لر برجلر یپانلر
قنی انده طوروب بیوب اچنلر

قنی سئول دنیه یه کوکل دیرنلر   قنی مغرور اولوب کندین کورنلر
صراحینک قنی قانن صورنلر   قنی سئول عشقیله دوب بقلق ورنلر
قنی سئول باشلره صاچی صچنلر

ادیان اویخودن ای مدعی کوزکاج   وضو انیت یوزکه رحمت صویون صاج
سنی قلمز خدا چون غیره محتاج   کمال امی سن اول حقدن بلقا تاج

عاشق فراق یار ایله بیمار کرکدر | بر دوبلای هجر ایله مجروح ار کرکدر

دیداره قارشو دیده سی خونبار کرکدر | ای هرکیمه که رؤیت دیدار ...

هر لحظه انک کوزلری بیدار کرکدر

غفلتده اولور کوزلری هر مرده کیتیفک | او عزمه صغینن یانه سن اید حرینک

صحبتده یوزنی کورمز اولوبر جان ضعیفک | او حجرمی اویور عاشقی ول بیطاقتیک

دون وکون ایشکنده ایتی زار کرکدر

حق استرایسک ای یولاری کر یانده | تنده ار مسنده ار روح ...

هر کوره کوکه دیرمه کوکل کون یکانه | اغیار دورر غیر خدا ایکی جهانه

ستاری نیتر کیمه که بریار کرکدر

شول دوست ایچون جانه قیلن مرد خدایی | الدن قومه سن حاصلی تسلیم رضایی

کرسون بو جهان ملکنی اول حقی ارایی | کم جان وکوکل بر لسور ...

او نکاری انک جانه او نکار کرکدر

تیغ ستم یار ایله پر یاره دوشنلر | دروایله وارو بکه ...

زخم آجی ... آواره دوشنلر | انکارنی الدن قویه ایو یاره دوشنلر

انکار کرکمز اکه اقرار کرکدر

یا رادله دولا ارفا ایسکه کره خضر | بر ذات شریفه لازم اولور ...

هر کسی یه معتادی قدر اوله وظیفه | ... سلره ویرنه کرک قوغه ...

طوطی یه شکر بلبله کلزار کرکدر

چاك ايله چكوب جامه ناموسكي بربار   تيغ ستم يار(ا روار سينه‌كي سن يار
بوز يشرحه چكوب كوكسكه اول شهره بازار   مجروح جگرين سينه مرهم اورر يار
بيمار ركرك كيمه كه تيمار ركركدر

عشق ارلرينك كوكلي اولور كوشه وحدت   وحدت كلم اله كيردي اولور جاي فراغت
كوكلكي غني طوت يوري اى كان مروت   دل دار كركمز كه صغه‌ء محبت
كوكلك كيك اوله كيمه كه دلدار ركركدر

مدحی نوله سن كعبه‌ء مقصوده وراسن   يارانلشكه سعی ايدوبن كيوزادراسن
ال بغليوبن قرشوسنه شويله طوراسن   معشوقی كمال اوزره ديدارسك كوراسن
كوكلك اوی عشقی ايله انوار ركركدر

جسمكی راه ملامتده ولا خاك ايتسكه   قدركی بيلك يوك كون كبي افلاك اتسكه
حق يالن ياد ايدوب تسبيحكي غمناك اتسكه   كلمك اى غافل ايچون حق دلدلي ادراك اتسكه
غير نقشندن كوكل آيينه سن پاك اتسكه

اى كوكل سن بلكه عيشانه پرين شويله جوق   كثرتی سنول حده دركم كجيه املاراوق
حقه قوللق ايتمزسن كابلدك قرنكي طوق   كرمين قورقمق اونتمق خوددنك قلبكده يوق
ناى طاشن باغرلو يارى اولمادن پاك اتسكه

راه حقده خوركبي كر انعقاد ولديه ترك   يوكوكی بوكلدوب يا ايله كار وبار دنيای ترك
غير زنبيلج اكريك ديك برغين ايديرك   خاك صالما ديرسنی ذوقا سيلاب جرك
مسكنت يا بنده مسكين سن سنی خاك اتسكه

ای قوجق یازوک ایسه اهل محبت ناکسی بیر ارشادک عصا ایله الکده خامه سی

طاعت الدن گلدوگنجه نفسک بانکاسی چابک ایدر درست اجل بر کورن حیاتک خامه سی

باشنده خاک سیه قویوب بقاک چابک اتسکه

نیه مغرور اولوب اولمه ایکنده کامران عالم عقبا سیران ایله باری بر زمان

اول نوری عشقا صفت قاف جهاندن لامکان ایمدین پرواز بو خاکی قفسدن مرغ جان

منزلک عیسی ابن مریم گیبی افلاک اتسکه

طوتکه زهرک شاه پیشکده اولدی مجرور بر شرفدن غربه کین تنعطکله ایدک سر بسر

اصلی انمز اولسه زیبا طوتوجه سیم زر نیجه بو دنیا غمین برسن بر آخرسنی بر

وصلت دیدارله جانک فرحناک اتسکه

هر نکم قسمت اولو بدر روز نخست ایمزمش کوکلکی دست دعا برله درست

ندمت حقده همان جهد ایله اول چالاک و جست جون نهانی راه حقده مرکب نفس اولدی سست

رخش وارانی ریاضت برله چالاک اتسکه

اهل دردک سبب دردیی دوا ایمش راحت یار دوا ایدن دوا ایمش

صوفیانک کاری هو هو هوی ها ایمش واری بو دنیانک دزلک وا ایمش

ناله و فریاد ایله ای وای ایمش

غره اولمه عمره ای گردن فراز حقه شکر ایله دمادم روز و آز

طوتلم خاق ایچره بولدک امتیاز مدت عمری سعین ایسه دراز

نیک بیای بر سفته و بر ای ایمش

ای کوکل عقبایه قالمادک هوس   بو ایکی بغدادی کویا فارخس
ایردی گرسنه جانه چون بانک جرس   حب دنیای دنی ای بوالهوس
حبه دکمز بر قوروسی سودا ایمش

ترک ایدرسک گر بو عیش و عشرتی   دار عقباده بولورسن راحتی
یوغیسه بیهوده چکمه زحمتی   وحدتی ایسترسک دلا قو کثرتی
دولت اننک کیم تک و تنها ایمش

عارف بالله اولان آگاه دان   فهم ایدر باقی دکلدر جمله جان
حاضر اول یوله یوندی کاروان   نسل آدمدر سفر اتمی جهان
بر اوسنجی دونمز اوزاق صحرا ایمش

یار اولورسه بو چرخ کینه دار   سایه سنده کیمی گوزدک بر قرار
ترک نابس برکون ایدر تار و مار   مرگ ایدر آخر غذای دود و مار
کیم دیمز بو میر و پادشا ایمش

مذهبا قلبکی غمناک ایله کیم   چشمکی پر درد و نمناک ایله کیم
تیغ غمله سینه کی چاک ایله کیم   ای نهانی سن بنی خاک ایله کیم
هر غبار کی اصلی خاک پا ایمش

اوکید دل مرغی جدا یا کو بکیب آواره سی   قالدی سرکردان کزر بر غربی یر یوقدر چاره سی
آه کیم اولکدی کتدی جکرده یاره سی   یا الهی حضرتکمدر چاره مسزلر چاره سی
بن غریب ایتدهم بیچاره لر بیچاره سی

آتش یارم اندی آسمانی پرشرر　　جسم زارم گلخن خاکستر ادر سر بسر
دست دوران متصل اورمقده در تیغ و تبر　　پاره پاره وصله وصله شرحه شرحه در جگر
سندن اولمزسه اگر درمان او کلمز یاره‌سی

یا که بگزز زار و گریان کورمدی دنیا دخی　　هم خرابات اهلی بجره مر خروش و سودا دخی
وار می در عالمده هیچ بر مردی بر واخی　　بو قدر رنجم کبی بر والهٔ شیدا دخی
واردر اگرچه انلرین چوق خستگک آواره‌سی

عارفان بیهوده انعان ایلمزلر روز و شب　　زاهد ابو دربو دکلو های و هو رنج و تعب
اهل اللر بونی استغفار ایدرلر یا که رب　　ضبنیا یا که سیه سر اولمغه نولدی سبب
بیتر ار تر یوزسنک کبی یه یوزک قاره‌سی

مرحبا دایم تضرع ایله سن اللهکه　　طورمه عرض ایت وقتی در احوالکی اول شاهکه
یا الهی طونع لوب کردی جو شاه راهکه　　بنجه سورماسون نهانی یوزینی درکاهکه
کم سنک قاپکدن اوزکه یری یوقدر واره‌سی

یارب نه چاره ایلیه بن نفس ظالمی　　ای اهل درد دکله برازقیل و قالمی
بولدی یادمی معصیت الدی مجالمی　　ای ناظرم صور کرم ایت انکه حالمی
طاغلر بیوکلکنجه کوتورمز دبالمی

یا قدی تزا یوزدم بنم معصیت اودی　　چشم تره عبرتیله کون ایکی او قودی
عیبنک صو بیله دست خطا یوز یودی　　بنده نه کری نور قوسی وارندر سول اودی
بکزر که اسیاده اغرتدم صقالمی

شمراشلر اشلیک بنم اولمشدر عادتم | کزلو واشکاره بودرسنه صنعتم
حیفا که حقه یارنه دی گتمدی نیتم | حرص و هوا و طول املدر فراستم
اکمه بونک کبی نیجه باطل خیالی

وادی ظلمه صوکبی کوکلک مدام اقوب | جرم ایلر بنی الوباله بونکله طاقوب
خلقی بری برینه نفاق ایلوب جاقوب | دنیا یا پرسن اقونوکی یقوب یاقوب
می ظالم المه بوینکه بونجه مظالمی

ای کورجلوه کیشی قالمه شوخلقه جفا کری | درکاه حقده ایلمه سهو و خطا کری
ای شول کیمین نیجه شال و عبا کری | ای بیره زن کبی کین اطلس قبا کری
صنمه حریر بکوزه و برم اسکی شالمی

مرحوم مادم ایلرابه نوله اه وزار | عصیان بوکبنی جلکه مسولدی شرمسار
دارجهانده بشنه ظلمی اولورسه طار | یارب نهانی بنده کم ایکن کناهکار
دریای رحمتکدن ایرشدر زلالی

اختیار اتدی اولیا یابنده سن درنا بلغی | دردونیا ملکه نشه بویلجه اولور سلطنتی
نیجه بکا بل سلطنت دگرانک برانلغی | کچ دی غفلتدن ای دل اوارادنون حیرانلغی
الچمه اول قان اولاجاغی دلیمه بوقانلغی

نفس ظالم طوردی ایلسن ایله ال بیرابدی | عقل و جانم قلعه سن یقماغه تدبیرابدی
جرم عصیان شنه سن بوبنومه زنجیر ابدی | نوجوان ایکن غم دوران بنی پیرابدی
طرزنه بودر کوکلمک کنمز دخی اوغلانلغی

عارف ایسنگ باشنگه الم جهان غوغاسینی
عالمنگ سیر ایله دایم عالم بالاسینی
تنده وزنکزا ایله ویرکه داور دارانی
سو دینمه سن اول فو سلطنت سوداسینی
پادشاهلار بنده درسور رگدا سلطانلیغی

ساکن اول بر ره هر دم مشغله دریا اینک
ثروت اظهار ایتمه خلقه مردلی برلیک
قوللق ایت معبود که شاه جهان فرما اینک
یا بمه دنیای دنی قهرین ینه دانا اینک
کون کبی روشندرر یارین انک عریانلیغی

ال جکار کندین یوری جام شراب ناب دن
وار وجودک زور زن قور ناره کور گرداب دن
پر صبا اولسون درونک صبحه دک مهتاب دن
آب خوردن واز کل اویان خیال خواب دن
ادمی اولماغه سعی ایله کیار حیوانلیغی

شول کشی کم مدحیا فهم ایتدی گندی تانی
اوزنیا تک سرزنه اوبدر دی یین وفانی
جبه یا المز و بر رسا که دنیا مالینی
صنمه زرین اطلس ویره نهانی تنانی
جامه اطلس کبی یاد ایتم عریانلیغی

ملم ای خواجه بنانکه گر کمال و منال
طوتمکم شول انک سودی کبی اولدی ضلال
دار عقبا دمقرر مدک اکه سؤال
واری دنیای دنینک همه اوهام و خیال
کورینور کوزه همان روز و شب و ماه و سال

ای غفلت سننک بیت ایلرا کا قائمه صبقین
بالغ اولدک کجی اوغلان کبی الدامه صبقین
کونش ایت فدت حقه یوری الدامه صبقین
عمر سرمایه سی بردمدر ایکی صانمه صبقین
توری اف نه در زمانی و مستقبل و حال

کعبه پاک بوزیدر نور ویرر دلده ضیا   خدمتی ذکر ده دل قلمه حقه ترکه جفا
روز و شب دلده روادر کم اوله مهر و وفا   ولدیر رسم ریاشور بکانه نظرگاه خدا
پاسدن پاک و مجلا دررابینه مثال

عارف اولکم قالهسندن جهان چکدی اثر   اثری قالمیه ننک بلکه بزنده یل اسر
سکا پندم بودر ربانه آینی نور بصر   ایتمه پاک سیه چشم حقارتله نظر
کیمی عارفدر انک کیمی لب و کیمسی خال

کورمدی کعبه یوزین باشنه قارچیارین   اکنه خرقه الوب فرقنه کسوه ادرین
درویش اولورمی قمو ارده نشان بورنین   صورت اوغرو سیدارزره بونک کورنین
بیکده بر قالمدی درد او دریغ اهل کمال

نجه زحمت و جدل بانجه زنبیله قال   نجه بر بار انانیت ایده تیدگی دال
عارف ایسک اوله کور معتکف کنج ملال   قیل و قالی قو اولان دیر ایسک واقف حال
قیل و قال اهلی واره واقف حال اولمه محال

حیله کوزلق اورار سوزنه کرار ایسک   دیره طوغری سوزه جان و سری ایثار ایسک
در مقصوده ایررسن بوله خاک در ایسک   یاد دایکن حقه یو باشنه نهانی در ایسک
بنده وار ایله بوری وار ایرکی صفت نعال

سبحه بر طلعتدن برزم رجا مز یوق   بو بلره مدحسنز نشانز یوق
نه قدمز نه حسنز روا مز یوق   شارمز زر قسنز ربامز یوق
اهل ذوق اولمغه رضامز یوق

اهل دردک قدرین دربیلیور   های وسوددن نه حال ایره‌ری یوز
جمله خلق جهانک احقری یوز   سفرانک کمینه چاکری یوز
جسمع دنیاده دست و پامز یوق

شکرمز وار خدایه صبح و مسا   نعمته راضی یوز بحق خدا
جانه منت دکلمی فسق و فنا   ویرمشوز صبرله بوقابه غنا
خواجه کانز بزم کدامز یوق

اولسه دنیا طلوبی سیمله زر   وینه لک قطره‌ری جو لعل و گهر
بوقدر اکه چو بزده ذره نظر   یانسه عالم اوجاغه تا سر
بر توتز اسلی بوریامز یوق

بنده استارک جهانده دانادن   کوکلمز فاریدی تمنادن
استکومزیب ایردی مولادن   حمد لله کم اهل دنیادن
صبح بر جهله رجامز یوق

بوندن ارتق اولورمی عصر وفا   مدحی بودکلمی جانه صفا
یار ایده هر نفسده جور و جفا   دوستدن کر نهانی کله بلا
چکرز تا اوبنجه لامز یوق

نهی ایتکدن بو کوکلمی دور در   حق طریقندن جهونه کوردر
حقی شول کوزلکم کورر بی نور در   هر کوکلکم عشقله معمور در
تا ابد غم کورمز اول مسرور در

عشق یاری کاولدی شول دلده قونق　　اولمدی آیینه قلبی طونوق

حاصلی اولمق کرکدر ازوچوق　　نیچه دلده که صفای عشق یوق

فی المثل بر بی عسل زنبور در

عاشقه بودار دنیا واردر　　تارک دنیا اولن دین داردر

استکی عشق اهلنک اول یاردر　　عاشقک مقصودی بر دیداردر

زاهدک حظی هپ قصور و حوردر

قالمشوز دنیا اونده بی محل　　قالدق اما که بی معنی جدل

اولمدق دنیا اوچندن مبتذل　　چکمشوز بز دامن دنیادن ال

دست اوران اورسون همان مستوردر

دنیه ایچون اوده دشوب یانه کم　　دنیه نک بالینه برتق یانه کم

اهل دنیا یه صقین الدانه کم　　کوردکک سالوسی عارف صانه کم

شمدی اهل معرفت مستوردر

مدعی نک هر کیمکه روی زرد نه　　ناظر اولدی طبری انک دردینه

یوز سوره کور راه عشقک کردنه　　دوشمین عشقک نهانی دردنه

بلکه درکاه خدادن دوردر

اسیر اولدم دمادم آه و زاره　　کمسنه دوشمسون بر بویله کاره

وجودم یار رایدیدر پاره پاره　　بنده صبر ایلیم بن درد یاره

دل اولدی وصله وصله پاره پاره

ازلدن دردمندی ایدی دل نصیبم نه غم گر چاره قیلمزسه طبیبم
ایشی دشوار اولوبدر بن غریبم اشیدلدن فغانم عندلیبم
چمنده باشلادی بر لاله زاره

گوتوردن گوکه دست دعایی براق الدن و دلدن ماسوایی
قبایی ترک ایدوب کیر عبایی بیدرسن تاج و دستار و قبایی
اولورسن عاقبت همره غباره

سکاکم دیرکه گوزوقاشی گوزله دیدیلر می اگی قوطاشی گوزله
یوری ایقده قالمه باشی گوزله دلاوار نقشی قو نقاشی گوزله
[illegible] الدانمه [illegible] نقش و نگاره

نه مشکل اوله‌نیک قاره سینه بودردک کیم بولورکم چاره‌سی نه
تومد جبنک دل [illegible] سینه نهانی دردمندک یاره سینه
[illegible]

خدایا مظهر قهرایت بیلون کفار بدکاری وهی شول جاربار سومبن شاه ستمکاری
برباد اولدوغن گوستر بکا سن جیش کفاری الهی جانبینه [illegible] ابکی سرداری
کرم قیل دشمنی قهر ایله منصور ایله انلادی

بر کچه سردار سرباز که عجم اقلیمنه ارسون بری خوش ظفر انجامنی کفاره دک سورسون
ایکی سردار ایکی یوزدن عدوی یوزبیوز گورسون بری شول جار ربای سومبن ظالمی قیرسون
بری وارسون هلاک اتسون منک امرکله کفاری

سپاه زنگ ونشئه کدر سنکا بر ذره سعت دیر | چو حسن رزاق عالم سن اولارقوت و قوت دیر
عدو به آیت جسرت نام وزنت بر لحخت دیر | حبیبک حرمتینه عسکر اسلامه نصرت دیر

کمال لطف و جود کدر اول الطارک نکهداری

نیجه دم کنج عزت ایچره جان کبی پنهان اولدم | رسول کبریا یه صدقله مدح و ثنا قلدم
طریق حقه کیردم حمد لله طوغری یول بولدم | توکل ایلیوب درکاهنه یوزن یوز سوره کلدم

حبیبک یوزی صوینه ایرشدر عونکالی یاری

زبان حق گویا ایدوب احسان ایدن سن | شه عالیجنابه بنده فرمان آیدن سن
او شاه کامرانی خسرو دوران ایدن سن | بو ملکی وار ایدوب جون احمدی سلطان ایدن سن

بنه سن سوز ایرانک مقصودینی عالملرک داری

ل

دارمن برکن بو کوکل مرغنی زار ایله چلب | نیجه بر حسن جمن کشت و کذار ایله چلب
اختیار ایله همان ترک دیار ایله چلب | [illegible] وکلمه ر[illegible]بان دار قرار ایله چلب

قصر معمور [illegible] نقش نکار ایله چلب

کمسه یه باقی دکل جونکه بلورسن بو جهان | طور میوب سیر عشاقه کیده در ردح روان
کلمه بو بندی قبول ایله یا عارف جان | بو ریادن بیزار اول اکابر حجره همان

طاشی دیواری بنید ترک دیار ایله چلب

نیجه بر عیش و نشاط و نیجه بر ذوق و سرور | نیجه بر جان کوکل درکه حقدن اوله دور
نیجه بر جرم و خطا و نیجه بر عجز و قصور | ایچمه غفلت مینی ويره اسرار غرور

سنی حیران ایده مات مست و خمار ایله چلب

نقدر گللر ایله زین اوله بو صحن چمن نقدر شیوه رفتاره گله سرو سمن

بو بلیه درگلشن دنیا یه گل و لاله دکن گله بقدر غنچه گل غنچه یه اجالمه ایکن

عاقبت اولدرانی همدم فنا ایله یه تاب

مدحیابسن بنی قوطریه خلاف ایلیه سنی سنی ده الداسون انجلیس دیهر دنی

قل قدر ساکه یقین اولمیه بیلوان بره زنی ای نهانی اوزکه یار ایدیجی یاردنی

بو قدر اولدر سنی افرینه وارایلیه عاب

کوکلم دیر ارکه یمیله فاش عشق اولم اوران انجنده رستم دستان عشق اولم

بزم سعادده سرور زندان عشق اولم قصدم بودرکه خسرو دوران عشق اولم

حکم ایلیم غمیم ایلنه سلطان عشق اولم

ای جان طبیبی خسته یه دردی دوا میدر مرهم برینه ورسم ایدرسم صفا میدر

جانا جفانده سندن امیدم جفا میدر کنج مراده ایرمیم اندن روا میدر

بن بنچه بلا اولکه ویران عشق اولم

دل یادی سوز عشقله نار زلالکنه تن ملکنی سپاه غمک یردی غارته

بنجه تحمل ایلیه بن بن بو حالته نوک آنه بن وجودمی جوی ملامته

شاید اولاکه واصل عمان عشق اولم

دلتشنه لکله جان ویرنه ویرمدی حیات ای جان طبیبی ایلیه میل ایلیه ممات

هجرانیله یانیه کوکل بولمیه نجات نار زوانه کل اوله کل کاینات

بن داغ مهر یار ایله سوزان عشق اولم

باقی وکل چو کیمسه دنیای بیوفا | نقد روانک ایله کل یوق یره بها
حقک کمال لطفنی فهم ایله مدحیا | اسرار حقه واقف اولیکور عبیدیا
دیرسک بو فانیقاهده حیران عشق اولم

ایشندکم تکسنلک ویرمش الله | وجود شهره یاره ایلدک آه
بحمد الله ینه بویله دیمش شاه | خدایه شکر ایدرسم نوله هرگاه
ایرشدی جسمه صحت چو ناگاه

ملک ویرشدی باکه درد و محنت | گوزمده اوچر ایدی خواب راحت
وجودم وار ایدندن ایردی صحت | یاتوب غم دوشکنده بنجه مدت
ایدرکن آه و زاری گاه و بیگاه

او دردر روح روانی اهل دنیک | یوزی صویی دررر روی زمینک
شکر حقه سموات و یرنک | قبول اولدی دعاسی مسلمینک
سلامت ایردی حقدن حمد لله

دعا قلدم رسول کبریایه | دخی ارواح پاک اولیایه
شو دمدنکم قدم باصدم فنایه | صغندم تا ازلدن بن خدایه
او در شاه و گدایه هم پناگاه

خدایا ویرادمشاهه عمر سرمد | بحق حرمت آل محمد
گلور مدحی نصیبک نیک اگر بد | توکل او ذره اول هر برده احمد
معین اوله سکا هر دمده الله

بلمزم عاشق اولان نکله عاری نیلر　　　عشق کارینی قویوب عنبر بله کاری نیلر

کوی دلداره ایرن اوزکه دیاری نیلر　　　در دلبرده اولن گشت و گذاری نیلر

رخ گلگونه باقن باغ و بهاری نیلر

گله ویرمم گله بازیبه اول گل رخساری　　　بگا سنبل نتر اول کاکل یارک تاری

بقمزم غنچه قویوب گلشن روی یاری　　　وار ایکن دلبرمک کاکل عنبر باری

باغبان سنبلوبن زلف نگاری نیلر

وصلت امیدین ایدوب ایلمه عزت یاره　　　عاشق اولمز ایده بونیته خدمت یاره

یوق یره ثقلت ایدوب ایلمه غلظت یاره　　　بوالهوس اولن ایدر غلظت و ثقلت یاره

عاشق و صادق اولن بوسه کناری نیلر

خسته کوردکده بنی کلمه رقیبا لطف ایت　　　حالمی صوره بنم بلمه رقیبا لطف ایت

جان ویررکن بکا یار اولمه رقیبا لطف ایت　　　هر قدم اوزره بنم کلمه رقیبا لطف ایت

کشته غربت اولان سنک مزاری نیلر

مدحیا یار اولورز زجر و فراق و قهره　　　بو در عشق اهلنه دنیاده بنده بهره

ویرمزز کوکلمزی بر بو خرابه شهره　　　التفات ایلمزز زینب عروس دهره

حمدیا مرد جهان نقش و نگاری نیلر

هجران شبنده حجره ای گلورمیسن　　　ظلمت سرایه شمع شبستان اولورمیسن

یوخسه اولنجه باکه دیبالر گلورمیسن　　　بیمار عشقک اولدی کوکل هیچ گورورمیسن

جانا جفاکه صبر ایده مز اولدر بس

وار آتشه دخسته کنی کورمز کیدر بس　　اولدم غمکله عالمی صورمز کیدر بس

آه و فغان و ناله یه ایرمز کیدر بس　　ای نوش خرام عهده طورمز کیدر بس

عشاقه ناز و شیوه لر ایلر یورر بس

دیدم او یاره کتمه بنی قویمه دردناک　　تیغ فراقک ایله تنم اولدی چاک چاک

قلدم او دمده دردله براه سوزناک　　کویکده سک رقیبی دیدم ایلرم هلاک

نازیله کلدی دیدی که داخی طورر بس

صدون آستورمه جور فراوانی دلبرا　　اغیاره قیلمه لطفله احسانی دایما

بن اغلدقجه دشمنی کلدرمه کل بکا　　ایلمز ایسه اغلمه دن کوزلرم نزلا

ای طفل نارسیده بنی کلدرر بس

باکه دریغ ظلم صریح ایلدی او شاه　　اتمدن اضطرابه دوشر اولدی مهر و ماه

مدحی غریبه قیلمدی بر ذره جه نکاه　　کوسترمز اولدی کون یوزینی ایکلندره

جور و جفایه باشلدی اول مه کورور بس

اول

بن خسته یه کل رحم لطف ایله مددجان اول　　شول عیسی مریم وش دل درده درمان اول

ملک دله حکم ایله برشاه جهانبان اول　　لعلک سکا فاتمدر شوکتده سلیمان اول

عیش ایله نشاطیله چون آصف دوران اول

سن صورت زیباسن آیینه دررعالم　　مرآته نظر ایله کورکم ندرر آدم

کلزار جهان ایچره ای غنچه نازک فم　　وار ملک ملاحتده نیچه بنی جام جم

شیرین دهنك وار درسن خسرو خوبان اول

اسرارمی سویلرسم نوله کیجه کوندزین　　صولر کبی چغلرسم نوله کیجه کوندزین
نیلر کبی اکلرسم نوله کیجه کوندزین　　بلبل کبی اغلرسم نوله کیجه کوندزین
سن کلشن حسن ایچره کلزار کبی خندان اول

خاك رهکه هر دم یوزم سوره یین جانا　　بر کرّه نظر کوستر عاشقم ویره یین جانا
خوبان جهان ایچره صاکن کوره یین جانا　　ذرّه کبی شوقکله بن چرخ اوره یین جانا
اوج فلك حسنه سن مهر درخشان اول

چوق بو جهان ایچره عاشقلر اولور عریان　　عاشق اکا دیرلرکم هر لحظه اوله کریان
دنیاده کزه اما عقباده اید سیران　　بو عالم فانی یه میل ایتمه صقین یا جان
بو نقش و نگارینه نقّاشنه حیران اول

ظلم بوکرسن بیزه اما ادبلیسن　　جان کلشنده بر کل خندان اولاجقسن
یغماغه بنی آتش سوزان اولاجقسن　　ای مه بیلورم آفت دوران اولاجقسن
چوق خسته‌لرك دردینه درمان اولاجقسن

جور ایتمه دلا عارفك یوق یره وارك　　چقمایه کدکه باد صبا برله غبارك
بلسم نیه بر اولمیه بر یرده قرارك　　صبر ایله کوکل کعبه کوینده اویارك
عید اولسه کرك سنده قربان اولاجقسن

هر دم او مهك مهر و وفاسینی خیال ایله　　مهر ایتدی بو ذوق و صفا ایله مایل
کر عاقل ایسه‌ك سن قری اول بو سوزه قائل　　شاد اوله صقین اول صنمك وسنانه ایل

دملر کله کیم هجر ایله گریان اولاجقسین

گر رنج و بلا رفع اوله در سک بزمکدن نوش ایله فنا جامنی کیم بیر ویرنکدن
طاعت ایدر گوکبه عقلی نیکدن چاک ایلیه چکوب جامه ناموسی تنکدن

زیرا بیلورم اوی عریان اولاجقسین

ضعف ایردی بو فرقتله جسم نزاره داغ اوردی غمک باری دیو باشمه یاره
داغیکی عیان ایلمه اول لاله عذاره چوق بقمه دلا دقتله عارض یاره

خطین کورینجک واله و حیران اولاجقسین

چون عاشق اولوب شادی غمنی بوز کرک صو کبی اقوب اول صنمک پاینه ایرک
دیوانه اولوب عقله فلک اوزره دیرک وار ایدک او بیچی لب بالیه چون کوکلکی ویردک

مجنون کبی عالمده دستان اولاجقسین

کشف ایلیوب عالمه اسرارکی مدحی مدح ایتدک عجب لعل لب یارکی مدحی
رنکین و لطیف ایلدک اشعارکی مدحی کیم کوردی ایسه نظمده دربارکی مدحی

دیدی که سخن کوهرینه کان اولاجقسین

چقمشدر افلاکه جانا آه و افغانم بنم عالمی غرق ایتمش اشک فراوانم بنم
پایمال اولدی غمکدن جسم عریانم بنم قالدی کوکلم یوسف کبی بلا چاهنده بنم

قید زناری کل عاشقک ایله اسلامم بنم

اهل عشقک تیغ غیرت برله کسدی باشلرین قوردی کوزدی محنت شهرینک بر دیوارین
ما سوایی راه عدمده بولدی دلارک بر برین تا محنت هر طرفدن صالدی غم لشکرین

جان و دل ملکی خرابه واردی سلطانم یتیش

ای طبیبم هجر جاغنده سنی اوزلرکو کل　　لذت وصلک دماغنده سنی اوزلرکو کل

بند اولوب زلفک طوزاغنده سنی اوزلر　　خسته یاتورغم بوجاغنده سنی اوزلرکو کل

انتظار ایله هلاک اولدم مدد جانم یتیش

کردنمدن ایده لی قطع علاقه کاکلک　　کلشن جانی معطر قلمز اولدی سنبلک

ایرمز اولدی دماغ مینه سنک بوی کلک　　کل بوزر کسز غم خوانده قلالی بلبلک

کوکلی اچلمز کل ای تازه کلستانم یتیش

کورمز اولدی ای شکر لب لطفله بر خنده کی　　لطفه لایق کورمدک سن عاشق جوینده کی

خاکدن رفع ایلمز سن مدحی افکنده کی　　الغیاث ایمرزغی حقیچون اصولی بنده کی

غمدن ازاد ایله کل دولتلو سلطانم یتیش

کل جمالک کوروب بلبل آسا آه وزار اتدم　　فغان و ناله وزاری هزاراندر هزار اتدم

نجه دم رهکذارکده سرشکم جویبار اتدم　　سنی اغیارله برکز کوروب ترک دیار اتدم

اکر بر داخی کوررسم اولورمم اختیار اتدم

صفیسن ای نور دیده عالمی چشمم قلور غرق آب　　غدرقل سیل اشکدن بنم ای کوهر نایاب

تعجب اتمه فریادم کوروب ای زلفری پرتاب　　خراله اولدیغنجون قصر کرای مهر عالمتاب

سپهری صرصر آهمله یقدم خاک راتدم

سعادتدیو غمش کوردم بوچرخ فلک مهر و ماهنده　　قدم مخصوص اولوب قالدم انکچون غم بوجاغنده

دوسعادتدم بسته قالدی مرغ جانم زلفک اغنده　　براولدم یدده م انجق محبت جید کاهنده

گر شهباز وار تکله اجل مرغی شکار ایدرم

یتیشه ایدی کلمک دریغا بزم وصلته
دمادم قان دوکر طورمز بو جسمم کیچ قلندده

چکوب ملکلره بار محنتک راه مشقتده
غم عشقه تحمل ایتمکلی بو دار محنتده

سن اوگرتدک بکا اما سنی بن شیوه کار ایتدم

بیتشکم گورنه دیر مدحی جهانک بر خندانی
سریر ملک نظمک اولدر شاه جهانبانی

عجب زیبا دیمش حقا بو بیتی اول کرم کانی
سلامت پیشه سن بندن طلب ایتمه گرانی

ملامت سنکله اوردم بهشتی تارمار ایتدم

وصف ایدرکن لبلکی ای گل نازک بدنم
نار عشقک عاری قبقره یاندردی تنم

جهدم اولسون نقدر یازر ایسه مینه بنم
اگر اولسون اجل تعلمز ایسه دهنم

جان ویررکن لبلک ذکری اوله سر سخنم

بنی جلاد قضا ایلیه بیک کره هلاک
تیغ هجرانکله سیر سینه می چاک

تکرنیک ادی ایچون ای دریکدانه پاک
سن سمن چهره ایچون گرنی دوران ایده افلاک

یوزنک اتکلغنه ایده شهادت کفنم

شو قدر خشمکه جنک اوردی جوادث بیکیم
شو قدر قهرله سنک اوردی جوادث بیکیم

شو قدر تیر خدنگ اوردی جوادث بیکیم
شو قدر طوب تفنک اوردی جوادث بیکیم

رخنه دار قلعه لرک برجنه دوندی بدنم

غم دکل گرکه اجل اوستمه برگون گلیجک
دشت محنتده بنی زار و شکسته گوریجک

بو فنا ترکی اوروب دار بقایه یریجک
فارکوبک بو لنورسه ایغداد ایجک

جورلر سوزن غمزه یله جفاره دکیم

طالب و راغب اولر شعر تر م کورمکسز   اسباب وبا عاشق اوله ملک هنی یکمکسز

مدحیا کوهر نظمی اکا کوستر مکسز   خسرو روم دیه بابکه مسیحی شکنر

کرایره کوش کماله کلمات حسنم

دلا چون وار ایمت بانکده دولت   جناب حقدن ایردی عز و رفعت

نوله یاریله انک عیش و عشرت   رقیبک اولمش ای دل حقه منت

اوقی اول بو طعب رو حینه تبت

ینه دریا کبی جوش ایتدی قاناک   وجودک شهرنه صغادی جانک

بکون سودا ایلدی ذوقی زبانک   سعادت بولدی بخت کامرانک

ارادن کتدی چون اول بی سعادت

دیدی دلبر رقیبک اولدی بیمار   دیدم ای جان طبیبی قلمه تیمار

چو کوردم شایع اولدی اشبو اخبار   دیدم جانانه صاغ اول اولمش اغیار

دیدی بر کلب اتدی جانینه لعنت

اسوب باد سحر اولمش هوا بخش   اولوب کلر نجوم آسا فضیا بخش

چو کلدی زاره مرغان نوا بخش   کتور ساقی ینه جام صفا بخش

دم شادی کلوب کتدی قساوت

کل اچلدی مدحیا غم زایل اولدی   ینه ذوق وصف ایامی کلدی

کدا ال دستنه جام جم الدی   شکر قلدی جامعی چون روزی قلدی

خدایا رایله‌سن دی اغیار صحبت

بزم انجمن جهانده باده حمرا پرست — عاشق شوریده مشرب ساغر صهبا پرست
همدم پیر مغان رند قدح پیما پرست — گوز یاشی الجزنده اولدم عاشق سودا پرست
بن نهنگم فارغ دام جهانی دریا پرست

کفر زلفنگ گورمین ایمانه کلمز دنیده — ایکی جهان اگر دل ویردم بو بن محنت زده
کاکلکز دلبرا سرمایهٔ عمر سرمده — روی کلکو بکده خالک مندوی آتشکده
لعل جانبخشکده خطک کافر عیسی پرست

زاهدی گوردم بوگون مست خراب اولمش کبی — شول جهتاجی گوزلری پیمانه ایلمش کبی
باده گلرنگ انجوب آغزین سیلمش کبی — های و هودن گچمدکی میخانه دن گلمش کبی
گوردم صوفی کبی دنیاده بر غوغا پرست

آستانک عاشقی بن آسمانه ویرمزین — خدمت خاک درک کون و مکانه ویرمزین
کعبهٔ حقی کویکی باغ جنانه ویرمزین — دردکی بردا غنی ایکی جهانه ویرمزین
عشقی بازارنده اولدم خواجهٔ دنیا پرست

عاشق اولمز شول کیشی کم اولمیه بدنام عشق — عقلی ترک ایله یوری عالمده اولسه رام عشق
مرحبا عشق اهلنه سرمایه در آلام عشق — خون دل نوش ایت خیالی الده ایکن جام عشق
چون ازل بزمنده اولدک عاشق سودا پرست

دورا لمکدن دیدهٔ تردن جمال دلربا — طاقتم طاق ایلدی هجر ملال دلربا

صبرمی یغما ایدر روی جلال دلربا   هر نکهتم خاطره کلسه وصال دلربا

عقلمی تالان ایدر فکر خیال دلربا

سیر ایدن اسرار خط و خال و حیران قالورز   نجه دللر زلفنک تارنده سرکردان اولور

طتلو دللر برله کاهی دل لبی شکر کلور   جان نباتیله نکا وار و ویرور عقلم الور

هر نه دمکم رد بر و اولسه مقال دلربا

آه کم هجران غمیله دردناک اولدم ولی   تا بنش نار ستمله سینه چاک اولدم ولی

راه عشقنده حبیبک بن هلاک اولدم ولی   آرزوی قد موزونیله خاک اولدم ولی

اوستمه برسایه صالمادی نهال دلربا

خیل عشاق ایچره بنده بر زمان مشهور ایدم   هر نفسده فرقت و درد و بلادن دور ایدم

یادمه کلمزدی هجران غصه سی مسرور ایدم   وصلت ایامنده یارک لطفنه مغرور ایدم

کوزده قالسه نوله شمدی عکس خال دلربا

اوج حسن ایچره رخی مهر جهان آرا کبی   جنت کوینده بالا قامتی طوبا کبی

سلسبیل اشکم یاینه اقسه نوله دریا کبی   مد حیا معجزدر کلمی حضرت عیسا کبی

مرده لر احیا ایدر آب زلال دلربا

اولسه

ماسوا حقنه در بر نظری پاک اولسه   پاک اولان میل ایده می کوز کوره ناپاک

نه دمک لازم انی صاحب ادراک اولسه   یار شوری هوس تاج و قبا خاک اولسه

یاد و شرمی که کله آخری غمناک اولسه

غم دکلا سنملر الحو محنت و غصه بر ایسم   نیجه آهه هر کیمدی جهاندن نه بدی سهم

نیه اصحی دررا یابود دینار و درم — بربدر بعبره طاش کوکلنه آهن دیر سیم

عاقبت تیغ اجلدن جگری چاک اولنه

دیشه گردن نیه ایچون آینهء قلبه ملال — کوکل آینه سی ناپاک اوله قاله بیال

تک شو بو المدن قالمیه حسبنده مجال — عبید رحقی قویوب غیریله عرض ایده حال

طالب معرفت و صاحب ادراک اولنه

بو جهان نعمتنه طالب اولوب غصه یه — راضی اول قسمتکه نقمه یوری بیلش دیکه

عملکی جمع ایده کور عارف ایسک دونیمه — عالمی عالم غیبک ادیلمز کیمسه دیه

کون کبی ظاهر اولور آینه سی پاک اولنه

قلبکی آتش عشق ایله نتوب قال ایده کور — سعی ایدوب کوشش ایله قالکی حال ایده کور

زر و دیباکی ... اطلسکی شال ایده کور — اوج رفعتده ایکن ... پامال ایده

تاکه قدرک ایدیسه منزلی افلاک ایده کور

مدعیا یول ارسک فنادن کذر ایت — قل تجارت یوری وار دار بقایه سفر ایت

تجبه زنده بو جهان عارف ایسک کل هذر ایت — زینت دهره کوکل ویره فانی نظر ایت

خاکدن پیرهن و بستری خاشاک اولنه

بنم روحم نه در سنده بو ناز و شیوه و عادت — نه در بو زلف سنبل بو نه در بو قد و قامت

خیال کفر زلفک کیم تلور دل ملکنی غارت — وبریدر نائی صنم نقشک بوجه دیر عالمه صورت

نگارستان چینک الدی هر تصویرنی حسرت

اله آیینه الوب نقشنی سیر ایله تماشا سنک — صفتی کوزی باش اقمه او نقشه بوز مسنونی یاشک

قاشنک

بنجه بیتسون کوزی حنارکه بر زند قلا   اتلمش تیر و تار المش قلجه غمزه‌ده

هلاک ایتمکدر قصدی جهان خلقن نهی آفت

بنی اولدرلر اوارم چمندر سنک کویک   بجا نیش کلمدی بلم بندرز ابهد کتسعو بک

توقز اغزک یعنی کلمه هلاک ایلر بنی بوک   صنملر لعلی اچمش قیزرمش دوشمه‌دن

یوزک آغ اولسون ای صوفی بو یوز دیمی بیره صورت

اولور بو یوز فاسن عنبرین کاکلی سنبللرک بربر   طاعنده شوقله جمعیتی کاکلرک بربر

کلامی کوش ایدر هر دمده غنچه‌لر کبی بربر   طوتوب مجلسده آیور بوسن دلبرلرک بربر

کوره باتنده ذوقی میده صوفی چوقدر صحبت

جمال یاری مدحی بن بهار مهتابه بکزتدم   لبی وصفنده شعرم کوهر نایابه بکزتدم

چو کوردم غیرک اشعارین خیال خوابه بکزتدم   بلیغی شعرنی بن ~~جشل~~ بنا شول آب نابه بکزتدم

صفا و ذوق و شوق ایله ربر نوش ایده نه حاجت

کلشن جانه بو یک سرو خرامان اولمش   چهره یانده صباحک سنبل و ریحان اولمش

کل رخک یادینه دل بلبلی نالان اولمش   لبلرک غنچه بکا غمک کل خندان اولمش

حسنک ای سرو سهی تازه کلستان اولمش

باغ حسن ایچره رخک دال کله بکزتدوکنی   کندوزن عاشق اولوب بلبله بکزتدوکنی

نوع شاهی کوردبکا کله بکزتدوکنی   عنبرین کاکلنی سنبله بکزتدوکنی

ایشدوب اول صنمک زلفی پریشان اولمش

و ورزیعند و انک توزه پریشان اولدی   کورمدی کونا بوزلی ما کوده قالدی خجل

دیدی بر پیر خردای دل دانا انی بل   حلقه حلقه کوربنن کاکل پرچینن دکل

دیده لر دوریکم انک حسننه حیران اولمش

شیوه سی نازک دیر قامتی غایت موزون   رخی کلبرک مطرا لبی اما میکون

بنی بو آن و لطافتله ایده دیبدر مفتون   کاکلی جیم انک قدی الف قاشلری نون

نه دیم اکه که باشدن ایغی جان اولمش

ای طبیب ایلمه کل مدحی بیمارده دوا   سر کویکده هلاک اوله انی کورمه روا

مرحمت ایله کوزل باشکا چون اکه شها   حسرت لعلک ایله جان ویرامری صنما

کوزلری قان اغلیدر اوستنه کریان اولمش

دلبر سیمین تنه یار سبز سن مهله   با ملاحت کلشنده ورد احمر سن مهله

بر کوکلر اچی دلداره یکبزر سن هله   نازنیدرک یار مشهور ممتاز و دلبر سن هله

اولدر سکنه غم دکل سلطان کشور سن هله

درج دلده جان دکر یکتا گهر سن اوه دینم   بیلورم بن غیری یار یکسن سیرتن دو دستم

که کل رویکده و ربا شکر چیتر سن دو دستم   خنده ملسکده جهی وار کلبرک ترسن دو دستم

عشوه لر قلسک دوشر بر ناز پرور سن هله

دل سکا طالب نگارا سن انکا مطلوبسن   ساکه دل ویرمزمی عاشق بر بت مرغوبسن

آشنالق قلمز ایسک غم دکل محبوب سن   تیغ کلمز ایسک شیوه دن بر دلبر محبوب سن

سویلمزسک نازدن اردوج مصورسن هله

نازله رفتاره کل کوستر قیامتدن نشانه   سن آفت سرو قدسن فتنه آخر زمان

مژده یه نطقک مسیحالغی ویرسه خلقه جان   راحت جانسن او تورسنک طورسنک آهوی چینا

صالنوب سیر ایلیسک سرو و صنوبرسن هله

مدحیا شاد اولمدی کرتدی اول غمخوار هیچ   ذره جه پندک کسنک کار ایتدی ایداره هیچ

فارغ اولمادی و اروب یار اولمدی اغیاره هیچ   نوعیا اغیاره صحبت یار ایشمز یاره هیچ

ساکه میل ایتسه نه سوز مرد سخنورسن هله

غمزۀ خونریزک جو قد ایلندی آتشی   کونده بیک آدم هلاک ایتمک بغایت آز ایشی

چشم شهباز کدن اوکرندی کبوتر باز نشی   غنچه لعلک غنچه کوردکده اونتدی ناز یشی

شیوه کارم سنده قالمشدر محصل نازه ایشی

وضع ناهموار ایدرسم شوقله دیوانه وار   باکه طعن ایتمه طوقنمه کچ یوری دیوانه وار

پندی کوش ایلسون کر عقل او کورسه اکر یار   کار عشق الحرب بنی خوار ایتمسون مجنون زار

بر کشی استاد منکر اوله او کارنده ایشی

اول زمانکم کوکلم اولمشدی سکا مبتلا   قالدی زنجیر سر زلفکده بولمادی رها

کرچه کنج حسنک جلوه‌سی اکدی اژدها   چکلدی دل بوسی آلنجه بیک درلو بلا

دوستم حرص و طمع لابد جوغ ایلر آز ایشی

کلشن کلدی صبا اوراق چیقدی کوکلره   آل و رنکین غنچه بیک پیراق چیقدی کوکلره

حضرت عیسا اولوب مشتاق چیقدی کوکلره   زهره آسا ناله عشاق چیقدی کوکلره

مطربا کوتور تتورزی اولدی سوز و ساز ایشی

مدحیا دونمکده ورد ایکن بو حرفه کهنه دار   حق بلکه اکه   ... کار

امدی بر کار ایله کم عالمده قاله یادکار ای درونی کرچه چوندر صنعتنده بر نکار
بیشه کار اولدر کم انک یازیله‌لمز ایشی

یار اوله دیرسک سکا آشو جهانی پاره‌دن سن ده کرچک شویله کم طولسون وچوق پاره‌دن
جانکی جانانه تسلیم ایله سن چق آره‌دن سن سکا یار اولدیکسه که ناظر یاره‌دن
حاضر اول سن و فکه هر یرده حاضر یاره‌دن

حق تعالی دیرکیمن خزان کیمین زار ایلیو یاری روشن ایلین روشن کونی تار ایلین
اولدر منصوری عالم ایچره بردار ایلیو اوتکز بیک عالمی بر نطقله وار ایلین
بر مرقع خرقه ویردی باکه بیک بر پاره‌دن

قلبنی لازمدر عشق اهلی بریحم ایلمک روی زرده نازلیده انسک تر بن سیم ایلمک
ممکن اولمز بت دیه وسیله بت تکریم ایلمک بحر عشقه غرق اولن عشاقه تعلیم ایلمک
آلت اوکر منکبی درفی المثل اول قاره‌دن

روحنی پاک ایلین نقش و نکاری نیلیسون ما سوایی ترک ایدن تا بوکا رو باری نیلیسون
کوی ولداره ایرن اوزکه دیاری نیلیسون باده عشقی ایچن ناموس و عاری نیلیسون
زاهد عار استمزلر عاشق میخواره‌دن

عارف اولاه اولمینی داره ویرر کوکلکی کی صقین بر شاهد بازاره ویرر کوکلکی
بلبل آسا بر کل بر خاره ویرر کوکلکی زلفه روی مهر بر رخساره ویرمه کوکلکی
ایکی کلک ایچمین بحث ایتمز آغو وقاره‌دن

بولنه آزدم طوغری یول کوستر بوکم اراهکه صدقله بعد قدم کیردم جو شاه راهکه

حسرت شیرین لبکله آب زلال اولمش بنه حکمن اجرا ایلمش سحر حلال اولمش بنه
باغ دلده قامتک نازک نهال اولمش بنه تاب مِلدن رخلرک کلبرگ آل اولمش بنه
بلبل آسا کوکلمز شوریده حال اولمش بنه

کلشن حسنکده کی سنبللری جمع ایلیکم باد آهمله صچیق کاکلری جمع ایلیکم
دسته دسته اچلش ترکللری جمع ایلیکم ای پریشانم پریشان دللری جمع ایلیکم
کاکلک دورنده انلر پایمال اولمش بنه

برمه پوش عاشقم بر کل زکوة لعلکی صونه درج ایتمه بکا آب حیات لعلکی
یازدی نقاش ازل دلده صفات لعلکی سیلیدر دوبه آیینه ده قند نبات لعلکی
شاعرک مرغ دلی طوطی مقال اولمش بنه

دلده جلوه ایلیه یار تجلی اصلی نه حاصلی آسمان دکل کار تجلی اصلی
طور موسایی بقیر نار تجلی اصلی نه سویله ای خورشید انوار تجلی اصلنی
ماه تابان کون یوزک قاشک هلال اولمش بنه

دیر سینه پاک ایدی بیگانه صورت بوغندی یار مهرک واریدی هر کز بر دونت بوغندی
موم ایدی یانماغه دل اما ضرورت بوغندی مهر جنیک قلبنده خود کرد کدورت بوغندی
یانه دوشدی بوته عشق ایچره قال اولمش بنه

اسرار عشق یار بیه هر کس ایرشمیه خیل خواصه زمره نادان قارشمیه
رستم ده اولور ایسه برابر دورشمیه عاشقلر اودده سمندر یشرشمیه
چکمه خوزره سرکه بو اودده یانشمیه

79a

عاشقیدر کیم بکزی خزان کبی صولمیه / جان شننده بوی محبتده بولمیه

شوق الهی ایله انک قلبی طولمیه / بیک بر کتاب اوقورسه کشی عارف اولمیه

عارف اودر که حقی کورنجک آیتشمیه

عاقلمدر شو کیمسه که دنیا غمن ییه / عقبایه مالک اولمیه دنیا سنم دیه

عاشق اودر که خوان غم عشقی برییه / درویش اودر که عالمی بر لقمه ایلیه

ایکی جهانی نوش ایده قورساغی شیشمیه

ای دل نصیحت ایلمه کندو یبی بلمزه / اکه نصیحت ایله که سنده کهر سزه

درد اهلی اولدر که فلک تغیرینی ازه / ابدال اودر که دنیده لاقید اوله کزه

دامانی خار کلشن دهره ایلشمیه

مدحی ندکلولرلک ایدر اولوب دلیر / رستملر ایله قرشو طوروب قلبه داروکیر

یا خود اولورسه کوه شجاعتده نره شیر / حقک عنایتی اکر اولمزسه دستگیر

قالهٔ حسن بو یولده مراده ایرشمیه

کاری نابنه چقه مرقدینی دال ایلینک / زرد اولورر خلری همرنکی آل ایلینک

ای بجا وصلت دلداری سئوال ایلینک / کوکلی دیوانه دور امید وصال ایلینک

عقلی وار در دیه مم فکر محال ایلینک

جبین سحر کون چقرق کوی نکاره کیتدم / جان تحفه یو کوروب جانن جهانه ییتدم

هله بلدکمی بنی بیلدم انده نیتدم / لعللریله اشیکی طشلرینی زین ایتدم

مهر رخساری ایله باشمی آل ایلینک

نوله مرآت دل عاشقه گر ایریسه غبار   خط رخسارینی عرض ایلدی اول لاله جلا
بس چشمیمه ظلمت گورینور دار و دیار   ضعفدن شویله خیال اولدی تن زار و نزار
گوگلنه گلسه اولور ایجه خیال ایلینک

بنی بحر آتشنه یاقدی او مه آماکم   بحر قلزم آنی تسکین ایده مزدر داکم
شوله بلای فرخنده قدم فرضاکم   غم و اندوه ایله چکدی کونمز حیفاکم
اولدررسکی بنی دفع ملال ایلینک

اشک چشمک دمیدم جی بوکون سیل اتسک   ذوق دنیایی غم دلبره تبدیل اتسک
شب هجرانی شرر اهکی قندیل اتسک   عشق فتنه‌سینی عبیدی یوزله تکمیل اتسک
عرفی اریتزامیش کسب کمال ایلینک

بیجا که نه ملک و مال و نه خانمان گرک   نه التفات خلق نه کون و مکان گرک
نه اسم و رسم و نه تن ناتوان گرک   ملکت وجودی نیلین باکه جان گرک
دل کشورینه بر شه گیتی ستان گرک

عاشق همیشه عشق و محبتله همره اول   درد و بلا و محنت و فرقتله همره اول
امید صحبت ایله محنتله همره اول   داغ فراق و اشک ندامتله همره اول
ساکه دیار غمده ولا آب و نان گرک

دورسون نه گونه پرنده هر کوزله دیرمه کوکلکی   هر بدنژاد و بدعمله دیرمه کوکلکی
لایق بودر که لب محله دیرمه کوکلکی   جهدیت جهانده مبتذله دیرمه کوکلکی
دلبر فندی غایتله کامران گرک

اولدی اول قندی لطفنکه دل مبتلا دیدم		اکه جفایی ترک ایدوب ایله وفا دیدم

قلبنون صفای قلبیله ساکه دعا دیدم		رحم ایلیو لوک سیم وزرم حسب دیدم

اول جان طبیبی کلدی و بیوجی جانه جان کرک

عاشق او درکه اولمیه عشق ایچره منفعل		عشقک نشانی اوشته بو در آنی بیلیل

کوش ایلر ایسه پندمی کر اولمیه خجل		خورشید روی یاره تقرب ایدر رسل

آهی شراری عرشه انک نیزبان کرک

قواف

ایچدم شراب لعلک ایله چوق پیاله لر		صحرای دلده کل کبی آچلدی لاله لر

بایخود بو سینه می دور اتدی ناله لر		دلدن کچدی قافله آه و ناله لر

کمتر قوناغی اول انک آسمان کرک

اقران ایچنده عشقله فایق اولنلرک		روز وصال دلبره لایق اولنلرک

دایم قرار و قولی صادق اولنلرک		برکوزی قانلو خونیه عاشق اولنلرک

هر دمده مدح دیده لری خونفشان کرک

ایمدن

نه چهره سوزی سکا ناله وفغان ایمدن		اشک کلکون ایله یا دیده کریان ایمدن

قولیم دد بیمزم اول حسن وخوبان ایمدن		بنی منع ایلمه زاهد یوری جانان ایمدن

کوز کوره ایله لاینمی و ارایم جان ایمدن

رخ دلبر کیجه لر برمه تابان ایمدر		جبین سحر شامه دکین مهر درخشان ایمدر

نیجه ترک ایدم ای سینده ایمان ایمدر		خسته یم یاربیم دردمه درمان ایمدر

نه مدد اولدم ایرمک بنی درمان ایمدن

برلطافت قومش اته او مهک شانسنده آتش حسن اولدی انک جانانه فرمانبرنده
یازین شوقله بو مصرعی ایوتنده سایه وش خاکله یکسان اولسین پاینده

تنک جدا اولمایه یا سرو خرامانندن

کون کبی راز غم عشقنی عیان ایلیه یم سکه کیفیت اسراری بیان ایلیه یم
باده می چاک ایدین آه و فغان ایلیه یم مست عشق اولدی غمی غنچه نهان ایلیه یم

کوره نوردا اغلرم چاک کبی بیاباندن

مدحیا قانلو یاشم صو کبی هر سویه آقر بعد اسکندره دوش اولسه فی صرتی یقر
آتش عشقله بو سینه نه قوله جای مقر شمعیا دل او زادوب باره کیچه افلاکی یاقر

نار آهم که جگر سینهٔ سوزانمدن

کرم اولوب دونده آتش عشقله کباب رقصه کیردی چالنوب برکیدن عنبر زباب
رفع اولوب کیتدی ارادن غم و اندیشه و حجاب ساغر دیده شیشه چالندی بزمده حباب

بلکه الجون نغمه دغرادی ارسیه شراب

محنت ایام غم الور غربت کبی تک دلسیم محو اولور جان و تنم وصلکه یتمک دلسیم
تر دوش عشقت لب جانا نخنده لکی او پمک دلسیم جام صهبایی قسمک باده ده چکمک دلسیم

جام اولور کاسه نوشا نقطه سی مستنده حباب

عکس عشاق با وحید رآغ و قراوه کورینن عاشقک دردیده ... زنار وداده کورینن
درد ولدر قرارب ده هماده کورینن دهری غرق اتدی کوزم یاشی هواده کورینن

پاره پاره کف سیلی درانکه سنه سحاب

یاقدی حسنله محکم طوره لی محنت الی جانا غمنا کمز کتمدی دلدن کسلی
بولمیش عاشقه چون تمت تره ازلی غمزه سی خنجرله پاره یوب مرغ دلی

غم اوجاغنده ایدرست کوزی یاره کباب

چاپه دوشدی دل مدحی کوره لی غبغبنی کورمدی زلف ورخنا بلدی آرزو شبنی
دوشور ر دیده لرمدن پاشسک کوکبنی کورنجکیا شلا آیینه عکس لبنی

دوشدی ماهیسنمزه یارله امری شکراب

دارمی بر کلن بو کوکل مرغی زار ایلیجک قانی بر کنج چمن کشت وکذار ایلیجک
اختیار ایله همان ترک دیار ایلیجک یرد کلدر بو جهان دار قرار ایلیجک

قصر معمور ایدجک نقش ونکار ایلیجک

کیمسه یه باقی دکل چونکه بلورسن جهان طوره میوب سر عتله کیمده در روح روان
کله بو بندی قبول ایله ایا عارف جان بورباطی تیکا بر حجره همان

طاشنی دیواری ندر ترک دیار ایلیجک

نیچه بر عیش ونشاط ونیچه بر ذوق سرور نیچه بر جان کوکل در که حقدن اوله دور
نیچه بر جرم وخطا ونیچه بر عجز وقصور انجمه غفلت میسنی ویمه اسرا غرور

سنی حیران ایده جک مست وخمار ایلیجک

نه قدر کلار ایله زینت اوله بو صحن چمن نه قدر شیوه ورفتاره کله سرو سمن
بویله در کلشن دنیا یه کل ولاله دیکن کله باقدو غنسه کل غنچه یه اجلمه اکین

عاقبت اولدر ابی همدم خار ایلیجک چکل

مرحبا سن بنی قومه طورمه خلاص ایله — سنی ده الده مسون بجلیق دهر دنی
قل حذر ساکه بیعتن اولمیه مشغول ایپزنی — ای نهانی یار قل اراوزکه پاره دنی
بوقدن اولدر سنی آخر نه دار ایلیجک

اشک خون بار مله جسمم آل اولور — بو نه رنک و بو نه درلو آل اولور
بو نه حکمت بو نه کونه حال اولور — بار جرم التنده قدم دال اولور
عمر ماکسر مایه سی پامال اولور

دور کردون تا که پوزقون ایلدی — ذوق دنیادن بنی دور ایلدی
دیده کی بردمده بی نور ایلدی — خواب غفلت کوزلرم کور ایلدی
یا الهی بو نه مشکل حال اولور

تیر هجرک سینه‌ی جانه دکدکی — قامتیمی یا به پست ایکدیکی
سر تحقیق اهل عشقک نیدکی — شاه عشقک مالکانه کیدکی
اطلس و دیبا بر بنه شال اولور

دکله نیدم غیریسن کوش ایتمه سن — برکال اهلندن الدم سن فنی بن
خوش محلدر عاشقه دار محن — نار غمزه یاتمز ایسه جان و تن
بوته عشق ایچره نیجه قال اولور

طوغروکیلدی تا شهر و کنده — حق بیلن اولدر ایچن و نیده ده
بونده هرکز اصی یوق هیچ کسنه ده — زهد و تقوی یارینده ای ده ده
اوجمیع ساکه تره و بال اولور

ایشیدن حذر گورن حق سویلینی　　حق دیکلمی حقی بیلن حق دینی

حق جلالی یاد ایدوب غصّه یینی　　دیو نفسی دور رسوا قیل الینی

سام و نیرم یا خود رستم زال اولور

صاقن انکار ایلمه پروردگارا　　عقلکه صغمز جلال کبریا

نفسک الندن ایله کل جانی رها　　کندو ذاتک اکلمزسن مدحیا

عمرکک آیاغی التمش سال اولور

طمع بر داکم خندزار اولوا مردانه در دنیا　　بقاسی یوقدر الدنمه قوری افسانه در دنیا

قیاس ایتمه بوسنکم عیش و عشرتخانه در دنیا　　مثال خاطر عاشق قولا ویرانه در دنیا

صورتی بر مصور معتبر کاشانه در دنیا

امور دنیوی بر لوپ زنده هپ مرتبدر　　حقیقتده نظر قلسک گورینور روزلر شبدر

سرای قصر و ایوانده منقش زر مذهبدر　　بنا ایتمش خاک و باد و آتشدن مرکبدر

نه بلدک بانی اکلرسن نه صاندکه بانی در دنیا

ابنا نمه محب زنان دنیا اندیشه درلر　　صورتن ترک اولمش کیمتش انده نیولقلر

انکدرونده و لحته اولن بولمز صفالقلر　　البته بعد جانک سر دم ایلر اشنالقلر

دم آخر سنی بلمزلر بیگانه در دنیا

زر و سیمه اولورسن واله و حیران طوتولده　　عنان اسب دینی طوردک آیرن طوتوبده

حرامه نیچه صالدک آتش سوزان طوتولده　　سنی گوزلرده مادم ساقی دوران طوتوبده

شرابی زهر قاتل بر طولو پیمانه در دنیا

فنا دارین نیچه دارالرک باشینه قار ایتمش نیچه اسکندرک جیشن سپاهن تارمار ایتمش
نیچه کیخسرو و جمشیدی صالمش فناکه خوار ایتمش نیچه مدحی کبی باز هما صیدی شکار ایتمش
نیچه مرغان اوچورمش بر کبوتر فنا زور دنیا

روزمی قلدی بنم اول کوزلری تار تار اتدی جانه هر طرفدن ناوک افکار کار
سینه‌دن اکسکدی کل درد و فراق و خار خار باغ دهری ابلیلدن باشمده دلدار دار
قلدی بلبل کبی کارم اول یوزی کلزار زار
داغیدر عقلم بنم زلف پریشانک سنک ظلم ایدوب ایلکدر لطف و احسانک سنک
ناتوان اتدی بنی جور و جفاوانک سنک شرحه شرحه قلدی بغرم تیغ هجرانک سنک
تیغ ایدوب کله کل کور سینه‌می ای یار یار
بلمدی اول غنچه لب برک خزانک صولدوغم کمدی خندان اولدوغین بن زار و کریان اولدوغم
آجمز کوریب بنم زار بلاده قالدوغم یار بچاره بلوروایم تحمل قلدوغم
بو کله دریا کبی اکون ولیسه‌م هر بار بار
اول پری وش کوزلرم یاشینی عمان ایلدی درلو درلو رنک لعل و مرجان ایلدی
اول سیندن کارمی فریاد و افغان ایلدی شول سیه زلفی کبی عقلم پریشان ایلدی
کوزمه قلدی جهانی اول کوزی تار تار
اول شه والا بسته بنده‌دن عار ایلدی اینش بو دهرلی شبابی باشمه دار ایلدی
محنت و درد و فراقی جانمه کار ایلدی نقد صبرم الدی و لیسه دوندی نکار ایلدی
مدحیا قلدی عجبمی جانمه انکار کار

عقل اومر بلم چون خلق جهان دیوانه‌دن — آشنایی خود اولر فرق ایلمز بیگانه‌دن
جغدی غم بیغوشی هرگز دل ویرانه‌دن — ای عجب بن بلمزم مکم باکه بو سودادن
کم بوکوکلم قوشی اوچدی کچدی ملک خانه‌دن

بیلورم شهر وجودم عاقبت ویران اولور — روز حشره اوغرنجه آباد اولمیوب شول پله قلور
چوق چالشمه دوزمکه بو تن قفسی بوزلور — هر نفس جانم هماسی لامکان سیرین قلور
گرچه بغنسم بیقوشی کچدی بو ویرانه‌دن

کثرت اشغالدن وشدم اوغرادم غوغایه بن — بونک اچون کوندرلدم کویا دنیایه بن
بال اچوب اوچمق دیلرکن عالم بالایه بن — دوشدم اول بیهوش اولنلر دوشدکی سودایه بن
ایچدم اول سرخوش اولنلر ایچدوکی پیمانه‌دن

گرچه قیلدم عرضی ناموس چرخی تارمار — ایچدم اول جمله جهاندن ایلدم ترک دیار
بزم غمده جرعه‌تنک آیغده قالدم خوار وزار — ایچه لی عشقنک شرابن کاه مستم که خمار
هرگز آیلمق کلورمی عاشق مستانه‌دن

عارفم بن محنتنک هرگز چالشم منفعنه — ذره جه قلمم نظر ایکی کوزمک معنه
داخل اولسم ذوقله بر اهل عرفان جمعنه — بی تکلف جمع ایچنده عشق معنی شمعنه
ذوق وشوقیله تیزرک دوشرم پروانه‌دن

طاغدوب جمعیتم عالمده یکتا اولمشم — صورتا مجنون ولی سیرتده دانا اولمشم
پابرهنه باش اچق ابدال شیدا اولمشم — بیلدرم اسبابی چون ترک دنیا اولمشم
کیم صقالندن کچرسه فارغ اولدی شانه‌دن

تا ازلدن کم وار اولوبدر مدد حیات دنیای دون   معرفت اهلینک اولمشدر سر بختی نکون

دانش اهلینه عدو ناداننه اما رهنمون   بو کمال ایامی کبی بیچاره آواره زبون

عالم ایچنده نه طوغیسر نه طوغدی آنه دن

ایچمشوز غفلت شرابندن عجب سکرانلرز   دهری یا چوق نعمته بر آتش سوزانلرز

شور و شردن منع ایدر بو قدر سلطانلرز   اور مسه دانش لافن ای دل حق بو کم نادانلرز

صورتا انسانوز اما معنیده حیوانلرز

هیچ بکه عقبادن بو فانی دهره دوندردک یوزی   بکدن فرق ایلمز اولدق دریغا کوندزی

هیچ تعجب ایلمک بیهوده سویلرسک سوزی   جام غفلت سوبله سرخوش ایلمشدر کیم بزی

مست لا یعقلرز بیخودلرز حیرانلرز

دنیه اقرار ایدوب عقباییی انکار ایلمه   اول دیارک کوکلرینا صور کیمسه دن عار ایلمه

غافل اولمه آچ کوزک روشن کوکلک تار ایلمه   باکلوب طول امل فکرینی زنهار ایلمه

بر ایکی کون ملک دنیا بر کیجه لک مهمانلرز

نوش ایدوب دایم غم اسرار عشقی سرکم اول   ار توغ اکسک سویلیه اونادن اوناد ایکم اول

چونکه چلمه کل کبی مشغول غنچه مانند یکم اول   حالمی صوریه کم صبا واره بابنه همدم اول

عاشق و مانده و دردو اهلی بی درمانلرز

صاحب عزدی صورتا اولدی منظور اختیار   ایلرز جرم و خطا ملدقجه دایم افتخار

بزه هر کیم پند ایدر بز ایلرز آندن فرار   ولده نیجه صبر و آرام ایلشو بر دم قرار

دنکه وار سرگران و دلی سر سامانلرز

یارمز بو قدر رفتار راهنده الا آسایز | خاکه یکسان اولهرز بو بولده عالی پایه مز
وارث ملک عدم ایچنده در همسایه مز | بو قدر ره بو قلعه‌نه اوزره کوریسور سرمایه مز
کمسه بلمزکم نه تاجرلرنه بازرکانلرز

بحر اسکندرده پنهان ایده کور امواجکی | مدحیا آغزده سن جهد ایله رومی حاجکی
کل قدم باص بو قلعه‌یا بوکه سن معراجکی | قوقبا کی ای نهانی ترک ایده کور تاجکی
بز قبایی چاک و تاجی ترک ایدیا عریانلرز

ششنک

عیش و عشرتدن الک چک فارغ اول ای شوخ و شنک | مرد حق اولماغه جهد ایت بکم یا سن نام و ننک
نیچه شهلر تختی اولدی تخته تابوت تنک | ای بیابان اولده واله و حیران و دنک
نیچه عیش و نوش و عشرت نیچه خمر و نیچه بنک

حیفکم ترک ایتمدک هیچ بو جهانکاریی سن | سیم و زر لعل و گهر جمع ایلدک واریی سن
دین اسلامک ایتردک غیرت و عاریی سن | نیچه بر تعمیر ایدرسن بو فنا داریی سن
مسلکک خیر و عاقبت تحت ثرا اوده کور تنک

راه عقباده سکا اولماوی هیچ بر کس رسی | ناله و زارک جهانی طوتدی یوق فریاد رس
نفسک ال ایتدی ابلیس ایله مانند عسس | مرد ایکن الدرسی نفسکه نای ای بوالهوس
قانی عار و قانی غیرت قانی نام و قانی ننک

بخت و غم چشمه تار ایتدی روشن روزمی | جیش غصه پایمال ایتدی ال بیروزمی
نیچه کوندر کورمدم مهر جهان افروزمی | دلدی فی بغرمی آتشده و ناله سوزمی
دف دو کر کوکسیمی و بوکدی بلیمی پیر چنک

بو زن کردونی سن مادر صانورسن ای کوکل طفل مادر کبی طورمز الده بورسنی ای کوکل

سنکه بو نقش نگاره دل ویررسنای کوکل روزکارڭ بی ثباتی کم کورسنی ای کوکل

بر عروس بی وفادر جامه سی هفتاد رنک

هیچ کدورت استمز آب آتش پاکک ذره جه عرق آب اولدی جهانی طوپیادی خاکک ذره جه

قوریدی باد شرر مدی بو جسم پاکک ذره جه یوقدر خاکک اولمدن کوکلده پاکک ذره جه

یورکک آهن میدر یا طاش بغرلی بو خسته نک

جزو کلی کیدرکن تن دکلدن کیده سی که اقتنه یا بندر کلال سو خرقه پشمینه کی

مدعیا پاک ایده کور عجب ویران سینه کی جام عشق ایله بنا صاف قل آیینه کی

تاکه راتدن دلا ایریشمیه آثار زنک

غمندن چرخ کبی دونک ایکی کوز طپطلو مدر بو ایکی مردم بزم عجب بلسم بنم نمدر

فراق لعل یاریله بکا هر اسمی سمدر کوکل حالک ندر بلسم که هر دم همدمک غمدر

رقیبک اشک چشمکدر حریفک آه و نالمدر

وجودم بیحال ایتدی بو اندیشه شو کلوکم اوربدر سینه دن جانمه بیتی شو کلوکم

قوس قضا

اتر تیرمن بو دلریشه شو کلوکم بنی اغلتدی بو چرخ جفا پیشه شو کلوکم

کوزمدن دوکلن صانمه که نم وریم کوکلده مدر

ذرتغا کورمدم بر دم کوزم مردملرنده نم مشکایت طالعمدن کم بنی دایم قلور پرغم

ایرشور غم جدا ایدل نصیبک ساکه بیش اکم غنیمت کوزله بو عمر عزیزک وار ایکن بر دم

حقیقت کوزله سنک عالم بها معنیده بر دمدر

قرا کوزنده قالدق بزده عقبایی کوز کورمز ‌ ‌ ستوبه لالاتی گه کوز کورمز انی سن بل که عقل

بو دهر دونه دل ویریه چون کم سا کر ال ویرمز ‌ ‌ کلن بونده کیدر طورمز حضور ایتمز صفا سورمز

عجب بلمم بو دنیانک سببینه شاد و خرممدر

غم هجران و محنتده رو حسرتسنده وار ای دل ‌ ‌ دخی فریاد و ناله فغان و آه و زار ای دل

یریدر راه عشق ایچره اولورسک پر غبار ای دل ‌ ‌ ندکلو خاکپای ایسه غباره باقمه خوار ای دل

کالک مهر ذره سی کسری یا دارا و یا جمدر

خدایا واریکین فخر ایتکه جهانده کیمدر ربی کس ‌ ‌ کسنی بیکسلرک کسسن آیا سلطان بیکس و بیسیا

جهانک واری یعنی بحر جودک ایچره فار و خس ‌ ‌ عطای نی عده عالیجنابک عاو ثیذرس

خطادن اولیمیز خالی بشرکم نسل آدمدر

سهو قلمه صفتن ای دل فنا وارنده قالمانه ‌ ‌ ایا غافل ده برده کور بونده کلدی کسن اودو الماغه

خدانک عشقنی مدحی سوس قل سنده بوغمه ‌ ‌ نهانی کیمسه یه بر یوقیا بو اوده راحت اولماغه

جفا طاشیله یا یلمش ورد و دیواری اعظمدر

ای بار خدا ار از نهان سا که عیاندر ‌ ‌ سودا کلدوغی قولکلرک کالی زیاندر

ولتنلری جمله حیات آینه فاندر ‌ ‌ یارب بزی بو غفلت ایچنده تانن او دیانمر

هم شونلری کم بز جلیس نفسه اویاندر

بو خسته لرکا دردینه لطفکله دوا قل ‌ ‌ رحم ایله جفا کشلره مهر و وفا قل

بیمار غم عشقی ولنه لطف و عطا قل ‌ ‌ حاجتلرمز کل کرمک برله روا قل

هر نه دیر ایسک حضرتکه جمله عیاندر

قالدی شرکوکیده سنک زار ودل افکار   اقرار ایدر زچهرمزی قلمز انکار

شول یوزی قیزه قوللرکز زار ودل افکار   فاش ایتمه بزم عیبمزی ای یوجه ستار

کر خلقه نهان ایسه سکا جمله عیاندر

دردمنده کا ایشنک کاشانه قالدی شرر بار   وردا که ویره زکم قاله عالمده دواسز

یارب سنو بزم کوکلمزی قومه صفاسز   واحی سنو بها دردلرک اچوکه ریاسز

یوکه سنک مال وسر رجا نه قیاندر

دنیایه کلوب طوغردو اکری یوله کیتدک   کویا که صفا ایلیجک عالمه یتدک

آخر کیدرک بحر غم وغصه یه باتدک   سرمایه لری کم بزه ویردک تلف اتدک

هیچ اصی کورمز اشیمز کلی زیاندر

محو اولدی اوده زمره اغیارک اچنده   بر غنچه حمرا کبی یوز خارک اچنده

دل قالدی سمندر صفت اول نارک اچنده   اصی شو لر ایتدکه بو بازارک اچنده

اخلاصله هروار لعنی یوغه صیاندر

سیر ایتدی بزی جان دیمکلری قفسنک   خوار ایمک ایمش آدی عزیزلری سنک

حیفا ودریغا سمیدی اتکلری سنک   چونا بلومزی بوکدی لنغریو (?) یکلری سنک

طوت ایومزی لطفنک ایله بزی طیاندر

شول قوللرکه سنک لطفکی ملجا ایدی فراموش   عشقنک مینی صونا اکر شوقکله ایدیه نوش

لطف وکرمکه چوقدر آتایشاه خطاپوش   رحمتلرکک بحری ایده موج اورز جوش

بر قطره سی یوز بیک یوزی قاره یی یوبیاندر

مدحی دوشوب قالدی سرآسیمه بیابه   ناو ایلغ ایده سبب [illegible] مددی عشقکی جانده

قیلنده سن ای یار خدا اول دلوقنده   آیره کمال آتی یارب بو جهانده
سؤال کرچک ایرمدن که بو اسراری طی یاندر

سحر شاه اول بو شهر چینیا ایچنده   کتشن گکی کوریمی ایذیبن ایچنده
قومز دین آستین چرکین ایچنده   عجب مؤمن طورتری کین ایچنده
یه کبر و کین اولورمی دین ایچنده

دوشمن اسلامه شفقت مرحمتدر   بولر جان و دله هم عافیتدر
بولاردن غیریسی خود معصیتدر   چو صوفیلق صفا و مسکنتدر
کدورتمی اولور مسکین ایچنده

قولق اول عارف اوللکه کلامی   بو سوزی ازبرایت وله مدامی
صیقین بوز لمسون دنیاک قیامی   اگر دزدوشمن ایسک ایتو انتقامی
که عادت بودر اول آیین ایچنده

کلبه بو سوزیر ایسک بوزکه یار   حذر قیل ایترکا ایرمسون اغیار
بو پندی کوشوار ایت ای دل زار   طاشی صاف ایچی قلب اولمه زنهار
که صعب خبر قاتر کوا یدینی ایچنده

یار شهر اهل دنیه کذب بهتان   بونک اهلیند دیرلر اهل نیران
قو عجیبی هی مسلمان اول مسلمان   زبینک اولمسون لکرد و عنوان
که اسلام آز اولور خود بلن ایچنده

بیتر کبر املیک عنوانی ترک ایت   براق بو دفتر دیوانی ترک ایت

86b

سنکا بار اولمین بارانی ترکا بت   دلک طوت غیبت ایهتان ترکت

او یرمه قو یلاسنی ایی اچینده

ایچک دین اناده وطارتک وی زنه   حذر قل کمسه نیک عیبین کوزتمه

دلک طوت مدحیا ارتوق سوزلمه   کال ائی وی حق سوزنی اوز اتمه

که قلیچ سنی کسمز قین اچینده

هندمی کوشش ایله زینهار ایتمه شک   اسمانه یردن اوزکمز درک

ارسوزین فهم ایتنکی ارکر کر   ای کوکل اولمق دلرسک ورزنک

کم سنکا یولداش اولایین درسه اک

هرشوکم کوشش ایتیدی بیرکسی بنی   ماسوی قیدندن الدی کندنی

رخش طبعک اتالیوری بیویدنی   بای دلدن کس تعلق بندنی

تا ی مسکین کندو دلک اغله تک

نیجه اولور آخر بلیدک آشبو حال   بارغمندن قاتنک اولسیدی وبال

جسم زارک اولسیدی ربا مال   سن کیدرسن غیره قالور ملک و مال

کم سنکا قالور بهمان قور و امک

مایل اولمه نعمت دنیایه چوق   بونده آچ اولن اولور عقباده طوق

اوردی انلر جان ایلن براوق   قدر دنیا هر تنکک قاتنده یوق

قدر تنیک کم بایه سیدر فلک

عشق بار آتش سوزان اولور   جانه دوشدکده جگر بریان اولور

تن سرایی هم اوده م ویران ولور   یا تمسون خاکی که خار بستان اولور

مزرع دلده محبت تخمن اک

طوتلم معتاد اولدک راحته   شکره بجه صبر ایدرسن محنته

چونکه یاندک مدحی یار قربته   آتش عشقه نهانی طاقته

سینه آهندن نه کرک طاشدن یورک

اول کوزی جادو وجهانی کشته اتدیکی انلر ایدر   خیلی عشاقی سرسر واله و حیران ایدر

حسن میداننده اسب نازه جولان ایدر   کل یوزی اوزره چکلم سنبلی چوکان ایدر

عرصه حیرتده بن مجنونی سرکردان ایدر

اول شوخ خوبان کیم جادو دیکه دوشنم کرک   دلربا ارا رهسنده یکتنی آدی تبسم کرک

کوکلمی احسان لطفیله برلشاد اتسم کرک   دیدی بهرام کون تینی بن بر مراد اتسم کرک

شوله که بکوز اول کمان ابرونی قربان ایدر

روی یاری پرصفا کوردم دمیش کا قرنت   خاک پاین توتیا کوردم ومیش کا قرنت

قلب پاکنی پرصفا کوردم دمش کا قرنت   اول جفا خون وفا کوردم ومیش کا قرنت

اعتقاد ایمک مسلمانلرا کا بهتان ایدر

آل ال اهل کمال کلدی تازه کل یوزنه   برکو کل یا بحق ذکر صد جهت انکه یوزنه

صبا فی دل عاشقلر کاکیر کوکلنه کوزنه   ای عزیزم صوفی خلوت نشینک سوزینه

اول یوسف بو چاه کبی زندان ایدر

نظم پاک اولیله کرکم روح اندن غذا   غنچه قلب اجله کل کبی اوله پرصفا

قل ترنم بلبل آسا گلشن اچره میدن جبا   نغمه شعر کبی بهشتی ایرسه مانند صبا

غنچه کبی کوکلی چاک اولسه لری خندان امیر

الدم الله بر جام بر باده گلفامی   رام ایده مدم اما سن یار گل اندامی

دفع ایتمکه یوق چاره کوردم غم ایامی   میخانه ده عشقکده بیک شوق قلدر جامی

چکدم بر ایاغ اوزره بلم نوله انجامی

ساقی می وحدت چون بکا بیمنت ایچمش   لعلی هوسی جام خونین باده پرست ایتمش

جرعه کبی آیقده صالمش انی بست ایتمش   خمار کثرت باکینی شکست ایتمش

خمخانه وحدتده بولدم دل بدنامی

اوز باشک ایچون جانا باب خاطر عشاقی   جود کرم لطفک الترده قاله باقی

طوتدی مدد و بتنام بحر دریا آفاقی   جرعه کبی بامالم طوت دستمی ای ساقی

دوران ایغه صالدی بن عاشق ناکامی

ای لب شکر سو دل دردنه درمان ایت   شمشیر ستم برله بار جکرم قان ایت

ای حسن ایلنک شاهی بنا ایچون احسان ایت   جند غم و تجران بر مدد پریشان ایت

اولدم مدد ای جونسنه صونی باده گلفامی

بی معرفت انساننک کاشه برابر بل   طوتما شو الک سرکز کرتنا ولیادرکل

خورشید جهانتاب اولسه دل نیجه اولور مایل   بر حبه ایلمازم ای مدحی روشن دل

کر بوته محنتده سیم اولسه دنی خامی

بخته ایله اسلرک دل آتش سوزان ایمش / بو لمعهٔ جانانی جهد ایت آشنای جان ایمش

باغ دهر ایچره جهانک گل کبی خندان ایکن / مگر بلکی ذکر ایله دائم دل سکا فرمان ایکن

توبه قیل فانی کمی هیک درده درمان ایکن

منولکه باطلدر ای بلهدلا دار حق بل / باطل اشلردن حذر قیل تیره ایتمز جان و دل

فکر عقبا قیل کورمن دنیا هوا اسند کسل / دوستی شاد ایله ولی قیل دشمنی خوار و خجل

عدل و داد ایله وجودک ملکنه سلطان ایکن

خاکه یکسان اولجقدر روزگار ایله تنک / یاد ایدوب اول دملری جهانک اتشک پیراهنک

کلدی فرصت دملری ایامی کتدی کلمنک / ضایع ایتمه هر نفسکم جقار آغزکدن سنک

قیمتی پر کوک طولو سی لولو و مرجان ایکن

بونده شاد اولمه کم انده فغان ایتمیشنا / تحسی احوالک صقن صکره پیان ایتمیشنا

بندی کوش ایسه ایکلنش کان ایتمیشنا / نه کی دیر بو متاع آلم زیان ایتمیشنا

انده یوخسول اولمه بونده باری بازرکان ایکن

عاقل ایسک غافل اولمه ای کوکل دیکله بنی / بو نصیحت بر که تا کم شاد ایدم بند و سنی

احتراز ایت کی صقن کورسنی دهر دنی / انده فرصت وار ایکن زنهار ندن تامنی

کی غنیمت کور سکا هر مشکلک آسان ایکن

چکمه زحمت بو کلشن دنیاده دوشمه طارلغه / بار کنش اول قیل تحمل دکمه بر آغزلغه

طوت قولاغک بیو یکا اورمه اوزک صاغرلغه / انده وارو ب بر ملک اسرسک دونمز اوزغه

بونده آل یوقلق متاعن رایکان ارزان ایکن

ای یکوب غفلت شرابن جام خوابه جره یاتن / آخرت آنجه سنی دنیا متاعینه صاتن

احد

کوزنکوره ای شول متاع دینی یابانه اتن   ای جواهر گنجنی صفقسی بها سینه صاتن

قطره یه سن نیچه محتاج اولسن عمان ایکن

اکلدکمی بونده ای خواجه نه رسود وزیان   چونکه بلدک حق سوزی قیل روز وشب ورد زبان

اصمی قلمز صوک پشیمانلق بلورسن بی گمان   بل بو عمرک یازنی قدر بلیه اولمادی خزان

درز خیره قویناغنک پر میوه رمان ایکن

کی صقن کم قلدنا نیچه درخدانک یوللری   اهل عشقنک سره سره دربار سر وللری

کلشن ایچره کورسنکه پژمرده اولش کللری   سوزنه حاجت نه کورسنکم اکسن گوز یللری

نیچه بو زر تازه و تر گلشن و بستان ایکن

عاقل ایسک اهل عقبانک ندرفکرینی بل   حق ذاکر اولانک توحیدنی ذکرینی بل

هندمی کوش ایت معانی فکر بنک بکرینی بل   طاش طراق آرسینه گیرمدین شکرینی بل

آلتو که یردر نسنک اوسته که گوک یوزغان ایکن

حلوت الکدن گلد نیچه بکر بنک فرماتی   دردی اول وبردی دالندنه وزمانی

ماسودن سیل یوریا کاینه کوکل میدانی   غافل اولمه آل الوکه تحتنک چوکانی

اوری کور دولت طوپینی دردت یانک میدان ایکن

نیچه برگنده گناهنک یادرین گلمسن   کل کبی خندان ایکن برکون اولاکم صولسن

تشنه دل بر عاشق اول کاب حیاتی بولسن   حیف اگر بو ظلمت ایچنده صوسز اولسن

عمر کاریماغی روان بر چشمه حیوان ایکن

دین متاعن آلکور نقد روانک بیتمدن   بیت کورسن نگر یه اجل قفا دنر یتمدن

نغنسکه تهرا یه کورتا اولسکا تهرا بیتمدن   مرغ روحی خوش طوت اگر امیله اوچوب گیتمدن

بو نقش جسمکده برقاچ کون نقش مهما ایکن

گرچه بو قدر نقش سوزمک آ کهی — رشته توحید ایله بند ایله اول مارکهی

اولمغ استر سکه طریق حقده مرد منتهی — طامت صرفایت قمو اعضاکی اولماز تهی

گل بولهکیر منزله ایرقالبک پر جان ایکن

لاله نک کورکم جل خوفندن اولمش سوزی — باده غفلتله سنک قلمش جهانک لاله کون

ایتمک اولور صحتی غفلتله ایکرسه زنکون — صاغلغو کوستر داولوب چوق کلمکم توبه خون

سنجه لری عاقبت گریان اید رخندان ایکن

کورش هوس اولکم قال یادکده بو افسانه لر — عبرتیله باق جهانه کور که بو ویرانه لر

نه خراب اولمش سوز هر بری آباد ان ایکن

اختیار کله قول اولمش بو دهر کشاهنه — یوز سوره شاه عشقک مبدم درکاهنه

آسمانه یوز طوتوب کوز که مهر وماهنه — غره اولمه بو جهانک ملک ومال و جاهنه

کم نیجه جاداستی کوررک جاهه دوشدی فان ایکن

نار عشقه دوش اولور سه بال و پرک یاقر ملک — جان و باشنکی صقن کچمز اکا زیرا دکک

مزرع جان و دله چاش محبت تخمی اکن — یرده چوق ترکشلری مجوس اید دیدر بو فلک

پهلوان بهرامی کوررر رستم دستان ایکن

کوشش ایت کسب کمال معرفت قل عاقبت — دار عقباده سکا اوچاغه انلر در قنت

حاصلی بن ایدیکم بو در کمال و معرفت — وسع طاقت نیده کنجه آج طوبو رکاین طونت

سنوک کریم ایچون که طوبلر طونه در عریان ایکن

سنوک سکندر کبی دنیاده طوت تدکی طوت تمام — خصم دینه دولته بنیادن الدک انتقام

فارغ اول بهرسنه دن ایله عبادت صبح و شام اول غنی دن ای به سکرابت کم سنی بسلر مدام

ره زمکی کسمز مرا ایشنک ذلت و عصیان ایکن

ای برادر نصیحت بار ایدم دکله سکا باکه یا دشنام ایده سن عاقبت یا خود دعا

برجفادر اشبو دنیای دنی قلمز وفا کم بو دنیا کوبر وسندن قاچه کور حقدن نکا

بولدشنک اسلام و ایمان توبه و قرآن ایکن

ای شو روح پاکی نفس شومله همدم قلن ای نچه عاقللری اسرار اسرسم قلن

بلبل جانک مکانی گلشن عالم قلن اول عدمدن عالمه الغوب سنی آدم قلن

شاه قوللق قیل که دانا ایلدی ناوان ایکن

تکبر جهان سن آدم اول حق سکا که نعمتلر بریر تاج و تخت رحمت ملک عزت رفعتلر بریر

برنظر قیل کوز آچ کوز کرامتلر بریر کور بو بول آدین جهانده نچه رفعتلر بریر

سا که اول قار اکوبر بحره زواد کم فانی ایکن

ارقه بیرده بهره یوز که طوت عالی سجاده نکا عبد ایسک عزم ایده کور درگاه سلطان نکا

عقله یولداش اول یوری مو ار کوکی جانانکا نفسه اویمه کم دورسن کیری حیواندن نکا

عقله اویماکم ملکدن کچه سن انسان ایکن

ویر رضا جمله قضا تعا قیل اول حکم ایکن حق رضاسیله طوریر دور ایدر دوام فلک

امر حقدن بر نفس اولمز زیاده سوز و کم اولدر بکینه دوری قلماغه قادر شیرک

اول یر بکین دار ایدر و بیر ایلد بکی و غلاق ایکن

سرور انفس اقلیمینه قلمغ استر سنک اقین چک صلاح تیغنی تتو اسلاحینی طقن

کورکم اردک نه ویرر صاغه که صوسوی باقن یار نغی صددن کچورمه عیبکی بل کی صقن

خالقه دون خلقه رسوا اولمدن پنهان ایکن

نار عصیانی جانکحعلنه اوردی بر دوکون ـــ نه طورورسن الوکر طاشلی الوب طوبه ده دوکون

عیش و نوشیله روزکاری صنمی اغافل ـــ اجیلسن یاربی ایلیجی طویاکنکم دوکون

جانکه نه زخم اورورسن سرخوش و حیران ایکن

مدحیا کل بر دعا حق کرامیدینه زوال ـــ لذت دنیادن ال چک اولیوری شوریده حال

ساکه خوکار ایلمک بندم محال اندر محال ـــ آه اکر بو دیرلک ایجره اولمسن امی کمال

کیده سن بیکده بر ایلیک بتدیکی نقصان ایکن

لطف ایدوب ای عاشقان ال اقالدر رب دعا ـــ دیلوم بر دلدن استغفار ایدوب یا ربنا

توبه قلدق فارغ اولدق ابتدا و انتها ـــ اول حبیبک مصطفی و مجتبی و معتمدا

حرمتیچون عاقبت شاد ایت بزی کریان ایکن

الجمع غفلت شرابندن عجب سکر ایلمه نه ـــ وهبی یا قوتبلغه بز آتش سوزانلرز

شور و شردن منع ایدر یوق رایکان سلطانلرز ـــ اوره داتش لاف ای دل حق بوکم نادانلرز

عقبادون بو صورتا انسانوز اما معنیده حیوانلرز

چونکه فانی دهره دوندردک یوزی ـــ نجه دن فرق ایلمز اولدق دریغا کوزلری

هیچ تعجب ایلمک بیهوده سویلرسک سوزی ـــ جام غفلت شوبله سرخوش ایلمشدرکم بزی

مست و لایعقلز بیخودلرز حیرانلرز

دنیه یه اقرار ایدوب عقبایی انکار ایلمه ـــ اول دیارک بولدرن صورتمی ن عار ایلمه

غافل اولمه آچ کوزک روشن کونک تار ایلمه ـــ یا کلوب طول امل فکرینی زنهار ایلمه

بر ایکی گونلک و یاریجه لک مهمانلرز

نوشا ایدوب دائم غم اسرار عشقی سرمیم اول — ارتوغ اکسک سویلیا و دن او نادوکم اول

جونکه اجلمه کل کبی بیلمز غنچه مانند ایکم اول — حالی صورر طبیبا واره باتمه ابسم اول

عاشق درمانده و دردا هلی بی درمانلرز

صاچ آغردی صورتا اولدق منظوره اختیار — ایلر جرم و خطا قلدقجه دایم افتخار

برده بهرکم پندایدر بز ایلرز اندن فرار — دلده نه صبر و آرام ایلینور بردم قرار

دنک و واله سرگران و بی سر و سامانلرز

یارمز یوقدر فنار اهنده الآ سایه مز — خاک کیمیا اولمه دربو یولده عالی پایه مز

وار ملک عدم ایچنده در همسایه مز — یوقدر ر بو قلقدن اوزکه گوز نور سرمایه مز

کمسنه بلمز کم نه تاجرز نه بازرکانلرز

جبر ایسکده دلده پنهان ایده کورلمو اچکی — مدحیا آغزده سن حنبلیه ردی و اچکی

کل قدم باص بو قلقه تا بو ایسن معراجکی — تو قبالکی ای نهانی ترک ایده گورتاجکی

بز قبایی جاک و تاجی ترک ایدن عریانلرز

حرف الف

ای خلیل جان و دل و لله چو مهماندر سکا — اول سببدن اصل عشقک واری قرباندر سکا

ایشبو هر دو سرادر خیل انبیا — پرده گوکده بهره وار حق جمله حیراندر سکا

طرفة العین ایچره عرش کرسی جولان ایلدک — حضرت حقدن جبیبم عونه احساندر سکا

فقر ایله فخر ایلدک ای پادشاه هر دو کون — عالمک معموره سی بلدکه ویراندر سکا

اولسه یوز بیک بوجهل کبی بوشرمکرکا | ای کونش طلعت ظهورکرذره یه فقدانددر
امر حقیله شفاعت ایله یارین مدحیه | وامن لطفک طوتوب هردم ثنا خواندریکا

ول

محشر کوننده جمع اوله مجموع انبیا | طورروقده یعنی عدل ایله دیوان کبریا
ارض و سمایه ناظر ایکن جلوه بنات | کون کبی ظاهر اوله اول دم روی مصطفا
شمع جمالی شوقنه بیک اشتیاقله | پروانه وار پرلنه ارواح اصفیا
بوبن زبون ونزار وکنهکار و مجرمه | یارب حبیبک ایله آینه و مدد رسنما
اک اول کونی که قاضی اوله شاه بی زوال | جمله عیوبه ظاهر اولانده مدحیا

و

صانع کسنی صنعی ایله ایلدی پیدا | هرروز کلور آنیکه نعمت دنیا
کل امدی اکر عاقل ایسک شکر قیلداقل | شول نعمتی کم دیردی سکا حضرت مولا
یازقده ازل کاتبی سرنامه عشقی | مهوشلرک ابروسنی چکمش اکه طغرا
آه ایته صدق عشقه زبان دردیو حکم | مهر اوردی بنم آغزنه بر مهر دلآرا
کوردم یو غمیش زمره یاراننده حقیقت | مدحی نوله عزتنده کزرسم تک تنها

ول

ای صنم سرو قد و دلربا | خاک رهک غمیمه کحل جلا
عشق و محبتله طولوسینه ز | حب ازل کچیدر اوله مزبها
کل بروای پادشه ملک دین | کل بروای نور جمال خدا
روز جزا ای شه جنت مسیر | بنا قوکی امته قبلکدن جدا

مدحی بنم ورد زبانمدر صل علی سیدنا المصطفی

وله

بلمزم عالمده اولورمی اول ماه تاباندن جدا | اولمسنیم پروانه وش شمع شبستاندن جدا
قانه طولدی درونم غنچهٔ حمرا کبی | ایلدی دوران بنی بر دود خنداندن جدا
عاشق بیچاره‌یم بر مستمند آواره‌یم | درد مندم خسته‌یم اولسم اوغول جاناندن جدا
دور ایردی یوسفدن چورله بو خسته‌یی | اولمشم یعقوب وش ماه کنعاندن جدا
هجران مدحی‌یه پرخونابه ویردی یغرمی | بلبل سوزیده‌یم اولدم گلستاندن جدا

وله

نجه دل دیر میسم کم اهالی سهر آن سنکا | قطب عالمسن فلکده مهر و مه حیران سنکا
کاه ولده که کوکلده مسکنی اشکباران نور | که گلستان که کنار جویبار سیران سنکا
سن خلیل گلشن عالمده سهردم خرم اول | بیکن بنم کبی قوللر سهر لحظه ده قربان سنکا
جان و باشیله ویرمده بوکده احسان ایلمز | مدحی قوللرن اولدی بندهٔ فرمان سنکا

مهمان خاطر عاشقده ولا ویرانه ورده بنا | صفا گورنمز بر مصور معتبر کاشانه ورد بنا
بناسی خاک و باد و آب و آتشدن مرکبدر | نه بلدک باینه الکرسن نه صاحبک باینده ورد بنا
النجه نغد جانی هردم ایلرا آشنالقلر | دم آخرسنی بلمز لنور بیگانه ورد بنا
سنی گوزلر دمادم ساقی دوران طولدوروب الده | شرابی زهر قاتل بر طولو پیمانه ورد بنا
نیجه مدحی کبی باز هما صیدی شکار ایتمشدر | نیجه مرغان اوجورش بر کبوترخانه ورد بنا

[illegible]

وله

وصف رخکله زلفکزم قلدم ابتدا ایتدی خطور خاطره واللیل والضحی

چشم کوزکجه درج لبکده ثنا ایدر معلوم اولسون ایکی کوزم ساکه ماجرا

زلفن طعنه‌دی زخلرینه سحر ایدر نکار سحر نریمی قلبمی اچون قلدی اژدها

قاچ باشی وار قنده کیدر قنده قوزلور بولمز کمند زلفکله اوجندن کوکل رها

غمناک قومه شویله دل مدحی مدد ساکه صفای خاطر ایله ایلسون دعا

وله

بن میلم اجون جهانده زار و سرکردان سکا مهر عالم طاکه تا مشتری اولو حیران سکا

طاغلرجه جور ایدر سیک ذره دکلو غمیم اولمشم جان و کوکلدن بنده فرمان سکا

کوردیلر دار الشفاده دیدیلر بن خسته‌یه اول طبیب جان ویردلدن ایرشور درمان سکا

نیچه یوز بیک جانم اولسه جسم زارمده بنم کاشکی قربان ایدیدیم لحظه‌ده بیک جان سکا

تیر هجران مدحیا بیک پاره اوردی سینه‌کمه کوزنه کوزنه ایشلرایتدی عاقبت هجران سکا

وله

کورمک مهر رخک اولدی شها فرقت بکا آیده برکون کوررسم اول دیرر صحبت بکا

دور عدلکده شها خاطر پریشان اولمدم ایلدک حال پریشانم کورب شفقت بکا

کعبه کوییک جستجوسنا ای یوزی مهر منیر باکه یوز سورمک اولدی پایه رفعت بکا

دولتم یوق دولتکده شاد و خندانم بوکون اینلرکن عدا اولمدم بو بتر دولت بکا

بو سرای عالم اجره خانمان اولدی مدحیا ده زیبا سینه بحق بر او نعمت بکا

کلمز اولدی گیجه‌لر شمع شبستانم بگا   آیده بر کوننده کورنمز ماه تابانم بگا

غمزهٔ دلدار اوجندن شرحه شرحه سینه‌مز   دمبدم قان اغلسون بو چشم گریانم بگا

رخش طبعم عرصهٔ نظم ایچره جولان ایلسون   همت ایتسون سویلکز دولتلو سلطانم بگا

گرچه خاک اولدی تنم راه محبتده بنم   سایه صالمز نیلیم سرو خرامانم بگا

شعرمی سحر حلال ایتمک اولوردی مدحیا   التفات ایتسه اگر شاه جهانبانم بگا

غم شبنده ایکی چشم خون‌فشان اغلر بگا   زخم سینم اچیوب هر دمده قان اغلر بگا

تیغ مژگانک اوجندن بی‌نصیب اولدرکدیو   ای نگار ابرو تمنده استخوان اغلر بگا

صانمکز باران یاغر گوگدن مزارم اوزره   کشتهٔ عشق ایلدگمچون آسمان اغلر بگا

اغلدم غم شبنده یانه یانه کوردی شمع   سیل ایدوب گوزنده سرشکن سحرگهان اغلر بگا

سرزمان بن یاره چون باران ایدردم اشکمی   مدحیا سندی نگار دلستانا اغلر بگا

هر سکک بک سنالی تاج دولتدر بگا   ایتلرک قرشو گلورسه خیل عزتدر بگا

رخلرکدر ورد احمر قامتک طوباسنک   سدره حقیچون جهانک باغ جنتدر بگا

سنولر قیبت روسیه کم یار ایله صحبت ایدر   کاسه کاسه قانن ایچمک عیش و عشرتدر بگا

ایت رقیبک در گهنکده اولوب خوار اولدوغی   نکری حقیچون جیمم اول بر عبرتدر بگا

عیدگاهی سیر ایدر عیارلر گوردم او یاره   مدحیا اولمک مقرر روز غیرتدر بگا

عشقک قلبمی بعشرمی قان ایلدی جانانا   دل آسفی کور ده آه و فغان ایلدی جانانا

نقاش ازل صورت زیباکی قلوب نقش — اول نقشی بجا موسن جان ایلدی جانا
دل سوز درونم نقدر که ایلدی پنهان — آهم شرری آنی عیان ایلدی جانا
وصلوکی سنک آب حیات ایلین الله — بن مرده دله روح روان ایلدی جانا
مدحی سکا بنده قلن حضرت سبحان — مهر یکی کوکل ملکت فان ایلدی جانا

ولـه

تیر کمی کوندر سپر در سینهٔ عریانکا — ای قسنی یا نکری حق جانم قربانکا
داغ سیم جسره دک بمزاد کلمز یاره کی — شو لعقدر اشک کوبدر غمزهٔ برانکا
جعد زلفک حسن میداننده چوکان ایلدک — باشمز بو عرصه ده بر کوی سرکردانکا
آی کون قوللغن ایتسه اول مهک ادنی عجب — شوکت عزت ویرپر حضرت سبحانکا
مدحیه بر بوسه یرمز یار ایدر اغیاری شاد — دمبدم قان اغلسون بو دیده کریانکا

ولـه

ملاحظه ی

ای باغ لطافتده لبک غنچهٔ حمرا — کلشنده رخک صحن ایدر بلبل کویا
بالا قدک اویدی هوا سینه مکرم — صالندی چمن سیرنه هر نخل دلارا
جنت کوریتور باکه سنک قصر طربنک — طور باکوریور عیشمز اول قامت بالا
هردم طولشور زلفک بوبا صبا کور — شول سنبل کلبودن الور عنبر سارا
باغ رخکده شو طور ربای کل خندان — بلبل کبی غلغلر ایدر مدحی شیدا

ولـه

کوکلی روشن قلور شمع جمال دلربا — جانمه آتش صالر روی جلال دلربا
فرقت یاره تحمل قلدی غنچه عاقبت — حمد لله کم نصیب ایلدی وصال دلربا

یار جوری بر نفس جانمدن اکسک اولمسون / عاشقه کلیجه دردم ملال دلربا

سنونکه حیران اولمشم اسرار لعل یارله / یاره سکرون لذیذ اولدی مقال دلربا

کنج عشقی ضایع ایدک سینه‌دن ارل مهو ... / وارد اولدی مدحیا ساکه سؤال دلربا

دل

نامنی کرین فقیرک رحم ایده سلطان اکا / رحمت ایده روز محشر حضرت سبحان اکا

خضر دوران رهنما اوله او شاه عادله / قنده کیتسه فتح و نصرت یار اوله هر آن اکا

چون رسولک معجزی اکه خدا ملدی نصیب / کافرک قاچ باشی وار کم اولمیه قربان اکا

بر دموردن طاغ اولور جسم خصم ناپاک / همسکه پادشاهم اولمیه بیکان اکا

قوللغیله افتخار ایلر شاه عجم انک / یار شوکت شاهان عالم اولسه دربان اکا

خان مرادک آفتاب قدری بولمایه زوال / اول سببدندر دمشلر سایهٔ یزدان اکا

مدحی زار روزبون ایتدی هجر یار / گل طبیب شربت وصلکله قیل درمان اکا

مهر محبتنکم خاطره کلسه وصال دلربا / عقلمی تالان ایدر لشکر خیال دلربا

صان بناسیله نکا دارو و پروب عقلم اولور / مهرنه دیکم روبرو اولسم مقال دلربا

آرزوی قد موزونیله فاکا اولدم ولی / اوستمه بر سایه صالمادی نهال دلربا

وصلته ایامنده یارک لطفنه مغرور ایدم / کوزده قالسه نوله شمدی عکس خیال دلربا

مدحیا معجز نمی حضرت عیسی کبی / مرده‌لر احیا ایدر آب زلال دلربا

دل

دستکه بر لاله صوندم دلبرا / داغ سینم آشکار اتدم سکا

جسم زارم دون کیجه کوردک نالان — ای مه نامهربان قالدک کجا
یوزومه اوروک ملامت سنکتن — خوش غزا ایت رنک قلدک سن بکجا
کیتش جانی سا که قربان ایلیدم — در کهکده جا جسم اولدی روا
راه عشقده مدحیا بصبدم قدم — همدم محنت مشقت رهنما

غنچه منلر کوروب اچلدی دهان شعرا — بلبل نغمه سرا اولدی لسان شعرا
قالدیلر وادی ظلمتده خضر کبی تیش — تشنه درجام لب لعلکه جان شعرا
دهنک وصفن ایدوب محو وجود ایلدیلر — قالمیه کیتسه بوله نام ونشان شعرا
یولکه چونکه فدا ایلدیلر جان وسری — لب جانبخشکی صون شاد اوله جان
ذره وش مهرک ایله بی سروسامان ایکن — کون کبی اولدی عیان راز نهان
یتر اللهی سورسک بنده بو جور وجفا — مدد اولدک مددای روح روان
مدحیا مالک ایسک سندخی بریر طوتکور — جنت کوی نگارا اولدی مکان

هجر لعلک اصل دردی قلدی درماندن جدا — قلمدک دردا هلینی سنداخی هجراندن جدا
کل بروا ویره زیبه کیتمه یابانه دیدم — کیتدی حیفا اول ملک اولمادی شیطاندن جدا
سکلرکله همصال ایدم بنی ایردی چرخ — حق تعالی قلمسون یارانی یاراندن جدا
حالنه تیز کورش دنیاده زنجیر بنده انک — بنده مقبل کر اولسه قرب سلطاندن جدا
بیک کز اولدردی بنی تیغ فراق هجر یار — صانع اولورمی خسته عاشق اولسه جاناندن جدا
برده مردن قلوه درپیکان زقلده بدن — تیر حسرت ایلیدن جسمی جاندن جدا

قل عنایت یا الهی مدحی بیچاره یه — لطف ایدوب قلبینی صوک دمده ایمانده تن

دیگر

کوی یاره یوز سوروب سکا ای صبا — بوی چین زلفن آل گل بز بکا

قارده صاچی گردنده اول مهک — فال اقبال سعادتدر بکا

دل صبادن صاچی قوزلرک توزین — جان گوزینه ایلیلدن توتیا

زهر غمدن جانی ایلردک خلاص — ایلیسک تریاک لعلکدن عطا

دود آهم کاکل دلداره ایله — ایلیمش منزلن اوج سما

گلشنده قورقرین آه اتیکه — خوش دگل اول غنچه یه یاره لو

یوز طوتسه مدحیا اول غنچه لب — توبه اولسون یاقیتم گلدن بکا

دیگر

مهر ادمرکن ملکی اول مه چوق جفا — بالا میدا یلدم ایردی بلا

خال رویندن فراغت یوز بلا — چین زلفندن اچکسم یوز خطا

چکدی الچویکم علاجندن طبیب — باشه اوشدی بنم رنج و عنا

معدم یارمدن ایرگوز بو خبر — ای برید باد صبح ولکا

جور یاره مدحیا صبر ایتدم — بن بکا اتدم دریغا بن بکا

دیگر

ایکی زلفنک اسندن اولوبدر قمر پیدا — عجب چکمندر اوله ظلمت ایچره نور قمر پیدا

جمالن قلمنه قدن اودلبر عالمه عرض — کنشدن صانا سدبر چشمه ناولدی حسینی سحر پیدا

ازل جام لبک یادینه کم می نوش ایدر زدن — اودم قلبمده اولمزدی غمکده ناب ابرز پیدا

کوروب خورشیدی آفتابه سجده ایلمزدی　　اکر بهمذ عالی چهره اولسه بر صاحب نظر پیدا
شراب فضلله باغ وجودک نخلی صوودیر　　معارف شاخسارنده اوله دُرلو ثمر پیدا
ره عرفانه یوز اوردم طریقت اهلنه صوردم　　دریغا اولمدی کتدی حقیقتدن خبر پیدا
کوزلرمدی چونک نظم دُربارن دیمشلرکم　　صدف وش قلب پاکنده قلور رو کهر پیدا

رعنا له

بوکون بو کلشن عالمده قوبدی بر کل　　صبحی سنبل عذاری کل دهانی غنچه زیبا
بقاس بزم کلشنده چکوب چاک ایتمیش او کلرخ　　عجبمی هر نیاد ناولسه بر زنجیر دلر پیدا
نمکسبیر باغه کتمدی او غنچه لب بردم　　بیر مدیر نار زلفسم حمینده عندلیب آسا
دمادم خار زارلر صالنور کلشنده او غنچه　　بوعندن خنجر دوستانه بر اشوب بلبل شیدا
صفا و فیض کلده غنچه فملرله شراب الجک　　بو کلزار جهاندا اجره مدام ای مدحی کویا

دله

تشنه جام لبک واردی مهوش بیر در بکا　　کر بکا عکسی ویرن دلده خنجر در بکا
ای طبیبم شربت وصلک دکللر اوزکر　　زهرینک زهری ولی تریاک اکبر در بکا
آفتاب طلعتک ماهه مقابل کورسه لر　　بوغ دداری عالمک کلکون برابر در بکا
سنک بهر کله بسیلرم ویرسه دیشم او الماسی هم　　قدر ایله قیمت ویرنا اول قدر و کوهر در بکا
سکری حلوادیلدم لعل پاره مدحیا　　اوشکر لب واخی اولمدن بری تر در بکا

دله

فلکک تیغیسه وردیلو وفا و جفا بکا　　سنکندن افندی بر کلورسه صفا بکا
روز ازلده هر قولی بخش ایتدی حقتعالی　　جور و جفانک قسمت ایده ویدر خدا بکا

چکلدی کمان جورکی طوتدک جفایه یوز | اوردک فراقک اوقلرینی دلبرا بکا

صبر و قرار و جان و کوکل کتدی کوکه | خوش کلدی کتدی سربری سندن ایا بکا

ایچسون شرابی وعده وصل ایتدی کن یار | مست اولدوغنده یا کلمشا دیا قا بکا

دوشندم ایلیکی طاشنه بر کیجه صبح دک | اول مه کوریجه حالمی قالدی کلکا بکا

کیمی میانی وصفن ایدر کیمیسی لبن | اورتادن سنه قالدی مدحی سکا بکا

کرملک و رسم سکا لطف ایله انجمه بکا | صورتا کرچه ملک شیک ملا یکسن شهها

کشور عشقک نیجه سلطانی ایسم بکا | ملک حسنک شاهی سن تکری حقیچون سرورا

تن غبار اولدی سرکوی کده جان اوزرنکی | برکذار اتمزمیسن بوخاک پایکدن بکا

دور حسنکده سنک طومار مهری دردیلر | یاد اولنمز نه عجبی قصه مهر و وفا

سینه ن الکسه بر تیر غم بیجه انکه | ای قسی یا مدحی بیاری کوزلرایا

خط سبزک میسر ایدیلر دیدیلر ریحان اکا | بن بنفشه تکدی بن اکدم قالوب حیران اکا

بیک کز اولدر سنی جانم درنج اتم نه | جان ویردن اولمشم بن بنده فرمان اکا

قادر اولمز حقیقه بیجه بدندن جانمز | بر دمردن قلعه دریچمکده کی پیچان اکا

تم حسنن اول ملک سنولیه چقرمش عرشه کم | نیچه نندی کمند ناله و افغان اکا

مدحیا جان ویره جورکا جانانه اهمال ایلمه | عاشق معشوقی دلبر جانا اکا جانان اکا

حددن اشدی ظلم وجورک دلبرا | بی وفاسن بی وفاسن بی وفا

قید بند دام تندن قورتلوب　　مرغ جان اوچمق دیلرسه‌ندن بکا
واصل اولمق یاره بعد الفراق　　خوش صفا در خوش صفا در خوش صفا
اولدوکمده روحمی شاد ایله کل　　قبرم اوستنده نکیرکن سوک بکا
جان ویررکن مدحی بیمارکه　　کون یوزک کوستر تبسم ای مهلقا

وله

کوکل درده کرفتار اولدی دردا　　بکا یردن کوکه ظلم اولدی حیفا
دخان دود آهمدن سماوه　　علملر اولدی یریردن هویدا
سرافراز جهانند اولدرکم اوله　　محبت عرصه‌سنده بی سر و پا
اکرچه عرض و ناموسی بیوردک　　سله قانون عشقی ایتدک اجرا
دمکه اولسون سنک ای آه دودلسون　　یرک چرخ برین اولدی چو عیسا
کوزم یاشی فراقکده مادام　　نه جوش ایلدی مانند دریا
تبسم قلدی رخسارنده یارک　　اچلدی مدحیا صمان ورد حمرا

بو قرن آخره ظهور است اولوب بر کیچکار بیدا　　اکا بکزر که ظلمتدن اولنا که سحر بیدا
دونمزله کونمز فرق اولنمز کوندوز کوررز　　براوز که عالمه ایردک نه شمس و قمر بیدا
ایا قلمز جمله باشن اولدی نیجه یا بشلیغ اباغ اولدی　　نه آیق نیدرکی بللو نه تن ظاهر نه سر بیدا
متاع دین و دنیایی قلورلر یوق یره ضایع　　بو بازار فنا آخرده ایدرلر سیم و زر بیدا
زنا بنلر کبی خلقی بیوت بالمعقده هر ظالم　　عجب ناردر زفدن اوله یریر شرر بیدا
وجود مونی بویله کولمرده ایدری کرچکا ازظالم　　مجاهدلر نهان اولدی اولندشور و شر بیدا

ایشیتدم کریتک اررلردن دیدیلر بدحیا | یلالجی قحبه دنیاده اوله چوق غنفرلر بیله

ولـه

ملکمی عالم کوهر ثناجوی کوزمدن دلبرا | سن درنایاب ایچون خرج ایلدم وارم کا

کون طوغردی بانمه عرض جمال ایتسک سحر | شوقله آینه قلبم اولوردی پرضیا

هر نفس قلبم نظر هر کز تخلف ایتمو ب | آتیک طوپراغی حقیقتدن اولوردی کیمیا

کوزلرم چیقسون اکر ای نور چشم عاشقان | چشم جانه خاکپا یک ایلمز سم توتیا

اول هما طلعت یانندن کیجه دیوبا کرمیت | دیدی دلبر لطفله خوش کیجه نولور برکلا

زاد غمدر بیدوکم نوش ایتدوکم خون جکر | غم یمزدم شربت لعلکله ام قلسک بکا

اوسکزیبک عالمی کلسون تماشا ایلسون | اولدی خورشید فلک آیینه کیتی نما

کرد راهن هر طرفدن کحل ایچون قاپشدیلر | یار پیغامن کتوردی کوردیلر بیک صبا

دست محنت مدحیا چکمشون کمان جسمکی | منزل مقصوده ایرسون دیو ایسیک تیر دعا

نیجه بر ایکی کوزم عاشقه بو جور و جفا | نیجه بر یاد کرکلمز عجبا مهر و وفا

نیجه بر نار فراقکله کباب اوله جکر | نیجه بر یاراوله بن خسته وله رنج و عنا

نیجه بر جام لبک یادنه بن قان یودیم | نیجه بر غیرله سن ایکیسن عیش و صفا

نیجه بر شویله کدوب عهده وفا قلمیسن | ظلمه میل ایلمه کل شاکه دو شمز بو شرما

آرزوی کل رو یکله سنک مدحی زار | سرکوییک نیجه بر کشت ایده مانند صبا

د

یوز کناهک ای کوکل بر کون اکا | سنده انصاف ایله بر کره سکا

بوزمه یوزم قراسن اورمه کم | یوزنی طوتدم سکا یا رب بنا

قاره کوده بنده بیتوردم رحمی | سن قلاوز اول بکا سندن یکا

کیجه کوندز نالهمی کوش ایتدیلر | حیرت آلدی آهی کوکن قالدی چکا

غیری ترک ایت حقه یوز طوت دیدیلر | بو دررن بندم سکا اوکدن صوکا

جام لبکه تشنه درر جمله اشیا | اول جام بکون قلدی بزی عالمه رسوا

دریا کبی جوش ایتدی بنم سینه ده عشقک | وهم بوکه عرقاب ایده بو عالمی دریا

هر کمکه می عشقکله سرمست جهاندر | هشیار اولنک وضعی کلور اکه تماشا

دنیاده نیجه شاد اوله عرفانی اولن دل | چو بندر اول خاطریه کلمیه عقبا

مدحی نظر ایت قاف جلالنده خدانک | سرچه دکله پر مکس اوله عنقا

مولا

نبی جون امت ایتدوک مصطفایه ای غنی | درون تمهده انک مهرندن اوزکه قالمسون قطعا

انک هر باره سی یوز بیک صلاتیله سلام اسون | صنوبر کبی پاره پاره اولسون بو دل شیدا

جمالک کورمک ایچون جو اولوب قیتوسن وان ای اکرم | کیا اولسون حبابندن نیجه بیک دیده لر بینا

منور ایلیه کونکلی کوکلک ملکنی دایم | سنک بر ذره عشقک اولور مهر جهان آرا

دل عشاق شوقکدر ماده دم ایلین بر جوش | جو سن ظاهر و باطن بهانه وامق و عذرا

سنک دیوان عدلکده کدا ایله شاه ایله یکسان | کرک جمشید و کیخسرو کرک اسکندر و دارا

خدایا قوللرک اجر ایکن جوق مجرم و عاصی | ولی مدحی کنهکارک اولو بدر جمله دن رسوا

خدانک باد لطفندن شو دمکم جوش ایدر دریا   انا الحق سرینی اظهار ایدر رمز عاشق شیدا

یوری واریکی یونغ ایتمکم ور رسن در که حقیقت   تجرد عالمندن چیقدی چرخه حضرت عیسا

شو ارکم لطف یاریدن دیلرلرز وصلت باقی   بو فانی عالمه انلر علاقه ایلمیز قطعا

قرار دربیک قراطاشندن قرار مده بنم کوکلم   قرار دونده قالدم کار سخنه اوغرادم حیفا

ول مدحی کبی زارم دمادم مستی اوکاریم   بنم اول عاشق رسوا بنم اول مرد بی پروا

حرف [illegible] اسباب

برگوزل سودم لبی مثل عنب   برالا گوزلو سیه چرده عرب

زلف و رویی ذکرم اولدی روز و شب   دلده که غمدر نصیبم که طرب

ترکجه بلمز سویلر اما خوش لطیف   بن عربجه سویلرم اولدر عجب

شیوه و نازی یله شور کندویه   خیلیجه خوشجه گوزلجه با ادب

بلکه مدحی اول عرب سلطانینک   یار شور سر عسکری اولسه کرب

جانه ایلرکن گوزلک یوزیک عتاب   غمزهٔ مستک قلور حالم خراب

ای جمالی جنت الماوی اولن   نار هجرکله بتر قلدک عذاب

گونده یوز بیک کره دلدردک بنی   هی قیامت یوم قیدر روز حساب

جان ویررکن باکه گوستر خطرک   روحمی شاد ایله استرسک ثواب

زلف ورویک مرغش مدح ایتمده   گیجه گوندوز مدحی حاضر جواب

د

وجودمده نشانه کم وار ور جانندن انر یارک   میسر قل بکا دیدار یاری بر نظر یارب

نه انوار تجلیدر عجب رخسار جانانه — ملک گریان پری حیران اکا مایل بشر یارب

او گوزی سیم بایان اولسون وجودم راه عشقده — قدمم بصیرت یوزنم اوزره پنجه صاحب هنر یارب

حیاتم شمعی سوندرمکم ییوسنه قبرم ایت روشن — هدیت شمعی یاندر اولر شامم سحر یارب

اویار کیم تیر مژگانی دل مدحی خون ایتدی — او چشمندن قورقرم انک ییره جا نظر یارب

ولـه

مهر رویکدن اولورکن مهر عالمتاب تاب — قومدی شمعده جانا طرۀ پرتاب تاب

باد وقت قهر جسمم یقدی ویران ایلدی — دست لطفکله نگارا آنی یاپسک یاب یاب

گلمکه عهد ایلیسک بر شب بزم غمخانه مه — آغزک اقرارنی الور اوسم طوداغک شباب شباب

عاشقه جور ایلمزدک خوف ایدوب اللهدن — اوقویدیک سن اگر عشقک کتابن باب باب

مدحیا طوت پندمی راه مجازه اوغرمه — پرخطردر عاقل ایسک گل بویولدن صاب صاب

ولـه

گلشنده غیرلرله واروب یار ایچر شراب — بغرم کباب دوندی گوزمده اوچر شراب

قاندر گوزم سرشک ییوزمده لاله رنگ — لعلک خیالی ایله گوزم گم صاچر شراب

افتاده گبی هر کسک ایاغنه دوشر — ایاغن الور الله آخر یقر شراب

وارگوی یاره مست اولیجق ایلمه حجاب — ظاهر بودر که جمله جهانی اچر شراب

بر رنگله یقرسنی مدحی غم دگل — مگر دستمده رستم دستان یخر شراب

ولـه

چشمم گریان توکمسه اودسته آب — نار فرقت بغرمی ایلدی کباب

ساقی دوراندن الندن ایچمشم بادهٔ کلرنکت صاف و بی حساب
کل قزاروب غنچه لر اولور خجل سیر کلزار ایتسنک ای کل بی نقاب
سنک رقیبله قالم سیر ایدک جنک ایدر رستمله صان افراسیاب
بو قدر جرمه جواب ویر میدر صورسه کر کر مدحیا روز حساب

ای جمالک شمعنک پروانه سیدر آفتاب آفتاب طلعتکدن نور اوغورلر ماهتاب
ساکه دائم ذوق و شوق و عز و ناز اولسون نصیب دشمن بدخواهه رنج و محنت و یوز اضطراب
حضرت اسحاق افندی منبع لطف و کرم کامکار و کامبخش و کامبین و کامیاب
ای یوزی شمع منور هر کیجه انجم مثال طالع کلدی صبح اولنجه کوزلرم کورمز سنه خواب
قورقم اولدر مدحی بیچاره لطفنک اولمیه
ای طبیب جان و دل ای سرور عالیجناب

پادشهم استرایسک کر ثواب ایتمه کوکل ملکنی هرکز خراب
مجلس رندانه ظریفانه [illegible] ترک ادب قیله ایچرسک شراب
آیینهٔ قلبکه توز قونماسین ایله بکم هرکه دون اجتناب
شوقکه ام ساغر لعلک سنک صانه که صورلمیه روز حساب
بزم می اتدوکجه سن اغیارله نار غمک بغرمی ایلر کباب
صانمه خطی کلدی سن اول مهوشک کون یوزینه سایه صالوبدر سحاب

مدحی بر ذره نظر قلدی   حسننه مغرور ایمش اول آفتاب

وله

دل خانه‌سینی قهر ایچون ایلدک خراب   کل بسن خلیلم آنی ینه لطفک ایله یاب

کویکده یاتیم بنده کبی کل ای پری ایراغ   آدم جناندن ایراقلغی چوق چکر عذاب

بر آفت ورد ملک‌صفتلی تعدی سربسر   جان صفحه‌سنه انکیچون دوشدی اضطراب

بر ذره‌یم وجودم اودم‌دن نشان اولور   وقت سحرده عرض رخ ایتسه اول آفتاب

دیبرت ایلیغی بزمه کل ای ساقی طور میشون   چشمم قباغی عینی ایله طولدیلکو شراب

مدحی زمینه شویله توکر اشک ستاره‌سن

کوروب ترحم ایلسون اول مشتری جناب

وله

ای بت حبیب خدمت ایلر جانه کوزردم حبیب   بن وحی جان عزیزک ترکن اوردم با نصیب

دار دنیاده نه یار و نه دیارم وار بنم   کلمدی کلمز جهانه باکه بکزر بر غریب

بحر لعل یار ایله برورده دوشدم شویله کیم   ور و مک درمانه بر چاره قلمز اول طبیب

کون یوزن سیر ایتدی ایدرکن کاکلن ظلمات یار عقدی   روز وصلنده دیده‌ی شام فراق اولور قریب

مدحیا یارمدن ایروی دریغا ظلم ایله

کورین اولسون ایماندن جدا کافر رقیب

وله

بر جفاجو دلربا اتدی بنم حالم خراب   نار هجر ایله یاقدی بغرمی قلدی کباب

هر کیجه تا صبح اولنجه کریه‌دن انجم مثال   دیده کوهرفشانم ملکده کل کورمزنه خواب

کیجه کوندز مشتریلر ومتاع حسنه — رخلرنده نورلری آفتاب و ماهتاب

جنکه قادرده کللر دکان عشقنی — پنجه سام و پنجه رستم پنجه بیک افراسیاب

پاره پاره قل تنک طاعت لباسن عارکی

مدحیا لازم دکلدر عاشقه هرکز حجاب

د

رخلرکدن نور ادغور آفتاب — اولمسون منفک جمالکدن نقاب

مه فلکدن قصر ایلر نکاه — کون یوزک کوردکده ایتزمی حجاب

ای یوزی مهر منوردن منیر — پرتو حسنکدن آلور ماه تاب

احمدی آغزین دریغا اول طبیب — ویره مدحی بن خسته یه شافی جواب

عشق اودی یاقدی دوروک مدحیا

سوز بودر و الله اعلم بالصواب

د

شهر بدن غصه دن اولدی خراب — جان ودل اولدی غمکده اضطراب

ساقی مه رو آل الی دوش — با شکسته چون ویره جام شراب

بار جفا قامتی قلدی چنک — ناله مزه اولدی بلمزرباب

شام و سحر شعله ویرور رخلرک — بحث ایده مزدر کلیه آفتاب

اولدی جهان ظلمت شبدن بری — شوق رخک آیکونه ویردی تاب

صانکه رقیب ایله بزم جنکمز — معرکه رستم و افراسیاب

مدحی عشق دردله آه ایمه کم

زیور زیب اولمیه بونه قباب

وله

بر سحری اول شه عالیجناب — ذره یه پرتو صاله چون آفتاب

طالع عمر کون کبی مسعود اولور — رفع ایلیجک ماه رخندن نقاب

بیسری اتن بری رکابن طوتر — قوللر ایدر رستم و افراسیاب

آچه قلیج ایله فرنک ایللرین — اوله خدادن دللرین فتح باب

مدحی دعا ایلیم سن خان مراد

تخت عدالتده اوله کامیاب

وله

حمد لله کم خدا قلدی دعام مستجاب — بر دخی کوردک جمالک ای شه عالیجناب

منتظر اولمشدی ذره کوستر جمالک مهرینی — ذره لردن جناب ایتمز بلور حسن آفتاب

کعبه کویکده بولمشدم بهشتک ذوقنی — کلشن حسنکده ایدوب کلمشم نار عذاب

قسمی ولدی کم جمالک اوغنیه ویلدی نور — بعد یارک شهریارک اولمشه اورحجاب

دیلرکم مدحی سلطان مراد کامران

مسند عزتده اوله کامبین و کامیاب

وله

عکس رنکینی ویرمش بر بحر آی آفتاب — بیقرار اولمش کوزر بربرده طور رمز شمدی آب

آتشین رخسارک کوردکده اولدی شرمسار — وردی دیرلر توکوب وردی عذارکده کلاب

نه جه خسرو نیجه جم کوردم نیجه دارا ریک — بزم غمده استخوانلکاسن جام شراب

داوری محشرده کوردی خاطرم صوردی او یار / اغلیوب دیدم نگارا نقده‌دن عالم خراب

مدحیا بن عاشقم عشقنک کتابن کورمشم

هر سوزم بر نکته در هر نکته سی یوز بیک کتاب

وله

کلدرمشو دم که بزمکه بغرم کباب ایدوب / کوزنکا سینی اشکله جام شراب ایدوب

چنک غمکله قامتی چنکه دوندروب / آه و فغان و ناله‌یی انده رباب ایدوب

اوردم ایشنکی طاشنه چاروب ایدوب یوزم / واردم ایاغی توزنه جسمم تراب ایدوب

یوزندن نقابی رفع ایدوب عرض ایتدی خلقه‌یی / بر نطقه قادر اولمدم اندن حجاب ایدوب

کوردی حجابه دوشدوکی مدحیا او ماه

صالدی یوزینه زلفنی مسکین نقاب ایدوب

وله

قانم ایچسون صوکبی اول غنچه لب / دیرین جان ایلسون جانم طلب

بر کل کلدر شول دهن یا غنچه در / یا مدور لعلدر یا خود عنب

شمع رزین قلدی دیده مدن نهان / شام هجرانده چکلدم چون تعب

مال و کنجی نیلرم اندن فاراغ / اشکم اقچه روی زردمدر ذهب

می‌پرستم دور کلده مدحیا

قانم ایچسون صوکبی اول غنچه لب

وله

اودر عاقل کاوله دیوانه مشرب / همه عقل ز هوسله بیگانه مشرب

شراب عشق یارینن دمادم / کرک عاشق کزه مستانه مشرب

تجرد عالمنده بی سر و پای / کدالر واریور رشاهانه مشرب

جوانان اجره ای یار جوانبخت / سله دالآنسب وزرانه مشرب

فوللک مدحی نزاری بزم عمده

بلورسن عجب جانانه مشرب

[illegible]

درد هجر یارا چون درمان کرکمز ای طبیب / چونکه ایدن جدی جانان جان کرکمز ای طبیب

ملک تن یکسان اولوب فاکه تیکلدی سر بسر / ملکم ویران اولوب سلطان کرکمز ای طبیب

شمع محبوب تن شوقه کریان و سوزان طورمسون / خسته یانسنده خود گریان کرکمز ای طبیب

جان بدندن چیقدی چون غم قالدی یالکوز تنده / کمسه یوق غمخانه‌ده مهمان کرکمز ای طبیب

درد و محنت زجر و غم مدحیندن اولسونلر اراغ

یار سنی قالمشدر اول یاران کرکمز ای طبیب

[illegible] شاعر

عذار مقدمندن بن سعادت / بولم بیرم بلجا ایلر همت

بکون روز وصال ایرشمیکن / بنه فرد ایه صالدی اول قیامت

یولنده بیر نیک خاک اولمینجه / اولور می سالکه حقدن عنایت

سنک کوبک سغالن تاج ایدندم / ادیرلر آنکچون باکه عزت

متاع حسننک سرمایه سیدر / لطافتله نزاکتله ظرافت

قیا بقه بجهر کافی ولدن / فتی خوبی دلادر اول آفت

بجز مدح اتمسون مدحی اوشاهی   کانک ثناسنده ختم اولمش مهمات

د

آب زلال وصلکی ای چشمهٔ حیات   هر کم ایچرسه خضر کبی کورمیه ممات

ای مصر حسنه یوسف کنعان اولن عجب   باشم حقیری باشم ایله بیل اکر فرات

زلفک عمیله خط رخک کلدی یادیمه   بحر انک کوب اغلر بکی نیله برات

قلادک خدنک غمزکله باکه مرحبا   احسانک ایله خسته کوکل بولدی التفات

بولمز جهانده مدحی شوکم بیوفا سور

موج بلاده موج غم دغصه دن نجات

د

دوشنوب بنا اول الف معبر فتنه   مسکی جامه ایله برندی مه انور وقت

یاغدرر سهم قضا بی یره دایم کوکدن   بزه اشکر بحر اول چرخ ستمکر وقت

سانورم چرخ کبو بحره طلوع اتدی قمر   قچن اول ماه کبر ماهیی قبالر وقت

خیل عشاقه وفالر ایدرا اول شوخ جهان   انکچون طولنور کوینی انلر وقت

مدحیا مهر و وفا فننی بلمز او نکار

حاصلی جور و جفا ییی ایدرا زبر وقت

د

ای یوسف ملیحچهره ایا کان ملاحت   کون کبی عیان نور جبینکده سعادت

نازک سخنک غنچه دهانک ذقنک نازک   ختم اولدی سنک شان سنر سکلده نزاکت

امسم لبکی شوقله غلم کیدر اول دم   ای ساقی ندر بادهٔ حمراده بو حالت

مهر اولمسه رخسارکا آیا نور الهی | دیرمزدی بنم قلبمه چوق بویله حرارت
مژکان جکر دوزی انک قتلمه حاضر | جانم ویرینی ایلسه اول برکز اشارت
صانمنکه بنی غمزه‌ده اولدی هوادار | قو پردی کلوب باشمه اول سرو قیامت

سنداخی صقین کزدوکی ای مدحی بیمار
برغمزه ایله الدی بنم جانم اول آفت

وله

صالنسه یارینسو اول سرو قامت | قیامتدر قیامتدر قیامت
اویورکن بوسه آلمق یارکا | نزاکتدر نزاکتدر نزاکت
وصالک آخری ویرلر مثلدر | ندامتدر ندامتدر ندامت
بزم یرده کوزل سومک به صوفی | ظرافتدر ظرافتدر ظرافت
دوشنلر وادی عشقه ومثیلر | ملامتدر ملامتدر ملامت
خلاص ایدن بلاسن عشق الذتا | سلامتدر سلامتدر سلامت

قیامتدن اویارک قدی مدحی
علامتدر علامتدر علامت

وله

قلب باکمک غنچه وش اچیمسو بوی سلطنت | کل کبی کی یارینسو بیشا هم قبای سلطنت
بنچه بلبلر ورجماکک شمعنک مشتاقیدر | آرزو ایلر سنی جنت سرای سلطنت
شهسوارم همتک رخشینی ویرت برید | ال ویرر جولان ومند ه ساکه هوای سلطنت
شمع رخسار کر خدا باقی نادن صاقلسو | سایه صالسون زمکه پر همای سلطنت

اورم ردم امللرینا کونکبی جیوه کسب سیره   تیغ جوهردارله چکسون لوای سلطنت

خان محمد چون قدم بصیدی سریر دولته   فتح اولور رکنارکیسر ابتدای سلطنت

حضر اوله تنده کیدر سک پاده شاهم رهبرک

مدحیه وردزبان اولسون دعای سلطنت

ولہ

هجران غمن ایدردم ساکه بکون شکایت   سن شاه عدل اما لایق دکل شکایت

احسان و لطفکی بن نیجه حکایت ایدیم   احسانکه حد وارنه لطفکه نهایت

یوسف کوریدی ردیک حکده بویله دیردی   نوع بشرده اولمز سنده اولن ملاحت

کیمی حاکلکی کیمیسی مهر اوقورلر   حسنک حکایتنده وار در نیجه روایت

مدحیه دستگیر اول دوشدکجه راه عشقه

ای معدن مروت ای صاحب ولایت

ولہ

مشکان کوزیکک سرده سنعالی افسر دولت   غبار رهگذارک بتیمه چون سرمه عزت

نه یاکه کمک استرسک نکمیا نکخدا اولسون   رفیقک اولیا دایم دلیلک آیت نصرت

مراد اولدی شها اسم شریفک بر مراد اولکی   جبینمده ورقوت خلیلم سنده ور قدرت

طیلنز لشکر اعدا بر بله جدا اسلامه   شراب عشقک انلاره سودکلو ویردی کیفیت

کیجه کوندز دعا ایلر قواک مدحی ولی شاهم

کرکدر هم جناب حضرتکدن انلره حرمت

دل کشورینی چند غم یاره ایده غارت   معمار فلک قلمزانی مرکز عمارت
مهر کله بکوند مهره سلیمان زمانسن   مهر ایله مدد ایلمه بن موره حقارت
دل ملکته شعله صالوب مشعل حسنک   یاقدی جگرم خانه سنی تاب حرارت
جان نقدینی صرف ایله دلا وصلت یاره   بازار محبتده یوری ایله تجارت

حب ساکه نثار ایلر بوی جوهر جانی
قلسیدی اگر مدحی بیچاره اشارت

دل

قطره قطره در پاش کل گبی گوزم رویی دوست   جان دماغنی معطر قلدی کلمی بویی دوست
وادی هجره صالوب فی الجمله محروم ایلدی   عقل و فکر و جان و تندن غمزهٔ جادویی دوست
زاهدا ذکری خیال ایتمه بوراده سنّو یله بیل   کعبهٔ حق قبله مز در گوشهٔ ابرویی دوست
مستلر بزمنده ای واعظ تعجب ایلمه   قبهٔ افلاکه ایرسه نعرهٔ یا هویی دوست

راه عشق هجره غبار اولدی جودم مدحیا
اوستمه بر سایه صالسه قامت دلجویی دوست

دل

شیرین سخنک عقلمی تالان ایدر ای دوست   اسرار غمک واله و حیران ایدر ای دوست
هجرانک اوقی سینه مزی دلدوکی تیز   تیغ ستمک بغرمزی قان ایدر ای دوست
وعده اولمغه دون ایتمشدک عهد له پیمان   کم دیرکه بنه صکره پشیمان ایدر ای دوست
صحرای دل گلشن دم چند خیالک   مکرم جگر بسین انده پریشان ایدر ای دوست
عید اولدی بکون کعبهٔ کویکده صفادن   مدحی بو لکه جانینی قربان ایدر ای دوست

آفتاب پنجهٔ صالمشدر ید بیضای دوست | روشن ایتمش کوکلری مهر جهان آرای دوست
کوشهٔ ابروزدن اول مهلقا نکاه ایله | کوکلره ارکردی نالم قامت بالای دوست
قسلری یا بینه قربان ایلرم جان و تنی | قامت خم کشته می کرد ال ایدر سر رای دوست
نعمت دنیایه طویدم طویمدم دیدارینه | نعمت جمشیدہ لبسم ندر آلای دوست

کزدروب موج غم و محنته مدحی جسمی
کوییا کمتر کیاه اتمش بنی دریای دوست

وله

دل سندن نه کلسه جانه منت | دیله چوب اوردیله سنک ملامت
فدا اولسون سکا هر لحظه بیک جان | همان جا دوکزک قلسون اشارت
بنی بیک کره اولدررا صنیم بن | تکا اغیار ایله برکز ایتمه صحبت
ندی دریا عجب تسکین ایدرمی | بنی شول رسمه یاقدی نار فرقت

سنک کویم دیمش مدحی سکا یار
زهی دولت زهی عزت سعادت

وله

فرقت شبنده با که رو کلی شبچراغ ایت | رفع ایت نقاب لعلک صبحک یوزینی آغ ایت
باغ جهونه دوشندی بلبلرک کور رنجه | زنجیر بندر لفک دل کردننه باغ ایت
کل مجلسنده لاله الده طوتر پیاله | ای ورد پر لطافت شنداخی سیر باغ ایت
هرکز وصال یاره ال صونمسون نایرلیه | زاغ رقیبلری کل الدر به خود سیاغ ایت

خال عذارنی کور اولدلر و باقی وجودک   مدحی تن نزارک باشندن ایاغه واجبت

و له

یاقدی جکرم آتش سوزان محبت   رحم ایلدک ای مه تابان محبت

انوار رخک شمع شبستان الٓهی   زلف سیهک شام غریبان محبت

کیمدر که کلوب فاتحه عالمه اولمز   اسرار غم عشقله حیران محبت

کریان کوزمه بر نظر ایت بخچه طولیدر   یاقوت درنابله دکان محبت

کیر کوکلنه مدحینک ایا غنچهٔ زیبا

کل کورنجه اولور سنده کلستان محبت

و له

چون کیردی بنم دستمه چوکان محبت   اجلدی اودم شوقله میدان محبت

دل شوقه کلوب مالکن اودلره یقدی   آواره کزر بی سر و سامان محبت

عشقک قلجنی چکدی بو دل کشورینی اجدی   ضبط اتدی کوکل ملکنی سلطان محبت

غم خرده سنی اکمزدی باشمه تاجی   کیدردی بکا سالک ارکان محبت

کم قطره لری طعنه اورر زلزله قافه   باشم دکزی کوستره طوفان محبت

بیکبجه‌لر فاهکده سنک دردکه دوشدم   بو درده ایش درده چو درمان محبت

بو غنچه دنک کلشن کوینده او مدحی

اولسه ییدیر بلبل نالان محبت

و له

بوکدی بلمی بار رجو امان محبت   پیر اتدی بنی همت مردان محبت

یرلشدی شهانیر مژک قالدی تنمده — آتشدی دل زاره پیکان محبت

زنجیر سر زلفکله کوکلی بند ایت — آواره کزر زار و پریشان محبت

قان یوتدروب الدردی بنی حسرت لعلک — قان اغلدیلر اوسته اخوان محبت

هر اخگری مدحی کوزینه بر کل خندان

کلشن کورینور آتش سوزان محبت

غزل

کلزار جهان ایچره بنم زار محبت — فریاد دم ابیشن ای کل کلزار محبت

فریادی کوش ایلمدی اول کل زیبا — دلدی جگرم فرقته خار محبت

یوزنی قله یوزدن کوتوروب برقع عالی — بخشی اولدی کوکل ملکنه انوار محبت

جانانی دل تحفه لری ایلدی تسلیم — صحرای دله قوندی چو سردار محبت

جان ویردی شها الدی سنک دردکی مدحی

رحمت اکا کم قلمدی اظهار محبت

مشتوق باعث

فراقک اولمش ایکن زار و کریان اولمغه باعث — وصالک اولدی نیه شاد و خندان اولمغه باعث

بنم بر قطره دکلو یوغیکن عالمده مقدارم — نه دن جوی سرشکم بوله عمان اولمغه باعث

طاغتدک عقل و فکرمی بنی پریشان روزگار کبی هم — غذا ایتدکده بو درد بنکک پریشان اولمغه باعث

دمادم بر بلایه زلفوه جوانک حسرتندندر — جگر تنور هجران ایچره بریان اولمغه باعث

تمامت دور عدلکده شها خلق جهان خرم

نه اولدی مدحی خسته نه نالان اولمغه باعث

هر بر دیدن ایلیک احسان زجا عبث | عمر عزیزی یوق یره قلموق هبا عبث
عاقل اودر که اهل دله همنشین اوله | ناو انلر ایله حاصلی عیش صفا عبث
بزم صفاده نیکه اول اغیار بد زبان | قلمق همیشه اهل صفایه جفا عبث
لابد فغان ایدر کور عشاقك اول مهه | ایتمز گذار کوی جوندن صبا عبث
مدحی شو یاری سوکه سکا همزبان اوله
سومك جهانده بر کشی بربیوفا عبث

جور ایدن جانان الندن الغیاث | ظلم ایدر سلطان الندن الغیاث
یاقدی یاندردی وجودم شهرنی | آتش هجران الندن الغیاث
هر طرفدن اوردیلر هجران اوقن | لشکر خوبان الندن الغیاث
اکلامز اسرار رمز کیفیتن | مردم ناوان الندن الغیاث
سیله دوردی خانمانم جملةً | دیدهٔ گریان الندن الغیاث
قالدی دل زلفده زنخدانده آه | بند ایله زندان الندن الغیاث
مدحیا نار جهنم کندیدر
سینهٔ سوزان الندن الغیاث

چاك ایلدر شها عالم گلستان اولمغه باعث | عذارك شوقیدر چاك گریبان اولمغه باعث
لبك شو قبله قان ستم ولی ای گوزلری ساحر | غبار خط سبزك اولدی حیران اولمغه باعث

سنک گلزار حسنکله جهان باغ جنان اولدی
فراقک اولدی عالم باکه زندان اولمغه باعث

دلو بدر کبی بغرم سنک پیکان هجرانک
بو در بزم صفا جنکده نالان اولمغه باعث

نجه دملر ورا غلردی وصالک یاد ایدوب مدحی
بحمد الله اول اولدی بینه خندان اولمغه باعث

حرف الجيم

کل اطبا سز بستندن الجمله قاج
خسته هجرانه چون اولمز علاج

جسمم طاهر بسته اولسه غم دکل
غفلتی ترک ایلیه کوکلک کوزینی آچ

واوی هجرانده ای کافر بنی
کفر زلفک قلدی سودایی مزاج

بهره زن دنیایه قلمه سرفرو
ایلمه نامرده عرض احتیاج

درّ نظمی کیمسه المز کوشنه
کوهر شعر اولدی مدحی بی رواج

دل متاعن کوزلرک الدقده باج
چین زلفک خانه صالمشدر خراج

شام ملیندن باکه کوستر کون یوزک
یعنی رفع اولسون فلکدن قاره صاچ

ایچنورسن یوق یره بن خسته یه
قاتی نازکدر مزاجک چون کلاج

خوان وصالک بن و یدم ایمده دریغ
دیدی دلبر آچ ایتک اول کور قاج

زال دهرک چنبه سندن کی صقین
مدحیا ارکبی دهرک کوزک آچ

گوزدن خیال نقطهٔ خالک گیدری هیچ — دلدن اوینه فکر وصالک گیدری هیچ

مرآت قلب عاشقه قلسک صفا نظر — تا حشر اوینه عکس جمالک گیدری هیچ

نقاش دست قدرت انی یازدی چون ازل — دیرتمده نقش مثالک گیدری هیچ

جان تشنهٔ آب وصلکدر ای چشمهٔ حیات — دل تشنه‌سندن آب زلالک

داغ اولدی قالدی دیدهٔ مدحیده دلبرا

گوزدن خیال نقطهٔ خالک گیدری هیچ

د

شول دکلکم قارهٔ زلفک قیلدی سوداپی مزاج — دفعنه جمله اطبا قیلدیلر اولمز علاج

گوزلرک آهوی چینی بحرله ایلر شکار — چین زلفک یاریشور دل ملکه صفاسه خراج

وصلکی سوزان گوکل جانا تمنا ایلمز — آب و آتش بر بریله ایتمسندر امتزاج

بن سنک گویک سفالن تاج ایدندم باشمه — ملک عشقک شاهیم باشمده اولدیغچه بو تاج

ناصحک بندی درون سینه‌ده قویمز صفا — زهرهٔ طاشمز ایکن نازک اولور زیرا زجاج

بن دیدم دوش بیلیرم جانا وصالک خوانیه — دیدی دلبر بوسلدر آچ اکمک اوکنه قاچ

خوان وصل دلبری گوردم میسر اولمدی

مدحیا عالم مکدر قارنمز غایتده آچ

د

درد عشقکله گوکل شویله الشدردی مزاج — دیمیدر اگر طبیب اجل ایلسه علاج

شهر حسنکده سنک خال سیاهک مرغوب — رومده ادونر ایکن مقبول هندویه رواج

بریالک یوزلو جوان اولدی کلوب بزمکه شمع — نسعایه سند اورینو باشنه قیرمزی تاج

آتش حسرتله یاقمه درونم تولهٔ یار   نیلر اول قندیلی کم اولمیه ایچنده سراج
عرض حال ایتمه صقین کیمسه یه زنهار ایسیک
مدحیا اهل هنر هر کسه اولمز محتاج

تاور حسنیمک گوکل ملکینی تاراج   حبشی ملکندن الور کلکر باج
ایکی قاشنگ نشان قاب قوسین   زلفک سوقی و لیل لیل معراج
غمک بالاسیدر اکنه خلعت   غبار فاک پایک باشمه تاج
خلیلم باکه بوبله نعمت اولمز   جبالکی کوررلدن اولدم آج
قول اولدم مدحیا سلطان مراده
نه کیمسه یه زبون اولدم نه محتاج

دولت اهلینه وار قلمقدن عرض احتیاج   کنج محنتده بکا بیک کره اولمکیدر راج
کرچه کار دولت دنیایه قلمز نظر   اهلکر با یند تحفه و کلوبو قدر تخت عاج
بزم غمده جام عشقک کویسه اکیمنینی   پادشاهلر ترک ایدردی ملک مال تخت و باج
داد کیخسرو و جمشیده قلمز التفات   هر کدا کیفیت باده یله قلسه امتزاج
مدحیا بن درد عشق یار ایله اولدم زبون
خستهٔ هجرانم اولان اولمز اطبادن علاج

شوکیمسه کم اوله نامروه محتاج   عجبمی اولسه عالم چشمنه داج

متاع حسنه دل ویرمه زنهار　شو یارک کاولمیه ذاتنده فرناج
چوکه هر کم آیه بکزدرسه　خدا اون دیلرم اوله یوزی زاج
کوکل ویرمه شو یار بیوفایه　اویه هر کیمسنه هر دمده چون محتاج
سوزمدن دونمزم اوق مدحی
نیم میدان عشق ایچنده اوماج

انفاس لعل دلبر اولوبدر صفای روح　اندن ایرشدی جان عزیزه غذای روح
بهاوپیچیکدم الله اول یار جانیمی　دلشنه عجمی سینه مه جنت سرای روح
جانم کبی سوردم او روح مصوری　اولدم که اولدی آدمه حقدن عطای روح
شهدی غمکله خسته دلان جان ناتوان　روز ازلده اولمشیدی آشنای روح
طاوس قدسی که ازل ابجناح ایدی　طلمی فضای عرشه همای روح
هر بر کلامی مرده دله تازه جان ویریر　عیسی نفسلویه مه قدم فدای روح
مدحی رقیبی یاره کورمک بلا ایمش
اندن زیاده عاشقه اولمز بلای روح

کلدی سحر دوغانه اول مهلقا فرح　اشته کلنجه بویله کلر دلربا فرح
ای دل اسنقله عیش ایدلم نوبهار روز　ویرر درون سینه یه عیش و صفا فرح
عاقل اودر که صحبتی ایچون خرم اولمیه　آدم صوکنده غصه چکر ابتدا فرح
صنو ساقی جام لعل لبک مبتلارنه　رندانه مجلس ایچره ویرر مرحبا فرح

مدحی جهانده لعل لبینگ باکه اغلاکم   دار محنده اولتورمیش چون کدا فرخ

وله

جام عیشی قلدینگ ایام تلخ   ساقیا سندین نه بینه بر قاچ جام تلخ

آچیدور جانیم غه تنگ چشم یار   کیم کوربدور سکری بادام تلخ

یار ایچه زهر ایچیم اولور قند ناب   دلربا سیز بادهٔ گلفام تلخ

وصل دلبر گرچه سکردن لذیذ   درد هجران محنت و آلام تلخ

دل ویرر سنگ بیوفایه مدحیا

زهر ایدر عیشینگ سنگ ناکام تلخ

ینس ای جانمنگ جانانی فرخ   چو سن دردمنگ درمانی فرخ

یازلمش صفحهٔ رویگه گوردم   زمانگ خسرو دورانی فرخ

دیدیم کیم دور عجب سرو از خوبان   دیدیلر اول ملاحت کانی فرخ

جهان آنسز قورور چشمه بگزر   اولوبدر بو جهانگ جانی فرخ

دل مدحی جای اشک یراشور

کوکلار تختننگ سلطانی فرخ

باکه شکر لبینگ زار اولور قند نابس تلخ   شیرین لبیکه سگرد اولور زهر شراب تلخ

وصلت گونده ایچدوکمز باده ار لذیذ   فرقت شبنده چکدوکمز اضطراب تلخ

مسکین صحنک هواسی دل و جانه خوش گلور   ملک حسننده حاصل اولن مشکناب تلخ

دون واعظک کلام دل وجان خراشنی — گوش ایلدکده دیدی کوکل بو جواب تلخ

نار رفزه یاقمه ایکن مدحی صفتین

آتش زیاده اولسه اولور چون کباب تلخ

غ

اولوبدر اول مه قصر فلک کاخ — اکا بر کیمسه ایتمز ذره جه راخ

دهانک سرّنی سندن صورارسم — حقیقت سویله لطف ایله دیمه لاخ

قرا طوپراغه قودی غدا سلکم — او صراف اوغلی نه ایلر بکا باخ

یوزین کورسه شو خسته بو صحتده — جمالندن ایراغ اولورسه دیر آخ

جمالک شوقنه مدحی دیرر جان

کرک اولدر کرک دیر کور کرک یاخ

حرف الدال

ادکم اولمدی چاره دل بیچاره مدد — غم فرقتله بن اولدم بکا بیچاره مدد

ملطه بتر مژه کی سینه یوز پاره اورر — بو نجه جزاله طیغمز تن صد پاره مدد

خنجر غم تیر الله کوزدن چقدم — ایغک توزنی چکدی دیده خونباره مدد

کوزلرم کاشنک توتماسا قلشتو — عرض دیداره کوره عاشق دیداره مدد

سر زلفکله دل مدحی دیر دار ایله

بنی جا عدنن او صاندردی بو آواره مدد

ش

شبقی ایلی بنی قلدی اسیر و مستمند — عشق و اویسنده مجنون کبی اولدم هیچ مند

قاره ساچی سحر ایدوب قلدی پریشان کوکلی　　زلفنك هر تاری جانه بو ینه قلدی کمند

خاکپای مجلسه مشرف اولمق اسر خسته دل　　ایسکك دار الشفاسنده بیتور اول دردمند

کر باشم داغی کیدرسه کویکی ترک ایتمزم　　با که زنجیر سر زلفکله بوبدر پای بند

ره کذارنده وجودم خاک اوللدن مدحیا

اوسته مه بر سایه صالمادی او نخل سربلند

و

خدایا ایله نامی کبی ذاتن اول مهك محمود　　ایدوب برج سعادتده او زر مه نجم طالعن مسعود

کونن کونده بیك ایت یارب سریر صدر عزتده　　میسر قل جنابکدن نه کیم استرسه اول مقصود

فتوح ابوابن آچ یارب اکه دائم نکهدار اول　　ایدوب هر دم در دار القضا بی وجهه مسدود

اوسردیبی سایهٔ ظل خداده سرفراز ایله　　عدوسن درکهکدن ایله دائم خائب و مردود

دعامز بودر تسبیح و صباح و مسا درکاه عزتدن　　اوله سندن انها خلاق عالم راضی و خوشنود

دخان آتش و آه درونمدن صعود ایتدی　　وکل ابر سیه روی هوایی ایلیین پردود

دعای دولتك ایلر سنك تجدید در اما

نوله لطفکدن ایتسك مدحی اول زمره دن معدود

و

کوکلده درد هجران اولدی موجود　　عجبمی طالعم اولمزسه مسعود

عزیز ایکدر دل آواره خوش طوت　　خدا سندن دلرسك اوله خوشنود

چقارمه دود آهم آسمانه　　بنی هجر آتشینه یاقمه چون عود

بکا جور ایلمك لایق دکلدر　　سنك اسم شریفك اولدی محمود

الم چکمه بو کون مدحی قوللکدن که دوران یلدزینی ایلر آنی نابود

دل

بنی بو نامه برله قتلمدی یاد دل ناشادی یار ایتمدی شاد

جهانده بیوفا دلبر سونلر زمانک غصه سندن اولمز آزاد

قرا طاغی قوپارر باد آهم نه وار جسمم ضعیفم قلسه برباد

اجی سوزلرله آلور طاتلو جانم الندن سول شکرجی زاده نک داد

خلیلم کعبه یاپمق دلرسک یقلمنش کوکلمی کل ایله آباد

فرد

بغایت سومزم مدحی رقیبی
کرکسه آشنا اولسون کرک یاد

دل

شول دمکه کلدی خاطره چون خیال عید کوردم فلکده ظاهره کلدی هلال عید

لوح سپهر ایلر نظر کوردی بیر چرخ سرنامه سنده یازدی خط بیمثال عید

کل عیدکاهه سیره چو ای شهریار حسن خلق جهانه لطفله کوستر جمال عید

قاشنک هلاله بکزدی خورشیده رخلرک باغ صفاده قامتک اولمش نهال عید

یوز سورمک استر ایکن ای شه جمال ل
مدحی نزار یعنی که اول پایمال عید

دل

سینه می تیغ فراقکله بنم پاره مدد مرغ جانم طلبر تن قفسی طاره مدد

اینسنکمی ارشنا سنده بو خسته کوکل ای طبیبم اکر لطفله تیماره مدد

بنی یادیلیم ایلمیوب یا وکه سیرانه کیدن　　قانه غرق اولدی تنم دیده خونبار مدد

دام زلفنه کوکل مرغنی یار ایتدی شکار　　باشمه عالمی طار ایلدی دلدار مدد

مدحی تیغ غمک الدی هلاک ایتدی بنی

مدد اللهی سورسک مدد ای یار مدد

د

داد الندن یقدی کوکلم شهرین اول بیداد داد　　آشنا ویران ایده ایلرمی هیچ بنیاد یاد

بولدم بن بزم غمده ناله ویه ساز ساز　　آشنا بز یوق بزم چون ایلمز فریاد یاد

اغلدیجه بن قلور اول لب بر طناز ناز　　خنده لنجه اولدم بن عاشق ناشاد شاد

کوکلم آلدی کوز کوره بر کوزلری شهباز باز　　اینسه بو کلدی دیدی اکر مبارکباد باد

سرو بر دونمز سوزندن مدحی سرباز باز

طوغری سوزدن داد الوبردونمز اول آزاده داد

د

خسته دل عشاقه جانا لطف احساندر لذیذ　　دردمند اولنلره درده درماندر لذیذ

سینه کم طوطیلره قند مکرر خوش کلور　　بلبل شوریده یه سیر کلستاندر لذیذ

نار عشقه اورمه کندک جهد ایدوب جانک صقن　　غافل اولمه ای برادر جمله دن جاندر لذیذ

جاهل و نادان اولان فسق و فجوره میل ایدر　　اهل فضل اولانلره آیات قرآندر لذیذ

ایرشون یارب بحق مصطفی عالم زیانه

مدحیا بن بلدوکم دین ایله ایماندر لذیذ

محنت دی آخر اولدی ابتدا نوروزدر ایردی مرغان نه صحبت و صدا نوروزدر
غم لباسی سوکیلدی ییکی قباسی قالمدی کیدی رنکین جامه لر پشت و نشا نوروزدر
اکمه چکن غم کونلری هجران شبلر نکدی هپ ساقیا کلسون شراب دلکشا نوروزدر
اول آخر بلا و غصه نک وقتی دکل اولا اول بهارده ثانیا نوروزدر
عیش و نوشک چاغیدر هم کچمکدر آنا میدر فرصتی فوت اتمه هرکز خسروا نوروزدر
بوسه لکده قبول عشاقی مجبر ایلیم راستی بو مطربا دنسونا صبا نوروزدر
کونده بو نوربیک شکر ایدیم سک یا رسول ای شهریار بزه مشغول روشن چبالک دائما نوروزدر
حق تعالی لطف ایده بویدیه ایکی شهزاده لر ایکی وجهیله سکا عالم شها نوروزدر
خوش دیمش بو مصرعی اول شاه عالم پادشاه ایدیلم تعلیق بکون روح غنا نوروزدر

عالمه نوروزی روزی ایلین پروردکار
هردم النسون قلب پاکک هر صفا نوروزدر

ای وجودم شهرینه سلطان خوبانم عمر سودوکم روحم عزیزم همدمم جانم عمر
دردده دوشندم چاره یارا باصفا حقی یتش ای طبیب چاره سازم درده درمانم عمر
بلبل آسا کاری فریاد و افغان ایلدیکم باد آهندن ناصحقن ای ورد خندانم عمر
مرغ دل پروانه وش دوشدی چاکک نازه یاقدی یاندردی بنی شمع شبستانم عمر

وغم شبنده مدحی بیماره کوستر طلعتک له
ماهتابم دولتم مهر درخشانم عمر

نیچه بر ساغر لبکدن کام الور   گوز گوره روح روانم جام الور

قاتلم جانم زجر و قهر ایله نیم   عاقبت بو محنت و آلام الور

ساکه تقریر ایده مم احوالمی   عقل و فکرم باده گلفام الور

آتشیندر صو گبی خاک پایکه   گوکلمی بر سرو سیم اندام الور

سحر ایدوب مدحی نگارک جمله سی

عقل و هوشن اول گوزی بادام الور

و

وارمیدر جنتده جانان خلقک تک دردینی   یا بتری قامت بالا که بکزر نیشکر

کفر زلفن سیر ایدلدن الدی ایمانم درست   اعتقادک بو ایله اولسون ای مرید دربدر

گنج اسرار معانیه یتوردم دستمی   تیغ طبعمدر اچن اقلیم نظمی بی سپر

پرتو شمع رخکدن بو شرردر جان و دل   اجتناب ایتمه صقن اندن ای نور بصر

چین سحر گوی و غابی گشت ایدر گوردم او ماره

سوزلمه بکزر مدحیا بر عاشق صادق ارر

و

ناله و فریاد و زارم اول گل گلزاره در   خار هجراندن انک سینه پاره پاره در

پاره پاره جسمم هردم خدنگ یاردن   تیغ فرقت بر له اما نعره بیز بوز یاره در

جگر بوزرکن مرغ دل کرد و شسه زلفک آغنه   اول غریبی لطف ایدوب حیشن طوتک آواره در

جور قهر و محنتک هردم دل آماده در   لطف و احسانک دریغا متصل اغیاره در

مدحی نزار و زبونه لطفک امدد مدد

[illegible] نسخه

روی آتشناکک عکسیله گلشن نار اولور / نخل قدک بو نه حکمتدر که آتشبار اولور

طالعم اول قمر رخساره مائل اولدلی / هر کیمی یار ایلدمسه اول بکا اغیار اولدیلر

ای گل نازه عجب گیرمزمی بلبل گوشکه / گلشن کویکده هردم بو بجه آه و زار اولور

طولشور گردنه کمند زلف یاره متصل / قورقم اولدر بو سببدن دزد دل بردار اولور

چشم یاره مدحیا دل ویره‌لی اولدم زبون

خسته‌یه مائل اولنلر غالبا بیمار اولور

و

مست عشقم تا ازلدن مسکنم میخانه در / ایکی چشمم قان ایله طولمش ایکی پیمانه در

گلشن عالمده هیچ بوی وفادن یوق اثر / لاله رخلردن وفا امید ایدن دیوانه در

اوچمغ استر کویکه مرغ روانم دلبرا / بال و پر یقماغه شمع رویکه پروانه در

اغلدی آدم جهانه گلدی خندان اولمدی / بو سرای عالمی بلدم که محنت خانه در

قومه الدن دامن پیر مغانی مدحیا

سوز بودر والله اعلم اوزگه‌سی افسانه در

و

مدحیا اولدم نگارا زمان گرکدر / بو مرده جسمه بر جان گرکدر

حقیقت نار عشقه یانمق ایسه / دجوک سینه بریان گرکدر

محصل عاشق زار و نزارک / دماوم دیده‌سی گریان گرکدر

دلی دیدار یاره باقدیغنجه / اسیر و واله و حیران گرکدر

دل مدحیه گلدی عشق یارک / دیدی بو شهره بر سلطان گرکدر

آتشین رخسارکه قوینسون یا بنم یا کلنار اولور کلشن عالم جهانک سبزکاه پرخار اولور

مهر و ماه پیک شمع بر دوه کی شباسن نیلرم هجر ایله کم شول بزمده اول قمر رخسار اولور

سکر زلفیا او یوسر کویکده خنزیر کبی عاشق بیمار وصلک صبحه دک بیدار اولور

سنبل السم دستمه بوی وفا امید ایدوب زلفنک هر تاری قتلم قصدنه بر مار اولور

باریحرک هک مدحی حشره دک آسان ولی

طعن اغیاره تحمل ایلمک دشوار اولور

کورمدم باغ جهانده کزدم اما بیکده بر قامت دلداره بکزر سرو بالا بیکده بر

کلشن ایچره بن کلک کرچه هزارین کورمشم روی یاره بکزر صحیح ورد رعنا بیکده بر

بن سنک بیک جان ایله قربانک اولمق استرم بیک بیل عمرم اولسه کلمز نوبت لا بیکده بر

بولسه بیک بیل کزوب بر ساکه بکزر مهلقا چرخ کردان متصل دور ایتسه جانا بیکده بر

مدحیا زار ایچون بیک کره فریاد ایلسم

دیکلمز فریادمی اول ماه غرا بیکده بر

طبیبم شربت لعلک اولملو صبر و یا مدر لب لعل شکربارک مدد بن خسته یه مدر

سننک پیکان غمزه ک عدو بغرینه ایدر رخنه من در اینکا ماجلة زخمینه مرهم مدر

بوکون سرو اب خوبانه دینلمش بر غزل بو باشنده توغ شاهی در کوزیش صنمه پرچم در

لبک تجرید ساقی قان اولوبدر چشم پرخونم میسر اولمدی جام وصالک بر نجه دمدر

رقیب دیو یی لطفکله اکرسن ای پری پیکر — اونتدک مدحی زاری دیمزسن اولده آمده

وله

جبینم کعبه درکویک یه خود فردوس اعلادر — جمالک مشعل قدرت یه خود نور تجلادر
کلام دلپذیرک مرده یه جان ویر رجانا — دم فیض فزادر اول یه خود نطق مسیحادر
کوزک یا وحشی آهودر ویا خود مست جادودر — قدک یا سرو بالادر ویا خود نخل طوبادر
جفا که صبر ایدر کوکلم پریشاندر ولی عقلم — یه فرهاد بلاکشدر یه خود مجنون شیدادر
منور طلعتک ای مه ملاحت آسماننده — یه مهر عالم آرادر ویا خود ماه غرادر

فغان وزاری مدحینک اثر ایتمز نه حکمتدر
نگارا قلبک آهندر ویا خود سنگ خارادر

وله

سینه م که گوهر عشقک خزینه در — اسرار یار انک ایچنده دفینه در
اول عاشقی با خدنک جفا چکدی قتلمه — هردم قضایه قارشو طورنا اشبو سینه در
کیمی لبوکه غنچه دیدی کم بلوکه مو — او یوق بو یوق ارادۀ بهانه بر قرینه در
موج بلای اشکمی کورکز ورنی — بحر محیط ایچنده تنم بر سفینه در

مدحی شراب عشقله رسوای عالم اول
ناموس وعار عاشق اولانک نسینه در

وله

میدان رزمه اولسه دارانشان چقر — صان خصم دینه حمزۀ صاحب قران چقر
مریخ چرخ زردینه آهن سپر چکوب — برج فلکده عسکر که دیده بان چقر

اعدایه قرشو یوزنه یوز اولدوقده خنجرا　　بردم کلور که یوزینه بر پهلوان خنجر

کوروکده تیغ همتکی یوز سوروب قزل　　پای سمندکا و بلکه اول قلتبان خنجر

مدحی اوکنجه سندخی سور رخش همتک

رسملک ایله ارکبی اول آتوصان خنجر

د

سوونک چون ای کوکل ممتاز در　　کونده یوز بیک جور ایدرسه آز در

راز پنهانک صقین فاش ایلمه　　چون او یار اغیار ایله همراز در

کوکلک ایچره دامن اولرطوتر　　سک رقیبی لطف ایت ای شه نازدر

مرغ دل صیدیته پرواز ایلین　　بر پری وش کوزلری شهباز در

مرحبا تیغ ستمد یاراکر

یاره لر سینه کی شهناز در

د

جانا رخک بهشت و لبک سلسبیل در　　هر دم غبار رهک کوثر سبیل در

اوج حسنده طلعتک ای مهر پر ضیا　　حقک کمال صنعنه روشن دلیل در

دیدم یولوکه جانی فدا ایلسم دیدی　　اکمه یانمزه آنی که شی قلیل در

ای مصر حسنه یوسف کنعان اولن کیم　　اشک روانی کوزلریمک نیل در

وصلک روایتینی بیورمدیجه دیسون

د هجران حکایتینی دیمز اول طویل در

جانا نظرم کعبه‌ده کوکیده سکادر
بکزرکه بنم ایکی کوزم قبله‌نمادر

شاد اولمه اکر عارف ایسک عمرله جسمه
تن خاکه وارر عمر عزیزیسه هبادر

خرج ایتمه بو کون یوق یره سن نقد روانک
ای خواجه صقن صانمه که دنیای بقادر

طوغمادی انک باشنه هیچ مهر سعادت
هر کوردوکنی شولکه صانور ماه لقادر

یعمه کرم ایت فاطری مدحی زارک
نه دکلو حقیر ایسه نظرگاه خدادر

عاشق دلخسته‌یه صنمک صفا کلمکده در
هر نفس عشق اهلنه درد و بلا کلمکده در

یاردن جور و جفا اکسک دکل هر کون کلور
نیجه بیلدر کوزلرز مهر و وفا کلمکده در

رزق ایچون دنیا غمن چکمه اکر عاقل ایسک
رزق قسام ازل هر کون سکا کلمکده در

کوکلمک ذوق و سروری منقصل کتمکده در
کوی دلداره رقیب بدلقا کلمکده در

کر ایدر ایسه بنم درد درونم ندر سؤال
جان بدندن چقمغه رنج و عنا کلمکده در

بیستون عشق ازل فریادی نالان ایلدی
کیم چاغرسه دمبدم واحی صدا کلمکده در

مدحیا داور دهرک بارگاه عدلته
پادشهلر کمتره‌ده پای و کدا کلمکده در

قدک نهال باغ ملاحت نشانیدر
رویک ضیاسی مهر سعادت نشانیدر

باغ جهانده هر کوردیکن سرو سایه‌دار
ارباب عیش و عشرت صحبت نشانیدر

دال ایلر ایسه قدنی بار جفای یار
ای دل تحمل ایله که دولت نشانیدر

تیغک اولور سنوله شوق کبی قانه غرق
اعدای خاکساره قیامت نشانیدر
جور او قلریی طور نظر اتریقلمه او شوخ
غالب بو سینه تیر ملامت نشانیدر
مدحی زاری حاصلی بیر آتشی هجر یار
قدی بو کلدی قهر له رحلت نشانیدر

عاشق شودمکه آه و دل شرشر جکر
اهل جحیم دفعنه آتک سپر جکر
یوزدی قبای جسمنی خیاط روزگار
آواره کبی دوندروب آنی ایلر جکر
نقد قرار وصبر دلی الدی چشم یار
عیاری کورکه برج بدن نلر جکر
دل طفلی عقلا اویدی جان اولدی مستر
اوغل سوایا دیسه حجابی بیدر جکر
مدحی طوتشدی یاندی دیو چاه سینه دن
اشکم بیشمی اغلیورق چوق ضرر جکر

کف ساقی قدحدن مطلع خورشیدر خشاندر
دهانی پرستان محرن لعل بدخشاندر
جنون عشقدا مستم اوزم عاشقیم بلیم
که دل آشفته وتن خسته وخاطر پریشاندر
عذارک کورسه دل خرم اولور کوز گریه کرلکلر
تم اول شو بکز رکاه خندان کاه کریاندر
لبانی یاره یاره ایلیوب عاشق فراقکدن
یانوب نار محبتله کزر کوبکده عریاندر
جمالک شوقنه هرکون یقاسن چاک ایدر مدحی
دمادم عاشقک جانا سنک چاک کریباندر

چکدی اول مه قتلمه بر تیغ عریان چین سحر — شعله صالدی قرقمه صان مهر رخشان چین سحر

کیجه کوردم واقعه مده حجره مه کلمش او ماه — بولمدم طوردم یرمدن دیده کریان چین سحر

جان بزدن تا خسته دک اولمزدی قطعا منقطع — یا نمه خسته یتورکن کلب جانان چین سحر

ای خلیلم کبش باشم توک قانمی کوبکده کل — عید اضحی ده روا در اولقه بان

مدحیا قلبه حرارت ویردی شوق روی یار
کون کبی اولسم نوله چاک کریبان چین سحر

و

یارک خدنک غمزه لری دلستان اولور — جلاد چشمی قاتل اولور بی امان اولور

عارف کورنسه بخیتی کورمز وصال یار — زیر فراقی چکه انک بکیمان اولور

بلمم نه عشوه ایلر عجب اول پری بکا — که کون کبی ظهوره کلور که نهان اولور

بو عشوه لر نازله بو طرز خاصله — اول مه سریر حسنه شه کامران اولور

یارک فراق لعلی ایله دمبدم بنم — فرقت شبنده دیده لرم خونفشان اولور

آیا غه صالدی بعد بنی کشته گیر عشق
مدحی انکله باشه چقن پهلوان اولور

نم کوردی یار بلسیم ایانمدن ایچنور — ظاهر بودر که دیده پرنمدن ایچنور

بردم سرشک آلمی دیدم کوزیمی یار — بقمز بوزومه ذره جه اول مندن ایچنور

ویر لبلرکی اغزمه قل دردمه دوا — صنمه اولمکو خسته سن امدن ایچنور

برکون رقیب خسته کوربیلدی دعا   مدحی زار داغی دورهمدن ایچنوز

ولـه

رستم دستانی اولورسه کرشجاعنده برار   اندنکم اولمایه غیرت اولور آول زندن بتر

جوهر رودنکک شوکیم قدرینی بلمز اردکل   صنمکم جان عزیزکا دتکبی یردن بتر

کل قبول ایت پندی اولدر سکارای صواب   بوثملدر عارفا ولی آدمه برسوز بتر

اول و آخر بودر سکا سوزم ای نوجوان   کرارسک ایله دایم تجنب دنیادن حذر

مخزن دلدن چقار اسرار معنی متصل   تیغ طبعم انکچون برقلی یوزبیک یرر

بو نصیحت قلب روشنه نادلو بدر آلسکا   نکته پندم چراغی مهر انوردن بتر

طوت سوزم ایکی جهانده اولمیاسن نامراد

بودر پندی سکا مدحی زارک مختصر

ـــ

آهو

هر قچنکم خاطره اول زلف عنبر بو کلور   چیندن صحرای رومه صاپوزرم آهو کلور

اول کوزی غمزدن جان ویرر هر عاشقک   نرکسدن دمبدم آوازهٔ یا هو کلور

قبله یه طوتسم یوزم کاهی عبادت قلمغه   فکرمه اولدم خیال کوشهٔ ابرو کلور

جوردن قدم بوکلدی کوزیشم اولدی پرنم   هر نیده کم کیر بغلنسه لابه صو کلور

کوکلمز صوکبی دسته طلب دکلر مدحیا

قرشودن بیک نازله اول دلبر دلجو کلور

ولـه

بکا قان اغلدن هر دم او یار کلعذاردر   نم اشکم دم آلودم بهاره قرشو جاربیر

تن چاکم اوزره داغلرکم قبقوه یالمش　　　　یاپ انلرینی یالک یوزلو جوانک یادیکار

یا شیم سیل روان اولدی فغانم رعد و آهم برق　　　　باشیم محنت دیار رنده ملامت کوهسار یدر

اولورسیم اول صبحی لیلی کذار ایتدوکده قبرمدن　　　　سلامن کسمسون دیسون که مجنونم مزاریدر

پری رولر خیالیله مصور دیدهٔ پرنم
صنانسن مدحیا چشمم پریلر چشمه ساریدر

ولـه

ای کل نه عجب آل زنکک غنچه فمک وار　　　　افغان هزار ایله سنک خیل دمک وار

بن خاک ره جرعه کش پیر مغانم　　　　کل کبی سنک الده شها جام جمک وار

عالم یقلوب قتنه کردون یره جیسون　　　　شول دمکه سنک خاطر پاککده غمک وار

امدر مدد ایت جان ویره لعل لبک بسن　　　　درمان ایده کور خسته لره چونکه امک وار

اولدر کوزلم تیغ فراقکله قیرمز
شول مدحی بیماری که اندن المک وار

ولـه

غمزه خونریزکه بیداد دیرسم یارشور　　　　ذو الفمار چشمکه جلاد درسم یارشور

رخلرک کل لبلرک مل کاکلک سنبل ولی　　　　طوغروسی بو قدکه شمشاد درسم یارشور

فن جوری خوبلر سندن تعلم ایتدیلر　　　　خیل خوبانه سنی استاد درسم یارشور

باد آهمایه وجودم شویله چقدی چرخه کم　　　　تا قیامت جسمی برباد درسم یارشور

کیمسه دن بن بویله بر اشعار زیبا کورمدم
مدحیا بو طرز خاص ایجاد درسم یارشور

ول

دل حصاری اولدیسه آنک بر پناهی یوقمیدر	یوخسه اقلیم فنانک پادشاهی یوقمیدر

کونده بیک کز اولدرر شمشیر هجر انک بنی	ظلمدقان ایمه نک آیا کناهی یوقمیدر

دور رخسارنده یارک آی کون لازم دکل	ای فلک روی زمیننک مهر و ماهی یوقمیدر

ابر غم چکزمنسو باران محنت یاغمسون	عاشقک سیل سرشک و دود آهی یوقمیدر

مدحیا عاشق خطا بر کناه ایلرسه کر

اول کناه ایچون انک هیچ برکون آهی یوقمیدر

ول

جور اعدادن خلاص اولمق عجب قابلمیدر	بیوفالردن وفا امیدایدن عاقلمیدر

تیغ مژکانن چکوب قردی جهانا خلقی تمام	یعنی انک غمزه جلادیده قاتلمیدر

زال دهره مهر و ماه اولمش ایکی چرخی بر	کوردن سرفدنک آیهه حاملمیدر

جور یکی بجدیسه یرسن لطفکی غایتده آز	آنم جوق سودکم عاشق بوکه قابلمیدر

هر نظرده مدحیا خون جکر ایلر طلب

چشم مستی بلمزم قان ایچمکه مایلمیدر

شها قاللدر نقا بکشا کورم نور	حجاب آلتنده قالمش شمع کافور

لبکدر بر مدور لعل ساغر	صراحی کردنک معنیده بلور

وصال یاره ایلر صفاده	بنم ایچون جهانده زار و مهجور

مراد کسه خلیلم کعبه یابمق	خرابه کوکلمی کل ایله معمور

فراقه صبر اولمز چونکه مدحی

وصال دلربا یه اولمه مسرور

ولـه

گوکلم جفای دلبری مهر و وفا بلور   بیچاره دل نه چکدوکن اول بیوفا بلور

عمرن هلاله دوندی تنم کیمسه بلمدی   انجق جهانده دردمی بر مهلقا بلور

اول جان طبیبی صانمه که عشاقی بلمیه   خلق جهانی کندوه محبت مبتلا بلور

گوکلم همیشه خاک درک کیمیا صانور   چشمم غبار مقدمکی توتیا بلور

مدحی صانور که سودوکنی بلمیه اغیار

عاشقلرینی جمله اول دلربا بلور

ولـه

رندانه ساقی جامله قوت روان ویرر   صوفی صانور که آتی می ارغوان ویرر

یارک جفا و محنتنک بر زمانی یوق   اما وصالن اکسک اکا چوق زمان ویرر

دارا اولورسه صوک اوجی بردار ایدر انی   جلاد چرخ کیمسه یه صانمه امان ویرر

غمزه‌ک خدنکی سعفر چرخی دل چکر   قاشک فلکده قوس قزحدن نشان ویرر

امدر بو دمده لعل لبک تشنه کیمسه‌ون

مدحی نه زاره یوخسه فراقکله جان ویرر

ولـه

صحرای دلده کل کبی آچلدی لاله‌لر   بزم صفاده دستمه کلدی پیاله‌لر

درلر ز لالدی حسن لعنه دلرک   گویا دهان غنچه‌ده زین اولدی ژاله‌لر

گوردم چمنده بلبلی چون گلستانه قونر   بنده بهار حسنکه یازدم رساله‌لر

تا کم خدنگ غمزه لرک نقد جان اله   کوزر افندی اوستنه کیسکین جواللر

مدحی نه چاره یارمدی کوشش چو انده آه

افلاکه چقدی کرچه که فریاد و نالهلر

و له

قدک صنما قامت طوبایه برابر   کیمدر که ویه سرو دلارایه برابر

سنبل نقدر قلسه دل و جانی معطر   اولمز ینه شول زلف سمن سایه برابر

اشکم کهری خاک ایله یکسان ایدر اما   آهم شرری قبهٔ مینایه برابر

دل مرغی عتاب ایتدی کورب زاغ رقیبی   کورمه اونکی یوده لیلایه برابر

کوردکده یوزی قاره اوله مدحی انکم

شول طلعت غرایی کوره آیه برابر

و له

تیغک شها عدویه دلیرانه صرمشور   آهن یورکلو ارکبی مردانه صرمشور

روز وغاده بنده لرک قهرمان اولور   رستم اولورسه خصمنه مضمانه صرمشور

تیرک مثال طوترسه نوله قلب دشمنی   تندن چقرا و خونی وارر جانه صرمشور

کرزی فلککده کلهٔ بهرامی خرد ایدر   مار کمندی کردن کیوانه صرمشور

مدحی قولکم همت عالیک اولورسه کر

شیر زیانی اولورده نه یانه صرمشور

و له

بجتکم اول شه عادل جهانی آشکار ایلر   اکر بر قطره یه قیلسه نظر آنی بحار ایلر

چتوب عرض جمال ایتسه فلکده ماه وخورشیده   برینی خوار و زار ایلر برینی منشار ایلر
سحردن عزم باغ ایتسه خضر کبی دولابیله   نه جانبکم قدم بصبسه سرلر لاله زار ایلر
بملاله دوینه ضعفندن اکر بر طالعک جسمی   نظر قلسه زر فالص کبی کامل عیار ایلر

اکر سیمرغ اولوب قافه قچرسه مدحیا خصمی
کمند دست همتله ای لابد شکار ایلر

غبار خاکپایک توتیای عین عزتدر   شهان کونجاک سرده شعالی تاج دولتدر
ارنلر حقی ایچون بعث دنیادکل لازم   سنک دیدارکه بعق خلیلم اوزکه نعمتدر
جمالک آفتابی شعله صالسون ماه وخورشیده   کریبانک سرلر مطلع انوار قدرتدر
سرشک دیده مه عین عنایتله نکاه ایله   صباجلسون رهکذارکده نسیم باران حمتدر

اولنجه مدحکی دلدن قومز دردزبانلیلر
محصل پادشاهم مدحی بیچاره عادتدر

بکون بر مهلقا سوزم ایکن نازک ایکی دلبر   کوزی نرکس صحیح سنبل جمالی مهرپرور
لبی کویا مسیحا درقندی مانند طوباور   رخی دردمه اودر ملک خصلت پری پیکر
سریر حسنه سلطاندر قمی مهرسلیماندر   اولوبدر حکمنه فرمان بخیه دارایچه داور
مه نو کوزمکه حق عشقی کنار بام اول مهرو   زهی دولت زهی طالع سوزنون چرخ بر اختر
بهار حسنه قرشو لشیم بازانه دوشنمدی   درمغا شادمان اولدی کوز روت اغیار بدکوهر
او خورشید منور چون کوتوردی بر قعن یوزیندن   ایکچون آیت نوری دلمده قلمنم ازبر

نهال سرو قامتدر قبا مندن علامتدر
کورنلر مدحیا قدین دیدیلر سدره همسر

وله

نشان اولمق دلا هردم خدنک یاره مشکلدر
تحمل زخم تیر غمزهٔ خونخواره مشکلدر

درون سینه‌ده دردم او یاره عرض ایتدم
حقیر احوالنی اکمق دلی خونخواره مشکلدر

طبیبا هجر یاریله اولان درده دوا اولمز
علاج ایتمک اکچون بو دل بیماره مشکلدر

طولشمه بند زلفینه هنوز قلای دل مسکین
اسیر اولمق کمند کاکل دلداره

کل رویکدن ایرو مدحی بیماری زار ایتمک
سکا آسان در اما عاشق دیداره مشکلدر

وله

الک چک خستهٔ عشقه طبیبم چاره مشکلدر
علاج ایتمک نهایت بو دل بیماره مشکلدر

فراقک تیغی هپ یاره ایدر سینه اما
طایمق بو جفا هجرانه تن صدپاره مشکلدر

کوربا اغیارله هردم سنی ای کوزلری خونی
دمادم قان اقیتمق دیدهٔ خونباره مشکلدر

سکا آسان جفالک چکمک عاشقدن نهان ایتمک
ولی ای قاتلم طالب دیداره مشکلدر

تنک شمع ایلیه کر هجران شنده کرچه یاندردی
تحمل مدحیا دائم عذاب ناره مشکلدر

وله

ساقی عکس رخ آلن ای کلفامه قویر
صوفی تسبیح و عصاسینی صاتوب جامه قویر

طاغدوب کاکل تارینی عذارینه او شوخ
هجرله مهر منیری قره اخشامه قویر

براتر قوریدی دلدارک اکر باد صبا   بوی زلفینی شو دم کم دل ناکامه ویر
نصفت دنیا قدیر بلور اولدم آنی   کیمکه بر میزرایله دلبری جامه ویر
عمرم اولدقجه بن الدن قومیم مدحی کانک
نامنی نامهٔ دلداره که شول خامه ویر

ظل یزدان قطب عالم شهریار رحم و قار   عمر و دولت سلطنت اولسون هزاران در هزار
صانع اولیدی اراده سیره کوستریدک عدلنی   لطف و احسانی مروت بسنده وری ای شهریار
عمرم اولدقجه جهان ملکنده ای شاه جهان   مدحت قوانکله اوزکه کار اولوبدر باکه عار
کلشن عالمده دایم کلی کبی سن کل شن اول   اهل دللر باکه اقسون مثال جویبار
بوندن ارتوق مدح ایدردم خان مرادی میرجیا
بادهٔ عشقی اکر قلماسه عقلم تارمار

لمشدر   لمشدر
تکلوب هردم اچلمق اول کل جدانه قا   بجاره قرشو زار اولمق دل نالانه قا
دیدم مستی عشقم بنی مهمان ایت جانانا   دیدی دلبر سرکوکهیه بمده چوق مستانه
دیدی اول مه عذارم شوقنه باق تشنه کریور   دیدم بن نار عشقکله کل اولدم یا نه
کوزللر الچره سرور درجمال مهرانور در   تمام آیین خوبانه بکون عثمانه
جهان خلقی تمامت اول صحی لیلایه مغتون در
همان وار جهانده مدحی دیوانه قالمشدر

جمالکدن جهان اولدی منور — کلامکدن دماغ جان معطر

جبینکدر سنک مهر جهانگیر — بو روشندر منیرتک گوندن اظهر

مبرا سن چو شبنم غل و غشدن — درونک صاف و بیرونک مطهر

نه دکلو بیشمار اولورسه اعدا — خدا قلسون سنی دایم مظفر

سن اولدک دولت و عزتله الحق — اغای شهریار هفت کشور

حسن صورتلی سیرتلی ارسن — انکچون نامکه دیرلر غضنفر

بنم هر روز و شب بودر دعام — خدا مقصودکی قلسون میسر

بکون سن مدحیه شفقت ایدرسک
شفیعک اوله یارین شاه محشر

کر بچک خنجر چکوب شول دمکه قصد جان ایدر — کر نکهبان اولمسک بر لحظه یوز بیک قان ایدر

غمزه سی تیغیندن اول یارک چو رحم کردنم — اولمکی بن عاشق بیچاره یه آسان ایدر

جام لعلکله غبار خط سبزک دلبرا — طالب دیدار اولانی مست ایدر حیران ایدر

اول طبیب جان و دل کلدی بکا بن بیچاره — عقلمی آلور کیدر بلمم نه درمان ایدر

مدحی زار روز و شب بونک ناله سن گوش ایلمز
مرغ دل کوشنیده یارک یوقیره فغان ایدر

باغ دهری ایلیدن باشمه دلدار دار — اتدی بلبل کبی کارم دل رخی گلزار زار

سرحه سرحه قلدی بعزم تیر هجرانک بکا — تیغ بیداد کله کل کور سینه می ای یار یار

بار هجرانه بلور دائم تحمل قلدم و غم   یوکله دریاکه انجون دلبرم هر بار بار
شول سیه زلفی کبی عالم پریشان ایلدی   کوزمه قلدی جهانی اول کوزی تاتار تار

نقد صبرم الدی دلبر دوندی انکار ایلدی
مدحیا قلسه عجبمی جا بمنه انکار کار

د

شول بالک یوزلو جوانلرکم جهانی نقدیلر   مبتلالر آه ایدوب کون و مکانی نقدیلر
کفر زلف دلبره ول سجده ایلر کوردیلر   بو کناه ایله طوتوب اول ناتوانی نقدیلر
اهل دردک آهن الدی فلک یوجنبولر   چیبن افلاکله آسمانی نقدیلر
داغلرله تنلرن یاریزن ایلین ابلالر   جبه و دستاری جمله خانمانی
جوهر عشقه بدل بر جوهر اولمز مدحیا
بو ملدیلر آره یوب کونی و مکانی نقدیلر

د

محبت یوبی ویرز کلدن ایسه خار یکر کدر   وفاسز دلربانن صورت دیوار یکر کدر
وفاسی یوق جفاسی چوق شو یار ماه پیکردن   وفاسمتن بلور بر شاهد بازار یکر کدر
حبیب ایلکرو صلکه طالب جمال یاره حیرانم   بهشت جاودانده عاشقه دیدار یکر کدر

وجودین نار هجر انک یاقوبدر مدحی زارک
سینه ویر هر نفسده قادرستار یکر کدر

د

جهانک دلبرلری ای سهی قد پاپاکلدر　　ملاحت باغنه رونق ویرن تازه نهالکلدر

عذارک شمعنه کویا یکسدر بال و پر تیتش　　کوزنلر رو درو یکیده صنوبرلر الی فالکلدر

لطافت آسماننده جمالک مهر انوردر　　جهانه فرد ویرنا هر دم رخ فرخنده فالکدر

تجلی نارنه باقن وجودم شهرنی ای مه　　حقیقت پرتو نور جمال پاککلدر

دل مدحی هر دم مست و حیران ایلین جانا

لب لعل شکربار کله سؤلک شیرین مقالکدر

و

کوکل سیمرغ قاف لامکاندر　　کوکل طاوس سدره آشیاندر

نه دندر نه صدفدن اولدی حاصل　　نه کوهردر عجب بلمم نه کاندر

خراب اولور تن فرسودم اکنز　　وجودم شهرنه شاه جهاندر

جکر طاغلر قدر بار جفاسی　　اکرچه بی مجال و ناتواندر

صورر سک مدحیا شهر بدنده

نهاندردن نهان کوندن عیاندر

ا

ای دل چشمم آتشی غربت دکلمیدر　　بلبلم اولم دیدکلری فرقت دکلمیدر

طوبا دکلمی قامت بالاسی دلبرک　　کوی نکار کلشن جنت دکلمدر

بر جرعه سیله عالمه سلطان ایدر سنی　　جام شراب نشاسی دولت

میدان عشق ایچنده فدا ایله باشکی　　اقران ایچنده ساکه بو عزت دکلمدر

دنیایه مایل اولمدی عالمده مرد اولان　　میل ایلین زمانه یه عورت دکلمدر

ای دل هوای نغمه ادوب جمع مالی قو   دار البقایه آخری رحلت دکلمیدر

چلمک همیشه بار رجا سینی اول مهک
مدحی سنکده جانکه منت دکلمیدر

د

سینه مه ای قاشی یا تیرک سنک قاندن کلور   بو نجه دملر قنده بیدی بلمزم قاندن کلور

اشک چون آتو دل صحرایی پرخون ایلکه   کیمسه بلمز یاشنی قاندن چقر قاندن کلور

قانه غرق اتدی سرشک خونفشانم یوللرین   باکه اول سرو روان سمند کیر قاندن

پنجه مرجانه دوندرمش بیضاسنی   عاشقن قتل ایلمش قان ایلیوب قاندن

آلکرکیمش ادمه اولمش شفق تک قانه غرق
مدحیا اول کوزلری خونی عجب قاندن کلور

شعر نفس الامریات

یالان دکل سوزم ای کرچکارلر   صیقل سزدر بزم برده بسرلر

کونش طوغر سحردن اول دیاره   کیجه اولدقده اما موم یقرلر

عجایبدر بولرد اخی عجبدر   کدی اوتلق کوپک صمان یمزلر

بریده اخی غرا یبدن بو حکم   دینکی قولون طوغرمز استرلر

اوریج طوت اوشهرک خلقی جمله   سحردن شامه دک اتمک یمزلر

انیان بو سوزیمه تکری حقیچون   اولوبیی انده توبرغه کومرلر

سستبنولده بن آنی کوردم بیح   اویرده طارلیه بغدای اکرلر

دخی سوق اصلانک عادتلرین کور   ات واتمکی اقچه بله صاتر لر

بو سوزه اعتماد ایت تکری حقی   اودیفی داغده بالله ایکیسرلر

سنک مدحی بو شعر سوزناکیله

لباسی یوق یتیم اوغلاندر اغلر

باکه آجی سوز ویررغیره شکر گفتار اولور   شول شکرجی زاده جکت خونیجه شیرین کار اولور

قامتی نیشکر اولمش لبلری قند نبات   قنده اولور بر نهال تازه شکر بار اولور

عکس رخساری دوشر کاهی لب شیرینینه   نار ون شکر اولور کاهی شکر ون نار اولور

اغزنه السه دم شکر لبیله زلفنی   لعلدن شکر اولور واحی شکردن مار اولور

جان شیرینم اجندی مدحیا ولی صلی

باکه آجی سوز ویررغیره شکر گفتار اولور

مدام ای ساقی گلرخ لبکدن لعل ناب استر   دوتوت میخانهٔ عشقده بنم کوکلم شراب استر

بو فی قانون ایدنمش اول شه خوبان دورانم   قدم چنک ایلیوب هر دم دل زارم رباب استر

نه ارکن کوسترای مهر و قمر لنکا استندی   قرا کوکیجه ده اهل طریقت ماهتاب استر

لبک وار اشتغالنده نیتور رتیباب اولوب کلم   جمالک آفتابندن مدد بر ذره تاب استر

مروت قابوسی یا یدکی اونتک مدحی زاری

نجه یللر در لطفک یوزندن فتح باب استر

عالمه سنجلین بر کل نیچا می کلور   کلشنه نیجلین بلبل شیدا می کلور

بال آچوب بلبل دل گلشن ده نوایی گوزر   هسکا بکزر گوره بر سرو سمن‌سایی گلور
اوپری انغرا چوب دعوی عشاق ایدیجک   خسته دللر دیه بلکیم دم عیسایی گلور
حسرت لعلک ایله قانا قیدر دیده لرم   اینم آنکی گوزم ساکه تماشایی گلور
گل یوزک غنچه و نمک مدحنکم قادر اولور
دهره مدحی گبی بر بلبل گویایی گلور

صوفی بی مذهبک زرق و ریاسی اوزره در   اهل تجریدک بلور حق بوریاسی اوزره در
ای طبیب آل الک بنم دردم علاج ایتمکدن   درد بیمار غم عشقک دواسی اوزره در
شمعه بکزمز بنم مهر رخ جانانمی   شعله نار اوزره در نورک ضیاسی اوزره در
مرده حق کعبه روبکده وار در یوز صفا   ما بزمزم جشنو لعلک صفاسی اوزره در
مدحیا جام می عشقک صفاسی نشئه در
ساقی گلچهره نک خود مرحباسی اوزره در

غنچه تمیز باغده بشول لعل زبهار قدر   سنبل و ریحانی دار زلف سمن‌سار قدر
بو ملیه صاحبدم رهگذارنده سرشکم نقدنی   اول شه سیمین تنم خط اتدی دینار قدر
بر شه دارا حشم رستم نبرده مالکوز   قوللری نیک کمتری جمشید دارا قدر
بره دریا کیزه دن آیردی دست روزگار   سیل اشکم غم دکل جوش اتسه دریا قدر
آفتا بیوز طوتردم جان و دلدن مدحیا
روشن اتسه چشمم اول روی نهار قدر

گل مجلسنده لعل لبن گوستروب نگار　　گلشنده خجل غنچه لری قلدی شرمسار

ایچدی شراب رخلرینک اولدی آل آل　　آیله الدی گوکلمی اول شوخ شیوه کار

خلقی هوای عشقله رسوای ایدوب گیدر　　گم گوردی بو بلیه فتنه آشوب روزگار

شوق ایله صاچلدی قانلو یاشم مجلسنده کم　　قاندن توکلدی دیدی وشمده اثار

مدحی فراق یار ایله قلسم عجب میدر

دردِ درون سینه ده سوزانم آشکار

طوتشور شمع رخک شوقیله اول پروانه لر　　سن خوب پروا گوزتمس بلمدک پروانه در

امر ایدر وار ایسه یارالکیه زلوبی عوت قلمغه　　هر کیمک دستنده حکم شاهی وار پروانه لر

قهرمانی رستم دستانی یاقاهر میدر　　قردی عالم خلقنی اول یار بی پروا لر

شول گوزی آهو گوکل مرغن شکار ایتدی ولی　　بلمدی مرغ دلی اول یار بی پروانه در

مدحیا کوی خراباتک بکون شهبازی سن

مستِ عشق اول دلبری صید ایتمکه پروانه لر

دما دم آتشِ عشقیله گل ای پروانه بیدن صبور　　بر اودون پیر چیغدر آنی یاندر که چمندن صبور

بلاکهسارنه اول ناخن مخته بن اجدم　　نیم نه چکدوکم بابک لرسن کوهکندن صبور

نیجه گلشن کوبکده نالان اولمین بلبل　　صدای بلبلی ای غنچه سن مرغ چمندن صبور

یوری در بند عشقی چکمکه قادر دگلسن　　بو دشت وحشتک خوفی دلا [illegible] صبور

ویلرسک مدحیا لعل لبیله ورد دندانی
بدخشانی ایلرندن نچه واروب شهر عدنده صید

وله

نهال قامتک طوبایه بکزر — دهانک غنچهٔ رعنایه بکزر
شب دیجوره بکزر قاره صاچک — قرا کوده جمالک آیه بکزر
فلک برحقّهٔ یاقوت احمر — دیشنک لؤلؤ لالایه بکزر
کوز کده کرپک تیر قضایه — ایکی قاشک قورلمش یایه بکزر
غمکدن بزم ذوقنده مدام — قدم چنک و فغانم نایه بکزر
یه لعلین کاسه یه بکزر شیوه رخسار — لبک یا سکّری حلوایه بکزر
کل رخسار یاره قرشو مدحی
همان بر بلبل کویایه بکزر

وله

قامتندن بلکوز شیوهٔ رفتار ندر — لبلرندن صورکوز لذت کفتار ندر
روشن ایلر کیجه مزکون کبی اول شمع جمال — بر علومی عجب اول آتش رخسار ندر
طوغری سویله یوزنک نقش ری حق اچون ای ماه — جکرم پارهٔ سنی یاندرن اول نار ندر
یقدیغی قدی اول جان ملکنی یغماجی کبی — کوزلرکوز اذر نیدر اول کوزی تاتار ندر
باد بلیرمی قولنی جهان مهر کی اول ماه تمام
مدحیا ظاهر اولان سنه یه انکار ندر

وله

دلبرک بلدکمی تیغ خونفشانی قانده‌در ای کوکل سنده قانده سن عشقک نشانی قانده‌در

کوبیاقان قاربوزی خون ایچره غلطان کلدیلر سن ایدک بو روزکارک پهلوانی قانده‌در

جرمی نیدی هابلک بر کره صورسک قابله قانده کتدی ایکی قردشلریه قانی قانده‌در

قانه غرق اولمش قنااقلیمی جانلر یوی ولی مرد و زن اولوکچی پیر و جوانی قانده‌در

دمبدم قان اغلیوب آرریور عشق ارلری شاه عشقک سوملشورلرکم مکانی قانده‌در

قانله طولسون جکر پیمانه اولسون چشم تر کوره سن عاشقلرک سود و زیانی قانده‌در

اره فرقتله یارم یارم اتدی جسمیمی تن خراب اولدی انک روح روانی

حصه دار اول قصه سن کوش ایت کچن سرلرکدر رستم و اسفندیارک داستانی

سنولعندر الجمش او غنجه قانی عاشقلرک
کمسه کورمز مدحیا غنچه دهانی قانده‌در

و

کوکل کرچه جوانک تندخودر جفاسن چک قیرمزساده روددر

دوستوب دل مرغی زلفک اغنه دیر مرادم کلشن حسنکده یوددر

لب لعل درر بارک عمیله دمادم کاسهٔ چشمم طولودر

رقیب دیوی بصدم حمزه آسا دیدی آنی کورنلر لندهوددر

دل مدحی زلفک برله بند ایت
صقن دیوانه در بغلاملودر

و

چون بشارت خبر دیردی مطلع مدحیا ندر شاهد دنیا نه دم ردی سعادت کوستررر صکره یوزینک جوراید یوز نخ محنت کوستر
رمزله کوستر بزه شهدی اشاراتک

اهل عشقه گوسترر گوناگون یوز بیک بلا — صنمه ای عاشق فلکدن جای فراغت گوسترر

گاه مست ایلر دلا گه واله و حیران ایدر — چهرهٔ دلبر بزه چوق درلو حالت گوسترر

زاهدا کم قطره سی سلطانه دوهر بیرسنی — نشئهٔ جام صفا گور نه کرامت گوسترر

مدحیا مرآت روی دلربایه شوقله

بر نظر قیل چیدا گور سا که نه صورت گوسترر

خشمله قرشودن اول غمزه سی خونخوار گلور — عقلمی غارت ایتدن گوزلری بیمار گلور

سینه یر ایلمکه گنده و گوزندن صقنور — صانمه کم بخلین عاشق دیدار گلور

گلشن کویکه اوچوق دیلیو شام و سحر — طلب مرغ دل ایتدن قفسی طار گلور

بلکه گوز الده ایکن جان و تنک قیمتنی — صانمه گوز عالمه آدم ینه بکرار گلور

دیدی بو مصرعی مدحی بو گیجه واقعه ده

خشمله قرشودن اول غمزه سی خونخوار گلور

بلبل همیشه گل یوزگی وصف ایدر یوررر — غنچه جهنده دیر مله باشن صالوب طوررر

کافر قیتی اولدررم دیو متصل — طور مزاو کافی اول گوزی آهو دخی سوررر

دل مرغنی گور بچه شکار ایتمه طلیدر — شهباز تیر غمزه سنی جانه قوندررر

اوی کسه رو ناز طوبی دلی، وجهی ابله — سایه صفت ایاغه صالوب خوش سوررر

بر دلربا که مایل اغیاره دون اوله

مدحی محبت آتشنی اول سویندررر

دیدار یار گوردی دل مدحی جوش ایدل

اقر صو گیبی نوله مدام اولسه بیقرار

گون یوزک که مطلع چاک گریباندن چقر — که قمر گبی شب زلف پریشاندن چقر

گون طوغار یارم گیجه خواب ایچره یا تورکن نکر — شمع روی پیدا یدز یبا شبستاندن چقر

ابر ایچنده صان گنشدر شعله صالمش رخلرک — یا برآتشدر که زلف عنبرافشاندن چقر

جوش ایدر دریای دل آقوزنده قانلو یاشن — لعللردر صانه سن کان بدخشاندن چقر

دمبدم گوزدن اقوب اشک دم آلودم بنم

کیمسنه بیلمز مدحیا قاندن گلور قاندن چقر

بو گردش گردونک دورنده ملالت وار — سینه مده نجوم آسا چوق داغ ندامت وار

قوس قدرک تیری جانمده قرار ایتدی — کوکلمده فراغت یوق قلبمده جراحت وار

یاران صفاندن یاشم گبی دور اولدی — چشمم جهان ظلمت باشمده فلاکت وار

جور وستم ومحنت عشق اهلنه عادتدر — عاشقلرک ای مهرو باشنده سعادت وار

عشقک غمنی مدحی شرح ایتمکه کم قادر

حقنده انک زیرا چوق درلو روایت وار

دل گنندی اضطراری احبادن اولدی دور — قالمادی جان وتنده نوله ذره جه حضور

بختم گبی قرروی گوزم صبحم اولدی شام — قان اغلرم که قالمدی کریا گوزمده نور

نقد سرشک دیده می الدن چقر دم آه — صراف دهر وبرده وکنی الدی بی قصور

قانی او یار جانله نازو نیاز مز — قانی او سوق و ذوق وصفا قانی اول سرور

مدحی خیال خواب ایمیش اول دلبرک سنک
نیدی وصال یار ایله اول سنده کی غرور

هر دم مطرب سنک گلشنده ردیف یادیدر　　گل قبالر چاک ایدوب مرغ چمن فریاد ایدر
قامان مدلین دور رخلک کویا کمک نو شیروان　　خسرو شیرین لبک عشاقه چونکم داد ایدر
صبر ایوانن یووب بر دم ده ایلر تار و مار　　شهر دلده دلبرا تا شیوه لر بنیاد ایدر
قصر آهم صقف کم ای قمر طلعت اسوب　　طاق زرکار زر اندودی سنک برباد ایدر
اشنالق بنجه ممکن مدحیا شول مهلقا
یادی محرم محرم اسراره اولانی یاد ایدر

یار کمند طره سی اژدر دکلمیدر　　یادی نظرده کربکی خنجر دکلمیدر
آیا فلکده رخلرینک مثلی وار میدر　　ماه منیر و مهر پر انور
هجر آتشینه دوشدی چو تاب ایدیج آتشه　　بو دل مثال مرغ سمندر دکلمیدر
عنبر شکم ایلمدی ذره جه اثر　　قلبک افندی سویلیه مرمر
خوشبوی بن مشام دل و جانی مدحیا
دور رخنده زلف معنبر دکلمدر

لعل لبن ویرر ادمه نقد جان الور　　اول کوهره مقابله گنج روان الور
بلسم متاع عقل و دل و جانی نیلر اول　　شوکم البسنه جام می ارغوان الور

نقد شکرکم اتدی عمک شاهی پامال   مال سیمه ال قاروب اول رانکان اولور
جان اوق کبی اودمده چوب قرشولرانی   اله خدنک جورن اوقاشی کان اولور

مدحی بیر یا بچه دیوانه اولمسون
عقل وقرار وصبرینی بر نوجوان الور

جام شرب کبیفی اهل مجازه صور   حتکتکال لطفنی اهل نیازه صور
چاره کی دوکمدی دردکه بر چاره فلکک   بیچاره طور مه دردکی بر چاره سازه صور
دل معتره سینی درج دهن ایچره قلدیکی   کوکلمی آلدی بیلدی اول حقه بازه صور
جان یوسفی اوچاه ذقن قصه سنی بلور   زمزم حکایتینی وار اهل حجازه صور

دل طفلی دوشدی سایه صونت اولدی پامال
مدحی اوخاکساری وار اول سرو نازه صور

لطف حقیله سوزم ایجازدر
~~چونکه لطفی بی نظیر بیور~~   هر نفس بیک شکر ایدرسم آزدر
اولدر اول بی نظیر وبی وزیر   شاه اکا وبرلرکه بی انبازدر
بیک بر اسماسی حیچون نکر ایک   دین احمد جمله دن ممتازدر
شاه عشقه ویردی جان وباشنی   سر حقه هر شوکیم همرازدر
ذبیحی جان کورمدی جانانی   ایرشن سر منزله سربازدر
لامکان سیرینی قلن عشاقک   هر بری مرغ هما پروازدر
جیفه در دنیا دیدی چونکم رسول   قو منی بو جیفه یه شهبازدر

ابتدا ایدوشمه جهد ایت مدحیا
ابتدا اهل فتی یولبازدر

صوندیلر بزم الستده بکا پیمانه‌لر — پرصفا اولسون بوکوندن صکره میخانه‌لر

باده شوقیله سرمست اولدیلر عقل الدرو — جمله خلقی مست مستغرق بلوردیوانه‌لر

آتش عشقه اوررلر جانلرین عشق ارلری — بال و پر یقماغه بیپروا کرک پروانه‌لر

عقل و عشقدن خالص اولمق استینلر زیبا — یوزه نار محبت ایچره محکم بانه‌لر

مسجد و محرابه منبرلر کوزل معمور ایکن — کوز کوره لایق دکل ویران اولا میخانه‌لر

نقش غیری زاهد اولدن جعفر پرسن عجب — بیت حقدن بیخبر فرق اوره یا بتخانه‌لر

نظم پاک اولدر کم اتک مدحیا اولمق کرک
هر حروف جوهری دنیا دکر دردانه‌لر

سنک آجی سوزنک غیره شکردر — بکا کر صوره‌سه ار شهد و شکردر

جفادن حاصل اولور بنجه عالم — بو عالمدن بنجه خوش خبردر

جفایه یوز طوتسه یوزکون اول ماه — بنم عشقم اکا یوز اول قدردر

تحمل بار عشقه لازم اما — ولی طاقت کتورمک کی هنردر

بو کلدی قدکورمدن جهندی صولر — ترازو ور کوزم قدم کمردر

ندر بلدکمی ای دل عشق جانان — سرور جان و دل نور بصردر

عزیزم حضرت خاکی افندی

طریق اولیاده کرچک ایردر

بحمد الله اکا در انتسابم کم اول مرد خدا والا کهردر

بنم همسر مدد اول کان مروت بکا هم رهنما در هم پدر در

بشر بو قدر اکا بکزر بشرده اکرچه صورتا نوع بشردر

انک شمع جمالی شعله سندن

روان مدحی صانکم برشرردر

کمکه بکون بونده کلوردا او ایدیر وار تماشا منزل آباد ایدیر

چون یقلور ملک جهان سربسر آدم انی طور میوب آباد ایدیر

زال فلک زهر نمک کیفنه جانا ودل عاشقی معتاد ایدر

بویله دررکار سپهر بلند کیمنی غمناک و کیمن شاد ایدیر

کوردکک اورکور مژه کوردم دیمه طوت سوزی بو سوزنیکی ارشاد ایدیر

کوردی صبا برک کلی طاغیدر مرغ روان کورجه فریاد ایدر

دانه کی دهقان فنا مدحیا

برکونا اسری کبی برباد ایدر

دولتنه خورشید رخک شوقی دلده بر نور سوره والشمس ایله نور آیتی از بر نور

سینه سوز انمه کبرک صعقلدک بزدوشو لاجرم ای غنچه فم تمام آجنده دریو

خیل خوبان ارہ سنده طوریه اول سلطان حسن صان ملاحت کلشننده سرو ادو سروی

زورن می بردلو قنلو لونداکین کورکه مجلس احبره بانه حنا یاقوب دخی ترلنور
مدحی مردی فلک یوز قهر ایله قلدی هلاک
هیرونن دنیایی کوریوز بولدی تهلکه ترلنور

الهی عاجزم زار و کنهکار نهایت ایلدی جانه کنه کار
خدایا سن بنی قلمه دل آزار که واروب طوغری یولندن دل آزار
کوزمده قانلو یاشم دلده هم وار وجودم قالدی هر غصه هموار
کوکل شهرینه کلمز اولدی دلدار فراق و محنتیله اولدی دل دار
دل اولدی مار زلفنک کوزی بیمار بنه آیرلدی قالدی واخی بیمار
کوکل نقدینی الوب یار ایتدی انکار
بکا مدحی عجب کوچ کلدی انکار

کویا اوله بر قند مکرر دیمکده یاونده اوله سوره کوثر دیمکده
شکر لبنک اوسته یوز وجهله یارک یا لوده صفت رخلری دترر دیمکده
شوق رخ دلدارله طوطی طبعم نور آیتیسنی اوقیه از بر دیمکده
سن یاتوریکن وقت سحر کون کبی ناکاه نشتر لقایه عجبا نه دلبر دیمکده
مجموعه عالمده کلستان جهانده شعر کی اوقیه غنچه دهنلرنه دیمکده
صحراده پری یوزلولرک جلوه زارنده اوچماغه دونه صحن چمنلرنه دیمکده
مدحی کم ایده وصف لب دلبره آغاز

کوبا اولر جمله صنملره دیکدر

و

اکرچه جمله کارین اهل دنیانک کمال ایلر / خدا برانده اما اول کمالی هیچ زوال ایلر

فلکده زال کرده بر ابرلسه کرپانیک / دو بر بر لعبله الکور ابانک پایمال ایلر

ولاچون چکدکی اول قاشی کمان چرخ چنکل اند / صنعتی قلاب زلفیله الف قدیکی دال ایلر

عروس دهر دل ویره کامک مشاطه دوران / کل رویی قزردر ور لو در لو رنک آل ایلر

زنن دنیایه هرکز التفات بو قدر ای مدحی
مذکلو شیوه و نازا اتسه باکه بی مال ایلر

وصفه قابل ای کوکل عالمده بر دلبری وار / اهل دلدن خط ایدر یار صفا کستری وار

با قسه بر دم چشمله بعزم دل قایم دوکر / یو چشم چشم خونفشانده انک نشتری وار

زاهدا ظاهرده کل وار ایسه برطوغری خبر / حضرت خاکی کبی باطنده کرچک ادری وار

لطفله معمور ایده هر دم خرابه دللری / بو عمارت صاحبی میر سخن پروری وار

اشک چشمم روی زردم وار نظرده مدحیا
بوندن ارتوق بلمزم دنیاده سیم و زری وار

و

کورندر حسن وعده دلستاندر / خلاف وعده وردم مرک جاندر

شوتن کم تیغ عشقه ویردی جانن / اکا عاشقلرک کوکلی روا اندر

به زاهد کوی جانان جنه و ملک / بزه بحثی سکا غایت بماندر

نشاندر قلب عاشق تیر یاره　　سنونک کم عشقی بو قدری نشاندر
کوکل ویردم قبله گر بکینه　　دلک مقصودی چون تیر و کماندر
کنش نور ینه مستغرق اولدیر　　کوکل کویا که ملک جاوداندر
سلحدار اولدی شاه عشقه مدحی
سلاحی طاعت و تیغ زباندر

د

اوتا عیش ایمکه بر بجه احباب استرز　　ساقی چهره دن جام می ناب استرز
کورمیلدن کون یوزک غایتده بی تاب اولمشوز　　آفتاب طلعتکدن ذره جه تاب استرز
سلک نظم منتظم سوزلرکرک لولو کبی　　بیلرز خر مهره بزدر نایاب استرز
سر برهنه ترک تجرید ز قلندر خانه ده　　بزنه تخت داور ونه تاج و اراب استرز
خانقاه عشقه چون کلدک یوز اوردک مدحیا
جانی قربان ایمکه استاد قصاب استرز

د

درد عشق یار ایچون درمانه کلمشلر دکلز　　راحت جان استیو لقمانه کلمشلر دکلز
ویرمزز قوللغنی ایکی جهانه زاهدا　　یعنی بز بر خرو خوبانه کلمشلر دکلز
شوق روی دلبره بزیانه کلدک یانه زز　　حاصلی پروانه وش بز یانه کلمشلر دکلز
بزر فتح ایلرز اقلیم عشقی سرورا　　نیرم و رستم کبی مردانه کلمشلر دکلز
مست جام عشق اولوب رسوای عالم اولمغه　　دورده ونک بزمنه مستانه کلمشلر دکلز
حق تعالی مدحیا قلمش بزی رسوای عشق

بیز دوکوکی بلمزز دیوانه کلمشلردنوز

وله

باغ عالمده بزم اول قامتی شمشادمز — سرفراز اولسون غنیه کم ناله و فریادمز

یا اولنمز آشنا دیرلر اکرچه بلبل اول — داغ غربتده بزم حب آشنا دریادمز

کوزلرم یاشی کبی یوز چاریم وار یوکر شور — ای شکرلب یوقمیدر صاندک بر غیده دامز

بو بنای جسمی محکم صانمک ای اهل غرور — آب و خاک و آتش و باد اولدی چون بنیادمز

خاکمز بر باد ایدوب دست جفای روزکار

بردم اولمد حیا دلکرده قاله آدمز

وله

لطفکی یاد ایمت بردم دل ناشادمز — خیر ایله یاد اولمسون ایکی جهانده آدمز

ظلم ایدر دایم بنده یارب عدالت ویدر — لطف و احسانیت شکرجی زاده دن آل دادمز

راه عشقنک اجهنی فرهاده تعلیم ایلدک — بیستون غمده وار بر بچه ایجادمز

کوکلم آوب بر کنش طلعت کورنمز اولدی دور — کوکلره جیحون فغان و ناله و فریادمز

ترک جان ایدک دیار عشقه چون اولدق روانه — رنج و محنت درد و غم اولدی بو یولده زادمز

چاریارک عشقنی دلده دمادم صقلروز — چار عنصردن مرکب اوللی بنیادمز

دست دیاین اوپرز پیر مغانک مدحیا

بو یله ارشاد ایلمیشدر پیرمز استادمز

وله

آهکیم اول خسرو شیرین دهنی داد ایلمز — حسنه ول فرهادوش بیهوده فریاد ایلمز

باد آهمدن شکایت ایتمزم زیرا انیم　　بردم اولمز جملهٔ اجزامی بر باد ایلمز

اغلدر رسول غنچه‌لب هردم بنی کلدرمکیچون　　اول کل خندان آبی بلم نیچون شاد ایلمز

منتصل دشنام ایدر دیو زحمت قهر ایدوب　　بر کون آدم ملک ایدوب بن بنده‌سن آزاد

مدحی زارک ییقلمش کوکلنی تعمیر ایدوب

اول خلیل جان بو دل بر کعبه بنیاد ایلمز

و له

طالع اولدی کون کبی چون اول مه تابانمز　　خانه سز تلسون منور یارب [illegible] جانانمز

دل اسیری باد آهدن اولوردی پایمال　　دست احسانیله تعمیر ایتمسه سلطانمز

ذره جه مهر و محبت زائل اولمز سینه‌دن　　هر نه کلو جور ایدرسه جانه اول جانانمز

یار ایله کوردم شراب آل ایچر کافر رقیب　　قان ایچر هم جانه دشمن بو دیدهٔ کریانمز

مدحیا اولاره یاقدی بر یالک یوزلو بزی

طلکیمدر خاکستر اولسه سینهٔ سوزانمز

و له

بیک ییل بورسه راه فناده غبارمز　　ناقص وجوده ذره جه یوق اعتبارمز

قصر حبابه داخل اولورکاه اولدرن　　اولدر رقیب کافر ایله کارزارمز

لعل البرز الکلسه اول غبار جیلیه کار　　بی اختیار زلده وکل اختیارمز

آه ایله بلبله جسم ضعیف اولدی درکنار　　کردابه صالدی فلک تنی روزکارمز

مرغابی دلده مدحی اول آهویی صید ایدوب

عنقای قاف قدر توته الدوق شکارمز

بنم یارم بنم جانم کورنمز | طبیبم درده درمانم کورنمز

کوزم یللر ودرر یوللرده قالدم | شه خوبان دورانم کورنمز

دریغا وادی ظلمتده قالدی | بنم اول ماه تابانم کورنمز

بو تسندن جدا دوشدم او سنبلک | دیمیز زرکره دربانم کورنمز

عجب بو دیده می کورتمی بی نم | یا شمدن چشم کریانم کورنمز

نوله بلبل کبی افغان ایدرسم | بو کون اول ورد خندانم کورنمز

بن آن شنلیرم ملک جهانی | بنم شاه جهانبانم کورنمز

دوشوب دربای عشقه بنبوله طالدم | یر بله جسم عریانم کورنمز

هلاک اولدی جفا یولنده مدحی
دفا سمتنده سلطانم کورنمز

کاه سایه کبی ایی سرو روان موبوز | کاه درج دهنک فکری ایله نابوذ

کاه کوز یاشی ایله بحر محیطه قاوشوب | کاه ناله ایله وار عرشه چقر دودز

کاه بر ذره شرر کبی نایاب اولوز | کاه کون کبی رفلک شوقی ایله مسعود

کاه صو کبی موتب و اصل دیدار اولوز | کاه نار غم فرقته یانر چون عود

کاه مدحی کبی هجران کیجه سی زار اولورز
کاه وصلت کونی یاد ایده رز خوشنودز

ولـه

باغ عالمده بز اول غنچه دهانه مایلوز　　اول یوزی کل قامتی سرو روانه مایلوز
قهرمان باقشلو بر قتال و بهرکه قولیوز　　یعنی کم بز غمزه صاحب قرانه مایلوز
غمزه سی تیر ایله قاشی یا ایک قربانیوز　　رستم دهرز بوکون تیر و کمانه مایلوز
جویبار وصلت قلداره غایت تشنه یوز　　پاک مشرب عاشقوز آب روانه
تیر هجر اتیله بیک کز اولدرسه دونمزز
مدحیا اول آفت دور زمانه مایلوز

و له

دورکده ساقی باده ایله خوش صفاده یوز　　سر بر طولوده دلبر ایله مرحباده یوز
عشق آتشینه جبه و دستاری یقمشوز　　تاج و قبایی بلبلوم بز فناده یوز
طوغروسی بوکه بیلمزی بوکدی زال چرخ　　دوران لذته بغزی صنق بر کیاده یوز
بنمش سمند نازه بوکون اول شه جمال　　آتی اوکنجه بزده انک بر پیاده یوز
دلبر سوکرسه مدحی بزه بز دخی اکا
تا حشر اولنجه جانله و ایم دعاده یوز

و له

بزی صانورا و بزی کندوکبی نابوورز　　باننه دوشدک انکه سایه کبی موجودز
عین الیوم نا پدرز هر سبقلیتی نظری　　بز بر اکی ولایت شه صاحب جودز
دم اولور رعد و صدا ایرشنور شاد اولورز　　دم اولور نار وز افکله بیز بر عودز
جنت کوی نکاره نه مهمان اولدق　　بر بمرزدن صنما غایتله خوشنودز
مدحیا دون بزه یار ایتمشدی عهد و وفا

بسته اول قولی بلا نیله بو کون معهودز

هر جایی اولدی کون کبی قاشی هلالمز　　خطی غبار زمره ده هر شب ملالمز

دور لبکده باده یه دل سوّیلدو شدیکم　　میخانه کوشه‌سنده بتور کهنه شالمز

هجران ولایتنده بلا او یسنده یورز　　اوّلکی کبی یار ایله یوق اتصالمز

تیغ ستمله قاره یره قارنه قالمنی　　کبرمه کناهه بو نیکه المه د بالمز

وصف ایلرز او خسرو خوبانی مدحیا
شیرینی اولورسه طلکی شکردن مقالمز

حکم ایدر دل ملکنه بر پادشاهمز مالکز　　عرش حقی سرورز ظل اللهمز مالکز

ایکی رخساری کانک بری برندن پر ضیا　　کوندز بهر کیجه رخشنده ماهمز مالکز

مسجد یوزنده رسم عبادتله قبله‌نی　　اینسنگ طاشی کبی بر سجده کاهمز مالکز

کرچه عالمده برزم جرم و خطامز چوقدرر　　بر خطا ایتسک عجمی یوز کناهمز مالکز

سنهر عمذر کسنورم مدحی بلا ورشکرم
ملک محنت شاهیوز خیل و سپاهمز مالکز

باغ عالم لاله زار اولدی کوزوم کریانی هنوز　　نوبهار اولدی اقر اشکر دامن قان هنوز

صالدی کرد ابنی روز ازلده روزکار　　زورق دل بحر غمده زار و سرکردان

سیل اشکم غرقه دیرشدی ازل بنیادنی　　بو وجودم شهری اولدی بر ویران

کاپیانک ماورا سن اکلدم بلدم ولی   منزل عشقه ورنجا ایرمدم آسان هنوز
سنو بله بهوش اولدی بیرم بنی اسرار عشق
مدحی دیوانه کبی قالمشم حیران هنوز

و له

تو کرنتیر مزک قاتم بو رلمز   لیک دورنده بو ماتم نلیو کورلمز
باقلمز کون یوزوکه کوز قماسندن   دها نک ذره مقداری کورلمز
کوزم یاشی دیدیم قان اولدی یاره   دیدی صو دوربولانمسه طورلمز
ره کویکده کز مکدن اوشنیم   منلدر بو لجه کیدنلر بورلمز
کمند عشقه چون دوشدک چکلمه
دمرزنجیر دراول مدحی قرلمز

و له

بنم مست می انکور وحدت رند شاهبازن   بنم بار سپیدمیکده رناع شیه عماز
منم اهل خرابات ایچره سرخوش رند دردآشام   بنم ناصحلر ایله ابلین غوغاره آغاز
منم کوی ملامت ایچره دوشکین مست قالعل   بنم بر جام ایچون باشندن کچن سنوال عاشقی
منم جرعه صفت پای مندن دوراولان مخمور   بنم پامال دورچرخ سرکش عارف بی نازن
بنم مجبوب می وصفن قلن عالمره دستان
منم وصاف بیغم مدحی رند سخن پرواز

و له

بزه بو بزم عالم مستانه کلمشلر دونز   باشمز اباغ ایدوب میدانه کلمشلر دونز

بز بهشتی اضطراری بیلمیوب ویرنزه   اختیاری آتش سوزانه کلمشلر ویرز

عالمی معموره بردار الشفا ملذق قیاس   جان بیمارلیه بوویرانه کلمشلر دنز

صانمه زاهد عشقه سمدی ایلدکا قرارنز   حق بلور روز الست ایمانه کلمشلردنز

غیری یاری ترک ایدوب یارانی بلمبس عارفز   صانمک آنی ترک ایدوب یارانه کلمشلردنز

جرم وعصیان اسلمکده هیچ نظیر اولمز بزه   بی نظیرز عالمه بردانه کلمشلردنز

کاه ناصح اولورز پند ایلریز کر باده نوش   کاه اولور عاقل کهی دیوانه کلمشلردنز

کوی یاره قرشو دایم صف بصف ال اغلرز
مدحیا بز درکه سلطانه کلمشلردنز

د

صوکبی سیر حباله مایلز   تشنه یوز آب زلاله مایلز

شهر ایچنده کون کبی مشهور اولالی   بر کوزل قاشی هلاله مایلز

کرمیانکه کلبک یادایلرز   دلبرا بز قیل وقاله مایلز

فرقتکده وار براوزکه عالمی   کرچه کم ذوق وصاله مایلز

اول یوزی کل لطفه کلدکدیدی   بلبل شوریده حاله مایلز

شاعرز بر طوطی کویا کبی   دلبر شکر مقاله مایلز

بزکه سلطان احمدک مداحیوز
مدحیا صاحب کماله مایلز

د

صانمه ای خواجه بزی مال و مناله مایلز   ایکی عالمده همان سیر حباله مایلز

آجی سوزله عیشمز تلخ ایلمه ناصح بزم — عاشقز بز دلبر شیرین مقاله مائلز

غم شبنده محنت هجرکله مهمانز دلی — ای کنش یوزلم تبسم صبح وصاله

نار فرقت پنجه دمدر یاقدی یاندردی بزی — تشنه لکدن جقدی جان آب زلاله

مدحیا بر شهریار علو لک مداحیوز

منبع فضل و هنر اهل کماله مائلز

و له

بز شو شمع روی یاره بر باقن پروانه یوز — یانه کلدک اشبو آتشدن دهره یانه یوز

کاکل مشکینی یارک طاعتمز موبمو — اول پری سیمانک رخی دورنده بولدی شانه یوز

یوز نصیحت قلسک ای ناصح تحمل ایلرز — بز بنجه یوز بیک بلا بارین چکن دیوانه یوز

ای دلی قلدم بونم کوکلی نقدک قانچه کل — کنج بسن کنج اکون بز کوشه ویرانه یوز

بو زمان مجنون ایدک لیلی عشقه مدحیا

شهدی خلقک دللرنده سویلینور افسانه یوز

و له

جانمز یوسف بدن زندانمز — حچقه کورسک طلعت جانانمز

سرو برنا میانه گلشن سیردا — آچلو بدر سر میدانمز

روز حشر اولنجه معمور اولمسون — قوک خراب اولسون دل ویرانمز

بحر قلزم بنجه تسکین ایلمیور — دهری یاقدی آتش سوزانمز

بال اچوب بالاده پرواز ایتدی — بر قفسده قالدی مرغ جانمز

یوسفی آرار کزر یعقوب وش — کورمز اولدی دیده کریانمز

یر یوزنده گزمدک یر قالمدی

چرخه چقدی مدحیا افغانمز

دله

صورتا دریای عشقه طالمشوز　　صان یانرز آتش ایچنده قالمشوز

آتش ایچره ایرمشوز بر بحره کم　　قطره سندن نا چیز و گوهر المشوز

بر کوز دونجه گوردک عالمی　　گوییا بز علم عالم المشوز

یار ایچون بو روزگاری گیتی ایدوب　　آخر الستی کندومزده بولمشوز

صفت اولدی حسبه اصلا نصح و پند

مدحیا عشقیله شویله طولمشوز

د

صوفیا باده ایچرسک توله قاتی ایلمزز　　مال و جانه قیارز ساکه زیان ایلمزز

خلعت آزاده سیوزخانی بچوبه قولز　　حاصلی سیم و زری دردزبان ایلمزز

بزی می ایچدی دیدیک گرچه حلال ایلدیک　　سوز گرز حق بلورز سزی بلان ایلمزز

دوشرز عشق اودونه شوقله پروانه صفت　　گیجه گوندز یانارز آه و فغان ایلمزز

عشق دلداری بوگون دلده نهان ایلمشوز

مدحیا جان و یرز سری عیان ایلمزز

د

یول بزز هم دل بزز هم ایز بزز　　گورمکه حقک جمالن گوز بزز

باغبانی حق جهان بالا ورت خلکت　　برگ و باری هر کم ایسه اوز بزز

بیزی سویلرلر بو خلقک دلبری   کیمی آغز کیمی دلدر سوز بزز

هر شب ایلرلر بنی در روز بان   کیجه ایلر غالبا کوندز بزز

خیر قیبک کوزی بزده مدحیا

بیزه ویر کیم سنی ویرزکم بزه بزز

د

صامدز صوفی ایچیمز طاشمز   ظاهر و باطن خدا یولدا اشمز

آره پرده حق بلور ریکا نه یوق   جمله مؤمنلر بزم قرداشمز

عاشقز بز کرچه کم بی باد سر   یابمز سرده ابقده باشمز

ایکی جاری چشمه لردر چشممز   ایکی کوزلی حجره بکزر قاشمز

یاشه دکجه مدحیا یاشردی کوز

یوز بیشاوق باشدن اشدی یاشمز

د

کر بزمله یار اولورسه یاریمز   غم دکل اولسه جهان اغیاریمز

بو کدی قدم کاردو بار روزکار   چکدک ال قالمادی کار و باریمز

عاشق اولدق ترک نام و ننک ایدوب   عشقده دوشدک کتدی ننک و عاریمز

کل یوزسینه قرشو بار کبی بلبلز   غالب اولور فصل کلده زاریمز

درد دلبر قالدی دلده مدحیا

اولدر عالمده یار غاریمز

سپهر سینه ده مهر دلارا اولمیه اولمز
کوکل آیینه سی پاک و مجلا اولمیه اولمز

اغز اچیم لبک اسرارنی کشف ایلیم خلقه
نیجه بیک مرده لر بر دمده احیا اولمیه اولمز

ایچن آب حیات وصل یاری اولمز اما کم
ولیکن خضر زنده اندن کویا اولمیه اولمز

سحر اولمز قرا کوزونده قالور کوکلر شهری
کنش تک عکس رویک شوقی پیدا اولمیه اولمز

کلستان جهانده مدحیا عالم اولور اما
جمال دلربا سیر و تماشا اولمیه اولمز

برق هجرانک کوروب کر آه ایدرسم بر نفس
نار آهمدن فلک یانزمیدی کم خار و خس

زاد غم یوکلن متاع رنج و محنت جمع ایدب
شهر عشقه کیمک ای عاشق ایلرسک هوس

اشکمک کم قطره سی بحر محیطه طعن ایدر
عینمه بر قطره جه کلمز بنم نیل و ارس

روح قدسیله اولور مرغ روانی همجناح
فی المثل عشقک اهلنک یانده عنقا بر مگس

مست جام عشق اولوب خیل رقیبی قرقجور
قورسنو طورمز شیر عشقه مدحیا یوزبیک عسس

مرغ جانم دمبدم اوچمغه ایلردی هوس
تیر محنت قلمه جسمم مشبک بر قفس

سیل اشکمدن بنم اغیار غافل طورمسون
اقه قلزم بر یجا مانع دکلدر بحره خس

کل اوزنمه هندکی طوتمز دل دیوانه مز
ناصحی لطف ایت صداعه باعث اولمه سوزکی

اول کرمیک کبریاسی بحرینه اولمز کنار
قاف لطفنده انک سیمرغ عنقا بر مگس

یا الهی کرچه کم جرم و خطا حدن فزون

مدحی بیچاره یه احسانک اولدی ملتمس

ولــه

هر کیجه ای دل لب جانانه ایکن هوس — ظلمت ایچره چشمهٔ حیوانه ایکن هوس

قصر حسنینه کمند عقله ایرمک محال — تا فلکده برمه تابانه ایکن هوس

مصرده شاهد مقصودی ایکن طلب — ای برادر یوسف کنعانه ایکن هوس

زلف و لعلن یاد ایدوب عقلک پریشان ایلدک — سیر دیدار ایتمکه مستانه ایکن هوس

اهل دللردن بخبرسن کون کبی هر جاییسن — ای قمروش صحبت نادانه ایکن هوس

بو نه حکمتدر آیا طفل سرشک دیده مز — قطره ایکن متصل عمانه ایکن هوس

سک قیبک رغمنه صحرای دلده ای کوکل — دلبری صید ایتمکه شیرانه ایکن هوس

مدحیا بلبسم سکا حور بهشتی کم صورر

کوی دلبر وارکن یابانه ایکن هوس

کوزلریزه هر غمم دورانی ایچدم طاس طاس — عالمه رحم ایلیوب طوتدی ملکلر [illegible] یاس

نیجه خرم اولسون آدم بو فنا دنیاده کم — جند شادیدن آنزیدوق عسکر غم بیقیاس

غم بیابانینده کزدم نیجه ییللر سرسری — شهر محنت شاهییم کیدم پلاس اوزره پلاس

ظلم و بیداد ایلمه کل لطف قل عاشقلره — بو در ای شاه عادل سندن انجق التماس

عاشق اولدم اکنمه کیدم ملامت خرقه سن

عشق شاهی مدحیا ویردی بکا فاخر لباس

ولــه

غیره الناهدله

بلبله هر دم اولور سیر گلستان ملتمس — عاشق لحنده یه دیدار جانان ملتمس

آب مسلک گر نصیب اولمازیسه بن تشنه یه — خضر الندن اولسه ایتم آب حیوان ملتمس

دور لعلکده غبار خطکدن چیرانیم — سکری بالوده در حیرانه هرآن ملتمس

گلشن کویکده کورسه ورد رویک مرغ دل — باغ جنت اجره قلمز ورد خندان

مدحیا بر پادشاه حسنه قول اولدوکه سن

ایدنیک تو زین ایدر حور ایله غلمان ملتمس

وله

قطره قطره در لمک اول گلعذاره خوی المیش — دل مشامینی معطر ایلین گل توالمش

دانه دانه ایلین دندان غمله بغر می — جانمه شلرگین اول دشلری لولو المش

دسته دسته تزکلن رخسار جانان اوستنه — سنبل گلبو المش اول کاکل گیسو المش

خط خط صورت عالم دگرگون ایلبو — واله و حیران ایدن اول غمزه سی جادو المش

داره داره وادی هجرانه وارر ایتی — سیل اشکی عاشقک طاشقلین قریه جو المش

طاشه طاشه دمبدم اشک روانی چشمیمک — غرقه ویردی عالمی حیفا نه قانلو صو المش

پاره پاره ملدی تیغ نار فرقت سینه سن

مدحیه قسمت اولان روز ازلده بو المش

وله

خانه دهر دنی برداری بنیاد ایمش — روزگار ایله اگر هر بر طلسمی بر باد المش

ای صورتا کوکلی اوین بن عاشق بیچارەنک | کاه قهر ایله فنا کاه لطف ایله آباد ایمش
طالب دنیا اولنلر نفس شومه قول اولور | ماسواسین ترک ایدنلر غصه‌دن آزاد ایمش
عاشق بیدل اکرچه دردو بلای هجر یار | راه عشقه کیرمکه خاطر زواد و زاد ایمش
آدم اولدر دنیه ده آدی بیان یاد اولمیه
مدحیا باقی قالان عالمده یخشی آد ایمش

وله

یار اولور صاندم او یارک غیر یاری وار ایمش | شمدی بلدم غیرلرله اوزره کاری وار ایمش
کلدی بن بیمار عشقی کورمکه دندی طبیب | کوردی بو بیمارک دخی فریاد و زاری وار ایمش
طالع و دولتنک بخت و سعادتک یار | هر کیمک کیم دنیه ده کون یوزلو یاری
الدی مرآت دل دلبر بیزر رد ایلدی | دیدی بو آیینه‌نک خود انکساری وار ایمش
کلدی کلشن دلبر کوتوردی کون یوزی اولدی عیان | اول سبب بلدم که آخرده بهاری وار ایمش
زلف و رویندن انک اولدی معطر جان و دل | مشکدن زلفی انک کلدن عذاری وار ایمش
ایتلرندن عد ایدرسه مدحی اول پادشاه
حمد لله سکدن درجه اعتباری وار ایمش

وله

وصلنک آخری هجران دیدیلر کرچک ایمش | لعلکی دردمه درمان دیدیلر کرچک ایمش
کویکه اهل نظرلر یوزه جنت دیدیلر | اینسکک روضه رضوان دیدیلر کرچک ایمش
دور رویکده چقلک عینمه ظلمت کوزه نور | دهنک چشمه حیوان دیدیلر کرچک ایمش
سیر ایده رب مصحف حسنکدوی بر اهل نظر | خط یاقوتکه ریحان دیدیلر کرچک ایمش

مدحیا امرنده رام اوله اوشاهک نوله خلق
انده در مهر سلیماندر دیدیلر کرچک ایمش

وله

دلبرم حیفا دریغا بیوفا دلدار ایمش
سندی بلدم اول پری وش مایل اغیار ایمش

رهگذار یارده بکلمش یارک سنسک جفام
وصلته مانع اولان بو دیده خونبار ایمش

قدمی پای بلین قلاب زلف دلربا
سینه می مجروح ایدن هر دم خدنک یار

شاخ کل اوزره بتن هر غنچه زیبا ایچون
پنجه بیک بلبل جهان کلزاری ایچره زار

بلدم تا سربستینی ایچمیسنجه مدحیا
طالتو جانم آجیدن اول خنجر خونخوار ایمش

وله

عاشق کر دود آهی اکه سایبان ایمش
سیل سرشک دیده سی تخت روان ایمش

راه محبت ایچره شوکیم پایمال اولور
اقلیم عشقه پادشه کامران ایمش

بختیی صانوردم عشقکی اول نظره بن
اول کسی که بختی کورینن یمان ایمش

باشدن اباغه صالدی بنی یار بحر بار
عشقیله شول که باشه چقر پهلوان ایمش

تاشیلدی کرکینه کوکل ویردکم بو کیم
لازم اولن کیشیه چو تیر وکمان ایمش

سنک لبینی صوندی بنم اغزمه اویار
امدر مدی طویچه سکز امتحان ایمش

مدحی زاره تیدی مدد و برمدی امان
جانانه خدنک غمزه عجب بی امان ایمش

وله

ای ملک صورت جفاسا کا زلدن خواهیمش | بن خبرلدم سنز کا بللرده عادت بو ایمش
کوزینی مرآت رو یکده وکل خال سیاه | آفتابه سجده ایلر برقره هندو ایمش
کنج حسنکده طولانوب یاکی اژدرها یاتور | دورد جنار کرده اندر صورت کیسو ایمش
سیر باغ کوکلمی هر لحظه میال ایلین | بر بوزی کل صاحب سنبل قامتی دلجو ایمش
ای ریشور شب مشام جانه بوی زلف یار
شویله بکزر زلفه مدح جنابنشبو ایمش

در آهر

اول بادشه که خضر بن رهبری ایمش | آتی اوکنجه خیل ملائک جری ایمش
نور استفاده ایتمکچون روی شاهندن | دور فلکده مهرایله مه سرسری ایمش
کوز یومیوب فلکده کزر زهره ماه وسال | خاک جناب بادشهه مشتری ایمش
هرکیمکه روی بادشهه ایلیه نظر | دردو بلاد محنت وغمدن بری ایمش
هر کیم ایدر کج نظر اول شاه عادله | جقسو کلمکر که ایکی کوزمک بری ایمش
که کوزی کبی ظهوره کلورکاه اولور نهان | ظاهر بو درکه یا ملک اولیا پری ایمش
سلطان مراد اولکه شهنشاه بحر و بر | شاهان ترک و هند وحبش قوللری ایمش
مدحی او شهر یاره بجه قول اوله بلور
شاه عجم اد بادشهک جاکری ایمش

جکر پرکاله سنده اولسه کر یا نش | دمادم دیده دن قانلو جقر یاش
کدر کردن شویله توکل اشک دم آلود | دمکدن لعل رنک اولسه قره طاش

صقن سنک ملامتدن بکلمز محبت یوللری بغلندی یولداش
ره عشق ایچره تنها گیتمه زنهار قولاغز سنز قوتنا وجبرانه قرنداش
گرک مدحی اوقدا اشک اولسون
حذر قل اتمه سرک کیمسه یه فاش

بنم تک داری محنتده بولمش قدی دال اولمش محبت تن هکذا رنده وجودی پایمال اولمش
کوتوردی سر بوزندن جسم زردم اشکی خونینم کورب بر آشنا دیدی بوکه رنگین خیال
کورنجه گون یوزکر جانم طاغلدی ذره دیش وارم طبیبم نولدوغم بلمم بکا بر اوزکه حال اولمش
بوگون اول سرو خوبان عذاری گون کبی رخشان ملاحت آسماننده مه فرخنده فال اولمش
صورر سک سیم ایشکن مدحی زار ودل افکارک
اریوب بوتهٔ مهر ومحبت ایچره قال اولمش

سن آفتابه قلدی نظر حین سحر گنش چاک اندی چکدی یاقه‌سنی سیر گنش
یاقدی جهانی آهم اودی چکدی کوکلره نار دلمدن اولدی نجم برشرر گنش
یاندی حصار چرخ فلک اودلره وبو اخشام اولنجه برج فلکده گزر گنش
اودلاره یاقدی جاننی بر مه لقا مگر چاک ایلیوب تیاسنی هر گون نیز
مدحی کبی یوزینه سورر خاک پایکه
ای مه غلام کمترک اولمش مگر گنش

د

ابروان خشمله دلبر که پرچین ایلمش	تیر مژگانن چکوب عاشقلری کین ایلمش
کوردی تاتار غمزک دل ملکنی غارت قلور	قاره زلفک ذمه دو دشمن غارت دین
کیدوزین یوسفدن اعلا کورمش اول حسن جمال	کوز کوره آیینه اول دلداری خودبین
خوش کبوتر باز اتمش شهباز چشم دلبرک	دونه دونه بو دل آواره تحسین

اول بت چینده کرامت یوقمیدر کم مدحیا
سایهٔ زلفی قراطراغی مشکین ایلمش

اجیمز بو سینه مکن زخمن کوزر اول بغری طاش	تیر عشقی دل بو دملر دمدلرکم ایده فاش
طاقتم یوق وصلت دلداره خفت بو بلغه	قلمشم خنده غم هجر ایله شویله صواش
خط و خال و کاکل و مژگان چشم پرستیز	بسا جلالی لشکرن بدرر و دیده قانلدر دیدبانش
بیک نشانه سوکن اول جوان بن بری تلدی تیغ غمزه	ماسوایه بافرمن بامد اندی قانلو باش

چون برا شمز حقدن ابرویه محبت مدحیا
لوح دلدن قیلسه نقوش غیری سربسر تراش

د

اول بت چین زلفنی غارتگر دین ایلمش	روی اوزره دسته دسته چین بر چین ایلمش
خاطر عاشق مثال اول کل پریشان سنبلن	آیینه صالمش قراطراغی مسکن ایلمش
نیل عشاقی امکسچون تیر مژگانن چکوب	ابروانن چین ایدوب عشق ایله نیکین ایلمش

وصفکده نثرش خسروا وصاف دور روزگار   قصهٔ حسنکده سنک شیرین و رنکین اولمش

مدحیا سن شعرکی سحر حلال ایت کیم حسود
خواه مدح و خواه ذم و خواه تحسین ایلمش

د

او خونی تشنه کانه دشنهٔ پرتاب کوسترمش   او ملک خسته‌لره نوش ایچکیچون آب کوسترمش

اره شمشیر الوب اقلیم جانی جانلشوب آج   جکرلر پاره‌لنمش شرحه‌لر خوناب

شب زلفینی رفع ایتمش یوزندن اول هلال ابرو   بتونا شهر ده قرا کوکیجه ده مهتاب کوسترمش

لب جانبخش یاری قدرتن اظهار ایدوب باری   کوزم مردملرینه کوثر نایاب کوسترمش

دمکه اولسون دل مدحی زاری پر صفا اندک
او پری ساقی عشقک شرابی ناب کوسترمش

جانکی قلما دک ای دل او ریاردن خلاص   اولمدک کیتدک دریغا بیوفالردن خلاص

کیمه فریاد ایلیم چرخ ستمکردن عجب   قلمدی بر دم بنی درد و بلالردن خلاص

آب خضری نوش ایدرسن وادی ظلمتده سن   کوکب بختک دنور سه مهقلردن خلاص

طاعت و زهد و ورع ایله افتخار ایتمک نه‌دن   اولمدک زاهد دخی سن بو ریالردن خلاص

دلربالر زلفنه دل بغلیلر مدحیا
اولمیز حشره دک جور و جفالردن خلاص

صانعک صنعنی بیلمکدر تماشادن غرض — نور حقی کورمه‌در بو سیر اشیادن غرض

عالمه عاشق کلوب عقبایه عاشق کیتمه‌در — بو دربن بیلد وکم دنیا و عقبادن غرض

مؤمنک قلبینی بیتمه عرش دیرلر اولسون — غافل اولمه اولدر عرش معلادن غرض

نقد اشکک خرج ایدرسک جنت اعلی ایچون — اوغنده بر ایدنمک کبی دنیادن غرض

کلشنده مدحی بلبل کبی زار ایتمه‌در — باغ عالمده تمام اول ورد رعنادن غرض

ولـه

کل صفحه‌سنده اولدی کو آن مشکبار خط — کمه حبابنده کورندی بولیه غبار خط

اطراف کلشن اولدی بنه خوش بنفشه‌زار — زیبا براشدی سا که ایا کلعذار خط

سا که ملازم اولدی قمو خط شناسلر — دورر فلکده بولکده عجب اعتبار خط

کوردم غبار خطلکی ای لاله رخ دیدم — یازمش دبیر حکمت آیاتن یادکار خط

بوی وفا مشامم دله ایردی مدحیا — باد اسدو کنجه ویردی صفا مشکبار خط

ولـه

ترکدی قانم ایلدی دلبر بنم مستانه خط — خنجر ران اوجندن ایردی جسم ویرانه خط

دل طولاشور طورسون شمع جمالک نورینه — نیته کم آتشدن ایلر دائما پروانه خط

قید بند اولدی کوکل مارک کمند زلفنه — بنزله زنجیردن ایلر کورک دیوانه خط

دولتلو عنایتلو مرتبه عصو

تار زلفن تار مار ایتمش صبا اول مهوشک | بو صفادن طلکمیدر پریشان جانه خط
لبلریمدن خط ایدرمیسن دیدی مدحی یه یار
سکری بالوده دن صورمق عجب حیرانه خط

آفتاب طلعتکدن المسه بر ذره لمع | بزم عالم منور ماه تابان شمع
نوال قرار فلک کبی عقلم ربا اولمسون | رقیب رو سیهلرای فروش ولمع
زورق ابجد یاری کوردم مه ابجد اعیانه | غیریمدن کوز ربا اقدی دریا کبی دمع
بردم دن قلعه او رحسم خصم نابکار | طوب آهم بر نفسده ایدرانی قلع وقمع
عشق دلبردن بکا واعظ فراغت ایله دیر
طوتمزم باشم کیدرسه مدحیا پند یه سمع

زینتینه کیجه صبحه دک آتش یقر چراغ | صانورکه تار اله بانه جفر چراغ
سن غنجه کبی گلشنده کل عشقی نوش قل | اولسون فلکده برنکه شمس وقمر چراغ
باشدن اباغه کوزکبی پر نوراولور ره | سن مهلقا یه یکرمزای سیمبر چراغ
بزم بلاده عود کبی یاندوغم کورب | کوزدن نیجون اغلیوب انک صاحب چراغ
مدحی بو کیجه سکشمع رخ دلربا یه کور
نازکلیکله عاشق اولوب کوز یقر چراغ

عرق خون اولدی شب هجر انده تنم دره داغ
کنج محنتده دل بیچاره یاندردم چراغ

دل کمند کاکل دلداره اولمشدر اسیر
سنبل گیسوی جانانه‌دن معطردر دماغ

قید بند ایله شها زنجیر زلفکله بو گون
لازم اولمشدر دل دیوانه‌یه زنجیر باغ

آچیلر حال پریشانم گوروب یاقه جیب
بستر غمده بلبل خسته‌نک حالینی صاغ

یاد اولنمز مدحیا فرهاد و مجنون قصه‌سی
چقدیلر خاطردن انلر کاغولدیلر گوزدن ایراغ

عکس حال لعل سوزانه دردی نیچه داغ
تو بیدی نار رقیب هجر انده اوداغ اوزره داغ

شمع رو یکده بو نور فدا در کوینه
روشن اولمشدر ایکی سهر ذره‌سنده نوره چراغ

صبح قر شویک رقیب او یوزدن اوغار ایلرم
بنده بلدم بلمزین خسته‌نک حالینی صاغ

جسم با عنبرینه غنچه صنمه مرغ دل فریاد
بند زنجیر سر زلفکه او بدر ارکه باغ

باغ عمرک عاقبت وار در خزانی مدحیا
کاشکی عالمده بر دم قومه دستکده ایاغ

دسته دسته ریخته گیسوی جانانه زلف
باغ جنت ایچره بکزر دسته ریحانه زلف

دور ایدر پروانه‌سن شمع رخ دلداری گور
بو عجبدر میل ایدر آتش سوزانه زلف

ایکی جانبدن ارنده زلفینی گورنلر دیدیم
حق بو کم زیبا یرشمش اول بر نباته زلف

نیچه نیچه دردمندلر در کمند اولمشلر نور
بکزمز می مسلمانلر فرنکستانه زلف

مدحیا دون گیجه گوزدم بستر راحتده بن

باینه دوشمش دوشمنش اول شه خوبانه زلف

ساقیا مست اولسه محکم جنک ایدر اهل مصاف — اوستنه غم لشکری کلدی بنم سنده رخام صاف

کوی یاره دور قلمعد ینی دور ایلدک — واعظا بسم نظامی کعبه قلمق طواف

عرصۀ عشق ایچره جولان ایمکه یوق جرأتک — نیچه بر بیهوده ایلرسن دلالاف و گزاف

نیلسون کوکلم کبی زار و زبون و ناتوان — بار جورین چکمکه قلمز تحمل کوه قاف

ذو الخمار چشم جلادک بکون مدحینک آه

جسمنی تیغ ستمله بر بر قلدی شکاف

دعای وار خدایا سکا لایق — ثنا که بنجسی قادر در خلایق

بزه بر شاه عادل قلدک احسان — درونی بر صفا چون صبح صادق

بحق نور پاک شاه کونین — کوزی آچق اوله بختی اویانق

ظلام ظلمی سوردی باد عدلی — طلوع ایتدی کونش کبی بی بارق

ایکی یوزدن قزلباش و قزالک — قزاره یوزلری هیچ چون منافق

ایرشه نام پاکی هر دیاره — طولا تاکیم مغاربله مشارق

شراب عشق باریدن دمادم

دل مدحی مدام اولمایه آییق

کوریمز اولدی جانانم دریغا یار جانم یوق
اولولار قیتوب اغلک بنی روح روانم یوق

سنک جنت طوراغک اولسون ای اعظم بن اولدیکده
نیم کونجی آرامدا ازکه خود مکانم یوق

بنی پیر ایلدی قدم بو کوک جوری جوانا تنک
دو تشکه دوشدم اغلارم یخون بر نوجوانم

ایاغینه بو ایپیر مغانک کوپ دوشرسم بن
ایکی دستم تهی الده بنز اسبارغوانم

بو لبدسته ودل تنک اولوریم هرکم ای مدحی
بنم بو کلشن عالمده بر غنچه دهانم یوق

بردو اسیز درده دوشدم کم انک پایانی یوق
بر حکیمک نبضمی طوتماغه اصلا جانی یوق

عیشمز تلخ ایلدی دور فلک چیغانزم
ساقی دهر کرانلز جام می دورانی یوق

اول کوکلده کم دمادم عشق جانان اولمیه
بر خرابه شهر بکزر کم انک سلطانی یوق

وصل ده لذت ایلیه مسرور اولمایه دل مشغل
بر وصال ایله سونکم عاقبت هجرانی یوق

سنک مخنت تربغان دوران الندن اوستنه
مدحی بیچاره نک باشینه هیچ درمانی یوق

سینه یوز پاره اجرناوک دلدازه یوق
جانه اشلر جهر دم فدنک پاره یوق

ظلم ایدوب نیندر وانم الدی کافر کوزلرک
استدم انکار قلدی کوز کوره انکاره یوق

کوزیموب بیک پاره قلدک تیغ جور کلهینی
بیلدک بنی دردمندک آچ کوزک بر پاره یوق

باده نوش اولمش جوانم سینش چاک ایلمش
سند خی ای زنعارف قدر ستاره

درد عشقکله سنک بللر دررم خسته در

ای طبیبم رحم ایدوب کل مدحی بیماره بق

و

بن مجنون صفت دیوانهٔ عشق | بن مست می خمخانهٔ عشق
خراب آباد عالمده صورر سک | مکان ایمدر بن ویرانهٔ عشق
ازل بزمنده ایچدم جام عشق | انکچون اولمشم مستانهٔ عشق
جهانکدر سنک شمع شبافروز | بنم کوکلمدرر پروانهٔ عشق

یقلمز مدحیا دست فنادن
قتی محکم اولوبدر خانهٔ عشق

عبرت کوزیله عاقل ایسک بو جهانه بق | انجملر ایله زینت اولان آسمانه بق
عمر عزیز رعشه نیجه کچدوکن | کورمک دلرسک ای کوکل آب روانه بق
کورنده یاری واقعه ده بر کیجه کورن | غفلتده اولما آچ کوزیکی بر اویانه بق
ویرمه متاع عمرکی سن مال ایچون صقین | ای خواجه کندی نقد حیاتک زیانه بق
یارم کیجه کلور دیو یارم کیجه کیدر | اول بیوفایه اولمه نامهربانه بق
بزم جهانده کورمه غم و غصه‌نک یوزین | ساقی الینده جام می ارغوانه بق

کورمک دلرسک آدمه چرخک جفاسنی
مدحی زاره نیلدی دور زمانه بق

بر تو نور خدادر جام عشق | مطلع شمس ضحی در جام عشق

اون سکز بیک عالمی سیر ایتدرر — غالبا گیتی نما در جام عشق

آغزندن چقدی خضرک چشمه سی — انکچون پر صفا در جام عشق

نوش ایدنلر قطره سن گورمز ممات — صانمه گوزکم بی بقا در جام عشق

مدحیا گل راه عشقه بص قدم

اهل عشقه رهنما در جام عشق

غنچه ده ای گل سنک لعلکده کی گفتار یوق — سرو بالاده سنک قدکده کی رفتار یوق

سرده بگزتدم بوی صکره خط حسن الکدم — انده بو ناز و کرشمه انده بو رخسار یوق

لعل شکر بار یاره غنچه بگزتمش اوزینی — بی حیادر غنچه گل عرضنده وقار و حیا یوق

صورتلری اهل جهان بویله دمثللری ملک — گلشن کوینک کبی جنتده بر گلزار یوق

شول گله بگزر عذار دلربا کم مدحیا

گلشن جنتده بتمش دامننده خار یوق

بو دهر دون بقانک عز و جاهی بی بقا الچق — بو گلزار فنانک عیش و نوشی هب حبا الچق

غم هجرانی پرمزلر جفادن یوز چویرزلر — غم و محنت محبت اهلنه مهر و وفا الچق

بلوردی ظلمت هجران تنش ای شمع رخسارم — ره غمزه غبارک چشمه کحل جلا الچق

دگلمز اهل عشقک زاهدا اسرارینه واقف — ایرشمز هر کسک عقلی بو بر سر خدا

یوری عنقا صفت قاف قناعت بکلای مدحی

مراد اولن همان عالمده قلبم پر غنا الچق

شول مهلقا که عاشقنه مهر و وفاسی یوق   کعبه ده اولسه سعی قوزیلر صفاسی یوق

صورینده گرا و گوره بکونی رشک آفتاب   مهر ایتمه شول جوانه که عرض و حیاسی یوق

دلبر که حسنه مالک اوله خلقی اولمیه   دیر ایچره بکزر اول صنمه کم اداسی یوق

یارک وصالی کونلری چون ایردی غایته   شام فراق درد و غمک انتهاسی یوق

عمرم بیانه گیتمه قویوب مدحی دیدم

دیدی بیانه سویلمه عمرک بقاسی یوق

تیغ هجرک دلبرا قلدی وجودم اکی شق   چقدی تیندن صو کبی تحت الثرایه ایردی حق

زال گردون دامنن غرق ایتدی آقن قانم   آسمانی سیر ایدنلر صاندیلر آنی شفق

دیدی اول مه نور حق اولدی جهانده عیان   یار کاتب آدلشه خوبان شهرک سوزی حق

عزم دیدار ایلمسک ای دل صفای قبله   جوی دیش سحر دم اوتب بریرده بر ان طورمسق

آرزوی لعل جانبخشنک غمیله جان ویرر

ای طبیبم جان گوزیله مدحی بیمار دور

مشرق دلدن دولدن چیقوب خورشید عالمتاب عشق   خاورستان ملکی اولدی سینهٔ ارباب عشق

قیمتینی کم بلور انک که گوزلر گورمدی   شب چراغ نور یزدان گوهر نایاب

تا ازل جانان الکابردم تجلی ایلدی   انی گوزلر دونه دونه حسرته دل دولاب

صبح هجران سینه یاغدی دیده دن باران اشک   یودی پاک ایتدی گوکل میدانی سیلاب

خالقه یوز شکر و منت یازدیلر عنوانی ایله   دفتر عشاقه مدحی نامنی کتاب عشق

د

رایت اقبالی چون مردانه چکدی میر عشق   مرد اولان میدانه گیرسون کیم بودر تدبیر عشق

ای دل دیوانه چون دوشندک چکمه فارغ اول   وانی محکم دوقرلمز زور ایله زنجیر عشق

قید عالمدن مبرا باشند آزاد ایکن   قبض و بسط ایتدی وجودم پنجۀ دلگیر عشق

پنجۀ سهرابی هلاک ایتدی پنجه بکلر آنی   پنجۀ شیر و سینه سینه چاک ایدرن شول تیر عشق

تا ازل تخمیر اولورکن خاک جسمم مدحیا

ایتلوب قوس قدردن قالدی آنده تیر عشق

د

نار عشقه دل کباب اولمق گرک   اشک گلگونم شراب اولمق گرک

گنج عشق یاره مالک اولمغه   دل سرایی هب خراب اولمق گرک

حاصلی ناموس و عاری ترک ایدو   عشق الجنده بی حجاب اولمق گرک

لبلرک ای مه شفقدر گویا   روی پاکک آفتاب اولمق گرک

سوزلرک تک لؤلؤی تر دُرّ مدحیا

سلک نظمک دُرّ ناب اولمق گرک

ش

دور ایدر رخسارکی زلف سمنبویک سنک   جذب ایدر عشاقی قبلم کعبه رویک سنک

اشک چشمم آقیدر هر دم غبار پایکه   یا شمی سیل ایدر شول قد دلجویک سنک

گونده بیک کره اولدررسن تیغ فرقتله بنی   متصل قان ایلمکدر غالبا خویک سنک

سنول قدر کشت ایلدم بر جای تنها کورمدم اهل دللرله برادلمش جنت کوبک سنک
قصه خوان اولمش جهان خلقی درلمش باشنه
وصف ایدرکل زلفرک مدحی دعا کوبک سنک

ای کوزم قان دوکمه دیرکار یرک سنک قانده سن یاقنده درعارک سنک
یا شه عزی ایتدک دل اوجان زیرفن بن بوغ اولدم بوغ اوله وارک سنک
یارله وصلت امید ن ایلمه هجر و فرقتدر و لا یارک سنک
یار نه ویر جانی صالمشی یارنه چونکه وار یار یننه قرارک سنک
سبزه زار و هری قلدی لاله زار
مدحیا بو چشم خونبارک سنک

بلمدم هرکز بدرای لاله رخ خو بک سنک بولمدم بوکلشن ایجره شمه بویک سنک
قطره قطره صاچلی قانلو سرشکمدنابنم کلشن اولدی ای ملک خوبسر کویک سنک
پاک مشرب عاشق دیدار اولنلر میل ایدر بربحهم صورر لطافتده جهان ار رویک سنک
نیجه بیک جان ندر قندا وکله ر غلطان اولور هر برده دلبرا دوشسه سر مویک سنک
اورکه لرای شهسوارم دل دیر رسه کا
یولکه جانن دیر مدحی سخن کویک سنک

شهنشاه اولنده سعادت کرک عدالت مروت سخاوت کرک

یوزن کورسه عدا روان قانی دیو — مهابت عطا هیبت شجاعت گرک
عدالت هنر بر ده ممالک ستان — کرم استی صاحب ولایت گرک
هم ایمینه اصحابعض و غرض — درو بنده مهر و محبت گرک
بسوکم چارباره عدو دردلا — اکا قان و و لدن عداوت گرک
تحصل مسلمانلرکا اوستنه — قلیغیا اولنده دیانت گرک
دل و جانه تاثیر ایده سوزلری — بررو ست کرکمز حرارت گرک
دیه شعر غرا چو لعل و کهر — بغایت بلاغت فصاحت گرک

بولر جمله تحصیل اولورمد حیا
ولیکن خدادن هدایت گرک

د

ای کوکل سن حقی اد راک ایتمدک — چوق ایش ایتدک تنکریدین باک ایتمدک
یاقه کی دست بندامتله طوتوب — درو و حسرتله چکوب چاک ایتمدک
آب وکلدن قلمدی کرجانی خلاص — منزلک کون کبی افلاک
روزکار کرسنه ایتدن کی صیقنی — سن بو جسم خاکی نمناک
قیلدی گرد کدورت ببر
مدحیا آیینه کی پاک ایتمدک

د

ملک وجودی بیلیین باکه جان گرک — دل کشور ینه بیرکیتی ستان گرک

داغ فراق واشک ندامتله حسرت اول　　　مسکن دیار غمده ولا آب و نان کرک

جهد ایت جهانده مستند رمرده کوکلکی　　　دلبر وصالی غایتده کامران کرک

روحم بویله کسیم زر ضرب فدا دیدم　　　اول جان طبیبی کلدی و جانه جان کرک

خورشید روی یاره تقرب دیلرسه ک　　　آه شراری عرش اتک برده بار

دلدن کرچه دیر قافله آه و ناله لر　　　کمترین قوناغی اول اتک آسمان کرک

بر کوزی قانلو خونبه عاشق اولنلرک

هر دمده مدحی دیده لری خون فشان کرک

عشقله وغرلش اید سرور کرک　　　کم که میدان عشقه ار کرک

عاشقک عشق آتشینه دویمکه　　　بغری یا آهی دیار مر کرک

عقل وعقیدن نطقکی پاک ایلیم　　　تیغ کسکین اولمغه جوهر کرک

عاشق و دیدار اولانک حاصلی　　　اشکی سیم روی زردی زر کرک

عالم علوده پرواز ایستسم

مدحیا او جماعته بال پر کرک

مرد اولان راه خداده ار کرک　　　چکمکه دین غیرتن سرور کرک

آشنانی شاه باز همتک　　　نه فلکلردن دخی برتر کرک

قرمغه ابلیس نفسک لشکرین　　　تیغ و کرز و نیزه و خنجر کرک

اولده عاشق کم انی معشوق اکا   انک اسم و رسمی ور و فرزکرک
عجب زن دنیایه قلمه سر فرو   حاصلی زن زن کرک ار ار کرک
خاطرنده روز و شب عشق اهلنک
ایت نوزو و فان از برکرک

ولـه

واریمی بر سر و سهی قدده لاله اوینک   باغنده کلی بتر شول رخ زیباه اوینک
دور لعلنده بی منت مدام ایلر او یار   نشاه جام لبی باده حمرا دنیک
زاهدا شو یله قیاس ایله که یا منده نم   ذکر لعلی و مهک جام مصفا دنیک
ایکی اوندور دی کبی دهرده صفا و برد یکچی   دلبر امهر رخک غره غرا دنیک
مدحیا ملک جهان ایچره صورر لرسه سکا
سرکوپی او شهنک کشور دار ادنیک

تن بیمار می ایچان قومدی جان اولدی   ای طبیب دل و جان درده درمان اولدک
قلعه جسمیمی فتح ایتدی سپاه عشقنک   حمد لله که کوکل ملکنه سلطان اولدک
قصر فردوس بریندر اولدی سرای شاهک   ای ملک چهره بکون سن اکر رضوان اولدک
بنجه دمدر که کوکل شاه جهان بزمنده   بلبل نغمه سرا کبی خوش الحان اولدک
مدحیا درد و غم دوری فراموش ایله
بر شه عادله چون بنده فرمان اولدک

ولـه

اولدردی خشمله بنی شول بی امان کوز   کافر مبدر که دیرمدی بر دم امان کوز

شهرزبان بحردی کوکل دشت سینه ده — قتاللغیله بصدی انی قهرمان کوزک
چین وختن ممالکنک پادشاهیده — مسکی سنتونلر اوزره قورر سایبان
درده دروان سینه مزی آشکار ایدر — نقد قرار وصبرمزی لو دهر زمان

مدحی نزاره دیرمز امان بردم اولدرر
جلاد کبی خنجله ای بی امان کوزک

کورمدک

باغ حسن ایچره بویله بر سرو قامت — عمرمزده حاصلی بویله قیامت کورمدک
لحظه ده بیرمزک بیک خسته ایلر هلاک — ای قیشی یاربز بونکبی بر آفت
مردم چشمم بنم آب اوزره قلمشدر قرار — دور الجنده بویله بر صاحب کرامت
روی یاری کوریدن هر کوزم اختشام اولور — وادی ظلمتده یوز روز سعادت

قد یاری مدحیا کوردم قیامتدر دیدم
اهل دللر دیدیلر بویله علامت کورمدک

پیر عشق شاه حسینه بن مرید اولسم کرک — کربلای کوینده واروب شهید اولسم کرک
اول طبیب جان ودل ایرمزسه بن بیماریمه — کنج غمده انتظار ایله فقید اولسم کرک
عشق صحراسنده جسمم لاعزم برباد اولو — بو هوا ایله مثال برگ بید اولسم کرک
شاهد مقصوده ایرمزسه اگر دست امید — عقل وفکر وجان وتندن ناامید اولسم کرک

خال روی دلبری بروجهله وصف المیوب
مدحیا وصافلر ایچره فرید اولسم کرک

د

دار بقادن ای دل نه بو ننده یا گلدک | یا منی دکلمی مقصود دنیایه یانه گلدک
تر غنچه لر ایچلمش برک سمن صبا چلمش | نرکسلری اچلمش بر کلستانه گلدک
شام عدمده بزده بر تاج استغنا ایدک | شمع جمال یاره شوقیله یانه گلدک
درد و بلا ایکن چوق جور و جفایه چکدوک | مهر و وفا بلمز اوزکه زمانه گلدک

بر مدحی بزده طالع بر بخت و بر ستاره
خیل سکا ینیله شاه جهانه گلدک

د

کندو حسنک خوبلر ردینده پیدا ایلدک | انی چشم عاشقان برله تماشا ایلدک
آب گلدن کوستروب کندو جمالک عکسنی | شمع گل رخسار و ماه سرو بالا ایلدک
کوکب حسنک سنک ارض و سمایه صغمدی | اکه حیرانم حریم سینه می جا ایلدک
کرچه کم معشوق حسن عاشق لباسن ادرسنت | جلوه حسنک بنه کندک تماشا ایلدک

مدحیا کم ایلدک عشق ایچره اسم و رسمکی
آفرین اولسون سکا بو رسمی پیدا ایلدک

وصلت دلدار ایچون طاغلدی داری عمرمک | یوق یره صرج اولدی حیفا روزکاری عمرمک
کتدی هنگام صفا ایرشدی ایام فراق | متصل اکسلدی صبر و قراری عمرمک
چکلدی دستن دامن سلکوب علایقدن قمو | تارمار اولدی بوکوندن کار و باری عمرمک
اول قمر رشکا بنی دوراندی چونکم روزکار | ذره جه یوقدر یانمده اعتباری عمرمک

یاد محنتله خسته یاتدی و رحت جسمی
مدحیا یا بانه کتدی برک و باری عمر ملک

ای دل همیشه وصف رخ یاره پشلسک
عشاق ایچنده سوزخی برکاره پشلسک

کللر اچلدی فصل بهار اولدی طوطی حبیب
بلبل صفت بو دمده نو زاره سلسک

بولور حیات سبزه لر اموات کائنات
اچو بو جهان باغکی کلزاره پشلسک

سور سم یوزمی سایه صفت خاک پایکه
ای سرو ناز نازله رفتاره پشلسک

ای جان طبیبی مدحی بیچاره اولمسون
بیمار عشقه لطفله تیماره پشلسک

سنک

بنده چکدی کوکلمی زلف پریشانک
حبسه صالدی جانمی چاه زنخدانک سنک

زلف مشکین کبی سودایه صالدی کوکلمی
یلزم جادو میدر شول چشم فتانک سنک

نوش ایدوب جام لب لعلک ازل بزمنده بن
اولمشم تا حشر اولنجه مست و حیرانک سنک

اگر شادم حفظ ایدوب شهر بدنده جانمی
بر دم ردن قلمیوب یاد ایتدی پیکانک سنک

سن او دیننه نک جهان جور و جفا قلدی تنک
دل فراموش ایلمز بو لطف و احسانک سنک

کوکلرا پرشدی نالم کوشکه ایرمز هنوز
ینه دیرسن چقمسون افلاکه افغانک سنک

مدحیا جانم فدا اولسون دیدم جانانمه
دیدی واخی اولمدوکمی وار میدر جانک سنک

تن جامه‌سنی بیلین باکه جان کرک　　دیده بدنده بر صنم دلستان کرک

وصلت کونده خاطری مسرور اولنلرک　　فرقت شبنده دیده‌لری خونفشان کرک

عاشق اودرکه جور و جفایی وفا بله　　دلبر همیشه عاشقنه مهربان کرک

باغ جهانده بر یوزی کل قدی عرعرک　　اشک روان پایینه هر دم روان کرک

عنقای قاف عشق اولی لامکانلرز

مدحی جهانده عاشق اولن بی‌نشان کرک

بنده‌سیم احمد مختار حقی احمدک　　طالب دیدارم دیدار حقی احمدک

ترک ایدوب جان و تن و اسباب عمری جمله‌سی　　عشقنی ترک ایتمزم جبار حقی احمدک

جای ایدر سایه‌سنه هر دم سرای دیده‌یی　　خاکپای دیده خونبار حقی احمدک

کل یوزندن ایده افغان ایکرم شب تا سحر　　بلبل نالانیم گلزار حقی احمدک

کوکلمز آزاده در خوبان عالمدن ولی　　قولیوز قربانیوز خنکار حقی احمدک

قبله‌کاهمدر نظرده شول قوسین قشلرک　　جبهه‌سندن برق اورر انوار حقی احمدک

مدحیا سومکدن اوزکه یوق کناهم حق بلور

واله و حیرانیم غفار حقی احمدک

جسمم چشم مشکلاتی غایت خراب ایتدک　　بو آتش الی سینه‌مده یاقوب بغرم کباب ایتدک

دورنه باشم قربانیم دوکوب طرشلار ایله کوزم　　بو دوده بیقرار ایچره بنی شن آسیاب ایتدک

بجون ردیک صیانیک چشم عاشقده نهان ایتدک　　جمالک اوزره کیسوی کره‌کیرک نقاب ایتدک

الک ایللر سنک یوزینه اوپرلر ای صنم بزسن | بچنده بابکه دوشدم ای یوزی بیک حساب ایتدک

بحمد الله عزیزم بحر عشقه آشنا قلدک
خدایا مدحی زارک دعاسن مستجاب ایتدک

د

داغ غربتده مصاحب کیمسه در یارانه چنک | نظم گوهر بارله بر گوزل شاهانه چنک

هر کیمه دوشسه دلسه سویلر کشف ایدوب اسرارنی | بکزر اول مسته خرابه دلده ویرانه چنک

قصه دردم درونی نقل ایدر عار قلره | غنچه دوشش آچیلمز اما جاهل ونادانه چنک

بال وپر چمیش شها بزمکده پرواز ایتمکه | غالبا اولمش چراغ شمعنه پروانه چنک

اجدر دب اغزم بنم سویلیمه هجران قصه سن | تورترم آهم شرارندن طوتشوب یانه

مدحیا اشعار را جواب استعاره ایتمکه
باکه لازم اولدی صوتمق خسرو دورانه چنک

خدنک آهمه بز قیدی دوتا مژ بر کمان ایتدک | سپهرک چرخی ملقانن دونوب بر پریشان ایتدک

کهی سر حلقه اف عالم عشقه ایدوب پروانه | کهی مرغ دلی عنقا کبی بزلا مکان ایتدک

بحمد الله بلا عزت ملکنه مالک اولوب بزده | سمند طبعمز خسرو لر ایله همعنان ایتدک

گروه خیل اعدانی عدم صحراسنه صادق | وجود نعمنی زیر خاک ایچره نهان ایتدک

چالندق دین یولنده جان ویاشکه گستی اورتق
نه شکوا ایلدک مدحی نه آه ونه فغان ایتدک

ن

آه کونکل بغرنی قان ایلدک   کاری فریاد و فغان ایلدک
نیزۂ هجرانه ویکوب باشنی   تیر غم عشقه نشان ایلدک
کله مزنی کوه بلا ایلیوب   آه همراول کوهه طمان ایلدک
زار غم عشقنی جانا نمک   قالب فرسوده مه جان ایلدک

مدحی بیمار غمک خاطرینی
یخشی ایدی خیلی یمان ایلدک

و

یا دیکه کلمز طبیبم درده درمان ایلمک   یانه جمشتدر بکا بیهوده افغان ایلمک
بی کنه بیک کز هلاک ایتسنک بنی خنجیرم   چونکه معتاد کدر ناحق یره قان
دلبر دستهر سکا صبح کاکلک دور زنده یو   خاطرم زلفک کبی بهردم پریشان
باغ هجرانده بنی بلبل کبی زار ایلیوب   یانه دون اغیار له سیر گلستان

سوز عشقنی صقلدک کرچه کوکلده مدحیا
مشکل ایش ور آتشنی سوز آنی پنهان ایلمک

و

دمبدم ای غنچه کارم آه و افغان ایلدک   بلبل آسا باغ هجران ایچره نالان ایلدک
خنجر هجرانله یوز پاره اولدوک جان منی   ای کوزی کافر سکا ننک مکه یوز قان
سنک بیدادکله آباد ایلدک دل کعبه سن   ای خلیل جان و دل لطف ایتدک احسان
درد عشقکدن داغ اولسم هلاک ایتمز یقین   قالب فرسوده مه درد کله درمان ایلدک

مدحی زارک پریشان کوکلنی جمع ایتمدک

دور رخسارکده کم زلفک پریشان ایلدک

د

باکره غنچه دهن سرو سمن سیما کرک | رخلری کلزار جنت قامتی طوبا کرک
التی مه قاشی هلال و بلکی نجم هند | اوج حسنه چهره سی مهر جهان آرا
دکمه بر تازه جوانک جورنی چکمز کوکل | اکه عالی قدر بر ممتاز و مستغنا
عاشق اولدر کل کبی چاک کریبان ایکوب | فصل کلده بلبل آسا واله و شیدا

دلبر اولدر عشوه و ناز ایلیه عاشقلره
مدحیا دلدا صلی دلبرده استغنا کرک

د

ای بلبل شوریده بیتر ناله و زارک | بزم مرده ایدر کلکری بس کلشن یارک
بیکات نالر ایدر وقت سحر ای کل رعنا | ایرمزمی درخی کوکلکه کلبانکی هزارک
عرض ایته صفتین قیمتی چون کوهر نظمک | خرمهره قدر اولمیه یانینده نکارک
ای دوست بنم آل الملی دوشدم ایتدین | دوشدکجه کسنک قتنده ایسه خوار اولیه یارک

مدحی بوزکه شمدی قدم بصمدی اول یار
بردم کله کم کحل ایچون اراید غبارک

د

خوان وصاله اوزکه لری همدم ایلدک | هجرک غمیله دیده لرم پرنم ایلدک
زخم خدنک جورک ایله جان ویرم کبی | مرهم یرینه باکه عجب درهم ایلدک
سنک جفالرکله بتوب خانه ء تنم | طلشدنا دمردنا آنی هله محکم ایلدک

بن جورکا ایله اغلمه ده کلمه دو ریب	بزم بلاده دشمنی خرم ایلک
مدحی غریبک عقلن الوب بر فسون ایله
غم اقلیمینه صالدی کانی سرسم ایلدک

د

یوز صفای قلبله بر شوخ د شنک	سینه مه لب نزاره اوردی سنک
چشم جلادی چکوب تیغ غضب	آتدی جانه غمزه سی تیر خدنک
طارلوب چقمق دیلر تنذن روان	اولدی غمدن دل دوبانک کبی تنک
کوشش ایدر دل یتیشمک قیلتنه	رزمه کیرمش کوکیا پور پشنک
شیر عشقه قرشو طورمز مدحیا
پیل نره اژدر و ببر و پلنک

د

وار دوکا غیاره وفالر ایلدک	جان عشاقه جفالر ایلدک
قانن اچدک تمانه قانه عاشقک	نوش ایدن جان الصون صفالر ایلدک
باکه سوکدک بلمدی اول سرری خلق	راضی اولسون حق دعالر ایلدک
آشنایه کوز اوجیله بقمدک	غیره کوردم مرحبالر ایلدک
کوکلن الدک مدحی بیچاره نک
جاننه ورلو ازالر ایلدک

د

شهریاره نه عجب لطفیدر اول مولانک — ثنا ایکن قولی اولور حضرت مولانانک

مثنوی گوهری چون گوشنه ایلمش ایکن گوش — اولیا نطقی قبولی اولور اول سلطانک

شمس تبریز ایله سلطان ولد مولانا — سکا یاران اولیجق حکمه غمی اعدانک

مهر دمه کیردی سماعه نیجه کم مولویلر — طولاشورلر اینیکین اول شه درویشانک

مدحیا بویله دیمش حضرت منلایه بو شاه

تخت معنیده او دریای شهی دنیانک

و

قانلو یاشیکی دوکمه شراب اولمیه دیرسک — قدحیکده دونوب ناله رباب اولمیه دیرسک

کوش ایله سوز عاقل ایسک کمسه یه آی تیت — ظلم ایتمه صیقین صکره عذاب اولمیه دیرسک

کوکلی ونی یقمه یوری بوندن چقرک — کز قبر کادینی انده خراب اولمیه دیرسک

ظاهر کوزنی آچه اویار دیده جانی — یار ایله آرا یرده حجاب اولمیه دیرسک

جان یوسفنه فانی دل جلوه کر اولسون — چشمکده اکر کوزره جه خواب اولمیه دیرسک

ظلم آتشنی یقمه سنها کندی یاککله — دل سوخته لرک بغری کباب اولمیه دیرسک

طوت بیرون الن مدحی افتاده قالدر

دست کرمک یرده تراب اولمیه دیرسک

و

باشیکه یازیلن چو گلسه گرک — هر کیشی انده کینی بولسه گرک

چشمکی اشنک ایله طولدر کم — عاقبت طپراغ ایله طولسه گرک

قرمزی گل کبی کولن یوزلر   صاره روب صوک غنده صولسه گرک
یاپولر یاپه روب چکرسن امک   بیر دوزلمی بولنسه گرک
مدحی بونده بوده ماده اغلیو گور
اغلین بونده انده گولسه گرک

ایچوب عشقک شرابن قانه کلدک   محبت بزمنه مستانه کلدک
جناب حضرت حقدن رسولک   جمالی شمعنه پروانه کلدک
قلوب نفسنک جرسینی برلا اوغرا   شه مردان حق مردانه کلدک
بزی کنبرته صالدی نفس ظالم   بو دهره بز بوکون بیگانه کلدک
ایدوب عصیان وجرمه اعترافی   یوز اوردق درگه سلطانه کلدک
بوکون عشق آتشینه یانرز بز   نه ایچون خلق اولندق یانه کلدک
نب شاه اولولوم بزم قناده   دمادم سفی کبی افغانه
بلمز ابتداون انتهاسی   ثناسنی یوق عجب ویرانه
در بیغالیمه کی سودورز باشنی   قراکو دونده بردگانه کلدک
مریض درد عشق اولدق سورندک   بو دردده چاره درمانه کلدک
من دماون ایچوب صوکبی اوتب   فنا کلزارنه سیرانه کلدک
صدیونوب خانقاه عشق ایچنده   بوکون ابدال اولوب قربانه
طولندق مدحیا عشق آتشینه
بو آتشدان دهره یانه کلدک

دیگر

عشقله یار اولمغه سرور گرک　　گرمکه میدان عشقه ار گرک

عاشقک عشق آتشینه دولمغه　　بعضی یا آهن و یا مرمر گرک

غل و غشدن قلبکی صاف ایلیم　　تیغ گسکین اولمغه جوهر گرک

عاشق دیدار اولانک حاصلی　　اشک چشمی سیم و رویی زر گرک

عالم علویده پرواز ایمکه

مدحیا اوچاغنه بال و پر گرک

دیگر

گرک

بحر صبره مرتبه عاشق عزم راه ایتمک گرک　　دود آه آسمانی یمنم سیاه ایتمک گرک

یوز گناه ایتدم قره روی یوزی گناهندن یوین　　بر گناه ایدن کشی خود یوز گناه ایتمک گرک

دود آهک کوکلری طوتسون تیز سنک پرلری　　ملک عشقه شاه اولان بویله سپاه ایتمک گرک

گر دلرسک عاقبت دل شهری ویران اولمیه　　عشق یاری اول ویرانه پادشاه ایتمک گرک

حسنه جانان اکادیرلر حقیقت مدحیا

جان ویرنجه روی دلداره نگاه ایتمک گرک

ای بوکون یادی غفلتله اولن لاعقل　　ای دوستوب آدی حسرتده قلب پادر گل

سایه ویش خاکه دوشوب خوار و ذلیل اولمش اکا　　فلک سنعله سن منزلک اتدی ساقل

حاصلی یار جفا دال ایدوبن قاسکی　　نه قدر درد و بلا ایلدک اندن حاصل

ایرشن اول لطف و کرم صاحبنک آیینه　　دوشه کور منزل مقصوده اوکورشن واصل

نه قدر خاطر پاکده غبار غم یوق
یه یدر مدحی سنک طبعکه اولسم مایل

وله

خم ابروسی خیالیله تنم اولسه هلال   قطع مهر ایلمک اولدن نه بر امر محال
بوگون اول خضر خطی دلبر عیسی نفسنک   نفسی زهره غدا اولدی سوزی آب زلال
بنی سنولدکلوز یوز تعلیکه جور ستمی   چکمکه بار غمی قالمدی جسمده مجال
سر کوینده انک ایت کبی قردم چو غنی   دونکیجه قلمشیدم خیل رقیبله قتال

ینجه وصف ایلیه مدحی سخن پروراتی
دهنی ذره جه یوقدر بلی بر اینجه خیال

وله

گوکلره ایرکوردی نالم بر قدی بالا گوزل   بر پری پیکر گنش منظر ملک سیما گوزل
دستنی اوپدم نرکس شهلاسنه قلدم نظر   بار کاتبه یکچنی گوردم حق بو کیم زیبا
خیلی خوبان سیره چمنلر تماشا ایلدم   انلرک اکثرده گوردم بر گوزی آلا
صوردیلر یا که جوانانک قنوسن بکندیم   جمله سی زیبا ورعنا جمله دن میرزا

چوق نظایر سویلینوب ملکلرده یاد اولسون دیو
بو زمینی طرح ایدوب یدر مدحی شیدا گوزل

وله

ای عشقک تیری سینهٔ سوزانده نهان اول   چق نالم ایله گوکلره گون کبی عیان اول
بر سرو قدک پاینه دل صو کبی اقدی   ای اشک روان سن دخی جانیله روان اول

اغیارله می ایچدی بوکون دلبرکا اول — بر دیدهٔ غمدیده کبی سندخی قان اول

جانانه ایچون صاقلر ایدیم چونکه او کتدی — ای جان یوری سنده بیر بار کران اول

بیلدوکلی فهم ایتدیلر ای مدحی نالان

نی کبی فغان ایله منه کیر بسته میان اول

و

الدی کوکلم آلهٔ بر جامه سی کلکون کوزل — عمری افزون اوله سی بر قامتی موزون کوزل

کل کل اولمش رخلری بلبل کبی افغان ایدر — کندو کبی بر کل اوزنشته یه مفتون کوزل

دمبدم مستانه کوزلر ایله الور عقلمی — بر رخی کل صاچی سنبل لبلری میکون کوزل

عقل و فکر و جان و تندن ناامید ایتدی بنی — غمزه سی جلاده بکزر بر کوزی پرخون

سویلکوز مدحی زاره ناکس ترک ایلسون

اکه شاید ایچنورا اول خاطری محزون کوزل

و

یا بنین شمع رخک شوقنه پروانه کل — دوشمین سلسلهٔ زلفکه دیوانه کل

ویرمین نقد حیاتمی وصال یاره — کیرمین معرکهٔ عشقه او مردانه کل

مست جام لب جانبخشکا اولوبدر دل و جان — قنی مست اولدی ولی سوزلری پایانه دل کل

خارلرله صالنوب مرغ دلی زار ایتدک — نظر ایت ای کل تر بلبل نالانه کل

دل مدحی سر زلفنده نیلر چکدوکنی

یوری ای باد صبا اول شه خوبانه کل

و

و له

یار زیباه ایدرک دفتر و دیوانه غزل — آه اگر آهم اوودن طوتشوب یانه غزل

نه عجب مایل اولوب ورد زبان ایلریم — حالم اشعار ایدر اول خسرو خوبانه غزل

مثلی یوق ترک و عرب روم و عجمده انگک — خال هندوسنه دیدم بنه بر دانه غزل

سندن اوزگه گوزله دینسه غزل بی مزه در — دیدم عمرم انجنده دخی یابانه غزل

مدحیامست می بزم ازلدر دل و جان
نشئه ویرسه نه عجب زمرۀ رندانه غزل

و له

زلفک حواله شول رخ زیبایه متصل — آیا اولور می ابر سیه آیه متصل

روشن بو در که هر گیجه حجر کلاهی گیمش — آهم شراری عرش معلایه متصل

طور غمکله سیلدین سیل اشکمی — باد فزا اکا اولدی دریایه متصل

گوکلم همیشه بوی وفا قلمسه امید — میل ایلمزدی اول حجی لیلایه متصل

بلمک گرکدر که الده ایکن مدحی تممتن
المی ایرنیشور اول نه بالایه متصل

و له

بزم ولده دمبدم آه و گداز اکسک دگل — اهل عشقک مجلسنده سوز و ساز اکسک دگل

بن نیاز ایتمکده دائم دلبرم ناز ایتمده — حمد لله بار یله ناز و نیاز اکسک دگل

که وفاسی آز ایدر گاهی جفاسی بیشمار — که وفاسی که جفاسی چوغ و آز اکسک دگل

هر گیجه ای مه سیه زلفکدن ایرو صبحه دک — عاشق بیمار و نک فکر دراز اکسک دگل

مطلع طوتدی آهم کوکلری مدحی سرشکم یرلری
ابرو باران کشهر مژده عیشی دیارکلدی کل

و

کوزلرم یاشی فراقنک برله عمان اولدی کل — یادلرکه سر صحرا قلمه طوفان اولدی کل
ای یوزی کل صاچی سنبل قامتی طوباسینک — شوق حسنکله جهان یکسر کلستان اولدی کل
زهر هجرانک بنی برکون هلاک ایلر یقین — مرهم وصلک سنک بو درده درمان
کلشن حسنکدن ایرو منزلده رقیبا مظلوم — اشکمک هر قطره سی پرورده نخدان

سینه‌سن بیکان فرقت دلدی یریر مدحینک
بزم غنچه دمبدم نی کبی نالان اولدی کل

و

خیر مقدم شوقی ویردکی قبله ای نور جلیل — کعبه یادکا خیره کیردکی کوزلرم نور ریی خلیل
مهر محبتکم برجرات عزم دیدار ایلیم — دوده آه برشرار مدد نکار روشن دلیل
ایرودونلم دوشلر اول عارض حور شدندن — راه جنت ایچره قالدم سایه وش خوار و ذلیل
کویر مکا ایچون جنت کوبکره طوبا قدینکی — سو بسو بو چشممک یاشی اولوبدر سلسبیل

مدحیا دو رخ جنت نکار کلوربی اشتاه
کوزلرمدن مهرشدم دور اول اولحور خجیل

و

قامتی بردلکم سنکوان واله و شیدا دکل — وارمیدر برسینه کیم پرآتش و سودا دکل

عیشه المادی هر کز فنا کیبا یک دلبرا چشم نرکسی انکچون باغده بنیاد کل

جام عشقی ساقی دوران الندن الجمین بزم عالمده معتبر عاقل و دانا کل

سرو باغی بکزه دردم قامت دلداره بن لیک اطقدر نظرده اولقدر بالا دکل

بحر اشعارکده مدحی دُرّ معنی کاومیه

قطره در معنی بو زنده شعر تر دریا دکل

و

دلبر یوسف بسم سا که بو حسنیله محل خیلی خوبان ایچره حقا یوقدر سن بی بدل

اولمیجه سندن نشان ایرلم دیدک جانا نکجا قورقرم اولدر ایره سندن نشانی بر کون اجل

دیمه یاران صفا دریا خود اخوان وفا اوتی یوسف قصه سن کیمه صدق یا بانه کل

خرمن عمرک صوی اولنده بر بادیمه سن عارفا ایسک نفسه اویمه ایله بر بخششی عمل

بو نیجه صالمش کمند زلف یاری مدحیا

بونی قسمت ایلمشدر باکه قسام ازل

جاهل و نادان ایسک عالمده دایم خرّم اول عاقل و دانا ایسک قادر غادر دم بر غم اول

دونسه ده بر کون سنی چاره بلایه روزکار سن کرکسه بیزن اول یا خود در ایسک ادم اول

ال دهرک چنکنه دوشمک مقرر در بلا عارف ایسک کندو ذاتک اکله نیک سن اندم

بو جهانک ماوراسی الکلمق لازم دکل سن کرکسه کیبو دستان ولکر کسه نیرم اول

قل زبانک تیغ و شمش هر دم دهانک ایچره کم

مدحیا طعن ایتمه صافو کمسه یه کل الیهم اول

صحن گلشنده شراب ایچکنسا استر کوکل | ساقیا ال صونن سنکله مرجان استر کوکل
یاد لعل یارله جام صفادن ایچمدی | پاك مشربلر کبی هردم صفا استر کوکل
چوق زمان سنک جفا برلانی یاد ایلدک | بر زمان ای سنکدل سندن وفا
جام عشقک نشاسی دلدن مدام ایکسلمیه | دوستلر پیر مغاندن بر دعا استر کوکل

مدحیا بو فنا بزمنده بر جام استم
نشاسی بیک جان ویر جام بقا استر کوکل

و

نه در اول جاه و جلال و نه در اول حسن و جمال | بارك الله زهی صنع خدای متعال
نه در اول سرو چمن بویی سرفراز جهان | نه در اول قامت بالا نه در اول تازه نهال
نه قمر در او که روشن کورینور شام و سحر | نه کونشدر او که ایرمز اکا بر ذره زوال
قد یدر سدره و طوبا لبیدر غنچهٔ رعنا | یوزیدر گلشن جنت سوزیدر آب زلال

بنی هجر ایلدی اول هجر او رسیای مدحی
جور ایله بو کدی بلم تو مدی کا جسمده مجال

عاشقه کر اولدم اوله نقد حاصل (حاصل) | عاقبت اولور اکه تقد اهل مواصل (واصل)
نولا دل کوزکینه عرض جمال ایتسه او ماه | رخلری آیینه یه اولسه مقابل قابل
نیجه بیک ییل دخی دوران ایلسنه بو چرخ فلك | کلمیه کس بشه دوران معادل عادل
غمزه تیغیله کوزی کوردیکی قلدی شهید | یعنی ممکن میدر اولمایه مقاتل قاتل

رخلر کدر دل مدحی قاتی غیرت نور
بلی روشندر او نور نور مشاعل

ولہ

گلمز جهانه سنجلین کامران گوزل — چوق یاشیاسی پیرلرسی نوجوان گوزل
وردوردن عاشقی بی گفت و گو بلور — سن شوخ گبی وارمی عجب نکته دان گوزل
دل کشتگی یه جور گلاندن زبون اولور — ال اروتیغی پرده قورای پهلوان
مهپاره لرله گون گبی صحرایه چق سحر — چقمش قبای آلله بر مهربان گوزل

مدحی نجا گروه جوانانی صورسه لر
دیردم او ماه جمله گوندن عیان گوزل

ولہ

ای سهی قد سایه وش یولکده اولدم پایمال — دامنگ الدن قومم دوشدیکجه سنده دستم آل
عقلمی سردم پریشان قلمز لنک تارزی — شانه دوشمز سنگ بوای شه ملکجمال
جان بدندن ایرلر بن سندن ایرلمق محال — بار جورگ قامتم خم کنته می کرکلسه دال
شهد و شکردن لذیذ اولور نجا هر بر سوزگ — نطقه گلسنگ نازله ای دلبر طوطی مقال

هرنه گلزار و بهار اولسه سندن شرورا
ینه سکوا ایلمز مدحی زار و بیمجال

ولہ

حسن آغا کم اول فرخنده اقبال — عدو بغرین قلور بی اسفی غربال
کمان کشلکده گویا سعد وقاص — عدو کشلکده گویا رستم زال

سنان تیری چون الماس درخشان   زبان خنجری سرتیز و قتّال

یریدر عرشه ایرکرسه ثناکی   شها شهباز طبعم اجدی چون بال

سکا ای سرور سرخیل مردان

قول اولدی مدحیٔ شوریده احوال

دیگر

صائمه عید وصلت جانانه کلدکای کوکل   تکیه گاه دهر وسن قربانه کلدکای کوکل

عبد ایسک طورمه عباد ومن عباد الله ایله   سر فرو قل درکه سلطانه کلدک ای کوکل

کل هوایه دیمه جورکبی اولمه پرخروش   غافل اولمه لجّهٔ عمّانه کلدک ای کوکل

ال چکوب نرسنه دن میخانه یه باصکیل قدم   ایتمکله برکوزل میدانه کلدک ای کوکل

نار عشقه یاندوغک مدحی یه اشراب ایلدک

سن بو دنیای دنیه یانه کلدک ای کوکل

دیگر

رخکده روز وشب پیدا اوراول خال   سویدای دل شیدا اوراول خال

خیالی خطّ اولنجه کوزده قالدی   سیاه دیدهٔ بینا اوراول خال

دوشوبدر عکسی قانلو داغم اچره   درون لالهٔ حمرا اوراول خال

معطّر ایلدی جان دماغمی   یا مسک یا عنبر سارا اوراول خال

مکسدر مدحیا یا بر سیه زاغ

یاخود عشق اهلنه سودا اوراول خال

سوزم دکله عاقل ایسک قائل اول　　نه مجنونه معقوله نه فاعل اول
یوزمی بلدیرم کبی طورمه رقیب　　یتر ابر باران کبی حائل اول
کمال اهلی کورمز فراغت یوزینی　　حضور ایلیم دیر ایسک جاهل اول
کیمسنه سؤال ایلمز حاصلی　　گرک جاهل ودون گرک فاضل اول
جهان خلقنک بر یاننده قمو
گرک مدحی عاسلی گرک سائل اول

ولـه

نکابر جوان حلیم و سلیم　　میسر ایدیدی کریم ورحیم
دل جسیم زلفن حمایل قلم　　ال اوره مایه تا کم اوجنه رحیم
بنی نار هجر انه یاقدی او یار　　حرام اوله اول یاره نار جحیم
وصالک صوکنده چو وار و رفراق　　کوکلدن چیقرمی شها خوف و بیم
سنکسن تیغ هجرک غمی دلبرا
تن زارمدجیبی قتلدی و نیم

ولـه

سو بلمیه ای مه نکا یوقدر جوابه قدرتم　　طاق اولوبدر بار هجرانک چکلدن طاقتم
ایت رقیبی قلمدک برکره یانکدن جدا　　اولمدی بر بیک قدر یانکده حیفا غیبتم
باکا اولمک یکدر اغیار ایله کورمکدن سنی　　کونده بیک کره هلاک ایلر بنی بو غیرتم

صالمکز بکیسلره غربتده او دلبر آشنا اشک چشمم همدم و درد و بلا همصحبتم
طاغدوب کاکللرک قلمه پریشان عشقمی دوزنه لنکده پریشان اولمسون جمعیتم
اول قمر رخساره مهرم ملبه بلر خلق جهان
شهر ایچنده مدحیا اولسه عجبمی شهرتم

تار زلفن ملدی باکه اول کوزی بادام قامت خم کشتنم ایتدی محنت و آلام
کامران ایلر فلک اول دون ناکام ایدر دنیه دن کام المشدرای دل سرانجام
جرعه دش صالوب ایاغه پایمال ایلر یته صونسه دوران دستکه بر دورنا فرجام
باکه دایم ظلم و جور و قهر ایدر اول مه کار بر کون ایتمز لطف و احسان و کرم انعام عام
زال گردون شویله قتال جهان اولدی بن دکل
مدحیا اولمشدر انک امرنه بهرام رام

کورمزسه کر اول عیسی دهانم کوکه چیقسه کرک آه و فغانم
کلامک مرده یه جان ویرر بعضلر تکلم قیل ببسم روح روانم
سنی کوزلر کوزلر آچوب نرکس باغ حرام ایت نازکه سرو روانم
کوریجک کلشن کوی نگاری صفادن اوچمق استر مرغ جانم
فلک قربانک اولسون مدحی زار

اجازت ویر اکا دولتلو خانم

وله

باغ جنت دوستلر کوی جدامندر بنم / نار دوزخ تابش سوز نهانمدر بنم

اولدغمجه قبرم اوستنده بتر لاله‌لر / سینمی اوزره قانلو داغدن نشانمدر بنم

بو طقوز فلکت قبهٔ برطاق معلا در بکا / سیدی دریا قطرهٔ اشک روانمدر بنم

ایز بنیک یوزی جلادر دیدهٔ خونبار / خاک راه یار کحل اصفهانمدر بنم

دورادندن بن که فریاد ایدم که مدحیا

باکه دایم جور ایدن شاه جهانمدر بنم

وله

بو باغ دهره ای دل فریاد وزاره کلدم / بوی محبت ایله گلزار یاره کلدم

بن بر هما ایدم کیم عرش ایدی آشیانم / آخر هوا ایدیم بو مرغزاره کلدم

شام عدمده ای دل برکار یا بنه اویدم / الدم متاع عشقی بن بو دیاره کلدم

روز ازلده گوگلم بیک عشوه‌لره الان / اول نازنین عالم اول شیوه‌کاره کلدم

کون کوندن ارتدی جانا سینه‌مده نار عشقک

بن مدحی دل افکار چون روزگاره کلدم

وله

سلامتله صحتلر ای گل اندام / سکا دار السلام اولسون بو حمام

عرق ریز اولدوغک کوردکده جانا / دمادم دریوب فی زلرده کر جام

انلدی کندوسن محو اتدی صابون / ایره بجه وصلک جکدی چوق الام

تن صد پاره م اولدی اسکل نشانه   حم ز لک قلمدر قدمی لام
یانه کلنحن کبی مدحی درونم
اکچون ایلمز جان تنده آرام

دل

غم باده سنک ذوقنی دنیایه و کشم   دنیا ندر بن انی عقبایه و کشم
اشکم گهر بن رشته مژگانمدر دیزرم   یوز بیک گهره بیک دریتیمه و کشم
غم خود سنی سوزن مژگانله دیکدم   اولسم بن انی اطلس دیبایه و کشم
گیسولرنی سنبل و ریحانله مشکه   کاکللرینی عنبر سارایه و کشم
دوسنک یوزنه کیدوکلم پوستنی چرمم   بر قلچغترین خاصلی دنیایه و کشم
زهری المن شربت شکر نبله شهد   آجی سوزنی سکری حلوایه
اشک تزینک مدحی بیمار و غریب
کم قطره سنی برلولو دریایه و کشم

د

قانی او دمکه عشقک ایله کامران ایدم   دور فلکده رشک مه آسمان ایدم
کوکسن کرو بطوریدی اودم قرشنده رقیب   ای یوسف زمانه اکا بن شبان ایدم
رستم کبی ز بونم ایدی خصم نابکار   روز وغاده قاهر دور زمان ایدم
خیل رقیب ذره قدر اجیمز ایدم   ایتلر کبی قردم ایکن بی امان ایدم
دوران بنی سنود کلوز بون اندی مدحیا
شمدی دیمز که خسته کوکل بن فلان ایدم

وله

سیر دیدار ایچون بر دیده پیدا ایلدم — اون سکز بیک عالمی اندن تماشا ایلدم
سعی ایدوب رخسار یاری کورمکه هر وجهیله — کوزلرم آیینه سن پاک و مجلا ایلدم
حق بودر بغض و عداوت کینه دکن تکبر کوکل — غل و غش اندن خانهٔ قلبم مبرا ایلدم
تیرکی کوندر بسن ای قاشلری یاطوغروسی — اول قوتوغه سینهمی وزره بر کوزیل جا ایلدم

قصهٔ حسنک روایت ایلرم بن مدحیم
وامق و عذرا کبی بر قصه پیدا ایلدم

وله

بر بلبل ایدم سن کل بنچاره ایرشدم — یورزم سوریوب صوکینی دیداره ایرشدم
بر طوطی ایدم قندلبک شوقنه کویا — سن رفلری کل لعل شکرپاره ایرشدم
شام ایللرینی سیر ایدرک کوشه بکوشه — شکرم بو کر اول زلف سیهکاره ایرشدم
تیر مژه سی قانمی ایچوب ایچدی تمذن — دمکین شغل بن اول غمزه سی خونخواره ایرشدم

بر مرده ایدم مدحی حیات آبنه ایردم
شادم که بکون حضرت خونخواره ایرشدم

وله

ایرشدم

جانا دینیه رق جان اره رق جانه — جان ترکنی اوردم دخی جانانه ایرشدم
کم قطره سی حتم بکرز انک بحر محیطه — صوکینی اقوب سوئله بر عمانه ایرشدم
دیومی زبون ایلیوب آیینه صالدم — حق طوتدی الم مهر سلیمانه ایرشدم
اخوان وفا صالدی بنی چاه بلایه — آخر کیدرک یوسف کنعانه ایرشدم

پیر جرعه کشی بزم جم دورانه معاد   بر بزمکه زمرهٔ عرفانه ایرشدم

خاک اولمسیدی راه محبتده وجودم   بادیله بینه مقدم سلطانه ایرشدم

باشله چقرتن صبا نوز ایدیم عشقله مدحی

بلمزلکله آتش سوزانه ایرشدم

صنم ای راسیم کون یوزلو یارم   سنکله بومیدر قول و قرارم

شکایت ایتمیونا کوکده ملکلر   چقرمه طاق عرشه آه و زارم

کوکلده مکرز لعلک برله رویک   کیجه کوندز سکا در انتظارم

متاع حسنکه دل مشتریدر   بودر بازار عشقک اجره کارم

اگر سندن وفا کورمزسه مدحی

همان دنیاده صانع اول ای نگارم

را صنمیم یارم نگارم راضیم   نوبهارم گلعذارم راضیم

زار اولورسم غمدن ای گل دلدار ایچون   چرخه چقه آه و ازارم راضیم

ناز ایدرسه یار شور اول نازنین   هم سرو نازم شیوه کارم راضیم

سینه مه بیک زخم اورورسه دوتنزم   عشوه بازم غمزه کارم راضیم

مدحیا بنده یارک ذره جه

یوغیسه کر اعتبارم راضیم

طاقلکه گوردم طاق بوزک طاقت دیدم | اوردی گوکلم گوکی تک تک دیدم
صبر ایلدم سوزکم انجمه سن | تلورمز آغزم شکرین یک یک دیدم
غصه ایچاغیله قیمه جانمه | قاره بغرم دوغرمه اک اک دیدم
طوکدرر صوق کله جک گودمی | یا انجده اونی طوکه جک دیدم
طاقلکه گوردم بعض انجده مدحیا | چقدی معزون بطالدی ریک بیک دیدم

و له

بنم ای قامتی سرو و چنارم | گلستان جهانده گلعذارم
بهار حسنکه رخسارکه | صفتین الله بنم سن آه و زارم
رقیب ایلر سر کویکده آرام | بنم اول سکجه یوقمی اعتبارم
ایچا بسترم گوزل سوده ویرانما | و گل الده دریغا اختیارم
دمکا اولسون سنکا ای بادجنت | چقمروک عرش اعلایه غبارم
وجودم زور عشق کردابه صالدی | مخالف اولدی چیقا روزگارم

بنم خلقک دلنده شمدی مدحی
گوزل سومکده واردر اشتهارم

و

صانمه صوفی نبی که بیکارم | بنده عالمده بر گنهکارم
قانه صبری ایده وب ویران | هر گیجه صبح او ایجه بیدارم
مار زلفندن ایرو جانانک | گنج عمر ضعیف و بیمارم
گلشن دوره بیقرار اچره | بربونی گلعذاره هم زارم

مدحیا درد عشق جانانه
جانله باشله حز یدارم

ولـه

بحار لطفنک موجی صنوبر دم طاشه سلطانم
اومردم جوبی حسابکنک باشنده آتشه سلطانم

سنک کوکلوکه تاثیر ایتمکن بلمم نندر بو
بنم تندبسیرکم خود بکردی طاشه سلطانم

دمک ولرنسو بنی طوفان اشکمدن خلاص ایتدکر
ایوا دملک دنیده بیک باشه سلطانم

اسیر بند حجرانم زنخدانک هواسیله
سبز سودای زلفیکنک دوشلدیکا باشه

اشتدم مدحی زاری فراقکنک خوانی اولدرمش
چو بلدم زهر قاتلمش مکر اول آشه سلطانم

برنج حسنک دوستلر بر محلقاسنی کوردم
روی یار رکی کون لبی چوقندن چیکسن کوردم

ضیا قلمشدم سینه ده خال عذارک عکسنی
اغلمقله دیده دن اچقدم و آتشن کوردم

اوعقدم کوردم شفا علمینی قانونا اکرنو
درد عشقک فرقه جاننده دوا اسن کوردم

غم شینده حجره جسمم چراغن یاقنه
تیغ دلبرک بایاکه بوینزلو حیاسن کوردم

مدحیا مینی نه نک فوقن ... دریزنم
بنی بود نیاده انک آب و هواسن کوردم

ولـه

بن اول یارم بیتون دنیایه ویرم
وصالی فنکر نی عقبایه ویرم

دکنشم غنچه زیبایه لعلی
قدبالاسنی طوبایه ویرم

سر کویی تماشاسن بهشته الیکین کعبهٔ علیایه ویرمم
کلاب کوینک صنمش سفالن جهانده افسر و آرایه ویرمم
جوانک آشنا هٔ تنده عشقن
دکنشم مدحیا عنقایه ویرمم

د

شکرم بو که بر مرده ایدم جانه ایرشدم جان خیلی صفا ایلدی جانانه ایرشدم
دولت کنشی باشمزه طوغنه عجبمی فرقت کیجه سی سن مه تابانه ایرشدم
مشغول مور کبی قالمش ایدم واوغی مله فریادمله تخت سلیمانه ایرشدم
دل مرغی اوچوب ایردی لبک حقه جانا شادم که بکون چشمهٔ حیوانه ایرشدم
مدحی بر بیر کوی خرابات دوشرسم
بر لبلری مل کوزلری مستانه ایرشدم

د

صفا کلدک بنم سرو بلندم افندم سودکم چابک لوندم
سنی ای سرو روسردار خوبان جوانان انجره غایتده بکندم
عزیزم یوسفم جان و جهانم غدای روح پاکم دلپسندم
محبت تخمنی اکدم سینم اوزره بکندم مزرع عالمده کندم
سرشک آله غرق اتدم وجودم بینه کلکون قبالرله بزندم
کوروب مدحی بیاری دیدی یار
اسیرم دردمندم مستمندم

ایستکن اول صنمک عرشن معلا گورم
سدره دن قامت بالاسنی اعلی گوردم

باشنه دوشمکله پایهٔ رفعت بولدم
رهگذارنده یوزم پنجه دا آنی گوردم

گوتروب پردهٔ پنداری اچدم گوزمی
قلبمک آینه سن پاک مجلا گوردم

گوسینه واردم انک طوره ایرشدم گویا
عرض دیدار ایدیجک نور تجلا گوردم

مدحیا قادر ایسک گل بکا تعبیر ایدیویر
واقعه ده بو گیجه برادلو دریا گوردم

بنم خانم بنم جانم طبیبم درده درمانم
یوزی گلبرگ خندانم بوبی سرو خرامانم

قدی عرعر گوزی عبهر جبابی مهر نور درر
صچی سنبل عذاری گل بنم باغ ایله بستانم

بنم ای چشم مستانم بنم تازه گلستانم
بنم ای ماه کنعانم یوزی شمع شبستانم

بهی جانم هلاک ایتدک بنی تیغ فراقکله
اسر کردی شمشولطف ایت ایدی قدر بر نیجه یکانم

دل مدحی یه رحم ایله اسیر و مستمند کدر
بنم جانم بنم خانم بنم دولتلو سلطانم

غمک مرغانی سندن اوچوردم
تمنویا رانم اورکتدم قچوردم

برید آهم ایتدم یاره ارسال
قرا بولط گبی طاغلر اشوردم

جگر زمینه مرهم قلمغه ن
خدنک غمزه کی دلدن کچوردم

او یالک یوزلوبی مقدم ضیافت
جگرم پاره سن بریان بشوردم

نوله مدحی مدامی مست اولورسم
شراب عشقدن بر جام ایچوردم

د

یا نزا آهم اودندن مهر گردون خیل انجم هم — ستارم یوق او مه طلعت بکا قمر ترحم هم
هوای عشقله جانا پریشان اولدیغن گوردی — پریشان اولدی عقلم بک بونکده زلف پرخم هم
سن ای یار ملک صورت گوتورسک برقعک یوزدن — پریر مست اولوب حیران اوله شول کله مردم هم
یاتور دار شفای غمزه خابیب خسته در گوکلم — اگر شدر شربت لبک اکا طبیبا ایله اسم هم
ای گوزدن گوکلنی دوردیده بیمار عشق ایتدک
ول مدحی شیدایه بذر یا بوجه ورحم هم

ـ

تیر مژگان جگر دوزک آلورسه جانم — قانمی اکه حلال ایلیین سلطانم
بو سنک شانکه دوشمز که وفا ترکن ایدب — بنده که جور ایدهسن ای شه عالیشانم
بزم فرقتده بنم شویله یل ای محرم راز — همدمم آه و فغانم محنت و غم یارانم
عیش و نوش ایلیه وکنک غیرلر گوش ایلیجک — سینه دن جوش و خروش ایتدی یه ال نالانم
مدحیم فارغمک بزمی بریان ایتدی
مست اولوب غمزه لرک داغی یه ی بریانم

ـ

بنی کلمه جوع ایلمدک کل خندانم ابراهیم — کوزم یاشنه رحم ایله بنم سلطانم ابراهیم
چو کون خیل جوانانه نوله سرو را اولورسک سن — ملامت تخته جکدکسه جونانم ابراهیم

حل و حبل لما ساحلم ایلر باغ عالمده   رحکله کاکللر باغله سنی امر ابراهیم
بنم منقعالمه قالمه سنها بدر تمام سن سن   جالک نور فی عرض ایت جانم ابراهیم
اسیرک مستمندک درد مندک درسنک مدحی
طبیبم سودکم روحم افندم جانم ابراهیم

و

سینه ده یاره لرم کوستروب اول یاره دیدم   مدد اولدردی بنی یاره بجا چاره دیدم
ای خلیل دل و جان نعمت وصلک کرم ایت   اولمدین ایرکوره کور عاشقی بیچاره دیدم
شام فرقتده کوکل صبح وصاله طالب   کوستره کونا یوزیکی عاشق دیداره دیدم
سینه مک چاکنی پرخون کورچک آچدی یاره   جکرم پاره سن اول غمزهٔ غداره دیدم
مدحی خسته دلک بلبل زار اولدو غنی
آه وافغان ایدرک اول کل کلزاره دیدم

و

کوکلی سینه برمه ماتابانه دوشوردم   پروانه کبی آتش سوزانه دوشوردم
اول یار ایله دون کیجه اولوب بستر سینه   جان جانه اولوب کوکلی یا یانه دوشوردم
دل دیلر ییری آیغنه دوشکله یارک   جام الدی اله الله مستانه دوشوردم
قول اولدوک ایسه ای دل اوداره قیرمز   غم جکمه سنی برشه خوبانه دوشوردم
بلمزلکله حاصلی ای مدحی کویا
مرغ دلی بردلبر نادانه دوشوردم

و

[illegible]

قلبمی روشن قلن حب نار آهمدر بنم | جانمی ظلمت قلن دود سیاهمدر بنم
ای فلک مهر وفاکدن بن سنک مستغنیم | شول ایکی رخسار زیبا مهر وماهمدر بنم
غنچه وکل سیلاب محبت اقسه هر دم اوستمه | آستان دلربا جای پناهمدر بنم
هر کیجه حب ان غمیله صبحه دک قان اغلادم | حب بنی کلدرمین بخت سیاهمدر بنم

یوزچورم مدحیا اول قاشلری محرابنه
قبله کاهم سجده کاهم دل پناهمدر بنم

نیجه بر حالمز خراب ایدلوم | نیجه بر یوزمز تراب ایدلوم
متصل نفس تمناسیله | نیجه بر روحه بز عذاب ایدلوم
نیجه بر بائلوم حضور ایله بز | خواجه یه کیمکه شتاب ایدلوم
نیجه بر سهولر بو جرم وخطا | قصد ایله باری بز ثواب ایدلوم
نیجه بر باریوزینه بی ادبی | ادسنی اول یوزه نقاب ایدلوم
معصیت آتشنده دوندونه | نیجه بر بغرمز کباب ایدلوم
روز وشب با قلم او تصویره | شول بکن عمری بز حساب ایدلوم
نیجه بر مسجدک یولن بز دوب | طاعت حقدن اجتناب ایدلوم

جمع ایدوب مدحیا کناهمزی
اوقته دقت اول کتاب ایدلوم

دکه بر حال اهلنه حالم حکایت ایترم | راضیم بن روزکارندن شکایت ایترم

ما لكم زير ايكون دنيا طولوسي نعمتله — بنه عقبا استرم بوكه قناعت ايتمزم

پادشاه ملك عشقوم بني خوار ايلمگز — سز بلورسز بن سزه هر كز حقارت

لحظه ده بيك بر كرامت كوز مسيح بر كه شنه — تكري ايچون اني بر كز زيارت ايتمزم

بت پرستلر بتلرين باكرامات ايلرلو — سئول صنملر باشي ايچون اكا اهانت

بيلمزدي بيرر سويلرم بوكونه سوزي مدحيا
شاعرانه كرم اولوب اظهار قدرت ايتمزم

و

بيك برادك حقيقتده ياكريم — سن نصيب ايله صراط المستقيم

دار چو لطف و قهر كه اوارمز — لطفك آثاري جنان قهرك جحيم

ذاتكي كنهنه ادراك ايتمدي — نيجه عيسي نيجه موساي كليم

اهل دردك دللرندن چيقمدي — لطف و قهرك له اميد خوف و بيم

مدحيم مداح عم مصطفی
روحيچون باكه رحم ايت يا رحيم

تير غمزك كوندرايي قاشي كمان — ناوك خونريزه سينم نشان

يا قدي بايندردي درونم نار عشق — اولمز ميش پنبه ده آتش نهان

زخم سينه مدن خدنك عشق يار — دل اولوب دل دردني ايلر بيان

روز كارك شدتندن طاشله — دوكنوب جوار ايدر آه و فغان

يدى ييردن يدى يلدر مدحي سينه

ییدی باشلو اژدها کبی جهان

ولە

گلشن ایچرە مرغ دل اول زکە شیدا اولمشون / بندە ارتوق کمی عالملردە رسوا اولمشون

یار جوری سینەدن بر لحظە اکسک اولمشون / بوندن اوزگە عاشقە هرگز تمنا اولمشون

سا کە بکزر بر صنمی لیلی جهانە گلمشون / یا کە بکزر عاشق دیوانە پیدا اولمشون

زنک غمدن کوکلمک مرآتی خالی اولمشون / طلعتک آیینەسی کبی مجلا اولمشون

جوی اشکن مدحینک طوتدی جهانی طوتمشون
دلبرا ما بینمزدە بویلە دریا اولمشون

ولە

چونکە تسکین ایدەم سینەدە سوزانمی بن / نار عشقە یاقین بو دل بریانمی بن

اول طبیب دلە جان بر نظر ایتمز بوزمە / یا کیمە کوستەرەیین چاک گریبانمی بن

بزم غمدە نجا دمساز اولمیز چنگ رباب / نیە تشبیە ایدەیین نالە و افغانمی بن

مشتعل آهم اولور نجا هر گیجە دلیل / صبحە دک آرەیین شمع شبستانمی بن

مدحی اول شە خوبان جهانی نجا صور
قتی اعلی بلورم خسرو خوبانمی بن

ولە

قصد عدا ایلدک بز آیة قرآن ایچون / بی غرض جنک ایلدک هم حضرت سبحان ایچون

عار و غیرت لشکرین چکدک طغند دشمنی / جان و باش ترکن اوردق دین ایچون ایمان

تارک دنیا اولوب ابدال عریان گلمشوز / ای خلیلم خانقاه عالمە قربان ایچون

عشق درد ینه دوا المزنکوبن فارغ اول زحمت کیرمه طبیبا کل بجا درمان اچون

روزنی سر دفتر دیوانم اولسون مدحیا

بر نظره صوملیدم غازی کرای فالچون

و له

سوی مصره کیتمه کل ای یوسف کلپیرهنا باکه زندان اولمسون یعقوب دشت کنعان

مه کبی برج ملاحتده ضیا کستر ایکن ذره جه مهره ایمدیک ای دلبر سیمین بدنا

بیستونده ناله سی فرهادک ابر کبی کوکلده کوسترمک ایر مردنی ای خسرو شیرین دهنا

عشق صلیمنده بن خودجان و سردن کچمشم سانکه عاشق اولمسون سمنبر کبی فاتن زنا

کلشن کوکلده مدحی کبی شیدا وار ایکن

ای یوزی کل سانکه کیمه عاشق زار دینه

عاشق صادق ایسک دنیده عریان اول که سن دیده دن قان اقیدوب هجرله کریان اوله سن

نه عشق الیده چالشی ترکی اور جان و سرکی وار بکی بلبل ایده کور واصل جانانه اوله سن

چاک ایدوب جامه ناموسی جهره جسمکده وار کدا کلیه کیره عالمه سلطان اوله سن

لبی اسرارنی کوردیکده دلا اول ملک بحر ابر اغزک اچوب واله و حیران اوله سن

توبه قلدک می و محبوبه جهانده اما

مدحیا سن بو ایشه صکره پشیمان اوله سن

و له

وارین کلشنه بلبل کبی افغان ایدیم کل یوزک وصفنی عالمه دستان ایده یم

و له

کمان ابرولرین اوق ایدوب جبین

کسنه زلفنی آهی کمند ایتدی جبین

بوینده دانه دانه خال جانی

بنا اول کلشن کوسترمکده جبین

نیجه ال کل کمند ایتدی جبین

بنا کلمن لب نبی قنده جبین

نطف قل مدحیا زلفی ایدوب

سعدوب صفنده دارک

یعنی ویر ازنی پنهان ده سن

سرو قدڭله لبڭ غنچه‌سنی یاد ایده‌یڭ   آه ایدوب قانا دوکرگل عزم گلستان ایده‌یڭ
مدحله بن ایزڭك توزنی عرشه چقرب   خاکپای کرمکا فخر کیوان ایده‌یڭ
شوله قدر اغله‌یم حسرت رخسارڭ ایله   اشکمڭ قطره‌لرین بحر فراوان ایده‌یڭ

مدحیه آب وصالڭدن امیدم احسان ایتسڭ
یتعنی چکدی دیده‌ی گل سڭا احسان ایده‌یڭ

همدم اولمه هرکسه ای مهوش سیمین ذقن   پاکدامان اول پوری چوق صحبت گلبیز چمن
طلعتڭ جانم آچیدر شیرین لبڭ ایسته زیب   بوکرکم قایل اولور ای خسرو شیرین سخن
سنجه گوهر گورمدی صراف دیده گرچه کم   سکا که قیمت اولمزیدی اولمسکه بهمان گنی
ای غواص فلك دریاده محبوس ایلدی   دُر دندانکه بکزتدی اوزینی دُر عدن

ساکه دل ویردیسه ای دلبر گنهکار اولمدی
مدحیه جور وجفالر ایلمك بلسیم ندن

سدره‌دن اول صنمڭ قدنی اعلی بلوربن   ورد تردن گل رخسارنی زیبا بلوربن
گلشن کوینی جنت بلوربن مرده حق   ایشکی طاشن انڭ کعبهٔ علیا بلوربن
لبی اسرارنی بلمکده چله برامر محال   بکا کشف اولمدی اول سرّ معما بلوربن
گلشنکده بکا صورمه نی ای یوزی گل   بن انی گل رخکه بلبل شیدا بلوربن

مدحیا قد و لب و طلعت جانانی بن
فقی اعلی فقی زیبا فقی عنبرا بلوربن

حق سنی درگاه عزتدن تنها دور اتمشون — سیر گلزار ایچون بر لحظه مهجور اتمشون

نی کبی نالان اوله بزم بلاده دشمنک — ایلدب مولانی بر دمده مسرور اتمشون

غیرت حق دستگیر اولمشو سنکا ای مشتهر — ای کرم کانی خدا مهر کبی سنی خور اتمشون

اول حسن آغاکه انک دائم وجودی پاکنی — حق تعالی دیلرم دردیله رنجور اتمشون

مدحیا بر کیمسه‌نک خاطر پریشان ایتمدی

خانه قلبم بنم یا ینجه معمور اتمشون

کوروب دردم ترحم قلدی جانان — صوروب حالم تبسم قلدی جانان

صفادن جسمه صنعتادی جانم — مسیحاوش تکلم قلدی جانان

صونیوب رقصه کیردی خیل عشاق — نوادن کم ترنم قلدی جانان

کیدرکن خانه اغیاره دوشمن — بلی اندن توهم قلدی جانان

بو کون مدحی بیچارک فناسن

کوروب خیلی تغنم قلدی جانان

اغلیوب بو للریکی قانله یاش ایلیه‌یز — سر عشقک میدر عالمه فاش ایلیه‌یز

نوش ایدوب باده عشقک کیرین میدانه — غم فرقت چریسی برله صواش ایلیه‌یز

باشی چوب خانه عشقه قلندر اولیب — قاشلرکبی پاک تراش ایلیه‌یز

وصلک خوانه ایرز سالم غم یمیزم — فرقتک نعمتی کندومزه آش ایلیه‌یز

مدحی زاری اگر بر دخی کلدرمز ایسک

اغلیوب یوللریکی قانله یاش ایلیه یین

وله

ذوق بدم شیدا اکوکل دیوانه اولسون اغلسون
بادۀ عشقی ایچوب مستانه اولسون اغلسون
برچه لیلی یه مجنون اولدوغن فاش ایلیوب
دامن فریاده دوشن افسانه اولسون اغلسون
برلبی میکون فراقیله دمادم خسته دل
بزم غمده قان یودوب پیمانه اولسون اغلسون
بر بلاکیسولو جوانه دل ویرن عاشق مدام
دور ایدوب شمع رخن پروانه اولسون اغلسون

عشق باره مدحیا یولداش اولنلر طورسون
آشنالردن چکوب بیگانه اولسون اغلسون

مدد اولدم مدحتا ازلدن
اوبه خوسکلرک فریاد الندن
ایچنجه ساقیا بن جام عشقی
نه قانلر یوتمشم زنهار الندن
نوادف کبی بولبول اولسه چهرم
طبیبنجه بیمشم استاد الندن
ید بیضا سنی اوپدرمز اول یار
الندن داد الندن داد الندن

نلر چکدی گوردیک مدحی زار
النجه دامنکی یاد الندن

لعلک صنما چشمه حیوانه مقارن
دل اوله عجب اولمیه اول چاهه مقارن
زلفک یکه آتش رخسارکه مایل
دردیشلرینک هر بری بر ماهه مقارن
بن اومریدم نیر مقصود اوله طالع
اولدم کیدرک آتش هجرانه مقارن

بر ذرّه شررکاهی اولور شمع منوّر　　بر قطره اولور سعیله عمّانه مقارن

مدحی او شهنک کندوکی بوللاره یوزک بولور

درویش اولیمز خسرو دورانه مقارن

و

قوشودن بیک نازله سرو بلند مدر کلن　　عقلمی غارت قلن چابک لوندمدر کلن

قول اینک قربان اینک بن بندیه فرمان اینک　　حسن ایلینک پادشاهی هم افندمدر کلن

بولمدی دیوانه دل زنجیر زلفندن خلاص　　ارغوانلر بندینه صاحب کمندمدر کلن

صوردیلر کوندیده دلدارک کورب بن خسته نه　　دیدی دلبر بلاکش دردمندمدر کلن

دیده روشن خانهٔ دل سنجه خرّم اولمسون

مرحبا اول نازنینم دلپسندمدر کلن

د

اول غنچه لب که کلشن گلزاری بیلرین　　اول کل کلورسه مرغ دل زاری بیلرین

عمر آخر اولدی یار ایله خسته اولمدق یکون　　یارین حشرده بلمزین اول یاری

جلاّد چرخ بو کسنکا احسنوا رقیبی توک　　دار جهانده بن اوهوادراری بیلرین

شمدی فراق یار ایله در محنتم بنم　　عیش و صفای دلبر ایله یاری بیلرین

چشمم او شاهه صرچه سرای اولدی مدحی کور

شهر بنده شاه جهانداری بیلرین

د

دیلر ایسک ایکی عالمده مراده ایره سن　　خیر صاحبی دشمنکه روی سعادت کوره سن

عشق یایندن اوردم تیر محبت که جگر — عاشق ایسک سپر سینه کی ترشو دیره سن

سنکا ای حاجی امانت ایدرم باشمگ ایچون — وار ایچون خاک در کعبه یه یوزلر سوره سن

کوی جانانه دوشرایسه یولک ای باد صبا — یار اونا قصه مهر یله وفایی صوره سن

سحری باد صبایه دیمش اول روح روان
خبر صحتمز مدحی زاره ویره سن

وجودم یوغیکن آتی بیرادن — بنی وار ایلیق اولدر بیرادن

ایکیلک پرده سندن طشره اولام — قورتلدم برکلیه چیقدم ارادن

کنیستی اولمزدن اول اولمینجه — خلاص اولمق میسر می بلادن

حقیقت عشقنی فهم ایلدکسه — چراغک یاق رسول کبریادن

جهانک مخفاسن الکلدکسه
خبر ویر مدحیا کل ابتدادن

خاک اولدی تنم چکدم الم جانانه سردن — خاک رهکم ایکی کوزم سورمه نظردن

گر عاقل ایسک سن استاده بیتور — استادلی تحصیل ایمش مهر پدردن

ای قامتی ایچی حسرت لعلکه دمادم — رنک السه یوله دیده لرم خون جگردن

قدیمی بوکوب اشک فراوانم اقتدقم — صولر کنورب شهر وجود ایچره کمردن

ای مه حذر ایت ناوک آهم کذر ایلر — جانانه کر در نزرادل یدی قات چرخ قمردن

مردملر امیش چوق شیشه سوند دیده لریکم — پرایلدیلر دامنی لعل و کهردن

مدحی بو غزل خسرو خوبانه دنیلدی

شیرین و لطیف اولسه نوله شهد و شکردن

ولـه

بیچه‌م کثرت مژگان رخ دلبردن — نیچه جان قورتارم آیا بو قدر خنجردن

دوشلی لعل لبک باده نه میخانه‌ده — ایچه‌یین باده عشقک بیچه‌یین ساغردن

جان و باشم ویره‌یین یوزمی دوندرمیه‌یین — عاشق اولدر بیچه هر و جمله جان و سردن

یار جوری بزه تمیزی عجب عالمده — طوتقون رچوب جفا باشمزه هر یردن

اولمی شکری مدح ایتمکله مدحینک

سوزلری ضبطی لذتی اولدی نیه شکردن

وارین خون دلی و دیده تردن صورین — ماجرامی نیه بر اهل نظردن صورین

قانه غرق اولدی گوزم بلمدم اما سببی — غارسینه‌مده یاتن خسته جگردن صورین

سیل اشکم گوتروب گتدی عجب جسمم — ضایع ایتدم اوزمی بحر لبردن صورین

قالمدی دیده‌لرم نوری نچه قان اغلمده — نیه اول نوری نیا اول نور بصردن صورین

قان حیرانی اولوب لعل لب دلبرمک

مدحیالذتی شهد و شکردن صورین

یوزاتده هزار علک کی قامت موزون — اول نوره نچه ناظر اوله دیده پرخون

زلفنک طاغدوب نرگس شهلاکی سوزرسن — بو سحر ندر ایکی گوزم بانه اول افسون

واردم رخ زرد مله که دردی صوردم — بیلدی او طبیب دل و جان استدی التون

دولتله کلوب صحن سرایی بزم خاطرم اولکن دیدم او شهه دایم اوله دولتک افزون

جان صحبتنی مدد و غمک اغیارلر طوتمش

جان ویرسه نوله صحبتک ایله مدحی محزون

و

برکیجه بنا اول مهک مهمانی اولمق استرین رافقده عالمک سلطانی اولمق استرین

عید اضحای رخن یادیله اولوب بیک جان ایله ایشکنده حین سحر قربانی اولمق استریا

مصره سلطان اتدیلر گرچه عزیزم ایتم ورکهنده اول شهک دربانی اولمق استرین

توبه قیلدم باده یه لعل شکربارک کوروب سکری بالوده نک حیرانی

بنده نسیم گلشن حسنده بند زلفنک بن بو باغک بلبل نالانی

راحت جانا استم مهر و وفادن قارغم محنت و درد و غمک یارانی

مدحیا شیرین لبی یادینه دست جام اولوب

ملک عیشک خسرو دورانی اولمق استریا

دود آهم ظلمت ایلر نوله دنیا یوزینی آی اولور گوسترمزا اول مهر جهان آرا یوزینی

فصل گلده اغلیوب بلبل نیلر ایلر فغان بلیده برگز گوسترور اول غنچه زیبا یوزینی

ال بیرایدوب بسر دنیایی ظلمت ایلدیلر مهلقالر طوتدیلر صحب ناز و استغنا یوزینی

غم خمارندن هلاک اولدق یتشدر ساقیا نیچه دمدر گورمدک بر دم می حمرا یوزینی

جیش محنت شاهیم دنیز سیم عجب می مدحیا

حینه آصم کوکلری طوتدی یاشم دریا یوزینی

دم اورسم قاره زلفکدن طولر دنیا دخانمدن / زهی یاد ایلسم آتش اولدم چقدی یانمدن

لب جانبخشنکی کوردکده کلدی اغزمه جانم / بنم روح جسمی لطف ایت ایرطا تلو جانمدن

یعقربرد مده قهر ایله یوز بیر دوره یوانی / نفس طوبت ای ملک صورت عشقی دفعاندن

دکل مولر خط سبزکی کوب بن خسته قان ودم / چکنلر درجقن بر بر بو جسم ناتوانمدن

عجیمی رستم دستان کبی کر داستان اولسم
بنی خلق جهان مدحی بلورلر داستانمدن

کوستر یوزیکی ساقی بزه عکس جامدن / صون جام لعلک ایله بیزه شغول مدامدن

دور رخکده زلفکی رفع ایله برد حجابی / کعبه یوزیکی کوستر ایدیلم راه شامدن

کوستر یوزکده خالکی آل مرغ جانمی / مردانه ایله قورتر انی قید دامدن

کوکلدن ایرو اغلر بسم یار بشور / آدم کلرمی دوره دار السلامدن

مرغ دلی کورنجه دیدی مدحی پادشاه
طرفه کبوتر ایندی بینه طرف بامدن

تم وار ایتم جهانده دخی غمدن اغلریر / فرقت شبنده دیده بر غمدن اغلرین

اول یوزنده زلف سیاهین نقابیدر / بن قاره کونلو کاکل پر خمدن اغلرین

بردم خیال لعل لبک کلدی فکرمه / قان اولدی دیده بن دخی اول دمدن

دهرک بلا و غصه سنی التزام ایدر / دنیاده برده خاطر پرغمدن اغلریا

مدحی وصال دلبر ایله خرّم اولمدم
هر دم بلای هجر ایله غصه‌مدن اغلریم

ای مه بلورم آفت دوران اولمشسن
چوق خسته‌لرک درده درمان اولمشسن
صبر ایله کوکل کعبهٔ کوینده اوبارک
عید اولسه کرک سنده فی قربان
شاد اولمه ایکی اول صنمک وصلنه ای دل
وصلنده کلم هجر ایله کریان اولمشسن
چاک ایله‌جک بو جامهٔ ناموسی تنکدن
زیرا بلورم آخری عریان
چوق باقمه ولا دفتنه عارضی باره
خطن کورنجک واله و حیران
بلدم او صحی لیلیه چون کوکلکی ویرکیا
مجنون کبی عالمده دستان
کلم کوردی ایسه نظم دربارکی مدحی
دیدیکه سخن کوهرنه کان اولمشسن

ای کوکل غنچه‌یه دوک عاشق شیدا اولمشسن
دلبرم برکون اوله عاقل و دانا اولسه‌سن
سایه‌تک پا یکه یوز سورسم عجبمی شمدی
اومرم کلم کیدرک سرو دلآرا اولسه‌سن
غنچه‌لر بادنه فریاد له جانک چقسون
سکلم دیردی کوکل بلبل کویا اولسه‌سن
بلمدوک کندوزکی وادی عشقه دوشلی
بن دیمزدم که سنی عالمه رسوا اولسه‌سن
مدحیا سوز ریزکی صوکبی فاک زهنه
عاقبت برکون اوله واصل دریا اولسه‌سن

شهریارا شهرم جهانده زینت ایام بکون / حمد لله همدم جام مصفایم بکون

سینه‌مز صافیکم صد فخر سوزلرم وردادر / اشعارلردن صورسکم بن نه کوزبایم

زلفی چوکانی سنایار که بنده فرمان اولوب / کوی ویش میدان عشقه بر سرو یایم

طعن طاشنی دست اعداون آبر شمشیر قهر / صحن گلزار جهانده سرو بالایم

خان مرادک دولتنده هر نفسده مدح ثنا
که فریدون که سکندر گاه دارایم بکون

اى شهریار عادل لطفک زیاده اولسون / باب سرای عدلک هردم کشاده اولسون

جور او فلک عدوده اوردایم ایمیه اهمال / قوس قزح الکده سانکه کباده اولسون

اشراف نسل آدم شاهان جمله عالم / آتی اوکنجه آنک خیل پیاده اولسون

درد و بلادن عمرن صقلاسون انی حافظ / اول پادشاه عالم دائم صفاده اولسون

گلزار دهر ایچنده سلطان مراد عادل
دائم صفاده اولسون مدحی دعاده اولسون

عدالت تختی اوزره شهریارم کامران اولسون / ایاغی بصدیغی سر بر سر گلستان اولسون

سلامت بزمگاهنده مدامی عیش و نوش اتسونلر / ملامت تیرینه جسم عدو هردم نشان اولسون

قودونسون تیر بخشندن عدونک جسمی غربال / شهادو قوس قزح وشکده بر زرین کمان

طاغلسون عسکر نصرت پناهی خیل کفاری / تمامت شرقی وغربی فتح ایده صاحبقران

گل رخساره قرشو اولوب بلبل کبی گویا

ثناخوانی همیشه مدحی شیرین زبانه اولسون

ولــه

ایشتدم بو سوزی بر کوزه‌ دانه | وفا اوممق خطا دور بو جهاندن
ولکن طوت کسه یه طعن ایتمه زنهار | زیان ایرمز سکا الا لسانندن
بیزه یورتدکرای ساقی اباتنک | الک صونوب بیزه شراب ارغواندن
بجا بیک کره بکیدر کنج کلخن | وفا بوبینی ویره مزکلستاندن
دمادم دوستهزای مدحی دلکدن
نه لذت کوردک اول شیرین زباندن

ولــه

آفتاب طلعتک آفاقی پرنور ایلیسون | دست عدلک بسر دنیانی معمور ایلیسون
پرتو انوار قدر تدر رجالک کعبه کا | حق تعالی چشم اعدادن انی دور ایلیسون
رخلرک کلزار جنت قامتک طوبا سنک | حق طوراغک جنت ایتسون اهمدک حور ایلیسون
کل کبی کلسون اوزی دشمنلری زار ایلسون | خیل اعدا ماتم ایتسون کندوسی سعود ر
دیلرم حق خداوست جفای روزکار | ساکه یاد رضانه نکا ایکی کوزن کور
روز و شب اولدر مرادم خان مرادعاکک | خالق کون ومکان اعدا اسنی خور
کلشننده مدحی بلبل کبی شیدا قلن
قلب پاکن کل کبی خندان ومسرور ایلیسون

گوردم بیا

بجه دار آینه دار رنجه بنفشه لرک قیرین — بیلمش بی نشان اولمش سنور دیوانه

دوشنده واخی گورمزلر جم واسکندرو خسرو — ازل بزمنده مست اولدم طلوز پیمانه

وجودم شمع ایدرب بزم نگاره چونکه ویردم — وفا سن گوریدم ذره شوق کلوبانه

دل دیوانه مز یاری صنور اغیار له گزمز

وفا سمتنده ای مدحی گزر مستانه گوردم

خاطرم زلفی کبی دلبر پریشان اتمشلر — آتیغ و دشمنلره جور فراوان اتمشلر

استرمش اولدره کو بنده اغیار حبیب — دیک خطا در کعبه ده خنزیری قربان اتمشلر

برکل گلزار حسن‌دن رجا لک دلبرا — مرغ دل گوردکده آنی بنجه افغان اتمشلر

لحظه لحظه غمزه لر اوستومه خنجر چکمشلر — اول الا گوز لم بنم هر مده بیک قان اتمشلر

باد آهندن هفتقسو مدحی بیچاره نک

سرو قدم غیرلرله سیر بستان اتمشلر

عید قربان در مدد بن خسته کی ولدر بکون — خیره گیر بو دردمندک لطفله گلدر بکون

چوق زماندر صبا قلیدیک سینه ده عشقک انک — جانه بیدک گون کبی عالمله بلدر بکون

دلبرم عزم شکار ایتدی رقیبانیله — اوسشنی دعوت ایدر ایت کبی بلدر بکون

قانلو باشله لباسم گرچه کم گلگون ایدی — دود آهندن قررتش برسیه جلدر بکون

مدحیا گلزار ده هرک بلبل نالالی نسن

سوّیله بکز سو دیگک بررخلری گلدر بکون

حق حضرتنک لطفنه سرو ار طپانسون / دهر الحجره اولا بتلره کفار طپانسون

سنجاغی بکون روم ایلینه کجدی کسوک / سمندنکز اول قوم نکونسار طپانسون

البته قولی دوستلر ربانه برکون / حک کرم و لطفنه خونخوار طپانسون

کربیته قضا نازل اوله قوس قدرون / کوکسینی کروب عاشق غمخوار طپانسون

مدحی پریدر کوندرلم تیر دعایی

پیکانلریمز کافره یکبار طپانسون

مرده یه جانلر ویرر عیسی نمادر کلن / قالب نفیه رحمه روح روانمدر کلن

شوقدن جانم فدا قلدم کورب رخسارکی / بن بو جانی نیلرم زیرا که جانمدر کلن

یار جوریله بنم قدم بوکوب پیر ایلدی / عمری افزون اوله سی تازه جوانمدر کلن

سایه نک یوز سنوره ک اشتر پایه افتاده لر / کوردیلر بیک نازله سرو روانمدر کلن

حسنله ممتاز اولان خوبان دهرک سروری

شویله بکزر مدحیا شاه جهانمدر کلن

دوستلر بیک نازله اول سرو قامتمدر کلن / ای حریفا بلمدم اندن قیامتمدر کلن

جانمه کلکون ایکه شهر الحجره جولانه ایلین / لطفه ده بیک قان ایدن بلدم اول آفتمدر کلن

دیدیلر جور و جفایی جمله سنی ترک ایلمش / بن دیدم حاشا جفاسی بی نهایتمدر کلن

دیدیلر هیچ کورنمز روز قیامتدن نشان / بن دیدم روز قیامتدن علامتمدر کلن

دیدیلرکم مدحیا نازله بر دلبر کلور

افتتاح

بن دیدم کلم خانگ... پرلطافت در گلن

او لدم اسیر جانه اول شهلو بنده بن
ویردم گوزنجه گوکلمی او اپ پسنده بن

بوی وفا ایرسمندی جان و ماغنه
باغ محبت ایچره ازل گل دیکنده بن

اوولار یانسوا اول بنی چوق یاندرر
آه جرمیم وار وب بو دل درومنده یم

التون ایدر فاکی یاشم جوهری تولور
کامل عیاراولوب پدررم آشوفنده بن

برسرو قد لاله خد و گل عذار ایله
حالمدم صفا ایله صحن چمنده بن

تحسین ایدر نظمیمه کرخسرو سخن
باشی اگرم جهانده کمال مجنده بن

مدحی کمال شعریمه سلمان رشک ایدر
اقران ایچنده محتشم اولدم سخنده بن

دل اشنا مینه ایروب زلف سمن بوی حسن
مستمند ایتدی بنی حاصلی گیسوی حسن

تیر آهیم سپر چرخه طوقنسه عجب
قامتم قلدی کمان بوخم ابروی حسن

خیل خوبان جهان ذره گوزنمز گوزمه
مهر نور گوریور باکه هله روی حسن

عقلمی یللر ایله پریشه کلمزنه تولر
سحر ایدر الورانی غمزهٔ جادوی حسن

حسن خلقن بجه وصف ایلیه مدحی کم انک
جملهٔ وجهی حسن خلقی حسن خویی حسن

جبینم فلک مهر کلدن پر ضیا اولسون
جمالک فی المثل آیینهٔ عالم نما اولسون

گریبان چاک اولوب گللر اچلسون غنچه وش دلبر — مدد وقتنده شهناز ایتمه نوروز صبا اولسون
ویدیکم سعی ایده وب بن کوکه بر یکطواف ایتسم — دیدی می لبر یوری سعی ایت دردنکه بر صفا اولسون
مدد قل باکه بر چاره غم هجر ایله اولدم — وصالک عیدنه ایر کورسکا مرحبا اولسون
بکون مدن حبیبه شفقت قل بنم دولتلو سلطانم
شفیعک روز محشرده محمد مصطفی اولسون

و

گلکه همنشینی خار اولسون — بلبلک ناله سی هزار اولسون
شهسوارم بنم سمندک ایچون — راه عشقکده تن غبار اولسون
ای یوزی گل سنر شکایلم ایله — رهگذارک قو لاله زار اولسون
باکه گلشن انکله گلشن اولور — سنک همان خانه ده نگار اولسون
سن همیشه رقیبله گل اچل — هجرله سینه خار خار اولسون
مدحیا اول رحمی مجارم ایچون
کوزلرم یاشی جویبار اولسون

مست اولوب میکده دن تازه جوانم چیقسون — دوشیین خنجر برانه جانم چیقسون
کوزلرم چیقسون اگر غیره ملو رسم نظری — جگرم پاره سی اول روح روانم
اول قمر طلعتی کورمزسه کوزم کوینده — متصل کوکلره فریاد و فغانم
یره بیره صحن گلستانده خرام ایلرسه — سیر باغه مدد اول سرو روانم

نار عشقله شو قدر یاندرین جسمیکم
مدحیا کنکرۀ عرشه دخانم چیقسون

و

هر کورن نور تجلی اول رخ مهتابدن — ایلدی قطع نظر خورشید عالمتابدن

مست جام ساقی بزم ازلدر جان و دل — انکچون فارغم جام شراب نابدن

بهشت بابینی بهشتک گرچه واعظ وصف ایدر — آستانک پاکه امّا یکدرر هر بابدن

چشم مستنک عالم رؤیاده کورسیدی سنک — حسرتدک چشمم بنم اولمزدی خالی خوابدن

جان دماغی پر اولور بوی وفادن مدحیا
باد صبح اوردقجه هردم زلف مشک نابدن

موشّح هر بیتنده ناکه حرف اوّلی جمعنده محمّد ممتاز نمایان اولور

م مجنونا ایدوبن سن بنی عربان ایدجکسن — آواره قلوب بالهوه حیران ایدجکسن

ح حقّا بوکه بردم کلهای گوهر نایاب — شول دیده لرم یاشنی عمّان ایدجکسن

م مصر ایلمبوب بزم فراقکده دمادم — بغرمی دلوب نی کبی نالان ایدجکسن

د دل نار فراقکله باقوب کلخن تنده — آخر یرمی آتش سوزان ایدجکسن

م مه کبی زلوب بنیح ملاحتده ضیابخش — کون کبی محبوب عالمی حیران ایدجکسن

م مرد ملکا ایدوب خاطر عشاقی مسکن — هیبت بر سنی عالمه سلطان ایدجکسن

ت تن حجرکله ایله بر قطعه دوندی عجکده — بلبل کبی مرغ دلی کریان ایدجکسن

ا ای مرده لری زنده قلان عیسی دمانم — چوق خسته لرک دردینه درمان ایدجکسن

زنار اولدی کل رو یکه ترشود دل مدحی
غالب سن ای مرغ خوش الحان ایله جکسن

موشح که هر مصرعدن اول حرفی النسه حضرت فضلی افندیکا مناسب چقر

حق تعالی فلکی مسرور و خندان ایلسون　　ضربله دشمنلرک کریان و نالان ایلسون
راضیسم حق انلرکله همسال استون سنک　　یکی بر بی سر کونکده مهمان ایلسون
محرم اولسون رهکذارنده بنی خاک ایلسون　　ضایع استون جسمی خاکا بحره پنهان ایلسون
لایق ایسه خاطر محزونمی شاد ایتمسون　　یاره سوزش کوکلمی یقسون پریشان ایلسون
آفتاب دولتی مرغ هما پرواز اوله　　فرقه سایه صالوب عرش اوزره جولان ایلسون
فلک اوزره مرادک مصری اولسون پر ضیا　　دولتک انجمن خدا برماه تابان ایلسون
یا الهی یلدرم هر مدده دست تیغک　　کوره الطافنی دایم فروزان ایلسون
ابر لطفی جز کنور دایم فلکده باشمه　　متصل اگر خدا لطف اتسون احسان ایلسون
یار اولوزلی ولله یارینه صالم انلری　　اول ملکدن کم شکایت اتسون افغان ایلسون

بر کرم کاینده رسته فضلی افندی مدحیا
حق تعالی معرفت ملکینه سلطان ایلسون

کاچر که سستر ایدر کوکسن اول آهو زندن　　نافه مشکینی بیر اتدر اچارزدن
دل کمند زلفنه دلدارک اولمشدر اسیر　　مرغ آواره خلاص اولسون می چنک بازدن
یوز دیرترسن کز لو اسرارم ایدر خانه عیان　　داد و بیداد ای ستمسن شول غمزه غمازدن
راستی بو قول عشاقه مناسبدر دون سحر　　بوسه لک شکلن بزه کوستردی اول نازدن

زاغلرله همجناح اولمق دوشرمی شانکه
ای هما طلعت قاچوب ملحی کبی شهبازدن

اولر عقلله فکرم بنم مشغول چشمم مشغول ابرو   نه سحرلر مسلمانلر کوریکز مشغول ایکی جادو
بنم کوکلم کوزم بردم اچلمز اسکت چشمندن   ملالت دفع ایدر دیرلر مثلدر کرچه اوصو
ایکی چشمک کوزاچدر مژه اوررتیر مژکانی   اولر کوز کوره جان عزیزم مشغول ایکی قتلو
دیدیم جانا جمالکدن نشت زلفک بچون کتمز   دیدی مسکین سنک هر روزکی اخشام اندیدر

او یارک خنجرینه جان ویروب دوشسه نوله کوکلم
صو پرورهنر ایدرمی مدحیا عالمده هیچ صیرو

دیده دن باران اولوب باغر سرشکم سوبسو   اول بویی سروی ار کلشنده طوزمز جوبجو
وار یسه اینچه رغبت قلمامش اکه حبیب   سکه رقیبی کوردم آواره کزردی کوبکو
جان دماغی بولمش بویله معطر اولدوغی   زلف مشکینن صبا یارک طاغتمش موبمو
یوزنی دود سیاهم قلدی مر انکک سیاه   اولدوغیچون اول قمر رخساره هر دم روبرو

مدحیا طوفان اولوب عالم خرابه طوتدی یوزن
دیده دن باران اولوب باغر سرشکم سوبسو

اشک چشمم کوکبی بیلدزی ایلر آرزو   نازل کوکلم الن دلداری ایلر آرزو
کوزلرم بیدار اولور تا صبحه دک انجم مثال   اول ملکخصلت قمر رخساری ایلر آرزو

گل رخک غنچه کبی یاد ایلدوکجه دلبرا   بلبل دل دمبدم گلزاری ایلر آرزو
قطره قطره دمبدم آقر جگردن خون غم   چقلیوب شول دیده خونباری ایلر آرزو
کوزه چشمم مثی قلمه عجیبمی ای مدحیا
اشک چشمم صو کبی دیداری ایلر آرزو

کوکلم بیک جان ایله جانانی ایلر آرزو   حور و غلمان استمز جانانی ایلر آرزو
قاره زلفکدن چقوب لعل لبک ایلر طلب   تشنه کوکلم چشمه حیوانی ایلر آرزو
بر بالک یوزلویه دوشدی مرغ دل پر [illegible]   جان اتوب اول آتش سوزانی ایلر آرزو
بو نه حکمدر عجب جان عزیزم منفصل   مصرده یوسف کنعانی ایلر آرزو
کنج محنت ایچره قالدی مدحی شیدا دریغ
نیجه بلبلدر اول شه خوبانی ایلر آرزو

صورت لعلن کورب دندانی دیدیم بند بو   دیدی درج دهانمده نهان در عدن بو
نیجه یعقوبی کریان ایلیوب کوزدن جهان مستند   کوزک آچ ای کوکل اول یوسف گل پیرهن بو
کوروب کاکللرین دیدم بر عنبرافشانی   دیدی مسکین خطا ایمه صقین مسک ختن بو
خدنک غمزه سن کوردکده دیدی مردم دیدم   بنم جانم الوب کام دل کوب بغرم [illegible] بو
بیاض صفحه روین کورب یارک دیدی مدحی
نه بر کل لاله در یا کل نه سیم و یاسمن بو

تاب میلدن رخلرک گلبرگی آل اولمش نیه
بلبل آسا کوکلمز شوریده حال اولمش نیه

ای پری شانم پریشان ویلدی جمع ایلکم
کاکلک دورنده انلر پایمال اولمش نیه

سیر ایدوب آیینه‌ده قند نبات لعلکی
شاعرک مرغ دلی طوطی مقال اولمش نیه

سویله ای خورشید انوار تجلی احسنی
ماه تابان کون یوزک قاشکه هلال اولمش نیه

مدحینک قلبنده خود گرد کدورت یوغیدی
یاره دوستدی بو ته عشق ایچره قال اولمش نیه

بیتر ای دوست بجا جور فراوان ایله
بیتر الهی سوره‌لک بتر احسان ایله

زخم تیرک بنی بی طاقت ایدوب پدر جانا
مرهم لعلک ایله کل اگر درمان ایله

بی کنه الدی بنم جانمی جلاد مژک
قتلمی ظالم دیرا کایوق یره وارقان ایله

نالک ایتمز اثر ای لاله کل رعنایه
گرک اغله گرک ایکله گرک افغان ایله

برک جسمی کوتورا ای باد صبا مدحینک
انی بردمده بتر عرشه سلیمان ایله

بر دخی ای مه گورورسم بن سنی اغیار ایله
یاقرم کوکلک سنک بو آه آتشبار ایله

هیچ دیمیرسن عندلیب دل اندر نغان
صالنورسن گلشن ایچره منفعل سن خار ایله

ذمیدم هجر لب لعلکله قان اولدی جگر
باکه اسم قلمدک شول لعل شکربار ایله

یار قدین سروه بکزتمک نه ای باغبان
بو اکا غالب دگلمی شیوه رفتار ایله

سکا مژده کم بکون اغیار رضا ملمش اولک

شاد اول ای مدحی مشرف سن بنه دلدارله

وله

بلمزم حالم نولور اول دلبر طنازله
عقل و فکرم غارت ایلر عشوه لر له نازله

واقف اسرار اولوب درد درونم کشف ایدر
کیمسه بلمز حالمی اول غمزهٔ غمازله

کوز کوزه اولدی نهادن جسمم ایچلم کوزلرم
اوچوزی غالب اولور شول اهل عشقک سازله

همجنان اولمق میسر اولمدی بر دم بکا
گلستان عالم ایکره اول کوزی شهبازله

اوقیوب خیل ملائک روحکی شاد ایده لر
بو غزل تا مدحیا سقف سمایه یازله

فتح ایت ای پیر مغان لطف ایت در میخانه
همت ایله ساقیا قونلاد دستمه پیمانه

رخلرکله آل ایدوب کوکلم شکار ایتدک بنه
شمع یاندرمق دلرسک غالبا پروانه

خجلتندن قعر دریاده نهان اتمش اوزن
شرمسار اتدی سنک لولو دیشک دردانه

شمعی بلدم تا نم ایچندی می حمرا کبی
قنده کوردم دیر ایدم اول کوزلری مستانه

کون طلوع اتدی باشنه مدحی زارک فی المثل
بر کیجه ای مه مشرف ایلسک غمخانه

رخلرک کم دلبرا برک گل خندان اوله
گلشنکده مرغ دل بلبل کبی نالان اوله

آرزوی زلف و خطکله اولن عاشقلرک
بر سر خاک مزاری سنبل و ریحان اوله

در دندانکله لعلک یاد ایدوب قان اغلسم
دانه دانه اشک چشمم در ایله مرجان اوله

حسن میداننده چوکان ایلسه لعلن اوماه   آکه خورشید فلک بر کوی سرگردان اوله

چین زلفکدن سنک دم اورسه مدحی چین سحر

اول نفس انفاس باد صبح مشک افشان اوله

عزم غربت ایلدم هجر غم دلدار ایله   همدم اولدم ناله و فریاد و واه زار ایله

یا قتدی یقدی خانهٔ صبر و سکونم سربسر   بلمزم عالم نه اولور بو آه آتشبار ایله

برکن جسمم عشق صحراسینه صالدی روزگار   سیر باغ ایتمدم اول رخلری گلزار ایله

محرم اولدر درد و محنت همدم اولدر اشک تر   یار اولان بونلردر بن عاشق غمخوار ایله

صبر طاقت قالمدی اولدم دیرلدم مدحیا

عزم غربت ایلدم هجر غم دلدار ایله

جانمی قربان قلسم نوله قاشک یانیه   حمد لله کم ایرشدک اینه قربان آینه

قوللرک دیدار گورب آینهٔ رخسارکی   چشممز چق بویله پرنور ایلمز آینه

قسمت ایتدکده ازل تا گلم دیبرلم نزل   سلطنت سجاده سی و ثمنش اونشاهک پاینه

التفاتی اعتدال ایدر ذره اوشاه عادلک   قوللرینک بر در احسانی فقیر و تاب

نعمت لطفن گورنلردر بیلیر کم مدحیا

خان مرادک سفره سنده حضره دک آلاینه

عمر آخر اولدی گچدی گوزم آه و زار ایله   بر دم مصاحب اولمدم اول گلعذار ایله

کہ عشوہ لرلہ کوکلم الور کاہ خشم ایدر — عالم نولور عجب بنم اول شیوہ کارلہ

دنیادن ال چکوب بکا اولمک صفا کلور — کورمکدن ایسہ متصل اغیاری یارلہ

باغ جہانده سرو سہی کبی بر نفس — صالنمدم ہوایہ اویوب بر نکارلہ

مدحی چمنده اول یوزی کلزاری کورمدم

طولدی درون سینہ بکون خار خارلہ

تیر مژهک طوقندی دل ناتوانمه — ای قاشی یای وبالہ کیروب کیرمہ قانمه

لولو دیشک کورنجہ کوزم دررلر قیده — انصاف قندی دیدهٔ کوهرفشانمه

جانان غمیلہ اکلنورم کیجہ صبحہ دک — کل کور فراقی اول دخی کلمز بیانمه

یارم کورنمز اکلنیم تننده جانمز — کیمدن شکایت ایلیہیم یار جانمه

مدحی کبی بجہ قولی وار بر ده بنده سی

کیملر قول اولمز اول شہ دارانشانمه

دارها غبار سنک خاک محرم چشمنه — ہوس جنت کویک ایدر آدم چشمنه

شوق خال لبک ای دریکدانه چنین — مردم دیده دوکر اشکنی درزہم چشمنه

چرخ غدار کا یکن مکرینه الدنمه دلا — نجه سهراب ہلاک ایلدی رستم چشمنه

کیره لوم معرکهٔ عشقہ دلاورلک آیله — رخش طبعی سورلوم ہر بکه بیزرم چشمنه

واعظا بر نظر ایت اہل خرابات بچره — اک کداسی کورینور پرتو اکرم چشمنه

دم اولور الدن ایتدن ده شرحرعہ مثال — دم اولور عیش و صفا ایدرز جم چشمنه

مدحیا هیره زن اوسه ره کوکل ویره صفین
ترک دنیا ایده کورسنارخی اوهم خسته

کوکل مینا نه عشقک منبع پرصفا اولسه
محبت بزمنه ایرسک بزه بر رهنما اولسه

تجرد ملکنه ایرسک بو کاردباری ترک ایتسک
بزه بو یولده رهبر طالب فقر و فنا

بو کون دنیا غمن چکسک غم هجرانه صبر ایتسک
همان یارین خدادن لطف و احسان و عطا

دلیلم اولیا دائم رفیقم آیه نصرت
شفیعم روز محشرده محمد مصطفی

اوقیوب متصل توم شیاطینی زبون ایتسک
محصل مدحیا دلده شور سمه بر دعا اولسه

درد دلداری دلیسم یاکه بر آدم اولسه
عالم اغلاسم اکا یا شمه همدم اولسه

عیش قربان ایرسوب غصه‌دن آزاد اولسم
جانمی یاره فدا ایلیجک دم اولسه

خاک راه اولسم اویولده نیچه بلکلر یایتسم
تا که یارانه تن قطره شبنم اولسه

باری بر انجمن بزم صفایه ایرسم
جرعه نوشانی الک سعدی وار ادهم

روزکار ایله غبار رم دخی افلاکه چیقوب
مدحیا فانه ادا کون کبی خرم اولسه

بره عشق غنچه مملکت طولدی کوکل درد و غمیله
جان هجندی روان اولدی کوکل قالدی

جون کوردی کوزم می‌ایحیر اغیار ایله اول
قان اولدی جکر کوز ریمکه اقدی دمیله

صیاد اولدی اوشه بر غمزی ایلدی قربان — قربان اولین بنده انک اول غمزیله
هرکس چکه مژ یاینی اول قاشی کمانک — دال اولدی قدم چکه چکه زلف خمیله
مدحی عجب مست خراب ایلدی اول یار
شول کوزلر ایله رخلر یله غنچه فمیله

اول جوانکه سحری یوقدر عاشق شیداسنه — طاپیورسن ای کوکل کس خنجر الماسنه
شویله تصویر ایلمیش نقاش قدرت اینکم — جمله نقاشان عالم دوشدیلر سوداسنه
بر بوی سرو روان انک باغ عالمده دریغ — دل گرفتار اولدی کرده‌نی قامت بالاسنه
یانمزن عشقه گرفتار اندکای دل کندوکی — خاطرکده یوغیکن دوشدک جهان غوغاسنه
جان دباشم بولنزدر میکده اهال الملام — بلمزم نیدی سبب ولدارک آه غماسنه
یانمزن دایم ثنم مهر و محبت‌دار بنم — آشنا نکیا قرزم مهر جهان آراسنه
کار و باری ترک ایدوب بچدم لباس عاردن — باش اچق یالک یق دوشدم عدم صحراسنه
هرنه استرسک تعدادون قل تمنا ای کوکل — عالمک بابنی اکمه صاقن داور دوراسنه
بر عمل قلمق کرک دنیاده آدم مدحیا
اول عمل لایه کرکدر دینه و دنیاسنه

اغلمقدن دیده دن اچدم غم هجرانله — بلمزم عالم تولور بو دیده گریانله
بزم غمزه کردن آهوی جفا جینم تر — اولمدم بردم مشرف صحبت جانانله
لحظه ده یوز جور ایدینه عاشق غمناکمه — کوکلنی شاد ایدک بر کره بر احسانله

جرعه وش قالدم ایاقده خاک راه اولدم ولی | می فروشک پایه دوشدم ینه دورانده
ایلرده واوی ظلمتده قالدم سرسری | اولمدم برکون مقارن اول مه تابانله
دیر دیمز بر ماه تابان‌دن جدا قلدی بنی | آسمانک چرخنی بوزرسم نوله افغانله

مدحی کوکده مهمان ایله جان ویرسون سکا
حجی مقبول اولسون ای خلیلم المز قربانله

د

ناله‌دن سینه مز نی کبی نالان اولمده | دیده غمدیده مز هر دمده کریان اولمده
دل وصال یارله بر لحظه خندان اولمدی | کنده و کنجه حزنده معتاد هجران اولمده
بحره دوندی شهر اچنده قانلری عاشقلرک | هر طرفده یار اچون هر دمده بیک قانی اولمده
لبلرکیاد ینه ایللر باده لر نوش ایتمده | بن مدامی لعلک اسرار ایله حیران اولمده

خوان غم در بزم فرقتده غذاسی مدحینک
ای خلیلم اوزکه لر کوکده مهمان اولمده

د

دوشنمش کاکلک جانا جمال دستان اوزره | یه مسکی سایه‌یا بذرکم قورلمش کلستان اوزره
سر لعل نابه اولور چچکلر شاخسار اوزره | دوشمش بر نو لعلک ورخت ارغوان اوزره
انی قوس قزح صنمه کورب بو چرخ مینا ده | شرار نار آهمدر چکلمش آسمان اوزره
دیدی جانا نه سنک کویم سفالن باشکه تاج ایت | دیدم والله بالله نوله باش اوزره جان اوزره

بلاغت تیغنی چکدم سمند طبعمی صالدم
خلیلا نسنوفن مدحیا داردم عدوی بنه زبان اوزره

ولہ

طولشوب کاکل دلداره مثال شانه | قیدبند اولدی کوکل زلف عبیرافشانه
کاسهٔ بر کیجه بزمم خانه ماه اول مهر منیر | کون طوغز باشمه هم روشن اولدی کاشانه
سر فرو قلمز ایدی داد رو وار ایدی ازل | شمدی میل ایلدی کول دلبر عالیشانه
کوزلرم قان اقیدر لعل لبک کورمیلی | مرحمت قل دمیدر دیدهٔ خون افشانه
یاقدی هجر آتشی عشاقی حضرکبی تشنه | دمیدر خیره کیروب صو ویره سن عطشانه
واعظه میکده ده جام مصفا صو نچون | کوتروب آینه یا بیهوده یدی می تو شانه

مدحیا بن شه دورانه دو شره کولی کم
طرزی شاهانه انک سوزلری وزر و شانه

ولہ

سیل سرشک چشمم قاوشدی جوبباره | باد صبا سلامم ایرکور سه شهر یاره
اشکلرم زورق تن بر یره قلمز آرام | بحر بلا و محنت صالدی بنی کناره
راه محبت ایچره قالدم مثال سایه | کندی الم ایرشمز اول قامتی چناره
بر شمه بوی زلفک ایردی مشام جانه | قلدم لباس عاری کل کبی پاره پاره

حالیمی کیمسه بلمز مدحی نزارک اصلا
باد صبا سلامم ایرکورسه شهریاره

مو شکم ... ... نمایان اولور
م محلقالر با ... مهر و فا ... قلمغه | چرخ ظالم ده دوز باشلر جفالر قلمغه
ح حسرت لعلکله ای ابرو جانه ویرن عاشقلر | ای طبیب جان ودل سعی ایت دوالر قلمغه

تیر محنت آتمور قوس قضا تعلیم مغفلی تیغ فرقت چالشور چاره قالمغه

شاه خوبان سن هجوم عشاق غربا بنکیمک باشلسونلر چالمه ساکه دعا قالمغه

مدحی آی بیچاره بیم مروه حقیقتن البر

کعبه کوینک یتر باکه صفا قالمغه

عاشق اولدر کله وجهره بنده لا شکلنده عارف اولدر که عالمده گدا شکلنده

چشم ظالم سرکوره مز سیر عقدر او سیعتین باوشملرکوروز بز هفرا شکلنده

پرشن خوب جفا یمن انده بیر طوتوز سینه مزه تیر قضا شکلنده

ظلمله طولدی جهان جور وستم اولدی عیان اهر منلر کورینور خلقه وبا شکلنده

مدحیا برکون اوله طلعت یار اوله بدید

عالمه شعله صله شمس ضیا شکلنده

لب جانبخشنک اولمش کم مثال زلف شوده حیات ارماغنک عینی نهان اولمش قرا کوده

شها ماران ابی حیلی مسیر ابکیا سنکر قراصاچک پریشان قل مصفا برقرار صوده

ختن آهوسیدر برسم ختا در چشمک اما بوعشوه بوکرشمه بولطافت بوقدر آهوده

کمان عشقی بن قلاب ربکلیم سنکست ایتدم نیمه رستم زال نه نسبت زور بازوده

بنجه مدحی کبی عاقللری مجنون ایدر گسته

نه حالتلر قومش آیا خدا اول چشم جادوده

انجم عکسی می ایدر نفس عرش معلاده   عجبمی نور محض اولسه لقا فلکده جان دخی زاده
ملکک حسینه حیران بیشتر مهر تابه سرگردان   نظیرن کورمدک دیرلر انکه بو دنیاده عجبا وه
خلاص ایمک ایچون مرغ روانم بو کشاکشدن   دل آواره مرغ الدی کیمده زلف سیمینخانه ده
محبت بحرینه دوشدک گوکل وهم ایتمه کیا تا   وجودک زورقن غرقه دیرلر سن بو دریاده

قولمدر مدحی شیدا دیو لطفکله یاد ایتسک
بر ابلیواد ایدرک آه افندم سن بو دنیاده

و

بزی هر دمده بحر میسنا و ستمکاره هله   بزده بر طوقنه لم خنجر دلداره هله
تیر مژگانی قلوب بحذی جسکرده اتبا   صبر یاریب جکلوم بزدخی بر یاره هله
سنده انصاف ایده ای غمزه سی قانلر دوکجی   اجیه ذره قدر بو دل بیچاره هله
رحمته کیرمه بنم قتلم ایچون حکم ایمک   جور وقهرک سنره عاشق غمخواره هله
یاره لر بیره مژه لبیه لولو پاره دلی   دل مجروحی گوستر یوری ای دل یاره هله
دلبر الطفله گلدر میرزا سیک باد می جهی   حشمله بر نظر ایت دیده خونباره هله

نه قدر مست می غفلت اولورسک مدحی
دلده کی رازکی صقله دیمه اغیاره هله

و

کیمه یا رب بلای عشقله یار ایلمه   کیمسه نک دلداری اغیاره یار ایلمه
جاریار با صفا حق الهی دنیه ده   کیمه بیمار ایدوب چوق بولنا جار ایلمه
کوز کوز ایدوب خسته داغ فراق یارله   بز دخی سنده بنم کوکلمکی زار ایلمه

زلف دلبرده اسیر دوال رخیار فا ایکن   مرغ جانی لطف و احسان ایله بردار ایله

مدعی شیدایی گللر شوقنه زار ایلیوب

بلبل شیدا گبی بد طینتی زار ایله

گلدی چون نازایدوب اول لبلری احمر غنچه   گله دوشدی یوله گلشنده بوگون سر غنچه

حسنه چکدی علم باغ ملاحتده نوله   شمدیی اولدی چمن خیلنه سرور غنچه

خیل عشاقله چقدی بیته سیر چمنه   جیشن ازاره چکوب شوقله لشکر غنچه

پنجه چاک ایلسون شوقله گللر یقه سن   مست اولوب الدی اله نازله ساغر غنچه

آنده بحرسیم بریدر گلشن عالمده وحی

مدحیا یمدی ظهر کز بوکه بکزر غنچه

سینه سوزاندن افلاکه چکدم دود آه   گوردم اول گون یوزلو یاقتمش گوکسیز خوداسیاه

وصف رخساریله اکن شوقله چقدم عرشه گم   تاجنی افلاکه اتدی اول مه زرین کلاه

کعبه حقی چون بنم قبلم جهانده شویله بل   آستانک خاکیدر ظهر برده باکه سجده گاه

یا گلور کورسه بیازم یولدا چقر اغیار زون   شیر عشقه قرشو طورمز زوبه کم کروه راه

مدحیا جور رندن اول یارک شکایت ایلیه

شاکر اولسه قولینه ظلم ایلمز بر پادشاه

غرق اولوردم اشکه آهم اتش افشان اولمسه   یانر ایدم اوولاره گردیده گریان اولمسه

نیدوکم بلمزدی کیمسه بزم شوقکده شها   دل فراقک یادینه فی گیتی لالان اولمسه

كعبه حق كوكلك تركيني اورمزدم اگر / اي پري زلفك كبي عقلم پريشان اولمسه

يار جور ايتدن كوكل وروي فزون اولسه غم / كاشكي تا حشره دك بو درده درمان اولمسه

اي يوزي كون كوكلره چكسه خزي دود آه / دل يوزي تنور حيجه ايكده بريان اولمسه

كيش عالم صاكه قربان ايليم شول شرطله / كعبه كويكده بندن اوزكه مهمان اولمسه

مدحي قتل ايتمكه عهد ايلمشدن دلبرا
وعده وصلك كبي اولدخي يالان اولمسه

حال بلمز بزه بر اهل دل آدم اولسه / صاحب علم و هنر فاضل عالم اولسه

اكلسه كيمي ايله فن رموز عشقي / شمس تبريز يا خود حضرت ادهم

مي كبي بحر قويوب كاسه ده هر آن ايده جوش / طيبوب جوش و خروش ايتمدي ...

جرم عصيانمي فهم ايلسه ظاهر باطن / دل پر غصه و غم ديده سي پر نم

بر نظرده كوزه اچوب كورسه ايكي دنيايي
مدحيا اشته بزه سويلجه آدم اولسه

دل ديوانه مز زلفك غمنده اي جفا پيشه / نه سحر اولدي اكا بيلم كه دوشدي خيال شوشه

خدنك چشم خونريزك بكا قان اغلدر هردم / ترحم قلمدي جفا من درويش دلريشه

پريشان ايليه كر عقلمي سودا ايله صاكه / صحبك زنجير ايدر رها نا اولجه نا كاه انديشه

عجبمي واعظك بندي ايكرتسه فانه قلبم / كوكل بر پرچه در كويا تحمل ايلمز نيشه

تو دم جه قدحدن باده چكسم مدحيا هر دم

هوای عشقله اولدم دراورده دیده‌لر سیلنه

ولـه

تن خاکه وارده عقترله بر روزگارله   صحرای عدمده مقصد کیر دیب بیقرار اوله

دار جهان باشمه دار اولسه غم دکل   خوفم بوکه قبرم ایچی تنگ و تار اوله

سن صانمه بلبله بوکزلو ایشلرک   بر کون اوله که کونکی هپ آشکار اوله

مشکل بوکه اول گل خندانی کورمیه   تن محبسنده مرغ روان زار زار اوله

نوش ایلیوب سئوال آب صفا صاندوغک مدام   آخر نغنده بلکه سکا زهر مار اوله

عجب و غرور وکبرله دنیایه صقمه‌سین   دارا اولورسه آخر انک یری دار اوله

مدحی سئوکه مرغ روان چیقمق استیه

وصلت فنا و تن قفسی تارمار اوله

اراو درره غیرتدن حیش حمیت قوپره   دشمنی طاغ اسیدن تیزه غیرت قوپره

لطفایه خانه مزه اول سیمتن لاله عذار   کلسه سرو ملکانه کی قامت قوپره

کیجه لر زار اولورم الکنچون ابچرخ فلک   بنی اولدیکیا ایچون ابره بر آفت قوپره

المه آتهم عذرایت باغ رخکدن شاید   باد و غرقت ایچک سیب ملاحت قوپره

مدحی بر شاهد مه پیکره دیر کونکلکی کم

عرض دیدار ایدیجک دلده محبت قوپره

نظردن دور اولوب قالدم دریغا دار غربتده   هپ ایللر عیش و عشرتده دل آواره محنتده

وجودم صورت دیواره دوندی دردن شکنده   بنی اول بت کورسه آدم خیال ایلر بو صورتده

دمادم تیغ قهرک بغرمی یوز پاره ایلرکن — یاقوب یاندرمق استر بر بچادن نار فرقته

کوکل رآهٔ محبتده غبار آلوده اولمش سن — بحمد الله بنه کوردم سنی عزتده رفعتده

بوکون مدحی فردایه صالرسن کرچه ای سرورم

دیمزسن کم کر بیانم طورتیار بن قیامتده

و

جان کوزیله اول مهک بعدم کوز نبه قاشنه — آفرین اولسون انک نقشینه و نقاشنه

کل بکا قانا اغلدوب کیمسه کوزم جانم دیدیم — دیسه لر کندی کی ترحم کوزیله باشنه

المزسیفر صوسنسون دیدم چکدک ایاغ — آغو قاتدک کوز کوره بنی مستانک آشنه

ایرمسون باشنه پولطانی صقنسون مرد اولن — نه صاوورسه باشنه صاقنسون انی یولداشنه

طعن ایکی بنده المین سپرد جوانمردان حالی

بایع اولوب آدم اولمز ایسه کربلا باشنه

دستکیر اولدی قمو پیر مغان نبهه نه تکمش — دندر دوا شامنه قلاشنه اوباشنه

سام و زال و رستم و قاهر صید مدحی عجب

آفرین دیو رقیبیله انکا دعا اشنه

د

بکا بر درد و درونم بلجی یار اولسه — عارف رند جهان واقف اسرار اولسه

دامنی خار له پر کللری بن نیلیین — پاک دامن بکا بر غنچهٔ بیخار اولسه

کورمسنه بنجلین هر کیجه ادبکو یوزنی — صبحه دک دیدهٔ انجم کبی بیدار اولسه

یاردن غفلت ایدوب یوسف کنار راغبه — عاشق صادق اولن قانع دیدار اولسه

ذیح ولدن در نا سفته ایدر دم ظاهر
مدحیا گوهر اشعاره خریدار اوله

وله

صبح سعادت ابدی سماکه یار اوله / مهر رخکله قلب جهان تابدار اوله
ایچسک شراب آلی چو ب صحن گلشنده / عکس عذارک ایله چمن لاله زار اوله
دوره فلکده مه کبی تابان اولرزه / گون کبی دهرده شعله صفا اوب آشکار اوله
قوالک افندی بو بیمه صفا اوب جمال ایت / باشم برابری گوره ب یادگار اوله

بزم ~~صفاده~~ جمنده بویله صفا وارمی مدحیا
جام شراب ساقی لاله عذار اوله

غنچه دوشن دلنک اولوب جانم بغایت طار ایله / گلشن ایچره سن گل رعنایی گورسم خار ایله
بیک کز اولمکدر بکا بر کز بسندن ایرلیق / نیلیم دست قضا آیردی زور زور ایله
گلشن گوکده گوردوم اغلمغه حاجتم / عزم غربت ایلدم بو چشم گوهربار ایله
بن دیدم جور کز ترک ندرسن دیدی گلمغه نیازه / بر گدا مالکیدر بحث ایلیه خونکار ایله

مدحی دورالیدک های قدقت جرعه دوشن
کتدی همدم اولمدک اول عاشق غمخوار ایله

ای باد اگر گیدرسک سن گوی دلربایه / لطف ایت سلام ایر گور اول شوخ بیوفایه
بن ذره یه جمالن گوسترمز اول قمر وش / طاقت کتور مکنز اولمز بر ذره بو جفایه

وله

سنبلی بغیب سیر ایله بر قاشینی ترزده
قالدی ارقه بنفشه دل رشته زرده
زعفران سیر ایتمی سیرک عیبی
سوزی طلعت ... سیمبر زارده
گلکند والله صبا ... زعفرانی
المزدن بسکه ... سیر زارده
قانعم ... ولدن سیر زارده
سیم ... غمزه‌سی جانیله ولدی ... زارده
مدحیا ... غمز ... سیمبر زارده

بزم بلاده دوندی بن خستهٔ بیکس گورر — جسم ضعیفی نالده صوت حزینی نایه

لطف و ستم متاعنی باکر سؤال ایدر ایسک — بیر بیسی قوره دن کم بریسی بی نهایه

نعمت گر گز اولسه آجلدن نای طبیبم

زهر غمکدن اوزگه مدحی بی نوایه

مهر رخنا اندر و مینلر الکه — برج میزان اندر و مینلر الکه

ملک روم خاقانی بر و یلدن تمام — چین خاقان اندر و مینلر الکه

زلف مشکون ایچره قاره گیجه دن — ماه تابان اندر و مینلر الکه

ایکی حاجبلر در ر اقشلرک — روم سلطان اندر و مینلر الکه

طبع مدحی انده جولان ایتمکه

بخشش میدان اندر و مینلر الکه

ناصح کم مالک دکلدر بو بلیه بر چاره زینب — سرو قد مهوش شکرلب و شکرلری دردانه

بن انکله اول مستانه کوزلرینه عاشقم — کیدر عاشق اولمین اول کوزلری مستانه

اول مه نامهربانه مهر و وفا ز غیره تن — قوره دکلو مهری یوق اما اول دیوانه

سعدی کوکلم شهر خیل سپاه هجر بار — کاربان قونمز دخی بو خانهٔ ویرانه

وارمغه ما دردکل سبب اولدی دل میخانه‌یه　　دستگیر اولسه بکا کلسه نوله میخانه‌یه
استماع ایلر سوزک دل طفلی الا اکلمز　　عاقل ایسک واعظا پند ایله دیوانه‌یه
نوجوانم کوکلمی بیتدک دونوب بر بار قیدک　　کنج بسن لابد کلورسن برکون اول ویرانه‌یه
آتش عشقه دمادم جان یانر یانمز می دل　　بال و پر قاعده پروا یوق دلا پروانه‌یه
عشق دلبر مدحیا اولدن چقلدن بکزر اول
باده دن هرکز آیریلوق بر تهی پیمانه‌یه

نامراد اولسک مراده ایرسکه　　حق جمالن آشکاره کورسکه
دامنک دست تعلقدن چکو　　کوکلکی بالذات جمعته ایرسکه
بر ولایت استینک باین اوپوب　　ردیکی اکر عشقه سورسکه
بنلکک شهرینی سر ایلیتکه　　باشینی قاشینه طاشی یانه اورسکه
ماسوادن مدحیا کوز یومسکه
حق جمالن آشکاره کورسکه

بونده هر شول کیم کیرمه حقک یولینه　　کوزلری کورمز اولور کیده مقالی یولینه
فانی بر مرد خدا راه محبتده بوکون　　طوغرو بیوب حقه واره بقیه صباغ دشتولینه
هرکرا صحابه غرض ایدی فی قتل ایده دلا　　آخرین غیرتی باکیت و قوت قدرتینه
ای طالب حق کزمه بیابانده یوری　　بلکه شول اره دونک روح بودونده یولینه
مدحیا شویله دیرلمک کرک عالمده کشی

اولان

اولیجک روح روانینه دعا ازاولمز

د

عقل و فکرک بالش زرکارده　　بر کوکل دارسنده یوق خنکارده

ایردیلر اقرار ایدنلر نکیر بیه　　غفلت ایتمه قالمه کل انکارده

کلشن ایچره غنچه لر خندان و شاد　　بلبل بیچاره آه و زارده

کللرا جلدی دیتدی کتدی حبیب　　قالدک ای بلبل میان خارده

شویله کزکم کوزیمه کیمه ایزک　　اسیده یغورده قسنده قارده

نیچه آصف نیچه لقمانلر دلا　　دنک او لورلر قدرت ستارده

نفسش غیری مدحیا اولدن جهتر

یار ایله یار اول نه وارا غیارده

د

ای کوکل بیر کیجه بیدار اولسکه　　چین سحر طورسک سبکبار اولسکه

خاکپای یاره یوزک سورسکه　　جوهرا اولماغه سزاوار اولسکه

طعن اعدایه تحمل ایتسکه　　کل دیلرسک همدم خار

کلشن کوینده یارک دمبدم　　عندلیب آسا دلازار

سایه سنده مدحیا خوش کچسکه

بر قدی سروه هودار اولسکه

اولسکه د

کلسک ای عاشق بو کویه کلده صادق　　عقل اولیسک بر نفس یار موافق اولسکه

ژنگدن آیینهٔ قلبک مجلا قلسکه — پاک اولوب هر وجهله دیداره لایق اولسکه

عقل وفکری ای کوکل رزق وریادن قورتریب — ترک نام ونتک ایدوب عشقه الحق فایق

نیجه بر غفلت می مست وخراب اکبرسنی — مکر عقبا قلسکه بر لحظه ایق اولسکه

جان فدا قلسم کرک جانانه دیرسن مرحبا

گلسک ای عاشق بو کون قولکده صادق اولسکه

ای کوکل اولدر دکل بنی بر خسته یه جان اولسکه — چون الکدن الیش کلور بر درده درمان اولسکه

طالب ایسن ایر مدین عمان عشقک قعرینه — قطره ایکن سعی ایدوب دریای عمان

آشنالق قلسکه خیل سکان دلبره — چونکه مردم زاده سن انلره یاران

تیغ فرقت پاره پاره قلدلم بغرم باشنی — سنده غیرت یوقمیدر ای خسته دل قان

ملک نظمه چالسوب تیغ بلاغت چکسکه — مالیانه ملک ایدوب میر سخندان

آه سردکی نیجه بر ویره برودت عالمه — کایناتی یاتمغه بر نار سوزان

نیجه بر بو خلقه مداح اولورسن مرحبا

حق رسولن مدح ایدوب حسان دوران اولسکه

مطلبک گر حق ایسه سن طالب حق اولسکه — غفلتی ترک ایلیوب کندوکده انی بولسکه

بوستان دینکه ریحانله گلزار دیکوب — سیت استغفارله آبرو تری صب بولسکه

گلشن‌ده اول گلک ورانلری جونکم زرد نهار — شول خزان برکی کبی سردم صرارب صولسکه

چون معارف درزنه طالب ایکن سن ای کوکل — صو سنوب غنچه اصل اولوب عمان عشقه طالسکه

حلقه قرستونچه بر بو بای زهو پیی ماآل
باری بندن مدحیا کلسک نصیحت آلسکه

ولـه

عبادتل یوری حقه سکا امرا ولنی آشلمه ... یباند ه قالمه ای غافل بولدغان ویوداشلمه
شو میوه کم آلک ایمز قوبارماغه کوجک تیتمز ... سکا کم دیر بهی نادانانی واریوق یره طاشلمه
وجودک نخلنه چوبی معانی بر صولر دیر ... اجی بادام اغاجینه صولوسنغا بولر آشلمه
کشینک ظاهر عیبن کورب باطل خیال آلمه ... وار انک باطن یوقله هله بر کره قرحشلمه
یوری مدحی کبی سنده تیر قدح ایلدک خلقی
خدا انک صفنه واخی رسولک مدحنه باشلمه

او یعقوب جودن ای دل آه و افغان اتسکه ... چو نکه غربت ابحره سن شام غریبانی اتسکه
کنج اسرار خدا دل مخزننده گزلودر ... وار ب اول کنج اوستونه عقلی نگهبان اتسکه
لشکر عقلی چکوب نفس اقلیمنه وارسکه ... کافرستان ایللرین جهد ایله ویران
آتشین رخساره سجده قلدی کوردک چو دل ... اول مجوسینک طور اغنی نار سوزان
آدم ایسک مدحیا اشبو انا نیتت بذر
بیلنگک شهرین یعقوب آلان و تالان اتسکه

ای دل آواره کلسک سن بکا یار اولسکه ... همدم اولسک آهمه یار هوادار اولسکه
ای سپاه عشق اولوب دربنه بتمار ستیک ... شهر صفادل ال چکوب درد ایله بیمار اولسکه

جند عصیانی وکنه کوره‌رک زبون اندی سنی
تیغ استغنا ایله سن داخی ورکار اولسکه

ماسوادن مرد ایسک قطع علاقه قلسکه
عبد بی‌قیدارلکی عالمده خونکار

مدحیا تو عیبکی کورسن سنک خلق جهان
سن خدانک قوللری عیبینه ستار اولسکه

و

اورشمم وزکا چنده یوز یاره
چوقمیدر تنده اولسه یوز یاره

طولنور کلیم کوین شول کبوتروش
یوز بنم کبی دوشکون آواره

قتلمه طورمش ایدر شهادت
زلف مشکینک اول یوزی قاره

فرقت ومحنت باکه یار اولدی
ایرمدم حیفا وصلت یاره

یوز کون اولدی کون یوزکی کورمز
کندی اوزین اورر حلقمی دیواره

اول طبیب جان بندن ال چکدی
اولمدی چاره جان بیچاره

یار اولور چاره اول کل رعنا
رحمی یوق مدحی عاشق زاره

و

نه کوندر او کون اول کون آه اولمیه
اولی یوز کناه اول کون آه اولمیه

کنش کبی بونده یوزک آغ ایکن
بر ایش اشله کم انده سیاه اولمیه

ثوابک کوریشه کوزکه چوق آف
اودر کاه واردقده کاه اولمیه

سنک خلدی کوکلک کوزکه وجیه
بقایه بجون بر نکاه اولمیه

بجون عشقه اقرا ایدرسک سکا
در میکده سجده کاه اولمیه

قنی حقیقت عاشق بر اهل فنا　　باشنده فنا بر کلاه اولمیه

ولا شو لکه شمر عکس یوللی بغلایی　　اکا حقیقت وارماغه راه اولمیه

صیقلین منصبکدن دوشرسن عشق　　بو جاهک سکه صکره چاه اولمیه

چالش مدعی زرقک سیاهین طبعت
که تا عشق جانانک تباه اولمیه

ولـه

عارف اودر که یار اوله بر پاک ذاتله　　ذات شریف کوسترش اهل صفاتله

کلی بهانه ایله جزوی اولنلره　　دکله کلام اللهی بزم کلیاتله

هر کز نه بیله قالمز ایده تکلف شیخ اولورز الا　　قابل اولیدی محبت دام و برایله

جیغوشش کبی قالوب سحری بر خرابه ده　　قوشلق دکلمی قوشلقه دک بو ملالیله

یر مه حلالی عاقل ایسکه اذراقی　　فرق ایله زهر قاتلی قند نباتله

تسکین اولور می ولده علولنه نار عشق　　بحر محیط و قلزم نیل و فراتله

قودانسک اوله مدعی یوری ایله نظر
آدم جهانده میل ایده قابلمی قاتله

ای دل چو راضی اولمیه سن بی تحیر　　یولک طوتلدی نجه کبر سن طریقته

عشق مجازی باری کیترای فقیر اله　　انده تا ایرشدی جبل الله حقیقته

باد محبت اینده که وار موج اوررز کزر　　قالور کمینه قطره دو بحر حیرته

ایرمک کرک و لا یتله فنا کاره　　دستی کمیک که لا یق اوله دوستک بیعته

کیم حضور حقه وارور اهل حضور راحت مبدل اولمز ایسه بو بنده محنت

صبح چمنده گورسکه هر لاله کم بتر

جای اولدی جسمی هر برینک داغ وقت

مدحی نزار کثرت دنیاده قالدی او

عالمده مالک اولمدی کشتره وتخته

دشمن اولدم اول کمان ابرو اچون دنیا ایله اول سببدن خشم ایدوب یاردی ماتم دنیا ایله

دست دنیا اغزینه بال ایله چالدی تثنی قلدی رام الدانوب انسان ایمش گویا که حلوا ایله

حیف کم بیتدی ایشم یتمز مرادم میوه‌سی هی دریغا کچدی عمرم حسرت دیکا ایله

سالکان راه حق جمله مراتب اوزره در بر مبدر حضر مولوی بو یولده مولانا ایله

اغلر دنیا بلاسیله دوکوب بیهوده یاشی

مدحیا اور تولدی کوزلر کثرت دنیا ایله

اولوب باطنده حقه آشنا ظاهرده بیگانه کی سنبله مست اولکم دیسونلر ساکر دیوانه

دلا دعوی عشق ایتمه نشان استرلر عاشقلر اوور عاشق دیم وصلنده قالمز یا بنه جانانه

بچه بر جان و باشک لذتندن محو کنایل سه پروانه وش بر دم محبت نارینه یانه

سر یکه قاره صارمه دستکه رنکین عصا الما طوتیمز عشق ارینه طعنه قلمه اهل عرفانه

خرابات اهلی ایچره مدحی یاد ایتدیک واعظ

جواهر ضایع ایدک سوزلرک صب کتدی مایانه

جانم قولاغن طوتمدم ای دل چو کندی پندیمه / بن بهله ظلم ایتمدم اغیاره الا کندیمه

صورتا بر بنده‌یم سیرتده سلطان جهان / بنده قالور چشمه‌ده کی هر کم دوشر بندیمه

انداچوب هرگز اهانت اعدم دیرلرسیم / ساده‌دلسن گرچه اما کم اینانمز اندیمه

کوسترسنده اگر مفتون اولمسون لرکبی / قاره‌یی چنبر بغلرم دیمه صیقن سر بندیمه

حسب بو پند و بو نصیحتلر سزالر مدحیا
حق بیلور غیره دکل الا که کندی کندیمه

قصه کم تقیلا ایلرم بر حصه در هر عاقله / عاقل ایسک جان قولاغن طوت کلامم ناقله

مرد عاقل حصه وار المشد بو نثر قصه‌دن / حصه یوقدر کلمسون بو بزمه هر بر باطله

نظم و نثر و شعر و انشا و قصص در رنگلر / اهل دللر همنشینم صحبتم عشاقله

اسب طبعم چابک و تیغ زبانم هوشکاف / رزمه کرسم طلکمیدر آت دیلغ و یاتله

ایلمز بغض و حسد بو شعره عارف مدحیا
شول که حاسد دردلی نار حسدله یاقله

بیک کوز اولسه بر جمالک کورمکه / لایق اولسق عید وصله ایرمکه

کیجه کوندز صو کبی اولسق روان / خاکپای یاره یوزلر سورمکه

اول ضبیه واصل اولسق چون سحر / قادر اولسق بز شو جانی ویرمکه

کوی لیلایه ارم دیر عشقی کور / جهد ایدر او چاغه وارب کیرمکه

بتدی مدحی قصّهٔ مهر و وفا
حاضر اول طومار عشقی دوریکه

و

صانع خلقک حقی سن یارینه | واریسه قرار گاهی دل یارینه
واری یوقدر اشبو مهرک یوغی | یوغ اوله مهرکم بقرسه ایرینه
آریدر عشق ارلری هر نسنه دن | بر نظر حق کم وجودک ارینه
اهل دنیا ماسوا قیدنده در | باقی بو خلقک علته افکارینه
کار عنقا ایده کور عالمده سن | نسنه یوق دل ویرمه دنیا کارینه

یقمه عرضن مدحینک ندیم ویردی
عاشقک عرض و وقار و عاری

و

دیده ده عکس رخک نقش مثالک دولدی | کوزده اشکم کهری ذوق وصالک دولدی
خال رویک کوزمک مردمیدر بر نظر | چشم تر ده ادیبه مهر جمالک دولدی
کوزده نقش اولسنک حسن جمالک نکاه | سیر دیداره قومز روی جلالک دولدی
بنجه برقان اقیدر دیدهٔ غمدیده دلا | قالمدی اغلمدن صبر و مجالک دولدی
کوز یاشی کیتدی روان اولدی کوزکدن مدحی
حقته شکر ایلکه قالدی کمالک دولدی

و

بر بیسنوا ور دل عشقک ولایتنده | اقلیم جان اسیر عشقک حمایتنده

دیر هر زمان دنیا

نیچه اثر مدحی سن مال منال
عاشقک مال منالی الله

هر دمده ایکی کوزلر دیدار حقی کوزلر — مرآت پر صفادر عشقک عنایتنده

دیرلر که مرغ عنقا قاف اچلرنده پنهان — سیمرغ عشق جانانا عشقک نهایتنده

فرهاد و قیس و وامق بر داستانیدر کیم — افسانه در قموسی عشقک حکایتنده

مدحی بو قصه‌لردن بلدم که بیخبرسن

راویلر آغزی اچمز عشقک روایتنده

وار مو فا دركوكل بیر اولدی قول اینجانیه — دوستکیز اولسه بکا کلسه بوله اینجانیه

استماع ایلر سوزکر دل طفلی الا اکلمز — عاقل ایسک وعظ و پند ایلمه دیوانه‌نیه

نوجوان کوکلی نعیدک دد بوب بر قیدک یا — کنج ایسن لابد کلورسن بر کون اول اوپرانیه

آتش عشقده دمادم جان یانر یانمزمی دل — بال دیر تیاغه برو ایوق دلا پروانیه

عشق دلبر مدحیا دلدن چقلدن بکز راول

باده دن هرکز انز یوق بر تهی پیمانیه

ای کوکل هر بی وفایه بقمیه — صو کبی هر سویه هر دم اقمیه

آتش سوز درونم واریمه — نیجه آتش ورکه دهری یقمیه

مومن اولدر کیم نفاقی ترک ایده — اهل دینی بربرینه چاقمیه

اولمیه هرکز هم انده دست دل — تا که بر مومن پچوسن قاقمیه

مدحیا اولمز قلندر اول کشی

کوهر بندی قولاغه طاقمیه

اولوب باطنده حقه آشنا ظاهرده بیگانه ‌ ‌ ‌ کی عشقیله مست اولکم ویرنلر ساکی دردانه
ولا دعوی عشق ایتمه نشان استرلر عاشقلر ‌ ‌ ‌ اودر عاشق دم وصلنده قالمز یا بتنده جانانه
نیچه بر جان ویا سنک لذتندن یا کیمدن کای دل ‌ ‌ ‌ هله پروانه روش بر دم محبت نارینه یانه
سربکی قاره صارمه وسنکه رنکین عصا الیه ‌ ‌ ‌ طوقونمه عشق ارینه طعنه قلمه اهل عرفانه
خرابات اهلی ایچره مدعی یاوه اسمدکن وانقطه
جواهر ضایع ایتدک سوزلرک صحبت کدی بابانه

د

جامی سن جانان الندن ایچسکه ‌ ‌ ‌ مست اولوب جام صفادن ایچسکه
کوی یاره او جمع استرسک دولا ‌ ‌ ‌ همت ایتسک یره وبالک ایچسکه
چین سحر قالقوب برکون طورسکه ‌ ‌ ‌ کل یوزنکه آب رحمت صاچسکه
جامه خواب ایچره نیچه بر جور ودوب خواب ‌ ‌ ‌ خواب غفلتدن کوزنکی آچسکه
مدحیا ابلیس نفسی سورسکه
طوغرولوب درکاه حقه قاچسکه

د

دلبر اودر که غایتده بی نظیر اولا ‌ ‌ ‌ قاشی هلال وعارضی مهر منیر اولا
قدی بلند و همتی عالی جمالی خوب ‌ ‌ ‌ دل کشورینه حکم ایدیجی بر امیر اولا
حال درون عاشقی بالجمله الکلیه ‌ ‌ ‌ طبعی کشاده کون کبی روشن ضمیر اولا
عاشقلرینه رحم ایدوب انلاری یاد ایده ‌ ‌ ‌ دوشدکجه اهل دله اول دستگیر اولا

بوده وده عوض عهد وفینی اودستان سیراه
ال زنکینی تاب ابرونده آراه
بوده یاسمینی باتات اینب
سرو دان ... سری قیلب
... اوده اطلال ... اولدیسی
بجه ... سن ... منله
قاجی ... بعینی ... الداسبا
بجه طونون سوکلرا ... اوداب
... باب ... بدوده ... دنی
... ایده ... دیان ... دوکلرا ... ن
دوراوده ... ایلت ... ولداتی
... ... سکنی ... ایله
... ایتکیبن ... الیه ... آه
بجه ... اودان ... دیا ... بتقا
... برنده ... دیا ... سم
... ... انده ... ن
ارشیدل ... داده ... انده ... اقسر
... سکلده ... نلیسم
... ... ده ... نده ... ده
... ال ... آن ... اوده
... ... اوده

مدعی طعنه عقلکی جمع ایله کونکلکی
ایکی جهانه عاشقه معشوق بیر اولا

و

یانه یم شمع رخک شوقنه پروانه کبی — دوشه یم سلسلهٔ زلفکه دیوانه کبی
ویره یم نقد حیاتمی وصال یاره — گیره یم معرکهٔ عشقه مردانه کبی
بر بالک یوز ایله جو اکه غم صحرانی ایله — بر ملک وجودم طی تشویشانه کبی
دور لعلنده بکا بر طولو صونیدی جانان — عقلمی ضایع ایدرسم بوله مستانه کبی

مدعیا اهل نظر کورمیجک سعدیترک
دیدیلر بو غزلک اولسه خوبانه کبی

نجه برای دل جهانی گشت ایدرسن سربسری — مسکن ایت کنج خراباتی بزمله کل بری
هیچ باخ اولمق اولوروی روح قدسیله مدام — مرغ دل اولسه اگر دام تعلقدن بری
آتش آهی یقیردی کاینات سربسر — شعر آتشباری کورسیدی بروم آذری
منزل مقصوده عشق اهلی ایر کوردی بنی — یولده قالمز هر کیمک کم اولیا در رهبری

چوره یانم آلدیلر مدعی خلاصه یوق مجال
نیدی صبرم قلعه سن هجران و محنت عسکری

و

عرض حسن ایتدی جانم مهر پر انور کبی — تاب دوشدی جسمه اولدی وجودم ذره کبی
هر ندکلو قسیل قهر و محنت اولسه تمه — طور شم عشقک یولنده سد اسکندر کبی

اول قمروش بو گیجه غمخانه مه کلمک دیلر صبحه دک بیدار اولورسم طالع وکل اختر کبی

بو بینه ظاقوب داسن یاره دیمیش شکربت بنده فرمانکم بو غازی ایپلو جر کبی

بو جهانک ما وراسن اکلرسنی مدحیا

عالمه حکمک یجره سربسر سنجر کبی

و

برزمان ایله نیم برخوشجه حالم واریدی برکوکل اکلنجه سی طوطی مقالم واریدی

سایه سنده خوش یجردم بلبل شیدا کبی کلشن عالمده بر تازه نهالم واریدی

روزه هجرانده یم عید وصاله چاره یوق برزمان اول ماه ایله خوش اتصالم

مهر و ماهه طعن ایدردی آفتاب طلعتی شمس انوز رخلری قاشی هلالم

مدحیا والحاصلی یارم بنمله یار ایکن

نه کوکلده غصه نه جانده ملالم واریدی

قاره زلفین پیشمیش بر کون کوردم سحر یا اول پری کیم قمرا کو کیجه ده سیر ایتدی شمس خاوری

آی یعنی بجاغه اوستینه نکارم عاززدر شو لعلدر بی قیمت اولمشدر بنم شکر کوهری

باغبانک عمری اولسون قامتی کبی قصیر شول قدمو زونکه بکزتدی جون کیم عرعری

صو کبی آق پای نه یوز سور راه دلکشنه نیجه بر کلزار دهری کشته ایدرسن سرسری

مدحیا بو شعر و لسوزنک کوردرسه روا

دفترین اود لاره یاقه خاوریله آذری

و

غمزه لر کبی عمری قان ایلدی   بتر غم عشقه نشان ایلدی

حقته یاقوته تویوب دردیشم   اغزی کبی آنی نهان ایلدی

آی کبی چهره نمایان اولوب   کون کبی سرمی عیان ایلدی

دردیکی جان ودیدنه درمان بلکو   آنی کوکل شهرینه خان ایلدی

اول قدی با قامتمز مدحیا

طوعرزسه بوبوکدی کان ایلدی

پریشان ایلیه عقلک اچ شرابی   سن اول میخانه نک مست خرابی

بکا عشقک میسر اولدی صونیلدی بابی   خرابات اهلی رینک شیخ ودنیایی

کوروب جرعه صونت خاک اولدوغم   دیده یکم سنی دیدم ایتی ترابی

کنش یوزلو ایتش خامه قالدم   ضیا بخش اول کوتور یوزدن نقابی

حجاب ایتمه کیدرسک کوی یاره

شراب اچ مدحیا رفع ایت حجابی

ای صنم یاره طالب اولانکرده سری   تکلدرمه کندی کارکه چرخ ستمکری

آتش ایچنده ینه نهان اولسه فی المثل   عاشق دلنده صعقلرا ایدی عشق اخکری

ومل درکه کوزلری کوزتیکن دکوب   بو چشمه شاره کلمیمی بردم اول پری

جلاد چشمی اول کوزی قانلو دلاورک   عشقده چکدی خشملا شمشیره خنجری

کوز چشمه سینه قانلو صولر کلدی مدحیا

خون جگرله طولدی چو قلب صنوبری

وله

صراطم چون ره میخانه اولدی دلیلم شعلهٔ پیمانه اولدی
یله‌ی طامو عذابی نار فرقت بهشتم وصلت جانانه اولدی
نیجه روح روانم مرغ جانم هماکک شمعنه پروانه کلدی
نظر قلمایه‌لی اول شاه خوبان سرای ملک دل ویرانه اولدی
نگارا تار زلفک حسرتندن دل صدپاره شکل شانه اولدی
دوشوب کوی خراباته کوکلم بیوزردی کزنده‌ش مستانه اولدی
ذکر اللهی محبا دل حسینی جادو
دل مدحی قتی دیوانه اولدی

وله

اودلنه ملک جفا قویلره قلسه نظری یولنه بزده فدا ایلر ایدک جان وسری
اهل تمیزی بوکم جنتی تعجیله الور دینی یولنده چالش کوزکه کورر ضرری
بحر آهن کبی جوشش النشم حمل عدو اراکه دیرلر اودم اوله مرد جگری
کیرده قالمیلم دینی یولنه غیرت ایده پرپیر یابی طلب هرکم دلکوره ایلری
مدحیا دینی یولنه جان ایله سرورن بچلم
دینه نقصان ایریجک نیلیلم جان وسری

وله

کوکل تسخیره کیر ایدی دچشم بی امان تصدی بزمان جهانسوز صناسن قهرمان تصدی

بنی صامک رقیب دیو یی دینه زبون اولدم — ایا غم الدی الکشراب ارغوان بصدی

حذر قل زال گردوندن سنی تا پامال ایتمیه آخر — کمند دست قهر ایله بنجه صاحب قران

تن صد پاره مه قطعا ترحم قلمیوب جانانه — قسک پاین قوز غمزه ک خدنگ جانستانی

اودر کن تیر مژگانی دل پرخونه یوز یاره — صو قولوب خنجرین آرایه گیردی یاره یانی

شبیخون ایلیوب لشکر مثال عن تارمار ایلر — حرامیلر کبی زلفک گیجه لیکار بابا

عدوی زاغ دیدکلک کلسه نوله مدحی خروش آسا

ایا غی السنه اولوب مثال ماکیان بصدی

د

حسرت خط وداغ فرقت دردناک ایلرینی — خسته گورسم بن سنی محنت هلاک ایلرینی

سرو قدک سایه صالمزسن غبار کادستنه — آرزوی قامتک بو یولده خاک ایلرینی

خرمن عمرم یقر نار فراق زلفک — آتش مهرک سراسر سینه چاک ایلرینی

قالمدی گرد کدورتدن وجودمده اثر — اگر شادم گوز یاشی بهر دمده پاک ایلرینی

مدحی بیچاره گم تکری حقیچون دلبرا

خسته گورسم بن سنی محنت هلاک ایلرینی

د

لب لعلک سوسی دیده می پرخون ایتدی — اشکمک قطره لرین دجله جیحون ایتدی

یوزمه بر ده اوباریلکوب دست قضا — گوز یاشی صورت اقبالی دگرگون ایتدی

ضایع ایتم اوزمی وادی ظلمتده طلب — برجچی لیلی اولوب عقلمی مجنون ایتدی

مرغ دل یوکسک اوچردی نیجه کیم مرغ هما — اوپری زلفی کمندی ایله مفتون ایتدی

رحم ایدوب خسته‌یه بر نظر ایتمز او طبیب
مدحی زاری دوزنبوقی قتی محزون ایتدی

ولـه

او کونش یوزلویه قنده کم ات نظری — نظر نور خدا برله برادلسون بصری
بصری نوری کبی قلبی ضیاکستر اولوب — شمسدن روشن اوله تا که وجود قمری
قمری شعله‌سی کون کبی ویرر دهره ضیا — مشتری مدد ایراکه طالب دنیا سحری
سحری کون چیچک کوی نکاره دوشکور — کیده تا آیینه قلبیک اندن کدری
کدری دفع اوله دیرسک دلکا ای مدحی زار
یوری بر دلبره قربان ایده کور جان و سری

اکرچه نار آهم دمبدم ای فلک زمزون ایکن — اکا شادم بنا هجرن کشنبده رهمون اولدی
دمادم قانلو یاشمدن بنم ای لاله رخسارم — یکالر غرق خون اولدی چمنلر لاله کون اولدی
قد بالاکه او یکیمش اشیتدم بن بر آه ایتدم — بو کلدی قامت طوبا ایکیون سرنکون اولدی
بچه شیر ژیان دشت فنانک باپالیدر — بچه رستم جهانک دست قهرندن زبون
رخنده قطره قطره دیرکورن یاشیبتی مدحینک
اینک کم قطره‌سی صحرا یوزنده بوز عیون اولدی

سرو چمنک شیوه‌ده کلوب ادقی تلیندی — کوردکده انی اول کل رعنا کله دوشدی
ای مرحمی مدحی زارم کوسکه ای ماه — آهم شرری عرش معلایه ایرشدی

دله

شوله دله سنک معرکهٔ عشقده کردم / هجران ستمی خیلی یمم باشمه اوشدی

دوزاولمش ایدی برنجه دم خاکی درکن / بیمار کوکل حسرتنه ایردی قاوشدی

تبسان کور یتوراکه وصالکله فراقک

مدحی الم هجرکله شویله الشدی

د

ای پری یوزدن کونور تنول طرّهٔ طرّازکی / کافر اولمه مصحف اوستنه قومه زنارکی

دردعشقک چاره سن قلیم اطبادن آل / دردمه ام دیدیلر لعل شکر گفتارکی

جنته طالب اولنلر وصلتک ایلر طلب / عاشق دیدار اولنلر سیر ایدر دیدارکی

بو بله میدر ای طبیبم سنرده قانون شفا / الملک هیچ بسنر غمده یاتن بیمارکی

بلبل اسا کلشن کویکده مدحی زار اولور

قلمه پنهان دیده دن هردم کل رخسارکی

د

فرقت لعل نکار ایله جکر خون اولدی / اشکمک قطره لری جله وجیحون اولدی

پایمال اولسه نوله سایه کبی جسمم ضعیف / بانکه جوری او سهی قامتک افزون اولدی

ای صبحی لیلی سیر زلفکه مفتون اولالی / دل آواره صورر سنک فتی مجنون اولدی

کوروب اغیار ایله عیش ایلدوکن دلدارک / رشکدن چشم ترم ساغر پرخون اولدی

مدحیا قانه بودی غرتبی اغیارک ایاز / اوسنک حالی کوردن خیلی دکرکون اولدی

دله

ولە

بستر محنتدە نالدم یار جانم کلمدی | باشمی الوب کوکلرە کندی افغانم کلدی
کنج فرقتدە دریغا کونم اخشام اولور | آیلر کچدی بنم اول مهر تابانم کلمدی
کوکلمک شهری دمادم هجرلە ویران اولور | دوستیلە شهرە اول دوتلو سلطانم کلمدی
انتظار یارلە بر قلمجە قالدی تندە جان | بزمە بر شب بنم اول مومیانم کلمدی
سروقدلر لالە خدلر عزم گلزار اندیلر
سیر باغە مدحیا غنچە دهانم کلمدی

ولە

دلبر دکلدر اکمە بکا اول ستمکری | دلبر او درکە تا بلە آیین دلبری
مدح ایتمە اول جوانی کانک جوری عجیغ اولدکە | یا یانە ایتمە عارف ایسک نظم کوهری
رخسار یارە مایل ایدرم کور ستارەسی | چقدی فلکدە مهرلە مە اکە مشتری
خاک در بنە اول صنمک کون بکون دوشر | افتادە کسی بنجابین شمس خاوری
دیر جهاندە بر صنمە بغلە کوکلکی
مدحی اکر کە عاقل ایسک کزمە سرسری

ولە

کوکلی بک نازلە الە جانانک بری | امر نە رام ایلیە سرو خرامانک بری
درد عشقدە دوشنەلی حالی یمان اولدی کک | اکر بر بخشی نصیحت قلسە یارانک بری

ولە

[illegible]

یوق یره جرح ایلدم گوزدن ترنگم گوهرین ضایع ایتدم قالمدی بیک دُر یکتانک بری

حلم ایدر ذل انکنه بر دلبر یوسف جمال کم اکا مالک دکل شاهان دوران بیک بری

مرحبا یوسف کبی چاه بلایه دوشدم آه

دستگیر اولمادی کندی ماکه اخوانک بری

وله

گورمین اسرار لعلک مست و حیران اولمدی بلمین کیفیت اسرارک انسان اولمدی

پایه مقصوده ایرمز کون کبی یوکمز سرت شول گوکل کم ذره وش خاک ایله یکسان

درد هجر یار ایله بلدرد کم خسته یم عشق درد بنه دریغا کندی درمان اولمدی

تیغ بیدادیله سینم شرحه شرحه قلدی یار اول قدر بلواری گوردم یاره امکان اولمدی

مرحبا دیدار یاری گورمکه لایق دکل

دیده لرکم ابروش هر لحظه گریان اولمدی

وله

یار ایچون اغیار ایله بن زار اولدیغم کاشکی برگل ایچون خار غمزه زار اولدیغم کاشکی

سایه صالمز بن غباری دشته ادل آفتاب سایه سی دوشدوکی یرده دیوار اولدیغم

چارسوی دهر ایچنده کارم اولدی آه و زار بو بلده کارم اولمسه بکا زار اولدیغم کاشکی

طور موسی شن یار یوزی هردم تجلی نار نه تا قیامت طالب دیدار اولدیغم

تیر مژگان ایله هر لحظه جگر قان اولمدن

زلف یاره مدحیا بردار اولیدم کاشکی

وله

بکون عزم سفر قلدی نیه اول یوسف ثانی
فلک دور ایلدی کوزدن دریغ اول ماه تابانی

سوی مصره روان اولدیکه دلای سرو آزادم
اسیر بند غم قلدی کوکل یعقوب نالانی

یولوکه بونجه کوهر نثار ایلر دریغ انجم
اکر کای کوزم نوری کرم قل چشم کریانی

بر عیسی لب کنش طلعت مه تابانده ایرلدم
بو چشم کوکلره قلکی بکوندن آه و افغانی

شب وصلن تمنا قل خدادن یوخسه ای مدحی
سنی برکون هلاک ایلر اویارک روز هجرانی

وله

بن اودم دم قاله یاریله بو غربت باقی
کوتورت آبغی دلبر دیدی صحبت باقی

شویله یاندردی بنی نار فراقیله اویار
حشره دک قالدی تن دجانده حرارت

عمریدن زائل اولور تاب وطراوت اما
سنده ای یوسف کلچهره ملاحت باقی

دار دنیاده صفن جای حضور اکلمه سن
بونده محنت جکه کوراندکی راحت

مدحیا ایرعز ایک روز وصال یاره
شب فرقتده سکا درد له محنت باقی

وله

ای کوزی مست مبارک هون واله وحیرانی
وادی هجرنده قالدم قومه سرکردانی

گلری خندان ایدوب بلبلری نالان ایدن　　المیش روز ازل خندان سنی گریان بنی

هر بری تاشی کاکلک تیرنه سینم سپر　　بر بولک خونبار ایچره صقلمش دوران بنی

آتش شوق و محبتله لباسم یاندروب　　خانقاه عشق ایچنده ایلدک عریان بنی

درگهنده مدحیا سورمش رقیبی اول ملک

خانه سینه دعوت ایلر غالبا سلطان بنی

و

وارمی هلاک استیه‌رجان بنم کبی　　غمزک اوقینه یوز طوته هر آن بنم کبی

گلشنده وارمی بلبلم ایا سرو سرفراز　　رفتار سرو قدکه حیران بنم کبی

هجران شبنده اغلدیغم گوردی پاره شمع　　اولدمده اولدی اول دخی گریان بنم

چشمم اونده قیلادی طوفان اشک تر　　کیمه جهانده گوردی طوفان بنم

یارک خدنک غمزه سنه مدحیا عجب

کیمه اولورمی جانله قربان بنم کبی

و

محبت بزمنک ذوق و صفاسی مبتلالر اولدی　　احبا بربرینه برعدوی بی امان اولدی

مقلدلر چو علدی گوردیلر راه حقیقتده　　ازلر کندوزین بنهان ایدوب عارف نهان

درختستان عالم زاغلر گوردی زیر اولمش　　بو باغک آشیانندن گوگل مرغی روان

بو گلزار ایچره قالمادی اثر بوی محبتدن　　زمینک زینتی گندی جهان طرزنه جهان

افاضل خاکسار اولدی ازل طوغدی نهایی   علا ملک کورندی مرحبا افزمان اولدی

وله

ای معارف کشورینک سروری   وی فضایل باغنک ورد تری

فخر ایدر نام شریفکله سنک   اهل عرفانک دیوان و دفتری

ناظر اولسه آفتاب حسنکه   عینینه المادی شمس انوری

وار ایا کلسون خیالک کوکلمه   اولدر سلطان عشقک کشوری

بغله دل زلف کمند دلبره

مرحبا عالمده کرنه سرسری

د

شانه اولدی کوکل مصرینه بر یوسف ثانی   صحرای دله قوندی کلوب کدی سلطانی

تیر مژه سی طوغدی بنم سینه مه کلسون   یولینه روان ایلیه یم روح روانی

تحریر ایده مز لرزه ایدر جمله سراپای   تصویر ایده مز صورت زیباسنی مانی

شمع رخنی کورمیم عالمده بن انک   یانسون نیده یم اودلره بو عالم فانی

کون کبی صالوب شعشعه سین عالمه اول ماه   انوار له غرق ایلدی بو کون و مکانی

حق قلمش انی غایتله کان ملاحت   یوسف کر آنک دینی کورسه اوله ثانی

چون ایردی اجل مدحی بیماره طبیبم

کل سنده بنم حسرتمه حقتنیه جانی

ول

عاشقم بر دلبره صبر و قرارم قالمدی
گتدی الدن چون عنان اختیارم قالمدی

بیکسم بیچاره یم بی اقربایم حاصلی
دار دنیاده بنم بر یار غارم قالمدی

ترک تجریدم لباس عاریتدن عاریم
چارسوی دهر ایچنده کار و بارم قالمدی

کاکلی دوزنده بر مویه دونبدر جسمم
قل قدر ماننده یارکا اعتبارم قالمدی

راه عشق ایچره غبار اولمشدی جسمم مدتیا (?)
سیل اشکم سویله افدیکم غبارم قالمدی

د

حبیبم دامن وصلکله یا غمم سلسم اولمزمی
لبک هجر ایله قان اولدی جگر ازسم اولمزمی

عذار گل به نکا گلشن گوریزور الکی ملک گلخن
فراقک نارنه یاندم جمالک گورسم اولمزمی

نیچه دملر در هجرک غمیله زار و گریانم
وصالک عیدینه ارسم سونم گلسم اولمزمی

نیم سن درد دلمی جان طبیبی چاره قلمز سن
درونم دردنی دار الشفاده صورسم اولمزمی

ملک الملک سعی ایدروح ام طواف کعبه ایلر لر
عجب بن جهد ایدوب کوی نگاره ایرسم

چو گوردم جامه خوابنده اویارت خواب اولمش
اویوررکن قوینینه ایا صوقسم گیرسم اولمزمی

نصیب اولسه وصال یاره ایرسم در ایمش اغیار
رقیب کافره مدعی نصیحت ویرسم اولمزمی

ول

وله

کلمه نك وقتی کیدوب اغلیجق دم کلدی
دمیدر اغلیه لم ماه محرم کلدی

اغلیوب ابر سیه بحر زاوان ایدی
بزده گریان اولالم هجرله ماتم کلدی

دست اعدادن ایکی آل رسول اللهك
بربنه تیغ ستم بربنه سم کلدی

دوستلر بو جهانده نیجه خندان اولالم
اغلدی چونکه جهان ملکنه ادم کلدی

کربلا خاکنه اقمشدی بلکون خون حسین
اول کونی یاد ایدمک خاطره غم

مدحی کورنه دیمش یادنه هفت اقلیم
کم اولدکم بو جهان ملکنه خرم کلدی

وله

بزم جهانده جای فراغت قالمدی
جام صفاده بادهٔ راحتده قالمدی

راه مجازه کتدی وکم اولدی عاشقان
نام ونشان مهر ومحبتده قالمدی

قلبمده صوفیانه که محبتده بو غبه
بغض وحسدله کین وعداوتده

کلشنده بوی غنچهٔ تردن اثر یوق
حیفا چمنده کتدی طراوتده قالمدی

باب سخا ولطف وکرم بسته در قمو
عالم یقلدی کیمه ده همتده قالمدی

اونلکی کبی میکده نك هیچ صفاسی یوق
رندان ایاغه دوشدی وچمنده قالمدی

اولدم فراق وحسرتله وصله چاره یوق
مدحی بدنده قوت وقدرتده قالمدی

وله

ولـه

الا ای شهریار آب روی ملک عثمانی — عدالت کشورینک شمدی سن شاه دورانی
جمالک آفتابیله مشتهر بتون دنیا — خدا بر درانک حقی ایچون ای یوسف ثانی
انکچون یوسف ثانی دیدم دیدارکه جانا — کوزللک آسماننده رخلکدر ماه کنعانی
بکون شمع جمالک شعله سنده فلک روشن — کوزنلر رویکی درلر چراغ نور ربانی
دوشرلر خلق عالم لطفنه احسانه مظهر
دیلمز خان مرادک مدحی انعام واحسانی

ولـه

فراقکله درونمدن علوعشق جهان یاندی — شرارلر آرا جمله زمین واسمان یاندی
خلیلم نار هجرانه طیانمز قلب سوزانم — طوتشدی جمله اعضا تنمده استخوان یاندی
سکا ذوشوار هجران سنده ای طلعتی بدر — غمم شرح ایدیم دیردم دهانمده زبان یاندی
تجلای جمالک شوقنه پروانه وش جانا — تحمل قلمدی بردم بوجسم ناتوان یاندی
شفق صنمه انی مدحی شراری چرخه چیقدر
بر آه اتدم که آهم اودنه کون ومکان یاندی

ولـه

سینه دن عکس کل ای ماه پیکر چیقدی — یاسنوب قالدی نیام ایچره اوخنجر چیقدی
ابر ایمله جهان ظلمته قالدی سر بسر — طالعمده کتدی اول مهر پر انور چیقدی
جان بدندن چیقدی اندن کبی قالدی جمشی — تیرکک ییکانی صقلندی پربر چیقدی

مهر رویک دون کیجه افلاکه صالدی شعله‌لر　　تیره طبع اولدی قمر آکه برابر چقدی

آه پر دود دم گورب دیدی ملکلر مدحیا

خیلی دمدر گوکلره بویله اثر در چقدی

د

بازار دهری گشت وگذار ایتدی بیری　　صراف دیده گورمدی بر سنجه گوهری

محجلیدن اولدی رویکی گوردکده رو سیاه　　بکزر دین حمالکه خورشید انوری

هر دلبره ایدردی ازل بک محبتی　　عنبری گوزلرن اولدی بله تهمدی دلبری

استر مجاز گوکلمه وارب قرار ایده　　دلبره کبی دور ایدرک چرخ چنبری

مدحی حمنده سیر ایده لی قامتک سنک

گوزدن براقدی عرعر و سرو و صنوبری

د

طولانور شمع رخک شوقنه پروانه کبی　　طوتشوب آتش مهره گوکل یانه کبی

یرلره قونمز ایکن مرغ همایی دریغ　　دوشدی دل سلسلهٔ زلفکه دیوانه کبی

جام لعلی ایچروب عقلمی یغمالدی یار　　یقدی یرنده بنی الله مستانه کبی

نیجه بر اغلیه لم درد وغم فرقتله　　جای خرم وار ایکن گوشهٔ میخانه کبی

مدحیا صبر قیل شهر وجود اولدک سن

منتظم یا گک صدف سینه ده دردانه کبی

ولـــه

طوغوب برج سعادتده کنش کبی آشکار اولدی | بوکون سلطان مجددکم شه کردون مدار اولدی
خدانک فضلنی کورکم سرداری دورانه | اوکون باران رحمت اوج اعلادن نثار
حیات نو بولوب عالم ینه کلزار عالمده | اچلدی غنچهٔ باغ عدالت نوبهار
احبا شادکام اولدی کدورت قالمدی هرکز | دل اعدای پر حسرت ولیکن خاکسار

اکر رنجه وردر خارک سنک بلبل کبی مدحی
دعای دولتک هردم دلنده صد هزار اولدی

ولـــه

کاکل پرچینی پر در زلف عنبربو ایکی | کنج حسنک درا ما اژدر کیسو ایکی
دوتمسیجه خنجره هرکز خلاصه چاره یوق | عاشق بیچاره در غمزهٔ جادو ایکی
ایکی چشمک اره سنده اولدی سرکردان کوکل | نیلسون آواره دل صیاد در آهو ایکی
هو دیدکجه ناله دمساز اولور طاغلر | مست جام عشق پر در نعرهٔ یاهو ایکی

فرقت هجر نکارده وصلت دلدارله
مدحیا دایم کوکلده شادی پر قیغو ایکی

ولـــه

سور دل پر نکار کلعذاری | نوله بلبل کبی ارترسه زاری
دیدم ای کل سنکچون بلبل اولدم | دیدی مسکین سنک کبی هزاری

وله

ایرر ر منزل مقصوده آخر — چکنلر بو جفای روزگاری
جفا و شیوه دن اوصنمز اول یار — جفا معتادیدر هم شیوه کاری
بنم هر دم بهار حسنه قرشو — اقر ایکی گوزومک جویباری
جگر زخمنه جونکم مرهمک یوق — دمادم تیغ جورک چکمه باری
سوزنک اول صبحی لیلای مدحی
یوری مجنون صفت ترک ایله عاری

و

راز شترکه اولدی نظرده هلال ایکی — اولمز فلکده بویله مه بی مثال ایکی
دل دوندی خاکپایکه بن اولدی خاکسار — راه محبت ایچره یاتور پایمال ایکی
کیم لعلکی تذکر ایدرکیم میانکی — عشاق ایچنده اولدی بیکون قیل و قال ایکی
سکز لبکله طوطلو دلک بر میدر شها — صوردم مقال برایمش اما مال ایکی
گیسولرک موسی ایله لامکان گزر — عنقای دل که اولمش اکا پر و بال ایکی
خودبین اولور عذارکه کم قلسه ر نظر — مرآت پر صفاده اولور رجال ایکی
یاشم گور رخنه جبرته طالمش ایکی جوان — گویا میان جود تنیشمش نهال ایکی
ضبط ایت افندی گوزلرک ذو الحجه‌ک ارنی — فلق جهانی قردی گوردی هلال ایکی
سودای زلف و هجر لب لعل یار له
... دی گوکلده اولسه عجبمی ملال ایکی

ولـه

دُرد جامم تیره قلمش آناتک شکلنی گوسترر روی فلک اوزره سحابک شکلنی

نعرهٔ دلسوزله جامم شرارین صچدلر چرخ میناده گورب برق شهابک شکلنی

مهر رویک شعله صالسه روی ارضه فی المثل آفتابه دوندررر پرده ترابک شکلنی

صانکه نقاش ازل اظهار قدرت ایلیوب بردر یکتاده یازمش لعل نابک شکلنی

افسر کیخسرو و دارای مدحی گورمیم
باده ناب اوزره سیر ایتسون حبابک شکلنی

ولـه

برسرورک که مهر فلک اوله اختری انک فلکده طالعیدر ماه و مشتری

هرگون آستانکی طاشنه جاروب ابر ربوزن بکزر غلام کمتریدر شمس خاوری

انک جمالی شعله‌سی صبح و شام اوله کم بکزدر عذارنه خورشید انوری

نسویله چقردی خاک زمین عرشه کم صبا اولدی غبار مقدمی کیوانک افسری

اول نظرده ای گورن ماه نو منور تیغ چرخ دشمننه چکدی خنجری

دارای روزگار فریدون جم غبار کیخسرو زمانه جهانک سکندری

ببر بیانی اولدی سخاکوسارینک اولسه عجبمی بیشهٔ لطفک غضنفری

یعنی غضنفر آغه اوکم بودی خلقله
بزم جهانه ویردی بکون زیب و زیوری

ولـه

یاد ایلدکجه لطفکی یا کان معدلت
دوشدی ایقدن آل النی کل علی کلایت

مدحی دوام دولتکی ایمش ازری
دشت بلاده کزمیه بیچاره سرسری

دولت همای سایه صاله تیر قلبه مدام
قطب مرادک اوزره دونه چرخ چنبری

دوریک یا بنده اکمه نگاه مهر انوری
غالب شو قلو خنجری یا نکده گوز دلبر
بحرا شینه دومیه پولاد اولورسه دل
کلزار ایچنده سروله شمشاد خوش خرام

نعلکه نسبتا ایمه یاقوت احمری
ایلدکه دوشدی خنجره شهرک گوزلری
بنجه تحمل ایلیه قلب صنوبری
زنار سرو قدکه اتک ده بربری

مدحی قبوکه کلدی بو اشعار یا که
عرض ایلدی حسنا بکه بو نظم گوهری

اهل دنیاده مروت قالمدی
سربسر طومار عشقی دوردیلر
کوردیلر بیمار عشقه چاره یوق
بزلر ایکش اول بو دنیا قاریدی

ضعف ابرشدی دینه قوت قالمدی
کمسه ده مهر و محبت قالمدی
خسته ده امید صحت قالمدی
ذوقی جمز اولدی لذت قالمدی

طوته لم سلطان ایمش بسن مدحیا

زلفی ایله دوزن وصفا کلدی ورتسن
[illegible] دوزن وفا کلدی ورتسن
همی بتی [illegible] کلدی ورتسن
کلدی قوجدلن توکدی [illegible] وسالکدی ورتسن
عفاتده ابکین [illegible]
اولدی بی [illegible] ازون وعفا کلدی ورتسن
دور اعزاز ولعب [illegible]
[illegible] بارانکیب [illegible]
ول [illegible] دونا کلدی ورتسن
باراتمه [illegible]
کلدی [illegible] لدن ده کلدی ورتسن
مدحی [illegible]

معرفت الهیه رغبت قالمدی

جایم کعبۀ کویک بکا غایت ایراغ اولدی / طواف ایتمک آنی بو بن گنهکاره ییراغ اولدی

طقوز آی اولدی بن بو نه سپهر نقطه‌یم بر کورن / بکادن چشم گریانم مثال نهره آغ اولدی

وصالک آبی ایرمزسه بلا دشتنده جان ویردم / فراقک نارینه یاندی طوتشدی سینه داغ اولدی

شب فرقتده‌ای مهر و جمالک عکسیدر شمعم / خیال پرتو رویک بکا روشن چراغ اولدی

سنها مدحی بیچاره وفا ارقلدی چاک دلی
خیال خوابه دوندی کوه صحرا اولدی کندی لاغر اولدی

آغلیوب سنبل دلکه زلفک یارینه بند اولدی / دور لحینده کیسه هیچ بو بلیه پابند اولمدی

اول قمروش جورنی کوندن کونه افزون ایلدی / مهربان اول عاشقه دیدیکجه هرچند اولمدی

سن بلور رسم سوکلیه‌ای خسرو شیرین بخشم / شنعی مجنوندر که لیلی زلفکه بند اولمدی

بار جورک چکمکه بر ذره طاقت قالمدی / جسم فانی نیجه دوپسون کوه الوند اولمدی

هجر و قهر و فرقت محنتله گچدی کونلری
وصالکله مدحی بیچاره خورسند اولمدی

دل صد پاره یه بک دردن عجب دلدار ایرکی / بلامک اولدی عکدن عاشق بیچاره دردکی

دل ایلمز هجر سردم او یارک تیر مژکانی / نه ایشلر کچدوکن اول غمزۀ خونخواره درلرجی

کاکل قامت اولوب غنچه ایلمش کشف رازمش / بو گلشنده بو رازی عندلیب زاره درلرجی

دوشوب هجرله غمده ضعیف و بی مجال اولدم / کوره بو عاشق بیچاره یه بر چاره درلرجی

اولنلر ششش جهتلک سرنه واقف نه مدعی

یدی اقلیم خراب اولدی وار بخونکاره دیرلرجی

سرور ترک ایلدم بو تکده جسم و جانمی / نیلیم مقبول درگاه اولمین قربانمی

آل المم صونما خاطرم رحم ایت شکسته کوکلمه / ناله می دکدرسه و بندر آتش سوزانمی

بیک برآدی عشقنه دونمز سکا الله الحون / اشیکک طاشندن برمن اشک بی پایانمی

تشریب لعلک نی شول رسمه حیران اندیکم / السه غمزه ک دونمزم وقا بزندن جانمی

یرلره چالدی نی تابیم نکی کردون دون نا / دیده مرایر کوردی عرشه ناله و افغانمی

ارزه ایلر دمبدم باد فراقکله تنم / یقدی باد فرقتک و هجرک تن عریانمی

رانیم سرنه جفا قیلدک بو بن بیچاره یه / خنجر کدن دونمزم کرد که بوزکز قانمی

نادر دوران جهان او علی سنان پاشا بنم / جانمی شاد ایلیوب یاد ایدی دل ویرانمی

مدحی شعر ذکر و حق جانم المرسه بنم

خیر ایله یاد ایلیم اول شاه هما بخشانمی

ای وصل یار طالب اولانلر گلن بری
گلدرمه گنذو کارکه چرخ ستمگری

جانادر چشمی اول گوزی قانلو دلاورک
عشاقه چکدی نیزه و شمشیر خنجری

آتش ایچنده پنبه نهان ایلمزدی اهل
عاشق دلنده صقلر ایدی عشق اخگری

دلدار که گوزلرانی گوز یاشی دوکوب
بو چشمه ساره گلمیه برگون اول پری

گوز چشمه سینه قانلو صولر گلدی مدعیا
خون جگرله طولدی چو قلب صنوبری

برگوزی آهو صنمی مسکین کمندم وار ایدی
غنچه نیجه قول اولم بو بنیده بندم وار ایدی

یوز سور روی صوبکی دل اینجی طره عنبرین
گلشن دنیاده بر سرو بلندم وار ایدی

اشک ترده ر راکا سوی سواد دیده ده
بر دلو قانلو جری چابک لوندم وار ایدی

یار جورندن اتوز رسه یار شوزر ایتم
حق بلورکم بیوفا سو مکه اندم وار ایدی

مرحبا بو دیر عالمده بنده بر زمان
بربت شیرین زبان و دلبندم وار ایدی

گوگل پروانه وش شمع رخ جانانه یوز طوتدی
عجب گرمیت ایتدی آتش سوزانه یوز طوتدی

سرشک دیده م فراوانه دوندی طشدی
فراوان اولدی گندی لجهٔ عمانه

صراحی شش دوگوب قانم و بالم بو بنگه المه
صفاء دل اوجوبی سرخوش اولدی قانه

رخ دلداری اگوب خیالی ایکن نغمه‌لر قلدی — بکون مجلس ده مطرب ناله و افغانه

کمند زلفکله بند ایتدی آنی ای صبح لیلی

دل مجروح اولوب مجنون کبی بابانه یوز طوتدی

خدا روزی ایلیدی وصل یاری — اولوردم ملک عشقک شهریاری

خط سبزک کورلدن اهل افغان — بهار ایرسه اولور دل مرغی زاری

رقیبی لطفله بیک کز اکر یار — بکا قهر و دشنام ایته باری

اولور رسم قدیمه کلمه رقیبا — علامات ایستمز عاشق قراری

اورر سن طاشی مرآت دله سن — بنم دیرسن نه ندر انکاری

زن دنیا دریغا بوکدی قدم — بنی غایت قوجیندی اشبو قاری

تنزل ایلید کجه اکه مدحی

بلا بولدم بوکون بیغمز بو ماری

حمد لله که شها کلدی بو نصرت خبری — طولدی آفاق دیار انجه مسرت خبری

حقه منت که بنه شاه سکندر رأیی — شادمان ایتدی بکون ذلتمه فرصت خبری

اوجر زنشنه کبی هیچ دخی آله سپاه — کوش خونخواره ایره مال غنیمت خبری

دین اسلامه شرف ویردی کیا شاه جهان — طوتدی دنیایی بو زیبی دین و دیانت خبری

منهزم اولدیلر حمله دن اول کفار — رافضیلر شهنه ایره هزیمت خبری

حتی ویردی شاه قزلباشه مصیبتله بلا — وارة فرنج الجنه جکر مصیبت خبری

دیلرز غالب اوله خصمنه سلطان کزین — ایکی جانبدن ایره قوت و قدرت خبری

مرحبا کورنه دینمش شاه زیدون قربان — منت اللهکه ایرشدی بشارت خبری

یا الهی بو شهنه بخت و سعادت اوله یار

یدی اقلیمه ینه بخت و سعادت خبری

د

بر کیجه خوابه واروب یمش ایدم دیده لرم — اوکمه پرده شام اولدی نمایندم حایل

واقعه‌ده بکا بر پیر منور دیدار — دیدی ای راه مشقتده اولن یادرکل

کون کبی مرتبه تک ذروه اعلیده ایکن — سایه وش شمدی ندن منزلک اولدی سافل

دیرم ای پیر دونه صورت معنی جمال — جمله دردم در ایدم سانکه دوکنمز بکدل

اختصار اوزره سکا عالمی اعلام ایده‌یم — بلمسون کمسه نیم حالمی الا سن بل

بن بشم ایجی کبی کنجی قرنداشم وار — منزلی لیک صدف کبی اولوبدر ساحل

شکرم اولدر که بابه تربیت قابلدر — نیجه بیل کسب کمال و منز اندی حاصل

کون کبی بلکه جهان ایچره بولوردی شهرت — اعتبار ایلسه کر ذره‌ده شاه عادل

اشبو سوزلرم اول پیر سخندان دیدی — بوری ای خواب خیال ایچره اولن لا یعقل

سویله وار حالکی اعلی کریم انشانه — سنی چون منزل مقصوده اولا پر و اصل

آمدی ای صیرفی جوهر منظوم کلام — بربیدر نظم درر بارینه اولنکه مایل

کوش قیلن جانله اشعار گهر پاشیمی — کوهرک قدرینی بیلمز ینه الا کامل

بن سکا عالمی اشعار له اشعار ایدم — نامرادم کرم ایت ایله مرادم حاصل

روز و شب بنده دعاگوی ثناخوانک اولورم — عمرم اولدقجه سنک مدحکه اولورم قایل

بکا بر ایلک ایدر سک سکا بیک ایده الله

دیلرم حق خدا اولمیه ایلک زایل

رباعیات

هر حباب جام می بر مهر پر انوار اولور — آفتاب جنگک عکسی دوشنده باده یه

جرعه جام لب جانبخشکی صونمز مبسم — بابمی ویرمز میسن بن عاشق افتاده یه

وله

مرهمک وار ایسه زخم دل مجروحه اگر — ای طبیب دل و جان باشک ایچون آنی بتور

اغلمقدن کوزمک یاشی عقیقه دوندی — مرحمت قیل بو داد لبلری مرجانی بتور

وله

غم خماری بنی اولدرر دیمش ای ساقی — قنی بتول قان اولیق باده گلفامی کتور

بنجه بر نوش ایده بن بر غم دوران ایچ — جگرین نوره کرک جام سر انجامی کتور

وله

جان باغنده ایرر بوی گل جانانم مگر — آفتابه ترشو یا یوب دلمشوریده حبیب

صوردم انده لاله رخلر ذکرین نیچه دیدیکم غنچه فملر آروسنده بو دررخ خوی حبیب

ولـه

دلنده اهل عشقک باده شوق دمادم در دمادم در دمادم
صورر بکا زاهدا ازنار عشقی مقدم در مقدم در مقدم

ولـه

دولت دنیا بلورسن پایدار اولمز دلا ملک و ماله میلی قو بو نار خیال خواهمش
قیمتینی بلمدم الدن چقردم نی دریغ دُر عشق دُر بابر کوهر نایابمش

ولـه

دیده محندیده امواج بحر اشکمه بنده کز دریا دیدم پاسن ایرسن دلبرا
بنجه بیک طوفانه ایردم بنجه دم قان اغلدم ناتوان اولدم دیدم باسن ایرسن دلبرا

ولـه

صنمکم عاشق سنک راز نهانک بلمیه اکلدم بلمدم حبیبم بن سنک نه بت منک
دون کیجه بزم رقیبه شمع چراغ اولمش رخک ای قمر وش کون کبی روشن سنک ماهیتک

ولـه

نچون بودر دعشقک یوق دوای نه وار ای جان طبیبی چاره قلسک
ایدرسن ابت وصلک غمزه احسان اول احسانی یوبن بچاره قلسک

ولـه

وله

دیدی دلبر قچن قوپار قیامت سویله ای عاشق
دیدم سرور خرامانک یریندن قوپدی غوغا ساعت

دیدم انفاس لعلکدن معطر در مشام دل
دیدی اول غنچه لب وار در اغزمده بو لطافت

وله

سکندر کبی ظلمت وادیسنده
آرارسن یوق یره آب حیاتی

بکون حکمتده گر لقمان اولورسک
ایچرسن عاقبت جام مماتی

وله

کتابدن بنم دلبر آلنمز
رقیب آلسه اما کم برا شور

خوام ایت دار دنیاده رقیبا
یکنسن نیجه صالنک برا شور

وله

دیلکم بو در ربحق خدا
معرفت ملکتینه میر اولسن

عمرک افزون ایده خدای جلیل
دولتیله کمال پیر اولسن

وله

اول قول اوغلی قاپویه چقمز کوزلمزیم
طالع عدو اولمدی کتدی دریغا فتح باب

انتظار ایله قرار صورار ایتو بدر یا بمه
کوزلرم قاپوده قالدی حلقه وش در اضطراب

وله

بنم شعرمه انلرکم اینانمز
اولور بر معجز عجیبه امتحانی

غزل اولسه او مصرع اولی کرده
کیدر انلرک ظن و کمانی

ولە

صبحه دک خانهٔ جانانه طلوع ایتسون شهری تمام | گوتورب جانمی جانانمه مهمان ایدرم
زمزم صبح ابروی اتک کعبه کوینده طورب | عید وصلینه گوکل کیتدی قربان ایدرم

ولە

طفل اشکم رهگذارنده غبار آلوده در | اول سهی قد بر نظر قیلمزا او حرامزاده یه
قانم ایچسون اتک وار اغیارک همی | دوستلر قانم حلال اولسون نجابتی زاده یه

ولە

عکس ماه لکا ایله فلک اولدی نور غرق | مهر منیره قیل نظر ای ماه نیک نام
نور استفاده ایمکلیگه کوکده ماهی کور | ایلر قبوکه سجده قلوب عزت احترام
باشندن ایاغه جسمک اگر اولمسیدی نور | روی جهانی قبلر ایدی پرده ظلام
اولسون همیشه پادشهم لطفک مزید | اشکلرنک مرادنی سن ویرد کز تمام

ولە

لعل نجیه قوخچه غنچه فم در وگل دل | چالشدی تا بدندن جان حقه بنجه
میان یاری قرنلر مویه بکزر | گورنم بو زرینی خرج ایدم گور نجه

ولە

گوکل سندن جدا اولمز حبیبیم | جفا یاکه وفا اغیاره قلک
جفانیعن فکر بن مبتلا نک | وجودن خشمله بلک پاره قلک

ولە

کمسنک عیبنه نظر ایلمه — تا گوره سن نور جمال خدا
کیمسه یه سکا قهرله دشنام ایدر — لطف ایدوبن سن اکا ایله دعا
حق سکا رحمت ایده ای نیک خو — چاره اولور هر ایشنه انک صبا
تا نمویانک هر دم انت دیده دن — نیرگ ابجی قرمزی گللر اولا

وله

عدومی سوزم ایت کبی اصلا — اکا سب سوزلرم توبیخ اولوبدر
الفله خوف عینک نقطه سن گور — او کلبک عینه صان منج اولوبدر
صورت تاریخن دکل بو کابک
انقطه عینی اکا تاریخ اولوبدر

وله

غنچه وش مبسته اولمه دایما — سویله گل ای بلبل شوریده حال
حمد لله ایردی ایام صفا — رفع اولورسه بر بدر زلدن ملال
وصف ایدوب ارباب عرفانک ربی — صورت مدحنده ایله قیل وقال
حضرت فضلی افندی حقنه — یعنی مدحی زبون دلی مجال
ایلدی بو مصرعی تاریخ خوب
باش کاتب اولدی اول صاحب کمال

شول اوغلانی انڭدی کوڭلکه طاقمه هر دم — سویکلی الندن خلقه جور و جفا ایدرسن
خلقه صتارسن انی یا نیره حصه یوقمی — بز قصه ایلر ایکن کوڭلکنا توب برسن

ول

ای عاشقینه نازایدیجی شوخ و شیوه کار — وی حسن خلقه مالک اولن یار گلعذار
بو لطف ملکده سنجلین بر ملک عذار — بیاب بل گزرسه سر عشقده چوق بیوار

ول

بحور کنش یوزنه بنی مشتری مز

کورر یوزنده کی نجم نسر گلمک جمعی

ول

عشق غالب اولیجق حالی ولکن مشکلدر — نه قدر فکر محال ایلر ایسه باطلدر
عشقله حاصل اولور رنج و بلا و محنت — بو سوزه زمره ارباب سخن قائلدر

ول

محبت ساقیسیدر خضر دوران — شراب عشق اولوبدر آب حیوان
شراب عشقله سرمست اولنلر — گیجه گوندز گزرلر مست و حیران

ول

سینه سوز آه اولالدن مخزن اسرار عشق — باقدی یاندردی وجودم سربسر انوار عشق
طور موسی تک نوله یانسم تا بلسم عنبره دک — مطلع ولدی تجلی ایلدی دیدار عشق

وله

طبیبم بنده کی اظهار دردی عشقك   رقیبی شاد ایدوب کلدردی نالانکی
بنی رسوای ایدوب بازار غمده   ملامت طبلنی چالدردی عشقك

وله

وار ایسه بر ذره جه عارك سنك   بو قدر رای ول عشقله کارك سنك
شوله زار اول عشق بازارنده کم   خلقی بیزار ایلسون زارك سنك

وله

جهانده شوکتکدر سعادت   اوزنده مندرج اولسه عادت
بری لطف وبری جود وبری خلق   بولرکیمده بولنورسه سعادت

وله

خط عذار یارنه خوشی سبزه زار اولور   فصل شتاده کل بتورر نو بهار اولور
کنسه رقیب دیولره سیراندول بزمی   اشك روانی چشمم ترك چشمه سار اولور

وله

صوفی بکیلنت بوکا برطل کران کیدلم   جامهٔ زهدی چقروب پیر مغانه کیدلم
باشمی و تندن چقه لم جان و جهانی بزده لم   بو جهانی قویلم شاهه بهانه کیدلم

وله

ذکر لعلکله سنك مست و سرافکنده بنم   کل کبی شوقکله جامه برکنده بنم

سنسن غبارله گلشنده قاش عجب وصفا　　یار وقتله یاین کوزنه گلخنده بنم

ولہ

مخلصیم مدحی دررای سیمتن　　قصه خوانم شاعرم نامم حسن

ولہ

پرتو نور خدادر جذبه روی حبیب　　مروه حقی کعبه علیا در کوی حبیب

ولہ

می محبوب او آن صنما ظلری کلم کل کل اولور　　مرغ دل کل رخنه قرشو انک بلبل اولور

ولہ

هر قچانکم کوزی ابرولره دل مایل اولور　　پرده اشک ترم کوزلره حایل اولور

ولہ

تشنه در جام لب لعلکه جان شعرا　　مدد اولورک مددای روح روان شعرا

ولہ

لب جانبخشکی صوسون در اوله جان شعرا　　نفسم طوتی کله ای روح روان شعرا

وفا بو بینی ویرمز گلدن اب خارهم بکدر
زمانه سز دلربادن صورت دیوارهم یکدر

تمت

١٠٠١　　1592

و لنلو غنايتو مزيد عطوفتلو افندم

... کنونبنک خسرو یکسر باقیء کامیل
قیلوبه خالی سریرینه اهل نظمی قودی ماتمده
بولنمز حصم عیار نظمی کامیل دردکینی اینک
وجود جوهر فرد اولمندی نوعه از مده
فنا بولمز اولیب باقیء مسیحا ورش اوقوندمجه
کلامی مرده احیا ابد دخی تاکی هر دم ده
الهی دائما صحن جنانده روحی شاد اولسوه
احبا اولدغنجه ماتمیله کوشهء غمده
اسدوب انتقالینه هاشمی داعی دیدی تاریخ
فنابه و یردی صنمی اسمی باقی قالدی اسمی عالمده

طوزاتمک حقتک هی یار اوشمه
محبت شرطنی دلدار اوشمه
سنی چوق سومشم جانه کوکلدن
وفالی ار اول صقلی زنهار اوشمه
نوله کوز دن ایراوایسه جمالک
کوکلدن سیرا بودخی یار اوشمه

